ספר

שאלות ותשובות

פני יצחק

חלק שני

זה ספר תולדות אדם קטן הכמות והאיכות הכי מילי קט"י קט"י הכל תוכו רצוף אהבה קנת ס"ת ת"ח וו"ד ות"ב וח"מ אשר אשיגה ידי יד כתה להשיב שולני דבר כתן כד"ת הלכה למעשה כקרבן אשה לה' עם כי ידעתי כיני וידעתי שחין זה כדאי ולא ראוי וקטן קוף לעלות על שולחן מלכים רבבן דפקיע שמייהו מכל מקום זה חלקי מכל עמלי נפשי מקרב לי וכל אדם חיבו חיב לגלח כשיעורו וחלקי ה' אמרה נפשי וה' לא ימנע טוב להולכים כתמים ולא נגרעה לגלח לתלמידי רבי רב למען ישמעו ולמען ילמדו והכל לזיקבה"ו ואני תפלתי ואל אלהים אשים דברתי ה' יאשוב לי לא קרבני לאמי וה לאמה שב תורה כקרבנות ועולות ואכנה נם לאבי ככנים וככנות כדברי חכמים כדרכיותיה אבי"ר הלא כה דברי ועירך דמן חכריך המקוה רחמי ה' וחסדיו לי עזי וזמרת יה ויהוה הצעיר **יצחק** ס"ט כאמהר"ר משה אכוחלעפייא זצוק"ל מין ונכד לעט"ר אחיו מלכו הגאון המפורסם רחש"ל סבא קדישא מר קשישא הר"מ בקש"ת כמוהר"ר **חיים נסים אבואלעפייא** זצוק"ל זיע"א :

פה **ליוורנו** יע"א

כשנת **וברצונך חרום קרננו** לפ"ק

ברפוס חדש של החכם רט"ל

אליהו בן אמוזג וחברו הי"ו

מרפיסים ומוכרי ספרים

בס״ד

הקדמת המחבר בשפה רפה מדבר

הני מילי ממולייתא · מלין ע״ג מלין לושנא דכישוף״ת אל פתח כית״ף · הא **מילתא** · כי אין כיתי אצר אין שם ממקדורי מילי ·

הני אחריני אסופא דמילתא העלמ״ת ויולת למיובר מילתא · דחמירן **בעלמא** עלמו״ת טופפו״ת מקרכן מילי ·

הני שמי שורות החילוניות הדרת דקנת״ף למתי דכיני **פני** ריש גרגותא ויפתק כא מול **פני** הני מילי ·

הני דכתיב הוא כהדי שותא · לעומת המסגרת אסיפא דכיותא אצר אמרתי הקיהת כמילי

הני דאמרן ערב רב עלה אתם דחיקא מילתא **בעלמא** דין על **פני יצחק** זיכולא כתרייתא הלא הוא פטומי מילי ·

מילתא כנגד כל ישראל הנה העלמ״ת · הלא הוא ברכת את הכריאה תכל כנעימה · ומין ה׳ רוממה · כשביל ישראל שנקראו רשות תבמה · כנו״ת כרמה · סמוכין **בעלמא** · קלי עליה אסדרת דקדושה קדש ישראל **פני** העדה כולם קדושים נוצ ישועים כני שלשים אברהם **יצחק** ויעקב דמשתבח קובה״ו כשבחייהו ·

מילתא דתליא כשבלי רכרבי · ואת התורה כרוה נדיבי מלכי חלמי״ס כרן יחד כוכבי · טענינן לעוק״ת קו״ל המפ״ר ליעקב דינא הוא דמעכבי זכו **בעלמא** · ויהו גדודים שרפים עומדים **פני** משה לולי ה׳ אלדי״ו עמו דורש טוב לעמו היושבי כשמים **יצחק** כי הוא אמר כני הם חייכו רכותייהו ·

מילתא דכדידיה · רב חסד״ת נקיט כידיה · וידבר ה׳ אל משה משתעי כהדיה · אחוו כבשן כבודי מה׳ מסעד״ו · ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך מורי **בעלמא** ותנא דיב״ת כהדי כבשי דרחמנא **פני** אלדי״ם מלך עוזר ומושיע מגן ונישכ · ותתנן דת לבני אברהם זרע **יצחק** להם לברם נתנה ופרס קודרת עלייהו ·

מילתא דעדיפא טובא · חורייתין כשרה לדק ולין כה · שבמדק״י עריב״ה כמדב״ר כערב״ה שהכל דשין כה לאכול מפריה ולשבוע מטובא שובעא **בעלמא** והמשבילים יזהירו כזוהר הרקיע כהירין **פני** הרוצה ליהנות יהנה הנה משמני והיה כי יקרא נוצ ינוצ **יצחק** ירכן שמחה לאום כמענהו וה׳ ענהו ·

מילתא דאתיא מכללא ואת תורה לעולה חן חן לה והנה מנורת זהב כולה חוזרת על לבשניא שלה ברחוכות תתן קולה מקול הקורא כאסיפא **בעלמא** ויהי כשל״ם תגר נטר לפוס נערת על **פני** טר״ח טירחא יתירה למרכה המשרה כפ פלפלא דקובה״ו חדי ויהי **יצחק** לדכריהם דרכבן דפקיע שמייהו ·

מילתא דאמור רכבן ה״ן מוסיפין על העזרו״ת תוספת דרכבן כעין דחורייתא תקון לכל הדכרות · לפקוח עיניה עורות · ויהו למתורות להכין ולהורות סברא **בעלמא** · סברי מרכן כהוויות דלכוי ורבא ומלתו **פני** תכל תנוכה לפוס חורפא פלפלא רטיבא שוב״ה שהוא נול״ה **ביצחק** יקרא וכל הנעם ישמחו הוא על רעהו ·

מילתא מסיעת״ף לגוקומי גירסא סייעתא דשמיא · וזה פריה למיהוי כספריא · משמו ומתנו כחמונה שקלה וטריא · וקם לו תלמודו כידו מסמכתא **בעלמא** סמכא דעתיה דחזקיהו ואתי את **פני** הקדש כעלמא דאתי ומייתכא דעתיה כיון של קדושים את אברהם **יצחק** ואת יעקב דקובה״ו תכבו כיקרייהו ·

מילתא כטעמא טעם כעיקרי דחורייתא ותנן כבחירתא נמרא גמור ומורת״ף שמעתתא כעיא גילותא ר״ב על״י עד אשר דק ומעיין כה עיון **בעלמא** · וויקס על על״ח פנים כמשפט **פני** סמוכי ויצן ניץ ניצים ופרחים כולם נכוחים עלו כו שמחים וג״ל **יצחק** אבי חדודי כי יפץ כלי למעשהו ·

מילתא אחתא אל שמועה כי כאה · וכח אלוה ושנא״ק · ויק״ד יתר״ו אחדשה כאר״ם ועשה פרי תבואה · זה יכתוב ידו לאומה נעימה כתיבה זכר **בעלמא** דתלמודו לקשיטי מתלא תלי **פני** שיטי הכותב מלילות לקוטי כתר ליקוטי נהר״ן ופשטיה זר״ח משחקת כתכל קרש״ו נאדק יקרלהו ·

מילתא דכתיבא כפ׳ הזכרונות כעט״ים מזומנות מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב כל הקרבנות טוב שם מכניס ומכנות כהלכת נוכרין דרך נבר **בעלמא** כל שישנו כשמירה ישנו כזכירה על **פני** כל לחיו כי יתנו כמלחמתה של תורה זכור לטוב כי קרבן ה׳ כמועדו ועקידת **יצחק** מעשה הכתוב יחשב לאום ההוא ·

מילתא דעבידא מעשה רב למען דפו״ס דפיס״ה מחיוס חקק וחנ״כ על התכני״ם מעלנת אות ליה מן הרמתים ממעל לחשב רחמנא לחשביה תשיבא **בעלמא** · ויהי עליהו ככותב ס״ת **פני**

הקרמת

עמודי כחלת עבדי עם שרידי עם חלק"י תכריסם ופחד **יצחק** תכור ויעקב והיה כעזרו יסוככנהו יכוננהו ·

מילתא דאתיוק מקל פעיר תכני קטני הכ"ק לעומת המחברת שהיתה חברת דגל כתבת וזכי סיכה הכתוב קבעו חוכה עפ"י הדכרים הללה דאמירן **בעלמא** · הני מילי דאמרן מה לפניס **פני** הדכי"ר וזאת קיהה לי סיב"ת עשויה כמחברת הזאת משנית זו משלי **פני יצחק** ת"כ כן פניו למטה והכה אין מרפאו ·

מילתא דאתמיהא מדכר דכירי חיכי עדת כהן · לקו דהדקי האודנא כפיתו כסרכליהון · ודאון נשריף לקיהון כעורון וכאתמון טפויי מילקא **בעלמא** · יאשכו גם הם נגד פניהם **פני** חכמים כעיניהם וחכמים חומרים חיכם לא לנגלי כל השומע **יצחק** חוכח ואטלולא חיש את רעהו ·

מילתא דמגניא קלניא מתעכיד חופפא יפני מלים שונה ולשונו תהגה היומי והיני דלא מסתנ' לכולי ואסטרטוני תכני כן ניכת תוכפא **בעלמא** · לפך מיס כחפציו ולא הפחיר פניו **פני** הדור מה רמו עיניו נערי קכוצים ולכו העלים כי כל רוחיהם שחוק **יצחק** וזה יהיה משכט הנער ומעשהו ·

מילתא דאתימה דכירת כני הלדם עלי דידי כ"ע מרכני ומפתי נוורני נוורני והקל"פ ועכה הרחיתם כן פוטי זה יכוד הקב"ה עושה מעשה קוף **בעלמא** · דחק וככנם לפניס מן הלנף **פני** המדכר קוניס וכדקניס כמחללת שב קנים מלן דחמת חמת **יצחק** הלי לאמר ואמר שאהו כחיקך ויאמר הצליכהו ·

מילתא כהדי חיוים תיתא"ק כוקעת · גם לי לכב ונפשי יודעת · ערכי עלי חס"ר קוכעת · ולא חדל לטיכותא גם כלא דעת · כגכר לין נפרש הלזו **בעלמא** · וגם פה לא עשיתי מלומה זיו **פני** הדם יאמרו כלעגוהו · כלומה פני כדכר **יצחק** נגד כני הדם יאמרו כלעגוהו ·

מילתא כדכת תאמרון לת קצת · נתתי · פשטתי לת קטנת"י · לת נעדי כני ישראל תזל כד"ל לאמרתי ועליומו תטוף מלתי והכה קמה לעומתי נעורת **בעלמא** · כי לא לחכמים ולא לנכונים **פני** וקניס פני ולכו כי רכים לוחמים דורסי"ן לוחת לנגלי כעיני **יצחק** שחוב והשלך אמרו לאי קיס משכ"הו ·

מילתא דאתיוק מדרס"ק מדר"ס לפרושים חוכתי היל ולעשנה היתה לי עדנה קריה נאמנה על כת"כ תכשכנה דאמר רחמנא תדכיכו לת קרכנכם לעיל **ב עלמא** · ולת פתשנן כתב הדת הוקם על עכודת **פני** הלים במתנת ידו להקריב לי במועדו ושוכור לת כריתי וכור לאכרהם **ליצחק** · קרב זה אל זה ויאשטהו ויטעלהו ·

מילתא זוטרתי הכה לדם"י ספרי וזעל הלק לאמנם דכתוב"מכתב זיעורים תלמיד דאורי ממלא נפא דקדי מללוגן הלזיכת לקניר י תפלה קדיה לפקידה **בעלמא** דתתקבל כרעות מקבלה ואוהב נוכח **פני** ה' זכרה לי אלה"י לטובה מלא כף נחת רוח **ליצחק** לאלפי רכבה וכניו היו לת מקנה"ו ·

מילתא דילוגנא מסכת החות סכת קדישת מלאך מלמעלה לבוש הכדוש ומלאך פניו כמראה הלפידים הכא"י ישראל דאת העמודים הלו תנת **בעלמא** · נאון עוזיהו דאמ"ל וילכם הודו שריון **פני** המלך דמיוהו כלריה מני ר' עט"ר וכ"ת הרה"ג הגאון שלומל"ך **ליצחק** מרן זקני הוא מדומי **רב חנ"א** זצוק"ל רב מאר מחכהו ·

מילתא דהגדת"ה לא לאמרתי לשפרה כשכח המגיע לאד כדרך עמודת דעורת הלו נכרת רכה לדי שכאכורה מצוירי כגה ג' כתר תורה אין די כלי לצלים ולרכיב סוסיה **בעלמא** · ומשלתו ונרו אלים **פני** גדולים כוכשים פניהם כקרקע עשרה כריאם כל אדם ויעט"ר **יצחק** כוגון מכת"פיה אשר זרח"ו כו למינהו ·

מילתא מעלוייתא כמתק ודאן עדיו · ורעב כלכנון פריו ונקבץ הר הזתים מחניו · כי ממנו תוגלות חיים מעשה נסים למקובלות המשכן כירכתים כלילה **ב יזרעאל** · לשרי עין רלתה פניס שלו **פני** שכוכה וזירי כלחוורי לפי נהר"ה מכופיה מי רלה לת פני זקן **יצחק** לדודי מלה כתרי כולהו כרכתא נוכהו ·

מילתא תגב תורחיה קמלי"ן שמעיה דיב לנכי קריתי ושניתי כגלו חמרתי ויעשתי ויפקד המלך לנכח חמ"ד זו **טבריא** ת"ו מלך וקרלתי קריתי הנכר זרוזי **בעלמא** · ותרומה לל חיש הלגדי"ס לל מול **פני** המנורה הטהורה הכיתני המלך חדריו מלמ"ד שנתמלל הכיתכולו תורה ויעש **יצחק** על התורה ועל העבודה יקרתני ועשנהו ·

מילתא כעלמא לנעד דעת ומזימה לי תרומה הנה יוצל המימ"ה מקור מים חיים שחידודו קודש חדד ותימא לי יתור"י נתת וזר"ח ושמ"ה דין גרמא **בעלמא** תפלה לעבני מצל שבי מול הלגדי"ס **פני** לל חי יה"ר וכותיה כקופתיה לנוני מגנה על כית **יצחק** וע"כ הקרב לוכהו ולכניוריהו ·

מילתא דאמור רכנן לוקימו לנשיכו ולת חוכתי ולעשנה כיום כרכות ויחולו ויתניו כנחלים נטוי על רגם וונתי זו לנת הנדקת הכשרה לנה וירלת ה' ת"ת היל לסתר ת"מ רב כרכות ממלרי **דעלמא** · כי היל לחזי לתני והיל סמכתני כעבור **פני** לדוטיסם לאורה תורה

מילתא זורק זו תורת פני **יצחק** רשתון ושני ולא השלשה ומילי דדרשת חייני שכתיוקו דשקוותא רפואה קרוכה לבא . כא יבא משיח לפי תומו רפידתו וזה מרכבו . מדוע כושש רכבו לבא ייתי ונחמיוה ישפו"ט שלוש שלמת **בעלמא** . ויאר פניו אתנו לשכון כפוד כארצנו **פני** מלך כיופיו תחזינה עיניכו ותקודיך ירננו תכריתם ברית **יצחק** כנגד יעקב כתניים מרגלא כפומייקו .

עברא די נקו"ס שיחת דקל"ח יפתח לשום שיחה קלה ליעבא קלילא מילתא דלא חזייא

עברא דכן עפר סתמא לזיקרי דמיתי לקבלת מדכר כי קלקי חיוירי שוה לחיה .

עברא קמיה מתריה לפום רבנן כרע כחזרת בקידה וכהשתחוויה .

עברא כמקרקעי ארעא דרבנן ועירא דמן תכריית עזי וזמרת יה :

זכי הצעיר **יצחק** בכמהר"ר **משה אבואלעפייא**

ס"ט

ספר פני יצחק

חלק אורח חיים

שאלה רחובן ושמעון סוחרים נשתתפו עם סוחר אחד ערל בענגלות וסוסים שקנו יחד שלשתם בשוה' נמו' חלק כחלק יהלכו ומכרו הענגלות והסוסים ליד גוים ענגלנים לעשות בהם מלאכתם בשכר טרחם ועמלם שנותנים להם מן הימצע מכללות הריוח אשר עולה להם משכירות הענגלות והיה הנשאר חולקי' כיוהים בשוה מיד חדש כחדשו והגויים הענגלנים ילנו הם עושים מלאכה בענגלות והסוסים הכ"ו נם כיום ש"ק אי לזאת יורנו מורה נדק אם רחובן ושמעון הנ"ו עבדי ליקורח כמה שעושים הסוסים והענגלות מלאכה כיום ש"ק כיון שיש להם חלק בהם או לא ואח"ל דעבדי ליקורח אי מצו ליטול חלקם מהריוח העולה מהסוסים הנו' כיום ש"ק או לא · על הכל יבא דברו הטוב המורה לנדקה ויכתוב על ספר חוקה ונלכה כתורתיו ויכא שכמ"ה :

תשובה עם דידענא בנפשאי ערכי עלי ולא ילא דעתאי מרוב עבודה קשה עול הציבור והיחיד אשר השקרנו עלו על ראשי עלי היו כולנה והקיפו עלי יחד ולא יתנוני השב רוחי לשאת ולתת כדבר הלכה כדרך תרוכה בחפצי ורצוני כמאז וכמקדם מכל מקום לתהפת השוחל לא יכולתי המלט ולהשיב פניו ריקם ולשפת הפנאי בחרתי לי דרך קצרה בתן כדברי תורה מה שנוגע לענין דינא דוקא ותו לא מידי והא החלי ה' תלהים יעזור לי לבוין לאמיתותה של תורת הקדושה ולא להבל כדבר הלכה לבי"ר :

ואעז ואומר כי הנה נא למדנו להועיל מכל דברי הרמשונים אשר חספם וקבצם מרן הק' ז"ל בב"י וח"מ סקי' רמ"ה במה חופני התר נמור ליסרחל המשותף עם הנכרי בבהמות שיובל היסרחלי השותף ליהנות משכרם יחד' משכר שכת שעושה בהם הנכרי מלאכה בשבת וחולק עם שותפו היסרחלי בשוה בהתר נמור ולית בים שום נדוד ליקור לא משום שביתת בהמתו ולא משום שנוטל שכר שכת בלל וחם יהיו · **אופן** הרחשון הוא זה שקודם ובשעת שיחופם יחד היסרחל עם הנכרי בבהמות חזי יתנה עמו תחילה היסרחלי עם שותפו הנכרי שהנכרי ינוטל שכר יום שכת כולו לעצמו והיסרחלי ינוטל בעדו יום חול בחופן זה מותר הוא לחיום היסרחלי לחלוק חם"כ עם שותפו הנכרי בשוה חפי' שכר שכת שעושה בהם מלאכה הנכרי בשכת ולית בים לא משום ליקור שביתת בהמה ולא משום ליקור שנוטל שכר שכת כיון שהתנה עמו מתחילה ליטול הנכרי כל שכר שכת והוא יטול בעדו כל יום לחד מימות החול ותנאי זה מהני לכתחילה לדעת שכולי הלקט והריב"ם ז"ל דלא כסברת הלבו והריצ"ח ז"ל לדעת מרן ז"ל בכ"י שהבין כדעת ריצ"ח שחולק על התר התנאי הנ"ו מדלא כתב התר זה וכבי עמד ע"ד מרן ז"ל הנו"ל הרב מהרי"טן ז"ל בסי' ע"ו דהריצ"ח שכתב שהיו מונח תקנה להתיר אם לא שימכור וכו' חיירי כשכבר נשתתפו בסתם ולא התנו מתחילה דשוב לא מהני התנאי הנ"ו כלל ע"ז הוא שכתב דהיו מונח התר כי אם ע"י שימכור וכו' אבל אם התנו מתחילת שותפותם תנאי הנ"ו ודאי הריצ"ח דשרי לכתחילה לחד"ק ועש"ב ולכמ"ל בזה :

אופן השני להתיר ליסרחל השותף עם הנכרי ליהנות משכר שכת חפי' כשלא התנו בתחילת שותפותם יחד התנאי הנ"ו דטול אחה חלקך בשבת וכו' דהו לא מהני להחנות בן אחר שכבר נשתתפו בסתם כנו"ל הנה עכ"ו יש לחופן ותקנה להתיר ליסרחל ליטול חלקו משכר הבהמה בשבת על ידי שימכור היסרחל חלקו בחותם בהמות לנכרי שותפו או שילוה חותם לו בהלוואה נמורה ויזקוף הדמים על הנכרי ושתהיה לחריות הבהמות על הנכרי בחופן שיהיה רשות ביד הנכרי למוכרם ולהוציאם חס וחלה שלא ברשות היסרחל בכה"ג שרי ליה ליסרחל ליטול חלק בריוח שכר שכת ג"כ משותפו הנכרי העושה בהם מלאכה בשבת ולית ביה שום ליקור דשביתת בהמתו ולא משום דנוטל היסרחל שכר שכת בלל וזהו החופן של ההתר שבתבו הריצ"ח ז"ל בתחילת דיבר בקדשו כמ"ש מרן ז"ל בכ"י בשמו :

אופן שלישי להתיר כנו"ל ויותר קיל מחופן הב' הנו"ל והוא זה דחפי' שלא יהיה רשות ביד הנכרי להוציאם שלא ברשות יסרחל עכ"ו שריעל ידי שילוה חותם הנכרי ויזקוף דמיהם עליו ויעשם לפותיקי על הדמים דבכה"ג נמי שרי ותיקון זה ג"כ הוא מדברי קדשו של הריצ"ח ז"ל וכמ"ש מרן כ"י ז"ל בשמו ועל תיקון זה כתב מרן ז"ל בב"י דכמחלוקת הוא שנוי :

אופן רביעי להתיר ליסרחל המשותף עם הנכרי בבהמות והנכרי עושה בהם מלאכה בשבת שיטול היסרחל חלקו בריוח של יום שבת ג"כ והוא הוא

הוא מ"ש מרן ז"ל בב"י מדעת עצמו ומשם רבו מהריב"ר ז"ל והוא זה דהיינו שיזהיר הישראל לנכרי שותפו שלא יעשה בהם שום מלאכה בשבת כלל ושאם יעבור הנכרי על אזהרתו זאת ויעשה בהם מלאכה בשבת ואירע בבהמות ההם איזה אונס מיתה ביום שבת שתהיה אחריותם עליו דנכרי ואפי' אחריות אונס דבכה"ג נמי שרי לגמרי אלא שהצריך מהריב"ר ז"ל לכתוב כן בערכאותיהם על שותפו הנכרי ולפיד בזה דעת מרן ז"ל בב"י אם הוא לעיכובא להנצל ישראל מאיסורא או לפרסומי מילתא ולזכות הישראל בדינו אם יכחש הנכרי וכתב ע"ז שני צדדים ועכ"פ אם כה יעשה האיש הישראלי השותף עם הנכרי בבהמות אזי שרי ליה להישראל ליהנות משכר בהמתו גם במה שעשתה בשבת כיון דהשתא אינה בהמת ישראל שהרי קנאה הנכרי להתחיב בה באונסין וכמבואר כל זה בדברי מרן ז"ל בב"י שם :

אופן חמישי איתיה בתקנתא להתיר להישראל השותף עם הנכרי בבהמות ליהיות משכר שבת של חלקו בבהמות אפי' שלא עשה שום תיקון של התר בשום אופן מהאופנים של ההתר הנז"ל כלל הוא על ידי שיטול הישראלי משותפו הנכרי כל חלקו בריוח שכר הבהמות העולה לו מידי חדש בחדשו או מידי שבת בשבתו בכללות יחד ונמצא שנוטל הישראל שכר שבת בהבלעה בכלל כל ימי החדש או השבוע דבכה"ג נמי שרי ליה לישראל ליהנות משכר שבת בהבלעה אלא שעשה איסור הישראלי שלא התנה מתחילת השיתוף שלו עם הנכרי שיטול חלקו בשבת והוא יטול כנגדו יום אחד בחול ואיסורא דעבד עבד ומאי דהוה הוה אבל עכ"פ לא הפסיד הישראלי מליטול חלקו גם מריוח שבת בהבלעה כיון דמשום איסור שביתת בהמתו ליכא מאחר שיש לנכרי חלק באותם בהמות ובעל כרחו דהישראל עושה הנכרו מלאכה בהם בשבת בעבור חלקו כמ"ש כ"ז הריב"ש ז"ל בתשו' שהביאה מרן ז"ל בב"י שם ונלע"ד ברור בדעת עליון הריב"ש ז"ל דס"ל למר דקרא דכתיב למען ינוח שורך וגו' לא איירי קרא אלא בשבל הבהמה דישראל היא לבדו דוקא ולא בשיש לנכרי עמו חלק בה בשותפות וטעמא דקרא קאמר הריב"ש ז"ל משום דלא ימנע הנכרי מלעשות בה מלאכה בשבת בעבור שיש לו לישראל חלק בה ובעל כרחו דישראל עושה בה הנכרי מלאכה בשבת בעבור חלקו נמצא דבשותף ישראל עם הנכרי בבהמה ס"ל להריב"ש ז"ל דליכא איסור על הישראל משום שביתת בהמתו כלל דהכי דייק קרא לומר שורך וחמורך שיהיו כולם שלך דוקא ולא בשיש לנכרי בהם שותפות עמך כדאשכחן הכי בשס' בכמה דוכתי טובא דדריש הכי למעוטי שותפות הנכרי וכבר האריך הרחיב בזה הגאון האמיתי החק"ל ז"ל ביו"ד ח"ב סי' שחקר הוא ז"ל חקירת חכם דאמאי לא ממעטינן מקרא דאת כספך לא תתן לו בנשך לומר בספך המיוחד לך דוקא אסור עליך להלוותו ברבית ולא בשהוא משותף עם הנכרי במעות ושם ראו הביא לנו כמה בקיאות מש"ס דילן דדריש הכי למעוטי שותפות ישראל עם הנכרי יעש"ב בפלאות מתורתו אין חקר לתבונתו :

ועם דהוא ז"ל בסוד"ק זו הלכה העלה דנקטינן לחומרא ליטול רבית מן המעות שיש לו בשותפות עם הנכרי יעש"ב מ"מ שאני התם דשותפות בזוזי ניכהו וזוזי במאן דפליגי דמי ולזה יש לאסור על הישראל ליטול רבית העולה מחלקו במעות המשותף בהם עם הנכרי משא"כ בשותפין ישראל ונכרי יחד בשוורים ובהמות דלא אפשר לפליגינהו איכהו גופייהו ס"ל להריב"ש ז"ל דמקרא דלמען ינוח שורך וכו' ממעטינן שפיר מניה שותפות דישראל ונכרי בשור וחמור ולית ביה איסורא מדאורייתא דשביתת בהמה כלל כיון דלאו כולהו דישראל נינהו ומדאורייתא לית בהו איסורא כלל רק מדרבנן דוקא אית בהו איסורא דנוטל שכר שבת ע"ז כ' הריב"ש ז"ל דהאי איסורא זוטא אית ביה תקנה על ידי שיטול שכר שבת בהבלעה בכלל ימי החדש או השבוע כיון שעיקר האיסור בשנוטל שכר שבת בלתי הבלעה אינו של מדרבנן בעלמא א"כ כל שאינו נוטלו של בהבלעה מותר גמור הוא בדין כל שכר שבת בהבלעה דהתירוהו הש"ס והפוס' ז"ל בעלמא כמו שיראה המעיין בטור ובב"י א"ח סי' רמ"ד ורמ"ה ורמ"ו ובסי' ש"ו וסי' תקב"פ ובשאר ספרן של גדיקים הפו"ס ז"ל גא ע"ט האסף פה א"כ ה"ה והוא הטעם הכא נמי בשותפות ישראל עם הנכרי בבהמות דשרי ליה לישראל השותף ליהנות משכר שבת בהבלעה וזהו סברת הריב"ש ז"ל בתש"ו הנז"ל וכמבוארים כן דבריו ז"ל להדיא וכמש"ל ועם דחזינן לריבב"א ז"ל דרב תנא הוא ופליג על הריב"ש ז"ל בעיקר הסברא במאי דס"ל להריב"ש ז"ל דבשותפות ישראל עם הנכרי בבהמה לית בה איסורא דאורייתא משום דשביתת בהמתו כנז"ל הנה אמת דבזה ודאי פליג עליה להדיא הריבב"א ז"ל וס"ל למר דגם בשות' ישראל ונכרי בבהמה אית ביה איסורא דאורייתא משום שביתת בהמה כמ"ש כן הריבב"א ז"ל להדיא בתחילת ד"ק ובנז"ל מ"מ מצינן נמימר שפיר דעכ"פ מודה הריבב"א להריב"ש ז"ל במאי דהתר לישראל ליטול שכר שבת בהבלעה ובל מאי דטרח ויגע הריבב"א ז"ל למצא תקנה אחת ושתים להתיר אינו אלא לסלק האיסור מעל האיש הישראלי השותף עם הנכרי בבהמות לגמרי מן האיסור שבו מכל וכל ע"ז מצא שני אופני התר גמור דעל ידם ליכא תו שום איסורא כלל לא כן בהאי התרא דהריב"ש ז"ל דהיינו בהבלעה הרי כתב הריב"ש ז"ל להדיא דהאיסור כבר עושה ומאי דהוה הוה ובלוקחו שכר שבת בהבלעה לא פלט מן האיסור אשר כבר נעשה ולעולם מצינן למימר דלא פליג בזה הריבב"א ז"ל כלל וכמדובר :

אופן שני להתיר ג"כ לגמרי ולסלק האיסור לגמרי מעל האיש הישראלי השותף עם הנכרי בבהמות אפילו אם כבר נשתתפו בסתם בלתי שום תנאי דאתה טול חלקך בשבת ואני בחול בנגדו בנז' ואפילו שלא עשה שום אופן התר ותקנה מבל הנז"ל אפי"ה איתיה בתקנתא והיא זאת שיחזור הישראל השותף עם הנכרי בהם ויבטל אותה שותפות לגמרי ויחלקו ביניהם הבהמות הנז' או דמיהם בם דהיינו ישמנו ביניהם דמי שיוויין ושוב יחזרו להשתתף בהם יחד מחדש ובעת שותפות השנית יעשה תנאי הנז' הישראלי עם הנכרי שותפו ובה יאמר לו אתה טול חלקך בל ריוח יום שבת ואני אטול בנגדו ביום חול בדין תנאי הנז' המועיל בשעת שותפותם הראשונה ממש ובמעשהו בראשונה

כך מעשה התנלו הכ"ו עצמו מועיל כעת שותפות הכ' וכי היכי דשם התנו כולן כעת שותפות הרשעונה היה מועיל לכלל היסור לגמרי ולהתיר ליזרעל לחלוק שוב עם שותפו הנכרי כבל הריוח כשוה ר"ה והוא הטעם דמהני נמי היכי תנלה נופיק כשיבטל השות' הרשעונה לגמרי כיטול גמור כדימו ויחזור ויתחתף עמו שנית וכח שעתה היזרעל עם שותפו הנכרי התנלו הנו' עצמו להועיל לו לכלל מעלין היסור לגמרי ונם להיותו מותר גמור לחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה והיקון וחופן זה הנה הוץ נלמד יפה יפה ממ"ש התוס' ז"ל גבי שדה ותנור ומרתן וריחיים המשותפים כהם יזרעל ונכרי יחד דצריך להתנות כן כשעת שיתפותם כהם התנלו הנו' שיאמר היזרעל לנכרי טול אתה חלקך כשעת והני לטול כעדו יום חול ואם לא התנו כן כשעת שותפותם לא מהני להתנות כן לאחר שכבר נשתתפו כשעת ואסור ליזרעל ליהנות מאכר שכת העולה מהם ועכ"ו כתבו התוס' ז"ל והביאו הבייתם מרן כ"י סי' רמ"ה דהי מכטל היזרעל לותה שותפות שיש לו עם הנכרי כהם ויחזור להשתתף עמו כהם מחדש וכשעת שיותפם שנית יתנה עמו התנלו הנו' עצמו מהני ליה כתר הכי היי תנלה כדי שיוכל ליהנות מאכרם נם כמה שעושים כשכת ולחלוק עם שותפו הנכרי הריוח כשוה דחשבינן לאותה שותפות הרשעונה לאר היתה כשעת כלנו לא היתה מעולם ומדכריתם ז"ל ולית מרן ז"ל כ"י שם דה"ק והוא הטעם לפיכך דהוו שותפין יזרעל ונכרי כחנות כשחרה כשעת דמעו לכטל השות' ההיא ולחזור להשתתף יחד ואזי יתנה היזרעל עם הנכרי התנלו הנו' עצמו דלרי יע"ם ומנייהו ולפיכך נמי שפיר דה"ק והוא הטעם לפיכך דהוו שותפין יזרעל ונכרי יחד כהמותם ותותה שותפותם כשעתם כלנו לא היתה תנלו הנו' כלל דשפיר יכול היזרעל לכטל לותה שות' ויחזור להשתתף עם הנכרי יחד כהם וכעת השות' הכ' יתנה עם הנכרי התנלו הנו' דלותה טול חלקך כשכת ואני כיום חול כעדו דכהכי ארי ליה ליהנות מאכר שכת ולחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה וכדין שותפים כשדה ומרתן וכו' הנו"ל ממש דמלי שנא הא מהא ולית שום סברת לפלוגי כיניהו כין הנושאים להחמיר כזה ולהקל כזה דכולהו שוו כשיעורייהו לחנהו ולכיוצייהו תורה אחת ומשפט אחד להם ממש וכמוכן:

הנה נת ערכנו משפט שזה לותים של התר כשותפות יזרעל ונכרי כיוצא כהחמות כדי שיוכל היזרעלי ליהנות מאכר שכת נ"כ והם מדכרי נדולי הפוס' ז"ל וכבל החמור ומדוכר. אכן לייכוס אנו לעמוד על דעת מרן ז"ל שקבלנו הורותיו על כל אחד ואחד כי הוא זה כידוע וחוכה עליו לכרר ולברן דעתו עליון זה ס"ל להלכה כבל השאה לותים של התר הנו"ל ולא עכיד לייכוס אחד מהני לותים הכ"ו סנו לו דילמא רב תנא הוא ופליג על אחד או תרי מהני לותים הנו"ל הנה כי כן חל עלי חובת כיאור דעתו הרמה. ולומר דהנה כל הלרכעה לותים של התר הניתנים למעלה מדכרי שבולי הלקט והריוב"ח ומהר"י כי רב ז"ל והריב"ם ז"ל אחד הרוחה למרן ז"ל כשולחנו הטהור ח"ח ס"י רמ"ו ס"ק שפסק התר התנלו כשעת השיתוף דהוא התופן הרחצן הנו"ל ונם אם לא התנו כתחלה פסק לתרי לותים כשעת שותפותם הכ' וכי היכי דשם התנו כולן כשעת שותפותם הרשעונה היה מועיל לכלל היסור לגמרי ולהתיר ליזרעל לחלוק שוב עם שותפו הנכרי כבל הריוח כשוה ר"ה והוא הטעם דמהני נמי היכי תנלה נופיק כשיבטל השות' הרשעונה לגמרי כיטול גמור כדימו ויחזור ויתחתף עמו שנית וכח שעתה היזרעל עם שותפו הנכרי התנלו הנו' עצמו להועיל לו לכלל מעלין היסור לגמרי ונם להיותו מותר גמור לחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה והיקון וחופן זה הנה הוץ נלמד יפה יפה ממ"ש התוס' ז"ל גבי שדה ותנור ומרתן וריחיים המשותפים כהם יזרעל ונכרי יחד דצריך להתנות כן כשעת שיתפותם כהם התנלו הנו' שיאמר היזרעל לנכרי טול אתה חלקך כשכת ואני לטול כעדו יום חול ואם לא התנו כן כשעת שותפותם לא מהני להתנות כן לאחר שכבר נשתתפו כסתם ואסור ליזרעל ליהנות מאכר שכת העולה מהם ועכ"ו כתבו התוס' ז"ל והביאו הבייתם מרן כ"י סי' רמ"ה דהי מכטל היזרעל לותה שותפות שיש לו עם הנכרי כהם ויחזור להשתתף עמו כהם מחדש וכשעת שיותפם שנית יתנה עמו התנלו הנו' עצמו מהני ליה כתר הכי היי תנלה כדי שיוכל ליהנות מאכרם נם כמה שעושים כשכת ולחלוק עם שותפו הנכרי הריוח כשוה דחשבינן לאותה שותפות הרשעונה לאר היתה כשעת כלנו לא היתה מעולם ומדכריתם ז"ל ולית מרן ז"ל כ"י שם דה"ק והוא הטעם לפיכך דהוו שותפין יזרעל ונכרי יחד כהמותם ותותה שותפותם כשעתם כלנו לא היתה תנלו הנו' כלל דשפיר יכול היזרעל לכטל לותה שות' ויחזור להשתתף עם הנכרי יחד כהם וכעת השות' הכ' יתנה עם הנכרי התנלו הנו' דלותה טול חלקך כשכת ואני כיום חול כעדו דכהכי ארי ליה ליהנות מאכר שכת ולחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה וכדין שותפים כשדה ומרתן וכו' הנו"ל ממש דמלי שנא הא מהא ולית שום סברת לפלוגי כיניהו כין הנושאים להחמיר כזה ולהקל כזה דכולהו שוו כשיעורייהו לחנהו ולכיוצייהו תורה אחת ומשפט אחד להם ממש וכמוכן:

הנה נת ערכנו משפט שזה לותים של התר כשותפות יזרעל ונכרי כיוצא כהחמות כדי שיוכל היזרעלי ליהנות מאכר שכת נ"כ והם מדכרי נדולי הפוס' ז"ל וכבל החמור ומדוכר. אכן לייכוס אנו לעמוד על דעת מרן ז"ל שקבלנו הורותיו על כל אחד ואחד כי הוא זה כידוע וחוכה עליו לכרר ולברן דעתו עליון זה ס"ל להלכה כבל השאה לותים של התר הנו"ל ולא עכיד לייכוס אחד מהני לותים הכ"ו סנו לו דילמא רב תנא הוא ופליג על אחד או תרי מהני לותים הנו"ל הנה כי כן חל עלי חובת כיאור דעתו הרמה. ולומר דהנה כל הלרכעה לותים של התר הניתנים למעלה מדכרי שבולי הלקט והריוב"ח ומהר"י כי רב ז"ל והריב"ם ז"ל אחד הרוחה למרן ז"ל כשולחנו הטהור ח"ח ס"י רמ"ו ס"ק שפסק התר התנלו כשעת השיתוף דהוא התופן הרחצן הנו"ל ונם אם לא התנו כתחלה פסק לתרי לותים כשעת שותפותם הכ' וכי היכי דשם התנו כולן כשעת שותפותם הרשעונה היה מועיל לכלל היסור לגמרי ולהתיר ליזרעל לחלוק שוב עם שותפו הנכרי כבל הריוח כשוה ר"ה והוא הטעם דמהני נמי היכי תנלה נופיק כשיבטל השות' הרשעונה לגמרי כיטול גמור כדימו ויחזור ויתחתף עמו שנית וכח שעתה היזרעל עם שותפו הנכרי התנלו הנו' עצמו להועיל לו לכלל מעלין היסור לגמרי ונם להיותו מותר גמור לחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה והיקון וחופן זה הנה הוץ נלמד יפה יפה ממ"ש התוס' ז"ל גבי שדה ותנור ומרתן וריחיים המשותפים כהם יזרעל ונכרי יחד דצריך להתנות כן כשעת שיתפותם כהם התנלו הנו' שיאמר היזרעל לנכרי טול אתה חלקך כשכת ואני לטול כעדו יום חול ואם לא התנו כן כשעת שותפותם לא מהני להתנות כן לאחר שכבר נשתתפו כסתם ואסור ליזרעל ליהנות מאכר שכת העולה מהם ועכ"ו כתבו התוס' ז"ל והביאו הבייתם מרן כ"י סי' רמ"ה דהי מכטל היזרעל לותה שותפות שיש לו עם הנכרי כהם ויחזור להשתתף עמו כהם מחדש וכשעת שיותפם שנית יתנה עמו התנלו הנו' עצמו מהני ליה כתר הכי היי תנלה כדי שיוכל ליהנות מאכרם נם כמה שעושים כשכת ולחלוק עם שותפו הנכרי הריוח כשוה דחשבינן לאותה שותפות הרשעונה לאר היתה כשעת כלנו לא היתה מעולם ומדכריתם ז"ל ולית מרן ז"ל כ"י שם דה"ק והוא הטעם לפיכך דהוו שותפין יזרעל ונכרי יחד כהמותם ותותה שותפותם כשעתם כלנו לא היתה תנלו הנו' כלל דשפיר יכול היזרעל לכטל לותה שות' ויחזור להשתתף עם הנכרי יחד כהם וכעת השות' הכ' יתנה עם הנכרי התנלו הנו' דלותה טול חלקך כשכת ואני כיום חול כעדו דכהכי ארי ליה ליהנות מאכר שכת ולחלוק עם שותפו הנכרי כל הריוח כשוה וכדין שותפים כשדה ומרתן וכו' הנו"ל ממש דמלי שנא הא מהא ולית שום סברת לפלוגי כיניהו כין הנושאים להחמיר כזה ולהקל כזה דכולהו שוו כשיעורייהו לחנהו ולכיוצייהו תורה אחת ומשפט אחד להם ממש וכמוכן:

הנה נת ערכנו משפט שזה לותים של התר כשותפות יזרעל ונכרי כיוצא כהחמות כדי שיוכל היזרעלי ליהנות מאכר שכת נ"כ והם מדכרי נדולי הפוס' ז"ל וכבל החמור ומדוכר. אכן לייכוס אנו לעמוד על דעת מרן ז"ל שקבלנו הורותיו על כל אחד ואחד כי הוא זה כידוע וחוכה עליו לכרר ולברן דעתו עליון זה ס"ל להלכה כבל השאה לותים של התר הנו"ל ולא עכיד לייכוס אחד מהני לותים הכ"ו סנו לו דילמא רב תנא הוא ופליג על אחד או תרי מהני לותים הנו"ל הנה כי כן חל עלי חובת כיאור דעתו הרמה. ולומר דהנה כל הלרכעה לותים של התר הניתנים למעלה מדכרי שבולי הלקט והריוב"ח ומהר"י כי רב ז"ל והריב"ם ז"ל אחד הרוחה למרן ז"ל כשולחנו הטהור ח"ח ס"י רמ"ו ס"ק שפסק התר התנלו כשעת

שביתת בהמה בל"ה כיון דאין כל הבהמה שלו
ויש לנכרי אותפו חלק בה לא ומצינ הנכרי מלעצות
בה מלאכה בע"כ של ישראל בשבור שיש לו חלק
בה וכמ"ש הריב"ש ז"ל וכמו"ל ומל"ל דגם מרן ז"ל
חזול ומודה להריב"ש ז"ל בטעמו וממשו הגו"ל
ומפלפל אלא בשאר על ישראל השותף רק חיסורת
דרבנן דומשל שבר שבת בשלא התנו מתחלה התנאי
הגו' ע"ז הורה לנו מרן ז"ל בס"ע דאיכא לופני
התר נמור להנעל ישראל השותף ולהשיר מעליו
גם היו חיסורת דרבנן דרביע עליו דאסור ליטול
שבר שבת ולוה בתחילה דבר בקדשו מרן ז"ל בס"ע
ובתב בזה"ל אם ישראל ונברי אותי בבהמה
מותר לנברי לעשות בה מלאבה בשבת ע"י התנאי
אותה עם הנברי בתחילת אותפותם לומר לו טול
אתה חלבך בשבת וזלי בחול ובזה שרי ליה לישראל
לחלוק עם הנברי אותפו בבל הריוח בשוה בדין
שדי ומרחן ותנור וריחויש ותנות שחורה במ"ש מרן
ז"ל בס"ע סי' רמ"ה ס"ג היכא דהתנו ובו' וע"ש
וב"ב הריב מג"א ז"ל על דין זה דשותפות בבהמה
בסי' רמ"ו סקי"ג ויע"ש ושוב בתב מרן ז"ל בס"ע
דאם לא התנו בן בתחילת השיתוף אסור ולא פירש
לנו מרן ז"ל אם איתקו בהלי תיבף אסור שבתב מהו
בוונתו רק בתב סתם אסור ולאחנו לא נדע אם ר"ל
אסור ליהנות ישראל משבר שבת במ"ש מרן ז"ל
נוביח בסי' רמ"ד בדין אות' בשדה ותנור ומרחן
או ר"ל אסור לעשות בה הנברי מלאבה בשבת
ותגראה בור בבוונתו ז"ל בהלי לשון אסור שבתב
בד"ל אסור לעשות בה הנוי מלאבה בשבת אזהו
הבר והופבו הקיימו הפך לשון מותר ובו' שבתב
בתחי' ד"ל היבא שאחנו בשו"ל ואולם אם נאמר
אזהו בוונתו דהלי אסור ר"ל אסור לנוי לעשות בה
מלאבה בשבת אם ודלי הנוי לא ישמע לדיבנו ולא
ימנע לאסור עליו אלא לעשות מלאבה בה בשבת
הבעל ברחו של ישראל עבוד בה מלאבה בשבת
וא"ב עבע"ל דהלי לשון אסור שבתב מרן סתם דלי
על ישראל השותף עם הנברי שעשה חיסור במה
אלא התנה עם אותפו הנברי בתחילת אותפותם
לומר לו טול אתה חלבך בשבת וזלי בחול בנגדו
וכיון אלא התנה עמו בן עשה ישראל חיסור הנם
דשרי ליה לחלוק עם אותפו הנברי גם הריוח של
יום שבת בהלבתא בל ימי התדם אלו השבוע במ"ש
הריב"ש ז"ל מ"מ עשה חיסור במה אלא התנה עמו
קודם אותפותם וכדי להנעל דאים ישראלי גם
מהחיסור הגו' לנמרי מבל ובל ע"ז הודיענו מרן
ז"ל בשולחנו דחיסור בתקנתא להסיר מעליו החיסור
לנמרי ב"י אלא חופפים של התר הכיוס בשה ט
שהם תרי מניסו מתשו' הינב"ח ז"ל וסאלניבי ל"ו
בח מדעת עצמו ומדעת רבו מהרי"ב ז"ל בגו"ל
דע"י אלא חופפים הללו נסתלק מעל ישרט השותף
גם החיסור דרבנן הגו"ל לנמרי ובמבואר ואולם
התר של הריב"ש ז"ל שהתיר לישראל ליטול שבר
שבת בהלבתא התר זה לא הועלך מרן ז"ל להעלותו
פה על שה ט הגם דהבי ס"ל למרן ז"ל בהריב"ש
ז"ל גגם זה היתר גמור הוא בשולחן שבר שבת
בהלבתא בדין בל שבר שבת בעלמא אזהו אחר
בהלבתא בדבתב מרן ז"ל בסיפי ס"ו וכשהר
וכתי והוא מעבה וש"ב ערוך ומובבס מבל הבוש'
ז"ל בידוע ושמך מרן ז"ל פה בסי' רמ"ו עלי מ"ש
במ"ח בגו"ל וכל בוונת מרן ז"ל פה בסי' רמ"ו
להורות לנו את הדרך אשר נלך בה להנעל מבל פד
חיסור לנמרי מעשה"ב בהתר הריב"ש ז"ל שהוא
בהבלעה עם דהוא היתר נמור הוא ליטול שבר שבת
בהבלעה מ"מ עב"פ בבר עשה חיסור ישראל השותף
שלא התנה בתחילה עם אותפו הנברי לומר לו טול
אתה חלבך בשבת ובו' בגו"ל וע"ז הרחה לנו מרן
ז"ל שלשה דרבים שלא התר לסלק החיסור לנמרי אבן
ליעולם דאזול ומודה מרן ז"ל לשברת הריב"ש ז"ל
דאם לא התנה עליו בתחילה בלל וגם לא עשה שום
חופן מדרבי התתר הגו' בס"ע בלל דמ"מ שרי ליה
ליישראל השותף ליטול שבר שבת בהבלעה וזה ברור
לשלי בדעת מרן ז"ל ובמש"ב המעיין ' והבי מוכח
להדיא בדעת מרן ז"ל ממאי דחזינן למרן ז"ל בופיה
בס"י ס"ח סי' רמ"ה הגו"ל שהביא מ"ש הר"ן ז"ל
נבי מרחץ שלקחוהו ישראל ונברי בשותפות והגוי
מחמת בשבת בשבול חלקו ונותן מחצית מה
שמשתבר לישראל ובימי החול שניהם מחממים אותו
ע"ז בתב הר"ן ז"ל בסף"ק דיב"ז דב"ל דשרי ובו'
ועש"ב ' הרי לפניהו דמרן ז"ל הביא דברי הר"ן ז"ל
שמתיר לישראל ליטול שבר שבת בהבלעה משותפו
הנברי במרחץ ומדטרח מרן ז"ל ליזב דעתו בדי
שלא יוקשה עליו מדברי הרמב"ם ז"ל ופי' דברי
הרמב"ם בלופן שיסבים הרמב"ם לדיוב של הר"ן
ז"ל ס"מ דס"ל בוותיה הר"ן ובטעמיה בדאמרי'
בעלמא דמדשקול ושרי תלמודא לאיבא דר"פ ס"מ
דהלבתא בוותיה ובמו שהאריך הרחיב בבלל גדול
זה הרב יד מלאבי ז"ל בהוא ת"ט ות"י וקי"ל
ועש"ב וזבורני שרשיתי בספרי ס"ן הפוס'
ז"ל דבתבו להדיא שגם בפוס' שיתיה לבללא
דלא ואבמ"ל בוה לאפס הבלי וה"ב מדשקו"ט
מרן ז"ל בב ' אלא בלא הר"ן ז"ל ויעב דברי הרמב"ם
ז"ל לדעתו והוא ז"ל לא חלק עליו בדין בלל ס"מ
דהבי ס"ל במו בהר"ן ז"ל ובמדובר ' והרי להדיא
דעת מרן ז"ל בהר"ן ז"ל דאפי' דרבם של ישראל
והנברי השותפין במרחץ שבניהם מתעסקים ביחד
בחול ובויום שבת מתעסק הנברי לבדו עב"ז שרי
ליה לישראל לחלוק עמו גם ריוח השבתות בהלבתא
שבר ימי השבוע אלו החדש אלו השנה וגם הרמב"ם
מודה לזה ובמ"ל וא"ב ה"ה והוא הטעם בגדון
הריב"ם ז"ל בשותפין ישראל ונברי בבהמה לטחון
בריחויש דליבא חיסור דאורייתא משום שביתת בהמה
בדיוהיב טעמא הריב"ם ז"ל ולבא רק חיסורת דרבנן
דמושל שבר שבת דודאי מודה מרן ז"ל להריב"ם ז"ל
דשרי לישראל ליטול חלק בריוח שבת בהבלעת שאר
ימים בחין קפק בלל וגם מדלא נרגש מרן ז"ל ע"ד
הריב"ם ז"ל הגו' מדברי הרמב"ם ז"ל הגו"ל במו
שנרגש מהם ע"ד הר"ן ז"ל ופתם בס"י בדבריו ז"ל
ס"מ דלבא לאקשויי ע"ד הריב"ם הגו' מדברי
הרמב"ם ז"ל בלל דבמו שפירש הוא ז"ל דברי הרמב"ם
לדעתו הי"ן הבי נמי מתוקמי שפיר לדעת הריב"ם
ז"ל והדברים פשוטים לבל יאר הולך ושופט בנדק '

ודברי מרן ז"ל שבב"י הללו במ"ש ע"ד הר"ן
ז"ל הגו' פסקם מור"ם ז"ל בס' המפה
בסבי' רמ"ה ס"ל בהנהה דעל מ"ש מרן ז"ל פם
ס"ל בדברי הרמב"ם ז"ל הגו' ממש בתב ע"ז מור"ם
ז"ל

ז"ל דיש מתירים השכר וכו' וכל זה וכו' עכ"ל יעו"ש שהוא הוא חילוק מרן ז"ל בב"י אשר כתב ע"ד הר"ן ז"ל הנז"ל וכמ"ש המעיין בס' המפה יעו"ש וממילא יתיישב לנו דעת מרן ז"ל בדין שדה ומרחץ ותנור וריחיים שאסר מרן ז"ל לישראל השותף עם הנכרי בהם ליטול ריוח שבת כלל כדעת הרי"ף והרמב"ם ז"ל דפליגי ע"ד הרא"ש ורי"ו ונקטי לחומרא בבעית הש"ס דבעי סתמא מאי ודלא כהרא"ש ורי"ו ז"ל דנקטי לקולא להתיר לישראל ליטול שכר שבת בהבלעה ולחלוק עמו בסתם בשוה משום דהתם מיירי בשאין שניהם מתעסקים תמיד ביחד במלאכה או בסחורה אלא הנכרי מתעסק לבדו ביום שבת וישראל ביום חול כנגדו ומשו"ה אסר מרן ז"ל לישראל השותף ליטול חלק בריוח השבתות אפי' בהבלעה וכדעת הרמב"ם ז"ל וכמ"ש מרן ז"ל גופיה בב"י יע"ד הרמב"ם ז"ל לדעת הר"ן ז"ל וכנז"ל אבל אם היו שניהם יחד מתעסקים תמיד במלאכה או בסחורה וביום שבת מתעסק בה הנכרי לבדו בהא ודאי שרי לישראל השותף עם הנכרי ליטול חלק בריוח השבתות בהבלעת שאר ימים וכנז"ל וכ"ש אם גם בימי החול אין ישראל השותף מתעסק כלל אלא הנכרי לבדו שותפו או שלוחו מתעסק תמיד במלאכתם ונותן לישראל שותפו חלק מכל הריוח בכללות דודאי שרי לישראל השותף ליטול חלקו גם מריוח השבתות בהבלעת שאר ימים וליכול וליחדי בלתי ס' כלל וכן ראיתי להרב מגן אברהם ז"ל בריש סי' רמ"ד סק"א שכ"כ וז"ל וא"כ אם הם אינם עושים כלום רק שהגוי מסיק התנור ואופין בו ונותנים שכירות אע"ג דישראל אסור לקבל השכירות משום שכר שבת מ"מ רשאי לחלוק סתם בהבלעה כמ"ש בב"י בסוס"י זה בשם הריב"ש יע"ש וגם בס"י רמ"ו סקי"ג כתב הרב מגן אברהם ז"ל שם וז"ל ומ"מ הוא נוטל יום אחד כנגדו של יום השבת והוי שכר שבת שלא בהבלעה ומזה היה יותר היתר שלא יאמר טול אתה וכו' אלא יחלקו סתם כל השבוע ביחד ב"י סו"ס רמ"ה בשם ריב"ש וכ"כ רלב"ח סו"ס ק"ו ומ"מ דוקא בהפסד גדול שרי לחלוק סתם ד"מ ועס"י רמ"ה ס"א בהגהה עכ"ל יע"ש:

הרי דהרב מג"א ז"ל אייתי דברי הריב"ש ז"ל ע"ד מרן ז"ל שבש"ע ואם היה דעת מרן ז"ל דלא כהריב"ש ז"ל לא היה הרב מג"א ז"ל מביא דברי הריב"ש ע"ד מרן שבש"ע בסתם והיה מודיענו כזאת דאין כן דעת מרן ז"ל וכמו שכ"כ הוא ז"ל לקמן בסקט"ז ע"ד מור"ס ז"ל שם שכתב דאפי' היתה הבהמה כולה של ישראל שרי וכו' כתב עליו המג"א ז"ל שם שדעת מרן ז"ל בזה אינו כן יע"ש ומדסתם לעיל דברי הריב"ש ז"ל ולא כתב שאין כן דעת מרן ז"ל מוכח להדיא דגם מרן ז"ל בש"ע מודה לדינו של הריב"ש ז"ל וכמו שנתברר לעיל דעת מרן ז"ל ממ"ש בב"י ע"ד הר"ן ז"ל ומכל ההכרחיות הניתנים למעלה וברור:

אלא דקשיתיה למר הרב מטה יהודה ז"ל בסי' רמ"ה ובסי' רמ"ו שכתב בזה דברים תמוהים טובא לענ"ד דהנה בסי' רמ"ה סק"ה אייתי דברי מרן ז"ל שבב"י כמ"ש ע"ד הר"ן ז"ל ליישב דברי הרמב"ם ז"ל לדעתו הנז"ל וכתב ע"ז וז"ל וכאן בש"ע מדלא הזכיר חי' הר"ן ז"ל משמע דדעתו להחמיר כנראה מסתם דברי הרמב"ם וכו' וכן עיקר דאע"ג דמור"ס ז"ל בהגהה כתב חילוק הר"ן בסמוך בשם י"א אין לתפוס אלא דברי הש"ע דבתריה גרירן וכו' עכ"ל ולענ"ד אחר המחי"ר הראויה אליו את כבודו ואת גודלו כי רב הוא דבריו ז"ל בזה לא זכיתי להבינם כלל דמ"ש הוא ז"ל דמדלא הזכיר כאן מרן בש"ע חילוק הר"ן משמע דדעתו להחמיר הא לא מכרעא כלל דכבר כתבו הפוס' ובעלי הכללים ז"ל בדעת מרן ז"ל דדרכו דרך הקדש בשולחנו הטהור לתפוס בלשון הרמב"ם ז"ל דברים כהווייתן בכתבם ובלשונם ממש ומה שיתפרשו דברי הרמב"ם ז"ל הכי נמי יתפרשו דבריו ז"ל שהעתיק דברי הרמב"ם ז"ל ממש וכמ"ש הרב יד מלאכי ז"ל בכללי מרן בש"ע אות מ"ם הרב הלכה למשה ז"ל יע"ש וכ"כ שאר פוס' ומפרז"ל כמו שיראה הרואה לא ע"ט האסף פה גם ראיתי להרב החבי"פ ז"ל בס' הבהיר לב חיים ובחוקות החיים סי' דדרך מרן ז"ל בש"ע לסמוך על דעת עצמו כמ"ש בכ"מ ובב"י בפירוש דברי הרמב"ם ז"ל עם שבש"ע העתיק דברי הרמב"ם ז"ל בכתבם ובלשונם ממש עכ"ז הוא ז"ל מסתמיך ואזיל עמ"ש הוא עצמו כדעת הרמב"ם ז"ל בכ"מ או בב"י יע"ש וכ"כ גדול דורנו רא"ש ל' הרב הגאון כמהרר"א אשכנזי ז"ל בתשו' כי באה בס' הבהיר בני בנימין וקרב איש בח"כ ח"מ סי' ל"א בדע"ה ע"ג בד"ה ונבא וכו' דהכי אורחיה דמרן ז"ל לסמוך בש"ע על מ"ש הוא עצמו בב"י ע"ד הרמב"ם ז"ל וכנז"ל וא"כ הכא נמי אף שסתם בש"ע כלשון הרמב"ם ז"ל ממש ולא הזכיר מה שחילק הוא עצמו בב"י בדעת הרמב"ם ז"ל לדעת הר"ן ז"ל מה בכך כיון דזה דרכו דרך הקדש להעתיק בש"ע לשון הרמב"ם ממש ומה שיבואר בדברי הרמב"ם הכי נמי יתפרש בדבריו ז"ל שבש"ע וכ"ש הכא דהוא עצמו בב"י אוקים לדברי הרמב"ם הכי כמ"ש מור"ס ז"ל בהגהה בשמו והכי אורחיה דמרן בש"ע לסמוך על פירושו שכתב בכ"מ או בב"י והגם דהכא בב"י פירש כן דברי הרמב"ם ז"ל ליתובי דעת עליון הר"ן ז"ל שלא יחלוק ע"ד הרמב"ם ז"ל כנז"ל מ"מ כיון דלא אשכחן חולק ע"ד הר"ן ז"ל ודברי הרמב"ם מתוקמי שפיר לדעתו כמ"ש מרן בב"י עצמו א"כ מאין הרגלים לומר דמרן ז"ל בש"ע חולק ע"ד הר"ן וע"ד בב"י וגמירי דאפושי פלוגתא לא מפשינן ומה גם דמדחזינן למרן ז"ל בב"י דשקו"ט אליבא דהר"ן ז"ל ש"מ דהכי ס"ל כוותיה וכטעמיה כמש"ל דכלל זה נאמר גם בדברי הפוס' ז"ל כרשום בזכרוני שכן ראיתי כתוב בס' הפוס' ז"ל כנז"ל באופן שכל דברי הרב מטה יהודה ז"ל בזה הם תמוהים לענ"ד ולא זכיתי להבינם ואין לסמוך עליהם בזה כנלע"ד פשוט:

תו חזיתיה למר הרב מטה יהודה ז"ל בסי' רמ"ו סקי"ד שהביא דברי הריב"ש ז"ל הנז' בב"י סוס"י רמ"ה במה שהתיר ליטול הישראל שותף הגוי שכר שבת בהבלעה אפי' לא התנו בתחילה וכתב ע"ז דבש"ע השמיט היתר זה דהריב"ש בלא התנו וכתב אסור סתם דמשמע אפי' בהבלעה דניכול משום איסור שכר שבת אסור מיהא משום שביתת בהמתו ולא ניחא ליה הך טעמא דיש לגוי חלק ועושה בע"כ והחמיר בס' הריב"ה

ועשה

ועצה כמו פצרה כין שתי הדעות דלגבי תנאי מתחולה לית חציכה כהמה שלישראל ודלית כהריב"ח ז"ל כיון דחזכחן להדיח לשכולי הלק"ט דסכר כהריב"ם ז"ל לכל כתנאי דלחר השיתוף כיון דלית לחזכחן מלן דמתיר כפי' פסק להחמיר וכו' יעב"ל

ונוראות נפלחתי על דכרי קדשו הללו כמ"ש לכל כתנאי דלחר השיתוף כיון דלית לחזכחן מלן דמתיר כפי' וכו' דמי זה לאמר דמהני תנאם לחר השיתוף הלית גם הריב"ם ז"ל לסכר התנאי דלחר השיתוף כמכואר כד"ק ז"ל להדיח וכמו"ל דק מה שהתיר הריב"ם ז"ל הוא דשרי לישראל השותף ליטול חלקו גם מריוח השכחות כהכלעה דוקא וככר כתכאר הכזק כ"ע מודו דשרי ומרן ז"ל ג"כ הכי ס"ל דשרי ליטול שכר שכת כהכלעה לפי' שעשה היסור כמה שלא התנה כתחילה וככר נילה לנו דעתו כהתר שכר שכת כהכלעה כפי' ס"ו וכשחר הוכחי טובת השכר שכת כהכלעת שחר ימי השכוע או החדש או השנה שרי ולא יחלוק ע"ז אוס פוסק כלל וככר כרכנו לחת למעלה דמרן ז"ל כס"ע ס לית הוכיר התר זה דהריב"ם ז"ל מצוס דכל כוונתו כמ"ש לופני התר המוכרים כד"ק היינו לומר כדי לסלק ולהסיר ולהגיל היום הישראלי השותף עם הנכרי מן היסור לגמרי מצ"ל כהתר זה הריב"ם ז"ל עם דמותר לו לחלוק עם שותפו הנכרי גם שכר שכת כהכלעה מ"מ כשר עשה היסור כמה שלא התנה כתחילת השיתוף ולא נסתלק היסור הוה על ידי התר זה כלל כמ"ש כן הריב"ם ז"ל להדיח מצ"ל כהנהו לופני התר שפסקם מרן ז"ל כס"ע נסתלק היסור לגמרי על ידם לף שלא התנה כתחילת השיתוף כלל וכמו שנתכחר ודכרי הרב מטה יהודה ז"ל גם כוחת נפלחו ממני

ולית לן למסמך עליהו כלל והדכרים כרורים:

איך שיהיה הנה נתכחר מכל הלמור ומדוכר מריש ועד כעין דכל התמצה לופנים של התיתר הניתנים למעלה הכלים כדכרי מרן ז"ל כס' מצכולי הלקט והריב"ח ומרכו מהרי"כ ומהריב"ם ז"ל הנז"ל כולם עלו לרצון לפני מרן ז"ל הן כס' הן כס"ע רק דכס"ע דעתו כסתם דלית כים מתירים קמ"ל דלית כסתם וכים מתירים כתרת שהוא דעת עצמו ודעת רכו מהרי"כ ז"ל ומיהו היכא דלית לפסר לישראל לעשות כסכרת הסתם וגם לוגו יכול לעשות כים מתירין כתרת וכול לעשות כים מתירין קמ"ל ולהכי כתב מרן ז"ל כס"ע אף שכרת ים מתירים קמ"ל וכמ"ש כ"ז הרב מטה יהודה ז"ל כפי' רמ"ו סקי"ג ועצ"ה גם היתר הריב"ם ז"ל שהוא הלופן החמיצי הנ"ל כשר כרכנו והכרחנו דודאי גם מרן ז"ל מודה לו כהתר הנז' ודלית כמ"ש הרב מט"י ז"ל מלחר שדכריו ז"ל תמוהים וכמש"ל וכרור:

פש נמן לכלר אס יסכים מרן ז"ל כס"ע גם לצופן השני הנ"ל שהוא שיכול הישראל השותף לכטל השותפות הרלשונה שים לו עם הנכרי כהמות הללו ולחזור ולהשתתף עמו כהם שותפו וכשעת שיתופו השני יתנה עם הנכרי שותפו ויאמר לו לתה טול חלקך כשכת ולני כיום חול כנגדו ועל ידי תנאי זה יהיה מותר לישדל השותף לחלוק עם שותפו הנכרי גם שכר השכתות וכמש"ל זה נלמד מדין שדה ומיתן ורחים

המשותפים כהם ישרחל ונכרי יחד שכתכו התוק' ז"ל שאם לא התנו כתחילת שותפותם יכולים לכטל לותה שותפות יחד כתנאי הנז' עצמו ושרי ומכויכו ולוק מרן ז"ל כס"י סי' רמ"ה הק"ה אם הם שות' כחנות כסחורה ולא התנו כתחילה שיכולים לכטל לותה שות' ויחזרו להשתתף יחד ויתנה עם שותפו הנכרי הנו' וכמש"ל כ"ז:

ונראה כרור דכיון שככר פסק מרן ז"ל כשה"ע סי' רמ"ה ס"ג כסכרת הפוס' הנ"ל ס"כ ה"ה והוא הטעם הנ' כדין שותפים כבהמות שיכול הישראל השותף עם הנכרי להם לכטל לותה שותפות הרלשונה לפי שעה ושוב יחזור ויתתף עמו שנית ובעת השיתוף הכ' יתנה עם שותפו הנכרי התנאי הנו' עצמו דהיינו שיאמר לו לתה טול חלקך כשכת ולני כיום ל' חול כנגדו ' וכזה יכולים לת"ל לחלוק כל הריוח כשוה חלק כחלק יתנלו גם ריוח השכת וכמ"ש מרן ז"ל כס"ע ס"כ היכא דהתנו וכו' יע"ש ה"ה הכל דכרי דמיו שלא ומתי לולמיה דהלי מהלי וכמוכן:

ועוד דכיון שככר כתב מרן ז"ל כס"ע כדין ישרחל ונכרי שותפין כבהמה התיקון והתתר של הריב"ח ז"ל דהיינו שימכור וכו' כנ"ל ס"כ מה לי שימכור לו ויכטל השות' דכולהו חד שיעורת נינהו וכמוכן והכי חזינן להרב יד לחרן ז"ל ולהרב מטה יהודה ז"ל שם סוף סקי"ד וכדס"ל ריש ע"ח דכהכי ניחת להו להרכנים הנז"ל דכרי מרן ז"ל כנ"י ממה שהקשה עליו הרב מהריט"ץ ז"ל סי' ע"ו ועצ"ל והדכרים פשוטים דודאי הכי ס"ל למרן ז"ל גם כשותפות כהמות ישרחל ונכרי יחד דאם לא התנו כתחילה שיכולים לכטל לותה שותפות ולחזור ולתנות כשעת השיתוף הנו' ויען שככר כפי' רמ"ה ס"ג כבר פסק מרן ז"ל דין זה כדין שדה ומרחן כיוצ"ם לזה לא הוכרך מרן ז"ל לחזור ולשנות דין זה כלופן כבהמה דילמד סתום מן המפורש ולא הודיענו מרן ז"ל כפי' רמ"ו כדין שותפות כבהמות לגמ' דרכי היתר דלא שייכי כדין שדה ומרחן ותנור וריחים ולולם היתר דשייך התם והכל כגון כיטול השות' הרלשונה שהיתה כלתי תנאי הנ"ל ושחזרו להשתתף היתר זה מרן ז"ל כס"ע סי' רמ"ה כדין שדה וכו' ודלי דגם פה כשות' כבהמה דמהני ושפיר מלי ישרחל השותף לעשות כן לכתחילה וכבוה ליכול ולחדי כל ריוח שיעלה לחלקו מהם גם מריוח מכר שכתות וי"ט וכיון לבו כטוב דזהו היתר גמור ומוסכם לדעת מרן ז"ל ג"כ וכמש"ל ופשוט:

הכלל העולה מכל הלמור ומדוכר מרחש וע"ס לנדון דידן דכשתתפו ישרחלים עם הנכרי כפוסים וענלות כפתם כלתי שום תנאי הנ"ל כלל כגרמה מדכרי השלה המובחת לפנינו שלא התנה ישרחל עם הנכרי קודם שיתופם עמו כתנאי הנ"ל דהיינו שיאמרו לו לתה טול חלקך כשכת ולני כחול כנגדו רק נשתתפו עמו כפתם ועשו היסור כזה כשוגג מחמת חסרון ידיעתם כדין וזה ג"כ ליפה לם קשה עליהם מלד לעשות לופני ההתר שנתכחרו כדכרי מרן ז"ל שכש"ע דהיינו

הלרכעה

מחרבעה חופני התר עי"ל עכ"פ שרי לכו ליטול חלקם כריוח השכחות נ"כ כהכלעת שאר ימי השבוע או החדש או השנה בכללות יחד כמ"ש ופשם יכולים ישראלים הללו השותפים הכ"ז לבטל חותה שותפות ביטול גמור לפי שעה ולחזור ולהתנות עם שותפם הנכרי התנאי הנ"ז עצמו בעת שותפותם עמו פעם שנית מ"ט ומ"ן דכוה יסתלק מעליהם לפי' חותו חיסור שונג שכבר עשה לנמרי וכוה יהיה מותר להם ליטול ריוח שכת גם כלפ הכלעה ולחלוק עמו שוה בכל התמור ומדוכר הכעל"ד כתבתי ונור ישראל ינולני משניותו וירחני מתורתו כפלחות לחמן כי"ר פי המדבר ועירף דמן חברייף והוף הניעור

יצחק אבואראפייא

ס"ט

חלק יורה דעה

סימן שני

שאלה ראובן שמעון לוי ויהודה המה שותפים וכודקים כמתא דקורף וכולם כאחד היו שו"כ במקולין אחד לכל הקנכים של כל העיר כ"כ ושתכ"כ ומוטלין שברן מהם מן הכשרות דוקף ויקי היום כף שמעון אחד מהשו"כ הנ' וגילה אוזן אחם כאחי גר"ו שראובן השו"כ עמהם בכר נהשל פעם אחת בשחיטת עוף אחד בעיוה"כ שלף שחטו כהונן ונתנו לבעליו בחזקת כשר ופעם שנית נ"כ בכדיקת הריאה שלף בדק בראוי ומעלים עין מסירכף המטרפת וכ"ז עבר ומן רב בין כל אחת ואחת מהשחיים הנ"ז וכעת נ"כ מוה כמה ימים נהשל ויגאה נכילה מאחת ידו בכהמה אחת שלף שחט כה רק סימן אחד דוקף ושוב נף הוף שמעון הנ"ז ותכירו שאר השו"כ ויבדקו הריאה מכפנים ומבחון ומגאוה כשרה לגמרי והכשירוה ואחמו על נהנה חותם כשר והם לף היו יודעים שנשחטה שלף כהונן עד שכבר הקנב כעל חותה הבהמה הוליכה מהמקולין לאחנותו למוכרה לישראל חזי נודע להם מבעו של שמעון הנ"ז שהניד להם שהוף היה עומד סמוך לראובן השוחט בעת ששחט חותה הבהמה וראה וידע שלף שחט כה רק סי' אחד דוקף והיף נכילה נמורה חזי שלקו את פי ראובן השוחט הנ"ז ופ אמת הדבר הזה והשיב שבאמת כן היה שמרוב הבהלה והחיפזון של הקנבים זה מושבו אצלו נשחוט לו וזה מושבו חירש לו בחותה בהמה שלף נשחטה כהונן רק בסי' אחד ומרוב הבהלה שבח מלהניד להם כדי להטריפה והיה כשומעם מפי עצמו כן תבף רצו והלבו כולם כאחד וראובן עמהם לאחנות הקנב הנ"ז והטריפון לבהמה הנ"ז ע"י הסרת כל החותמות הכשר שהיה חתום על נבה כנ"ז והלבו להם נם העיד עליו שמעון השו"כ הנ"ז דלפעמים ראובן הנ"ז שחט מיושב ולף מעומד נם אמר לו עליו שקודם כותו למקולין מביתו שותה יין שרף הרבה מאד ואף"ך יבא למקולין לשחוט ולבדוק עמהם וכן לף יעשה והח"כ הנז' נר"ו שמע אף כל דברי שמעון השו"כ הנז' שאר הניד לו על ראובן הנז' ואמר הדברים כלבו ימים מספר כשביע אחד הן אחר הן יתר מ"מ ולף נודע הדבר לכ"ד הקבוע בעיר הנ"ז כלל לף מפי הח"כ הנז' ולף מהשו"כ הנז' מוצאים כלל ושוב אחר ימים הנ"ז שלף הח"כ הנז' נר"ו וקרף לכ"ד הקבוע בחתף ונם שלף וקרף לבחה ת"ח אחרים מחכמי העיר הנז' ונירפם עם הנ"ד ועמו והכיף לפניהם כולם אף ראובן השו"כ הנ"ז ואף שמעון ולוי ויהודה השו"כ הנז"ל ועמד על דבריו שמעון השו"כ הנ"ז והעיד לפני כ"ד הקבוע ולפני שאר אח"ת שנמצאו עם הנ"ד בכל הנז"ל כפני ראובן השו"כ הנז' ואחר השניים השו"כ שהם לוי ויהודה הם אמרו שלף היה להם ידיעה מאחיטת חותו עוף ששחט בעיוה"כ כלל ונם בכדיקת הריאה אך מניחו אמר שהוף זכור מוה והנ' אמר שאיני יודע מוה כלל נם בזאת הפעם האחרונה ששחט בכהמה זק סי' אחד לף ראותו כלל זק בן הונד להם מפי כתו של שמעון השוחט הנז' ונם שמעון עצמו כן העיד ששמע הדבר קרוב הזה מפי כתו וחודאת ראובן אף"ך כתו"ל והנה ראובן השו"כ הנ"ז כשומעו את כל אשר העיד עליו חבירו שמעון הנ"ז הבחישו כפניו לשמעון הנז"ל בכל הפעמים שעברו מוה ומן רב שבבר נתבאר לעיל שעפ"י עדות שמעון הנ"ז עצמו הרוף אמר שהאחי פעמים שעברו שנכשל בהם ראובן הנ"ז אחת בשחיטה ואחת בבדיקה בין כל פעם ופעם עבר זמן רב בינותם ומפ"ב הנ"ז לפ"נ של עתה הפעם שיצאה בהמה נכילה מאחי"ו עפ"י הודאתו הנ"ז שעבר נ"כ זמן רב מזל"ז ועל כל הנ"פ שעברו הנ"ז ראובן הנ"ז הבחישו לשמעון כפניו וכפני שאר השו"כ וכפני הח"ח והנ"ד שישבו לבקל עדות שמעון השוחט הנ"ז על ראובן הנ"ז וכה אמר שלהד"מ כלל ושאר ענה כו חבירו שמעון הנז' ולף הודה בי אף על הפעם

הזמת האחרונה והתנגל לפני כ"ד וח"ח הגז' שמרוב הכהלה והחיפזון מירא לו כן ומזכח לגלות חזון מכיריו הבודקים הגז' כדי להטריף הבהמה בבדיקת הריאה ומכחתו היתה נ"כ מט' הכהלה נס מע' החכם בחצי הגז' הי"ו העיד על רחובן השוחט הנ"ל שכשרצו יחידי העיר לבטל מעשיו בתיקון הגלחלה שתיקן להם שלח כרטונם ורצו לבטל תקנתו הנ"ל ע"י שיקחו חזה שוחט ויזחוט להם לגל הגויה בלתי גלחלה כלל ועי"ז תתבטל הגלחלה שתיקן הוא עצמו שלח מקודם והכיא לתי רחובן השוחט הנ"ל והמכיעו ס"ח בח"כ ע"ד המכ"ה ועל דעתו שלח ישמע לקול היחידים ולא ילך ויזחוט להם לגל הגויה כלל וכיוס המחרת עבר על שבועתו וזרק רחובן הנ"ל וזחט לגל הגויה כשר לריב מהר ועי"ז נתבטלה הגלחלה ונמלא שרחובן הנ"ל הזיד ומעל בשבועתו והריהוי פסול עוד להיות שו"כ כלל ורחובן השוחט הנז"ל הזיב ע"ז שלא עבר על השבועה במזיד כלל רק בחזק גדול שהקונסול שלו גבר עליו ללכת ולזחוט לגל הגויה כרטונם יחידי העיר גם הוא הק"ק יפ"ו הם הכריחוהו ללכת ולזחוט להם לגל הגויה והוא לנוח בזה וזרק ועיד כי קודם שזחט לגל הגויה מע' הח"כ הנ"ל עצמו נתן רשות לכל שהר השו"כ ללכת הם ג"כ לזחוט לגל הגויה וכרחותו רחובן שגם שהר השוחטים כלו למקולין לזחוט לגל הגויה חזב כדעתו שגם לו ג"כ ניתנה לו רשות ממנו לזחוט לגל הגויה נ"כ והוחלה שבועתו לנמרי וזוב לחר כל זה כעת עליו ח' בחצי הר"ו הנ"ל כעת גדול ומידהו והחרימו לפני כ"ד הקבוע ולפני הת"ח הנ"ל ונירצו מכיתו וילך לו לביתו לכל וחפוי ראש וזוב כיום הנ' הלך ליסובה החכם בחצי הגז נרו וחזר וזקק ורבן את ה' כ"ד והת"ח עצמם שהיו במעמד הראשון כדי לדון דין רחובן הם וכ הגז' עפ"י העדות והשמועות שהועד עליו בפניו במעמד הראשון ופתחו כולם לחובה עליו ועמו ואמרו עליו שהוא פסול לנמרי מלהיות שו"כ כלל ואחד מכם מכ"ד הקבוע רצה לעמד עליו וזוה כדין עפי' קבית הפוס' ז"ל וכיעם עליו ח' בחצי הגז' והעתיקו גם אחד מהשוחטים הקדים ודיבר קשות עם אחד מכ"ד הקבוע ואמרו על השוחט הגז' שהוא פסול לנמרי כ"ל וכל אחד מהם לדרכו פנה וכיום חג' שלח ר' בחצי הכ"ו אחר השוחט שהעיד דבריס קשים עם אחד מכ"ד הקבועים וכתב לו נוסח מעכ"ד על רחובן השוחט הנ"ל שהוא פסול להיות שו"כ וכל המוכל משחיטתו ה"ה חוכל נו"ט וחפ"י אחד שוחט עומד ע"ג לא מהני ליה וכו' ומהם כמעכ"ד הנ"ל ח' בחצי הנ"ל ושלח המעכ"ד הל"ז עם הקונטן להכ"ד ולכל הת"ח הגז' ומחמו כה והניחה הלנו למשמרת והעבור השוחט הנ"ל לנמרי מלומנותו ופסקים לחיותה לנמרי זה שנה תמימה והיה רחובן השו"כ הגז' נוצץ וחיזו כענה וטוען על חותם המעמדות שעשו עליו ועל המעכ"ד הגז' שכתבו ומתמו עליו כמה טענות והגדולה שכהם כי ח' בחצי הגז' נר"ו הוא שולח לו ומבקש רעתו להתנקש ממנו מחמת שבטול הגלחלה היה על ידו שהשביעו שלא יזחוט לגל הגויה ועכ"ו הלך וזחט וביטל הגלחלה לחר תיקן הרב הגז' ובתבטלו מעשיו ומיכו מילמין לו שהיה לחום כגז' כלל וח"כ הו"ל הח"כ הגז' שוכל נמור לו והו"ל ג"כ נוגע בדבר ומתקנת הגלחלה שתיקן הוא עצמו ומס לחת שהיכו שוכל לו רק עתה נע"ם מחכוון ח"כ להמלי לח עריער עליו ממה שמעל בשבועתו מלוחו יוס ששחט לגוים ובתבטלה הגלחלה ע"י ולמה שתק עליו כ"כ זמן רב יותר מח' חדשים עד עתה שנפל ונכשל בשחיטת הבהמה שלח כהוגן לגלח ודלי מוב מוכח שלח נע"ם מתכוין עתה רק להתנקם ממנו כגז"ל והו"ל שוכל נמור ונוגע בדבר שהיכו כשר לח להעידו ולח לדונו כלל גם שלשה מחכמי העיר שנמטריפו עם כ"ד הקבוע ויסכו לקבל עדות עליו כיום הנ' וכיום ה"כ יסבו כמוסב אחד כולם יחד לדונו ועלתה הסכמתם שהוא פסול כנ"ז גם הם פסולים לקבל עדות עליו ולדונו כלל מהרי טעמי תריני חדת שהם קרובים זל"ז קורבה גמורה הפוסלת זה לקבל עדות ולדון יחד כלל והם פסולין וצ"ו פיסול גמור מחמת קורבה גמורה רחצון כרחצון ומני כשני ממש ויותר ועוד טוענ דגם חלו הת"ח הקרובים זל"ז הנ"ז הם נוגעים בדבר טובת מחמת שכני אחד מהם ישבו הם ומיכו לותו הם עת' בחצי הנ"ו נר"ו להיות שו"כ בעיבור עם שהר השו"כ כמקום רחובן השו"כ הנ"ו וזכה ונטל חלקו של רחובן בשבר השו"כ ולסיבה זת חפרו עליו שוחה עמוקה וקשרו קשר כיוהם וכין חבריו השוחטים עם מע' חכם בחצי ר"ו להמתין עליו עד שיפול בהיזה פעם שיולחת מתח"י נבולה וטריפה דחזי ימלחו מקום להרכות עליו עוכות וחטחים ופשעים על שלשים ועל רבעים כדי לפוסלו לנמרי להתנקם ממנו ולהשים לת הבחור כן אחד מהת"ח הנ"ו במקומו וליטול שברו מה שהיה נוטל רחובן הנ"ו כולו או מקלתו ולחלק השהר בין שהר השו"כ הנ"ו עור טוענ רחובן השוחט הנ"ו דשמעון השו"כ הנ"ו חצ' היעיד עליו כעת כל הדברים הרעים הנ"ו הנה הוא שונח לו ומבקש רעתו ולשלם לו מרק כנגד מדה כי פעם אחת לימים שעברו נכשל שמעון הנ"ו עצמו בקורבה אחת המטרפת שהעלים עין ממנה וכדק הבהמה מכפנים והוליך ידו בחוקת שהיה כשרה לנמרי ולח אמר להם שום כה חוש סירכה כלל וכשבדקו אותה בחוץ מצאו כה סירכה המטרפת ונתרעמו עליו חוק לח הרגיש כה כלל ואמר להם שלח חש לבדוק יפה מאחר שסימך על הבדיקה הב' שמכחון ולח קבלו ממנו אחר השו"כ הנ"ו תשובתו הנ"ו והסכיומו הם להעבירו כמה ימים ושלחו לו פתקה בכתיבת ידם שהסכימו עליה להעבירו ל' יום ולח קבל מהם עד שבח רחובן השוחט הזו וגולה חוץ לחד מהדיוטים הקבועים ולמדו עצמו בדין זה ורוצה בדיין שהוא שוחט נוכך להעבירו ל' יום רק כמה ימים וכקד"ח שני ליה כיון דהתחו שהשוב שמעון ע"ו שסמך על הבדיקה הב' ים מקום פטור בספרים וכן היה ומלותו יום והלחה שמר חוכה ושלחה גדולה שמעון הזו על רחובן הנ"ו עד שנפל בעת בפח יוקשים מלח מקום כע"ח לנבות לת חובו ממנו עשרת מוניס והרבה פשעיו חוכם וגמולו ישלם לו עשר ידות ח"כ כיון דהוה שוכח נמור לו פסול הוה להעידו כלל · עוד טוען רחובן

רחובן השוחט הנ' דמחר שח' כשני הנ' הי"ו
חיובו וכול לדונו ולא להעידו מט' השכלה הכ"ז גם
הת"ח הקרובים זל"ז חשר הזמינם הרב הנ"ז לדונו
עם הדיינים הקבועים גם הם פקולים לדונו הם
מנד קורבתם זל"ז והן מנד דהו"ל נוגעים כדבר
בעבור כן לחד מהם דמטי ליה ולהם הלא רבתי
בפיסול רחובן הנ"ז כדי למלחת מקומו כן לחד מהם
כנ"ל ק"ב גם הדיינים הקבועים ושאר ת"ח שמרפם
עמהם ח' כשני הנ"ז נר"ו לדונו כולם יחד גם הלה
נפסלו כולם כלחד ע"י מרופם עם חותם הפסולים
לדונו וכבן כל המוסכות שיבאו יחד לדונו ולפוסלו
גם הת הרשעון גם הת ה"כ וגם המעב"ד שבחבו
וחתמו עליו שהות פסול לנמרי וחתמי עלה כולם
כלחד הכל הוא בטל ומבוטל לנמרי דהכל נעשה
ונגמר עליו כפיסול גמור שלא כדת ש"ת בלל ' ושם
לא היה הם"כ הנ"ז מומין כל הת"ח הקרובים
הנ"ז ומרפם עם הכ"ד הקבוע בעיר בלל והיו
דנים חותו הכ"ד הקבוע לבדם והיו פוסלים חותו
כדין היה מקבל עליו הת הדין לחנם כעת שיבאו
עמהם הקרובים והפסולים עמו לדונו כולם יחד
ושלא חייב כדינו בהסכמת כולם שפתחו כולם
לחובה עליו חיובו מקבל עליו הת דינם שפלחוהו
לנמרי גם טוענו רחובן הנ"ז דמדעשה כן ח' כשני
הנ"ז לנרף עם הכ"ד חותם הת"ח כדי לדונו מה
שלא עשה כן כשום דין לחד זולתו לנרף עם כ"ד
הקבוע שום ת"ח וזולת הכ"ד הקבוע לבדם הם דנין
כין לים לרעהו ועל פיהם יקוס דבר כין כפיסול
והתר כין כד"מ וחפי' ח' כשני הנ"ז עצמו חיובו
דן עמהם בלל כשום דין גם חכמי העיר נ"ב מעולם
לינם מכניסים עצמם עם כ"ד הקבוע לדון עמהם
לשום חדם בלל וחפי' לפעמים ירלו הכ"ד לנרף
עמהם לחזק ת"ח מחכמי העיר מלחד מהקרובים
הנ"ז חו מזולתם עכ"ז המה לח ירלו ולינם מערבים
עלמם כשום דין וכשום ענין בלל כיסוד ומפורסם
בכל העיר ק"ב לחיפה מדוע כזה הדין שלו כולם
נקבלו כלו ומועדו עליו יחד כולם מפעם רחשונה
שקרחם הרב הנ"ז ולח סירבו בלל ולח לח ידעו
כפעם הרחשונה למה קרחם ולמה הזמינם עכ"פ
כפ"ב היה להם לסרב ולמחן מלדונו וכבר ים כ"ד
קבוע בעיר לדון בל ריב ובל נגע ומה להם ולנרחה
הזחת להכניס עלמם כדין עסק וחפי' דהוח לדעתם
לפרושי מלישיבת הוח מ"מ תקנים המלוה הזחת
ע"י הכ"ד הקבוע בכל דיני לפרושי מלישיבת הנוסף
בעיר כלזה דכר שיהיה שלא ידלו מכ"ז מובח
בכירור שנדלה שנחתם חתו עמו הת"ח הנ"ז ו"ח
בשני הנ"ל וקשר גדול קשרו עליו כולם יחד עם
השו"ב הנ"ז להעיד עליו כזחת וכזחת לפניהם
ולפני הכ"ד והם ידונו חותו לחובה לפוסלו לנמרי
ויש כן לחד מהם במקומו ויחלקו כיניהם חלקו
של רחובן כמו שכן היה מעשה שלא עברו ימים
מועטים עד שבח הכחור הנ"ז כן של לחד מהת"ח
הנ"ל והכניסוהו למקולין עם שחר השו"ב ובטל
חלק גדול עמהם מחלקו של רחובן הנ"ז והשחר
חילקוהו שחר השו"ב כיניהם כידוע ' כן שה טענות
רחובן השוחט הנ"ז לחד כשחד ונשנו והיה נוטה וחיובו
נעגם ולדבריו כיני רלה לחד יחיד מיחידי העיר
נלכת לכפר לחד רחוק מהעיר מלד ולהתעסק שם

כמה חדשים ולקח עמו חת רחובן השוחט הנ"ז ושחט
לו עופות וכהמות לרוב מלד כי לא ידע כפיסולו
לנמרי כיון שלא הכריזו עליו בכב"כ וב"מ שרחובן
הנ"ז נפסל לנמרי חפי' לשחוט ליחיד לחד ושנב
שהעבירוהו מלהיות שו"ב כניכור ולא ליחיד גם
כחזרתם היחיד הנ"ז ורחובן הנ"ז שחט עוד רחובן
הנ"ז גדי לחד ליחיד לחר והכשירו וכשומעם הנ"ד
ורת"ח הנ"ז הטריפו הגדי הנ"ז כשכולה לנמרי
כידוע וכרחות רחובן שכן עשו לו חז כתברר לו
שפסלוהו לנמרי מלשחוט ולבדוק לא לניכור ולא
ליחיד לעולם ועד חז הרכה ריעים לנלת חלל
הקונסול שלו יר"ה לחלוח פני ח' כשני הנ' לחום
ולרחם עליו לבקש לו תקנה לחזור לחומנותו להכית
טרף ליכיו כי לים עני הוח נודד לנלח ממע
והקונסול שלו יר"ה ריחם עליו ושלח שלוחיו לח'
כשני הנ"ז לחלוח פניו ולא קבל הח"כ הנ'
להחזירו חפי' שיהיה משרת ממע לשחר השו"כ כלל
וכדי שלא יחבעם עמו הקונסול שלו הנ"ז ויהיה
מוקפד עמו הלך הרב הנ"ז עלמו חלל הקונסול של
רחובן השוחט הנ"ז והתנלל ממנו בחמור חלניו שדבר
זה שנפסל רחובן הנ"ז לא ידע ממנו בלל כי לם הוח
מהכ"ד הקבוע בעיר שהם חבמים הרוחניים דוקא
והם דנוהו לרחובן ופסלוהו רק הוח מוכרח לעשות
בכל חשר יורו הדיינים הרוחניים ולזה חתם עמהם
נם הוח ונזר על רחובן והעבירו ק"כ מה בידו
לעשות והוליח לו מחיקו המעב"ד של פיסול רחובן
הני' החתומים כה הכ"ד ושאר הת"ח הנ"ז נ"כ
והרחם חותו להקונסול הנ"ז יר"ה ומסרו בידו
והרחם לו תחימות הכ"ד ואמר לו שלו הם הרוחניים
שדנו חותו לפוסלו ולא הוח והניח לפל הקונסול
הנ' יר"ה המעב"ד הנ"ל והקונסול הנ"ז יר"ה
חשב כדעתו שלפשר שכן הוח הלמת ונתרלה ונתפים
עמו וכה לאמר שהוח ירחם עשק זה עם הרוחניים
וירחם מה לעשות עמהם והרב הנ"ז חזר לכיתו
ותכף שלח הקונסול הנ' לאחר הכ"ד הקבוע
הרוחניים שיכותו לבלו וכיום המחרת הלכו לבלו
עם כמה יחידים ה"ו ושלל מהם להניד לו הלמת
והלדק על נפשם ועל יהדותם ועל לאומתם
ויזרנותם שם עפ"י דין תורתנו ה"ק וים לחוק תקנה
להחיר ולהכשיר לרחובן הנ"ז לחזור לחומנותו כדי
להחפרנס הוח וכיתו ממלכתו והניד להם ג"כ
הת כל לשר דיבר עמו ח' כשני נר"ו שהוח לומו דן
לשום חדם בלל רק מקיים נזירת הדיינים הרוחניים
בכל לשר ידונו כין לים לרעהו לשב"ל מכקש מהם
שיניחו לו הם ים לרחובן הנ"ז לחזור תקנה כנ"ז
והשכיעם כתורתנו הק' שיניחו לו להמת וכשמוע
הכ"ד הנ"ז הת דבריו הנ"ז נשלו ונתנו כיום לכין
עלמם כדין רחובן הנ"ז כתורה שבע"פ שלדעתם
כפי מה שהם זוכרים מסברות הפוס' ז"ל שהם ירלה
רחובן לנשות התשובה דפו"כ יהיה לו תקנה כפי
הדין לחזור לחיות כשר שו"כ לרחים כברשונה ולמרו
כן להקונסול הנ"ז יר"ה חז חילה פניהם והפניר
בהם הקונסול יר"ה הוח והיחידים מכני עמנו ול"ו
שנמלחו וכחו עם הכ"ד חלל הקונסול יר"ה שיתנו
להם בכת"י ובחת"י הפסק דין שלהם הנ"ז ולרוב
ההפגר בהם מהקונסול והיחידים הנ"ז כתבו וחתמו
מעב"ד ומסרו בידו וזה נוסח המעב"ד הנ' הנ"ז

תוך כתוך תכ"ת וז"ל וזת מזיתנו נתנת כ"ד דת"ל על תודות רתוכן מזרתי שהיה שוטט בניכור ונפסל מכמה טעמי בכתוב כמעכ"ד אל פיקולו ומצא כתר"ם הן עתה עלתה הקכמתנו שעפ"י הדין הגמור תם יעשה רתוכן הכ"ז התצוכה שכפו"כ כתקנה וכהלכתה תין נגרע דבר ממנה כלל וצוב יקבל עליו דכרי תכרות ויכדקו שכינו ג"פ רצו' ויכתנוהו כדינו הח"י טרפות תם הוא כרי כסא חזי יהיה לו תקנה לחזור לכשרותו ולמלכתו עם שאר השוטטים וע"ד תמו"ן כתכנו וח"ם וכו' ור"ל שהצ"ו הנז' לא תהיה פחות מ"ל יום רצו' וכלבד שיעשנה כתוצ"ל הצעיר פ' הצעיר פ' ולקח הקונסול הנז' מידם המע"כ והניחה לנלנו כדי לשולתה ליד ח"ת כלשון להסכים עמהם כלשר אמר לו כתוי' כנ"ל וכהשמיע הדכר הזה לת' כלשון הכ"ז ולהת"ח הכ"ז שכן כתכו הכ"ד ויחתמו ומסרו כיד הקונסול יר"ה היטב חרה להם מלד על הכ"ד ונתקכנו ולשו לוישוכה וקכנו עמהם שלר ת"ח שלח הניעו להורתה כלל ושלחו מהם כ' ת"ח קטנים להכיא לת הכ"ד הנ"ז לשפוט ולריב עמם חוכם והכ"ד הנ"ז כשומעם כן לא רצו ללכת לשלם כלל כדי שלא להיות גרמת מתלוקת וקטינוריות כיניהם יחד ונמירי ת"ח מרכים שלום דוקא ולא מת' וכבן נתקבנו הת"ח והלכו לכתי כמה יהודים מנכירי העיר והתחילו לדבר עמהם תועה על הכ"ד שפסקו לת הדין של רתוכן משוטט הנ"ז דמהניח ליה מתצו' דפו"כ דשלח כדין פסקו וטעו כ"ד כהוראת זו ושרתוכן זה השוטט לשוי לכלול משחיטתו לפי שאר שיעשה התצ"ו דפו"כ ושכותי ושע"ז ויותר טוב ממנו ומלהיכו לכבות היהודים תם והרתו להם תצו' מהדצ"ם וו"ד דס"י מ"ת ותצו' הרב משפ"ן ז"ל כס"י ע"ה ולמדו לפניהם דכריהם ז"ל עד שנכנסו הדכרים כלזיהם ותשכו שכלמת טעו כ"ד כהוראת ' הנה כי כן יורנו מ"ן התמת כמה שהוא למת תם יש ממש כטעמות רתוכן הנ"ז ושם טעו כ"ד ת"ו כהוראת כדינת המעוררים הנ"ז לו לא ולי מנו המעוררים הנ"ז לדדר ולערער לאר הכ' ד הקכוע כעיר ולומר עליהם דשלא כדין פסקו לאר שכל תק"ן וע"ו קכלום עליהם ותם דיינים מומחים מכל חו"ר הצעיר הזלת על הכל יכל דכרו הטוב ויורנו מדרכיו ונלכה כשורחותיו ויכל שכמ"ה :

תשובה הדכר כשוט הרכה מלד ומכואר כספרן ס"ך הפוס' ז"ל דהתצו' דפו"כ מהניה ומנכה לרתוכן זה השוטט וכמו דיפה הורו כ"ד הקכוע כעיר וה' עמם מלמד שהלכה כמותם דשע"ג דהרש"ם ז"ל כתצו' הכיאם מרן ז"ל כס"י יו"ד סי' קי"ט כתב וז"ל ואם הוציא טרפה מתח"י כ' ו"ג פעמים אם עשה כמויד או שלח חצם לכרוך כל הכורך רשע הוא כעיני ולף אם היה מקכל עליו דכרי תכרות להיות זכיר מכלן ולהכח לא היה נכי נותן לסמוך עליו עוד עכ"ל ועפ"כ אין לנמוד מד"ק דנם התצו' דפו"כ לא תהני ליה נמין דהא ודאי ליתא דדוקא כת לאפקי קכלת הכ"ח אלא יעשה התצו' דפו"כ ודאי דמהניא ליה כלתי ס' כלל וכמו שכן הכיעו כדכרי הרש"ם ז"ל הלנו כל הכאים לאקריו ז"ל ועד אחרן הרא ויא להרב דכ"מ ז"ל כתצ"ו יו"ד סי' ק' ולהרב פר"ח ז"ל יו"ד סי' קי"ט ועפ"ם והדכריס פשוטים ; והנה לאת דכיון דרתוכן זה השוטט הכ"ד ניטל שכרו מהקלכיס אן הכשרות ולא אן הטרפות כנ"ז כשלנה ס"כ נמצא דאות ליה חימוד ממון ומהפשט הרתשוכה שנכשל ויצא טרפה מתח"י היה לריך לו לעשות התצו' דפו"כ כדי שיוכל לאזור להיות זו"כ כניכיר והכסקמת הגאון הרש"ם ז"ל כתצו' ח"כ סי' כ"ד ונמצכו אתריו כל הפוס' דאצו' ואח' ז"ל עד שכתב הרב פר"ח ז"ל כיו"ד סי' קי"ט הכ"ז דכל הפורש מדכרי הרש"ם ז"ל הלנו כפורש מן החייס יע"ש וא"כ אם כניס דכרי השוטט שמעון אאר הגיד. והעיד עליו כעת שכבר נכשל לשעבר כשחיטה ובכדיקת הריחה פעם ופעמי' שילאר נכילה וטריפה מתח"י מלבד זת הפעם האחרונה ח"כ קובל אני עליו ועל אאר חבוריו הצו"כ שידעו מוה ובפי דבריהם שבין כל פעם ופעם עברו ימים רבים כמספר וידוים דאמרי העלומו עין ולא גילו לוזן הכ"ד מפ"ח כדי לגדותו ולהכריזו ולהעבירו מלומנותו לגמרי עד עשותו התצו' דפו"כ או לפחות להעבירו חדש ימים עד שיקבל עליו דכ"ח כפני כ"ד מומחין כדי שיהיה מתיורח מהם ויהיה זהיר מצם ולהלאה ואפ"י תם כה יאמרו שהם הטבירוהו ימים מספר וקבל עליו דכרי חברות לא יועיל ולא יגיל כלל כיון דהם כאים אחד חבירים וגומלין זת"ז לכו גם כהם ולכם גם כו ובאמת שהקולר תלוי כצוארם והמכשלה הזאת תחת ידם ואצרי לכו מאריהו וכזאת וכזאת זאת מניו להרב דכ"ע ז"ל ויו"ד סי' כ' היטב חרה לו על שני עדיים כאריס שהעידו שעשה הם ושט דכ"ד שהיה נמורה כשחיטתו כאופן שעשה כ"פ ככסמה אחת והכאירה והלכילה ליאראל ושוב יצאירו כדכר והשוטט הנ"ז הכחיצם והסיב ע"ז הרב ז"ל דאלו העדיים פריכים דו"ח טובא דלפי דכריהם שהשוטט הזה עשה שהיה נמורה למה לא תמרו עדותם לכ"ד תכף כרחותם ולא היו מכזילים ליאראל לאכול כשר נכילה ולמה המתינו להעיד עדותם אחר זמן שאכלו ישר' מאותו כשר ואם דכריהם אמת נריכים כ"ד העיר לויקרם ולקונסם קנס נדול על מה שהכזילו ליש' וכו' אאד"ק יעמ"כ ואוקי כאחרין נם הרב משפט צדק ז"ל בח"כ סי' כ' כתב על כ"ד יותר מזה כיעו"ש נם על הפעם הזאת האחרונה אשר העיד עליו שמעון השוטט שלא שחט כה רתוכן כי אם סי' אחד והודה רתוכן ע"ז כנ"ז כשלנה עברו ימים רבים מאותו מעשה עד שהניד הדכר לכ"ד ולשאר הת"ח וזו העבירוהו ופקלוהו והניחוהו לשחוט ולכדוק עמהם כ"כ ימים וכן לא יעשה והקולר תלוי כהם ולא על הכ"ד שלא ידעו ולא שמעו עליו מכ"ז כלל ודי כהערה זו . ליך איהיה מאי דקוה קוה ועכ"פ עתה הפעם הזאת האחרונה שהעיד עליו שחט כהמה רק סימן אחד והכאירה ועי' גילו לכ"ד ולשאר הת"ח הי"ו את כל חטאתיו ופשעיו שעברו ס"כ כעת הכל נחשב כפעם אחת דוקא וכיון דאות היה חימוד ממון ודאי דאריך לעשות התצו' דפו"כ מלליו ומעצמו כדי שיהיה לו תקנה לחזור לנומנותו לגמ"כ כניכור וכבל אאר חורו ופסקו את הדין כעת הכ"ד הקבוע כעיר כמבואר כמעכ"ד

שלהם

שלקח וצפיר דנו ויפה כיוונו להלכה: ולפ"י שם היה הענין שלי רשובן זה דשוחט ד"ה שכבר נכשל ונפסל והועבר כ' ו"ג פעמים בעבודת כרורת על כל פעם ופעם והעבירוהו כ"ד ככל פעם ופעם עכ"ל עתה קפעם נמי הוה מהני ליה התצו' התמורה דפו"כ כדי שיוכל לחזור לתומתו דלא תצטרן כפום' ז"ל שימתרו שלין לו תקנה עוד עולמית לפי' כתצו' דו"כ וולתי זולת מעונו להגהון החק"ל ז"ל ולהרב הגדול רשם"ל מר כריה דרב מהרד"ח ז"ל בתורת זכח שלו שכתבו דפצטה התורלה והוקבע המנהג בעירים עוב"י תומיר יע"ל מזמן הגהון החק"ל ז"ל נופיה שלחר טריפה מתח"י פ"ל והעבירוהו ל"והחזירוהו כקד"ח ועוד יולה טריפה מתח"י פ"כ וחזרו והעבירוהו ל' והחזירוהו כקד"ר חזי כפ"ג מעבירין לותו בהחלט ולפ"י שיעשה התצו' דו"כ ל"מ ליה ולל מידי מלחר שכן הוקבע המנהג לגלט יע"ש וע"ע בנדיב לב יו"ד ח"ל שכ"כ הרב הכ"ו גופיה בכמה מתצו' יע"ש וכ"כ הרב חת"י ורלה ז"ל כיו"ד סי' ג' כתבי' הסכמתו לתצ"ו והרב מהרד"ח ז"ל יע"ש ל"כ בכל ערי ישרל שלל הוקבע המנהג כן לגלט בלל כלחרל דיהן שמעולם לל הועבר שום שו"כ שנכשל כ' ו"ג פעמים לפי' כמרד גמור שהעבירוהו כהחלט גמור בלל ודלי דלכ"ע מהניל ליה התצו' דו"כ לפ"י תלר ג"פ ולין לקפח פרנסתו לגמרי בהחלט בלל בלל כ"ש וק"ו שכבר כתבנו שרלובן זה הכ"ד ערין לל קועבר מלומנותו ולל הועד עליו כב"ד שנכשל ויולה טריפה מתח"י כי שם עתה הפעם שהורה ולל כוש על זלת הפעם הלחרונה ולו גילו עליו חכירו השו"כ שכבר נכשל פעם ו"כ קודם זלת המעשה הרע לימים שעברו כמ"ל דורלי הכל כחצב כעת לפעם לחת דוקל וגם הגהון החק"ל ומר כריה מהרד"ח ז"ל לזלו ומודו דמהניל ליה התצו' דפו"כ לפי' לפי המנהג שהוקבע שלנס כמכורכן כדכריהם ז"ל וכפרט כדכרי הרב מהרד"ח ז"ל כתורת זכח שלו והכלתי ד"ק בסה"ק פני יצחק ס"ל סי' ט' ועש"כ ותו לבי דייקינן שפיר לל חזינל כב"ד כרשובן זה השוחט דב"ד שנפסל כדין וכהלכה לפי' פעם לחת כלל לפי' על הפעם הזלת הלחרונה שבעבורה הצריכוהו כ"ד הקבוע התצו' דפו"כ דהנה נודע הסכמת כל הסו"ס רלצו' וחת' ז"ל דכדי לפסול לדם ולהוציל מחזקת כשרותו ולהעבירו ממיכויו לריך שיעידו עליו כ' עדים כשרים ונלמנים שלל יהיו קרוכים זל"ז ולל לבע"ד המעידים עליו ושלל יהיו נוגעים כדבר ע"י עדותם מחמת הנלת ממון לו הנלת הנקמה והנלה עם הכע"ד המעידים עליו ולזו יעידו עליו שרלוהו כעיניהם שעבר עבירה פ' הפוסלת תותו והמוליל מחזקת כשרותו ולחר שיעידו כזלת כפניו כב"ד לחר הלוסם והגיוסם והדו"ח שיעשו כהם כ"ד חזי יהיה נפסל כדת ג"ת והכ"ד ויעשו כו מעשה כתוב לנדותו ולהכריזו ולהעבירו וכיוצל כהם כל שלל כלו עליו כ' עדים כשרים כל"ז ולפ"י עליו עד לחר שיעיד עליו עד לחר כשר ונלמן שלל שחט כהגן וכדומה לזה הם הוא מכחישו הו"ל עד לחר כהכחשה ולתו כלום הוא כמ"ש הגהון מוהריק"ו הו"ל כשו' ג"ל על לחר שהעיד על השוחט שחט שלל כהגן והשוחט מכחישו דלגו כלום שוחט שחט שלל כהגן והעיד עליו עתה על שעבר ונלמן כעדותו זה המעיד עליו הוא חכר עמו כשו' כ' וככר נודע

מ"ם הפוס' ז"ל דהשוחטים לא מהימני להעיד
וצ"ו לפוסלו ואפי' אם יעידו כ' וג' או"כ כולם
כאחד על מכירת השוחט וכודק עמהם שוכלה
או טריפה מתח"י לוכם נאמנים לפוסלו עפ"י
עדותם מ"ט דכל לומן שני לחכריה ונם הו"ל
נוגעים כדבר דמטו להו הנאה טובה שנוטלים
חלקו כשכר תצו"כ שהיה נוטל עמהם וכמ"ש מרן
החבי"ב ז"ל בכנה"ג ת"מ סי' ל"ד ל"ו משם מהריב"ל
ז"ל דשוחט המעיד על טבח אחר שוכלה טריפה
מתח"י הו"ל נוגע בעדותו וצ"ע וכן הסכים הרב
כרם שלמה ז"ל כיו"ד סי' י"ח והרב ורע לחתן ז"ל
בתצו' וצ"ע עוד ואתי שוה העד השוחט לוכי לויה
נמי הנאת הנקמה שמעיד עתה על רלובן להתנקם
ממנו ולשלם לו מדה כנגד מדה מחמת שלשבר
רגה רלובן הנ"ו לפוסלו לשמעון העד הנ"ו מטעם
שלא כדק הריאה בפניט כהוגן כנ"ו כשלוה וידוע
דהנאת הנקמה יותר נדולה מהנאת ממון וכמ"ש
הנהון הרא"ם ז"ל בח"ב סי' כ"ד וכ"כ שאר פו"ס
ז"ל וכן הסכמת הרב נחמן שמואל ז"ל בכ"כ ל"ח
והרב שפת חיט ז"ל בסי' הנ"ו לפסול עדות השוחט
על שוחט אחר חבירו מ"ט נוגע בעדות נס מ"ט
שנאה נלויה שהיה בין העד השוחט עם חבירו
יעש"כ ונמשכו אחריהם רבני לומיר וצ"ע כדור
שלפניט והכשירו את השוחט דמיונם אשר העיד
עליו אחד מהשנ"כ שוכלה טריפה מתח"י יהוה
מכחישם ולא חשו לעדות העד השוחט מתרי טעמי
הנ' והחזירוהו למלאכתו כלתי עשותו החש"ו
דפו"כ כלל כמכוער בנדיב לב ח"מ סי' וכפ' אחי
ורשם יו"ד סי' ג' עש"כ ' ועש שהנהון החק"ל ז"ל
כיו"ד סי' קל"ז עמד על תרי טעמי הללו ודחשם
מהלכה ופסיק לה דכאיסורין נס נוגע בעדות
כשר לעדות יעש"כ ונמשכו אחריו מר כריה הרב
מהרר"ח ז"ל והרב אחי ורשם ז"ל שם כס"ימ שקראו
ערער על רבני לומיר ז"ל הנ"ו שהכשירו לאותו
שוחט דכ"ד יעש"כ לאמנם מ"מ המעיין בדברי
הנהון החק"ל ז"ל שם ירחה דנם הוא מסכים הולך
דכשום רנלים לדבר ומעשיהם מוכיחים דלא העידו
כי אם להנאתם לא מהימנינן להו וכהכי תרין יתיב
תצו' הנהון הרא"ם ח"כ סי' כ"ד הנ"ו עש תש"ו
לאחרת להרא"ם ז"ל נופיה כח"א ותשובת הרב נחמן
שמואל הנ"ו יעש"כ ות"כ בנדון זה לוכח רנלים לדבר
טובת ומעשים מוכיחים על שמעון השוחט שהעיד
על רלובן זה כ"ד על לשעבר מה שלא נולה לוון
הכ"ד עליו כל דבר כומנו הא ודאי לוכח רנלים
לדבר טובת דלא העיד עליו כזאתי אלא להנאתו
ולתיבלתו ומשנאתו אותו ולוית ליה תרתי לריעותא
הנאת ממון והנאת הנקמה וכל יאר ה' לך ישפוט
בצדק כן וכמבואר ' מעתה לא פש נבן כי אם
עדות השוחט הזה הלאחרונה שהעיד על השוחט
הלזה דמוה כמה ימים שלשה נכילה מתח"י ששחט
בכתמה רק סימן אחד דוקא כפי אשר הוגד לו
מכנו אשר זה הודה ולא כוש רלובן הנ"ו שכאמ"ן
כן היה מעשה ונתנגל שמרוב הכהלה והחיפזון של
הקלקים הנוויים שכח להגיד לאחיריו הצו"כ
להטריפה דזה ודאי פושע הוי ואין כהתנגלותו
ממש בדין כלל ואין לך מיקל ופושע נדול מזה
וראש הוא בעיני כלתי ס' כלל דהנם אמנם דקי"ל

כעלמא דאין אדם נאמן על עפי' הודאת עצמו שעשה
עבירה פ' משוס דקי"ל דאין אדם משים עצמו
רשע מ"מ היכא דאיכא עד אחד המעיד
עליו שעשה עבירה פ' והוא מודה על עצמו
בכה"ג אמרי' אדם משים עצמו רשע כמ"ש
הנהון מוהריק"ו ז"ל בסי' נ"ל הנו' על נדון
כזה דכ"ד ממש עצמו כיוצ"ש והבי"ד מרן
הכנה"ג ז"ל בח"מ ס"י ל"ד הנהו"ט אות נו'
וכ"כ כמה פוס' ז"ל וצ"ש וכן הסכים הרב דב"מ
ז"ל בח"ח סק"י ה' על כ"ד בש"ך שהעיד עליו ע"ה
שנגב והוא עצמו הודה שנגב והיו טוענים ומהפכים
בזכותו דה ש"ך חלה נפסל בהודאתו שנגב כיון
דקי"ל אין אדם משים עצמו כרשע וצ"ו הסיב הרב
ז"ל שם חלה אמרי הכא אין אדם מצ"ר כיון דיש
ע"ה שנגב והודה הוא שנגב ככה"ג אמרי' אמצ"ר
כיון שאינו מכחיש להעד וכמ"ש הרשב"ה ומוהריק"ו
וכו' וצ"ש ועש שהרב כ"ד ז"ל בח"ח ס"י כ"ט פלוג
ע"ו וס"ל למר דאינו נפסל כי אם עפי' כ' עדיש
דוקא והקריב בזה וצ"ש כ כבר תמה עליו הרב חסק
שלמה ז"ל בסי' ל"ד אות מ"ה שדבריו תמוהים וכו'
וכשוה"ק אויתי בידיה אבו' הרב פ"מ ז"ל בח"ח
סי' פ"ט שכתב דאפי' דהוכח ע"ה והוא מודה לדברי
העד אמרינן אאמצ"ר ופלוגין דיבוריה וצ"ש וצ"ע
להרב חסק שלמה ז"ל אם סקמ"ד שעמד אם ג"כ
על נדון הרב"ד והדב"מ ז"ל הנ"ו מתשובת הרשבה
והרשב"ש שכתבו דלאחמרו אאמצ"ר לא לענין עדות
כלחוד וכו' וסיים וז"ל לאמנם כר דייקינן פורתא
נראה דזה אינו מוסכם וכו' נראה דלאו דוקא לפסול
המודה לעדות אלא אף לפסול עצמו למידי אחריבא
אמרי אאמצ"ר כיון שכתב לפסול עצמו ולחייב נופו
וכ"ש וכו' דודאי לפי ס' וכו' כ"ש לפסול עצמו
לשחיטה וכיוצא עכ"ל ועש"כ וצ"ע להנהון החק"ל
ז"ל כיו"ד ת"ח ס"י קל"ב ולהנהון הרב מהר"ח קוכו
ז"ל בשער אשר ח"ח ס"ט סי' ג' דל"ו ע"ג וצ"ד
ולהרב כני משה מנח"ר ז"ל בח' עדות סי' מ"ש
כזה עש"כ וחכמ"ל כזה **הנה** נתבאר דדין זה
מידי פלוגתא לא נפקא מש נפסל השוחט
בעדות ע"י וכהודאת עצמו או לא וכל זה
מיירי בעד אחד ונאמן שמעיד שראהו בעיניו שלא
שחט בכהמה רק סי' אחד והשוחט מודה לדבריו
בנדון מוהריק"ו ומרן ז"ל ודעימיהו מצ"ש בכ"ד
דכמה ריעותי דכתי משתכח בהאי סהדותא דהאי
טבחא חדא דהוא העד הוא שוחט נ"ש וחבר הוא
עם רלובן הנ' ושאר השוחטים ואותי ליה חשוא
דהו"ל כנוגע בעדות מהנאת ממון דמטי ליה בהעברת
רלובן מלומנותו בכ"ו ונס אית ליה שנאת הנקמה
והשנאה כנ' ועלות על כולנה שנס הוא מודה שלא
ראהו בעיניו שלא שחט בהוגן רק שמע כן מבנו
והיה נריך להב"ד ולשאר סת"ם שיבאו יחד לרון
רלובן להכיח כן השוחט המעיד משמו לקבל עדותו
של הבן עצמו מפיו כדת ס"ת ולא לסמוך על עדות
אביו שאמר משם בנו דהו"ל עד מפי עד ולא מהמי
ול"מ ולא עשו יפה כלל הב"ד והת"ח לסמוך ע"ד
האב לבדו אם לא שנאמר שבאמת הס לא סמכו כי
אם על הודאת רלובן עצמו השוחט לבד שהודה ולא
כוש שבאמת כן עשה ועש שידעו הדין דקי"ל אין
אדם משים עצמו רשע והכא דל מכח עדות השוחט

עליו דהו"ל עמ"ע ואיכ ליכ הנאת ממון ונקמהל"כ לא נאסר בלתי כי אם הודאת פיו ולאזהו אל רלוכן האוחט אכן לירע לו ועם שהיה להם מקום להקל עליו כתצו' קלה במקומו מ"מ נודע רכה אדו עילויה דרלוכן להחמיר עליו להמייכו התצו' דפו"כ כדי להכאירו לאחוט בניכור כברלאוה לנפתי יד"ח כל הפוס' ז"ל דהלר עאותו זאת התצו' דפו"כ כדינה אוב ליתי דין ולית דיין שיאמר דלא מהניא ליה דודאי לליכא דכ"ע מתכאר בהכי בחין ס' כלל ובמבואר יוצא מכל הפוס' ז"ל במ"ם המעיין

וכהכי נמי יצאו יד"ח כמה וכמה מהפוס' ז"ל

דס"ל דהמועל בשבועה ועבר על שבועתו כמוזיד פקול הוא לעחיטה נ"כ כיודע וס"כ הרי העיד עליו החכם בלתי נר"ו שמועל בשבועתו כמו"ל בשאלה מוזמן ח' חדשים קודם שהועד עליו בעת מ"מ גס לולתי מהניא ליה התצו' דפו"כ הכ"ז לחזור לבאדותו ולחומטותו שכן הדין נ"כ בשבועות במ"ם הטור בח"מ סי' ל"ד וכ כל הפוס' ז"ל ועד לחרן הרואה ירלה להרב דב"מ ז"ל בתצו' ס"י ה' הכ"ז בעובדת דב"ד בע"ן שמועל בשבו' ועלתה הקבמתו שם דמהניא ליה התצו' דפו"כ לחזור להיות ב"ן ולהיות שו"כ להכא יעב"ש ולוקי בלתרין וככן יפה דנו יפה הורו הב"ד הקבוע בעיר להבאירו לרלוכן זה דב"ד ע"י התצו' דז"כ להועיל לו נ"כ על כל מה שעבר וכזה יצאו יד"ח כל הפוס' ז"ל וכמדובר.

ומה שקרלו ערער על הב"ד הב"ז התי"ח סי"ו מתצו' מהרשד"ם ז"ל יו"ד ס"י מ"ת בב"ז בשאלה הם ודאי שכל ערעורם הוא ממ"ם מהרשד"ם ז"ל בתצו' הב"ז וז"ל הרי מתו"ד לתה רואה שהועת טרפה מתחי' לפי' בפ"ת לבד שם היה הנאה לטבח להוא לפי' בפרוטה נכנס בגדר המוכר דבריס המחוירים שכתב הטור ז"ל דמשמתין לותו וב"ש וק"ו בהיום הזה אשר שלת עליו ומסתמא י"ל ריוח בכשרה יותר מבטריפה ויצאה טריפה מתי' פעמים שלא בחשר כתבת ולוי לו ולמזלו לאוכל בשר נמכרת עוד משחיטתו כי תשובתו קשה עד מאד וכמ"ש ודי בזה לענין הנוגע בטבח הזה שותפו ס"ע והמריחס עליו בדבר הזה לסיבת ענייותו נקלה עובר שקרו לכזרי כי אין מרחמין בדין הזה הנוגע לאיסור עב"ל ויבא"כ **הנה** ודאי דמדברי מהרשד"ם ז"ל הללו הוא שקרלו ערער הת"ח והלהבו לת לבות הבעלי בתים והיחידים יע"ו הכ"ז והרלו להם הדברים בשורש כדי להלהיב לבם יותר ולהרחות להם שהב"ד הקבוע אשר מבשרותו בתצו' דז"כ טעו בדין ובקרלים עוברים נ"כ ח"ו **ותמהני** עליהם טובא איך מלאם לבם לעשות כן ולהרבר לחר פס"ד של כ"ד הקבוע בעירם ולומר עליהם שטעו ח"ו בהוראתם וזת מבת דברי מהרשד"ם ז"ל הללו אשר היו דומה בדון מהרשד"ם ז"ל בלל דהתם מיירי בטבח שיצאה מתח"י פעמים שלא בעדות ברורה ע"י עדים כשרים ונאמנים על בל פעם ופעם לא בקול הברה ובדברי שלה ונקמה ובעדות לחד לו כ' משאר השו"ב דפסילי למסהד עליה לי מט' דהו"ל נוגעים בעדותם ולי מט' שלה ונקמה כמו"ל בנוגע דב"ד **והו** דנס מהרשד"ם ז"ל לחויל ומודה נס על נדון דידיה דמהניא ליה התצו' דפו"כ רק כתב דתצוכתו קשה מאד והיינו מסיבת עניותו קשה עליו מאד לעכת למקום שלין מכירין לותו ויאכל אחרים ויחזיר לחכירה לבעליה כדבר חשוב לו יאחוט לעצמו ויוציא טרפה בדבר חשוב דזאת התצו' נקראת תצו' חמורה וכפרט לסיבת ענייותו ואם"ן שאם ירצה לותו אוחט לעצות התצו' החמורה הזאת ודלי דלחויל ומודה מהרשד"ם ז"ל נופיה דמהניא ליה לחזור לבאדותו ולהיות שו"כ לרבים בלין ספק בלל וכדמוכחי ד"ק להדיא הכין וע"כ מלבד דלין מדברי מהרשד"ם ז"ל הללו שום סתירה למה שפסקו הב"ד בכר"ז עוד בה דלדברים לית להו סייעתא גדולה מדברין ז"ל וכמובן.

ומה שערערו מע' הת"ח הנז' בשאלה על הב"ד שהורו התר לשוחט דב"ד ע"י התצו' דז"כ והמה רלו כן תמהו מתצו' הרב מספט נרק ז"ל בס"כ סי' ע"ה שדבריו ז"ל לם הפך הוראת ב"ד הנ"ז וכזה הלהיבו לבבות מע' היחידים והבע"כ של העיר יצ"ו והודיעוס שטעו ב"ד בדין זה גס בזה לא נדקו הת"ח הנז' בלל ושתרי להו מלריהו להת"ח הנז' שמהרהרים לחר ב"ד יפה מומחה ופקיע וקבוע בחת"ח וכברלה שבל השגת ועיעור הת"ח הנז' הוא ממ"ש הרב מס"ן ז"ל בתוך התצו' הנז' על לותו ב"ד שהרשותו לשוחט שבבר נפסל ב' וג' פעמים שיצאה טריפה מתח"י והעבירוהו ונשבע ג"כ שלא ישחוט עוד בלל ושוב נתנו לו רשות ב"ד וחזר ושחט בהיכר וחזר לקורו הרע ויצאו ב' וג' פעמים טריפות מתח"י ושוב נתמנה ב"ד לחר בלותה העיר וסילקיהו ופסלוהו ובתבו הבבמה גדולה שהוא פקול לגמרי לשחוט בלל לא לרבים ולא ליחיד וע"ז התריך הרב ז"ל בתצו' הנז' ולחר שהעלה שלותו ב"ד הרלשון שהרשותו לשחוט ב"ד הדיוטות ניהו דלפי' קבלת דבני תבורת לא קבל עליו השוחט הנז' בלל ושוב הביא לתצו' הריב"ם והרשב"ם והרי"ם והרי"ץ דס"ל דביון דלוקח שבר מן הבשרות דוקא והו"ל חימוד ממון ג"ב לפי' בקד"ח לא הוה סני שלא עד שיעשה התצו' דפו"ב לפי' מפ"ת ובתר הבי לייתי בידיה מ"ם מהרשד"ם ז"ל בפי' הנז' על ההוא שוחט דב"ד בנו"ל סיים עלה הרב הנז' ז"ל שם בדקפ"ו ע"ב וז"ל וא"ב בב"ד שהוא מנוי מהציבור ולוקח שבר מהבשרות ולא מהטריפות שים בדבר ח"מ לפי' מפ"ת היה הדין להעבירו ולעשות התצו' הניח וכב"ד יצאה טריפה מתח"י כמה פעמים וא"ב מי הורה לב"ד ההוא להרשותו לשחוט עוד וכודאי דעתידים ליתן את הדין על הבל שהוא נשבע וכו' וא"ב לפי' מפ"ת לא היו רשאים להתיר שבועתו שם לא שחוד בתצו' שפו"ב בלתי ערמה בלותן שהשו"ב הלזה בפ"ת היו חייבים לסלקו ושלא להחזירו עד שיעשה התצו' שו"ב בל"ע מאחר שים בדבר ח"מ וכו' וב"ש שעבר כמה פעמים בשאר בת עדות הב"ד ואומר לני כי לדעתי מי שהוא בלותן זה שהוא ח"ס וגס מנוי מהבבור ויצאו טריפות מתח"י ב' וג"פ שלא יספיק לו התצו' דפו"ב דדיו וכו' בלותן שהב"ד בשר בימים הרם עתידים ליתן את הדין וכו' עב"ל הבל"ע **הנה** ודאי שמדברי הרב מס"ן ז"ל הללו הוא

הוא שמצאו מקום כת מטעורין להרהר אחר
הורחת הכ"ר שהורו ופסקו דמהניא התצו' דפו"ב
להחוכן זה דכ"ד **ואני** תומר שהרי להו מתרייהו
להת"ח המערעריס יע"ו שלא נתנו לב להכין
ולמען דעת כמהו עסיק מר הרב מצ"ן ז"ל ועל
חוזק שוחט ועל חוזק כ"ד כלו הכריו ז"ל הב"ל
דאחד הרואה כשהלך המצ"ן ז"ל כעיניו וראה
ולבבו יכין דשנא ושנא כ"ד מנדון הרב ז"ל ורב
המרחק ביניהס כרחוק מזרח ממערב ממש בחין
ס' כלל כמשו"ר המעיין שכל ד"ק הנו"ל לא קאי
כי אס על אותו כ"ד הרואין שהרשותו לחזור ולשחוט
ולבדוק אחר שנתברר להס כעדות ברורה שבבר
נכשל וינלו טריפות מתח"י ג"פ והס החזירוהו לפי'
כלתי קבלת דב"ח כלל ומכ"ש כלתי עשותו התצו'
שבפו"ב כלל ע"ו כתב עליהס הרב ז"ל דאותו כ"ד
שעשו כן שלא כדין עשו והס עתידים ליתן את
הדין דוחקי הגמור דב"ד הדיוטות ניהנו ובלמת
דשלא כדין עשו ועתידים ליתן את הדין כלתי ס'
כלל ומ"ש תרמ"ץ שס והרבניס ז"ל שהסכימו עמו
בסוף התצו' הנו"ל ועש"ב ולא היו דבריהס ז"ל
הנו' על כ"ד המכשרים אותו אחר עשותו התצו'
דפו"ב כלתי ערמת כלל דבהת ודחי חולי ומורו
כולהו ז"ל דאפי' שופאה טריפה מתח"י כ' וג"פ
בבירור גמור עכ"ו מהניא ליה התצו' דבפו"ב
כלתי ס' כלל כ"ס בב"ד הליבא שום עדות
ברורה שופאו טרפות מתח"י אפי' פעם אחת לשעבר
כלל ובמדובר ׳

ומ"ש הרב מצ"ן ז"ל הלדעתו מי שהוא בחופן
זה שלא תספוק לו התצו' **דפו"ב** מטעם
דיו וכו' כמו"ל הנה מלבד דמרן החבי"ב
ז"ל בבנסי"ב יוד סי' קי"ט הנהטו' אות העתיק
דברי הרב מצ"ן ז"ל הללו בלשון לפשר כיב"ם הנס
דעוניו לת רחו בדבריו ז"ל הבלשון לפשר תמרה
הרב ז"ל למלתיה מ"מ מרן החביב ז"ל ידע ובקי
טפי מיוט וכן הכין בדבריו ז"ל וס"ב שפיקו
מוטיל מידי ודאן שלא בל הפוס' ז"ל דס"ל בפשוטות
נמור דנס בנ"פ מהניא ליה התצו' דפו"ב ובמשי"ר
המעיין בס' ס"ן הפוס' ז"ל ובמש"ל **עוד** זאת
הנס דעימא דהרב מ"ן ז"ל נופיה לתו כד'
לפשר תמרה למולתיה מ"מ ע"ב לת ס"ל להרב ז"ל
הני היוט שלא בחופן בלתו שוחט דבדוני שופאה
טריפה מתח"י ג"פ בעדות ברורה ע"ב פעם ופעם
יבגוונא דב"ד דשני הבתי דיוט הב דו עליו שבלו
עדים בשרים לפניהס והעידו בפניו בזלת ובזלת
על טבח בזה היה שבתב הרב ז"ל דלדעתו אחר
ב"ו לא תספיק לו התצו' דפו"ב לא בן בבב"ג דב"ד
שלא בלו עדים לו שום עד בשר לו פסול רחוק
לו קרוב שלמר ויעיד על רחוכן זה דב"ד שופאה
טריפה מתח"י בשום פעם בלל זולתי עתה הפעם
שבא השוחט הפ' והעיד עליו שבעת נכשל רחוכן
ושחט שלו בהוגן שבן שמע מבנו ושבבר נכשל ג"ב
פעם ופעמים לימים שעברו ומבא זה קול הברה
יצא בעיר על רחוכן זה השוחט שזה דרבו בשל
להיות מיקל ופושע וכבר בתבנו דלקלא דלא
לתחוק בב"ד לא חייבנן ליה לפסול לדם שהיה
בחזקת בשרות בבל ישר' שדם בחזקת בשרים ועדות
השוחט הב' הנו' עליו חוכה עדות בורה ובשרה
בב"ב חדא דהו"ל ע"פ בהבחזה על העבר וגם על
מה שבעתה היו חלה עמפ"ע וגם דחוק ליה
הבחת ממון ובקמה וגם בהודחת רחוכן עמהו על
זחת הפעם הלחרונה במת' שהוא אי פלגינן
דיבוריה פש נבן עדות ח' בחצי אי"ו שהשביעו
ועבר על שבועתו הבה אין ספק דבבנו"ד דב"ד גס
הרב מצ"ן ז"ל חזיל ומודה דו"אי מהניא ליה התצו'
דבפו"ב וכמו שהורו ב"ד הגדק וזה פשוטוכרור
לבל יבר הולך ושופט בפהק **וראיה** גדולה לזה
מש"ס עוד הרב מצ"ן ז"ל נופיה שס
שמוך ובראה בדקב"ו סוף ע"ב וז"ל ותומר דלת
שס ימלא לוזק חולק עמ"ס בשמוך שבשנים או
בג"פ לת יחזירוהו עם התצו' הלוא מ"מ בב"ד
שלחר שהרשוהו הב"ד ההוא שלא בדין בחמור חמ"ב
ילאה מתח"י פעמים שלא טריפה לב"ע קשה להוית
לו תקנה לע"ד ומה מאד נדקו הב"ד הלחרון לומד
לעומקא דדינא שבתבו בנוירתס שלא יורשה לשחוט
ולבדוק בשוט בד שבעולם בלל ועיקר ׳ וזה שס
לא יעשה תצו' הנוכה עב"ל וע"ש **הרי** להדיא
מבואר יולא מפ"ק הרב מצ"ן ז"ל נופיה דלפי'
חוקו שוחט שבשלל עליו הוא עלמו שנזרו ב"ד
הלחרון עליו להעבידו לגמרי בהחלט גמור ושלא
יורשה לשחוט עוד בשום בד שבעולם בלל ובתב
עליהס הוא ז"ל שלדקו וידדו לעומקא דדינא עב"ו
סיוט עלה דבל זה שס לא יעשה תצו' הנוכה במו"ל
דש"מ להדיא דבעזותוקותו שוחט עלמו תצו' הנוכה
ויובל לשחוט ולבדוק מיוט ההוא והלאה ברבים וזה
ברור מלד בד"ק ז"ל בביאור גמור שלין לחריו
ביאור **והבי** חזיבת ליה למו"ר הרב מצ"ן ז"ל
נופיה שס בסוף תוקה תצו' הנו' לחר
חיתוס בל הסבמות נדולי הפוס' לפסק דיוו הנו'
ה"ה מהרש"ח ומהרש"ם ומהרש"ם ז"ל סיוט עליהו
הרב מצ"ן ז"ל שס וז"ל לחר ב"ו עשה הזוטב
הנו"ל התצובה הדחויה והתרתיו עם חומרות רבות
ושבועות בפני רבים ודבריס של חומרות רבות
עב"ל **הא** קמן להדיא דהרב מצ"ן ז"ל נופיה
התיר והבאיר לאותו טבח עלמו לחר עשותו
התצו' הדחויה והיינוהדי התצו' דהפו"ב עם
חומרות ושבועות והחזירו לאומנותו להיות שו"ב
בביבור ובמבוקר ובודחי דב"ם וק"ו בבדון דידן
דיבבור הרב ז"ל דמהניא ליה התצו' דפו"ב ובל
החומרות שהטילו עליו הב"ד ושוב ויטלו עליו
חומרות לחרות דבודחי הגמור דשפיר יבול לחזור
לאומנותו לחר ב"ו ובמובן **ונדולה** מב"ו החבם
עיניו יחזו בתצו' הרב מצ"ן ז"ל נופיה
שם בח"ב סי' ב' באותו שו"ב שנשלל עליו הרב ז"ל
שם לחר בלמת השחיט והתעיב להוניא טריפות
מתח"י ח' פעמים במשך שנתיים ימים ונשבע ג"ב
ס"ח בס"ת והעיד פניו והתירם והטיח דבריס בשיס
נגד מהרשד"ם ז"ל ונגד בל חו"ר העיר והסבימו
עליו ועל שמעון חבירו הסבמה חמורה מלד שהם
פסולים לשחוט עוד לנמרי ובהחלט גמור ושוב
הת"ח שבעיר התירוהו משבועתו ולו בני העיר
היות להחזיר לשמעון לבד ולא לרחובן ונשלל הרב
ע"ב זה להורות להם היות דרך יבבון חור ע"ב
פרטי הנשלה וע"ו הלדיך הרחיב הרב ז"ל למעניתו
וזו הלבה העלה דחותם בעלי תוקה לחר התירוהו

משכועתו עתידים ליתן את הדין כיון שהיתה השכועה עד"ר וכו' ובסוף תשו' הרמתה הגו' בתב וז"ל הכלל העולה דהנה רלוקן זה פסול להיות עוד שו"כ עד עשותו כיתר שאת תשובה דחיתה כפו"כ וכלשו"ה לקוריס הניכור להחזירו וכו' ונם שמעון נריך לעשות התשו' דהיה הנם שלא יגלה טרפה מתק"י כי אם פ"ת לאחר שנוטל שכר מן הכשרות ולא מהט' וכו' ועש"כ **הנה** לפניכו מבואר יוצא מפ"ק הרב משפ"ן ז"ל נופיה כשוטה רע ומר הרבה מאד אשר אין כמוהו לרוע אשר הרבה להשחית ועכ"ז התירו והכשירו הרב ז"ל עצמו אשר עשותו התשו' דפו"כ לאחור להיות שו"כ כרבים וכזה ניעל מכולם ויצא זכאי בדיכו מכל התועבות אשר פעל ועשה להוציא כמה וכמה טריפות מתק"י ומהם"ח שנשבע עד"ר שלא לשחוט עוד כלל כנו"ל ת"כ מוה נ"כ מוכח להדיא דמ"ש הרב ז"ל בסי' ע"ה שלדעתו שלא תסיק לו התשו' דו"כ לאחר שיצא טריפה מתק"י נ"פ כנו"ל תיכה שלא בלשון תפשר תמרה וכמ"ש הכסה"נ ז"ל וכנו"ל וכמו שכבר הוכחנו לעיל ממ"ש בלוחה תשו' דסי' ע"ה בתר הכי סמוך ונראה ובקוף תשו' הנו"ל וכמו שנתבאר והדבריס כרוריס ·

ובכן תנכי לא ידעתי מה מקום מצאו כת המעוררים והמקרקרים לאחר מעב"ד דכ"ד מדברי הרב משפ"ן ז"ל הללו דמה כל התדקה הזאת אשר תרדו עליהם מאחר שנם הכ"ד לא הכשירוהו והתירוהו לחזור לתומנותו ולהיות שו"כ כרבים כי אם לאחר שיעשה התשו' דפו"כ כהלכתה ולאחר שיקבל עליו דכ"ח ויבדקו סכינו נ"פ רנופים ויכתבהו כדיני שחיטה ובדיקה יפה יפה בכל הכתוב במעב"ד דידהו כנו' בשלה ת"כ תמיה אני טובא ע"כ תכס ויחיד המערער על קוריתם זאת ואין קפק דמצד שנלה ופניות שים להם עם השוחט הלזה הם המדכריס ומערעריס הנם דידעו לה להיי מילתא עכ"ו כופין על הקמת פסכתא ומכשים השמע בכברה ולא מן הסם הוא זה ודי כזה **ופוק** חזי בספרן ס"ן הפוס' ז"ל שנשלו על כמה וכמה שו"כ בניכור דגריעי טובא מהאי טבחא דכ"ד ועכ"ו הכשירוהו לחזור ולשחוט כרכים בתיקון קל מאד בלתי עשותו התשו' דפו"כ בלל ואם למרתי לספרה ולהכיא כל נדונות שכלו בפוס' ז"ל בקצר תוריעה מהכיל ואינו אלא בשר זולתי הרואה ירחה להרב כ"ד ז"ל כיו"ד סי' ולהרב דמ"ז ל"כיו"ד סי' ק' דהוה עובדא כ"ד בשוחט אחד אשר נכשל ונפסל פעמים שלא שילחה טריפה מתק"י בערים כרים ונלמנים ועכ"ו הכשירוהו והחזירוהו להיות שו"כ לניכור עם שוחט אחר עמו כמ"ש הרב מט"י ז"ל על כ"ד ועש"כ והמה בחכמתם הן כל יקר רואה עיניהם לתשו' הרמ"ם ומהרשד"ם והמ"ן ז"ל ווולתם רכל דו לא תניס להו ועכ"ו לא הניריהו שיעשה התשו' דפו"כ כלל כמשי"ר ממעיין והסכימו כתר תקנת הרב מטה יוסף ז"ל כיעו"ש ·

וכמו כן עין רואה להרב משכנות הרועים ז"ל כמערכת ט' אות דמייתי התם דהוה עובדא כומנו בשוחט שילחה טריפה מתק"י ונתנו השו"ט שבתם לבדוק הבד הב' דתין בהתנלותו וזאת שום ממם ופוסנ נמור הוי ועכ"ו הכשירו והחזירו הרב ז"ל בתשו' קלה בעירו מכלתי שיטרך לעשות התשו' דפו"כ כלל כיעו"ם והנם דנדונו לתפשה רלא נכשל רק פ"ת דוקא מ"מ לדעת הנתון הרמ"ם ז"ל וכל הכתוב לחריו כל דאית לטפחן ת"מ לפי מפ"ת אין לו תקנה עד שיעשה התשו' דפו"כ כנו"ל אם לא שנאמר חדת מתרתי או דכתובו שוחט לא הו"ל ת"מ כלל ת"כ לפי תת"ל דהו"ל ת"מ מ"מ נראה בעיני קדשו להקל עליו בתשו' קלה בעירו בהסכמת הרב מט"י וכב"ד והרב"מ ז"ל לפי דהוה בנדונם כ' וב"פ כנו"ל ותו דכב"ר ככר מילתא תמורה רכל מה שהעידו כעת על רחוכן זה רב"ד השוחט הב' הכ"ל כולם לוחם נחשבים רק פ"ת דוקא ועל האחרונה שבהם אנו דנין עלוה דהעדות רעועה טובא וככל מש"ל. **עוד** החכם עיניו יחזו בתשו' לחי ורחם יו"ד סי' ג' ובתשו' הרב נדיב לב ח"ת יו"ד סי' דכנדון דידהו הוה עובדא דנפסל השוחט ויצא טריפה מתק"י שלש פעמים וכפי מה שקיימו וקבלו ונהגו בעירם עוב"י לזמיר יע"ת תורת הנתון החק"ל ז"ל מתרי דאתרת רבב"פ שוב אין לו תקנה כלל עולמית לפי' בתשו' דפו"כ כלל ועכ"ו רבני העיר כ"ד הנדק שבחותו זמן נראה בעיני קדשם והכשירוהו והחזירו לותו לתומנותו שו"כ בניכור מבלתי שיעשה התשו' שבפו"כ כלל ולא עוד אלא שנתנו לו נ"כ חזקת שחיטת עופות לכל הניכור הוא לבדו מה שלא זכה לזה מקדמת דנא ועש שבני המשורות הנדולים הרב לחי ורחם והרב מהרד"ם ז"ל שם קראו ערער על הרבנים הכ"ד ז"ל על הכשרם להשחט הנו' אחר שבבר נפסל נ"פ ופשטה הקורלה לפלם דשוב אין לו תקנה עולמית ועשו פס"ד אחרך לפוסלו לנמרי ולחלוטין והלריכו למעניתם כיעוש"כ הנה עכ"ו מדבריהם ז"ל עלמם מבואר יוצא שהרבנים הכ"ד הקבוע אלפס לא הטו אוון כלל לדבריהם ז"ל ובשאר תושו שוחט ובודק בהבשר עפ"י הורלת הכ"ד התוא ונם כל הניכור לא תשו לדברי התוסרים והפוסלים לותו כלל וכמו שירלה המעיין כד"ק ומשם בתר"ם **עוד** הרואה ירחה בתשו' הרב מהר"י ערב ז"ל כי בלה כף הנורל שער אשר ת"ת להנתון מהר"ם קובו ז"ל הנד"מ כיו"ד סי' כ' שחירב בומני שוחט אחד בעי"ת סופייהה יע"ת שילחה טריפה מתק"י נ"פ ויותר ונם בתפס בחימוד ממון כמה שהעיד לשקר מחמת ח"מ ופסל לותו הרב הנו' ז"ל מלהיות עוד שו"כ כלל ולפי דבתר הכי נשל סמיכה חדשה מהכם לשכנזי והת"ח שבעיר סמכו על לותה סמיכה והחזירוהו לתומנותו בתשו' קלה במקומו וקבל עליו דב"ח נם התנו עמו דמלו ולהלאה לא יכדוק רק סירכת קלת דוקא ועכ"ו בתב הרב הנו' בשאלתו הנו' וז"ל עכ"ו לא נראה בעיני שמהני תיקון זה דמדינא בעי תשו' תמורה דפו"כ משום דהוי מוזד וכמ"ש וכו' ועל ידי יד בהה הסכים הרב הנתון מוה"ר ר"מ דעוכי שלומיקי יע"ת וכו' וברלות ת"ת שבסופייהה הסכמת עטרו"ת הרב המפורסם הנ"ל הודו ולמרו שהשוחט הנ"ו הוא פסול להיות שוחט לרבים והבריוזו בבהב"ד שהוא פסול והן עתה בשאלתי מלת יחידי סופיהה וכו' אם יש תיקון להשוחט הזה והבשר להחזירו לתומנותו שהוא לית עני וכו' מבלי

שיטטרך לילך לפקוס שח"מ לאותו וכו' וע"ז השיב הרב הנז' שם בסוד"ק ז"ל וע"מ שזהלו שם יש לחוש תיקון והכשר להחזירו להשוחט וכו' הנה כזה חיפשתי ולא מצאתי לו תיקון כי אם התיקון שכתב הרב מט"י ז"ל כיו"ד סי' נ' כד"ה ולך לתת זה לאיתי לך וכתוב להשוחטים הנז' בהטטרפות לאחר עמהם שכל לאחד מאלו לא יחוט לשל הכש"כ וגם לא יכלו להמקולין כי אם בהטטרפות לאחד משאר השוחטים הכשרים וכו' וכתבתי שירלה שכיונו וכו' וכמו כן בכדיקת הריאה וכו' עכ"ל הרב מהר"י ערב ז"ל יעש"כ **הרי** לפנינו שהרב הנז לאחר שכתב פשל לאותו שוחט לגמרי עד שיעשה התשו' דפו"כ עכ"ז כתב הכי חזר והכשירו כשומכי נפשי על התיקון שכתב הרב מטו' ז"ל כנז' עם השוחט ההוא גרע טובא משוחט זה דכ"ד ולא הצריכו עוד לעשות התשו' דז"כ כלל הנם דמדינא היה נריך לאותה תשו' כמ"ש הוא ז"ל עצמו בשאלתו ועכ"ז הכשירו הוא ז"ל נופיה כתיקון קל מאד וכנז"ל.

וכמו כן עין רואה להגאון מופת הדור מהרר"ק ז"ל שם בשער אשר די"ח ע"כ הן ל"ו הוכיחה הסכמתו הרמה לתשו' הרב מהר"י ערב ז"ל הנז' הרשאונה הפשל לאותו שו"כ לגמרי וז"ל אנכי הרואה וכו' ואחרי שעמדתי ע"ד לדידי חזי לי דכפי השאלה המונחת לפנינו דכריס כתבכן הא ודאי זו תוכה ל"ל וכו' השוחט הנז' ה"ה פשל גמור ודינא יתיב להעבידו מלהיות עוד שוחט לרכיס וכל האוכל משחיטתו אוכל נו"ט והשוחט הנז' חטא רכיס נשא שהכשיל לרכיס וכו' כי כן שוקד"ן והלכתא כוותיה דר"י נר"ו וידי תכון עמו עת"ד ומה"ח וכו' עכ"ל יעש"כ:

אחד הרואה ד"ק הנז' בעיניו וראה ובחזיו ישמע כמה וכמה הלטיט מאמרו ונו'רתו הגאון ז"ל הנז' בפיסול השוחט דהוא הח"ל והנה עכ"ז כשחזר ובשאל שניה מהרב מהר"י ערב ז"ל עצמו על התיקון והכשר השוחט הנ"ז כצירוף שו"כ אחר עמו וכמ"ש הרב מט"י ז"ל וכנז"ל הנה חזר הגאון ז"ל הנ"ז מגו'רתו הנ"ז והסכים ע"י הרב הנז' ז"ל כהכשר הנז' והשיבו גדולה תשו' כדכריס שכתב הן ל"ו הוכיחו ד"ק שם שמוך ורחף וז"ל קבלתי וכו' ועל עניו חזרת השוחט לאומנותו אם כבר כתבו היחידים ליקח שוחט אחר מומחה וכקו ושיהיה זה השוחט עומד כצדו ויפרנם את עצמו וכו' מ"ט ומ"ן עכ"ל ויע"ש והרי שגם הגאון מהרר"ק ז"ל חזר והסכים בהכשר השוחט הנז' שהוא יותר רע ומר הרבה מאד משוחט זה דכ"ד ועכ"ז הרי עלה בהסכמה שיחזור לאומנותו להיות שו"כ לכיבור כצירוף שו"כ אחר עמו כלתי תשו' דז"כ ולא זולתה כלל ולפי"ז מן הראוי היה כי ממנו נקח לדון ולהורות התר ותיקון זה גם בשוחט זה דכ"ד להקל מעליו עול התשו' דז"כ היותו נ"כ עני מרוד נודד לנפש היה ממש בשער שמענו עליו מפי מגידי אמת והאיכא בהדיה כלתו"ה עוד שלשה שו"כ כשרים ומומחים ושיהיה זה נ"כ בסוד משמש כמקולין עמהם וירלה שכיונו להם קודם שחיטה וט"ם וגם לא יבדוק הריאה לבדו כי אם כצירוף אד ותרי מכיהו כלל תשר הורונו ולומדונו לקוטיל

הרב מט"י והגאון מהרר"ק ומהר"י ערב ז"ל הנ"ז ומי לנו נדול מהם · אלא דמע' ב"ד הקבוע בעירו כן נראה כעיניהם שלא להקל מעלמוואוקמוהי אדינא דס"ם ופוס' שלא להכשירו עד שיעשה התשו דפו"כ ק"כ מי שם פה לאדם לפנות פה ולפפף אחר כ"ד יפה כוה ולומר הפך הוראתם רלא מהניא ליה התשו' דז"כ כלל אחרי רלותנו כל הני רכותא קמאי וכתרתי ז"ל ויותר מהמה שנטו להקל טפי כנדונות דידהו שלא הצריכוהו לתשו' דז"כ כלל הא ודאי דכל המערער כזה אחר כ"ד זה לזנו שלא מחמת עונש השלה לשוחט זה כלתי ס' כלל וכמו שנתבאר · ומה שטענו עוד דמאחר שהסכימו הכ"ד הנז' והת"ח הנז' וולתם וכתבו וחתמו שהוא פסול אפי' כאחר שעב"נ וכל האוכל משו"כ ק"ק אוכל נו"ט וכו' ואתם עמהם חכם כאשי נר"ו ושוב הלך השוחט הנ"ז לכפר אחד עם יחיד מיהר מן יחודי העיר ושחט לו כמוזר עופות וכהמות רכות ומים רכיס וגם כחזרתו להעיר הזירושחט לכית נביר אחד נדי אחד וכשומעם הכ"ד הנז' אסרו עליו מלאכול כשר הנדי הנז' נ"כ שוחט זה עבר על נזירת כ"ד ות"ח והזיד ושחט אחר שכבר פסלוהו לגמרי ק"כ שחיטתו אסורה לעולם ואין לו תקנה עוד עולמית כנז' כ"ז כשאלה שלפנינו הנה כנראה שלמדו כן ממ"ם הרח"ם ורי"ו ז"ל ופסקו מרן ז"ל כשו"ע יו"ד סי' ו' ס"ח שאם הטילו הקהל חרם שלא ישחוט כי אם פ' ושחט אחר שחיטתו אסורה וע"ש כש"ך וכשאר פוס' ז"ל וכפר"ח וכפרי תואר וכמ"ל · אכן לענ"ן כרור דלא נראה הטוענים כן גם כוה כלל דאין הכדון דומה לראיה כלל דהתם שאני שהכריזו כן כב"ד כתוך הקהל ועדה מיוחד וכל ישראל שבעיר שמעה אזנם הסכמת הקהל משו"כ כנ"ד דלא הכריזו עליו כשהכ"כ זה השוחט הוא פסול לגמרי כאשר כתבו וחתמו דייני וחכמי העיר ולא היה עליו שום כרוז שהוא פסול כלל ולא שמעה אזנם אמן מכאן כלל וגם השוחט הזה עצמו לא הודיעוהו פה אל פה הסכמתם וגזירתם שגזרו והסכימו עליו שהוא פסול לגמרי וגכל האוכל משו"כ ק"ק אוכל נו"ט כדי שיזהר ויסמר מלשחוט עוד כלל כמו שעשו בק"ק קופיולה יע"א שפסלוהו לאותו שו"כ כפניו והכריזו עליו כשו"כ שהוא פסול וכו' וכמ"ש הרב מהר"י ערב ז"ל כשאלתו הנ"ל כמ"ל ואלו הכי כב"ד לא עשו מכ"ש כלום רק העבירוהו ושוב רנו אותו אלא כפניו ופסלוהו וכתבו וחתמו עליו שהוא פסול לגמרי וכו' כנז"ל וכ"ז היה כינם לכין עצמם הכ"ד והת"ח והרב ח' כאשי נר"ו והניחו המעכ"ד הכ"ז כיד חד מניהו למסמרת ושוב יחיד מיחודי העיר לא ידעו ולא שמעו מזה המעכ"ד כלל רק לפשר לאחד מעיר אל כ' לבד וגם זה השוחט עצמו לא ידע מהמעכ"ד הנ"ז כלל ק"כ ודאי דאין זה ככלל מ"ם הרח"ם ורי"ו ומרן ז"ל הנ"ז ולא דמי כעוכלא לדינא כלל וזה כרור מאד לענ"ד · ועוד כיון דכ"ד אל העיר לא הכשירוהו והחזירו לו לשחוט כעת כי אם לאחר שיעשה התשו' דפו"כ כהלכתה ק"כ ג"ז מתכפר ונסלח לו ע"י אותה תשו' החמורה שהטילו עליו ולא לאמרו דע"ז נפשל עולמית לפי' שיעשה התשו' דז"כ דוה לא ניתן ליאמר כלל דהיינו לאסור הכשר שנשחט קודם

עשותו

עצותו התצו' הנו"ל לומנס לאחר עצותו התצו'
דו"כ כדיוקה לון שוס ספק כדון דודאי חוזר לכצרותו
לגמרי וכרור . ועוד דאס כנוס דכרי רלוכן השוחט
הזה ככל מה שטצן כמוכח כשלה שלפנינו שלה
התי"ח . שיצכו לדוכו עס הכ"ד הס קדוכים זל"ז
קוכרה הפוסלתס לדון יחד לזולתס וגס נוגעים
כדכר מחמת שרוצים למנוע כן לאחד מהס לקיות
או"כ כרכים כמקום רלוכן השוחט הנו' כמו שכן
היה לתי"כ וגס אס כנוס דכריו כמה שטצן על
שמעון השוחט הנ' שהניד עליו דשוכ לוותו
שנאה עצמית מחמת שהיה הוא רוצה לפוסלו
ולהעכירו לשעבר כמה שלא כדק הדיוקה כהונן
וכעת הוא מבקש להתנקם ממנו ולשלם לו גמולו
כרשעו מדה כ"מ וגס כמה שטצן על ח' כתבי הי"ו
שצוה לוותו ג"כ שנאה גמורה מחמת שכיטול
הנתכילה שתיקנה הרב הנו' נר"ו היה הכיטול שלה
על ידו וזוה העד הוא הדיין ככל הכתוב כשלתנו
הנה ודאי אס כנוס הדכרים שבאמ"ן הכי הוה
עובדא ככל הנו"ל כודאי הגמור דכל המוצאות
ומעמדות שיצאו כולם יחד עם כ"ד העיר לבקל
עדות השוחט הנ' עליו ולדוגו הכל כאשר לבקל
בטל לגמרי דלא סליק שפיר לפי"ד ככל דהו"ל
היו נדון כבדון הנתון הרש"ס ז"ל שבח"כ סי' כ"ד
הנו' דקשלה הרש"ס ז"ל שם וז"ל ואלה הדכרים
מורין שאס מכוונים להפליג כנגדו וכיון שכן הוא
לון דין כדיוני לוותה הכת ולא מכיחין רלוה מלצאי
לוותה הכת כדי לפוסלו למנות אחד מאלצאי מקומם
ואעפ"י שלא פירשו כהדיא שכוונתם להוציאו או
שאס שמחים כיציאתו מ"מ יראים מוכיחות בכלן
דקי"ל י"מ הוין יראים וכ"ש כשמעשיהם מוריס
על מחשבתם שמכת ההתפעלות שבאס והתרעמות
ממיכויו כדי למנות אחד מאלצאי מקומם הילכך
אס הדכר כן כמ"ש פשיטא שלין כעדות זו ולא
כדיוות זה ממש ווה ל"ל עכ"ל הגל"צ ועצ"כ
וכוותה כתב הרב נכעות עולם ז"ל כתצו' סי' כ'
כשוד"ק וז"ל העולה מן המדוכר שוכה רלוכן הכודק
כדיכו והוא פשוט כעיכי וכודאי דכלל כהיו לא
תוים להו לאו"ר העיר יצ"א הי"ו אס לא שהתת
הוא שהשלוה מקלקלת את השורש ומסיכת השלוה
שים לקלת מכני העיר עמו ורוצים לנקום ממנו
ולפסוק לחיוקיה ולהמיותו כרעב לו ולכל כ"ב
הסמוכים עליו מגלגלין עליו ומבקשים עילה כ"ד
כדי לפוסלו מאומנותו ולגרשו מן העיר וכבר קורב
מעשה כגדון זה כזמן הרש"ס ז"ל כמ"ש כח"כ סי' ד
שמחמת שנאתם שהיה להס עם הכודק שלא היה
חולק להס ככוד הציגדו עליו וכו' ואעפי"כ זיכה
הוא ז"ל לכודק ופסל לעדיס כיון שרשה כוונתם
רצוים לרודפו כ"ש כ"ד שאפי' לפי טענתם שלע"ד
שיצא לחוכן וכלי כדיכו וכחזקתו עומד ככתחי'
ולא פסלינן ליה מאומנותו וכו' עכ"ל יע"ש ודון
מניהו ואוקי כאתרין ממש ומן הפעולות יוודעו
הכאות ודי כזה לכל ישר הולך ושופט כצדק .

אלא דאכתי פש נכן לנאת ידי חוכת דעת
עליון הנתון התק"ל ז"ל כח"מ יו"ד סי'
קס"ט וכס"י קל"ג שעלתה הסכמתו אס לפסול
את השוחט כקול וכאומדנא כעלמא שיצא עליו
לשע"כ דלוכא עדות כרורה וכניא דשוב לדכר
מכמה וכמה גדולי הפוס' ז"ל יעצ"כ וצ"כ לפי"ז
יוצא לנו כמכ"ש כראוכן זה דכ"ד דמלכד הקול שיצא
עליו שיצאה טריפה מתח' פעמ וכ' ומיקל כשו"כ
ומשתכל קודם לכתו למקולין עוד כה דהלוכא
קמן עדות תכירו השוחט הנ' אצר העיד עליו
כעת שכבר נכצל פעמ וכ' ושלצם ותו ליכא לוותה
פיו ולשונו אצר הודה ולא כוש על הפעמ האחרונה
שיצאה נכילה מתח"י ח"כ לפי"ז נפק"ל לדיוקא כמכ"ש
שנפסל השוחט הזה לגמרי ולחלוטין וכדעת עליון
הנתון התק"ל ז"ל כנו"ל וכמבואר . אלא אחר הרצות
היטב נלע"ד דאכתי ליתליה תקנתא כתצו' החמורה
דפו"כ כנו"ל דהכה על מה שהניד חכירו השוחט
הנ' ועל הודאת פיו ג"כ ככר כתבנו ע"ז לעיל
כל הטורך ולון טורך לבפול הדכריס ועל הקולות
והלומדנות שיצאו עליו שלדעת הנתון התק"ל ז"ל
נפסל לגמרי ככך השוחט ההוא נלע"ד דלא כתב
הרב הנתון ז"ל כן אלא היכא דליתליה לוותה שוחט
שוכלים ולויכים כלל ולא לנשים הטוענים כדכר
לומנותו כלל ועכ"ז יצא עליו הקול ולומדנות
המוכיחות טובא חזי פסלינן ליה להחזיק שוחט לגמרי
וכדעת הנתון התק"ל ז"ל והכי מוכח להדיא מכל
רלוותיו שהביא מגדולי הפוס' ז"ל כמו שירצה
המעיין וגס כעינן נמי דלמחזק החזק אלא כפ"ד
הוקא :

ברם כשנו"ד דכ"ד הניכריס דכרי לומת דלוכא
ליה להאי טכחא דכ"ד שוכלים ולויכים
רכים הן מהצו"כ חכיריו הן מהת"ח הנו' הן
מוצלים ורבו כמו רבו הרודפים לחריו עד תרמה
המכקשים רעתו לקפח פרנסתו כל לאחד כפי פניותו
והם המה המוציאים דיבה עליו וסס מחזיקים את
הקולות כפני כל אדם כדי להכניסס כחצ לויסור
שלא יאכלו משחיטתו הא ודאי ככל כה"ג כודאי
הגמור דלא חייש' להאי קלא כלל דאמרי' כשופי
דלויכים שלו הס הס דלפיקו עליה קולות וכרקים
רבות רעות כל כמה דלא אתחזק היא קלא כך ד
ע"פי עדות כרורה וכדכתבו הפוס' : ל וכידוע
וכתב ודאי שגס הנתון התק"ל ז"ל חזל ומורה כהא
כלון ס' כלל כיון דליה לויכים וכנו ל וכמ"ש
הרב כ"מ ז"ל כתצו' סי' ג"ט וסי' ק' וז"ל ומה שהיה
קול לנו יוצא וכו' לון ס' שלנו זה היו אלו קלא
מלויכים דלפיקו לקלא להעמיד קנת רגלים
להועלת הלנו דהלא לשבחן טוכא וכו' והנה מהרי"מ
כתב וז"ל כ"ש כימנו שרבו ע"ה המתכבדים כת"ח
ומוציאים דיבה וכו' ע"כ ק"ו כדורותנו שמוציאים
ז"ל כיותר שמוציאים דיבה ומטילים מוס וכו' דלון
ס' דלויכים לפיקו לקלא וכו' עכ"ל ועצ"כ וכ"ש
כימים הרעים הללה וכו' הו דשנאת חינם הלא היה
כרבת וכתוס' מרוכה כעו"ה וכ"ש הכא דלאו
שנאת חינם הוא אלא שנאה מחמת הנאת ממון
והנאת הכמה וכדיר לן טובא דלות ליה לויכים
ושוכלים דכודאי הגמור דלא חייש' תו לכת קול
כלל וזה פשוט ומכואר ככל הפוס' ז"ל . ועוד שכבר
כתבנו וכרבו לעיל אחר עצותו התצו' דפו"כ
כהלכתה הנס הגיעה לליה לויכים כלל וחייש'
לקלא כעלמ' לפילו דלא לתחזק ככ"ד ונפסל ה שו"כ
ככך וכדעת עליון הנתון התק"ל ז"ל וכנו"ל מ"מ
אחר עצותו התצו' דפו"כ כהלכתה פשוט הדכר

דנכסיה כך לגמרי ויפה זך ונקי בכל מכל גס מהקולות ותומדכות דמקמי הכי והקולות יחדלון לגמרי ופניס חדשי כתו לכתן כלתו ס' כלל והרכיס פסוטיס עד מאד :

וכבר תירע מעשה רב כזאת וכזאת בדור שלפנינו כעוב"י תזמיר וע"ק כזמן הרכיס הגדולים רבני ונאוני תזמיר וע"ק בכנו של הר"ב רמ"ל כמהרד"ח ז"ל שמתחי' ורמה היה שו"ב בכפרי תזמיר וע"ק כטיבור ושוב כא לתזמיר וע"ק ושחט במקולין ויצאו עליו כת המעוררין ותמרו עליו שהוא פסול להיות שו"ב כלל מחמת כמה עבירות גדולות אשר פעל ועשה ח"ו שסח חילול שבת ושתיית יי"ן וחילולו נבולות וטריפות ח"ו ונודע הענין לרבני ונאוני כ"ד הגדול שבתזמיר וע"ק והמה בחכמתם לא נתברר להס העבירות שעשה הנז' והכשירו כתר הכי להיות שו"ב בטיבור גס בתזמיר וע"ק במקוס הר"ב ח"ד בדרך מר חכיו ז"ל ועמד לאחר חכס מהרשומים שבעיר וקרא עליו ערער ועשה פס"ד לחוך והעלה להלכה שהוא פסול מלהיות שו"ב לגמרי ונודע הדבר הזה למרן החכי"ף ז"ל וגזר לומר שיתן הפס"ד של הרב התוסר ז"ל כיד הר"ב מהרד"ח ז"ל לעיין בו ויצוב עליו כהלכה ותח"כ מני"ר הרב מהרח"ף והרבניס שעמו ז"ל וראו ויעיינו בכ' הפסקיס והס יכריעו בין שניהס לא לפוסלו לא להכשירו וכן היה ועמד הר"ב מהרד"ח ושתר כל הפס"ד של הרב הפוסל לבטו ודחה כל הכריו ורחוקיו כב' יריס וכתוך תשו' הרמתה הן לו' הוכחה ברים ספרו הנחמד גדיב לב ח"ב כד"ה ע"ה ותולך ושם תסיק להלכה וז"ל כלל העולה לענין דינא לקעב"ד כירחת שדי עלי פני לחוכח ולמ"ס דהעמדה והערכה בענין זה מגרעות נתן דמלבד דחזן כדברי הפוסל הנז' שוס ממשות כדי לחוש ולהחמיר עליו דחזן להוציא שוס לדס מחזקת כשרותו כי לא בעדות ברורה לא בהיחת ש"ד כלמור דהעידו עדים וחזן גס אחד כמבואר בתשו' הרב"ח וכו' ועב"כ ותחריו לו קס מני"ר הרב התפורסס בקדושתו וכחסידותו מהרח"ף ז"ל לשרי יולדתו תרי עלה כתסכמה לפס"ד הרב הגדול רמ"ל מהרד"ח ז"ל כתשו' הנז' ותתר וקרס כל כנין של הרב התוסר כשתי ידיו קדם וסמך ידו הטהורה עב"ד הרב מהרד"ח ז"ל וסו"ד עמד לנגדו סברת הגאון מר זקנו החק"ל ז"ל שהעלה לפסול השו"ב תפילו בקול וכתומדנת לבד ויצא לחלק שני חילוקי היניס יפיס וטוביס להכשיר ותרוויהו מיתך שייבי כב"ד ותחרון עיקר שכתב הוא ז"ל שס וז"ל ועוד כי כלתו"ק מה שתחנו כתיס לפסול תת השוחט ע"י קול וחומרנות היו תלת תחר שתתמת להס להכ"ד תותו הקול והתחד שרתוי לחוסדו ולפוסלו והוא נלמד מק"ו ממ"ס מעס תשו' הרב"ח הנ"ל דתפילו בדתיכת כ' עדיס שהכירו על פיסולו עב"ז היו נפסל תלת בשהוא כב"ד כ"ס כשתחנו בתיס לפוסלו מתמת קול וחומרנת כי כודחי פ"ל דוקא בב"ד ונראה להס לפי דעתס שרתוי לחוסדו ולהעבירו וכמ"ס כן בהדית הרב כ"ח גס תת זה וז"ל לכל ע"י קול בעלמת תפילו בתלת דלת פסיק לת מיקרי פסול כל זמן שלת נתבר פיסולו כב"ד וכמ"ל וכו' וכן רתוי להורות בעניניס כתלו וכיוצא בפי מה שראתה בעיני הדיין והב"ד שבעיר לל העופט אשר יהיה בימיס ההס ותלו בב"ד שוחט זה לת שמענו ולת רתינו בשום ב"ד שעמד על השוחט הזה לפוסלו לת מתמת עדות ולת מתמת הקולות כי כן תין מקוס לפוסלו וכו' ועריפת מיכה תשוב ותראה כם' אבק"ר סי' קפ"ז וכו' וז"ל ומתמת נבילה נמי תלו נמלתת לאחריו לפילו פ"ת לת יקרת בכך חשוד אם לת שיהיה מועד להתכיל נבילות פעמיס שגם כי בזה ודאי ינא עליו קול שהוא חשוד להתכיל נבילות וכב"ד מעולם לת ינא עליהס קול בכך וכו' הרי דתפילו כיותר רע ומר הענין וכו' וכיון הרי השוחט הזה כשר לגשוט ולכדוק ומ"ג למ"ס בשם תשו' מהרי"ן ז"ל כי דוקא כשנתשר כדבר ג"פ ותזו ינא הקול ובאן לת ינא עליו קול ולת נתשר בשום תשר בכירור ומהיות חייבנו לת השוחט הנז' שיקבל מתדש תשו' גמורה ומלקות וכן עשה גס קבל דב"ח וכבן תין מקוס עוד לפקפק בלל וכל התוכל מש"ב סמוך לבו לת יירת וכו' עב"ל הטהור יגש"ב :

הנה הכתתי תת כל דב"ק הגל"ע בי מהס נקח ונוכין ונדון לב"ד ודון מנייהו מלבי ותוקי בתתרין דרוב בבל דבריהס ז"ל הס שייכיס ומנויעס לענייננו זה ומנייהו נפיק היתר נמור בשופי לשוחט זה דב"ד כמב"ס וק"ו בשיעשה התשו' דבפו"ב כאשר הורוהו ב"ד הגדק דתוי פשוט מאד דלב"ע הותר שוחט זה להיות שו"ב בטיבור כמתו ובמקדש בהדייהו דשתר השו"ב תבריו באשר היו בתמנה בהורתת ב"ד ופה שבעירו ומ"ט ימ"ן לס יוסיפו עליו לזוה תומרות בתענויות ובינופיס ומלקות ג"ב בשעשה רב מרן החבי"פ ז"ל בנו"ל דתו כודחי הגמור תין מקוס עוד לפקפק עליו בלל ובל התוכל מש"ב לתר עשותו ב"ז סמוך לבו לת יירת בלל ובתמור :

ומתוך דברי קדשס של הגאונים מהרח"פ ומהרד"ח ז"ל הנז' בתשובותיהס הנז' תתבס עיניו יתזו תוכתת מנולה להרב התוסר לאותו שוחט ומערער על מעשה ב"ד של עירו לתר שבבר הרשותו רבני ודייני עירו תוך מלתו לבו להרתר לתר מעב"ד כיון דקס דינא וב"ד בתר ב"ד לת דייקי והרב הגדול מהרד"ח ז"ל לתייתי כוותי תשו' הרב מפתו נרק ז"ל בס"ב סס"י ב"ט דלתר שהתיק הרחיב למענינו בנדון שלו שפסלו והסכימו בנוירת נח"ס שלת למנותו ושוב מיכותו רבני העיר ע"ז בתב הרב ז"ל בסוד"ק דודאי כדין עשו והכינ לשון רש"י והרי"ה ז"ל על נתו דלת תסור דש ותמר לדס תוך תוכל תלב תה שהוא תלב גמור תו תוך תהרוג התיים זבתי שת ותמר בך פיוה הנותן תורה שנעשה בבל תשר יורנו השופט כי רוח הש"ת על מתרתי קדשו ויסמרס מן הטעות ומבשול ולת ינא מפיהס כי תס התמת עב"ל ותוקי בתתרין עב"ל הדבו"ל וע"ש ודון מנייהו ותוקי בתתרין נמי ובתתולת תשו' הרב מהרד"ח ז"ל סס בתב וז"ל והוחל דנפק מפומך שתין לעיער על דבריהס בלל תי מלד הדין הב"ד בתר ב"ד לת דייקי וכו' תו מה בתך לפטות פה נגד מ"ס הרבניס דתין לך שת שופט שבימיך וכו' עב"ל וע"ס :

וכזאת וכותת כתב מהר"ן החכי"פ ז"ל כתשו' הגו' בסוד"ק וז"ל ואם כתו לה"ר וכו' ים להסיב ע"ז מכמה טעמי תריסי חדש שהרכיס הגו' רכני מתת כבר היו בחותו ומן ודאי כי ידעו והכירו בשוחט הנוה שלא היה בו שום דופי דקי"ל חזקת חבר וכו' וכבר מהרשד"ם בלה"ע סי' טו"כ הרחיב הדיבור והוכיח במיטור שאין מקום להרהר אחר מעב"ד שהתירו חייה דכר ברחיות מרוכות וכפרט שם נתנו לו כח הרשות שיהיה הוא הדיין כדין הקוה וסילקו עצמן מלותן הדין כי אין מקום להרהר עוד כזה ועיין להגו"ר יו"ד כ"ה כעניין הכשר שוחט שכתב וז"ל הכיון שיש הדבר מתח"יכ דחוקה שעשו כהונן יע"ש ח"כ ה"כ כיון שיש תיר שחיטת שוחט זה מתח"י הכ"ד בחמור כוחה שעשו כהונן וחין להרהר עוד כזה כלל והוא כרור ומ"ג דקי"ל כם"ם וכפוס' דכ"ד כתי כ"ד לית דייקי וכו' וחיך כעלם ממנו כ"זתב"דוהרהר וכו' וש"ת דהרי שקיבל הלכתה לדידן שיש עכרו ודייקו שים להסיב על פס"ד שרנו מסיכים כמ"ם הנחון החק"ל וכו' כלון כ"ד כבר וכו' ולית דחיכו דכר כצד מה לפוסלו לשוחט הזה וכו' עכ"ל הזה"כ והחדר"ת ישע"כ ודון מכייהו מלבי וחוקי כחקרין שים לתמוה טובא על שו התח"ח יע"ו תמערכיס והמהרשיס אחר מה שפסקו ודנו והורו רבני ודייני מתת והסתמה רבנן ודייני הקבועי כמתת דידהו וחין עוד וולתם והם כ"ד מומחיס וקבלוס עליהם כל יחידי העיר יע"ו מזה שנים רבות והם רבנן דפקיע שמייהו בארץ וכתו"ל חוץ מלחם לבם שו התח"ח הגו' יע"ו להרהר אחר הורחתם ולהלהיב לב שלא כמה וכמה יחידי העיר יע"ו ולומר להם כפה מלח שטעו כ"ד בהורחתם ושלח כדין ח"ו הכשירו לשוחט זה וחיך לח חשו להח דקי"ל דחפי' כ"ד כתי כ"ד לח דייקי ושלו דלח תשור וכו' וכ"ש הם דחיכם כתורת כ"ד כלל והדבר ידוע לכל שים להם פניות נלויה ומפורסמת כשבור הנחת כן אחד מהם שמינוהו הם שוחט וכידוע כהיכור כמקיס רחוקן הגו' כלתי רשות כ"ד העיר כלל כפי הנשמע לנו כהיכור נמור:

ומה גס חנן כדידן דקבלנו הורחות מרן ז"ל גס כמ"ש מתשו' כמ"ש בזה כעניותי כמ"ש וחזינן ליה למרן ז"ל כתשו' מהק"ר סי' ח"ך דהשג יחוג עמ"ש הרדב"ז ז"ל סם דהח דחמרי' כעלמח דלח חיישינן לכ"ד טועים"מ כזמניהם אבל החידנח כזמננו זה דייקינן ודייקינן כמ"ש רי"ו כשם הרשב"ח ז"ל וכו' ע"ש כתב עליו מרן ז"ל כהשגתו שם דלח דק דלח אמר כן הרשב"ח שאם כדין הזה שהוח זר לחבל כשחר דיוטי גם בזה"ו לח דייקינן כתר"ד וזה פשוט וכו' עכ"ל יע"ש וש"כ הבח כל"ד דלזיו דין זר כלל ולח עוד שח שהוח פשוט ומבואר בש"ם ופוס' ויל קרי כי רב וקשרין פרזיחו דהתשו' דפ"כ מהניח ומנגח ומלחח חפי' לטבח שעו"כ לעצמו ומוכר לחחרים ויולחק טריפה מתח"י דמהניח ליה התשו' דפו"כ ופסקו מרן ז"ל בשה"ט סי' ל"ד מח' מ וכיו"ד סי' קי"ט וכ"ש כשו"כ לחחרים רק שנוטל שכרו מן הכשרות לכד דודחו מהניח ליה התשו' דפו"כ כנו"ל ועיין למרן ז"ל בלחכ"ר סי' ר"ו יע"ש וש"כ נמלח דלח טעוכ"ד כהורחתם כלל והנם שהת"ח מתעריכם עליהם עכרו ודייקו מתשו' מהרשד"ם ומתשפ"ן ז"ל

כמו"ל כבר כרכו לעיל בלחוכח דהם שנו כחוזק ומלבד דחין מדכריהם ז"ל שום רחיה להחמיר כלל שלח חדרכת מד"ק ז"ל קייעתת רכתי להורות הכ"ד הכ"ו וכמ"ש לוש"כ ממלח דחדרכת הת"ח המערכים הנ"ז הם טעו ושנו כערעורם ולח נדקו ככל דכריהם ועינותם להחמיר כלל וכלל הלמוד ומדוכר לעיל ועיין עוד להרב עירוקדים מהרמכ"ז ז"ל כם' הנחמד כני כנימין הכד"מ כח"כ סי' ה' וסי' ט' מ"ש כדין זה הכ"ד כתר כ"ד ל"ד יעש"כ ומכמ"ל כפרט זה והמורם מכל הנו"ל דלח יפה עשו שלו הת"ח יע"ו המערכים הנו"ל ושחיו להו מלחייהו כמח שפעלו ועשו להרהר אחר כ"ד יפה תשר קורו כדין וכהלכה וקדלו עליהם ערער לח זו הדרך ולח זו הערר ולח מן הסם שהוזכר הנ"ד **ובכן** עלה כידנו לענין דינח הרחוקן זה השוחט הנ"ד רלוי והנון קוח להכשירו ולהחזירו לשו"כ כפיכור עם שחר השו"כ שהיו עשו מחר עשותו ויפהיפה התשו' דפו"כ ויקכל עליו נ"כ הנ"ח ויכדק יפה כסכיכו נ"פ הינו' ויכחן נ"כ כדיוס של השו"כ וילקח ויעשה תשו' נמורק מלכ שלח כלתי שיקיה לשום תועלת והנלה כעוה"ו כלל ולזו הרשות כזוכה כידו לחזור ולהיות שו"כ לשומעותו כאשר קיה כשמה לקו וככל המדוכר:

אמנם כל זה שכתכנו הוח לענין דינח דוקח שם ירנו הציכור הק"ק יע"ו להחזירו כי כבל תלוי כדעון ק"ק יע"ו וכהסכמתם דוקח ולח לח ירנו הטוב כעיניהם ישעו ככל מ"ש קנחון רלח"ל הרב מהרח"חז"ל כתחי"ד קדשו הגו"לומשם כאר"ה הלע"ד כתכתי ועור ישרש י"מ ויום"ן לכל נכשל כדבר הלכה ויזכנו לכוין לשמתה של תורה לשם כי"ר כם"ו הלכ"ר נציעי הנחן קדשם החו"פ עוכ"ירמשך יע"ח כרב עז ושלום:

ועודנו דמן מכריך הנציע, **יצחק אבוטעפיא**

ס"ט

סימן ג

שאלה רחוקן ליה משמעון שך ק' לחיות וכתב לו שטר מכר ושכירות על רכוע כיתו שהר כו כלתי הטכה כמקום מקומו שחין כותכין כשטרי מפ' הטכה כלל רק סומכים על לשונתם כידוע. ולחר זמן מה פרע רחוקן הלוה המוכר לשמעון המלוה הנו' שלום הקרן שחייב לו כשטר הנו' וכתכ פרעונם כפתם ע"ג השטר הנו' ולחר זה מכר שמעון הנו' חת השטר הנו' לנלוי כבתיכה ומסירה לו כקנין שודיתה כי לפ נתכרר לי כעת כיום הקנלה משתי הקנחות הנו' היתה מכירת השטר הנ"ל לנלוי הכ"ל ושוב רחוקן הלוה הנו' היה פורע לנלוי הקונה הנו' שכי השכירות הנ"ל העולה עלליו על מה שנשחר חייב כשטר הנו' כפי חחת הדק היטב כל ששה חדשים כתתוב כשטר הנו' עד שעלה כך"כן קך הריות שכבר פרע לנלוי הנ"ל לפך כ"ה לריות ושוב עבר קדוב לשתי שנים ולח פרע עוד רחוקן הנו' לנלוי הנ"ל כלום לח קרבת ולח פירי עד שנלב"ע לנלוי הנו' וחלי"ם וכשת עמד נכדו

שלא לוי הכ"ל ותכבע כדין מרחוקן הלוה הכו' קו"פ עד ומשם כי הגידקא ורחוקן הלוה טוענן כנגדו דמלבד דאינו חייב כדין לפרוע ריוח כתור' שבורות כנגד המעות שנשאר חייב כשטר הכו' דכיון שנודע לו כעת מפי סופרים ומפי ספריס דמיום שפרע לשמעון המלוה נשתנו שלוש מעותיו נתבטל שטר המכר ושבו' שכידו לגמרי ונדרך תרע' לדידי ואסור ליתן ריוח על שחייב הקרן שנשתכח חייב משום חיסור רכיח עוד ואח"כ רוצה הני לגבות עליך הקך כ"ה לחיות שפרעתי כבר לזקקך בתורת ריוח ושבו' כטעותי כדין מעיקר הקרן שאני חייב לך כי לא הייתי יודע שיש חיסור רכיח בזה ושבבר נתבטל המבר כפרעון שלוש הקרן ועתה שנודע לי דין זה הני מנכה לותם עליך מעיקר הקרן והיה הנשאר הני פורע לך והיורש של לוי השיבו שגם הוא חיבו חפץ חיסור רכיח בלבד ותחורה יעשה כי כן יורו

מ"ל להיכן הדין נוטה ויבח שכמ"ה:

תשובה הרואה ירחה שבבר נשאלו ע"ז שני המחורו' הגדו' ה"ה הרב הגדול מופת הדור מרן מהר"ח פלאגי זלוק"ל ומה"ג רביבו חיי"ם ז"ל בתשו' כי בתם כם' הבהיר לחי ורשם להרב חיי"ח ז"ל בעמו כיו"ד סי' ח' ודעת עליון מרן החבי"ף ז"ל דהין כהן חיסור רכיח בלבד במבואר בדב"ק יבע"ב ותולם לחריו לו' קס הרב חיי"ח ז"ל וחדיה לן שם בזה חיסור רכיח מטעם בעיקר מביון דהלוה בבר פרע מקנת הקרן לשר חייב וקבלם ממנו המלוה בסתם בלחי שום תנאי בלל בבר נתבטל המבר הראשון לשר מבר הלוה לותו קרקע להמלוה שלו ע"י לותו פרעון דמקנת בהלו חזר והקנה המלוה להלוה שלו בל לותו קרקע שהיה מבור לו בקנין בסף בל דהוה לשר פרע הלוה למלוה דידיה ומה שנשאר חייב הלוה למלוה תשלום מעותיו הו"ל מלוה בעלמא נבי הלוה ולא מני תו המלוה ליקח ריוח בלל בשר מעותיו הנשארים על הלוה משום דליכא בהו חיסור רכיח דחמיר לחד ק יבע"ב נשלוחי מתורתו:

וא"ב לבאורה נראה הדין הי בתמ' הוא שנוי בין שני גדולי הדור שלפנינו הב"ל ז"ל ולפי"ז ודאי הדין נותן דבל המוחזק מהם מל"ל קי"ל בחד מניהו מלבי דמסייע ליה לזבות בתה שבידו דאם היה המלוה תפוס ומוחזק משל הלוה מל"ל קי"ל בהרב החבי"ף ז"ל והפוסק דעמיה ז"ל דס"ל דלילבא בבה"ג חיסור רכיח בלל וחבול וחדי ואפי' תל"ל דליבא חיסור רכיח וכדעת הרב לחי ורשם ז"ל עב"פ היבו שלא לבך"ב דקי"ל חוכה יוצאה בדיוכים ברם אם הלוה מוחזק בשלו בקרקע ופירי והמלוה קל הבא מהיה ריוח מעותיו בתו' שבי' עפ"י השטר שבידו הזי הלוה מל"ל קי"ל בהרב לחי ורשם ז"ל דס"ל לשר דליבא בזה חיסור רכיח אפי' שהוא מדבריהם וחיבי יבול לפרוע לך ריוח מעותיך הנשארים בטלות אצלי היון שים בתם חיסור רכיח זה היה נראה לבאורה במובבל דאשון שבן שורת הדין מותנת היון דחזינן דהאי דיבא פלונתא דר בווחא דהבי תרי גלוסי בתרוצי ז"ל הבו':

אבנם הלמת יורה דעה דאין בהן מחלוקת בין הרבניס הפוס' הבו' ז"ל בלל וה"ט משום דחזינן לשני"ר מרן החבי"פ ז"ל בסותם תשובתו הרמב"ה הב"ל דלא סמך בוה על דעתו הרחבה ולא החליט מלמרו בהתר זה בלל ותלה הדבר עד שאר חס יסבים עמו הרב ר' חייא ז"ל הב"ו בשני"ר הרואה בסוף תשו' הרב מהרח"פ ז"ל הבו' שב"ב להדיא וחזינן להרב חיי"ח ז"ל דרב תנא הוא ופליג ע"ד הרב מהרח"פ ז"ל שבתשו' הבו' והעלה בהחלט נמור לסיסורא ולא דחזינן תו למרן החבי"פ ז"ל שחזר להעמיד פסק דינו בלל לא היא ולא בשום ספר מספריו הקדושים הנמצאים לפנינו בעת ולא עוד אלא דחזינן למני"ר הרב מהרח"פ ז"ל בס' הבהיר גבוי חיים בשבועת הרי"ם תות בחסיפתו לס' הפוס' המדבריס בדיני רבית ובא לבוי"ן ג"ב היו תרתי תשו' דידיה ודהרב חיי"ח ז"ל המוכיחים בס' אחי ורשם ס"י הבו' ועו"ש ומדחזינן דמשתק קא שתק ליה לאחר שהן בל יקר רחתה עיני קדשו תשו' הרב אחי ורשם ז"ל הבו' דא ודאי בבה"ג תמרינן שתיקה בהודאה דמייא בלאחי ס' בלל ולא מצי תו המוחזק לומר קי"ל בס' הרב מהרח"פ ז"ל הב"ו בלל ביון דהוה ז"ל נופיה תלה הדבר בהסבמת הרב חיי"ח ז"ל וכדחזינן למני"ר נופיה הרב מהרח"פ ז"ל שב"ב להדיא בנגוי חיים בבללי הקי"ל בדק"ל סוף ע"בוז"ל ופוסק שבותב בפסק שלו שם יסבימו עמי רבני פו"פ ומלינו שלא הסבימו עמו בודאי דחזין לומר קי"ל בלותו פוסק מלאחר שלא החליט לפסוק בדבריו בי שם על סמך הסבמת הרבניס בל שלא הסבימו עמו בטלה דעתו לנבייהנב"ן מ"ד הרמ"ו ובו' וב"ב הרב מהרח"פ אחל יצחק ובו' עב"ל יע"ש ובמו שב"ב מהרח"פ ז"ל ע"ד הפוס' וולתו ה"ה ותוח הטעם דאמרי' הבי על דברי עצמו ז"ל והוח פשוט ול"ב קס דינק בדעת עליון הרב ר' חיי"ח ז"ל לאסור חיסר על המלוה בשטר מבר ושבו' ובבל מהלוה מקנת מעותיו דאסיר ליה תו למשבל ריוח בתורת שבי' על שאירת מעותיו הנס דנקוט בידיה שטר מבר ושבו' ביון דנתבטל לותו מבר מעיבדו ונדרך תרעך למתרה בלותו מקנת שבבר בבל מהלוה בסתם ובטעמיה דמר הרב חיבוך ב"י ז"ל ומלוה בעלמא הוא דפס ליה גביה דלוח ואסור ליקח עוד עליהם שום ריוח בלל מחשש חיסור רכיח דחמיר טובח ובבל מ"ש הרב ר' חיי"ח ז"ל **ולפי"ז** תורה יוצאה בב"ד דאם הריוח שבבר פרע רחובן הלוה לקונה השטר אשר המה עלו לסך ב"ה אריות במ"ש בשאלה גם אלו הדין נותן לבלות תותם הלוה על המלוה הב' שהוא קונה השטר הבו' ובב"ה ל"ו ובב"ה עליו משאירת הסך שנשאר חייב הלוה לקונה השטר הבו' בדין בל שנשאר חייב משלוש הקרן שבשאר חייב המלוה לקונה השטר הבו' והעלה בהחלט נמור לסיסורא ולא דחזינן תו למרן החבי"פ ז"ל שחזר להעמיד פסק דינו בלל לא היא ולא בשום ספר מספריו הקדושים הנמצאים לפנינו בעת ולא עוד אלא דחזינן למני"ר הרב מהרח"פ ז"ל בס' הבהיר גבוי חיים בשבועת הרי"ם תות בחסיפתו לס' הפוס' המדבריס בדיני רבית ובא לבוי"ן ג"ב היו תרתי תשו' דידיה ודהרב חיי"ח ז"ל המוכיחים בס' אחי ורשם ס"י הבו' ועו"ש ומדחזינן דמשתק קא שתק ליה לאחר שהן בל יקר רחתה עיני קדשו תשו' הרב אחי ורשם ז"ל הבו' דא ודאי בבה"ג תמרינן שתיקה בהודאה דמייא בלאחי ס' בלל ולא מצי תו המוחזק לומר קי"ל בס' הרב מהרח"פ ז"ל הב"ו בלל ביון דהוה ז"ל נופיה תלה הדבר בהסבמת הרב חיי"ח ז"ל וכדחזינן למני"ר נופיה הרב מהרח"פ ז"ל שב"ב להדיא בנגוי חיים בבללי הקי"ל בדק"ל סוף ע"בוז"ל ופוסק שבותב בפסק שלו שם יסבימו עמי רבני פו"פ ומלינו שלא הסבימו עמו בודאי דחזין לומר קי"ל בלותו פוסק מלאחר שלא החליט לפסוק בדבריו בי שם על סמך הסבמת הרבניס בל שלא הסבימו עמו בטלה דעתו לנבייהנב"ן מ"ד הרמ"ו ובו' וב"ב הרב מהרח"פ אחל יצחק ובו' עב"ל יע"ש ובמו שב"ב מהרח"פ ז"ל ע"ד הפוס' וולתו ה"ה ותוח הטעם דאמרי' הבי על דברי עצמו ז"ל והוח פשוט ול"ב קס דינק בדעת עליון הרב ר' חיי"ח ז"ל לאסור חיסר על המלוה בשטר מבר ושבו' ובבל מהלוה מקנת מעותיו דאסיר ליה תו למשבל ריוח בתורת שבי' על שאירת מעותיו הנס דנקוט בידיה שטר מבר ושבו' ביון דנתבטל לותו מבר מעיבדו ונדרך תרעך למתרה בלותו מקנת שבבר בבל מהלוה בסתם ובטעמיה דמר הרב חיבוך ב"י ז"ל ומלוה בעלמא הוא דפס ליה גביה דלוח ואסור ליקח עוד עליהם שום ריוח בלל מחשש חיסור רכיח דחמיר טובח ובבל מ"ש הרב ר' חיי"ח ז"ל **ולפי"ז** תורה יוצאה בב"ד דאם הריוח שבבר פרע רחובן הלוה לקונה השטר אשר המה עלו לסך ב"ה אריות במ"ש בשאלה גם אלו הדין נותן לבלות תותם הלוה על המלוה הב' שהוא קונה השטר הבו' ובב"ה ל"ו ובב"ה עליו משאירת הסך שנשאר חייב הלוה לקונה השטר הבו' בדין בל שנשאר חייב משלוש הקרן שבשאר חייב המלוה לקונה השטר הבו' והעלה בהחלט נמור לסיסורא ולא דחזינן תו למרן החבי"פ ז"ל שחזר להעמיד פסק דינו בלל לא היא ולא בשום ספר מספריו הקדושים הנמצאים לפנינו בעת ולא עוד אלא דחזינן למני"ר הרב מהרח"פ ז"ל בס' הבהיר גבוי חיים בשבועת הרי"ם תות בחסיפתו לס' הפוס' המדבריס בדיני רבית ובא לבוי"ן ג"ב היו תרתי תשו' דידיה ודהרב חיי"ח ז"ל המוכיחים בס' אחי ורשם ס"י הבו' ועו"ש ומדחזינן דמשתק קא שתק ליה לאחר שהן בל יקר רחתה עיני קדשו תשו' הרב אחי ורשם ז"ל הבו' דא ודאי בבה"ג תמרינן שתיקה בהודאה דמייא בלאחי ס' בלל ולא מצי תו המוחזק לומר קי"ל בס' הרב מהרח"פ ז"ל הב"ו בלל ביון דהוה ז"ל נופיה תלה הדבר בהסבמת הרב חיי"ח ז"ל וכדחזינן למני"ר נופיה הרב מהרח"פ ז"ל שב"ב להדיא בנגוי חיים בבללי הקי"ל בדק"ל סוף ע"בוז"ל ופוסק שבותב בפסק שלו שם יסבימו עמי רבני פו"פ ומלינו שלא הסבימו עמו בודאי דחזין לומר קי"ל בלותו פוסק מלאחר שלא החליט לפסוק בדבריו בי שם על סמך הסבמת הרבניס בל שלא הסבימו עמו בטלה דעתו לנבייהנב"ן מ"ד הרמ"ו ובו' וב"ב הרב מהרח"פ אחל יצחק ובו' עב"ל יע"ש ובמו שב"ב מהרח"פ ז"ל ע"ד הפוס' וולתו ה"ה ותוח הטעם דאמרי' הבי על דברי עצמו ז"ל והוח פשוט ול"ב קס דינק בדעת עליון הרב ר' חיי"ח ז"ל לאסור חיסר על המלוה בשטר מבר ושבו' ובבל מהלוה מקנת מעותיו דאסיר ליה תו למשבל ריוח בתורת שבי' על שאירת מעותיו הנס דנקוט בידיה שטר מבר ושבו' ביון דנתבטל לותו מבר מעיבדו ונדרך תרעך למתרה בלותו מקנת שבבר בבל מהלוה בסתם ובטעמיה דמר הרב חיבוך ב"י ז"ל ומלוה בעלמא הוא דפס ליה גביה דלוח ואסור ליקח עוד עליהם שום ריוח בלל מחשש חיסור רכיח דחמיר טובח ובבל מ"ש הרב ר' חיי"ח ז"ל **ובן** שורת הדין נותנת דמני הלוה

הלוה דכ"ד לנכות על המלוה כי' הנ' מעיקר הקרן שחייב לו ע"ין כל הסך כ"ה לריוח שנתנם לו כטעות כדין כתו' ריוח וכי' והיה הנשאר עליו מהקרן אלם יגלם לו ותל"מ **ולא** דמי כ"ד למ"ש רבינו הטור ז"ל כיו"ד סי' קע"כ ופסקו רמ"ז ז"ל שם בהגהה ס"ק עלן דין מעבנתא דזיקורא שאם כבר נתל המלוה פירות המשכונה וכח הלויה לנכות על המלוה הפירות שאכל דלא מנכינן לו מ מידי מעות דהוחיל דהמשכונה היה ברשות המלוה והלוה עליה מתחי' אי מנכינן ליה מחובו הו"ל כשו מוציאין מידו כדיינים וע"ש"ך יאמר הלומר לבזורא דה"ה כנ"ד אי מנכינן ליה מחובו הו"ל כלפוקי מניה כדין המשכונה הנ' וכמובן **דהא** ודאי ליתא לע"ד דלא דמי כ"ד לדין המשכונה הנ' כלל דהתם שאני דאכתי המשכונה קיימת ברשות המלוה ולא נפקא מתחתי ידיה עדין כלל משא"כ הכא בנ"ד בשטר מכר ושכי' והקרקע היה ברשות הלוה ונפרע המלוה מקנת מעותיו בסתמא דלפוס טעמא דהרב חכ"י ז"ל וכפי מ"ש הרב חיי"ם ז"ל ע"י פרעון לחוזו מקנת הדרך לרעת למחרה בקנין כסף כל דהוא וכבר נתבטל המכר הראשון לגמרי ומלוה בעלמא הוא דפשם ליה גביה דלוה וכבר נפקא לרעת מתח"י דמלוה והדרך למחרה בקנין כסף לחודיה ונמלא כעת מי שקיבל מלוה מניה דלוה ריוח מעותיו הנשתייר רבית נמור הוא דשקיבל מניה ולא יהיה שלם לבן רבית הו"ל ממש כדין כל הא"ר דבעלמא דלא מפקינן מניה מ"מ מנכינן ליה מעיקר חובו וכדעת י"ל בהרא דפקק מרן ז"ל בוותייהו בסי' קס"ו ודינא יתיב בב"ד דמנכא הלוה על המלוה מחובו כל שך הריוח שלקח ממנו בכר בטעות כדין ומשלם לו הנשאר וככל הלמור :

וראיתי בתצו' יסמח לב כיו"ד סי' ט"ו שנם הוא בשלל ע"ז ממש ולויתי בידים תצו' הרב לחי ורלם ז"ל הנ' דלומר והקיפו בחבילות של קוזות ודחיות ודחק ד"ק כדין זה בכ' ידים ועש"כ ולעב"ד אין מקום לכל קוזותיו ודחיותיו כלל וכמו שהאחר בס"ד : תחילה ורלם שפט כדעתו דהקו' אשר הק' הרב מט"ם ז"ל על טעמו של הרב נלמן שמואל ז"ל מדין מתנה ע"מ להחזיר דשויכא כמי על טעמו דהרב חכ"י ז"ל ומכח זה רמי ומקשה ע"ד הנלון החק"ל ז"ל דנתפיים כטע"ז של החב"י ז"ל דמה יענה למ"ש הרשצו' ז"ל כדין מתנה עמ"ל דבעי הקנאה מחדש בחזרתה לבעליה גם דשלו היתה מעיקרא ומכח קו' זאת שפט דלא רלה ולא זכר שר הנלון החק"ל ז"ל דברי הרשצו' ז"ל הנ"ל ולולו הוה שמיע ליה דבריהם ז"ל הוה הדר ביה מתר"ק ועש"כ ולפי לומר דלק"מ וח"ו שנעלם דבר מהנלון החק"ל ז"ל דכל רז לא לניס ליה כרס החמת יורה דרכו דקושיא זאת מדין מתנה עמ"ל לא חיילא כי אם על טעמו דהרב כ"ם ז"ל דוקא וכדקאי' הכי המט"ם ז"ל לכן על טעמו דהרב חכ"י ז"ל לא חיילא עליה כלל דהחילוק ברור ופשוט מאד דהתם שאני דמתנה חנם היא ולוכח בחזרתה שום קנין כסף לפי' כל דהוא כסף כלל ובמה חוזר ומקנה המתנה הנ' לבעליה לבי הוא דהנריכו הרשצו' ז"ל התב הקנאה מחדש וולת קנין כסף דליתא כה וכנון הנבהה לו משיכה או ק"ם כל מידי כדיוהה מצ"ב כמכר ושכי' כין כהטבה כין כלתי הטבה דלוכח בחזרה קנין כסף לפי' כ"ד כהא ודאי שפיר נקנית הקרקע לבעליה כהוא כספא לפי' כ"ד כדין כל קרקע דבעלמא שנקנית בכסף מה תאמר דבאחרת דבתבי שטרא לא קנה בכסף לחוד עד שיכתוב לה השטר להא קאמר הרב חכ"י ז"ל דזיל בתר טעמא ובמכוהר כד"ק ומה דמות ועריוך דין זה לדין מתנה עמ"ל ולא קרב זא"ז כלל וכמו שנתבאר והוא כיור מאד ולפי"ז מבואר יוצא דשפיר ים לסמוך על טע"ז דהרב חכ"י ז"ל כין כדלוכח טטר הטבה כין כדלוכח הטבה כלל דבא ודאי שוו בשיעורייהו וחד טעמא הית להו וכמובן ודלא כמ"ש בתצו' יסמ"ל הנ' דלוכח למסמך לטע"ז כדלוכח השבה וחולין מדין מתנה ע"מ להחזיר במבואר בדבריו שם דבא ודאי ליתא כלל וכמדובר והוא כרור . עוד כתב בתצו' יסמ"ל הנ' לדחות מ"ש הרב חיי"ם ז"ל להבא לא חשיב עניל ופיק חזוזי וכו' והוי כלאו זקפ עלויו כמלוה וכו' ותמה עליו דהיכי הוי כלאו זקפ וכו' ול"ב כל עניל ופיק חזוזי נימא כיון הכי וכיוצא בזה לנמרי וכו' עב"ל ולק"מ דהחילוק כיניהם מבואר מלתי דהתם הא קחזינן ליה דקא עו"ן לזוזי ותוכא דמי ק"קצו וחנרו בכל עת ורנע ג"כ היכי אמ"ל כיה דהו"ל כאלו זקפ עליו כמלוה מצ"ב הכא דאדרבה חזינן ליה דקבול מניה מקנת מעותיו וכתב פרעונם ע"ג השטר ולא תבע ממנו השתר כחושבו שהם נתונים לריוח היום והוא עתיד ליטול ממנו הריוח שלהם בכח שטר המע' שבידו עליו ול"ב ודאי דשמרי, בכה"ג דהו"ל כאלו זקפ עליו כמלוה כפי' מחדש אחר פרעון אותו מקנת כיון דבלאו"ה הם זקופים ועומדים כמלוה הכתובה בשטר שבידו עליו דכיון שנכתב פרעון המקנת ע"ג השטר ממילא ודאי השתר אלא נפרעו עדיין הם זקופים ועומדים על הלוה כהלוה בשטר וזין מן הנירך שיזקפם עתה מחדש אחר פרעון המקנת כפי' גמור דכתיבת פרעון המקנת ע"ג אותו שטר מורה להיות השתר נזקפו עליו כמלוה ותמו כפירושו אלא שדעת המלוה היתה ליטול ממנו ריוח בתורת שכי' על שתרית מעותיו בכח השטר שבידו וזאן לסלוקי עליה ליטול ממנו ריוח עליהם בלא מזוז לוכוך רבית דחמיר טובא וכנ"ל והדבריס כרורים גם מ"ש עוד בתצו' ושמ"ל הנ"ל לטעמם כ' שבתב הרב חיי"ם ז"ל דהו"ל כמוכר שדהו מפני רעתה משום דיותר ניח ל' למלוה לקבל מעותיו בחזרה ולא לזכות כמקח וכו' ודחה דבריו אלו כדבריס הדבריס לשר זין מן הנירך להשיב עליהם דבל יאר הולך דן ידין דהשמו"ן כמ"ש הרב רבינו חיי"ם ז"ל וטעמו וניתוקו עמו וכ"ע יודו לזה דבל מלוה מעותיו בשטר מכר ושכי' טפי מיח"ל לקבל מעותיו ולהחזיר הקרקע לבעליה ובפרט בשלא קנה רק חלק מה מחותו קרקע וזה ברור מאד .

עוד בתב שם בדל"ב ע"ם בד"ה ונם וכו' דהוא לא ידע לחוש לורך היה בל המצעות שטר הניע בחרובה וכו' עב"ל והחכם עיניו יחזו דהרב חיי"ם ז"ל לא הניע דבר אלו אלא מדברי הרב לנא נורך רק בל דב"ק הם המה נורך רב ועתה להבריח פירושו

וחילוקו הלמיתי כד' הרשב"ץ ז"ל לגבי נרחין
ד"ק תמוהים וכלתי מוכיח כמה שהניח להמלוה
להתנות שזה היפך דברי הרמב"ן והרשב"ץ ז"ל ושם
ניתר דהרי טב"ח ז"ל פליג עליהו זה לשונו מכמה
כלל וגם לפוצי פלוגתא הוי ולא מפשינן ולזה
מוכרחים אנו לחילוקו של הרב רבי חיי"ם ז"ל כיון
שם קבל המלוה מקנת מעותיו כשתם להיכי דמתנה
המלוה עם הלוה כשעת פרעון המקנת שהוא ילבל
כל הפירות כמאן ומקדם דשם קבלם כשתם הוי
נתנה הקרקע בחזקה לבעל הקרקע כחותו מקנת
מעות שפרע לו לפי' שהוא כ"ד וחזי נשתר על
המלוה ליטול עוד מהלוה שום ריוח כלל על הנשאר
משום ליקור רבית לבן שם קבלם לחותו מקנת
וכשעת היתה התנה עליו המלוה שהוא ילבל כל
פירות המשכונה כולה עד שיפרע לו כל חובו ונתרצה
הלוה בכך חזי המכר קיים כיד המלוה וחזי שויי לזה
לבל פירות כל המשכונה שכידו וחשוב עליו לפחות
עלוה מהשכירות כנגד המעות שבבל ממנו שלא
ניתנו מקנת שפרע לו הוו נביה כפקדון עד שיפרעם
לו בל חובו במוצאם וחילוק זה יפר ונכון בטעמו
ונימוקו והוא מוסכר ומוכרח בדברי הריטב"ץ ז"ל
ליזב דבריו ולהשוותו עם הרמב"ן והרשב"ץ
ז"ל וכמבואר. ומ"ש עוד בתוך דבריו שמ' וז"ל
והייבו שמבר לו בחזרה ד' ידיע מהחלר וכו' ע"ב
לא ידענא מאי קאמר דאיך ליפל המבר שמבר
בחזרה המבר בפי' אין בזן בלל רק דאמן עסיקנן
בלופן דבבל המלוה מן הלוה מקנת מעותיו בשתם
ומשתמת פיחת המלוה לגוה מן הריוח ושבי' בנגד
המקנת שבבל ממנו ובדעת המלוה ליטול מהלוה
ריוח ושבירות בעד מעותיו הנשאריס לבל הלוה
ועל דא בל קבי לוח הרב חיי"ם ז"ל דבוין דבבל המלוה
מקנת מעותיו בשתם בבר חזרה ונקניה הקרקע
להלוה בקנין בסף בל דהוי ושארית המעות מלוה
בעלמא הוי דאיהי ליה למלוה נבי לוה והיבי מצי
המלוה ליטול מהלוה ריוח ושבי' תחר שבבר נתבטל
מקחו לגמרי מבר אין בזן ושבירות אין בזן והו"ל
הריוח שיטול הוא רבית ואסור ודברים לגו דברי
עצם הס והדין עמו בלתי ס' בלל גס מה
שתמה עוד ע"ד רבינו חיי"ם ז"ל דאיך לא זבר דברי
הגהות החק"ל וכו' ע"ב גס בזה לק"מ שבבר הרב
ז"ל זבר עשה למ"ם הגהות החק"ל ז"ל בשומרו שרבו
המתניתין וכו' ועב"ז ס"ל למר דבל מ"ם החק"ל
ז"ל ע"ד מהריימ"ט ז"ל ג"ם שם לא יבבל המלוה
מהלוה שום ריוח ושבי' עד שחר שיפרע לו הלוה
בל הקרן וירצה הלוה לזבות בקרקעו בחזרה חזי
יבול ורשאי המלוה שלא לחזור למוברח לו רק בריוח
בו"ך בדעתו בים שם בעוד הקרקע ביד המלוה
בתורת מבר גמור מקבל מן הלוה ריוח בשם שבי'
בעד בל שנה בו"ך בפי מה שקבלו ביוסס וב"ש שם
בבר בבל מהלוה מקנת מן הקרן ושוב פיחת לו
מהשבי' בנגדם ונוכה ממנו ריוח על הראשר בפי
החם' לא ודאי אין לך חובה ושטולה והערמת
רבית גרול מזה וכבל שאר ריבוי בקדשו הרב חיי"ם
ז"ל והוא בתוב. עוד בתב בתשו' ושמ"ל הנ' וז"ל
עוד הוסיף לומר וכו' דמאן פלג ליה וכו' עב"ל
ודברי הרב חיי"ם ז"ל בתוב מלגו דבקיי על גדולו
דמיירי דבעית שפרע לו הסך ח' לאפים לחיות
מהקרן וצני לאפים מהשבי' שהיה חייב עד לותו
היום וכמלא שבבל ממנו סך יו"ד אלפים ולזו לא היה
חייב עוד הלוה למלוה שום ריוח בלל זולתי שנשאר
חייב לו שני אלפים מהקרן דוקא ובבוב הימים ושניס
נתחייב הלוה למלוה ריוח ושבי' שני אלפים ו"ב
מלות על הסך שני אלפים של הקרן שנשאר חייב
במ"ל ועתה המלוה תובע מהלוה בל הסבום הנ"ל
קרנ"ו ופירי וע"ז הוא שבתב הרב חיי"ם ז"ל דשני
אלפים של הקרן חייב הלוה לפורעם לו לך שבי
הריוח שבובע ממנו לית בהו ליסור רבית ולא
חשיב שלוקו בלא זוזי דהיינו מיירי לגבי הקרן לבל
הבא היינו במה שעלה לו שבי' לפי דעתו של המלוה
וה"ל דהבא לזו דניס על הריוח ושבי' שבובע המלוה
מן הלוה בעד הסך שני אלפים של שארית הקרן וע"ז
טוענן הלוה דליות בהו ליסור רבית יהיבי מציון
לאפוקי מדנה רבית אתד"ק וכוונתו ז"ל והוא ברור
ופשוט ואין מקום למ"ם עליו בתבו' ושמ"ל הנ'
דזה חידוש גדול ומאן פלג ליה וכו' ולא ידעתי לזך
בעבור היבך דשלוקי בלא זוזי במ"ם עליו בתבו'
הנ' וקוי פלא.

עוד בתב בתבו' הנ' וז"ל ונחזור וכו' עד
לזן זה אלא דברי תומה יעב"ב וכל
חבם לב יפשוט בלדק דשפתי לדיק תרב חיי"ם ז"ל
ברור מלגו דעל המלוה לזתנות עם הלוה בעת
שפורע לו מקנת מעותיו לו רובם בה יאמר לו
דאף שמבלם ממנו בעת הוא על מנת שהוא לובל
בל פירות של המשכונה עד שיפרע לו בל מעותיו
ושם יבבל עליו הלוה בן ויפרע לו המקנת או תרוב
של חובו עפ"י התנאי הנ' אבל לותם המעות
שפרע למלוה מעיבר הקרן הן רב או מעט ליבם
אלא בתורת פיקדון אצל המלוה ולובל המלוה בל
פירות המשכונה בהיתר גמור ושם לא יתרצה הלוה
בתנאי זה לא יפרע לו בלום מהקרן עד יזדמן
לו בל הקרן שחייב למלוה ויפרעם לו בבת אחת
ובל אלא התנה בן המלוה עם הלוה רק בבל מקנת
מעותיו או רובם מיד הלוה בסתם הו"ל באלו גילו
דעתם להדיוט שפורעם לו מדמי מקנת הקרקע
שלו וע"י פרעון זה המקנת או הרוב הרי ממולא
חזר והתנה המלוה עמהלוה בל הקרקע שלו בקנין
בסף לאחר במ"ם הרב חיוזך בי"ו ז"ל ובזה נמלא
הלוה תובל פירות קרקעו בהיתר גמור בלאי שום
חשש ליסור רבית בלל ולעומת זה אם יבבל המלוה
מפירות הקרקע הזה אפי' בעד שיור מעותיו
הנשארים אצל הלוה הלי בליסור רבית גמור ביון
דבבר נתבטל המקח אלו לגמרי והדרן אריעא למ"ק
בקנין בסף גמור ושיבי מאי תו המלוה לאבול שבי'
הקרקע אפי' בעד מעותיו הנשארים ולזה בתב
הרב חיי"ם ז"ל דשניהם לא יבונו הבדי להיות מותר
הלוה לפחות לעצמו על המלוה ריוח בבר מה
שבבר פרע לו ג"ל דנתבטל המבר שקנה המלוה
ע"י לותו מקנת שבבל המלוה מהלוה בסתם ולא
התנה זו עליו המלוה ע"מ שהוא ילבל בל פירות
הקרקע וא"ב לזו נאסר על המלוה ליטול עוד שבי'
הקרקע הלזו בלל ושם התנה בן המלוה על הלוה
ועב"ז נתרצה הלוה ופרע לו לותו מקנת בתנאי זה
ה"ב אשור עליו לפחות לעצמו משבי' הקרקע בנגד
מה שפרע וז"ם דשניהם לא יבונו וכו' הוא פשוט

וכרור כדכרי הרב ח"י ז"ל כמצ"ר המעיין.

באופן דלקמן מקום לכל מ"ש כתצו' ושמ"ל הכו' לדחות דכרי הרב חיו"ח ז"ל וכמדוכר ותו דכבר הלכה רווחת דמטי המוחזק לומר קי"ל כחד לגבי תרי ותלת כידוע **ובכן** קם דינא דמלכד דפטיר ובטיר הלוה דכ"ד ותסור עליו לתת למלוה שלו הקונה השטר הכו' שום ריוח ושכי' כעד מעותיו שחייב לו כהלוותה כעלמא משום דחיתת כהו חיסור רכיתת וכדעת עלמין הרב חי"ח ז"ל והלוה שהוא המוחזק כשלו מל"ל קי"ל כוותיה וכטעמיה דהרב חי"ח ז"ל וכמו"ל עוד ואת הדין נותן לנכות על המלוה מעיקר חובו כל הסך כ"ה תריותי שכבר פרע לו כתורת ריוח ושכי' כטעותו כדין כמו"ל והיה הנשאר חייבת רמיית על הלוה לפורעם לו מעלם וכבל הלמור.

ואין נומר דכיון דזה הסך כ"ה תריותי שכבר פרע הלוה דכ"ד למלוה שלו הקונה השטר הכו' הוא נתנם לו כתור' ריוח ושכי' ה"כ נמלת דכבר מחל לוותם הלוה למלוה הכו' ולא מצי הלוה השתא לנכותם על המלוה מעיקר חובו כלל כתר דכבר נתנם לו כתו' ריוח ושכי' דהו"ל מחילה גמורה שמחלם הלוה למלוה ואפי' למטוניה דהרב חיו"ח ז"ל דאית כהו חיסור רכיתת עכ"פ מד"ק ז"ל נראה להדיא דאינו אלא לאבק רכיתת ומחילה מהניא כמה שכבר בבל המלוה אפי' כרכיתת דאורייתא כ"ש כתבק"ר וכמו שכ"ן להדיא מד' מרן ז"ל בש"ע יו"ד סי' ק"ם ס"ה וז"ל אבל אם נקח ממנו רכיתת ומריך להחזירו לו מועלת מחילה לפוטרו כמו בכל גזל עכ"ל וכתב ע"ז הרב בחה"ט ז"ל סק"ד דכמקום שמועלת מחי' הוא אפי' כרכיתת דאורייתא עכ"ל וזהו דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ד דהלמו"ל שכ"כ להדיא דמחי' מהניא כרכיתת אפי' כרכיתת דאורייתא אלא כדעת הגאונים ז"ל יע"ש וכתב מרן החכיב ז"ל בתשו' בע"ח וי"ד סי' קפ"ח דכרכיתת דהכא נקטו' לקולא כד' הרמב"ם ז"ל דס"ל דמחילה מהניא יע"ש וכ"כ בכנה"ג יו"ד סי' ק"ם הגסט"ו יע"ש וא"כ כיון דנם כ"ד ליכא אלא דק חיסור רכיתת דהכא ודאי דתפסינן להקל דמחילה מהניא ולא מכניון עליה מעיקר חובו ולא מידי אחר שכבר מחל להם למלוה.

אמנם זה ודאי ליתא כ"ד כיון דהלוה עומד ומווח דכשפרע לו אותם הכ"ה תריותי כתורת ריוח ושכי' לא היה יודע שום כזה חיסור רכיתת כלל ושוב כשנודע לו מכסרת הרב חייו"ל מאך ידו מלפרוע ריוח כלל כי לא רצה להכשילו למלוה כחיסור רכיתת ותוכיע עוד לנכות מה שכבר פרע לו ה"כ היאך נאמר שמחלם לו לגמרי וכאלו לד' הרמב"ם ומרן ז"ל דמחילה מועלת ברכיתת וכמו"ל שוה לא נאמר אלא היכא דמחל כפי גמור הסך שכבר נתן לו ואמ"ל כפה מלא מחוליס לך מעכשיו וכמ"ש כן להדיא מרן החכיב ז"ל כתשו' הכו' וכבנה"ג שם הגסט"ו חות י"ט דכל מחילה ברכיתת שהוא כפי יע"ג דשתק ול"א כלום אלא דמתוך מעשיו נראה שהודה ומחל לא הויא מחילה יע"ש וכ"כ התחרונים ז"ל כמ"ש הרב כיהך יפתח והרב סמיכה לחייס יו"ד סי' ט' ולהרב ס"כ סי' ס"ט יעש"כ ולכמ"ל בזה **א"כ** כ"ש כנ"ד דמלכד

הגו' ע"ד מרן ז"ל הגו' כהנהתו יע"ש **והכי** מתבאר להדיא מדברי מרן ז"ל בתשו' אבקר סס"י ע' שכתב וז"ל ואעפ"י שכתבו וכו' דהני שט"ד וכו' מ"מ י"ל כיון דהשתא לא משמע להו לאוכשי דשטר הוי חלא לרחוק כעלמא וכו' משום דכוזה"ו ליכ דנולין לקנות בשטר לא כמכר ולא כמתנה חלא מקיומים המכר או המתנה כאחד הקניוים דשויכי כהו וכותכין השטר לרחוק והשתא כיון דלכ"ע לא מצ' להו דשטר הוי לקנין חלא לרחוק כעלמא שהרי רובא דרובא דשטרות המוהניוים כין כב"ח ליכס חלא שטרי קודשות והלוחות שאיכס חלא לרחוק וכפרט כשטר זה שיכיס מוכיחות שלא נכתב חלא לרחוק שהרי מתחיל 'מודעת זאת וכו' עכ"ל יע"ש

א"כ כ"ם וק"ו כהני שטרי דידן דכתבי כיה ככל הגו"ל דפשיטא דגם מרן ז"ל דפסק כס' קל"ח כדעת רוב הפוס' ז"ל דס"ל דשטרי דידן שטרי קנץ כיהו וכמש"ל מ"מ חזל ומודה כשטרי דידן הכיוס כעוסק הכ"ל דחיכס חלא שטרי רחוק כיהו וכמ"ש מרן ז"ל עצמו כתשו' הכ"ל וכיון שכן תתלן למ"ש מרן ז"ל כשה"ט סי' ס"ו כהרמ"ם ז"ל דשטרי רחוק חיכס נקניס כתשו"מ וכגו"ל **ולפי"ז** נמצא דלוי זה דס"ד שקנה השטר דמכר ושכי' מהמלוה קא' כתשו"מ נרחק דלא קנה כלוס והמעות שלו שכתן לכעל השטר חיכה חלא הלוואה ע"פ נביה כעלמא ואם ירצה לוי הקונה להחזיר לו השטר עצמו כטענה וזת חלא קנה כלוס ותוכעו להחזיר לו מעותיו ופירותיכס לא מצי למשקל מניה ריוח כעד מעותיו שהיו כטלות חלא דודאי רביתי נמור הוי ונסכל הריוח שכבר קכל מיד הלוה בעל הקרקע כתו' שכי' רבית היה ומפקינן לון מניה וכ"ם דמכיכן לון עלוהי מעיקר חוכו דכיון דהקרקע לא קנה שכירות מלן דכר שמיה זולתי לדעת ר"י ודעמיה דפליתי רביכו הטור ז"ל כקי' ס"ו דס"ל דגם שטרי רחוק נקניס כתשו"מ דלא כהרמ"ם ז"ל וכ"ד לא מצי הקונה כתשו"מ שהוא מוחזק כסך הריוח שכבר קכל לטעון קי"ל כר"י ודעמיה ז"ל דס"ל דשטרי רחוק נמי נקניס כתשו"מ וכיון הכל הריוח מן הלוה וחנו יתן לנו חלא דעת מרן ז"ל שקבלנו הורותיו נס להוציא ולא טענינן קי"ל חלא כמרן ז"ל כיחוב וכבר מרן ז"ל פסק כהרמ"ם ז"ל דשטרי רחוק ל"מ כהו כתו"מ ונס כתשו' אבק"ר סי' ע' הכ"ו נולה דעתו להדיא דמכי שטרי מכר דידן חיכס חלא שטרי רחוק ולדעתו כסי' ס"ו דפסק כהרמ"ם ז"ל חיכס נקניס כתו"מ כלל כמ"ל . ותו דגם הלוה דס"ד הוא מוחזק נ"כ טפי כעיכר הדין שהייב לקוכה השטר והוא נמי מוחזק כקרקע שלו היוא מלויה קמת וקלי"ל ולא השתא נמי ס"כ עליו דוקא להריס דבל הקי"ל ולא קנה הקוכה השטר כלל וכדין הוא דמכבי עליו מעיקר חוכו כל הסך שכבר פרע לו כתו' היוא וכבי' כטעות וכבל הלמור .

והכי חזינא להגאון גדול דורנו הרב מהרר"ח קוכו ז"ל כס' הכהיר שער אשר ח"כ כתשו' ח"מ סי' י"ט שעמד כזה כל"ד שקנה המלוה שטר חוקה כתו"מ וחכל פירות החוקה כמה שניס ופסקיה לדיוכיה כסכינא חריפא דר"ק הוי לדעת הסוכרים דשטרי רחוק ל"מ כתו"מ והלוה הוה המוחזק כחוקת מ"ק ועש"כ חלא דחזיתיה למר כדכ"ק דכתחלפו לו הסכרות דהרא"ם ודר"י ז"ל מזל"ו והה ודאי דט"ם נפל כד"ק פעם ופעם ומריך לתקן ד"ק כמשי"ר המעיין ואכמ"ל **ועין** רואה להרב שכט כשימין ז"ל כסי' ק"ח שעמד כדין זה דשטר מצא אם נקנה כתו"מ או לא ומתלת תלי לה להאי דיוקא כפלונתא דהרא"ם ור"י ז"ל הכ"ל וכתב עוד דכת מעשה לידו והוצרך לעשות ולכתוב שני קנייוים וע"ם וכבר מילתא למורה דהכי שט"ד דהנהנין כהו הלידנא לכ"ע שטרי רחוק נינהו ולא מהני כהו כתו"מ להרא"ם והטור ומרן ז"ל דס"ל דשטרי רחוק חיכס נקניס כתו"מ וכמ"ש וע"ע בכנה"ג סי' ס"ו הגהט"ו אות ל"ה מ"ש בזה ויש בדברין נ"כ ט"ם הניכר כיעו"ש וע"ע להרב ש"ך ז"ל סי' ס"ו סק"ד ומ"ה ויש לעמוד קצת כד"ק לכתורה וע"ש ועיין כתשו' ודע ועקב למהרי"ן ז"ל סי' ן' וע"ש ואכמ"ל בזה . המורם מכ"ז דהקנאת שטרא דלא דמכר ושכי' בכתו"מ לא מהניא כלל וכמ"ל ונמצא שלא קנה כלוס ומעותיו שכתן חיכס חלא הלוואה כעלמא נבי הלוה או נבי המלוה רחשון וכל סך הריוח שקבל מן הלוה רביתא נמור ניהו ומכיכין להון מעיקר הקרן של הקוכה השטר הגו' והסכריס כרוריס .

אתאן לגד שנאמר דהקנאת השטר דכ"ד הן היתה בקנין חודיתא ואמינא דהן לאמת דקנין חודיתא מעלנא חית ליה כין לשטרי קנין כין לשטרי רחוק וכיוצא וכמ"ם מרן ז"ל כתשו' אבק"ר סי' ק"ם וכ"כ הרדב"ז ז"ל כח"א סי' קל"ו ליישו הכנה"ג כסי' ס"ו הגהט"ו אות ס"כ דהודאת מהניא לקנין שטרות וע"ם וע"ע להרב משכה"ר ז"ל כמ"ע ח' אות ח' ועש"כ .

אמנם כקושטא כל זה חיוו חלא לקנין שטרות שאין כהם ריוח ושכי' מהלוה בכח קנין חודיתא השטר ליטול ריוח ושכי' מהלוה בכח קנין חודיתא דלא ודאי נריכה רבה דכתכינו למת' הרא"שו' ז"ל לפי קנין חודיתא היוא מדאורייתא או מדרבנן וכמו שיר' המעיין כס' ש"ך הא"ח ז"ל שהאריכו כזה עיין כס' מוצל מאד סיו"ד וכס' בני משה מנה"ר סי' ולהרב ידי דוד קרלסו ז"ל סי' ד"ן וכבר"י ח"מ סי' מ' ובקונטרס החושן קל"ד וכחורי חיים סי' מ"כ וכשאר פוס' ז"ל עצמו מספר ע"ב הלא כספריהם וא"כ לבת הסוכרים דקנין חודיתא חיוו חלא מדרבנן דוקא ג"כ היכי מצי קוכה השטר כחודיתא ליטול ריוח מן הלוה כיון דמדאורייתא לא קנה כלוס כחודיתא לדעת רוב הפוס' ז"ל דס"ל דלא יתי קנין דרבנן ומפקיב דאורייתא .

עיין כס' הפוס' ז"ל סם סמדכריס כפרט זה לא עת הלסק פה ועד מחרן עין רואה להרב בני משה מנחר ז"ל שהאריך הרחיב כזה כיר ה' הטובה עליו ועש"כ וא"כ מצי הלוה כעל הקרקע שהוא המוחזק כממונו ובחוקת מ"ק לטעון קי"ל כמ"ד דקנין חודיתא חיוו חלא מדכריהם ומן התורה לא קנה כלוס וכמ"ד דלא יתי קנין דרבנן ומפקיב חיזור דאורייתא וכל מה שכבר נטל וקבל מהלוה ריוח כתו' שכירות חיוו חלא רבית נמור ומכיכין לון עלוהי מעיקר החוב שלו ועיין ג"כ כס' הכהיר

שמו משה קנד"מ כדמ"ב ע"ב מ"ש כזה ועש"כ וע"ע להרב כהונת עולם ז"ל בביאורו להלכות רכיתת כדל"מ ע"כ שכתב וז"ל דע שבטופחי שט"ע מהגו"ר וכו' כתוב וקודה המתעסק שקבל שבט"ו ולענד"ן פשוט דלאו למימרת דקני כחודיתת בכדיני ממוטות לף שלף נתן לו דכיון דחיסור הוא ל"מ כיה מקי' והודחת שקר שלף הענין שבחמת נתן לו דיבר וכו' עכ"ל . והגם דחזינא להרב שבט בניתין ז"ל בקי' ס"ט דפליג עליו וס"ל למר דגם בהודאה לחוד שקבל שבט"ו ומהני והוכיח כן מד' הרשב"ו ז"ל ועש"כ מ"מ היינו דוקא בדין שבט"ו של המתעסק דלאו חיסור רכיתת נמור ואפי' מדבריהם לחוד ואפי' שלף קבל שבט"ו בלל רק משום מיחזי כרכיתת הוא דוקא וכמ"ש הוא ז"ל שם ועו"ש . כ"ם בחיסור רכיתת נמור מדאורייתא לו לפי' רכיתת דרבנן ודאי דחזינא ומודה גם הרב ס"כ ז"ל דהודאה ל"מ בלו ולא מידי ופשוט .

שוב מזכרתי לחני עני מ"ש בענינותי בסה"ק פני יצחק ח"מ סי' כ"כ בדקכ"ה וחולך שכבר עמדתי לחת ענית בפרט זה שם בנדון הסוח לי קנין לודיתת מהני להפקיע חיסור רכיתת לו לא ושם העלתי בענינותי דדין זה הוי פלוגתת דרכוותת הרב כ"ח ז"ל עש הרב ט"ו ז"ל כיו"ד סי' קס"ח שדעת עלמין הרב"ח ז"ל מהניא לודיתת גם להתיר חיסור רכיתת ולרב ט"ו ז"ל דפליג עליה ס"ל דל"מ החודיתת להפקיע חיסור רכיתת ועש"כ

ובכן הדין נותן בכ"ד שהלוה שהוא המוחזק הן בממונו הן בקרקע שלו מל"ל קי"ל כהרב ט"ו ז"ל דל"מ סודחה להפקיע חיסור **רבית** ויש לו לגבות עליו בל מה שבבר הבל ממנו ריוח מעיקר חוכו ומגחה לו מהקרן שלם ישלם לו וכמדובר **ולפי** הלמור נפק"ל לדיוק דזה הקונה הרי שטרת בחודיתת לף מני הדר על המלוה הפ' שמבר לו השטר בחודיתת בטענתו עליו דבוון דחיזינו וכול לימול מהלוה ריוח מעותיו בתו' שכי' ס"ב החזר לו מעותי וקח לך שטרך בחזרה ביון דמדאורייתא אין בחן מבר בלל .

דהא ודאי ליתת בלל ביון דזה שמבר לו השטר הוא המוחזק בדמי השטר ס"ב מני טעין קי"ל בל"ד דקנין לודיתת הוי מהתו' ס"ב בל"ד דאתי קנין דרבנן ומפקיע חיסור דאורייתא ושטר זה הוא מבור לך בדין ואין לני חייב להחזיר לך מעותיך בלל וגם הלוה בעל הקרקע שהוא המוחזק בקרקעו וכממון שחייב בשטר הנו' מני טעין קי"ל בל"ד דקנין לודיתת היא מלף מדבריהם ול"מ להפקיע חיסור רכיתת ומה שבבר לקחת ממני בתו' ריוח לני מגבה לותם עליך מעיקר הדל שלני חייב לך והשתר לשרעם לך וכמש"ל **אבן** בפי הטעם הרשון שבתבנו לעיל לבטל הקנאת השטר הלזה בבתו"ם מט' דשטרי רמיה הי"ן בבתו"מ וכמ"ל הא ודאי דלפום ה"ט קושטא קאי דמני הדר זה הקונה תאי שטרת על המוברו לו שיחזיר לו בל מעותיו שנתן לו מאחר דאין בחן מבר בלל זו לעשות לו הקנאה לאחריתי המועלת לו לפי"ד דחזינא בדס לסיר ליה למשקל מניה ריוח מעותיו ע"ב מה שעבר לא ממי שמבר לו השטר ולא מהלוה דבוון דלא קנה בלום ואין בחן מבר בלל נשתרו מעותיו בהלוואת נבויהו ואם יקבל מהם ריוח חיוב חלא רבית נמור וכמדובר .

ואין לומר דבפי"ז מני טעין קונה השטר הלזה על הלוה דב"ד אתקת ולא תנבה מחויבי שאנלך מחומה שתקת ואי לא מהדרינא שטרת למאריה ואנבה ממנו בל הקרן שלי שנתתי לו בשר שטרת דלא והוא ונבה ממך קו"פ בבח שטר המבר ושבי' שיהיה בידו וכדאמרינן הבי להאי טעמא בס"ם בפ' שני דייבי גזירות וכן פסקו בל הפוסקים ז"ל לטעמה זאת דאי אתקת במשי"ר המעיינן בטוש"ע ח"מ סי' קי"ח וקי"ט ונקי"ח בביעו"ם **וגם** אין לומר"ב בבב"ד דמני טעין הקונה שט"ד דב"ד על הלוה טעמת מאי לפסדתיך במה שאני קניתי השטר שעליך מן המלוה ג' שלך מאחר דלו היה נשאר השטר בידו היית חייב לפרוע לו בל ריוח מעותיו בתו' שבי' בשלומות עד תום פרעון בל הקרן שלו ג"ב השתא נמי תפרע לי ג"ב במו שהיית חייב לפרוע לו בדאשבחן בס"קובפוק' ז"ל דאיתא להאי טעמא דמאי לפסדתיך במשי"ר הרואה בס' ז"ל וביודע . דלף היא וב"ו ליתא בב"ד בלל כיון דאיכא בב"ד לתא דחיזרא דרבית דחמיר טובא שם ונבה הקונה השטר הזה מן הלוה שום ריוח בבל הנ"ל הא ודאי בבנו"ד לא ניתנו ליאמר לף טענת מי שתקת וב' ולף טענת מאי לפסדתיך וב' ולפי' אי הוה טעין הבי לא לייתינן ליה דלא ספינן ליה חיזרא בידוש עפ"י הטענות הנ"ל וזה ברור **ותו** דחזינא דדיבא הבי תרי טענתי דאי שתקת ודמאי לפסדתיך הב"ל שתיש זו לא נאמרו בי שם במי שבא להחזיק ולזבות בשה שבידו בטענותיו הב"ל ולא להוציא מחבירו עפ"י הטענות הנ"ל ובדאיכא להנאון מהר"ם ז"ל הוב"ד בהג"ה בפ' שד"נ שב"ב להדיא מהך טענתא נופא דאי שתקת וב' דלא נאמרה אלא להחזיקו"ל להוציא מיד המוחזק יע"ש וב"ב הנאון החורו"ת ז"ל ס"י נ"ח דלא משכחן טענה זו דאי שתקת בשום מקום להוציא מיד המוחזק אלא להחזיק ועש"ב ומיהא ילוף נמי הנאון הרב שער השר ז"ל בח"ב סי' ב"ח בדמ"ב ע"ב גם לטענת מאי לפסדתיך דבתר דשקו"ט טוכח בדברי בל הפוס' ז"ל הם המדבריס בטענה זאת דמאי לפסדתיך והעלה להלבה דלא נאמרה טענה זו בי אם היכא דליבא דררא דממונא בלל במו שהבריח בן הוא ז"ל בריחב מבוחתו מדברי הם"ם והפוס' ז"ל דדא נמי אתיא לפתוס פי הטוענן בן בב"ד ביון דאיכא בב"ד נמי דררא דממונא והן לו יהיה ויאיכא פוס' דפליגי על הני חילוקא דהנאון ז"ל הנ"ל ויעקו"ר ולו יהיב דגם בדאיכא דררא דממונא ניתנה ליאמר הך טענתא דמאי לפסדתיך מ"מ בב"ד דהלוה הוא המוחזק מל"ל קי"ל בהנאון הרב שער אשר ז"ל בחילוקו הנ' בבמו"כ **עוד** זאת אסיק הנאון הנ' ז"ל בתר הבוכתב דלעיל לא מצינו בדברים דרבנן היו מילתא דמאי לפסדתיך בי אם דוקא היכא שבא להחזיק במה שבידו ולמפטר נפשיה שלא יתן בלום לשבנגדו אך היכא שלא נמצא הממון תחת ידו ורוצה לזבות בטענה זו ולהוציא הממון מתח"י מי שימצא בו בשטת ודאי הל"ח לה וב' אתד"ן ועש"ב ודון מנייהו ואוקי בחתרין בב"ד והוא הטעם בב"ד ממש ובמובן :

ועם דבב"ד עפ"י הב' טענות הנ"ז הוא בח להחזיק

להחזיק ולזכות כמה שכידוע בחותם הסך כ"ה לחיות שכבר קבל מהלוה כתוב ריוח ושכירות וכמ"ל מ"מ כיון דכיד הלוה לגבות מחובו הסך הנ"ל ועפ"י הכ' טעמות הנ' שיטעון קונה השטר עליו מתחייב הלוה לפרוע לו כל קרנו משלם ס"כ הו"ל הקונה הנ' כילהוניח מהלוה עפ"י טענותיו הנ"ל וכבר מלתא למורך מהפוס' ז"ל דלהוניח ל"ש הני תרתי טעמתי הנ"ל וכמדובר **ועוד** שכבר כתבנו לעיל דכבר ד' דר"ד דחיכת לתת דחיסור רבית אמרי' ליה לבי תיהדר ולא קפינן ליה השתא לחיסורא כידיים הנח דכעלמא קי"ל כל דחיק ליה רווחא לטוען לי שתקת וכו' דינא יתיב דחעב"י שלא החזיר השטר עדיין הו"ל כטו החזירו ול"ש ליה לבי תיהדר וכמ"ש מרן והשמ"ע ז"ל בסי' קמ"ח ועו"ש מ"מ כדחיכת לחיסור רבית אמרי' ליה לבי תיהדר דומיא להיכת דלית ליה רווחא לטוען לי שתקתכו' דלא שמעינן ליה ולמ"ל לבי תיהדר כמ"ש הסמ"ע ז"ל בסי' קי"ח ועי"ש והק' כנד"ן דר"ז שלא החזיר השטר למאריך אמרי' ליה לבי תיהדר כדי שלא להכשילו בחיסור רבית וכרור :

וכ"ש וק"ו אם טוען כן קונה השטר דכ"ד על הלוה כדי לגבות ממנו גם הריוח ושכי' שעדיין לא פריעם לו דחק ודחי דלית ליה סוס וכוי כדין כטענה זאת דחי שתקת וכו' כיון דלית ליה סוס ריוח והכא בהחזירו השטר הזה לבעליו כיון דחסור עליו לגבות ממוכר לו השטר סוס ריוח כעד מעותיו שהיו כטלות לגמרי משום חיסור רבית וכבר כתב הסמ"ע ז"ל בסי' קי"ח וקמ"ח דכל דלית ליה סוס ריוח בהחזירו לא מצי לטעון לי שתקת וכו' יע"ש ועמ"ש עליו סרס ס"ד והרב ט"ז ז"ל שם ולכמ"ל עוד כזה **הנלע"ד** כתבתי לעניין הלכה דוקא לגבי למעשה עד שאר אם יסכים עמי חד מרבנן דפקיע שמיה חזי ושמח לבי גם אני וגם ידי תכון עמו גם למעשה ועוד ישרית י"מ ויש"ן ויזכני תמיד לבוון לאמתה ס"ת לבל לכשל כדבר הלכה תמן כי"ר הלב"ד עפר נרצע לכל יודעי דת ודין ומתאבק בעפר רגליהם ושותה בצמא את דבריהם צעיר תלמי ועזירא דמן מחבריא :

והוא הצעיר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

אמר המחבר יצ"ח ס"ט שחז"ר הלוה וזרח ש עבר פניו וברחה כעלמא ס' הכהיר רוח חיים ח"כ הנד"מ להרב הקדוש מרן החכי"פ ז"ל ורלוי לו ז"ל בח"מ ס"י מ"ח דחויתי בידיה מ"ש מני"ר נופיה בתבו' לחי ורחק הנ"ל ומלי דפלוג עלוהי הרב חיו"ח ז"ל וכתב ע"ז דהוא ז"ל במקומו עומד ולא הדר מסברתיה כלל והכיא מעשה רב מרבני ירוש' ת"ו ז"ל במ"שהרב שכט בניומין ז"ל בזכרונותיו יע"ש ומ"מ לדעתי המעט הוא דחכתי לא כמלטנו מדין קים לי ומני הלוה המוחזק לטעון קי"ל כהרב חיו"ח ז"ל וכמ"ש בעניותי לפנים הלר"ש הקכמתי הפוס' ז"ל דמצ"ל קי"ל כחד לגבי תלת וכידוע **ולא** שייך כהני דינא לומר לי לית לן להני חידושא דהוכח הקדיתי לן הרב חיו"ח ז"ל לא הוה מצחמינן

שום פוסק הקודם לו להשמיענו בזחת דהא והני לית וכמצ"ר המעיין בשורש הכלל הזה ועד אחרן עין רואה כף הכהיר רוח חיים הנ"ל בפופו תצו' מלהבה להרה"ג רחב"ד מקו' מהרר"ח נסים מודעי נר"ו מ"ש ע"ד הרב כבי אהרן ז"ל מ"ש בפרט זה ומשם בלר"ה ודון מניה ואוקי בלתרין ומה שהכיא רחיה מרן החבי"פ ז"ל ממעשה רב כנ"ל בחמת חמרו אין למדין הלכה מפי מעשה ועיין בכלל זה בס' הפוס' ז"ל תשר נקבטו בלו בס' הכהיר גנזי חיים מע' ת' חות יעש"כ וע"ע בתשו' הרב נדך ומשפט נר"ו הוכיחה ברורים הספר הנ' מ"ש בזה ומממנו נקח טובין ונדון לכ"ד וכמצ"ר המעיין והדברים ברורים גם מלה פי המדבר שיח **יצחק** ס"ט :

וזאת להודיע שהפסק דין הכ"ל הגיע ממני לחו"ר עיה"ק טבריה ת"ו וע"ו למען ילמדו בו ולהסכים עמדי אם יערב להם והתוכב שהוא יורם של קונה השטר הנ' הוא דר שם ונודע הדבר לו ולהוכו ושלחו מתם שלח חכם לגדול כדורו מני"ר מע' הרב המופלא וכבוד ה' מלא רחש כ"ד מקודש כמהר"ר יש"ל ברכה נר"ו ולהסכים עמו ומני"ר נר"ו מסר שלחו ותשו' לשני ת"ח רבנים ועטומים בולני תהלות ישרש כמהר"ר יצחק לשבנזי הי"ו וכמהר"ר יעקב מלור הי"ו והמה בחכמתם עשו פס"ד והסכימו עמו לזכותו כדין ולחיב הלוה לפרוע כל סך השטר בלתי ניכוי כלל ואם הריוח ושכי' הטולה עליו עד זמן הפרעון ומני"ר הרב יש"ל ברכה נר"ו הסכים עמהם כפסק דינא הנ' וכשומעני אמת זעירא שלחתי והרלוקי דברי לפניהם הפס"ד שלי הנ"ל בקצר לתוין והגיע לידם הק' ועכ"ז בעומדם ועמודו כפי הסכמתם הרלשונה ושלחו לי פסק דינם לעיון כו אני הדל ומלוי מעתיק לתת כל דברי הרב המופלא יש"ל ברכה הכ"ו נר"ו ואת כל דברי מע' הרבנים טובים השנים הנ' וע"ו ומה שהשתי להם כפי הנלע"ד הכל מסודר יפה יפה והדבר מסור כיד כל יודעי דת ודין להכריע ולהוכיח כינוי"ו זהותת תשר יכתרוכו יקריבו שיהם והם רשלים ולא לחני וזה הלוי וה' לחהים ועזור לי :

וזאת התורה תשובת מע' הרב המופלא רחב"ד מקודש כ"ד הגדול שבירוש' ת"ו כמהר"ר יש"ל ברכה הי"ו כמכתבו הטהור לי לשמי וז"ל יום ז' לפיסן שנת ברכו"ת טו"כ :

רוב שלוש עד כלירח מקרית מלדרב כמו פורח ע מסכן כבודו שופט ושורח כבוד הרב הגדול רב משרשית מכני עליה ר"מ ור"מ בקצ"ת פחד ופחק יהיה כעזרו ועליו יפין מזרו כיר"ח :

רב נכבד יקרת מכתבו הכהיר הקורה לב עבר פני והתוכו רצוף הלי פסק דדוכת השדר לן מר ' ובמחת כבר מלתי לחמורה ומי לחכי ומה לחי ' לרי כעשה שוחל לחוק דעי מה ידעתי ולא ידע כי רב נוכריה ורב חיליה כל רז לא לחנים ליה וחולם לעשות רצונו חפלתי ולשלחת רב נדרשתי והנני בת להשיב מפני הכבוד ' קריתי בכל לב נוך דבם לחרי נועם לשר קעמיק הרחיב כרוחב קיחותו לשרי וולדתו '

והנה מזה כמו שם חדשים שכיקש מלחתי ' חרש"מ להשיב לו על השלוה הנ' ותבף לקבלת

לקבלת כתבו הודעתיו דמלתא כדנא הוי קמתא
טחינא כי תני עבי הייתי נמנה בכ"ד של זה הנ"י
כמהר"י ישראל ז"ל בעל המ"ח ס' שנות ימין ויד
ימין ומשנהו הרה"ג רשם"ל מוהר"ח משכנזי ז"ל
וחלקי כיוס תנא נפשתי נמניתי עמהם ואתה
עובדא כדנא קדמנא והרה"ג רשכ"ד ז"ל זכר עשה
לצדיק ו הרב חיי"ם ז"ל ולא היה מצוי פעה"ק ירושלים ו
ולא אחד בהם וכתב לרודים יע"א והעתיקו הפס"ד
לוכ"ם ושלחוהו לידנו ותכף ישב הרה"ג גדול
הנסתר בחברים ז"ל והחריך הרחיב בעומק בקיאותו
ויישבו כל יש"ק בכיתו ונשלחו ונתנו ע"כ דברי
הרב חיי"ם ז"ל והלכה זו העלינו ללא כוותיה ' ועד
יומא כל מ"ם והחריך הרה"ג אחד היה בחברים
רשם"ל ז"ל הוא כיד כנו כמהרי"ץ הי"ו מכתיה"ק
ז"ל בעצמו ועכ"ז יען שנדפט וכתב חב"ם חכם
הי"ו הכ"ז מ"ם מצודתו מסרתי דבריו לבני גילו
לולני דמלבלבי הרבנים כולני תהלות כמהרי"ץ
משכנזי הי"ו כריה דריבינא הנז"ל וכמהר"י מאיר הי"ו
היושבים עמי בישיבתי ומנדפיס לנוספים בכ"ד
הנני"ם ונשלו ונתנו כיד ה' הטובה עליהם והסכימו
כוותיה ועד אחרן הנינו לפני כל הברי החר"ם חכם
ונם רחיתי כל דבריהם וכקשו ממני להשתעשע
בדבריהם ואם תעלה הסכמתי עמהם הלכה למעשה
וכשלחני לענמי ידענא בנפשתי ערכי עלי וכפלט
כי רבו מאד טרדותי ושנבו תלאותי לא יתנוני השב
רוחי ' וכפרט מיום פטירת הנדיב לאב הרב הפקיד
כמהרמ"ן ויניסטי ז"ל כתרומי הקיפוני עול הניכור
והיחיד הכשיל כחי ואפי"ה פניתי אל לבי לבדריס
לרנעים וזה מה שהשינה דעתי כאותו פרק בקטור
נמרן וזה לשוני '

וכישאני לעצמי אחר רחותי דברי ידי"ן השוחל
מר"ם יצ"ו ודברי טובים ה"כ הנחמדים
מזקק פרוויס הי"ו לחמינא דכנדון זה נם הרב חייש
ז"ל יודה כי הוא כעצמו כתב כנדונו כשהכיא
מקנת המעות המוכר לא אמר לו שוס דבר הלוקח
להמוכר רק בסתם הכיא לו המעות וכתב ע"נ
השטר שקבל כו"ך ' מובח שאם היה אומר הלוקח
להמוכר הנה לך כעד מעותיך לא היה כו שום תשש
חיסור רבית כלל וכמ"ש הוא עצמו ז"ל וכן פסק
מרן ז"ל ביו"ד סי' קע"ד ס"ד והוא הלכה פסוקה
וכדפרים להה רבא להה דרב ספרא כ"פ חו"ן דס"ד
ע"כ ' וא"כ טענינן ליורש דהוא כא ושטרו כידו כי
המורים כשקבל מקנת המעות לא הניעו אפ' לשלוש
ללא כנדון הרב חיי"ם ז"ל שפרש ד' חלקים (ונשאר
חלק החמישי) וכפרט שהיה ת"ח ודחי שתמ"ל למוכר
קנה לך קרקע כעד מעותיך דדינא הוא שאינם
חוכלים פירות ' ואפ אם יאמר המוכר שלא אמר
לו המורים כלום רק קבלם בסתם מקנת המעות
חיינו נאמן דאחן סהדי ללא שביק היתרא ואכל ס'
חיסורא וכמ"ש בעה"ת בסמ"ה ופסקו מרן ז"ל
בשה"ט ח"מ סי' ס"ז במוכר שט"ח לחבירו שעבר
עליו שביעית טענינן ללוקח שהמוכר הי"ל פרוזבול
ואכר ואם הודה שלא הי"ל פרוזבול חיינו נאמן ואם
י"ל נכסים למוכר נאמן ומשלם המוכר ללוקח עכ"ל
ועיקר הטעם כתב הבעה"ת ז"ל דמ"ם דלא שביק
היתרא ואכל חיסורא יע"ש ודון מינה לכ"ד
דטענינן ליורש וללוקח ואם היה מוריהו קיים היה

טוענן בהתר לקחתי היה נאמן ועמ"ש מור"ם ז"ל
בסי' קס"ט סכ"ד דאם טענן הלוה בחיסור לקחתי
והמלוה טוענן בהתר לקחתי דישבע המלוה ויגבה
דהא"ך הל"ע דממקום שהכיא ממ"ם מרן כ"י משש
המרדכי הוא להפך שכתב בסי' דאם יש שטר או
משכון נובה בלא שבועה וכיון להשט"ז ימ"ם להלין
בעל מור"ם ולהרב נקה"כ מ"ש על הרט"ז יע"ש
ולפקע"ד דברי מור"ם ניולהם שחר דמשמע דפליג
על מרן ז"ל וקי"ל כמרן ז"ל דמרן ז"ל כתב בסי' שם
בחותו סעיף עצמו וז"ל רחוכן ' שאמר לשמעון
לקחתי ממני רבית מיד ליד וש' משיב לא לקחתי אלא
עי"כ נאמן בלא שבועה וכתב הש"ך ז"ל ה"ט דאם
אלא שכיק היתרא ואכל חיסורא יע"ש ואמן קי"ל
כוותיה ועיין בס"י קע"ז סי"א ומ"ש הש"ך ז"ל ועיין
בח"מ ס"י ע"כ סיו"ד ' ובפרט דאיכא נאמנות בשטר
וקבלת ס' הפוסק וע"י לה' זל"ח בח"נ אות סי"ן :

ועוד ואת שניא כ"ד מנדון הרב חיי"ם ז"ל דהתם
הלוה היה חייב פירות שך שני שפים והותר
ולא רצה לשלם מ"ט לחסור רבית וה"כ שפים שהיה
חייב מהקרן רצה לשלם לו ולא תבע לנכותם בנגד
ה"כ שפים שנתן לו בתחי' לחש' הפירות ונם הרב
חיי"ם ז"ל לא עלה על דעתו לזכותו שיוכה מהקרן
יען הוי סלוקי בלא זוזי משש"כ כנ"ד דכל שהה
היה פורע לו השכי' עד שנגלה ס' אחי ורחם ודימה
הלוה כדעתו דזכה כדינו ואף לתבוע תבע לנכות
מהקרן נגד מה שאכל מהפירות דהוי לפוקי ממונא
וכמ"ש הטוו"ד ס"י קע"ב וכתב שם מרן הב"י ז"ל
דזהו דעת רש"י ז"ל והה"מ כתב בפ"ו מה"מ שכן
דעת הרשב"א ושאר מ"פ והוא ז"ל כתב שכן מטין
דעת הרי"ף והטור ז"ל ופסקו מור"ם ז"ל שם ס"י
קע"ב סוף ס"ח ויע"ש ועיין להה"ן ז"ל בתשו' ס"י
כ"ט דמוכח מדבריו ז"ל דאפ רבית חינו מנכה
מן היורשים ועיין בתשו' ריב"ש חינר ז"ל ס"י פ'
ודון מינה ואוקי בחתרין ע"כ הניע קיטור מ"ש
מצודתי בחותו פרק מלבר מ"ש טובים הכ' הרבנים
כי בלשת יפה בתבו ויפה כיוונו ולא היה לי פנאי
להשתעשע כדבריהם יע"ו :

מעתה הנני כח להזיב על מ"ש בת"ר שחידש
לנו דמוריהו של רש"מ הי"ו הוא קושי
שני שקנה מלוקח ראשון וע"י נכנס לבית ה' סיכיד
היתה ההעברה מלוקח ל' ללוקח כ' אם בכתו"מ
אם בלחודיהן וכו' כזה דאם שכתב מ"מ הני שטרי
דידן שטרי ריחיה ניתנו ולא קנה כאשר הביא רו"מ
נוסח שטרית מכו"ת וכו' וא"כ הוי המעות הלווחה
תחר"ק **ואנא** דאמרי ליתרי לן מר דבכל שטרות
כוחכין בתחילה אתם הוו עלי עד"נ ונקנו
מידי קנו"ם וכו' וכתבו שטר וכו' וכסוף השטר
כו"ת וא"כ קנינו מידו קנו"ם וכו' ע"כ הכתוב
וכו' כבנו"ד מנופף של קרקע ואפי' כדירה שאין
כה ממש כתב מור"ם ז"ל בח"מ ס"י רי"ג משש
הרמב"ן ז"ל דאם כתבו קנינו בחחרונה מנופף ש"ך
קנו מידו ועיי' להרב מזבח"ר בחות ה' ס"י ח'
שכתב משש הרשב"א בכמה תשו' שהקונה שטר
הקנאה בקנין אגב אם כתוב קנין בחחרונה מנופף
ש"ך קנו מידו הנס שאין קרקע נקנה אג"ך ויע"ש
ובפרט שבשטרות דידן נוהנין לכתוב וכך אמר
פ' המוכר להקונה פ' אי בעית קני בשטרא ה"כ

קני בכספא וכו' דודאי דהוי שטרי קנין שיכא דכ"ע
ותו אפי' למטוניה דמני"ר דשטר כתו"מ שכתב
הלוקח ח' לנוקח כ' הוי שטר רחיק כדכתי
לומר ככוד הודו משמ"כ התחת לפעב"ד ח"כ תמינא
לו מהכא השטר הרי קנה החנר בכסף לחודיה דדינא
הוא דקונה בכסף וכן דעת מרן ז"ל בתשו' לחה"ע
כדיני בתוכה ס"י ו' וז"ל ואין לומר דחעפ"י שנתן
לו בסף לא קנה כדחמרי' בפ"ק דק"י גבי קרקע לא
שנו אלא במקום שאין כותב שטר אבל במקום שכותב
שטר לא קנה עד שיכתוב שטר משום דה"ל הרי
כתב לו שטר ואעפ"י שי"א דשטר שאמרו היינו שדי
מכורה לך אבל שטרי דידן לא ככר כת' המ"פ
שבדברי הח"ו דשט"ד נמי מהטועיקר ועוד שאפי'
לדברי המחולקים ע"ז כיון דכו"ע אין אנו נוהגים
לכתוב שטר דשדי מכורה לך הו"ל מקום שאין כותב
שטר עב"ל ויע"ש:

הראת לדעת דאם אנו ריטוס לומר דשטרי
דידן שטרי רחיק נעשה כאחרית דלא
כתבי שטרא וקונה בכסף וכ"ש דקונה בכסף וכק"ם
דנקנה קרקע בחליפין כיהוש ואין נסתר מחמתו
ח' מרן ז"ל בתשו' מהק"ר ס"י ע' דלכי תידוק יפה
כדבריו ז"ל בקנה אחד ובקנטון אחד אם עולים
כמתכחר למעיין היטב ואין ב"ל לזכרה דתשו' מרן
ז"ל באה"ע בתוב בשאה שמכר לו השפחה ולא כתב
לו שטר ואינ כתב בתשו' הא"כ הרי כתב לו שטר
ואולי ט"ס נפל בל' השאלה וע"ע בעפ"פ נקטינן
מדבריו דבקנין בסף לחוד מהני ופסק את הדין
להועיל השפחה מיד השמנה שהיתה מוחזקת בה
ואעיקרא דדינא נחזי אנן דדברי מרן ז"ל ח"ו
בתרוי נוגעו דבס"י ס"ו פסק בהרמ"ם דשטרי
רחוק אינם נקנים בכתו"מ ואינ כתב בסי' קל"ח
דשטרי דידן שט"ק אם לא בכר עמד הבנה"ל אם
בס"י ס"ו בחנט"ו אות לה' דדעת מרן ז"ל בתמת
דשטרי דידן שט"ק אם ומ"ש בסי' ס"ו דעת הרמ"ם
דשטרי רחוק היינו בכתו"מ ועפ"ם **והאמת**
דלמטוניה דמנ"ר דשטרי מכר דידן אינם של שטרי
רחוק ב"כ יורנו מדבריו אינ קנה הקונה הרחטון
שהרי הרמ"ם ז"ל פירש דבריו דה"ט דשטרי רחוק
הי"ן בכתו"מ יען שהקונה הל' לא קנה השדה בלותו
שטר ואינ נייפה בח ה"כ לקנותו בלותו שטר וכו'
יע"ש בלשון הטור שהביא מעם לבריו ז"ל שב"כ
בספקיו ' ואם אנו אומרים דשטרי רחוק הוו שטרי
דידן ב"כ בטעים המה בל שטרי מפר ... קרקע
שלו לחבירו וזהו תמורת המנהג שבשטר הרחוקות
שמוכרים זל"ז בתים וחנרות ומנחיצין לזרעם
לחריסם בתין פונה פה ופונ חוץ מאי עמא
דכר:

כל זה בתבתי לפי דרכו דרך הקדש דכתב במונח
שמכר השכר בכתו"מ וע"ז נכנס לביתה"ס
אי מהני או לא אלא **וכישאני** לענמי לא ידעתי תשנה
לחאי לא עלה ע"ד בבודו שמכר הקונה
ה"ה לקונה ה"כ שמכר לו בל זכות' ושעבוד וכל
שי"ל בחנר פ' וכנ"ד הוי מכירה גמורה וקנה
הקונה ה"כ בל זכות ושעבוד שהיה להקונה ה"ה
בחנר בתין תפונה בחנר בן העלה מהריט"ץ ז"ל
בם"י קס"ט שנשנו בחתר שלום מחבירו ל' גרוש
ונתן לו חנירו משכנתא בנכייתא ואח"כ מכר המלוה
המשכונה לאחר בעד סך יו"ד גרוש וכתב לו שטר
מכר שמכר לו בל בח וזכות ושעבוד שהי"ל בחנר
הנו' ועו' בח הלוה. לנלם להקונה ה"כ הסך יו"ד
גרוש בלו' דרחוכן הקונה ה"ח מכר דבר שאינו שלו
והמכר בטל ומה שנתן הוא היו"ד גרוש יקבל ואם
רוצה לנכות מהיו"ד גרוש' הפירות שאכל אם רבית
כיון שהמכר בטל ע"ז והמלוה חוכע ל' גרוש שכתוב
בשטר המשכונה וגם השכי' שעבר והלכה זו העלה
דחייב הלוה לנלם הסך ל' גרוש והשטר מכר חזק
כרחי מוכח ואחר החתימה חזר ונכנס לפיח ה"ס בי
היה צריך לכתוב שטר כתו"מ וכו' ונם כזה עלה
בהסכמה הלח בעי כתו"מ ושפיר קנה בכח השטר
שמכר לו בל בח וזכות ושעבוד שהי"ל בחנר הכ"ז
יעב"ב ואמאי לא ניחח ליה למני"ר לתוכומי בהאי
טעמא מאי לא ידענא **פש גבן** ליודיע לי רינא
יתיב כד' הרב חיו"ח ז"ל דכשעה שהביא
הסך ל' לורסם נתבטל המכר והוו אחר המעות
הלוחה נביה וא"ב לא קנה הקונה ב' שום זכות
ובח בחנר וכיון שלא נשאר שום בח וזכות להקונה
הל' בחנר כדי שיוכרנו להחריס **ולזה** ככר מילתא
תמוה דטעונין לנוקח דודאי בשעה שהביא
לו מקנת המעות אמ"ל קנה לך חלק בחנר כנגד
המעות שנתת לי ולא יוכל המוכר להכחיש ולומר
שלא דיבר לו מאומה רק בסתם קבלם מלבד דלאו
ב"ב לחוב לאחרים וכאמרו"ל עוד ואת יקירה דחמ"ל
קנה כנגד מעותיך ויש ידים מוכיחות שכן עושה
שהבי כתב על עצמו שמכר בל בח וזכות שהי"ל
בחנר פ' ומתיין י"ל בח וזכות מאחר שכבר נתבטל
המכר והוי מוכר דשל"ש ' וידוע דחק' אפי' אם לא
נכתב ט"ס הוא וא"ב חוזר הקונה ה"ב עליו אם
לא בהברח לומר דהמ"ס הלא שביק היקרא ואכיל
תוסורא וכמ"ל:

ותו אמאי לא יוכל להקנות לו השטר בחנב
וכד"פ מרן ס"י ס"ו סיו"ד ולבאי כזה אין
קרקע נקנה אל"ק דבבר בתב הרב מזה"ר ז לדאי
שבא קנין בשטר דנופה ב"ק קנו מידו וכמ"ל
ובפרט שהשטר מקנה אותו אל"ק ואמאי לא אם
מני"ר בהקנאה זו ועיין בהו"ש ב"ב דע"ט בד"ה
נקנה השטר וכו' שבתבו דקנין חנב טוב ושבח
בשטרה וכו' וע"ש וע"י להלח"ש בקו"ט קנין אל"ק
ס"ו י"ד דשטר מכירת קרקע נקנה בחנב ובתב
לב"ע ובפרט בב"ד דשבח בתו"מ **ועין** רואה
להרמ"ה בחי' לבתרת בפ' מע' בדרב"ה מה"ם
שבתב דבתו"מ הוי מדרבנן מדחזינן דאם מתל המלוה
מחול לו ואי מדאוריי"ת לא היה יבו"ל ושוב ב' דקנין
חנב הוי מדאוריי"ת ואם ק"ם הוי מהתו' ועב"ב
בי מן הבאר ההמוהה קיימת דלא חם מני"ר להבי
והי"ל להקשות דאם דעימת דשטרי דידן שטרי
קנין אם אפי"ה הוי רבית דאוריי"ת כמשה"ק נבי
אודיתי' למ"ד דהויא מדרבנן ' ולבבי לא בן יחשוב
דאם אי נימא דאודיתי' לאו הקנאה היא מ"מ מ"ט
הודאת בע"ד ב"ק ע"ד קנו מדאו' כמ"ש נחון עוויבו
הרב חיד"א ז"ל בחיים שאל ח"ב סי' ל"ח סי"ב ועיין ב"ס
הפתחי חדש בזכרונותיו התחרונות שאסק להקשות
הפו"ס והבי ס"ל דהודאת בע"ד בקע"ד הוי מדאו'
יע"ש ועיין בתו"ס גיטין ד"ד ע"ח בד"ה דקי"ל וכו'

ד"כ מר"ת דשטר מכר כהודאת בע"ד סגי אפי' בלא עידי מסירה וע"ש וכפרט דמרן ז"ל כתבו' ס"ק ד' וס"י קמ"ו כ"ס אבן פ"ק דקידושין דאודיתא הוי הקנאה וכ"פ בשה"ט ס"י מ' ס"ק וכב"מ פי"ח מה"מ וכמ"ש הכי"ג ז"ל **ומה** נמי דלפקע"ד אמינא דכ"ע יודו כנ"ד אפי' אם היה לאיסור רבית כ"ס היה ספק אבק רבית דהוי מ"ר דריסנא דאתי דרבנן ומפקיע איסור דרבנן כ"ש דמציעו דאתי דרבנן ומפקיע מדאו' וכמ"ש הנמק"י כ"פ השאג רבה והר"ן ס"פ השולח דאפי' בקום עשה כשמיטה אתי דרבנן ומפקיע מדאו' ואפי' שמיטת כספים כזה"ז דר' ומפקיע שעבודא דאו' מ"ט הפקר כ"ד הפקר וכתי' רבא כ"פ השולח יע"ש וע"י ערעה דרבנן בק"ח **זהו** מ"ש מהודאתיכפי מיעוט קנו שכלי דשטר מכר דכ"ד בכל התופסים חוק כרתי מופת וכפרט אם הוא מכר הזכות והשעבוד כמ"ש מהריט"ץ ולית ביה שום חשש רבית ולא אבק"ר כלל והוא רחוק יכפר כי נטיתי מדרכו דנהמתא נתכוונתי ועידי בשמים כי הממתי להובה כמותא וכחמים וכוחן לבות וכלותות ונחני כמענלי לדק י"מ ויומ"ן ויהיו דברי שה עשויים כחמת ויער כ"ד ע"ה וידידו ומוקירו ומכבדו כעי"כו הכותב בקיצור - נמרן קדוש סירוגין מרוב טרדותי עלו על נותרי הכשיל כחי ולחפש הפנחי לא לעלה לרוכב הערבה יש"ת כרכה ס"ט :

ומודע לבינה כי גם דברי מעל"ת מסדרתים למ"ע טובים השנים הרבנים הנ"ל וגם המה כתבו תבו' נפחת ואת כל ונוכחת ואני בעוני לא י"ל פנאי ללמוד כל מ"ש מנודתם ולפקע"ד יפה כתבו וכיוונו להלכה כאשר עיני כת"ה תחזינה מישרים ויצמח נדיק כפירות הארץ הי"ו. וד' לב ונדול שכמותו נגה וסוחרה לממתו וש"כ נה"ה הי"ש ס"ט :

וזאת תשובת הרבנים ועצומים הנתחכים והנעימים טובים ה"כ פמהרי"ץ תשכנזי וכמהרי' מלוב הע"ח וז"ל הצריך לענייניו

ונעז ומשמר מילתא כדרך זה ימים לא כבירים נשהול נשהל מאת אדוני הארץ הרב נחון יעקב יע"ו הנ"ל וכו בפרק פקד עליו לתשיב תש"ו ואחכתו לעבירי הנלין השבתו כפי קט השאלה לזכות את המלוה ' יהנה כינתה נשיב ע"ד הרב הפוסק יע"ו **הנה** עמ"ש כת"ר יע"ו דה"ל רווחת דמנ"ל קי"ל כאחד לנבי תלת וכו' כל לנבי דידן זאת העליונו בקו"ט הא' דמלבד דאחרי הנלות לנו פסק מעט"ר ול"ת הרב"ג הנחון המפ"ו הלש"ל נדול הנאמר כאברהם זכור"ל הנהו בכתי' כמוש תמ"י והסכימו כ"ד רבה שבאותו זמן ה"ה הלב"ד הרב"ג נחון יעקב ישראל ז"ל והרב"ג ה"ה ז"ל ואחתו עמנו יחי עוד לנפח הרב"ג. יש"ת ברבה יע"ו ועשו מעשה רב לאחרי רחותם דברי הרב חיו"ת ז"ל ופסקו הלא כווחיה הרי נעשו ה' פו"ם ברורים הלא כהרב חיו"ת ז"ל וש"ב הא ודאי פשיטא הלא מל"ל הלוה קי"ל כהרב חיו"ת ז"ל דהוא יחידאה הוי ' ובפרט שדבריו המה תמיהים כאשר תמה עליהם הרב"ג נחון יעקב ישראל ז"ל והמה בכתובים וכאשר עיני המעיינין תחזינה מישרים ' זאת ועוד כי בעיקר הדין מי נקרא מוחזק ואת העליונו לאחרי בינותנו כ"ד הפו"ם ז"ל דהמלוה נקרא מוחזק ועליו להריס נגל הקי"ל ' ונפינה נא לפני כת"ר יע"ו מ"ש בקונ"ט ה"ת בפרט חלוה וז"ל ונראה לזכות את המלוה והוא דכיון דכב"ד למכר מעיקרו שניהם מודיס דזה מכר וזה קנה אלא שאחר שנתן מקנת הדמיס נולד ה"ס דל"ם הרב חיו"ת ז"ל הוי שפיר חזר ומכרו זקנה הלוה ול"ד הרבנים שבנגדו ' עדיין לא יצא מרשות המלוה ג"כ חשיב המלוה מוחזק ולא דמרינן בכי הא לוקי ערעה בחמ"ק כיון דלרברי שניהם הקרקע הוא קנוי למלוה ' והיהו ניהו ' מ"ק ולמרי' לוקי ערעה בחזקתיה ' ועבד מעינו לדבריהו ממ"ש מהר"י אדרבי ז"ל בס"י רי"ה דנשאל במכר והטבה אם יש הפרש בין הלוקח והמוכר אז"ל לא מכרתי ולא קבלתי לא דמי המקנה ולא דמי הנבי' וז"ל כבר נתתי לך דמי המקנה ואתה מכרת לי לזה השיב הבירן דלדברי כולם שמעון ירד כרשות כתורת מכי' החלטות וכדין ירד נמצי שהחזיקה בחזקת ג' עומדת והכיח רואה מתשו' הכרם הידועה להרשב"ץ בסי' תתע"ב ויעש"ב וכ"פ מרן ז"ל בשטו"ו סי' ק"נ ס"ל וש"ב בב"ד ד"כ מודיס שמכר למלוה אלא דזה טוענ דכפי ס' הרב חיו"ת ז"ל הוי בחזר ולקחו הא ודאי דעל הלוה להכיח רואה ועש דמהרשד"ם בסי' רמ"ט לא סל"ה ה"ד בב"ד שהו"ל למוכר הטבה בידו ובנחמות וכו' וכיון דהוא נוכח ה"ה אומר דבבר נתן לו דמי המקנה אבל הכא. דלא כתיב כיה נחמות פשו' דיודה הרב ז"ל דבזמן הקונה דבינן ד"ב מודיס שקנה חיהו ניהו מ"ק לתוקומי ערעה בחזקתיה ועי' למהרש"ג ב"ס מ"י סי' ט"ל שהסכיס למהרי"ח בפרט הלוה יעו"ש **איברא** דלבתו' זה עומד לנגדנו מ"ש מרן ז"ל בשו"ע סי' ק"נ בב"י בהחיה דשומת הדרך דחייתי הטור ז"ל מ"ש הנחון ז"ל בהוכחת המלוה הוכחות ולא השביח הקרקע אם נוכה הוכחותיו תו"ל וכ' תב"י ז"ל דבינן דאיכה פלוגתא דייבון לקולא ואינו נוכה המלוה והקמ"ע והבנה"ג חלקו עליו וש"ל דנוכה הוכחותיו יעויין ל"ה נאמן שמואל ז"ל בסי' ק"כ ס"ב בב"ד מכר ע"מ להחזיר בכל עניו ס' שיפול לו אומרי' לוקי ערעה בחמ"ק אי הוי הכח דקאי תיקוס דזה תלוי בפלוגתא דמרן הב"י עם הסמ"ע ודעי' בהחיה . דשומת הדרך ' ולפ"ד הוא ז"ל בתב ד"ס מרן יחודית היא מלבד דכל לנבי דידן לא נפקל"מ דאתבת דמרן שמכוין בשה"ט דחזינו נוכח זאת ועוד שאילו להרב שער אשר ז"ל בסי' כו' שהביא להקת הפו"ס כמרן ז"ל ומה נס במכר והטבה דחייב להחזירו מכח הנאת נס הסמ"ע ודעי' יודו ' דבחזקת הלוה עומד יעש"ב **ואל** יקשה בעיניך דברי מהרו"ח ודעי' הנ"ל לוק כתבו בפשו' דבמכר והטבה דהמלוה הוא המוחזק ולא נרגשו מ"ד מרן ודעי' הנ"ל דס"ל דהוכח הקרקע עומד לחזרה ה"ה בחמ"ק כנ"ל הוי תיובתייהו ולא דמי לא לתשו' הכרם דהרשב"ץ ולא לזה-מב"ש ז"ל דהינהו מודו בקרקע דהיכו עומד לחזרה דהא לוקח וכורכה היא דשלחי נדון מהרי"ח שהם מוחזקים בטענותם דכהא ודאי אף הקרקע עומד לחזרה מו"ק לערעה בחזקת המלוה דלמאי דהמי ליה שטר

זכיני שכידו שם לא יוכל שכנגדו לומר פרעתי
ממנס כדבר דהוה מ"ח הפו"ס חזי מוק' לרעת
בסוקת הלוה דהוה מ"ק ועיין להכ"ם ז"ל כס"י ק"כ
סמ"ו חי' זה ממ"ם מתב"ו הרשב"ח . כס"י קפ"ח
לב"ד יע"ם וכבן כב"ד דתלוי כמח' הפוס' לרעת
מרן ודעימיה אמרי' חוקי לרעת בחוקת הלוה
ומב"ל קי"ל **ואין** לומר דשאני כ"ד מהסיל דמרן
ז"ל דהתם כיון דהפסיקה הל' דשומת הדרת
דשם זה נתן לו כל המעות ת"כ הדרת לרעת ליד
הלוה אלא דבפל הפרם כיוסם בעינן ההוצאות
שהוי דבר מבחון בהא הוי דס"ל למרן ז"ל
ודעימיה דהלוה הוי המוחזק אמנס בב"ד דעיקר
פלוגתייהו דהרב חיים ז"ל עם שכנגדו שם כשנתן
לו מקנת המעות נתבטל המכר והדרת לרעת כזה
יודו מרן וסייעתו ז"ל דהמלוה הוי המוחזק כיון
דהספק הוי בחזרה . **דזה** ליכו דגם בגדון מרן
נמי פלוגתייהו תלוי בחזרת הקרקע דלמאן
דס"ל דחייב לשלם לו גם הוצאותיו שם לא נתן לו
אלא חייב להחזיר ואפי' ס"ל למרן ז"ל דהלוה הוי
המוחזק וכמ"ם הרב כ"מ שלטון ז"ל כדס"ט ע"ש
שדחק דברי מהרח"ש ז"ל כדכתי' יע"ם אע"כ ט'
דמרן הוי דכל שהקרקע עומד להחזיר כודאי ככל
מין ס' שיפול הלוה הוי מ"ק וא"כ ה"ק הב"ד הלוה
הוי המוחזק ויכו"ל קי"ל . דלמנס אחרי התכוונות
היטב נראה דל"ד כ"ד להיות דמרן ז"ל דהייכו דוקא
היכא דתלוי מחלוקתם כ"ם דדינא ואיכו תלוי מח'
כדעת המוכר אך אם הוי דבר התלוי כ"ד המוכר כהך
דב"ד דכל עיקר יסודו דהרב חיי"ח ז"ל הוי מ"ט
דסמך דעת הקונה לזכות בכפל והמוכר מסתמא
דעתו לקנות ודעתא כת שכנגדו לא זה כיון
לקנות ולא זה כיון לקנות ואלו היה מפרש דברו
המוכר ואומר דאין רצוכו לקנות אפי' הרב חיי"ח
ז"ל יודה דאיכו יכול לכופו ואם הלכה נתנס וזה
קבלס ע"ד שלא לקנות לא נתבטל המכר ולכאי
לתא דרכיתא וכמ"ם הרב חיי"ח ז"ל גופיה כסו"ד
יע"ם וא"כ גם עתה דנתנס בסתם והוי קבלס
בסתם אפי' מרן ז"ל ודעימיה יודו דעל הלוה לה"ד
שהמוכר כיון לקנות ונתבטל המכר דמב"מ דהיכא
דנתן כל המעות הקרקע עומד לחזרה ע"כ כיון
דבמקנת המעות אינו יכול לכופו הדר דינא דעל
הלוה לה"ר . **ועוד** נלע"ד לה"ר דאמרי' בכגון"ד
חוקי לרעת בחזקת המלוה והוי ממ"ם
הרב"ד בח"מ סי' כ"ט דאחר שכתב דהמלוה נק'
מוחזק וכמ"ם מהרם"ך כ' כהל"ד ע"ג דדב"ו אינו
מוסכם ותלוי כמח' הרשבו"ם כתב דשומת הדרת
לו בעינן הקנאה מחדש וא"כ כמעת הלך הריטב"ח
והכ"י ז"ל בעינן הקנאה מחדש ולך הרשב"ח והר"ן
לא בעינן הקנאה מחדש וא"כ כמעת הל"ד הריטב"ח
והכי' קכויה למלוה לגמרי והוי נקרא מוחזק ול"ד
הרשב"ח והר"ן היכה קכויה לגמרי וכרשותא דמ"ק
קלי ולא יצאה מרשותו לעולם וא"כ הלוה הוי
מוחזק עכתי"ד וא"כ לגבי מכר והטכה דאפ היכא
דנתן כל המעות לא בעינן קנייה מחדש וכ"ם
הרמב"ם ומרן ז"ל כשומת הדרת וכמ"ש מ"ם
היכא דנתן לו מ"ק הדמים דאז מן הדין הוה צריך
הקנאה גמורה ואפי' ל"ם הרב חיי"ח ז"ל ומאי
דל"ב הקנאה הוי מט' דסמכת דעתיה לקנות

כבסף ולאו משום דדמו לשומת הדרת ג"כ כיון
דהקניה הוי מכאן ולהבא ועד עתה היתה הקניה
כיד המלוה אליבא דכ"ע אלא כיכו היכו המוחזק וכ"ם
כב"ד דליבא הטבה דגם להרב חיי"ח ז"ל עקר סמך
המנהג דל"ב קניה חדשה אפי' בנתן כל המעות
הוי מט' דס"ד בנו"ל בהא ודאי המלוה הוי
המוחזק ופשי' דכב"ד דליבא הטבה כלל ואיכו
מחויב להחזיר מדינא גס מרן ודעימיה יודי
דהמלוה הוי המוחזק דל"ד להיות דשומת דמחויב
להם יר מדינא משום ועבזית היסר והטוב וז"ן כרור
ועיין כ"ם טוב ליבמות סי' שהחריך כוה יעב"ב
ודרך אגב דשם רצו להתומים ז"ל כס"י ק"כ
סקי"ד אחי' כין הם להיות דמרכות ד"פ מרן ז"ל
כזכן כ"ק ושור ק"ק והמגרן טוען דלכ"ע הוה
מוזל דעל המגרן לה"ד דהתם שאני דהמלה כגוף
הקרקע והלוקח טוען לא נתן לך קרקע רק כפי
שיעור מעותיך כי הגאר הוי אלא כמתנה דחוזל
נבאי וכיון דהסכסוך היה בגוף הקרקע שפיר הוי
הלוקח מוחזק אכל כאן שלא השכים כלל אין כאן
סכסוך בגוף הקרקע רק תביעה בעלמא הדין עם
המוחזק יב"ם וכ"כ המשכה"ר אות שי"ן ס"י כ"כ
שחולק חי' זה וז"ל דשאני גבי מגרן כיון דקא טעין
וכו' אין כאן חלוק לדינא דכ"מ וכו' וכן נבי זכן כ"ק
ושוה ק"ק דאין כין המגר זוכה עד דיהיב לגוקח כל
דמי מרעא וכו' ושוב כתב שכבר רשה חי' זה בתומים
יע"ם והוא ממש כחי' הרב מהרם"ח ז"ל שכתב
בשמו הרב כ"מ שלטון ז"ל וכמ"ש ורחאו כ"כ
וידים אך בוודאי נאותה להרב משבה"ר כמ"ם בתחי"ד
היכא דקא טעין לגאר מילי דלית כהו דינא דכ"מ
כלל דכהא אין הקרקע עומד לחזרה אצל"כ כהיות
דזכן כ"ק ושוה ק"ק כיון דיעב"פ אם נתן לוהמלתים
הקרקע עומד לחזרה הוי ממש כדין שומת ולעיקר
הק"ו דלא ליהוי דכרי מרן סתרלהי מהדדי אלו נאמר
כמ"ם הסמ"ע ס"ס כסי' קע"ג סי"כ ע' דשאני
היות דמגרן דליבא חזקת מ"ק כיון דהמוכר נסתלק
אצל"כ כהך דשומת הדרת דהדרת לגבי המוכר דליהוי
מ"ק **הרדן** למ"ד דכב"ד אף מרן יודה דעל
המלוה להריס דגל הקי"ל וכו' זה מ"ש
בקוב"ט ה"ח כפרט הלוה גם לעיקר כ"ד העליכו
בקוב"ט ה"ח וכו' דכב"ד יודה גם הרב חיי"ח ז"ל
דשאני כב"ד דהוי כעצמו חזיל ומודה דכמה
ספרע סך מה מהקרן לא ס"ד לקנות כבסף לחוד
כיון שאח"כ היה פורע לו שכי' נגד מה שנשאר לו
ונלי' דדעתיה דנחית לפדות לחליון כהיות דהרשב"ח
והריטב"ח ודעתו לקנות כנגד מעותיו וכהיות
דפסק מרן ז"ל כיו"ד סי' קע"ד ס"ד וכל די"ל
דלהיתרא קא מכוונו ל"ש דאיסורא עכד ע"ש
למיספי לבקי"ד וגם הרואה יר' דעיקר נדונו אל
הרב חיי"ח ז"ל הוי מחמת שנתן רוב המעות וכמ"ש
פעמים שגם הרב חיי"ח ז"ל כיעו"ש כדכריו אצל"כ
כב"ד דלעיק' עיקר סמך המלוה להיות בטוח על
הקרן ועל הריוח הוא על המשכונא ומה"ת לאמר
דבקבלת מעט מוצר מהקרן סמך דעתו מוכר לקנות
ולבטל המקח ולהיות פורח כאוויר על מעותיו טוען
וא"כ הא ודאי אין הדעת סובלתו ואומ"ד הוי
דמעולם לא עלה ע"ד לבטל המכר . גם כב"ד
מפו' יוצא מתוך הצטר מלבד הצב"י וכו' דוה

מורה

מורה להדיוט דמעולם לא היה כדעתם לבטל המכר דאל"כ שכיר מ"ד שמיה . וכ"ז כתבנו למעוניה דקרב חיי"ת ז"ל דכ"ד יודה המחנה לעניק' דכרי קרב חיי"ת ז"ל תמוהים במ"ש בקונטי' הת' ת"ל הדברים זולת לחת לשר נפקל"מ נע"ד במ"ש קרב ז"ל בדל"ה ע"ב וז"ל דהכא מכר לו בלתי ערמה ולימה בחזרה וכו' ואחהמ"ר לא יפרק זה מלא במכר והטבה משל"כ כנ"ד הזה מכר לו לצמיתות ואם רופא להחזיק במקחו הרשות בידו וכמ"ש מרן מהריט"ת ז"ל בחק"ל וי"ד ח"כ ס"י ד' עש כי נכנס לבית הס' מאחר דהוא קרקע ואמרי' בחזקת בעלים עומדת עכ"ל פסק הלבוקח הוא המוחזק ויכו"ל קי"ל ועיין להר"הג חק"ל ז"ל ח"ת לח"מ סי' ס"ן ד"ס ע"כ כר"ת והגה וכו' שכ' בשמור ופליאה בעיניהו למ"ש קרב יפרי לב ז"ל בלחות ח' סי' י"ח שכתב משם קרב מ"ת ז"ל בחק"ל ח"כ סי' דאיהו יכול להחזיק דאמרי' לוקי לדעת כחמ"ק והרואה ירחם כדב"ק דלת נכנס בקנין זה דקרקע כח"כ כי תעי"ק לת כ"ל מ"ם רפ"ן ז"ל ועיין להרב יפרי לב חות שי"ן דע"ו ע"ב ור' פסק החרי"ף יע"ו שכ' דדעת מ"מ החק"ל כמו"ל והרב כעהמ"ח לא העיר עליו כזה ועיין להרב תפארת שמש חיו"ד סי' ל"ז ומעשה שכראם סי' ל"ו דפ"ח ע"ד דמדינת יכול הלוקח להחזיק במקחו כהסכמת הרב שפת היש כיו"ד סי' ד' והחק"ל וכו' ועד אחרן להר"הג שמו משה יל"ו כח"מ סי' כ' יעו"ש וממולה דכריהו לא כן יפין הקירת מע"ל דכנ"ד דליכת הטבה ואיהו מחויב להחזיר דלמ מרן ז"ל יודה דעל המלוה להריס דגל הקי"ל :

והנה כ"ז כתבנו בחותו נדון אשר הוטל לפנינו ביומים הסס ולעת עתה כנ"ד מלבד דשויכי הט' הנ"ל זלת ועוד אחרי דאותנו בחופן השלה דהקונה הת' מכרו לאחר אחרי שאפריע סך מה מהקרן והלוה נתרלה במכר זה ופרע להקונה הכ' שבאה ודאי דכנדון כזה יודה הרב חיי"ת ז"ל דכיון דכל חילוק הוא דדעת הלוה לבטל המכר דס"ד לקנות בכסף אשל"כ כנ"ד דשולם השכיר לקונה הכ' הוה לדעת דמעולם לא עלה כרעיונו לקנות דאם קנה היאך נתרלה במכר זה וגם לאת לו שכיר. והדכריס כרורים **תו** כאב מע"כ יצ"ו ולפי"ז נמלא דלפי זה שקנה השטר הנ' ככאו"מ לאוד ודאי דלא קנה כלום והמעות שבתן לכע"ה אינם אלא כמלוה נביה ואם יהלה הקונה וכו' לא מצי ליטול ממנו ריוח דהוי רכית וגם מן הלוה לא מצי ליטול וכו' וגם כל הריוח שכבר אכל מן הלוה מצי הלוה לגבותם והוא כדור עכ"ל **וכל** נגבי דידן מלי דפשיטא ליה למר פריכה רכה והוא דאעיק' דמילתא פיתא כאו"ן דק"ו ע"כ אמרן השתא דאמו"ר ת"ק ל"ק הדרת תרעא והדרי פירי וכו' אם זכינו הכא הלוה ופירש"י הכא הלוה ומיהו כרכית שמתני' כהלוה כא לו וכר"ק דמי דאין לכ"ר כדבר הלוה אלא כדבר מכר עכ"ל המתכתי כ"ד רש"י ז"ל הוא דדוקא היכא דתני' הוא הלוה ת"ק דהפירות הוא רכית המתי' לא הוא מתי' אכל היכא דתני' נעשה כמכר הגם דהמכר חיבו מכר ומה שמכל לו הפירות שאכל הוא כטעות מתי' כטעות כי הא הוא מתי' ודכרי רש"י ז"ל מבוארים יותר כה' הריטב"ת הו"ד כש"מ משם ז"ל ומיהו כי מהני מהני מתי' אם נכי זכיני דמתני' וע"ש כתו' וכיני כ זיה ליה לוקח וכתו' וכיני אכל ומחיל ליה מוכר ואין כזה מעוש רכיה . והרי"פ ז"ל כ' וז"ל וזכיני דליכת לסורת הוא מתי' ת"כ כהלוחה דאיכת לסורת לא הוי מתי' ע"כ וכיאר דכריו הכ"י ז"ל וז"ל נראה דעת הרב ז"ל דכהלוחה אכ"ם דלא כח"ל לאחים למיעבד לסורת ואי ודאי דזכינו כעיל ליה והוא הלוחה לא הוה שכיק ליה למיכל מעות לסורת רכיה עכ"ל ומבואר יותר כאי' אבזי משם וז"ל פי' שקנה כעין זה לגבות לסורת כמו דקל שקנה על ק"ס והחזיק כדקל לעורך פירותיו והוא מחל לו מדעתו אלא שהמכר כטל מאליו לאחוקי זכינידהת כיה לסורת . ומרן ז"ל כש"ע הט סי' ר"ו דעתו כרש"י והרי"פ ז"ל כידוע דסת' וי"ת הלכ' כסת' וא"כ ממנו נוכין וכדון לכ"ד לד' רש"י ודעני' דט' הדדי פירי הוא דכתו' הלוחה נחית ה"כ כנ"ד דכתו' וכיני נחית וקיפרות כי הכל לותם כתו' וכיני אכלינהו של היכול לחזור כו כיון דקנין גרוע ת"כ ש"ד לפירות דקל ומתי' כהאי הוית מתי' ולימת לסורת רכית :

והתוס' ז"ל שם כד"ה הכת וכיני דאו פירש"י וכתבו משם ר"ת ז"ל דאכת הלוחה דהלוה לא הקנה אלא כתו' מכר והמכר זיכו כלוש דא"כ ל"ק והוי מתי' כטעות ול מ אכל הת גבי פירות דקל הוא ולאו מתי' כטעות היא דאי היכול לחזור מ"מ אין לו לחזור כי היכי דלוקים כהימנותיה עכ"ל ודכרי ר"ת ז"ל מבוארים יותר כנ"י משם הרשב"ת ז"ל דטעמת הזכיני דלא הוי מתי' כטעות שהרי דעתו למכור כאמת אלא שהעניז כעצמו מפני שלא כאו הפירות עדיין כעולם ל"מ משום דלא ס"ד ומשו"ה יכו"ל כו אכל מ"מ פירות שאכל כבר ס"ה כאלו קנאם עכ"ל ומיהו יוצא לנד"ן דכ' דעתם זה להקנות וזה לקנות אלא דהקנין הוא גרוע ומשו"ה יכו"ל כו אך הלוקח סמיך דעתו על המוכר דליקום כהימנותיה והוי דומה ממש לפירות דקל וליכת שום נר רכית . גם מדברי הרב פלפלת חריפת כפ' חז"ן אות ג' כקו"ד שכ' וז"ל ועוד חייכים היו לחלק כין היכת שאין המקח מתקיים ע"י שהות כת"ס דאם הות כת"ס ל"ת דכיני למיקם כהימנותיה וכו' מאח"כ פירות דקל הוי כמו כידי לעניז דלא הוי אמכתת שהרי הדקל רחוי . וכו' היכך אמרי' דמאחמת כעי למיקם כהימנותיה עכ"ל נראה דהוא מכוון אל החמור וכ"מ ג"כ כדריאם ס"ס קפ"כ כקו"ד שהק' וז"ל וא"ת והיא נופה טעמת מאי וכו' יע"ש ועיין כסמ"ע סי' ר"ז סקכ"ב יע"ש אלא דכ"ז היינו שום לנו דאמת דכרי הדריאם דס"ל כד' הטור דגבי אם ונולא אחי ליה כיה משום מתי' כטעות אין מכ"ז שהכאנו דחיה כ"כ לכ"ד דל"ד לפירות דקל ולמוכר שב"מ לאכירו כעדים דכתכו משם ר"ת דמכאן י"ל דאם קדם וגכה דלמ"מ דשם ליכת כיטול מכר דמה שמכר לו דהיינו הפירות או השט"ח כבר הם אצל הקונה וכזה הות דאמרי' דלמ"מ וליכת שום שיכות היות לא כן כנ"ד דכיון דלא קנה חוזר הקדקע לבעליו והלה מחזיר לו אם המעות כמלא דעד עתה היו כהלוחה

כהלוואה אכיה ואם אין אתה מוציא הפירות שאכל
אית ליה מיסור רבית וכמ"ש רמז"ה ז"ל כדין
משכנתא בנכייתא וכו' שכ' וז"ל ואי ק"ל הא ק"ל
דמחילה כטובות הוית מחי' כוכיני וכו' שאני הכא
כיון דהדרה תרעא למארה והדרי זוזי למאריהו הי"ל
כהלוואה ואסירא עכ"ל נמצא דכיון שמתבטל המכר
והדרי זוזי הוי רבית הפירות שאכל וכ"ן מד' הרמב"ם
ז"ל שכ' כפ"ו מה' מל"ו ה"ח גבי המוכר בתשמישתא
וכו' וה"ה לכל מי שלא קנה קנין גמור מתחי' שהוא
מחזיר את הפירות מפני שאם לא אכל את הפירות ה"ז
רבית של תורה ויע"ש **וביוצא** לכ"ד בתב מרן ז"ל
בס"ה ח"מ סי' רל"כ סק"ו שאם קנה
קרקע ולאח"ז נראה בו מום אם רוצה להחזיר
הקרקע לבעלים מחזיר כל הפירות שאכל ודין
זה פסקו הרמב"ם כפ"ו מה"מ וכתב ה"מ
ז"ל אם אמנם למד מהא דאמרי' בחו"ן שאם
המקח בטל הדרה תרעא והדרי פירי ' מיהו בהא
יש"ל דל"ד לכ"ד דהתם שאני כיון שהלוקח בא לחזור
בו ומ"ל המוכר שו הייתי יודע שאופך לחזור בך
לא הייתי מניחך לאכול פירות מאל"ב כל"ד דאין
הלוקח בא לחזור וכ"כ המחכ"ת ז"ל בהג"ה סי' ל"ו
ועפ"כ **אך** מצינו דומה לכ"ד ממ"ש בסי' רל"ח
סי"ד גבי פחות מכן עצרים שמכר קרקע
מנכסי לבני דחוור ומוציאה מהלקוחות ומוציא
ממנו הפירות שאכל וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפט"ו מה' מ'
יע"ש ודון מינה לכ"ד הפירות שאכל הוי רבית
איברא דמור"ם ז"ל אם שכתב דכ"ז שחפץ הקטן
כמה שעשה וכו' והלוקח אכל פירות
הקרקע ח"ל לשלם מה שאכל ואם תאמר הרמב"י
ז"ל ולכאו' קוה קושר לפסק הרמב"ם ומרן ז"ל הנו'
ועיין להרב ב"ח שהק' בן והנ"ע והסמ"ע תי'
דלעולם מיירי שלא אכל כפני הקטן יע"ש מוכח
שאם אכל כפני הק' גם הרמב"ם ומרן ז"ל יודו
דלמ"מ וא"כ ה"ה כל"ד אם אכל כפני המוכר למ"מ
וכ"ד עדיף מקטן דעכ"פ יש כיוד המוכך להקנותו
בקנין טוב שלא דשעה ומכרו בקנין גרוע ועיין להרב
דהדת שיאו קובו ז"ל סי' כ"ד דכ"ו ע"ב וכבכ"ה הג
בהג"ה טו וכתבו ח"ח סי' קע"ח דאלקו על הסמ"ע
בתי' זה דבפי' אתמר בד' הרמב"ם דאפי' בהיותו
בתן אסור לנוקח לאכול הפירות והוא ז"ל חולק
בין מתנה למכר והרב מעיל שמוע בדס"ח בתב
וז"ל אבל עדיין נראים לומשב להרמב"ם ז"ל דבנמ'
מ"ם אפי' אי שמיט ואכול למ"מ זכאי' וכו' הוא
מיושב דהתם אמר לא עשה ולא כלום מ"ם דמעשיו
בטלים ממילא כר חזרה שלו היה יכיך לחזור בו
היה אומר וכו"ל בו עכ"ד ומתוך קושיותו נראה
דלא נחית לחלק כמו שחילקנו מהחיא דפירות
דקל לכ"ר דהדרה תרעא והדרי זוזי ומהי' מתבאר
דס"ה לכ"ד אף דמרן ז"ל בסי' ס"ו לא כתב הך
לישנא דיכול לחזור מ"מ לא בתב ג"כ דלא עשה
ולא כלום שלא דלא קנה ואפיר מל"ל הר"ל דיכול
לחזור בו ומ"ש בסי' ר"ט ורי"ח גבי דשלב"ל
ודשב"כ דנקט בלשונו לא קנה ויבו"ל בו **גם** לפמ"ש
הרב בת"כ ז"ל בסיף ועד סי' ז' דע"ח ע"כ ז"ל
הנ"ל ל"ח הרמב"ם שלא בחשמישתא וכו' דמעיק'
לא בלו המעות ליד המוכר בהחלט ההקנאה ואם
לוקח לא היה דעתו לקנין החלטי והלוואה היה

וז"ם הרב ז"ל והם לכל מי שלא קנה קנין גמור
בתחי' לכל היכא דבשעת הקנין דעת שניהם שוה
זה למכור לחלוטין וזה לקנות וכו' שלא שנמצא נראין
ועוד ממ"ם כל כה"ת וכו' ואף שמיט ואכיל למ"מ
שלא היה בזה שום גד הלוואה מצד דעתם ודרך
הלוואה לחברה תורה וכו' ועפ"כ דון מינה לנ"ד כיון
דדעת שניהם זה למכור וזה לקנות לחלוטין שלא
שמחוסר קנין המועיל לומרי' בזה דליכא רבית ומחי'
בטעות כה"נ הוי מחי' ועיין בתשו' מהרי"ט סי'
ג"ן ודון מינה ואוקי בחתרין **וכן** לט' הכ' שכ'
הכת"כ שם בדע"ת ע"ד וז"ל המ"ם הרמב"ם
ע"כ לית נחית עלה מדין רבית משום דמשמע ליה
דלין בתן רבית דלו' וטעמת דהוחל מ"התו כל
שהוא אדם כן י"ג מעשיו קיימין וכו' ממכרו מוכר
וזה הלוקח בתקחו זכות תורה וכיון שכן לע"ג
דמדרבנן אין מקחו קיים מ"מ כיון דמ"התו וזה
מעשה הפירות שאכל מד"ת ליכול וליחדי ואין שום
לתא דרבית דלו' מקרי שלא רבית דרבנן וכיון שכן
אמאי כ' הרמב"ם דמוציאין הפירות וכו' לע"ל
דהרמב"ם ז"ל לאו משום רבית נגע בה שלא דקסבר
שאין מחי' קנין מועלת עכ"ל וכיוצא בזה כ' הפרמ"ג
ז"ל בס"י י"ח דל"ם וע"ש וה"ר כי"ד כיון דדב"ת
מעות קונות וחיבת עליה מי שפרע דאם כדאלב"ל
דיכו"ל כו הוא כמי שפרע וכמ"ש מהריב"ע ז"ל
בתשו' הוב"ד בסי' רכ"ח ז"ל למעיעה על דמ"ו ע"כ
יע"ש אלא דמדרבנן הוא דלא קנה גם משום גזל
ליכא כיון דמחל לו ומחילה בהאי הויא מחי'
ועיין לרעק דרבנן הוא ח' סימן ע"ח וכקהלת
יעקב הוא ח' סי' כ"ך דאסמכתא נופה דלא קני
חזי דרבנן דמדלו' קני ומפי"ה כ' הרמב"ם דהוי
ר"ק ונ"י וכ"מ מ"ד המסכ"ח בחו"מ סי' ל"ו שכ'
וז"ל אבל עדיין י"ל ע"ז דנראה דכל כה"ג דהתם
לדעתא דמקח נחתו אלא שאח"כ נתבטל המכר
מחמת מום וכיוצא ל"ם כזה לתא דרבית והו"ה
למוכר שדה גזול ולא הכיר בה הלוקח דקי"ל דיש
לו שבח וליכא משום רבית דכיון דלא הכיר בה
לדעתא דמקח קא נחית ול"דלמוכר שדה בשמכתא
דהתם מציק, לא אמר להקנותו ומשום הלוואה
נקט לה לאוד וכו' עכ"ל **האמנם** כל מ"ש עדיין
לכיונו מהתם בכ"ד כיון שאפי' אם ירצה
המוכר להעמיד המקח בידו עכ"פ בעי קנין מחדש
הקנאת מועלת לפו"ר וא"כ בין אם נימת כמ"ש
הסמ"ע גבי קטן דאם אכל בפניו הוי מחי' ופין
אי נימת כמ"ש הרב בת"כ ז"ל דטעמת הוא משום
דלאו בר מחילה וכב"ר בר מחילה הוא עכ"ו יש
לחלק דשאני גבי קטן דהקנין נעשה כדיעו ' ואיכא
למימר זיל לאידך גיסא דב"ד עדיף מקטן דקטן
אין יכולת בידו כשום תופן להקנות ואפי"ה אלו
היתה מחילת קטן מועלת היתה מחילתו מחילה
כרש בב"ד דשניהם בני הקנאה ניהו ואם בידם
להקנות כדין אלא דטעו שלא עשו בקנין המועיל
ל"ב שביר לומרי' דמחי' מחי' ועיין להרב ב"ד
הפום' הב"ל ובבע"ה הת שמ"ו ובתשו' ירך מברהם
סיו"ד היש לומר לבאן ולבאן אך בוחת לא בשים
מחשום לפיעו כי יותר נוטה דעתו לומר דהוי מחילה
ועיין מהרש"ם ז"ל סי' ט"ו ובסי' רב"ט יע"ש עב"פ
מחי דבסי"ל למני"ר וע"ו שתמהה לבבנו לא בן

ידמה וע"ע להמחכ"ת כדיוני רכיתי סי' ל"ד ודון
מניה ותוקי בתחרין **ונהיה** שעשועים עוד כמ"ש
מני"ר כתי"ר ויגו וז"ל תתן נמי שנתמר
דהקנאת הוי שט"ד היתה בקנין חודיתא וכו' וכבן
הדין נוטה לעב"ד דהלוה המוחזק יכו"ל קי"ל כהרט"ו
וכו' ולפי"ז תורה ויגאה דלוי הקונה לא מצי למהדר
וכו' דהא ודאי ליתא וכו' לתד"ק ופליגא דנבבה
היא בעיניהו כי דבריו שה חיים מוכנים לתחמ"ר
הן כמ"ש בתחי"ד דהלוה הוא המוחזק ומע"ל קי"ל
דמה לו להלוה להתעבר על דיב לא לו מבלי שום
תועלת כיון דהמלוה ה"ת הוא ירייב לו ק"ופ והמלוה
הא' נתרנה במכר זה וכמ"ש כתי"ר וי"ו בסו"ד
כשיחזור הקונה על המלוה ה"ת ויטיב לו אינא קי"ל
כמ"ד דמהני וא"כ חיך שייך שו לומר דהלוה הוא
המוחזק דאין התביעות תלוייס ביניהס ואין הלוה
כב"ד של הקונה הכ' לבטל המכר ואפי' למטוניה
אס יתן הרכיתי לא עליו היסור כי הוא לא לוה
ממנו ואי שייך נד היסור אפי' למטוניה הוא על
המוכר הראשון ואפי' על לפני עור אינו עובר הלוה
מכמה טעמי כמ"שר המעיין ואין לומר דיכול
הלוה לומר לו לאו בב"ד דידי אתי כיון שלא קניתי
דאדרבה כיון דהלוה הוא שיכר בעלמא ואין לו שום
אחיזה בקרקע שבבר מכרו להקונה ה"ת ת"כ
ואמ"ל הקונה ה"ת לא אתן הכיתי כי הכיתי אינו שלך
ואני עס המוכר בשתווה ומה לך לבקש תוענה
לטעון בעד אחרים ויהיו המלוה הא' מתרלה
במקחי והיינו דאמרי אינשי הקונה והמקנה מתרלים
במקח והסרסור מעכב ואדרבה אס יפרע לו הלוה
לזה הקונה השטר ק"ופ אין כו דין חזרה ולא יוכל
המלוה הא' לחזור על הלוה דלא נרע נד"ז מהיות
דר"ת הכ"ל כמוכר שט"ח כלי כתי"ו דאחר שנבה
אינו יכו"ל ולא ראינו שהזכיר ר"ת ז"ל לדרוש ולחקור
אס קנאו הכיון דלא קנאו כדין בכתי"ו אס הו"ל המעות
הלוואה ויהיה עליו שון הכיתי אס יפרע לו בשלימות
ותימה גדולה היא איך קראו ללוה מוחזק אחר שאין
לו אחיזה בע"כ הקרקע כלל אס עמ"ש בסו"ד
דכשחוזר על המלוה יאמ"ל קי"ל דקניתי וכו'
דלמטוניה דמני"ר יג"ו ואמ"ל הקונה לך תתה ונבה
שטרי ממנו ותקנהו ליוכבנו"ד כופין וכו' וז"פ וברור
אך אי איכא לספוקי הוא אס כאו להתדיין עס
המוכר והמוכר יאמר קי"ל דלא קניתי דכוה בחמת
י"ל כיון דהמוכר הוא המוחזק בקרקע פשוטא
דעליו להריס דגל הקי"ל יען דהס הוא בעיקר
הקניה אס קנה או לאו אך עכ"ז ביון דכבר בתבנו
דדעתנו נוטה דמכר המתבטל מחוסר הקנאה
ליכא נד ר"ק ואולי יהיה כו נד אב"ד ת"כ כיון
דעכ"פ קנה מדרבנן אזל ליה גס נד אב"ד ומה
אס שבבר אבל השב"י ליכא שום סברא לומר דמנכיון
ליה ומהתימה על מני"ר וי"ו כי הוא בעצמו כספרו
הבהיר פכ"ג בהוחת תשו' וזכה לרחובן אף דהיה
בקנין חודיתא דממונא דבר יחוד קורא בעיס דאין
שום נד שיטעון הקונה הכ' לי שתקת וכו' ומאי
אס' וכו' ומה שדחה מני"ר דכיון דליכא בב"ד לתת
דרכיתי וכו' ליתא דעל הלוה ליכא שום נד ת"ר כיון
דבאמת היא חייב ליתן השבי' להקונה הא' יען
דשטר שבידו עומד בתוקפו ואי ליכא נד כדאוד
רכיתי הוא בין המלוה עס הקונה הכ' כמו"ל

אתאן נסיפא דמילתא כ"ז כתבנו לפלפולא
בעלמא ולהתלמד נמ"ש אחר דבב"ד לא
כאו להתדיין המקנה והקונה ע"ע הקניה והלוה
אין לו שום שייכות כלל ולעיקר כ"ד בעיקר מח'
דהרב חיי"א עס הרב החכי"פ ז"ל כ"כ בקונט'
ר"ת וכבאנו לזו כ"ע וכפרט שבבר עשו מעשה רב
כ"ד רבה ופ' דלא כהרב חיי"א ז"ל כנ"ל ומי יבא
להרהר אחריהס ועיין דומה לזה להרב"ע יו"ד סי'
ג"ב . והדוחה ידחה דאותס לטעמיס שייכיס
נס לנדון הרב חיי"א ז"ל וזה דבר השמיטהעמ"ס
בתי"ר יג"ו דאין למדין הלבה מפי מעשה וכו' עיין
בהשמטות ע"ס לב המיס המודפסות בסו"ס סמ"ל
בדב"ס ע"א ואילך דיש חי' בזה אשר אזוז מהס
ליתנהו בב"ד יב"ש ויקיו - בריונו להל' ול"מ אס
יסכיס עמנו עט"ר הר"ב הלב"ד מקו' נאון יעקב
יש"א ברבה יג"ו ואזי יתמ"ל נס אנו כי סמך ידו על
ראש המעוירים :

המעיר **יצחק אשכנזי**

ס"ט

המעיר **יעקב מאיר**

ס"ט

בס"ד

וזאת תשובתי

עד דברי קדוש אלהיו נאון יעקב הר"הג יש"א
כרבה נר"ו :

נפתחו ואראה מרחוק אלהי"ס עוליס מן
הלר"ס הכ"ה אראש"ו לר"ס טובה
ורחבה מנוסרת' יד"הק מני"ר רב אחתי נאון הר"הג
ראש כ"ד מקוד"ס הייטו ת"ק תנא ירושלמאה
בקש"ת במהר"ר יש"א כרבה נר"ו נדולה תשובה
אשר השיב לי לשמי על הפס"ד קטן הכמות והחיכות
אשר שלחתי אני הדל לפס נבוה מני"ר נר"ו להאור
עיני בקורתו ותיתה תשובתו הרמתה בכתב היא
רבי בכל הכתוב כדב"ק מה למעלה מראש וע"ס
קועתק מהעויק רי ממ"ס בלתי שום תוס' ומנרעת
ת"ו בלל ותיתה שעשועים ותתעלסה בתהכיס כדב"ק
וחזיתיה למני"ר נר"ו דרב תנא הוא ופליג עלי
דידי בפס"ד הכ"ל ודחה בל דברי בב'
יד"ק בב"ל .

ובשאני לעצמי הבלע"ד בתבתי ובמקומי
אני עומד ובבחי לו בחי עתה כי
עוינתי היטב בבל דב"ק ולא מצאתי בהס בדי
שביעה לדחות מ"ס בענותי ואס לדין יש תשו'
ותורה היא וללמוד למי נריך והנני בא בעת להשיב
בדבר הלבה אך לא בדרך תרוכה בי עול הציבור
והיחיד השתרנו עלו על נוארי ולא יתנוני השב רוחי
בי הן אמי שתרתני לבדי נושא בעול ועלי היו
בולנה זוהי סיבה שלא אוכל לבא בתרוכה ולשתת
ולתת בדבר הלבה רק למה שנוגע לענין דינא
והלל"מ וחה החלו וה' אלהי"ס ויעזור לי כיר"ת

רחמיך

ראשית הג"ם העיר כבודנו רו"מ כתי"ר נר"ו שכומן הרכניס הנחוניס כ"ר הנדול שכירום' ת"ו ה"ה הר"הג קדו"ם ועקב יפרחל ז"ל וקר"הג מ"מ הנחון סמפורסם רחם"ל כמהקר"ח תשכנוי ז"ל ורו"מ כתי"ר שיחל"ח כח מעשה לפניהס כוחת וכוחת ושלחו מתס לחי רוחים וע"ח והעתיקו להס תשו' הרב חיי"ח ז"ל כי חיכו כנמלח ס' תחי ורחם כמח"ק ירום' ת"ו וכהניעו ליר"הק עייכו כו היטב וכ"ון כר"ק וחלקו עלינו והקריעו למעשה דלח כוותיה דהרב חיי"ח ז"ל וח"כ לפי"ז ליח רחם נס' הרב חיי"ח ז"ל מחר"ק וכל לנבי דידי מלח דחמרי דשני הנחוניס הכ"ל ז"ל ורו"מ כתי"ר שיחל"ח דרב נוכריהו ורב חילייהו לחורייחת חפי' לחפיקי ממוכח מיד המוחזק הפך ס' רבי חיי"ח ז"ל כי המה בחכמתם הרמה דבו להכריע והכריעו להלכה דלח כהרב חיי"ח ז"ל חשר לח כן חנן יד ענייי חין כידעו להכריע ולחפוקי ממוכח הפך הקי"ל וכבר עלתה הסכמת רבני חח"ח ז"ל בכללי הקי"ל דהמוחזק מל"ל קי"ל גס נגד הכרעת הח"ח ז"ל כיון דגס כללות מזדי פלוגתח לח נפיק כידוע וח"כ הנס דהנחוניס הכ"ל ז"ל הכריעו דלח כהרב חיי"ח ז"ל מ"מ מחתי המוחזק מל"ל כהרב חיי"ח ז"ל וקי"ל כמ"ר דנס נגד הכרעת הח"ח ז"ל מל"ל קי"ל וכרור ולקמן כתשובתי ע"ד הרבניס טוכיס ה"כ הכ"ל יע"ו תכתוב עוד כוה ומעם כתר"ה **יוד** כתב כת"ר יו"ט וז"ל וכשלחני לעלמי חתר רחותי וכו' חמינת דכבר"ו נס הרב חיי"ח ז"ל יודה וכו' עכ"ל הטהור מיכה זה וכמו"ל **והנה** טרם כל חכת להשיב עמ"ם כת"ר כתוב"ק הנו' לחלק מל"ד לנדון הרב חיי"ח ז"ל דהתם פיב ד' חלקים מהקרן מחח"כ כל"ד דלח הניעו חפי' לשלם וכו' ככתוב כרב"ק ליחת חשיב לדבר הזה ילחלח מדוני דכפי' דב"ק וטעמו ונימוקו דהרב חיי"ח ז"ל ליכח לפלוגי כין רב למעט כלל הזיל כתר דע"י חותו פרעון כתכטל המכר לגמרי בקנין כסף חפי' כל דקוח יכן כחו דבריו ז"ל מבוחרים להדיח הכי שב"ב הוח עלמו בחור"ק פעמים שלח שבהל"ד ע"ח כ"ב וז"ל דכיון דכל קנייתו חיכו חלח ככסף חפי' כמקנת קנה וכו' עב"ל וכ"ב עוד כתר הכי וז"ל ולפי"ז כמה שנתן לו שמעון מקנת הדמים ובפרט שנתן לו קרוב לרובם וכו' עב"ל וכ"ב עוד שם ע"ב וז"ל וממוחח דבר מובהחים הנו לומר דמעיק' כשהחזיר הלוה מקנת המעות ובפרט כב"ד דהחזיר רובם וכו' עב"ל וע"ם **הרי** להדיח דלח הפסיד ליה להרב חיי"ח ז"ל שם הפרעון היה מקנת חו רוב דכולהו חד דינח וחד טעמח חית נהו ושוו בשיעוריהו וס"ל למר דהמכר מתבטל בקנין כסף כל דקוח חלח שכבדוהו מעשה שהיה כך היה וחתי בפרט וכמב"ם וכמובן ווה ברור כדבריו ז"ל וכמ"ש הרוקח **אתאן** לעיקר חילוקו דמני"ר וע"ו מדקי"ל טעניגן ליורם וכו' וחני חומר ליפרי לן מר כהתי חילוקך דכב"ד לח מנינן לטעון ליורם הכי כלל מכמה טעמי תריני חדח דהכח כב"ד המורים ליורם זה חינו חלח לוקח ח' ופרעון שהוח קנה השטר מן המלוה לוקח ח' ופרעון מקנת הדמים שפרע הלוה היה ליה המלוה הח' וח"כ מכ"ל למורים לידע חם הלוקח הח' חמ"ל למוכר קנה לך וכו' כדי לטעון מן היורש דוידיה וכי תימח כיון שהוח המורים שלו ח"כ לוקח חנן טעניגן ליה הלי טעמתא הח ודלי ליתח דלינו נקרח לוקח חלח לוקח הקרקע שקנהו קנין גמור כדרך שהקרקע נקנה כו לח לוקח השטר כתבו"מ חו כלוריתח שוה חינו בכלל טעניגן לוקח ו"ם וכרור וכי תימח דטעניגן לוקח דקטון שכן חמ"ל למוכר כשעתח פרעון מקנתח הדמים קנה לך וכו' הח נמי ליתח דהרי הלוקח הח' הוח לפנינו חי וקייס והוח מודה כלמתח ומדק חלח חמ"ל כלום כשעתח הפרעון הכו' וספיר יש לנו להחמינו כוה כיון דכבר קכל מעותיו ונסתלקה הנחתו ועוד שהשכל מחייב ומסייע ליה שלהב"מ כיוסים כשעתח הפרעון הכו' כלל כיון דדין זה דחיתי לן הרב חיי"ח ז"ל לקטור לימח משום רכיתח הוח דבר חדש ' חשר לח שיערוהו רבטו' וחף הקודמים לו ז"ל כלל ותורתו דיוסה היח ומקום הניחו לו לחדש דבר מעתה להחי דינח ח"כ מקתמת ודחי חלח חמ"ל הלוקח למוכר ולח כלום וז"פ וכרור **וליכא** למימר כשה"ג דכ"ד טעמח דלח שכיק חיתרח וכו' דומיח דשכיעית רחייתי רליה מינה מכי"ר וכ"ו דשמני חתס רליפור שכיעית ידוע ישרור לכל משמ"כ הכח דכ"ע לח הוו ידעי לה להחי חידושח דדינח חפי' רשומים שבדור רליח כשה"ג חפי' שפק ליפור רכיתי עד כחן שברלה כעלל ס' הכהיר חחי ורבח ומודע דלדידיה ליכח כשה"ג לפור רכיתי וח"כ כודחי הנמור שלח חמר הלוקח למוכר כשעתח פרעוי מקנתי מעותיו קנה לך וכו' וכמדוכר וכה"ג יפח לחלק הרב ש"ך ז"ל כיו"ד סי' קס"ט קס"פ ממ"ם מור"ם ז"ל שם דהמלוה כשטר נשכע ונוטל דלח דמי למ"ם מרן ז"ל בסי' קס"כ ס"ה דישבע הלוה וכו' דהחי מכוחר כתבו' הרח"ם ז"ל נופיה דהכח ליכח למימר דלח שכיק ליתרח וכו' דלח סלים לדבתיה שיוקרו החטים וכו' משמ"כ התם ליכח כודחי לפור וכו' יע"ם ומכ"ד הכח"ם ז"ל כס"י קס"כ וקס"ט יע"ם ומכ"ם כב"ד רי"ל דלח סלים לדבתיה דיכח חדתח דלח דהרב חיי"ח ז"ל וכמדוכר וכרור **ועוד** דלח נעלם מעיני דמני"ר וע"ו דלרוב ככל הפוס' ז"ל לח טעניגן ליורם חלח דוקח כדי לתוקומי ממוכח כידיה דלח מפקי' מניה כרס לח טעניגן ליה כדי לאפוקי ממוכח מזולתו לדידיה וכמו שכח הדבר מבוחר הכי להדיח כס' שב' הפוס' קמקי וכתרקי ז"ל ועד מחרן ליעיין מר כתבו' הרב יהי דוד קרלבו ז"ל כפי' קב"ו וקב"ו וכתבו' מופת דורנו הר"הג רלח"ל ק"ד כדר"ת ז"ל כנדיב לב ק"ב ק"מ ס"ו כ"ו שהחריבו כוה כיד ה' הטובה עליהם וזו הלכה העלו דלח טעניגן להו חלח כדי שלח להוניח מידם ולח להוניח מלחרים להס ועב"ב ודון מניהו וחוקי כתרין דלח טעניגן ליורם הכי כב"ד כיון שב"י טענה זתת חמו כלום לחייב הלוה לפרוע לו קרנה ופירי כשלימות וכב"ה ל"ת וכב"ה מחוכו כלום וכה"ג לח טעניגן ליה ולח כלום וכמכוחר כדבריהם ז"ל וכרור **ועוד** דכיון דלח נהגו מעולם שום חדם המלוה לחכירו כשטר מכר ושבי' ונהיני נמי לפרוע הלוה למלוה שלו קמח קמח וכותב ומעלה פרעונם ע"ג השטר

לא נהנו כלל לומר המלוה לגוה כשעת פרעון קמח קמח קנה לך וכו' כלל משום דלא הוה שמיע להו ענין דחוכח חיסור כדכר אם יטול ממנו שכ"י משם והילך אם לא יאמר לו קנה לך וכו' עד דאמח הרב חיו"מ ז"ל וחדוח לן מדעחיה ומסברח דנפשיה היו חידושא דדינא וכ"ע לא הוה ידעי להו להאי מילחא כלל כמש"ל וע"ח וכ"ע נמי יעידן יגידון דהכי הוא כאמ"ן ק"כ חיפא הו"ל להו טעמא מילחא דלא שכיחא כלל וטעמא שקר הוא והלכה רווחא דלא טעמיון ליחמי טעמא דשקרא יכמלחא דלא שכיחא וכדקחני לן הכי מרן ז"ל בשו"ע ח"מ ס"ד דקי"ל כדעחו כפחם כיחוב ועיין בכנה"ג ז"ל סם שהריב כוח ומנו חין לנו אלא דעת מרן ז"ל דפסק כפחם דלא טעמיון ליחמי מילחא דל"ם כטעמא נאנסו וכדומה והאי טעמא דנך"ן חין לנו מילחא דל"ם גדולה מזאת וכודאי דלא טעמיון לא ליחמי אפי' ליחו"ק כלל וכמדוכר והדכריס כרוריס **ולא** מיכעיא דאמן לא טעמיון ליחמי מילחא דלא שכיחא וכמו"ל אלא אפ"ו אם טען האפו"ט דוודאי מילחא דלא שכיחא אמן לא ליחיבינן ליה וכמ"ש הרדב"ז ז"ל בחדשות ס"י ה' דאם טען האפו"ט מילחא דל"ם ונראה לכ"ד דשקר הוא טוען כדי להעמיד ממון היורשים בחזקחם מטוה על כ"ד לדון עפ"י תומדנא להוציא מן היחומים דיחמי דאלו דלאו דוודאי וכו' עכ"ל וכ"כ מהריט"ו ז"ל בם"ח ס"י קי"כ בחוד"ק וז"ל ועדיין אין הד"י מיושב וכרור מה בין האפו"ט לדיין דאי מילחא דשכיחא היא גם הדיין יטעון כן ואם דלא שכיחא גם האפו"ט לא יטעון כן וכו' דלא כ"ל שדעת הרא"ם ז"ל דמילחא כהאי דל"ם טפי אין לו לדיין לטעון אם לא שיטעון כך האפו"ט דאז מהני להו ליחמי משום ' דהאפו"ט קים ליה כמילי דאלחון דיחמי ואם לא היה טוען כן בעדם שקרוכים דכריו להיות כן לא היה טוען כן בעדם דאלחון ודע יחמי דאלאי וכו' וכ"ם שלא יהיה האפו"ט חוטא ולא לו הילכך אע"ג דאמן דלא קים לן במילחייהו לא טעמיון דכר שאינו יודע כ"כ האפו"ט מילחא דודאי מני טעין וכלבד שנאמר לו שיהא זהיר שלא יטעון דכר שכ"ל שאינו כן וכו' עכ"ל ועפ"כ וכחב"ו מהריט"ו ז"ל נוסיף כח"כ ס"י קכ"ד ו"ל ויש לחמוה מאחר שלא הוחר לדיין לטעון מילחא דל"ם כולי האי אע"ג דלא מוכח כ"כ שהוא שקר מי חיבר לאפו"ט לטעון וכי מפני שהוא האו"ט יאבד מעותיו וכו' ואפו"ט ניחי לא ימרן אלא שמינהו אכי יחומים ואינו מוכח שהוא שקר דהוא ידע כמילי דאלחון וי"ל שהדכר אפ"ל אמת אבל אם הוא מכיר שאין הדכריס אמת אסור לטעון וכו' עכ"ל ועפ"כ **הרי** לפנינו ' דאפ"י מילחא דלא שכיחא כולי האי אע"ג דל"מ כ"כ שהוא שקר אסור לדיין לטעון אן כעכור היחומים כ"ם הך טעמא דכ"ד דהוא מוכח טוכח שהוא שקר ול"ם כלל והפך סוגיין דעלמא ופוק חזי מאי עמא דכר וכמש"ל ודאי דלא טעמיון להו הכי כלל וכיור ועיין עוד להגאון מהריטא ז"ל כשאלה ס"י ט"ו ס"י ל' דקי"ל ע"ד שכחב האפ"י לא"ד דטעמיון ליחמי נאנסו ומילחא דל"ם מ"מ כ"ע מודו דלא טעמיון להו שהוא דאוקה מן הדעת ועפ"כ וככר מילחא אמורה דטעמא וזאת דכ"ד שכחב כח"ר יו"ד סי"ו הכ"ל היא

דאוקמ מאד מן הדעת ומכ"ם דלא אמר הכי וכ"ע לא ידעי להו להאי דינא דהרב חיו"מ ז"ל וכמש"ל ופשוט '

ותו דגם כגדון הרב חיו"מ ז"ל לאמאי לא טעמיון לגוקמ שהוא המלוה כשטר מכר ומכ"י דכשעת פרעון רוב מעותיו אמר לו למוכר קנה לך וכו' אלא ודאי דס"ל להרב חיו"מ ז"ל דכל מילחא דל"ם לא טעמיון לגוקמ כלל וה"ק ליחמי כמי לא טעמיון להו וכמדוכר ולוכח למימר דהחם מיירי דהלוקמ מודה דקכלם כסחם ולא אמ"ל כלום ומעשה שהיה כך היה דזסודאי דוחק עשוי לאוקומי כ"ד בהכי ועכ"ל דהרב ז"ל דיכר כהווה וכמנהג העולם דמקכלין דין מן דין כשאמת ולא אמרי ז"ל ולא מידי יהוה פשוט **ותו** דהמעיין היטב כדברי הרב חיו"מ ז"ל כעיניו יראה וכלבבו יכין דכוונתו ז"ל כמה שהכל המלוה מקנית לו רוב מעותיו כסחם ולא אחני מלוה בהדי לוה שהוא יכול כל פירות המשכונא דק הכלם כסחם ומכוארים ד"ק הכי להדיא כהל"ד ע"ד ועש"כ **אלא** דכאוד"ק כהל"ד ע"ג נראם הוא ז"ל ע"ד עצמו וכתב דאין לנהד ולומר כדי למנוע היתר כל"ד מ"ויכ דמרן ז"ל דכתב"י קס"ו ס"ד דאם אמ"ל קנה לך וכו' וע"ז דאם הרב ז"ל הל"ד כלל להסחם מחרי טעמי ואחרון עיקר דהסחם מוכר לו כלחי ערמה ולימים כחזרה ומצו"ה הוא לו לגוקח לאכול הפירות משל"כ כל"ד דכקוסי התירו וכו' עכ"ל וי"ם מוכח להדיא דס"ל להרב ז"ל דהאי דינא דמרן ז"ל לא שיך כל"ד כלל וכמכואר וה"ה והוא ה"ט כל"ד ואין הפרש מל"ד לנדון הרב ז"ל לאפי' כמלא נימא כלל ולא מפקינן ממונא מיד הלוה המוחזק עפ"י הטענה הלזו שכתב כת"ר וי"ו וכלל שאמור ומדוכר **ותו** חזיתיה למהרי"ו וי"ו דחויתי כירושלמ"י מור"ם ז"ל כס"י קס"ט סע"ד ומשל"ת הע"ך ז"ל וכתב ע"י מור"ם ז"ל שדכריו אין להם שחר וכו' כמ"ל יאכלי לא ידעתי איך מלאו לכו לכתוב על הגליון רמ"א ז"ל כוחת ולא עוד אלא דהכין כת"ר וכ"ו דמור"ם ז"ל פליג ע"ד מרן ז"ל וכמ"ש כת"ר וכ"ו ואין רואה להרב כאחר הגולה כס"י קע"ז על מ"ש מרן ז"ל בסיפיה אם כסי"ח ופ"ל לחלק יפה יפה ממ"ש מרן ז"ל כס"י קס"ט למ"ש כס"י קע"ז וכהכי לא פליג מור"ם ז"ל כסע"ז קס"ט הכ"ז ע"ד מרן ז"ל שכס"י הכ"ז כלל וכמצ"ר המעיין ותמהני טובא עליה דמנ"ר וכ"ו דמאחר שכבר ניין למ"ש מרן ז"ל כס"י קע"ז חוץ לא שלטו עיני קדמו כ"ד הרב כאחר הגולה הכ"ז אמור פלא **ומ"ש** כת"ר וכ"ו כסוד"ק הנז"ל וז"ל וכפרט דחוכח נלמנות כשטר וקבלת ס' הפוסק וכו' עכ"ל לא ידענא מנא לחוכח קלי דלמו קלי עלי כ"ד הרי כשטר המכר הכ"ד ליכא לא נלמנות ולא קבלת ס' הפוסק כלל זולחי דכשטר השכירות נהנינן לכתוב נלמנות כסוף שטר השכ"י והוא על פרעון השכ"י דוקא כיהוב ואין זה ענין למאי דמסקינן כיה כלל וכמוכן :

כתב עוד בה"י וכ"ו וז"ל ועוד זאת דשניא כ"ד מכדון הרב חיו"מ ז"ל דהסחם הלוה היה חייב פירות וכו' וכו' עד שנגלה ס' מאי ורחם וכו' עכ"ל כנז"ל **ואני** תמה אם ידעו הכריס שו מפ"ר מי

וכ"ו שהרי בגרון הרכ חוי"ת ז"ל כשפרע' הלוה בתח"י ריב הקרן וכל הפירות שעבר ומנס לא היה לו סוס חסם לוסר רכיתי כלל וזלתי לחר שנשתר חייב הלוה משתריתי הקרן סך שכ' לשפיס גרוע וכרוב הימים עלה עליהם ריוח ושכ"י ויותר מ"כ לשפיס גרוע כמכואר כ"ז בנופת העובדה דידוה כמ"ש הוא ז"ל בתח"י דכ"ק יע"ש וש"כ היכי הוה מצי הלוה לנכות ממקנת הקרן שנשתר חייב הפירות שכבר פרע בתחולה כלו בלוחו וזמן לא היה בהם סוס לוסר רכיתי כלל שפ"י לשטותיה דהרכ חוי"ת ז"ל והיינו טעמת דהרכ חוי"ת ז"ל דלא עלה על דעתו לזכותו ללוה שיוכה מהקרן כלל ועין דבהיתר גמור לקחם המלוה דלא נתבטל המכר עדיין והדכרים ברורים עוד כתב כת"ר נר"ו וז"ל מעתה הנני כה להשיב עמ"ש וכו' דאם היה בכתו"מ וכו' וככה"נ קנו מידו וכו' עכ"ל **ולא** זכיתי להכין דכ"ק כזה כלל דהא על שטרי מכר הללו עצמם שכתב נוסחם כתר יו"ו עלייהו ממש לשפלוגו קמאי ז"ל לי הוו שטרי קנין כמו שטר מכר דשדי מכורה לך מו לא ולית דסכרי דשיעם דלא שטרי רשיה כיון דלא כתב לו כשטר שדי מכורה לך כמכואר כ"ז בדברי הר"ן ז"ל כפ"ק דק"י וכב"י ח"מ ס"י קל"ח וכע"פ ז"ל וגם דמרן ז"ל כס"י קל"ח פסק להלכה כ"ד רוב הפו"ס ז"ל דס"ל דשטרי שטרי דידן שטרי קנין הוא כתבתי לפי ענ"ד בקונ"ט ה"ק דכשטרות מכר כללו דכ"ד דמוכח מתוכם דשיעם דלא שטרי רשיה ממ"ש בהם ח"ל וחתמו ותנו כיד פכ"פ להיות כידו לעבדות ולזכות ולרשיה מהימנא שאני מודה לפניכם שנטו"ק מידו סך כו"ך ויכו"כ מכרתי לו וכו' ובסוף השטר כו"ח העדים ולרשיות ממו"ן וכו' עכ"ל השטר כנהוג פה עירנו יע"ק כיודע על נוסח זה כתבתי בענותי שם דבכה"נ כ"ע מודו ומרן ז"ל מכלהם דשיעם דלא שטרי רשיה וע"י הכתי בענותי רשיה חותכת מתש"ו מרן ז"ל עצמו בשכ"ר ס"י ע' שכ"כ להדיח יע"ש ועתה רשיתי עוד למהרשד"ם ז"ל בח"מ ס"י רכ"ה ולהר"י זרע שכדרכם ז"ל בתש"ו ח"מ ס"י ח' דנ"ג ע"ג שכ"כ להדיוק דכנוסח שטרי מכר שכותבים כהם לשון הוידוי לכ"ע הו"ל שטרי רשיה ניכרו יע"ש ועמ"ש כזה בתש"ו לחרת אשר לי בחופן שלח וכיתי להכין ד"ק כזה כלל וכמדובר ·

כתב עוד כת"ר יפ"ו וז"ל ותו לפ"י למטוניה וכו' וש"כ למוכח דל מהכח השטר הרי קנה בכסף לחודיה וכו' עכ"ל כנ"ל **ושותיה** דמני"ר יפ"ו לא נמיריכן דלטו לחו בחיים לדון על עיקר שטר המכר שכתב הלוה למלוה רשון שלו מי מהני השטר לו לא כדי לדון עליו ולומר דקנה בכסף לחוד לו בק"מ נמי הלא אין עכשיו בקונה השטר מיד המלוה בכתו"מ לחוד אלא הוא דכתיבנא דלא קנה השטר כ"ז בכתו"מ לחוד כיון דשיעו שלא שטר רשיה וגלו היה המלוה שהוא לוקח ל' מקנה לו גוף הקרקע בכסף וכק"ם וזהיה כותב לו בשטר כן החרשתי דהנה"ן דהיה מועיל לפו"ד כרס כעת שקנאו השטר בכתו"מ מה יתן ומה יוסיף שם הלוקח ל' קנה הקרקע בכסף וכק"ם שם וזהי לעולם ועד טובת ופליאה.

כשנשבה היא בעיני שם יפלו דכריה שלו נ"כ מפ"ק מני"ר יפ"ו **וכבר** הכתי בענותי בקונ"ט ה"א דכרי הרכ שכט כנימין ז"ל כס"י ק"ח שעמד כזה לי שטרי מכר ושכירות נקנים בכתו"מ לו לא ותלו לה כמ"ח הרשב"ו ז"ל לי שטרי דידן שט"ק שם לו שטרי, רשיה ניכרו ושכח מעשה ליודו וכתב שם קנייניס הנ"ל יען"ש והוא ממש כדכתי"י בענותין ועיין שער משר ח"כ ס"י ו"ד וט"ו מלי דשייך מהתם לנ"ד ויעש"כ :

וחזיתיה למני"ר נר"ו בתוד"ק הנ"ז נרגש ע"ד מרן ז"ל שכתב"ו שם ס"ע ס"י ו' מדיני כתובה דכשלה כתוב שלא כתב לו שטר ונידק כת"ר יפ"ו לומר דט"ס נפל בשלה בכתיב כד"ק הנו"ל ולדידי ק' הדכר לומר ט"ס כיון דנס כמפתחותיו בתוב כן להדיוק כיעו"ש ותולס לע"ד ניושב ולומר דכוונת השולל לומר שלא כתב לו שטר קנין דהיינו שפחתי מכורה לך למנס עכ"פ שטר רשיה כתב ומסר כידו כיון דהניחה שלא כשלה המוכר לו ותיוך יפרע דמיה ויניחנה שלא המוכר מכלתי קחת בידו שטר רשיה והשולל קיצר כמוכן וע"ז השיב אדן ז"ל דהרי כתב לו שטר וע"ז תייקי מרן ז"ל שפיר פלוגתא דקמאי הנ"ז מי שטרי דידן ס"ק ניכרו או שטרי רשיה סס כמוכן זה גלע"ד ותתר נכון ופשוט **עוד** בתב כת"ר וז"ל וכשמת דלמטוניה דשטרי מכר דידן חוכם שלא שט"ר ש"ב יורנו מדרכיו וכו' עכ"ל ותמיהתו זאת תוכי מכירה ולא ידעתי מה כל התרדה הזאת שהרי ככר כתב הר"ן ז"ל כפ"ק דק"י לשהי דינא נופיה · דשטרי רשיה אין הקרקע נקנית ע"י ופסקי מור"ם ז"ל כס"י קל"ח ס"ד וסיים הר"ן ז"ל סס וז"ל וכשכותב לותו שטר נקנה בכסף משעה ש' וכו' עכ"ל וכ"כ הסמ"ע וכלשה"ג סס וכ"כ נ"כ מרן ז"ל כתש"ו שכ"ר סי' ע' הנו"ל וז"ל דלשע"ג שכתבו הרי"ף והר"ן ז"ל שנראה עיקר וכו' משום דבזה"ז אין דנולוס לקנות כשטר לא במכר ולא כמתנה אלא מקיימין המכר והמתנה כ"ש מן הקנייניס דשייכי כיה וכותבים שטר רשיה וכו' עכ"ל יע"ש וש"כ אין עוד מקום לתמיהתו הנ"ז כלל וכמובן ופשוט ·

עוד כתב כת"ר יפ"י וז"ל וכשאני לעצמי לא ידעתי לענה לתמי לא עלה ע"ד שמכר וקנה וכו' כמ"ש מהריט"ן כס"י קס"ו וכו' ותו לתמי לא יוכל להקנות לו השטר כאגב וכו' עכ"ל **ואיני** רואה מקום לתמוס עלי דידי כוחת כי לעבי ידעתי דלא נהנינן כתתרי דידן דהתוכע והנתבע שוס שטר כי סס ככתו"מ לו בקנין לודיתא דוקא שכן הורגלו ונהגו ולא כשוס הקנאה לחרת כלל וש"ט דידי דלא נסתפקתי כל"ד כי סס על הקנאת השטר ככתו"מ לו כלודיתא וידעתי כי"ס שוס הקנאת לחרות המועילות לפי"ה ומניחות לא שקלת מעלמא ותש"ו מהריט"ן ז"ל הנו"ל ככר נייוה הרכ ס"כ כס"י ק"ח הכ"ו ופשוט **כתב** עוד כת"ר וז"ל ועיין לקרב לח"ס וכו' דשטר מכירת קרקע נקנה בלגב לכ"ע וכפרט כל"ד דלוכח כתו"מ עכ"ל הנה דינא דהרכ לח"ס ז"ל לאו עניו לכ"ד כלל כיון דידעינן כלודור דלא היתה הקנאת השטר בקנין לגב ככל וכמש"ל **אבן** מ"ס מני"ר יפ"ו בתר הכיוז"ל לוכפרט כל"ד דלוכח כתו"מ עכ"ל בנו"ל

כמו"ל הנה דכריס חלו ליו להס הכנה כלל דהס מחרי דאכרהס ע"ז חלו דניס לומר דל"מ כחו"מ כיון דהני שטרי דידן דהגוין למכתב החידנת ל' נס חלה שטרי רחיה לכ"ע כמש"ל וש"כ מה"ל לומרת וכפרט וכו' לחמהת טוכח ·

עוד כתב כת"ר מר"ו וז"ל ועיין רוחה להרמ"ה וכו' עכס"ל הנה דין זה דחייתי מהר"מ ז"ל דקנין כתו"מ הוי דרכן הרוחה ירחה דרוב ככל הפו"ס ז"ל הכי ס"ל כידוע כרס חנת עניח עדיפת מינה קלמינת דגס דינמת דקנין כתו"מ הוי מדאורייתת מ"מ כשטרי דידן דהוו שטרי רחיה לכ"ע לת מהני כהו כתו"מ לפ"י מדרכנן כלל וכזה כרס מהר חלונת כתב"ר וכ"ו מעלי וכמוכן ·

עוד כתב כת"ר מר"ו וז"ל ולכבי לת כן יחזוב וכו' עכס"ל ונ"ל עפר כבר הכחתי כעניותי בקוב"ט ה"ח כל לקהת הפו"ס ז"ל הס המדכריס כפרט זה ומרן ז"ל מכלחס וזוב כתבתי דב"ז ניחת חי לת הוה חיסור רכיתי כרס בדחיכת חיסור רכיתי כחלקו כזה הרט"ו והרב"ח ז"ל לי מהניח הודהה להפקיע חיסור רכיתי חו לת וכתבו דהלוה המוחזק מל"ל קי"ל וכו' ופ"ה כן מה הוכת יוכיח מני"ר ת"ו מדין הודהת בע"ד והפקר כ"ד וכו' הלת כ"ז חיסו מילנו מדין חיסור רכיתי לדעת התוסריס והדכריס פסוטים · סו"ד התמת חניד ולת מכחד מחדוני שלת מלחתי מקום בכל מ"ם רו"מ כת"ר נר"ו מרחם וע"ם לדחות מ"ם הני כעניותי בקוב"ט ה"ח ומי יתן והיה זה שהיה דוחה חותי כת"ר וכ"ו כדכריס המגודקים כרחות נכוחות וברורות ומקובלות הלת לתמונה שהייתי רן חלריו ומודה על התמת וחיני כוח מלומר הדרי כי ותולם בעת ליסרי לן מני"ר וכ"ו וכמקומי חני עומד ותף כי נדולם להכה עכ"פ התמת יותר להוכה ונור ישרחל ו"מ ויום"ן חמן כי"ר הלכ"ד נח"ה חפר כירה מוכן לשרתו חנת וצוירת דמן חכרויח ·

והוח המעיר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

בס"ד

וזאת תשובתי

ע"ד הרכניס העלומים טוכיס השניס הכ"ל הני"ח

הן כל יקר רחתה עיני הלו פסקת דדינת דשדרו לי שני נחתרות הזהב מיקירי ומנקיי קדעת שבידו"ם ת"ו מ"ע הרכניס כולני תהלות ישרחל ה"ה כמהר"ר יפחק משכנזי וכ"ו וכמהר"ר יעקב מחיר וכ"ו לחתה ה' תשמרם לע"ל כיר"ח ·

ואשא עיני ולרחה תשוכתם הרמתה ולילו כעמק כעומקה של הלכה וחזיתינהו נרכנן דכתר דידי קת הזלי ועלתה הסכמתם דלת כוותי כדין הנו"ל וחייבו לנוה לנדל פר"ע כל סך הקר ושחייב להקונה שטרת וכו"ה ל"ת וכו"ה מהם כלוש הרוח שכבר פרע כל כתר חופכת ממ"ם כעניותי לענין דינת כקונ"ט ה"ח כרים חמי"ר כפל הכתוב כדכ"ק ומשם כתר"ה **וכישאני** לעמתי כמעט שעכרתי ע"כ דכ"ק וחזרתי על לימודי פעם ופעמים התמתגיד ולת לכחד שכדכריהס יל"ו לת רחיתי טעמים מספיקים ורחוות מנודקים לדחות דכרי כלל ומי יתן והיה זה והייתי תכף מודה להס כמודים דרכנן והייתי חומר כפה מלת נלחוני כני והדרי כי ותולם לעתות כל לת חוינת כהתי כהתיהם סיומנת כללכלל דכ"ק והנניכת להשתעשע כתורתם ולהתעלם כחכמים להשיב מפני הכטור ע"כ מ"ם המה כחכמתם חשרי יולדתם וממני ומהם יתקלם עולתם וזה החלי וה' שרי"ם יעזור לי :

הנה תחילה ורחם כתבו מעב"ת יב"ו וז"ל הנה עמ"ם דהל' רווחת דמ"ל קי"ל כחד לנבי תלת וכו' כל לנבי דידן וחת העלוני בקוב"ט ה"ח דחתר הגלות לנו וכו' הרי נעשו ה' פו"ם כרורים דלת כהרב חיי"ת ז"ל והת ודחו פשוטת דלת מל"ל הלוה קי"ל כהרב חיי"ת ז"ל דיחודהה הוה וכפרט שדכריו תמוהים וכו' עכל"ל בנו"ל :

וכל לנבי דידי לית כן מכני עמרי דמלכד מ"ם כעניותי לסמוך על דכריו של נדול מני"ר הרה"נ יש"ת כרכה יל"ו כפרט זה דמה שחלקו עליו נדולי דורנו כ"ד הנדול שכידו"ם ת"ו חינו שת הכרעה שהמה כחכמתם הכריעו ז"ל כמרן החכי"ף ז"ל ודלת כתרב חיי"ת ז"ל ושלחי חיונהו ז"ל דרב נכריהו ור"ח וכידם להכריע משת"כ חנן יתמי דיתמי וכבר הסכימו רכני הפו"ם ז"ל הכחיס כ"ם ס"ן כעלי הכללי הקי"ל ה"ה הרחם"ם וחמט"ם ותורת משפט ווולתם ז"ל דהמוחזק מל"ל קי"ל נס נגד הכרעת הת"ח ז"ל כמש"ר המעיין ויספרין פתיהו **עוד** וחת דחפי' למטוניהו דמני"ר יל"ו ודסכרי מרנן דהרב חיי"ת ז"ל יחודהה חיהו נגד ה' פו"ם כמ"ם כת"ר יל"ו ועכ"ז חכתי מני מסתמיך הלוה דכב"ד על מ"ם הרב ירי דוד קרחסו ז"ל כס"י קכ"ו וקכ"ו וקמ"כ דחס נגד עשרה פו"ם ויותר מל"ל קי"ל כחד פוסק העומד נגדם כל שהפו"ם המפורסמים לת נילו דעתם כהתי דינת והוכיח כמיטור כוחת וכוחת מתנו' מהריכ"ל והרב פרמ"ח ז"ל ודחה כ"כ ידיו קדם דכרי הרב חס"ל וזכו"ל והכריחהדכר כרחיות נכוחות ועצומות מ"ד נדולי הפו"ם ז"ל דמל"ל קי"ל נגד המנהג ונגד סוניין דעלמת ועכ"ם לנחון דורנו הרה"נ רחם"ל ח"ד כדרח ז"ל כ"ם הכהיר נדיכ נב ח"כ מ"ם ס"ו מ"כ כדמ' כ ע"ח דהני כללי דל"ח קי"ל נגד המנהג ונגד סוניין דעלמת לתו כללת הוח מחחר דחזיון לכל רכני הח"ח ז"ל משתמשים ככלל הקי"ל חס כמקום דלת נהגו כן וכו' וכמילתת כדינת העלה הדב"מ כח"כ ס"י ק"ו דמל"ל קי"ל והכיח סמוכות מ"ד מהרש"ך כח"ח ס"י ט' שכתב דיכו"ל קי"ל קעפ"י שיחמרו החולקים דמעשים ככל יום שנוהנים לעשות הכך סכרת שכנדד יפ"ח ס"כ וכו' עכ"ל ועי"ם וכ"כ מרן החכי"פ ז"ל כ"ם הכהיר סמ"ל ח"מ ס"ו ט' דחמר' יקי"ל נס נגד סיניין דעלמתינ"ם כדב"ק ע"ח וע"ע כנגזי חייס כדקל"ח ס"ח כד"ה וכהח וכו' שכ"כ מעם הרב יפחק ז"ל ועי"ם **הרי** לפנינו כמה פו"ם ז"ל דס"ל כשוטת הרב ידי דוד ז"ל הנ"ל וש"כ

גם כנ"ר מצי הלוה המוחזק ליסמך שפיר עלויהו ולומר קי"ל כוותייהו וקי"ל כהרב חיי"מ ז"ל והדכריס כרוריס :

ותו אפי' למטוניהו דכתב"ר יג"ו ויהיכנה להו כל דילויהו דהרב חיי"מ ז"ל יחיד הוא כזה עכ"ז לא נעלם מכת"ר יג"ו מ"ש רבינו הגי"מ ז"ל דהיכא דהוא מוחזק מעיקרו יכו"ל קי"ל כ"פ יחיד אפי' שכל חכמי ישרל חלוקין עליו כפ"י כמ"ש מרן החכי"ב ז"ל בכללי הקי"ל בסוף מהרשד"ם ז"ל ועפ"ז נמנם ע"ז וחלק עליו מ"מ הרב נב"ע ז"ל דקי"ל כוותיה כמ"ש המט"מ ז"ל סוף הסכמתו כל הלח"ח ז"ל דמצ"ל קי"ל כמ"ש מרן החכי"פ ז"ל כתבו' סמ"ל ס"י ט' וכנגזי חיוש לזה ת"ך והרב תורת מזבח ז"ל סוף כ"כ ועבב וחכמ"ל כזה ודון מנייהו ואוקי בחזקת :

עוד כתבו כת"ר יג"ו ו"ל וצ"ל כי בעיקר הדין מיבקרא מוחזק ואת"ל בעלינו לחרי כיוצותנו כ"ד הפו"ס דהמלוה נקרא מוחזק וכו' וכו' עד"ז מ"ש בקונ"ט ה"ת בפרט זה עכ"ל **ואני** לומר כדכר הזה יסלחו הדיקוס הנכבדים הרוצה דאפ"י אחר כיוצותם כר' הפוס' ז"ל עכ"ז לא עייגו בפרט זה יפה יפה בכל הלוזך והוא הדכר דמאחר דכל חילויהו דכת"ר יג"ו הוא מתצו' הר' מהרי"ח ז"ל והוא ז"ל גופיה כל חילוה דמר הוא מתצו' הכרם דלכרשב"ם ז"ל הידועה ס"כ מדועצ לא זכרו צריס אותה פלוגתא דרכוותה דמהרש"ך ומהרי"ח שצון ז"ל עם מהרי"א ז"ל כ"כ דלמהרש"ך ומהרי"ם ז"ל אותה גהו לא אמרה הרשב"א לדיוק כתצו' הכרם הנ' דהמלוה הוא המוחזק חיוב לא כשכבר יד הלוקח לתוכה וקאי כה הצחה מצ"כ אם הלוה שהוא המוכר יד כתוך הקרקע שלו ולא יד הלוקח לתוכה כלל זוז נם הרשב"א ז"ל לזיל ומודה הלוה שהוא המוכר הוא קבקרא המוחזק ולדעת עלוין מהרי"ח ז"ל אפי' שהמוכר יד כתוך שלו עדיין ולא יד הלוקח לתוכה כלל עכ"ז ס"ל דהלוקח הוא המוחזק כמ"ש מרן החכי"ב ז"ל כשנם כבנה"ג כב"מ נמנם ע"ז שוכח מ"מ כתצו' כיצי חיי מ"מ ח"ל ס"פ"ז עמר כזה כת"ר והסכיס לחילוק מהרש"ך ומהרש"ם ז"ל הו"ז וכתב נם הקשרת מהרי"ח ז"ל יחידאה הוא ולאינו יכו"ל קי"ל כוותיה יע"ש הנם הרב חש"ם ז"ל כפ"י כ"ט הנב"י הוא מ"ח והרב זכרי שוכח ז"ל ככיאורו לפ"י כ"ט כתבו דלא פליגי נדולי הפו"ם ז"ל קנ"ו נם הלוה שהוא המוכר נקח כשכירות מהלוקח דכזה לכ"ע הלוקח הוא המוחזק כיצו"ם מ"מ מרן החכיב ז"ל פליג ע"ז וס"ל דש"ך דנם בכ"נ שד' הלוה כשכירות ס"ל למהרי"ם ז"ל דהלוה הוא המוחזק מדלא יד כתצו' לכיוסים כהכי גוס הרב חכמי שוסם פיה שלמה כדס"כ ע"ש כ"כ להדיא וע"שוב"כ הרב כרם ס נם ז"ל כפ"י ע"ו והרב מנן שלום כפ"ו ו' יע"כ ס"י הנאון מהריט"א ז"ל דהסכים כחק"ל יו"ד ס' דיכול הלוקח קרקע כת"ו מכר ושכ"י לנופיה כמקצו עכ"י תצו' הכרם הנ"ל כיצו"ם לישרשב"א כקדושין יו"ט ו"ל וכתב כפשוטות לשון הרב"ם כ"ל ז"ל מיורי כיוד הלוקח לתוכה ומוחזק כה שכ"כ ושוב לייתי כיוה למהרש"ך ומהרי"ם ז"ל כ"ט יע"כ ומה שד"ק ע"ז הרב מט"ם ז"ל כפ"כ לזרך

ודע מכ"ל לפ"ז ועפ"ז מ"מ הרוצה ורוצה להרב עדות כיעקב ז"ל בס"י כ"ה כדכ"ט וכדקכ"ט שהכי"ה מהרש"ם ז"ל הנ"ז וכתב דהכי ס"ל להרב הנאון מהר"מ כ"כ ז"ל יעפ"ז גם הנאון מהריט"ץ ז"ל בשמיו"ט ס"י ל' דקט"ו ע"ש וע"כ העמים העמיק כן כדעת עליון הרב בעה"ת ז"ל ועפ"כ ועמ"ש עליו הרב ערוך השולחן ז"ל בח"מ ס"י כ"ה לותת י"ד ועפ"כ והכי חזינן לגדול לחרון הרב ערך השולחן ז"ל בתשו' ח"מ סס"י י"ח דהסכים לדינא הכי עפי"ה מהרש"ם והרב עדכ"י ז"ל דלא כרב החכיב ז"ל וכתב דהו"ל רובא נגד מרן החני"כ ז"ל יע"פ הגם דחזינא להרב לחורת משפט ז"ל בכללי הקי"ל לותם ק"ח דהכיא בידו כ"ו ושוב הכיא כוותה מהרש"ם ז"ל לדרך לחרת כיעו"ש עכ"פ כל הפו"ס הנ"ז ז"ל לא הכיעו בכוונתו הכי וקו"ל רובא דרובא נגד הנאון הרב ח"מ :"ל וכמכוחר **באופן** דכדי להחשיב יורם הלוקח מוחזק ועליו להריס דגל הקי"ל כמ"ש בת"ר יע"ו כפי האמור וכמדובר רובא דרכוותה הנ"ז ס"ל דלא מפי היותו לזכות כ"ט קי"ל כיון דמוריעו בחייו לא טען כן בחייו וכמדובר וק"כ גם מטעם הדר דינא דהלוה הוא המוחזק ועליו להריס דגל הקי"ל הוא דוקא ולא יורם המלוה וכמכוחר **ותו** מיהא טעמא לחדינא כל"ד שלא להחשיב הלוקח דג"ד מוחזק להחזיק כמקחו ולטעון קי"ל לפי' מוריעו של היורש דכ"ד לפי' לסברת מהרי"ח ז"ל והנאון החק"ל ומהריט"ץ ז"ל והוא הדבר כמ"ש הנאון מ"מ רפ"ל ח"ד כדלפו"ל בנדיב לב ח"כ ח"מ ס"י ט' דהיכא דהלוקח תבע המעות שלו כב"ד שוב אינו יכול להחזיק במקחו שהרי גילה גם דעתו שאינו רוצה לזכות במקח וב"ש וגם דלא ליירי הרב ז"ל בב"ד שלא כמעלטלין ולא בקרקע מ"מ זיל בתר טעמיה דתרוייהו חד דינא וחד טעמא אית בהו וכמוכן **ועין** רואה להרח"ק חק"ל תבת דכי שיאו מני כר"ו כתבו' הרב טוב ליישרו ז"ל הכו"ל כדי"ד ע"ב דאיירי בקרקע ואייתי ראיה לב"ד מדברי הי"ם רפ"ל הנ"ז ז"ל ועם הרב טו"ל ז"ל שם גמגם טובא בעיקר דינו דהרב ז"ל מ"מ לא שכקינן ודלון של הרבנים הנ"ז ז"ל

מפני גמגומו וז"פ ובכור :

ועוד הרואה ירמה בכל מ"ם כתי"ר יפ"ו בפרט זה כמה שהביאו בידם מ"ד הפו"ס ז"ל וממ"ם מרן ז"ל בדין שומת הדרך וכו' הכל בכלל ז"ל שורת הדין נותנת דהלוה הוא המוחזק כב"ד וינליו להריס דגל הקי"ל וכמ"ש כתי"ר יפ"ו עצמם כתבו' עד דכתר הכי הם עצמם מסברת דבפשיטו ונלו לחלק מדעתם דרחבה ושם אמרו דכב"ד גם מרן ז"ל יודה דהמלוה הוא המוחזק עפ"י החילוקים שכתבו מסברתם לבד ומעיין היטב בביניו ירחה וכלבבו יבין דלא נהירין דב"ק יפ"ו כח"י הנ"ז כלל שם אות ה"ח שם אות ב"ב ושם דחויים משיהם ואין צורך להאריך בדחייתם וכמבי"ר המעיין ויפעוט בסדר ואנו אין לנו לבדות חלוקים וסברות מדעתנו להוציא ממון מיד המוחזק ואין לנו אלא מה שכתב מכוחר ב"ם ב"ק הפו"ס ז"ל ולכל הדברות והתמירות הנאמרים בשמת ב"ד הפו"ס ז"ל ודברי מרן ז"ל בהדיא דשומת הדרך הדין נותן בשופי נמור דהלוה הוא המוחזק לטעון קי"ל להחזיק כמה שביכו וכדין שומת הדרך לדעת מרן ודעימיה ז"ל וכמ"ש בתי"ר יפ"ו עמש בתרה"ר עד מ"ש בד"ה התמתם וכו' ולא עד בכלל וע"מ להרב ידי דוד קמרתנו ז"ל בתצ"ו סי' כ"ד מ"ש בזה ועצ"כ :

עוד בתכו בתי"ר יפ"ו וז"ל גם לעיקר ב"ד זמת העלינו וכו' דבב"ד גם הרב חיי"ח ז"ל יודה וכו' עשה"ל בסו"ל **ואנא** ועירת בבר בתיבת בעניותין לעיל בתשובתי ע"ד הרה"נ יצ"ש כרב' נר"ו שנשמב"ר יפ"ו חילק כן דלחר המחי"ר לא נהירת לי חילוק זה כלל לדעתי ממוכח מן המוחזק עפ"י חי' זה כיון דטעמו ונימוקו דהרב חיי"ח ז"ל הוא משום דכל בקבל בקתם ולא לתני המלוה בהדי לוה ע"מ שיפ"ל הוא כל הפירות של המשכונת מקתמת לתמר"י דבחזרת מקנת המעות ' נקנית הקרקע ללוה בקנין כקף כל דהוא ולא בעינן שיגלה דעתו כפ"י שכיון לקנות קרקע בפרעונו מקנת הדמים אלא כיון שהחזיר הלוה ללוקח שהוא המלוה שלו מקנת מעותיו ממילא קנה הקרקע שלו בקנין כקף לחודיה כמ"ש הרב חינוך כ"ו ז"ל דלעליה סמיך הרב חיי"ח ז"ל ומה שהיה הלוה פורע שכי' לקונה הצמ' כפע' כפע' אין מזה שום הוכח' כלל כיון דלאו כ"ע ופ"י ת"ח רשומים נמירי היו דינא דחדית לן הרב חיי"ח ז"ל דאם יפרע הלוה שכ"י על שלר הקרן שחייב לחר שבבר פרע המקנת לינא לזיקר דכיון והא דיינו לא הוה שמיע להו לזיקבו ולפי' לרבני הדורות שקדמוהו ז"ל דלינא לזיקר כיון דינא כבר שלא הרב חיי"ח ז"ל הוא חדית לן היו דינא ומקום הכ חו לו וכמש"ל ומשו"ה מקמי דידע הלוה דנ"ד לסברת הרב חיי"ח ז"ל דאם מחמת שלא היה נרחה בעלול עדין ספר הכה"ר יחי ורחם להה"כ הנ"ז ז"ל היה פורע הסבי' כחושבו דליכ כיה שום לזיקר רבית בכלל וכתר דידע הלוה לסברת הרב חיי"ח ז"ל דאם מצד ידו מלפרוע לו בלום ודינא קתבע לנכות מהקרן מה שפרע בכר כזו' שבי' בעינות כדין היה פרעונו ולא שייך למימר בכה"ג דבלל דיש לומר להיתרא מכוון וכו' כיון דאין הלזיקור כרור וידוע בלל וכמש"ל וא"כ הדר דינא דהלמתא יורה דרכו דנ"ד ונדון הרב חיי"ח ז"ל שוו בשיעורייהו ואין הפרש ביניהם לענין דינא בלל וכמדובר **עוד** בתכו וז"ל ואם הדרוקה ירחה דעיקר נדונו של הרב חיי"ח ז"ל הוא מחמת שאין רוב המעות וכו' ע"כ וכבר כתב כזתה מו"ר הרה"ג יצ"ש כרכה נר"ו בקונט' הנ"ל ואנכי עפר בתצ"ו עד"ק הוכחתי במיעור מ"ד הרב חיי"ח ז"ל מעלם לשונות הרב ז"ל דלא שנא ליה להרב ז"ל לחלק בין רב למעט בלל וח"י זה לייתא בלל וכמוכן :

עוד בתכו וז"ל וכו' בתבו למטוניה הרב חיי"ח ז"ל וכו' הלמנס לעיק' דבדי הרב הם תמוהים וכו' עכ"ל ותמהני טובא על יופי שלימותם דלטו מפני שדבריו ז"ל תמוהים נדחית סברתו לגמרי הא ודאי לחמת טובא דמיירדא דלא היה הרב ז"ל בחיים עדיה היה משיב בחכמתו תצ' נלחת ע"כ חמיהותיהם דמי כמותו מורה ורב נוכריה הוא ולא ניצלם מכת"ר יפ"ו דכמה קו' והשגות ותמיהות עצומות רבו ע"ד הרמב"ם יצ"ו גדולי המחברים ז"ל מהרבנים הבחים לחריהם ז"ל כידוע

ועכ"ז לית דתו דכריתס ז"ל מהלכה ומידי סברתס
לית ידעינו וע"ז ועל כיוצא כזה הס לומרו לית מפני
שאנו מדמין בעצמה מעשה כידוע ועיין להרב תורת
משפט ז"ל בכללי הקי"ל תוך כדין סברת זרה
ומחודשת מ"ש כזה ועש"כ **עוד** כתבו מעב"ת
יו"ווז"ל ולזולתי אחת אשר נפל"מ לע"ד כמ"ש
הרב ז"ל בדל"ת ע"ש וכו ולחכמ"ר לית ידרך זה
של כמכר והטבח וכו' עכ"ל **וכבר** כתיבנא
בענותין לעיל דכיון דהלוקח לית ידד לתוך
הקרקע שקנה והמוכר שהוא הלוה עצמו הוא דר
בתוכה וקאי כה אסתת גם הרב מהריט"ץ ז"ל נוטיס
לזיל ומודה דלית מאיכ הלוקח מוחזק כלל וכדאזיל
ליה למהר"ר נוטיס ז"ל בקדושת יו"ט ס"י ט"ו שכ"כ
בפשוט כ"ד הרשב"ש ז"ל ושכ"ס מהרש"ך ומהרל"ס
ז"ל ושכ"כ מרן החכי"כ ז"ל בתש"ו ומת"ס הרב
תרעיץ דיסרטו ז"ל וכלל מש"ל אין צורך לבפול הדכריס
אשר מפני הנהו טעמי תריסי דכתיבנא לעיל הדין
נותן בפשוט נמור דהלוה הכ"ד דוקא הוא המוחזק
ועליו להריס דגל הקי"ל וכמדוכר:

ועוד דהדוקא ירלה דהרב מוי"ח ז"ל מסתמיך
ואזיל עמ"ש הוא עצמו בתש"ד דכעיזו
יע"ש ככר הוחזקו ונהגו להיות עושין שטרי מכר
ושכי כשו כלתי שוס הטבה ושומכין על תמונתס
ומנהגם ואין המלוהיכול להחזיק במקחו וכדנהגינן
לגן בשתרוותא דידן ומעולם לית ידו"ד לנוקף
להחזיק במקחו כלל כיון שככר נהגו להחזיר המתנה
כפרוע לו מעותיו וז"ל הגם דיומא למטוניותו
דמדינא מני הלוקח להחזיק במקחו מש"ב פלמת
לעכ"ד מ"מ הרי קי"ל מנהג מכטל הלכה וכשו בתוב
ותחוס שטר הטבה דמי ממש וזה פשוט וברור:

עוד בתבו וז"ל ובגה כ"ז בתבנו בתוחו נדון
וכו' ולעת עתה וכו' אשל"כ בג"ד דשולס
השכי לקוחה כ' וכו' עכ"ל וכבר השבתי ע"ז לעיל
דאין כאן שוס הוכחה ממה ששולס השבירות להקוחה
כ' בלל כיון שהיה זה מחסרון ידיעתו מסברת הרב
חיי"ח ז"ל ובמש"ל אין צורך לבפול הדכריס:

בתבו עוד וז"ל וכו' הוא למטוניה דמר דכ"ד
דומה לבל"ד הר"ח ז"ל וכו' עכ"ל נם ע"ז
בבר בתבתי ובידהתי לעיל ואין שוס הפרש מב"ד
לבדון הרב חיי"ח ז"ל בלל כמש"ר המעיין ויסתוט
בבדק:

עוד בתבו וז"ל תו בתב וז"ל ולפי"ז נמצא דלוי
זה שקנה השטר הכ"ז בבתו"מ לחוד לית
קנה בלוס והמעות שנתן לבעה"ס היום של כמלוס
נביה ולא מצי ליטול ממנו דיוק דהוי רבית ונס מן
הלוה ובו' וכל לנבי דידן מלי דפשוטא ליה כ"ר וקוה
דתבוי"ק דמילתא וכו' הממנס כ"ז שבתבנו עדיין
לבנו מסס בב"ד ביון וכו' דיס לנדד לבאן ולבאן
וכו' ויותר טוב דעתנו לנד דהוי מחילה וכו' עכ"ל
וכל לנבי דידי בל מה שבתבו והתריבו בזה המה
בחכמתס יפ"ו הוא בלה צורך שתיבו עניו לב"ד בלל
דבודאי הנמור מס יחזור קושה ק"ב מו יורשיו על
הלוקח ת' לתבוע ממנו ריוח מעותיו שהיו בטלות
תנלו ביון דהקנאת השטר לו בתבו"מ ל"מ בלוס
ביון דשטר רלוה הוא בעו"ל והמעות שנתן לו מיכס
של הלווה נביה פשוט דהדבר דחוסר נמור הוא
בל הקושה השטר בתבו"מ ליקח מלוקח ת' שוס

ריוח בלל דהו"ל דכיתת נמורה בלחי ס' בלל ואין מי
שיחמר דשרי בלל ולא לחמרה אדם מעולם ובל מ"ש
הפו"ס ז"ל שהביאו בת"ר וע"ו בפרט זה אי הוי
מחילה או לא ליה שלא בשבבר אבל המלוה הפירות
לא בן בבה"ג דכ"ד דאבתי לא בבל הקושה כ' וב"ד
מלוקח דאסון שוס ריוח בלל רק עתה הפעם תוכע
ממנו ריוח מעותיו שהיו בטלות אבלו בבה"ג ודאי
ב"ע מודו דאסור על הלוקח ת' לתת לקושה השטר
ממנו שוס ריוח בלל ואין מי שיתיר בזה בלל וזה
פשוט וברור **אתאן** לנד הב' דהיינו אם קושה
השטר או ב"ד יתבעו מן הלוה ריוח בת"ו
שב"י בבה שטר בתו"מ שבידם ודאי ביון דבל הניתס
השטר שיתה בתו"מ לחוד לא הוו השטר ביון שטר
דאיתה הוא ואין בתו"מ לדעת מרן ז"ל בתש"ל ת"ב
היבי מצי ליטול ריוח ושבי' מן הלוה דהא ביון שאין
לו הרקע שבידוע מאין דבר שמה יהרי מעותיו ליהנס
של הלוה בעלמא גבי הלוקח ת' או גבי הלוה
דלעיבר הרי בלי שוס ריוח אהניה ליה עב"פ
שהשאתו בתו"מ לגלוויי מלתא בעלמא ברס ליטול ממנו
ריוח ושבי' ליהו של רבית נמור ואס היה הענין
שבבר פרע הלוה להקושה ה"ב תשלוס הקרן שלו
ולא בשאר לו גבי הלוה מידי מן הקרן בלל וגס
פרע לו ג"ב ריוח בתו שבי' ועתה בא הלוה לסוליי
מן הקושה ב' או מיורשיו הריוח שבבר פרע אזי בתבו
לסברת הפו"ס ז"ל שבתבו בת"ר וע"ו בשמס אי
הו"ל מחילה או לא והבא אמת דיש לנדד לבאן
ולבאן* ובמ"ש בתר וע"ו ועש שהמה בתבמתס יפ"ו
שסיקו מדעתייהו דיותר דעתה טוטה דלא הוי מחילה כיון
דאפשי יותר דעתי טוטה דלא הוי מחילה בין
דלא מחל בפי' ולוה הלוה ואומר דבל מה שנתן
לו ריוח היה בטעות בדין מחוסר ידיעתו מסברת
הרב חיי"ח ז"ל ובמש"ל אמנס אנן מודינן להו
דלא הוי מחילה מפקינן מיניה אותו ריוח שבבר בבל
מאחר דאיתו שלא בבלה"ר ואינה יולאה בדיוניס ברס
הן בהיום הזה דאבתי הלוה חייב למלוה שלו תשלוס
הקרן ולא פרע ממנו בלום עדיין ועתה רולה לנבות
עליו הריוח שבבר פרע ולשלם לו הנשאר חייב מן
הקרן בהא ודאי הדבר פשוט ומבואר לנד"ד דיבול
לנבות עליו אותו הריוח שבבר פרע בטעות הדין
בדין בל שבה"ר דעלמא דהגם דאינה יולאה בדיוניס
מ"מ מבוונן עליה ה"ה ס"ב בב"ד דמנבי עלוהי
מן הקרן שחייב לו לדעת מרן ז"ל דס"ל בי"ח בתרא
ובמש"ל ואיה הבשאר שלם ישלם לו והדבריס ברורים
והשיבותא בזה הוא לך למותר:

עוד בתבו בת"ר וז"ל ובהיה שעשועים וכו'
ופליגא בשנבא היא בעיניהו בי דבריו שה
חיים מוכיחים הן במ"ש בתש"י דהלוה הוא המוחזק
ומל"ל קי"ל דמה לו להלוה להתעבר ע"ר ל"ל וכו'
ובו' עשה"ל בבו"ל יע"ש:

ואני תמיה על יופי עיונה חיך לית בחתו להבין
דבבי הפשוטים והברורים לעיניו בל יפר
תולך ושופט בצדק והוא הלוה הב"ר מני לפטור
עצמו מן המלוה ה"ת מלתת לו שוס ריוח בלל בעד
שהרית הקרן שחייב לו בטעות קי"ל בהרב חיי"ת
ז"ל ובבל הלמוד ומדובר בריחטית מלתי דהבי
עשקינן לאן בב"ד ובמלה דהלוה לאו עובר ומתעבר
ע"ר ל"ל בשאר תשבו המה בתכמתס יפ"ו דלת היה

וכמוכן ולכן אם קונה השטר כחזקת יתכב מן הלוה
ריוח וכ"י ככח הקנאת חזקת שכידו כלאו"ה ר"ל
מלבד שכרת הרב חי"מ ז"ל הכ"ל ודאי דמצי הלוה
לשתמוטי מניה דקונה השטר הנ"ל שלא לפרוע לו
שום ריוח כלל כטענת קי"ל כמ"ד דקנין חזקת
חיובו שלא מדרבנן ומדאורייתא לא קנה קונה השטר
כלום כדי שיוכל ליטול מהלוה ריוח וכאי' דמכר אין
כאן שכירות אין כאן כיון דמדאורייתא המעות שנתן
ללוקח ג' חיוב שלא הלווהו גבי הלוה דאת מיהת
עכ"פ אהניית ליה להקונה קנין חזקת דגר לסך
הקרן מיהא לענין שיהיה הקונה ה"כ מלוה של הלוה
אך לענין ליטול ממנו שכירות ודאי לא מהניית ליה
חזקת לדעת הרב ט"ז ז"ל ופ"כ אם הלוקח ג'
מתרלה עם קונה השטר כמכר זה מלי חיכפת ליה
ללוה כזה שטו כרגון המלוה ה"ת תלוה מילתא הלא
עכ"פ הלוה דינא קא משתבי עם קונה השטר
וטענתו כרורה בשמא להפטר מתכיעתו ומטעם
ק"כ דהמשל שהכיאו ממובר ולוקח מתרלים והסרסור
מעכב אין לו מקום ולא שייך כ"ז כלל וכמוכן
והכרים כרורים:

עוד כתבו כת"ר יע"ו וז"ל יאמר לו קונה ה"כ
לא מן הכית כי חינו שלך וכו' עכ"ל ושיחתם
כוה חינו מכיר דאפי' למטוניתו כ"ו ניחא אם היה
נקנה השטר כקנין המועיל לפי"ד מן התורה ג"כ
אי"ה דהוה מצ"ל ליה לא מן הכית וכו' משא"כ
השתא הכא הלא יאמר לו הלוה אתה לא קנית הכית
כלל ומעותיך חינם של הלווהו כעלמא גבאי וכנו"ל

וב"ש לפי מ"ש אינו ענין למעלה דאם דכיון דאם
הלוקח הרשעון לא ירד לתוך הקרקע שקנה
כלל יכאי הלוה הוא המוחזק כשלו ועליו להריס
דגל הקי"ל וכפרט כב"ד דהמלוה ה"ת וה"כ תכעו
מעותיהם כב"ד כמה פעמי' מן הלוה דאתו חינו יכול
להחזיק כמקחו כלל וכמ"ש ולפי"ז נמלא דהמלוה
ה"ת והקונה השטר ממנו הם הם שאין להם שום לחיו'
כגוף הקרקע כלל והלוה שהוא כעל הקרקע מ"ת
וקאי כה השתא הוא המוחזק ודלא כמ"ם הם יע"ו
וכמדוכר:

עוד כתבו וז"ל גם עמ"ם כסו"ד דכשחוזר על
המלוה ויאמ"ל קי"ל וכו' דלמטוניתו יאמ"ל
הקונה לך תתה ונכה השכי' ממנו ותנהו לי וכע"ד
כופין וכו' עכ"ל ואנכי לא ידעתי היאך פשוט וכרור
להם הכי דהתם עסקינן כב"ד שפרע הלוה למלוה
ה"ת מקנת הקרן ואם היה נשאר השטר כידו ולא היה
מוכרו לוולתו היה קריך המלוה ת' לעמוד עם הלוה
כדינא ובדיוניו אם יוכל ליטול עוד ממנו ריוח ושכי'
כנגד המעות שנשאר חייב לו הלוה או לא ואנחנו
למ"ד הרב חי"מ ז"ל עם הרכנים שכנגדו ז"ל אם
נתבטל המכר כפרעון אותו מקנת או לא ויכו"ל
הלוה קי"ל כהרב חי"מ ז"ל וא"כ השתא הכי
דלוקח ג' ככר מכר שטרו כקנין חזקת וקכל
מעותיו הכשחרים מהקונה כ' ה"כ אם יחזור עליו
כעת הקונה כ' להחזיר לו מעותיו מוכרח לטעון
קי"ל כמ"ד קנין חזקת הוי מדאורייתא ולא מצ"ל
ליה הקונה כ' לך תתה ונכה השכי' מהלוה ואנחנו
לא כיון דלא יכול לנכות מהלוה כלום כי יטענו עליו
הלוה קי"ל כהרב חי"מ ז"ל וכנו"ל וא"כ ודאי דאם
כבע"ד זה נקנה וזה חסר וכבנו"ד אין כופין כלל וזה

ודאי פשוט וכרור כאמו"ן:

כתבו עוד וז"ל ומהתימה עליו כי הוא כעצמו
כס' פני יצחק כחזקת ס"ו זיכה לריכון
אפי' דהיה כקנין חזקת עכ"ל ונורחות נפלאתי
עליהם יע"ו איך ולמה לא השניחו יפה כאותו נדון
וכמ"ש אני עני שם כס"י הכ"ל כדקפ"ה ע"כ וע"ל
ומשם כאר"ה דכיון דלוי המוחזק כעת כנדון הזה
כסך השטר לא החזיק כדין כי חזקתו היתה עי"ג
ול"מ כלל ג"כ ודאי דזכה לריכון כשטר כהודאת
יעקב ע"כ לשוני שם ויעש"כ וא"כ מה זו תמיהת
עלי דיהי מהתם דהתם שאני דריכון הוא הוא
המוחזק וכידו לזכות כשטר וכסדהכתוב כו כטענת
קי"ל כמ"ד דקנין חזקת הוא מדאורייתא וקי"ל
כהרב כ"ח וקנאת החכון ז"ל דס"ל דמהניא חזקת
להפקיע לאיסור ריבית ג"כ וככל מ"ש כעניותי שם
והוא פשוט:

ומה שהכיאו רחוה מתשו' הרב דרכי נועם ז"ל
ס"י י"כ הדוחק יהיה דליכא שום ראיה
והוכחה מהתם כלל ולא קרב וז"ו כי התם מיירי
כשטר שיקנאת ופרע ממנו מקנאת ולכך כהן
שום כיטול מכר כלל משא"כ כב"ד וזה פשוט מאד:

סו"ד אנכי עפר כמקומי אני עומד וכבחי
זו כחי עתה כדין וזה שלא מצאתי כלל
דכריהם וי"ו שום טעם מספיק לדחות מ"ש כעניותי
אפי' כמלא נימא כלל ככל אשר הוכחתי וכיררתי
הדכריהם היטב והנלע"ד כתבתי כעת להלכה ולמעשה
ועור יזראל י"מ ויום"ן ויזכני תמיד לכוין כהלכה
ע"ד ותתן לחמיתו כעת הזאת תמיד כל הימים לחן
כי"ר הלא כ"ד נא"ה המשתוקק לחזות תמיד כטוב זיו
פנ"ק תוכבי ירום הכנויים אנא ועזרא דמן מבריא:

הכאיר **יצחק אבואלעפיא** ס"ט

ישאלה רחוכן השכיר כיתו לשמעון כסך ח"י
אלפים לכנים לערך הוסכ פ' כסך כך
וכך לכנים כתורת שכירות מוקדמת לשנים רבות
ותנאי עשו כיניהם שאחר עכור ה' שנים יש להם
רשות השוכר והמשכיר לתכוע זה מזה זה הכית וזה
המעות וכתנאי גו"ם שיפרע הכל ככת אחת אחר
ניכוי סך מה לאחרכעה שנים שעכרו וגם התנו
כינתם שיפרע לו כל סך הנו' לערך הזהב הנו' כסך
הכ"ל כב"ל כמכואר בו' כשטר שכירות הנ"ל
כשעכוד וכו' כנאמנות וכו' ולשון חיוב וכו' ומשם
כאר"ה כלל הנו"ל והנה השוכר הכ"ל השביר הכית
לאחרים על ידו והיה לוקח השכירות לעצמו כל הר'
שנים הנ"ל ואחר עכור ה' שנים הנ"ל כאותם ימים
נלע"ע השוכר הנו' ואחרים אלמנתו וכנו
יתום קטן מאחתו הראשונה ועמדה אלמנתו ותכעה
מראובן המשכיר הנ"ל ע"י כ"ד הדין מעות השכירות
הנ"ל כדי להוריק לו הכית ולמוסרו כידו וכרשותו
והמשכיר הנ"ל פרע לה ע"י כ"ד הדין סך עשרת
אלפים לכנים לערך הזהב הנ"ל כסך ח' אלפים יותר
מהסך הכתוב כשטר הנ"ל שכן היה הזהב שוה כעת
הפרעון הנ"ל וכאחר עליו ח' אלפים לכנים מהסך
הכתוב כשטר הנ"ל והאלמנה הנ"ל קכלה מידו הסך
יו"ד אלפים לכנים הנ"ל כשתיקה ומסרה כידו הכית

שלו והתם' רחמן להשכי' כיתו על ידו ולנוקח השכירו' לעצמו ושטר השב' הנ"ל נשאר ביד המלמה הנ"ל כדי לעכות ממנו התשלום הנ"ל בכח שטר שכירה ועברו יותר מ"כ שנים לחרות שלח ברע לה עדין התשלום הנ"ל כי מ"ש הכ"ד וי"ו לא רצו למסור כידה תשלום הסך הנ"ל עד שתשבע שבועת המלמה ודיה לישה רוצה לשבע כלל וזוהי סיבה שעיכבה פרעון התשלום הנ"ל כיד המשכיר הנ"ל עד ועמדו לדין לפו"ט היתום הנ"ל עם המלמה וישתוו ביניהם ובעת בכר נשתוו ביניהם לכו"ע היתום עם המלמה הנ"ל ולומסר השטר ביד הלפו"ט והן עתה חזכע לדין הלפו"ט הנ"ל לרחוכן המשכיר הנ"ל ושטין עליו שהי טענות חדש שהוא לנכות ממנו שכירות הבית של שהי שנים שעברו מיום שפרע העשרה לפיס לבניס ומסר הבית כידו כנ"ל שכל הס"כ הנ"ל הס מניעים לשוכר הרחשון שנלב"ע ולב"ך כ' ושלח פרע להס כל הסך הנשהר להס עפס"ה ' וצוד שנית כי כי חוזו מחשב לו הזהב כי הס לעיכך הכתוב בשטר דוקא שכן נתכהר בשטר שנשו"ק ממנו סך כו"כ לבניו לעיכך הזהב בכו"כ ותכלי מפ"ו בשטר ג"כ שנם שהר עכור הד' שנים יפרעם לו לעיכך הזהב בנ"ל ונם היו"ד לפיס שפרע בכר לא יתשוב אותם כי הס לעיכך הנ"ו בשטר שכידם דוקא ולא כעיכך הזהב אל עכשיו ורחוכן המשכיר הנ"ל משיב על טענה ה"ה הנ"ל הכיון דבכר קבלו ממנו ע"י כ"ה בתדיר סך יו"ד לפיס לבניס ומסרו כידו הבית והשכירה לעצמו ולא מיחו כידו הכ"ד והמלמה בעל הדי נתרוקן זכותם לגמרי מן הבית ומחולו שהילו נפיה התנהו הנו' ה"כ בשטר שיפרע הבל בכת שהת ועל טענתו ת"כ הנ"ו היתה תש"ו והוא קבל מרחוכן ח"י לפיס לבניס הס הוא יפרע להס ח"י לפיס לבניס כיעיך שנוה הזהב עכשיו ולא כיעיך הכתוב בשטר הלדעתו לוכל שיוכל שיפרע כלשון הכתוב בשטר שנכתב הרב ר' ז ל ופסקו הרמ"ה ז"ל בס"ע יו"ד ס"י קס"ב הנ"ו דכוה מוחר לעוות היוכ כיוכר וכו' וע"ש ובהגהון השך ל"ו ל"ל שם נפק דק ושאבח כבולהו טעמי פלוגתה הרבותה ומידי ס' רכיה לה נפיק הס שין לו ולא יכל השטר ויעש"כ נפלוות מתורתו ונם כ"ד הרמב"ם ז"ל הנ"ל רחוקר בקובע ומן לפרעון שפי' ל"ל או יכל השטר והוכיח כמישור מ"ד הפו"ם ז"ל דשיות דס"ל להרמב"ם ז"ל חוסך בקובע ומן שפ"י דשיכה תרתי לטיכותה דהיינו י"ל או יכל השטר שלה הלעלה הרב ז"ל שם דרוב הפו"ם חולקים עליו ושתין לומר קי"ל כהרמב"ם ז"ל בזה וע"ש וחזר הרב ז"ל ושנה פרקו בשלה"ל מ"כ ח"מ סי' ט' ושם כדקש"ע ס"ד הוסיף להוכיח כן הלה מל"ל קי"ל כהרמב"ם ז"ל ז"ל והנה כעתה נ"ל להוכיח כן שהרי שפ"י כ"ו ומעתה שהשכימו לדון כהרמב"ם ומרן הב"י הרי מקשה הכי"ו והש"ע יו"ד סי' קס"ב גרשה דעתו הלה כהרמב"ם והרי כתב הגו"ר שכ"י ומעתה קבלו דעת מרן שפ"י נגד הרמב"ם וכו' ולא חשו כזה ל"ד הי"מ שרשו שהם רבריו יחוד לנו נמי ניות לן למיחש עב"ל ועש"כ יהני לומר שהני מני"ר דרב נוסריה ורב חיליה לרחות רעת הרמב"ם ז"ל מהלכתה לגמרי שפ"י להוכיח מיד המוחזק הלה כהרמב"ם ז"ל והולם הנן ותמי היתמי מה כחנו ושה לכחוקי מתוכה נגד רעת הרמב"ם ז"ל לומנם תמהני טובא עליה דמנו"ר ז"ל חוק מלתו

מ"ן הדין עם מי ויכה שכמ"ה:

תשובה נלע"ד דהדין עם רחוכן המשכיר הנ"ל כ"כ הטענות הנ"ל ותשיכה ידי על החרון רחשון לענין מה שתוכע הפו"ט ממנו לנכות כעיך הכתוב כשטר הלעבד"ן חין הדין עם הפו"ט ורחי לא נפיק מהיכור רכית דרכנן שם יפרע לו כעת לחותו ערך הכתוב כשטר ההנם דקי"ל דשם עשתם דמיס כתם' שרי לנוות שלה כשלה ולתת לו יותר מפו' שם הוקרו חמ"כ שם עשתם כחוסם דמיס של עכשיו וכפי מה שפסק עמו ורמו בן שם הזלו ופסק עמו כשעת הלוותה כיוך שיתן לו כפי מה שפסק עמו כשעת הלוותה כמ"ש הרב כ"מ ז"ל כקו"ט תחרון תשר לו ליו"ד כס' הס"כ וע"ש וכני"ן כיון שכתב כשטר קן כו"כ לבניו לעיכך הזהב הלוה כלוה כפך כו"כ לבניס הרי עשתם דמיס מעת כמכוחר ונפל מדברי הרב"ז ז"ל כתשו הישנות ס' קפ"ו ומדברי הרב מהרשד"ם ח"מ ס' ע"ד ומתשו' מהריט"ו כרישנות ס"ויו"ד וע"ש וזה פשוט וכמו כן שם יש לנוה היכר תחר שלה תחת שו ופל השטר קי"ל דמוחר לנוות עליהם כמה סתין וכמה היכרין כמ"ש מרן ז"ל כס"ע יו"ד ס"י הס"כ וע"ש מ"מ כקובע ומן לפרעון כב"ד הנה

לכי לומר שהם רבוי יחוד מלבד הנחושת
ורש"י ותו"ס לדעת הרי"ף והרי"ף לפי"ד רי"ו
ז"ל ורי"ו ז"ל גופיה והסמ"ג כולהו ס"ל הכי לדינא
כדעת הרמב"ם ז"ל דבקיעות ומן לקור לפי' ונ"ל
הטעם ויש לו כמו"ל ומהרשד"ם ז"ל בסמ"ק תצו'
סיו"ד וח"מ תצם לחומיר כר' הרמב"ם ז"ל והכי נ"
הוה עכמו"ל ומ"ק סם הרמ"ה ע"ה ובתב עלזו
דלוכח מלן דם ל' כנד זה כמהרשד"ם וכו' וע"ש
ובדקס"ק ע"ה וע"ש וז"ל ולוך לחד כ' ויהו הכיון
דהכי יחוד ולין לחוש לו הלי ודלי לחמיה טובה
לעבד"ר:

ומ"ש עוד המחבר הכי"ג הב' וכו' הנה הרואה
ירלה למרן בס"ע שם הלה גולה דעתו
כזה בלל ומשמיע להלי היכל לנמרי ולבר בלה
בלהה וכל מידי לפי' לל לבב ומן לפרעון ושוב
לחזיר כים לו מעט לו כיולה המער ומכ"ל דלויהי
בלל לבב ומן לפרעון כדבתב להדיה כרים הכהיו
בנד לחסור לם לין לו מעט ולל ילה המער ולי
הוה ס"ל הכים לו לו ילה המער מותר לפי' בקבע
ומן הלל בהרמב"ם ז"ל הו"ל להשמועי' הכי בהדיה
לפסוקי מדעת הרמב"ם ז"ל וכמ"ש בללוה בדעת
מרן הרב מופת הדור עיר וקדים במהרי"ט ז"ל
כ"ם הבהיר חוקות לחיי' בדס"ו ע"ד"ש ומהלחס
לן מרן בס"ע בב"י מוכרח דהלחר כים לו לו בוילה
המער מויהי בלל בבע ומן לפרעון בלל ובדבלמר
בתבי' הפי' בנד לחסור לפי' שלל בבע ומן נס
לד להלחר בלל בבע ומן דוקל לויהי דל"ב הול"ל
בנד דהלחר המותר לפי' בקבע ומן לפרעון וזה
פשוט ולם בב"י לל חוזין למרן דפלוג בהדיה
להרמב"ם בזה רל לחמה ע"ר ר"ו שלריך לבהרי"ף
ז"ל עס הרמב"ם בסברל ולה ועי"ז לחמה דמב"ל
הל ולל"מ כיעו"ש ולוך הוה ז"ל דן ידין דמדסתם
בב"י נלמר מרן פלוג ע"ד הרמב"ם בזה הל
לדרבל לוסבל מבתברל למיומר ובמו"ל לו לב-
הפחות לל בולה מרן ז"ל דעתו בדין זה בלמן ס"ל
ועוד יש לחמוה שובל ע"ר הגחון ז"ל הב"ל דלמר
מר דמבתם הכהי מרן ז"ל בב"י וכב"ע גרלה הלל
ס"ל בהרמב"ם ז"ל בב"י דלוך יבבן לומר בן בה'
מרן ז"ל דהל לפי' הרל"ם והרשב"ל ודעיומיהו
ז"ל לחולקים על הרמב"ם ועדו כיש לו ויל המער
לפי' בקבע ומן לפרעון עב"ב חולי ומודו לבקור
לם לילו רבלי לפרוע תוך הזמן לפי' י"ל ויל
המער בחבואר להדיה בהבריהם ז"ל לבר הוכלו
בב"י בם ופסקם מור"ם ז"ל שם ס"י קל"ב יע"ש
וחזינן ליה לנמרן"ל בע"ע בם החמיט סברלם הב"ל
לנמהי ולהיר בהלם כיש לו לו ול המערל"ב לשו
היבבן לומר דמדבתם בס"ע ב"מ דמחיר גם בבה"ג
דלבהרי"ף והרשב"ל ופלוג עליהו לילו ז"ל
מדילוה ומהבפלים הל ודלי זה לל לממיל לבם
מצולם והם בילל לבהובי' לל ודלי ב"ל דמלי דמחיר
מרן ז"ל בתבם בים לו לויל המער הילו בלל בבע
זמן לפרעון בלל לממם לבה"ן ומן לפרעון
וב"ם בחלילו רבלי לפרוע תוך הזמן ודלי דלזול
ומודה מרן דלבור לל לבהבי לל לויהי תרן ז"ל וה"ב
מה שהגו מוכרחים לומר בדעת מרן בי הוכי הלל
לופלוג ע"ד הרי"ף והרשב"ל ז"ל דלבהרי הול עכמו
בלמר הדעתו"ל בילהילו הלל לופלוג ע"ר הרמב"ם

ז"ל והדבריס בירושים גם מ"ש הגחון לחק ל ז"ל
מהלו"ה ז"ל שבתב הבי"ו ומעבר קבלו דעת מרן
גם נגד דעת הרמב"ם בב"ל לל וכר שר פה מ"ם
הדב מ"מ ז"ל בחנוות ח"מ ס"י ל"ד הבלוג ע"ה
הגו"ה ז"ל בוהם ל"ל לומר דמרן דבמיק ד"ה מיהו
לל מבתבם וע"ם ובבר הביל מח' ור הדב חם"ם ז"ל
בבללי הבי"ל וע"ם ולל עור לל הגחון לחק ל
נופיה בלה ע"ם י"מ וכמ"ב ח"מ סם"י ב"ה וכר
עבה לבבי שניהם וע"ם ובבר בהנם מבחיית ב"ל
הנו"ל מר בריה דב בב לוח מבבם בבללי הבי ל
לוח י"ג וע"ם ול"ב בנד ן מני המוחוק לו' בי ל
בהדב מ"מ ז"ל הם ל הנם נגד מרן מב"ל בי ל
בהרמב"ם בלחיים בב"ל והנם הגחון לחק ל סם
בם"ח מ"ם י"ב הבחר דלבוחי דעת הע"ה ובמ"מ
ז"ל הב"ל הבריע הוה ז"ל מהלוה הבמבום דמרן
נגד הרמב"ם ן לנולדון לל בריב הבום' ז"ל וע"ם
הנה רלוחי להדב בוח לבהחם ז"ל בסי' ס' דב"י
ע"ב בהין מבחייב בדבל"ב דרוב הבום' ומרן פלוגי
על הרמב"ם ורבותיו ז"ל ועב"ז בחב הוה ז"ל בפ"י
דלבי' בלחיים דמרן מב"ל בי ל ובמ"ם בלללוה בדעת
והדב בית לבהחם ל"ל לוול בשעת הדב ר' לבהו
המ"מ ז"ל ובמבואר ועיין בם"הב ל ז"ל הנו"ל ובמבואר
מ"ם בעבואתי בברט יה ושע"ם בלוכן דלל מעיבו
דלבי' במבום דמרן ז"ל בלוג לדהוה עלוה הרמב"ם
ז"ל בם"ע עב"ז מב"ל בי ל בהרמב"ם לפי' בלחיים
דמרן ז"ל לפי' דרוב הבום' פלוגי ע"ד הרמב"ם
לדעת הדב מ"מ ודב מר בריה ז"ל בם"
בב"ד שדעת מרן לוגו מבורר דלבוג ע"ד הרמב"ם
בזה ומב"ל הבי והבי הבורלי הגמור דמב"ל המוחוק
בי ל בהרמב"ם והעיומיה דלקרי בקבע ומן לפי'
בים לו ויל המער ובמבואר דלל לב"ם הגחון
לחק ל ז"ל לחתמ"ר הלחוות שיו לת בבורו ולת
נוהלו ובפרט בי רלוחיו להגחון לחק ל נופיה במ"ב
ס"י ד' דקע"ו ע"ל שב"ב לבדיה וז"ל הב"ל ועומה נס דבתב
הדב מ"ל ס"י ע"ה דל"ב לחלדיה הרמב"ם היל
וב"ב ס"ל וב"ב לבסתמ"ל דלוין בריה בדעת מרן
הם"ע לוין ס' דנקטי' בהרמב"ם ושו' עב"ל ועב"ב
ורוה ממם בדבתי' לבן בעמוחין וב"ב לוין ס' דלוין
בירה בלל בדעת מרן ז"ל בם"ע וב"ב וכמבואר
ועוד שבבר בתבנו דלפי' הרל"ם והרשב"ל החולקים
בם"י ע"ר הרמב"ם ז"ל בזה מ"מ חולי ומודו
לוה לשור בלוה לזמן ולל ויבל לפרוע תו"ל לפי'
בינה המער בבו"ל וב"ב פשוט הדבר דלוזו ובול
המשביר שהוה הלוה לפרוע תו"ל ח"ר שניה שלבו
בוימה בלל ולם המוכר לל ויבל לשבוע מעותיו
תו"ל בזו"ל בלל שבן התנאי בוימה מפורש בשער
ב"ו בשלוש שלחר עבור ח"ר שניה חוקל חוי הרשות
בירה לשבוע ומ"ו ול"ב בב"ר ב"ע מודו דשבר
לפי' ולל המער ול"ת נמי לפי' שלשה דמיה ג"ב
ולוין לזו מרירה דבר דבר לוחר מלשם בבללי הקי ל
לוחר י"ג וע"ם ול"ב בנד ן מני המוחוק לו' קי ל
בהדב מ"מ ז"ל הם ל הנם נגד מרן מב"ל קי ל
בהרמב"ם בלחיים הגחון לחק ל סם בם"ח מ"ם
בם"ח ב"ה בחבואר הוה ז"ל מהלוה הבמבום דמרן
נגד הרמב"ם ז"ל וע"ם הנה רלוחי להדב בוח לבהחם
ז"ל בסי' ס' דב"י ע"ב בהין מבחייב בדבל"ב דרוב
הבום' ומרן פלוגי על הרמב"ם ורבותיו ז"ל ועב"ז
בחב הוה ז"ל בפ"י דלבי' בלחיים דמרן מב"ל
וזה הבך הבדעת הגחון לחק ל ז"ל הנו"ל ובמבואר
והדב בית לבהחם ז"ל לוול בשעת הדב ר' לבהו
המ"מ ז"ל ובמבואר ועיין בם"הב ל ז"ל הנו"ל
מ"ם בעבואתי בברט יה ושע"ם בלוכן דלל מעיבו
דלבי' במבום דמרן ז"ל בלוג לדהוה עלוה הרמב"ם
ז"ל בם"ע עב"ז מב"ל בי ל בהרמב"ם לפי' בלחיים
דמרן ז"ל לפי' דרוב הבום' פלוגי ע"ד הרמב"ם
לדעת הדב מ"מ ודב מר בריה ז"ל בם"
בב"ד שדעת מרן לוגו מבורר דלבוג ע"ד הרמב"ם
בזה ומב"ל הבי והבי הבורלי הגמור דמב"ל המוחוק
בי ל בהרמב"ם והעיומיה דלקרי בקבע ומן לפי'
בים לו ויל המער ובמבואר דלל לב"ם הגחון
לחק ל ז"ל לחתמ"ר הלחוות שיו לת בבורו ולת
נוהלו ובפרט בי רלוחיו להגחון לחק ל נופיה במ"ב
ס"י ד' דקע"ו ע"ל שב"ב לבדיה וז"ל הב"ל ועומה נס דבתב
הדב מ"ל ס"י ע"ה דל"ב לחלדיה הרמב"ם היל
וב"ב ס"ל וב"ב לבסתמ"ל דלוין בריה בדעת מרן
הם"ע לוין ס' דנקטי' בהרמב"ם ושו' עב"ל ועב"ב
ורוה ממם בדבתי' לבן בעמוחין וב"ב לוין ס' דלוין
בירה בלל בדעת מרן ז"ל בם"ע וב"ב וכמבואר

הני מכטל דעתי נגד דעת עליון הנאות החק"ל ז"ל ומה גם כי רואה לנכי שכבר פשט המנהג מצניס קדמוניות בעירנו וזאת לכתוב כן כשטרי עי"ס ומשכנתות ומכר ושכי' וצו"ח ודייני דיוני כסברת הנאון החק"ל ז"ל ופוקבע המנהג להיתרת כדפשט המנהג להתיר שטרי עי"ס עצמם וכבל מ"ש החק"ל ז"ל בס"מ מ"ס ס"ק ד' הנו"ל ובן הסכימו כעת כל רו"ח עירנו וי"ץ להתיר מכח המנהג הנו"ל ופונניין דעל מה ודדיינו הכי מזלת במעשים בכל יום כידוע שוב נד"מ ס' קרית לרכב להרב המופלג כמהרי"ץ עקריס נר"ו חד מרבני קושטנ' יע"ק וכתבי' ס"ו ד' דקס"ו ע"ס נשנו בזה בחלוקת הלירתם שהוקרו ותאריך הרחיב למעניתו כיר ס' הטורכ עליו והתיר כפשיטות וכסברת הנאון החק"ל ז"ל וחייב למסכיר לשלם לשוכר מעותיו כמו שהתנו ס' כשעת הלוואה ועכ"פ ברס בדין קובע זמן לפרעון דהרמב"ם ודעימיה אסלי לא עמד הרב הנ"ז נר"ו כמת' וז כלל וזלתי שם כדקס"ח סוף ע"ב הביא מ"ש וז בקצר ימין משם הנאון החק"ל ז"ל וסמך עליו גם כזה שאין לומר קי"ל כהרמב"ם כזה ולא נתעורר עליו כלל כזה יע"ש ואחת ענית שלע"ד כתבתי והתעיין יכבר **אתאן** לטעמת התפוט' דנ"ד הרחשונה שטען על המסכיר כנו' כשלא הנה נלע"ד דגם כזה הדין עם המסכיר דהן אמת דקי"ל דמשכונא אתם נפדת לחנאין ואין המלוה נגרע מן הפירות של המשכונא כלום שלא תוכל המלוה פירות כל המשכונא עד שיתפרע ע"ס פרוטה לחרונה-דכולה משכנתא דידיה מתעבד ליה לכולה מלוה דילוף ואפו רוצים המעות שכבר נתן בחלו הס פקדון כיד המלוה כמ"ש כ"ז הרשב"ת ו"ל כתשו' הביאה מרן ז"ל בכ"י יו"ד ס"י קנ"ב ופסקה מור"ם ז"ל אם כהנידה וכ"כ עוד מרן ז"ל בכ"י ח"מ ס"י ע"ד מחו"כ משם כעה"ת והר"ן ז"ל יע"ש מ"מ נלע"ד פשוט דהיינו דוקא כשהמלוה נאחר בידו הבית או השדה הממושכנות לו והוא דר בהם והם בידו עדין חזי יוכל לעכב עליו ולומר לו אי תפרע לי כל מעותי בכ"ח כעת אי אמי אוכל כל פירות המשכונא שבידי עד שתפרע לי הכל עפ"י דהכי מוכחי ורייקי דברי הרשב"ת ז"ל לאמנם אם כשקבל ממנו ד"מ חצי הסך של המשכונא והוריך לו הבית או השדה ומסרם בידי בעליהם לעשות בהם כרצונו ובנוכח דנ"ד הא ודאי שוב חיזו וכול עוד המלוה לתבוע מהלוה שלו שכירות הבית או השדה כטענה שעדין נשאר לו חצי דמי המשכנתא דודאי לאמרי' בכה"ג דאחולי אחול גביה ואתרוקן זכות המלוה מפירותהם לגמרי מדאזלין ליה דכהנוע ליהו חצי הדמים שלו הוריקס ומסרס בידו והדברים פשוטים לעני"ד וא"צ חיזוק כלל ועיין כזה להרב יד המלך הפ"ד ע"כ וכמאמר מרדכי דפ"ט ע"ח וע"כולהרב יד אברהם ח"כ ד"ו ע"ד נזה בדק כפנ"ג מה"ל מלו"ל הטו"כ אחי ורחם חיו"ד ס"י ח' וכם"פ ז"ל ע"ע הלת כס' ואכמ"ל **ועוד** נלע"ד לומר דכל מ"ם הרשב"ת וכעה"ת והר"ן הנ"ל דנשאר המלוה אוכל פירות כל המשכונא עד שיפרע עפ"ח כנו"ל זהו דוקא כמשכונא ממש לא כן בכה"נ דנ"ד שהוא כתורת שכירות מוקדמת לשנים רבות ל' דמי למשכונא כלל וכמ"ש מרן ז"ל להדיא בכ"י וכפ"ע יו"ד סס"י קע"ד דבכה"נ שהוא כתו' שכי' מותר אפי' שיסיה לאחריות סקרקע משריפה או נפילה על כעל הקרקע וע"פ ס"מ דחילוק נרול יש כין משכונא ממש לכשהוא כתו' שכי' מוקדמת כנ"ל וכיון שכן ה"ה והוא הטעם לדין זה ת"כ וכמוכן ומאחר דאפי' שטרת דנ"ד הוא מכותר מתוכו דהוא שטר שכי' מו"ק ולא משכנתא כלל ואם כשעכוד וכו' וכנתמנות וכו' לפרעון סך המוקדמים הנ"ז ת"כ אחר שפרע להם המסכיר היו"ד שפיס לבניס ומסרו כידו הבית ריקם לדור כו הוא וכ"ך אי להסכירו כרשותו ת"כ נשארו תשלום הסך ת"י שפיס לבניס כהלוואה נביה ואפי' שהתנו כתוך השטר הנ"ז שיפרע הכל כנ"ל מ"מ כשנתרצו וקבלו ממנו סותו הסך הנ"ל ואסזירו לו כיקו לרשותו ולא תבעוהו בדינא וכדיוני לייס תנאו לפרוע הכל כנ"ל ולא עוד שלא שהיה פרעון סותו הסך הנ"ל ע"י מ"ע כרב ראב"ד הנדק נר"ו כנ"ל כשאלה הלא חייבו לפרוע הכל כנ"ל הא ודאי מסתמא לאמרי' דמחלו לו התנאי הנ"ל ופרעון זוזי הוי פרעון ואין להם עליו שלא תרעומת כמ"ש מרן ז"ל כס"ע ח"מ ס"י ע"ד ויע"ש ווה כרור ולא שיוך למיתר כנ"ד דשכירות ליומיה ממכר הוי ובכן שרי למכור שלה כשלה או דיכר כדיכר אפי' אין לו כלל ולא ינא השער כל שהוא דרך מקח וממכר וה"ה כדרך שכי' כנ"ד ואם הוי ממכר לכל השנים המוסכר לו הבית הנת"ו כשטר השכי' וכבן מניע לשוכר ה"ל כל שכי השכי' שקבל המסכיר מהם כשנים הללו כל זמן שלא פרע להם תם מעותיהם ע"פ פ"ת ודאי ודאי ליתת כלל כיון דלוכת תנאיה"ר שנים הנ"ל ולוכת כמי שעכוד וגמתנות על פרעון הסך כולו ת"כ הדר הו"ל הלוואה נביה ועיין כתשו' מהר"י אדרבי ומהרשד"ם ז"ל הידועה והוד"ק כתשו' הרב מט"ם ז"ל כח"ל סי' י"ב וכמ"ם הרב מט"ם ז"ל נופיה שם וכמ"ם אני כספרי הקטן פני יצחק ח"ל כתשו' ס"ו ו' כדין משכנתא דסולא כ"ל שכי' ועש"ב וע"ע כמ"ם אני עני כתשו' פני יצחק ח"ב יו"ד סנ' כ"ד ומשם כאר"ה ולכמ"ל כזה והנלע"ד כתבתי וכו"ו ו"מ ויתן כור"ה כ"ד ועירף דמן מכריות:

והוא הנעזר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

אבן העזר

סימן א׳

שאלה ראובן שהיה דרכו לנקוע תמיד לכפריס לשם סחיכות העיר הלוז ליפה וליתן שם עם הגוייס הכפריים פעם היה מתעכב שבועות שתים ופעם חדש ימים ופעם יותר עד שפ״ק נקע לדרכו לכפריס הנז׳ עצמם ולביתו לא חזר זה כ׳ שנים מ״מ ונעלם ולא נודע מה היה לו ואולם תכף להתעלמותו ומן הקול עליו שנהרג בדרך הכפריס הנז׳ ולא שלט כמנהג עליו שום עדות שנהרג בדרך הנז׳ וזלתי קול בעלמא דוקא ואף לא מידי ואפ״כ שמעון אחי ראובן הנעלם הכ״ו חשד כ״כ ו״ב כנ״ל מהגוייס של כפר מהכפריס הנז׳ שאחיו הנז׳ עובר עליהם תמיד שהם הרגוהו וביקשו את דמו ולקחו את כל אשר לו והכיאם בכח המלכות יר״ק לדון עמו פה העיירה כפני השופטים של המל׳ יר״ק על הריגת אחיו הנז׳ ונתפחדו הגוייס הנז״ל כן יתחייבו כדמו לפני המל׳ והוכרחו להתפשר עם שמעון הנז׳ בסך מס כעבד דמי אחיו ולמחול להם תביעתו מהם וכן עשה והלכו להם הגוים הנז׳ לכפר שלהם בשלום יחדיו . ושוב כתלמד שמעון הנז׳ מלכת אחיו ראובן הנז׳ הנעלם וגם נשתתף עם איש יהודי אחד מפה עיירתו והורגלו ללכת לכפריס הנז״ל עם סחורות שהיו לוקחים עמהם מפה העיירה וגם פתחו חנות בכפר אחד מהכפריס הנז׳ ונעשו קוחרים שם בקבע וכבל מועד ומועד היו חוזרים לבתיהם לע׳ . ויהי היום אחר חג השבועות נשבו לדרכם מביתם ללכת לכפר שלהם שהחנות שלהם שם שניהם יחד ולקחו עמהם מפה כמה סחורות כדי למכור שם בחנות שלהם וקודם הגיעם למקומם חשך עליהם היום והוכרחו ליתן בכפר אחד הסמוך לאותו כפר שבו החנות שלהם רחוק ממנו כ׳ שעות מ״מ ונתלכלכו שם בבית השוק של הכפר הנז׳ וישבו שם ויהי בכוזקי בזריקת החמם נשבו לדרכם ללכת לכפר שלהם הנקרא כנאכיר ויש להם נושא חדש ק׳, שהטילו עליו שחירותיהם והם הלכו על רגלם עם החמור שלהם ושוב לא הגיעו לכפר שלהם הנז׳ כלל ואחר כמה ימים נקע יהודי אחר מפה העיירה לאותו כפר שלהם הנז׳ ושאל עליהם לבני הכפר הנז׳ והשיבום שלא כאו אצלם עדיין מיום שהלכו לחנות בביתם והם מצפים להם מתי יבואו אצלם כדי לקנות מהם סחורות הצריך להם וחזר היהודי הנז׳ לפה העיירה והגיד כן לקרובי הנעלמים הנז׳ שאחל עליהם בכפר הנז׳ וכבל הכפריס אשר עבר עליהם בדרך הנז׳ ולא נמצאו כלל ותכף נתעוררו קרוביהם הנז׳ ותשאו שמא נהרגו גם הם בדרך הנז׳ והגידו למלכות שבתעלמו כ׳ יהודים בדרך הנז׳ ותכף שלחה המל׳ יר״ק כמה אנשי חיל עם כמה יהודים לבקש עליהם בכל הדרך הנז׳ ובכפריס הנז׳ אולי ימצאון והניעו לכפר הסמוך לכפר שלהם הנז׳ ושאלו את פי השוק של הכפר הנז׳ הנקרא׳ת דאקר ככייר ואמר להם השוק הנז׳ שהיו ישובים אנשי היהודים הנעלמים הנז׳ הידועים לו ובכוקר הוא נסע לדרכו לחרוש והם נסעו לדרכם לנסת לכפי כנאכיר הנז׳ שבו החנות שלהם עם החמור שלהם הנז׳ ושוב לא ידע מה נשה בהם ואף״ג ונתו התנצו חיל עם היהודים ויתפשטו הנז׳ לבקש עליהם בדרך הקוץ בין הכפר [illegible] לכפר שלהם ויש בם בדרך הקוץ מן הפרדיס יער גדול והריס ובקעות ומערות נוריס תוך ההריס שביער הנז׳ ונטו המחפשים הנז׳ אל קיער הנז׳ אולי הרגוס שם כי ידעו מרחוק עופות רבים שפורחים ונחים כיער הנז׳ ויהי הם מחפשים כיער הנז׳ אנה ואנה וימצאו שם שתי לבנים גדולות וגללו את הלבנים ההם וימצאו תחתם דם קרוש הרבה מאד שערין לא נבלע בארץ ונשאר קרוש ע״פ האדמה ומכוסה בלבנים ההם אזי הבינו שבאותו מקום נהרגו הנ׳ יהודים הנז׳ והלכו כיער הנז׳ עוד מעט אנה ואנה וימצאו שם כמה וכמה בגבעות של נ״ל ועצמות רגל ושוק וארכובה ושערות קרשם כולם רבוקים עם עור של גולגולת קרשם וגם רלו והכיטו כמערה אחת שביער הנז׳ ומצאו שם בגדים בלויים וקשם חמור וחתיכת ד׳ כנפות ובגדי ומלבושי הנ׳ היהודים הנז׳ בלויים ומלוכלכים בהם שלהם והבינו הכל שנהרגו לפה העיירה ונשותיהם של ההרוגים הנז׳ הכירו בטבעות עינה בגדי בעליהם ההרוגים הנז׳ שהם הם והתחילו לבכות ולצעוק על הריגת בעליהם והקריבו משפטם לפני המלכות יר״ק ועכ״ו לא נתודע בבירור מי הם יהודי אחד בכפריס יחריש מתעסק במלאכתו ושמע הכריס מפי גוי פלוני אחד על תודות ההרוגים הנז׳ וקבלו כ״ד עדותו וז״ן כמותב תלתא כחדא הויא נחנא כ״ד דק״ל כר לתא קדמנא ה״ר פ׳ ואחר התווס והגזוס כדחזי קס על רגלו והעיד ע״ן וע״י וכה אמר אכן כונת פי׳ נכ״ל אל שיך וגלוין גויס ועדלים מכתריהם ועבר״ו תל״ג מן אל נכ״ל אל מ״ו ומן גומלתהום אינ״ת וואחד דורזי וקלני מל״ת מא סמעת פי׳ תנין אל יהוד קלוי קתלו וקולתלו מין הלוץ אל יהוד ופי״ן קתלו גלוובני תין כתנו מתבין יהוד טהלבין חולת כהכיר וכתבו פ״י אל דתר כ׳ביוס עבד אל שיך ואלכתו תלתי יום ואכר״ו רגיפי״ן כ׳וכו מן עבד אל שיך ומעיו ואשפוהום תלתיה מן קרייתו זאכייה ומחבוהום לל וועדת אל וואחד מנהום כטר פ״י אל וועדת ואל

לתקנין מנהוס פתח"ג ולג ווערח ומקפוהו סוקתלוהוס
קקליה שניעה סיתח עמלו לחמהוס מתל לל
קלוורמת וקולת לחו מה תעבר"ק מין הנין הל ויהוד
לגוי קקלו בחווכני ע וולחד מן לל יהוד ע מקקולין
לכויע'לי ושערו לשקר ולל תקלי קניר ושערו
לקוור וולקך לל בלקס כולו שמעתו מן לל נטר לל
מ"ו לגלי בקן בקטיר פ"י לל וועבח וכל נומליה קלי
לל דורוי לל מ"ו לון חכ"י מן לל חכומיה עשכר
ונלכוהוס כב'יעוס מע גוכרת לשקסוס ושערהוס
ורקס לל חמלר מעהוס מע גומלת לוולעני מן
לוולעיהוס ומקלנה לל דורוי לל מ"ו שו מלקתת
הל ויהוד כתלך לל לר"ן וקלי לון ליהוס רוכלן פ"י
בכלכיר וכי'לקעין שרליין בכנלכר וכשלס לל מקע"י
קקלו חכ"ו לחד מן לל יהוד לל מקקולין פ"י לר"ן
ולכייה ודפע"ו מלמרי מכחכחל וקקלו הל לקנין
פ"י נוכלר לל מלמרי לגוי חטו לחכל ולכייה ופ"י
שלעתקת לנת לרתעבת ומולת לולתקת עלת קטנת
וכת הויוך והל כ'כרייה כולך סמעתקת פ"י קטנת
ע"כ הגויעה עדות קעד ה"ר פ' הכ"ו וקבלנו עדותו
כרלוי וכו' ותתימי עליה ג' דייומים יג"ו וזה פתרונה
כלה"ק לית היימי כסר לל שיך וכלים נוייס ועריגים
חמריס למלית שלנ מן הסר הכ"ו ומכלנם כת לחד
פלשתי ולמר לו מסל"ת לת שמעת כשני היהודים
שנסרנו תמרתי לו מי סס הלו ה"כ יהודים ולוכן
נסרנו ומשוכני שהוו כ' יהודים הולכים לכשלכר
ויענו כספר דלר ככויי"ר לגל השיך וכבוקר לקחו
זני פת לחס מכית השיך ולבלבו ורלו לותס נ' כל"ת
מכפר ולכייה ונדרוס לתוך היער הלחד מהס שמר
כיער וה"כ מהס ככנסו ליער ולתבו לותס ולמיתו
לותס מיתה כווים עד שעשו כשרס כמו כשר לל
קלוורמת ולמרתי לו לוכך יודע מי סס הלו היהודים
שנסרנו השיבני לחלר מהיהודים ההרונים הוה לבן
ושערותיו לדומות וה"כ הוה קטן קומה ושער שלו
שחור וללו הדברים כולם שמעתים מן השומר הכ"ו
שהיה שומר כיער וכבלל לומר לי הפלשתי הכ"ו לוך
כת מן המלכות חייל והכיהוס כתוך שק עם נולנולת
רלשיהס עם שער שלהס ורלס החמור שלהס עם
כמה כנדיס מכנדיהס ושללתי להפלשתי הכ"ו מה
עשק הלו היהודים בלרן הנו"ל ולמר לי שים לבס
חנות כספר כנלכיר ונו"ן כבנלכיר וכשנה שעברה
הרנו לחי לחד מהלו היהודים ההרונים בלרן ולכייה
ופרעו מעות הרבה והרנו הלו ה"כ כעבור המעות
שנתנו לנשי ולכייהס וכה שעתה נתפרדתי הרבה
ויורדתי בלותה הלולה לכפר קטנה וישנתי שס וכן
ולת השמועה נ'כ שמעתיהס בקטנה ע"כ פתרון
העדות והעתקה מלשון ערבי ללה"ק ' הנה כי כן
יורונו המורים לנדקה ויכתבו ע"ס חוקה לס יש
היתר לכשותהס של הלו ההרונים עפ"י העדות הנ"ל
להתירס מכללי עינוגס ולמנוס רבה תחשב להס
ויכל שמ"ה '

תשובה הנה יש להסתפק לכלו' כשדות וו ד'
כפיקות ולהלו הס ה' לו מהניל עדות
הגוי הפלשתי הלזה מפי הגוי הרלשון השומר כיער
ולל"ל דמהניל לכתי יש להסתפק ולו' דל"מ כיון
דלל כיתר שיחותיו הגוי הפלשתי הלזה לס כשפיפר
לו הגוי הרלשון הנ"ו היו הדברים הלה הלזו כמל"ת
לו ע"י שהלה ממנו לו מוולתו דלס היה ע"י שהלה

ל"מ עדותו כלל לדעת רוב הפוס' ז"ל וכעת שכתו
דכריי כשתס ניחוש לדעת כמה פוס' ז"ל דחיישי
להחמיר שמה היו דכריו ע"י שהלה וכמו שיתכאר
לפנינו כס"ד '

הספק ה"כ והוה נדול הלזני יותר והוה זה שלל
מוכר כדכרי הגוי הפלשתי הלזה שמות
ההרונים חמכוקשים הלזלו ולל לס הכיתס ולל לס
עירים כלל וכל הפוס' ז"ל הסכימו להחמיר דכיונן
שיכיר הגוי מל"ת שמו וש"ך וש"ע שלשתס יחד ולי
כיר חד מניהו ל"מ להקל ובידוע '

הספק ה"ג הוה זה שלל מוכר כדכרי הגוי
הנז' שנכבדו ההרונים הנז' וגס קכורה
לל היי"ל כלל ווידוע דעת הרמב"ס ז"ל דגס כגהרג
כיכשה וכלתי מלחמה כעבי' דליומל מת וקכריתו
ורכיס חשו לסכריתו להחמיר כידוע '

הספק ה"ד הוה זה דשמל הגוי השומר כיער
שהניד לגוי הפלשתי הלזה שקר ענה
ולהד"ע כלל דלל יתכן להיות שהרונחיס יהרגוס
כפניו ולהדרכל עושיס כמחשך מעשיהס כדי שלל
ירלה לותס שוס לדס שלל יתגלה קלוסס ועוונס פן
יתוודע להכר למלכות יר"ה ויתחייבו כאמת כידוע
והנה הוה לומר כן מכח קול הכרה שמעע וכדי
להתפאר ה"כ להטיל לימה לומר כן ולל מהימן
כדכריו הלזו וכפרט כי מחזיק עצמו לרוסס שהוה
נמנה עס ההרונחיס לותס היהודים ויודו כמעל
עמהס ולין לדס מזיס עצמו רשע ורוסס נמור ולל
יירל ולל יחת שמל יהיה כתפס על ההרונים הנז' ל
ולזו כלמן כוה כי הס מתפאר ומתהלל כדכר שקר
וכוב ולל יהיה הלל"ס למיתס מיסל כעני וכפרט
הנה הלה רשעיס לשר פיהס דיבר שוא וכו' ויש
לחוש להחמיר כה"ג כידוע ' כלופן הנה לפענו ד'
ספקות דנפלו כהלי סהדותל דכ"ד שרלוי לכל מ"ן
להתכונן כהס להחזיר הס הלזו כרלוות נכוחות
כדי להחזיר נשותהס של הלו החומלנים הו"ן והנה
נודע מ"ס הרלשוני' רז"ל שרלוי והנון לחפש ולהפך
כוכות נשיס הענוגות להוטיהס ממחסרס ומכללי
עינוגס וחוכח רמיוח ע"כ יודעי דת ודין למנה
להס נדדי היתר עד מקוס שידו מגעת כטו"ט
ודעת וכידיעה מכרעת וונת חוכתי ולעצמה וזה
החלי וה' לחלרים ועזור לי לכוין לחמיתה של תורה
ולל לחכשל כדכר הלכה ח"ו כיר"ל '

הנה ל"ס ה"ל הכ"ו ככר נודע פלונתל דקמלי
דלכיכל כהלי דיעל דלדעת הריב"ם גס"י
שע"ט וס"פ לל מהניל שוס עדות גוי מפי גוי
לפ"י ס'יהיו כ' שניהס מסל"ת כי ין דעיקר היתנוקל
הגוי מל"ח כעיגונל דלתתל חידוש הוה ל"כ הכו
דלל לוסיף עלת ול"מ הגוי מל"ת כי לס כמל"ת
שמעל פ' הרוג לו מת לו נמנל כעת מיתתו לו
היינתו ותל"מ שהרי ין הגוי כקי להכיר לס מכירו
הגוי היה מל"ת לו מתכוין לקעיד לתד"ק ויע"ש
ודעת הר"ן ז"ל כתס"ו סי' נ' דמהניל עדות גוי
מפי גוי וכלכד שיהיו כ' מל"ת שיעיד הגוי ה"כ
כמל"ת שגס מכירו הגוי ה"ל המניר לו היה מל"ת
לכל לס היה ע"י שהלה נ"מ יע"ש ולולם הרב
תה"ד כס"י רל"ט ס"ל למר דכלכל גוונל מהניל
עדות גוי מל"ת מפי גוי לפ"י שגל הניד הגוי ה"כ
על הגוי הרלשון שמע ממנו שהיה ג"כ מל"ת

לל

לא חייבו לו שמא ע"י שלוחו היו הכיורו הכיון
שהגוי הכ' כלום הכיורו בכתב ולא פי' איזותיו אם
הגוי הת' סיכי לו כן מעצמו ל"ת לו ע"י שלוחו
מכתמא לא תלינן לו שמא ע"י שלוחו סיכי תחר"ן
עם"כ וכבי הכיית דעת עליונים למעלה ז"ל מרן
ז"ל בכ"ז שהם ע"י סי' י"ו וע"ש וכדעת הגאון מוהרי"ן ו
ז"ו קב"ת לחלוגו כיה רבותא ז"ל דמרן ז"ל בכ"י
שם וכתבו שהם ע"ב שאר לו ז"ל הסיק כדעתיה
המוהריין ו דהקי כשיטת הרב ה"ד ז"ל במכוהר
כ"ד מר"ן ז"ל ע"ש וכן הכיונו ג"כ במה פו"ק ז"ל
הכיאיש שחר מרן ז"ל שאנס במה מהפוק' ז"ל חלקו
עלי מרן כוה וש"ל דמוהריין ו ז"ל הקי כשיטת הר"ן
ז"ל הנ"ל דמחמיר מהרב ת"ה ז"ל ויש מהם ג"כ
שהכיונו דעת הר"ן ז"ל נמי דש"ל כרבי תה"ד ז"ל
במכוהר כ"ז בשבלי הפוק' ז"ל שאר נקבו כלו
בכנה"ג שהם ע"י סי' י"ו הגב"י ופי"ו שהם ע"ב סי' הנ"ז
ס"ו וש"כ מהגב"י ע"ש הלה בשפתיהם לא ע"ש
שהנם הגוים שבתבו שבתבו כל גדולי
הפוק' ז"ל שהעידו בגודלם שבשר פשטה התורה
והמנהג להקל כדעת התה"ד ז"ל דכל בשתמא לא
חייבון והשבימו להקל כוה עפ"י תורת הרב ה"ד
ז"ל הנ"ז ומרן ז"ל בתשו' שהם ח"ג ד"ק מבלגם כמ"ש
בשמם הרב בנה"ג ויפי"ח ז"ל שם וכ"כ במה וכמה
מרבני הזמן ז"ל ועד שחתן שהם תחזה לרב נתבה
בשפת ס"ק ס"י ט' הזן ע"ש והנאון החק"ל ז"ל
כמ"ש שהם ס"י יו"ד הנ"ש ע"ד והרב ידי חזר
הגד"מ הר"ו ג"ד ועוד כמה שם' הבו מעפרי בתוכן
כי כולם תשבו במובלגם להקל עפ"י תורת התה"ד
ז"ל ועלה לתוש לפ' הר"ן וכ"ש לפ' הריב"ש ז"ל
הנ"ל הלשון הזה שהם בלבל כמ"ש הרוקח וכ"כ שמי
עמי בתשו' שחרית שאר לו בבתי"ו בהתר עצומה שהם
שעבתן ט שהנבתני ושם ג"כ הבתשו בקצור שבירות
הפוק' הנ' שגבתו להקל עפ"י עדותם שבשר פשטה
התורה להקל בהרב תה"ד ז"ל יש"ם וכ"כ הרב
הגדול מופת הורתו ז"ל מהרשד"ם ז"ל סי' הנשמה
בריב לפ"ח בשהם ע"י ו' הב"ש ע"ב ח' ועי"ש בהרב
בהרב תה"ד ז"ל יש"ם בדם מ"מ למיחש מיהת
בשי לפשרת הריב"ש ז"ל הנ"ו ופ"ם ל"ם הר"ן ז"ל
הנו"ל בוון שדעתם ז"ל להחמיר ומי יקל נגדם
בשיטיר עיות התמורה בפרש ורוחני בכמה וכמה
מהפוק' ז"ל הנו"ל ווותר מהמה דחייבי לפשרתם
להחמיר והמה בתבמתם הזהרבו בהם בכ"ד לוחן
והופנים להתבוים בב"ד לבריב"ם והר"ן להקל בחשר
התבם עיניו יקור הבריב בשורשן שת מקורם הערה
הלה בספרתם וגם שמי בעוני בפם"ד עינוני
הנו"ל עיקר ממבון נמי על הטעם ה"ב שבתבתי
שם בשותו נדון הב"ז דלה שייך לשומרו בנדון זה
כמו שירשה המעיין ומה גם הכל מה שהעידו
בגודלם הרשבו' וחק' ז"ל הבבר פשטה התורה
והמנהג להקל גם בשתמא בדעת התה"ד ז"ל הלה
הבר"ן והריב"ם ז"ל בנו"ל הוסה שמבי שהה הפעם
הלה ועוגל ב' להקל בב"ד עפ"י תורת התה"ד ז"ל
הב"ז מחמר הגון בהדין קבלנו עליהו תורת מרן
ז"ל ע"ב חשר ושמר בי הוה וה וב"ש בשדעתו
להחמיר ובפרט בשיטור עיות התמורה בירוב
ועיונו הרוחות למרן הנגם הבתבו' שהם ע"י חשר לו
ד"ן תפם עיקר להקל ב"ם הרב תה"ד ז"ל וב"ב בל

הפו"ם ז"ל שהיבתו בזה שבן הוה דעת עליון מרן
ז"ל בתבו' ע"ב מ"מ חזינן ליה למרן ז"ל בשה"ט
שהם סי' י"ו שט"ו הבסק בהר"ן ז"ל הוקח שב"ב
וז"ל גוי מל"ת מבי גוי מל"ת משזיתן ע"פ עב"ל
יע"ש הרי הקדק מרן ז"ל בלשונו הטהור למונקט
גמל"ת מבי גמל"ת המוכח להדיה הם ל"ל למרן ז"ל
הבעי' שיעור הגוי ה"ב שגם הגוי ה"ת היה מל"ת
והייבו עב"י שוטיה הבר בב"י שם שבן הבין הוה
ז"ל והבי מבמע ליה בדעת הר"ן ז"ל שהגוי ה"ב
יקיה ל"ת שגם הגוי ה"ת הגיד לו ל"ת שבן מדוקדוק
הבתי הר"ן ז"ל שבתבו' הגו' ס"ב מל"ת מבי גמל"ת
והלה ב"ם הבוש' הבלוש לחד מרן שגידרו בד' הר"ן
הקי נמי בשיטת התה"ד ז"ל בש"ם הרוקח בריבוים
ז"ל עיון ת"ת יב"ם בקמ"ח תומת יבדיש סי' קל"ג
וקל"ה פ"ת ח"ב סי' ז"ך מהר"י קלבי סי' י"ג מטה
יוסף ח"ת הה"ע סי' ט' ושאר פוש' ז"ל ע"ע וש"ב
לדעת מרן ז"ל הכ"י שהוכיח מדקדוק דברי הר"ן
דהבי ס"ל בפו"ל ת"ב בשהצריק מרן ז"ל בשה"ט
הבתי הר"ן וגקט הבי בליבתה גמל"ת מפי גמל"ת
והלו ים"ל הבין דבתי' שהגוי ה"ב יגיד ל"ת שגם
הגוי ה"ת הגיד לו מל"ת שלה ע"י שלוחו בלבל שכל
בתבם חייבו לבתמיר שמא היו הבריו ע"י שלוחו
והלה בהבא תה"ד ומוהריין ו והלו סברת התה"ד
הב"ז לת היבלה על שה"ט בלבל רק מיה"ם ז"ל הביחה
בהנהתו שם ם"מ דמרן ז"ל בם"ע בסק לחדיה בתר"ן
ז"ל הוקח וידוע דביקר קבלתנו להורחות מרן ז"ל
בלתיוחת הדין הוה הוקח לפ"ם בם"ע דלחו לפ"ם
בתבו' בפתח הוה שגויה בידוע וש"ב מלחר דעת
עליון מרן ז"ל בם"ע בהר"ן ז"ל וכ"ד לת כיקר
הבריו הגוי ה"ב שהגיו ה"ת המגיר לו היה מל"ת
שלה ע"י שלוחו בלבל רק בחו הבתי הגוי ה"ב בפתח
ולת ירבעו לוק עברו הדבריב בימו לבימו ולדעת
הר"ן ומרן בוותיה בסק בם ע חייבו להחמיר בב"ז
ומי יוכל להקל בזה נגד דעת מרן בם"ע ובפרט
בקיבור עיות התמורה בב"ל והבין חזינן להרב
ערך השולחן שה"ע ס"י י"ו חות ל' שבן הבין בדעת
עליון מרן ז"ל בם"ע בהר"ן ז"ל שב"פ וז"ל דין
ט"ו גמל"ת מפי גמל"ת ומבי מבמע הבעי' שהגוי
ה"ת היה בחל"ת מרן בם"ע מתבו' הר"ן וב"ן
דעת מוהריין ו ש"ו קב"ת בחר"ן ם"ע הרב מהריח"ט
ס"י ב"ן וכו' ועדיה מבוש דהריב"ם ס"ל הגוי מפי
גוי ל"ח הבריב מרן דהנה"ן דחתי חלת שביך שגם
הגוי ה"ת היה מל"ת וכו' שב"ל הבל"ע וע"ש וה"ל
דבון דחזינן בהקי דינה ג' סבירות בדבר להרב"ם
ל"ח גוי מפי גוי בלבל ולהתה"ד ז"ל לת מבעיה
דחתי חלת דתלינן להקל גם בשתמא וחמרי דוקי
גם הגוי ה"ת היה מל"ת ולת ע"י שלוחו בלבל ולהר"ן
ס"ל דחתי גוי מפי גוי חלת דבסתמא לת תלינן
להקל חלת דבתי' שהגוי הב' יגיד בפ"י שגם הגוי
ה"ת הגיד לו מל"ת שלה ע"י שלוחו בלבל ומשחר
דחזינן ג' דעות בוה מסתבר ליה למרן ז"ל למונקט
להלבה בפ' הר"ן ז"ל שהיה בסברת מניעתה וב"ב
דיב בב שמח בפ"י ג' ובן הבין גם הוה ז"ל בדעת
מרן ז"ל דש"ל בם ע בהר"ן ז"ל ישם ב"ה ב"ב
דיוב בבל הבוש' נקטו להקל עפ"י תורת' דיב תה"ד
ז"ל מ"מ בוון המרן ז"ל מחמיר מלן בפיון מלן דקיב
להקל נגדו בעיות התמורה וב"ם לבחין דקבלנו

קורלותיו כמ"ש וכפרט כשקוף להחמיר ככל הכ"ל
ומי יעצור כח להקל נגדו חלילה **והנם** דקדק
מהרשב"ם ז"ל ס"ה ס"י ס"ה וע"ש ס"ל
למר דפלוגתת רבא דהר"ן עם התה"ד ז"ל תליא כפלוגתת
לחריתי דפליגי הר"ן והתה"ד נופייהו מי כעי כעדות
גמל"ת קשר דכריס מו לא והיכא שכשודכרי הגמל"ת
כלתי הקדמת קשר דכריס כלל דעת הר"ן ז"ל דל"מ
עדותו כלל כיון שכשו דכריס כלתי קשר דכריס ס"כ
הוי מתכוין להעיד ול"מ ס"כ ה"ט נמי דס"ל ה"כ
כשכשו דכרי הגמל"ת ס"כ מפי גוי לחר כשתס
דל"מ משום שכריכוס הוי להוסיף על דכריו ולומר
שחכירו הגיד לו כך"ד ובהקדמת דכריס לחריס
ומהיכא תיתי להוסיף הוי על דכריו ועל עדות
הגוי דל' שהיה כקשר ובהקדמת דכריס לחריס מה
שלא הוזכר בעדות הגוי המעיד מפיו ' שלמר כן
ול"כ ה"ר דהר"ן דמחמיר בעדות גוי מפי גוי דכבני'
כפי' שיהיו שניהם מל"ת משום דלשיטתיה לזול
וכגון"ל שכל הרב תה"ד דלא כבני כשם קשר דכריס
כלל הלא כל שלומר הגוי ל"ת כלתי שלא כי מת
הו נהרג לפ שכשו דכריו כלתי שום קשר וכלתי
הקדמת ד"ת כלל משיב שפיר מל"ת ת"כ כשלומר
הגוי ה"כ כמל"ת שמע מפי חכירו הגוי שלמר פ'
מת כשתס מהני כיון שלין שום ריעותת כדכריו
המגרעת כחה של עדות ולא כשלו לומר שמה מתוך
שלכה הו לזוז לחתלכה לחרת סיפר הגוי.ק"ל כן
הגי כלום להוסיף על דכריו ומהיכא תיתי לכדות
מלכבו מה שלא הוזכר כדכרי הגוי המגיד כשמו
להד"ק מהרשב"ם ז"ל יע"ש ומכח זה כתבו רבני
התח' ז"ל דכיון דכלותה פלוגתת הו כבני קשר דכריס
הו לא כבר עלתה הקכמת כל הפו"ס להקל כהתה"ד
דלא כבני ק"ד כלל שה לפ"י לומר הגוי ל"ת פ' מת
שתס מהני ס"כ לפי' הה"ן דנס כמח' זו הר"ן עם
התה"ד ז"ל דקטי' להקל כהרב תה"ד דלא כבני
שיומר הגוי הכ' כפי' שנס הגוי הי' היה מל"ת
שלא לפ"י כשתס נמי מהני כמ"ש הרב מהריב"ר ז"ל
כתשו' כי כלה כדב"מ ס"כ ס"י קי"כ הק"ל ע"כ
והרב מהרמ"ח ז"ל כ"ם הכהיר דכרי מרדכי כתשו'
ס"י ט"ו דק"מ ע"כ והרב פרמ"ח ס"י קכ"ה
עפי"ד מהרשב"ח ז"ל הנ"ז וכ"כ עוד כמה מהפוס'
ידלח ז"ל עפי"ד מהרשב"ח ז"ל הנו' ע"ש הלא כ"ם
ול"כ נומח לנן נמי דכיון דכלותה פלוגתת דקשר
דכריס נקטי' לקולא הלא כבני ק"ד כלל והלא
כהר"ן ז"ל כהקכמת כל הפו"ס שתפסו להקל כלתי
ק"ד כלל הלא כהר"ן ז"ל כמ"ש לעלי כתשו' הנ"ל
ס"כ ה"ה והוה הטעם הכדין הוא דהתפוס להקל
גם כמח' זו הר"ן והתה"ד כעדות גמל"ת מפי גוי
דנקטי' לקולא כ"ם תה"ד הלא כהר"ן דפלוגתייהו
הל כהה תליא דזול כהר טעמת כמ"ש מהרשב"ח ז"ל
ושעמו ומימוקו עמו יכדלמרן **אמנם** לעכי הרוחה
דעם הרוב הלח' ז"ל דתפסו כדכרי מהרשב"ח
ועפ' הנחתוויסודו הנ"ז שהניחיסוד מוסד והנח"ה
סוברת דתרי פלוגתת הר"ן עם התה"ד הנ"ל הל
כהל תליא וכגו"ל מ"מ חזוק דלון הכל מודיס
למהרשב"ח כמוכח ויסוד זה דחזוק למהרש"ך ס"כ
ס"י מ' שכתב כפשיטות כעד הר"ן ז"ל דכרי המפר
לעכרי חכירו הלא כבני הר"ן קשר דכריס וכ"כ מרן
החבי"כ כשה"ג שה"ע ס"י י"ז הלכ"י לוח ק"כוו"ל
תפי' לדעת הר"ן עכרי המפר לעכרי חכירו ס"ל
שיומר קשר עניו לפניו או לחריו הרי"ך כס"י הנ"ז
הרש"ך ס"כ ס"י מ' מוהה לחד הו"ד כסוף תשו'
הרשב"ל הרב לחי ס"י ל"חוכתשו' ס"י נ"ה ע"כ והרב
מהרש"ך ז"ל שתמה טובל מכח זה על הרב הפוסק
שכדונו שטרח לנסח ידי חובת דעת הר"ן ז"ל וע"ז
כתב עליו ז"ל וכזה יש לתמוה הרבה על כת"ר כי
מ"ש הר"ן וכו' הויגו בעכרי המפר ליש' וכו' לכל
וכו' העולה מכ"ז שלא היה לריך כת"ר לטרוח לכתוב
מ"ש וכו' עכ"ל ועש"כ ונראה שהרב מהרש"ך ז"ל
סובר כמ"ש הרב תומת ישרים כס"י וקל"ד דס"ל ע"כ
ושלר פוס' הנ"ל דס"ל דלא פליגי הר"ן והתה"ד ז"ל
ומה שחשם הר"ן כתשו' ס"י כ' לפי' לשלת גוי מגוי
הויגו משום שהגוי ההוא שלחו היישרשות לבקש לת
המשומד משל"ב בגוי דעלמת יע"ש לחנם כבר
כתבנו דמרן ז"ל בב"י ס"ל למר דהר"ן פליג התה"ד
לגמרי בב"ל והבי ס"ל לבמה פוס' ז"ל וש"ב לון
לתמוה על הרב הפוסק דבגדון מהרש"ך ז"ל דהחריך
טרחך לנסח יד"ח דעת הר"ן ז"ל כי רבוס לשר לחו
ועיון במהרש"ך ח"ח סס"י כ"ו יע"ש לוך שיהיה הח
קמן דעת כמה מגדולי הפוס' ז"ל דס"ל הדעת
הר"ן דב כרי המפר לעכרי חכירו לא כעי הר"ן
קשר דכריס כלל וכבר נרגשו מהרי"ך ומהרש"ך שס
דס"ב לחלקי הלריך הר"ן שהגוי הב' ועוד שלא הגוי
ה"ל היה מל"ת וכתבו ז"ל דהייגו טעמת לחפוקי
שלא היה ע"י שלה יע"ש וב"כ הרפ"מ ח"ב ס"י ז"ך
דהגס דלא כעי הר"ן ק"ד כגוי המגיד לגוי עב"פ
מלריך הר"ן שהגוי הב' יחמר ל"ת שהגוי הח' סיפר
לו ל"ת כלתי שלה יע"ש וכבר השיגו הרב י"ל שה"ע
ח"ב סי' י"ו הגב"י לוח ס"ב שבבר קדמוהו שריס
מהרי"ך ומהרש"ך בחי' זה יע"ש ושס מדברי הרב
משפ"ן ח"ח ס"י ז' יש להוכיח דחזול בשיטת הרכניס
הנ"ז כיעו"ש וב"כ בפשיטות הב"ש בס"י י"ז שקל"ח
וע"ש בשק"מ מה שיי לפניו כמה דברבי דל"ש להו
כלו' לא ס"ל מונח ויסוד זה של מהרשב"ח ז"ל
וכמבואר **ומה** גס דמרן ז"ל פליג עם הר"ן ז"ל
בהיות פלוגתת דקשר דכריס וס"ל דל"כ"ד
דחזול כשיטת רבו מהריב"ר ומהרי"ט והריב"ש ז"ל
דלא כהר"ן ומהרי"ך כמתבאר כד"ק כב"י סי' י"ז
וכתשו' לה"ע ס"י נ' וכן הסכימו כל הפוס' הח'
כדעת מרן ז"ל וכמ"ש בעניותי כתשו' הנ"ל ושו
הכל כהיו פל נח"ת בסק להדיח כשה"ט כהר"ן דבעני'
גמל"ת מפי גמל"ת כב"ל ש"מ דלא תליא הח כהח
כלל והלא כמהרשב"ח ז"ל עוד שלא שכבי הרוחה
דמהרשב"ח נופיה לא קלי כהיו סברת דידיה למסקנת
שהרי בפי' ע"ג לחר ש"כ בכל מ"ש בסי' ס"ה לסוק
וז"ל ומיהו מדברי הריב"ש בסי' שע"ז נראה דבדבר
שמסופק לנו היולך היה הו היולך נאמר תלינן לחומרא
וכו' נראה דלא קני אם לא שנדע שהגוי הח' הסיח
ל"ת לבבל מן הסתם וכו' וזה שלא כדברי מהר"י ז"ל
ולא עוד שלא שהריב"ש כמל"ת ל"כ ק"ד וכו' ולפי"ה
מחמיר לחוש וכו' ע"כ וכגדון ההוא ילא יד"ח
הריב"ש ועין התומר ה"כ דבדונו היה ישרל כיעו"ש
ומן התימה על הרב מהרי"ן הי' כתשו' הדב"מ ח"כ
סי' ק' הנו"ל שבתבו' כתב וז"ל וש"כ לוך דהריב"ש
רבו החול' עליו בגוי מפי גוי דס"ל דמהני מ"מ
לעניו שלריך שיגיד הגוי הב' שהגוי הח' היה מל"ת
הר"ן

הר"ן ומוהריק"ו כחדא שיטה קיימי לדעת מהריימ"ט ומתו"ד נראה שנטה דעתו להחמיר כד' הר"ן ומוהריק"ו וכ"ן מתו"ד מהרא"ם כס"י הנ"ז שחובך להחמיר כד' הר"ן ומוהריק"ו וכתב הכי נתפייס כמ"ש מהרא"ק כנו"ל כשו הס הלמ"מ וקוה תימה שלא זכר שר הלוכח טובא דלא ס"ל הכי דמהרא"ק ז"ל כמש"ל ותו דמהרא"ק נופיה לא עשה עיקר מדכריס שו ולא סמך עליהס כמו"ל וכן רחוקין לנכדו הרב פ"מ ח"ב ס"ו כ"ו דכ"ג ע"ג כד"ה לויכרח וכו' שכ"כ וו"ל רוחה לומי דמרן זקנו לא תקע ידו תקועה על פי' זה וחוזרני למ"ש וכו' עכ"ל ועכ"פ מוכח להדיא מד"ק הללו דאין לסמוך ע"ד מהרא"ק הנ"ז להקל ואף דהרב פ"מ עיקר סמכיה עמ"ש מהרא"ק כס"י ע"ג המ"ל וכרור **ואכ** מכ"ש וק"ו לדידן דקבלנו דעת מרן כס"ע וכדין זה פסק להדיא כהר"ן דכעי' גמל"ת מפי גמל"ת כנ"ל לוין נוכל להקל נגדו ויש לתמוה עלכמה מרכני התח' ס"ה הרב פרמ"ח ס"י קכ"ה דרי"ט והרב נח"כ והנחון החק"ל ז"ל שכתבו ככל מ"ש הרב מהר"י ן ריו ז"ל ולא נתעוררו מדכרי מרן כס"ע שדעתו להחמיר כנו"ל ודוחק לתלק דכיון דרובא דרכוותא שמכרו לנקל עפ"י קורלת הרב תה"ד דלא כהר"ן ה"ט כלומרס שכן פשט המנהג כ"ס תה"ד ז"ל כמו שיראה הרואה כד"ק ז"ל שכן הטידו כנודלס שכן נתפשט המנהג ול"כ מלחר שככר נהגו להקל כס התה"ד תו חייטי לדעת מרן לפי' שהוא מחמיר במ"ש כעלי הכללים ועין כהרב שו"ג ז"ל כללי מרן ז"ל שכ"ח יע"ש דאף ודאי ליתא דהתינח לס היה מנהג זה קדוס קודס מרן ז"ל הוה ל"ש כרס כדין לא היה מנהג קדוש כזה למרן ז"ל כ"ש הו"ל למרן כב"י לקודיענו כזאת דנתפשט המנהג כזה כתה"ד הלא כהר"ן ז"ל כמו שהודיענו כן כהדיא פלוגתא דהר"ן ומהרד"ך דס"ל דכעי' קאר דכריס כנמל"ת אם כתב מרן כב"י מאם רבו מהריב"ח ומהרי"ט דנתפשט המנהג דלא כהר"ן לגלא נעבו' ק"ד יע"ש והיותר תימה על הרב מהרמ"נ ז"ל בסי' ט"ו הנ"ז ס"כ דמרן כש"ע פסק כתה"ד דלא כהריב"ש יע"ש ולא יעיר דמרן פסק כהר"ן דלא כתה"ד ז"ל וכנו"ל ולפי"ז תורה יוצאה לב"ד להחמיר כיון דלא ידעינן מס הנוי ה"ל הגיד לנוי ה"כ כמל"ת הו ע"י שלנה ומספיקא נקטי' לחומרא כהר"ן וכד' מרן כש"ע דפסק כוותיה וככל הנ"ל מלבד שנדיכוס לנו לחוש לס' הריב"ש דמחמיר טובא וס"ל דל"מ שום עדות נוי מפי נוי אף"י דיהוי שניהס מל"ת לדעת כו"כ פו"ס ז"ל שהכיעו כדכריו דהכי ס"ל למר ומרן ז"ל מכללס כמ"ש בכ"י ובתב"ו וכבל מש"ל ולפי"ז לכאורה נשותהס של הלו הנעלמיס דל"ד עדיין הס בכללו כהזל העיונין ולא מלאנו להס התר לכאו' בקפק זה וכמדוכר **אבן** לאחר הרחות היטב מלתא להס פתח תקוה ויקר גמור לפ"י לס' הריב"ש והר"ן ז"ל ומתילא יוצא לנו התר לפ"י לדעת מרן כש"ע דס"ל כהר"ן ז"ל והוא ממ"ש כמה גדו' הפוס' ז"ל הו"ד בכנה"ג הל"ע סי' י"ו הגב"י אות וכי"ל שם אות יו"ד דס"ל לחלק כין להריב"ש כין להר"ן ומוהריק"ו ז"ל דאם משיחת הנוי ה"ל כיכר ונראה דהנוי ה"ל המגיד לו היה מל"ת ולא ע"י שאלה מהני לפי' להריב"ש והר"ן ומוהריק"ו ז"ל יע"ש וכ"כ להדיא מרן נופיה כתס"ו מהל' ע"ס ד"ק ע"ג דכוה כ"ע יודו דמהני יע"ש וע"ז סמכו כמה וכמה מהפוס' ז"ל להסכים להקל כב"ד גם להריב"ש והר"ן ומוהריק"ו ז"ל כמ"ש המעיין בד"ק לא עת הלקק פה ' והנה כנד"ן הרואה ירלה כדכרי הגוי ה"כ הלוה המגיד ל"ת לעיבר' השומע דמשיחתו מיכר ומוכח להדיא דגם הגוי ה"ל המגיד היה נ"כ מל"ת שלא ע"י שאלה כללו וזה מוכח ממ"ש הגוי ה"כ הלוה שכל הלו הדכריס שמעתיס מן השומר הב"ז שהיה שומר כיעד וכו' שמדכריו הללו מיכר שהגוי הל' השומר הב"ז סיפר לו כל הלו הדכריס שלא ע"י שאלה ממנו כלל רק כמספר לו חידושים שאירע לו ובוולתו שכן דרך הגוים וזולתס כשימלאו יחד מספריס ול"ז חידושים שאר לא ידע לותס חכירו השומע לו ותכירו הוא שומע ממנו החידושים הנו' וכמו כן הכא כלומרו שכל הדכריס הללו שמעתיס מן השומר וכו' תיכף שמעתיס כן מוכח להדיא שהיה ה"ל מל"ת שלא נשאל ממנו ומוולתו כלל וקרי זה דומה ממש למ"ש הרב תשדוות הפסנה כלה"ע סי' כ' עכ"ל כ"ד שאמר הגוי ה"כ ס"פ הגוי סיפר לו דכתב הרב ז"ל הלשון הומרו מולוק ונטו שר"ל סיפר לו מזה נראה שהיה הגוי ה"ל מל"ת ולא ע"י שאלה יע"ש ומשיס ילוף לכ"ד הרב כמ"ח מוסירי ח"כ לה"ק ע סי' ו' וע"ש לוף הכא כנד"ן שאמר שכ"ז שמעתיס משומר היער שתיכף שמעתי מוכחת טפי דהיה השומר מספר לו ל"ת כלאי שאלה כלל וכמדוכר ולעני"ד הל' דל"ד עדיפא טובא מנדון הרכניס הנ"ז שאמרו לתס דמשומרו סיפר לו מיכר דהיה ה"ל מל"ת כב"ל הגס דהוה מל"ל דלשון סיפר לו יש כמשמעו נמי דע"י שאלה סיפר לו משא"נ לשון שמעתי מ"פ לון כמשמעו ע"י שאלה כלל ול"כ כ"ד נפיק כמ"ש מנדון הרכניס הנ"ל וכמונן וע"ע שם להרב כמ"ח ז"ל מ"ש זה קודס לזה יע"ש דהוה תנא דמסייע לן למאי דכתיבנא כעניותין ביעו"ש ולפי"ז יפלאו יה"ח הריב"ש והר"ן ומוהריק"ו בל"ד דכ"ע יודו דמהני בל"ד כיון דמשיחת הגוי ה"כ מיכר ומוכח להדיא דכל מה שהגיד לו הגוי ה"ל היה מל"ת שלא ע"י שאלה בלל ולוכל לחיחם תו בל"ד לסכרת הר"ן ומוהריק"ו והריב"ש ז"ל כלל עפי"ד הפו"ס הנ"ל וכמו שכתכתי ' והנס הרב הלוה רכה כקוב"ט עינוכת די"ל ע"כ הכיל להתת הפוס' שכ"כ כדעת הריב"ש וליהו ז"ל פלוג עלייהו והכי לחמר מר דלהריב"ש ל"מ עדות נוי מפי נוי כשוש לופן לפ"י היהו שניהס מל"ת ס"ס אס משיחת הגוי ה"כ מיכר שהיה הגוי ה"ל מל"ת הל"מ והוכיח כמיאור שכ"כ כמה פוס' כדעת הריב"ש דכל לפיוק שוין יע"ש נמלא דעת הריב"ש כ"י הנ"ז כמח' הוה שנוי וכמכואר וא"כ לכאורה יש לחוש לדעת לותס פוס' דס"ל כב' הריב"ש לחומרא דלא שנה וכנ"ל הנה מ"מ יש להקל כב"ד גם להס ז"ל מכח ס"ס והוה זה ספק לא הלכה כהריב"ש המחמיר טובא כנ"ז אף כהר"ן והתה"ד ז"ל ודלא"ל דהלל' כהריב"ש שמא הלכה כב' הפו"ס דס"ל כב' הריב"ש דאס משיחת הגוי ה"כ מיכר שהגוי ה"ל היה מל"ת גם הריב"ש מוה"ק דמהני והוה מתקפך שפיר כמוכן וס"ס זה עצמו כתכו הרב חס"ל ח"כ לה"ע סי' ו' דס"כ ע"ג ויע"ש ודון מניה ולוקי כלאחרין וכמדוכר

תו זוכח כנ"ד ס"ס לחתיכת תרוכת והוא זה הכבר
ידוע דלזוכ' פלונת' לחריתי כון רכוות' קמלי לי
שלנה מנוי לנוי מוקת דלנה נחשכיה מל"ת לו נ"ל
דלרעת ה"ן והדב"ם ז"ל ודעימייהו הנשלל מנוי
לנוי ומשוב לנ"ה חשוב חו מל"ת ולרעת הרב ה"ר
סי' ל"ט שלנה מנוי לנוי זוכה מוקת וחשוב שפיר
מל"ת וכן פשק מור"ם ז"ל כהנהת סע"ו יע"ש וכבר
הזהירו כוה להקת הפוס' ריחשו' וחק' ז"ל ע"ש
הלנ"ה כם' לנ"ה השחירו עולות ועבד לחרן תחה תחוק
להרב נוכח השולחן כלה"ע סי' י"ד ד"ך ע"ג שעמר
כמכוכה זו והלריך כוה וכו"ד כתב וז"ל הרי הוכחנו
מכמה רכוים ועצומים דלולי כשועת הרב ה"ה ז"ל
וכפרט חלנה"ה מהרי"ל ומהרח"ו מ"ש שהעידו
שפשטה הורלה להקל ג"כ פשוטה היא מקום להקל
וכדלי הם כל הרבנים שזכרנו לפוך עליהם כמקום
עיגון וכו' מעתה גם לנן כדיהו יש לרון להקל כנ"ד
ולו' דלף רבר' הבר"ן ומהרי"ו מחמירים מ"מ
כיון שכבר פשטה ההוראה להקל כם' מהר"ר וכן
הוא הסכמת הה"ח ס"ב לעיל לין לנו להחמיר וכו'
עכל"ל עש"ב ולנ"ה ויהיה לנ"ה מח' שקול כין הפו"ס
ז"ל לפי"ה י"ל להקל מכח ס"ס והוא זה ס"ס הנוי
הת' היה מל"ת לו עפ"י שלנה הנוי שלנל ממנו
וס"ל דעפ"י שלנה הנוי ה"ב הוי הכרי הנוי ה"ה
עדיין ס' הוא דהפ"ל דשלנה נוי לנוי לוכה מוקה
ולנ"ה מפקה מתורת מל"ת וכ"ם תה"ד וריעוימיה
ולעולם מל"ת קדיקין ליה והוא ג"כ ס"ס המהפך
שכיר וכמוכן וכבר רלוני לבתר מנרו' הפוס'
הה"ה שעשו כבר"ה הך ס"ס הכ"ו רלשון ועלה לרעון לפניהם
לרון להקל בכה ס"ס הכ"ו רלשון הרס המעלה
שהועיל הך ס"ס הכא הוא הרב מהרי"ך ז"ל פרע"ו
שוכלה כמ"מ הה"ע סי' מי' דרב"ב ע"ה ויע"ש
וכ"כ הרב כר"ם הה"ע סי' ח' הל"ו ע"ר והרב נה"כ
הה"ע סי' ט' רח"ן ע"ר והרב חק"ל סי' מכ"ו רס"כ
ע"ג וב"ר והרב ירו' רוד רר"ו ע"ג וב"ר יעש"כ
חוק לנן נמי כעקבותיהם נלך לרון להקל בכה ס"ס
הכ"ו וכמדובר והנם הנומה המרן ז"ל חזיל בפיטת
הר"ן המתמיר כתרי קפיקי הכו"ל עב"ו לין לחוש
כיון דלוכה קמן ס"ס להקל וכבר כתבתי כעצומי
כספרי הקנין פני יפתח יו"ד סי' ט' כפס"ד שנלנת
דכלאים דבס"ס יש להקל לפי' המרן מתמיר כ"כ
הסכיקות ועש"כ ועתה רלוני שב"כ הרב רב כרכות
נר"ו הגר"מ כיתות"ם' והכיה הלוה לוה מדברי הגלון
הרב מח"כ ור"ר ועי"ם עם דלעב"ד חוכה למיעדי
נפנה כרלוניהו הנו"ל דלנ"ה לוירותם הרב מח"כ
לנ"ה כ"כ קפיקי הכתר מניהו מתמיר מר"ן ז"ל
כיעו"ש מ"מ הדין דין חמת דעבדינן ס"ס לקולא
הנם המרן מתמיר כפ' הס' וכמ"ש שם ויע"ש להרב
נוכח השולחן שם הב"ב ע"ב מ"ש כפרע וה דס"ק
נגד מרן יע"ש ומה נם בכה"נ הנ"ל המרן כתבו'
הה"ע מדיני נמל"ת ס"ל להקל כ"כ הסכיקות כיעו"ש
ויעוין להגלון מהר"מ לובלין ז"ל כסי' ק"י הס"ט
ע"ב ס"ב וז"ל לפל מר' מהריק"ל כתבו' נרלה
לחות פוסק כ"ס זו שלא מהרש"ל כעל תה"ד עכ"ל
יע"ש ותו הכבר כתבנו הכל הפוס' ריחשו' וחק' ז"ל
תפסו להקל כפ' הרב"ח ז"ל והעיד שכן פשט
המנהג והסורלה להקל כתב"ה כ"כ הסכיקות הנ"ז
וכמ"ל ח"כ ודלו הערכי"ם להקל כשופי ולין

לחוש עוד להחמיר כלל ' כלוכן עלה פירנו הקל
הספק הרלשון דלחרב כנ"ד כעדות הנוים הנ"ז
נם לת"ל נם לת ה"כ דחשכינן לרלשון נ"כ ודלי
מל"ת ותלונן להקל מכמה ס"ם הנ"ו מעלה הוקל
הם' ה"ל הנ"ו לנמרי וכלל מה שנתבלר:

מעתה לשומה עיני לל הם' ה"כ שנם תפקנו
כנ"ד והוא נדול לללי דלה הוכר כדברי
הנוי הנ"ו מי הס שלנו היולה ס שהנוד לו הנוי ה"ל
שנהרנו כלוקו יער מה שמ"ז ומה שם לכיתם ושם
עירם ולנן קי"ל דשמו ום"ה וע"ש כיני כדי להניר
לנשותם וע"כ נה נחלקו הפוס' ריחשו' כי לם לי
סני בהרי מניירו הקיינו שמו וע"ש לו שמו ום"ה
לכל כהעדר כולם ליכה מ"ר דמהני ולפי' כתרי
שמות מניירו הרמירו טוכה כל הפוס' ריחשו' וחק'
ז"ל וחששו להחמיר לדעת הרי' ישעיה ז"ל ודעימיה
דס"ל דשלשתם כיני' לעיכוכה ולו כעיר חד מניירו
ל"מ כלל כמכוהר כ"ו כמר"ן ז"ל כב"י חוז"ע סי'
י"ו וכבנה"ג וי"ל שם כמ"ם הרוחה וכבן לנן מה
נעשה כיום שיהוכר כנ"ד הלוכה הזכרת שם חפ"י
חד מניירו כלל ומתי על יהודים לחריש דחתו
מעלמה הם מנידים שנהרנו כיער ההוא ולה על
לו המכוקשים לשלנו חשר לתו כלום לעתיר נשותם
והנם שנתנו כהם קיומים בנופם ובערם נון ולרוך
שער לחור ירושם כנו לונם תכר בנדיהם לנשותם
כנו"ל כשלשתנו הנם נודע דלה בעכוים לשומנה
כלנו כלל דלהו מוכהקים כלל ניהו הכמה יהודים
לוכה כאוקה מהם קלדים קומתה מהם חדוכים לכניס
ולחודים ונם כשערם מהם חדוש מהם לחור לו
לכן כידוע ונם לשומני כלוש כבר נודע דהויני'
לשלנה לחומרה כמו שעלתה הכבמת כל הפוס'
ז"ל כידוע ות"כ מלן מוכח דעל לנו חוקה הנוד מה
שהניד הנוי ה"ל שנהרנו ותנה לתת לשלחוה ספק
נדול הוא זה ונדיק נגד וכר נגר דלועדקניה ' לת נם
לחר היעוב היטב כעינן רלוניו ונתון לל לכי שנם
ספק זה מנלנו לו פתח תקוה פתוח לדווחה לה לוירו
כלוכן פשוט ומוכלם מכל הפוס' ז"ל כפי מה
שלעב"ר והוא הדכר דהנה נודע מ"ם תר"ן ז"ל
כתבו' סי' נ"ל דהעפ"י שלמרו כתו"ם לין מניירים
עד שמניירים שמו וע"ע לל כה למעט שלין סומכין
על לומד הדעה כנון שמעידין על נופו דלחוק ונוץ
וכן למעט שלין סומכין על עדות שמו כלל שם עירו
לכל ודלו כל שמעיד דהכר כדור שלל לספק כלחר
מניילן לת לשתו לשעפ"י שלל הוכר שמו והכר כדור
הוא זה עכ"ל ויע"ש הנה מכואר יוצל מד"ק דהל
דהנריכו ז"ל שמו וש"ל ילע"ו מלל כלל
טעמל ונוירת מלך הוא לולל ה"ש הוא כדי שנדע
על מי הוא שם הנוי וכיון שהכר כדור לנו על מי
מדכר דהניינו כשהעד מעיד כהכר כדור של"ל לספק
כלחר תו לין לנו מיוים להוכרת שמו ולל לע"ל
וש"ע כלל וכנ"ל וכ"כ מהרשד"ם כלה"ע סי' פ'
וז"ל מה שנריך שמו וש"ל וש"ע כ"ו פשוטה דלתו
הלכתל כלל טעמל הוא דעמל הכר זה לל הוא
ונזירת מלך והכו הלל לוסיף עלל לללל טעמל הכר
לוכל והוא כי היכו הכרע על לויוה לחרש מהכר עד
שלפני לל הוכיר שם המת כלל לללל שנתן כו סי'
מוכהקים היו עדות ומשיחין ה"ל עכ"ל וכ"כ עור
הרב הנז' נוכיח כבמה מתעו' הה"ע לשר נו

וכח"מ סי' שפ"כ וכל חולקיה דמר הוה מכח תצו' הר"ן ז' ל' הכ"ו וכ"ס מהריח"ם כהרכה מתצו' וכפרט כס"י כ"ג וכ"כ כמה וכמה מהפו"ס רמ"ג ורמ"ח לאחר נקבלו כתו כנגה"נ לאה"ע סיי ז הנב"י מלוות ס' ויולך וכי"ח שם וכמ"ל וע"ע למהרשד"ם לאה"ע סי' רמ"ג כעדות שלא כה זכר שם המת וכו' כללא כיולן ולהכי אמר מר אחין טעם כשמות דיוין השם רק למען דעת מי הוה המת לו הנהנ המעידים עליו וכל מה שאנו מכירים לזולתו יהיה מלוזם לד' זיהיה די ושב"כ הר"ן כתם"ו עב"ל יע"ם וע"ז סמכו כל הפוס' ז"ל להקל ולהתיר כב"ד לאף כלא הזכרת השם כלל כל דלוכח הוכחה ברורה כב"ד שידעו כבירור על מי סח הנוי כלזה לומן שיהיה לאחר המלא תמלא חיוו הוכחה כב"ד כמ"ם המעיין הלא כספרתם לא עת האסף פה וולתי הגל"ע ותל"מ הנה הרב מהרי"ט ז"ל כתם"ו כי כלאף כבניתין וזאב סי' ז' כתב דכל שאנו יודעים דבעלה על זו היה רגיל בפרדס והעידו דלוותו שהיה בפרדס נהרג דבר ברור מיקרי וכו' עב"ל ע"ם והרב המ"כ סי' ק"ם כתב בנמל"ת שאמר כ' לנשים שהולכו לחורה על נוי פ' נהרגו ואנו יודעים מי הם הלנשים שנלא הנוי דבר ברור מיקרי וכו' עי"ם וגם כתבו' סי' ק"ט להרב הנ"ו כתב נמל"ת שאמר כ' יהודים שהיו נו"ן עם נוי פ' נשבו ונהרגו דבר ברור מיקרי ואעפ"י שלא הוכיר שום"ה וע"ע וכו' ורלוה לב"ז ממ"ם הרמב"ם כפי"ג מה' ג הב"ד וז"ל כלא לאחד ואמר אמ"ל כ"ד לו לנשים כשהלך למקום פ' ומ"ל שמת ונקבר ן' מיכלל וכו' הנלוח ואמ"ל והנלוח ס"י מי הוה זה הולול ואנו יודעים פ' הידוע כשם זה הרי לאחו מותרת וכו' וע"ש וכ"כ הדב"מ לאה"ע סם"י י"ט וע"ש הנה נתבאר מב"ז דבידוע לנו כבירור על מי סח הנוי לו הוה לעד לאעפ"י שלא הזכירו שמותם כלל דבר ברור מיקרי ולין לחום ולהסתפק כלאחר ולהכי מוכח להדיה מהר"ו הרמב"ם דעבדו המוסכמת מכל הכיולה מרן בב"י שם סי' י"ז שהנויה לא העידה על שמו ולא ע"ם לבוו וע"ע וולתי שאמרה שהוה היה מו עתנו ועושה מלאכתו כשהיה כעבו וכו' והעלה דלאחו מותרת וע"ם הרי דהיכא דלנן ידעינן בקוסטא על מי מדבר הנוי לו עדות על הנוי על המיתה וידיעתנו שהוא פב"פ דבר ברור מיקרי ובמכואר וב"כ עוד כו"כ מהפו"ם ז"ל ע"ע וע"ע למרן החבי"ב ז"ל כתם"ו כע"ח לאה"ע סי' ח' וכבאר מ"ח מוצרי ח"ב סי' ו' מ"ם עוד כזה דנם הם ז"ל הסכימו להקל ולהתיר כדבר ברור גרוע מכל הנ"ל לאפי כלא הזכרת השם כלל כיועו"ם

ובן מב"ז מוכין ונדון להקל כב"ד לאפי כלא הזכרת השם כלל כיון דידוע לנו כבירור שלנו שני היולדים הנעלמים והמכוקשים בעת לא נתנו כלום להתיר כשיתפם הם הם שהיו ישנים בכפר לא דאף כלכויה בכית השוק כלאחר הביאו היולדים המתפשים עליהם שבן חמ"ל שוק הכפר הנ"ו שנתארחו לנלי בלילה וככוקר הלכו להם כמו שהניד הנוי הפלשתי הלז ממש ונם ידוע לנו בבירור שלנו היולדים שנתעלמו המכוקשים שלנלו הם הם ולא זולתם שום להם חנות בכפר בנלכית ולא ים שם שום חנות ליולדי לאחר כלל וכן אמר הנוי ה"ב הנ"ו להעד היולדלי השומע ממנו שים להם חנות בכפר בנלכיר ' ונם ידוע לנו בבירור שבאמו"ן לאחו לאחד מלנו הנעלמים הנ"ל נתעלם בשנה שעברה לאחותו דרך וכלאותו מקום ולא נודע מי הכהו ונתפסו כני הכפר המסוך לשם ע"י המלכות יר"ה והוציאו להנות ליורשי הנעלם כדי כסף ככל מ"ם הנוי ה"ב כנ"ל ' ונם אמן ידיעינן בבירור שלנו ה"ב יהודים הנעלמים והמכוקשים בעת הם הם שנקבו מכותם לדיכם לנלכת לכפר בנלכיר והם נרוכים לנסוך על הדרך הנמ"ל וכן אמר הנוי הנ"ו שהיו כ' יהודים הולכים לבנלכיר וכו' ס"ב מב"ז מוכח להדיה דאין לך דבר ברור נדול מזה דעל לנלו היהודים המכוקשים לנלנו בעת היה שם הנוי ל"ת שנהרנו לשם"י שלא הוכירם בשמם כלל אין להסתפק כזולתם כלל והם הם שנהרנו רי"ד ויב"ו ונשותהם הותרו מבכלי עינוכם כלתי ס' זה כלל ובמו שנלמד ב"ז מנדונות הרבנים הנ"ו ולדידי נ"ד עדיפא מדכולהו וכמ"ם המעיין ויפעוט בנדק כל לאמרי פי וע"ם כפרט זה להרב בלאר המיוס מסי' ס"ח ויולך ולהרב חק"ל מ"ב לאה"ע סי' וחט"י ולהרב רלם מבביר לאה"ע מסי' נ' ויולך ולהרב החסיד רלם"ל מהרח"ח נלנין ז"ל בם' הטהור חוקי חיוס סי' י"ט כתם"ו הרמתה וכתם"ו הרבנים ז"ל שעמו מ"ם כזה עם"ב ולהרב ירי דוד הנד"מ סי' וו"ד וו"ב וכסוף הספר דר' ח ע"נ ובשאר ספרי הח"ח ז"ל עמו מספר והדברים כרורים והמריכות כזה עוד הוא ינועתו כשר ולך למותר ועלה כידנו לתר כרור כשופי לספק ה"ב שנפל כב"ד ויש היכו לנורה להקל כו נ"ב וכלל מה שנתבאר לאחת למעלה:

אלא מעתה לשיטה שניו לל הספק ה' דלתרע כהלי סהדותל דב"ד שלא הוזכר כדברי הנוי ה"ב שהניד לנו הנוי ה"ל שלנו ה"ב יהודים נהרנו ונקברו ולדעת הרמב"ם ז"ל פ"ל מת וקברתיו ודבים ועלומי' חשו לקברתו לחומרל וכפרט שם נדין דין נדון זה דהוי כמלחמה קטנה דודלי פ"ל מת וקברתיו לבמה וכמה רבותל קמלי וכתרלי רחייבי טפי לבדדמי וכמ"ם כזה הנו"ה הה"ל או נהב"ח ז"ל וכב"ד לא הוזכר כדברי הנוי ה"ב שום רמז מזה ונם קבוצה לא הי"ל ולכלו' נראה דלכתי לא הועלנו כלום כתקנת היו כבי להחירם ממלכרם משום ספק זה נכמדובר **אמנם** בהיות מן החיוב המוטל עליהם לחפש חיפוש מחי' לכל נדדי וטעמי ההתיר כעיונלו דלתתל כלאחר הזהירונו חז"ל וע"כ לחפש"י ולפלתי למלא להם נדדי ההתר ככל הספקות הנ"ל וכן לעשה נם כם' זה להסכים להקל נם לד' הרמב"ם ולכל הכלים לחריו רחייבי לסברתיה כלופנים נלוחים דב"ע מורו כהו דלו לי להקל כב"ד לפי כהעדר קברתיו וכדבעי' מימר קמן כם"ד:

והנה טרם כל לורוב למעיין הסכמת כו"כ מנד"ו הפוס' רלם"ו וח"ח ז"ל שהחליטו מלמרים דלון לחום לם' הרמב"ם והוא ס' יחודית כמ"ם ההכ מהר"ח לנלכנדרי ז"ל כם' לליה רכה כתם"ו סי' כ' הי"ו ע"כ שלפק לים טהור כל סברות נדו' הפו"ם דם"ל הכי ושכבר נתפשט המנהג להתיר כיפה נם כלא לאמר קברתיו ושכן נעשו מעשים כב"ו כשלומיקי יע"ח לתיר נם כהערר קברתיו וכתב עוד דנם הרי"פ ז"ל לא הצריך קברתיו אלא כמים ומלחמה הוקח ולזה הסכים הרז"ה וע"ז כתב

הרשב"ה כתבו' ומי יקל ראשו נגדם לחכל כיוצא חין
מי שיאמר דכעי' דליומא מתי וקברתיו רק הרמב"ם
והוא כ"ת וכמ"ש וכו' ועשה"כ ודכר ה' כפיהו לאמת
דהכי מוכיח להרי"ף ז"ל כתב"ו סי' קי"ט הסל"ה
להדיא דכיוצא לא כעי' קברתיו אפי' כלסטים דהוו
מלחמה קטנה יע"ש ומזה לכי תמיה ע"ד כו"כ
מרכני הלחם' ז"ל שנסתפקו ונכוכו כ"ד הרי"ף מי
ס"ל כהרמב"ם דכעי' קברתיו כיוצא נ"כ או לא
דלשתמיט מיניה מלכי תש"ו הרי"ף הנ"ל דמשם
כאר"ה כת"ר דרך תנא ופליג להקשות על הרמב"ם
כתה וכמוהר **באופן** שרוב ככל הפוסי' ז"ל פה
לחד הסכימו שלא לחוש לפ' הרמב"ם
המעריך קברתיו נס כיוצא עד שהכר"ם כתה"ע ס'
ג' דמ"ד ע"כ כתב דהמחמיר לא יפה עושה דמוציא
לעז על הראשו' משום חשש ממזרות ואין רו"ח נח"ה
יע"ש וכ"כ מר כריה הרב"מ בכמה מקש"ו וכפרט
סי' ו' הק"ח ע"כ והכ"ה סי' ד' והרשש מצכיר כמה
מקש"ו והרב ירמי דוד הכר"מ בכמה תש"ו ושאר פוסי'
רבו מלמנות וכבר הקרכתי קלת כזה כתש"ו לחרת
הנ"ל ושם נ"כ הודעתי ה"ן כתיב כו"כ טעמא
וסניפים לנפלת יד"ח הרמב"ם ז"ל מלרי דכל לתרוותא
הדין הקכלנו הורותיו כ"ם להחמיר כידוע ונס
נלפלת י"ח כל להקל הפוסי' דחיישי לסברתיה הנס שלא
קכלו הורותיו ושם הכחתי כענותי כל הטעמים
דשייכי להקל לכ"ע כהשוא נדון אשר מקש וכמעט
רוכם מיהך שייכי הכא כנר"ד ע"כ אמרתי להכיא
מהם פה כל ה"ט ההם דשייכי נמי לנ"ד כתוס' נופך
קלת ובתר הכי ליסוף עוד טעמי לחרייכי מלי דשייכי
תו הכא לנ"ד מלי דלא שייכי כהשוא נדון כמ"ש
הרשאה זה ילא ראשו' מ"ש הר"ן כתש"ו הביאה מרן
כב"י וכב"מ דחין ס' שכל שהנוי מכירו ג"ל שיאמר
קברתיו יע"ש מלתא כטעמא ורוכא דרכוותא שמכו
כ' ידיהב קדם על חי' הר"ן ז"ל הלזה ומניה ילפי
להקל בב"ד נס כלא קברתיו ע"ש הלא כס' וכבר
נכנסו כלו כחסיפת וקניס הכנה"ג והי"א יעש"כ
וע"ע למהרש"ם בק"ע ד"ך ע"א טעמא טעים למה
כמכירו אל"ל קברתיו וע"ש והרב ח"ת שם הח"י נ"כ
כתב דכל דמכירו הוא מעמיד עלמו לרשות סוף
מיתתו וכ"כ בשמו הרב"מ ח"א שה"ע סי' ה' וסי' ז'
וע"מ נכנה"ג אות קפ"ז וכי"א אות רע"א אי הר"ן
והם"מ אמרו דכר אחר אלא ועש"ע כי"א אות הע"ד
הי מניחו עדיף הוכרת השם או מכירו עדיף יע"ש
כיוצא המורה מכל דכחדא מניחו סגי או מכירו אי
מזכירו כשמו או מגל"ק וכמוהר ואתה תחזה למרן
החכי"כ כתש"ו שה"ע סי' ח' שם להקל כב"ד כלא
קברתיו עפ"י אי' הר"ן ז"ל הכ"ו כמכירו וכתב
רבב"ד משיחת הנוי ניכר שהיודי הנהרג היה ניכר
שלני כחיוו כלי ספק מדאמר היהודי כה"א הידיעה
יע"ש והנלון מהר"ח מכונדור ז"ל כתש"ו הוכלה
כנכעת שאול ר"ח ע"ג כתב להקל כב"ד כלא קברתיו
עפי' ת"י הר"ן הכ"ו כמכירו וכתב דכב"ד שהע"ה
הציד שזה היה תקנו של הרר"ן ת"כ כודאי הכירו
מחייש וניחש אפי' להרמב"ם ועש"ע וש"כ לוף ה"כ
כב"ד שהנוי ה"ל הגיד לאכירו הנוי הכ' שאלו הכ'
יהודים שנהרגו אחד מהם הוא אחיו של ההרוג כעת כופר נפש
אחיו ע"י המל' יר"ה ונס סי' ל' חנות בכפר כנאכיר

ככל דכרי הנוי ה"כ שכן שמע מהנוי ה"ל ת"כ כלאתי
ס' שהנוי ה"ל הוא מכיר אותם לאלו הכ' יאודיש
כחייהם הכרה מעליה כטיב קידושה כהו סי' כתוך
סי' כנ' וכיון דמשיחתו ניכר להדיא שהוא מכירם תו
אל"ל קברתיהם דאו ל"ח דאמר כדרמי וכאי' הר"ן
הנ' וב"ד רמי ממש לנדון הנלון ז"ל הנ"ל וכמכואר
ודמי נמי למ"ש הרב י"ל שם אות ה"פ כמי שאמר
אותו שהיה מעיר פ' מר"ש שהיה מעיר פ' ואלו
שמכירם היטב וכרוב **והנם** שהרב ת"ד שם רי"ז
ע"כ כתב דהאי הכרה כעי' אלן לידע שהיה מכירו
ולא סגי כשיחת הנוי שראיה שהיה מכירו ל"ד הר"ן
ז"ל וע"ש הנה מלבד הרוח עלמו כתב שם עוד
דמהרש"ם סי' י"ד ומהרח"ם סי' ג' אומם מכיוים כן
כ"ד הר"ן וע"ש נס מרן החכי"כ כתש"ו ח' הל"ל הכי
ס"ל כפשיטות כב"ל ונס הרב י"ל שם אות ער"ה הכיא
דכרי הג"ר הל"ל וכ' עלזו דמכלנות דכרי הפוסי'
נראה שהם חולקים ע"ז וע"ש ונס דחוכא חולקים
על ח"י הם"מ והר"ן ז"ל כשמם הכב"הג שם אות
קע"ד קמ"ה והי"ל הנכ"י אותה הכ"מכ"כ וכי"ל ח"ח
הנכי"י אות ל"ח דאפי' כהזכרת שמותיהו מועיל וה"ה
כמכירו מ"מ כבר כתב שם הכנה"ג דאומרת יתירה
היא וכל שמזכיר שמו או מכירו כזה די כיוצא וע"ש
וכתב ע"ז החס"ל ח"כ כמ"ה ע"כ ו"ל והכי חזינא
לכל החת' דלא חשו להחולקים כלל וכל ג' מייתי ח"י
חה"מ והר"ן כבדוני ותו דהן לו והא מת' החוכא ס"ם
ס' אי הל' כהר"מ דנס כיוצא קברתיו או לא
ואתי"ל דה"ל כוותיה דילמא נס הוא ז"ל מודה כמכירו
או מזכירו כשמו וכאי' הר"ן והם"מ והוא מתחפך
וכה"נ עשה הרב"מ סי' ט' דקל"ו סע"כ שהביא תי'
מהרי"ם השייך לנ"ד ו"כ תה"כ וז"ל ואף דחוכא כמה
תי' כדבר כבר כת' כמה מרכוות' להתיר כת' מהתי'
מס"ם ס' אי קי"ל כמ"ד דאל"ק ואתי"ל הגריך דילמ'
ק"ל כהר"ם והוא מתחפך וע"ש ודון מניחו ואוקי
כאתרין וכמוכן ומניחו ולפי' נמי לנ"ד להחמיר להגריך נו'
תי' מהרי"ק כיון דהנוי הת' הוא אמר דנמלא כעת
קברתיו דכתה הוא מעריך הרמב"ם נו' קברתיו
דחיישי נו' כדרמי אמר כיבו"ם מ"מ תסני לן להקל
כנ"ד עפ"י אי הר"ן ז"ל כמכירו הנו' וכבח ס"ם
ככל מה שכתכת עוד יש לעיין כנ"דנס על"ל קברתיו
אפי' לר' הרמב"ם הטעם שכ' הריטב"ל כ"ד
הרמב"ם דכל היכא דמכריז הנוי ואמר מתן ליכא
כבי פ' כזה סגי בלא קברתיו דכיון דמעיול נפשיה
לאכרוזי ולמימר הכי אי לאו דקי"ל דשביב לא הוה
אמר וע"ש הביאו מרן כב"י שם וכתב הרש"ל כתש"ו
סי' ל"ב דלאו דוקא הכרזה אלא הה"ן כל שהוסיף
דכרי' ול"ל פ' מת לבר והכריז כן מל' הרמב"ם שלא
מכר כדכריו הכרזה זו וכ"כ המשפ"ן ת"ל סי' ח'
ד"מ ע"ל והפ"מ ח"ל דיב ע"ג ומהרש"ל כתש"ו
דרכי נועם תש"ע סי' ד"ן דקל"כ ע"כ והמטה יוסף
ח"כ סי' ד' וע"ש והרב עדות ביהוסף ת"כ סי' י"ד
כתב דשם אמר הגמל"ת דבר ההריגה כ"פ הו"ל
כמכריז ואף שאמירת פ"כ הוה ע"י שאלה וכו' חציב
כ"פ והו"ל כמכריז וע"ש וכ"כ הכר"ם שם ע"ש הל"ז
ע"ד וע"ש וע"ע להחס"ל שם דמ"ה ע"כ מ"ש כזה
ע"ש וא"כ ה"כ כב"ד שכפל הנוי ה"ל דבר הרינתם
פעמים שלש ונס הוסיף דבריש הרבה היכן נהרגו

וכשכיל מה נהרנו ואיך המיקום וחתכוס ככל הנ"ל
כדבריו הש ודלי עדיף כ"ד מכל נדונות הרכיוס
הנז'. דודלי הו"ל כמכריו ול"כ קכריתיו כלל וכמדוכר
ונז' כרור תו ליכא כב"ד ט"ש להקל כב"ד בלש קכריתיו
כלל לכ"ע ואוש ממ"ג הגאון הרש"ס כתב"ו ס"ד מרן
ז"ל בכ"מ פי"ג מה"ג והכנה"ג אות"ע סי' י': הנה"ט
אות קמ"ה ואו"ל שם אות הנ"ה הנ"ח וכח"כ אות
כ"ו שלש הנ"ל קכריתיו אלא היכא דשייך לומר דאמר
כדדמי כגון מלאמה והמפולת וטביעה כמשנ"ת
וכיוצא בכל היכא דל"ש לומר לא ונבי נמל"ת שאמר
ליש יאודי וכו' דמציריך הרמב"ס קכריתיו ס"ט מצוש
דגבי הלוכה כדרך שייך כמי חומ"ד דומיא דטביעה
כי לפעמים הולכי שיורות כשהולכים כדרך יקרה שוש
מקרה לאחר שנשאר מן החכורה ולא מצאוהו חושבים
כאומד ודלי מת או נהרג דאולי כת"ר נפקדים
ורוב נפקדים הם מתים או הרוגים כודאי אתר"ק
יע"ש ורוב ככל הפוס' דשם"ו ות"ח ז"ל השכיחו
להקל עפי' חי' הגאון הרש"ס ז"ל הלוה כמ"ש כשמש
הרב י"ח שם אות רכ"ט יע"ש ות"כ כנר"ן שלא היה
מלאמה ולא מפולת ולא טביעה כמשנ"ת ולא
מהולכי הרכיוס בני חכורה יחד עם אלו הנשלמים
כלל ודלי ל"ת כדדמי ואפל"ק גם להרמב"ס כפי חי'
הרש"ס הנז' והסכמת רכיוס שאר אתו וכמדוכר
ועוד דכה"ג דר"ד דמניד הגוי ה"ת דהרגוס לפניו
ליכא אותו חשש שחשש הרש"ס ז"ל וכמ"ש החס"ל
שם דמ"ד ע"ג עלה כ"ד דשוש כעין כ"ד ממש שהעיד
שהרגוהו לפניו וכתב די"ל כלש קכריתיו עפ"י חי'
הרש"ס הכ"ל דליכא כזה החשש של הרש"ס ז"ל וכ"ע
דמניין זה ראיה למהרח"ש בק"ע דף ע"ב ס"ב דלפי
טעמו של הרש"ס יועיל לנו דאש אמר הרגתי אות פ'
כדרך דאפל"ק גם להרמב"ס דאו ליכא להך חשש
דכדדמי שחשש הרב ז"ל וכו' ע"כ וכמו כן נימא אין
כב"ד וכו' וכן רגילתי להכב"דל"ת ע"ג ומהרי"ד סי' ד'
ודב"מ סי' י"ב דקס"ב ע"ג כב"ד שרגלו אותם כשהרגו'
שכתב דלש שייך אותו חשש של הרש"ס וב"כ ב הרב
ס"ח סי' ט"ז דל"ג ע"ב כב"ד שאמר אני יודע מי
הרגו יע"ש וע"ע להחס"ל שם ע"ד וכדמ"ה ע"ש
דשקו"ט כ"ד מהרח"ש והעלה דגם למהרח"ש אין חי'
כין לומר הרגתי לאו' נהרג דכבולהו ל"ח לכדדמי
ואפל"ק להרש"ס ז"ל וכמ"ש כפש"י הרכיוס הנ"ל
עש"ב מעתה ממילא כפי הלמור בב"ד דהיה המעשה
לפניו מרחוק מעט אף אם נאמר דהיה כדרך אפל"ק
לב"ע לד' הרש"ס וכמבואר וכן העלה להל' החס"ל
שם דמ"ה ע"ש לב"ד כיעו"ש והרכיוס כרוריס תו
ליכא ט"ש להקל בב"ד גם בלש לומרת קכריתיו לב"ע
ואוש ממ"ש מהרשד"ס שם סי' ע"ט ואמ"ן ח"ש
סי' ו' ז' דהא דכעי הרמב"ס קכריתיו ה"ד כאו' ליש
פ' מת אבל כאו' נהרג ל"ב קכריתיו גם להרמב"ס ז"ל
יע"ש ועש שהכנה"ג שם הנהט"ו אות קס"ה כתב
ב"ז דאין גם ש' מהפוס' שיודה למהרשד"ס כאי' זה
יע"ש. מ"מ חזינן לכמה מגדו' הפוס' ואח"ש ז"ל
שסמכו להקל עפ"י חי' הרשד"ס הנז' וכמ"ש כשמש
הוא שם אות רמ"ב והכי חזינן מנית עניות להרב
המוסמך מהרי דאתרין הרי"ף ז"ל כתבו' כי כאה
כגאפסות שכתבו"פ יד מהרן אה"ע ח"ת סי' כ' שחי'
כן להדיא כאי' הנז' ושוב כתב שכן מנת אתר"כ
למהרשד"ס שכ"כ יע"ש והסכים עמו שם אחינו הרב
מהרש"ו ז"ל יע"ש וכ"כ עוד מהרש"ו בופה כתש"ו
כנוסאפות שם סי' ד' וע"ש כסי' ה' וכן דאיתי לגדול
אחרון מרכני ומנגו הרב שם אחש ז"ל כתבו' כי כאה
כם' הכהיר חוקי חויס למופת דורנו הרב הנ"ג ר"ל
מהרח"ש גאגין ז"ל דל"כ ע"ב דייק מלשון העדיס
דכב"ד שאמרו לוש מאטאמרון דר"ל שהרגוס דודלי
ר"ל מיתה נמורה ול"ח לדדמי ושכן דקדק מהריב"ל
וכו' ושכן מנת כתשו' מהרמ"י סי' קי"ג דכיון דהגוי
אמר הרגו פ' חזקה שראה אותו שנהרג דאי לא
קי"ל שנהרג לא הוה קאמר הכי וכ"מ כמהרלב"ח
סי' ע"ד שכ' דכיון שמעיד שנהרג תלינן ול"ח
למלתא אחריתי וכ"כ הרשד"ס דכנהרג ל"כ קכריתיו
הל"ל כ"כ דהעיד כדדמי עכ"ל ויע"ש גם הרב
מהרי"ף ז"ל הו"ד שם כחוקי חויס דל"ח ע"ש כ"כ
וז"ל וזאת ועוד יש לנדף לב"ד פ' מהרשד"ס ח"ק סי' פ"ט שכ' וז"ל דאי חיישי' לכדדמי ה"ד כאו' מת
דאיכא חשש עילוף לא כן כאו' נהרג וכן פ"ל
למהרמ"ח סי' קי"ג לחלק כין מת לנהרג ואיכרת
דמרן המחבר פקפק ע"ז וכתב דלא מנת חי' זה
הנה המ"ן חי' כן ג"כ הרב עכי"ו ח"כ סי' פ"ה דכ"ט
ע"ש חי' כן מדעתו ושוב הביא שכן מנת כב"י למהר"י
מכרונא ושהכריח חי' זה מהרח"ו ונם מרב י"ח אות
הל"ד כתב לחלק כן משש הרב חוט השני וכ"כ הרב
עה"ג כח"י הזה נם מהח"ש והפ"מ ח"ג סי' מ"ד
נראה דפ"ל כאי' הרשד"ס דכנהרג ל"ש לו' כדדמי
ואפי' היכא דליכא פחד וכהלה דשייך טפי למיחש
כדדמי וכו' כאופן דיש ויש להקל הפוס' דפ"ל כאי'
מהרשד"ס ומסתבר טעמיה לענ"ד וכמ"ש ולא
להחולקים מידי פ' ל"י ואיתי לן לעשות פ"פ והוה
מתפפך שפיר וכ"כ רחש מבכיר פ"י ו"ל דאתי עלה
לרפות שכר של"ת קכריתיו כח"י הרשד"ס הנ"ל
עכ"ל ועי"ש נם החס"ל שש דמ"ד ע"ג נסתייע
כפשו' להקל כב"ד עפ"י חי' הרשד"ס הנז"ל ועי"ש
כאופן דאשכחן לכמה וכמה פו"פ קמאי ואכתרי
דהסכימו לחלק כן כין לומר מת לאו' נהרג
דכנהרג ל"ח דאמר כדדמי ואפל"ק וכלל הגו"ל
וכן כנד"ד שאמר הגוי הא' לגוי הב' כמה פעמים
שנהרגו ת"כ ל"ח תו דאמר כדדמי ואפל"ק ואפ"י
אית ל"ש שאחר הפוס' פלוגי ע"ז כמ"ש הכנה"ג וכנו"ל
מ"מ אית לן למעבד ס"ש לקולא וכדכרי הרב מהרי"ף
ז"ל הכ"ל וכמבואר יעוד יש טעש אחר כרור ומוכח
שלא לחוש כב"ד לקכריתיו אפ"י להרמב"ם ודעני'
והוא זה דמאחר שעלתה הסכמת כל הפוס' דלא
כעני' דוקא שיאמר קכריתיו אלא ה"ה אם אמר
טלטלתיו אוקכרוהו או טלטלוהו אחרים כמו מהני
כמו קכריתיו כמ"ש הר"ן והריב"ש כתש"ו ובמ"ש
מרן כב"י ובכתש"ו כשמש וכ"כ שאר הפוס' קמאי
ואכתרי כמ"ש הכנה"ג והי"ש ז"ל משמש ע"ש ת"כ
אלו ההרוגים הי"ן ודלי שהרוגים הרגוש משוש
חימוד ממון כדי לנקוש הממון שכתוך חיקש
והמלכושים ת"כ ודלי כשהרגוש כלתי ס' שטלטלוש
כדי להפשיט המלכושים שעלותם ולאחש כאחרי
כטנש על המעות שלהש וש"כ ודלי אין לך טלטול
נדול מזה ואש היה עדיין חי אחד מהש או נודד נקי
או פושה פה ומפלפה ודלי שהיו מעלומים הרוגתם
לנמרי כדי שלא יתרפלו ויקומו וילאזמו עליהם
למלכות וכמ"ש כן להדיא הרב פ"מ ח"כ ס"י ח'

ו"ל וכיון שהרופא הדגו מצוה ח"מ ח"כ פסט"ו ודו כתיקו לחפש לה היל מעות וקרוב לודאי שפשט בתנתו מעליו והיו לך טלטול גדול מזה יע"ש וכ"כ הכר"ם כלה"ע ס"י ט"ו שחין לך טלטול גדול מזה ומהני במקום קברתיו יע"ש וכ"כ הרח"ם מצניר בתש"ו לה"ע ס"י ט"ו ובצאר תצו' עלג"ד ויע"ש וכ כל הח"ח כ"ד ע"ש ודון מניחו והוקי כתרין וכמוכן והנם דיומת דכל כוונת הרונחים הללו דכ"ד שהרנוס היכו הלה לנקוס נקמתם מחד מניחו שהניל מעות מהם כעד דם לחיו ההרוג לנצנר כמ"ש הגוי ה"כ מצם הגוי ה"ל כמ"ש כקב"ע דכ"ד הנה מ"מ לה יכנר ופשיטה ודאי כי הפשיטוס ולקחו מלכושיהם ומעות שעמהם וטלטלוס ככך והו"ל כקברתיו וכב"ל והדכריס כרורים וב"ע להרב חס"ל שם דמ"ה ע"כ כד"ה יעוד היכה וכו' מ"ש כטע"ו ומניה נמי ולפי' להקל בל"ד וכמוכן:

תו היכה כב"ד ט"ח להקל כל"ח קברתיו לכ"ע והוא זה הכיון דהיכה כמה מרכוותה דב"ל דכעד אחד דעלמה ל"ח לכדמי במ"ש הרשב"ה כמיוחסות ס"י קכ"ח והר"ן כתבו שכן דעתם נוטה לנה דמי ויקל רחבו נגד הרי"ף והרמב"ם יע"ש ג"כ ים להקל כשופי מ"ט ס"ק וכמ"ש הפ"מ ח"כ ס"י ס' מצם הרב כרוך ן' חיים ז"ל שהתיר בל"ד לפ"י של"ח קברתיו מ"ט ס"ק דכמת' שכויה הניח דהתמר כש"ס דע"ז כמלחמה לל"ק · אי ס"ד כשאה המעורך על בעלה שמת כמלחמה הו לפי' כעד דעלמה נמי ומאחר שכן לפי' אח"ל דה"ל כהרי"ף והרמב"ם דכמלחמה לפי' כע"ז דעלמה ל"ל קברתיו עדיין י"ל הי דוקא כמלחמה גדו' הו לפי' כנפלו לפטיט על שיורת דכוה נם הריב"ל ומצ הכיח דכרי המרדכי דוקא כמלחמה גדו' שהתמר ולא כשיורת וכו' והרב פ"מ שם כסקכמתו הוסיף עוד לו' דנם מהריב"ל לא נתפרק הלה כשיורת גדו' לא כשיורת קטנה דנפלו לפטיט עליה ומפ שם נאמר נם כשיורת קטנה אמרה מהריב"ל מ"מ הניחת ס"ם כמ"ש הרב המורה ומפ דס"ם זה היו מתפרק ב"כ מהריב"ל מ"מ הניחת דעתם היטב מין ככך כלום לענין עיונת ויע"ש ובכר רחיתי להרב מהרי"ף שם שנסתייב מ"ד הפ"מ לכ"ד ותמה עליו דהלי ס"ם מתפרק היטב ויע"ש ודבריו נכונים וכן הסכים הוא ז"ל לכ"ד להתיר כל"ח קברתיו מ"ט ס"ם הכ"ו ויע"ש ודון מניחו וחוקי כתרין ממש כמוכן ועיע להרב חס"ל שם דמ"ו ע"ד מד"ם הן אמת וכו' עד דמ"ט ע"ב מ"ש כזה נע"כ וחכמ"ל **עוד** ים ט"ח להקל כל"ד כל"ח קברתיו כלל והוא זה הניחת טובת מרכוותה קמלי דס"ל דהי חייש כדדמי ה"ד כיפר המעיד אבל כנוי הלה מכוין להעיד ל"ח לכדדמי והו"ד כמרדכי: **והנם"י** כפרק י"נ מה"נ וימנ ד"ק מהרא"ם · סימן קי"ח וממן כתשובות דף ק"ט עמוד כ' כתב דרוב הפוסקים סל"ה יעויין שם ורוב הא"ח ו"ל עשו סניף להתיר עפ"י סברתם ועיע וכן כתב הרב מהרי"ף שם בחוקי חייש הל"ח ע"א וכ"ע וו"ל הסתם דהתינן להכי י"ל לעשות ס"ם כהו"א יותר מרווח והוא ס' הי הל' כהרמב"ם דמנריך קברתיו הו כהחו' עליו ותת"ל וכו' שמת תעיק' דמלתת הל' כהנהו רכוותת דסכרי דכנוי ל"ח לכדדמי ותפ"י תת"ל דלהרמב"ם דלעיטתיה קיימינן ל"ם נוי ל"ם ישרחל חייבי' שמת קי"ל כווחיה כהא דהל"ק לנבי יפר' דוקא ולא קי"ל כווחיה לנבי נוי ומידי ס' ל"ן וכו' וכו"ר למה"מ"ל סי' קכ"ח ולעכיה ו"ח"כ סי' כ"ה עלו כקב"ן כל הני טעמי תריטי וכ' להתיר אפ' ו בל"ח קברתיו וכו' עב"ל ויעש"כ וכ"כ הרח"ם מצניר בתש"ו וכ"כ שהר ח"ח ז"ל דנסתייעו להקל כב"ד כל"ח קברתיו מ"ם הרחיבו ה"ל וכב"ל ומניחו נולף להקל כב"ד וכמוכן **ועוד** מט"ח חין לחוש כב"ד מהעדר קברתיו מכח ס"ם הזהירונ כתבו מהרח"ם בתש"ו ס"י ד' וכבמה מתצו' והוא זה ס' הי הלבה כהרמב"ם דכעי קברתיו נם כיכצה וכלתי מלחמה הו כהחו' עליו ותת"ל וכו' שמת העד המעיד הזה ל"ח כדדמי שהרי כל עיקר ט' הרמב"ם דמנריך קברתיו הוא מ"ט שמת תמר כרדמי וכל כה"נ מתיריס לעפי' שהיו מתפרק יע"ש וגדול הדור ר"ל הרב חוקי חייש ז"ל שם הל"ת ע"ח שמך כזה להקל כטע"ו ודחה דכרי הכע"ח ז"ל שפקפק עליו כוה כיון שהיו מתפרק ג"כ עש"כ נם הרב מהרי"ף ז"ל שם הל"ו ע"נ כתב דשקו"ט כ"ד מהרח"ם הכ"ו כתב כשוד"ק וז"ל וילעכ"ד דנם מהרא"ח ודעי' דס"ל דכעינוכת דתתת"ח שמתה מרכה ס' וס"ם כולהו חדת ס' דהו"ל ס' אם כעלה של זהת קייס הו"ל מ"מ כחקרון לתורת קברתיו חולי ומודו הל"ח חדת ס' הוא דח"כ היך לתרו אם נשתת ל"ת כיון דהיו כתן רק ס' ו' והוי ס' דהו' לעכ"ל דהתי' קברתיו היו תלת דרכנן דהם הנל"ק וכל הל"ח הוי סד"ר וכיון דמתפרק ל' הו ס"ל כהר"מ הו"ל דל"ח כ"כ הוי שפיר סד"ר ותול"י לזהקל עכ"ל ועש"כ ועיין ג"כ כתב"ו הנוספות שכתו"ס י"ח תה"ע ח"ח ס"י מ"ם ג"כ ע"ד מהרח"ם הכ"ו ולהרח"ם שם דמ"כ ע"ד מד"ם וכבח עתה וכו' עד דמ"כ ע"ד מ"שכוה ע"ד מהרח"ם הנ"ו וכ"ד הפו"ם המדכריס כפרט זה עש"כ ותכמ"ל **ואת** ועוד חית לן טעמת רכתי להקל בכה"ג רכ"ד לכ"ע תפי' כל"ח קברתיו והוא זה היכה רכוותה טובת קמלי וכתרתי דס"ל ו"ל דהה דכעינן קברתיו ה"ד כעד הרואה לה כעד השומע דהוי עמפ"ע כמ"ש מהריב"ל בכמה תצו' ומרן כתב"ו דקב"ח ע"כ ומהרי"ט ס"י ל"כ ועוד כו"כ מנד"ו הפו"ם חשר כולם נקבנו כאו בכנה"ג ס"י י"ו הגה"י אות קע"כ וכי"ח שם אות רמ"ו יע"ש והמורם מד"ק הכעד מפ"ע תלוין להקל שהרחמון חמר קברתיו או טלטלתיו תפי' כמצל"ם כל שהגוי ה"ח הניד ל"ת וגם הגוי השומע מפיו הניד ג"כ ל"ת וכאו דכריו סתם ים להתיר כשופי מ"ט ס"ם והוא זה ס' הי הל' כהר"מ וכו' ותת"ל וכו' שמת לה תניך הר"מ ל"ו קברתיו תלת כעד הרואה לה כעד השומע והוא מתהפך שפיר כמ"ם כבנה"ג וכי"ח שם וש"פ ח"ח ז"ל ועד אחרן אתה תחזה להרב מהרי"ף שם בחוקי חייש הל"ו ע"ד שהתיך כטע"ו ורתו הכיח תם"ו מרן שכתב בהי"ת חי' דפשיטא ליה חי' זה מעד הרואה לעד השומע דכעד השומע ליתי לן כה שם ל"ח קברתיו ומתו דמתפרק ל' למהריב"ל פש"ל למרן ז"ל וכו' וכקור"ק כתב וו"ל ומעתה כל"ד דהוי עמ"ע נר' הל' קפדינן שם ל"ח קברתיו עכ"ל ועש"כ וכ"כ הרב המוסמך מלרי דהתרין הרי"ף ז"ל כתשו'

נכחי מכ״פ הגד״מ ס״י מ״ח וכ״כ הסמכיס להקל
כנ״ד עפ״י חי׳ וה כמע״י מהריט״ כבתיבו ומהר״מ
כתצו׳ דשייבי ומהריב״ל כתצו׳ ע״ש וכן תרומה
לכל הלחם שתפסו להקל כנ״ע כתעדר לתוספת
קברתיו ע״ש ועיין ג״כ כ״ם ירי דוד קלחמסו ז״ל
הגד״מ בכמה מתצו׳ גם בכרט וה סמך להקל כמו
שיר׳ הירושלם וה״כ חוק לחן נמי בגד״ן כיון דהוי
עמפ״ע מל״ת ויזרחל העד ג״כ הסומע מהגוי
ה״כ בלו דברים בסתם מה שמע מהגוי ה״כ ודלי
דתלוקן ׳ להקל שמת הגוי ה״ל לומר ג״כ לגוי ה״כ
שקברוס לו טלטלוס ולה חש להחזיק הסיפור ליבר׳
הסומע ממנו וכמ״ש הרי״ף שם וכל הפו״ר הכ״ל
וכפרט דחזיק לן ס״ס כוה והוי מתחבך שפיר כמו
דודלי ים להקל ולהחזיר כשופי כנ״ד גם מטע״ז לפי׳
כל״ל קברתיו כלתי שום פקפוק כלל וכל המומר
ומדוכר **ועוד** דהתמת יורה דרכו הכנ״ד ליכה
למיחש דילמל לומר כדרמי כי היכי דליכצי
דלימל קברתיו כלל לכ״ע לפי׳ לר׳ הר״מ ז״ל כיון
דלומר כבו׳ הרגוס והמיתוס מיתה כזויה ומשוכה
דחתכו כשרס חתיכות רבות כבשר מליח כ״כ בקב״ע
ס״כ הה עדיפה מקברתיו לו טלטלתיו כעשר
ידות דליכה למיחש תו לכדרמי כלל ולין לנו לריכים
עוד כנ״ד לכל הטעמים הנ״ו כי כטע״ז לחוד די
והותר לסלק חששת דכדרמי ולה עדיכה מקברתיו
כלתי ס׳ כלל וכן רלוקי להרב המוסמך הרי״ף ז״ל
כתש״ו שם ס״י ן׳ שב״ב וז״ל וכ״ם כנ״ד כעדות ר״י
הלוי שלמר שתתכו רלשו לעד אחד והגוף ל״כ
דכבה״ג ל״ל עב״ל עי״ש וכן מתבאר שפיר מ״ד כל
הסוס לחת׳ ז״ל כמ״ם המעיין ולחכמ״ל ׳ כלופן
הנה נח עדכנו כמה וכמה טעמים אוסים מעם׳
ומפ״ם טעמי תלמי הנלמרים בלמת מכוס דכנן
קדיסי גדו׳ הסוס׳ ז״ל להקל כנ״ד לפ״י של״ח
קברתיו לכ״ע ונם הנה נמלח לתנו כמה וכמה ס״ם
כנ״ד שלח להכריך קברתיו ואם כם״ס לחד התירו
כ״ם היכל דלוכל ספיקי טובל כה״ג דנ״ד וכפרט
דכל״ח קברתיו הוי לוסור דרכנן וכמ״ש מהרח״ם
דמטע״ז לומרו דכתקרון קברתיו לם נשתת ל״ת
וכמ״ם כ״ו ג״כ הרב מהרי״ף שם בתוקי חיים דל״ח
ע״ח ועב״כ ומה גם כנ״ד דכבר ונלו נשוחסס של
ילנו הנעלמים מלסור לבת לים דלוריתה עפ״י
עדות היהודים לבר הלבו לחפש עליהם וחכירו
עלמות וניהוס וכנדיהם מלובלבים כדם וכדכעי׳
לעיל קמן כס״ד ס״כ כללו״ם לח חיימי נשוחסס
של ילנו דק בלסור דרכנן דרכיע עלייהו דוקה וכל
ס׳ לסיפול כעדות זו הו״ל סד״ה ולזלי׳ כיה לקולה
כלל ס׳ לסור דרכנן כידוע וכמ״ש כ״ו ג״כ ויותר
מזה הרב חס״ל ז״ל עכ״ד שם כרמ״ט ע״ג וז״ל
בלופן דכין הכי ובין הכי מכל מ״ם נרלה דלוכל כתה
של״ח קברתיו וכו׳ לליו מזיק מלחר דלוכל כתה
ס׳ וכלל הנו״ל ומלעיק׳ דין זה דק׳ לפי׳ כמלתה
עיקרו ליו לחה מד״ר וכו׳ וכ״כ הגו״ר וכו׳ ועיין
ג״כ לקח״ר סי׳ ל׳ וכו׳ דהכיה דכרי מהרח״ם ס״כ
דהך מלחה דכעי׳ קברתיו קלוסה טובל וכמילחה
כ״ר ול״ר וכו׳ וב״ם כנ״ר דמכל הלוכוחות כו״ט
שכ״ל לין ס׳ דיופה מלסור הו׳ דחשה הוו תרי
דרכנן דלעיק׳ דין זה דקברתיו לכי׳ כמודי דלו׳
לוכו לחה מד״ר וכ״כ עוד כה דנדון עלמו הוה

מד״ר לוכרה וכו׳ לפ״י לפי׳ כנ״ד לח לכפת לן
דכנ״ד כ״ם דלוכה כמה ס״ם המתבטות וכבל הנ״ל
כלופן דמכל מ״ם פשוט ופשוט דלין לחוש כלל
למה שכ״ל קברתיו וי״ם ומכוה״ר וד״ב לפ׳ וה
עב״ל יעב״ב ודוק מניה ולוקי כלתרין ולוק לבן
נימה דעב״י כל הלמור רי כוה והותר לפ׳ וה שבבר
ילה לחור מעפטו לקולה ולהתרה וכבל מה שנתבאר
מה למעלה׳

ובבן לקומה נל ולשובב״ה תצו׳ נוסף להתיר
הספק הרביעי שנפל בכ״ד דלפשר דלה
מהומן הגוי ה״ל בכל דברים דשמה לומר בן כדי
להתפלר ולהטיל לימה וכו׳ בכל המ״ל ברים
לומי״ר כפ׳ וה ׳ נוסף לשיב דלין לנו לחוש מכ״ו
כלל דמלבד הסורם הגדול לשר הסדישונים הרלשונים
ז״ל ובלל נדול מסרו כידנו דלעולם כעדות עיונה
דלתתה לעולם לחו חולבים ודנים עפ״י נופה של
עדות דברים בכתבם לשר נכתבו בקב״ע בב״ר
ועליהם לחו סומבים לדין בפי המוכן ממשמעות
פשט הדברים לשר בלו במבתב בקב״ע לך לומס
בתה שלה בל דבר ממנו במבתב בנופו של עדות
ולל וכר לדבר לל נתחיבן נפשן לשחמודי ולמימר
דילמל הבי הוה לו הבי הוה דל״ב לין לדבר סוף
ולל מלחו ודיבו ודנליבו להחיר עיונה לחת מיבי
ללך ולל שבקת חיי ולין לנו לבדות דברים ומשמות
מליבבו לחוש שבך היה בדי להחמיר ולענין בנות
ישרחל במ״ם ב״ו ויותר מזה מרן ז״ל בתצו׳ שה ע
דך ו ע״ב ומהרח״ם בפ׳ ב ו הבעיונה לין לנו לל
מה שירלה מפשט העדות ושב״ן מדברי התה״ד
בסוף סי׳ קה״ח ס״ם בתש ו והדב״מ שה״ע סי׳ ט׳ וקי״ב
וקי״ב דשורת שמענו מפי רבותיבו דבעיונה לין
לנו לדון בדמיונות ושפיטות לל בפי המוכן
מהעדויות הבלים לפנינו וב״ב מוהרי״ו שורת
קנ״ח והרב מ״ן ח״ב דק״ה וה״ה והרב פרמ״ל
בבמה מתצו׳ יע״ב והרב רלש מבשיר והרב בלר
המיס ו״ל בלה״ע בבמה מתש״ו ושלר פו״ס ח״ח
ו״ל ענמו מפפר ע״ש הלל בפפרתם ׳ וזוהי סיבה
וטעם בעיקר דינתן בח לחבמי ישרחל שבבל דור
ודור לעשות חיול בדיבי עיונה דלתתה בי לין לנו
בוה לשחוב לת השמת במ״ם ס׳ מופת הדור ר״ל
במפרד״ם ו״ל בס׳ ושרי לב הנד״מ בלה״ע לוכל סי׳ ט׳ ווי״ד ויע״ש וה״ה והוה הטעם בל״ר שלין
לנו לבדות חששות מלבינו בוחת ובוחת בדי להחמיר
ולענין בנות ישרחל בטענות שמת בך ויב וכך היה
ולין לנו לחלה מה שירלה מפשט עדות הגוי המל״ת
והו לל מידי בהסבמת בל הפוס הנו״ל ועין בתש״ו
הדב״ה ז״ל סי׳ ל׳ ל״ב שבתב דלין מדקדקים בעדות
לשה ענוגה ובל המחמור ודוקא בדברים שלו לה
יפה נוזה ולין רוח חבמים נוחה דימנו שעיקר
תקנתם בעיונה הקלו מפוס עיונו יע״ב והרוחה
ירלה להרב נו״ר ב״ג סי׳ ה׳ וי״ד ו״ך בתה הפלוגתא
לדבר על המתעקשים בהיתר ענוגות יע״ב ׳ ולה״ב
מלחר עלות בל לחלה לוך הותר לנו לחוש ולומר
שמת בך הוה בוונתו וכך הוה בדי להחמיר לענין
בנות ישרחל העניות והמולמלות הלחה ביון דהרי
לפנינו גוי מפל״ת מנויד לומר בי בה וכה הוה
עיבדה תלן שם לן למשבועי בפשון ולחשוב חששות

כלומר לשחמורי עליהו ולהניחם בכבלי ברזל העיגון
כלכלם ויגונם כפערם ועוניים הם ודאי לא תחת
כוחם כישראל כמו שנימדונו להועיל כל הפוסק
הכ"ז ויותר מהמה ככל השמור ומדבר ומה גם
לכי נידוק שפור ניחזי לגן דכל החשבות הכ"ז בספק
זה הכל הם ואין כם מועיל וכולם הם חששות
רחוקות מאד כמו שהבאתי בס"ד · **דהנה** לשתי
דחזינא ליה להרב דכר משה ז"ל בח"מ ת"ם ע' סי'
י"ב דנסתפק בזאת בב"ד בספק ס"ג שאומר הנוי
שנמצא שם בעת ההריגה וסיפר לזה היה עניין
ההריגה היש לחוש דמשקר כזה יען כי אין דרך
הקורנים להרוג בפני בע"ח ואדרבה הוא פוגם לבעלן
ולכאן לזאת היש רופא לזאת למען לא ילמדו
לשופט העיר ויהרגוהו כדין וזה שהעיד כן
הוא שקרן ודילמא אמר כן מקול הכריז וע"ז השיב
בדקב"ב שע"ד ביאורית דב"ב מהרי"ך בבית ב"ל
ס"ט וח"י דפשוטא דכל הורג לדם תחי' פושה כה
וכה לרחות שם אין היש ואם"כ הורגו שעושה
מעשהו בסתר ואין להעלות על הדעת שהיה דקדקה
בו היטב בהריגתו ולא לדקדק בו למיבא לנא לפי'
לרחותו וכו' שאין לדם הורג בפני חבירו שחושב
הוא שמא יוודע הדבר וכדכתי"ו עב"ל · ולמש ע"ד
מהרי"ך הנלע עמדו עליו כל הכתוב לחריו וחלקו
עליו בכה מלא וכחותו נדון עמו דהחמיר הרב
חלק עליו הרב מהרי"ט והיר לותה לישה · גם
מרן ז"ל בב"י כתב עליו די"ל נמנומים ע"ד דאין
לנו להוציא הנוי מחזקתו מקל"ת · ולפ הרב מהר"י
שמעון המחמיר בעניין זה הרבה הו"ד בתשו' מרן
כתב ע"ד מהרי"ך הנ"ו שדבריו הללו הם מתמיהים
לכל בעל שכל כ"ש למה שכתב מרן שם דאם היינו
חושבים ומפקפקים בכל עדות לשום דבר שבעולם
והספקות הללו לא היה היתר לשום דבר שבעולם
לחתך מני חלף הלא כל שירות מפשט דברי העדות
להתיר שריון לא ולא נמצכן נפשינו לבדות דבריס
מלבנו לחוש ולומר שמא כוונת זה היותה כך וכך
כדי להחמיר ולשקור כמו שעשה מהרי"ך בהסוף
עובדא דמשה סוסי ועד"ז הלך שם מרן בכל חותה
התשו' וע"ש עכ"ל הנל"ע בעת הנך רואה דלית
דחש להתו חששת דמהרי"ך וולתו ומלבד דכלל גדול
בידינו דהלכה כבתרתי המיקל בעיונא
דלתתא עוד כה דכב"ד בדור הדבר דגם מהרי"ך
ז"ל דחיים להחמיר בהסוף נדון לזול ומודה בב"ד
לקלל דליכא הלו חששת כב"ד בלל דהשם מיירי
הדב ז"ל בחים לו לשה שאומרים שרלו הריגת פ'
לוך הרגו לותו הרופאים והמה רוצים ולא שויכו עם
הרופאים בלל שהיש שם מבלל הרופאי, רק דלתרמי
בעת ההריגה שנמצאו ושויכים רלו הריגתו
משב"ב בנדון דידן דזה הנוי המל"ת הרשעון המניד
לנויה"בסוף היה ג"ב בקשר רשעים מבלל הרופאים
שלשתם יחד ומירחתם שלא יעבור זה מקודם בדרך
הסוד וידלה לותם שהם רופאים ולשון עליהם
למלכות הניחו אחד מהם שומר כדאם היעיר להביט
ולראות העוברים ושבים ושנים מהם הם הקורנים
ב"ב כיון שהוא ג"ב בבלל הרופאים ובקשר שלהם
שוב אין להם פחד ממנו שמא ילשון עליהם וינלה
שוונם למלכות כיון שהוא עמהם בסודם ובקשר
רשעים שלהם וב"ב תו ליכא היות חששת דמהרי"ך
דחש להחמיר בנדונו שייכא בב"ד בלל וגם הוא ז"ל
חזיל ומודה בב"ד להקל ובמדוכר · ומלבד כי חילוק
זה הוא ברור ומוסכר מצד עצמו · עוד כה כי מלחתי
חי' זה כדמותו ממש יוצא מפ"ק מרן החכיב ז"ל
בחשו' תה"ע ס"ס ח' בעניין הבדר לחירת קברתיו
דלא היש בב"ד וע"ז כתב הרב ז"ל דחפ"י למען
דמחמיר ומחשיב ב"ד כמלחמה קטנה בנפלו עליהו
לסטים הוא מת ואני נטלתי דבהחוא פחדא הוא
יתיב הוא ג"כ ומתוך שהוא בקול אומר בדמי וכו'
וע"ש גם הרב בבלל לשבנזו ס' ל"ב בתב דאין
לחוש דבעון דמסקיד לבתר ג' יומי דילמא חזייה
לבתר ג' יומי דנהרג דבבר אלבר מהר"ם בבוצא
בזה דבעון דמעיד בסתם דנהרג תוך ג' ומוס או
דאם שהרגוהו והיה עם ההורגי' ה"ג בב"ד נימא דאם
שהרגוהו הערבים והיה עם ההורגי' וכו עב"ל וע"ש
וב"ב הרב מהרשב"ם בם"ס סי"ד דל"ז ע"ש עפ"י ותשו'
מהר"ם שהגו' וע"ש והבית"ד הרבדב 'מו"לשם דקב"ח
ע"ב וע"ש והובית במישור מר"ן דבשרואם הריגתו
עדיפא טובא ואין לחוש לשום חששא וכתר בבי
נרגש הוא ז"ל מש"ם מהרי"ט שם"ע ס"ל ד"ס ל
למר התם דאפי' אמר נהרג בפני ואין בו ס' חיים"י
שמא תומר מה שלא ראה בדמי ליה מפני הקול
שנשמעו וכו' וע"ש וע"ז ובא לחלק הרב דב"מ ז"ל
מש"ם מהרי"ט לב"ד חילוק נכון ומוסכר מאד
והוא שייך בבה"ן והוא דב"ב לא אמר מהרי"ט
הבי בי שם בב"ד שלא מצאנו חידוש בפי העד מהרי"ט
לותם הלבשים שגם לא שבנו שלא ידעינו דבר מסל"ת
שפו"פ נהרגו וכו' אבל בב"ד שמצאנו חידוש בפי
הלא בשם הגוי שהם בעניין הריגת שו התנשים
הלומללים הי"ר ושתאי, לקחו לבחור וכו' והרגוהו
ותבאו לת ראשו הוא דבר חידוש שיון לגוי ודעתיים
מזה וכו' בל בי הלי נראה שיון לחוש לדיומי וב"ב
הרב פרמ"ח ח"ח ס"יקי"ח דבל שמעיד הגוי הנמצא
שם בעת ההריגה עדיף טפי ול"ל לדדמי והגם
דמידי פלוגתא לא נפקא מ"מ בין דרבו המתירים
הבי נקטינן וכמ"ש ב"ו בתב בשו"ד וו"ל העולה
ממ"ש בין דרבו המתירים והמקילים בעניין שלפנינו
ראוי להקל ב"ם שבלע"ד ב"ע מודו דל"אדאיב' למתלי
בדבר דמה שהעיד העד הנ' הייבו מה שנשמע
מקול הבריה שלא בל שיון לגו רואים תוספת בדברי
העד ממה שנשמע מקול הבריה אבל בשים תוס' בדבר
תלוין בי מה שהעיד העד הבל לפי ראות עיניו
והבל בב"ד בין שהעיד שבשהיה הולך בשוק ע'
הב' יאודים בדרך במלון במקום שהיה שם ההריגה
תוס' דבריהם שו והודאת המקום שהיה שם ההריגה
מורה היותם עידי ראיה ולא מפי השמועה וכו'
ומע"ג דהרב מהרד"ך בתב דבריהם הפך זה וכו'
פוק חזי מ"ש ע"ד ס"ה מהריק"ש בתשו' וכו' ובבר
נודע מ"ש מהרשל"ח ע"בדברי ס"ה מהריק"ש שבבר
קבלנו הוראותיו בבל תפוצותינו ועל ענין זה בתב
מהרח"ש ז"ל ובלשון הזה אמר יסוד יסדוהו לנו
רבותינו ובתבו הרב בתשו' אין לנו שלא בל מה
שיראה מבעל דברי העדות וכו' עב"ל ודון מנייהו
והוקי בלחדין דאיכא בב"ד תוספת דבריהם הרבה
בדברי הגוי ס"ל לגוי ס"ב עלב"ו ועדיף ב"ד מבל
בדונות הדבבים ז"ל הב"ו דודאי אין לחוש דמשקר
ומקול הבריה שמע הוא אומר בן ובבל הסבמת
הפוס'

הפוס' ז"ל הנ"ל וכפרט למה שכתבנו לעיל דמשיקתו
כיכר שגם הוא היה ידוע פמעל ונמנה עמהם בקצר
רשעים בהריתת שו הקומלניוס הי"ד וכבה"ג ודלוי
דליכא למיחש דמשקר ומקול הכרה שמע וכיוצא
וכלל התמור ומדובר מה למעלה ועל חששת דשמא
להטיל קיומה הו להתפלר תומר כן ושקר ענה
וכנו"ל בריש תמ"ר בספק ה"ד הנו"להנה על חששת
התפלרות הנו"ל בכר כתב מהרלב"ח ז"ל בח"ת הס"י
ע"ח דליכא למיחש להתפלרות כלל הנס שבב"ד
קיומי להקיי חששת טפי מב"ד כיוצ"ב וכ"כ ה'
החכיב ז"ל בכע"ח שה"ע ס"ס ח' דליכא למיחש
להתפלרות כב"ד כלל ויליף לה מר במכ"ש מנדון
מהרלב"ח הנ"ו ויב"ש וכן מתבלר מדברי ה' תומת
ישרים ז"ל ה"ד הכנה"ג ז"ל בשה"ע ס"י י"ו הגב"י
תות קמ"ט דלמי' כנוי הרוצח עצמו שתומר הכתי
ל"פ הוא נאמן בלי ספק כלל ולא חייש"י לא
להתפלרות ולא להטיל קיומה וכתב ע"ז הכנה"ג
שם וז"ל דין זה אמת ולא מצינו שום פוסק חולק
עליו יע"ש וכ"כ ה' יד אהרן שם תות רכ"ט מש
הרב מהרי"ץ כ"ס נחלה ליהושע ס"י י"ח ויע"ש
ועיין ג"כ להרב מהרש"ך ח"ד ס"י פ"ו ודאפי' ההורגים
עצמם היו מתהללים ומתפלריס עצמם שהרגו
כ' יהודים אפ"ה אין לחוש לזה כלל דלא חיישינן להכי
שלא כשנתקוון להטיל קיומה וכו' ושם דתה דכרי מי
שהיה ר"ל דים לחוש לזה דליכא ואין להעלותו על
לב ועש"ב וכ"כ הרב כר"ם שה"ע ס"י ט' דקאמר
הגוי להדיח שכשתכם שהרגו ועכ"ז פשיט ליה להרב
דאין לחוש לזה כלל מכח דברי מהר"ם שכתבו' ולא
אם הרב להא דשכח עצמו כלל כיוצ"ב וכבר הארכתי
בענין זה דחיישינן שמא להטיל קיומה וכו' כתבו'
אחרת אשר לי בהתר ענוגה אשת שעבתן ושם הבאתי
דכרי כל הפוס' ז"ל המדברים בפרט זה ושם
המדברים בזה הוא מהר"ם ז"ל בתבו' הובאה בתבו'
דשויכו ל"ם בשם ס"י ט' ושם נאמר להדיח משם
ר"י כ"מ ולהרב ר"ח שבתבו שגוי רוצח שתומר תכבי
מותתי אתת אים פ' נאמן דכיון דגוי מקל"ת נאמן
מה לי שהוא הרוצח ומה לי שהיו רוצח ולכאי
למפקליה משום דקי"ל דמשקר והאי דקאמר הוא
הרגו דילמא למירמי אומתא אומר הכי וכו' אבל
הכא לא מוכחא מילתא וכו' לא תלינן להחמיר
וכו' ועש"ב ואחריו נמשכו כל הפוס' רשם"ו וש"ח
ז"ל דכל דלא מוכחא מילתא טובא למירמי
אומתא אמר הכי לא תלינן להחמיר כלל בכל מ"ש
בענינותי שם עשכ"י ודון מניותו ואוקי בחזקת
דליכא למיחש כב"ד לא למירמי אומתא ולא
להתפלרות כלל ובכי רחיתי להרב ידי דוד הנד"מ
ס"י ת' דר"ז ע"ש שעמד כ"ם זה כנ"ד שאמרה
הגויה דודי אמר לאבי שהוא הרגו אם נאמן הגוי
לומר שהוא הרגו וע"ז השיב רחו הביא לנו דברי
מהר"מ שבתבו' הנ"ו וחסף אים טהור כל שהקת
הפוס"ק הרשם"ו והש"ך ז"ל דכולם פה אחד סברי
מרגן דאין לחוש להתפלרות ולא להטיל קיומה אף
כרוצח עצמו האומר אני הרגתי את"ש ושקו"ט
בקצ"ח הרב ז"ל וכסו"ד בתב וז"ל ואני הצעיר
אף דאיש"י דלהטיל קיומה קעביד וכו' הייגו דוקא
היכא שאומר כן הגוי ליש' דהייגו שאו' להרוג
אותך כמו שהרגתי ל"פ וכדמוכח כן מעובדא דר"מ
ההוא גוי שאמר ליש' וכ"כ כל הפוס"ק וז"ל יע"ש
אבל כשאומר כן גוי לגוי אחר כב"דלא חייש' להכי
כלל ומלבד שהשבל מחייב פן עוד מצאתי למהרש"ך
ח"ד סי' פ"ח שכ"כ להדיח יע"ש ועין לה' וא' תות
שם"ה יע"ש בחופן שעלה בידינו מכל מה ש"כ
דגוי האומר הרגתי אפי' דשיכח את עצמו כן כפני
הגויס אין לחוש לזה כלל כ"ם כב"ד דלא שכח עצמו
דאין לספק בזה כלל וכלל עכ"ל ויעש"כ וממנו נקח
לדון ולהורות כן כפשוטות כב"ד כיון שהגוי ה"א
היו דבריו עש גוי אחר ולא עש ישר' כלל דוקאי
דאפי' היו דבריו בדרך התפלרות ולשכח עצמו עש
דעתו הגוי אפ"ה אין לחוש דמשקר כלל כ"ם דלא
חזינן כדבריו של הגוי ה"ל כמ"ל כן הגוי ה"א בדרך
שכח והתפלרות כלל דודאיתין לספק בזה כללועיקר
וכמדובר' ועל מה שחשבו כריש תמי"ר כספק זה
דאם נאמר שזה הגוי נאנח עם הרוצחים הו"ל
כריאת ומור שתומר הרגתי את פ' ואין לדס משיס
עצמו רשע וכו' כמ"ל הנה למת שהרב סס חיי
ס"י ט"ו דל"כ ע"ש כתב סברת זו דגם בגוי תמרי'
אין לדס משיס עצמו רשע יע"ש ואולם בכר השיגו
בזה הרב חס"ל שה"ע סי' ו' דמ"דשע"ד דדוקא לו'
בגוי דאיכו משיס עצמו רשע וה"ט דהרב מהרי"ם
בדכ"ו ע"ד דלא חש להסיב ע"ז כלל יע"ש ועוד
דגם הרב סס חיי אם לוזל ומודה בתומר הרגתי
את"ש דמהימן ולא בעי' שיתמר את וקברתיו דאי
לאו דקי"ל שהרגו לגמרי לא הוה משיס עצמו רשע
כיעו"ש וכן מתבלר מדברי מהר"מ שכתבו' הנ"ל
ומדברי המרדכי ומכל הפוס' ז"ל והדברים פשוטים
ודי בכל זה לספק זה והתריכות בזה עוד אך למוקר
העורה מכל מ"ש דהותרו וכתבתי הללו
לקולא ונתבארו ונתבררו ונתלבנו שפיר
יפה יפה מפי סופרים ומפי סופרים בשתם
בהריס והותרו בשותיהם של שו ההרוגים הי"ד
מבלי עיונם בכל התמור ומדובר אחת למעלה
וכל זה שבתבנו הוא במונח דבשותיהם של שו עדיין
הס בחזקת איסור אשת איש מן התורה אבן העזר התמת
יורה דרכו דבלשו"ה בלתי עדות העד מה שמע
מפי הגוי מטל"ת ה"ב שהניד לו מה שמע מן
הגוי המל"ת הרחמן בבר יפלו הבשים הללו מאיסור
אשת איש דאוריתא אע"י עדות בתמ יהודים שהלבו
לבקש עליהם ומצאו מקום מלא דס לא ורדו ועמות
וגידים ושערות רחשיהם וקנקת מבנדיהם וה"ד
בנפות שלהם מלובלך בדם ואבוקו הכל לפה העירה
ותבירו בשותיהם את בגדי בעליהם שהס שו
שבזה ודאי יפלו בשים אלו מאיסור אשת איש
דאוריתא ולא רבוע עלייהו בי הס איסור אשת איש
מדרבנן בש"ם הרב המבי"ט ז"ל בתבו' ח"ת ס"י
קל"ח דמי שופח מביתו לגבת למ"ח ולא הניע לשם
ולביתו לא חזר ונשבח ונתבד וזרו וכתו עדיים
והעידו שמלו הרוגים בתותו הדרך דמתורייתא
תלינן דקות הוא בהרג ולא לתר ועדיף זה ממי
שנטבע במצל"ם וכו' ויעש"ב ורוב בכל התתרו' ז"ל
עצו קניף בב"ד להקל מבח תצו' הרב המבי"ט
ז"ל הנ"ו כמו שהתרתי בזה בתבו' אשת איש
הנ"ו ושם תקפתי בשמרי"ם בל סברות הפו"ם ז"ל
שסמכו להקל עפ"י תצ' המבי"ט ז"ל וכפרט היכא
דליכא תרתי לגריעותא כגוונא דב"ד דהייגו שנשבח

ונתבד

ונלכך זכרים זק כמה חדשים ולא נודע מקומם לזיק ונודע לנו שיצאו מכאן מכיתם ללכת לכפר כנלכיר לחכות שלהם שם ולא הגיעו לשם ונם לביתם לא חזרו ונם הועד מפי כמה יהודים שהלכו לחפש עליהם ומצאו עצמות וגידים ושערות וכגדים כלותו הדרך הנם שלא מצאו הרוג שלם מ"מ הו"ל כמצאו הרוגים שלמים כיון דאף כמצאו הרוג שלם עשקינן כלא הכירוהו כלל כ"ש הם הכירו ראם מצביר ז"ל כח"מ אף ע"פ סי' ט' הי"כ ע"כ שכתב כל"ד שהוא דומה כזה לל"ד ממש וז"ל וכ"ש כל"ד אם נמרף עדות ה"כ משכתי משם שהעיד שהכירו ממקום שאמר שהרג חתנו של הרמ"ז עצמות וגידים וקלף חתיכות ממלבושיו מלובלכות כדם וחתיכה אחת מ"ד כנפות שלו והכירו שהם של הר' שכתי הקרוב הנה לעפ"י שלעניו סי' כללים חיכה פלוגתא דרכוותא לי חייבי לעשות ולעניו הלכה לא סמכינן אסי' כלים וכו' מ"מ תהני לן להגיל מסכנתא דיחוסרת דאוריית כמ"ש דעת עליון המביט סי' קל"ה וכו' ס"כ אמור מעתה וכו' ועפ"כ הרי להדיח דאפי' כמצאו עצמות וגידים ולקלף מלבושים ס"ל להרב ז"ל דדמי למ"ש המבי"ט ז"ל שמצאו הרוג כאותו הדרך כמבואר כד"ן וזה פשוט כאופן כי הכא נמצא כל"ד הכי תרתי לגריעותא דכעי המבי"ט ז"ל כי היכי דחיפוק ליה כעלם מיפור ס"א דאוריית לדעת רוב ככל הפחו' ז"ל כמ"ש הרב כאר המים סי' ס"ב וצי' ס"ג והרב חס"ל סי' ו' והכ"ט ע"כ וש' והקל"ל סי' מ' יב וכמ"כ סי' ז' וח' ועפ"כ וכבר כתבו' אחרת אשר לי בעיניכ דאיתא לזה לחכו נצח כעלם שם הכאתי דאיכא כמה פוס' דחולקים ע"ז דלא כעיתיה לגריעותא הנ' שלא כחדש מניהו סני להוציא מיזה מחזקת איפור ס"א דאוריית יעפ"כ עכ"פ כל"ד כאן נמצא וכאן היה הכי תרתי לגריעותא שהתכו המבי"ט ז"ל כתבו' קל"ה הנ"ל ונמצא דכל הפוס' חולי ומודו כל"ד דנפק"ל לה נמי כל"ד מיפורת ס"א דאוריית לדעתיה דהרב המבי"ט ז"ל וכבר כתבנו דרוב ככל הפו"ס רחבו' ופח' ז"ל סמכו להקל עפי' ס' המבי"ט ז"ל בסניף גדול וכמ"ש הרב כאר המים כ"כ תבו' הנ"ל שאסף חיש טעור. תמכותא דרבנן קדישי דמבי כל"דלהקל עפי"ד הרב המבי"ט ז"ל וכן הסכים הוא ז"ל ג"כ כיעפ"כ :

איברא דחזיינן לרבנן קדישי כמה וכמה מהפוס' ז"ל דס"ל כדעת המבי"ט ז"ל כתבו' זו דס"י קל"ה דכעי נמי שיעבור עליו י"כ חדש וכמ"ש המבי"ט נופיה כח"ס שכ' וכי שם נאמר כד"ק להדיא דכעיא המתנת י"כ כדי להוות נלכד וכשכח זכרו לגמרי וכמ"ש נשכחתי כמת מלב וכו' יע"ש וס"ל להפוס' ז"ל דנם כאותה תבו' דסי' קל"ה מיירי נמי המביט ז"ל כעכרו עליו י"כ עד שהרב מהרמ"ח ז"ל הו"ד כנו"ר חה"ע כ"ח סי' י"ח כהעתיקו דכרי המבי"ט שכסי' קל"ה הערתיק נ"כ כדכריו ז"ל ועכרו עליו י"כ פקע מיניה איפור דאוריית וכו' ועפ"כ והסכים עמו הגו"ר שם כם"ק י"כ וכללו ס' סי' כ' דכ"ד ע"כ וכ"כ כחוות המבי"ט כסי' קל"ה הרב מהרי"ע ז"ל הו"ד כאוקי חיים סי' י"ט דע"ל ע"כ והרב נוכח הזולחן חה"ע סי' י"ד דו"ט ע"כ דנם כאותה תבו' דס"י קל"ה כעני המכי"ט שיעבור עליו י"ח כדי שיהיה נשכח ונלכד זכרו לגמרי ולא ישמע עליו שהוא חי וקיים יע"ש וכבר הרב מהרנ"ק ז"ל כתבו' כי כאה כנאספות שכם"ס יד אהרן ח"א חה"ע סי' י"כ דטעמת טעיס למלתיה דהמבי"ט שכסימן שכ"ו שהניך המתנת י"ח עם דלא ראיכו שנתנו רז"ל דכריהם לשיעורין ולא חזינן לשום אחד מהפו"ס ז"ל דהניכוה שתמתין י"ח כ"ק המבי"ט לימנם טעם המבי"ט ז"ל הוא דלא הניכוה הפו"ס המתנת י"ח היינו דוקא כעניו שאותו נרון הוא עפ"י עדות שראוהו או מצאוהו מת אא שיש שיוה ספיקות כעניו כפי כל ענין וענין אכל כשהעניין הוא קול הכרה מכלי רחות שוס אדם כעולם יע"ג דמדינא מותרת כדהוכח ס"מ ז"ל כיון דלא כשמע עליו שהוא קיים מ"מ חיכה מותרת להנשא עכ"ל עד שתכרר הדכר כמה זמן עכר עליו מיום שנתעלם ונלא נשמע עליו שהוא קיים רוחים שם עכרו עליו וי"ח מותרת ליבשא דעל הסתם כל י"ח כחוקת שהוא קיים וכשכרו עליו י"ח ולא נשמע עליו שהוא קיים מותרת להנשא עכ"ל עש"כ ולפי ד"ק יוצא לנו דככה"ג דס"ד לא כעי המבי"ט ז המתנת י"ח כלל וגם כנדון המבי"ט שכסי' קל"ה לא כעי המבי"ט התם המתנת י"ח כלל ודלא כהרכיכים ז"ל הנ"ל וכמובן וכן רחיתי להרב מופת הדור מהרח"פ ז"ל כס"ה הנדמ' חיים ושלום הה"ע סי' ז' לחר שהביא תבו' המבי"ט דסי' קל"ה הכ"ו ושכ"כ הרב תה"ד ז"ל כסוף סי' קל"ט ולפף יום טהור כל להקת הפו"ס ז"ל דכעי להמבי"ט תרתי לגריעותא להוציאה מיפור תורת דהויכו שהועד שמצאו הרוג כאותו דרך ושהעלם היה מהלך לדרכו כאותו דרך כנ"ל וגם לפף דכן הפוסקים שמכואכזה לכ"ד עפ"י ס' המבי"ט ז"ל רחבו' ולפ' רכני נשכנו ורכני ספרד ז"ל ניין לת מקומם ולת מקורם הערה שוב כתב וז"ל והנה למת כי המבי"ט כח"ת סי' קל"ה כתב כן להקל כנמצא הרוג כדרך ונלכד לדם לחד דחמרינן שזהו הרוג ויפה מיפור ח"ת ולפ' וכזה לא נתן הרב המבי"ט נבול שיעור הזמן המוגבל כמכואר כדכריו שם דאין זה תלוי כשיעור זמן כמובן כי תכף שכל העבד הרחוי להעיד מהני ועיין להרב נודע כיהודה ח"א סי' מ' וכפ' נלמן שמוש הסי' מ"ח וכפ' נטע שעשועים כסימן פ"כ דע"ק ע"כ כרם כסי' שכ"ו לא מיירי הרב המבי"ט כי אם כשלא יש עדות כרורה עליו שמת שלא שיפה עליו קול הכרה שמת שלא נשמע עליו שהוא קיים כמ"ש כתבו' הרמ' שכתב כהכה"ג שתנשא לפי' שלא כא עליו עדות כרורה שמת שלא שיפה עליו קול הכרה שמת כלי שום עדות ולפי' נמל"ת כפרטות על הלום הזה שראו הרוג כתב הרב המבי"ט וז"ל ומפני כן תבו' וז כתוב שלא נשמע עליו שהוא קיים כ"ל שלא תנשא וז עד מלתת י"ח מיום התעלמותו אם לא ישמע עליו תו"ז שהוא קיים כ"ל שנשבח וכרו כין החיים וזכר לדבר כשכחתי כמת מלב שאם י"ח עכ"ל וכו' הרי דכתבו' וז דסי' שכ"ו דהתיר כשיעור זמן שעברו י"ח ונשכח וכרו חיכו מזכיר כתותה תבו' שנרוך שיהא נמצא הרוג כדרך כמ"ש כסי' קל"ה כי כסי' קל"ה הוא ע"י עדות וכסי' שכ"ו הוא

כלתי

כלתי ראות דשוא שא קול הברה שנשמעו יעלי שמת כי האיי לחודיה קאי והאיי לחודיה קאי והחמ"ר מהגו"ה ז"ל לק"מ משה"ק ע"ד מהרמ"א דהמבי"ט הצריך עבור זמן יב"ח גם כי ימצא הרוג בדרך דליתא להא כלל כמבואר בסי' שכ"ו דהזכיר זמן יב"ח לא שהזכר כלל הא דנמצא הרוג בדרך והוא ברור ועמ"ש בס' שמן המשחה ד"ן ע"ב בסי' ק"א מקוע"ט עיגונא יע"ש עכ"ל בקיצור ולא זכר שר שבכר קדמו בזה הרב מהררא"ק ז"ל בתשו' הנאספות הנז' שחילק בין דא לדא כחילוקו ממש ובנז"ל וכן נראה שכן הבין בדעת עליון המבי"ט ז"ל שבסי' קל"ה דלא בעי' התם המתנת זמן יב"ח הגאון הרב שב יעקב ז"ל בסי' י"א דאייתי ראייה לס' המבי"ט שבסי' קל"ה הנז"ל מסוגיית פסחים דיו"ד רעל וכדק ולא אשכח וכו' דמייתי הש"ס התם ברייתא שדה שאבד קבר בתוכה ונמצא בה קבר דסבר רבי דקבר שאבד הוא קבר שנמצא ומקיי"ל כוותיה יע"ש נראה ודאיי דגם הוא ז"ל מפרש דברי המבי"ט שבסי' קל"ה כדמפרש להו ה"ה מהרח"פ ז"ל דלא בעי' בכה"ג המתנת יב"ח אלא תכף תלינן דזה ההרוג שנמצא בדרך הוא שנאבד מכח הראיה הנ"ז שהביא לו וכמובן **וראיתי** להגאון הרב נודע ביהודה ז"ל בתשו' סי' מ"ו שכתב ע"ד המבי"ט והשב יעקב ז"ל הנז"ל וז"ל וגם דברי המבי"ט ושו"י לאו דסמכא נינהו דהא בכל דרך שיירות מצויות וא"כ אין ס' שהלכו בדרך הזה הרבה בנ"א ומאי נימא על ההרוג שנמצא שהוא פ' ולא אדם אחר שא"כ היה בדרך זה וכו' עכ"ל יע"ש ואני תמיה עליו טובא מסוגיית בכורות דכ"ד ע"ב שהביאה הוא עצמו שם בסע"ב דאמר להדיא ר"ח בר אבא מ"ט ל"א בר' אסי אמר לך בשלמא שדה דרכה למקבר בה כי היכי דקבר בה האיי קבר בה איניש אחרינא אלא קדשים וכו' והידך וכו' יע"ש הסוגייא ובפירש"י התם הרי מבואר מסוגייא זו דבהא קמפלגי ר' ורשב"ג ורשב"ל דתיבדק כל השדה ולא תלינן בקבר הנמצא ולא בעיא בדיקה וה"ה לנדון המבי"ט הגם דאורחייהו דאינשי טובא למיזל באותו דרך עכ"ז תלינן בקבר בהרוג הנמצא דהוא הוא הנתעלם לס' רבי דקיי"ל כוותיה וראיית הגאון שב יעקב לדעת המבי"ט הנ"ז אמתני ותקיפא ודברי הגאון הרב נוב"י ז"ל בהא לאו דסמכא נינהו והחמ"ר מכת"ר וכדמוכח מהסוגייא דבכורות הנ"ז וכמדובר עכ"פ כמ"ל דגם דעת הגאונים ושב יעקב והנוב"י ז"ל ס"ל כדעת המבי"ט שבסי' קל"ה דלאלתר נפק"ל מאיסור תורה ולא בעי המתנת יב"ח וכדהבין ה"ה מהרח"פ ז"ל וכמובן ודלא כהרבנים ז"ל הנז"ל **וכן** נראה ברור דעת הגאון החק"ל ז"ל באה"ע סס"י י"ב שכן הבין בדעת המבי"ט בסי' קל"ה דלאלתר נפק"ל מאיסור תורה ולא בעי' בכה"ג העברת יב"ח דבתר דהביא ס' המבי"ט שבסי' קל"ה הנ"ז וכתב דכ"כ מהריו' סי' ע"ט דקאי כוותיה ובטעמיה ממש וסיו"ט בס' המבי"ט הנ"ז אם נמצא חולק עליו וסו"ד לא מצא חולק עליו כלל זולתי למהרשד"ם באה"ע סי מב"י שנראה קצת חולק עליו יעש"ב והרואה יראה דתשו' מהרשד"ם הנ"ז בנדון דידיה דלא עברו על ההרוג דכ"ד רק ד' חדשים כמבואר בשאלתו ואי הוה ס"ל להחק"ל דבעי המבי"ט ז"ל המתנת יב"ח מאי

ראיה הוה מייתי ממהרשד"ם אם לא ודאי שגם הוא ז"ל ס"ל כדעת המבי"ט דבסי' קל"ה דלא בעי התם המתנת יב"ח ומש"ה השוה למהרשד"ם דפליג עליה דהמבי"ט בסי' זו וכמובן וכן מבור דעת הבר"ש ז"ל באה"ע סס"י ו' דיליף מתשו' המבי"ט לב"ד להוציאה מאיסור תורה הגם דאותו ההרוג דבכ"ד לא עברו עליו יב"ח כי אם ד' או ה' חדשים למרבה ביעו"ש ש"מ דס"ל למר בדעת המבי"ט דלא בעי המתנת יב"ח כלל שא דלאלתר נפק"ל מאיסור תורה ומש"ה יליף לב"ד מתשו' המבי"ט הנ"ז וכמובן ובאבי אין מקום כלל למה שחולק הרב באר המים ז"ל אה"ע סי' ס"ז דס"ע ע"ד והוכיח חילוקו מתשו' הרב בר"ש בסי' הנ"ז ומתשו' הרב חק"ל דס"י י"ב הנ"ז ביעו"ש ועפ"י מ"ש בדעת הבר"ש והחק"ל ז"ל אחהמ"ר ליתא לדבריו כלל ואעיק' דדינא חילוקו הנ"ז אינו מוסבר כלל דמה לו אם הוע־מפי נמל"ת דראה הרוג בדרך ההוא ולא הכירו כלל ומה לי אם המת לפנינו ויש לנו ספק בדין כהכרתי משום דאשתהי וכיוצא דכמו דהתם איכא למימר דבעי' המתנת יב"ח להוציאה מאיסור תורה ולא מהניא חזקת המקום והזמן לחודה הה"ן נימא הכי כשהמת לפנינו והכרתו מסופקת מכח הדין דליבעי נמי המתנת יב"ח ולא סגייא חזקת המקום והזמן לחודה משום דאכתי איכא למיחש דשמא האי איניש אחרינא הוא והאי אזל לעלמא ואכתי חי וקיים ומש"ה בעי שיעבור עליו יב"ח שלא ישמע עליו דהוא חיי וישכח זכרו לגמרי אזי אמרינן כאן נמצא וכו' ולא חיישי' תו לאינש אחרינא דאתרמי ואשתכח בההוא אתרא דאי איתא להא הוה משתמע על הנעלם איה מקומו כיון שעברו עליו יב"ח ' ותו אני תמיה עליו טובא כמ"ש עוד הוא ז"ל שם דע"ט ע"א אחר שהביא דברי המבי"ט דסי' קל"ה הנ"ז וכת הפוס' אמבינא דרבנן שסמכו דעתם על תשו' המבי"ט להוציאה מאיסורא דאורייתא כל דאין בה תרתי לריעותא וכתב ע"ז דהיינו כגוי המל"ת שראה הרוג באותו דרך ובאותו זמן וגם דנשכח זכרו דהיינו שעבר עליו יב"ח כמ"ש המבי"ט גופיה בסי' שבו' עכ"ל יע"ש ואחהמ"ר מכת"ר אין אלו הכי תרתי לגריעותא שכתבו הפו"ס ז"ל וראש המדברים בזה הוא הרב פ"מ ז"ל בח"א סימן נ"ן דיכא לחלק מכ"ד לנדון המבי"ט דשאני כדין המבוט דאיכא התם תרתי לגריעותא דהיינו שהועד מפי הראוי להעיד או מפי נמל"ת שראו הרוג באותו דרך ובאותו זמן הן אלה הני תרתי לג ריעותא דנתבארו בדברי המבי"ט מדקדוק דבריו ז"ל כמ"ש הפ"מ שם ואחריו נמשכו הרב פרמ"ה בח"ב סי' ס' וכל הפו"ס הא' ז"ל כמו שיראה הרואה בספריהם לא עת האסף פה אמנם זה שכתב הרב באר המים דריעותא תניינא היא שיעבור עליו יב"ח הני מלי ליתנהו כלל לא בדברי הרב המבי"ט בסי' קל"ה ולא בדברי הפו"ס ז"ל שא דהאמת יורה דרכו דהרב ז"ל נמשך בזה בתר דעת הרב מהרמ"א דהעמיס כן בתוך תשו' המבי"ט הנ"ז ואחהמ"ר ז"ל שם במש"ל עוד ראיתי להרב הנ"ז ז"ל שם בריש ע"ד שכתב וז"ל וכ"ן דעת הרב מהרמב"ח בתשו' הביאה האו"ר בכ"א ס"ח דל"א ע"א וכו' דבעי תרתי לריעותא דוקא דבהכי קיימא תשו' המבי"ט וכו' עכ"ל יע"ש

והרואה

והרוחה וידחה דהרמב"ם ז"ל כתשו' הכיחה
הגו"ר שם כ"ת סי' ו' ורמוז הרב יד מהרן שם"ע
ס"ת הגב"י תוס' תרמ"ט ס"ל למר להדיה דאפי'
כלית נמצא שום הרוג כדרך כלל מ"מ כנתעלם יב"ח
סגי להוציאה מחיסור תורה כיעו"ש והוא עלמו
שם כסי' ס"ת רכ"ת ע"ת וע"ד הכיח תשו' מהרמב"ם
הנ"ז ועמד עליו כמלי דמרמי עכיעה כיש ליכשה
דגם מהרי"ק והמבי"ט לית להמרוח חלת כיכשה והכו
דלת לוקיף עלה דזיל כתר טעמת וכו' וכן נקטי
כל החת' ז"ל להקל כנ"ר עפי"ד המבי"ט ז" כיכשה
דוקת וסו"ד הניח דברי הלו"ר ומהרמב"ח דילפי
מיניה גם לנטבע כיש כנ"ע ואפי"ה ילוף מנייהו
מכי"ר נופיה להקל כנ"ד דקוי כיש להוציאה מחיסור
תו' יעש"כ ועין להרב נוכח השולחן ז"ל ועין עוד
להרב כתר המיש נופיה שם כסי' ס"כ דס"ת ע"ד
שהכיח נ"כ לתשו' מהרמב"ח לנ"ד דכיכשה יע"ש
ועיין להרב נוכח השולחן שם"ע סי' י"ד שהכיח
לתשו' מהרמב"ח הנ"ז שמצאה כרת"י ושוב כתב
שכבר הכיחה הגו"ר ז"ל ומיהה הוכיח קוח ז"ל
דקל"י למהרמב"ח ז"ל דלת כעי' תרתי לריעותא
כדי להוציאה מחיסור תורה דהיינו שימצאו הרוג
כדרך נמי שת כנתעלם מן העין לחוד יב"ח סגי
להוציאה מחיסורת דלוריית כיעו"ש וזה דלת כמו
שהכין כדעתו ז"ל ה' כתר המיש ז"ל כתשו' סי' הנו"ל
וכמוכן **איך** שיהיה נמיהו למדיש מכל החמור
דהת דכעי' תרתי לגריעותא הנ"ז כמ"ח קיח שנוייה
כין הפו"ס הח"ח ז"ל ונם מי כע"ז לדעת המבי"ט
כתשו' סי' קל"ה המתנת יב"ח כדי להיות נשכח
וניכר וכרו לגמרי גב זה כמת' הוא שנוי כין הפו"ס
ז"ל ככל הנ"ל והנה כנ"ר הת משתכח הנהו תרתי
לגריעותא שהלריכו הפו"ס כדעת המבי"ט דהיינו
שנמנא הרוג כתוכו דרך וכתוכו זמן ונם הלכשים
החומלנים הללו נתעלמו מין העין כתוכו דרך וכתוכו
זמן ונמצא דכתת לכ"ע נפק"ל הני דידהו מחיסור
ה"ח דלוריית לדעת המבי"ט ז"ל וככל מה שנתכאר
כרם לכיוני לת ילחנו יד"ח כת הפוס' ז"ל דכעו
המתנת יב"ח שיכאת ויחכד וכרם לגמרי לזו חוש
דנפק"ל הני כשי מהיסור תורה ועש דרכו הסוכרים
דכננו"ר דנ"ד וכנדון המבי"ט דסי' קל"ה לת כעי'
המתנת יב"ח וכנ"ל מ"מ הוחיל ונפק מפומייהו
דרכנן קדי שי למכוחת דנכרי כרכי דס"ל הכי דכע"י
המתנת יב"ח וככל הנו"ל הנה כי כן נלע"ד להחמיר
על הני כשי דנ"ד להמתין עד עכור יב"ח מיום
שתעלמות כעליהם החומלנים הנו"ל דלוי נפק"ל
מהיסור תורה לגמרי לדעת המב"ט וכל הפו"ס
דהמבי עליה לסניף נדול כנו"ל ואו לת רכיע
עליהו דק חיסורת דרכנן ועפ"י עדות הנר
היסרחלי הזה שהניד מה שמנע מפי נוי מל"ת
מכי נמל"ת לוי מוסיים שם להכשת לכתשי' הנס
דחיכח פקיחת דדינת כפלוגתת דרכוותת ככל קפק
וספק שנפל כתלי סהדותת עב"ו הו"ל קפק
כחיסורת דרכנן ואולינן כיה לקולת וכ"ם דחיכח
ס"ם ככל חדת מהספקות הנ"ל טוכח דאפי' הוה
כ"ד חיסורת דלוריית הוה דיוינן כיה לקולת
כס"ם כ"ם דאיכו לת סד"ר לדעת המבי"ט וסייעתיה
ועכדיוק ס"ם ככל נס לסכרת המבי"ט הנ"ז ונימת
הכי ואת"ל וכו' דולמת הלכתת כסרב המבי"ט
ודעימיה כמ"ש הרב מהרחב"ח ז"ל כתשו' הו"ד
כנחפות שכיד מהרן שם"ע ס"ת סי' ו"ע ע"כ ועי"ש
ועש הרב מהרמ"נ ז"ל כתשו' כי כתה כנו"ר כ"נ
סי' י"ת דנריך שיעכור עליו נ' שנים כדין חוקת
הכתוים יע"ש ככר דתה זה הרב נו"ר ז"ל שם דלת
דמי לממונת יע"ש והנם הרב מהרח"פ ז"ל כחויס
ושלוש סי' הנ"ו ושב דכדיו ז"ל ויע"ש מחכמ"ר מכת"י
לת הוכח לי ולת שמיע לי כלו' לת קל"י ישוכו ז"ל
כמ"ש המעיין ועוד כה שכבר הרב רחם מעכיר ז"ל
ס"ת שם"ע שם סי' ט"ו שהכיח דכרי מהרמ"נ הנ"ז
וכתב עליו דלת מיניו כשום פוכק דהחמיר יותר
מיב"ח יעש"כ נם הרב שכות יעקב ס"כ סי קט"ו
וכבנת יחוקק סי' נ"ן לת הניח כי שם המתנת
יב"ח דוקת יע"ש ואתה תחזה להרב נוכח השולחן
שם"ע סי' י"ד ט"ו ע"ת שכתב ז"ל והשתת שם"ל
דלק מי שחלק על ס' המבי"ט הייתו משום שלת
ירדו לחלק כין תוך יב"ח לאחר יב"ח שם כל חנה"ן
לאחר יב"ח שהרי נתכר זכרו כ"ע יודו נס'
המבי"ט הלזו וכו' עכ"ל ויעש"כ **באופן** דנלע"ד
להחמיר על הני כשי שלת ויכלו להשתת
לכתחי' כי שם עד עכור ועד מלאת יב"ח מיום
התעלמות כעליהם החומלנים לכל הפחות ומהיות
טוב ימתינו עוד יב"ח לחריש לנאת יד"ח הרב
מהרמ"נ ז"ל שהנה לפחות כ' שנים כמכואר כד"ק
לזי מותרים הם להשתת לחתריש חפי' לכתחי' עפ"י
העדות הנז' כלירוף סברת המבי"ט ותה"ר ומהרי"ו
וכל הפוס' דסמכי עליהו להקל וככח ס"ם וככל
החמור ומדוכר מה למעלה · **עוד** יש לעיף ולסוף
נס פה כנדון שלפנינו עם סברת המבי"ט
והרב תה"ד סי' לק"ט ומהרי"ו סי' ע"ט הנ"ל ועש
העדות הנז' דהשתכח כנ"ד לסברת הרח"ם ורבינו
משולם ז"ל דס"ל דמשיחין לשה עפי' קול הברה
כעלמת שמת לו נהרג כעלה כמ"ש מרן הב"י כחה"ע
סי' י"ז תע"ו ס"ח ז"ל הנז' ומהרי' כי רב כתב"ו סי'
י"נ והמבי"ט ח"ו סי' שב"ו וסי' קפ"ח הכיאו לתב"ו
הרח"ם ז"ל מש הנחוניס ז"ל ה"ה רבינו משולם כן
רבנו קלונומוס על הלוכן שהיה רגיל לילך לסחורה
מהלך יום לחד ולפעמים מתעכב חדש לחד ופעמים
ג' ופעמים ד' ופ"ח הלך לשם ולת חזר ונשמע
שנהרג לשם ולת כת אפי' נמל"ת לומר לני הלוחו
הרוג ועל השמועה כלום יכולה לשתי להכשת וכו'
מכוון שלת נשמע עליו שהוא קיים סומכים ע"ד
הנויס ומשיחין לת לשתו מפני תקנת עגונות עכ"ל
יע"ש ולזה הסכימו מה"י"ד והמבי"ט כתשו' הנו'
יע"ש והנם דהרב מהר"ח אלפנדרי ז"ל כס' ח"ר
כק"ע דקי"ד ע"ד וכתב"ו סי' נ' כתב שיין נם לחד
מהרחשו' ולחל שסמכו ע"ד ר"מ להתיר לשה עפי'
קול הברה כעלמת שיפת על כעלה שנהרג יע"ש
וכ"כ מהרח"ם כק"ע וכתב"ו וכ"כ שלר הפוס' ז"ל
וכמ"ש כשמס הכנה"ג שם"ע סי' י"ז הנב"י לוחת ט"ל
וכיד מהרן שם לוחת יע"ש מ"מ הרוחה ירחה כנלסכות
ס"ם יד מהרן ח"ת סי' י"כ הנו' תש"ו הרב מהרנ"ק
ל"ז שהחריך כוה והעלה שרבת הרח"ם ומהריב"ל
ומהר"מ מל מלמשקר ומהריט"ט ז"ל כולהו ס"ל
כר"מ להתיר לשה עגונה כקול הברה כעלמת
יעש"כ והנם דלעניו דינת למעשה רלוי להחמיר
כדבר ערוה החמורה שלת להתיר לשה בקול הברה
כעלמת

כעלמא כיון שרוב בכל הפוסקים הרשב"א ותשב"ץ פליגי על ר"מ ודעימיה כזה וכמ"ש בן הרב מהרי"ק ז"ל גופיה שם כיעו"ש ולזה הסכימו כל הפ"ח ז"ל וכפרט לפי"ז דקבלנו דעת מרן להחמיר וחזינן ליה למרן ז"ל בכ"י שם דאחר שהביא תע"ו ר"מ ז"ל הגמ' בשם מנחתי כתוב סיים וכתב וז"ל ובתב"ו להרמב"ן סי' פ' כתוב מה שמעתה שמתת כעלה נראה שלא שמעה כן לפי' מפי גוי אחד שלא קול הכרה כעלמא ושם הדבר כן תינח מותרת להנשק וכ"כ בתה"ד סי' רכ"ב עכ"ל ויע"ש מוכח להדיא דס"ל להחמיר כפ' הרמב"ן והתה"ד ז"ל מדהביא סברתם כאחרונה לפנים מ"מ נוכל לסמוך ולצרף סברת ר"מ הש' ודעימיה המקילים ומתירים אפי' כקול הכרה כעלמא של העדות דאשתכח בכ"ד ולהתיר לגמרי כמ"ש הרב המבי"ט נופיה בפי' שב"ו הגו' וז"ל וגם אין דעתי נוחה להתיר בעדות זה וכו' ואינו דומה לד' לפמוך על היקום כ"מ בהגטרף תשו' רמ' וכו' עכ"ל ויע"ש וכמו כן נראה בכ"ד בהגטרף העדות דב"דלפרע"ת ופועתם מרחמהי הגו"ל ים להתיר לגמרי ולא עוד אלא לפי' רוב הפוסקים הרשב"ו והפ"ח דפליגי על ה"מ וס"ל דאין מציאין אפי' קול הכרה בעלמא כגו"ל הנה אמת בכ"ד לזולי ומודו דיש להתירה לגמרי אפי' דע"כ לא פליגי על ר"מ ז"ל אלא דוקא בקול הכרה לחוד אבל כשיש קצת עדות המסייע לקול הכרה בעלמא אף שאין בעדות כדאי להתיר עכ"ל אלים כחיה דקלא דהכרה ושריון לגמרי וכמ"ש כן להדיא הרב לב שמח בחה"ע סי' ד' דאייתי כיוצא בזה לב"ד סברת ר"מ ודעי' וכתב עלה דמירתי הורתה הוא ולא יסמוך ע"ז לבד להתיר מ"מ בהגטרף העדות של סברת ר' מ יש להתיר ויליף לה מר מתש"ו המבי"ט הגו' ועש"כ והרב דברי חמת ז"ל בתש"ו סי' ד' דל"ל בתב דאפשר דלא פליגי רבינו משולם עם כל הגדולים הללו דהכדון של ר"ת הוא כמ"ש מהרמ"ן ריטב"א הביא ליה בשחורה מהלך יום ה' ומתעכב שם פעמים חדש פעמים ג' פעמים ד' פ"ח הלך לשם ולא חזר ונשמע שנהרג וע"ז כתב הרב מכיון שלא נשמע עליו שהוא קיים והיינו תכר זברו וכמ"ש המבי"ט שם שעברו יכ"ח כזה הוא שהתיר ר"מ עפי' הקול שיצא שנהרג ראובן וכו' וקרוב לזה הס דברי מהרי"ק בפי' סי' לק"ט וכו' יע"ש והרב נוכח הסולחן שם דיו"ט ע"כ בתר דאיקי תש"ו מהרמב"ם בדר"י דס"ל דכעברו יכ"ח נפק"ל מאיסור תורה בנתעלם לאוד הו נטבע אפי' שלא הועד כלל שמצאו שוס הרוג כדרך ההוא בגו"ל בתב דהדונמת גם' מהרמב"ם הגו' מצא בתש"ו הד"ח ז"ל הגו"ל דשני נכיסים מתנכסים כשנון אחד דכמה שעברו יכ"ח דלדעת ר"מ תנשא אפי' לכתחלה ומכ"ש דאזול ומודה גם' מהרמב"ם דלבל הפחות נפקא מאיסור תורה והדברים ברורים וכו' עכ"ל ועש"כ ועיין להרב בתר המיס סי' ק"כ ע"כ שהביא שמוהות גם' התה"ד בפי' כ סי' לק"ט והמבי"ט סי' קל"ה מתש"ו רביעו משולם הגו' ובתב דהגם דלא ק"ל כר"ת כהה מ"מ מכן כדידן בקטיעין כידן הך להוציא ממשה מאיסור תורה מתורת ס"ס בהגטרפות ס' מהרי"ק סי' לק"ט ומהרי"ו סי' ע"ט ושב"כ הרב נחמן שמואל דס"ה ע"כ שהחזיק תשו' מהרי"ק והמבי"ט מתש"ו ר"מ יע"ש ולא זכר שד' להרב דברי חמת בפי' הגו' וכמוכן ואתה תחזה להרב מהרי"ק ז"ל כתש"ו כי כאה בפ' הטהור חוקי חיים דט"ל ע"ש דאייתי כידיה לב"ד ס' ר"מ והמבי"ט הגו' ודעימייהו שהסכימו שבהגטרף סי' המבי"ט של העדיות ים להתיר לבתחי' וקיים עלה ווז"ל תמור מעתה ירחה לעב"ד דים וים כדאי להתירה לבתה"י להנשא דהשתא לרוכא דרכוותא ליתי כה אלא איסור דרבנן כיון דאכד זברו והכמה שני' ולפי"ז נמצא דפלוגתא ר"מ ודעימיה כב"ד הוי כמידי דרבנן וכיון דקוי כמידי דרבנן יש לנו לילך אחר המיקל הוא הר"מ ודעימיה דמצינו דהרשב"ם כתב בשם מכיו הר"י ז"ל דבמ"ח היתר אשה הלך אחר המיקל ומשמע אפי' כאיסור דאוריי"תא ומטעם דבעינא דאתתא הקלי ג"כ תשני לן להחמיר ולילך אחר המחמיר כאשורא דאוריי"תא לא כן כאיסורא דרבנן והבהגטרף לו גם העדות וכו' דפשיטא דאלין להקל ונוסף עוד דאין למיקי עלה מ"ט ס"ס והוא דאף אם"ל דפליגי רבוותא אסברת המבי"ט ומידי ספיקא לא נפקא וי"ל ס' לו הל' כהמבי"ט דליתי כה רק איסור דרבנן לו לא ואם"ל דהל' כמ"ד דים כה איסור דאו' שמא תעיק' דמילתא אין כאן איסור כלל אפי' דרבנן דקי"ל כר"מ דמשיאין ע"ז קול הכרה וכו' עכ"ל ועש"כ ודון מילים ומינים וחוקי כאתרין להכין להורות להקל דאחר עכור זמן יכ"ח מיום התעלמות כעליהם ולמרכה כ"ד מדשיש נפק"ל הכי נמי מאיסור תורה לדעת המבי"ט ותה"ד ומהרי"ו ודעימייהו כגו"ל והבהגטרף להו סברת ר"מ ודעימיה והעדות דאשתכח כב"ד ים כדאי גדול להתירם להנשא אפי' לכתחילה בס"ס וכבל הגו"ל בלאי ספק כלל וכמו שנתבאר וממנה דבר אחר למד להקל ולהתיר לשוק גם לאשה ראובן הנעלם הראשון דב"ד אחר עבור עוד יכ"ח דוקא כיון שכבר עברו עליו יכ"ח ראשונים וגם ים כידיעו עדות ישראל שמע מפי' גמל"ח מפי' גמל"ח שבעבור שנהרג אחיו של אחד מאלו הרוגים לשבר ולקחו מסס מעות כעד דמו הרגו אחיו ג"כ וכו' כב"ו בקבל"ע הגו' כגו' כשאלתנו ג"כ הי' הועד ג"כ על ראובן דב"ד שגם הוא נהרג הגם שלא הזכירוהו כשמו וגם לא הזכרו שנקבר תורה ונאלה להתירה לאשת ראובן מכל הטעמים הגו"ל ואם גם שבבר עבר עליו יכ"ח שנאבד זברו ונשבח כמת מלב שלא נשמע עליו שהוא קיים כלל ובהגטרף ס' התה"ד ומהרי"ו והמבי"ט ולבל הפ"ח דשמבי עלייהו וגם בפירוש סברת ר"מ ודעימיה דס"ל דמשיאין אשה בקול הכרה כעלמא כגו"ל הפ ודאי גם אשת ראובן ההרוג הנאמן הוקרם לנמרי מבבל עיגונא ובבר בתבנו דמהיות טוב תמתין היא ג"כ עד עבור כ"ד חדשים מיום התעלמות כעלה כגי"ל ואזי שריית להתנשבת לבל גבר די תנבי עפי' הדין הלמת והלדק

הבלל העולה מבל האמור ומדובר דשלשה נשים אלו הענוגות האומללות הותרו מבבלי עיגונם ומותרים להנשא לבתחי' ובבל האמור ומדובר הגלע"ד בתבתי לא להלבה ולא למעשה בתבוונתי ולתי לקיים דברי חבמים בתחי אשר חייבונו להפך בוכות בנות ישראל העגונות ולמנוה רבה תחשב וכל המרבה להפך בוכותם ולהתירם ממאסרם ה"ז משובח ותחשב לו לצדקה ויבולה וו המצוה וו שתנן עליו ועל זרעו ועל זרע זרעו להגילו

להנילו מכל נזק ועוקה פוק חזי מש"כ נחמן שמואל סי' ר"ן דס"נ ע"ג ו"ל גס אח זה לעומתו זה רחיתי כל הספרים מלאים ויורו המורים ומכיאים ראיה נראים נדחים לשוטה כדרך התרה וקיה להס דכר זה למטה עז ולמקל תפארה כמ"ש כעל פ' כרכת לכרכם בהקדמת ספרו שבהיותו בקרב נרה התפלל לאל נורא ינן כעדו וכוח פסק שעשה להחזיר עטרות להנשף לנכרי ויעתר לו ה' ויוציאהו לחורה וע"ז אמר מוכיח לולי טוכל להחזיר השה מכבלי הציונן עכ"ל ועש"כ הנה ד"ק הללו הס הרהיכוני וממחילתי הוציאוני לנמרי כהיתר ענוחת הללו דכ"ד לולי כוכות זה יזכני ה' להכנות כב"ו וז"ק ויאמר לנרותי די ויוכני לכוון לתמיהה של תור' לתנכי"רות"ם יסכימו שני רבני הדור יע"ו גס אני מסכים עמהם להלכה ולמעשה כשרות דהני נשי ויש"מ לבי גס אני לפי' דמטי לי עמיוהו איכא מכשור ואם לאו דכרי לעו והיו כלא היו ועו"י י"מ ויש"ן כיר"ה הכ"ד עכד נרעא לכל יודע דת ודין וצורת דמין מכריע:

יצחק אבואלעפיא

ומוח הנעזר

ס"ט

הסכמת מוה"ר הנדול הנאון המפורסם הרש"ל מלך ירושלים כמהר"ר לכריה משכבזי

נר"ו כשרות דהני תרי נשי שנלכדו כעלויהם כיחד לכד חון מאחת הנעלם דאחתקד והסכמת רב לחלי נאון עמית כחורה מני' הרב המופלא רחש כ"ד מקודש כ"ד הנדול שכירו ש' תו' כמהר"ר יעקב שאול זלניסר היו' ומש"ל כיר' הלל הס כחוכיס ומודפסים כס' הכהור כני כנימין וקרב לים הנד"מ להרב הנדול עיר וקדיש כמהרמכ"ן ז"ל ולמ"ע הרב יש"ל כרכה נר' הנו' שר המסכים כשריות דהני תרי נשי נכר מקמייתא וכהורתא מוה"ר רחש"ל נר"ו וע"ש כס"ח סי' י"ד ט"ו יע"ש נפלאות מחורתם כרוך שכחר כהס וכמשנתם וחפץ הייתי מאד להאריכ כחורתם ואולם אין הפנאי מסכים עמי כי עול הניכור וקיחיד הסאחרנו עלו על צווארי ולא יחנוני הש כיוחי וחושבני מחטאת עיוני הדין ח"ו דין נ"מ שלא מצאתי פניו להאריכ כה"ק ואם ק"ן לי פה להסיב כדכר הלכה כהתר לאת הנעלם הרחשון הנס שלא מנאו הירוג כדרך כיון שזה כמת' הוא שנוי כמ"ש כלרוכה כתשו' לחרת כת"י כהתר הענוכה לאת שכו נאליח לל מנג"ד ועש"כ ואולם להיותי מירחי הורחה חני ויהיו שוחך על דעתי לפי' כדכר קל כביאת כבותה כ"ש כלסור עירוה חי לוחת נס אני הנני מכטל דעתי כהתר הענוכה הרחשונה והדרי כי וכעת הנני מסכים עמהם לאוסרה לנמרי כאשר הורו מ"ע הנאונים הנו' וע"ו עד שיכואו עד או עדים שיעידו עדות כרורה שכאמת נהרג ואזו נעמוד עה"ד ועה"ח כעדות הנו' וכעת היא לאסורה לנמרי ואל"מ:

שאלה ים אחד משכנזי מארץ רחוקה כת לפה עירנו יע"א מזה שנים רכות קרוב ל"מ שנה וכבואו לפה היה יותר מכן כ"ד שנה ונשא פה ונשאר עמה נשני שנים רכות ומות כ' שנים נלב"ע וחלי"ם ולא הניח זרע מזה כלל וכימי חולין חשר מת כו נזווה לפני עדים כשרים כמה נזוחות כחולוק נכסיו וככלל דכריו כנזוחותיו הכ"ל חמר לעדים שאין לו יורשים כלל וחולק כל נכסיו להקדשות ולאשתו הכ"ל וחמר עוד שאם כחולי יכא חוזק יורש לו הניח לוסך מה מנכסיו כתורת ירושה כמכואר כ"ו כשטר הנזוחה הכ"ו ומשם כאר"ם ' והן עתה שלמנתו הכ"ו עמדה ונתקדשה לחים זר דעלמא קדושין נמורים כעשרה כנ"ל וככוס וכברכת חירוסין וכעכור סיכה שכיומים הוכרחו לעכב החופה והניזואין דהייכו כרכת חתנים וכלוכה יותר מירח ימים וכבל שו הימים שכנתנים לאחר החירוסין הכ"ל היה הלרוס שלה הכ"ו מתייחד ויצן עמה כביתה יומם ולילה כחדר המיוחד לה ואוכלים ושותים וישנים יחד לכרס כחים ושאתו לכל דכר והס מודים כפה מלא שכבר טבלה ונטהרה לו וכל עליה כמה פעמים לשם ניאותין נמוריס כט"מ כדת ש"ת שלא דלא לשתייעא להו מלתא לעשות חופה וניאותין דהייכו לכרך ז"ב ולכתוב כתו' לסיכתם הנ"ל וכעת כטלה הסיכה שלשם ורוצים לעשות חופה וסעודת ניאותין וכאו' כתחו"ל ' ונקנת חכמים יע' ערערו ואמו לאוסרה מלינשא עם לרוסה ולא עם וולתו משום חשש דילמא יש לכעלה הרחשון התשכנזי הנ"ל שת כמד"ה והרי היא וקוקה ליכס שלה אי לוקיעינהו מ"ן אם לאוסרה מלינשא לאוק משום הכי חשש או דילמא מותרת היא להנשא לאוק ולא חייש' היא חשש הנ"ל יכא דכרו הטוב ויורנו מדרכיו דרכים' ויכא שכמ"ה:

תשובה כלע"ד פשוט דאשה זו מותרת ליגשא לאוק לאוסרה הנ"ל ולא מצינוכן לה משום חשש זכות שיש לו שת לכעלה ה' שכלל כיון דלא הוחזק כן רחיתי ליה לחים כלל ודין פשוט הוא ומוסכם מכל והעלהו מדן ז"ל על שה"ט כלה"ע סי' הכ"ו סו' ז"ל לא היה מוחזק כאחים ואמר י"ל אחים היינו לאמן אח אחר ואמר אני אחיו נאמן אמן אח אחר ואמר אני אחיו אינו נאמן ואפי' ע"ה או קרוב מעיד עליו שהוא אחיו אינו נאמן להוציאה מחזקתה עכ"ל הרי דעריפא מינה הוא מדן ז"ל דאפי' הוא עצמו אמר אי"ל אחים או כא אחד ואמר שהוא אחיו וע"ה מעידו שהוא אחיו עכ"ו אינו נאמן להוציאה מחזקתה כנ"ל ה"כ כ"ם כנ"ד דאדרכה הכעל עצמו הודה קודם פטירתו שאין לו יורשים כלל ואין נס ה' שיאמר שהוא אחיו ולא שום עד קרוב או רחוק שיעיד שי"ל אח כמד"ה מהיכא תיתי לן לאוסרה מספק ולהוציאה מחזקתה וזה פשוט ומכואר וכן רחוקי להרב כ"ד ז"ל כשה"ע סי' נ"ו דנשא כ"ד ממש וע"ש קנת מנ"ד דשו הוא לא נמלכי הם עד אחד שהעיד שכן אמ"ל הלורך הנפטר שאין לו יורשים כלל כני"ל והשיב הרב ז"ל על נר"ד דאפי' ליכא שום עד כלל מותרת להנשא לאוק וחוליו דמר ממ"ש הריב"ה ז"ל כטור שם"ו וק"ן וו"ל לאשה שאין לבעלה לא כן ולא אח וחמותה וחמיה כמד"ה ומת כעלה מותרת להנשא לאוק וכו' והשתא הדכרים ק"ו הם כיודעים כודאי שים לבעלה אב והוא נשוי לא חייש' שמא הוליד לאיו כן משום דהוי ס' נתעברה חמותה ס' לא נתעברה ואפי' ל נתעברה שמא ולדה אח כ"ש הכא

דלא ידעי קס י"ל לה מציק' ושהות נשוי דהיכא
ספיקי טוכח שמא אין לו מה ואח"ל י"ל שמא מיכו
נשוי ואח"כ נשוי שמא ל"ן אשתו ואח"ל נתעברה
שמא ילדה כת ואע"ג דהתם מיירי בידוע שאין לו
לח אחר לגלג זה שלנו מוצאין בעת שנתעברה
חמותה ואפי"ל דמשו"ה ל"ח שנתעברה כיון שהיה
בחזקה שאין לו לח אלא הכח דלגל ידעינן כודאי
שאין לו לח דשמא י"ל לח ואינו בחזקת שאין לו לח
חייבי' שמא י"ל מ"מ היכא ספיקי שוכא שמא אין
לו אלא ואח"ל י"ל היכא נשוי ואח"ל נשוי ל"ן ואח"ל
נתעברה ילדה כת ואח"ל ילדה כן שמא גם התורח
י"ל כן משו"ה התם דמיירי בידעינן כודאי שאין לו
כן · ועוד ממ"נ הריב"ם אם היה מוחזק בלחין
ואמר אין לי לחין בתב הרז"ה שהוא נאמן להתירה
והרי"ף והרא"ם והרש"ם ס"ל דה"ל וע"כ לא פליגי
על הרז"ה אלא במוחזק בלחין אבל בלא הוחזק
גם הם מודו להרז"ה דנאמן במ"ם שאין לו לח
להתירה לשוק עכ"ל הרב"ד ז"ל ויעב"ב ודון מיניה
ומוכי בתתרין ממ"ש דהכי תרי טעמי תרינהו בגמרים
בשמת בר ק של הרב"ד ז"ל שיתנהו בב"ד דהכי
הוי נמי כ"ד אלא הוחזק בחיים בל ימי היותו
דר בעירנו ואח כי מעולם לא נשמע עליו שי"ל
לחין כמד"ה בלל ובשעת מיתתו ג"כ אמר בפי' שאין
לו ורשים בלל הוי בילנו אמר בפי' שאין לו בניס
ואלא לחין בלל ל"ב כודאי הגמור דאשתו מותרת
ליגשא לשוק מתרי טעמי הנ"ל אלא דהשיבא נמי
בב"ד בל הנהו ספיקי טוכח שבתב הרב ב"ד ז"ל
על ב"ד וה"ה לאומרם נמי על ב"ד כמבואר ונם
מעשם הב' שבתב הוא ז"ל דכיון דאין הוחזק בחיים
ואמר ג"ב בם"מ דאין לו לחין כ"ע מודו להרז"ה
דנאמן להתירה לשוק ובב"ל ומיהא נמי לב"ד וכמוכן
ועב"ג דספק מאחרון שבתב הוא ז"ל בטעמו הא'
והוא זה דשמא גם האורח י"ל בן הנה לבאורח ירחה
דליתיה להאי ס' בב"ד ביון שאמר לעדים בם"מ שאין
לו יורשים בלל דמיהא נפיק שאין לו בניס ג"ב
בלל וא"ב דל מהבא בב"ד הם' הזה מ"מ הא ודאי
בורחא הוא שהרי בהדון הרב ב"ד ז"ל הב"ל הבי הוה
נמי שהעיד העד שאמ"ל האורח הנפטר שאין לו
לחין ולא בן ועב"ז לא חם הרב זל להוהחת פיו להבל
הנ"ל ועבד ס' דשמא י"ל בן ולא תימא דמשום
דלא הוה תמן רק עד אחד ה"ט דלא אם ליה הרב
ז"ל ונסתפק עדין שמא י"ל בן הא אם היו ב' עדיים
ע"ז אא"ן דלא הוה עביד הך ס' דשמא י"ל בן
דעבב"ל דלאו משום דליבא תרי סהדי הוא דעלא
ונס' בוה דשמא י"ל בן דאפי' הוו תרי סהדי לבתי
הס' חיתיה משום דמ"מ אין זה נקרא ודיעה בודאי
שאין לו בן בשעת ביון דעב"פ לא נתברר לנו זה
ולסהדי בי אם מפיו אלו חיינן לא בן התם בדברי
הריב"ם ז"ל דמיירי דידעינן בודאי שאין לו בן מלבד
הודאת הבעל וכמ"ש בן להדיח הרב"ד ז"ל שם
גם הרואה ירחה להרב ז"ל בטעמו הב' ל
דהסבימה דעתו פה בב"ד הב"ל דחם"ב שפיר
לא הוחזק בחיים דמשו"ה בתב דבוה ב"ע מודו
להרז"ה דנאמן במ"ם שאין לו לח להתירה לשוק
בב"ל ובד"ן דבוותה ממש דחשבין ליה שפיר לא
הוחזק בחיים ואמר ג"ב בם"מ אין לי לחין דנאמן
להתירה לשוק ובבל מ"ם הרב ב"ד ז"ל בתשו' הנו'

ובמדוכר · אינהי · דלבאורח נרחה דהרב ב"ד ז"ל
תברים לגזוזים מתשו' זו למ"ם בפי' ל"ח מחה"ע
שם דהתם בחלקו"ת ישית דלא חשיב ליה מוחזק
בחיים אלא דוקא בלדם שהוא מלותה העיר ולא
הוחזק בחיים הרי הוא בחזקת שאין לו חיים דהי
הו"ל לחיים מידע הוא ידיע ומדלא נודע לו חיים
שמ"י ליה לחיים ובהבי מיירי הטור ז"ל בפי'
זק"ן שב' וז"ל לא היה מוחזק בחיים ואמר י"ל לחיים
ליבו בחמן וכו' דכיון דלא הוחזק בחיים זהו חזקה
שאין לו לחיים דשם היו"ל לחיים בהברח היה נודע
לבני העיר וזה אין שייך אלא בשהוא מלותה העיר
אבל בלורח שבא מארץ הרחוקה שאין בין מי שיודעו
ומבירו מה שייך לומר דהוחזק שאין לו לחיים דמהיבן
יש הוכחה שאין לו לחיים דבים שם בארץ מולדתו
דילמא י"ל לחיים שם בארץ הרחוקה הסיח ולא לתנו
יודע מלומה ובל יבא"ב הרי דבתבו' זאת ס"ל
לאמר דלא חשיב מוחזק בחיים בין שהוא בר
בארץ ובה מארץ הרחוקה הפך מ"ם בפי' ל"ו
הנ"ל שהרי התם בתי בתיב בב"ד בלורח שבא מארץ
הרחוקה במבואר בד"ה שם ועב"ז חשביה הוא
ז"ל התם אלא הוחזק בחיים ובב"ל ולבאורח הבי
תרי פיסקי הרב ז"ל סתרי אהדרי וק' לווונס יחד
ובבר אלה בדעתי ליישב ד"ה ולחלן בין דה לדה
בשיטי דחיקי ובלשפי דחיקי ואולם לא עלבו לי
וה"ט אלא הבלחיים ע"ם הם לא שבאמר דהבי מילי
שבתב הרב ז"ל בפי' ל"ח הב"ל בחי' הב"ל אינם
מתוחת הרב ב"ד ז"ל נופיה דק הם דברי האומלל שם
דהבי מובח התם ממ"ם וז"ל ועתה יורנו מורנו
הם אלה זו מוחדת להשיב בי הבה לעבד"ב ובב הטור
וכו' וע"ב מובח להדיח דב"ז מדברי האומלל נופיה
ותשובת הרב נופיה על חותה השאלה עצמה לא
נמלחת שם בלל ומוטב לסבול דוחק זה מלאמר
דסותר דברי עצמו ח"ו אור' דבלאו"ה לק"מ דה"ט
דהרב ב"ד ז"ל בפי' ל"ח לא חשיב ליה לא הוחזק
בחיים עפ"י חילוקו הב"ל הוא משום דנמלא בב"ד
לחיו מלמו ונם עד לחד בשר שהעיר שלמ"ל
הנפטר אי"ל לא מלא בעירו בפי' בשלמתו משו"ה
ס"ל להרב דלחיות עדות העד הנ"ל ומרעת להך
חזקה דליח ליה לחיים בין שהיה בן עיר רק הוא
מארץ הרחוקה בל ביון דעדות העד מגברת להך
חזקה הב"ל משב"ב בהיות בפי' ב"ו הב"ל מדרבת
לישב התם עדות העד דמסייע לחזקה הנ"ל דליח
ליה לחיים וחי' זה ברור ופשוט לעב"ד והוא נכון
ומיהא לב"ד דלישב תרי בהדי שלמ"ל
הנפטר שאין לו יורשים בלל וב"ל ומסייעי להך
חזקה דליח לן בנוויה דליח ליה לחיים ח"ב הנס
שהוא בח מארץ הרחוקה והיהו מלותה העיר עצמה
לח לבבח לן בזה ולח חייבי' תו שמא י"ל לחיים
וב"ד דפי' ב"ו הב"ל וברור ועפיר"ן של הרב ב"ד
דפי' ב"ו הב"ל דעם דהוה תמן עד לחד שהעיד
מפי הלורח הנפטר שלמר שאין לו לחיים ולא בן
עב"ז תרי עלה ונסתפק דשמא י"ל בן וה"ט משום
דלא ידיעינן בודאי שאין לו בן בי הם מפיו דוקא
וב"ל ומיהא ולפי' לב"ד ובמדוכר ח"ב מתולה
נפק"ל דהיו נאמן עוד ב"ד בבית הרב ב"ד ז"ל
להחמיר ממ"ם מהריב ל ז"ל בח ב פי' י"ט להשוות
דעת רשב"ם והטור יחד בדין לא היה מוחזק בחיים

ויש קול שיש עדים שיעידו שי"ל לאחין כמד"ה לפי' לאחין הוה כש"מ לין לי לא ה"ו חוששת וכו' וכתב ע"ו מהריב"ל שם דהה דכעי' לאחוי להחמיר שיש קול שיש עדים הוה דוקא היכא דלא קיים לן כוותי שאין לו כניס מצו"ה דוקא היכא דיש קול שיש עדים חוששין אבל היכא דקיים לן כוותי שאין לו כניס לפי' כלא קול שיש עדים חוששין וכו' עכ"ל ועש"כ ולבאר נראה שזהו הפך מ"ש הרב כ"ד ז"ל בסי' ע"ו הנ"ל והפך מה שהעלינו לקן כדידן להתיר בכ"ד עפי"ד הב"ד ז"ל הנ"ל וכבר עלה במחשבה לומר דמ"ש מהריב"ל דהיכא דקיים לן כוותי דאין לו כניס לפי' כלא קול שיש עדים חוששין לאו למימרא דלפי' כלא קול כלל חוששין דמהיכא תיתי לחוש לפי' כלא קול כלל כיון דלא הוזכר בשאין וליכא ספיקי טובא לקולא כמ"ש הרב"ד ז"ל בסי' כ"ו בב"ל לגלא ר"ל לפי' כלא קול שיש עדים למנש עב"פ קול מיהא בעי' כי היכי דניחוש לפי' קלא דלא אתחזק בב"ד דעב"פ קלא מיהא בעי' כדי לחוש בהם ובלתי קול כלל ובגונא דנדון הרב"ד ז"ל ודב"ד דליכא שום קלא כלל יודא מהריב"ל ז"ל דלא חייש' לאוסרה מספק כלל ולא כתב רשב"ם ז"ל התם כפ' י"ן על הוה נברא דהוה מוחזק לן דלית ליה אחי וכו' דהיה לנו לאוסרה מס' כיון דודאי אין לו כניס יע"ש אלא דוקא אי נמי מוחזק לן דלית ליה אחי כמבואר להדיא הכי כדברי רשב"ם הנ"ל ויע"ש ברש במוחזק לן דלית ליה אחי וגם לשון שם כש"מ אין לאחין לו דלית ליה אחי ולא קאמר דלית ליה אחין ודאי אלא משום דכלל קלא דלית ליה אחין המעיין יפה כד' רשב"ם ומהריב"ל הנ"ל ובשאר פוס' ז"ל ימצא שתירוץ זה ותכמ"ל בזה ' לשון הרמב"ם ז"ל אבל כיון דהסברא פשוט לומר דכל כה"ג דב"ד דהרב"ד ודב"ד לא חשיבי דקיים לן כוותי שאין לו כניס כלל כי היכי דליחוש לאוסרה מספק אבי אלא קול כלל כיון דישנו תחת הפשרות דהיה ליה כניס כעירו ובארץ מולדתו כיון דכל לפה עירנו גדול כשניס ודאי שהיה נשוי שם אלא מסתבר לו' דבשאר רווק כ"כ שניס רבות ובכרט שהוא מבני אחב"י הלשבטיוס וע"ו דהם מעשיהם כניהם והנותיהם כעובדי קטנים משבשנסו למצוות כידוע מנהגם הטוב עד היום הזה ומתר בכלל ובשכן לשי לחת מנהגם זה כי טוב הוא מאד וכפרט כהאי גברא הב"ד דבשמע עליו ג"כ דהיה נשוי תשה בקמ"ר קושטת דבתי ועי"ש קודם כותו לפה כי כן שמעתי עליו ולפי' שאמר הוא בש"מ דאין לו כניס אין זה מוע לנו מידי ס' דשמ"י ל כניס ותשב כדעתו שבבר מתו כיון שהוא דר פה העיקה כ"כ שניס רבות ולא נודע לו מהם כלל דוקא ג"כ מוכרחים אנו לאומרו כדעת הרב"ד ז"ל בסי' ע"ו הנ"ל דהתם נמי אמר התורת הנפטר דאין לו כניס ועב"ו נסתפק הרב ז"ל בב"ד דשמ"י ל בן ובכו"ל וה"ט משום דלא קיים לן כוותי דליתי ליה כניס וכמש"ל בקופן דעפ"י תשו' הרב ב"ד ז"ל בסי' ע"ו הנ"ל יש להתיר בשופי לב"ד דהתם זו מותרת להנשא לשוק ולא חיישי' לה לעגונה ולאוסרה מספק מטום שמא י"ל לא לבעלה כמד"ה כלל וכמ"ש ואחר החיפוש חזיתיה למהריט"ן ז"ל בסי' ז"ך דכתב על אחד שבא מארץ אחרת ונשא אשה פה ואמר שאין לו אחין ושוב העיד עליו ע"ה שי"ל לא כעידו אם מותרת לאשתו להנשא לשוק ושם כתב הרב ז"ל דקאמת מחכמי העיר התירוה ליכנשא ושאר חכמי העיר אסרוה והוא ז"ל נ"ב הסכימה דעתו לבת החוסריס הותה והן קדם הכיא רשיה להתירה לשוק מתעה' הרה"ם ז"ל שהכיאה מרן בב"י סי' ז"ק הנו' על אחד שנשא אשה ומעולם לא נודע ולא נשמע שי"ל לא אמנם אחי האשה אמר שהיה בחשבנו ורשה אחד שאמר שהוא אחיו ועתה מת הבעל והיה רוצה ליכנשא והשיב הרה"ם ע"ז דמלתא דפשיטא הוא דכיון דהאשה הוזקת עומדת בחזקת שאין אחין לבעלה חיכה נאסרת לשוק על מאמר אחיה וכו' ואפי' עד כשר לא היינו חוששים לעדותו דכל היכא דאתחזק היתרא ואמר עד אחד שהוא אסור חיינו נאמן עב"ל הרי מוכח מהכא דאפי' עד כשר שמעיד שי"ל אחין חיינו נאמן לאסור כיון שהיא בחזקת היתר וא"כ הכא כבד"ו הוי דומה ממש להיא דהרה"ם וכו' וכן הכיא עוד רשיה להתיר ממ"ש הטור בסי' קנ"ז לא היא מוחזק באחין וכו' הנו"ל ושוב ראה הוא ז"ל לא ראיתי מאשו' הרה"ם ויש לחלק בין הרב כ"ר ז"ל בשכתב ע"ש הב"י ל ממש ראיתי רשיה לחיובו הב"ל מדקדוק דברי השולחן להרה"ם שכתב בתרן מנוריתם וגם ראיתי רשיה לדברי ממ"ש רשב"ם בפי"ן ושוב הוק' לו ממ"ש רש"י בפ' האומר דהיכא דלא מוחזק לן בש"מ לא באחי ולא בבני קיימא הך אתתא בחזקה שאינה זקוקה ליבום וכו' ותי' דברי רש"י ורשב"ם יחד דרשב"ם מיירי כיודעים בודאי שאין לו כניס משו"ה בעינן חזקה דלית ליה אחי לאפוקה מחזקת איסור משפק משג"כ כהיא דרש"י דלא מוחזק לן לא באחי ולא בבני אלא הדבר שתיס משו"ה סגי לה להתירה אפי' כדליכא חזקה דלית ליה אחי אלא כדלא מוחזק לן דאית ליה אחי סגי דאם תאמר שמא י"ל לאחין ואתה בא לאוסרה נאמר שמא י"ל כניס והיא מותרת הילכך בחזקת היתר עומדת כיון שאין לנו יודעים בודאי שאין לו כניס והיינו כמ"ש הרב כ"ד ז"ל בסי' ע"ו הנ"ל אשר נירף שפק דשמא י"ל כניס להאורת דב"ד כהדי אשר ספיקות הנס דהאורת אמר בפי' שאין לו כניס כנו"ל ושוב הביא לנו מהריט"ן דברי הטור ז"ל ומוקמינהו בלישנו מוחזק דאין לו כניס וכדאוקימנהו מהריב"ל בס"פ סי' י"ט הנ"ל ומינה דן אף הדין לב"ד דיודעים בודאי שאין לו כניס ואינו מוחזק דאין לו לאחין ל"ב קוי דומיא למ"ש רשב"ם בפי"ן ואסורה לפי' בלא עד כלל אלא מספק אסורה כ"ם כעד אחד שמעיד שי"ל לאחין וכו' עכתד"ק עש"כ ' והנה מה שדקדק הרב מהריט"ן ז"ל כמשפט הלשון כין אי' מוחזק דלית ליה אחי וכין אי' לא הוחזק דאית ליה אחי דכאי' מוחזק דלית ליה אחי היינו כחזקה ברורה וכידיעה ודאית וכאי' אינו מוחזק דאית ליה אחי היינו כחזקה אתמית וכגונא דנדון דידיה ' הנה הדומה ירשה להרב כ"ד ז"ל בשי' ל"ח הב"ל דפלוג עליה בזה וס"ל למר דהכל אחד דכיון דלא הוחזק כאחין זהו חזקה שאין לו אחין וכו' יע"ש ועכ"פ בחילוק הב"ל כין אדם שכא מארץ רחוקה לאיש כין עיר תרווייהו הסכימו לאי' הב"ל הב"ד סי' ל"ח ומהריט"ן ז"ל שם וכמש"ל שם ומ"ש לעצר"ן דכנוונת דב"ד גם מהריט"ן סי' ז"ך הב"ל תוכל ומודה להקל

כנ"ל להתירה לשוק וה"ט דהרופא ירפא כד"ק שם דכל הכרח שלו דפוקים עוכדת דנ"ד כמונח שלנו וודעים שאין לזה כניס משום שבת לכתן כחור וגם הכתים משם תמרו שאין לו כניס וגם כתר הכי חזר וכתב הרב ז"ל וז"ל וגם הוא כחזקה שאין לו כניס מכמה טעמי חדא שהוא כחור ועכו"ו כדי שיקנו לו משה הגם כי עכו"ו הוא ומעשים בכל יום כחים כחוריס וכו' וה"כ ה"ה כחזקת שאין לו כניס עכ"ל יע"ש ולעילא מן כל שם כתב וז"ל אבל כנ"ד זה הכים ר"ל כח מקרוב מאדן מרחקים הרבה שמה ולא שייך לו' דהשתא היתה לה חזקה שא"ן לחוש לבעלה ' שהרי לא ה"ל חזקה לפי כי עתה מקרוב כח מאדן לא עבר כה חים לבא לנכולותנו כי אם מזמן לזמן לעתים רחוקות הילכך ליכא חזקה וכו' עכ"ל יע"ש :

והנה כל זה ליתיה בנדון דידן חדא דזה הכים הנפטר זה לו יותר משלשים שנה שהוא דר בעירנו זאת ויותר מכ' שנה שנשא זאת וקבע דירתו פה דירת קבע נשוי עם זאת הנו' והוא מעיני השכנו שעיירות מכווית כיס כחנויות ועוכריס ושכיס רבים מהתם להכא ומהכא להתם הרבה מאד וכמה משכנוים יע"ו דריס פה עמנו היום מלבד ק"ק דשכנוים רבים הדריס כה"י ת"ו כידוע ותמיד כח יבא להם כתבים וכתבי העתים מעיני השכנו להם כידוע וגם כבואו לפה עירנו הכים הנפטר דנ"ד היה נדול בשניס הרבה והגר קונר לי מפי מנידי שמת דהיה נשוי זאת כעוב"י קונטנט יע"ח כנו"ל ח"כ מכ"ו ודאי יודע מהריט"ץ ז"ל דלא דמי נדו"ד לנדו"ד להחשיבו כחזקת ודאי שאין לו כניס אלא ה"ה כספק אם י"ל כניס או לא ממש כחחין היינו מוחזק דליח ליה אחי אלא שתם וכדכתב תיכו ז"ל על נדו"ד דשם ודאי כנ"ד היינו ניתן ליאמר עליו דהיינו מוחזק דליח ליה אחי אלא שתם כיון דכל התוכחות שכתב הרב ז"ל לנדונו ליתנהו כנ"ד ולא עוד אלא דהרבה שם כהפך וה"כ מאין ולאין לדמותו לנ"ד דהרב ז"ל ולאחמורי עלה מ' אפי' כלתי קול כלל אלא ודאי דגם תיכו ז"ל חזיל ומודה דדמי כ"ד לנדון הרש"ש ז"ל ממש שכתב השואל שם וז"ל אשת שנשתק לבעל זה כמה שניס כארץ נרמת ומעולם לא ראתה ולא נשמע ולא נודע שהיה לבעלה אח אמנם וכו' כי רחוק הוא אלא היה הבעל מודיע לה או אלא היה יודע בארץ מגורותיהם הדבר הזה והשיב ע"ז הרש"ש וז"ל הא מלתא דפשיטא היא כיון דהשתא הוזאת בחזקת שאין לבעלה אחין לבעל לכתוב גיטא בפרט לשוק וכו' עכ"ל כמ"ש ד"ק וכד"ן דכוותה היא ממש דזה כמה שניס רבות הוא נשוי עם אשתו הנ"ל ומעולם לא ראתה ולא נשמע ולא נודע שיש לבעלה אח כלל ואלו היה לבעלה אחין ודאי שהיה הבעל מודיע לה או שהיה בא אלא הוא או מריעים בתביעה זל"ז וגם היה נודע פה אצל כל השכנוים הדריס פה וכנ"ל ת"ו כל כך שניס רבות שהיה דר פה עירנו ונעשה כאלו הוא בן עיר ממש כיון שנשתקע פה כ"כ שניס הרבה מאד אלא ודאי הדבר כרור מאד דהוזוק דליח ליה אחי כלל וכי היכי דהרש"ש ז"ל אחשבה לאותה אשה דנ"ד שהיא עומדת בחזקת שאין אחין לבעלה ותיכה נאסרת לשוק כנו"ל ה"נ כנ"ד

היו אחיה עומדת בחזקת דליח ליה אחי' ותיכה נאסרת לשוק וכדברי הרש"ש ממש והדברים ברורים לענ"ד וגם נדון הרב כ"ד ז"ל דכפי' פ"ח הנ"ל לא דמי לנד"ד כלל דהתם נמי אותו החים דנ"ד שכח מהניחני"ם תכף שכח אלא משה ולא עברו ח' שכועות מניסועיו עד שמת והניד אחיו מאמו וע"ש כשר אי"ל לא כעירו ודמי ממש לנדון מהריט"ץ דפי' ז"ך הנ"ל משל"ה כ"ד דעברו כ"כ שניס רבות יותר מל' שנה והוא נשוי וכו' וכו' כנ"ל ' והשתא דאתינן להכי מצינן לאוקומי שפיר אותה תשו' דהרב"ד דפי' ס"ו דמיירי כנוונא דנ"ד ממש וכהכי אין נסת"ר מחמת"ו ממ"ש הוא עצמו כפי' פ"ח הנ"ל וכמובן והרואה יראה דכדון דידן עדיפא מכדון הרש"ש והב"ד ז"ל הנ"ל דליכא כנ"ד שום עד המעיד אי"ל לא לבעלה לא קרוב ולא רחוק כלל ואפי' קלא כעלמא ליכא כלל ואיכא אומדנות רבות דמוכחי טובא דליח ליה אחי כלל וכלל הנ"ל והא ודאי דיש לסמוך עכ"ז להקל כענונא הזאת להתירה לשוק דכלל נדול כידנו דכענונא הקלו וכידוע והחכם עיניו יחזו בתשו' מהרימ"ט ז"ל ח"א סי' פ"ב דמד"ק מוכח להדיא כחילוקנו הנ"ל אשר חילקנו כענינותנו מכ"ד לנדון מהריט"ץ ז"ל ממ"ש וז"ל והך מילתא וכו' ואותו הנדון וכו' יע"ש וכ"כ הגאון חתם סופר ח"א סי' מ"ע וז"ל ועיין כתשו' מהרי"ט וכו' יע"ש וע"ע להגאון הנ"ל שם סי' ע"ח יע"ש וע"ע כתם"ו הגאון נודע כיהודה מ"ח אה"ע סי' קמ"ג קמ"ד קמ"ה וכשב יעקב סי' מ' כנדי כהומה סי' ל"ג מקור מים חיים ח"כ סי' ג' וכפני משה ח"א סי' י"ח ע"ע הלא כספרתם וכן העלה להלכה ולמעשה הרב משאת דכהונת אה"ע סי' קכ"ח וכן ראיתי להרב משכנות הרועים ז"ל כמע' ח' אות כ"ן שנשאל על כיוצא כזה הנ"ל וכוכיח כמיסור מצוניא דקי' ודכ"ב ומדכרי רש"י בקי' ורשב"ם ז"ל דכל משה כחזקת היתר עומדת אח"מ כעלה והעלה להתיר מש"ם ותיתי לן מ"ש מהריט"ץ והמשד"ר ז"ל וכסוד"ק הביא חי' הריב"ד ז"ל דפי' ס"ח הנ"ל וכתב ע"ד דאין לסמוך ע"ז כלל ועש"כ כתופן דמכל דכרי הפוס' ז"ל הנ"ל מתכרר להדיא חילוקנו הנ"ו וכ"ע מודו כיה להקל כנוונא דנ"ד דדמי ממש לנדון הרש"ש ז"ל והנ"ל והדכרים פשוטים ומכמ"ל עוד כזה :

ועוד יש לנרף טעמא אחריכא תריצא להקל כנ"ד להתירה ליכנס לנמרי לחרוסה הנ"ל והוא זה דכיון דכתר הכי' שנתקדשה האשה הנו' דנ"ד לחרוסה הנ"ל עוד כתייחדה עם החרוס אלא תמיד יום ולילה לא יכוותו וכביה אחד קנור עליהם יכיום כלילה כחים ואשתו ממש והוא יחוד נמור הרחוי לביאה כאשר כל השכנים אלמס יעידון יגידון ע"ז והן הן עדי יחוד הן הן עדיי ביאה ס"כ הוי דיכייהו כניאתא ניאוחין נמורים ממש כמ"ש מרן כאה"ע אלא"ע סי' כ"ד ו"ל ואפי' אם קדשה כביאה אסור לו לבא עליה כיאה כ' כביה אבל עד שיבא אותה לתוך ביתו ויתייחד עמה ויפרישנה לו ויחוד זה הוא הנקרא ביאה לחופה והוא הנקרא ניאוחין בכל מקום עכ"ל יע"ש נס כפי' ס"ח ס"ק כתב מרן ז"ל וז"ל כיון שהשנים החים ברוסתו לחופה הרי היא כאשתו לכל דבר אעפ"י

שלח נכעלה וכו' עכ"ל יע"ש וכפי' ס"ד ס"ה כתב מרן ז"ל ומלמנה אין חופה קונה כה לגלח ע"י יחוד על כיוה וכו' עכ"ל יע"ש וכתבו הפוסק' ז"ל דר"ל יחוד הרחוי לביאה לפי שלח כה עליה ' ומפי למדתי הכ"ח והכ"ם ז"ל שם דס"ל דמריך להיות כיאה ממש ול"מ יחוד ליחוד יע"ש הנה כב"ד הרוסק והרוסקה מודים כפי' שכח עליה כמה פעמים וכבר כתב מרן החכי"כ ז"ל בכנה"ג הלה"ע סי' ס"ח בהגהט"ו אות ג' משם מהרלב"ח ז"ל דהיה נלמנת לומר שכח עליה יע"ש ומה גם דלגלח עניל הטלתי עליהם ס"ק לה משמת הדבר שכח עליה וענו ואמרו אמן ואמת הדבר שכח עליה כמה פעמים ולכך עדיים נמי שרגו אותם ושומים כלולה כמטה לחת ומומחין רבה דמוכחת טובא דהכי הוי וכלל"ה הלכך עידו יחוד והם הם עידי כיאה וכמש"ל גם מור"ם ז"ל שם כפי' כ"ה ס"ה כתב וז"ל וי"ה דאפילו כאולה מצולה כהיומת ולמנה מצנהייחדו עכ"ל יע"ש וכבר כתב מרן שם ס' כ"ה ס"ה וז"ל והכלה על תרוסתו לשם ניאוקין לאחר שקידשה מציערה כה קלקה וגבעית נאוקין וה"ה כלשהו לכל דבר וכו' עכ"ל והכלה מרן לייירי לפי כלה חופה בלל כמ"ש הר"ן ז"ל הכיאו מרן בכ"י שם והכלה"ט שם דכיון שכח עליה לשם ניאוקין קונה כלה חופה עכ"ל ליע"ש והגם דקיים מרן שם וז"ל ומריך לכרך כרכת חתנים בבית החתן קודם הניאוקין עכ"ל לאו למימרך דלריך לעיכובא משמע מלה דלכתחי' קאמר הוא דלריך וכמ"ש מרן שם להדיה כס"ג וז"ל לזוק וכנגד לחופה ולה כיוך כר"ח ס"ק נאוקה גמורה וחוור ומכרך לפי' אחר כמה ימים וכו' עכ"ל ע"ש וכ"כ מור"ם ז"ל כפי' ס"ה וז"ל כנקה לחופה ולה כיוך כרכת חתנים הוי חופה גמורה דאין הכרכות מעכבות ומכרך אחר כמה ימים וכו' עכ"ל וכבר כתב הרב כנה"ג שם משם הרדב"ז ז"ל דמותר לו לכת עליה וע"ש וכ"כ הרב כ"מ ז"ל הכיאו הכלה"ט סי' כ"ה סק"ח יע"ש ולפע"י שלח כתב לה כתובה עדיין דיכה כנאוקה ממש וכמ"ש הרב המוסמך מלרי דאחרין סרי"ק ז"ל כאו"ת נכחר מכסף הכד"מ סי' מ"ד דאפי' דאקור לאחות עם אשתו כלה כתובה מ"מ יכנה הוי כנאוקה שהרי נם כאלה כיוך הוי אסורה דכלה כלה כרכה אסורה לבעלה כנדה ואפי' הויא נאוקה גמורה וכו' יעב"ב וכמ"ש נ"ב כדין יחוד דאלמנה יע"ש וע"ע בפ' ויקרא לכרים לאהרב מהרש"ד נר"ו כלה"ע סי' וד"ה מ"ש כוה ולכמ"ל ומשתה דאחינן להכי דכלמנה כיחוד הרחוי לביאה כב"ד חשיב כיאה לחופה ודיכה כנאוקה אפי' אלא כת עליה עדיין וכ"ש שם כת עליה לשם ניאוקין כב"ד הל"כ הוי דיכה כנאוקה גמורה לנמרי לכל דכריהו ואם נשאת לו אלא כב"ד דהנם דכוקוקה ליכוס ונשאת לזר אפי' כשונג קי"ל דאלא ואפי' הוי לו כנוס ממנה ובלקרה עליו ועל היכם כמ"ש מרן ז"ל כפ"ע שה"ע סי' קכ"ט ס"כ יע"ש והו דוקא כיהודע שום לה יכס כודאי ווקוקה היא לו כודאי לכל משום משנה כעלמא כה"נ דב"ד והאי דאלם נשאת לו אלא ונדולה מזו כתב הרב כ"מ שם סי' קכ"ט והכי"ה ה"ד הכלה"ט שם דאם אין יכס ידוע כודאי אפי' נפק קלו כעלמא שים לה יכס לו אלא כעלמא וולתי חשש דאוקה כב"ד לגיכת אפי' אלא כעלמא וולתי חשש דאוקה

ויכיל כמה ספיקי טובא להקל דודאי הנמוך דאם נשאת לו אלא כמדובר · הכלל העולה מכל מ"ש דהוחרה אשה זו דב"ד מכבלי עיגונה וה"ה מותרת להנשא לכעלה המקודשת לו הנו"ל הנלע"ד כתבתי והוחרה ונשאת אשה זו לכעלה הנ"ל בכתובה וכב"ח כתבו"ל כהסכמת חו"ר עזיאל וט"ו ג"כ ומור ישראל ומולנו משניותו וירלנו מתורתו נפלאות ויזכנו לכוין לרלונה של תורה ולא נכשל כדבר הלכה אכי"ר

פי המדבר ועזיאל דמן חכריה :

והוא הנעזר

יצחק אבואלעפייא

ס"ט

שאלה יהודי אחד מעזר אחלכויות שהיה תושב שם עם אחר תושבי העזר ההיא שהיו שם מזו ואילך מהעזר הנו' כל היהודים התושבים ונהנייסבו כעזרות אחרות מהם כמידון ומהם כבורות ומהם פה עזרנו דמשק יע"א וכל בני העזר הנו' היהודים שנתיישבו שם זה דרכם ללכת על העריס והכפריס אשר סביבות עזרנו זאת הקרובים והרחוקים כדרך יום שם וכדרך יום שם מהם עושים נביונה ומהם מוכריס וקונים בכפריס הנו' וכרוב כבל בכל שב"ק חוזרים לביתם ולפעמים שובתים בכפריס ההם ויש שנשארים ט"ו ימים ויותר לפעמים והנה יהודי אחד מבני אחד מהם זה שמו שבתון בל חלנהלני נתיישב פה ונשא אשה מפה והיתה מלהבתו קונה סחורות מפה העזרה ומוכר לבפריס הנו' למכור שם ולהביא טרף לביתו וכבל עת שנמרה סחורתו ויהיה חוזר לביתו לפה וקונה פ"א וחוזר ומוכר לדרכו ויהי היום קנה סחורה מפה דהיינו כ"ס וכדומה ונסע לדרכו לכפר ואטר ומזרעת נחלוות למכור סחורתו שם כמנהגו ולא חזר לביתו כלל ובשנתעכבה ביתו לביתו יותר מהנהוג שלנו עליו לשלוח וקריבו לשאר היהודים הנוסעים להתם ואמרו להם שלחו נמנת שם כלל בכל הכפריס הנו' ובכן נתפחדו עליו שמא נהרג שם ויפלו לבקשו ולחפש עליו בכל הכפריס הנ"ל ולא מלאוהו כלל ובשבתו זה קרוב לשנתו שנים שנעלם זה היום שבתון ולא נודע מי הכהו ואיה מקומו ואיכה הלך והנה לשתו העניונו והיא הזומלנה ויושבת בלמודה קשורה בכבלי העניונו והיא קונה כשנים כת ך' שנה כובה ומכבה ודמשתה על לחיה על חלוק כעוריה ועל כתוליה שאם לא תמנא היתר תשאר ענוגה כל ימי חייה עד שיילכין רשאה וכל לבב תנום הרוחה כבעריה ירדם שנור לבבו ובני מעיו מתחתיים עליה וגלגו כל קהיכיה למנוח לוזה עדות על כעלה הנו' לדעה מה היה לו ולאחר כל שמל וטורח מצאו ג' עדים יהודים מבני עזרם הנו' שמעמו מפי גויה מסל"ת והכיאוה לב"ד הנדל וקבלו עדותה כזה"ו וזה נוסח הקבלת עדויות וו"ל כמותב תלתא וכו' אתא קדמנא פב"פ והעיד לפנינו ע"ן וע"י אחר החיום והניווה וכה אמר כל אחד בפני עלמו כאשר ילא לפנינו ילא"ד כה"ס בקטנה ימן תי"ב שהיון חלחתיה מהקו עלי ערלים פוחלבריה מן עיתה קלחנולו יה ויהודי מת פתאמו על

לל

ש יהודי שרי את קיתל קולתלו ויתן מקתול קשולי פי׳ חורתת יתנטה מן מדת שהרין כוכנת מלרקין הוניך שופכ״ת יהודי מקתול הוניך ע״כ כיתה עדות העד ה״ת הכו״ל וכיתור דכריו כלה״ק תמי הייתי לוקח כת״ס בכפר קטנת מזה זמן כ׳ וג׳ חדשים עכרו עלי ערלים מוכרי כלי חרס מן כפר עיתת תמרו לי יהודי לת בקשתם על היהודי שנהרג תמרתי לי היכן הרוג תמרו לי כין החולנות של כפר יתנטה מזה כ׳ חדשים היינו עוכרים דרך שם רתינו יהודי הרוג שם ע״כ עוד כת עד שכי ונתקכלה עדותו כב״ד וז״ל לכת כוכת מתשתרך מצת מוקת׳ן סלמו״ן טלצנת מן הון ליתקט עיון ומצלנת למרת שם שכרתהים יוכי״ת ש מרת קשת ליכו תלנת יקתול טי קתל שעכתן גי״ת תכת נשמת חשי קולתלהת ווינהו מכשתן תים קתלוה קשת מכשתן מרת כתצלהתכתמ״ת קולתלהת מכי תל מרה קשתלי תוכ״ת פנד׳ י ש זער קולתלהת ויתן קתלוה קשת קתלוה מת כין תר״ן ש מזרצת וחלוות תמת יקתול לכי קתלו ע״כ כתו דכרי העד הכ׳ הכו׳ וזהו כיתורו כלה״ק ו״ל תכי הייתי מצותק עס מצה כן שלמה יגתו מכתן לכפר הנקרת רתס ש עין מיה זמן קרוב לצנה הגצנו תל תצה שמה תס תיכרתהים כיתה התצה ותמרה לנו ה׳ יהרוג למי שהרג שעכתן כתתי תכי עצותי עמי פתי תמרתי לה היכן הוא וכשכיל מה הרגוהו תמרה לי מי זת התצה תמרה לי תחות הגוי הנקרת פנד״י ש זער תמרתי לה תכי היכן הרגוהו תמרה לי הרגוהו כין תרן ש מזרצת וחלוות ה׳ יהרוג למי שהרגו ע״כ ׳ נתקכלה עדות עד תחר ו״ל תין כוכת נתנת כל ניצ״ת תסמכת נכורת עמט נלוס כרו״ק תיגי״ת וחתצה גויה קשת יש יהודי מת מעכם נתכון לל כיצ דדינת גווי״כ מת מעתכת דדית קשת ליצת למת ויצמלו מעכוס מתל מת עמלו מצ שעכתן ש תתכתי שרי עיוגו מכסרתת שרי קתלוה כין ליעות מזרצת וכין.ניצי״ת תלוות ונתנת מן כופנ״ת רגצנ״ת כל תתכ״ר מן כלתס ש גויה מכל״ת ע״כ כתו דכרי העד ה׳ הכו׳ וזה כיתורו כלה״ק היות היינו תכתנו ככפר הנקרת נתכורת עסוקים לקכן סמרטוטים כיתה תצה שמת גויה תמרה לנו תין עמכם נתכו״ן למכור הצכנו לה תין עמנו תמרה לנו תזהרו שלת יעצו עמכם כמו שעצו עם שעכתן ש תתכתי עיגיו טרוטות שהרגוהו כין כפר הנקרת מזרצת וכין כפר הנקרת תלוות ונתכנו מפתדנו חזרנו תכף מדברי הגויה המכל״ת הכ״ל ע״כ כתו עדיות הכו׳ ולת נמלת עוד סוס עדות תחרת כלל ולולם ידצנו היטב כי שעכתן הכו׳ היה ככפריס הכ״ל וגם כתותם היומים לת נשמע שנעלם או נהרג סוס תדם ככפריס הכו׳ ולת כמ״ת ולת נפקד לת מעירנו זת ולת מעניי רות תחרות ככל קוריו ות״י ת״ו וולת שעכתן הכו׳ תנה כי כן יורנו מ״ן תם יועילו העדיות הכ״ל להתיר לנתת שעכתן הכו׳ מככלי עינוכה תם ולמנוה רכה תחשב לו ושכמ״ה:

תשובה עם שידעתי כיני שיני כדתי לדון ולהורות ומירתי הורתה תלו ובפרט כתיסור ערוה התמורה מ״מ להיות כי ענמה נפשי עד תאר מרתות כרע נער כתשה העגונה הלזו וכנער תכיה ותתיה וכל קרוכיה ומה גם דתיכת

מנוה רכה כדכר כידוע ע״כ דתקתי עצמי לנתת ולמנת פתחי היתר להעגניה הכו׳ עפ״י העדיות הכ״ל כתשר תייכונו רז״ל הפוס׳ רתשונים ותת׳ רתיובת רמית ע״כ יודע ספר לתפס לד זכות לנכות ישרתל העגונות שלת יצלו לת״ר ח״ו וכפרט כדור הרע הזה שרבו המתפרנים כידוע ומה גם דהית ילדה ורכה כשנים ותם לת נתירות עפ״י הדין נכח העדיות הכ״ל תשתר עגונה כל ימי חייה ותיכת נכנה כדכר כמ״ש הפוס׳ ז״ל ועד תחרן הרב מר ותהלות ז״ל כתשו׳ תה״ע סס׳ ט׳ והרב נוכח השולמן סס׳ י״ד דכעגונה קטנה וילדה כשנים הלנו יותר משוס תקנתה לפי׳ כדכר הרתוי להחמיר מכח הדין כמ״ש הרב הגתון כנסת יחזקאל סי׳ מ״ט יע״ש וככן לתי כעקכותיהם תלך וזה החלי וה״ת יעזור לי:

ואתן ותומר הנה לתת עדות העד הרתשון לת תטעל כה כלל כיון דתית כה ספיקי גוכת וכפרט שלת הגידו מי הוא זה היהודי שמלחוהו הרוג ומה שמו וכו׳ תי לזתת לכיטה תרתה עדות הכ׳ מה שהעיד שמעת מהגויה ותינה לת תתי הספקות דתית כה ותת״ו לתכתר היתרס לתת לתת

הנה הספק הת׳ הוא זה שכתו דכרי הגויה כלתי קשר דכרים כלל ולדעת הר״ן ז״ל כתשו׳ הכיתה מרן ז״ל כב״י סי׳ י״ז מתמיר טוכת כתת דכעי שיהיה דכרי הגוי מסל״ת כקשר דכרים כין לפניו כין לתחריו ותי לת הוי הכי לת מיקרי מל״ת יע״ש ומרן ז״ל כתשו׳ דקי״ל נרתה דתזיל כתרי הר״ן ז״ל יע״ש ׳

הספק הכ׳ הוא זה שלת תמרה הגויה הכו׳ תת היה רתתה לותו כשנהרג או לתר שנהרג או עפ״י השמועה שמעה שהרגוהו תמרה שנהרג דתת הוא כן עפ״י השמועה יש לתום להחמיר מתרי טעמי תדת דשמת הגוי הרתשון שהגיד לה שנהרג שעכתן דילמת לת היה מל״ת ולדעת הריב״ם סי׳ שע״ז כתרי שיעיד הגוי מסל״ת שהוא נמלת כעת הריגתו או רתתו הרוג לכל כמה שהעיד מפי גוי תתר תין זה כלום שהרי תין הגוי כקי להכיר תת תכירו הגוי הגיד לו כמסל״ת או היה מתכוין להעיד וכבו דלת לוסיף עלה יע״ש ולפי׳ לדעת הר״ן כתשו׳ סי׳ ג׳ החולק ע״ז וס״ל דעדות גוי מפי גוי מהני דלת נרע מתשה מפי תשה מפי שפתה מ״מ מכריך הר״ן תת שיעיד הגוי הכ׳ כמל״ת שתמע מגוי תתר מל״ת ותי לת ס״ל כ״מ וכמ״ש כשמש מרן כב״י יע״ש

ואת זיש לתום לסברתם להחמיר שמועתה מתחרים הגויה דכ״ד היתה עפ״י ים לתום דשמת שמעה על יום תתד שמתי שעכתן יהודי או ישמעאלי והית תזכה דעל שעכתן זה דכ״ד הוא מה שמעה דנהרג ותפער דשעכתן זה דכ״ד עדין הוא תי ועדיך ותזל לעלמת שכן מצינו למרן ז״ל כתשו׳ דק״תדחשש כוזתת כב״ד שתמרה התוגדמית ליהודי תתד תנה הנתת תת תכיך תכיך ותמרה לו שהרוצחים תמרו שהרג תותו וכתב מרן ז״ל דתייבי׳ דילמת תכיך תתר היה והגויה מתוך שהיתה מכרת לתכיך תכירו על זה תשכה שעליו היו תומרים יע״ש וכבד״ן ז״ל דכוותה וכמדוכר

הספק הת׳ שנפל כעדות זה דשמ״ה וכת הקול על שעכתן דכ״ד שנהרג והגויה הלזו תמרה כן עפ״י הקול שיצת שנהרג ׳ וחזינן לגדולי הפוס׳ ז״ל הרשב״ם כתשו׳

הכי"ד מהרימ"ט כח"ק סי' כ"ן ולהרב תה"ד סי' ר"ס וככתבים סי' קס"ז דחייבי לקח טובח ופקלי עדות נמל"ת משום הך חששא והרב מהר"י שמוט ולמהרימ"ט שם וכח"כ סי' ל"ה ול"ו ולשאר פוסי' ז"ל שנמשכו אחריהם להחמיר כהך חששא יע"ש וי"ל כ נס כנד"ן י"ל כן :

הספק הד' דחשתכח בהאי סהדותא הוא זה דלא הזכירה הגויה המ' כדכריה שם לכיו ושם עירו כלל וולתי שמו לבד וכבר הסכימו רוב ככל הפוסי' ז"ל דכשמו לבד אין להחיר כלל דכמה שעבדין היכא בשוקא יהודים ושמעבדלים כידוע וע"כ לית נחלקו הפוסי' כי אם כדחיכא תרתי דהייגו שמו ושם לכיו או כשמו וכיוויו או כשמו וש"ע דהכו הסוברים דכתרי מנייהו סגי להקל אכן כשמו לבד אין נם אחד מהפוסי' דס"ל להקל ובפרט שדעת מרן ז"ל כתשו' הכו' דל"מ להקל כי אם כדחיכא שלשתם יחד יע"ש וא"כ כל"ד דליכא אלא שמו לבד לכאורה ל"מ כלל . הספק הה' אלא אמרה הגוי את וקברתיו או את וקברוהו אחריה ולדעת הרמב"ם ז"ל גריך שיאמר את וקברתיו וכל היכא ז"ל אגו לסברתו להחמיר ואיכא כמה רבותא דס"ל דנם הרי"ף והרז"ה קיימי כשיטתיה דהרמב"ם דמגריך קברתיו אפי' כיכשה ומי יוכל להקל נוד"ם כמ"ש הרשב"ם ז"ל כתשו' הכיחה מרן ז"ל כב"י שם הן אלה ממשה ספיקות דשתכחו בעדות זו להחמיר והגני כח להתיר ולכאורה עפי"ד הפוסי' ז"ל וכתר הכי לשומה עיני על עדות הב' כס"ד . הנה לספק הה' דלא היה קשר כדבריו היכרת דהכי ס"ל להר"ן ולמהרד"ך ז"ל כמ"ש כשמש מרן כב"י שם אכן הרוחה ירחה למרן ז"ל שם שכתב עוד משם מהרי"ט ז"ל דמתפשט המנהג בכל כ"ד דלא כהר"ן ז"ל וכן דעת רבו מהרי"ב ומהר"ם והריב"ש סי' ס"ב כולהו ס"ל דלא כהר"ן ומהרד"ך ומהרי"ב וכ"כ מהריב"ל ומהרשד"ם ומהרי"ל ומהרש"ך ושאר הפוסי' דחשו' ופח' ז"ל אשר כילם נקבנו כלו בכנה"ג ויד אהרן אה"ע ויב"ע נם מרן ז"ל בב"י שם נראה ברור מד"ק שנטה דעתו להקל כדעת רבו והפוסי' ז"ל הנ"ל נם כתשו' מרן אה"ע סי' ג' בנדון דשלמה כרוב וכסי' ח' דאה מהלכה נס הר"ן הנ"ל וכבר עמד ע"ד מרן ז"ל הרב מ"ץ ז"ל כח"ק סי' ו' ותמה עליו ממ"ש בדקי"ד נגד כ' תשו' הנו' והב"י ויעש"כ וכבר רחיתי לרבני הפח' ז"ל דהתירנו דברי מרן ז"ל יחד ולעולם דס"ל למרן דלא כהר"ן ומהרד"ך וכמ"ש מהר"ם הלוי ז"ל כתשו' כי בלא בסוף יד אהרן אה"ע סי' ט' ועיין נ"כ במהר"ם הלוי אה"ע סי' ד' וכדברי מרדכי כתשו' סי' ויעש"כ ועוד דאפי' הר"ן לית החמיר וסגריך ק"ד אלא כשאלו דברי הגוי בלחי ק"ד כלל לא לפניו ולא לאחריו אבל כשאלו דבריו בק"ד לפניו או לאחריו שפיר מיקרי מקל"ת כמבואר בהדיא בדברי הר"ן נופיה וע"ש וכב"ד הגיכא ק"ד לאחריו שדיברה הגויה כשבינו מה הרגוהו וכגיוזה מקום נהרג כמ"ש העד שמעיד מפיה כנ"ל והנם שדברי הגויה שדיברה אח"כ היה ע"י שאלה שנאלה אותה העד מ"מ כיון שאחי' דברי הגויה היתה בלחי שאלה אז לית לחפשת לן אם שאל אותה כתר הכי ועיין להרב רחץ משכיר ז"ל ח"ל סי' ו"ד דט"ז ע"כ בנדון כיוצא בזה שב"כ וע"ש . ועוד כיון דהגויה הנו' לית כיוצא להודיע דבר חידוש ממיתת שעבדין והריגתו כי אם היכרה על הידוע שאשה הגויה שבבה נודעה הריגת שעבדין ליהודי המדברת עמו אלא דממילא אגו ידעינו ממנה דהכרנ שעבדין ח"כ כבה"ג ודאי דגם הר"ן ומהרד"ך ומר"ן כאותה תשו' שבדקי"ד ודעיימייהו אזלי ומודו דשפיר הוי מל"ת כיון דלא כיוצא להודיע עליו שנהרג אלא כמדברת על הידוע ונדולה מזאת כתב הרב משאת משה ז"ל כח"ה אה"ע סי' מ"כ דאפי' אמר הגוי ליעראל הודעת ממיתת פ' כסכור הגוי דקדמה הודיעה אשה שפיר מקל"ת אפי' להר"ן ז"ל יע"ש ודוק מיהא ואוקי כתרין וכמוכן . ועוד י"ל ט"ח דאפי' הר"ן ומהרד"ך ודעיימייהו מודו דכ"ד דשפיר הויא מקל"ת כיון דיכר לעין כל מדבריו הכ"ל שהיא כמתאוננת ודואגת על הריגת שעבדין עד שמרוב נערה עליו קללה למי שהרגו ודמייא לה עובדא דכ"ד לעובדא דש"ם דאמר חכל על פ' ולההוא דאמר ווי לההוא כרשא וזיוזא ולמאן דיכא כי חסא וכי חיותי דכולהו חשיבי מקל"ת אפי' להר"ן ז"ל וכמ"ש מרן ז"ל כתשו' אה"ע סי' ח' דקי"ו לישב דעת הר"ן דהיא מלן דאיכא כי חיותי שנראה שמתאונן על מיתתו ויע"ש וכ"כ הרד"ך נופיה הכי"ד הרב מכתב מלליהו בקונט' עינונית ויע"ש כ"ש כב"ד שדבריה מוריס בהדיא שמתאוננת ודואגת עליו כנ"ל וכן דאיתי למהרמ"ג סי' כ"ן שנשאל כב"ד ממש שאמר הגוי ה' יקום נקמתו וכתב דשפיר מיקרי ק"ד אפי' להר"ן ז"ל וכ"כ מהרשל"ח ח"א סי' ד' כב"ד שאמר הגוי לוי לפ' שהרגו לותו וכ"כ הרב מ"ץ ח"א סי' ו' וכן הסכימו כל הפח' ז"ל דכל שדואג ומתאונן הגוי על מיתת היהודי שפיר הוי קשר דבריה לב"ע כמ"ש כשמש הרב י"ח שם לותב קנ"ה וע"ש וע"ע להרב כעי חיי אה"ע סי' י"ח שב"כ וע"ש ונגש דהרב מ"מ ז"ל כאה"ע סי' ט"ל די"ז ע"ג כתב דאיכא חולקים על טע"ז ועש"כ מ"מ כב"ד כהנטרפות שאר הטעמים דאיכא כב"ד נס החולקים הנז' יודו להקל כב"ד וכרור . ועוד דאיתי להרב עדות כיהוסף ח"א סי' י"ד שכתב דאפי' לדעת הר"ן אם הגוי אמר דבריו בקול רם כפני כמה אנשים ואמר דבריו כפ' הל"ל המבריז ולא מעייל נפשיה להבריז בשקרא וכו' וע"ש וה"ב כב"ד דכוותה שדבריה היו בקולרם כפ' ה' יהרוג למי שהרג לותו ומשתמע היו דבריה כפני רבים לף אלא פי' העד דבריו כן משתמע תלינן הכי ועיין נ"כ בנו"ד אה"ע ב"ג סי' ו' וע"ש **עוד** דאיתי ט"ח בתבו הרב פרמ"ג ח"א סי' ל"ז דאפי' לדעת הר"ן אם הגוי אתא לנחומי וא"ל חל"ש הוי מקל"ת וע"ש ולאו דוקא אמר הגוי חל"ש אלא ה"ה אם אמר הגוי ה' יהרוג למי שהרגו אזהו ג"כ אתא לנחומי וכב"ד וכרור . **עוד** ט"ח בתבו הרב שם חיי סי' י"ו וב"כ דאפי' לדעת הר"ן אם אמר הגוי למי שהוא קרובו או אהובו מקל"ת הוי וע"ש ובכנד"ן דבדברי הגויה בלו עם אהובו על ההרוג ומבני עיר אחת אם ג"כ כיוצא ואתה תחזה להרב דברי מרדכי ז"ל בסי' ט"ו הב"ל דקל"ט ע"ד ולוק להקל לב"ד מדברי הרב ס"ח הב"ל עם שהבריח בתחי' דהרב פ"מ לית ס"ל כהכי וע"ש לוק אכן נמי הנם דחזיכא להרב פרמ"ג ז"ל

ז"ל בח"כ סי' כ"ג דכ"ה ע"ד שהשיגו להרב ס"ח כטעמו הכ"ל וע"ש מ"מ מן ולפיכן להקל עפי"ד הס"ח הנ"ל וכמדובר · **עוד** ט"ז כתבו הרב ס"ח כסי' י"ז: דאפי' לדעת הר"ן היכא דהוי עד מפי עד תלינן להקל שהרשות ממר הדכריס בקצר יע"ש ולזה הסכימו כל הפוסקים ז"ל כמש"ר הרוקח וכנד"ן הוי עמ"ש ותלינן להקל וכמדובר וע"ש להרב מהרמ"ג ז"ל סס דק"מ ע"כ יע"ש · **עוד** ט"ז כתבו הרב פ"מ בח"כ סי' ז' ך והרב מ"מ בשניות סי' ו' דלא הניח הר"ן ז"ל ק"ד שלא דוקא בשכח הגוי אבל היישרל לאכל בהלך היישרל אבל הגוי לא כעני' ק"ד ומכי דייקי דברי הר"ן נופיס יע"ש ונדולה מזו כתב מהריימ"ט ז"ל בח"ח סי' כ"כ ומהרשל"ח בדרכי נועם סי' ד"ן דקכ"כ ע"ל דאפי' מאת הגוי בשוק כל עוד שהגוי לא כח אבל היישרל חשיב מקל"ת יע"ש ובנד"ן הכי הוי שזה העד היישרלי הוא הלך לבית הגויה ולא היה בלתי אבל להגיד לו וכמבואר **באופן** דבהנטרף כל הני טעמי הנ"ל נתבאר יפה דגם הר"ן ומהרד"ך ודעימיהו מודיס דרבנן בכ"ד דשפיר הוי מקל"ת בק"ד וכ"ל ובכן אבל להתיר הס' הכ' בס"ד הנז"ל דאיישנא בי שאל עפ"י השמועה אמרה ולהריב"ס ז"ל ל"מ וגם להר"ן מריך שיעיד הגוי הכ' שאמע מגוי אל"י שהיה ג"כ מקל"ת כנז"ל וגם אשאנו דאמת שמעה על שעבאן אחר כמש"ל ע"י אמינא דמלבד דהרב אה"ד ז"ל בפסקיו סי' רל"ט אינא הוא ובלונ ע"ד הר"ן והריב"ס וס"ל למר דגוי מפי גוי לא חיישי' שאל הגוי הא' לא היה מקל"ת יע"ש ואחריו נמשכו להקל כל גדולי הפוס' ז"ל הרא"ס ז"ל בח"א סי' ע"ד ומרן ז"ל בשו"ע ד"ק ומהריב"ל ומהרשד"ס ומהרש"ך וכל הכאים אחריהם ז"ל כמ"ש בשאל הכנה"ג והי"ה ז"ל יע"ש הלא כפ' וכ"כ הגאון החק"ל. ז"ל כמ"כ סי' יו"ד רכ"ט ע"ד דאין לחוש לפ' הר"ן כזה וכ"כ הרב נחפה בכפף ח"ת סי' ט' דכ"ח ע"ח ועד ועשאו ס"ס יע"ש וע"ע להרב ידי דוד קרלסי ז"ל בדר"ע ד' שהאריך בזה יע"ש וכ"כ הרב הגדול רשאל"ל מהרד"ח ז"ל בנדיב לב חא"ע סי' ו' דכ"ד ע"ח דהעיקר כמ"ש הרב תה"ד ז"ל יע"ש **איברא** דמרן ז"ל בשה"ע חא"ע סי' י"ז סקט"ז כתב וז"ל כותי מקל"ת מפי גוי מקל"ת מאיזין ע"פ עכ"ל הרי שדקדק לומר נמל"ת מפי נמל"ת דמוכח דבעי שהגוי הכ' יגיד לפי תומו שגם הגוי הא' הגיד לפי תומו כמ"ש מרן עצמו בכ"י שכן הוא דעת הר"ן ז"ל וכמ"ש הרב ערוך השולחן שם וכמו שהארכתי בזה בתשו' אחרת אשר לי בהיתר כ' נשיס ענגוטית יעש"כ ומשם בחר"ס **אמנם** בכ"ד בלא"ה אין לנו לריכים לזה כלל דבכ"ל לא נחלקו הר"ן ותה"ד ז"ל ודעימיהו שלא דוקא בחומר הגוי שאמע מפי גוי אחר אפ' מת הו נהרג אבל כל שלא כא כדברי הגוי הכ' שאמע מפי גוי אחר כלל וכה"ג דכ"ד דלא אמרה הגויה כלום שאמעה כן מפי אחריס שא כאו דברים בפתם ובפשיטות נמוד שאעבאן אחד נהרג הא ודאי דלא חיישי' לה שאמעה מפי זולתה שלא תלינן שרשתה אותו הרוג ולפי"ז גם כ"ד לא דמי לנדון מרן שבתשו' חביב הנו' דחיים לה מה דשמעה על חביב אחר שנהרג דשאני התם שאמרה כפי' שהרוצחים אמרו לה לא כן כ"ד וזה כרור ומוכרס כמש"ר הרוקח ועיין להרב חס"ל ח"כ דס"כ ע"ד שכ"כ משם מרן בתשו' והכנה"ג ועש"כ **אמנם** מה שים לעמוד כל"ד לפי"ז הוא על הספק הג' שנפל בעדות זו· דשמת מ"ש הגויה בפתם ובפשיטות נמור דשעבאן נהרג הוא מחמת הקול והסברה שיצא עליו שנהרג הוא שאמרה כן ולא שראתה אותו הרוג או שמעה לפחות מפי מגידו אמת שסגידו לה גבל שעבאן זה דכ"ד שנהרג ובדקוניו להרשב"ם ותה"ד ז"ל דחייש להא טוכא כמ"ש בשמס מהריימ"ט בח"ח סי' כ"ן ובח"כ בסי' ל"ה ול"ו וגם הוא ז"ל נוטיס נמשך אחריהס להחמיר יע"ש גם מהר"י סמוט ז"ל הו"ד בתשו' מרן ז"ל אה"ע סי' כ' והרב מ"כ סי' ק"ט דק"ס ע"ד מחמירים בזה נווכח וזו חוינן הכי לכמה מהאי' ז"ל דחייש לסכרתייהו להחמיר ובקצו להס כמה טעמים להקכים כנ"ד גם להמחמירים הנו' שיהו כנ"ד להקל ע"ש וז"כ לוף אין נמי חוכה עליהו להמציא כנ"ד טעמי תריני לעלת יד"ח בתי הפוס' המחמירים הנ"ל וכמו שאכאר בס"ד הנה מלבד דכמה מהאי' ובאי' ז"ל ומרן מכלכם בתשו' סי' נ' בנדון שלמה כרוב הסכימו להקל שלא לחוש בעדות נמל"ת דשמת מחמת הקול הוא שמעיד כן בפשוט ושגם הרב תה"ד לא חשש לזה אלא בטביעה משום דרוב הנטבעים מתים שכן הוא הקבמת רוב העולם לא כיבשה וכמ"ש מהרשד"ס סי' מ"ו והכריח כן מדברי התה"ד עצמו יע"ש ומרן בתשו' הנ' כתב עליו דיפה חילק ודחק דברי מהרי"ס בזה דאפי' דבריו לא שכק חיי לכל עדות נמל"ת וכו' יע"ש ולחלוק זה הסכימו רוב כבל הפוס' כמ"ש בשמס הכנה"ג והי"ה ז"ל והרשב מאביר בתשו' יע"ש וכתב הרב פרמ"ג ז"ל בח"ח סי' כ"ו וקי"ג וכח"כ סי' פ"ט דבין דברו המתירין הכי נקטינן יע"ש ועיין להרב זר"ח תה"ב סי' יו"ד דכתב דהלכתה כהני כתרוי יע"ש והגם דהרב פ"מ ז"ל ח"כ סי' כ"ו כ' כתב דלא חילקו מטביעה לחיינה אלא דוקא כישראל המעיד שתש לא הגוי המקל"ת יע"ש מ"מ רבו החולקים ע"ד הפ"מ הנו' כמ"ש הרב מהר"י ן' ריי הו"ד בדב"מ ח"כ ח"מ סי' קי"כ והרב מהר"ח אלפאנדרי בס' אליהו ויבה בתשו' סי' כ' ובריאם מאבירי שם ועיין ב"כ כיד אהרן ח"ה ע"ב סי' י"ז הגב' ותוא ע"ח בחופן בלית דאית לאחי' הפ"מ הנו' וכמאי' ר' הרוקח ועיין להרב עזרת נשים סקל"ו שכ' דאפי' הפ"מ הנו' הוא מלים לוקח הרב מ"ן ז"ל דל"ד ע"ח ורמוו בשהרשד"ס סי' מ' ושכן דעת מרן ז"ל בתשו' דקי"כ ע"ג יע"ש ומ"מ אמינא דגם הרב פ"מ בחי' הנו' וכל גדולי הפוס' ז"ל הנו' דחייש להחמיר כנו' ל יודו כנ"ד לאקל ולא חיישי' לה להיו חשש כנ"ד כלל וכמו שאכאר בס"ד חדא שכבר כתב הפ"מ עצמו בח"כ סי' כ"ו ומהר"י ן' רי שם דלא חשש לזה הרשב"ם ותה"ד ודעימיהו שלא דוקא שם נודע לנו בבירור שנתחזק הקול קודם שבא העד להעיד לו נמל"ת דבהא הוא דחיים' דעפ"י הקול אינא הוא שאומר אבל כ"ד שלא נודע לנו בבירור שנתחזק הקול מקודם מיזן הרגלים לבדות מלבנו לומר שנתחזק הקול קודם בהשיא גוי זה לפולנו וכו' וכ"כ הפ"מ נופיס בח"ח סי' מ"כ ובח"ג סי' י"ו וכ"כ הרב י"ח שם זות ס"ו משם כמה פוס' ז"ל וכ"כ הפרמ"ח שם

והב"ד

פני יצחק

מרדכי ומדקאמר סתם אחת מרדכי נראה דעל אותו הידוע לבניהם הוא דקאמר וכמ"ש הוא ז"ל על זאת אומרו מיום שהרגו ח"מ כנ"ל וזה כיוצר כדעתו ז"ל וכ"כ עוד מהרשד"ם נופיף שם כסי' נ"ן וכסי' מ"נ ועוש"כ הנה למדנו מג' תשו' הללו דמהרשד"ם ז"ל דס"ל למר דכל שהגוי המסל"ת היכר כה"ק היהודים הו כמדכר על הידוע לבניהם כשמו לכך שני וזין שכו מריכים עוד לא לשם תכיו ולא לש"ע בלל דעיקר מה שהגריכו הזכרת שמו וח' וש"ע לאו הלכתא כלל טעמא וגזירת מלך היא הלא הט' כדי שנדע על היזה היום מדבר ואם נודע לנו זה מעד אחר פשיטא דמסני אפי' כלא הזכרת שמו ג"כ כלל כמ"ש הר"ן ז"ל בתשו' הכיהה מרן כב' שם וכמ"ש מהרשד"ם נופיף שם ובתשו' ח"מ סי' שפ"כ והכי ס"ל נמי למהרי"ט ז"ל דכיהה מהרשד"ם הוד"ק בכנימין וזאב סי' ז' ובקונט' עינונית למהרח"ם דל"ת וכ"כ מרן ז"ל בתשו' סי' ג' בנדון שלמה כרוב דכמדבר על היהודע בשמו לכך שני להתיר וש"ע וכן הכין כדברי מהרי"ט ומרן ז"ל מהרח"ם בתשו' סי' ל' כמ"ש מהריב"ר בדב"מ סי' ח"כ ח"מ סי' קי"כ והתירוך כזה וש"ע וכ"כ הרב פ"מ ח"ח סי' פ"ד כד' מרן וש"ע וכ"כ הצרמ"ח ח"ח סי' ל"ו וסי' כ"ו והוסיף אם לומר שאם היה הולה מהרשד"ם דברי מרן מהריק"ח ז"ל היה מתיר בפה מלא וש"ע ולזה הסכים בפשוט מהרימ"ט ח"קע סי' כ"ג וכסי' ל"ו וכסי' ל"ד וש"ע וכ"כ מהרח"ח בפ"מ ח"כ סי' כ"ו והפ"מ עצמו שם סי' ז"ך ומהריב"ר בפ"מ ח"ח סי' מ"נ והרב ד"ן סי' ס"נ וכני יעקב בסי' ז' וכסי' ט' בתב וז"ל אין נם לחד מהפוס' יחלוק ע"ז אזה מוסכם מכל וכ"כ הרב שמ"ח סי' ק"ח ומהריק"ש בערך לחם יחס טע"ז למהרשד"ם ח"מ סי' שפ"כ וש"ע וכ"כ הרב כ"ם סי' כ"ב וס"ה רס"ו ע"ש ומוהריק"ו הו"ד בב"ם סי' מ"ט וכ"כ הכר"ם ח"הע סי' כ' וח' והדב"מ בשמה תשו' ומהרש"ל בתשו' הנשפוט כיד לחרנחי ט' ובמהר"ם הלוי ח"הע סי' ד' וש"ם וש"ע להגהון החק"ל ז"ל בשמ"ב ח"הע סי' ו' דכ"נ ע"ח שלסף היש טהור על להקת הפוס' דס"ל להקל בטע"ז לבד בהזכרת שמו לחוד נם הכריח מדברי מהרימ"ט ומהריק"ש ז"ל דכי מדבר הגוי על היהודי הידוע ויכיר לו ולמי שמדבר עמו הנם שלח יהיו דבריו כמדבר על היהודע בבה"ג הוי במדבר על היהודע ובפרט במדבר על הידוע לו ולשומע והגוי המגיד עצמו יודע בבירור שנם ליסראל השומע היה הנהרג יהודע ויכיר לו ג"כ דלא לכ"ע אין חשש לאסור אפי' למהריב"ל והשומה אפי' בשמו לבד ושב"כ הרמטה יוסף ח"ח ה"הע סי' ט' וי"ח וי"נ ומהר"ם נאוי ומהרי ז' ובהוכת עולם והכ"ד ס"ל ויעש"כ הרי לעניות דעת כל הפוס' ז"ל הכ"ל דס"ל להקל בטע"ז לבד דהיינו כשדברי הגמל"ת מוריס על שם יהודע למגיד ולשומע דאפי' לא הגיד הגוי שלח שמו לבד דשני להקל ולהתיר ואין אנו חוששים לא לש"ח ולא לש"ע בלל כנ"ל וא"כ מזה נלמוד כל"ד בפשוטות נמור להקל אף שלא הזכירה ס"ת וש"ע כיון שדברי כאו במדברי על שם יהודע ומיכר לה שהגוי מדבר עם יהודי ולשומע שבן אמרה ה' יהרוג למי שהרג שבאן ולא אמרה ה' יהרוג לאחד שבאן מוכח מזה להדיה דעל שבאן היהודע לבניהם הוא דקאמרה ולזה דיברה סתם כמדברת על היהודע דלגולי לא היתה הגויה יודעת שזה שבאן ההיוג היה יהודע ומיכר להעד המדברת עמו לא היתה אומרת כן בסתם וכמ"ש מהרשד"ם ומרן ופפוס' הנ"ל ובפרט שזה שבאן הנעלם דכ"ד היה רגיל תמיד לנכת לבפריס הללו כל ימיו להסתחר שם כמו בשלה ח"כ מזה נראה בבירור שזין מקום לספק כשבאן ויהודי אחר בלל וכמ"ש מהרשד"ם כסי' נ"ן הנו' ונם מדברי העד היהודי דכ"ד המעיד מה ששמע מהגויה מוכח להדיה שהכין מדבריה דעל שבאן המכוקם דכ"ד היה מדברת עמו שכן אמר בעדותו דכשאמרה לוהגויה הדבריס הנו' עשה עמו פתי ושט אותה היכן הוא הרוג וכשכיל מה הרגוהו כמו"ל בעדותו ח"כ מיבריס הדבריס דעל שבאן היהודע לו ולא היו דבריה עמו ח"כ הרי מתברר לנו בירור נמור על היות שבאן אמרה לו ואין לנו מיבריס שהזכיר עוד ש"ח וש"ע כדי שנדע על מי מדבריס שבבר מתברר לנו זה מטעם הנו' בהשכמת בל הפוס' הנ"ל ומרן בריש סר המסבים לזה וכבל מה שנתבאר.

ועוד יהודע מ' שהרב כנימין זאב ז"ל בסי' ז' ומהרי"ט אם בסי' ח' והרדב"ז בתשובת סי' רי"ח דהא דבעינן שם עירו היינו דוקא בשהמגיד הוא המעיד הא מעידים בעיר אחרת אבל בשהוא מגיד הוא מעיד בעיר עצמה שממנה הגירוש הוא ודאי אפ' להזבי ש"ע דהא עליה קאי וב"ש בשהמגיד והשומע מאותה העיר עצמה ואמר פ' מת הוא בהרג על פ' המאותה העיר קאמר וכו' וש"ע וב"כ מהרח"ם כך"ע דל"ת משם מהרי"ט ז"ל הנו' ומש הביא ד"ק בבתב בשמ"ם בשמו הרב ב"ז הנו' וב"כ מרן בתשו' סי' ג' בנדון דשלמה כרוב וש"ם וכמ"ש הבב"ה ח"הע סי' י"ז הוא מי"ד מהג"הטו ועמ"ש עליו הגהון החק"ל במ"ב סי' ו' דפ"ח ע"ח וש"ם וב"כ מהר"ח בביאור ז"ל הו"ד בשהרשד"ם ח"הע סי' ר"מ והגם דמהרשד"ם דחק ד"ק בטע"ז וגם שרי נרגש בטעש הרשאון הנ"ל שבתבו מהרשד"ם בנ' תשו' הנ"ל הנה פה בסי' ר"מ נרגש הוא ז"ל ממ"ש בשמ"ח והסכים פה דאין לסמוך על טע"ז לבדו כיון שלא רצהו בשום פוסק אם לא בהצטרפות ט"ח ביעו"ש והנה אמת דבנ' תשו' דמהרשד"ם דסי' מ"נ וב"ן וז"ן הנו"ל מלבד הט' הנ"ל עוד בתב שם ט"ח בדי להקל בהזכרת השם לבד ביעו"ש וש"ב מה שרגילו לעיול להכיל דאיה בנ' תשו' מהרשד"ם הנ"ל למילף מניה להקל בנ"ד בהזכרת שמו לבד מחמת שבאו דברי הגויה בשדברת על היום יהודע לעניהם בנו"ל הצחת דחזינן למהרשד"ם נופיף בתשו' זו דסי' ר"מ שבתב בנ"ל ש"ב נראה לעיבא תו שום רשיה מהגהו נ' תשו' דמהרשד"ם הנ"ל ובמבואר ובמו שבן נראיתי להרב מהר"ח עשש ז"ל בכרס שלמה סי' ד' מה"ע שהמה בוזחת ע"ד מהרימ"ט ודעומיק הילפי מנ' תשו' מהרשד"ם הנ"ל להקל בטע"ז ושהמה דמהרשד"ם נופיף בתשו' ר"מ נילה דעתו דאין לסמוך על טע"ז לחוד אם לא בהצטרף עוד ט"ח והוא בע"ד בן ע"ש ומ"ל שרגת מיהרשד"ם ז"ל במ"ז הוא שנוי בין הפוס' ז"ל ס"ל דשמבוגן ל"ל טע"ז לחוד בהזכרת השם לבד אלא לא לחמש שאר גדולי הפוס' שהם מרן ומהרימ"ט וריבה דהיהיה קמן הנ"ל פשיטא להו מילתא טובה

לסמוך להקל כטע"ז לחוד תפי' כשמו לבד כמש"ל
וכבר רשיתי להרב רחם משכיר כסי' ט' דשק"ט
טוכח כזה וכפוד"ק כתב וז"ל מ"מ העולה לענין
דינא הנה מנהגו לרוב הפוסי' שם הכי דתפי' כשמו
לבד אם דברי המל"ת מורים וכאים על פים ידוע
כיומים ונם שהמל"ת מדבר בעיר עלמה אל הנעדר
ים להקיר כהכי ושכן דעת גדולי הפוס' וכו' עכ"ל
יעש"כ וכ"כ עוד הרב הנו' נופיה כהון רב סי' ד'
וסי' ה' והוסיף שם לומר דתפי' כספרים המסומים
לעיר הנעדר הוי כעיר הנעדר ויש להקיר כהכי
ושכן דעת גדולי הפוס' וכו' ועש"כ וכן הסכים מר
כריה דהרב הנו' שם כרחם משכיר סי' ך' ועש"כ
וע"ע להנהון החק"ל ז"ל שם סי' ו' שכתב דאין
חולק ע"ז זולת רשד"ם בסי' ר"מ ואם דברי יחיד
ואם היה רוחה דברי הרי"ם וברבו מהרי"ט היה מתיר
ונם מהרח"ש נלה החמיר כי אם מפני שנלה דאה
דברי הפוס' הנו' ואם כל לידו כדין עינוכל הטעם
היתר זה לבד היה מתיר וכו' ועש"כ ג"כ היפה
כל' דן דאיכא הכי תרי טעמי תרילי דהויכו שדברי
הנויה כהו' בסתם כמדבר על ליש ידוע כיומים
ואם דבריה עמו היו בספרים המסומים לעיר
הנעדר דהוי כמדברת בעירו ממש כמ"ל ומנהגו
דליכו לרוב ככל גדולי הפוס' רשאר' ואח' ז"ל דש"ל
דתפי' כשמו לבד וכטעם אחד מכ' טעמים הנ"ל
סני להקל כ"ם בהנמדם יחד תרי טעמי הנ"ל דרוב
ככל קמאי וכתרתי ס"ל להקל כשמו לבד ג"כ נם
כנ"ד נקטינן להקל כהוכרת השם בלבד הוחיל
ואיתנהו כנ"ד תרי טעמי הנ"ל וכמדובר ועש
דהנהון החק"ל שם דפ"כ ע"ח כתב דהנם דמהרי"ט
מתיר כשמעיד בעיר הנהרת נם כשמו לבד וכו'
לדידן נרחה, ודאי דאין להקל כ"ח כהוכיר שמו ום"ח
וכו' יע"ש מ"מ בסירוף נם הטעם הנ' הנ"ל ודאי
דיורה להקל כשופי תפי' כשמו לבד כדמוכח מד"ק
שם וכטי' ח' ויו"ד יעש"כ **ובהכי** תרווחנא
נמי דהנם דחזינן לכמה פוס' ז"ל דש"ל
דאין להקל ולהתיר כשמדבר על הידוע ויכיר לשניהם
למניד ולשומע כמו"ל אלא דוקא כשדברי הנוי
המל"ת כאו כה"ל הידיעה כמ"ש הרב שפת קיס
בח"ה סי' ו' דכל מ"ש מהרשד"ם ומהרח"ש
ומהרימ"ט והפ"מ וכו' אכאי לא יעלה מזור לנ"ד
אלא אמר כה"ל הידיעה וכו' דדמי לדמהריב"ל
שאמר לוי ליוסף שנהרג וכו' ולפי"ז אין מקום להתיר
עפ"י עדות זו כשופי עכ"ל יעש"כ וכבי מוכחי
דברי הרב כר"ם סי' נ' וכסי' ח' דדוקא כנ"ד דהיה
כה"ל הידיעה הוא דמהני כיעו"ש וכן מוכח מד'
הרב פ"מ ז"ל כהיא דהנינר קאדה קונלנן משמע
דנעני' ה"ל הידיעה והכי"ק הרב בני יעקב סי'
ט' וכמ"מ סי' ל"ח דדי"ן ע"ח ויע"ש וכ"כ עוד כמה
מהאחי' ז"ל ע"ע אמנם נלע"ד כרור כיון דרבו
החולקים כנגדם דלא חשש לה"ל הידיעה כנוונת
נ"ד דאין כאן ה"ל הידיעה כלל ואיכא למיחש שמא
על שבאלן אחר היא אומרת והיקה חושבת הנויה
שהיה לותו שבאלן ניכר אלל היאודי' וזה המדברת
עמו כמו שהיה ניכר אלנה וזה היאודי' הכין דבריה
דעל שבאלן וזה נ"ד המכוקש כאו דבריה עמו
וכדחיים לה הרב שפת היה ז"ל על יוסף דנ"ד כמו"ל אלן
נמי מהריב"ל על יוסף דנ"ד כמו"ל אלן
מ"מ כיון דרבו הסוברים דלא כעי' ה"ל הידיעה
דלא חיישי' להה ואם איכא נמי כנ"ד הטעם הנ'
הנ"ל בנירוף כ' הטעמים הנ"ל קרוב לודאי דיודו
כ"ע להקל כנ"ד וכמדובר:

אלא דאכתי פש נבן לנאת יד"ח מהריב"ל ז"ל
כח"מ סי' ז' כנדון יוסף הנ"ל דאזיכן ליה
להרב ז"ל דמאמיר טובא כזה כיון דלא מוכיר הנוי
ע"ה וע"ב הנם דבנדונו הנו' איכא נמי הכי תרי
טעמי הנ"ל שדברי הנוי המל"ת היו כעיר
הנעדר נופה ונם דבריו מורים וכאים על
ליש ידוע כיומים ואפי"ה האמיר מהריב"ל
ז"ל אם משום דחייבי' שמא הנוי היה חושב כדעתו
דכמו שהיה ניכר יוסף זה האדון אלנו וידוע לו כן
הוא נ"כ ניכר וידוע להיאודי דמדבר עמו ושמא
הוא יוסף אחר ולא יוסף המכוקש לנו יע"ש והרוחה
ירחה לכל רבני הלח' ז"ל דחייבי להה דמהריב"ל
לחומרא וכיקאו להם טעמים אונים להסכים כנ"ד
נם דעת מהריב"ל ז"ל להקל וכל אחד לדרכו פנה
ולחלקך ילא כמ"ש הרוחה כם' הפוס' ויעוין כיד
לאהן אם הנב"י מאות אל"ה ואילך ועד אחרן האר
שפת היה ז"ל אם הוברח לנאת יד"ח מהריב"ל מריכוי
הוכחות שהיו כנדודו יע"ש וכדרך הלוכו כדברי
הפוס' ז"ל הם המדכרים כפרט זה למדתי מד"ק
כמה טעמים נכונים להסכים נם דעת מהריב"ל
להקל כנ"ד אחד ממ"ש הרב דב"מ ת"ה סי' ו'
דק"ו ע"ב וז"ל ומלבר זה מילתא אחריתי איכא
כנ"ד להתיר וכו' דכיון שההח"ק והר"ם כ"ן השומעים
מפי הנוי הן הם היו יודעים אתי הרי"ם והרש"פ
ההרונים דמן הנראה שהיו מעיר אחת או ממחוז
אחד אין ס' דעל אלנו היו דברי הנמל"ת ועי"ז אמר
שידעם כשם וכו' יע"ש והנם שהוא ז"ל כדב"ק הנו'
לא כ"כ כהי לנאת יד"ח מהריב"ל ז"ל כי אם להוכיח
כמיטור דעל הידועים לו ולהם קאמר ושוב כתב
הכי הכיח קו' מהר"ח עשאל ז"ל והוא ז"ל ופא ליעב
הרבנים לאלנ מב"ד לנדון מהריב"ל הנ' ובדב"ז
ריש ע"א כתב דב"ם כב"ד דאיכא כמה הוכחות וכו'
יע"ש מ"מ היכא נמי כב"ד הוכחה רבה ועלומה
דכיון שהעד היאודי זה שדיברה הנויה עמו הוא
היה עם שבאלן ההרוב המכוקש אלנלו הם מעיר
אחת וחברה אחת להם כידוע זה לנויה הנו' עלמה
שהם מבני עיר אחת ואהובים ז"ל מקדמת דנא
שהיו הולכים וכאים אלנם יחד וע"כ אם שיחתה
על נויה זו היתה על שבאלן אחר היה רחוי לה לפרש
דבריה על זיוה שבאלן מדברת עמו אלא יחשוב
דעל שבאלן בן עירו ואהובו הוא מדברת לו אלא
ודאי דעל שבאלן אהובו ובן עירו היא מדברת
עמו בלאי ס' כלל וכמדובר עוד רחיתי להרב
מהר"ח עשאל ז"ל בכר"ם סי' ד' שכ"ט לנאת להתיר
כנ"ד תפי' לדעת מהריב"ל ז"ל והוא זה דחיק לפש"ל
דזה אשר הסיחו התוגרמיות היה על ליש מעיר
אחרת אחר שידוע לנו בכירור שזה היש ידוע
לתוגרמית וע"כ אם שיחתם של התוג' היה על ליש
אחר היה רחוי להם לפרש ולכרר מחיזה מקום היה
לכל תחשוב השאה השומעת שהיה אותו שבעירם
וכו' עכתד"ק וע"ש ומד"ק הנו' ולפי כל הפוס'
הכאים אחריו לסקל כנדונם ע"פי טעמו הנו'
כמ"ש הרוחה ס"כ אף אנן נמי יפי מהכח לסקל

כנד"ן כיון שכתוב לנו דזה שעבדן הכ"ד המכוקם ידוע ומפורסם לנוייס כני הכפריס הנז' לשעשים ולכשים יותר דרגיל למכור שלשם תמיד ומכיריס אותו היטב וגם לנויה הלזה ידוע לה ומיכר שלשם היטב וש"כ לי לישת דשיחתה עם זה העד היהודי השומע מפיה הוא על שעבדן אחר היה לה לפרש דכריה מלישה מקום היה לכל יחשוב השומע שדכריה היו על אותו שכעירים וכנ"ל וכמ"ש הרב מהרח"מ ז"ל הנז' ממש והכהכמת החת' ז"ל לטעמו הנז' וכמדובר והרב רשם משכיר ז"ל בסי' ט' הב"ל סמך כ' יהיו ג"כ על לי' הרב הנז' ז"ל דלא ונירפו להקשיס גם למהריב"ל להקל בכ"ד וע"ש ומלי דשדי נרגל הרב מהרי"ד ז"ל כדב"מ ס"סי י"ט מכדון מהריב"ל ז"ל דהוא כמו נדון זה ופשי"ה לא התיר מט' הב"ל וע"ש בכר תי' שפיר הרב רח"מ ז"ל שם דשלשי נדון מהריב"ל שאין לנו יודעיס כן רק מפי המגיד מפי גמל"ת משל"כ נדון מהרח"ע ודעימיה הוא שנודע לנו בלשו"ה שהמכוקם ידוע לנויס וכו' וזהו חילוקו דמהרח"ע ז"ל ומזה דן לשת הדין בכ"ד וע"ש וש"כ דון מינייה ושו"כ דידוע לנו שלשת מפי העד הנז' דשעבדן זה דכ"ד המכוקם ידוע לנויס כיון דרגיל למכור שלשם תמיד כנ"ל ש"כ שם שיחתה של הנויה הנז' הוא על שעבדן אחר היו"ל לפרש לכל יחשוב השומע דעל שעבדן המכוקם היא מדכרת עמו וכזה נגולנו מהדיין ערעורת דהרב מהרי"ד ז"ל על החי' הנז' וכמובן . שלשת דחזיתיה למר הרב רשם משכיר ז"ל שם שהכיא מ"ש הדב"מ סי' ד' שב' דטע': לת לשפשר שלשת היכת שמזכיר שמו וש"ת לו שמו וסי' לחר וכמ"ש בכר"ם סי' ד' ועש שהוא ז"ל תמה ע"ז וז"ל ולשת ידעתי למה הוסרכו שתיס כיון דמודה מהריב"ל היינו לפי' כשמו לבד דהת כשמו לבד חייבי מהריב"ל שכל כב' שמו וש"ע לו ש"ת לת חייס מהריב"ל שהי חשבת ושב"כ מהרי"ד בהשכמתו כס"סי י"ט הנז' וכמהרח"ם סי' מ"ד וע"ש הנה עב"ז חש לה מר הרב רח"מ ז"ל שם לשברת הרב דב"מ ז"ל דהשריך כטע"ז נ"כ שמו וש"ת לו שמו וסי' לחר שמו דעש שדכריו תיתוסיס עב"פ מידי שכרתו לת ינחנו ורוחה דמ"ש כוה הרב רח"מ ז"ל שם לנשת יד"ח הדב"מ ז"ל מיתך שיך נמי כב"ד כמ"שיר הרוחה כד"ק וכ"ד עדיפת כיון דיודעת הנויה הנז"ל דשעבדן המכוקם שלת קול עליו שנהרג זה העד שדיברה עמו הוא שהוכו וקרובו ומכני עיר לחת הס ויתכן שיהיו נ"כ שכניס יחד ש"כ לי לישת דעל שעבדן לחר קשמרה היא לה לכתר שיחתה לכל יחשוב וה השומע דעל לותו שעבדן הכן עירו והכוכו שלת הקול עליו שנהרג היא לומרת כן והוא ממש החילוק שכתבתי למעלה כריס תמי"ד לנשת יד"ח מהריב"ל ז"ל וכמובן .

עוד כתב הרב רשם משכיר ז"ל שם ט"ח לנשת יד"ח הרב דב"מ ז"ל להקל כנדונו ולדעתי המעט הוא דניתן לומר גם כנד"ן והוא זה הכי לומר מר דכיון דשם מקו' נרשה שלשו מורגל ומשו כנמלת כי שם כזרות וש"כ כתבו למ"ש מהרח"ם ז"ל בסי' מ"כ על שם כרזולי דשלשו כנמלת שלת כזרות ולת נקיני כיה לשבי מסויס טפי משמו וש"ת שהכונים וכן דעת הרדב"ז כתשובת סי' ס"ת על שם שלכו שוחריב דהוי כמזכיר לשמו וש"ת וש"ע שם שלכו שוחריב כמזכיר לשמו וש"ת וש"ע הגריך שם שוש סי' לחר כלל וכן הסכיס שם הרב

מהר״א ג׳ ז״ל דק״ג ע״ב יע״ש וכמ״ש הרב רא״מש ז״ל כיעוש״כ ·

עוד יש טעם בעיקר בכ״ד שיסכים בו גם מהריב״ל ז״ל להקל בכ״ד והוא לקוח ומפורש יוצא מפ״ק הרב מהר״ש כאווי ז״ל הוד״ק במטה א״הע סי׳ א׳ והוא זה דע״כ לא החמיר מהריב״ל ז״ל אפי׳ במדבר על הידוע אלא באומר ב׳ מת או נהרג אבל בשהגוי מדבר עם הישראל ומנחמו על מיתתו חל ש פ׳ וכו׳ ודאי דעל אותו הידוע קאמר וגם מהריב״ל יודה דמהני וכו׳ עכתד״ק יע״ש וא״כ גם בנד״ן שאמרה הגויה בפתס ה׳ יהרוג למי שהרג שעכאן שדברים אלו הם במתאוננת ומנחמת לזה היהודי המדברת עמו ודברים אלו הם נחמה גמורה יותר מחל״ש וכו׳ וכיון שכן דהיא מנחמת ליהודי זה ובאו דבריה בפתס במדברת על הידוע ודאי דעל הידוע ביניהם קאמרה וכמ״ש הרב הנז׳ מת״ש וכמוכן ואפי׳ להרב מטה יוסף שם שנמנם בתי׳ מהרש״ן הנ״ל וס״ל דחששת מהריב״ל שייכא אפי׳ בשהגוי מנחם ליהודי על מיתת המת או ההרוג מ״מ הכא הוא ז״ל בחלקות ישית דלא חשש מהריב״ל כי אם בגוונא דכ״ד שהגוי מדבר בפ״ע אבל בשמדבר עם אחר בהא ודאי דעל היהודי הניכר וידוע ליהודי המדבר עמו וכו׳ יעש״כ והרב ראם מזכיר שם דו״כ ע״ד בקתייע מתי׳ המט״י הנז׳ לכ״ד וכתב עליו שכן מורים ובאים דברי מהריב״ל וכו׳ יע״ש ודון מנייהו ואוקי באתרין כיון שהגויה הנז׳ התחילה לדבר עם זה העד היהודי וכה אמרה לו ה׳ יהרוג וכו׳ אי לאו דקים לה בודאי שזה שעכאן ההרוג ניכר וידוע למי שמדברת עמו לא היתה מדברת עמו ומזכרת לו שמו בפתס ומגדת לו המאורע והיכן נהרג ובשביל מה הרגוהו וכמ״ש המט״י ז״ל מת״ש והמוכן · ועוד איכא טעמא אחרינא להקל בכ״ד גם למהריב״ל ז״ל והוא זה כיון שהזכירה הגויה הזאת בדבריה שם אומנותו שהיה מוכר אנלס בא״ס ומשום דמכר לאשה אחת גויה באמתא הרגוהו כנז׳ בדבריה וידוע לנו שזה שעכאן המבוקש דכ״ד זה דרכו תמיד לוקח עמו מפה העיר בא״ס וזולתו כדי למכור שם ומלאכתו בכך וכן סיפרו לי גם עתה הפעם שהלך ולא חזר אנשים סוחרים יהודים שקנה מהם בא״ס ונסע לדרכו שם למכור וכיון דזאת מלאכתו ואומנותו הוי בכר כתבו כמה מגדולי הפוס׳ ז״ל דשם אומנותו ממלא מקום אביו כמ״ש בשמש הרב יד״א ז״ל שם באות ש׳ יע״ש והגם דהאי אומנות דכ״ד לא דמי לפ׳ רבען או צורף שבזה הוא שכתבו הפוס׳ דשם אומנות מהניא במקום ש״א במ״ש הרואה מ״מ גם זה כיון דמלאכתו בכך תדיר ג״ז אומנותו הוי ולא דמי למ״ש הרב פ״מ ח״א סי׳ מ״ב דאומנות לאבוכבי״ם שאין להם חנות אלא על רגליהם עומדים דאפי׳ למ״ד דשם אומנות מהני היינו אומנות בקבע כגון רבען או צורף וכו׳ יע״ש הטעם משום דעל רגליהם עומדים ומוכרים לא כן בגוונא דכ״ד דהולך לכפר וקובע מקום חנות וכדומה כדי למכור שם תדיר וישן שם בכל לילה עד שימכור כל סחורתו הא ודאי דשם אומנותו הוי ומהני למלאת מקום ש״א והגם דאם אמר הגוי שהיה מוכר סחורה במקום פ׳ לא מהני אפי׳ לסימן בעלמא במ״ש הרב מ״ג סי׳ ע״א יע״ש מ״מ שאני התם דאין מלאכתו בכך תדיר רק אותו הפעם ותל״מ מש״כ בכ״ד דמלאכתו בכך ולא אמרה שהיה מוכר בא״ס כי אם בדבריה הזכירה מלאכתו ואומנותו היכרא וסימנא מעליא טובא הוי ומהני למלאת חסרון שם אביו ועם שראיתי להרב מ״מ ז״ל בסי׳ מ״ד דרל״ג ע״ג שכתב דסימן הפרקמטיא שבמלאכת איתו מעסק הקאזוקליק מגן שויא לא לעזור ולא להועיל הגם דאיכא העדאת העדים אשר בלאתו הוליך עמו מעסק הקאזוקליק דאימור איכא אחרינא הוא ההולך ממקום למקום ובא טעון מעסק הקאזוקליק והוא שמת ואין זה היכר וכו׳ ולא עוד אלא אפי׳ היה אומר היהודי הקאזאז וכו׳ לא היה מספיק וכו׳ והן רבים המחזרים בעירות טעונין מעסק זה וכו׳ עכתד״ק יעש״ב ולכאורה מדב״ק הללו נראה להחמיר בכ״ד שלא לסמוך על טע״ז בלל ובדברי הרב ז״ל הללו וכמבואר ברם הרואה יראה דליכא שום תברא לכ״ד מדברי הרב ז״ל הללו כלל דשאני בדון הרב הנז׳ דלא הזכיר שמו כלל א״ט דהחמיר הרב ז״ל אפי׳ שאמר היהודי הקאזאז וכו׳ וכ״ש באומר שהיה עמו קאזוקליק וכו׳ כיון שלא הזכיר שמו כלל מש״כ בכ״ד דהזכירה שם שעכאן בפי׳ והזכירה ג״כ שמכר בא״ס ואנן ידעינן בבירור שזה שעכאן המבוקש דכ״ד הוליך עמו בא״ס ובכה״ג הא ודאי דהיכרא מעליא הוי ושם אומנותו ומלאכתו הוי ומהני למלאת מקום ש״א לדעת רוב הפוס׳ ז״ל דס״ל הכי דשם אומנותו ממלא מקום ש״א ובנז״ל דהגם דמהריב״ל ז״ל בח״ג סי׳ ח״י החמיר טובא בשמו ושם אומנותו דאפשר דל״מ אפי׳ למ״ד דבשמו וש״א סגי והרב יד״א ז״ל שם אות ש׳ תמה על במה פוס׳ שב׳ להפך יעש״ב מ״מ בבר כתב הרב פרמ״א ז״ל בח״א סי׳ קי״ג דכיון דלא אמרה מהריב״ל אלא במסתפק בהצטרפות הב׳ טעמים הנז׳ ואפי׳ בחד מנייהו יאוי בזה להקל כיון שרוב הפוס׳ הסכימו להקל בשמו לבד בשמדבר על איש ידוע ביניהם יע״ש וכ״כ מהריב״ד ז״ל בדב״מ ח״מ סי׳ קי״ב דקל״ה יעש״ב ומה גם דרבים חולקים ע״ד מהריב״ל בספקו הנ״ל והם ז״ל ס״ל בפשיטות דמהני במ״ש בשמש מהרש״פ ז״ל בכהונת עולם סי׳ ט״ו והרב באר המים סי׳ ק״ב והכרם שלמה סי׳ ג׳ והרב ידיו ש״מ סי׳ ט׳ דכ״ג ע״ג והרב ידי דוד קדאסו ז״ל א״הע סי׳ ט׳ יעש״כ והגם דקושיא להרב מ״מ ז״ל שם ולהרב מהר״א אלפאנדרי ז״ל בדי״כ ע״ג שב׳ דלא מלאו לבו ואינו תוקע עצמו ע״ז בהיתר האשה והוצרך לטעם אחר והרב ידש״מ ז״ל חש לה מר וכתב דבכ״ד איכא הוכחה אחריתי וכו׳ ביעו״ש הרי גם בכ״ד איכא הוכחה אחריתי שדבריה היו במדבר על איש ידוע ביניהם ובעיר הנהרג בכל הנז״ל והגם דגם בזה החמיר מהריב״ל ז״ל ובנז״ל וגם לא היו דבריה בק״א הידועה ויש להחמיר בזה במ״ש הרב שפת הים ז״ל ובמש״ל מ״מ הרי אית לן ס״ס גמור שמא הלכה ברוב הפוס׳ ז״ל דס״ל בפשיטות דבשמו ושם אומנותו סגי דלא במהריב״ל שנסתפק בזה ואת״ל דהלכה במהריב״ל היש לחוש ולהחמיר בזה שמא הלכה ברוב הפוס׳ דס״ל דהיכא דמדבר על הידוע ביניהם לא בעינן ק״א הידועה ושפיר מתהפך ועיין דברי אמת דל״ד קע״ב שכתב מענין זה יע״ש ע״ע להרב נאמן שמואל

סי׳

סי' ז' דגם מהריב"ל מודה בידוע וניכר לשניהם ולא היה מתאונן אלא מגיד להם הענין מודה דשרי והסכים עמו הגאון החק"ל במ"ש אה"ע סי' ו' וחיזק דבריו יע"ש גם הרב הסכים דאם העיד הגוי בעיר שנהרג ועיקר דבריו להגיד להם מיתתו אפי' מהריב"ל מודה דחשיב כהזכיר ש"א וש"ע כיון שעדותו היה בעיר שנהרג יעש"כ ·

באופן שע"פי כל האמור ומדובר עלה בידנו היתר גמור בשופי לאשת שעכאן דכ"ד ע"פי עדות הגויה הנ' הלזו אפי' שלא הזכירה רק שמו לבד כיון דאיתנהו בכ"ד הנהו תרי טעמי תריצי חדא שדבריה היו במדברת על איש ידוע בניהם וגם שהגדתה היתה בכפר הסמוך לעיר הנעדר דהוי כמגדת בעירו עצמה ובצירוף שהזכירה ג"כ שם מלאכתו ובצירוף כל שאר הטעמים הנז"ל ודאי דיש להתיר בשופי אפי' למהריב"ל ז"ל הגם דחסר מכאן ש"א וש"ע וכמדובר ובפרט דהשתא הכא דכ"ד דהוי עד מפי עד דס"ל למהרמ"א סי' מ"ד וקי"ח דתלינן שהראשון הזכיר ש"ע כמ"ש בשמו הכנה"ג שם והרב ד"ן סי' ל' וע"ע ביד"א ז"ל שם הג"הטו אות שס"ח ובשמן המר סי' ב' והכמ"ל · אלא מעתה אבא אל הס' הה' שנסתפקו בעדות הגויה הזאת שלא אמרה מת וקברתיו או מת וקברוהו והנה נודע דהרמב"ם ז"ל מצריך מת וקברתיו לעיכובא כמ"ש בפי"ג מה"ג והגם דחלקו עליו רוב ככל הפוס' וס"ל דבמת או נהרג ביבשה בלי מלחמה לא בעי' שיאמר קברתיו והרמב"ם ז"ל יחיד הוא בזה וגם כתבו גדולי הפוס' מהרי"ט והרשד"ם בכמה תשו' דכבר נתפשט המנהג להקל בלא קברתיו וגם מרן ז"ל בש"ע סתם דלא כהרמב"ם ז"ל וכ"כ בתשו' אה"ע סי' ח' דאין להחמיר בחסרון קברתיו יע"ש ומה שנראה מתשו' מרן סי' י"א דחייש לס' הרמב"ם ה"ט משום דכ"ד היה בכפת"ו וראוי לחוש לד' הרמב"ם משום דמארי דאתרא הוא כמ"ש מהרמ"ג סי' ס"ה והכנה"ג הג"הטו אות קכ"ה והיד"א שם אות קל"ב יע"ש · וא"כ אנן בדידן במי ראוי לנו לחוש לס' הרמב"ם להחמיר כיון דבכל אתרוותא הדין קבלו עליהם ג"כ הוראות הרמב"ם להחמיר כמ"ש הגאון הרב ברכ"י ז"ל בא"ח סי' שמ"ה משם מהרי"פ ז"ל והגם דמרן סתם בש"ע להקל בלא קברתיו דלא כהרמב"ם ז"ל מ"מ כיון דבתשו' סי' י"א חייש לד' הרמב"ם להחמיר והט' משום דהתירה דהרמב"ם הוא כנז"ל וכבר ראיתי להרב יד"א ז"ל שם שתמה ע"ד הרב מהר"י זאבי ז"ל בזרע אברהם סי' ד' שכתב בפשיטות דנקטינן כסתם הש"ע דל"ב קברתיו יע"ש והוא ז"ל תמה עליו מתשו' מרן סי' י"א יע"ש ומה גם דחזינן לרוב ככל הפוס' שלא קבלו עליהם הוראות הרמב"ם בכל במקומם ועכ"ז חיישי בכ"ד להחמיר להצריך קברתיו כד' הרמב"ם והוצרכו להמציא בכ"ד טעמים שונים להסכים גם דעת הרמב"ם להקל בכ"ד גם בהעדר קברתיו כמ"ש המעיין וא"כ גם בכ"ד ודאי שראוי לחוש להחמיר וחיובא עלן לבקש איזה טעמים כדי להסכים גם להרמב"ם להקל בכ"ד אפי' שלא א' קברתיו ומידי עוברי בד' הפוס' ז"ל בפרט זה ראיתי בפשוט כמה טעמים נכונים להקל בכ"ד לכ"ע זה יצא א' ממ"ש הרב המגיד ז"ל ע"ד הרמב"ם הנז"ל דאם הגוי מזכיר את המת וההרוג בשמו לא בעי' קברתיו וגם לדעת הרמב"ם ז"ל יע"ש ולחילוק זה הסכימו כמה וכמה מהפוס' להקל בכ"ד בחסרון קברתיו היכא דאיכא הזכרת שמו כמ"ש בשמם הרב יד"א ז"ל הגב"י אות רכ"א ורכ"ב ורכ"ג ובכנה"ג שם יעש"כ ובכ"ד הא איכא הזכרת השם כפי' בדברי הגויה הנז' וא"כ לפי"ז לא בעי' קברתיו לכ"ע ועם שיש כת הפוס' המחמירים אפי' בהזכרת השם כמ"ש בשמם היד"א ז"ל שם אות רכ"א יע"ש עכ"פ אין לן ס"ס גמור והוא זה ס' אי בעינן קברתיו או לא ואת"ל דבעינן שמא הלכה כהר"מ ודעימיה דבמזכיר את שמו לא בעי' קברתיו והוא מתהפך שפיר ובמוכן ועוד כתב הר"ן ז"ל בתשו' והבי"ד מרן ז"ל בב"י ובכ"מ שם דכל שהגוי מכירו אין ס' דא"צ קברתיו דיותר אדם בקי במי שמכירו וכו' יע"ש ורובא דקמאי ובתראי ז"ל סמכו יד"ק ע"ד הר"ן הללו להקל בכ"ד כמ"ש בשמם הכנה"ג שם הגב"י אות קפ"ז וביד"א שם אות רמ"א והילך יעש"כ ובכ"ד ברור הדבר כשמש בצהרים דכל בני הכפרים הנז' והגוי הנז' מכללם מכירים אותו לשעבר שהיה תדיר אצלם מסחר שם וגם מדברי הגויה הנז' ניכר להדיא דמכרת אותו לשעבר כנז"ל וא"כ לא בעי' בכה"ג שתאמר קברתיו דלא חיישינן דאמרה כדדמי וכמ"ש הר"ן וכמדובר · עוד יש ט"א להקל בכ"ד שלא לחוש לקברתיו והוא עפ"י מ"ש מרן ז"ל בב"י משם הריטב"א ז"ל דכל היכא דהגוי מכריז ואמר מאן איכא בבי פ' בזה סגי בלא קברתיו דכיון דמעייל נפשיה לאכרוזי ולמימר הכי אי לאו דקי"ל דשכיב לא הוה אמר וכו' עכ"ל יע"ש ומניה יליף הרב עדות ביהוסף ח"ב סי' י"ד דאם אמר במל"ת דבר ההריגה כ"פ הו"ל כמכריז ואף שאמירת פ"ב היה ע"י שאלה וכו' חשיב כ"פ והו"ל כמכריז יע"ש והרב בר"ש דל"ז ע"א יע"ש שכ"כ ובנד"ן הרי אמרה הגויה הנז' כ"פ ה' יהרוג למי שהרג שעכאן כנז"ל א"כ הו"ל כמכריז ואי לאו דקים לה דנהרג בודאי לא הות אמרה הכי זה פעמים וכבר כתב המ"ן ז"ל בא"ח סי' ח' דמ"ש ע"א דלאו דוקא הכרזה אלא כל שמתאונן עליו וכו' יע"ש גם מהרב"א ז"ל בסי' ל"ב כתב דלאו דוקא הכרזה אלא הה"ן כל שהוסיף דברים ולא אמר פ' מת לבד והכריח כן מלשון הרמב"ם שלא נזכר בדבריו הכרזה זו וכ"כ הרב מ"ן שם ד"מ ע"א והרב פ"מ ח"א די"ב ע"ג ומהראנ"ח בד"ן סי' ד"ן דקכ"ב ע"ב והמטה יוסף ח"ב סי' ד' יע"ש ובנד"ן הרי התאוננה עליו והוסיפה דברים רבים וכמבואר וברור ·

תו איכא ט"א להקל בכ"ד אפי' שלא אמרה קברתיו והוא ע"פי תי' הרב מהר"י סאניח ז"ל הביאו מרן ז"ל בב"י שם דלא הצריך הרמב"ם שיאמר קברתיו אלא כשהגוי מנכא בעת מיתתו או הריגתו דחיישי' דאמר כדדמי וכו' אבל היכא דלא מנכא מודה הרמב"ם דא"צ קברתיו עכתד"ק יע"ש ושיבחוהו רבנן לחילוק וכתבו עליו אשרתא דהייני שהוא תי' נכון כזה ומשובח כמ"ש מהרמ"ג סי' כ"ן ומהריט"ץ ז"ל בתשו' ונוכחה בס' נכחד מכסף הנד"מ להרי"ף ז"ל בסי' ד"ן כתב דלפי תי' מהרי"ם ז"ל הנז' אם לא מנכא בעת מיתתו או הריגתו אפי' אינו מזכיר שמו ואינו מכירו עכ"ז מהני אפי' שלא א' קברתיו יע"ש ועיין גנ"ות מהריט"ץ

מהריט"ץ גופיה סי' ל"ו ויע"ש ולהרב עזרת נשים דמ"ה ע"כ ס"ק נ"ו וכתב דמהרי"ס מחלק כחי' ה"ק והר"ן והריב"ש ז"ל דכמזכיר שמו ומכירו חל"ל קכרתיו וכלח הזכרת שמו לל"ק מיהו ה"מ כשנמצח שם כעת מיתתו דהיכח תרתי לריעותח חדח דלח הזכיר שמו ולחידך דנמצח שם כעת מיתתו כהם היכח דהיכח חדח לטכותח דהזכיר שמו אע"ג דנמצח שם חו דלח נמצח שם אע"ג דלח הזכיר שמו חל"ל קכרתיו ונם ה"המ ז"ל לפשר דחיתי ליה חי' מהרי"ק ז"ל ומחכרונים ולח פליגי ושכן מנח כחציכות מהרי"ט סי' ל"כ ויע"ש ורוב ככל הפוסקים דחשוניס וחח"ז ל"ל הסכימו וסמכו על חי' מהרי"ק ז"ל הכו"ל להקל כב"ד כמ"שיר המעיין כסי' הפוסק ז"ל לשר כולם נקהלו כחו בכב"הג סי' י"ז הכו' הנב"י חוח רפ"ו וכיוצ"ל ח"ל שם חוח ע"ן וכח"כ חוח קל"ה יע"ש וכתב מהרח"ש בקונט' עינוכח דכ"ל ע"ד דכל היכח דלח ידעינן מדכרי הגמל"ת שנמצח שם דיינינן מסתמח דלח נמצח יע"ש וכ"כ הרב ד"ן סי' כ"ד דקנ"ב ע"כ והרב נחמן שמואל סי' כ"ד ע"ש והכר"ם סי' נ' הכו' והדכ"מ סי' ט"ו ומעיל שמואל סי' ח"י וכמה פוסק' זולתם נייכם היר"ח שם חוח שנ"ל וכ"כ הרב כ"ה ח"הע סי' ז' ול"ל וכ"ז רוח ודלי כשיודע חו שים הוכחה שנמצח שם כעת הריגתו לכל מן הסתם יש לנו לחוש שנמצח שם ושמר כדמי דתרי מסשות לח חייבי' וכו' ויע"ש וח"כ כנד"ן דהנויה לחרם שמו כפי' ונם מכותו לשעבר כנו"ל ונם יש לשה דודחי לח נמצחת שם כעת הריגתו כלתי ספק כיון דהיה לשה ולח לפשר נ"כ שהרוצח חותו כפניה ולח כפני זולתה מלבד נ"כ דמסתמח יש לנו לחוש דנמצחת שם כעת הריגתו כנו"ל ח"כ ודלי דלח"ל קכרתיו כלל לכ"ע כיון דהיכח נמי הכי תרתי לטיבותח הנו"ל וכמדובר · ועוד היכח ט"ח שלח לחוש לכ"ד מסקרון קכרתיו מש"ה הרש"ז ל"ל כתשו' והכיולי מרן ז"ל כב"מ כפי' מה"ג שלח הסריך הרמב"ם שיחמר קכרתיו חלח היכח דשייך לומרנ דדעתח כנון מלחמה ומפולת וטביעה כמשלש"ה וכיוצ"ה כהם היכח דל"ש לומ"ד לח והכח נכי נמל"ת שחמר חיש יהודי וכו' מסיק הרמב"ם קכרתיו ה"ט משום דנכי הליכת הדרך שייך נמי לומ"ד דומיח דטכיעה דלפעמים הולכי שיירות כשהולכים כדרך יקרה שוס מקרה לאחד שנשחר מן החבורה ולח מצחוהו חושכים כלום"ד ודלי מת לו נהרג דשלו כתר רוב נפסדים הרוב נפסדים הם מקום שו הרוגים כודחי וכו' עכתד"ק ויע"ש ורוב ככל הפוס' ז"ל הסכימו וסמכו על חי' זה דקרח"ש ז"ל כמ"ש כשמש הרכ יד"ח ז"ל שם הנ"ל שהרב חותרב"ט יע"ש וח"כ כנד"ן שחמר הנויה מל"ת דשנכחן נהרג כין הכפריס ולח מהמולכי דרכים היח עמו כלל ונם חיו עת מלחמה ומפולת כלל ודלי דל"ח דחמרה כדדמי וחל"ל קכרתיו כפי חי' הנ"ל הרח"ש

ז"ל הכו' וכהסכמת רכים חשר חתו וכמדובר:

ותו חיכח ט"ח להקל נם כלח קכרתיו והוח ע"פי מ"ש מהרשד"ם ז"ל כח"ה סי' ע"ט והרב מ"ן סי' ו' ז' דשם רכני' קכרתיו דיוק כחומר חיש פ' מת חכל כחומר נהרג לח כני' קכרתיו ויע"ש ועש שהרב כנ"ל הנ שם כהנ"ה הטו חוח קש"ה כתב ע"ז דלין נם חחד מהפוס' ז"ל שיודה למהרשד"ם נחי' הנז"ל מ"מ רכני השם' ז"ל עשו סניף להיתרח ע"פי ס' מהרשד"ם הנז' כמ"ש כשמש הרב יד"ח ז"ל שם חוח רמ"כ ויע"ש וכן רחיתי חני עני להרב המוסמך מחרי דחתרין הרי"פ כש"ו ש"ל כי כחה כנחקפות שכשו"ם יד"ח ח"ה סי' כ' שכ"כ כפי' כחי' מהרשד"ם ז"ל הנז"ל וחוב כתב דשם"ל מנח כן למהרשד"ם ויע"ש והחכיס עמו שם הרב מהרש"ו ז"ל יע"ש וכ' עוד מהרש"ו נופיה כנחקפות שם סי' ד' יע"ש ושם כ"ו ה' עי"ש וכן רחיתי להרב שם חד"ם ז"ל כתשו' כי כחה כחוקי חיים להרב הנדול הקש"ל ח"ק ליזרהל מהרח"ח נחנין ז"ל כדל"כ ע"כ דדייק מלשון העדים דכב"ד שחמרו לום מחטרון דר"ל מיתה נמורה ולח חיישינן לכדדמי ושכן דקדק מהריב"ל וכו' ושכ"מ כתשו' מהרמ"ח סי' קי"ג דכיון שהנוי חמר הרנו פ' חוקה שרחה חותו שנהרג דחי לחו קיש ליה שנהרג ול"ח למלחה חחריתי וכ"כ מהרשד"ם דכנהרג ל"כ קכרתיו וכו' עכ"ל ויע"ש חו חוישיה למר הרב מהרי"פ ז"ל כתשו' הו"ד שם כחוקי חיים דל"ח ע"ח שכ"כ וז"ל זחה ועוד יש לנרף לכ"ד ס' מהרשד"ם סי' פ"ט דקחמר מר דחי חייבי' לכדדמי ה"ד כחו' מת דהיכח חשש עילוף לה כן כחו' נהרג וכן ס"ל למהרמ"ח סי' קי"ג לחלק כין מת לנהרג ולירח דמרן המחבר פקפק ע"ז וכתב דלח מנח חי' זה הנה המ"ן וכו' חי' כן נם הרב עכ"י ח"כ סי' פ"ה דכ"ט ע"ח חי' כן מדעתו ושוב היכח שכן מנח כב"י למהר"י מכרונח ושהכרי ז חי' זה מהרח"ו נם הרב יד"ח חוח דל"ד כתב לחלק כן משם הרב חוט השני וכן חי' הרב ע"ג דע"ו ע"כ כחי' הזה ע"ש נם הרב מהרח"כ והפ"מ ח"ב סי' מ"ה נראה דקובר כן כחי' הרשד"ם דכתב"ג לש"ל כדדמי ולפי' היכח דהיכח פחד וכהלה דשייך טפי למיחש לכדדמי וכו' כלופן דיש ויש להקל הסוס' דס"ל כחי' מהרשד"ם ומסתבר טעמייהו לע"ד ולח להחולקים מידי ס' לח נפיק ולחת לן לעשות ס"ס יהוח מתהפך שפיר וכ"כ הרב רחם מסכיר סי' י"ה דחתו עלה לרפתח שכר שלח חמר קכרתיו מחי' מהרשד"ם הנ"ל ויע"ש ודון מיניהו ולוקי כחרין ממש והדכריס פשיטים **עוד** יש ט"ח להקל כב"ד נם שלח חמרה קכרתיו והוח זה דמחמר שעלתה הסכמת כל הפוס' ז"ל דלח כעי' דוקח שיחמר קכרתיו שלח ה"ה חם חמר טלטלתיו חו קכרוהו חו טלטלוהו חחריס נמי מהני כמו קכרתיו כמ"ש מרן ז"ל כב"י שם משם הר"ן ז"ל ום"פ וכ"כ הכב"הג והיד"ח ז"ל שם משם רוכח דרכוותח קמחי וכתרתי ז"ל יע"ש ח"כ זה שעכחן דב"ד שנהרג כדרך כין הכפריס הנ"ל ודלי כי הרוצח שהרנו כלתי ס' שטלטלו כדי להפשיט מלכושיו ולקחת המעות שכחיקו ומין לך טלטול נדול מזה ושם היה עדין חי חו טודד כנף ודלי שהיה משליס עליו להורנו יפה כדי שלח יקוס וילכין עליו וכן רחיתי להרב פ"מ ח"כ סי' ח' שכ"כ וז"ל וכיון שהרוצח הרנו משום חיומד ממון ח"כ פשט ירו כחיקו לחפש שם הי"ל מעות וקרוב לודלי שפשט כתונתו מעליו ומין לך טלטול נדול מזה יע"ש וכ"כ הרב כר"ם ונסי' ט"ז שמין לך טלטול נדול מזה ומהני כמקום קכרתיו יע"ש וכ"כ הרשש משכיר כס"סי ט"ז על כ"ד יע"ש ומסס נקט לדין כן נם כב"ד וכמוכן · **רתו** חיכח טעמח מחריכח שלח לחוש לקכרתיו

לקברתיו כלל כנ"ד והוא זה דחיכח כמה מרכוותא
דס"ל דכעד אחד לא חיישי' לכדדמי כמ"ש
הרשב"א בתיובתות סי' קכ"ח והר"ן בתשו' סי' נ'
וע"ש שכן דעתם נוטה שיו דמי יקל דאשו נגד הרי"ף
והרמב"ם יע"ש וס"ב יש להקל בשופי מט' ס"ק
וכמ"ש הרב פ"מ בח"ב סי' ס' משם הרב ברוך נ'
חייס ז"ל שהחיר כנ"ד לחפי' שלא קברתיו מט' ס"ק
דכמ"ש שניות היות דאתמר בש"ס דע"א כמלחמה
ל"ל קברתיו אי היי"ד בישה המעורה על בעלה
שמת כמלחמה או לחפי' בעד דעלמא נמי ומאחר
שכן לחפי' אמ"ל דה"ל כהרי"ף והרמב"ם דכמלחמה
אף בע"א דעלמא ל"ל קברתיו עדיין י"ל אי דוקא
כמלחמה גדולה או לחפי' בנפלו לסטים על שיירא
דבזה נסתפק מהריב"ל. ודא הכי"ד המרדכי ז"ל
דדוקא כמלחמה גדולה אתמר ולא בשיירא וכו' והייב
פ"מ כהסכמתו אם הוסיף עוד לומר דאם מהריב"ל
לא נסתפק שלא בשיירא גדולה לא כן בשיירא קטנה
דנפלו לסטים עליה ואף אם נהרגו הנם בשיירא
קטנה אמרה מהריב"ל מ"מ החיכח ס"ק כמ"ש הרב
המורה ואף דס"ק זה חיובו מתפקפ היטב אין בכך
כלום לענין עיגונא עב"ל יע"ש וכבר רמיתי להרב
מהרי"פ ז"ל הנו' בחוקי חיים אם שנסתייע מדברי
הפ"מ הנו' לנ"ד ותמה עליו דהתי ס"ק מתפקד
היטב הוא יע"ש והכריו נכונים וכן הסכים הוא ז"ל
כנ"ד להתיר בל"א קברתיו מט' הל"ל דהוי ס"ק
ונקטי' לקולא יע"ש וממנו נקח לנ"ד וכמכואר
עוד יש ט"ת להקל כנ"ד נם בחסרון קברתיו הלא זה
הדבר דחיכח טוב מרכוותא קמאי דס"ל דאי חיישי'
דאמר כדדמי הוא דוקא כישראל המעיד אבל כנוי
שחינו מכוין להעיד לא חיישי' והוד"ק במרדכי
ובהג"מיי פי"ב ורמז ד"ק מהרא"ח סי' קי"ח ומרן
בתשו' דק"ו ע"ב כתב דרוב הפוס' ס"ל הכי יע"ש
ורוב החח' עשו סניף להתיר ע"פי סברתם ז"ל וכ"כ
הרב מהרי"ק ז"ל הנו' בחוקי חיים דל"ח ע"ח וכתב
עוד וז"ל והשתא דאתיכן להכי יש לנו לעשות ס"ק
כאו"א יותר מרווח והוא ס' אי ה"ל כהרמב"ם
דמצריך קבית ו אי כהחולקים עליו ואע"ל דה"ל
כהרמב"ם שמת לעיר' דמלחת הלכה כהנהו רבוותא
דס"ל דכנוי ל"ח לכדדמי ואפי' אע"ל דלהרמב"ם
דלשיטתיה קיימיכן לא שנא נוי לא שנא ישראל חיישי'
שמא קי"ל כווחיה כהא דמצריך קברתיו לנכרי ישראל
דוקא ולא קי"ל כווחיה לנכרי נוי ומידי ס' לא נפיק
וכו' ושו"ר למהרש"ל סי' קכ"ח ולהרב עבי"ו ח"כ
סי' כ"ה עלו בקבן כל הני טעמי תריני וכתבו
להתיר אף דל"א קברתיו וכו' עכ"ל יעש"כ ודון
מנייהו ופוקי בחתרין ממש וכמוכן ' ועוד מט"א
יין לחוש כנ"ד מחסרון קברתיו מכח ס"ק אחר
כתבו מהרח"ש בתשו' סי' ד' וכמה תשו' שלו והוא
זה סי' אי קי"ל כהרמב"ם דכעי קברתיו או כהאו'
עלויו ואע"ל דה"ל כהרמב"ם שמת העד הזה המעיד
לא אמר כדדמי שהרי כל עיקר טעם הרמב"ם
דמצריך קברתיו הוא משו' שמא אמר בדדמי וכל
כה"ג מתירים לעשו"י שחיובו מתפקד יע"ש והרב
החסיד החש"ל מהר"ן הזהר ז"ל שם בחוקי חיים דל"ח
ע"ח סמך זה על טע"ז ודחה דברי הרב בע"ח
שפקפק עליו מזה כיון שחיובו מתפקד יע"ש גם הרב
מהרי"ף שם דל"ז ע"ג אחר דסק"וט כדברי מהרח"ש

הנו' כתב בשוד"ק וז"ל וילעב"ד דנם מהרא"ח
ודעיימיה דס"ל דבעינוכא דאתתא אף שאתה מרכה
ס"ס כולהו אד ספיקא דהו"ל ס' אם בעלה אל ואת
קיים או לא מ"מ בחסרון אמירת קברתיו אולי ומודו
דל"ל אד ס' הוא דח"כ אין אמרו אם בשאת לא
תלא כיון דאין כאן אלא ס' אחד והוי ס' דאורייתא
אמב"ל דאמירת קברתיו אינו אלא מדרבנן דרבנן
הוא דהניחו לומר קברתיו וכל דלא אמר הוי ס"ד
וכיון דמספק"ל אי הלבה כהרמב"ם או לא ל"ב הוי
ספיר ס"ד ואזלינן להקל עב"ל ועש"כ הרי דהנם
נם אתריה דמר אתריה דהרמב"ם ז"ל וקבלו
עליהם הוראות הרמב"ם וכפרט להחמיר מ"מ
כדאיכא ס"ס נקטינן להקל כדקי"ל הכי נם לנבי
מרן ז"ל שקבלו הוראותיו אי איכא ס"ס הנם דכאד
ספק דעת מרן להחמיר עבדינן ס"ס להקל אפי'
נגד מרן ז"ל בכתוב אנלי במ"א וא"כ ה"ה לדעת
הרמב"ם ז"ל ומזה נוכין ונדון הלי ס"ס נופיה להקל
בנד"ן וכמוכן ועיין ג"כ בתשו' הנאספות שבסו"ס
יד"ח ז"ל הנו' בסי' מ"ם ג"כ ע"ד מהרח"ש ז"ל
הנו"ל יע"ש :

זאת ועוד לחרת אין לן בטעמת רבתי בנ"ד
להקל נם בלא קברתיו והוא זה דחיכח
רבוותא טובא קמאי ובתרתי ז"ל דס"ל דהא דל"ל
קברתיו הי"ד בעד הרואה ולא בעד השומע דהוי
עד מפי עד במ"ש מהריב"ל בבמה תשו' ומרן ז"ל
בתשו' דקכ"ח סע"ב והרב מהרימ"ט סי' ל"ב ועוד
במה ובמה מגדולי הפוס' ז"ל דאפי כולם נקבלו בהו
בבב"ג סי' י"ז הנ"ה הטו אוזן קע"ב ובי"ד שם אות
ר"ז יע"ש והמורם מהם דבעמ"ב תלינן להקל
שהראשון אמר קברתיו או שלשלתיו אפי' במאלל"ם
או קברוהו או שלשלוהו אחרים כל שהנוי הראשון
היה מקל"ת ים להתיר בשופי מט' ס"ק והוא זה ס'
אי ה"ל כהרמב"ם או לא ואת"ל כהרמב"ם שמא לא
הניח לומר קברתיו אלא בעד הרואה לא בעד
השומע והוא מתפקד שפיר במ"ש הבב"ג וכיד"ח
שם ועד אחרן אתא אחוה להרב מהרי"ב ז"ל בתשו'
הנו' בחוקי חיים דל"ז ע"ד שהאריך בטע"ז והוא
הכיף לנו תשו' מרן שבסי' י"ח דפשיטא ליה אי' זה
מעד הרואה לעד השומע דבעד השומע ליח לן כה
אי ל"ל קברתיו מט' הל"ח דאמ"ל בדדמי ומאי
דמספק"ל למהריב"ל לפשיטא ליה למרן וכו' וכשו"ר
כתב וז"ל ומעתה בל"ד דהוי עמפ"ע נראה דלא
קפדינן כיף שם ל"ח קברתיו עב"ל יע"ש וכן רחיתי
להרי"ף ז"ל בש"ת נכחר מכסף הנד"מ סי' מ"ח וכ"ן
דכן הסכים להקל בל"ד ע"פי החי' הנו' מעד הרואה
לעד השומע דתלינן להקל בעד השומע יותר מבעד
הרואה כמ"ש מהרי"ו בכתביו ומהר"ש בתשו' השייכי
ומהריב"ל וכו' ועש"כ וז"ל בנד"ן כיון דהוי עמפ"ע
והרחשון היה מסל"ת תלינן להקל שמא הנויה
המל"ת אמרה בי קברוהו או טלטלוהו וידעה בו
שנהרג בודאי ולא חש להאריך הסיפור ליתר' השומע
ממנה וכמ"ש הרי"ף ז"ל שם וכל הפוס' הנ"ל וכפרט
דאיתא לן ס"ס בזה והוא מתפקד שפיר וכנו"ל דודאי
יש להקל להתיר בשופי בל"ד נם מטע"ז אף שלא
אמרה שנקבר בלאתי שום פקפוק בלל ובכל האמור
ומדוכר ' בחופן הנה כיון שרבנו טעמים רבים שוגים
מפ"ם ומפ"ק טעמי תריני הנאמרים בחמת מרכבן

קדישי גדולי הפוס' רפ"ו וסח' ז"ל להקל כנ"ד מף שלא תמרה קכרתיו וכנו"ל והרי נפשט להיתר גם ה"ה קפקא נמי וכבל המדובר ועלה כוונו היתר גמור לפ"ז שעכשן דנ"ד מכבלי העיגון לגמרי ע"פ עדות הכ' של הנויה הלזו בניוף כל הטעמים החמורים למעלה ' וכדי לחזק ולקיים היתרה יותר תשומת עיני על הקבלת עדות השלישית דכאן כשלה דנ"ד הנז' כרים ימי ר' והנה מכבי הרופה דעיות הנויה הכ' הזקת הנה היא יותר חזקה להיתר טפי מעדות הנויה הי' הנו"ל וכמו שמכאר בס"ד הנה הס' הי' אשר נסתפקנו בכר בחותו עדות הנויה הי' הנז' ממ"ש הר"ן דבעינן קפר דכרים כעדות הגמל"ת כנו"ל הנה בעדות הלזו ליכא היי חשש כלל דהרי כלו כרים בפי' לפניו ואין לחוש מגד זה כלל וכמבואר ונס הס' הכ' והנ' שנסתפקנו בחותה עדות הנ"ל דשמ"ע פי השמועה או מחמת הקול שיצא וכו' הנה בכר נתפשטו פפיקות הללו מה למעלה ונתכרו יפה יפה להתיר ולא חיישי' להו בס"ד בלל ונס בעדות הנויה הכ' הלזו נאמר כן כפשיטות הכל כמ"ש וכעל השפך הר' הנו"ל שפעל בעדות הנו"ל דליכא שם לפיו וש"ע כנו"ל הנה בעדות זאת הרי הזכירה בפי' שמו וש"ע שכן שמה שעכשן לא תלנכתי אר"ל מעיר תלנכיא ל"ב הרי ים כאן בעדות זו שמו וש"ע דעדיף טפי משמו וש"ל כמ"ש כן כמה פוס' ז"ל ועיין כיד"ח ז"ל הנ"ל שטו לות רס"ה יב"ש והנס דלפי"ה אין להקל ס"ו בשמו וש"ע לבד כיון שרוב בכל הפוס' מחמירים בזה לחוש לדעת הקוברים דשלשתם כעיכן לעיכוכא דהייכו שמו וש"ל וש"ע כידוע מ"מ לחני לן מיכא השתא הכל בנ"ד בעדות ואת הזכירה הנויה שמו וש"ע ואין לן שמי התוכחה רבתי דכתיב כמדבר על הידוע דרוכא הילכוחא קמקו וכתרחים"ל להקל לפי' כהזכרת השם לבד כמ"ש ב"י לעיל בלרוכה ח"ב ב"ש וב"ש כהני שהדותא דנא שהזכירה שמו וש"ע דודאי יש להקל כשופיכהוכחה הנ' כיון שנס הנויה הלזו כלו דבריה כמדברת על היש ידוע כיוחם שכן תמרה להיולדים הנ' שלא ישצו עמכם כמו שעשו עם שעכשן לא תלנכתי שהרגוהו וכו' ומהלא תמרה כמו שעשו עם היש אחד שמו שעכשן לא תלנכתי ואמרה כפשוט עם שעכשן לא תלנכתי וכו' ודאי דהוי מדברת על שעכשן הידוע לשמיהם ח"ב כתה ודאי נלע"ד דב"ש מודו דיש להקל ולהתיר כיון דליכא שמו וש"ע ונס שמדברת על היש ידוע כיוחם ונס הטעם הב' הנ"ל דעדותה והגדתה היתה בכפר הסמוך לעיר הנעדר דהוי כמגדת כעיר הנעדר עצמו כנ"ל ח"ב לא כעיכן תו אזכיר שם לשמו כלל ונס דליכא פלוגתא כפוס' על כ' הטעמים הנ' הן על הטעם הא' כמדבר על הידוע כיוחם דמידי פלוגתא לא נפקא כפוס' ז"ל כמ"ש הרב מכתב שלמה ז"ל כסי' ד' וכפרט כשכלו הדברים כחקרון ה"ת הידיעה דהיים טוב להחמיר להתיר שפת הוס ז"ל וכ"ן קבת מדברי שאר הפוס' ז"ל דלא נטו להקל ע"פי טע"ז כי אם כדליכא ה"ת הידיעה כמו כמ"ש הרופה ונס כטעם הב' שהמגדה היתה כעיר הנעדר אז כפר השמיך לו כלינו כיה גדולי הפוס' ז"ל וכמ"ש בעדות הנויה הרחשונה דנ"ד כנו"ל הנה שמת דמ"מ אית לן למיזל לקולא ולהתיר ככח ס"ס פשוט ומתהפך שפיר והוה זה קפק אי מעיקרא כעי' שלשתן לעיכוכא דהייכו שמו ושם אביו וש"ע ושמא הלכה כמ"ד דלא כעיכן שלשתן וא"ל כעיכן שלשתן שמא הלכה כמ"ד דכמדבר על היש ידוע לשיכם אף הלא הוי כה"ג מהכי ובכרמיפך שפיר הוה וכמבואר וכבר כתבתי לעיל דמעיכן זה כתב הרב דברי שמת הל"ד קע"ב וע"ש וכמ"ש והדברים פשוטים ' אי'כרת דנס כעדות הנויה הלזו נמי דקזירם ס"ע אי'כרת טובא דלכאורה נראה דלא חשיב שפיר כהזכרת שמו וש"ע דכשלמא דשעכשן זה דאמרה עליו נויה זאת שעכשן אל תזנכתני אין זה שעכשן דנ"ד המכוקש לשלנו רק שעכשן לתריכא הוה וכעל הפס הוה וכדחזיכן למהרימ"ט ח"ה סי' ק"ג דחיים לזה כנ"ד ו"ל אלא שים להתפתק כי שמא כעל הפס הוה שקורין לו כפס לזנימיטלי לא שהוה דר עתה כלזנימיט או נילד שם ועדין אכי חומר כלנו מעיר לחרת הוה שהיו אכיו וחמו כלזנימיט כהא דאמרי' כנמ' וכו' עב"ל וע"ש וחזינן תו לכמה מרכני הלח' ז"ל דחייבי טובא לפ' מהרמ"ט הנו"ל כמ"שיר הרופה להרב זרע אברהם סי' ח' ולמהריב"ל ז"ל כדב"מ ח"מ סי' קי"ב ולהדב"ד סי' ט"ו והרב נירות הכסף סי' ד' והדב"מ סי' י"ב ועש"ב וח"ב כנד"ן לכלורה יש לחוש לפ' מהרימ"ט הנו' להחמיר ולילא ש"ע בב"ד בלל והדרן לקמייתא דליכא הלא שמו לבד ותפר מבלן ש"ל וש"ע וכמובן ' אמנם שכתי ולרלה דכב"ד אין כלן כית מיחוש מפ' מהרימ"ט הנו"ל בלל דמלבד דחזינן לבמה וכמה מגדולי הלמ' ז"ל הלא חשו להלה ופשיטא להו מלתא טובא הליכא למיחש להלה בלל וגם דמהרימ"ט עצמו לא אמרה אלא כמקתפק וקי"ל דחין ס' מוניח מידי ודאי וכמ"ש מהריב"ל ז"ל סס והרב רלם מביר ז"ל בהון רב סי' ז' וכבמה מתני' הכלוס בספרורי"ם מ"ש ח"ה ש"ע מ"ש עוד בה לעניי ד"ח מפ' מהרימ"ט ותכיים' לספקו הנ' בבר בתב מהריב"ל ז"ל בדב"מ סי' הנ' דקל"ח ע"ב דבוין דבב"ד דברי הגמל"ת הוו כמדבר על היש ידוע כיוחם ולדעת מהרי"ט ומרן ומהרשד"ם והרימ"ט ז"ל בשמו לבד וכהוכחה בזו שני להתיר אף דמהריב"ל ומהרלח"ח מחמירים וגס מהרח"ם מחש לדבריהם מ"מ בהנהרות דבב"ד עדיין אף"ל דליכא שמו וש"ע ממ"ם ומק פילוכלי וכו' וליכא דליכא שמו וש"ע עם הוכחה בזו לא מנינו מי שיחמיר זולת למהרלח"ח דלכו לא להקל וכו' עב"ל ויב"ש ודוק מיניה לב"ד דליכו להקל וכדברי הרב ז"ל מתם וכמובן '

ועוד בתב הרב מהריב"ל ז"ל שם דשלחני גדון מהרימ"ט דבלני לזנימיטלי דהתם לא היה ידוע שלותו בלני המכוקש היו מבניס לותו בשם לזנימטלי אלא שמתני' חשב הרב ז"ל לומר דבוין שלמר בלני לזנימיטלי הרי שמו וש"ע אמור דלשון לזנימיטלי הוא שהיה דר עתה בלזנימיט ולא בתב דשמא בשם הוא שקורין לו בשם לזנימיטלי לא שהיה דר עתה שם אלא שהיה בלזנימיט ולפשר שבלני לחר מעיר לחרת הוא שהיו ת"ו מלזנימיט והיו מבניס לותו בשם לזנימיטלי וה"ב לזן בלן גדון ש"ע שלינו מורה לשון זה על שם עירו שהוא דר עתה אלא כמו כינוייו

על שהיה מתחו' משם וכהל"י וזה כיון שלא היה
ידוע שהיו מכניס לותו כשם חיזוימיטלי ק"כ חין
כאן לא כיוונו ולא שם עירו אלא כל כך שהוא ידוע
שהיו מכניס לותו מזו ומקדם לזה המכוקש כשם
פוליכלי אף שאינו מורה על היותו דר עתה בפוליכי
ולכך שם עירו מ"מ כיון שהיו מכניס לותו כשם
פוליכלי הרי שמו וכיוויו לאמור דעדיף מעמו ומ"ש
וכיון דלכך שמו וכיוויו אף דלפעמי שים לאחר ג"כ
שמכניס לותו כך כל היכא שלא חוזיק לאחר מהני
כמו למתן דק"ל דשמו ומ"ש קני אף דלפ' שים
לאחר כשמו ומ"ש כזה משום דלא חוזק וכו' עכ"ל
ועש"כ ומד"ק הללו ולוקי הרב מהרמ"ג בספרו
הכהיר דכרי מרדכי כש"ת סי' ט"ו להקל כנ"ד
שהוקבע שם חמיו של המכוקש כשם רודיסלי והוא
ידוע ומיכר לכל כיוונו זה וכו' וע"ש וכבן כמד"ן
דהוקבע לשבשלן דנ"ד כיוונו זה כין היחודים
והיומעתלים ושבן קורין לותו תמיד כולם שבשלן
לא חשבינהו כפי הכל לפחוקי מילים לאחר תולדת
דמשק שמו ג"כ שבשלן לכך כיונו לשבשלן דנ"ד
המכוקש ל חשבינהו וק"כ הרי ים כנ"ן שמו
וכיוויו וכבר הסכימו כל הכתוב דכיונו עולה
כמקום ש"א וכיהודע וכנ"ד לא חוזק לאחר כלל
שמו וכיוויו שבשלן לא חשבינהו רק שבשלן זה
המכוקש דנ"ד וכמ"ש מהריב"ר ז"ל על כ"ד וכנ"ל
והדכרים כרורים · ועוד מנד לאחר אין לנו לחוש
כנ"ד מש' מהרימ"ט הנ"ל דלא נסתפק מהרימ"ט
ז"ל אלא כשמו לבד עם הכיונו חיזוימיטלי לאחר
כרס כדאיכא סי' לאחר עם שמו וכיוויו הנז' אפי'
שאינו סי' מוכהק כ"כ תו ליכא למיחש ולומר דשמא
כעל הסש הוא וכמ"ש כן הרב רפ"ם מבשיר כסי'
ג' ד"ו ע"כ וז"ל ועוד דלא נסתפק מהרימ"ט אלא
כשמו לבד אבל כדאיכא ד"א כגון שם חומעות ליכא
למיחש והכא חיכא ד"א שהיה כא מאיגריכוו ואיכא
אלתא לאחרמי שמו כשמו ושהיה כא מאיגריכוו
ושנתגדל כמיסקריה וגם שאמר כמדבר על היודע
ומאמר כ"כ ושמושב הגוי וכו' דהוי ד' אתרמי וכו'
עכ"ל וע"ש וא"כ הוא ה"כ כנ"ד שאמרה הגויה
שבשלן אל חשבינהו אשר עיניו טרוטות וכו' דהגם
דהאי סימנא דעיניהם טרוטות לאו סי' הוי אלא
כמ"ש מרן כ"י סי' י"ז כשם הרמ"ה וכתבו' מרן
ק"הע סי' י"א וע"ש ועיין להרב מ"ץ ז"ל כח"ה סי'
ח' ולהרב מ"מ ז"ל כס"י ומהרח"ש ז"ל כתבו' סי'
מ"ח וש"פ ז"ל ע"ש מ"מ סימנא כעלמא הוי דלא
גרע האי סי' מסימנים הנרואים דמייתי הרמב"ם
ז"ל וכהדיא קאמר כש"ס נופו כאורך וגוף ועב"י
אחשבינהו כהדי שמו וש"ע וש"כ אין לאחוש הילמא
אתרמי שבשלן אחר והוא כעל השש חשבינהו
שנתגדל כחשבינהו וגם דבריה הוי כמדבר על
היודע ולומר כ"כ שהיו עיניו טרוטות ג"כ ושמושב
הגוי וכו' דהוו אלתא וד' אתרמי כולי האי לא
חיישינן וכמ"ש הרב הנז' משם גדולי הפוסק' ז"ל
וכמבואר וע"ע כהון רב סי' ו' הנז' שבתב עוד כמה
טעמים אחרים נכונים שיכוים כהש גם הרב
מהרימ"ט ז"ל להקל וע"ש וכ"כ הרב הנז' נופיה
כספרו רפת מבשיר ק"הע סי' ט"ו; ועש"כ ומהש
נוכין ונדון כנ"ד להקל אפי' לדעת מהריב"ט ז"ל
וכמוכן וע"ע שם כהרמ"ם סי' ט"ו הנז' מ"ש הוא

ז"ל והרב הפוסק ז"ל דכנ"ד לנאת י"ח חסרון ש"א
וע"ש ק"כ הדרן להדין דכיון דחיכא כנ"ד תרתי
לטיכותא דהיינו שמו וש"ע וגם שבלו דכריה
כמדברת על היודע כיוכים לכ"ע יש להקל ולהתיר
אפי' שבשלן הלזו דנ"ד אפי' למהריב"ל שהחמיר
כלותו נדון דלוי ליוסף וכו' הנז' דשאני התם דלא הוה
כנ"ד שלא שמו לבד ולא מצינו מי שמחמיר כדחיכא
שמו וש"א או שמו וש"ע והכוכחות הנז' דמדבר
על היודע והיו עיניו טרוטות וכל האמור ומדובר
וכרור וכן רחיתי להרב רפת מבשיר שם סי' ג' הנז'
דעמד כזה על נ"ד דליכא ש"א רק שמו וש"ע והכיא
לנו מהרב נחמן שמואל כפי' מ"ז שבתב על נ"ד
דחינו חסר כעדות הנ' רק הוסרת ש"א וע"ז כתב
דכיון דפשטות דכרי העד מורה שמדבר על היש
יודע להס שכן אמר ואכלני דוד סיבלנקלי כאן
הרגו אותו וכו' אין צורך להזכרת ש"א ע"ש ומניה
דן הרב רפ"ם מש ז"ל לנ"ד שמדבר על היודע כיוכים
ק"כ אין צורך להזכרת ש"א ורגי כשמו וש"ע וכו'
וכזה נראה דנ"ע מודו וכו' עכ"ל יעש"כ וע"ע
להרב הנז' שם סי' י"א דהאריך להוכיח כמיסור
דכנמל"ת המדברת על היודע כיוכים ואיכא שמו
וש"א מהניא הני הוכחה הנז' למלתת ש"ע ועש"כ
וכ"ם דמהניא ההוכחה הנז' למלתת כמקום ש"א
שכבר כתבנו דשמו וש"ע עדיף טפי מאשמו וש"א
וכנ"ל ולהאי עדותא הנויה הנ' דנ"ד טפי
אית לן להוכיח כמיסור מדברית דמדברת על שבשלן
היודע לה ולהס מדחיתה לפרש שיחתה לומר
שבשלן אל חשבינהו אשר עיניו טרוטות דלומרה
אל חשבינהו הוי ה"א היודעה ממש ומדחיתה לפרש
כ"כ דכריה ודאי כי כיוונה להודיעם על לותו
שבשלן היודע לה ולהס לבל יחשבו על שבשלן
אחר וכוחתא חזיתיה למר הרב ע"ד כח"הע כ"ג סי'
י"ג שבתב דאפי' מלן דמחמיר כשמדבר על היש
היודע אם לאמר היחודי הכחור שהוא יוסף גוליב"י
לשון זה מוכח שפיר שבא לבאר ולהסיר הס' שלא
יעלה ע"ד שמא אחר נזדמן לו היודע לו וע"כ לאמר
שהיה יוסף ג"י היודע לך עכ"ל וע"ש שבתב ע"ז
שכוה יוצא מידי כל פקפוק וקרוב לזה ממש כתב
הרב כ"ד ז"ל כהסכמתו כרב"מ סי' טו"כ שבתב
לאלתר מנדון מהריב"ל דאוי לו ליוסף וכו' לכ"ד
וז"ל וכ"ל דדוקא כהיות דמהריב"ל לא הוי זו
טעמא דהי"ל לפ' שלא יסכור השומע וכו' דאי"ל
לא חש לפ' אחל כנ"ד דאחית לפרש וכו' דאריא
דקפיד להשומע להודיעו על זיוה כבור שאמר
וא"ל דהיה אחר הול"ל לנמרי דכמ"ש שהיה מתלבשן
לא עשה כלום דהא ליכא אחר שהיה מתלבשן ג"כ
ולא ידע השומע ע"מ הוא לומר אל"ד ליכא כבור
אחר שהיה מתלבשן אלא זה עכ"ל וע"ע כריש
מבשיר סי' ט' ד"ט ע"א שלמד מזה לנ"ד וע"ש
וה"ה והוא הטעם לנ"ד דמדחיתה לפ' הגויה הכי'
דנ"ד להשומע וכה מש"ל שבשלן אל חשבינהו
שעיניו טרוטות דאריא דקפיד להודיע להשומעים
על זיוה שבשלן מדברת דהוא היודע לה ולהס
שהוא חשבינהו ועיניו טרוטות וא"ל דהיה אחר
הול"ל לנמרי דכלומרה אל חשבינהו אשר ע"ט לא
עשתה כלום דהא לפשר דליכא התם נכויהו
שבשלן אל חשבינהו ועש"ט אל"ד ליכא התם נכויהו
ג"כ חשבינהו ועש"ט אל"ד דליכא התם נכויהו

שעבדין לאחר שהוא מחנכתני וע"ט תלת זה וכ"כ עוד הרב ריש מסכיר בסי' י"ח וז"ל וק"ל הכא נראה כמ"ד דהוי כמדבר על היודע ונחית לפרש שהיה מצרת של חיים קופיני ח"ת דאיכא אחר לה עשה כלום תל"ו דעל מצרת של חיים קוביני שהוא תליה הגודע לנו קאמר וכו' עכ"ל וע"ש כדכ"ת ע"ג וה"ה והוא הט' ל"ד וכמדובר . עלה כידעו דהרווחנו יותר כעדות הב' הגויה הלזו יותר מעדות הגויה הי' הנז"ל כהזכרת ס"ע ג"כ ונם מדכרת על היודע להם יחד כנז"ל דכזה ילה ההיתר פשוט לאחת שעבדין הלזו דכ"ד ל"ב וככל הלשון ולישה למימר דלדברת נימא לאידך גיסא דגויה זאת לא חשיבא כמדברת על היודע כיוהם קאמרה דל"כ למה הוצרכה לומר של תחנכתני אשר עיניו טרוטות הא כלאו"ה הם יודעים אותו דהוי היודע הלא ודאי דהגויה חשבה דלא היו הלו היהודים מכירים מי הוא זה ולזה הוצרכה לומר להם של תחנכתני עיניו טרוטות ולכתי לישה למיחש דעל שעבדין אחר קאמרה דזה לזו היו די"ל דלדברת נויה זאת לא חשיבא להוכיח דכריה שהוא על אותו שעבדין היודע כיוהם לומרה של תחנכתני אשר עיניו טרוטות לכל יחשבו השומעים שזהו הומרת על היודע כיוהם דלל"כ היל"ל זיש אחד שמו שעבדין וכו' וכמ"ל וכזה ממש כתב הרב דב"מ ז"ל בסי' י' דף"ט ע"ד על ג"ד והדברים פשוטים הך ורק לישה לשתפוקי כעדות הגויה הב' הלזו שפקק חדש דלא לשתכח כקמייתא הלא זה הדבר כאומרה להם שלא יעשו עמכם כמו שעשו עם שעבדין וכו' דלכאורה נראה דלא חשיבא גויה זאת מכל"ת ול"מ דקיימי' כה שמא שקורי משקרת ולא כיוונה לומר כן אלא למירמי אימתא על אלו היהודים ולזיומם ולהפחידם אמרה כן ושקר היכרה ח"כ הדי לתת ממון אלו היהודים לאיזה גויים מכני הכפר שלה כדי לעשותם כדרך ההוא ולהנאת כני עירה היכרה שקר הו"ד מירחקה על זו היהודים פן יקראם חסון כדרך ההוא וחק"כ יגויב כזה לה ולכני הכפר שלה מכל המל' יר' ה וכיוצא כאלו החשבות אמרה כן ולעולם שלא נהרג שעבדין הנז' כדרך ההוא כלל וח"כ אין כדכריה שום ממש להתיר ע"פי דכריה כיון דלא חשיבא מכל"ת וכמדובר . לכן נם ע"ז פקחתי עיני ורחיתי הדבר פשוט ומבואר כפוס' ז"ל דאין לנו לחוש מכל אלו החשבות כלל דחיוכן להרמב"ם ז"ל כתשו' הבי"ד מרן ז"ל כב"י ח"מ סי' י"ז הנז' שבשנ כב"ד וז"ל דאוכן היה כ"ון בחוץ ויצא ליצא ואיתן כמנהגו בכפריס של עכו וכח של יהודי אחד והפקידו בלוי אצלו וכו' המתין ג"י ולא בח וכו' לימים עברו יהודים אחריס מכ"ע דרך שם אמ"ל גויה אחת לאן לתת הולכים אמ"ל לכפר פ' אמ"ל אל תזוזו מכאן לכו חזרו לבתיכם שמא יקרע לכם מה שקרע ליהודי אחר שאלו אותה מה קרע לו אמ"ל הוא היה מודעתנו וכו' תשו' זאת החשבה מותרת וכו' וכל שו הדכריס הולכים לעיקר אחד והוא זאין מדקדקים כעדות חשבה עניניה וכל המחמיר וד"ת בעניניס שו לא יפה עושה ואין דעת חכמים כ"ה עכ"ל ועכ"ב הרי להדיא שלא חשש הרמב"ם ז"ל לחשבות שו הנז' כ"ד כלל וכן תרחה למהרשד"ם ח"ה סי' ג"ן הנז' שהדיק כזה להקל ושלא לחוש להחמיר כחשבות הנז' ואיתי כדוהא דהרמב"ם ז"ל דעבו הנז' ותשו' מהר"מ ז"ל דס"ל להדיא דכל היכא דלא מוכחא מילתא מתוך הדכריס לא מקמי הכי ולא לכתר הכי דלמירמי אימתא קעביד לא תלינן להחמיר וכו' ועש"כ והסכימו עמו תרי משלי רכרכי ה"ה מהר"ם הלוי ומהר"ח ירוס' ז"ל ועש"כ ומהם נקח לכ"ד כמ"ש שהן לנו לחוש כנוי ה הנז' דלמירמי אימתא כיוונה ושקורי משקרת שהריכדון מהרשד"ם הנז"ל יותר נרוע שהיה היהודי לן כהיא הגוי ויש לחוש כו יותר כמ"ש מהרשד"ם שם ועכ"ז הסכימו אלאת הרועים ז"ל הנ"ל דל"ח להת כלל והתירוה ליצא כנז"ל ומכ"ש לנ"ד הגויה הנז' הן לא עשק עמהם כלל רק מצאתם עשו היהודים כתוך הכפר ולא היו חוששים לזאת כלל ודיכרה עמהם כיום דודאי קיפרה להם הזמת מה שעבר ומאל"ת היא שפיר וכלל מ"ש מהרשד"ם ז"ל שם ומשם כאר"ה דהין נורך להעתיק כל ד"ק ז"ל כזה וספרין פתיחו ותשו' מהר"מ הנז' כמהרשד"ם ז"ל הן לו קוכאה כתשו' מימוני' דשייכי לפי"נ מה"נ יע"ש שכתב ושנה ושילם דלא תלינן להחמיר אלא כמילתא דמוכחא טובא מתוך דכריו כמ"ש מהרח"ש כח"נ סי' ט"ן ועי"ש ובדכרי מהר"מ הנז' כ"כ הנמרת למע' קי' סי' תקנ"ו וכן הסכיס מוהרי"קו שורש קכ"ח והרב ת"ה סי' רל"ט וכשתכיו סי' רכ"נ יע"ש ונמשכו אחריהס כל נדולי הפוס' ז"ל כהסכמת מהרשד"ם ז"ל כתשו' הנ"ל ושם מהריב"ל סי' ח"ן החמיר כנדון הרשד"ם הנז' מהך חשבה נופה כיעו"ש הנה כח"כ סי' ט"ו כתוך התשו' שם הכיא הנדון הנז' וכתב ע"ז שהוא נסתפק כו שם כוונתו לחיים וכו' ולא רצה ליטפל כו לא לחמיר ולא להקל ליכרת שאחד מן הח' המוכהריס שכשטוביקי כתב להקל והותרה השבה וכו' עכ"ל ויע"ש וכבר הרב פר"ח כתשו' מיס חיים ח"ה סי' י"כ החריק הריחוב כזה כנ"ד והביא לתשו' מהר"מ הנז' ולכל הפוס' שהסכימו עמו ולתשו' מהרשד"ם ומהריב"ל הנז' וכתב דלמ"ש מהריב"ל כח"כ סי' ט"ו ואנו ס"ו ומכי קי"ל להיתרא כיון שהתירוה ככוסיק ומעשה רב יעש"כ וכ"כ הרב נחמה כבסף ח"ת ה"ה סי' ט' משם הרב ר' אכהו ז"ל והרב מחב"ח ז"ל חתים עלה יע"ש וכן דעת מהרש"ך ח"כ סי' מ' ומרן כתשו' ח"ה סיו"ד הל"ך ע"ח ויע"ש וכ"כ הגו"י ח"ה כ"ח סיו"ד הל"ז ע"ח והכריח כן מדכרי הרמב"ם ז"ל נ"כ וכמ"ש מהר"מ נופיה כתשו' דשייכי סי' י"נ הנז' יע"ש ונזה הסכים הרב טיהו רכה כתשו' סי' ח' דכ"ה ע"ח כד"ה וכר מן דין וכו' ועש"כ וכ"כ הרחם מסכיר ז"ל כסי' ח' וכסי' יו"ד ו"ח וסי' כ' יע"ש וכ"כ כל הלחן' ז"ל ע"ש וכן י"ל לדון ולהורות כנד"ן להקל כיון דלא ים שום הוכחה כדכרי הגויה הנז' דכרי לחיים עליהס הוא שאמרה כן כלל ותפי' רמז שמן מנהו ליכא לדיוקי מדכריה ח"כ אין לנו לכדות מדעתנו ולומר דכוונתה לחיים עליהס ושקורי משקרת שלא אין לנו שום פשט דכריה דאמרה הלמת כמה שהוא אמת והויא מכל"ת נמורה כלתי שום קפק כלל וכמו שלמדנו להועיל מתורתס של הרחשונים וחח' ז"ל וכמדובר :

ואתה תחזה עוד למהרמ"ק ז"ל כסי' כ"ח דנשאל

הנשלח כנ"ד ממש שהחונגר אמר ליהודי לך תלך בדרך זה חזור לאחוריך שלא יקרנוך כמו שהרגו לאכרהם וכו' וע"ז פסק הרב ז"ל דהוות ע"ז ספיר משום כיון שהגוי שאמר כן לא שם מן היהודי שום דבר כדי לומר דלמירמי לימתי כעני וכו' וע"ש ועד"ן דכוותה וכמוכן שם הרב דב"מ ז"ל סי' ח' נשל כוזת וכתב כתבו' דאין לחוש דלמירמי לימתי הוא דאמרו כן כיון דלא מוכחא מילתא וע"ש **ועוד** ים לחלק בין שם המחייב תלה הסרינה כו שהוא יהרוג אותו כמו שהרג לזולתו לבין שם תולה הסרינה באחרים בגוונא דנ"ד דבכה"ג אפשר דלא חייבי' דמשקר כדי לחייב כיון דלא תלה הסרינה בו ולא דמי לעובדא דס"ק דהתם גברא דאמר ליסר' קטול תספתא וכו' ואי לא קטילנא לך וכו' ושו"ר דכן מילף מהר"י ווינטורה ז"ל הו"ד בחק"ל מ"כ דל"ח ע"ש ובמחייב ממ"ש הרא"ש והריב"ש ז"ל וע"ש ועש שהנזון החק"ל ז"ל שם דאף דבריו בחי' הכא מ"מ בכר נרגש בתר הכי מתשו' מהרמ"ח והדב"מ הכא ואי' דהתם שאני דאין שום הכחה לגויש שאמרו כן ועש"כ וכמו כן בנ"ד וכמב"ש בפק"ל לנ"ד כיון דאף גויש שאמרה להם כן דאין לחשוד כה שאמרה להם כן להפחידם כדי שיקנו לה מעות כדי שתלך עמהם לשומרם בדרך ומה גם דלא תבעה מהם כפיים או"ד לעצמה ומה ששלח לותם שם ים להם כוריות היינו דרגונה לקנות מהם כוריות בכסף מלא כדרך כל המוכרים וקונים לגלם וי"ל דאין חייבין כה דלמירמי לימה עלייהו בעיל ונפרט שתלתה בהסרינה בחברון והדב"מ ז"ל ונש הנזון החק"ל ז"ל מודה להקל בכה"ג דנ"ד וכמוכן:

הרי נתכאר יפה ונפשט להיתר נמור הא' דספקא שנשל בהנדתת הגויה הלזו דנ"ד דאין לחוש ממנו כלל וכמדובר גם מאי דחייבנן כה דשמא כוונתה לחייב עליהם כדי שיקנו מעות לבני הכפר שלה שומרת בדרך ולהנחת בני עירה כיוונה ושקורי מסקינן הגם דלית לה הנחה היא כלל ומלבד הגם נתכאר דגם תשש זאת ליתא כלל ומ"ל משש כל הפוס' וי"ל דכל היכא שאין לנו שום הוכחה כלל מדברים לחוש דלהכי כיוונה אין לנו לבדות מדעתנו דברים ותשושת רחוקות כדי להחמיר וכמש"ל עוד כה דכבר כת הדבר מפורש יוסף מפ"ק מרן ז"ל בתשו' ח"ה סי' ד' דק"ח שכתב כפי' דכל דלא מטי להחוש נכרי השלה מדיבורים שלא לחבריו אין חוששין שכ"כ וי"ל דשתי התם בהחוש עובדא דקטול תספתא וכו' דהוה מטי הנחה לזיל לדידיה מהחוש דיבור אבל הכא דלא מטי הנחה ליה כלל אע"ג דהוה מטי הנחה לגוייס חבריה אי לאו דקושטא הוא לא הוה אמר וכו' ועוד דלא תלינן דמכני הנחת העד וכו' אלא היכא דמוכחא מילתא טובא וכו' עכ"ל וע"ש וע' ברחמ"ש סי' נ' מ"ש כזה יע"ש ודון מנייהו ואוקי בחזקיהן וכמוכן המורם מכל האמור דעדות הגויה הכ' הלזו דנ"ד ה"ה אר"ון ותשובת שפיר מסק"ת ואין לחוש כה כלהנהו תשושי דכ"ל ולפי"ז תורה יולפה דבחורה ואת אשת שבאלן דנ"ד הותרה מבכלי העינון עפי' הב' עדיות הגויות הנ"ל ובפרט בהצטרף יחד וככל האמור ומדוכר **אך** אמנם מה שעומד לנגדי בכותל לבתורה הוא מ"ש הרי"ף ז"ל בס"ת ותת נבחר מבסף הגר"א סי' ז"ן שנשלל כנ"ד על אשת הלוה הרופא שהעיד עליו גמל"ת וכה אמר יש מסכין בפר אל תכיס מת בתן תגוותא"ו ולנלה יקחוך תלדי קתלו תלדי הוא עון"ן לל כדוות שריך אל תומיר פ"י אל נחמוס ע"כ וביאור דבריו בל"ה הן הי ענני בפר אל תכיס ביוני תליה הרופא כמה היה טוב ה' יהרוג למי שהרגו שהוא עון"ן הערבי שותף השר בשוריס ע"כ ועל עדות זו הסיב הרב ז"ל בתוך התשו' הנ"ל ועוד מני לומר בלשון זה שאמר לנלה יקחוך קלקלו שתין בתן הורלה על שנהרג כי שמע אמר קלקלו על המכהו מכות ופצעים שכן בל' ערבי לומרים על המכה לחבירו בתכן לו בתנרוך קתל פלן לפלנ"ן דהייני הכה ופצוע עכ"ל יע"ש ולפי ד"ק הלזו לכאורה נפל פתק בכורה בל מ"ש הכן בענייננו כהיתר אשת שבאלן דנ"ד הכל חלק הלך לו לכאורה כיון דבכל הב' עדיות דשתי הגויות דנ"ד לא הזכירו בלשונם שם מיתה כפי' זולתי לשון קתל דוקא כנדון הרי"ף ז"ל ממש שם הגויה הת' אמרה אלנה יקתל הלי קתל שבאלן שזה ממש כנדון הרי"ף ממש ושם הגויה ה"ב כן אמרה אלי קתלוה וכו' כנ"ל וכפי"ד הרי"ף ז"ל הנ' תין כמשמעות לשון זה שנהרג שבאלן כלל דמ"ל שהכוהו הכתות ופצעוה דוקא ע"י ההכתות ניעשה בעל מוס ומשום כיופף ערך וחול ליה לבעלמא ומה"ט לא חזר לכיתו כדאמרי' הכי בב"ק דיומתות דקט"ו יע"ש וא"כ ממילא תודח ליה בל מ"ש בענייותי מריש ועד כאן **ואולם** לאחר היסוב בעין היטב דאותו ותתון אל לבי דאין בתן שום שתירה לנ"ד מדברי הרי"ף ז"ל הנ"ל בלל מתרי טעמי תריני הנאמרים בלשון לעגנ"ד חדא דלשיטת דמלתא מ"ש הרי"ף ז"ל דאין במשמע לשון זה שנהרג וכו' לדבר הזה יפלא האדון האלוף נ"ע מאי דהיה בי שם הכתות ופצעות לאלה הרופא ואולם חי הוא ש"כ אמאי הוצרכו הגמל"ת להתחזון עליו כ"כ ולומר הי ענני וכו' ולהתחנן לפני ה' שיכה למי שהכהו וכו' ועוד אמאי לא דקדק הרי"ף ז"ל כדברי הגמל"ת דנ"ד שאמר עליו כמה היה טוב וכו' דמלת היה לשון עבר בין בל' תורה בין בל' בני ח' ומזה מוכח שבעת היטו בינולם בלל דהל"ב הול"ל כמה הוא טוב וכו' ועוד דהאמת יורה דרכו דלשון קתל פ' לפ' לא יאמר בי שם על ההורג ממש אחד לחבירו אין אומרים עליו הרג פ' לפ' אלא על המכה לחבירו אין אומרים קתל בלל אלא אומרים הר"ב פ' לפ' קתליה שלשון הר"ב הוא הכה פ' לפ' והכה אמת שגם ההכאה נקראת בל' ערבי קתליה כידוע מ"מ על המכה לחבירו דוקא אין אומרים בסתם קתל פ' לפ' דלשון זה בסתם אינו מורה בי שם שהרג פ' לפ' בלתי ס' בלל אלא בל על המכה לחבירו אומרים הכב"ח בל' ערבי מרכו קתליה פ' לפ' שמוכיחין בפי' לשון הר"ב שר"ל הכהו הכאות פ' לפ' אמנם בל אלא הזכירו בלשונם לשון הר"ב שהוא הכאות בלל אלא אמרו בסתם קתל פ' לפ' אין לשון זה מורה בי שם על הריגה ממש הרג פ' לב' וזה פשוט וברור אצל בל יודעי חק ומשפט לשון הערבי החמיתי ושתי אני עני לבתוב וכמה בב"ח הכיוסים הרבה בל'

ערכי והסכימו כזה לדברי שכן הוא כתמת מצפע
הלשון של הערכי כלתי ס' כלל וכדכתי' כעניותין
והרי"ף ז"ל תיירי דעריך מר כנרסיה ואיכו מורגל
כל' ערכי מלד לית חס לדקדק ולשחול על לשון
ערכי ככל הגירך ומה גס שלת הוכרך כ"ד לעדות
הגמל"ת המו' שכבר כלתו"ה העלה להחיר כ"ד
מכח עדות הנ' והד' דלשכתכ כ"ד ולזה כתב מ"ש
לרחות עדות הכ' המו' כלתחר יד יע"ש **ועוד**
דלפי' יהיכלת ליה כל דילוק להרי"ף ז"ל שכן
הוא מצפע לשון ערכי כמ"ש הוא ז"ל על גדוכו
כ.כ.ל מ"מ יודה הוא ז"ל לכנוותת ד"ד דוקלי מלמוטת
לשוכם של הגוויות ד"ד הוא שנהרג שלכלן ד"ד
הרינה ממש כלתי ס' כלל כיון דחזינן ליה דסיימו
המקום שכו נהרג שכן חמרו שהרגוהו כין כפר פ'
לכפר פ' דלתו היה משמעות דכריהם שהכוהו לכד
ולת שהרגוהו ממקי לנטריכו תרווייהו לקיים המקום
לשר כו הכוהו ויהיה כחיוב מקום שיהיה וכי כל
המכה לחכירו חיכו מכהו ולת במקום מיוחד ומוכן
לפורענות ולת חכן לת חזינן מלשים ככל יום כתוך
העיר כשווקים וכרחובות כי יעכו לנשים יחדיו והכה
חיש ואת רעהו כלכן הו כלנרוף כיהוג שלת ודלי
מדהוגרכו לקיים המקום והוא מקום מיוחד ומוכן
לפורענות כיהוג לכו מוכרח לומר המשמעות לשוכם
כמ"ש קתלוה לשעכלן חיכו מורה כי אם על הריגה
דוקא דקיימו שהרגוהו ממש ושקיבו כדון הרי"ף ז"ל
המו' דלת קיים אותו הגוי מל"ת דכתוכו המקום
שכו יהרג שליה ההופך כמכואר שם כשלה דיהיה
והרי זה דומה למ"ש לעיל מלשם הרב פ"מ
והרב"ן ז"ל דאם קיים הגמל"ת המקום שכו יהרג
אז לת חיישי' שמגיד כן מחמת קבול יע"ש והדכריהם
פשוטים ומ"כ הדרן לקמייתת לכל מ"ש כעניותי
כהיתר הענוגה הלזו דכ"ד שהוא לחמ ויטיב לעני־
כלתי ס' כלל ואין לנו לחוש להחמיר מדברי הרי"ף
ז"ל כלל דאין לנו שלת פשט דברי העדות וכמ"ש כל
הפוס' ז"ל וכאור ודע דכ"ו שכתכנו והעלינו כהיתר
ענוגה ואת ע"פי כל הטעמים הנ"ל מפ"ם ומפ"ם
וכלל הנו"ל הוא לפי' אם היתה לשת שעכלן דכ"ד
הוא קיימת כיוסור לשת לים מדהוריתת לפי"ה
היתרה מכללי עיגוגה ע"פי כל הטעמים הנ"ל
וכמכואר כפוס' ז"ל כ"ם וק"ו לדשת כמה וכמה
פוס' ז"ל מהרחצו' ומחת ז"ל שהכיא ד"ק לקמן
כס"ד דס"ל דכבה"ג דכ"ד כבר יפלה ענוגה ואת
מיוסור ת"ת דהוריתת ולת הוה רכיע עלה רק
ליוסורת דרכנן דוקא תנוח דעתנו ויתר ויותר
כהיתר ענוגה ואת שים להתירה לכתחי' כשופי נמור
לכ"ע לפי' לכת המחמיריס ככל פרט ופרט וכלל
קניק מהסניפים והפרטים שנתכארו לשת למעלה
עכ"ו בכה"ג דכ"ד כ"ע יולו ומודו דנקטי' לקולת
כיון דלות עלה רק יוסורת דרכנן דוקא וכמו שלכאר
כס"ד **הנה** כתב המכי"ט ז"ל כח"ת סי' קל"ה דמי
שיכיולכלכת למ"ת ושוב לת נודע ממנו
מה נעשה כו כי למקום שהיה חפצו לנכת לת הלך
ולכיתו לת חזר ולכדו ולת נודע מקומו ליו
לס הועד שכאותו דרך מלאו תרוג לע"פי שלת
הכירוהו יכלה משתו מידי יוסורת דתוריית ועדיף
עדות זו מעדות משלש"ס דהוה דכר שיכול למיתה
שלא היה יו היה שב לכיתו וכו' עכתד"ן

יע"ש וכ"כ עוד שם סי' קי"ג וכח"כ סי' ק"ד ויע"ש
ומה"ט נופיה כתב המכי"ט ז"ל נופיה שם כסי' שכ"ו
כסוד"ק וז"ל ומפני כי בתשו' זאת כתוב שלת נשמע
עליו שהוא קיים כ"ל שנשכח וזכרו כין החיים וזכר
לדכר נשכחתי כמת מלכ וכו' עכ"ל יע"ש וכודלי
דר"ל דכיון דנשכח וזכרו כין החיים ומתה משתו מיוסור
תורה ולית עליה שלת יוסור דרכנן כמ"ש ליוהו
נופיה כסי' קל"ה וכ"כ תשו' המו' וכיון שכן ולהכל
נמי פלוגתת דהכוותת כעיקר הדין הו"ל ס' דרכנן
ולקולת וכ"כ הרב מהרי"ק ז"ל הוד"ק כחוקי חיים סי'
י"ט דט"ל ריש ע"כ ככוותת המכי"ט ז"ל כמ"ש כסי'
שכ"ו המו' וע"ש גם מ"ש המכי"ט כסי' קל"ה וכ"כ
תשו' המו' דיפלה לשתו מידי יוסורת דתורייתת
מיידי נמי שעברו עליו יכ"ח מיום שנתעלם כיון
שכתב הרב ז"ל לשון וכלכד וכרו ולת יהיה זה שלת
כעכור עליו יכ"ח וכדכתב הוא ז"ל נופיה כאותה
תשו' דסי' שכ"ו הנ"ל וכן כיוון כפשיטות נמור
כדברי המכי"ט ז"ל הרב מהרמ"נ ז"ל הו"ד כנו"ד
ס' הע"כ ס"ט סי"ו וז"ל וכור שלת תשכח ס' המכי"ט
כסי' קל"ה שלחס שלכד ומלה הרוג ועכרו עליו
יכ"ח פקע מיהת יוסורי דתורייתת וכו' והרב מיהד
לומר דלפי' יוסור דרכנן ליתי עלה ולדיוק למ"ל הכי
תך למימר דפקע מיהת יוסור דהו' כך כ"ל עכ"ל
הרי להדיה שהעמיק כדברי המכי"ט דכסי' קל"ה
תיכותת ועכרו עליו יכ"ח מה שלת כיאדו המכי"ט
נופיה וכבל"ל שלמדו הרב מהרמ"נ מת"ס המכי"ט
נופיה כסי' שכ"ו ום"ל למר דילמד סתיס מן המפורש
ונם הדכריס מוכרחיס ממ"ש ונלכד זכרו כמדובר
והסכיס עמו הרב נו"ר ז"ל שם כס"ס סי' י"כ ויע"ש וכ"כ
הרב נוכח השולחן ז"ל כח"ב חי' י"ד סי"ט ע"כ
ככוותת יזמכי"ט ז"ל ויע"ש ליכרת החזינת להרב פ"מ
ז"ל כח"ח סי' כ"ג שכתב ע"ד המכי"ט דכסי' קל"ה
הנו' דזו קולת גדולה ומדקדוק כל דכרי הת"ח ז"ל
ירלה שהם חולקים יע"ש מ"מ הת קל חזינן להרב
פ"מ נופיה כח"כ סי' ח' שהכיא שם ס' המכי"ט
הנו' וכתב כלל מ"ש כח"ת הנו' וסיים ד"ת מ"ש כהמכי"ט
סכרתו ואת עם שלר הטעמים נרלה להחזיק תשו'
החמר למקל"ת יע"ש ואת מציגו נ"כ להרב נתמן
שמולל כסי' כ"ה שהכיא ס' המכי"ט הנו' ומ"ש
הרב פ"מ ז"ל עליו ולת יפר וקיים סכרת המכי"ט הנו'
ולזיוקי סמוכות לסכרתיה ת"ק דמסייע ליה ולקי
כוותיה הוא הרב ת"ה ז"ל כהתכיו סי' קל"ט שנרלין
דכריו ככירור שדעתו ז"ל דמי שנשתקע שמו ואכד
זכרו זה כמה שנים דיללה לשתו מיוסור תורה ותמה
טוכת על הרב פ"מ ז"ל דלדכרי לשכחן לנדולים
דלשוכים דס"ל כהמכי"ט ונסכל"ח נל מציגו
מי שיחלק על סכרת זאת וקיים עלה דכמטרף
העדות לל ס' הנזו פשועת דתלוגן להקל לפי'
לכתחי' ושכ"כ נ"כ מהר' מ'לקלעי ז"ל וסו"ד הסכיס
להקל ע"פי ס' המכי"ט הנו' כיון דכל"ד נודע
שהנעלם ולת מלינריכו לנכת לטווין הנס שלת נמלת
כנ"ד שוס עדות שנמלת הרוג כדרך ההוג ישו"ע שוקיכרת
שוקי קולת ונדולה עד מלד להקל ככך לפי' שלת
נתלת שוס עדות שנמלת הרוג כלותו דרך דלפי'
המכי"ט נופיה לת הקל כדכר כי לס כשים עדות
שמלאו הרוג כלותו דרך כמכואר כר"ק וכבר רלוחי
להרב פרמ"ל ז"ל כח"כ סי' ס' שנשאל נס הוא ז"ל

על חותו נדון דהרב כ"ם ז"ל הנו' ופס הכיח מ"ם
הרב מ"ם ז"ל להקל עפי"ו המכי"ט ז"ל ותמה עליה
דהמכי"ט כס' וזתך ודחק כל דכרי הרב כ"ם ז"ל
ומסיק דגם המכי"ט גופיה לא סמך להקל כסברתו
אלא כשכיל שמצאו הרוג כחותו דרך יעב"כ גם
רחיתי להרב מ"מ ז"ל כא"ע סי' מ"ד תמה ע"ד
המכי"ט הנו' נ"כ יב"ם ונדול תחרון הרב כמ"ח
מוסיפי ז"ל ח"ת ח"ם הע"ס סי' ו' סמך אתת כ' וידיו ע"ד
המכי"ט הנו' ותמה מאד ע"ד הפ"מ הנו' והסכים
להקל כנ"ד וכמ"ם הרב כ"ם ז"ל ועב"כ ואתה תחזה
להנאון החק"ל ז"ל מ"כ כא"ע סי' י"כ דחייתי
כידיה לסברת המכי"ט הנו' לנ"ד ורחו הכיח עכו"ק
כמסייע ליה להמכי"ט להנאון מהרי"ו סי' ע"ט
דקאי כוותיה וכטעמיה ממש ושק"ו לא מצא חולק עליו
הנו' אם נמצא חולק עליו וקו"ד לא מצא חולק עליו
זולת למהרשד"ם כא"ע סי' מ"כ שנראה קצת אחולק
עליו וסיים דמ"מ סברת המכי"ט הנו' קשיא נדול
מיהת הוי יעב"כ ולדידי מלי דחייתי ממהרשד"ם
סי' מ"כ לא מכריעא כלל דשאני התם אלא עברו
על התורם רכ"ד דק' ד' חדשים כמבואר בשלחן
וכבר כתבנו דאפי' המכי"ט כתבו' וזתך כעי עכ"פ
שיעברו עליו יב"ח אלא נשמע עליו שהוח חי וקיים
וכזה נקרא נאבד זכרו כמו"ל הן אמת שראיתי להרב
מהר"ר נבריאל קיופורטי ז"ל כתבו' כי כאה בסי"ם
יד"ת ח"ת ח"ם הע"ס כנאספות סי' י"ב שהכי"ד הרב
המכי"ט דסי' שב"ו הנו' דהנריך שתמתין אתת
הנעלם יב"ח כמו' ותמה עליו שם כדב"ח ע"ב
דאמאי נריכה המתנת יב"ח הלא ראיתו שנתנו חז"ל
דכריהם לשיעורין ולא ראיתו לשום אחד מהפוסי
דהנריכוה כהכי שתמתין יב"ח ותי' דעת המכי"ט
דאת הלא הנריכו הפוסי המתנת יב"ח אלא דוקא
כעינן שאותו נדון הוא ע"פי אותו עדות שראתה
או מצאתו מת אלא שיש חיזה ספיקות כעינן כפי
כל ענין וענין אבל כשהענין הוא קול הכרת מכלי
ראשית שוס אדם בעולם הס"ן דמדינת מוסרת
כדהוכיח ר"מ ז"ל כיון דלא נשמע עליו שהוא קיים
רואים שם בכר עברו עליו יב"ח מוסרת להנשא דעל
הסתם כל יב"ח בחזקת שהוא קיים וכשעברו עליו
יב"ח ולא נשמע עליו שהוא קיים מוסרת ליבשא
עב"ל ועפ"כ ולפי ד"ק נם כנדון מהרשד"ם הנו' אין
נורך מן הדין למתין יב"ח כיון שיש כנ"ד עדות
שמצאוהו הרוג אלא שנבעל קפק אי הוי הנוי מבל"ת
או לא כיעו"ש נם מד"ק מוכח להמכי"ט שהנריך
יב"ח לא כעי נ"כ שימצא חיזק עדות שמצאו הרוג
כהדרך אלא כל שעברו עליו יב"ח מיום שנתעלם
ולא נשמע עליו שהוא קיים מותרת להנשא כמבואר
כד"ק הנו"ל וכן הוא דעת מהר"ם ן' חביב ז"ל כתבו'
כ"י הכיחה הרב נוכח השולחן ז"ל כסי' י"ק הנו'
וע"ע כתבו' מהרמב"ח ז"ל הובא כנו"ד ח"ת הע כ"נ
סי' ז' וכסי' י"ו דס"ל כהמהי"ט וכנו"ל וזה הוי כמו
שהכינו הרב כ"ם והכמ"ח מוסיפי ז"ל כדברי המכי"ט
אלא כמ"ש הרב תרמ"ת הנו' וכחמת דמתבו' המכי"ט
דסי' קל"ה הנו' מבואר דכעינן נמי שימצא עדיין
שמצאו חיזק הרוג כדרך ההוא ושנוע"ב נ"כ דזה
הנעלם יצא ממקום פ' לעבח למקום פ' ולא הנוע
לנפש ולכיתו לא חזר כמ"ש הרב תרמ"ת והנאון
החק"ל כס"סי י"כ הנו' שכזה הוא שמיקל המכי"ט
ז"ל כנו"ל וכ"כ עוד הנאון החק"ל ז"ל נופיה כרעת
המכי"ט ז"ל בחק"ל כהנו' סי' ח' ומזה תמה ע"ד הרב
כ"ם וכמ"ח ז"ל הנו' שמכאו להקל כנ"ד ע"פי ס'
המכי"ט ז"ל הנו' אפי' אלא דעת הרב כ"ם ז"ל
ומזה הוליד מ"ח כין המכי"ט למהרשד"ם ז"ל וכנו"ל
ולענד"נ כמש"ל דמה שהנריך המכי"ט כסי' שב"ו
הנו' המתנת יב"ח מיום שנתעלם היינו כדי להתירה
להנשא לכתחי' אמנם להוציאה מחזקת תורה כזה
ס"ל להנאון החק"ל ז"ל אלא כעי' יב"ח אלא הכיון
דאתת כיח הני תרתי תנו' די והותר להוציא אשת
הנעלם מחזקת תורה ואלא כמהרמ"ג והנו"ר ז"ל
הנ"ל וע"ע להנאון החק"ל ז"ל שם ס"סי ז' שהכיח
שם הכרי הרב מהר"ח ווינטורים ז"ל שהיה להקל כנ"ד
ע"פי ס' הרחק"ה והמכי"ט ז"ל והוא ז"ל דחה
הכריו כב' ודיש אלא דמי כ"ד לת"ם ת"ה והמכי"ט
וחיותי כידיה כמו הכרי מהרמ"ג שהנריך המתנת כ'
ונ' שנים ואלא ערער עליו כלום וע"ע נם הרב שכות
יצחק ז"ל בח"כ סי' קע"ו הנריך המתנת יב"ח כדי
להתירה להנשא לכתחי' וז"ל כתב כיון שהרב היה
נעשה כקרוב ובדין לא אכד וכרו כ"ח וז"ל נשבחתי
וכו' ליזהר להתיר אלא אחר הזמה עד מלאת יב"ח מיום
שנאכד אם לא ישמע על זה שהוא קיים או אבד זכרו
כ"ח וכו' וע"ש וכסי' כנסת יחזקאל סי' כ"נ יע"ש
הרי שכרי לזהירה להנשא לכתחי' הוא דכעי' יב"ח

אבן כדי להוציאה מאיסור תורה אפי' בפחות מיב"ח כמי נפק"ל מאיסור תו' וכנז"ל גם ראיתי להרב ראש משביר בס"סי ט"ז דאייתי לכ"ד ס' המכי"ט דסי' קל"ה ולכמה פוס' מהנז"ל דסמכו להקל בכ"ד עפי"ד המכי"ט ז"ל הנז' ותמה ג"כ ע"ד מהרמ"ג ז"ל כמ"ש המתנת כ' וג' שנים דלא מצינו בשום פוסק דהחמיר יותר מיב"ח יעש"ב וע"ע לו ז"ל שם בסי' י"ב דכ"ד ע"ד דאייתי התם כמי ס' המכי"ט דס"י קל"ה הנז' וכתב עליו דהיינו כשעברו עליו יב"ח מיום שנאבד וכו' ואף שאין דברי המכי"ט הם הלכה כמ"ש במ"א מ"מ מהני לכ"ד וכו' עכ"ל יע"ש והתמהא דהדרבא בס"סי ט"ז הנז' הסכים לדברי המכי"ט ואסף איש טהור להקת הפוס' דס"ל כוותיה ואיך כתב פה בסי' י"ב שדבריו אינם הלכה והוא פלא שו"ר להרב הנז' גופיה שם בסי' ט' די"ב ע"כ דאחד שהבי"ד המכי"ט ולכמה פוס' דס"ל כוותיה בתר הכי אייתי כידיה תשו' מהרח"ש ז"ל ח"ג סי' כ"ז והוכיח מינה הוא ז"ל דס"ל למהרח"ש דאין לסמוך ע"ד המכי"ט בזה משום דמדקדוק דברי כל הפוס' נר' שחולק עליו וכמ"ש הפ"מ וכו' יע"ש ואפשר דמשו"ה כתב התם בסי' י"ב שדברי המכי"ט אינם הלכה כמ"ש במ"א דעל תשו' זאת כיון וכמובן אמנם אכתי ק"ל עליה דמר דהרי בבר הביא הוא ז"ל שם בסי' ט' גופיה ובסי' ט"ז מ"ש הרב נאמן שמואל ז"ל והרואה יראה דשם הרב נ"ש ז"ל דחה דברי הרב פ"מ ז"ל בזה וכמש"ל ועוד דמאי דהוכיח מתשו' מהרח"ש דלא ס"ל כהמכי"ט לענ"ד לא מכריעא כלל דשאני נדון מהרח"ש הנז' דלא נודע שיצא לדרך הרוג הר"ח ממקום פ' ללכת למקום פ' כדי לסמוך על העדות דכ"ד שהעידו שמצאוהו הרוג והכירוהו בסי' גופו וכו' לומר ולתלות בו שהוא הוא הר"ח שיצא בדרך ההוא שבבר כתבנו דהמכי"ט תרתי בעי שיצא ממקום פ' ללכת למ"א ושיבא שום עד ויעיד שמצא הרוג בדרך הזה עצמו אזי תלינן ביה וכמ"ש הגאון החק"ל ז"ל במ"ב סי' י"ב ומבח זה דחה החק"ל גופיה בסי' ח' שם דברי הרב הפוסק דבכ"ד שרצה ללמוד מד' המכי"ט הנז' לכ"ד יעו"ש ובנדון מהרח"ש הנז' הגם שהועד שמצאו הרוג מ"מ עדין חסר לדעת בבירור שזה הר"ח יצא ממקום פ' ללכת למקום פ' ושיעיד העד שמצא ההרוג באותו הדרך עצמו מאי דליתיה ב"ז בכ"ד דמהרח"ש שם וגם בכ"ד דהרב ראש משביר ז"ל גופיה שרצה לסמוך ע"ד המכי"ט ז"ל מדהועד בכ"ד שהביאו ממקום שנהרג ההרוג דכ"ד עצמות ובגדים דאהכי ליה הוי עדות להכלל מאיסור תורה כמ"ש המכי"ט וכו' יע"ש בדי"ב ע"ב הנה אכתי חסר התנאי הב' דלא נודע אם יצא ההרוג דכ"ד לאותו הדרך שמצאו בו העצמות והבגדים כדי לתלות בו ומפורש יוצא כדברי המכי"ט ז"ל דתרתי בעי' להוציאה מאיסור תו' ובנדון דידיה וכמהרח"ש ז"ל ליכא רק חדא מניהו ומה זו סמיכה ע"ד המכי"ט ז"ל להוציאה מאיסור תו' ובדהק' כן הרב חק"ל ז"ל במ"ב סי' ח' ע"ד ה"ה דבכ"ד ובס"סי ז' הנז' יעש"ב וע"ע להרב מד והאלוה ז"ל א"הע סי' ז' שהסכים לס' המכי"ט דבסי' קל"ה הנז' יע"ש גם הרב נוכח השולחן ז"ל בתשו' א"הע סי' י"ד עם דכתחי' נמגם ע"ד המכי"ט הנז"ל שוב אייתי כידיה תשו' מהרימב"ח

ז"ל בת"י דקאי כוותיה דהמכי"ט ז"ל וגם הכריח בד' מרן ז"ל בב"י דהכי ס"ל כמי יע"ש ובסוד"ק בדי"ז ע"ב העלה דכשעברו עליו יב"ח כ"ע יודו לסברת המכי"ט ז"ל הנז' ומה גם דהת"הד ז"ל ומהרי"ו ז"ל ס"ל כהמכי"ט ולכ"ע נפקא מאיסור תורה ובס"ס מותרת לגמרי יעש"ב ואחרי כותבי כ"ז את זה ראיתי להרב הגדול מופת הדור כמהרח"ף ז"ל בספרו הבהיר חייםושלום א"הע בסי' א' דאייתי לכ"ד דברי המכי"ט ז"ל הנז' וכתב עליו דהרשב"ש בתשו' סי' רס"א פליג עליה וס"ל דאכתי רביע עלה איסור תורה ואם נשאת תצא וכן דעת מהרש"ך והרדב"ז ז"ל ושוב הביא מ"ש הגור ז"ל דמ"א ע"ג דגם המכי"ט לא התיר אלא בשנמצא מת באותו דרך וכתב עליו דהאמת כן הוא וכמ"ש הרב פ"מ ז"ל בח"א סי' נ"ן ואסף איש טהור הוא ז"ל שם להקת הפוס' ז"ל התם ס"ל כדעת המכי"ט ז"ל כל הפוס' ז"ל המלוייכים למעלה ויותר מהמה מרבני ונאוני אשכנז וספרד ז"ל וכתב עוד שם הדברי המכי"ט שבסי' קל"ה הנז' שנא ושנא ממ"ש איהו גופיה בסי' שכ"ו דבסי' קל"ה דמיירי שנמצא הרוג בדרך ונאבד אדם אחד דתלינן שזהו ההרוג ויצאה מאיסור א"א דאו' ובזה לא נתן הרב נ"ל גבול ושיעור זמן יב"ח כלל כמבואר בדבריו ז"ל דאין זה תלוי בשיעור זמן דתכף שהועד כן מהני וציין בזה להגאון הרב נו"בי ז"ל ח"א סי' מ"ז ולהרב נאמן שמואל ר"סי מ"ח ולנטע שעשועים ר"סי פ"ב משא"כ באותה תשו' דסי' שכ"ו לא מיירי המכי"ט שם אלא כיצא עליו קול הברה שמת שלא נשמע עליו שהוא קיים ולא נמצא עליו עדו' ברור' שמת כלל משו"ה הצריך המכי"ט ז"ל שיעברו עליו יב"ח אתד"ק יעש"ב ובבר כתבאר למעלה דכמה מהפוס' ז"ל פליגי עליה דמכי"ר בהא וס"ל דדברי המכי"ט ז"ל בב' תשו' הנז' שוו בשיעורייהו ובתרוויהו מצרכי העברת יב"ח וכמש"ל ואכמ"ל עוד בזה י אידשיהיה כמ"ל דכמעט רוב בכל הפוס' קמאי ובתראי ז"ל כולם נסתייעו להקל בכ"ד עפי"ד המכי"ט שבסי' קל"ה הנז"ל להוציא האשה מאיסור תורה ולהקל אפי' לכתחי' בכל ספק שיפול בעדות הנוגע לה כיון דאינו אלא ספיקא דרבנן דאזלינן ביה לקולא בכל ס' איסור דרבנן בעלמא וא"כ איפה אוף אנן בדידן בעקבותיהם נסעה ונלכה לסמוך ע"ד המכי"ט הנז"ל להקל בכל ספק שנפל בעדות הגויה הא' שהזכירה שמו לבד ובעדות הב' שהזכירה ג"כ שם עירו ואית לן כמי תרתי הוכחות גדולות חדא שדברי הגויות הנ"ל באו בסתם כמדברים על איש ידוע להם ולשומע מהם וזאת שנית שהגידו בזאת בכפרים הסמוכים לעיר הנעלם דדיניהו הוי כמו שהגידו בעיר הנהרג עצמה כמש"ל וגם היהודים השומעים מן הגויות הנז' הם ג"כ מעיר הנהרג והעידו מפי הגויות הנז' בעיר הנהרג וגם ידענו מהם בבירור שהם עצמם הכירו בפשיטות גמור שדברי הגויות הנ"ל הם המדברים על שבכאן זה המבוקש דכ"ד הידוע להם דוקא ולא היו דברי הגויות הנז' להם על שבכאן אחר כלל וכמש"ל וא"כ הגם שבכל אחת משתי הוכחות הנ"ל השכחן פלוגתא דרבוותא ואיכא פוס' דמחמירים וס"ל דלא יועיל להקל בהוכחה זו כי אם כשהוזכר שמו ושם אביו אזי יועיל לנו חדא מתרתי הוכחות הנ"ל

הכ"ל למלאכת הסרון שם עירוב ושוכ מלן דמחמיר
יותר דשפ' כתרי סוכתות הכו' יחד לית מהכי אלא
למלאכת חסרון שם שכיו לבד הו ס"ע לגבד כמבואר
בדברי הפוס' ז"ל שהכותי לעיל ומשם כתר"ה כ"ש
מ"מ השתא הכא דאשתכח נמי כב"ד עדות הער
הל' שהעיד מפי העדים מקל"ת שהגידו לו שמלאו
יהודי הרוג בין הכפרים הכו' וגם נודע לנו דזה
הענוב שעכשן דב"ד ילפ מכיותו לילכת להכפרים
הכ"ל להסתחר שם ולא הגוע לשם ולכיותו לא חזר
ל"ב הל קמן דשיכת בב"ד הכי תרתי דבעי המכי"ט
ז"ל להוציאה מחיסור ל"ת דשוריתת ולשוקומה
בחיסור דרבנן כנ"ל ל"ב כודאי הגמור דשתת
שעכשן הלוו דב"ד בבר ילפה מחיסור תורה ע"פי
הגדת העדים הכו' שמלאו הרוג בדרך הכוח עשמו
ותלוין כיה דהוה הוא שלבד הוא הל שמשא ולא
נשאר עליה רק חיסורת דרבנן דוקא ובתר הכי
נפל לנו ספיקא דדינא בפלוגתת דרבוותא בעדות
הגוויות הב"ל גם לת הל' גם לת הב' לו סמכינן
עליהו להקל לגמרי לפי' בשמו לבד ע"פי הגדת
הגויה הל' לו בשמו וש"ע עפי"ד הגויה הב' הב"ל
כיון דשיכא תרי הוכחות הב"ל לו לא ש"ב ספיקא
בחיסורת דרבנן הוי ותלוין ביה לקולא בכל שאר
ס' דרבנן וכמ"ש בל הפוס' שסמכו ע"ד המכי"ט
ז"ל הב"ל דבבל ספק חיסולבדיוות דתתת דבה"ג
דלא קיימא רק בחיסור דרבנן בקטיכן ליה לקולא
דע"ב לא החמירו כת הפוס' ז"ל לפי' דשיכא תרי
הוכחות הב"ל בשלא הוזכר רק שמו לבד דס"ל
למחמיריס דלא יועילו ולא ומילו הכי תרי הוכחות
הב"ל רק למלאת חדא מניהו החסריס דקיימו לו
שם שכיו לו ש"ע ולא לחכיו לן הוכחות הב"ל למלאת
חסרון ש"ת וש"ע כמו"ל כ' ו' לומו לא כשהשה
קיימת בחיסור ל"ת דשוייתת לכן כדלא קיימת
כי שם בחיסורת דרבנן ובבר ילפה מחיסור תו'
ובגוונת דב"ד לדעת המכי"ט ז"ל ודעימיה לזו כ"ע
מודו דיש להקל לגמרי בב' הוכחות הב"ל לפי'
כיזכרת שמו לבד וכ"ש כדשיכא תרתי שמו וש"ע
בב"ד ע"פי עדות הגויה הב' כמ"ל וה"ה והוה הכו'
לבל שלו הספקות שנפלו בב"ד בעדות הל' והב'
כיון דאשתכן כהו פלוגתת דרבוותא הוו ספק חיסור
דרבנן ובקולא בקולתו סניקי דלית כהו
לב"ע ומאחר שזה קרוב לב' שנים שאתעלם שעכשן
זה דב"ד ונשתקע שמו ונשכח וכרו לגמרי כודאי
הגמור דשתו ושת דב"ד הוחרה מכללי עינוגה
לגמרי ע"פי העדות והטעמים הב"ל בלתי שום
ס' כלל לדעת המכי"ט ודוב הפוס' דעימיה ז"ל
בבל הלמו' ומדובר ובגם דשתכן להרשב"ם
והרדב"ז ודעימיהו דפלוגי ע"ד המכי"ט ז"ל
בסברתו הב"ל ומ"ל ז"ל דשתי קיימת בחיסור תו'
וכגו"ל מ"מ הלוכת קמן ס"ס המתהפך שפיר וכמובן
ומלבד בל הטעמים הגו"ל עוד יש לצרף עם סברת
המכי"ט ז"ל הב"ל סניף אחר בהיתר ענוגה ושת
דב"ד והוא זה דהנה נודע סברת הגאון רבינו
משולם ז"ל הביא ר"ק מרן ז"ל בב"י ח"ה הע סי' י"ו
וכבי"ד ג"ב המכי"ט ז"ל בסי' שב"ו הגו' ומהר"מ
אלשקר ז"ל סי' קי"ג ומהר"י בי רב ז"ל הו"ד
בכמי"ט ח"ת סי' קפ"ח ובתשו' מהריב"ל סי' י"ג
דס"ל ז"ל דמשיכין אשה ע"פי קול הכרה בעלמא

שיצא על פ' שנהרג והבי ס"ל לבל גלולי הפוס'
ז"ל הכו' עשמס והבי ס"ל נמי להרי"ף ז"ל בם"
בתשו' הביאה המכי"ט בסי' שב"ו הגו' וע"ש והגס
דהרב מהר"ח אלפאנדרי ז"ל בסח"ר בק"ע דקי"ד
ע"ג ובתשו' סי' ג' הטעה דאין גס אחד מהרשאו'
והאחד שסמכו ע"ד ר"מ ז"ל הכו' להתיר אשה
ע"פי קול הכרה בעלמא שיצא על כטעה שנהרג
ועשם"כ וכ"כ מהרח"ש בק"ע ובתשו' וכ"כ ש"פ
ז"ל בם"ש בשמס הבב"הג בח"הע סי' י"ו הגב"י
אות ט"ל וביד"ח אס יע"ש מ"מ הרואה ירשה
בעלמות שבסו"ס יד"ח ח"הע ח"ה סי' י"ב הכו'
תשו' הרב מהרנ"ק ז"ל שהטעה שדעת הרח"ש
ומהריב"ר ומהרמ"ח ומהרמ"ט ז"ל בולהו ס"ל
בר"מ ז"ל להתיר אשה בקול הכרה בעלמא ועש"ב
ועש דהלכת לדינא ולמעשה רשאי להחמיר בעון
שרוב הפוס' ז"ל פליגו עלי ר"מ ז"ל בזה ובם"ש בן
הרב מהרנ"ק ז"ל אס מ"מ נוכל לסמך ולנהוג בקול הכרה לחוד
ר"מ ז"ל הב"ל ודעימיה המקילים בקול הכרה לחוד
לא העדיות דבשתכח בב"ד ולהתיר לגמרי לכתחי'
בם"ש המכי"ט נוטיה בסי' שב"ו הגו' וז"ל ואני
מין דעתי נוטה להתיר בעדות זה וכו' ואיני רואה
לד לסמוך על היתרם כי אס בהצטרף תשו' ר"מ
ז"ל וכו' עב"ל ועי"ש וכמו בן נראה בב"ד דבהצטרף
העדיות דבב"ד לסברת ר"מ ודעימיה ז"ל הב"ל יש
להתיר לגמרי ולא עוד שלא לפי' לרוב הפוס' דפליגי
על רבינו משולם ז"ל ום"ל דאין מעיזין אשה בקול
הכרה בעלמא בנו"ל הנה לתת בב"ד כזוני ומורו
דיש להתיר לגמרי משום דע"ב לא פליגי עליה
דר"מ ז"ל אלא דוקא בשיצא קול הכרה לחוד אבל
בשום קצת עדות המסייע לקול הכרה אף שאין
בעדות כדאי להתיר אלים כחיה דקלא דהכרה
ומרינן לה לגמרי וכמ"ש כן להדיא הרב לב שמח ז"ל
בח"הע סי' ד' וע"ע וע"ע להרב דברי חמת סי' ד'
הל"ת שכתב הלא פלוגי רבינו משולם עם שאר הפוס' ז"ל
דהוא"ל מיירי בעברו עליו יב"ח ולא בשמע עליו
שהוא קיים בזה הוא שמתיר ר"מ ז"ל ע"פי הקול שיצא
עליו שנהרג כיון דאבד זברו כמ"ש המכי"ט וכו'
יע"ש ומיהא ולף לבד"ן וכמובן שו"ר להרב מהרי"פ
ז"ל בתשו' כי בזה בחוקי חיים דט"ל ע"ש שכתב בבל
מ"ש בעניותי בפרט זה ע"פי ס' ר"מ ז"ל הנו"ל
ובתר הכי ראו הכיה לנו לם' המכי"ט דסי' קל"ה
ולבמה לאחרונים ז"ל שהסכימו עמו ומכרי מרנן
שהצטרף ס' המכי"ט ז"ל לל העדיות יש להתיר
לבתחי' ומיים עלה הוא ז"ל וו"ל לאמור מעתה
דבב"ד דבבר עברו יותר מח' שנים לבל הני רבוותא
ניח בה ללא לחיסור דרבנן ובהצטרף לה ס"ר"מ ונס
העדות הל' המזבר בו שמו ולעב"ד דיש ויש בדאי
להתירה לבתחי' להבשת דהשתא לרוב דרבוותא
ניח בה רק לחיסור דר' כיון דאבד זברו זה במה
שנים ולפי' בשלא דפליג ר"מ ותעי' בב"ד הוי
בחידי דרבנן וו"ל לולך לאחר המיקל הוא הר"מ
ודעימיה דמאחר דמבינו דרבנו"ה בתב בב"ח ז"ל
דבמ"ח היתר אשה הלך לאחר המיקל ומ"ב לפי'
בחיסור דאו' ומ"ט דבעינוגה הקלו ח"ב תשבי לן
להחמיר בחיסורת דאו' לא בן בחיסור דרבנן
ובהצטרף לו בס העדות הנזבר בו שמו מיקל ורשאי
דפשיטא דתלוין להקל ונוהג עוד דלית לן למיתי

עלה

עלה מע' ס"ם והוי דלק תק"ל דפלוגי שם' המכו"ט ומידי ס' ל"ן וו"ל ס' לי הל' כהמבי"ט דלוק כה רק לוסור דר' מו"ל ותק"ל וכו' שמא תעוק' דמלתא לין כתן לוסור כלל אפי' דרבנן דקי"ל כר"מ וכו' עכ"ל ועב"כ ודוק מוסק ולוקי כתרין וה"ה כמבואר דכל מ"ם הוי ו"ל כפרט זה שייך ממש בנ"ד וכמדובר הכלל העולה מכל הלמור ומדובר דענוגה ולת לשת שעכלן ר"ל כבר הוסרה מכבלי עיונוק לגמרי ולס זקוק ליכס מוסר היכס ליכמה לו לתולמה דכבר אפקיקו הל' כס"ם דיכמות דס"ג ע"כ דעד לחד נלמן כיכמה ולפי' גמל"ת ולפי' לשה ושפחה וכדפסקו כן כל הפוסי' ומרן מכלמה כס"ם פ"ב סי' קכ"ח יע"ש ולחר החלוקה לו לס לוכה וקוקה ליכס כלל מוסרת להכשה לכתחי' לכל נכר דו תלכי הכלע"ד כתכתי ולל להלכה ולמעשה נתכוונתי כלשר מרלשית כוללת הודעתי ולל בלתי ללל לרמיס דכרי רו"ל לשר הזהירונו להפך כזכות כנות ישרלל הענוגות ולמנוס רכה תחשב וכל המרכה להפך כיכות ולהחירס ממלקרס ס"ז משוכח ותחשב לו לנדקה ויכולה מנוה זו שתנן עליו להניעו מכל נרה ונוקה ופוק חזי מ"ם הרב נלמן שמואל ז"ל בקי' כ"ת דק' ע"ב וו"ל לכבי הרוקה וכו' ע"ם לשונו הטהור ועב"ל לשר ר"ן הללו הס הריהיכוני וממחוקתי הוליחוני לשוטה ולנדד במה נדדים בקיתר ענוגה ולת רב"ר לילי כשכר ולת יוכני ה' להכנות כב"ו וז"ק ויתן עי הללקי"ס די מלמורי לעבודתו ולירלתו לכוי"ר נס"ו ויהיו דברי לללה נפני מע' הרבנים המיבהקים רבני מתק יו"ו ולס ועלו לרמון לפניהם דברי הללה למעשה מ"ט ומ"ן ויסמח לבי גם לכי ונס ידי תכון עמהם ולס לללו דברי לעני והוו כלל קיו וגו"י ו"מ ויום"ן ויוכני תמיד לכוין להמיתה של תורה ולל לכשל כדבר הלכה לממן כי"ר הלב"ד עבד נרעע לכל יודעי דת ודין וצורת דמן תכריעו'

והוא הנצור

יצחק אבואלעפיא

ס"ט

הסכמת זכי המלוות הגדולים הרבנים המובהקים היושבים רלשונה על כסא הסורה פה עוב' דמתק יב"ה וכ"ו'

הן כל יקר רלתה עיניכו לת הזהלה ולת לשר נגזר עליה מלת עמיתנו כתורה מע' הרב המובהק זר"ק יצחק יקיר כעזרו כהיקר הענוגה הכו' ועטרתו ע"כ ד"ק לשת לכתת ורלוכו שלת הניח פוגה ווויח ככל הספקות לשר יש לקס' והכיל רלוות מדברי הפוס' ז"ל להיקר הענוגה הכו"ל ורלה לעמוד על דעתנו הנה כי כן זלת מלינו נס לנחנו מכוימים ומעריכי"ס לדעת מע' הרב הפוסק הכו' הי"ו עליון למעלה דלתתן דבל ילקה מכללי העיונון מכח הרלוות לשר הכיל הרב הכו' הי"ו נס מ"ם הרב הפוסק נר"ו ע"ד הנלון הרי"ב ז"ל כתשו' סי' ז"ן מל"ה ע נס כוה יפה כיון

אמר הכותב יו"ר ק"ט הנה לוכי שלחתי עוד תשובתי הב"ל כהיקר הענוגה הכו' למי שלרו לי ויהוי מכו"ר הרב המופלה ר' מ ור"מ דק"ק כל לתון יע"ל זר"ק כמהר"ר משה פלרדו נר"ו לעמוד עליה ונס הוא נר"ו מצא כהסכמ"ם עלה כהיקר הענוגה הכו' ושרטט וכתב על דברי הב"ל פס"ד לדוק ונחמד מלד כתוס' נופך משלו תורה דיליה כרלוות נכוחות מפ"ם ומפ"ם ויען כי כרוב הימים נלכד הו נגנב ממניפס"ד שלו הב"ל כקשיקו ולל מלאתיהו דין נרמ"ה שלל הדפסתיו פה לחר קונטריסי הב"ל ותב"ד ול"מ ותהי זלת נחמתי שכולתי הרב הכו' נר"ו הניח לכלו העתק פס"ד שלו הב"ל וכולתי כעז"ה ידפיסנו ככלל פסקיו ותלו' וכל היכל דלוות כרשות דמלריך לוסיף וד"ל'

נס לפה פי המדבר שיח

יצחק

ס"ט

שאלה יהודי לחד שהיה לו כן שמו נלעז ולכך היו קורין לתתו כל העם מקס לכו נלעז על שם כנו הכו' ויש מלכתו מנני"ד דהיינו ממלל כרים וכסלות ותופרס וזה דרכו תמיד מסכב כבפריס הממוכים לעירו לעשות מלכתו שם ככית הנוויס כבפריס להכין ערך לביתו ויהיה חוזר לעירו בפעם בפעם' פעם לחת הלך לבפריס הנו' ולל חזר ונעלם ויצל הקול עליו בקלל דלל פסיק שנהרג בדרך כין הבפריס הנו'. ולולס לל נמלל שום עדות עליו עד עתה שעבר עליו קריב לו' או לל' לחדשים שנעלם ונשכח ונלכד זכרו לגמרי כל יהודי לחד מעירו ומעריב עליו מה שמעב מפי נויה לחת'. וו"ל הקבלת עדות כמותב וכו' כד לחת קדמנל פ"ב פ' ולחר סלוס העיד כפנגו כתע"נ ע"ן וע"י וכה לומר כוף לנתו כין נלוים כל דיומס ענד נויה ונלחדה לללי מעתהד

לכמל

לכוזל עבדכם וקומתך תקחני יום מיתה לרוח על גדיידיס וקחלת לי לכל גויס הכו' לע תרוח בכרס לף לכל גוו לעין מוונו"ד לכו נחליס לכל יהודי לכל מנני"ד מקחול קולת להח מנין כתערפי לין לכל יהודי לכו נחליס לכל מזכור מקחול כדרכ לכל מ"ו פנהווכתני לין לנע נהלר לכל כחרח כוכת רלוייחק לעבד כנתי לע גדיידיס וכוכת רלכבס כגליס וקלני לכן כנתי לכלו"י כלן מני שופי לכל סיתי ווזכר מקחול ונפלוית לכל כגליס מן לכל קחול ולרמתני לקלן קדמת ושופתו לין הוס לכו נחליס לכל יהודי לכל מנני"ד מ"ו מקחול ועקלן עלה לסלמו וקולת לכל חנרתי לכל חנרתי יקחול קחלמו ורוחת ודשרתו לעבד כנתי ל"ל גדיידיס וקולת לכבתי יס כנתי יס חנרתי לכל יהודי לכו נחליס לכל מנני"ד מקחול כלרנכס קולי לע שיך לנחל מל יסור כנחרת עלה לכל נעה לכל גדיידי"ס לכל מ"ו לכלדת לכלדי סמעת מן לכל גויס לכל מ"ו ע"כ הניעס עדות העד הכו' וקבלנו עדותו כרלוי וכו' ע"כ נוסח קבלת עדות ותימי עלה ג' ת"ח הי"ו .

והילך פתרון עדות העד מלשון ערבי לע"ה תיכה בתיכה ממש . וכה אמר חיך לבני חייתי יען בכפר לכל דיומרד בכית גויס אחת לשר לבני נהוג להתאכסן אצלה . וקמתי לבני כיום הכ' לנכת לכפר לכל גדיידי"ס ואמרה לי הנויה הכו' לה תלך כדרך של חילנות הלינוזיס לפי שנמצא שם לכו נחליס היהודי שמלאכתו מנני"ד הרוג שם אמרתי לה מהיכן את יודעת את היהודי לכו נחליס הכו' הרוג כדרך הזה ושאיכה לי לילך בני יום אתמול הייתי הולכת אצל בתי לכפר לכל גדיידי"ס והייתי רוכבת פרדה ואמ"ל כן בתי שהיה רוכב עמי תרתי זקנתי אחד הרוג ונתפחדה מפרדה מן ההרוג והשליכה מותי מכף נתקרכתי ורחיתיו לילך ליה לכו נחליס היהודי לכל מנני"ד הכו' הרוג ונוסף על לשונו ואמרתי ווי ווי יקרב הורגו והלכתי ושתחוו לאחל בתי לכפר לכל גדיידי"ס ואמרתי לבתי בתי ווי היהודי לכו נחליס לכל מנני"ד הרוג בלרנכס תלמדי על שלך כדי שלא יבא הפסד על הכפר לכל גדיידי"ס הכו' וזהו מה ששמעתי מן הגויה הכו' ומ"ש ע"כ .

עוד נתקבל פ"ה עדות העד הכו' ששלחו מותו לס הגויה הכו' יודעת ומכרת לאבו לל היה הכו' בחייס חייתו ולס יודעת ג"כ שהוא יודע ומכיר לאבו נחלת הכו' בחייס חייתו ולבך דיברה עליו כמדבר על היודע לשניהם .

והישיב שהייתה מכרת מותו בחייס בחייתו שהיה עושה להס מלאכתו בכיתה כמה פעמים וגס יודעת בו שהוא ג"כ מכיר מותו היטב ושהס מעיר אחת ומצלו יחד בכפר הכו' כמה פעמים ולהכי דיברה עמו עליו כמדבר על היודע לשניהם והוא ג"כ הכין כדבריה שעל מותו לבו נחליס היהודי לא היו דכריס ולא על זולתו כלל ונתקבלה עדותו הכו' כנ' כ"ד וי"ו זולת הנ' כ"ד הכו' . הנה כי כן יורנו המורה לנדקה לס יס היתר לנשת לבו נחליס הכו' ע"פ עדות הכו"ל לניתירה מכללי עינוגת ולהכשה לבתחילה כי זה לה ח' שניס מ"מ ענוגת ויכת שכמ"ס :

תשובה הנה בעדות הלזו יש להקתפק בה שזה ספקות ולהו הס' אלא הזכירה

שמו ושם לכיו ושם עירו זולתי קרלתו כשם לכו נחליס היהודי לכד וכבר ידוע הסכמת הפוסקים ז"ל דכדי לנקת ידי חובת כל הפוס' כעינן שיוכיר העד שנשתס שהס שמו ושם לכיו או שמו ושם עירו לכל כחד מנייהו לחוד דהייגו כשמו לחוד כלתי הזכרת שם לכיו או ש"ע לכ"ע ל"מ . וכ"ס כנדו"ד לוכת לפי' שמו כ"ל לכו נחליס היהודי דנקי דכאומרה היהודי נמלטנו מחשש דשמא לכו נחליס אחר מהישמעלים ס"כ כאומרה היהודי לא לחויק לא לחפוקי לכו נחליס ישמעלי כרס לכתי יין לתנו יודע על חיוק לכו נחליס יהודי היל מדכרת דכמה יהודים חיוק הנקרלים כשם לכו נחליס . ולפשר דעל לכו נחליס אחר היל תומרה ולא על המכוקש לנלנו כעת ומלן מוכח . ועס שתומרה הגויה הלזו ג"כ לכו נחליס היהודי לל מנני"ד דהייגו מלאכתו הופר כריס וכסתות עכ"ו לכתי מל"ל דלתרמי דהוה התס לכו נחליס יהודי אחר שהיה ג"כ מלאכתו כן והוה שמלאתו הרוג וזה לכו נחליס המכוקש כעת עדיין בחזקת חי וזול לעלמל ומי יוליכנו מידי חשש לתת לתחיר לנתו שלזה המכוקש כעת . ולפי' דימלל דנחשש חכוש כעירו זלת שלס לל יבל מעייניו זלת שוב היה יהודי אחר שנמו לכו נחליס ולל חוב כ"ל זה לכו נחליס המכוקש כעת דכתב"ג כעלמל מהני מ"מ כנדו"ד ודלו דל"מ חיפוש ול"מ כיון דתוברמה זלת לל היבידה ככלל דכריה הכו' שוב לכו נחליס שרלתו חותו הרוג וזה שיבל מדמשך וכל לנלס ושוב הלך מלנלס לדרך הכו' ושם נהרג כ"ל לתרה סתס שכדרך הכו' מלה לכו נחליס היהודי לל מנגד הרוג ג"כ ל' מ חיפוש כעיר זו כלל דלשבר לכו נחליס אחר לבל מעלמל ול"כ היה ניוך כדקלי וכמכואר :

הספק הב' הוא זה הכתב נודע דלדעת הרמב"ם והעיטוי ז"ל כעינן שיאמר העד מת וקברתיו ולו לל חיבעין דלמר כדרמי שמל לל מת ממש אלא שנתעלף ונדמה לה שמת וכל הפוס' רלשונים ולל' ז"ל אבו לסברתו כידוע ובנדו"ד לל לתרה כ"ל שרלתהו הרוג ומת ולל קכורה לל היתה לו ולכאורה לל מהני ולל מדו כנו"ל :

הספק הג' דשמל הגויה הלזו שקורי מעדלת ולהד"מ שלל רלתה הרוג לבוש אחד כלל וכל כוונתה למרמי לימתל ע"ש לחיים העומע ולכאורה דמי הל להיות עובדה דש"ס דלמ"ל קטול לתפסתל ושדי למותל ולי לל קטלנה לך כדקטלנה לפ' דלסיק הש"ס הל"מ דלמירמי לימתל לל מכוין כיע"ש כפ' כתרל דיבמות ויע"ש ופסקוה להלכה כל הפוסקים ומרן ז"ל פסקה כסי' י"ז סי"ד ועיין למורס שם :

הספק הד' שמל רלתה חותו לחר ג' ימים שנהרג ולקן קי"ל דלין מעיידין עליו לל תוך ג' ימים כידוע ומי זה לתר שרלתה חותו תוך ג' ימים להרונתו וכל דלוכל ספיקל קלן דעת הרשב"ם ז"ל הכיו הר' המגיד ז"ל פ"ג מה"ג דלזולין לתומרל יע"ש ורכים חשו לפברתו כידוע :

הספק הה' שמל לל חשיבה גויה זלת מל"ת כיון דשלל חותה העד השומע

כנתיס מהיכן לחת יודעת שאכו לחלוק הנו' נהרג והשיבה לו חמ"כ ומפשר דנפקח לה תו מתורת מל"ת וכסברת הרב מהר"י קלנדיוטו ז"ל הכיח דכריו מרן החבי"כ ז"ל בכב"הג ח"הע ס' י"ו הג"ה טטו לוח קפ"ס ולכאורה נרחה שהרב כב"הג ז"ל סס הסכים עמו כוה יע"ש:

הספק הו' הוח זה דלח נתבחר כדברי הגוזיק הנו' שרחתה לוחו לכח דמצנה שלוחה שבידו פניו וחוטמו קטנים לוי לכח ח"כ פרטוף פניו וחוטמו לין מעידין עליו דלח ח"כ פרטוף פניו וחוטמו קטנים כדתנן כפ' כתרת דיבמות ופסקוה כל הפוסקים ז"ל וח"כ שמח לח היה פרטוף פניו וחוטמו קטנים כשרחתה לוחו הגויה הנו"ל ולפשר דחיבנן לזה לחומרח:

וכדי לינאת ידי חובת כל הפניקות הנו"ל להתיר השם וו מכבלי עינוגה

ניך לבי לעמוד תחלה ורחה למען דעת סס ינהג זהה זו מידי לוקוד דקוריותה כיון דזה ווהד מו' שנים שנעלם כעלה הכו נהלוק הנו' ומיום התעלמותו ולח עליו קלח דלח פסיק שכהרג בדרך ללח דלח היה עליו עדות כרורה הו לפי' עדות מפי גוי מל"ת עד עתה וכבל הזמן הנו' נשבח כמת מלב וליבד וכרו ממש ולח נודע עליו שהוח חי כעולם כלל וח"כ יש לדון דנפקח לה מלוקוד דקוריותה דהשתח חיש ולח נשלר עליה כ"ח לוקוד דרבנן דוקח וכדחזינן לה למר הרב המבי"ט ז"ל כח"מ סי' חל"ה שכתב וז"ל מי שיהח ממקום פ' לנלבת לתקוע פ' לביתו ולח הגיע לשם ונבבד זכרו ולח נודע מקומו וליו וכח גוי מל"ת שרחתה יהודי בלותו כי"ת נהרג בלותו הזמן הוח הבר שרוכו למיתה שהם היה חי היה שב לביתו:

ונראה דעדיף עדותו זו מעדות משהל"ם דהם נשהת לה תנה ועטמה דסבירה הוח דקרוב להתגלות מי שנבבד כיצוב שיהה ממקום לחד ונבבד ולח נודע היה הלך ונשבח זכרו ממי שנבבד כיש שפירש כסביבה ולח נודע לחוזה מקום הלבה הסביבה ונשבח וכרה שהבבד כיצוב לחר שמתפשטין ביצוב ולח נמצה מי שרחה לוחו ומי שפגע בו דעתו של הדם קומבת יותר לומר שמח או שנהרג ונבבד כיש לין מקום לתפש לחריו ונם שנשבח יכרו לין הדעת קומבת כ"כ לומר שנטבע ומן הלפשר שהוח פקיים רחוקים והוי ספיקה דקוריותה ומוהיים עליו חומרי חיים ומתים וכמו כן הם הועד כי בלמטע הדרך נהרג הדם והודע כי בלוחו הדרך כה פ' שיהה ממקום פ' ונבבד זכרו יבדוק עדותו זו להתיר ויתר ממי שהועד עליו שנטרפה ונתפבה הסביבה ונטבעו כיש שהם נשהת לה תנה אע"פי שיש לחוש שמח נודמנה לו דק ונטבע רחשו ע"כ גל וגל משום דהבה הם נודמנה לו הצלה מן הרוצחים ולח היה הוא הנהרג היה נודע מקומו ליו בכל היצוב ולח היה נשבח וכרו כיון שנתעלם כיצוב הוי כסברה שכי שהרג ממי שנטבע כיש ולהכי הם אבדו נשהת לה תנה וכמ"ש הרב ז"ל וכיונה כדברים שלו שרובם למיתה ודי דבר זה כיונה בלו שהיה ה' יהודי יהוב שיהה ממקום ה' לנלבת לביתו למקום לחר ולח הגיע לשם ונשבח וכרו בכל לותם המקומות ובה גוי מל"ת ולמר שנהרג לחר בלותו הדרך בלותו הענת שרוב בל מי שנשמע עליו דבר זה הוה למיתה לפחות לנמרי סגי בהכי דנפקח לה מלוקוד דקוריותה והם נשהת לה תנה ועם כפי'

כסי' כ"ה הנו' ראו הכיוצ לנו דכרי ס' פ"מ שכח"ס סי' נ"ן כתי' הנו' ודחק דכריו ז"ל ונשוב לחייתי סייעתא לס' המכי"ט ז"ל הנו' מתשובת ס' ת"הד כתכיו ס' קל"ט ומתשו' מהר"י כי רכ סי' י"ג וסיים וז"ל וז"כ לין זאת שכרית יחידית ונמלאת כנדולים ונס כח"ח לא מצאנו מי שיקלוק כשכרית זאת וכו' עכ"ל וע"ש · נס כאר החיים ס"ס ע' ס' ו' הכין כן נדעת המכי"ט ז"ל ומביא הכי לחיה לכ"ד ונס הוא דחה דכרי ס' פ"מ ז"ל וכתב דהפ"מ נופיה כח"כ שעשה קנין מתשו' המכי"ט הנו' ז"ל וסיים וז"ל ולדידי חזי לי דכדאיס הס קרת"ה ומהרי"ו ז"ל לסמוך עליהס ולהוציא מלסורייתא דאורייתא כטעס זה לאוד עכ"ל וע"ש נס ה' הפוסק שכנדון ה' חק"ל מ"כ ס"ק ע' ס' ו' וה' הפוסק שכנדון ה' חק"ל מ"כ ס"ק ע' סי' ז' וסי' ס' הכי נמי ס"ל וכ"ש ה' נחמן שמואל ז"ל וה' כמ"ח ז"ל הנו"ל · והנס שהרכיעס חס"ל ותק"ל ז"ל שס חלקו עליהס מ"מ מידי שכרתא לא יצלנו ול"כ כנ"ד שוס הלים הנעלס לכו נלחיס הנו' כשלה שנודע לכל שיש מכיתו לעשות מלאכתו ככפריס השמוכים לפס העירה ולחזור לכיתו כפעס כפעס והלך נשס ולכיתו לא חזר ונשכח זכרו ונלכד הנס שלא הועד שוס עדות שמצאו הרוג כדרך הנו' וכומן היות כלל עכ"ז נראה כרור שדין זה כמחלוקת הוא שנוי שס ישלת לשתו מסכנת לסורייתא דאורייתא או לא כל הנו"ל ותו ודאי דלזלזון לחומרת לומר דלכתי לשתו כלסור תורה קיימת כיון דרוב הפוס' ז"ל ס"ל הלא שמכו על דכרי המכי"ט ז"ל להקל כוותיה לפי' כדליכא תרתי לגריעותא כ"ל לסניף מיהא וכמ"ש ה' חק"ל ז"ל ס' ו' הנו"ל ועש"כ ווה כרור :

אמנם רואה אנכי דבכ"ד לפשר דכ"ע יודו דנפק"ל לשת נשעלס הנו' מלסורייתא כיון שעכרו זה כמה שנים יותר מו' שנס דנשכח ונלכד וכרו לנמרי ונס מיום שנשעלס כבר יצא קול הכרה שנהרג כדרך ההוא וככה ג' חיזקן לה' המכי"ט ז"ל נופיה כתשובה לחרת שס כח"ח סי' שכ"ו שכתב על כ"ד לחר שהניח תשיכת רכוו מעולם ז"ל דק"ל דלפי' כקול הכרה כעלמת שנשמע שנהרג ולא נשמע עליו שהוא קיים לפי' שלא כח מעולם שום נוי מל"ת מותרת לשתו להנשא ונוכה כתוכתה קיים ע"ז וז"ל כתשובה זו יש מקום להחיר לפי' שלא היה לנלי הכרה כעלמת וכו' ומפני כי כתשיכה זו כתוב שלא נשמע עליו שהוא קיים כ"ל שלא תנשא עד מלאת י"כ חדש מיום התעלמותו שם לא נשמע עליו תו"ז שהוא קיים כ"ל שנשכח וזכרו מין החיים וזכי לדכר נשכחתי כמת מלב שהס יכ"ח עכ"ל יע"ש :

הרי דהמכי"ט ז"ל כתשו' זו קרי כחיל דכעכרו עליו יב' דיצא דלוכח עדות נמל"ת שמצא הרוג כדרך לפי"ה התירה לונשא כעכרו עליו יכ"ח ע"פי קול הכרה כעלמת כרוך עדויות שלין לסמוך עליהס לכרה כיב"ש **והן** כמת כי רוב הפוס' ז"ל הלחרונים ס"ל דנס כלוקה תשו' דהמכי"ט ז"ל סי' קל"ה וכו' מיירי דהמכי"ט ז"ל לא התם נמי כעכרו עליו יכ"ח ג"כ וכבר הלרכתי כזה כתשובה לחרת ועל נשת הנעלס אלא חנכיני ולקשתי כלומריס כל סכרות הפוס' ז"ל דס"ל הכי עכ"כ ·

מ"מ הרואה ירלה נס' נוכח הנלחן ז"ל כח"ס סי' י"ד דלוכתי כידיה תשו' מהרמכ"ח כב"י דס"ל למר דכעכר עליו יב"ח נפק"ל מלסור תורה והכריח הדכר יע"ש והיה לתשו' שהכיאה הגו"ר ס"ה הע סי' נ' ס' ו' וע"ע שס כסי' י"ו דס"ל כהמכי"ט יע"ש וה' נוכח הנלחן הכריח שס כדעת מרן כב"י ז"ל דס"ל למר כהמכי"ט ז"ל וכסו"ד הי"ט ע"כ קנלה הוא ז"ל דכשעכרו עליו יב"ח כ"ע יודו נס' המכי"ט ולכ"ע נפק"ל מלסור תורה וכס"ס מותרת לנמרי יע"ש גס כהיותי כעי"ק כירושלס תו' שנה שעכרה רלוניו שס ספר הנחמד חיים ושלום ס"הע ח"כ הנד"מ לה' הגדול מופת הדור מוהרח"כ ז"ל והעתקתי ממנו מ"ש שס כסי' ס' וז"ל הנה שמת כי המ' י"ט ס' קל"ה כ"כ להקל כנמלא הורג כדרך ולכאר חדש לחד דלמרי שזה הוא הנהרג ויצלת מלסור ס"ה דלו' וכזה לא נתן המכי"ט נכול שיעור הזמן המוגבל כמכואר כדכריו שס דמין זה תלוי כשעור זמן כמובן כי תכף שבא העד הרלוי להעיד מהני ועי' לה' כ"כ ח"ח ס' מ"ו וכ"ם ר"סי מ"ח וכע"ם ר"סי פ"כ דע"ה ע"כ כרס סי' שכ"ו לא מיירי המכי"ט כ"ח כשלא יש עדות כרורה עליו שמת אלא יצא עליו קול הכרה שמת אלא נשמע עליו קול שהוא קיים כמ"ש כתשו' הר"מ ס"ס ככה"ג שתנשא לפי' שלא כח שום עדות כרור עליו שמת כלי שיצא קול הכרה שמת כלא שום עדות ולפי' נוי מל"ת כפרטות על היום הזה שרלסו הרוג כתב המכי"ט ומפני וכו' ע"כ ועיין עז"ן רי"ט ע"כ הי' דכתשובה זו דסי' שכ"ו דהקיר כשעור זמן שעברו יכ"ח ונשכח וזכרו לוקו מזכיר כלוקה תשובה שיהא נמלא הרוג כדרך וכמ"ש כסי' קל"ו וכי כסי' קל"ה הוא ע"י עדות וכסי' שכ"ו הוא כלא רלינו הרוג ע"י קול הנשמע עליו שמת כי היכי לחודיה קלי' : **ואחהמ"ר** מהנו"ח ז"ל לק"מ מ"שהק ע"ד מהרמ"נ כי המכי"ט ז"ל הכריח יב"ח גס כי ימלא הרוג כדרך דליתיה לנה כלל כמכואר כסי' שב"ו דמיירי כנתינת זמן יכ"ח לא הוכר כלל הא דמלא הרוג כדרך יהוא כרור ועמ"ש כס' זמן ממשחה ד"ן ע"כ ס"ס ק"נ מקו' עיונוך ע"ש עכת"ד בקיצור למנוני למדין הכעכרו עליו יכ"ח הנס שלא נמלא שום הרוג כדרך לס' המכי"ט ז"ל מותרת להנשא לפי' לכתלה והנס דלא קי"ל כוה כהמכי"ו ז"ל מ"מ כדי להוציאה מלסור תורה כ"ע מודו דנפק"ל מלסורייתא דאורייתא הנס שלא נמלא שום הרוג כדרך כ"ם וק"ו כנדו"ד דעכרו עליו יותר מז' שנים ונשכח ונלכד וכרו לנמרי וכלומתם היומים שהלך ולא חזר תו"מ יצא עליו קול הכרה שמת ונהרג כידוע ודלו דכתכ"נ דנ"ד כ"ע מודו דיצאה נשתו מלסור תורה וקיימת כלסורייתא דרכנן ועפ"י העדיות והספיקות שנתכארו לקמן לפניכו יוצלת ל"כ מלסורייתא דרכנן ומותרת להנשא לכתלה לכ"ע ובפרט דלמינהו ולמ"ס דע' פי העדות דנד"ד לין לנו לנוקיכוס לכל הנ"ל דהנס דנולת דלכתי רכוע עלה לסור תורה ל"ל מדאורייתא מ"מ ע"פי העדות דלשתכח כנדו"ד יצאה לשנו מכללו עיונוך ושרויה להתנשכה לכתלה וכמו שנכאר כס"ד : **ולהיות** דיומיס הללה ימי המעצה לתוקומי נירסת ויומי התשובה לינון ולין הפנלי מסכיס עמדי להלדיך

להחזיק בכל פרט ופרט להתיר הספקות הנ"ל ·
ברוס אמיר ע"כ אבל בדרך קצרה ותכלת ואומר הנה
על התר הספק הראשון דלא נזכר שמו ושם אביו
ושם עירו לזה אין שייב דשמו ודאי הוא איכא דכיון
דכ"ע קורים אותו כשם שנקרא אר"ל שהוא היה
אביו של נקלוס שהיה כבן שמו נקלוס והכי מורחייהו
דקאמרי דכשהלדס כך בימים ולו בן קורים אותו
אביו של פ' כידוע ז"ל דהרי שמו ממש דפקי' בכוונתו
הסבימו הפוס' ז"ל דהוי כשמו כ"ש כשם זה אביו
של פ' דודקי הוי כשמו ממש וזה פשוט' ועיין להרב
גט פשוט ז"ל ברוס סי' קכ"ט שהכשיר לכתוב כן
בגט אפי' במקום שם המגרש והכיר רקיק מכתוב
דשמואל ועב"כ ועיין להנאון החיד"א ז"ל בחיים שם
סי' ל"ו בלשה שהיתה נקראת שם לולו מ"ש בזה
ועב"כ וע"ע בס' הורקה דכ"ד להרב מהרי"פ ז"ל
כד"ד מ"ה שהעתיק שכ"כ כירושלם ת"ו בתמוז
תרי"ג במקום שם אבי המתגרשת כת אבי נסים וכ"ש
מ"ש בזה · ושם אביו דליכא לה אינא שם קומנותו
וכבר עלתה הסכמת כל הפוס' ז"ל דשם קומנתו
ממלא במקום שם אביו וכמו שהזיך בזה גדול
אחרון הרב המיס בתשובה ח"הע סי' ס"ב
ושם אסף היש טיהור כל להקת הפוסקים ז"ל דס"ל
הכי יעש"ב וגם כבר הזכרתי בתצו' אחרת הנו"ל
דכשהנוי מל"ת מדבר על היהוע וכפרט בה"ק
היודיעה כנוסח דמרו"ד אבל נקלוס היהודי אל
מנג"ד נהרג כדרך ההוא וגם אינא קמן העדאת
העד השומע שהעיד שהנויה הנו' היא מכרת
ויודעת להיות הזה אבן נקלוס הנעלם בטוב היודיעה
מקדם קדמתה שהיה עושה לה ולכל בני הכפר
מלאכתו בכיתם וגם יודעת הנוייה הנו' שהעד
השומע המדברת עמו יודע ומכיר לאבן נקלוס
הנו' שהם מבני עירו אחד ושם נעלה יחד כמה
פעמים בכפר הנו' · בתופן שזה אבן נקלוס הנעלם
יהוע ומיבר בין שניהם דהיינו לנוייה הנו' ולהעד
השומע המדברת עמו ולהכי כתו דבריו בפשוטות
כמדבר על היהוע דהל"כ הולכ"ל היא אחד יהודי
שמו אבן נקלוס נהרג בחוקו דרך ומדאמרה אבן
נקלוס היהודי אל מנג"ד הוי מדבר על היהוע בין
שניהם וכאמיר ממש וכבה"ג עלתה הסכמת רוב
בכל הפוסקים ז"ל דכשמי לבד שני ומקני ולא
בעינן תו לא שם אביו ולא שם עירו כ"ש וק"ו
בנדו"ד שמו ושם קומנתו דהוי במקום שם אביו
כנו"ל דודקי דלא בעינן תו שם עירו כיון דהוי
דבריו במל"ת במדבר על היהוע בין שניהם בנימוס
ממש וגם דבנדו"ד דאיכא שם עירו כמי כיון דאיכא
הנוייה במל"ח להעד השומע ממנה היו הדברים
שהיא מדברת בכפר הסמוך לעיר הנעלם ובכה"ג
עלתה הסכמת כל הפוס' הלחי' ז"ל דהוי ממש
כמעיד הגמל"ת בעיר הנעלם ממש דלא בעינן
התם שיזכור שם עירו כיון דהוא עומד ומעיד בעיר
הנעלם ה"ק כשהיו דברי הנוי בכפרים הסמוכים
לעיר הנעלם וכמ"ש בענויתי בתצו' שבאלו הנו'
משם קלח' ז"ל וכ"כ ה' בקי המיס ז"ל בסי' ס"ב
הנו' על כ"ד בעדות כ' דהוי כב"ד ממש דהוזכר
שמו ושם קומנתו וחסר שם עירו וגם היו דברי
הגמל"ת במדבר על היהוע בין שניהם בנימוס
והקיזך כזה ה' ז"ל כיד ה' הטובה עליו והכיל כל
ס' הפוס' ז"ל שדיברו כזה והעלה להלכה להתיר
מט' הנו' ועב"כ וממנו נקח לנדו"ד ודון מינה
ואוקי בתרין וגם עי' להנאון חק"ל ז"ל במ"כ
ס"ק סי' שב"כ יעש"כ בשופן דהתריכות כזה בעת
לך למותר כי הכל מבואר בדברי הפוס' ז"ל הנו'
וכתבו' אחרת על המ"ל ומה בעע להעתיק ולכפול
הדברים וסברין פתיחו לך כל רזה · הרי לפנינו התר
הספק הראשון דנ"ד כמשמל בניתת מחלבת וגם
לזורה להתיר אשת הנעלם דנ"ד אפי' לכתחלה
וכפרט אחר שעברו עליו זה כמה שנים ואין לחוש
עוד להחמיר משום דלא נזכר שם אביו ושם עירו
להדיוק וכבל הנו"ל והדברים ברורים ·

גם לספק זה' שלא נזכר בדברי הנוייה מל"ת
מת וקברתיו · הנה התרכתי בתצו' אחרת
הנו"ל בזה ושם קבלתי בעמיר כמה וכמה טעמים
מפ"ם ומפ"ם דלא בעינן בכה"ג דנדו"ד דלומא
הנוי מל"ת קברתיו יעב"כ ומהם נקח לנ"ד דכולהו
טעמי לישתנהו בנ"ד וכמו שירתה הרוחה וגם זה
ברור מלד ·

וגם עד הספק הנ' דאשתכח בנ"ד דשמע כל
כונת הנוייה הלזו דוקא למרמי
לומתא וכו' כנו"ל הנה גם ע"ז פקחתי עיני שם
בספק אשת שבאלן הנו' ושם הבאתי כל דברי הפוס'
ז"ל הם המדברים בפרט דק"ל דכל כה"ג דנד"ד
ליכא למיחש להתי אשת מהטעמים הנלמדים
בלמת כדבריהם המובאים בספק דין הנו' ומשם
בתר"ה דה"ה והוא הטעם לנ"ד דאין לחוש לזה כלל
דאין שום הפרש בניהם אפי' כמלא נימא כלל וכמו
שירתה המעיין שם ויעפוט בפרק ·

אתאן לספק הד' דאתרע בנ"ד הלזה דלא
אתרע בהחוא נדון כלל והוא זה דשמע
רבתה אותו אחר ג' ימים להריגתו ואין בעינן שירתה
הרוחה את הנהרג תוך ג"י דוקא ובספק דס"ל
להרשב"ץ ותשובתיה ז"ל דמזלי' לחומרא וכנ"ל ברוס
אמיר ·

הנה על זה בבר רמיתי בספרי הפוס' דשטוים
ואחרונים המובאים בכ"י ת"הע סי' ו' ז
וכבכ"ה הנ שה הנב"י מתוך תל"ו עד חות תמ"ט וכיד
להרן שם מ"ק ומ"ת הנ"כי ועב"כ והרוחה ירתה
בדברי הפוס' ז"ל הנו' דנקטו' להקל בס' אשתהי
דיבשה שבן פשט המנהג להקל אפי' בעד הרוחה
וכפרט בעד השומע מפי עד הרוחה דודאי נקטי'
להקל דהראשון רתה תוך ג"י להריגתו וכבל מ"ם
גדולי הפוס' ז"ל המובאים שם ע"ע הלא בספרתם ·
ועד אחרן החבם עיניו יחזו להנאון ה' ב"ד ס"ם
ז"ל בתצו' ת"הע סי' ג' דק"ג ע"ב מ"ם בזה וז"ל
הספק הד' מה שלא נזכר בדברי הנוי בשרתה
מושלך לשמבי הלו שם היה בתוך ג"י להריגתו או
לאחר ג"י ושם היה לאחר ג"י ליתא היכרת ובדתנן
פ' התשה בתרא אין מעידין אלא עד ג"י ופרש"י
ז"ל משום דחיישינן שמא נשתנה פניו ואין זה שם
הבורים · ואמנם בתבו התום' והרא"ש ז"ל שם בשם
ר"ת דשם גופו שלם אין מעידים עליו · ואפי' אחר
במה ימים דניכר הוא וכו' אמנם מהרי"ק הסכים
דהיכא דאיכא נאבל בפניו וגם גופו שלם מאחר
דרבותי' בעלי התום' ז"ל בתבו שהוא דבר פשוט
להתיר וכן מוכר"ר עזריאל דבתרתה הוא הלבה
למעשה

הלכה למעשה כר"ת וכן הר"מ דכתרא הוא וכן הטור לא הכיא שום חולק פשיטא דנרחים הם לסמוך עליהם שלא בשעת הדחק וכ"ש כשה"ד ומרן מהרי"קו בסי' ו' מתצו' נרחק שהסכיים לזה וכסי' י"ד כפי' אחמר וו"ל ועוד דאפי' אחר ג"י כיון דמשמע מדברי הגוי שהיה גופם שלם נרחק דשפיר יכול להעיד עליהם אפי' אחר כמה ימים לדעת ר"ת וכן הסכיים מוהרי"ם וכ"כ מהר"מ כשם ר"ת ובתב מהרי"ק דאפי' לדברי החולקים עליהם נרחה דה"ד וכו' וכל"ד דמשמע שהיה כל גופם שלם וגם לא היו נחכלים כפנים שהרי לא יאמר הגוי כן אפי' לא רחה אותם עד אחר כמה ימים שרי עכ"ד מרן ובתב הכל"ה שכן הסכיים מוהרמ"ב בסי' ק"ה יע"ש ' כ מצינו למרן דכל"ד לדעת מר"ן ז"ל מעידין עליו אפי' אחר כמה ימים דמסתמא אמרינן דהיו גופו ופרצופו שלמים ומצו"ה ים להעיד עליו אפי' לאחר כמה ימים וכן הר"ב מהרשד"ם ז"ל בסי' כ"ד לא מלאו לבו להתיר ולסמוך על ס' ר"ת הלזו גם מהרח"ם וכו' וא"כ לכן נמי כנד"ד יש לסמוך להקל ' אמנם כ"ז הוא הנה כמונח שעברו עליו ב"י כולהי לכל הם נמצא הרוג ולוכל דודע הם עברו עליו ג"י הו לא הנה בזה ים מחלוקת עצום כין הפוס' דאשונים גם בזה כתב ר"ת התלוין דנמצא תוך ג"י להריגתו כ"כ התום' והרא"ש ז"ל משמו שם שהתום' כתבו דין זה דמסתפקים והרא"ש והטור ורי"ו כתבו משמו כדרך זה ודאי וכ"כ הר"ן והריב"ש כתבו' שהתום' לא כתבו הדבר בבירור אלא לדיוכל להיות ' אמנם הרוחק ירחק שבפי מה שהניח מהרח"ל ז"ל בהנהותיו כדברי התום' נרחה שיש להסתפק בזה וכ"כ הפרמ"ח בסי' ק"ג ובח"כ בסי' כ"ג יע"ש וכ"פ ה' סדר הליתו בסי' כ' ומסתייעו בזה מדברי רי"ו והרא"ש ז"ל שבתבו לא ר"ת בפשיטות גם מפסקי תום' וא"כ דבריהם כרורים יע"ש ' אמנם הרשב"ם נסתפק כדבר ובתבו משמו הר"ן וה' והריב"ש וכ"ו ז"ל דאפשר דהא דהין מעידין עליו עד ג"י הו"ל משום דהורוחת ואפשר דהו"ל משום דהבנן ודוחק דמתני מכרעת לחומרת וכ"י בתב דמסתבר לקולא והרשב"ם תלה בנ"י המשנה והריטב"א בתב דמסתבר לקולא ויש חוששין להחמיר עכ"ד ומר"ן והריב"ש שבטו להחמיר וכו' אמנם מרן מהריב"ל בתשו' סי' י"ב ומהריב"ן סי' י"ח בטו להחמיר כפשיטות הרשב"ם גם כת"ה הכיא שברת החרונים וכ"כ כנד"ד היה נרחה להקל כס' המקילין מאחר שרבו הפה גם שהפ"מ ופרמ"ח הכי ס"ל והמה רבו כל דברי הפוס' ונטו להקל ומה גם שבתב הפ"מ סי' ס"ו שכך עלוזק הסכמת כל האחרונים ' אמנם מי יערב לב לבו להקל נגד דברי מר"ן וכו' אכן כ"ו אלו היה הדבר לפנינו והוא תומר דלא ידע הם עברו ג"י אבל אי ליתיה קמן דלמיולי הו שהוא עד השומע מפי עד הרואה ולא ידע הבד הם הבד הראשון נתברר לנו שהיה בתוך ג"י הו לא הנה בזה בתב הר"ב בסי' כ"ו והתרמ"ח בסי' כ"ג ובקי' לאפי' הרשב"ם דנסתפק בזה להחמיר והוא רחם המדברים בענייו זה כי ממנו תורה זו ויולחה מודה בזה התלוין שהבד נתברר לו שהיה בתוך ג"י וכו' ואחרי סברת זו היה להקל בשמע"ש ' ואלו הכיא

לנו הכנ"ה גם תוס' תנ"ל להקל בהפוסקים הראשו' ואחרו' שהסכימו בזה להקל לענין לשתקי ובו' וא"כ אלן נמי הא ודאי נם בב"ד נמי סמכינן להא בב"ל יע"ש ·

וממנו נקח לדון ולהורות כן בב"ד הקוף עד מפ"ע דודאי דסמכינן להא להקל בס' משתקי ובמדובר ' וע"ע להרב בתר הנגיס ג"הע ס' מ"ח שהתיר בפק זה בס"ס בכל הכו"ל ויע"ש ·

תו איבא טעמא לחמירא תירוא להקל בכל בה"ג דב"ד והוא זה דכיון דמסתמא לחמירין דהו"ל נופו ופרצופו שלם בש"מ מרן בתשו' ומהרמ"ח ז"ל ובכו"ל ובכה לוכה פלוגתא דרבוותא דלר"ת מעידין עליו אפי' לאחר כמה ימים ג"כ הו"ל ס"ס בפק אי הלבה בש"ד דהוכא דנופו שלם לא בעינן תוך ג"י ועוד בפיקא לחמירא שמא תוך ג' רחקו והו"ל ס"ס המתהפך וע"ו סמך מהרשד"ם ס' ל"ה וכו' ומהרח"ם שבקו"ב ובסי' ק' ומ"ו ומהרי"ק סי' י"ד ועוד בש"ה ופוסקים נקבלו בלו ג"כ בדברי הנאון מהרש"ל ז"ל שם בב"ד דק"ד ע"ש יע"ש ' ועוד לוכה לסרף לזה בב"ד מ"ש מהר"ם בתשו' דבלדם נוכר וידוע למעדיו מעידין אפי' לאחר כמה ימים וסעיף זה הביאו מהרא"ח ס' כ' וקפ"מ ס' פ"ד ופ"ז וה' בני יעקב וה' מהרש"ל שם וסיים ו"ל סוף דבר הלית לן למיחש מחמת הספק הד' עכ"ל ויעש"כ ·

והגם דאנן בדיון קבלנו עליהו הורחות מרן ז"ל וכפרטי להחמיר בלחומר עדות החמורת וחזינן ליה למרן ז"ל בש"ע ס' ח"ע סי' י"ז ס' כ"ח שבתחולה הביא ס' ר"ת דס"ל דהא דהין מעידין עליו הא כ' תוך ג"י ה"ד בשהוא חבול בפניו אבל אם לוכו חבול בפניו מעידין עליו אפי' אחר כמה ימים ע"י טביעות עיניו של נופו וצורתו ושוב בתב מרן ז"ל ו"ל ולהיכו מחוור בעיני הלחרונים עב"ל ומדבבו ס' הלחרונים החולקים על ר"ת בלחרונה ב"מ החיים מרן לבכ"ת ודלא בר"ת ול"כ ה"מ להקל ולמעבד ס"ס לקולא במקום שמרן ז"ל מחמיר דלא בר"ת ז"ל · **הנה** מ"מ ליה לן למחש להא בללא דבבר נתפשט החורחא דעבדינן ס"ס לקולא אפי' במקום שמרן ז"ל מחמיר וכמו שהרבתי כיה בעניותי כזה בספרי הקטן ס' ט' בפסק ענלות דבלחים והבחתי שם בל סבירות הפוס' דס"ל ובעש כ ומבמ"ל שו ר במאי דקמן בנדו"ד בת"ג ממש דקיימינן ביה בקחי קפיקא נופיה עמד עליו גדול לחרון מופ"ת ס' מהר"מ לבטון ז"ל בס"ת מוכח הלאלן מ"הע ס' י"ד שנסתפק בזה בב"ד שם דב"ב ע"ב ועמד בס' מר"ן ז"ל שנטה דעתו להחמיר בש"הע בלה בר"ת וא"כ מי שם פה להקל הבך הסכמת מרן והגם דבלמת לחן קחזינן רבים ועצומים מגדולי הרשונים והלחרונים שהקלו בבינוים בב"ד מכח ס"ס שעשו והוא ס' דלשתי ג"י ומתא"ל דלשתי ס' לי קי"ל בר"ת דס"ל דבל שנופו שלם מעידין עליו לפי' לאחר כמה ימים עי' מהרשד"ם ומהרח"ם דה"ל ניחת לדידהו דלא קבלו עליהם הורחת לוזה פושין להקל לו להחמיר מש"ב לחן דקבלנו ס' מרן בין להקל בין להחמיר לדיון לא חשיב ס"ס ושב"ב ה' לוריים גדולים סי' קכ"ו ולפ"ז

אתאן

ועוד נראה

אמנם

דבר הכתוב

ועד הספק

הנך רואה

אם כן"ד ממש ולא פקפק כה הרב מנד זה כלל
גם העומד ע"ד מהרח"ש סי"ג ירלה כן וכסוף כתב
ועוד שלפחות הדעת נוטה שהכיר את יוסף יפה
שהוא הזכירו וניכרים דבריו שהיה מכירו עכ"ד
והרי כל עדות הגוי אם שמעו הרוג ופל הדבר
שכת' הרב וניכרים דבריו וכו' הוא שהיה מכירו
בחייו וע"ם סו"ד מה לנו להאריך בדברים פשוטים
כי אין לנו לחוש לספיקות כאלו כ"ו דלוכא רשותא
קמן עכ"ל עש"ב ותבו' מר"ן ז"ל שניין לנו הרב
ז"ל היה לענין משתכי ג"י וע"ז כתב מר"ן ז"ל אם
דאפי' היה אחר ג"י כיון דמשמע מדברי הגוי שהיה
נופש שלש וכו' שפיר יכול להעיד עליהם וכו' וכ"ד
דמשמע שהיה כל נופש שלש ונם לא היו נאכלים
כדנים שהרי לא אמר הגוי כן וכ"ן עכ"ל וע"ש ·

הרי שכתב להדיא דמסתמא אמרי' שהיה
כל נופש שלש ולא נאכל בפניו
מדלא כיאר הגוי דבריו דאם איתא דלא היה נופש
שלש הו"ל לפרש ועוד הכיא הרב תנא דבי חזקיה
ז"ל שם מדברי מהרי"ח ח"א סי' פ' שנסתפק כתבי'
שמא לא ראה נופו שלש ובקוף התיר ולא חש לה
יע"ש ונם מדברי הפ"מ כתי' כ"ו הכיא שכת' שם
שעל הסתם הנופות שלמים כפרנופיהם כמלהו וכ"ו
שלא פי' שנמלא נאכל בפניו לו חסר לחוזה דבר על
הסתם דיעין לה שנמלאו שלמים וכמו שמוכיח
מתשו' כ' המתורות הנדולים מר"ן ומהריק"ש
ומהרשד"ש סף"ט עכ"ל נס מלאתי להרב פרמ"ל
סכ"נ מח"כ כתב וכ"ד ודאי רלה נופו שלש כל
שלא פי' הגוי דלא היה נופו שלש ע"כ נס הרב כני
יעקב ס"ו הכיא מ"ש מר"ן ומהרשד"ש הנ"ל
ומהרח"ש שמ"ה דהיכא דכתו דברי העד סתומים
ולא פי' אם היה נופו שלש יש לנו לתלותו בחזקת
שלש שאם מלאתו חכול הול"ל ובמק ע"ו לנבי משתכי
ג"י להתיר כש"ם יע"ש ·

והנם דחזינן למהרח"ש כש"ו ומ"ה שלא שמך
כ"ך על דעת מהרשד"ש הללו דתלינן
בחזקת שלש להתיר מע' שפק שמא ראה נופו
שלש ום' אחר דכשמ"ה אחר שהכיא דברי מהרם"ש
פתב עוד נראה שים לנרף ולנדד לזה להתיר מע'
ס"ם שמא מלא שלש ותל"ל שנשתת וכו' שאיברת
דלעניגם' ר"ת היותי סומך עש"ב מדברי מהרם"ש
דמוק' ליה לחזקת' אחר שהיה שלש וכהלטרת ט"ל
שכתבתי לכן כש"י כעדות הגי' נראה שמך ע"ז
ומ"מ ככר מלינו לרוכת דרכוותא שמכו ע"ז ולפ'
דמהרח"ש כתב כן ג"כ לרווחא דמלתא נס מהר"ם
הלוי סי"ל כתב דלפ הטעד אינו לו שהיה עד מפי
עד ויכו' שלא ראתו חכול כפניו נס הכנ"הג סי"ז
הנ"הטו לותי שע"ל כתב כן מש המ"כ סק"ט ועש
דמהרמ"ה סי' כ"ו ס"ל דמסתמא ל"ל שהיה שלש
מ"מ ככר כתב הרב מהר"ל הלפנדרי ז"ל שם דכיון
דזה הפך הקמת כל החחרונים אין לזוז מדבריהם
וכ"כ הנאון מהרש"ב ז"ל בב"ד ס"ם סי' ג' כפ"ה
דק"כ ע"ד יע"ש ודון מניהו וזוקי כחדרין ממש
וכמוכן :

תו חזינא דחיכת ט"ל בב"ד דאין לתוש ולומר
שמא לא היו פ"פ ופדחת וחוטם
קיימים וכנו"ל והוא ממ"ש להפ"מ ו"ל ח"ל סף"ד
טעם מחודש שמועיל בכ"ד המציאו והוכיחו מדברי
מהרח"ש סי' ח' ע"ל גוי המגיד שמלא להר"מ שוכב
הרוג ונם מכה בגוופתו שבתב שם ו"ל ולמעשה כל
שנופו שלש ולא נתלל כפניו ולא נודע שם הוא תוך
ג"י כה"ג דב"ד וכו' הרי שבלשונו זה כתב כל שנופו
שלש וכו' והלו כש"ו לא כתב כ"ד משום דבב"ד
דקי' ו' לא היה ברור בדברי העד שהיה נופו שלש כי
שם להיותו הדבר עמ"ע ולא פי' בדבריו העד
הרחשון תלינן שהיה שלש תמנם כב"ד דקי' ה' כי בא
הדבר מפורש בדברי העד הרחשון כתב היכא שנופו
שלש כב"ד משום דשם היה ברור בדברי העד
הרחשון והוא מדקאמר שמלאו הרוג ונם מכה
בגופתו דברחה מזה בפשיטות שהיה פרנופו שלש
וזולת בגופתו שהיה לו מכה ומדהזכיר מכה שהיה
בגופתו מבלל דבל אחר נופו היה שלש ומבא קא ילוף
הפ"מ ז"ל לב"ד דשמרה הגויה שהי"ל טוייאדאם
ברחשו דמשמע מדלא כרט אלא הטוייאדאם מבלל
דבל אחר הגוף שלש וב"ב מהר"ח ברודו ז"ל
אם ועוד הבימו הרבים הנ' אם להיות הדבר
עמ"ע ולא הזכיר שהיה חבול מוקמינן ליה בחזקת
שלש יע"ש וע"פ ד"ק הו"ל הטעם בב"ד דמדשמרה
הגויה לעד השומע שרחתה את אבו נאלא הרוג
ונופך את לגופו ולא פרטה אחר מבלות בלל מוכח
להדיא שבל פרנוף פניו וגופו היה שלש לנמרי וכן
מוכיח מהרש"ל ז"ל אם דק"נ ע"ב מדברי הרבנים
הנ' לב"ד דלא פרט כי אם נקור העיניים מבללא
משמע דאם מבלה אחריתי לא הוה כיה וכהיא
דמהרח"ם והפ"מ ז"ל הנ' וש"ב נמלא דאף אם
נאמר דמהרח"ם לא הבים כהיא דמהרשד"ם
דמוק' ליה בחזקת שלש מ"מ כהא קא חויל ומודה
בש"ם הפ"מ ז"ל סו"ד אין בחן בית מיחום בלל
וכו' ואין מי שיפקפק בזה בלל עכ"ל וע"ש וב"ב
הרב הגד' ראם על תרן בבל וע"א במהר"ר משה
מייוס ז"ל בפס"ד ענונת אשר הוכח בס' הנחמד
הבד"מ דב בדבות להרב נבדו היו בסו' הספר וע"ש :

הבלל העולה דבלע"ד דאפת הנעלם אבו
נאלא אל מנ"ד דב"ד שריח
להתנהג לבל נבר די תלבי בי הוחרה מבבלי ע נוהג
לנמרי ע"פ הדין החמת והנדק בבלע"ד להלבה אבל
למעשה עד אשר יבימו עמי רבנן דפקיע שמייהו
מע' הרבנים המובהרים יב"ו ואם יעלו דברי לרצון
לפניהם נם ידי תבון עמהם להיות סניף להם
בשריותא דהאי אינתתא ואם לאו דברי לעו ואין בלא
היו ונו"י י"מ ויתן מבי"ר הלב"ד ושירת דמן
מבריות :

והוא הנעזר

יצחק אבואלעפיא

ס"ט

שאלה אשה שמחלה מבתובתה לבעלה בשטר מחי'
ו"ל להיות שעברו דברי ריבותיכן ליש
לאשאו ב"ים עד שהבהלה אשה להתנרש מבעלה
ולנבות מעונו תבף שהבניסה לו ותבביטים ובלאותיה
שהבניסה דיקא ובוב עמדו מתווכי הש' ביניהם
ונמרו ביניהם שלבוף זמן היזמנ שנים אם לא ילדה

לו וז"ק חייבת להתגרש מבעלה ותקח כעד כתו' סך ת"ק גרוש דוקא מלבד תכשיטיה וכלאותיה שהכניסה לו ואם לא תרצה להתגרש כו' הנו' לזי אין לה על כעלה שום פ"ק נס מסכך ת"ק גרוש ולה מוגות ומחלה לבעלה הסך שכב מאות גרוש הנשאר לה מכבי כתו' ככתוב בשטר כתו' ולא נשאר לה עליו זולתי סך ת"ק גרוש הנו' ושטר כתו' הנו' הוא כטל ומבוטל ונם אם נשארו נשוחים וע"י כל ימי חייהם כיון נשארה עמו לבדה כיון נשא אין לה עליו כתו' רק הסך ת"ק גרוש הכ"ל דוקא וכו' תי"ד שטר המחי' הנ"ל לעולם"ו נתחרטה הנשה הנו' ממחי' הנ"ל ושטנה שמחלה כטעות היתה לאיות שהטעה אותה לחשר מקרובי כעלה לאמור לאיה כי ע"פי הדין הנמור היו חייב כעלה לתת לה כשר כתו' וזולתי מה שהכניסה לו דוקא שהם סך ס' גרוש וכלאותיה ותכשיטיה לשר הכניסה לו דוקא כין אם יגרשנה עכשיו כין כהגיע זמנו ליטא לל"ע ודוקא אם תתלמן ממנו לזו נובה מהיורשים כל כחובתה ואולם אם יגרשנה כחיים חייהו לא תוכל לנכות ממנו כדין כי אם מה שהכניסה לו דוקא ולזה נתרלית לקחת מכעלה עוד שני מלאות ומה שהכניסה כשיגרשנה וכשת שאלה לשמה לכמה ת"ח ולמרו לה שאין הדין כן שנם אם יגרשנה כעלה חייבת רמייה עליה לפרוע לה כל סכי כתו' משלם ר"ל היה חוורת כה מהמחי' הנ"ל ותוכשת כל סכי כתו' אם ירלה כעלה לגרשה וכעלה טוען כנגדה שנכר נתרלית המחי' וכיטלה לשטר כתו' הרלשונה כיטול נמור כשטר המחי' הנ"ל והיא טוענת שהכל היה כטעות ונם מכחשת לעדים שלא לאמרו לה למחול על הנשאר מכי כתו' כלל ואם היה יודעת שכריהה למחול לא היתה מוחלת כלל כי היא חשכה כי שכלתה"ק מנה הדין היו חייב לה כעלה כל סכי כתו' כמו שהכיר לה אחד מקרוביו כנ"ל ומ"ש העדים כשטר המחי' שמחלה לבעלה ת"ם כתו' להד"מ שלא מחלה כלל ושטר המחי' הנו' הוא כתוב כל' הן כלל והיא יודעת כל' הן כלל והיו נייכוים העדים לפרש לה כלשונה כל הכתוב כשטר הנו' ותאמר להם כפי' שהיא מוחלת לבעלה ת"ם מכי כתו' ואפי' ת"ל שהאמת כדכריהם שמחלה לו הכל היה כוונת נמור מאחר שהיתה שכורה דמן הדין היו חייב כעלה כל סכי כתו' כשיגרשנה וזולתי כשתתלמן ממ"ם לה קרוב כעלה הנו' ושאלו את פיו והודה שכן אמר לה ושנם הוא היה טוענה כדין הנה כי כן יורנו מ"ן הדין עם מי ויכף שמ"ה:

תשובה נלע"ד כרור דהדין עם השאה ונדקה כטענתה הנו' ומחילה כטעות הויא וה"ה כטילה ומכוטלת דהלכה רווחת כס"ק דמחילה כטעות לא הויא מחי' ותלמוד ערוך הוא כמס' ניטין ושתרת וכמה דוכתי וכמ"ש הרשב"ה ז"ל כתשו' הביאה מר"ן ז"ל כב"י ח"מ סי' י"ב וז"ל ואפי' לא נתנם כלל ושכור שתין לו כידו יותר ונמלא שי"ל מחי' כטילה דכל דלא ידע לא מצי מחיל ואע"פי שהוא כותב לו הריני מוחל לך וכו' אין כדכריו כלום עד שיאמר מדעתו כלו שוא לונם וידע שני שי"ל כיוך יותר וכדתניא וכו' עכ"ל וכבר הרב מהרי"ט ז"ל בתשו' סי' ר' נשאל על כעין כ' כמורשה הכלה דנתבשר בעד כתו' הכלה בסך מועט כעבור שהטעהו אחד מן החכמים שאמ"ל שמן הדין חמותה קודמת לנכות כתו' ועתה נודע לכלה שאין הדין כן אלא תרלה לזדרכת היא קודמת ורוצה לחזור כה מן הפשר הנו' וע"ז השיב הרב ז"ל וז"ל מעתה טענה שטוען מורשה הכלה וכו' טענתו טענה כי היתה פשרה כטעות כמ"ש מוהרי"ק סקי"ח וז"ל על תודות ח' מהחין שנתפשר עם אחר אחיו לפטור חלקו מירשת אביו כעכור ס"מ כאשר היה סכור אלא היו הנכסים מרוכים וכו' נלע"ד דכר פשוט שאין כאותה פשרה ממש שהרי הל' רווחת דכל קנין ומחי' כטעות חוזרים וכדמוכח כפ' חז"ה נבי רב ענן וכו' הרי לך כהדיא דהוה חשיב כמ"ד לך חזק וקנה וכיון דאיכא למתלי דכטעות היא ל"מ המחי' דלע"ג דהוא מלתא דלא שכיחי לינשי למיטעי דשכיחא טעותא כ"ש וכ"ש דלא שכיחי לינשי למיטעי ממון רב דמתון מעשב כוידוק דלא לינכי כל שטר כתו' משלם דלאו כשופטני עסקי' לא ודאי דשכיח טעותא דחמותה היתה קודמת ומה עשה ורואה נמורה מ"שך הפ"ח שהביא מוהרי"ק דהמס טענה מלאיו כמלי דלא הו"ל למיטעי כ"ש כהא דכ"ד דשפי' לא אמרו לא דכר ודאי דלא נתפשר אלא דטענה כשכי ואוי מלתא דעכידי לינשי למטעי דלאו כ"ע דינא נמורי ואדרכא מס' הוא מס' טפי דחמותה היתה קודמת לכלתה וכו' עכ"ל ויע"ש:

הנה הכאתי כל ד"ק הנלע"ו כי ממנו נקח להכין ולהורות כל"ד שהדין עם השאה לכטל המחי' הנו' דמחי' כטעות הויא שכן הטענה אותה קו"ח של כעלה אלא הוא אמר לה דע"פ הדין אינו חייב לה כעלה כשיגרשנה כי אם מה שהכניסה לו דוקא כמו שכן טוענת כפה אלא אם אמת הדכר שכן אמר לה ודאי דהוי מחי' כטעות ואלו כלום הוא וכן מתכאר שפיר מתשו' הרב פ"מ ז"ל כח"כ סי' ט"ו דרשונן דל"ד טען כי סכור היה שהדין עמה שהיתה יומרת לו שום כיהם פס"ד ממ"הרי והשיב הרב ע"ז דאף דאמ"ל כן מ"מ מידע הוה ידע דכל הענלס חלקו וכו' ומחו ליה וכו' יע"ש מוכח הא כעלמא הוה מהני ליה היאי טענתא וכמוכן ולא עוד אלא דלמדנו מתשו' מהרם"ח ז"ל הנ"ל דאפי' אם אלא הטענה יותם שום מרס כזה אלא היה כענמה חשכה כדעתה שכן הוא הדין שאינו חייב כעלה כשיגרשנה זולתי מה שהכניסה לו דוקא ומשו"ה נתרלית כעת כמה שנתחייב לה כעלה מחדש עוד ר' נרוש כשיגרשנה יתר ע"מ שהכניסה לו וכוה. מחלה אחר התום' הנ' כתשובתה עכ"ז נראה דהיה נאמנת כטענתה הנ"ל ומחי' כטעות הוי ול"מ מידי וכמ"ש מהרם"ח ז"ל להדיא הכי עם כ"ד וראיתי ראיה נמורה מהיא דפ' חזקת הנו' מתכאר להדיא מתשו' הרשב"ה הנ"ל כרים אמי"ר שכ"כ וז"ל ואפי' לא נתנם כלל וסכור שתין לו כידו יותר ונמלא שי"ל מחי' כטלה דכל דלא ידע ל"מ מחול וכו' עכ"ל כנ"ל ה"ה ה"נ כ"ד היתה סכורה שתין לה עליו כדין יותר ממה שהכניסה לו וכעת נמלא

נמצא שום לה עליו עדין כל סכי כתו' כשיגרשנה ה"ת ודלי דמחילתה כטלה וכתו' הרשבו' כמ"ש וכמ"ל:

והגם דהרב מהרמ"ט ז"ל הל"ל כתב ע"ז דמורשה הכלה טעה במלתא דעבידי לאינשי למיטעי דלמו כ"ע דיכל גמירי וכו' וכמ"ל וכ"כ יתמה הלואי דהיין כן כ"ד דטעותה הוי במלתא דלא עבידי לאינשי למיטעי כלל דמי פתי יסבור כזאת דשם יגרשנה כשלה לרצונו דלא יתחייב כדין לפרוע לה זולתי מה שהכניסה דוקא וכ"כ היין להתימא כעת כטענתה כלתי שם תכרל שכן הטעות כתמת הוא לגמ"ר לא מהימנה כטענתה זאת כעת הא ודלי כורכה דהכא מלבד שכבר הודם קרוב כשלה שכן תמר לה ואפשר הוי היה טועה כיה כמ"ל כשלה עוד שם דאחר שתמת דליכא לפלוגי בהכי כלל דמלבד דהרשום שהכיא מוהרי"ק וכוי ז"ל מהניה דרב ענן דהוי כטעה מלגיו במלתא דלא הו"ל למיטעי כלל וכפי"ה תמרי עלה דמחי' כטעות הוי וכיון להדיא כל"ל אלא דכל"ד מצא מקום הרב ז"ל לבטל המחי' דל"ד מכ"ח כ"ם והעדיפה מינה דהטענתא היה במלתא דעבידי לאינשי למיטעי ולעולם ס"ל ז"ל דאפי' דהטעותא היה במילתא דלא עבידי לאינשי למטעי אפי"ה תמחי' כשלה וכדמוכח להדיא מהניה דרב ענן וכמובאר:

ועוד דכל"ד דאנם דהכי אסקה אדעתא טעות כזאת ובכן הטעות אחרים כתמת ולא היתה לריכה לבזר דבריה וטענתה דהלת"ה למה לה להתפשר ילהתרצות מכשלה כסך ת"ק גרוש כה' ולהפסיד עלמה כסך ת"ם דהיות הנשתרים לה מכתו' דמתן מעכב כיום אלא תנכה הכל כעת שיגרשנה כשלה דלא כשופטנית עסקי' אלא ודלי דהכי אסקה אדעתה דמן הדין הגמור היו מתחייב כשלה כשיגרשנה אם לא מה שהכניסה לו דוקא כמ"ם לה וכסיכת טעותא הנה מתרנת כסך מועט נוסף ע"מ שהכניסה לו ומחלה לו הנשאר ופשיטא דהוי מחי' כטעות ולאו כלום הוא כיון דקי"ל דחזקה אין אדם מוחל ממונו ככדי כל שי"ל כח לתוכעו כעדים ושטר לו דאיה כמ"ם מהרשד"ם ז"ל כח"מ סי קי"ו וכן מכואר כדברי כל הפוסי כמ"ם הרב נחפה בכסף ז"ל כח"כ ת"ה סי' י"ד ד"ה ע"ד יע"ם וח"כ למה לה למחול לכשלה ממון שלה דכרור לה ככתו' שיכולה לגבותו מכשלה כשיגרשנה כדינא וכיון לו שום טענת ופיטור כלל ממנו אם לה שנאמר כהכרח דמחי' כטעות היתה ול"מ מידי וכמדובר:

והגם דכתבו הריב"ם ז"ל כסי' ת"ם והרב מהרא"י ז"ל כפו"ת סי' ד"ל דאמזוקי לאינשי כדטעו כדינא לא מחזיקין והרכה דאינות לגמ ומוכח מד"ק להדיא דגם כמלתא דלא כרידא לכ"ע והוה פלוגתא דרכוותא תמרי' הכי דלא מחזקי' לאינשי דטעו כהכי כיעו"ם מ"מ דכר מהריב"ל ז"ל כח"כ סי' ע"ג חקר ע"ז חקי' עלומה דאשכחן בש"ס כל"מ דאמרי' אטו כ"ע דיכל גמירי ואיך תמרי' נמי דאחזוקי אינשי כדלא גמירי והטעו ל"מ וע"ז כתב דיל"ח כין דאינות רגליס לדכר להלכה וכ"ל ומכן מצא כתבו' מוהרי"קו סי' קי"ח ועש"כ עוד דאינות למהריב"ל נוסיף כח"ח סע"ו דמוכח להדיא מד"ק

התם דס"ל למר דאינות הדין הוי פלוגתא דרכוותא לכ"ע אמרי לאו ד"ע כיון גמירי כרים הם הדין הוא מוסכם לכ"ע ל"ה הכי דעטה כדין ומכר שהדין כפיך וע"ם עוד דאינות לו ז"ל כח"ה סל"כ שכתב וז"ל וא"ע פי שום מקום לחלוק ולו' דהיינו דוקא כשהדין כרור ומוסכם מכל הפוסי ז"ל לאכל כנדון השותף דאינות דעתו ר"ת דס"ל לחולקים כין שכיהם לא מלתא פסיקתא היא וכבה"ג לאו כ"ע דיכל גמירי מ"מ על החולקים דקים ואינו רחיקי לא מכינן להוציא ממון מבעליו ואמרי' דודאי ידע דהכל היה שלו אלא שרצה לתת לו כמתנה ולא כל כמינה לומר טעיתי כדין וכו' עכ"ל וע"ע והרב מהר"י הלוי ז"ל כללו ח' סם ו' ועלתה הסכמתו דדוקא כמידי דהוי פלוגתא דרכוותא אמרי' דלאו כ"ע דיכל גמירי לפי להוציא ומסתיע מתמי' מהריב"ל דסע"ו הנז' ובכ"כ מהרש"ך יע"ם וכ"כ מהריט"ץ ח"מ סי' כ"ף דהכי אמרי' דלא טעו היינו דוקא כדכר הברור וידוע לכל וכו' יע"ם נמ"ל מכל הני רכוותא דכרכר הכרור ומוסכם לכל לא מחזקי' לאינשי דטעה כהכי וכ"ם כשהוא להוציא דודאי ל"ה הכי ודלי"כ הכ"ף כ"ד אין להחמין לותה כטענתה שטענת כעת דלא נתרנת כסך ת"ק גרוש כעד כל כתו' כי אם מצוה שהיתה סכורה שהינה יכולה לחייבו כדין ככל סכי כתו' כשיגרשנה דכיון שזה הכר כרור ומוסכם לכל דכעלה חייב ככל סכי כתו' כשיגרשנה מרצונו ולית היה שום ס ציקת כלל ודלי דלא מחזקי' לה לו' דמתחי' טועה היתה כהכי ואפי' שהודה להכריח הקרוב לכעלה שהוא אמ"ל כן מכח שגם הוא טועה היה ככך לא מהמינין ליה דלא מחזקינן ליה לטועה ככך וכמו"ל ולא דמי להיות עובדת הרב ענן דפ' חזקת דהתם נמי טעה כמלתא דלא עבידי לאינשי למיטעי ככל וכמ"ש מוהרי"קו ומהרמ"ט ז"ל כמש"ל ואפי"ה אמרי' התם דמחי' כטעות היה ולאו כלום הוא כל"ל דשאני התם דהלת"ה היה הטעות כדין ככל כי הם כמקיש הכותל הרשון וכיון דתרוויהו לא הוו ידעי דמחי' כטעות הוא ואינא כלום לא כן היכא דהטעות היה כדין שהוא פשוט וכרור ומוסכם לכל כשה ודלי אמרי' דלא טעו אינשי כהכי וכמתכאר כד' נדולי הפוס' הנז' וכמדובר:

אמנם נרע"ד דכבה"ג דכ"ד כ"ע מודו דמחזקי' להו דמחי' כטעות היתה כאשר היא טוענת דמלבד דכל"ד אינה רגליס לדכר דמחי' כטעות היתה מעיק' משום דהיתה סכורה שאינה וכי' לחייבו כדין ככל סכי כתו' ומש"ה מחלה דאל"כ מעיק' מאי שכר ולכסוף מאי שכר לגזור כה ממחי' ותו דקי"ל חזקה דלא שדי אינים זוזיה כבדי כ"ל וא"כ אין לך הגליס לדכר נדול מזה הם"י זה כתבו מהריב"ל כח"כ סי' ע"ח כל"ל ובעלו הסכימו כל האחי' ז"ל ע"ש הלא כם' לא עתה האסק ועד אחרן האסם עיניו יחזו כתבו' הרב הגדול מופת דורנו האמ"ל כמהרד"ח ז"ל כס' הכהיר נד"ל ח"כ ח"מ סי' ל"כ יע"ם וכבר כתב מרן החבי"כ ז"ל כבב"הג ח"מ ע"ם הגב"י אות י"כ אחר שהביא לנו תבו' מהריב"ל דח"כ סי' ע"נ הל"ל כתב וז"ל והוי יודעבזין דבבי מהריב"ל לאמרים לא כשטעה כדין דלכ"ע אין הדין כן כמ"ם הטוענ היה לכל כשטעה כדין דפלוגתא דרכוותא הא והאי כשיטת שנאמן לו'

שטעה כדין וחסב שהין חולק שהרי וכו' עכ"ל ועי"ש
מוכח להדיא מד"ק דכדטעה כדין המוסכם לכ"ע
ולפיכך רגלים לדבר כהך קלחר מהריב"ל דמהימן
לומר טעיתי כדין כיון דלפיכך רגלים לדבר וש"כ הגס
רגומת דכ"ד טעותה היה כדין הלכ"ע שין הדין כן
לפי"ק מלחר דרגלי לדבר לפיכך כמש"ל יש להחמיה
כעת בטענתה וכמדובר וע"ע כתבו' הרב מהר"י
וחבי ז"ל הוד"ק בפרי הארץ ח"כ ח"מ ס"ו דקיו"ל
ע"כ שכתב וז"ל שהרי כל הלחן לית להו דכלל דבר
דהוי פלוגתא דרבוותא מלתא דשכיחא הוה שטעה
הלחם כלחותו דין ויפכור וכו' עכ"ל וע"ש הרי שכתב
דכלל הלחן ס"ל הכי בנו"ל וכן מבואר דעת מר"ן
ז"ל בח"מ סי' קכ"ד בכד"ה עמ"ש הטור ז"ל שם
סל"ח בשם תשו' הגאון וכו' וע"ש והגס רגומת
רב"ו מיפ' לית נפיק ומפ"ל המוחזק קי"ל וכמ"ש
הרב בד"ל ז"ל שם ומה גס דחזינן ליה למהריב"ל
נופיה בח"ה סי' ל"כ דהתם החלוט מלתו הרי שכתב
כ"ע דינת נמירי לק דלכור רגלים לדבר וכבר עמד
עליו כוה הרב קהלת ישקב הלגאזי ז"ל דקפ"ד ע"ג
וע"ש וכיון דמהריב"ל נייפיק מלריה דהלי חי' לת
השוק לת מדוחיו בחי' וה ח"כ ודלי רמידי"ס' לת
נפיק ושמי כיריה דהכעל דכ"ד שהוה מוחזק לו'
דקי"ל ובמבואר ומה גס כפי מ"ש מוהרי"קו בשו'
ד' משם רבינו הכונדור ז"ל הלת כל הטעונים שוש
ובבי' דוקת שהדעת טועה בכך ורגולים שלר הב"ח
לטעות בכך הל לאו"ה היית מחי' נמורה כועש ב
מ"מ הלחמת יורה דרבו דבב"ד כ"ע מודו דנלחמנת
לשה ולת בטענתה דטועה היתה כדין מעיק'
ומצו"ה מחלה ומחי' בטעות היש ומגן שויית
משום דלגן עפקי' בב"ד בלשה המוחלת לבעלה
ותלמור ערוך היש לפניהו בפ"ק דקי' די"ג ע"ל
דלמרי' הלם בפשיטות נמור נבי שחיקה דלחר
מ"מ לאו כלום היל וכו' ופריך רב לחקי הלם לבו
כולהו נפי דינת נמירי סברה לי שדינת להו ומתברי
מחייבינן בה"ח ע"כ הרי מבואר דלפי' להקל
בלזור ערוה החמור לחמרי' הנפי לת נמירי דינת
ובמבואר וכ"כ מהרד"ך ז"ל בכיתי י"ז חדר י"ג והביה
ד"ק הרב ק"י שם יע"ש ועיין למרן החבי' כ' ז"ל
בתשו' כע"ח ח"מ ח"ל סי' פ"ג ופ"ח ועש"כ ובפי'
ר"ל וח"ל חזן מפפט סי' י"כ י"ג י"ד
מ"ש כוה חו חזינן להר"ן ז"ל כפ' הלשה
שנפלו ולהר"מ כפ"ו מז"מ הי"כ שכ"הכ משם
הרשב"ל ז"ל לעניו לשה שנתנה כל נכסיה כמתנה
דיש לחוש להכרחה שכ' הרשב"ט דלהיותה לשה ל"ל
שחדע מחי' כט' הוקו ועש דמהרשד"ם והרב פ"מ
ז"ל ס"ל דלת שנת כע"פ לת שנת כבתב מל"ל מחי'
כטעותה הוחי עכ"ו מל"ל המוחזק קי"ל כהתום'
ז"ל ועש"כ וכן הכסיס הרב דב"מ ז"ל בח"ג סי'
ט"ו וע"ש וב"ב בתשו' מר"ן החבי"כ ז"ל בל"ת הע
סי' ך' וע"ש מ"מ מחבר דחנן כדיהן הכלנו עליהו
הורלוהו מר"ן הב"י ז"ל כיהוע וחזינן ליה למר"ן ז"ל
בב"י ח"מ סי' י"כ דהכיה לנו תבו' הרשב"ל ז"ל
הנו"ל דס"ל להדיה דלפי' המחי' בבתב ל"מ מוהי
כשהיה כטעותה כמ"ש מהרשד"ם ז"ל שהוכיה כן
שם מתשו' הרשב"ל הב"ל וע"ש ומר"ן ז"ל הביה
בסתם בלתי חולק ודלי דהכי ס"ל למר נ"כ נס
מתשו' מר"ן ז"ל בל"ת הע כדינו וגביה בתו' ס"ס

המעין והייבריס פשוטים וש"כ כיון דקי"ל דהכי נפי
לאו דינת נמירי והדעת נותן דהכי נפי וטעו בבך
ש"כ ודלי דגס בב"ד בטעות מחלה כמ"ש בן ומגן
שויית ועש המסוניית דקי' הב"ל לת ילפינן דכפי
לאו דינת נמירי לאל דוקת לאוקומה לחזקת פטויה
דלית לה וגס מד' הרשב"ל הב"ל לת למדנו דלשה
ש"ל שתדע וכו' דק לאוקומי ממונת לחזקתיה
כיש להוליה ממון בטענה זו לבתי לת שמעינן מכל
התמור מ"מ הרולה וילה למהרשד"ם ז"ל בתשו'
ח"מ סי' שב ש"ל המתבייר מניה דגס בדבר דכשבגדו
הוה מוחזק דיוכין הב בללת דבפי נמירי דינת
לפי להוליה יע"ש וכן מתבייר מתשו' הרב ח"ח
סי' פ"ו דלהליה הט' דלשה לת ידעה לפי' להוליה
יע"ש וכן מתבלר מדברי מר"ן החבי"כ ז"ל להדיה
בתשו' בעי חיי ח"מ ח"ל סי' פ ג דב"ד ע"ש כד"ה
ומה שבת בשלה וכו' ועב"כ ולבתי לת לשבחן
מלן דפלוג עליהו בזה ומפתמ נרלה דב"ע
מודו דלהליה הבי טעותה לשה דבפי נמירי דינת
לפי להוליה והכי קי"ל להל' בללת ס' בלל
וה"ה בב"ד דיוכין הבי וכמבואר ומה גס דבבר
ידוע הבבמת בל הפוס' ז"ל דבדי להיות המחי'
בדין נריך לבתוב בפי' בשטר המחי' שלמר המוחל
בפ"מ יודע הבי בבירור נמור ש"ל בידך יותר ועדין
לשה חייב לי בך ב"ו ועב"ו הבי מוחל וכי' במו
שהלריכו בוה הגאון הרב חק"ל ז"ל בח"מ ח"ב
בב"ו והרב המחיד דשם"ל חוקי חייש ז"ל בפי' ן'
והמט"ם סי' רמ"ו הגב"י יעב"ב וכל שלת בתב בן
לסדייה ובתבריר חב"ב הטעותי יומחי' בטולה וב"ש
בב"ד דבשה עפקי' דודאי בעי' שיעודו
העדים בפי' שבן חמ"ל יודעת הבי וכו' במ"ש
הרשב"ח והר"ן הב"ל בה לאו"ה מחילתה בטולה
ובמדובר ועש דהעדים דב"ד הם המה ת"ח רשומים
שבעור וכודאי שלת העידו בזית הם לת חמ"ל בן
בפי' מ"מ בל שלת העידו בפי' שבן חמ"ל יודעת
הבי וכו' ובולה היש שהטעון טעותי בויין ומחילתי
בטעות ולאו בלום היש ובלחי ס' ולבס' שלת חמרה
להם דבריס הב"ל לת בהון ובו' בפי' ומה גס
דהעדים הב"ל לת בהו בויסם בלל זולתי
הביום להעיד על השה ובעלה שהתרעו ויחותו
בהופן זה ותל"מ ועין בתשו' הרשב"ן ח"ב סי'
רנ"ח שב להליה דלפי' הטעות ב"ד לפי"ה מחי'
בטעות הוי ולוטת בלום יע"ש ' והגס דקרב פר"ח
ז"ל בתשו' מיש פויס סי' י"ג הובית בשטר מד'
התום' ז"ל דס"ל דמחילת בבתב הניחת הל"מ חו
לטעון מחי' בט' הוקו ועש דמהרשד"ם והרב פ"מ
ז"ל ס"ל דלת שנת כע"פ לת שנת בבתב מל"ל מחי'
בטעות הוקי עכ"ו מל"ל המוחזק קי"ל בהתום'
ז"ל ועב"ב וכן הכסיס הרב דב"מ ז"ל בח"ג סי'
ט"ו וע"ש וב"ב בתשו' מר"ן החבי"ב ז"ל בל"ת הע
סי' ך' וע"ש מ"מ מחבר דחנן כדיהן הכלנו עליהו
הורלוהו מר"ן הב"י ז"ל כיהוע וחזינן ליה למר"ן ז"ל
בב"י ח"מ סי' י"ב דהכיה לנו תבו' הרשב"ל ז"ל
הנו"ל דס"ל להדיה דלפי' המחי' בבתב ל"מ מוהי
כשהיה בטעותה כמ"ש מהרשד"ם ז"ל שהוכיה בן
שם מתשו' הרשב"ל הב"ל וע"ש ומר"ן ז"ל הביה
בסתם בלתי חולק ודלי דהכי ס"ל למר נ"כ נס
מתשו' מר"ן ז"ל בל"ת הע כדינו וגביה בתו' ס"ס

וי"ד מוכח להדיא דהכי ס"ל כפשיטות דפשרו ומחי' כטעות לפי' ככתב ל"מ מידי שהרי כ"ד הפשרה בכתב היתה כמכוחד בשלמה עם ולפי"ה כטולי כטלוה המכי"ט ומר"ן ז"ל לשוחה פשרה מדין פשרה כטעות כיצו"ם וכן נקיט כפשוט מר"ן ז"ל נופיה בתשו' מהק"ר סי' קמ"ב יע"ש ח"כ ודקי דקשיל כשיטת הרשב"ה ומהרשד"ם ז"ל דלין לחלק בין מחי' ככתב למחי' כע"פ ומה גם דרקיתי להגיהון החק ל' ז"ל כמ"ב ח"מ סי' י"ב דר"ח ע"ש שכתב שהרב מהרח"פ ומהרם"ח ז"ל כתבו' משפטים ישרים קפ"ה הוכיחו נ"כ מד' התוס' ז"ל דככתב אע"נ דלא ידע דמחיל הוי מחי' וקוי ז"ל עמד כזה ודמה ד"ק והסכים שלין דבריהם מרלין כלל והביאוה כמהריימ"ט ומהרשד"ם והפ"מ ז"ל שלא חלקו בין כתיבה לכע"פ יעש"ב ולו יהיה מ"ח הפוס' ז"ל כזה ככר קבלנו הורלות מרן הב"י גם כמ"ש בב"י וכתבו' כיהוע והגם דלוכח קלת פוס' דס"ל דסברת שמביה מר"ן בב"י בסתם והשמיטה בש"ע מ"מ דלא ס"ל הכין וכתבתי לפי ענ"ד דמ"ל המוחיק קי"ל כוותיהו מ"מ בפרט זה דחזיה למר"ן ז"ל בב' תשו' הב"ל דפשיט ליה כלותה סברת שהביה בסתם בב"י ס"ב ודקי הגמור דב"ע מודו בהח דל"ח מדהשמיטה וכו' וכמוכן ועש שכתבתי בענ"ד דמ"ל המוחזק קי"ל כמ"ד דלא קבלנו דעת הר"ן בב"י וכתבו' כמ"ש הרב ויוסף לברהם נר"ו בסי' ב"ג והרב רב ברכות ט"ו במע' ק' לות ח' יע"ש מ"מ כעת דהרי פי ענה דנתברר לי ברור גמור מפוס רבנן קשישי דבבר נתפשט המנהג לגלגו לדון כמר"ן ז"ל דוקא גם כמ"ש הב"י וכתבו' ובכי דייני כל רבני עירנו הקדמונים ז"ל דור לחר דור ובכן לין מקום עוד למוחזק לו' קי"ל דלא כמר"ן ז"ל מר כלתריה כלל וכמש"ה פ"מ ז"ל בח"מ סי"כ דו"ד ע"ב והרב כר"ם ח"הע סי' ל"ד דל"כ ע"ד דכל שנהגו הרבנים לפסוק כן דור לחר דור נ' דורות מוליחים מיד המוחזק ע"ש ועיין בס' חוקות החיים להרב הגדול עיר וקדים מהרח"פ ז"ל הנר"מ בסי' י"ו ומ"ח דכ"ו ע"ב וכסי' ס"ו מ"ש בזה ולכמ"ל בזה עוד וכרור ' וגם דהרב פר"ח ז"ל בתבו' הנו' והדדב"מ ז"ל ח"ג בסי' הל"ל בתבו דכיכול לבבר קודם המחי' ולא כירר לא לתרי' ידע ומחיל והוכיח כן מתבו' הנ' שהביא הש"ך בח"מ סי' כ"ה ומתבו' מוהרי"קו ז"ל וגם הדב"מ שם בהריך בזה וכן הסכים לדיוק יעב"ב ח"כ גם בנד"ן כיון דהלי"ת ים לנקי"ס שופטים בירן דלוכח דיוכ בהרעה דקביעי במתק החיוח ח"כ כיודה לבבר קודם שתמחול לבעלה מידי לעשות לותם היוח עומה על הדין ועל התמת ויכולה לידע מהם דינה היכי הוי וכיון שכן מלחר שהיתה יכולה לבבר מהם לתיוות הדין ולא כירה ודלי דלא מלא תו לטעון טענת מחי' כטעות כלל לא חשבינן ליה דידעה ומחלה וכמ"ש הרכניס הנו"ל וכמדובר '

אמנם הא ודלי כורכת היא כב"ד כיון דלחר התמת ככר שחלה לשה לחותו קרוב והוה נ"כ הודה ולא כוש שכן הוה טעה והטעה לותה ח"כ חשבה כדעתה שכן הוה הדין בתמת ומה יש לה לבבר יותר מזה ולו דלמו לורתייהו דהכי נשי היקרות והנכבדות למיזל לב"ד למשיללוהו דכל ככודו בע"פ כתיב כדקי' כמס' שבועות כתוס' שם כד"ה ועב' כמ"ש מר"ן בש"ע ח"מ סי' קכ"ד ס"ק יע"ש וכו' וכתבו' הרשב"ם שם ר"ל וכהר שב"ן סי' ו' ח"ג וכש"פ ז"ל יע"ש ותו לי לותה להגי טענתה בב"ד ח"כ גם בנדון הרב מהרם"ח ז"ל דסי' יו"ד הב"ל המורשה שלה טוען שהטעוהו לחד מן החכמים וכו' כמו ל נומת הכיון דהיתה היא והוה וכו' לבבר הדין מדיוני העיר קודם שנתפזרו ולא כירר ידע ומחיל ולמתי פסקיה לדינה בפני דהיוה מחי' בטעות ול"מ לגלה ודלי כדכתי' בענ"ד דלמ"ל ל' כן חשיב כבירר ולא מחייב לשלול לתת פי חכמי העיר ודייניה וה"ה והוה הט' לב"ד ממש הכיון דשלה חשה לחד הקרוב לבעלה הנה בדעתה שבן הוה הדין כודלי מש"ה נתרלה למחול שלר סבי כתו' לבעלה כיון דבלא"ה לין לה עליו הדין יותר ממה שהכניסה כמי שהטעה לותה הקרוב הב"ל וכעת דלתבריר לה שטעה כדין והטעה לותה נ"כ הו"ל המחי' והקנין בטעות חזי ולין כו ממש וחוזרת כה כעת והדין עמה שיכולה לחזור כה כמדובר:

איברא דחזיכא ליה להרב דב"מ ז"ל שם בסי' הנו' דס"ל למר דכל דהמוחל מחל דבר קטוב עד סך מה לפי' לא לתר יודע לני וכו' הו"ל כלגלו לתר יודע לני וכו' כיון דפי' דבריו ומחל דבר קטוב ושב"כ הכב"הנ בסי' י"כ דילוף לה מר מדבדי הרמ"ע ולישני לן מ"ש הרב פ"מ ז"ל בח"מ סי' ז"ן דס"ל לישכא ודחה ד"ק כי לדעתו ז"ל זה מוסכם לכ"ע ולין חולק ע"ז וולת הפ"מ ז"ל ועב"כ לכן הרולה ירלה להרב מחב"ח ז"ל בדיני הולחה סי' י"ז שבתב שזה מ"ח כין הרשב"ח והרמב"ם וע"ש ועש"ם עליו הרב נחב"ך ז"ל ח"כ ח"הע סי' י"ד שהכריח כד' קמחב"ח ז"ל וסיים ע"ז וז"ל וח"כ מידי ס' דפלוגתא לא נפקא לדעתו ז"ל יע"ש וח"כ כב"ד דלכוחה דבר קטוב במחי' כיון דבסי' לתמר בשטר המחי' דב"ד שמחלה הסך ת"ם גרוס הגשלר לה מבתו' ולא נשלר חייב לה בעלה כשונרשנה וולתי הסך ת"ק גרוס דוקא כנו' ק"כ הו"ל כלגלו לתמרה בפי' ודעתא לני וכו' ומני הבעל המוחזק למטען קי"ל כדעת הרמב"ם והרב"ע ז"ל דכל שפי' במחי' דבר קטוב הו"ל כיודע לני וכו' כנו"ל ולא מני תו לטעון טענת מחי' כטעות משום דלא לתרה בפי' יודעתא לני וכו" וכמדובר:

ברם הא נמי ליתא לבב"ד כלל כב"ד משום דב"ד ע"כ מדברי הסוס' ז"ל ומד' הרב"מ ז"ל עמו דלא כתב כן הרב דב"מ ז"ל דבבר קטוב מהניא המחי' והו"ל כיודע לני וכו' לפי' להרשב"ח ז"ל לא דוקא היכא דיבד המוחל לבבר דלו היכא לתיומר דבוון דבידו לבבר ותיים במחי' דבר קטוב חשבינן ליה כלגלו לתר יודע לני וכו' ולה מ"ל שלא ידע אבל כל שלין בידו לבבר כ"ע מודו דלפי' בבר קטוב נ"כ מ"ל מחי' בטעות הוה ופטומי מילי בעלמא נינהו בסברת הרב פ"מ וכו' גם מ"ש המחב"ח וכו' לדעת הרמב"ם הנ' נמי משום דבידו לבבר וכו' ועב"כ ול"כ בסי' כנד"ן דלא שייך כה דבידה לבבר וכו' כמ"ל בבוון דבבר שלה לשה לחד

לאחר מהקרובים והטעה לותה והיה גם היה
לדיבורה דוחיה קל סמכה ולא עלה כדעתה
שהטעה לותה כדין ושהוא גם הוא לא ידע הדין
על בוריו ועיין בפ"מ ח"ב סי' כ"ו שכ"כ וילוף לה
מתמר' מנהרי"קו ס"ו קי"ח והכי"ד הגח"כ שם וגם
דלמו לורחי דבמי למיול לכ"ד למשיילינהו כנו"ל
נמנה דכ"ד היה מונחת מהדין חילוקל דכידה
לברר לו לא ותו שכבר כיהרה כנ"ל מתו"ס כתרוצת
למחול השהר דפטומי מילי כעלמל היוייה מחילתה
כיון דבלא"ס היו הדין מחייב לבעלה כמה שמחלה
כמ"ש לה הקדוש חלוי ונמלא שטעה כדין והטעה
לה ודלי דמחי' כטעות היה זו ויכולה לחזור בה
ובחמור ומדוכר והגם שלא נילתה דעתה בהשה
הלוי בעת שמחלה שהר קבי כתוכתה שמבני שלמרו
לה כן היה מוחלת הכל אלא היה גילוי דעת ממנה
בשעת המחי' דמרי' דמסתמל מחלל לגמרי ולא
מלי למיהדר כה השתל כטעות מחי' כטעות
ובמ"ם מור"ם ז"ל בהגהה ס"סי כ"ה עמ"ש
מד"ן ז"ל בפ"ב דיין שטעה וכו' יע"ש ומוח
ממ"ש הרב העטור ז"ל בפס הרי"ף ז"ל הביאו מר"ן
ז"ל בב"י סי' י"ב ובכ"מ בפ"י מה' סנהדרין יע"ש
ומס דבבי הרי"ף ז"ל בתשו' סי' קכ"ד יע"ש משן
מ"מ דעת מר"ן ז"ל נראה כרור הלל ס"ל הבי מהלל
כתב כן בסי' כ"ה הנז' וכן בסי' י"ב סי"ד וט"ו
פסק לתשו' הרשב"ה ז"ל שהביאה בב"י מוכח להדיוה
הלל בעינן גילוי דעת בלל וכן מבואר דעתו להדיוה
בתשו' ה"הע הנז' רכ"ח ע"ב הוא והמב"ט ז"ל
יעב"ב והגם דמתשו' מר"ן בהלכ"ד סי' קמ"ב
כרשה לבאורת מד"ק שם דבעי גילוי דעת מעיקרת
ליתל דשלמי התם המעשה שהיה כך היה הלל
דב יקל בעי מר"ן גילוי דעת הלל דעת הלל משום
דבב ד הבי הוא עובדל בתב כן ועיין בתשו' הרב יד
מלהבי ז"ל בי בהה בם' תודת שלמים סי' ה' דב"ה
ע"ה שהשה היה טהור להתת הפוס' ז"ל דס"ל הלל
בעינן גילוי דעת בלל מל"ל מחי' בטעות מבח
התומדנת לב"ד יע"ש וכן מתבאר מדברי מר"ן
החבי"ב ז"ל בתשו' בעי חיי ח"מ ח"ה סי' ע"ג
שהסכים לדעת מר"ן והמבי"ט ז"ל ובתר הבי בתב
וז"ל מעתה יון טורך להחריך ולבאר שהמן בימין
לומר שמפני שפק החבם המורה הת' נתפשר דבבל
תשו' הרבנים שקר' בי הדבר שיון טורך לעבדים בל
שטוען שמפני בך נתפשר תומר הוא דבשבול פסק
הדיינין נתפשר ונחמן וב"ב וכו' יעב"ב וע"ע
להרב ירך חבריהם מ"ח סי' ל' יה' מ"ש בזה גם הוא
ז"ל יע"ש ובסי' במ"ח הל"ב ע"ד יע"ש:

מעתה נריך לבאר למען דעת הטעות שטעה
הקרוב הב"ל והטעה לותה ג"ב בנו"ל
ותוח בי הנה נודע מ"ש הרש"ם ז"ל בתשו' וב"ל בי
מר בריה דבינו הטור ז"ל בח"א סי' קי"ח וז"ל
מי שהיה תוכעת לבעלה לגרשה ויצאו הגירושין
ממנו יון לה מן הדין לגבות זולתי מה שהיה טוענת
ותבריר מסבות נדו' ולא תחוש למה שימלא בתוב
מתנה לבתו' בי רוב הבתו' נוהגים בהם להוסיף
ע"מ שיטול הבעל ולא יחוש הבעל לתו' ולהוסיף
על עלמו מה שלא קבל לעניו שתשתר נשואה עמו
ולא תבקש גירושין בזה תמרו"ל בי בתב לה לדעתת
למיהם ולמיסב לא בתב לה וכו' ושם תבע
הגירושין היכו יכול לגרשה שלא לרלונה או להחד
שיפרע לה בל סבוס בתו' עיקר הבדוניה ותוה'
וכו' עב"ל עב"ב וב"ב תרב פרי תחרמה ו"ל בח"ג
דל"ו ע"ה ולהיתי בידים תשו' הרש"ם הב"ל יע"ש
הנה מבואר דב"ז דהשתה תוכעת מבעלה שיגרשנה
תוכה וכו' לגבות ממנו דך מה שהבניסה לו דוקא
לבל תוס' שהוסיף לה מדילוה בבתובה תוכה גוכה
בלל דהדעתה למיסב ולמיפק לא בתב לה ולא הוא
תובע הגירושין שרלונו לגרשה אלא חייב לפרוע לה
בל שבי בתו' גם התוס' בבלל במבואר בד' הרש"ם
ז"ל הב"ל וב"ל וכו' מיירי אם היה תוכעת
הגירושין מבעלה בשלט וכפעם בלתי שוכי סיבה
וכמו בן אם היה תובע לגרשה בלתי שום סיבה
בלל לו שהם בתוך הזמן שהתנו ביניהם דהייבו וי"ד
לו חמש שנים לבהולה הו לתלמה הנהוג בהם
הנוב זמן היו"ד שנים לבהולה הו ה' שנים לשמה
וגרושה ולא ילדה לו זה"ק וירלון הבעל ליהא תש"ע
הו מלי למיקם בסיבוקייהו ולהשתר הרחשונה טוענת
עליו אם תרלה ליהא לשה תחרת תפטור לותי בנט
ותן לי בתובתי בי היוו וכו' לסבול נרה עמי בהה
מזבחן להריב"ם הב"ה ולהרב"ה ח"ב סי' שב"ז
דם"ל ז"ל דיבולה לטעון על בעלה וחייב בעלה
לגרשה קודם שיש"ה תחרת במ"ם שם וב"ב הרב
תומת ישרים סי' פ"ד יב"ע ולהרב"ם ז"ל ודלי דינה
הבי הוו דלריך לפרוע לה בל הבתובה עם התוס'
ון גריע דבר דומיה למלי דקי"ל המוחל לשה
לשהתה עמו עשר שנים ולא ילדה דיוליה ויתן
בתובה דהיינו גם התוס' בבלל יב"ם הרב עגל תליהו
ז"ל בח"ה ת"הע סי' י"ג יעב"ב ת"ב הה"ן לדעת
הריב"ם וידב"ז והרב ת"י ז"ל הב"ל בשהתה יו"ד
שנים לא ילדה ורופה נט ול"ע דם"ל ז"ל שיבולה לטעון
עליו הה פטור לותי בנט וחח"ב תקייס המנוח
ת"ב ודלי דלריך לפרוע בל הבתו' וגם התוס' בוין
דמן הדין מחייבינן ליה לגרשה קודם שיצא תש"ע
וכן מבואר בדברי הרדב"ז ז"ל יע"ש:

אמנם ואת מצתי להגאות מה"רי ן' מיגש ז"ל
בתשו' הגדפסות בם"ס לקוטון הרמב"ן:
בסי' ק"ן שפסק להדיוה דהדין עם הבעל ליש"ה
ת"ע וטעות הלשה מהבל תמעט יע"ש ולפ"ד אם
ירלה לשומעה לה בעלה לגרשה ון לה עליו תוספת
בלל דהדרי דינל אם תובעת היה הגירושין
ממנו ממש שיון לה עליו תוס' וכמ"ל בשם הרש"ם
ז"ל וכודלי דחלו הוקו שמיע להו לגדולי הפוס'
הנז' ודלי דהוו הדרי בהה ופסקי כוותיה גם
רלוני למרן החבי"ב ז"ל בבב"ג ת"הע סי' קב"ד
הגה"ט תות ב"ד שבתב וז"ל וב"ל שיון דין הרדב"ז
לומר שיבולה לו' פוטרני בנט ותן לי בתו' אלא דוקא
בשלא התנו בפי' אלא אם התנו בן בפי' נוהג ולא יבדה
שחרת יבא לו לבל אם התנו בן בפי' נוהג ת"ע
ושון לומר פוטרני בנט וכן רלוני פה תוריית
שהנוגים להתנות וכו' עב"ל עב"ב והרב קול שיתו
בפי' הנז' בשלל ע"ז בב"ד וחויתי לן דברי הפוסקים
הנז' ומ"ם הרב בב"הג ע"ד הרדב"ז ז"ל בב"ל והולר
מד"ק דב"ם לפי מה שהנוגים לבתוב בבתו' במקו'
הלוו אלא ישא תש"ע תש"ב שהתה עמו יו"ד שנים
וכו' דבינן דהרב המחלף פשיטא ליה לפי' אם תינו
בתוב עליה לפי"ה נוהג עליה וחינא יבו"ל פוטרני

כגט וכתו' כ"ם וק"ו כשכות' שלח ישח חש"ע חש"כ שהתה וכו' דמשמעו' כשהתה ישח עליה כלח גט וכיון דאין גט אין כתובה וכו' עכ"ל יע"ש ונס מניה דמר משתמיט תשו' הגאון ומהריש"ט (מהריב"ם) ז"ל הכ"ל שלח הזכירו כלל וע"ע להר' ויקהל אברהם ולה"ה כח"ע סי' מ"ט כזה עש"כ וכבן דון מנייהו ואוקי כאתרין כיון דנס כאתרי דידן נהיגי להתנות ככתו' שלח ישח חש"ע חש"כ שהתה וכו' כידוע ח"כ כודאי הדין נותן שאם שהת' וי"ד שנים ולח ילדה לו זש"ק שיכול לישח חש"ע ואינה יכולה לומר פוטרני כגט וכתו' ובהסכמת הפוסקי' ז"ל הכ"ל וכשתכנ מכעלה ג'פטרנה כגט כי אינה יכולה לסכול גרתה כלידה וירנה כעלה לגרשה הדר דינה דאין לה עליו שום תוס' כלל וכמדוכר ואם כל זמן דאניחת כיה לשתו הרשאונה לח יהכי ליה לתתת אחריתי ורלונו לפשר לזו כדי שיוכל לישח חש"ע כת כנים הח ודאי דחיוכח רמי עליו לתת לה כל סכי כתו' נס התוס' דהדר דינה כאלו הוח תוכע הגרושין ממש וכמוכן שו"ר הדכר מכואר כם' הון יוסף להרב מהרי"ז ז"ל כסי' ח' ד"ה ע"ח שכ"כ וז"ל ולעניין התוס' מנ"ל קו"ל וכו' והדכרי' ק"ו אם הכעל מוטו לישח חש"ע והיא מיאנה מגרש אותה קודם ואח"כ יששה מה שלכו חפץ דאין לה לא עיקר ולא תוס' אלא כלאותיה הקיומים וכו' עכ"ל ועכ"ל וכ"כ שם כד' ע"כ כהסכמת רכני ירושת"ו ועש"ם והדכרים כרורים וכו' מיירי כדמצי למיקס כסיפוקיהו דקרקי נזי הא לאו"ה מדיוק דנמ' קי"ל דיוליח ויתן כתובה כמ"ש מר"ן ז"ל כס"ה ח"ה סי' ל' ועש"ם וכתב ע"ז הרב קול אליהו ז"ל שם ה"ל לך הכל תלוי לפי רלוק עיני הדיין שאם רואה שים לחבה כיוסס ולפ אם ישח חש"ע יקח לו כית אחר כמ"ש הרמב"ם ז"ל ויזכור לו מעשה הרלשונה ויתנהג עמה כהלכ' נוכרין יאודאין מושב ואם ירלה הדיין כי גדלה השנ' כיוסים ויש לחוש שלח ישניח עליה אע"פ שים לו כדי לזון נס כ' חזר הדין כאלו אין כידו לזון אח כ' וכופין אותו שיוליח ויתן כתו' כנלע"ד עכ"ל ועש"ם:

ואני כרגליו לעכורה לחלק עוד חי' אחר כזה וכבר כתבו הרב הנ"ל נופיה שם לדעת הריב"ם ז"ל והוא זה דמצי דקי"ל דנושא אדם כמה כשים והוא דמנ"ל כסיפוקיהו היינו דוקא דבירית לן דאית ליה לאב היכא דלא ידעינן לי אית ליה או לא מן הסתם יוליח ויתן כתו' ואח"כ ישא אחרת ועש"ם והוא חי' נכון ומוסכר דאל"כ כל ח"וח מנ"ל דאית ליה ומנ"ל כסיפוקייהו ומה נס לטעניו זה נכנס ככלל ס' שכוענ דאולי' כיה להחמיר דכיון דנשבע לה ככתו' לקיים תנאי כתו' ותנאי כ"ד מרחם וע"ס כנהוג להשביע החתן כו"ח אל ממש כידוע ותחייש מכללא על מזונ'כי וסיפוקיכי וכו' ונס נשבע לה' שלח ישח חש"ע וכו' וכיון שים ספק אי מצי למיקס כסיפוקייהו דתרתי או לא לאולי' להחמיר והדכרים כרורים.

עוד נלע"ד לחלק כזה חי' אחר והוא דמיתי וכיון לטע"ד והוא זה דיוחזי אלן כהאי גברא נמי אם הוא כולי וקמלן אפי' כאחת ולא עלתה לו לזון ולפרנס אותה כפי כבודו שהוא מקמץ עליה ואינו זנה ומפרנסה כפי יכולתו

וכ"ם אם לאחרת יקח לו עליה דודאי יאחז דרכו כקמנו' וכילוות יותר מהימים הרלשונים כזה וכל כיולא כזה הנס דידעינן כיה כבירור דאית ליה לזון כמה כשים דיכולן כיה כשו אין כידו לזון אח שתיהן וכופין אותו שיוליח ויתן כתו' והכל תלוי לפי רלות עיני הדיין וכמ"ש הרב מהר"י עייאש ז"ל כבית יהודה ח"ה סי' ה' מ"ם כזה ועש"כ:

ובכן נבא לבאר הטעו' שלא הקרוב והאשה דג"ד ע"פי מ"ם כשטר המתי' המובא כשאלתנו כרלם אמי"ר דהנה מ"ם כתתי' הטעת דכריס שאלה לאשה להתגרש ולקחת את שלה דוקא הא ודאי דיוצ דאם היו דאם היא תובעת הגירושין ודאי אין לה על כעלה זולתי מה שהכניס' לו וכמ"ש הרא"ש וכפי"ל כרס מ"ם אח"ך שכסוף זמן החמש שנים תתחייב להתגר' מכעלה ולא תגכה ממנו כי אם שך ת"ק גרוש זה ודאי טעות גמורה דע"פי הדין אם הוא תובע הגירושין חייב לפרוע לה כל כתובתה עיקר ותוס' וכמ"ש הרא"ש וכנו"ל ואם נאמר דכוונתם כזה הוא אם תרצה היא להתגרש ממנו מצוה דאזנה וכו' לסכול גרתה כלידה ועכ"ז ויתר לה כעלה מצלו עוד כ' מאות גרוש הנה מלבד דאין כמשמעו' לזון האשר הכ"ל כן עוד כה ח"כ מהו זה שכתבו כתר הכי אם אשם כו' הכו' לא תרצה להתגרש ממנו שאין לה אוס ס"ק אם מהכך ת"ק לאריות ולא מזונות וכו' ונס מ"ם אח"ך אשם כשלרו כאותו' יאר זע"ז כל ימי חייהם כין כשא אח"ע כין שלא נשא אין לה כתו' עליו זולתי הסך ת"ק לאריות ונס למה הוצרך כעלה להתנות עמה שתחול לו הגשאר מכתובתה כיון דכלא"ה כ"ז שהיא תובעת הגירושין אין לה עליו תוס' כלל זולתי מה שהכניסה לו דוקא וכנו"ל אלאודאי הדכור כרור כשם שרלו להתנות עליה להתחייב להתגרש ולע"כ כ' שירצה כעלה לגרשה ולא תגכה התוס' וזהו הטעות שהטעו אותה הקרוב אליו שהסכיר זה שהדין הוא אשם ינרשנה כעלה כחוי' חייבו אין לה עליו תוס' אפי' שהוא תובע הגירושין זולתי כשתתאלמן דוקא וכמו שכן טועכת כפה אלא שמחילתה כטעות קיימה ואותו קרוב הודה כזה וכבר כתבנו שהשכל נוזר ומחייב שכן הוא המתת כמכואר ככל הפוס' ז"ל דחזקה דאין אדם מוחל ממונו כבדי אם לא דהיה מוטעה או שלא היה לו שטר ורלוי שהיה יכול לגכות כו או שסכור שאין לו ומשלא שי"ל ככל מש"ל וא"כ הדכר פשוט דשטר מתי' דנא ה"ה כטל ומכוטל כדקי"ל קנין ומתי' כטעות חוזר ואלו כלוס הוא ואפי' אם היה שם שכועה היתה כטלה מכח הטעות הנ"ל וחזר הדין להיות שטר כתובתה שכידה שר"ק וחזק כרשי מולך ואם ירצה הכעל לגרשה משום דכ"ז דאנידא כיה הלי לתתת לא יהכין ליה אחריתי הא ודאי דחייב הכעל לפרוע לה כל סכי כתו' עיקר ותוס' משלש כמש"ל והדכרים כרורים.

עוד הנה מקום יהי לכטל שטר מחול' דנא דג"ד מכח התנאי הכתוב ככתו' שקכל הכעל ע"ש כקנין וא"ח וכו' אלא יפתנה למחול לו כתובתה כולה או מקלתה ואם מחלה לא יהיה מחול כנהוג להתנות לכתוב כן ככל כתובות דידן

כיוצא וז"כ ה"ן כנ"ד שהמחילה שלא היתה ע"י פיתוי והטעמה מהקרוב לבעלה ותיכו רחוק שייזיק לותו קרוב מלומד מבעלה להטעותה ולפתותה למחול לו יותר מאשר כתובתה ודאי ל"מ מחילתה מכח התנאי ג"כ וכמ"ש מר"ן ז"ל בכתבו ס"ק ט"ב דיני ניצוצין סי' ד' וז"ל ומ"מ אם מנהג פשוט וכו' לכתוב בכתובו תנאי שלא יוכל לבתותה למחול ואם מחלה לא יהיה מחול וכו' וא"כ הין מחילתה כלום אע"פי שי"ל גמנומי הכריים על מי שעבר ופיתה את לשתו אם לותה מאי' כטלה מפני תנאי זה דתב"ל מאי' קיימת דקיולך הדם מחנה דאם ימחול לא הוי מחי' מאי' אם כפי הדין הוא מאי' ואפשר דבקניין מצי לסלוקי נפשיה מההיא מאי' וכו' מ"מ בנד"ז כלאו"ה יל"ת ולו' דהין ענייו לותו תנאי לכאן דכאותו תנאי לא מיעט אלא שלא יפתנה למחול אבל אם היה תכף ואמחול מעצמה היו בכלל וכנ"ד משמע שהוא לא פיתה למחול אלא להרבה היה פיתתה לותו למחול לו כדי שלא ישא אחרת עליה וא"כ פשיטא שאין זה בכלל התנאי עכ"ל יע"ש :

הרי להדיוק מבואר כדברי מר"ן ז"ל אלא דבכל כה"ג דנ"ד דהמחי' שלא להרבה היה כדי שישא אח"ע ויוכל לגרשה בלווה עת ווען שירצה וע"י פותיו וקטטות ומריבות כמ"ש העבדי' בתאי' הנעתו דכריתם בשטר המחי' הנז' וכהודאת הקרוב הנ"ל ודאי דל"מ מחי' כלום וכמבואר ועש דמרן ז"ל נמנם בתנאי זה דהיקך אדם מתנה דאם ימחול ל"מ אם כפי הדין מהניא מח"י מ"מ כתב עוד דבקנין מצי לסלוקי נפשיה מההיא מחי' כנ"ל ועש שב' זה מרן בלאו' לפשר מ"מ בכר כ' הפוס' הל"ח ז"ל דאפ' שבות הפו' ז"ל הוא בידאי וכמ"ש אלו עני כוה קנת כמ"ש ואם הכאתי מ"ש כוה הרב הגדול מופת הדור מהרח"ף ז"ל בנשב"ח יע"ש ואכמ"ל :

וראיתי להרב תורת חסד ז"ל בתשוב' סי' פ"ח ופ"כ ופ"ד שרמז בש"ות מרן ז"ל הל"ל וכתב עליו וז"ל ואע"פ שמהרי"ק נסתפק בדין זה אי מועיל זה התנאי ונראה מדבריו שכ"ן לו עיקר שמועיל לבטל המחי' אין זה מספיק ממ"ש בב"ת מאש העיטור דל"מ תנאי כה"ג ובין שכן לתאי לא נפיק מידי פ! ג-ת עב"ל יע"ש והנה מאה"ק ע"ד מרן ממ"ש בב"ת מאש העיטור כדין מוכר שט"ח לחבירו דקי"ל דאם חזר ומחלו מחול ועז"א בתב העיטור דאפי' התנה עמו שלא יוכל למוחלו ל"מ תנאה ומצי מחיל יע"ש וראיתי שבן פסק מרן ז"ל בנופיה דין זה עצמו בב"הט סי' ס"ו סכ"ח יע"ש ובכ"י שם בתב העיטור כוה הוא משום דאי"א להתנו' שלא יוכל לעשו' מה שהוא יכול לעשות יע"ש והיינו ממש כמ"ש בתשו' הל"ל בנמנומו הכ"ל ואולם לתאי מצ"ל דלא מיירי בב"ת והעיטור ומרן ז"ל בדין הנז' כי אם התנה עליו בלאי קנין שלא יוכל למחול אבל אם קבל עליו בקנין שלא יוכל למחול לפשר וקרוב לודאי דב"ע חולי ומודו דבקנין מצי לסלוקי נפשיה וכמ"ש מרן ז"ל בתשו' הל"ל וכנ"ל וכן מוכח מלשון מרן ז"ל שכתי' ס"ו סכ"ח הל"ל דבלאי קנין חיירי דתאי' בתב וז"ל אלו יקבל עליו הלוה בקנין וכו' ושוב בתב ואפי' אם התנה עמו שלא יוכל למחלו אם מחלו מחול ודאי לותא דל"ז כקנין חיירי הול"ל להחיות ואפי' אם התנה עמו בקנין כמ"ש בתאי' יקבל עליו הלוה בקנין וכו' כ"ל שלא ודאי ל"ל דבתאי זה לא מיירי בקנין כלל ובמדוכר וכאן אין מקום עוד לבע"ד לקוש' הרב ת"ח ז"ל כרחיותו שהביא ממ"ש העיטור לדחות דברי מרן ז"ל שבתשו' הל"ל דבקבל י"לד וכמדוכר :

ואין להקש' ע"ז דאי ת"ת דדיבת הבי הוי דאפי' אם מחלה ל"מ מחילתה כנו"ל ת"ל למאי הלבתא תקינו רבנן שבועת שלמנה שלא מחלה וכו' כיון דכלאו"ה אפי' אם מחלה ל"מ מחילתה כפי התנאי הכתוב בכתו' כנו"ל דקא ודאי לוכה קו' כלל חדא דעיקר שבועת שלמנה הוא משום דחייבי' שמא תתפסה נדרי בעלה לחייו ולבך טרם כל משבועין לותה דלא תתפסה נדרי ואנב נמי משבועין לה כגלגול דלא מחלה וכו' כמבואר מדברי מרן הב"י כת"ב סי' ע"ו וכיוד להרן אם הגב"י לותא ט' וע"ש וע"ע להרב ערוך השולחן ת"ב אם מ"ש כוה וע"ש ואכמ"ל כוה :

ועוד דאפי' אית"ל דנם שבועה שלא מחלה נמי הוי מעיקר השבועה ג"כ כמו שבו' דלא תתפסה נדרי מ"מ לק"מ שבבר נתבאר בדברי מרן ז"ל שבתשו' הב"ל בתי' הל"ל דאותו תנאי דלא יפתנה למחול וכו' לא בא למעט דק שלא יפתנה הוא למחול אבל אם הוא תמחול מעצמה מיומו בכלל וכו' וע"ש כנ"ל וא"כ מצו"ה מצבעינן לה שלא מחלה מעצמה וכנדון מרן ז"ל הב"ל לו כיוצא בו :

ותו דכלאו"ה נמי לק"מ הב"ל דאייצינן לה שמא מחלה לבעלה בתו' בלופן המועיל לפו"ד שלא תתבטל מחילתה מכח התנאי הנז' והייבו כל' הידאה שתודה לפני עדים שבבר נתקבלה בתו' מבעלה ותבתוב לו התקבלתי וכו' כמ"ש הפוס' ז"ל דבבה"ג תועיל מחילתה לפו"ד ואינה מתבטלת משום תנאי הבתו' הב"ל בבמבואר בפוס' ז"ל ועיקר שורשו ממתני' דבתוב' דד"ן ע"ב והיא כותבת לו התקבלתי וכו' וכם"ם שם דל"ו ע"ש וכפירש"י שם וכפי' הרש"ש בשיטתו בפ' יוצי ה' וכתי' הריטב"א שם ובמהרשד"ם ה"הט סי' קע"ט ובמהרח"ם ק"ע סי' ך' דקל"ו ע"ש וכק"ב סי' ך' ובכר"ם ה"הע סי' מ"ה ובכל"הג ה"הע סי' קי"ח הנב"י אות ז' ובמ"מ ח"ה ה"הע סי' ל"ב וכפרמ"ח ח"ה סי' יו"ד ו"ה הב"ה עדות ביהוסף ח"ב סי' כ"ח נו"ר ה"הע ב"ד סי' יו"ד וט"ו ומדרת תליתו סי' י"ב פני תהרן ה"הע סי' ז' חיוש כיד הגד"מ יע"ש ד"ק הלא בספרתם ותכמ"ל כוה עב"פ עלה כידהו כיטול מחיל התשה הלזו דב"ד שם מבח התנאי הב' בבתו' וכל התמור ומדובר שו"ר להרב כב"הג ז"ל בח"מ סי' ר"ט הנ"ה אות מ' שהק' כזאת משבועת שלמנה למ"ד מוחל חוב שלא הניב ומצו לינבות דוי דשלב"ל ול"מ ותי' דשמא מחלה בשבועה דאע"ג דמצד הדין לא קנה חייבת להשלים מבח שבועתה יע"ש ותיר' זה ניתן ליאמר לקו' דילן נמי דשמא מחלה בשבועה וכו' כמובן אמנם לבת הפוס' דס"ל קא"ב שא"כ לא אתי שפיר תי' זה רמרן החבי"ב ז"ל ופ"ל לדעבתם ז"ל דתירוצו הב' שם לקושייתו הנו"ל והוא ז"ל לשיטתיה חויל דס"ל דחייב להשלים מבח שבועתו כמ"ש הוא ז"ל בב"מ מצ"ה הנ ומתשובותיו דלא כמהריב"ל ודעימיה כמ"ש אנני במ"ש כוה בחורך ותכמ"ל כוה וע"פי התמור

הלמור החכם עינינו יחזו רחין מקום עיר למ"ם הרב
חלקת מחוקק ז"ל בסי' ק"ס ס"ק שהביא רזיס
מזכועת חלמנס שלח מחלה דכסי' ל' ר"ה מוכח
לדעתו ז"ל דמהניא המחילה הגם דרפיס שטרא
יע"ש ועיע"ר למאי דכתיבי בעיוניו ליכא מינה
שום הוכחה כלל דשיכא למימר חדא מזיוויי הכ"ל
ופשיטי דלוה כיון דהרב כ"ם ז"ל שכתב על הרישא
מסי' ל' הגו' יש לדחות וי"ש שו"ר להרב פרמ"ג
ז"ל בס"ח סי' קכ"ח שכ' דכב"ר דהוי מחילה מחיוב
שאם תתחלמן חו תתנרש לא תנכה כרי' לא נכלל
כתבתי זה הכתוב בכתובת התניחוה ליתו שלא בשכלה
למחול לחמ"ח וכו' ומן הדין מחילה מחילה
והסכים דעת מרן ז"ל בתשו' הב"ל לחילוקו הב"ל
יע"ש ולפי דבריו ז"ל למדנו עוד ת"ש מ"ש למאי
דחלן מזכיונן להחלמנה שלא מחלה דה"ט משום
דחייישינן לה שמא מחלה מחוי' וכמיכן ומיכה יופא
לב"ד דהוי מחילה מחוי' לנמרי כמבואר בשער המחי'
דב"ד דיכא נפיק כפי חילוק ס"ב ז"ל הגו' דמחילה
קיימת ולא מתבטלה מכח תנאי הכתובה הגו'
וכמבואר:

אלא דשו"ר להרב מר ותהלות ז"ל בתשו' ח"ס
סי' כ' שעמד בב"ד על ספק זה ותוכי לן
מ"ש מרן ז"ל בתשו' הב"ל ואם הכיא דברי הרב
פרמ"ג ז"ל והסה ד"ק בב' ידיו ורב תנא הוא ז"ל
ופליג עליה בחי' הב"ל ומ"ל למר דגם בכה"ג
דהויגו מחילה מחיוב מנכסיה בכלל התנאי הגו' יע"ש
ודבריו הוא נכונים הם כנעמא כמ"ש המעיין
וכיון דל"ל מלן דפליג ע"ד הרב פרמ"ג ז"ל בחי'
הב"ל ואיכא שבועה בב"ד הו"ל כפק שבועה וקי"ל
להחמיר וכמ"ש הרב ת"ח ז"ל בסוף תשו' הגו' יע"ש
כרם מ"ש עוד הרב מר ותהלות ז"ל שם לעיל מזה
ע"ד מרן שבתשו' הב"ל ות"ל וכיון דמרן ז"ל לא לחמיר
חלא כדרך הפשר וכבה"ג מבואר בשם הביעור דל"מ
תנאי ומ"ש שם שפי' בקנין עי"ש בתשו' הת"ח וכו'
עכ"ל וי"ש לדבר הזה יקלח התדון שבבר בתבנו
דרוב הפוס' ס"ל דלעון הפשר שבועה הפוס' הוא
כודאי נמור ואם הי הבע"ה את משם הביעור אין
הכרח ולא שום משמעות דמיורי בקנין כלל ותדרבה
דקדקנו מלשון מרן שבת"ע דלא מיירי בקנין וכגו"ל
והמעיין יבחר גם עתה ראיתי נ"כ להרב נוכח
השולחן ז"ל בח"ה סי' ט"ו שעמד בזה הוא ז"ל
נ"כ על אותו נדון עצמו שנשאל עליו הרב מר
ותהלות ז"ל הגו"ל וחזיתיה למר שגם הוא ז"ל בתשובה
מאד בהיות הרב ת"ק ז"ל מדברי הביעור הב"ל
ואמר עליו שיותר מזה הול"ל דמרן עצמו בסי' ס"ו
פסק להדיא דהביעור במשנה סתמית ואיך בתשו'
לא נזכר מזה יע"ש ואינו עניו כבר בתבתי מה
שלעע"ד דרחיה זאת לא מכרעת כלל וכבר הודה
הרב ז"ל גופיה שם בתשו' הב"ל שלא רחה תשו' מרן
ז"ל במקומה כלל ואם רחיתי לו ז"ל שם שעמד בחת"י
שבועת חלמנה הגו' ולא מצא מענה לחקי' וז כי
אם עפי"ד הרב פרמ"ג ז"ל בחי' הגו' יע"ש ולעע"ד
אין נורך לזה וכמ"ש הוא ז"ל וכפוש"ך רחו הביא לנו מ"ש
הרת"ח ז"ל דלא מצי פטר נפשיה דבעל בט' קי"ל
משום ד' ז"ל ס' שבועה להחמיר ואיכו ז"ל אפס
יקבן ס' טעמים להקל כשבועה זו דב"ד לוכות לבעל
יבמ"ב ואינ עניו ככר התרכתי בפרט זה דשבועת

התתן דב"ד בספרי התקון פני יצחק בסי' ט"ו ובסי'
כ"ו ובתשו' כת"י והעלניתי שם לעע"ד דאין להקל
כשבועת התתן הלזו דב"ד משום גד ואפון בלל ואמרי'
בה ס' שבועה להחמיר ועמ"כ ואכמ"ל כזה ובכלל
העולה מכל מ"ש דלכל הדברות מחילת התשה הלזו
דב"ד ה"ה כטולה לנמרי ואין בה מועיל בלל לעע"ד
הלע"ד בתבתי לא להלכה ולא למעשה רק קורה
היה ולעלמור אני מריך ואל"מ ונו"י ו"מ ויש"ן ולא
לבטל כדבר הלבה למען כי"ר פי המדבר זעירא
דמן חברויה:

הטעיר **יצחק אבואלעפיא** ס"ט

שאלה דאובן נשוי לאשר בעיר דמשק יע"א
עיר מולדתם של הוים והשתה הגו'
ומנהג דמשק יע"א לבתוב בבתובות מבלל התנאים
תנאי אחד וז"ל הדורה פה דמשק יע"א ובמקום
אשר יטב לבעיהם וכו' ובסוף התנאי' בתוב שבשבע
התתן ס"ח בת"ב המב"ה ע"ד הגב"י לקויים
בל הגו"ל ודאובן זה ואשתו זה להם במה שניש דריש
בעירם ומתפרנס ממלאבתו ובעת נסע לבירות
ומני פרנסה במלאבתו יותר בריות במעט בפלים
בהבנסתו שהויית לי בדמשק יע"א ושלח אחר אשתו
שתבא לחרין לדור עמו לבירות ולא קבלה לבבת
אחריו ולעזוב ארץ מולדתה ומשפחתה וקרוביה
ומיודעיה וגם טובעת שלפי' בעירה אין לה חיות
עמו מרוב קמלנותו וגם אין לו להבה עמה מחמת
שהיתה נשואה עמו קרוב לח' שנים ולא ילדה לו
בלל ודהי סיבה שמסרבת וממלנת מלבבת אחריו
בשום ע"ו בלל ודוא טובן שהיה מתערבים בעירו
בדוחק ובצער ובעת הוא בריות בפרנסה זו בי הוא
מרויח במלאבתו יותר מבפלים ואינו חוזר לבירו
הגו' בלל בשום תופן וטובן דאובן שלא לא תרצה
לשתו לבת אלא שהוא מוכן לנרשה בלתי בתו'
ותוס' או יפת לא"ע ודיבת בעו שבי התדיוס הגו'
אחד הוים ואחד מהשה ומה גם בי אהיה טובן
בריה בי קודם הקי' אל בתו הגו' עם אתנו הגו'
התנה עליו בקנ"ם שלא יוכל להוציאה מעמו בלל
ועיקר בשום תופן ועידי הקניין קיימים ובואו
ויעידו בן' וירבו מו"ן הדין עם מי ובמ"ה:

תשובה הנה אמת דלפום דינא הוא הדין
שלא אוכל סבבל הגו' לבוף לשתו
הגו' שתבא לחרין לדור עמו בבירות יע"א הפי'
שלא הי"ל טובת הריות פרנסתו הגו' כיון דשתי
עירות שו שהם דמשק ובירות הם שוים בבל מילי
חדא שהם תחת מלבות אחת ושפה אחת להם
ותרוויהו מקום שרוב נויה ניהו ובתרויהו שביחי
שוקים ומרתחות ובל בני הבפרים מביאים להם בל
מידי דמיון אין בנרע דבר משום אחת מהם בלל
ותרוויהו הוו בריבים לו תרוויהו עיירות לו מדינות
ניהו ובתרוויהו מצוי רופא ואומן ובל הדברים
הצריבים להם ומקום תורה ניהו בידוע לבל
ולמפורסמות אין מריך ראיה והחזק לא יבחים ב"ז
בלל וגם בלוורם שוו בשיעוריהו ותרוויהו נוה
היפה מקרו בידוע ובבן בב"ע זולת לר"ת ולמהר"ם

ז"ל

ז"ל ודעימייהו הדין נותן שהכעל יכוף לאשתו שתלך לחריו לדור עמו כמחוז חפצו כשהם שויס כ"ל אלא דלדעת ר"ת ז"ל דס"ל דמתני' דתני ג' תרעות לניזוקין יהודה ועבר הירדן והגלגל וכו' בפיוסי הדיוטות מיירי ולדידיה הדין ונפ' דאס שניהם מארץ לחתן ונפ' בלוקה הארץ לון לחתן מהם כופה לשני להוציאו ממדינה לכפר או להפך לכל ממדינה למדינה או מכפר לכפר הואיל ויכולה להכריחו שילך עמה למקומה הוחיל והם שויס לכל הוא חיובו יכול לכוף לאשתו כלל כמ"ש הטור כשמו ז"ל בפי' ע"פ יע"ש ומהר"ם ז"ל הו"ד כמרדכי חם לה מר לם' ר"ת ז"ל והטיל פצר דבר דכיון דליכא פלוג' חזלי' לחומרת הבי ובכל דהייט היכי הכעל רוצה לכוף חותה לה כייפינן לה דחייבי' לם' ר"ת ז"ל ומכ"ש דלון כופין חותו ללכת לחרי לשתו כלל כם' רוב הפוס' ז"ל דס"ל דלא כר"ת ז"ל ועו"ש ועש דחזינן לכמה וכמה פוס' ז"ל דחייבי לם' ר"ת ולפצרת מוהר"ם ז"ל הכ"ל מ"מ חזו לון לנו חלא דעת מרן ז"ל שהכלנו הורת תיו וכבר מרן ז"ל בכ"י וכש"ע סי' ע"ה פסק להדייק דלא כר"ת ז"ל ולא חם לסברתו כלל ולא לפצרת מוהר"ם ז"ל כיון דרוב כלל הפוס' הרשונים פסקו דלא כר"ת ז"ל הנו' כלל כמ"ש מרן ז"ל בכ"י להדיא ועו"ש' ונפ כש"ט לא הזכיר לם' ר"ת הנו' כלל כמ"ש הרוקח ח"כ חנן בכיון ליח לן לחוש לם' ר"ת ז"ל הנו' כלל וממילא דינא כפיק דמטי הבעל לכוף לאשתו שהלך לחריו כשאני המקו' שויס בכל וכדכתיבנא לעיל וכבר דחיתי לכמה וכמה פוס' דרשונים ואחרונים סס המדברים בפרט זה וכן עלתה הסכמת לכוף האשה שתלך אחר בעלה ואס תאבה האשה ללכת לחריו מפקדת כתו' ותוס' ומוזנות כשרוצה הבעל לגרשה או תלך לחריו לדור עמו כמחוז חפצו וכנוונת הרמב"ם כמ"ש הרוקח בכל ספרי הפוס' ז"ל דמה בכתב להעתיק דברי קדשם מלתר דקדרין פתיחו וכותבי כ"המד יוכיחו ע"ש הלא בספרתם ספיר נוהגים חלקם בחיוב כ"ן ז"ל **אמנם** מה שיש לעיין בכ"ד הוא דכ' ונפ' אם היה תנאי וה כתוב ככתו' שהוא נשבע לה בעת הנישואין שהדירה פה דמשק יע"ש וכו' כנו' בשלה שלפנינו וכיון שהתנית עמו שלא יוציאנה מעירם ונשבע ע"ז כנו"ל הא ודאי דיפ הוא שיהיו יכול לכופה לילכת עמו אפי' למקומות הרוים שהלמלת השבועה היה הדין נותן שיכול לכוף, עכשיו שנשבע ע"ז שוב חיזו יכול לילכת לם' ש כלל אפי' לצויי וכ"ש שיהיו יכול לכופה לילכת לחריו מכח תנאו ושדברתו הנ"ל דודאי תנאי וה שכתוב ככתוב' הדירה פה דמשק עדיף מאלו התנה כפי' שלא יוציאנו מעירה דאלו התם מצ"ל דאלו הכעל רוצה לדור כל"י ת"ו הוה מצי לכופה לעלו, לא"י ת"ו דאמרי' הלא שלא כתנאו שהתנה שלא יוציאנה כי אס לשפוקי שלר תרעות חו"ל ולא כ"ת למעט נס דיפת ל"י ת"ו וכת"ס מוהריט"ן ז"ל כתצו' סי' רכ"ז כמי שהתנה על עצמו שלא יוציאנה מתחום מגריוס וכעת רוצה לילכת לא"י ת"ו כתכ הרב ז"ל וז"ל הכלל העולה דאתון זה פשוט מצוטעתו דלא עלה ע"ד כמה שהתכ' שלא יוציאנו מתחום מגריוס לצלוע ל"י דהכל מעלין לא"י וכותבי שלא התנה שלא יעשה מצוה וכו' עכ"ל יע"ש וכ"כ הרב מוהרמ"נ סי' מ"ד יע"ש לא כן כהתנה כנ"ד שכתוב ככתו' הדירה פה דמשק חזינן למוהריט"ן נופיה כסי' ה' שכתב דאס התנה כן לזו יכול לכופה לעלו, לא"י כיון שהתנה דאין לומר דלא אתא לשפוקי מ"י אלא לשפוקי שלר תרעו' חו"ל אס יש לומר דכיון שכתב כפי' הדירה פה דמשק מצטע דוקא לא זולת אפי' מ"י עכ"ל יע"ש הרי להדייק דתנאי זה שהדירה פה דמשק עדיף טפי מאס התנה שלא יוציאנה מעירה לעניין דירת מ"י וכנו"ל והחילוק ניכיס קוא כרור לענ"ד דכשהתנה כלשון זה הדירה פה דמשק הוא כלל הכללים וממצטע אפי' מ"י לא כן כשהתנו הוא שלא יוציאנה שפיר לפצר לפרש שאין כוונתו לשלול מ"י וכתכי מיתרן לעב"ד קושית הרב יד אהרן ז"ל בסי' ע"ה הב"הטו לות כ"ב שהק' על מוהריט"ן דיוקו מדיוקי ממ"ש בסי' ה' הנו' למ"ש בסי' רכ"ז הנו' ופיים שים לחלק קלת ול"ע עכ"ל יע"ש ולעב"ן דהאי כרור הוא וכמ"ש בעניותי:

אמנם מי ק' לעב"ד הא ק' ממ"ש בסי' ר"ז מוהריט"ן נופיה דמשמ מוכח הפך ממש ממ"ש בסי' ה' הנו' ואין מקום לחלק כיניהם כלל וז"ל שם תדע דהא בנשאה כאו"ל וכודאי תנאי הדבר שיהבון שם על הפתח או אפי' התנה בפי' הדירה במקום פ' עכ"ז יכולה לכופו לעלו, מהארן הסיוע לעלות למקום פ' שכת"י ואס לאו יוצא ויתן כתו' עכ"ל יע"ש הרי להדייק שתצו' זו סותרת לחותה תצו' דסי' ה' הנו"ל דהלו התם קא פסיק ותני שאס כתב הדירה פה דמשק אינו יכול לכופה לא"י כנו"ל והלו הכא קאמר אפי' שאמר הדירה במקום פ' עכ"ז יכולה לכופו לעלות לאר"י ואין מקום לחלק הדבר והופכו קתני ונל"ע:

אברא דדברי מהריט"ן נופייהו שבסי' ה' ניכיס לגלי תלמוד דלאו ריוזה סיפיה ולאו סיפיה ריוזה אהרי כתר הכי סיים מהריט"ן נופיה שם וכ"כ וז"ל תיכרת דל"ל וכו' אכל שם התנה כפי' שידור בעיר ו' ונשבע ע"ז כודאי שאינו יכול לעבור על תלוו מצוה תיכף ירוע' תדע דהא אפי' ירוזה דאוריית' שם התנה לבטלה קודם נשואין תלוו קיים וכו' מכ"ש וק"ו וכו' שוב כתבתי בתצו' אחרת הפך מוה דאפי' כתוב כפי' הדירה כאו"ל יכול לכופה לעבות לא"י ול"ד לירושה וכו' עכ"ל יע"ש הנה דוקא דהוה ז"ל נופיה סתר הדין שכ' הוא עצמו כתחי' דהיכא שכתוב הדירה ככתו' שאינו יכול לכופה לעלות לירוש, ואור הדין שפיי כתוב הדירה כלא"ו ונשבע ע"ז כופין אותה לעלות לא"י וה"ה להיכא שנשבע שהדירה כאו"ל כופין אותה לעלות וכמ"ש כן כפי' כתצו' דסי' ר"ז הנו' וכודאי דלא כיון פה שכ' שוב כתבתי בתשובה אחרת והוא על תצו' דסי' ר"ז הנ"ל וש"כ תול"ת כלל מ"שהם הרב יד אהרן ז"ל הסתי' הנו"ל כיון שכתצו' ואת דסי' ה' עצמה כתב כפי' דשוב כתב כתצו' אחרת הפך זה ומן התימת מהרב יד"ת ז"ל דמלבד דלא זכר שר אותה תצו' דמוהריט"ן דסי' ר"ז הנ"ל עוד כה דלא הכין כעין ופה מ"ש מהריט"ן כסי' ה' עצמו דנרגש וכתב שוב כתבתי וכו' כנ"ל וש"כ מלי מקשה תו עליה קו' הסתירה הנ"ל וכבר רמיתי להרב כיוך תשה ז"ל בסי' ת' שהן'

שפק' כן ע"ד הרב יד"ח ז"ל קושייתיהו הכ' הנו' והניח ל"ע-יע"ש וכתמת שהוח פלח על הרב יד"ח ז"ל :

אבן גם דברי מהריט"ן שכתבי' ס' הלחרונים הנ"ל ק"ט דף"כ לוך כתר הבי חזר הרב גופיה לקיים דבריו הראשונו' שכ"כ וז"ל ואין לומר דמאי דנקט הדיוה פה נ"מ הוא לחפוקי ח"ל וכו' חלח ודאי מדפי' ואמר כעת"ו מ"ש דוקא וכו' וכן כחו"ל כשכותב הדיוה פה דמשמע מע' דוקא לא זולת לפי' לא"י יע"ש הרי הרב ז"ל חזר וקיים דבריו הראשונים הנ"ל שגם הפך מ"ש כאן' לחרת שכוכיח כבר ק"כ ק"ט מה הועלהו במ"ש הוא ז"ל דשוב כאן כתבו' לחרת הפך מזה כיון דסו"ס הרי קיים דבריו הראשונים ולחיזוק עניין הביח לנו פה מ"ש כתבו' לחרת הפך מזה מלחר שלח הסכים פה כמ"ש כתבו' לחרת וממ"ש פה שוב כתבתי כתבו' לחרת הפך מזה מורה להדיח שדברי זולתה הבו' לחרת גם לחרונים וגם העיקר וה"כ למחי כ"מ חזר לקיים דיוו הראשון דהוא דלא כהלכתא עוד ואת קל"ט ע"ד מהריט"ן הנ"ל שכ' כתבי' שגם התנה כפי' שיהור כעת"ו שלינו יכול לחהדר על תנאו משום חיכת ירוש' והכיח ריליח מירושה דלורייתא דאמאי הוקרך הרב י"ל להכיח ריליח מירושה תפ"ל דהשבועה חלה במירי דרכנן כשוש"ת וכמ"ש הטו"ר והריב"ש ומר"ן בסי' רל"ט יע"ש בכ"י שהוא מוכרח מכל וה"ג כיון שנשבע לדור בעת"ו ולע"פ שנשבע לבטל מד"ת עליה ירוש' ת"ו שפיר חילה עליה השבו' כשוש"ת וגם עמ"ש מהריט"ן נופיה כתבו' לחרת שכ' הפך דס"ל התם דחפי' התנה בפ"י שיהור בחו"ל כופה חותה לעלות כמו"ש וחמאי כופין חותה לעלו' ויעכור על שבו' כיון שהשבו' הוא כמידי דרכנן כשוש"ת גם ק"ל עליה דמהריט"ן בפי' התבו' שכ' בהפך דחפילו התנה שהדיה בחו"ל כופין חותה לעלות ל"כ נמצה דהכוונה בתבו' דסי' רכ"ו כמי דלא בהלכתא דמוכח מהתם שגם התנה שלא יוציאנה הפ"י לא"י שיהיו יכול להוציאה דוקא כגדו"ד שלא התנה בפי' שלא יוציאנה חפי' לא"י רק התנה התם שלא יוציאנה מתחום מערים הוא דחמר דמסתמא לא עלה ע"ד לגלול לא"י שלא לעשות מצוה הא הם התנה בפי' שלא יוציאנה מתחום מערים חפי' לא"י חלה עליו השבו' ויהיו יכול לכופה לעלות לא"י והט' כיון דיסיבת ה"י היא מדי דרכנן חיילא עליה השבו' כשוש"ת וכמ"ש מהרש"ך סי' קי"ט ומהרמ"ג סי' מ"ד יע"ש והנה שב' מהריט"ן שם כשד"ק דסי' רכ"ז הנ"ל וז"ל ולא מיבעיא כגדו"ז שלא חפי' התנה כפ"י והתנה שיוציאנה כתכתי דהיו יכול להוציאה לבטל המצוה עכ"ל דמשמע מדבריו שהשלין השבועה חלה חפי' כשהתנה בפי' שלא יוציאנה חפי' לא"י דלא לכאורה כשהתנה בפי' שלא יוציאנה חפי' לא"י דלא חלה השבועה אמנם הא נמי ליתא דהרבה מפר"ק הנו' מוכח להדיא דס"ל למר כדכתיבי מעיק' דהי' חיתא דחפי' התנה שלא יוציאנה חפי' לא"י חלה השבועה ליתמעי דוקא כשהי דיכה קא עסיק והכי הול"ל דל"מ כגד"ו שהתנהו הוא שלא יוציאנה מתחום מערים דודאי אין כוונתו לבטל ג"כ שלא יעבור המצו' חלא חפי' התנה שלא יוציאנה מתחום מערים חפי'

לא"י דכגד"ו הוא דעסיק הרב ז"ל ולמה לו להמציא לומן לחר כשהך חלא שכוונתו ז"ל כמ"ש שגם התנה בפי' שלא לעלות לא"י השבועה חלה עליו ואינו יכול לכופה וה"ט משום דקי"ל דהשבוע' חלה ע"ד דרכנן כשוש"ת ומצו"ה כשהתנה בפי' להוציאה מא"י שהוא עוכר על מצוה דרכנן כק"ע לא חלה השבוע' כדקי"ל כיו"ד סי' רל"ט יע"ש ובפי' מה שהוכחנו מדברי הר' מיגריט"ן שכתב' ה' הנ"ל כמ"ש שוב כתבתי וכו' דאוחה תבו' שב' כהפך היה הלחרו' ס"ל כמצלו שתי תבו' הללו דסי' ה' ורב"ז מצדה שלישה מריכה כלל דלאו לאוקמי דהלכתא ניההו וכבן קל"ט על הרב יד"ח ז"ל לוך למר מתבו' זו דס"ל למהריט"ן שגם התנה שלא להוציאה חפי' לא"י שיהיו יכול להוציאה ולהדרבה הכל כתר לוכב' דהעיק' הוא כמ"ש כתבו' הלחר' הפך זה שהיה לחרונה וממילא קס דינא לדינא מהריט"ן ז"ל שחפי' התנה בפי' שלא יוציאנה חפי' לא"י כופין חותה לעלות כמ"ש כתבו' הלחרת שהיה הלחרון וכנ"ל :

ואשר מני לחזה לי כיצוב דברי מהריט"ן הנ"ל שהתכת דבריו כן הוא דהתנה כרישונה כתב חכל גם התנה בפי' שיהור כל"תו ובשבע ע"ז כוונתו שיהיו יכול לעבור על תנאו משום חי' ירוש' וע"ז הכיח הרב ריליח מירושה דלורייתא שהתנה עליהם ותנאו קיים וכ"ש וק"ו כמצות עליית ירוש' ת"ו שיהיה מן התו' והכוונה הוא שם"ל למ' הכיח שבשבע על תנאו שיהור כעת"ו שם השבו' חלה גלא חפי' בתנאי כעלמא כלא שבו' מחייב לקיים תנאו והכיח ריליח מירושה דלורייתא כנ"ל וע"ז הוא לומר שוב כתבתי בתבו' לחרת הפך זה דחפי' כתוב בפי' הדיה בחו"ל וה"ה מה"ט לוכל לכופה לעלות לא"י וה"ע עד וה"ה מה"ט לירוש' הל"ל דעכ"ם דחפי' בתנאי בלא שבועה חייב לקיים תנאו והכיח ריליח מירושה דלורייתא כנ"ל וע"ז הוא לומר שוב כתבתי בתבו' לחרת הפך זה דחפי' כתוב בפי' הדיה בחו"ל וה"ל תנאו בעלמא כלא שבו' דכופין הותה לעלות ודחה ריליח מירושה וע"ז כתב ה"ה מה"ט לירוש' והו"ל כתנאי בעלמא כלא שבו' כוס הוא שכופין הותה לעלות לירוש' הל"ל דעכ"ם דחפי' בתנאי בלא שבועה חייב לקיים תנאו והכיח ריליח מירושה דלורייתא דאף דחיכת ירוש' הוא משום דכתבו' לחרת הפך כתב להפך שחפי' התנה הדיה בחו"ל וה"ל תנאו בעלמא כלא שבו' דכופין הותה לעלות ודחה ריליח מירושה וע"ז כתב ה"ה מה"ט לירוש' והו"ל כתנאי בעלמא כלא שבו' כוס הוא שכופין הותה לעלות לירוש' הל"ל דעכ"ם דחפי' בתנאי בלא שבועה חייב לקיים תנאו ושבוע' ומצו"ה חוזר הרב לקיים דבריו הראשונים מלחר שכתבתה הדיה בחו"ל וכשבע ע"ז חייב לקיים תנאו ושבוע' זה נלע"ד ברור בכוון דברי מהריט"ן הנ"ל וז"ל וכבן סרו מהר מעלינו כל הקו' הנו"ל וכתוכן ולפי"ז נמצה דמהרמ"ך בסי' מ"ד ומהריט"ן ז"ל חלוקים בם היכ"ש התנה שלא להוציאה לא"י דלדעת הרב מהרמ"ך ז"ל חל עליו התנאו חפי' שלא היה בשבו' כלל ולמהריט"ן לא חל עליו התנאו כיון שלא כשבע ע"ז וכמוכן ולפי"ז קל"ט ע"ד הרב יד"ח ז"ל שם שוה חותם יפה כדין זה דתרוייהו ס"ל דחפי' כתנאי לחוד שלא יוציאנה חפי' לא"י יהיו יכול לכופה וכתב זה משם מהרמ"ך ומהריט"ן ז"ל ומדבריו מוכח דחפי' כתנאי לחוד כלא שבו' הדין כן למהריט"ן ז"ל ולפום מ"ש כעניותין יהיו כן דעת מהריט"ן ז"ל וכמדובר ופם נלמד הדר' יד"ח ז"ל מיירי כתנאי ובשבועה ק"ט ח"כ לוך כת' כפכדעת מהרמ"ך ז"ל והלא דברי מהרמ"ך ז"ל ברור מללו דחפי' כתנאי לחוד כלא שבו' יהיו יכול לכופה לעלות לא"י כמבוחר כתבו' הנו' להדיח מש"כ דעת מהריט"ן וכ"ש

ודכרי הר' ור"ח ז"ל כוה צ"ע:

אך מהא דק"ל ע"ד מהריט"ץ ז"ל הנו"ל הוא זה כמ"ש וז"ל ואין לומר דמהו דנקט הדורה כה"ת ו' הוא לאפוקי ח"ל אכל לא לאפוקי ירוז' דאיתא דה"כ לומת הדולה כה"ו ועוד דאפי' אם לא היה כותב שוס דכר אינו וכול להוציא' לחו"ל וכו' ומדפי' ואתי כתה"ו משמע דוקא וחינו מוציא אפי' לעלות ליורז' עכ"ל והדכרים תמוהים טובא דהא אכתי י"ל דמהו דנקט כת"ו חינו אלא לאפוקי שהי תרעתא שכיחי' ולא לאפוקי ירוז' אלא לעצות את המצוה וכתב דה"כ ליתחוק מצת"ו ואפי' ה חינו יכול להוציא' לנהי תרעות ומדנקט כת"ו מצ' דמתא לאפוקי אפי' ירוז' הא נמי ליתא דאכתי אמרי' הלא נקט כת"ו אלא לאפוקי מעיר לעיר ומכרך לכרך כגלגל נופי' כמקומות השוים ולא לאפוקי ירוז' ת"ו דאלו בסתם אלא הוכיר כת"ו היה יכול להוציא' כגלגל נופי' כמקו' השוים אמט"ל נקט כת"ו למעוטי מקו' השוים כגלגל עצמו ולא למעוטי ירוז' ת"ו ל"כ אין מקום לומר מכיון שהזכיר כת"ו אינו יכול להעלותה לירוז' כ"ת מט' אכ' לבסוף דכשהזכיר דמסק משמע דוקא לה וולתי אפי' ה"ל כשהזכיר כת"ו משמ' דוקא לה וולתי אפי' ירוז' וה"ל כמ"ש ל"מ כנ"ד דקאמר כת"ו דהין מקום לאחר למעט וכודאי דכת למעט ירוז' אלא אפי' כשאחר דמסקינים מקום לומר שכת למעט חו"ל אפי"ה ממשמעות דמסק מ"ש לה וולתי אפי' לה"י כנו"ל ואדרי אפי' אמר כת"ו תיובתה למימר שכאלמעט מקו' השוים שכגלגל וחין מקום לומר דכת"ה כ למעט אפי' ירוז' אלא ממשמעות דמסק כת"ו דמ"ש דוקא ולא וולתה וה"כ שוים הם דמסק ומ"ו ומה הלשון תומרת ל"מ כנ"ד וכו' דקאמר סו"ד דכרי ה' מהריט"ץ ז"ל הללו צ"ע:

איך שיהיה המורם מכל האמור דכשהומר דהדורה פה דמסק ודאי דכת למעט שאר אדעתא הכי מהריט"ץ כפי' ה' כת למעט ת"כ לאפי' ח"ו כנו ל אלא שחזר בו מזה כפי' ר"ט וכנ"ל וכן דעתת מהרימ"ח כפי' מ"ר הנ"ל כמסקנתת מהריט"ץ כפי' ר"ז הנו"ל עכ"פ כ"ע מודו דיחינו יכול לכופה לעלותו לחו"ל אפי' למקו' השוים ממש וכנל הכ"ל מכח שכועתו הנו"ל וה"כ כנד"ר לא מצי רחוכן לכוף לאשהו שתלך אחריו לנוירות אפי' דמזו שוו בשעוריהו בכל מילי ויהיו נופים נמי מחייב לחזור לעירו מכח אדיה דשכועתת דיכיע עליה ויתפלם בחפר ויקים שכועתו ' פש נבן לכאר הדין חש וזכה רחוכן כטענתו שטען דפה דמסק פרסקו כדוחק וכלבר ושם מצת כדי נחולתו כריוח גדול אי משום ה"ט מל"ל אדעתא דהכי לא נשכעתי לו ' ולכאורה נרחה דכנ"ד כמת' הוא שנוי לדעת מהריט"ל כח"ת כפי' ע"כ והרב משפטי שמואל סי' ט"ל לא מהניא ליה הא טענתת דדוחק מזונות לומר אדעתא דהכי לא נשכעתי מאחר דדוחק וחסרון מזונות הוי מלתא דשכיחא והו"ל לאתנויי מדלא אתנה חיהו רחפסיד תנפשיה וכדכרי מהריב"ל כפי' ע"כ המוכ' ממש כיוצ"ב ולפי"ז ק"ט דכרי מהרם"ך ז"ל דאהדדי ממ"ש כפי' מ"ה הנו"ל לממ"ש כפי' ל"ו הנו' כמבואר וכמו כן קל"ט ע"ד מהריב"ל ז"ל כפי' ע"ב ה הנ"ל למ"ש לחיהו נופיה כח' ג שהכיחה

להתנות ועש"כ והרדב"ז ז"ל כתשובת סי' תק"ט רב תנת הוא ופלוג ג' לייהו וס"ל למר דמהניא לכעל הלי טענתת דחסרון מזונות למימר לדעתת דהכי ל"ן ועש"כ ומהרם"ך ז"ל כח' סי' מ"ה נרחה לכאו' דפלוג ע"ז שהרי הוא ז"ל הכריח שם דכלל לוטס אפי' דשכיח דשכיח סגי לפטור כין כנדרי לוטסין כין כלוטסין דעלמת כהחוא דלתפיס זכוותיה ומאי דמשני כגמ' לוטס' דל"ש שהני הוא לפי סברת המק' דס"ל ים לוטס כניטין וקושטת דמלתת כהחיא דשמואל דלמר לא שמה מתנית היינו משום דלאו לוטס כניטין כדמסיק כפ"ק דכתו' וכו' דלפי מסקנת הגמרת דלאו לוטס כניטין לא מרכינן תי לו' דמתני' דכדרי לוטסין או כלוטסין דעלמת כעי' לוטס דל"ש אלא לוטס דשכיח סגי והנהו תי' דתי' כנדרים וכתוב' דמת' מנייהו דלוטס דשכיח לכע"ל לאתנויי דיחויה כעלמת ניהו דלמסקנת דמלתת לא קיימי ומזה תמה ע"ד מהריב"ל ממ"ש כתשו' למרן מהי דק"ל ע"ד הרי"ף ז"ל כמ"ש דהוא"ד דכל הטודיס סתמת ע"ד כשהם מתפלגים כלוטו הכ"הכ וכו' והו"ל מלתת דשכיחת והי"ל להתנות וכדאמרי' לה שמה מתנית משום דהו"ל לוטס דשכיח ולא התנה ואי הרכו"ל דשאני התם דאיכא לומרת דלא ניחל דליהוי ניטל ומשו"ה והוי מלתת דשכיחת הו"ל להתנות משו"ה כנדון הרי"ף דאיכא לומרת אע"נ דהוי מלתת דשכיחת ל"ת הו"ל להתנות דסמיך על הלומ"ד ואע"ג תמה עליו מהרש"ך שם דתפ"ל דמ"ש כגמ' לוטס דשכיח שאני הוא דיחויה כעלמת ולמסקנת טעמת הוי משום דאין לוטס כניטין ולא שאלכן כין לוטס דשכיח לו הל"ש דלא שכע"ל לאתנויי ועש"כ התם מתכאר מד"ק דס"ל למר דאפי' כמידי דשכיח לא תו"ל לאתנויי וא"כ ואדאי דמהרש"ך ז"ל לוטס על מהריב"ל כאותו נדון דת"ח ע"כ הנו"ל שנשבע שלא יוציאנה וכו' ולא תאדר ליה מחמ' חסרון כיס דיסכור מהרש"ך ז"ל דהנס הוא מידי דשכיח ל"ש דהו"ל לאתנויי וכופין אותה לעכת אחריו וכדס"ל להרדב"ז ז"ל הלא כמ"ש מהריב"ל ומהרש"ך ז"ל הכ"ל וכנו"ל ' לכן חזינן למהרש"ך ז"ל נופיה כח' סי' ל"ו שנשאל ע"ז ממש ודן תת הדין שיכול ליתא אפ"ע אם לא תרצה לכת אחריו משום הוא מלתת הל"ש שתרצה הלשה לכעלה מטעגר על מזונותיו ולא תרצה לעכת אחריו והכיח תשו' מהריב"ל הנ"ל דס"ל דדוחק מזונות הוי מלתת דשכיחת ולאחלק יפה דהיינו דוקא כשכועה שלא יוציאנה אמרי' הכי לגרלה הקפדה שאפי' ויהיה לו נגר מזונותת שלא יוכל להוציא' וכו' ועש"כ הרי דמהרש"ך נופיה לויתי לן תשו' מהריב"ל דפי' ע"כ הנ"ל ולא חלק עליו יתדרכת הוכרח לחלק מכ"ת לנדון מהריב"ל הנ"ל ונם הוכרח לחלק אם מאד למי שנשבע שלא יצא לח"ע ולא הי"ל כניס ממנה הלא נשתמיט שום פוסק לומר שיכול ליצא לח"ע מט' דאדעתא דהכי ל"ן וחייב לקיים שכועתו אפי' כמקום מנות פ"ור וכתב דשאני התם דהוי מלתת דשכיחת והו"ל להתנות מדלא התנה הוכיח דלפסיד תנפשיה וכדכרי מהריב"ל כפי' ע"כ המוכ' ממש כיוצ"ב ולפי"ז ק"ט דכרי מהרש"ך ז"ל דאהדדי ממ"ש כפי' מ"ה הנו"ל לממ"ש כפי' ל"ו הנו' כמבואר וכמו כן קל"ט ע"ד מהריב"ל ז"ל כפי' ע"ב ה הנ"ל למ"ש לחיהו נופיה כח' ג שהכיחה

מהרש"ך כפי' מ"ה הכ"ל דס"ל למר התם דהיכא דהיכא תומדנת אפי' בתוכם דמ' ל"ש הו"ל לאתנויי ולפי"ט נמ כנדונו דפי' ע"כ כנ"ל אין לך תומדנת גדולה מזו שתראה הלשה לבעלה כדוחק מזונות ולא תלך אחריו ודאי די"ל דתדעתא דהכי לא נשבע ואם כנשבע אלא ישא אש"ע ולא ילדה לו מיכא תומדנת גדולה דתדעתא שיהיה יושב ובטל מפ"ור לא נשבע מיהו מכדון מהריב"ל דפי' ע"כ שנשבע אלא ויוניהה אין כאן קו' כלל דשאני התם דכראה הקפדה אשפי' יהי"ל דוחק מזונות אלא יהיה יכול להוניהה וכמ"ש מהרש"ך ז"ל וכנ"ל מש"ה לא מהניא ליה התומדנה הנו' כהם כנשבע אלא ישא אש"ע ולא ילדה לו כנים ק"ט אמתי ל"מ ליה התומדנא לע"ב דקוח מלתא דשכיחא וכדתדעתא כהיא תשו' דמ"ל דאיתי מהרש"ך ז"ל וכמדוכר:

וראיתי להרב נת"מ ז"ל בדר"מ ע"כ הכ"ל ועד"ז ע"ד מהריב"ל דכפי' ע"כ הכ"ל ועד"ז מהרש"ך דכפי' ל"ו הכ"ל ז"ל וכעיני יפלא דנהי דמלתא דם' היא אלא מדם הוא יכול להתפרנס בעיר זו וכו' מ"מ מלתא דל"ש הוא שתיהה הלשה לבעלה וכו' והנני מוסיף להפלות הפלא ופלא על הרב מהרש"ך וכו' ותמהני דכיון דנחית הרב גופיה לטע"ז נמ בנדון מהריב"ל הו"ל מלתא דל"ש וכו' ונל"ע עכ"ל ועש"כ ולענד"ן דמ"ש מהרש"ך דנרע' דהקפד' וכו' ק"ט משום שהיה רוצה להוניהה מעיר לכרך או מכרך לעיר כמ"ש כדברי השואל דמן הדין היכו יכול להוניהה וכן כספקו של מהריב"ל נופיה לא נסתפק כי אם כאופן זה שיוצה להוניהה מעיר לכרך כמ"ש וז"ל ליברח שלא אה הלים רלוכן לא היה נשבע ולא הייכו כלים לדון שלא מכח הדין שהיה רוצה להוניי מעיר לכרך וכו' לפי שהיה מולא להרויח מזונותיו וכו' דהדין היה נותן שיוכל להוני. וכמ"ש כת"ה הל' וכו' יע"ש כראיה מוכרח דמה שנשבע אלא ויוניהה הכווב היה לפי' כי דחיקא ליה שעת' שמנד הדין היה יכול להוניהה עכ"ז נשבע אלא ויוניהה ומה ש"ל לא נשבעתי שלא על תופנים לחריס שכפי הדין היכו יכול להוניי' מ"מ נשבעתי שלא להוניהה לכל על תוכם דדוחק מזונות לא נשבעתי ע"ז ותלה קאמר הרב ז"ל דהו"ל לתוכם דשכיח והו"ל להתנות וק"ל כמלה דמהרש"ך ז"ל לחיל כשיטת מהריב"ל דכהוא נדון דפי' ע"כ הכ"ל כנשבע אלא ויוניהה וכמו שנתבאר:

ועד מ"ש מהרש"ך ז"ל כפי' מ"ה הנו"ל דלמסקנת דקי"ל אין תוכם לניטין הו לא נרכינן לר' דמתני' דנדרי הוכסין הו בתוכסין דעלמא כעי' תוכם דל"ש אלא לפי' תוכסת דשכיח סגי ומ"ש כש"ס תוכסת דשכיח אבע"ל לתתויי דיחויא בעלמא הוא ולמסקנת לא קיימת כנו"ל קל"ט עלים דמר שהרי כל חילוף הוא מכח תשו' הרש"ש ז"ל שהניחה דמיכה משמע דנם בתוכם דשכיח אמרי' תדעתא דהכי לא נשבעתי כמבואר בר"ן ואלו הרש"ש ז"ל נופיה בכלל ל"ד כהיא דנשתמדה אחות המשודכת הכוא הרש"ש ז"ל דהדין עם שמעון דאפי' אלא פי' שום תנאי כשעת עשיית הקנין כיון שאירע תוכם כזה דאנס, וכו' יש לנו לומר שבתוכם שאינו רגיל המרות בכנות ישראל דתדעתא דהכי לא נשבע יע"ש מרי דהרש"ש נופיה לו ויכהו לשמעון אלא משום דהמרה בכב"י לא שביח כרס אי הוה שכיח אמרי' הכ"ל להתנות ומדלא התנה אינו דאפסיד אנפשיה:

ותו ק"ל מדאמרי' בש"ס דמניעה דק"ו דאמר רבא נהר מלכא סכא לא עביד למסבר וכו' ועי"ש בפירש"י דשם דמבואר יותא דבתוכם דשכיח אמרינן דהו"ל לאתנויי ומדלא התנה אינו ק"ל והכא רבא נופיה קאמר לה ומפלינן בין תוכם דשכיח לנא שכיח ואי אינא לדברי מהרש"ך ז"ל דהכהו תירוצי דנדרים וכתובות דיחויא בעלמא ניהנו אוך רבא נופיה כהאי דמניעה מסכים לזה לדינא:

וכואת ק"ל ע"ד מהריב"ל בתוה תשו' דכת"ג דמייתי מהרש"ך ז"ל שכת' דבדאיכא תומ"ד אף בתוכם דשכיח לא הו"ל להתנות דמיך על התומדנא כנו"ל דבר' הפך מ"ם הוא עצמו כת"ת סי' ע"כ הנו"ל בנשבע אלא ויוניהה דפסק הוא ז"ל דל"מ להוניהה אפי' דאינא ליה דוחק מזונ' משום דהו"ל מלתא דשכיחא והו"ל להתנות וכן בהאי דלא ילדה דהוי מלתא דשכיח וכנו"ל לא התם נמי תיכא תומ"ד דתדעתא שתראה בעצר המזונות ולא תלך אחריו לא נשבע וכן תדעתא דליבטל מפ"ור לא נשבע והם תומדנות נדו' כמ"ש ואף נם זאת ק"ל מתשו' הרש"ש ז"ל בנשתמדה אחות המשודכת הנו"ל דהתם נמי תיכא תומ"ד טובא וכנו' כד"ק ועכ"ו אתי עלה הרש"ש ז"ל מט' דהמרם בכב"י לא שכיח ום"מ כמלתא דשכיחא אע"נ דיכא תומ"ד אמרי' הו"ל להתנות והוא הפך דכרי הרב מהריב"ל דכת"ג הנו"ל ולולא דכרי עצמו שכתי' ע"כ הכ"ל הייכו יכו"ל כד' הרש"ש ז"ל לנעולם מכח התומ"ד לבד מני לפטרו מן הקנס אפי' כדשכיח ום"ם דהמרם בכב"י לא שכיח אלא לקושטא דמלתא קאמר כתם אפי' אי הוה שכיח ההמרה בכב"י מכח התומ"ד לבד דאוי לפטרו מן הקנס וכדמוכח מסוף תשו' הרש"ש הנו' דאתי עלה מכח התומ"ד לבד ולא הזכיר כלשונו טעמא דלא שכיחא כלל כיעו"ש כרס מה נענה למהריב"ל נופיה כהיא דפי' ע"כ שכת' אם ז"ל והיא דהרש"ש ומוהרי"ק מלתא דל"ש ולא הו"ל לאתנויי ומנ"ל לתדעתא דהכי עכ"ל יע"ש:

וחזון הרכתי להרב מהרש"ש ז"ל כח"ב סי' נ"ל דרמי ומק' למהריב"ל דיוקא תדיוקא דכפי' ח"י כתב כמי שנשבע אלא ישא אש"ע ונפלא יכמה קמיה דחיולא השכועה אפי' אם נאמר דלא אסיק אדעתי' שיתות לו אח כלא כניס והכיא רהיא מהיא דכטולא אמי וכו' ומהטורת הנלה מיכמה וכו' מ"ש דאע"נ דל"ש אדעתיה חיולא השכועה וזה סותר למ"ש בפי' ע"כ הנו"ל דם"ל התם דכמולתא דל"ש דלא הו"ל לאסוקי אדעתיה לא חיולא השכועה וי"ל אי"ד ל"ן ומכח קו' זאת העלה התרתי כעי' לפטור עצמו משכועתו אות"ד ומלתא דל"ש וכהיא דהרש"ש ודמוהרי"ק תרוויהו אינהו לא כן כטולא וכו' דנים דהוה מלתא דל"ש מ"מ כיון דליכא תומ"ד חיולא השכועה עכתד"ק ועש"כ:

ואם דכריו אלה הם אלוכא דמהריב"ל ניהנו

קס"ט דמה ועכה לתצוכת מהריב"ל דכח"נ
הכו' דס"ל התס דכאומ"ד לחוד לפי' דהוי מידי
דשכיח מכניח הלומ"ד ובכנו"ל ולפ"ז כדברי מהרח"ם
תנו"ל שב' התרתי כעינן הרי הכא ס"ל למהריב"ל
לופכח ועוד ק"ל מדברי הרמ"ם בכלל ח' כהמיח
שנתקלקלו חוכותיו שהעניות שכיחה וכמו שכתב
מהוש"ך וכל הפוסקים ו"ל ולפילו הכי פטריב
הרח"ם כלומ"ד לכדמוכח לזה ו"ל דס"ל למהרח"ם
דנדון הרח"ם הכו' הוי זול"ם וכמ"ש הרב מהרח"ם ז"ל
יע"ם וכהכי ס"ם דלא תק"ל להרח"ם ז"ל דוקיה
לדוקיה דנשתמד' לחוש המסודכ' דכעני הדיתי כפי"ד
מהרח"ם הכו' וכהמיח הנתקלקלו חוכותיו פטרו
הרח"ם מטעב' לומדכיל לבד וכמ"ש לכן ע"פי מ"ש
מהרח"ם ז"ל דהמיח דנתקלקלו הוה זול"ם ס"ל
וזהו הכרח גדול לפרש המיח תעו' דכלל ח' כזול"ם
ולפ"ז ידעתי למאי לפ הכריח כן מהרח"ם ז"ל והוכרח
להכריח מכח פפקי הרח"ם ז"ל וע"ם דכפשיטות
הו"ל לפוכיחי הכי מתעו' הרח"ם עצמם שהם לכאו'
סותרות עצמם לדעתיה דמהרח"ך ז"ל וכמדוכר
ורחיתי לקרב פ"א ז"ל כח"ה סי' ס"כ כ"כ הכו' למ"ם
דברי מהריב"ל ז"ל ממ"ם כח"כ סי' כ"כ הכו' למ"ם
כח"נ סי' קכ"כ הכ"ל ותי' כב' אנפי חדא דהלומ"ד
היא היוהא אם כל הדברים אלפי' כמלתא דשכיח
וכמ"ם כח"נ סי' הכו' לכן כתבו' דק"כ הכו' לע"נ
דאוכא לימדנא בדולה מ"מ כיון דכהך שכועה
שלא ידע לפ"ע רווקא שכיח לגרמיה דכרשות
כ"ר וכול ליפ ולכ' ובפ"כ דממנא דתכלית חילוקו
הוא דלם השכועה החלטית ולפ תלית כרשות כ"ר
אדמי מכח הלומ"ד וכול ליפ אלפי' כמלתא דשכיח
כהמיח דלפ ולדה אלכל כתולה הברויה כרשות
היא דין דלגבי רשות היא דין ליכא לומדנא לזו
יש לחוש כיון שכיח לדלפ שכיח כמכואר כל זה
כדברי קדשו ועיין שם כלורך ' ולעניות דעתי
קל"ט אלי' זה דברי כל חילוק דמהריב"ל הוא מתעו'
הרח"ם כנשתמדה לחוש המסודכ' והא התם לפ"ג
דהלומדנא היא נדולה עד מלד כמו' כד' הרח"ם
דאנס' ובו' ובלולו התנס ולכ' ועכ"ז אלפי' עלה
הרח"ם מטעם דהוי מלתא דל"ם דהמירות ככב"י
ל"ם ואין לומר דלאו דוקא נקט הכי אלא לקושטא
דמלתא קאמר וכמ"ל דהא מהריב"ל נופיה היא
ליה שוכחי הרח"ם הללו כדוקא וכמ"ל ותוך"ל
מתעו' מהריב"ל דפי' ע"כ הכו"ל שנשכע שכועה
החלטית שלא ויוליכנה ואפי"ה דן מהריב"ל. התם
משום דהוי מלתא דשכיחא הו"ל להתנות פ"ב"נ
דאוכא לומדנא דמוכח שאין הדעת סוכלת שתריהה
הצאה לכעלה כדוחק מזונות ולא תלך לאחריו
כנו"ל ועוד דכהמיח תעו' נופה לויולי הרב ז"ל
היות דנשכע שלא יפ' וכו' דלא לשתמיט וכו'
והתם שתמע קאתי לפי' כשכועה החלטית דלא
שכיח רווקא לגרמיה כלל דומיא לנשכע שלא ויוליכנה
דהוות בהחלט ועוד שהרי מהריב"ל ז"ל כתבי ט"ו
נשאל על שכועה החלטית שלא יפ' ופסק דחיולא
עליה דשכועה פ"ג דאיכא התם נמי לומ"ד דלא
נשכע לבטל מצות יכוס הקודמת לדעתו ו"ל וכל
חילוק דמהריב"ל התם הוי מתעו' הריב"ם דכפי'
שפ"ה ונדון הרוב"ם התם הוי כשכועה החלטית
ולפי"ה דן הרב דאיולא הנשכו' כלולל ולפי' כמקום
כיטול מפ"ור יע"ם כלופן שדברי הרב פ"מ ז"ל
כלפי' זה נפלאו ממני עוד תי' הרב פ"מ ז"ל שם
דברי מהריב"ל' יאר כהקדמת מ"ם התים' ז"ל
פסו"פ הנוזל קמ"ל דע"כ ל"ל לדעתך דהכי נלע
כשהדבר תלוי כדעתו לבד אלכן איכא דאלוי כד'
שניהם כגון לוקח ומוכר ל"ל ל"ד וכן כהמיח
תעו' דח"ג הכו' התם הדבר תלוי כדעת עצמו לבד
לע כן המיח דנשכע שלא יפ' אלע"ב דתלוי. ג"כ
כדעת כלאה מצו"ה הוכרח הרב כנקתם הרחם
לטעמיה במלתא דל"ם ול"ל לדעתיה להתפות והט'
דנשכע שלא ויוליכנה אלע"ב ולא ילדה דהוות מלתא דשכי'
ולא התנה דחיולא עליה כשכו' משום דהו"ל להתנות
דלומ"ד לא מהניה ליה וכמתחיב לדעת חכירו
כמי לאלא יפ' דלפטמי מהניה ליה הלומ"ד ותלוי
כנודל וכזיקול הלומ"ד ויע"ש דכתב כ"ו כדי
להזיות דעת התום עם הרח"ם כהמיח . תעו'
דנתקלקלו חוכותיו יע"ם אחר מד"ק הכו' מכואר
יוע"ש דהוה מפרש להלי תע"ו דהרח"ם ז"ל כדפי'
מהרח"ך דמה שירד מנכסיו הוי מידי דשכיח ודלא
כמהרח"ם ז"ל שכתב דזה הוי מלתא דנזול"ם ולא
הסיק לדבריהם כמו"ל דלי הוה ס"ל להר' פ"מ ז"ל
כמהרח"ם ז"ל כזה לא הוה מק' מידי מהתום'
להרח"ם ז"ל כיון דלומרי דהרח"ם לחי עלה מע'
דל"ם ול"ל לדעתיה ולאו מכח הלומדנא וכמוכן
וי"ל לפ"ט ת"ל מתעו' הרח"ם דהמיח הוכרח הרח"ם
דנשתמה לחוש המסודכ דמחלי הוכרח הרח"ם
ז"ל לטעמיה לחלק דהתם כמי הלומדנא
היא נדולה מלד נריעת מהניה לומ"ד
דנתקלקלו חוכותיו ואו ק"ל עליה מלותה תעו'
דמהריב"ל שנשכע שלא ויוליכנה ולחרע לומם
דוחק מוכות דהס ודלי לחרינן דעתיה שהם היו
מפרשים כעת התנלי דלפי' והיה לו דוחק מוכות
ודלי דלא היה .נשכע ע"ז מיהו לזה י"ל וכמ"ל
לדעת מהרח"ך ז"ל וכמוכן

והנה לחת דכל מ"ם הרב פ"מ ז"ל כתעו'
הכו' לא ויעיל לנו כי הם לדעת מהריב"ל
ז"ל דוקא כרם לדעת מהרח"ך ז"ל דס"ל דכלכל
לומם לפי' דשכיח לא הו"ל להתנות לפי' כדליכא
לומדנא כמו"ל לא ניולנו ערין מכל מה שהקשינו
עליו והנס הרב פ"מ ז"ל הטוה דעת מהרח"ך
למהריב"ל ככר עמדו ע"ז הרב משל"מ ז"ל בפ"נ
מה' שכיועות ושלר פיס' ז"ל והרכו להשיב עניו
כזה ע"ש ולענ"ד ליכ לומר שדעת מהרח"ך
לחלק כין מתחייב לדעת עלמו למתחייב לדעת
לחרים וכמ"ם הרב פ"מ ז"ל ול"ל לדעתו דהמיח
תעו' דהרח"ם דכלכל ח' שנתקלקלו החוכות נשכע
לדעת עלמו הוי דלא מיקרי לדעת מחרים אלא
כעין מוכר וקונה דהתם כל אחד הוא מתחייב
לחכירו משו"ה לומם דשכיח לא הוי לומם דהו"ל
להתנות ומדלא התנה מיהו ר"ח וכדהן הרח"ם
הכו' לא היה שום חוב ולא שום שעכוד נכסים
מלד הל כד כלכל כי ס הוי לשכע לכדי לחת כתו
ום לחלפים עמהם ול"ל הוי מתחייב לדעת עלמו
ומשו"ה סני ליה כהמיח לומם דשכיח לא כן כהמיח
תעו' דכלכל ל"ד דהוכרח הרח"ם לטעמיה דהוי
מלתא דל"ם משום דהתם היה חיוב מכ' לדדים
והו"ל כעין לוקח ומוכר וכהכי נמי מתרנלא הסיא

דמציעה

דמניעת דמקבל אדם מחבירו הנו"ל וכן לא תיקשי מדיוקים לדיוקים וכזה אתו דברי מהרש"ך ז"ל על נכון וכמדויק:

שער להגאון הרב חיים שאל ז"ל כח"ג סי' י"ח שכבר עמד ע"ד מהריב"ל ומהרש"ך והרב פ"מ ז"ל ושק"ט כר"ק טוכח יעש"כ וע"ע להריב ירו דור ז"ל בסי' כ' וכסי' ס"ח שגם הוא ז"ל עמד בכל תקו' מהריב"ל והפ"מ ז"ל הנו"ל ויעש"כ וע"ע בס"ש מני עני כס"ה קה פני יצחק בסי' ט"ו דע"מ ע"ח ויעש"כ ואין הפנים כעת מסכים עמי לעמוד כד"ק מרכנים הנו' ז"ל וחכמ"ל עוד בזה לדחות עלה הגה בסי' מ"ם בעניותי ליישב דברי מהריב"ל בסי"ד מהרש"ך ז"ל דלא לחמרה הרב ז"ל לא היכא שרונה להוניחה ממקום שבסי הדין אם לא היה שבועה אזנו יכול להוניחה כי אם משום רוחק מזונות בסה לחיכת דבשבשב שלא להוניח' דאסי' כדחיתן ליה רוחק מזונות נשבע וממילא נפק"ל כנ"ד דמעיקר הדין היה יכול לביסה לעבת אחריו אסי' שלא הי' רוחק מזונות כהה נימת דנם מסריב"ל יורם דהיכא דלא אחדי ליה יכול להוניחם דלא נשבע וה כי אם שלא לבושה כלתי שיהיה לו רוחק מזונות וממילא אי רחיקא ליה שעתא הנ"ל כמלת' דל"ם ולא אסיק אדעתיה ואולם מה בחי יפה בחי' וה כיון שלא מנאתיו כיכרי הפום' ז"ל ואדרבה הרוחק יאמר כיכרי הפום' ז"ל המדכרים כפרט וה ימנה כל בחד אינא וכמ"ש ואכמ"ל:

איך שיהיה המורם מכל האמור דאם נשבע שלא יוניאנה ודחיק ליה עלמת ורונה לדור כמ"ש כדי ליתן כיוון לדעת מהריב"ל ומהרש"ך ז"ל לא תני לבושה ולבת אחריו אסי' למקומות השוין דלא מסניא ליה האי טענתא דרוחק מזונות למטען אדעתא' דאבי לא נשבעתי וכנו' ולהדדב"ו ולמהרמ"ג ז"ל סי' מ"ד מקנות ליה האי טענה אסי' במקום שבועה דמנ"ל ת"ר ל"ן ויכול להוניחם יע"ש וכבר כוכתו ד"ק בכנ"ה ת"ה סי' ע"ה הגב"י אות י"כ וכיוב אמרן שם אות ט"ו וט': וע"ש וכני משה שלטון סי' ט' וכאחר פוס' ז"ל ע"ע בלא כספריהם וכבן כנד"ן כיון דבלונתא דכוותא הוי במקום שבועה דא קי"ל ס' שבועה להמזיר כידוע ואינו יכול להוניחה כע"כ אסי' דאיך ליה במקומו אסרון מזונות טוכח וכמו שבאבאר ומה נם בלא הוי ס' שקול דיוכ הפום' ז"ל מולי להחמיר כדאיכא שבועה וכמ"ש המעיין ופשוט:

ועוד דכ"ו שבאבנו מגידולי הפוסקים ז"ל הנ"ל דאיפליגו כרין זה מי מהניא לבעל טענת חיסור מזונות לו לא כדאיכא שבועה כ"ו אינו בלא לדעת הרב ת"הד ז"ל בסי' רט"ו דס"ל למר דהאי טענת מזונות מהניא ליה לבעל לבוא לאשתו לדחתו אסי' מבדך לעיר ומעיר לבדך היכא דליכא שבועה ואבו הפוסדים כוותיה וכמ"ש הכנ"הג ז"ל כשמם בסימן ע"ר הגב"י יע"ש ומאו"ה לאפליגו נדולי הפום' ז"ל המ"ל היכא דאיכא שבועה שלא נהוניחה מי מהניא ליה לו טענת דוחק מזונות לו לא ובכל הני"ל וה"ט משום דכולהו אולי בשיטת הרב ת"הד ז"ל הנו"ל ולא נחלקו בו אם כדאיכא שבועה שלא להוניחה וככל החמור ומרובה:

ואכ אמן בדיוק דאחרת דמרן ז"ל יתבונן וקבלנו

סורלוקיו כידוע ואסי' כמ"ש בכ"י ובפרט זה חזינן למרן ז"ל בכ"י סי' ע"ם כ"ה"ע דאיתי מכרת הרב חר"הו"ל הנו' ובתבעליו דאע"פ שבתב הדבר בפשוט אין דבריו נראים לו יע"ש והכי נמי ס"ל כמרן ז"ל כמה וכמה פוס' ז"ל דלא כמ"ש הרב תר"ה ז"ל בכמ"ש הכנ"הג ויר"ח ז"ל שם ס"ב לדעת מרן דקי"ל כוותיה לא מהניא האי טענתא דחסרון מזונות לבוא הבעל לאשתו שתלך לאחריו למ"ח היכא דמן הדין אינו יכול להוניחה אסי' שיהיה לו דוחק מזונות אסי' שלא בשבע שלא להוניחה כ"ם היכא דאיכא שבועה שלא להוניחה דלא מני להוניחה אסי' למקום שהדין נותן שיכול להוניחה בגון למקומות הזרין ממש וטענת דוחק מזונות מנן שויא לדעת מרן ז"ל ודלא כהרב ת"הד ז"ל וכנו"ל וא"כ חזר הדין דאיכא בב"ד שוסס' שבועה שלא ודאי לישור שבועה רביב עליה ואין פוטר לוקו ממנה כהאי טענה דדוחק מזונות כלל לדעת מרן ז"ל ודעימיה:

והנם שבתב מהריט"ן ז"ל בסי' רנ"ב דלא פליג מרן על הר' ת"הד ז"ל בעיקר הדין רק משום שהרקה"ד ז"ל כתב דין זה בפשיטות ע"ז הוא שבתב מרן דלא נראה בעיניו יע"ש ומאחר לאחריו בסברת זאת הרב מוס רבים בתאו' ת"הע סי' י"ח והרב משבנות הרועים ז"ל במערכת ת' אות נ"א סמך וכת לו ע"ד מהריט"ן ז"ל הנו' הוא והרבנים ז"ל שהסכימו עמו שם יעש"כ מ"מ הרואה יראה לכל הפום' ז"ל שם המדכרים כפרט זה כולם כאחד הביאו בפשיטות נמור דמרן ז"ל פליג עליה דהרב תוז"ד ז"ל שם בעיקר דינו כמאי"ר הרואה בלא בספריהם ודלא כמ"ש מהריט"ן ז"ל שם הרב יד"ח בסי' ע"ה דחה דברי מהריט"ן ז"ל מלאחן ואעפי' וכו' שבתב מרן ז"ל ועש"ם ודקדוק עניש ונכון הוא כמוכן ואתה תחזה ת"ל כביאך משה סי' יו"ד דל"ד ע"ת שבתב הרב מהרי"ט ז"ל וז"ל הנם כי רבים הפום' דשם"ל כהורחת הרב ת"הד סי' רט"ו מ"מ מאחר דמרן כ"י כתב דלא ניחו לו דבריו הבי נקטי' עכ"ל ועש"ם והרב כיח יאודה עייאש ז"ל בתאו' ת"הע סי' ח' בתב הריב"ם ומרן פליגי על ת"הד ולבך מרן כ"י השמיט טענה זו מספרו הש"ע דאזיל לטעמים דאין טענת מחיה טענה לענין זה וכו' עכ"ל יע"ש והנם דאסיק הרב ז"ל בתר הכי הפך מרן ז"ל שב"ב וו"ל וכב"ד ורואה הדיון אם טענתו כדומה דנר לו המקום בעיר פש"ם שהיא עירו ועירה לו ורואי דהדין עמו לפי"ד האחרונים ואף לחריב"ם ודעימיה אפשר דיודה בגוון זה וכו' יע"ש הנם דבתרוץ המערב פנימי ואינתויע"ת קבלו עליהם נ"ב הורחות מרן ז"ל אפשר דלא קבלו עליהם כי אם הורחות שבב"ע מה שפסק להדיא בש"ט ולא קבלו עליהם נם מ"ש בב"י ובתאו' הנם דאין כדיין קבלנו עליו נם מ"ש בב"י ובתאו' מ"מ אפשר דלא קבלו עליהם אינהו אלא מ"ש בש"ע דוקא ואסי' דיעימת דקבילו עלייהו נם מ"ש בב"י נמי מ"מ רנח הדב ז"ל לפסוק דינו אליבא דב"ע נם אליבא דהריב"ם ומרן ז"ל כמ"ש הוא ז"ל להדיא הבי ות"ל ואף להריב"ם וכו' בתו"ל וזהו לדעת הרב ב"י עייאש ז"ל הנו"ל בים למ"ש הרב משב"הר ז"ל והרבנים שנמו ז"ל שפסקו אח הדין להדיא דלא כמ"ש מרן ב"י ע"ד אח"הד ז"ל ופמבו נ"כע"ד מפהיט"ן ז"ל בם"ל בל' חדש מתרתי

או דסמכו ע״מס עמ״ש מהרי״ט ז״ל כנז׳ ואנן לא מצינן למסמך הכי כיון דחזינן דרוב הפוס׳ לא הביאו כוונת דמהרי״ט ז״ל כנז״ל או אפשר דגם בעו״כי תורם יע״א בזמן הרבנים ז״ל הס״ל לא הוה ברור להו מלתא אי קבלו הוראות מרן גם כמ״ש בב״י ולהכי פסקו את הדין בסכינא חריפא כס׳ הרב ת״הד ז״ל ודעימיה וכמובן:

איברא וזהי שקשה ע״ד הרבנים הנז״ל אהודה דמרן ז״ל לא זו בלבד בב״י פליג ע״ד הרב ת״הד ז״ל וכנז״ל אלא גם בש״ע נמי רב תפסא סוא ופליג עליה דהרב ת״הד ז״ל להדיא וכדחזינן ליה למרן ז״ל בש״ס סי׳ קנ״ד ס״ט שכתב וז״ל אם הדבר ידוע שאינו ראוי לעמוד במקום שנשאה מפני סכנת נפשות כופין אותו לגרשה כי היא אינה צריכה ללכת אחריו עכ״ל ומקור דין זה הוא מתשו׳ הרא״ש ז״ל הביאה בנו הטור ז״ל שם סי׳ קנ״ד באריכה יעש״כ הרי להדיא דאפי׳ שיש לבעלה סכנת נפשות אם ישאר בעירו עמה עכ״ז אינה חייבת בילך אחריו וכופין אותו לגרשה כ״ש וק״ו כשיש לבעלה טענת חסרון מזונות דודאי יסברו הרא״ש והטור ומרן ז״ל דאינה חייבת ללכת אחריו ואדרבה כופין אותו לגרשה כנז״ל והשתא זוהי שק׳ לכאו׳ ע״ב הפוס׳ ז״ל המסכימים לדינו של הרב ת״הד ז״ל דבטענת דוחק מזונות שומעין לו דאיך לא זכרו שהם לתשו׳ הרא״ש הנז׳ שפסקוה להלכה הטור ומרן בסי׳ קנ״ד כנ״ל דהוא הפך ממש מדינו של הרב ת״הד ז״ל וכמבואר׳ ומכ״ש דק״ט יותר ע״ד הרב מש״ב״הר ומהר״י עייאש ז״ל הנז״ל שלא נרגשו מדין זה דבסי׳ קנ״ד הנז״ל והדבר תמוה טובא לכאורה:

אמנם שבתי וראיתי הלק״מ ע״ב הרבנים ז״ל הנז״ל מדברי הרא״ש והטור ומרן ז״ל דבסי׳ קנ״ד הנז״ל שכבר ראיתי לכמה פוס׳ ז״ל שנרגשו מתשו׳ הרא״ש ז״ל הנז״ל דהרא הפך דינו של הרב ת״הד ז״ל הנז״ל ואשון בקדש סוגה למהרי״ק ז״ל בערך לחם ח״הע סי׳ ע״ה שכתב וז״ל אם אינו יכול להתפרנס באותה מדינה עיין תשו׳ הרדב״ז וכו׳ ומהרשד״ם וכו׳ ואע״פי שהרב המחבר חלק על מהרא״י בארוך אחרי רבים להטות ועיין סי׳ קנ״ד ס״ט עכ״ל הנה הרב ז״ל עם שפסק כתמי׳ לא כמרן בב״י משום טעמא דאחר״ל שוב ציין לנו האי דינא דמרן סי׳ קנ״ד ס״ט הנז׳ כנראה דר״ל דאין הדין דבסי׳ קנ״ד הנז׳ סותר לדינו של הרב ת״הד ז״ל הנז׳ דדוחק לומר דחזר בו ממ״ש בתחי׳ דלא כמרן כי נרגש בתר הכי מההוא דינא דבסי׳ קנ״ד ס״ט דהא ודאי לא ניתן לאומר כלל רק כ״ל לדעתו ז״ל דאין זה סותר כלל כי אלו חילוק פשוט ביניהם ולרוב פשיטותו אלו לא הוצרך לבארו ולהעלותו ע״ס ואפשר דאף הוא ז״ל היה מכוין למ״ש הרב בני משה שלטון ז״ל בסי״ט דעם דכתב בתחילה דטעמא דמרן ב״י לא נראה בעיניו דברי הרמ״ה ז״ל הוא מכח מ״ש הרא״ש בתשו׳ הנז׳ בטור סי׳ קנ״ד דהיא הפך דינו דת״הד ז״ל הנ״ל כנז״ל מ״מ בתר הכי לחלק יפה וכתב וז״ל ואפשר גם כן דאפי׳ בת״הד היה מודה בזה שאם היתה טוענת שאם לא ירצה לישב כאן שיגרשנה שהדין עמה וכו׳ יעש״כ גם ראיתי להרב דברי מרדכי נ״י הכטי ז״ל בתשו׳ סי׳ ט׳ ולהגאון נודע ביהודה ז״ל בח״א ח״הע סי׳ ס״ו דכתבו חילוק אחר והוא זה דשבג׳ בפשו׳ קילא לגבי דידה מחסרון מזונות דהיא לוקה ג״כ עמו בחסרון כיס ועש״כ תו חזינא להרב מהרח״מ ז״ל בבירך משה ס״סי יו״ד שפירש דברי הרא״ש שבתשו׳ הנז׳ עפ״ד הר״ן ז״ל סי׳ ל״ח באופן דלא תיקשי מינה לסברת הרב ת״הד ז״ל ובסוד״ק כתב שאם הרב בני משה שלטון ז״ל נתכוון לזה יע״ש באופן דאתא מינה לכמה פוס׳ ז״ל שנרגשו כבר מתשו׳ הרא״ש הנז׳ ולחלק יצאו כל חד לפום חילוק כנז״ל וא״כ תו לק״מ ע״ד הפוס׳ המסכימים לדעת ת״הד ז״ל בטענת חסרון מזונות הנז׳ ולא ע״ד הרב מש״ב״הר והרבנים שעמו ולא ע״ד הרב מהר״י עייאש ז״ל ממ״ש הרא״ש והטור ומרן סי׳ קנ״ד הנז׳ דאפשר וקרוב לודאי דס״ל כאחד מהאי׳ ותשו״ה לא חשו להזכיר תשובת הרא״ש הנז״ל כלל דלדידהו שנה ושבה מתשו׳ הרא״ש הנז׳ דינו של הרב ת״הד ז״ל הנ״ל מכח האי׳ שכ׳ הרבנים הנז״ל וכמדובר׳ אכן האמת יורה דרכו דדברי הרא״ש שבתשו׳ הנז׳ והטור ומרן בסימן קנ״ד דפסקוה להלכה כנז׳ זה מורה להדיא דלא כסברת הרב ת״הד ודעימיה הנז׳ כמכ״ש וק״ו וכל האי׳ והאי׳ הנז״ל יותר מהמה כולם דחוקים הם מאד וכבר נדחו כפוס׳ הנז׳ עכמ״ס דהחילוק שכתב הרב בני משה שלטון ז״ל הנז׳ כבר הרב בירך משה ז״ל דחאו בשתי מתשו׳ מהרשד״ם דבסי׳ קנ״ה וסו״ד הניח הדבר בצ״ע יע״ש גם החילוק שכתבו הרב דברי מרדכי ונודע ביהודה ז״ל כבר הרב דברי מרדכי גופיה שם הודה שלא הכאהו חי׳ זה והוא גם כן כנגד מה שכתב מהרשד״ם וכו׳ יע״ש׳ גם הגאון נו״בי ז״ל שם לא מלאו לבו לבוף לאשה ע״פ חילוקו הנז׳ אלא כתב דכל חד ליקום אדוכתיה כמבואר בד״ק יע״ש׳ גם החי׳ שכתב הרב מהרח״מ ז״ל כבר דחאו הרב בירך משה בר״סי א׳ ובס״סי י״א יעש״כ׳ באופן דכל הדברים ונגעים וכל ישר הולך ושפוט בצדק דהרא״ש והטור ומרן בסי׳ קנ״ד פליגי ע״ד הרב ת״הד ז״ל הנז׳ בלתי ספק כלל והעיקר אצלינו כמ״ש הרא״ש והטור ומרן בסי׳ קנ״ד דאפי׳ משום סכנת נפשות של בעל אין כופין אותה ללכת אחריו ואדרבה כופין אותו לגרשה כ״ש וק״ו משום חסרון מזונות דודאי דאין לכוף אותה כלל ותו הגם דכותא דאין מדברי הרא״ש והטור ומרן דבסי׳ קנ״ד הנז׳ שום סתירה לדינו של הרב ת״הד ז״ל הנז׳ כלל וככל האי׳ שנאמרו בזה בדברי הפוס׳ ז״ל מ״מ אכן כדידן קבלנו עלינו הוראות מרן ז״ל גם כמ״ש בב״י כידוע ואפי׳ היכא שהב״י חולק ע״ד הש״ע כפי׳ ס״ל להגאון החק״ל בא״ח דהב״י עיקר יע״ש ומ״ש עליו בזה הרב יוסף אומץ ז״ל בסי׳ יע״ש וע״ע להגאון החק״ל ז״ל ח״מ סי׳ כ״ד שהאריך בזה להכריח דקבלנו הוראות מרן גם כמ״ש בב״י ובתשו׳ יעש״כ׳ וא״כ כיון דחזינן למרן בב״י א״הע סי׳ ע״ה כתב ע״ד הרב ת״הד שלא נראו בעיניו הרוב ככל הפוסקים הביאו דבריו בפשיטות גמור דפליג עליה הת״הד גם בעיקר הדין וכמש״ל׳ וגם פשט דברי הרא״ש והטור ומרן ז״ל שבתשו׳ קנ״ד מוכיחים להדיא דלא כסברת הרב תרומת הדשן ז״ל וכנז״ל ודאי דהכי קטינן להלכה ולמעשה ואין לזוז מדעת מרן ז״ל גם כמ״ש בב״י וכמדובר:

ג"ר להרב מהר"ח ויון ז"ל בספרו הכתיר הולך תמיס ומועלן נדק בתשו' סי' ח' שנשאל כמי שרוצה ללכת לא"י ת"ו ותשתו לויכה רוצה והתירך כוה טוכה ועמד כרוב ככל דברי החוס' ז"ל הנו"ל תעש"כ נפלאות מתורתו וסהדי כמרומים שלא רחוקה עד הנה והנה מקום לתי לעמוד ככל ד"ק כרס לתן הפנתי מקבים עמדי כעת ותכמ"ל :

ואודרי כוקבי כ"ו לתן זה רחוקי לאר כפי לתרן נר"ו הנד"מ כת"ה סי' י"ב תשו' תרוכה לה' מהרימ"ם נר"ו בנדון כוה והתירך כעיקר המשב' דתני ג' תרעת וכו' ועמד ג"כ ע"ד הרא"ם והטור ומרן שכסי' רנ"ד המ' דהוו הפך דעת הת"הד ז"ל והיינו נס מ"ם הרב דברי מרדכי והכוכ"י ז"ל הנו' ונס הוא נר"ו דחתם ומדוליה יפ' לתלק תי' לתר מנדון הרא"ם לנדון הת"הד ז"ל ועש"כ ושם כסי' י"ב עמד ע"כ ד"ק ה"כ ני לתרן נר"ו ודחה חילוקו דלא ניתן ליתמר כדברי מרן ז"ל נס דחה תי' הרב ב"מ שלטון ז"ל בב' ידים ופו"ר לתיק ז"ל והיותר קרוב לומר היות דעת מרן נס בש"ע מבואר דלא כת"הד מכח הך תשו' הרא"ם ותשתר ר"מ בסי' ע"ה בב"י ע"ד הת"הד דתין כ"ל דברי עיקר סמיכתו היתה על תשו' הרא"ם דמבואר דברי הפך ת"הד כי בתחת דכל החי' שתמרו לעיל תין בהם כדי שכיעה כי חיבי דלא ניסתרו דברי הרא"ם לר' הת"הד ופשטן ש"ד ממשמש ובחים דפלגן בהדיה ומנתה דדעת מרן בב"י ובש"ע דלא כת"הד עכ"ל הנה מבואר כר"ק כמ"ש בעצותי ועלן לבי שתכוונו כוה לדעת לחת ומ"ש דמרן בב"י עיקר סמיכתו היתה וכו' בבר קדמו כוה תרב ב"מ שלטון ז"ל בסי' ט' הנו' שב"ל להדיה ע"ד מרן דכל חילוה חוי מתשו' הרא"ם הנו"ל ובבר הוא נר"ו הזכיר נס הרב ב"מ שלטון לעיל מזה ומה בת לחדש דבר מעתה עוד דיהיתי להרב הנו' נר"ו שתעיר ג"ד הרבנים משב"ה הר הדעימה וע"ד מהר"י עייתש ז"ל מדברי מרן בב"י וכו' וע"ש ולמה ענית בפר כתבתי מה שנלע"ד כוה דחיתו דחוק לומר דהתי כללא דחיתו לן לתן דקבלתו תורלות מרן נס מ"ם בב"י לתיכו כדידהו ניתן להו כיון דלשבתן דקדו עליה ערער הת"ח ז"ל ועו"ל ועל מ"ש מרן בש"ע סי' קל"ד לתפ' דס"ל כחד מהנהו תי' שכתבו הפוס' ז"ל וכתבו לק"מ עליהו וכתהוכר לחת למעלה :

רון חזיתיה להרב הנו' שתבית לנו מ"ש הוא עצמו כתשובה לתרתן דכל כה"ג שכותב מרן בב"י ע"ד לתיה פוס' שתין דברי נרתין לו וכש"ע משמע הדין הכוא לנמרי כמ' הוא שנוי לי חזרה הוי לו לא וכזה תרין יתיב דברי הרב מש"הר וכו' דס"ל דחזרה הוי וכו' ועש"כ :

ואודהמ"ך תין דבריו נרתים בעיני כלל כפיט זה דלדיוק הדמי פשוט לתלי דכבל מקום שכותב מרן בב"י ע"ד לתיה פוסק שתין דברי ז"ל כה"ג הל"ד שכתב בסימן ע"ה בתכן העור ע"ד הת"הד ז"ל ע"ו וכן כתב בסימן ת' מת"הב ע"ד מהרי"ק ז"ל בדין תוספת שבזמינו יע"ש ·

וכן ההיא דמ"מ סי' ע"ו לשאל הביא הוא נר"ו וכמו כן בב"מ שבותב מרן ז"ל בב"י לתיה חילוק דין מדינת עלמו בלשון ת"ל וכו' כדתשבתן למרן בב"י שב"ב כדוכתי טוכת כ"ו הוא עסק הלבה גמור שפוסק מרן בב"י ולתפי' שהשמיטו בש"ע ליתי לן בה לדיון שקבלנו הורלותיו נס במ"ם בב"י הכי נקטי' במ"ם בב"י דמה שהשמיטו בש"ע הוא משום דתין דרכו של מרן בש"ע להעלות על ס"הט חילולי דינים מדינת עלמו לגרוב העמה רק הוא מעלה ע"ם דינים שפסקו עמודי ההוראה ושאר הרתשוני ז"ל ותל"מ כידוע ולא נבנסו דינים שפוסק בב"י מדינת עלמו בכלל מ"ח התחדומים ז"ל שהביא הרב י"מ ז"ל בכללי הש"ע דהתם מקרוין על לתיה דינים ושברות שמביא בסתם בב"י מהרתשונים ומשמיטם בש"ע בוה הוא דלתיפלינו הת"ח ז"ל לי חזרה היו לו לא כמ"ש תיד המעיין בדבריהם ז"ל בתם שפוסק מרן להדיה בב"י בנוסת דנ"ד ודבוותיה בנו"ל בהא כ"ע מודו דלאו חזרה הוי כמה שהשמיט' בש"ע מאחר שבבר נולח דעתו בב"י דהכי ס"ל למר ובבר קבלנו הורלותיו לתפי' כמ"ם בב"י בט"ו ולתני תמיה טובא על הרב המ' נר"ו דלדיוק ק"ט דלפי דעתו ס"ל הרב המ' נר"ו דלדיוק מרן נס הא כללא דבתבו הת"ח ז"ל דלתן בדיון קבלנו הורלות מרן נס במ"ם בב"י בבר הנו"ל ושהב"י עיקר בנו"ל לדידיה היבי תשב"ל הא כללא לסברת הפוס' דס"ל דבוון שהשמיטה בש"ע הדר ביה לגלא ודלא לתתת יורה דרבו דהא תרי כללי הא לחודיה קלי והא לתו"ק ולא נגעי ולא פגעי זב"ז כלל וכמ"ם בעמותי וברור ;

עוד רחיתי להרב הנו' נר"ו שם שולא לידון כדבר חדש כדעת מרן ז"ל שבתב דעל מבוכה זו יבשו והעלו דתין לזו מקבלת מרן לפי' שם המלא ימלא לחה פוסקים מגדולי הרתשר שבר עלו לנו לתר ומן מרן ז"ל הפך דעתו לא תמרי' הלו היה רוצה מרן ז"ק היה חוור בו לף כי להתופסים דגל הקי"ל משתמשים הרבה מזה מ"ת לנו שקבלנו דעת מרן לא יועיל זה וכו' עכ"ל וע"ש ושם כוה לנע"ד לתן זה לתתת כלל דלא עדיף מרן ז"ל מבל שתר גדולי הפוסק הפפורסמים לחמרי' כהו שו היה רוצה וכו' ולו הוה שמיע ליה הבה סדר היה ונס כמרן חמרי' הכי דמלי שבא ומלי לולמיה ופוק חזי ההוא כללא דחדית לן מנלח מהריט"ח ז"ל כשמתת יו"ט סי' ח' ד"ט ע"ח כדעת עליח מרן ז"ל והרב החסיד רתם"ל רב מג"ן ז"ל בחוקי תיים רנ"ט וע"ש דעיקר חילוקם והכלל שלהם הוא הוא ג"כ מן השורם והכלל הנו' דתלו היה רוצה ושמיע ליה ושו חיה עומד וכו' הוא הדר היה כיעו"ש ונס ספר כדק הכית למרן ז"ל יוכיח דרתה כה מר שלא רתה בב"י ולפעמים רכיס חוזר בו מרן ככד ה ממ"ש בב"י כידוע ואם כת הפוס' דס"ל על הסברות שמביא מרן בב"י בסתם והשמיטם בש"ע דתמרי' דחזר בו טעמייהו הוא משום דתמרי' דבתר הכי רתה מרן ז"ל חולקים על אותה הסברא שהביאה בב"י בסתם ומשו"ה חזר בו והשמיטה בש"ע מאחר שרתה שחיבה מוסכמת וכו' הוא הפך ממש ממ"ש הרב הנו' נר"ו בכללו הנ' נס טעמו דיקיב לן הרב הנזכר חוי כמה שרתו עיני קדשו וכו' לון בו טעם לשבת כלל דלא. עדיף מרן גופיה מנברי דברבי דתתי

מתמתיקו כיון דלפי' בדעת הרמב"ם ושארי אונים
ז"ל אמרי' בפו אלו הוא שמיע לפו וכו' ס"ב כ"ם
רמתרי' הכי נמ בדעת מרן ז"ל והרכריס פשוטים
לענ"ד :

שורך לסרב כפי מהרן נר"ו נופיה בתזו' לחרת
סם כרקי"ס ע"ד שכתב הוא עלמו ע"ד
מרן אלו סיס רוחה וכו' יע"ש והוא הפך ממ"ש
פס וזכס רבני עלמו והברת' שמור כו ממ"ש בלן
אלא הלא ידענא הי מנייהו קדיש חיך שיהיה כל
לנבי דידי לא שמיע לי ולא סבירת לי להני כללי
דמר סרב סנו' נר"ו דלסיק הכא בדעת מרן ז"ל
ולא ניתיבן להו כלל ואזעיקר אלני כמ"ש בעניותי
רוקא וכמש"ל והרכריס פשוטים וע"ע בס"ק לב
נשבר סי' ס' דמ"ש בעניותי שם רמזתי מ"ש אלני
כלן יע"ש :

רון תויסיס למר סרב סנו' נר"ו בסור"ק שם שבת'
על ג"ד ו"ל וכבן אין ס' אלני דנס מנריס
היא נחשבת מהמלך הנ' וי"ה כלי ס' ותרחבלם
היא תחת משלתו וכו' עכ"ל יע"ש ותתמה' טוכת
שלא וכר שר בעת הזאת שרכריו אלה הס הפך מ"ש
מהיית"ט בח"ק סי' מ"ו דהוכיח הוא נר"ו בתזו'
ואת עלמה לעיל מזה שכתב להדיא ו"ל הילכך אין
האיש הזה יכול לבוסה לשבת בעזה תרל רלין עוזה
נחשבת לפ"מ וכו' והיא תחת מלכות אחר וכו'
עכ"ל יע"ש וא"כ ודאי דה"ר תרחבלם דהיא בעזה
ואיך פשיק וחני הוא נר"ו דלא כמהריט"ט ו"ל
והוא פלא עלום :

איך שיהיה נחזור לרחק עלה שרעת מרן ז"ל
כרור דס"ל דלא כהרב ת"הד ז"ל וס"ל
הלי רטענת דוחק מזוטות חוכה טענה כלל וחנן
כחריה נרירי ואפי' כמ"ש בכ"י וכט"ל אפי' שלא
היה נשבע כלל כ"ש בב"ד דאוכח שבועה הדירה בה
המשך וכו' שהיו יכול עור להוציאה אפי' למקו'
השרן הסיא ודאי חיסור שבועה ולא קפק שבועה
כלל ובכל קלמור ומדובר וכ"כ בפשיטות נמור הרב
מהרש"ם ז"ל בכירך משה סי' יו"ד בר"ל ע"ש וז"ל
דבשלמא מה שנוהגין לכתוב בכתובה הדירה כעי"ה הק
נת"ו סיינו ליפות כח האשה שת צי' אם ירלה להוציא'
מעיר לעיר בחותה סלרן שמעיקר הרין יכול להוציא'
כמש"ל בס"ד לוס בא התלי כרי שתוכל לעכב על
ידו וכו' עכ"ל יע"ש וממנו נקח נרון ולהורות נב"ד
שבן נהגים לכתוב בכתו' סדירה בה רמשך וכו'
רחר דינא ניהו וכמוכן :

שורך רלבתי בב"ד ליכא שלא ס' חיסור שבועה ולא
ורלי חיסור שבוע' וג"מ לאפוקי ממוכ' מניה
וברבעי' מיתר קמן בס"ד דהנה בלתרא דידן רמשך
יע"ל מלבר מה שנוסגין לכתוב בכתובות הדירה
בה רמשך יע"ל עור נהגים להוסיף תנאי אחר
סמוך ממש לתנאי סנו' וז"ל הדירה בה רמשך יע"ל
ובמקום אשר ייטב לשניהם ע"כ וקוינא דבהאי
תנאה בתרא חיפלינו בפירושא דמלתא דנא תרי אלני
רברבי ה"ם הרב מהרי"ח לניאדו ז"ל והרב מהרמ"ג
ז"ל קובלו ד"ק בפירך משם להרב מהרמ"ג נופיה
בצי' כ"ב וכ"ג דהרב מהרי"ל ז"ל הנו"ל שם בסי'
כ"ב פירש לכוונת התנאי האחרון הנו"ל דהאי
ובמקום אשר ייטב לשניהם ר"ל על התנרות ועל
הבתים בתי דידה שידורו שם בדמשך במקום אשר

ייטב לחוש ולא אשם והאי תנאה בתרת קאי אתנאה
קמת הדירה בדמשך ובחנר ובית אחר ייטב לשניהם
אחר"ק בס"סי כ"ב הנו' יע"ש :

ואולם הרב מוהרמ"ג ז"ל שם בסי' כ"ח רוח
אחרת לתו בכוונת התנאי הנו"ל ותכלית
דבריו הוא דאי אית ליה בלתריה חסרון מזונות
ובמ"ש טוב לו ולאשתו ברווח פרנסתם מני לדור
במ"ש ובלבר שיהיו מקומות שוין לדעת מרן ז"ל
דפליג על הת"ה ז"ל אחר"ק יעב"פ וככן כתב
דהכעל טוען כי בכירות יע"ש מנא לרי פרנסתו
ברווח נדול משל"ב בהיותו דר פה דמשק יע"ש
שהיה ניזון ברווק נדול הנה לדעת מהרמ"ג ז"ל
ליכא עליה שום חיסור שבועה ומני לבופה לילכת
לחריו כיון שכן היה התנאי מעיקרא במקום אשר
ייטב לשניהם דעיקר לתנאה קמת שהתנו סדירה וכו'
היכא דבלתריה אית ליה חסרון מזונות וכל"ל ולדעת
הרב מהרל"ב ז"ל דס"ל למר דתנאה קמת שהוא
הדירה וכו' קאי כדוכתיה לעולם ועד ואפי' אית
ליה בלתריה דוחק מזונות וכמ"ש מנא פרנסתו
ברווח ולא כניר אפי"ה לא מני לבופה לילכת שם
מכח תנאי הרישון הנו' שנשבע עליו והבי תנאה
בתרת קאי על דירתה בבתי וחנרות דמשק ולא על
עניורות לחרות כלל ג"כ לדידיה דמהרל"ב ז"ל בב"ד
תרית דשבועתא רביע עליה דרחוכן ולא מני לבופה
לילכת לחריו כלל מאוש חומר דשבועה הנו' וחזר
הדין לומר דליכא כב"ד אלא ס' שבועה דוקא מכח
מחלוקת הגדולי' ז"ל הלכו כפי' תנאי האחרון הנו"ל
וכמו שנתבאר :

והנה עם שליני כדאי להבריע בין דרים נדולי'
ז"ל הללו לוזה מהם פירושו עיקר מ"מ
החמת לניד ולא לאכחר שנלע"ד עיקר כפי' הרב
מהרל"ב ז"ל הנו"ל דהוא יותר מרווח ומשמעותי
ניכר יותר ברווח דהכי וכמקום אשר ייטב לשניהם
לא קאי אלא על דירת הבתים והחנרות כרמשך
עלמה דוקא והם שני תנאים נמורים הא' שהדירה
תהיה פה דמשק יע"ש ולא יוכל להוציאה למ"ש
אפי' לאוון כלל ונם תנאי שני על דירת הבתים
והחנרות שידורו במקום אשר ייטב לב' אלא יוכל
לדור בבית וחנר שיהיו הנון לאשתו ונם בית לינה
יכולה לכוף בעלה לדור בחנר ובית שיהיו הנון ט
כי אם במקום אשר ייטב לב' דוקא דאשתא שפיר
אלטריכו שני התנאים הנו"ל ותיובתו נריכי
למכתבינהו ואז אתי שפיר טפי דהאי ו"ו של וכמקום
וכו' דהוא תנאי כ' נוסף על תנאי הראשון וכאלו
אמר בפי' הדירה וכו' ואם במקום וכו' וכמוכן
משל"ב פירוש הרב מהרמ"ג ז"ל הנו"ל וזפי שקשה
טובא רמ"ב לא היו נריכים לתנאי קמת שהוא סדירה
פה דמשק כלל כיון דכלאו"ה תיהו יכול להוציאה
מעירה אם לא למקומות השוין דוקא ומשתמע כל
תרם תיהו מניח עיר מולדתו והולך לדור במ"ש אם
לא רכים ליה בעירו ובעיר אחרת דכוותה מנא
פרנסתו ברווח הא לאו"ה לא וא"כ לאוזה נורך
התנאי הראשון הנו' הא בתנאי הב' לחוריך הוא
קני דכשהוא אומר הדירה במקום אשר ייטב לשניהם'
הוא שמעינן דדוקא היכא דרחיקא ליה שעתא
בתרייתו ובמקום אחר ימלא מנוח אשר ייטב
לשניהם מני לדור שם ואין לאשתו יכולה לעכב על

ידו כלל כדפירש לה מהרמ"נ נופיה ז"ל והי"כ למה הוצרכו לתנאי הראשון הכו' כלל דאין לומר דס"ל למהרמ"נ ז"ל דאי לא הוו כתבי אלא תנאי בתרא הכו' דוקא לא הוה מפרשינן ליה על דירתם כעיר אחרת כלל אלא דהוה מפרשינן ליה על דירתם בכתיס ומנרות של דמשק עגמא כדפירש לה הרב מהרח"ו ז"ל הכו' וכמו"ל דזה ודאי דוקא עשוי לפרשו כן דמאי דלא התנו כלל אלא לדור בעיר אחרת דכוותה וזה לזה סברת כלל לתניא תנאי הדירה בעיר אחרת אלא להתנות עליו כלל שהוא העיקר ומתנים על הטפל שהוא הדירה בחנותו וכתיס של דמשק הא ודאי אין הסכ"ת מחייבת כן כלל משא"כ אם נפרשהו לתנאי האחרון הכו' שהוא על דירתם בעיר אחרת כיון דטב ליה מכלל דאתא שומע לומר דהיכא דלא היו בה כהי מתא לא מצי לזול למתא אחריתי דפי' כוותה מכח התנאי הכו' אלא הורצה לומר שהיו בה היכא דהחיקה ליה שעתא בעירו וכאחרת וטב לשניהם דוקא וא"כ הדק"ל למאי דמטריכו לתנאה קמא כלל ותו ק' דלפי פירושו דמהרמ"נ ז"ל הכו' ל"ל דהאי וי"ו לחלק ואם כלשון כ"ז אמרי' הכי לדעת הרשב"ם ומרן ז"ל כמכואר כ"ז בדבריו ז"ל ועב"ב והן אמת דהכי קי"ל להלכה כרס"ה לפרש כן בנוסח הכתובות דילן דהא חזינן דמקמי דהיו תנאה אחר וז"ל מעשה ידיה לו כתוב לעיל מניה תנאה אחר וז"ל מעשה ידיה לו ועליו לספק כל צורכיה כדיאה הו חולה עכ"ל ועיין להרב מהרמ"נ ז"ל בכורך משא סי' ד' דכ"ה ע"ד מה שפירש בתנאי כדיאה הו חולה הכו' ועב"ם הרי דכתנאי זה נחתי למכתב תיכף הו חולה דהוה סגי למכתב כדיאה וחולה וחנן מפרשינן לה הו חולה ומדחזינן דהכא דהאי תנאה נחתי לכתוב הו חולה וכתנאי הכו' שאחריו כתוב הדירה וכו' וכמקום וכו' ולא אמר הו כמקום וכו' ש"מ דאיצו לאתלק כלגרך הוא תנאי כפ"ע וכדס"ל למהרי"ל ז"ל דוקא:

אשר מכל הנך דהוו הנלע"ד כרור הפירוש היותר פשוט ומרווח בלשון התנאים הראשון וכמ' הכו' הוא כמ"ש הרב מהרא"ל ז"ל דוקא וכבר כתב הרשב"ח ז"ל בתשו' ח"כ סי' ס"ר וז"ל שאלת מ"ט יד כע"ה ע"ת הודיעני נא אם כלל לכל דבר ואפי' יש בשטר לשון שיש בו שני משמעיות אפי' האחד דוקא ומאחד מרווח ואפי' כשב"ד מכירין מתוך הכתב שכיון למשמעות שהוא לתועלת בע"ה אם לא תשוכח כל שמשמעותו היותר לב"ד מתוך הכתב שהוא הן דינן לותו אפי' ליפו"ך של בע"ה ובן אם דרכם של כל"ח לכתוב בן בענין שיש בו יפו"ך לבע"ה דינן ואפי' שאפשר לדחות במשמעות אחר שהוא ליפוי הלוה ולנרעון לבע"ה וכו' עכ"ל בע"ה:

והנם דקושיא למוהרי"ק ז"ל פשוט ז' שכתב דלשון משופק בשטר הנם דמשמע קנת בעל השטר אפי' אמרי' ד' בע"ה ע"ת יב"ש ובן הסכים הרב מהרשד"ם ז"ל בח"מ סי' כ"ו ועש"ב הא ודאי דמוהרי"ק ומהרשד"ם ז"ל לא פליגי אתשו' הרשב"ח ז"ל הכו' דהיכא דמשמע מיהו היכא דמשמע קנת בעל השטר ולא משמע יותר רק קנת משו' ס"ל ז"ל דאם כמשמע קנת אמרי' ד' בע"ה ע"ת משב"ח היכא דמשמעות הוא יותר שכן ניכר משמעותו לכ"ד מתוך הכתב אז שכן הרכס שלו כבני אדם לכתוכן וכנוונ"ל דכ"ד בהא ודאי יודו מוהרי"ק ומהרשד"ם להרשב"ח ז"ל שכן הנין אותו אפי' שהוא ליפו"ך בע"ה וחולוק זה כרור מאיי ומוכרחים לאומרו כדעת מהרשד"ם ז"ל דחזינן ליה בח"מ סי' ס"ו ואי לאו הכי הו"ל לב"ד להרשב"ח הכו' וע"ש ולא הזכיר למוהרי"ק ז"ל כלל כיעו"ש ג"כ מוכרח לחלק לדעתו ז"ל כדהתיבנא ורלוחי להרב החסיד רשם"ל מהרח"ו ז"ל בחוקי חיים סי' י"ח שהסכימה דעתו דהרשב"ח ומוהרי"ק פליגי אהדדי ומכח זה תמה על הרב מהרח"ו ז"ל שהוכרח להוכיח דפליגי מתשו' הרשב"ח ז"ל ותמה עליו דלא היה לריך לזה דמתשו' דב"כ סי' ג"ם הכ"ו מוכרח דפליגי וע"ש ותחתמ"י הרלוה אליו לדידי חזי דמהאי תשו' דסי' ג"ם ליכא רלוה כלל דפליגי וכמש"ל ותשתמי' מניה ח"ו תשו' מהרשד"ם דסי' שם"ו הכו' וכמדובר:

עב"פ דבר הלמד מדברי הרשב"ח ומוהרי"ק הכו"ל דדוקא היכא דלשון השטר הוא מסופק ומשתמע לתרי גופי ושניהם שקולים הו אפי' דאחד מניהו נוטה קלת ליפו"ך כע"ה אפי' אמרי' ד' בע"ה ע"ת כרס היכא דמשמעותו ניכר יותר לב"ד מתוך הכתב שהוא כן הנין לותו כן ואפי' שהוא ליפו"ך של בעה"ב וכן אם הרכן של כני אדם לכתוב כן בענין שיש בו יפו"ך לבע"ה אם הנין לותו כן אע"פי דאפשר לדחות במשמעות אחר לנרעון כח בע"ה וכמ"ש הרשב"ח ז"ל וכמו"ל ה"ל כהאי תנאה דכתיב בכתוב'הדירה פה דמשק וכמקום אשר ייטב לשניהם דלאיש כיה תרי פירושי דמהרח"ו ומהרמ"ח ז"ל הכו"ל למר כדק"ל ולמר כדק"ל והאי היותר מרווח ופשוט ומשמעותו ניכר לב"ד מתוך הכתב לענ"ד המעט הוא כפי' הרב מהרח"ו ז"ל הכ"ל ואם כן הרכס של בה"ח לכתוב וי"ו המוסף היכא דמריכה הו"ו להוסיף והיכא דמריך או לחלק כתבי או וכה"נ דנוסח הכתובה כמו"ל ולא חזינא שום קושייא על פירוש מהרח"ו ז"ל הכו' כלל לא כן כפי' הרב מהרמ"נ ז"ל אית כיה כמה תירוצי לענ"ד כמו"ל לא ה"ל ודאי לענ"ד דכבה"נ דנין לותו כפי' הרב מהרח"ו ז"ל אפי' שהוא ליפו"ך של בע"ה הכו"ל כנלע"ד ברור ומה גם כהנטרף לזה מ"ש מהרלב"ח ז"ל בח"ח סי' ק"ח דאם הלשון משופק וחוכח הומיכה לאחד מן הפירושים חזינן בתר הומיכה וע"ש ואכא חוכח הומיכה דכתי כל"ד המסוייעא לפי' הרב מהרח"ו ז"ל הכ"ל וזה מדחזינן דהתנו עליו קודם הנישואין שמוך לחופה בקע"ם שלא יוכל להוציאה לדור כמ"ח כלל כנ"ו כשלה ח"כ אין לך הומיכה גדולה מזו וחזינן בתרה לפרושי התנאי שבכתובה הכו' הכי אפי' אם היו שני התני שקולים ממש וגם אפי' אם היה קתם הלשון הכך הומיכה וכמ"ש שם מהרלב"ח להדיא וע"ש ועיין בכנ"ל סי' מ"כ הנ"ט אות ל' ולהרב חס"ו ז"ל הנ"ל שם אות כ"ה שהביאו דברי מהרלב"ח ז"ל הנ"ל ומ"ש כזה וע"ש בהם יש לדחות זה משום דנוסח זה נהוג בכל הכתובות משנים קדמוניות ולזו בהאי כתובה דמשתת רלוכן בלבד הוא דכתיב הכי כדי לסייע ב' מהרי"ל ז"ל מכח הומיכה הנ"ל אבל העיקר הוא כדכתיבנא מעיקרא דאפי' היותר פשוט ומרווח הוא מ"ם הרב מהרח"ל ז"ל דוקא ואפי' לא

היה נשבע על התנאי הנ' הוה מפרשינן ליה הכי
כמ"ש מהרח"ל ז"ל דוקא דיוק שהוא יותר פשוט
ומרווח כנ"ל כ"ש השתא דליכא שבועה כהדיה
דודאי דיש לנו לפרושי הכי לתומרא ולזכא ודאי
ליכור שבועה ולא משום שפק ליכור שבועה הוא
דמתמרינן עליה כרס כבר מלתי לתורה דלזני כדאי
לחלוק ע"ד הרב מהרמ"ג ז"ל ומי תנכי להכניס
דאשי בין שני הרים גדולים ז"ל להכריע ביניהם
דכיון דמהרמ"ג ז"ל הסכים לפירושו בתנאי הכתיבה
הנ"ז ש"כ הריני מבטל דעתי מיתה נגד דעתו ז"ל
וחזרנו לדין דספיקא הוי וספק שבועה להחמיר
וכמדובר וכבר כתבתי דהנם דקי"ל ס' שבועה
להחמיר כנ"ל וש"כ לכאורה לא נפק"ל מידי אי
הוה ס' ליכור שבועה או ודאי ליכור שבו' כיון דכיון
הכי וכיון הכי ליתי לן למיזל לתומרא ולא מצי הבעל
ד"ל לכוף לאשתו שתבא לחריו הנם דליכא אלא
ס' שבועה וכנ"ל מ"מ כ"מ לחיובה ממונא דקיימו
כמונות אם יו וכתובתה משלם דאם נאמר כמו
שפירש הרב מהרח"ל ז"ל בפי' התנאי האחרון הנ'
כנ"ל דיוק נפיק דלא מצי לאוכן דר"ד לכוף לאשתו
להוליכה לבירותהנם דיומת דבירות ודמשך תרוויהו
שוו בשיעורייהו ככל מילי כמש"ל בריש לחמיר מ"מ
כיון שנשבע ע"ז שהדירה פה דמשך וכו' לאסר
עצמו אף כמותר לו וכמ"ש מהריב"ל בח"א סי'
ע"ב הנזכר וז"ל ותומר דכנ"ד פשוטא ופשיטא
דאין הדעת רוכון יכול להוציא את אשתו אף שיהיה
במלכיות אחת ושיהיה מעיר לעיר ומכרך לכרך
דכוותיה דכיון שנשבע לאסר עצמו אף כמותר וכו'
עכ"ל וכ"כ מהרח"מ ז"ל בכ"מ סי' יו"ד ומהרמ"ג
נופיה סימן כ"ג יעי"ש וכמש"ל בתרוכה וכיון שכן
דאריכי דשבועתא רכיב עליה ואינו יכול להוליכה
למ"ש כלל מכח השבוע' חזר הדין להיות כמו שמן
הדין לא מצי להוציאה למלכות אחרת או מכרך
לעיר ומעיר לכרך ואם היא אינה רוצה ללכת עמו
מתחייב לה כשארה כסותה ועונתה' וכתובתה' ומשלם
אם היא רוצה להתגרש והוא אינו רוצה לגרשה
אלא לענגה או שתלך אחריו דלפוס דינא לא מצי
לענגה אלא או לפרוע לה כל שכי כתובתה משלם
ולגרשה או לישב עמה כעירה ולהתחייב לה כשבו'
כשכבתא רוב הפוס' ז"ל הו"ד בתשו' הרב מהרח"מ
ז"ל בכיוצא משה סימן יו"ד הנ' מדל"ה ע"ג ואילך
ועש"ב והוא מנוייהו ואוקי בתרין ממש מכח תומר
השבועה וכנ"ל לכן לדעת עליון הרב מהרמ"ג ז"ל
בסימן כ"ג הנ"ל דפירש לכוונת התנאי דכמקום
שאר ויטב לשניהם דקאי על דירת העיירות היכא
דכתריה חית ליה רוחק מזונות וכמ"ש ויטב לשניהם'
מצי לאכת להתם וכופה אשתו שתלך עמו כנ"ל
ס"כ לדידיה דינא נפיק כנ"ד דמתייבא אשת ראובן
הלזו דר"ד לכוף כראמון ראשה וללכת אחר בעלה
לכירות יע"ח מיאחר דשם מצא כדי פרנסתו כריוח
ואין על בעלה שום ליכור שבועה כלל דלהכי אהני
דאי תנאה בתר' הנ' אפי' לה' מרן ז"ל דפליג ע"ד
התה"ד ז"ל כנ"ל ס"כ קדר דינא כשו אין כאן שום
תנאי ושבועה כלל וש"כ הדין נותן דמצי הבעל דר"ד
לכוף לאשתו לבא אחריו כיון דמן דינא יכול להוליכה
מעירה לעיר אחרת דכוות' וכנ"ל ואם תמאן ותסרב
היא מלבא אחריו והבעל טוען או שתבא לאחריו או

לגרשה כלי כתובה ותוס' והיא מונעת מלהתגרש
אזי הדין נותן דפטור ועטיר הבעל מאכו' ומפסדת
נ"כ עיקר כתובה ותוס' כמ"ש הפוס' ז"ל וכמ"ש
בשמ' הרב מהרח"מ ז"ל שם הל"ח ע"ג יע"ש ועמ"ש
ע"ז הרב מהרמ"ג ז"ל שם סימן י"ח דכל חד מנייהו
מצי טעין קי"ל יעש"כ וכיון דאין לנו יכולים לחייבו
בשבו' ובעיקר כתובה ותוס' עפי"ד מהרח"ל ז"ל
משום דעומד לנגדנו בכותל שברת מהרמ"ג ז"ל
בפי' התנאי האחרון הנ' ומצי טעין הבעל קי"ל
כוותיה וכמ"ש מהרמ"ג נופיה בסימן כ"ג הנ' ויע"ש
ש"כ הנם דאזלינן לחומרא בעיקר השבועה ולא
מצי לכוף לאשתו ללכת לחריו מ"מ גם אין בידינו
כח לכוף לבעל שם ילך מעיירו לחייבו ממון ועיקר
כתו' ותוס' דמל"ל קי"ל כדעת מהרמ"ג ז"ל שבשי'
כ"ג דלדידיה לדרכה היא חייבת ללכת לחריו למקום
שמוצא פרנסתו בריוח כמש"ל ומכי חזינא למרן
החבי"כ ז"ל בכנה"ג חמ"מ סימן מ"כ הגב"י אות
ט"ז שכ"כ וז"ל כשהלשון תלוי ומסופק יד בע"ה
ע"ת לפי' יש שם חרס או שבועה או ת"כ מהר"מ
מינץ ז"ל סימן ט"ו וי"ו אמר המחלוק והוא תימה
דס' שבועה להחמיר וכן ס' חרס להחמיר כמ"ש
הרשב"ץ בתשו' סימן ס' והרב מהריל"ב בתשו' כ"י
סי' מ"ט כתב דשטר שום לפרעו בכ' פנים יש להחמיר
ולפרעו בכוונה דמתקיימת השבועה ונרלה דודאי
הנשבע או מקבל החרס יחוש לעצמו לחנם אין כ"ד
כופין על כך כיון שהלשון מסופק יד בע"ה ע"ת
וכו' עכ"ל יע"ש הרי להדיא כדכתיבנא ודלחיבי
להר' משלח משה ז"ל בח"מ ח"ל סימן י"ט שעמד
בזה בכ"ד וכתב דמהרש"ך בחשובות ס"ל דבספק
שבועה כייפינן להוציא יע"ש ולא הודיענו הרב ז"ל
היכא כתב כן מהרש"ך ז"ל בח"ל סימן ס' דנרלה מד"ק דס"ל
דאין כופין כיעו"ש וכן הכין מד"ק הנ' הרב פ"מ
ז"ל בח"ל סי' ו' דס"ה ע"ג שלא שהכיח שם למהרש"ך
ז"ל דס"ל דכופין אף להוציא בספק שבועה והוא ז"ל
הסכים שם לדעת מהרח"ם דכופין יעש"כ עכ"פ
דעת מהרש"ך בח"ל סימן הנ' הוא דאין כופין דלא
כמ"ש בשמו הרב מ"מ ז"ל וכן דאיתי עוד למהחו"ך
נופיה בח"כ סימן נ' דס"ל נמי התם דבספק ליכור'
וממונא יכו"ל המוחזק קי"ל יע"ש וכ"כ עוד ליהו
נופיה בח"נ סימן מ"ח דבלשון מסופק וסובל כ'
פירושי' וכנוו' דכ"ד לא"מרינן ס' שבועה להחמיר
להוציא מיד המוחזק יע"ש וזהו חפך ממש ממ"ש
בשמו הרב מ"מ ז"ל וכמבואר דלפי"ד המ"מ ז"ל
נמל' דמהרש"ך ז"ל סותר דברי עצמו ח"ו והא ודאי
ק"ט שר"ר למהרש"ך ז"ל בח"ל סימן תמ"ה שבחב
שם דאי לענין ליכורא לאשמועי לא מצ"ל קי"ל יע"ש
והביא ד"ק מרן החבי"כ ז ל בכ"ה הנ בכללי הקי"ל
אות ס"ו יע"ש ויפשר דהר"ב מ"מ ז"ל אף הוא היה
מכוין לתשו' מהרש"ך הנ"ל נם דאיתי להרב כהונת
עולם בביאורו ליו"ד סימן קפ"ח ד"ז ע"ג שעמד
ע"ד מהרש"ך אף דבשא"ת סימן קס"ט וח"כ סי' ר"כ
נרלה דלא מפקינן ממונא מניה מ"מ בח"ב סי"ל
נרלה דמפקינן וכתב מהר"י הלוי שם שבח"נ נרלה
שהיתה מסקנתו וכו' ועש"כ ולא זכרו שריש שבח"נ
נופיה סי' מ"ח הנ' ס"ל דלא מפקינן כנ"ל ושו"ר
ג"כ להרב פ"מ ז"ל בח"כ סימן ט' שהביא דעת
מהרש"ך

מהרש״ך ז״ל דס״ל דכופין יע״ש:

רנו חזיתיה למר הרב מ״מ ז״ל שס שהוכיח מתשו׳ מהרח״ש ז״ל שדבריו נוטים להוציא למתכונן בהם יע״ש ולפע״ד נראית התכוונתי בהם יפה כפי עיוני המעט הוא ולפ״ז חזינא בהו שוס הוכיח דס״ל כפשיטות להוציא יעו״ש ולדרכה הרוחה ירחה למהרח״ש ז״ל נופיק בסי׳ קס״ב שהניח דין זה כספק יע״ש וכבר רחיתי להרב כה״ע ז״ל שס שעמד ג״כ ע״ד מהרח״ש ז״ל וז״ל ובדעת מהרח״ש רחיתי למהר״י הלוי שס כשמו דמפקי׳ וכש״ך ס״סי קע״ז כתב כשמו דכמ״ח שקול לפ מפקינן והפותח יד בתשו׳ מהרח״ש ז״ל ירחה דכלל גווני מספק״ל והיא בסי׳ קס״ב וכ״כ כשמו מהרש״ל שס והפ״מ ס״ק וכו׳ ועכלה״ל יע״ש גם מ״ש עוד הרב מ״מ ז״ל שס דמהרלב״ב ז״ל כתי להדיא דכס׳ חרס ס״ד עלמס חייבים להפריש מן המיטור ומטעלים כו וכו׳ עכ״ל הן אמת שכ״כ מהרלב״ב בס״סי רי״ח לענין הטוען נגד המוחזק אי בעי הדשתה לו לא כתב דלא בעי הדשתה כיון דהוי מלתא דאיסורא וכל אחד מיסר קוף בעל דינו וכ״ד עלמס חייבים להתטפל לאפרושי מאיסורא וכו׳ יע״ש אמנם כבר הבאתי לעיל מ״ש הרב כנ״ל בסי׳ מ״כ משס מהרלב״ב בתשו׳ כ״י שכתב בשטר שי״ל בכ׳ פניס שי״ל לפרשו בגוונא דמתקיימת השבועה ונראה דודאי הנשבע יכול לעלמו אמנם אין כ״ד כופין אותו על כך כנ״ל ומס נאמר דאפי׳ סיומת דוגרא וכו׳ הס דברי מהרלב״ב עלמו ק״ט ממ״ש מהרלב״ב נופיק בס״סי רי״ח הנ״ל ובבר הרב מ״מ ז״ל נופיק שס וכר עשה לדברי הכנ״ג דבסי׳ מ״ב הנו׳ ובהכרח לומר דהוי המבין דאפי׳ סיומת דוגרא וכו׳ הס מדעת עלמו דמרן החבי״ב ז״ל ודלא כס׳ מהרלב״ב ז״ל אלא שה דוחק עלמס לומר כן:

אבן אחר העיון יפה חזינא דנמס דנימת דאפי׳ סיומת הנו׳ הס דברי מהרלב״ב עלמו אלו דמרן החבי״ב ז״ל לומרה למלתיה גס לדעתיה דמהרלב״ב ז״ל ועכ״ו לא תק״ל ול״מ מהתיא תשו׳ דמהרלב״ב סי׳ קי״ח דחייתי לן הרב מ״מ ז״ל כי הנה הרוחה ירחה למהרלב״ב ז״ל שס סי׳ רי״ח הנו׳ דאפי׳ עלה דמילתא להוכיח דלא נסתלק המחזיק דאשון כבאתו אל העיר מט׳ דספק חרס להחמיר ועוד כתב טעם כ׳ דאפי׳ לא היה חרס כהסכמה לא נסתלק מחזיק ג׳ כיון שהיה פורש מעות החזקה כנהוג וכו׳ ועצ״ב וכיון שכן שפיר כתב בסיפא דמלתיה דלא מל״ל לאו כע״ד דידי אל כיון דהחזקה היא בחזקת ג׳ ולא נסתלק ממנה והו״ל מלתא דאיסורא וחייבים כ׳ להפריש מאיסור והיינו משום דבפי טעם כ׳ הנו׳ לא משום ס׳ תרס אתיין עלה עם הרוצה להחזיק אלא כדין דודאי משום ודאי חרס שכתוב בהסכמה דכיון דודאי הוא למחזיק דאשון ג״כ הבא להוציאו נלכך כודאי חרס וחייבים כ״ד להפריש כיס אלו לא היה אלא ס׳ חרס לא היה כותב הרב ז״ל דכ״ד מצווין להפריש אלא דהוא יחוש לעלמו כמ״ש הכנ״ג בדעתו ז״ל ובבאתי ס״ם דברי מהרלב״ב יחד ובמ״ש הכנ״ג ולא בהרב מ״מ ז״ל וכמובן עוד יש לעמוד לענ״ד ע״ד הרב מ״מ ז״ל בעיקר הוכחתו שס מתשו׳ מהרש״ס ז״ל דבסימן ס״כ דס״ל למר דבספק איסורא דאית ביה ממונא לא מל״ל קי״ל יעו״ש נלע״ד דלישנא הוכח׳ כלל ומימנא חזרא לה מספק׳ המ״מ ז״ל שס והניח דבריו בל״ע יע״ש וכמו שהכאתי בס״ד דהנה יש לתמוה עוד לבאורה דחזינא למהרש״ס נופיק בסי׳ שס״ו ור״ס דבב״ה בבללויקבי״ל לות ס״ו ס״ל למר התם דאפי׳ בחיסור׳ מל״ל קי״ל יע״ש הפך ממ״ש בסימן ס״כ הנו׳ והדבר תמוה לבאורה וליתובי דעתיה ל״ל בחד מתרי לגבי או דנימא דבסימן ס״כ שלא היו תשו׳ מוהריק״ו מצויים אצלו דן הר׳ ז״ל מדעתו דאפי׳ דאיתי ממונא עם איסור׳ אפי׳ ס״ל למוהריק״ו ז״ל דלא מל״ל קי״ל מידי דהוה באיסור׳ לחודיה אבן בסי׳ שס״ו כבר רחה לדברי מוריק״ו ז״ל בדוכתייהו דלא אמרה למלתיה דלא קי״ל כמלתא דאיסורא שא דוקא באיסור׳ לחודי׳ דלא פתיך ממונא בהדיה בהא הוא דס״ל דלא קי״ל אבל אי פתיך ממונא בהדי איסורא מל״ל קי״ל מתו״ה הדר ביה הרב ז״ל ממ״ש בסימן ס״כ הנ״ל ואסיק הכא בסי׳ שס״ו דבממונא ואיסורא יחד מל״ל קי״ל:

או נימה דמהרש״ס ז״ל בסי׳ הנו׳ ס״ל כסב״ת הרב הפוסק כמהר״י הלוי ז״ל בסי׳ כ״ן דס״ל דהא דקי״ל דהיכא דאיכא איסור׳ וממונא ל״ת קי״ל היינו דוקא היכא דאפי׳ לסב׳ המתיר איכא איסורא דרבנן כרס היכא דלסברת המיקל לא נשאר אפי׳ איסורא דרבנן אפי׳ לסברת המחמיר איכא איסורא דאורייתא מל״ל קי״ל יע״ש והשתא ס״ם מ״ש בסי׳ שס״ו כיון דלדעת הרמב״ם ור״ח והר״ן ז״ל שבתבו דאי נזר המלך שכל אחד יתן כסף גולגלתו אפי׳ ס״ח חייבים ואין כאן שוס איסור אפי׳ מדרבנן התם מל״ל קי״ל משה״כ התיא תשו׳ דסימן ס״כ דעב״פ אפי׳ לפ׳ המיקל אכתי איכא איסור אבל״ר דרבנן משו״ה פסק הרב ז״ל דלמ״ל קי״ל ונס אותה תשובה דמהרש״ס דסי׳ רכ״ו דמתיב עלה הרב מ״מ ז״ל שפיר מתוקמת בהכי והוא דאי מפרשינן דמכירה לאוד וירושה לאוד אין כאן שוס איסור ולמאי מפקינן מיד המוחזק משום ספיקא דאיכ כיה דספק ירושה בכלל מכירה ובזה סרה מהר תלונת הרב מ״מ ז״ל יע״ש וכמובן שו״ר להרב מ״מ ז״ל נופיק ביורה דעה סימן ס״ו דף ע״ב ע״ג דנרגש מתשובה מהרש״ס דסימן שס״ו הטבר וכתב דהדר ביה מהרש״ס בסימן שס״ו ממה שכתב בסימן ס״ב יעויין שס שכן כתב מלתא בלי טעמא למאי הדר ביה מהרש״ס ז״ל . ואנכי עפר טעמא רבה אמינא שכן רחוי להיותו חוזר בו אחר רחיתו לדברי מהרי״קו ז״ל שס ביורה דעה סימן ס״ו הנו׳ שכתב דמהרש״ס בסימן קס״ב ס״ל למר דבאיסורא דאית ביה ממונא מל״ל קיס לי יע״ש ולא זכר אר דברי עלמו מ״ש בס״מ סימן י״ט הנו׳ דהוכיח ממהרש״ס ז״ל להפך נרז״ל ומה נס דנס בסימן קס״ב נופיק לא החליט מאמרו כלל אלא הניח הדבר בספק כיע״ש ועי״ש להרב מ״מ ז״ל נופיק בכמה תשובו׳ מיו״ד וס״מ דס״ל דבופין נס להוציא כמ״ש המעיין לא ע״ט הספק וע״ע לו ז״ל בס״ח דס״מ סימן כ׳ כד״ה לאמר מעתה וכו׳ יע״ש ועיין להר׳ דב״מ ז״ל בס״ח יו״ד בבמה תשו׳ וכס״ב ק״י וכס״ג הל׳ רכילת סימן ד׳ מ״ש בזה יעש״ב וכבר רחיתי לבב״ה בבללויקבי״ל לות ס״ו הנו׳ שאסק הים טהור פלוגתא דרבווחא הלזו לי

חמריגן קי"ל כמלתא דלית כה חיסורא וממונא וכהרב חב"ם שם אות ע' וע"ש שהאריך כזה ומסיק ז"ל ולענין הלכה נם כזה יפה כח המחויק ומ"ל קי"ל כמ"ד שאני יכו"ל קי"ל וקי"ל וכו' . ואף כי המח' הוא ה' מ"ל קי"ל או לא נם כזה ככר כתבנו דמסקינא דמלתא דיכו"ל קי"ל לענייז מט"ל אך אמנם יש לחייש עליו דהוא מלתא דחיסורא ואם יחום וכו' תע"כ ואי לא ניחא דיזן לו דין מקי"ל וכו' עכ"ל ועש"כ וע"ע להרב חסד לאברהם ז"ל בח"כ ח"מ סימן ל"ו שכן עלתה המסקנתו לחייש עליו וכו' והלא כהרב פתח נגב ז"ל דנמנם כזה דלחייש עליו וכו' ועש"כ :

ובבן כנד"י דאוכן זה יכול לפטור עצמו מחיוב ממון שכו' ועיקר כתו' ותוס' בטענת קי"ל כפי' הרב מהרש"ג ז"ל בתשלי הכתו' הכו' ולא דאכן דאמרינן ליה דיחוס לעצמו משום ס' שכועה דשמא ההלכה היא כפי' הרב מהרי"ל ז"ל הכו' וכפי פירושו כמ' הוא עובר על שכועתו ואי לא חיים ולא ניחא דיוכיכן ליה דין הקי"ל וכמסקנת הרב כה"ע וכמ"ח ז"ל הכו"ל :

ומה נם דיש לצדף לזה נ"כ סברת הרב מהריב"ל ז"ל בח"מ סימן קי"נ דס"ל דהמשכיב יש לחלק ידו לפרש לשון המתמי והכללי לעשותו חלקי ופרשי וכל ליטכת דמשתמע וכו' ואפי' נשבע לדעת חבירו מהימן לומר לכך נתכוונתי דמלן לומת לן אלא היה דעתת חבירו נ"כ על הפרטי הזה וכו' תתר"ק ועש"כ ולפר"ק מני נמי דאכן דמ"ד לטעון ולומר לכך נתכוונתי בשבועתי זאת הדיוק וכו' ובמקום וכו' כמ"ש מהרש"ג ודלא כמהרי"ל ז"ל הכו"ל ואפי' משבע לדעת משתו מלן לומת לן אלא היה דעתה נ"כ לזה דוקא ובדברי מהריב"ל ז"ל הכו"ל אלא דחזינא כתר הכי דאי אתיכן עלה מהא דמהריב"ל הכו' לא לחייש ולא חזי לאסטרופי כלל דמלבד דרוב הפוס' ז"ל חלוקים עליה דמהריב"ל בהאי סברא הכו"ל דהיאך תתיר מטעם מלן לומת לן וכו' כיון דאין חבירו חומר כן בפי' הו"ל ספק שבועה דילמא חבירו היה דעתו בהפך ויש לדון בו להחמיר וכמ"שהק עליו הרב מ"ץ בח"מ סימן ע"כ ועש"כ וכ"כ כמה וכמה פוסקים ועד אחרן החכם עיניו יחזו להנאות החק"ל ז"ל בה"ע סימן מ"נ שהאריך בזה ומסיק דסברת מהריב"ל הכו' כמח' שנויה ורוב הפוסקים פליגי עליה וס"ל דלא מל"ל לכך נתכוונתי ותולין לחומרא ועש"כ :

ואת ועוד דהעיק' כנ"ד נם מהריב"ל מודה דלא מהימן לומר לכך נתכוונתי וכו' כיון דכל חילוק דמר מהריב"ל ז"ל הוא מכח הסברא דמלן לומת לן דלא היה חבירו נ"כ דעתו כן כנו"ל ודלא טעמא דל מהכא כנ"ד דליכא למימר היו כלל כיון דחזינן לה דקודם החופה והקי' התנו עליו בקנ"ום אלא ויותל מעורה כלל כשום תופן כנו' כשאלה שלפנינו ת"כ הרי כפי' גילוי דעת החשה דנ"ד שתין רצוה לנחת מעורה כלל וה"כ ודלא כשהתנו עליו בכתו' הדיוה וכמקו' וכו' וכשב' ע"ו והלא כי דעתה היא אלא ויותלה מעורה כלל וכפי' מהרש"ל ז"ל דוקא וה"כ כיון שנשבע לדעתה כי לא מל"ל לכך נתכוונתי תפי' לדעת מהריב"ל ודעימיה וכמוכן והשתא דחתינן לתבי תפי' נימא דהעיקר היא כפי' מהרמ"ג ז"ל כתנאי הכתובה הכו' מ"מ אתי הכא כנ"ד דחוכת תנאי כפי' קודם החופה אלא יוכל להוציאה למ"ה כלל ואנן לחנאה קמא סמכינן דוקא דהוה תנאי נמור כיצו לביתה לא כן מ"ם בכתובתה הדיוה וכו' סרכייהו דשאר כתובות נקיט וחזיל וכמ"ם הרש"ג ז"ל בתשובת כלל ל"נ סי"ב דהעיקר הוא תנאי הפ' שקודם הנישואין הנעשה בקנ"ום הוא העיקר דוקא והכתוב נכתבה כמי שרגילים לכתוב ולא נעקר תנאי הראשון וכדברי הרש"ג ז"ל הכו"ל וכמדובר שו"ר דאין מנו לריכים לכל זה בכ"ד דהרוצה ירחה בפ' ס"ל הפוס' ז"ל דאשו' ואח' בעיניו ירחה ובלבבו יכין דהנם דכמידי דחיסורא דפתיך ממול' כהדיה עלתה הסכמ' הנ"ח ז"ל דמנ"ל קי"ל כנ"ל מ"מ הייכו דוקא בכגון חיסור אכ"רכ וכיוצא משאר חיסורין משא"כ בחיסור שבועה אפי' בפ' חיסור שבועה מלבד דרוב ככל הפוסקים ז"ל שברי מרנן דחייב להשלים שבועתו דלא כמהריב"ל ז"ל דפ"ל קנין אין כאן שא"כ כמ"ש המעיין כדבריהם ז"ל הלא בספרת' ובבר נקבנו כזה בכנ"הג וחש"ם ומט"ם בסימן ס' ובשאר דוכתי ע"ע עוד כה החכם עיניו יחזו למרן החבי"כ ז"ל בתשובה בע"ח ח"מ סי' ו שבתב וז"ל ותע"ש שם מנדולי המוריס קוברים רכל דהוי פלוגתא דרבותת דיב"ל קי"ל אפי' נשבע וכו"ל קא"כ שא"כ המעיין בפ' בב"הג סי' ס' בהגב"י אות מ"ט ורחה ברוב הלחם ובמעט כולם חולקים ע"ז וס"ל דחייב להשלים מכח שבועתו ושונין דעלמא הכי חזלה וכו' עב"ל ועש"ם נם בתשו' בע"ח הנו' סימן ע"נ כ"כ וז"ל ותיברת וכו' והן לחתת וכו' מ"מ סוגיין דעלמא חזלה דכופין אותו להשלים שבועתו וכן עלתה הסכמתו כמ"ת ובו' עב"ל ועי"ש וכ"כ עוד שם בסימן ע"ח וז"ל ותע"פי שמהריב"ל וכו' כל גדולי הלחם הבאים לחריו חלקו עליו והסכימו דכופין אותו להשלים שבועתו ומכי חזלה סופיה דעלמא וכו' עב"ל ועי"ש וכ"כ עוד ה' החבי"כ ז"ל נופיה בתשוב' כע"ח ח"כ סימן פ"נ וככמה דוכתי ע"ע וכ"כ הרב תורת חסד ז"ל בס"ס ופ"ח וכבמה מתשו' ועי"ש וכן הסכים הרב מט"ם ז"ל בסימן ס' מאחר דמרן החבי"כ ז"ל סגר עליהו המדכ"ר והעיר בנודלו דהכי חזלה סוגיין דעלמא ועש"ב וכ"כ נדול אחרון הרב פוקי חייס ז"ל בפ' כ' וז"ל ותולם מלי דליכא למפוקי בס"ד הוא ועין ליכא שבועה וכיון שכן תע"פי סימן ס' זו בח"ם שנויה יש לחייבו לבעל מכח השבועה ולא מל"ל קי"ל דס' שבועה להחמיר וכמ"ש מהרש"ם בח"ס סימן רי"ז וכו' והנם דמהריב"ל וכו' בכר חלקו עליו כל נדו' הלחם' וכמ"ש הכנ"הג וכו' מ"מ סוגיית דעלמא חזלה דכופין אותו וכו' עב"ל ועש"כ עליו הרב מר ותהלות ז"ל בדקד"ם ע"נ לחיק הכריו הרשתונים שבספרו הנו' בח"ם סימן י"כ ועמ"ש לחי עני על דבריהם ז"ל בס"הק פני יצחק ס"סי ט"ו ועש"כ דמשם בח"ה דשכח ושכח חומר חיסור שבועה משאר חיסורין והדין נותן למיזל לחומרא נם בספק שבועה אפי' לחפוקי ממונא והכהסכמת הרב החכיב' ומט"ם ז"ל הכו"ל והלא כדם"ל למהריב"ל ז"ל דהק"ל שח"כ ובמש"ל :

וראיתי להרב מר ותהלות ז"ל סס כסי' י"כ הנו' שנטה דעתו להקל כנ"ד קנס דחיכת שבועה ע"פ מ"ס הרב פרח מט"ח ז"ל כח"ת סימן קכ"ח שיצא לחלק דע"כ לא כחלקו עליה דמהריב"ל כהחיה דקח"כ שג"כ חלה נבי מתחייב כדשמ"ח ומשום דמחותה שעה חל הפקר עצמו אם הוא חייב חולה חיכת למימ' לכך השביעוהו כדי שלא יפטור עצמו מכח הקנין לכך כרס חיכת דמתחילה היה החיוב כרור חלה שלחמ"ו נפל הס' י"ל ודאי דהשבועה לא היתה חלה אם יהיה חיובו כרור ואין כאן חיוב שבועה ושכ"כ מהרימ"ט ז"ל כיו"ד סימן כ"ח וכו' ומזה תמה הרב מר ותהלות סס ע"ד הרב לב שלמה כסי' כ"ט שהסכימה דעתו להחמיר כנ"ד מכח השבועה כהסכמת רוב הפוסקים שחלקו עליה דמהריב"ל ז"ל וכתב עליו הוא ז"ל דלא ניין כס' הפוסקים ואייכי כידיה הלי חילוקא דהרב פרמ"ח הנו' דכב"ה דנ"ד דנפל הס' אחר שנשבע כ"ע מודו למהריב"ל ז"ל דלמרינן קח"כ שג"כ יעש"כ וכן רלחינו להרב פתח נגב ז"ל כח"ה סימן טו"כ שכתב להקל בשבועה דנ"ד ע"פ החילוק דמהרימ"ט והפרמ"ח ז"ל הנו"ל ויעש"כ וה"ב לכאורה נרחה דגם בנ"ד יש להקל כיון דנפל הס' אחר הפעם אחר שנשבע דבכ"ג כ"ע מודו למהריב"ל ז"ל וכדברי הרבניס ז"ל הנו"ל וכמבואר:

ועם שהרב החסיד רחש"ל מהרח"ח ז"ל הנו' סס בחוקי חיים סימן כ' הנו' הביא דברי הרב מר ותהלות הנו' ואחר דבריו ז"ל ואני אומר דלא נעלם מעיני הרב דבר זה דהנה הלי' הנו' ואחד הרוחה בשורשן ע"ד ירחה שעיקר חי' זה שורשו פתוח ממהריב"ל הביאו מהרימ"ט סס והיינו היכא שהפיטור ידוע כגון שמכחת ודאי שלא"ל חייב לקיים שבועתו משום שהוא דבר כרור וידוע לכל ועכ"ז חייב עצמו כשבו' אבל כדשח"ק וכו' גם השבועה היתה בטעות ומזה דן מהרימ"ט והפרמ"ח יע"ש ודבר זה בבר עמד וירחה הרב לב שלמה וכו' הכי דרחהו ועמד עליו ודחה אותו וכו' עכ"ל יע"ש לחכמ"ד הרחויה אלו כל דבריו בזה הס תמוהים מאד דבל יפר הולך ישפוט בפרק היכא חילוקא שכתבו מהרימ"ט והפרמ"ח ז"ל הנו' חילו עניו בלל לאותו חילוק שכתב מהריב"ל בנופיה שחילק בין מתחייב בחסכמתא ודאי לא למתחייב כדשח"ק וחילוק מהרימ"ט והפרמ"ח הנו' הוא מתחייב כדשח"ק דכשעת השבועה נפל הספק להיכא דכשעת השבועה היה החיוב כרור בלחי ס' בלל ולאח"ו נפל הס' דנדון הרב פתח נגב ומר ותהלות ז"ל וכיוצא וכנדון מהרימ"ט ז"ל והפרמ"ח ז"ל ותמהני טובא על הרב החסיד ז"ל שלא השגיח יפה בזה ושכ דשני החילוקים הנו' חדא ניכרו ולימא בלל ודבריו בל"ע ומה גם דשתמיט מניה דמר נמי שבדברי מהרימ"ט והפרמ"ח ז"ל בחילוקם הנו' בן כתב ג"כ מהרש"ך ומהרש"ו ז"ל במ"ם בשם הרב פתח נגב ז"ל סס וכ"כ עוד הרב פרמ"ח ז"ל בופיה בח"כ סימן י"כ החילוק הנו' עצמו אחר שבבר הביא חילוק דמהריב"ל ז"ל מתחייב בחסכמתא ודאי לא למתחייב כדשח"ק חזר וחילק הוא ז"ל מדילוק מתחייב כדשח"ק בופיה להיכא שהתחייב כדבר כרור ובתר הכי נפל הס' וכבל

מ"ם בח"ת סימן קכ"ח ועש"כ וכן מתבאר להחיא מדברי מרן החכי"כ ז"ל בתשובה במ"ח ח"מ סימן ע"ג דאחר שהביא שבירת שבירת מהריב"ל דס"ל במתחייב כדשח"ק ונשבע דקח"כ שג"כ וחלקו עליו רוב הפוס' ז"ל בתב עוד וז"ל ואף לפי חילוקו של מורי הרב ז"ל בויו"ד סימן כ"ח דבל שהמקח בטל מעיקרו באם' ודשבלב"ל ודשח"ק חייב להשלים מבח השבועה אבל בשהקנין נעשה בדין ושוב אתיליד ריעותא הוחיל והופקע הקנין הופקעה ג"כ השבועה הבא בב"ד חייב להשלים מבח השבועה דהמקח בטל מעיק' וכו' עב"ל ויע"ש הרי להדיא מבואר יוצא מד"ק דדברי חילוקי ניהו דמהריב"ל לחוד ודמהרימ"ט לחוד ולא קרב זא"ז בלל וכן מתבאר מבל הפוס' ז"ל והדברי' פשוטי' מאד ובבן ע"פי החילוק דמהרימ"ט ופרמ"ח ז"ל ודעימיהו תורה יוצאה להקל בשבועה דב"ד והנאון הרב מר ותהלות ז"ל הנו' ודלא במ"ם הרב החסיד ז"ל הנו' וכמו שנתבאר ולפי"ז ג"כ הדרה קו' הרב מר ותהלות ז"ל ע"ד הרב לב שלמה ז"ל הנו' לרובתא דיך לא רלה חילוק גדולי הפוסקים ז"ל הנו"ל להקל וכמדובר ברס לחר הרחות היטב בלע"ד דאין להקל בב"ד מכח חי' הנו' ונם הרב לב שלמה ז"ל יפה כיוון שלא הזבירו טעם חי' הנו"ל בלל דלא שייך בב"ד בוין שבתוב בבתובה דב"ד לאון זע"ק ולאון דוש"ק סובל אבי פירושים או דבמר סימנו אפי' לא חיה לי' יום הוי אפי' זע"ק או דבעי' שיחיה ל' יום בדי שיהא נקרא זע"ק בדשבחן בפוס' דחיפלינו בזה ובמו ש"ה אחריך הוא הרב לב שלמה ז"ל סס דבל שק"וט דידיה הוא היכא שבתב בבתובה זע"ק יע"ש וכן הרב מר ותהלות והרב חוקי חיים ז"ל האריבו בזה בתשו' הב"ל וכן רלחיתי להרב נוכח השולחן ז"ל בס"ט סימן י"ח שאחריך בזה יעש"כ ונמנא ג"כ לפי"ז דבעת שנשבע אחתן לקיים בל התנאים שבבתובה ומבלגם תנאי הנו"ל בה שאתה נפל הספק בפי' הלישנא דזע"ק דס"ל לחוב בבל הפוס' ודמי ממש למתחייב כדשח"ק דס"ל לחוב בבל הפוס' ז"ל דחייב להשלים וכופין אותו לקיים שבועתו דלא כמהריב"ל ז"ל ולא אתיליד סוס ריעותא וסוס ספיקא בתר הבי בלל אלא בעת שנשבע נפל הס' וכמדובר:

וכמו בן בנדון דידן נמי בה שעתא נפל הס' בתנאי זה דהדירה וכו' וכמקוס וכו' דסוכל כ' פירושים דמאחרי"ם ודמהדמ"ג ז"ל ולא אתיליד סוס ריעותא וסוס ספיקא בתר הבי בלל וקוי ממש דמתחייב כדשח"ק ונשבע דכהיכא שעתא נפל הס' פלונתא דהרמב"ם וריבותיו עם שאר הפוס' ז"ל ואין הפרש ביניהם בלל וכמבואר לעיל מנם בנדון הרב מר ותהלות ז"ל דאינו בתוב בבתו' לאון זע"ק בלל בי הס והירושה לאחיהן וכו' בדבתב הרב הנו' נופיה בתבו' הנו' וכמו בן בנדון הרב פתח נגב ז"ל הנו' בהא ודאי דהוי אתיליד הריעותא והספק בתר הבי ושייך שפיר בהו להקל מבח הלי חילוקא דמהריב"ט ודעימיה הנו"ל וכמובן נם החילוק הנ"ל שבתב הרב פרמ"ח ז"ל סס להקל מבח דברי הסמ"ע ז"ל יע"ש בבר בתב הרב מר ותהלות ז"ל דלא שייך בב"ד יע"ש ומינה לבד"ן בוין דהקנין והשבועה בולהו בחדא מחתא הוויין בידוע בם החילוק הנ"ל בתבו הרב פרמ"ח ז"ל סס ומינה ילוף הרב מ"וח ז"ל

שם להקל כנ"ד יע"ש כבר דאלו יפה הרב החסיד
הגו' שם שנמצינו למהרי"ט דליכא שום סייעתא לנ"ד
לדון להקל מכל הנהו תלתא חילוקי דכתב הר' פרמ"ג
ז"ל בסימן קכ"ח הגו' כלל והדין נותן להחמיר כהאי
שבועה דנ"ד וכופין אותו לקיים שבועתו כהסכמת
מרן החכי"ב ז"ל כיון דסוגיין הכי תולה וכן הסכימו
הכיריס לחריו כל יצרי לב כמ"ש המט"ס והרב חקי
חיים ז"ל בסי' ד' הגו' וכמדובר:

ואגב אורחין חזיתיך תו למני"ר הרב חוקי חיים
ז"ל שם סימן ד' הגו' דרמי ומק' ע"ד הרב
מר ותהלותיו ז"ל שרצה לדון להקל בס"ס והק' עליו
הוא ז"ל וז"ל ועוד דאפי' יהיבנא ליה כל דיליה מכן
קבלנו הורותיו הר"מ ומרן ז"ל וכו' עב"ל יע"ש ולא
זכיתי להבין ד"ק הללו כלל דאדרבה היא הנותנת דיכין
דלכן קבלנו הורותיו מרן והר"מ ז"ל הא תיובתא ס"ל
דכתב סימניו די ולא כעי' זיחיה ל' יוס ס"כ
לדעתיה הדין נותן לנבעל ככל הנכסים ואין
זנו מריבים לס"ס כלל אלא שהרב מר ותהלותיו עשה
ס"ס לגד שנאמר דקויתי שבועה דאורייתא ואזלי' כס'
לחומרא עב"ז בס"ס אזלינן לקולא ותו דאפי' היו
הרמב"ם ומרן ז"ל מבית הסוכרים דלא קני כנמר
סימניו וכעו זיחיה ל' יוס דוקא עב"ז שפיר עבדינן
ס"ס להחזיק ולזכות הבעל ככל הנכסי' ס"כ דהספק
אחד הוא נגד דעת מרן ז"ל כמ"ש הגאון הרב חיד"א
ז"ל כיעיר אזן אות ס' סי' ל"כ והרב קול אליהו ז"ל
בח"ס סי' וא"ו וכיו"ד בכמ' תשו' יע"ש והגאון החק"ל
ז"לביו"ד ח"ח סי' קכ"ו וכמו שהאריכתי בענייותי קלת
כזה בספרי הק' פני יצחק בספק הענגלות הכלילים
יעש"כ בלשון שדברי הרב החסיד חקי חיים ז"ל כזה
לא זכיתי להכינם ועל"ע שוב נזכרתי שכב' תמהתי עליו
כזה בכה"ק פני יצחק ח"ח סי' י"וע"ע מ"ש בענייותי
בס' הק לב בשבר סימן כ"ד לאחר דברי הגו"ל ומשם
בהרה ובמ"ל עוד כזה עוד ראיתי להרב החסיד
הנ"ז בחקי חיים שם סימן ל ח דס"ו ע"ג שכתב וז"ל
הנם דראובן ושמעון הם מוחזקים וכו' הלא ליתא
דבבר שנר לנו בהדא מרן החכי"ב ז"ל וכו' מ"מ
סוגיין דעלמא דכופין אותו להשלים שבועתו וכן
ראיתי בספר משאת משה וכו' יע"ש הא קמן הנם
שהם בסימן ל"ח עלתה הסכמתו הרב החסיד ז"ל
הגו' בכל מ"ש הוא ז"ל בסימן כ' וכנ"ל י' ומידי
עוברי בתשו' הרב החסיד הגו' בסימן ל"ח הגו'
חזיתיה למר בדס"ד ע"כ וע"ג דפקפק בגדון דידיה
דליכא תומר שבועה וראיתי בידיה מידי מ"ש הרב
משאת משה חו"מ סי' י"ט משם מהרלב"ח בביאור
הנב"ג סימן כ"ו דבל דליכא תומר שבו'
לא אמרינן יד בעל השטר על התחתונה והרב
משאת משה: ל"ש שם ילא לחלק מגדון מוהרלב"ח
דליכא שבו' לב"ד דליכא כיה שבועה רק חיובא
בעלמא וראיתי להיפך הוא ז"ל בפוסקים לחילוקו הגו'
מהא דאמרינן בפ"ק דמציעא לאתנני' דזה היו
בולה שלי וכו' יעש"כ ובתב עליו הרב החסיד ז"ל
שם וז"ל הן אמת דיש לעמוד ע"ד המ"מ טובא
אלא כמלי דחזינא שמכיון כדמות דיוק לחילוק
זה מפני חומר שבועתו אמרינן יד בע"ה עב"ע
יבו' ולחרמ"ר דבריו מן המהמיהים וכו' וכו' עב"ל
ובב"כ ואנכי עפר לידידי חזי לי דאדרבה כל דבריו
תמיהים מאד הם ולא ידעתי לאן הכין בזאת מעיק'

דליכא הרב מ"מ ז"ל היא להוכיח דהיכא דליכא
חומר שבו' אמרינן יד בע"ה עב"ע הא אשר לא דימה
ולא עלתה על הדעת מ"מ ז"ל להכיא ראיה לזה כלל
דכל עיקר ראייתו הוא להיכא דליכא שרך שבועה
כלל וכנוכח דברון דידיה דוקא וכמ"ש מהרי"ט נופיה
כתר הכי ומה שדחק לזה הוא ז"ל כתומרו דגם
ראייתו ראיה נשמע מינה דאפי' דליכא חומר שבו'
וכו' ע"כ דבריו תמיהים טובא דמה ענין שבועת
עצמו שבבר נשבע כשטר לשבוע' כ"ד דהשתא' וכמ"ש
הוא עצמו בתר הכי ז"ל ועוד דאפי' מה
דמות יערוך וכו' עב"ל והרואה יראה דהם דבריס
ראויס אלו דוקא דמה דמות יערוך הוא ז"ל דין
עבד לעבדיד לתמוה מזה ע"ד מהרלב"ח ורמ"מ ז"ל ואי
ודאי אתמהא טובא ולא זכיתי להבין דבריו הללו נ"כ
ול"ע עוד כתב הרב החסיד ז"ל שם בע"ד שבתב וז"ל
נחזור על מאי דאתינן עלה בעיקר חילוקו שרצה
לחלק וכו' והדבר ק' דהרי כתב מהרמ"מ בסי' ט"ז
דאף אי ליכא חומר שבועה אי הוי ליזנח דמע'
לחדי אנפי אמרינן ידו עה"ת והכיאו מרן החכי"ב
וכו' מ"מ אסיק דהכשבע יחוס לעצמו אבל אין כ"ד
כופין על כך כיון דהלשון מסופק וכו' הבי דאיכא ליה
דגם כדליכא חומר שבועה אמרינן דידו עה"ת
הפך חילוקו של הרב מ"מ כאופן שדבריו צל"ע עב"ל
יב"ע והרואה יראה דלא שיימו קמיה דמר תשו'
מ"מ ז"ל נופיה הגו"ל דהתם כדס"ח ע"כ כד"ה תו
אי"ל וכו' עמד ע"ז ואיתי כיהיה מ"ש הרב כב" הג
בסי' מ"כ הגו' וכב"כ מהרמ"ח נופיה ובק"וט בהא
והכריח מדברי מהרשד"ם ז"ל ווולתו דלא עלו כוותייהו
יעוש"כ וא"כ מאי מק' תו עליו מדברי מהרמ"ע
והכב"ה הגו"ל והוא פלא עצו' ותו קל"ט עליה דמר
הר' החסי' ז"ל שם דהי' עצמו כתשו' הגו' נופיה ובסי'
ד' הגו"ל הסכים למ"ש הרב החכי"ב ז"ל כתשו' דכס'
שבועה אזלינן לחו' ולא מצ"ל קי"ל כלל וכופין
אותו לקיים שבועתו כגו"ל וזה הפך ממ"ש מרן
החכי"ב נופיה בסימן מ"ב הגו' וא"כ מאי מק' תו
ע"ד הרב מ"מ ז"ל מדברי הב"ה הנ דבסימן מ"ב
הגו' ונם לית ח"ו שכח דברי עצמו הגו"ל ודוחק
לומר דס"ל לומר לחלק מלשון המסופק בשטר ואית
ליה שבועה דהסת תלינן להקל דאין ב"ד כופין אותו
רק הנשבע יחוס לעצמו ודוקא לא כן היכא דאית
ספיקא דאיכא בעיקר הקנין ואית ליה שבו' הסת
הוא דחמרינן דב"ד כופין אותו לקיים שבועתו
דההלי הוא דאיירי מרן החכי"ב ז"ל כתשובה בע"ח
הגו"ל דהא ודאי לאו אמאי שנא הא מהא ואין
סברת כלל לחלי' זה ולא נעשה ריח כלל ונם לא
חזינא כם' הפוס' ז"ל דמיפלגי כהאי כלל ואדרבה
חזינא כלפי לייא דכולהו שוו כשיעורייהו וחד דינא
אית להו וכדס"ל להרב מ"מ ז"ל בההיא ובמבואר
לך דא עקא דקל"ט דברי מהרמ"ח ז"ל לתדהי
מ"ש בשמו הבב"ה הנ כיו"ד סימן כ' יוצא לנו דבספק
שבועה אזלי' לחו' נם לחייבו ממון בגו"ל ואזלינן חזיק
למהרלב"ח ז"ל נופיה בח"מ סימן פ"ח דס"ל למר
דרך הנשבע יחוס לעצמו ואין כ"ד כופין אותו כלל
יע"ש ואזיל יתקיימו כ' מקרלות הללו וק' לזוונם
ותמהני מהרב מ"מ ז"ל דאייתי לן שני תשו' מהרלב"ח
הגו"ל בסי' י"ט הגו' ולא נרגש עליו כלום והוא
פלא וע"ע ועיין להרב פרמ"ג ז"ל בח"סימן קכ"ח

שנרגש ע"ד מהרח"ח ז"ל ממ"ש בח"כ סימן ס"ז
למ"ש בחלק רשמון סימן כ"ה והנריך עיוון ועיוין
שם · ועיוין להרב רכבי חמת ז"ל בתשובה מדמ"ח
ואולך דהעמיק הריחוב בזה ולהרב שבט בניימין ז"ל
בסימן ס"ח ובסימן ז"ו מ"ש בזה ועב"ב ומכמ"ל
עוד בזה הדרן לענינינו דהסכמת מרן החבי' כ' ז"ל
בתשו' מהרח"ח ז"ל והרב חקי חיים ז"ל דבספק
שבועה לזולטן לחומרת וסוגיין דעלמא לזלזל
דכופין לותו לקיים שבועתו דלא כמהריב"ל
ז"ל וכמזכר למעלה וכן הסכים הגאון החק"ל ז"ל
בח"העז סימן מ"ד ובכמה דוכתי מתשובתיו ז"ל
עיין עליו · וכן נהגו חכמי ורבני קושטא
יע"ץ כמו שכתב הרב מזרח רבי אליעזר
טולידו ז"ל בח"ק דקפ"ה ע"ל לות ד' לחר שהכיא
תשו' הרב החבי"ב ז"ל הנ"ל כתב וז"ל וגם מזן
כדוין דבי נהגינן עכ"ל ויע"ש וכ"כ הרב הגדול
עיר וקדיש מהרח"ף ז"ל בכמה דוכתי מספריו
הטהורים כמ"שיר הרואה בנשמת כל חי ח"כ ח"מ
סימן טו"כ דמ"ד ע"ל ובהשמטותיו שם ד"ק ע"ג
ובחקרי לב ח"כ סימן מ"ג דף קכ"ב ע"ד ושב"כ
הר' לב שלמה בח"העז סימן כ"ט הנ' ובח"מ סימן
ל"ו וד"ן והרב שפת חיים יו"ד סימן כ"ג דל"ו ע"ג
יע"ש בתורך · וכן כתב הרב יד המלך יע"ש ועד
לחרן החכם עזיזו יחזו לחר' מהרח"פ ז"ל הנ' כס'
הבחיר הכ"מ חקות החיים בח"מ סימן מ"ט מדס"ל
ע"ל ואולך שהאריך הרחיב בזה ומסק לזם טהור
כל להקת הפוס' ז"ל דס"ל הכי ושוב כתב הוא ז"ל
מדילזה להכריע כוותייהו וז"ל וגראה דכוותיה דהרב
מט"ם ז"ל מסתבר וכו' כי כן לחרי שהכב"ה הג עמד
וימודד הר"ם בתשו' סימן ע"ג וכבלל עמד בפרטות
בהא דבפתוך לזסור' בהרי ממונח לומר קי"ל ועב"ז
סגר עלזיו המדבר דבמקום חומר לזסור שבועה
לזן לומר קי"ל כן יהזה וכן יקום והכי נקטי' כי מי
לנו גדול בדורו מומחה ופקזח וכל רז לא לנזם לזה
וכל דברי הפוס' רשתו' ותח' כמלן דמנח בכזסתזה
דורחי כוותיה נקטזנן לחרי שכתב רבן חולת
סוגיין דעלמא והכי דזנו דזנו וכן הוריתי
הל"מוכן הוא המנהג וש"כ לומר לני ל"מ בעזרנו
לזמזר יע"ח וכו' לזלא לחפי' בשאר מקומות עזרות
וכפרים שלזנו תחת ממשלתנו גראה להכריע ולומר
כי כך יראוה להם לפקוד הלב' להחמי' מכח שבועה
דעם שכתב הכל"ג בפי' ס' לות מ"ט בשם תשו'
מהר"ם דכ' כ' שכתב שדעתו נוטה להחמיר על
הנשבע לחן כ"ד כופין לותו כיון שים לנו חיל
גדול לסמוך עליו מהריב"ל ז"ל ויע"ש דזהו כתב הרב
ז"ל קודם שנתפשטה המח' בין הרבנים לכן עתה
כדור לחרון שרזנו שרבים המה הסוברים כס'
מהרשד"ם להחמיר מכח שבועה וגם עזינו הרואות
כמה מרבני הלח' לשר עשו עזקר דכ"ז להלכה
ולמעשה ל"כ מלן קפין ומלן רקזע להזות רן לת
הדין הפך כל הרבנים הללו ובמקום לזסור שבו'
וכו' וז"כ וכו' לחלקי לזן לנו חוששים לס' מהרשד"ם
החולק כזה וס"ל דיש לזסור שבועה שלזא יותר
חמורה שעובר על לא תשבע שהוא לזסור חמור
מד"ת וש"כ מרני ס' הרבנים דס"ל דהכרעת
הלח' הכרעה ושלא לומר קי"ל נגד הכרעתם וכ"כ
בפרטות מו"ה הרב הגאון החק"ל מ"כ ח"הע סי'
ט"ו דקי"ח ע"ב ויע"ש והגם דגם כזה מדי פלוגתא
ל"ן ויכו"ל קו"ל וכו' מ"מ ככה"ג דלזות לן לזסור
חומר שבו' י"ל למזנקט כהכרעת רבני הלח' לשר
החמירו לדון להחמיר משום לזסור חומר שבו' וש"כ
כל דזין ודזין שבח הדין לפניו כשאר שבועה ירא
ופקוק להחמיר משום חומר לזסור שבו' ומה גם
כי י"ל לזולן נדול לסמוך עליו הרב מט"ם שהכריע
כדברי מרן החבי"כ לפסוק להחמיר וכמ"ש עוד
כפשיטות שם בח"מ סימן כ"ה בכללי הקי"ל לות
ס"כ והכרעתו הכרעה וש"כ כוותיה נקטי' ועוד
וכו' וכבן מ"ם ס"ה נר"ו משם הרב לביר יעקב
נר"ו מה כחנו יפה וכו' ולעבד"ן דבמקום שיש לחוש
לחומר לזיסור שבו' כחנו יפה וכך היה חוכחתנו
וכך יפה לנו לדון ולהכריע ולהוסיף מיד
המוחזק כשאר הוכחנו ומ"נ וכו' כי גם בכל
מדינה ומדינה וכבל עיר ועיירים לו לבל דיין לפסוק
לח הדין כן ולזל ירית ולזל יחת משום ערעור על
הדיין שפסק שלזא כדנל הקי"ל וכו' כי בכה"נ
בלזיסור שבו' יש בח כיר להדיין שלזא לדון כדין הקי"ל
ולבסוף בהכרעת רבני הלח' וגם בהבכמתנו ושזקול
דעתנו כי י"ל לדיין לסמוך ע"כ הני משלי רבבי
וזו לא"ל עב"ל ועש"ב וע"ע לו ז"ל בחוקות החיים
שם סי' י"ג דק"י ע"ב שב"ב בקלור יע' שו"ב לזופל
מלחר עלות בל מי זה ועריב לזל לבו לדון להקל
בטענת קי"ל במקום לזיסור חומר שבו' הל ודלזי
הם כי לזא להזכיר ולפי"ז בב"ד לזם לזא תרשה לזשת
רלזובן דב"ד ללבת לחריו לזובח רמיח עליה לפרוע
בל בתובתה עם התום' משלם ולגרשה וכל זמן
שלזיב מתגרשת ממנו חייב בשבו' ולזא מצי פטר
נפשיה בט' קי"ל בפי' הרב מהרמ"ב ז"ל בתשו'
הדירה הנז' דאלתי לריח דשבועתה רביע עליה
ע"פי פירו' הרב מהרח"ל ז"ל הנ' ולזין פוטר לותו
ובבל האמור ומדובר:

אלא דאלתי לזבי הרואה דלבלזור' עדין הנה
מקום לזתנו לפטור לרלזובן דב"ד מחיוב
ממון הבתובה והתום' ומשבו' והוא ממה שעינינו
הרואות לבמה מרבני הלח' ז"ל שנשטה דעתם להקל
בהלי שבועה דהחתן בב"ד מבמה ריעותי וספיקי
דשתתבחו בה וסו"ד העלו דהיוה שלא לזיסורית
דרבנן ולזולזין בספיקא להקל וב"ש היכח דליבא
ס"ס לקולא ובמ"ש הרב מר וחלוות ז"ל בתשובה
סי' י"ב ובתשו' שבסוף ספרו דס': ועש"ב וכן רלזיתי
להרב נוכח השילחן ז"ל בח"העז סימן ט"ו בסוף
לסוף וקבץ חמשה קפקות הנופלים בשבועה זו
והסכימה דעתו להקל בה דלא במ"ש הרב ת"ח ז"ל
ועש"ב והלזי חזינא להרב שבט בניימין ז"ל בס' סי'
ס"ו הנ' שנשטה להקל בזה וע"ש תו חזינא להרב
מהר"ל חזון ז"ל בספרו הנחמד טוב ליסראל בתשו'
שהאריך בזה והסכים להקל בספקתה ועש"ב ועש"
שמני הדל בח"ק סי' ס"ט ו' הנ' הלזרכתי לנתי
בזה והסכמתי להחמיר בה דלא במ"ש הרב מר
והלזות ז"ל ועש"ב ועהה רלזיתי להרב שמן המשחה
ז"ל בס"ק ע"ל עד ע"ג שב"ב וע"ש מ"מ מוכיח
להו דלזינו דלא מדרבנן כיון דלזינה בשם ולא בכיונו
ולא מתמרינן בה אלא בוזה ולא בס' וש"כ בהר
דיוק להקל גם בב"ד בספר לזיסור שבועה הלזו כיון
דמדרבנן:

דמרדכאן הוא וחיית כה ס' דפלונתא דרכוותא כפי' התנאי הדירה וכו' כנ"ל וכמדובר:

אמנם מצד אחר לכאורה יש מקום לחייבו לרחוקן דכ"ד בכל תנאי בתוכה והוא מאחר דמוסכם ועומד ב"כ שלא לגרשה בע"כ ושלא ליפטר ע"י וכו' כנהוג בכל הכתובות דעלמא דלכאורה פה דמשק יע"ש ע"כ כיון שאינו יכול לגרש' בע"כ מכח השבועה ע"כ כל זמן שאינה מתגרשת ממנו מרצונה הטוב לכאורה מחייב כשכו' משלם וכמ"ש הר"ן ז"ל בתשו' סימן ל"ח וז"ל ועוד שלא שתני לו' שלא לעלות לא"י היינו רשאי שאע"פ שאינו הכל מעלין לא"י היינו לענין שאם תהיה רוצה לעלות תהיה שלא בכתובה וכו' אבל כל שלא נתן לה נט כיון דמחייב לה כשכו' לא כל הימינו לעקור לגמ' זה כידוע וכו' וכ"ת יתן לה נט שהרי אפשר מתגרשת בע"כ וכו' לפ"ז תהיה רשאי וכו' שאנו מוחזקים שיש תרס בקהלות כדכר זו נקנתי ר"ג ז"ל ודכ"ז פשט היסורו בכל יפר' וכו' וכיון דלגרש היינו רשאי לפ"ז להניחה עגונה ולילך לא"י היינו רשאי וכו' עכ"ל יע"ש והכי"ת דכריו מרן ז"ל בכ"י סי' ר"כ בפתח בלתי חולק ע"ש ומדלא כתב עליו כלום מהילוי ש"מ דס"ל כוותיה הרי להדיא דס"ל להר"ן ז"ל דכיון דלא מצי לגרשה בע"כ אפי' משום תרס ר"ג ז"ל מחייב לה כשכו' כ"ז שלא נתרצית להתגרש מרצונה הטוב הגם שהיא הגורמת שמונעת עצמה מלהתגרש מניה כל"ל ק"ל היכא שנשבע שלא לגרשה בע"כ שחייב לה כשכו' כ"ז שלא נתן לה נט מרצונה הטוב וכ"כ מהרלב"ח ז"ל בח"כ סימן מ"ב כמי שכבר נלכת לארץ ישראל ואין רוצה לחזור לארץ ישראל עמו דפסק כרב שם דאפי' התרה ג"כ כיון דמן הדין היינו יכול לילך דמשועבד לה כשכו' וכע"כ היינו יכול לגרשה מפני תרס הקהלו' וכמ"ש הר"ן ז"ל וכו' עכ"ל יע"ש גם הרב פ"מ ז"ל בח"א סימן ה' יהר' מקב"ח ז"ל בה"ח סימן ל' הביאו לחזו' הר"ן ז"ל למילף מיהה נ"ד יע"ש וכ"כ הרב כנ' מהר שלטון ז"ל בסי' ל"ד דבו"ס שאין האשה מתגרש בע"כ ואינו יכול לכופה לעלות לא"י מחייב לה כשכו' ואין פותר אותו מהם כמ"ש הר"ן בתשו' סימן ל"ח וכו' ועש"כ וכ"כ הרב כ"ד ז"ל בה"ע סימן מ"כ דל"ד ע"כ וז"ל וכר מן כל דין כיון שרוצה נשבע שלא לגרשה בע"כ ה"ה הגם דנימא דכופין גם כו"ה מ"מ גרוש דהכתובה כיד האשה לעלות או להפסיד כתו' שאם רוצה שלא לעלות ולהפסיד כתו' אין כח כיד הבעל לומר לה כי שלא תכותי אתי דהא קתני כופין או תצא בלא כתובה מ"מ מה שתרצה היא תעשה והשתא ירצה דוקא כשהבעל יכול לגרשה או שיוכל לומר שאם תהיה רוצה לעלות ויוציאנה על כרחה ולא יתן לה כתו' אבל כשנשבע שלא לגרשה על כרחה אם היא תהיה רוצה לעגון מה יכולים לעשות לה להכפות אותה אין יכולים שהרי אז תצא ממרו ולגרשה בע"כ ה"ל שמושבע ועומד לילך לו בלא נט כמי שהיו יכול דאסור לעגנה משום עלויה ג"י וכמ"ש מהר"ם ורר"ן וכו' והשתא ע"כ מ"ש הרכניס מהריב"ל ומהרשד"ם ושאר רכוותא דכופין היא כשאין לו שכועה שלא לגרשה בע"כ ואם נאמר דכיון שכ' שלא ראו תשו' הר"ן ז"ל עכ"ל ועש"כ ודון מניהו ואוקי כאתרין ממש דשוו כשיעורייהו עליות ה"י ת"ו ולהוליכה למקומו' השוין בתרווייהו הדין נותן שיכול לכופה לילך תחריו ואם לא תרצה תצא בלא כתובה ה"כ כעת שאינו יכול לגרשה בע"כ מכח שכועתו ולכופה לילך עמו אינו יכול ולענין נ"כ אינו יכול ה"כ הדין נותן שחייב לה כשכו' עד שיפייסנ' להתגר' מרצונה הטוב וכו' שלא נתן לה נט כרצונה חייב לה כשכו' ואין פותר אותו כלל וכמ"ש הר"ן וכל הפוסק' ז"ל הנ"ל והדכריס כרוריס:

והגם דרחיתי להרב מהרחמפ"ד ז"ל בתשובות הובאה בכירך משם למהרימ"ג ז"ל בס"י יו"ד הנ"ל דחייתי דכרי הר"ן ז"ל הנ"ל ונרגש מכל גדולי הפוסקים ז"ל שכתבו דמפסדת כתובתה ולא תשנה לשכועה ולא לחרם ר"נ ז"ל כלל וחייתי דכרי הרב כ"ד ז"ל הנ"ל ולא עלו לרצון לפניו כלל והתוח ז"ל הביא כוונת הר"ן ז"ל לדרך אחרת דלא מיירי הר"ן לא כמי שרוצה לעלות לא"י והיא חיובה רוצה ולא למי שרוצה ללכת למקום אשר מן הדין יכול להוליכה אלא כל דכריו קיימי לחתילתן ד"ק ועל כ"ד שנשבע שיתדל ללכת לסכיכו' ג"י וכו' למנם כמי שרוצה לעלות לא"י או למקום שהדין נותן שתכת אחריו גם הר"ן מודה דכהכי לא תיקן רנמ"ן וכו' יע"ש הנה מלבד שאין דכריו ז"ל נכונים כזה לענ"ד לחתמ"ר מרחויה אלו שאין פשט דכרי הר"ן סוכלים פירושו הנו' כלל וגם אין דכריו ז"ל עומדים נגד כל דכרי הרכניס ז"ל הנ"ל שלא הכיחו כזאת בדכרי הר"ן ז"ל ויחיד הוא בפירושו הנו' ואיך לן למינקט כוותיה נד כל הפוס' ז"ל הנו' ל עוד כה דאיתו נופיה כתב להדיא פעמים שלא כדמ"ד ע"ש וע"כ וע"ג דאם נשבע כפי' שלא לגרשה בע"כ מהסס וכו' דשמא אם נשבע כפי' שלא לגרשה בע"כ לא יוכל לגרשה בע"כ כדי לנכות למקום שהדין נותן דיכול להוליכה ודוקא בהוליכה תומדנתי דמוכחי טובא כנ"ד דהיינו כשנשא שמעון דנ"ד אח כת לוי גולה דעתו דאינו נושא אותה אלא לדעת להוליכה ממקומה ושיכה נ"כ נוסח כתיכתה משאר כתו' דעלמא בכה ודאי חיכא למימר דכשנשבע לה שלא ינרשנה בע"כ ושלא ישא אח"ע לא נשבע לה גם כשתסרב מלכא לחזרו וכו' יעש"כ ש"כ כנ"ד דליכא היכי תומדנא כלל ואדרכא נהפיך הוא דליכא תומדנא חיפכא דמוכחא טובא דקודם שנשא רצונו דנ"ד אח נשתו התנו עליו כפי' כקנ"ם ש"כ כנ"ל שלא יוכל להוליכה מעירה לדור כמ"ש כלל כנו"ל ש"כ הגם דלדידיה דהכי ז"ל מסתפ' כזה ולבו מהסס כנו"ל אין ספיקו של הרכז"ל מוציא מידי ודאן של הרכניס ז"ל הנ"ל הפשוט להו מדכרי הר"ן ז"ל הנ"ל דלא מצי לגרשה בע"כ כט' לדעתה דהכי לא נשבעתי כנו"ל וחייב לה ככל תנאי כתובה עד שיפייסנה להתגרש מרצונה הטוב וכמדובר:

והגם דהרב כנו משה שלטון ז"ל והעמיק התירו לכעל ליטא שלא ע"י מעשה דקול חיוו יכול לכא לגלה מחמת דדוחק מזונות ולדעתה דהכי לא נשבע וכמ"ש מהרש"ך וכו' כיעו"ש כבר כתיכנא לעיל דלדידן דקכלנו עליהו הורחות מרן ז"ל דס"ל דטעמת דוחק מזונות חיכא טעמא כללא דלא כהרב ת"הד ז"ל ג"כ לא מצי תו למטען לדעתה דהכי לא נשבעתי וכלל מצ"ל וכדור:

ואיתי להרב מהרחמפ"ד ז"ל כתשו' הנו' דמ"ד ע"ג דרמי ומק' שתי תשו' של הרב כ"מ שלטון ז"ל לתהדי דכפי' ל"ד הנו' עלה בהסכמה דהנו"ו שתין התשה מתגרשת כע"כ ותיובו יכול לכופה שתכת לה' מחייב לה כשכו' ותיובו יכול להפטר ממנה וכפשטות דברי הר"ן ז"ל וע"ש ותלו כפי' ט' כמרכת לכת לתר בעלה פסק דתין לה עליו שכו' מסתמת גם שם על ומכנו תיירי והכיון הדבר בקו' וע"ש ולעבד"ן דלק"מ דכפי' ט' כמשך הרב ז"ל כתר סברת תה"ד ומהרש"ך ז"ל דס"ל דמהניה טענת מוכות שם בדתיכת שכו' שלה יפת שע"ש מל"ל לתריעתה דהכי ל"ן ועו"ש משכ"כ דהיה דפי' ל"ד דליכת התם תתי טענה דחסרון מוכות כי שם משום מצות עלייתן ה"ו ת"ו ע"ו הכיה מ"ש זר"ן ז"ל דלה תתיה תתי מצות דיטוב ה"ו ודתיה לתו דלה יגרע דהוה מן התורה כיעו"ש וה"כ ליכת תו לפי' דיה קו' כלל לעכ"ד וכמוכן:

איברא דלכתורה נרתה דתכתי מידי ס' שכועה לה יפתחו דתזיקת שדברי הר"ן ז"ל הנו"ל ליכה מוסכמים מכל דהרא"ס ז"ל כתש"ל סי' ל' נשתל כמי שמורד על משתו כטענת מליכה עליו ורופה לגרשה וליפטר ממוכותיה מלה דמנד התקנה לה מני לגרשה כע"כ ע"ז השיב הוא ז"ל דמתתר דהכעל רופה לגרשה הגם דמנד התקנה ליכו יכול לגרשה כע"כ מ"מ ליכו חייב במוכותיה כיון דהעיכוב הוא מנד התשה ולה מנד הכעל וכו' עכ"ל ועש"כ וזהו הפך דברי הר"ן ז"ל הנו"ל ממש כמכותר גם דתיתי למהר"ת שתון ז"ל כפי' ר"ן ליתי דברי הר"ז"ס הללו והסכים כוותיה וכתב עליו הנפך דדיכו תמת מסוגיא דפ' המדיר הלומר ליכי זן וליכי מפרכס יוליא ויתן כתוכתוכו' וע"ש גם הרב כ"ת ז"ל בש"ע ר"סי ע"ז כדין מורד הסכים כהרא"ס ז"ל כוה וע"ש וע"ע להרב כ"ם ולהרב חלקת מחוקק ז"ל שם כר"סי ע"ז: וע"ש והרב כנ"ה ז"ל בש"ע סי' ע' כהג"ה הטו לותן ד' וכנ"ה ס"ת סי' כ"ו הנ"ל ומהרי"ם ותב"ח סכיה דברי הרא"ס ז"ל הנ"ל והכיה כנגדם כת התולקים ע"ז ותם הרי"ם ומהרמ"ם ותומת ישרים ומהרש"ך ז"ל דפליגי ע"ד הרא"ס הנו"ל וס"ל דלה מנרע כת התשה כוה להפסיד מזוכות הגם דהיה הנורמת והעיכוב כת מניחה רוצה להתגרש מרצוכה עכ"ז חייב כעלה כמזוכותיה ולעניין דיכת הסכיס הוא ז"ל דמני הכעל המוחזק לומר קי"ל כהרא"ס ז"ל ודעימיה דפטרי ותיה כיון שהעיכוב כת מניחה יע"ש וכ"כ מרן התבי"כ גופיה בתשו' כמ"ת ח"מ ס"ת סי' י"ו והרב מעיל צדקה סי' ל"ג יע"ש ולפי"ז גם הר"ן ז"ל וכל קדושים עמו הנו"ל ודתי דפליגי ע"ד הרא"ס ז"ל הנו"ל כמוכן:

ואת זה רתיתי להרב מהרחמפ"ד ז"ל כתשו' הנו' כסוד"ק הכ"ל לתר שהכיה דברי הר"ן ז"ל הכ"ל נרגש מזה וכתב דלכתורה נרתה דהרא"ס והכ"ת פליגי ע"ד הר"ן ז"ל וכו' יע"ש ולה ידעתי למתי כתב כן בלשון לכתורה דקת ודתי פליגי וכמדובר וה"כ לפי"ז תם נתמר דהתי שכועה דכ"ד ליכה תלה מדרכון וכמ"ש רכיכו הת"ח ז"ל הנו"ל ותלית כמ"ת הרתשון הר"ן ודעימיה עם הרא"ס וסיעתיה ז"ל הגם דדוב הפוס' ז"ל ס"ל כהר"ן ז"ל וכמכותר מ"מגדולכת המוחזק ומנ"ל קי"ל כהרא"ס ז"ל ודעימיה וכמ"ש הכב"הג ז"ל בנו"ל וכ"כ הרב שכות יעקב בח"כ סי' ק"מ יע"ש והגם דתיכת שכועה כיון דתיכה תלה מדרכון ותית כה ספקת דדיכת דפלוגתת דרכוותת ז"ל הנו"ל חוליכן כה לקולה ככל סד"ד דעלמת וכמדובר:

אמנם שכתי ורתה דלכתי חיוב הכעל דנ"ד כשכו' כדוכתיה קתי ולה מנ"ל קי"ל כהרא"ס וסיעתיה כלל ותוה דחזיכת להרב פרמ"ת ז"ל בח"ת סי' כ"ד שיעת לתלק דתם נשכע כפי' שלה לגרשה כע"כ גם הגאון הרא"ס ז"ל מודה דחייב כמזוכותיה הגם דהיה המעכבת מלהתגרש מיירי הרא"ס תלה תיכת דסעיכוב כת מכח תקנה כעלמת יעש"כ ועש שלכתורה נרתה דמרן החבי"כ בכב"הג וכתשו' הנו' פליג ע"ד הפרמ"ת בחי' הנו' כגרתה מריטטת דליטניה כיעו"ש וכן דתיתי להרב מהרימ"ת ז"ל הו"ד בפתת נגב ת"הע סי' טו"כ שכ"כ יע"ש ככר דתיתי נ"כ להרב ידיו של משה ז"ל בת"הע סי' ת' שהסכיס לתילוק הרב פרמ"ת ז"ל הנו' וכרגש מד' מרן החבי"כ ז"ל וכתב דכמדון מרן החבי"כ ז"ל תה היה שם שכועה שלה לגרשה כע"כ רק שכו' שלה ליטת תת"ע דוקת וכהבי ניח"ל כמי מ"ש הכב"הג כת"הע סי' ע"ן הג"הטו לוות ג' דלכתורה דכריו שם סתרי למ"ש כמקו' הנו' ועפ"ש הלמור ת"ש דכפי' ע"ז מיירי הכב"הג כהרא רגמ"ה וכשכו' דשלה יגרשנה כע"כ דכהתו"ת מודה הרא"ס דחייב הכעל כמזוכותיה יע"ש גם דתיתי להרב שמן המשתה ז"ל כדס"ג ע"ת וע"כ דהעכיס לתי' הרב פרמ"ת והרב ידיו של משה הנו' ופירש דברי הכב"הג שכת"מ סי' כ"ו ושכתשו' י"ו הנ"ל כתופן נוות שגם מרן החבי"כ ז"ל לוזל ומודה לתי' הנו' ותריץ יתיב לקו' הרב מהרמ"ת ז"ל מדברי הכב"הג דפי' ע"ז הנ"ל כתו"ת יע"ש שכתב דריח"ו וחכנה"ת לה כתו תלה לעניין לגרשה כע"כ דריח"ו כתב דהרשות כידו לגרשה ולוה כתב הכב"הג דלה תיירי ריח"ו כמקום דחיכת חרס רגמ"ה תו שנשבע שלה לגרשה כע"כ דתו כודתי תין שומעין לו לגרשה תכל לעניין מזוכות יודה להרא"ס ז"ל עכ"ל ויע"ש ולעכ"ד תין זה נכון דהא הכב"הג ז"ל ע"ד רכיכו הטור ז"ל קתי דכתב דמורד ממזוכות כמי שהוי מורד וכופין תותו לזוכה ע"ז הכיה דברי ריח"ו וחילק מדילוה כין היכת דליכת חרס רגמ"ה ולה שכו' לתיכת דחיכת חרס ר"ג תו שכו' כיעו"ש והדבר ברור דהיכת דחיכת חרס ר"ג תו שכו' חזר הדין להיותו מורד וכופין תותו לזוכה ולכן העיקר לעכ"ד כמ"ש הרב ידיו ז"ל הנ"ל והשתת דתיכין להבי מנ"ל דגם הרב מהרי"ם והרכיכים שעמו בסי' ד"ן וכ"ו דחזולי כולהו כשיטת הרש"ס ז"ל לפי' היכת דחיכת חרס רגמ"ה כמכותר כ"ז כדכריהם ז"ל והכי ס"ל להב"ח והכ"ם כר"סי ט"ו והכי ס"ל להרב מ"ץ ז"ל והנו"ל יעב"ז ז"ל דכולהו חזלי ומודו כדחיכת שכועה שלה לגרשה כע"כ דחייב הכעל כמזוכותיה וכדחמרי' הכי כדעת הרש"ס ז"ל ולה דמי לחרס רגמ"ה ס"ל ז"ל דפטור ממזוכותיה כיון דמנד חרס רגמ"ה ליכו יכול לגרשה דשתי חרס רגמ"ה שלה הכיה התיסור הוה על עצמו כלל משא"כ כנשבע כפי' שהוה הכיה התיסור על עצמו דבשה כ"ע מודו דחייב הכעל כמזוכות

לשתו הגם דהיה המעכבת מלהתגרש כדלעיל כיון דהתם כיון דגרשה כע"כ מכח השבועה אשר נשבע בפיו וכשפתיו:

באופן דכעת לא תשכחן מהן דפליג ע"ד הרב פרמ"ח והרב ידיו ם"מ ז"ל בחילוקם הנו' דהיכא שנשבע בפי' שלא לגרשה כע"כ מודה הרמ"ה ז"ל דלא תשכחן דפליגי ע"ז כי אם היכא דמצי התקנה בעלמא אף בפי' דהיכא חרם רגמ"ה דוקא כרם בנשבע בפי' שלא לגרשה כע"כ לפשר וקרוב לודאי דכ"ע מודו דחייב הבעל וכדלמרן:

ואתה תחזק להרב זכו"ל ז"ל בס"כ ס"ק ס"ה אות מ' שכתב וז"ל אם הבעל רוצה לגרשה ויהיו יכול מפני התקנה והיא לזכה רוצה להתגרש פטור ממזונות רח"ם ח"ה סי' ל' והרב פרמ"ח ח"ה סי' כ"ד כתב דהיינו כשהעיכוב מחמת תקנת רגמ"ה אבל אם העיכוב מחמת שנשבע שלא ירגשנה כע"כ חייב במזונות ועיין תשו' מהריב"ל ח"ה סי' ע"ב מהרש"ך ח"ב סי' ל"ו דיש להכריח מדבריהם דס"ל חי' הרב פרמ"ח ז"ל מכת"י ה"ה מהרי"ך עכ"ל וי"ע הרי להדיא דגם הרב מהרי"ך ז"ל הוא המכוין דהיכא לפלוגי בין היכא דחרם רגמ"ה לחוד להיכא דנשבע בפי' כנ"ל וכדכתיבנא למדנו מד"ק דגם מהריב"ל ומהרש"ך ז"ל קיימי כשיטת הרב פרמ"ח ז"ל בחי' הנו' וכבר רמיזי להרב בב"הג ג"כ בח"ע סי' ע' הג"הטו אות ה' הנו' שכתב שכן נראה מד' מהרש"ך ח"ב ס"סי ל"ו שחולק על הרש"ל וי"ע וכ"כ בכנ"ה הג ח"מ סי' כ"ו אות ח"י הנו"ל וע"ע להגאון החק"ל ז"ל בח"ע סי' ל"ד שהביא דברי מהרש"ך ח"ב סי' ל"ו הנו' שהביאוס הכנ"ה הנ והביא"ה בסי' ע' ותמה עליו מתשו' הר"ן ז"ל הנו"ל וי"ע וכבר הכיתי לעיל מ"ש הרב כ"ד ז"ל בח"ע סי' מ"כ דכל הרבנים דס"ל דכופין הוא כשאין לו שכו' וכו' אף שלא רצו תשו' הר"ן ז"ל וי"ע וע"ע להגאון ושב הכהן ז"ל בסי' כ"ה שכ' דלא כ"כ הרש"ל אלא במקום דליכא חרם רגמ"ה רק תקנת הקהלות וכו' וי"ע וע"ש בסוף הספר בקונט' אחרון ז"ל שהאריך בזה וע"ע בס' טוב לישראל למהרי"ח ז"ל בקונט' התשו' כדח"י ע"ח וע"כ מ"ש בזה דכל גדולי זמננו תפסו שיטת הרש"ל אף במקום דאל חרם רגמ"ה וי"ע ותמה"ל:

המורם מכל האמור הוא דכשנשבע להדיא שלא לגרשה כע"כ כ"ע מודו דחייב הבעל כשכו' כ"ז שלא נתן לה גט מרצונה וליכא אף דפליג ע"ז כלל דלא תשכחן דפליגי כי אם היכא דתקנת הקהלות או אפי' חרם רגמ"ה כרם היכא דליכא שכו' כ"ע מודו דחייב ולין פוטר אותו כלל וכאמור ובפרט דליכא נמי שבועה בהדיא לזון ולפרנס אותה ומקפיד כתו' בלשון דכן כתב לה ואפי' חזון ולפרנס וכו' וכמ"ש הרב ידיו שם משה ז"ל שם וז"ל לכל בכתובות שלנו שזה מחייב עצמו ואפי' לזון וכו' בקנין ושבועה שלא לגרש ח"כ הרי מן הדין מוזהר שלא לגרשה כע"כ וחייב לזונה ומה שיכך לומר שהעכבה שלה ולא דידיה הרי הוא מוזהר נ"כ ע"ז וע"ז וכו' עכ"ל וי"ע נמצ"ל דמלבד דליכא שבועה דשלא לגרשה כע"כ עוד כה ליכא שבועה לחייבו לזונה ולפרנסה ג"כ דהשבועה דכתיבא בכתובה לבסוף ע"כ התנאים קלי כין אתנאי כ"ד כין אתנאי כתובה וא"כ לא מצי תו פטר נפשיה ממזונותיה כשום טענה שבעולם כלל ויתפלא בחפר ויקייס שבועתו דאפי' אתי"ל דליכא חולקים ע"ד הרב פרמ"ח והרב ים"מ ז"ל הנו"ל וסברי דאפי' היכא דליכא שבועה שלא ירגשנה כע"כ ס"ל להרש"ם וסיעתיה דפטור ממזונותיה כיון שהעכבה מצידה שהיה רוצה להתגרש משא"כ התחמת לעכ"ד כנו"ל מ"מ כיון שנשבע ג"כ לזונה ולפרנסה כנו"ל הא ודאי כ"ע מודו דחייב לזונה ולפרנסה עד שיפייסנה להתגרש מרצונה הטוב בלאי ס' כלל ויעיין במהרש"ם ח"ה סי' י"ז וכמ"ש עליו הרב שמן המשחה ריש הל' גטין יע"ש ותכמ"ל:

ואפי' נימא דגם כזה היכא פלוגתא דרבותא ודלא מ"ש הפרמ"ח ויש"מ ז"ל מה שהיה לעכ"ד מ"מ הנלי הבעל דכ"ד לפטור עצמו כשבו' בטענת קי"ל ולהקל כשבועתו מכח דהויא ס' שבועה דרבנן דחזלי' כה לקולא דכ"ז ליתיה כב"ד כלל משום דכב"ד היכא ס"ס להחמיר והוא זה ס' אם הלכה כהר"ן וכרוב הפוסק' ז"ל דעמיה אי שמא הלכה כהרש"ם ופוסקתיה ותמ"ל דהל' כהרש"ם ודעימיה דפטרי אפי' היכא דליכא חרם רגמ"ה שמא הלכה כהרב פרמ"ח ויש"מ ז"ל הנו' דס"ל דהיכא דליכא שבועה שלא לגרשה כע"כ גם הרש"ם ודעימיה מודו דחייב במזונותיה וכנו"ל וכיון דהיכא כב"ד ס"ס להחמיר הגם דהשבועה עצמה ליכא שלא דרבנן וחזית כה חד קפקא דפלוגתא דהר"ן והרש"ם ז"ל הנו"ל עכ"ז דליכא כנגדו ס"ס להחמיר חזלינן לחומרת וכמו שלימדנו להועיל הכי תנא דידן הרב מגל"מ ז"ל כפ"ד דכתובות ה"ח וכפ"ח מה' אכות הטו' ה"ה דהא דקי"ל דס"ד לקולא הי"ד אי ליכא כנגדו ס"ס להחמיר הו"ל ההוא ס' דתרתי מיעוטא יעש"ב מלתא בטעמא וכן הסכימו אחריו כל הפוס' ז"ל כמו שתרתה להרב פר"ח ז"ל כיו"ד סי' ס"ט שקמ"ד ולהרב שע"ה ז"ל כה' מקוואות דט"ט והביא שם לכמה פוס' ז"ל דקל"ה יע"ש וע"ע לו ז"ל כה' אישות פ"ה דט"ל מ"שהק ע"ז ולהרב ע"הם ז"ל כה"ח סי' ת"ד וכיו"ד סי' ס"ט אות כ"ח מה שתי' יע"ש והכי נקטי' כפשיטות גמור הגאון מהריב"ח ז"ל בשמיו"ט וכהליו"ט בכמה דוכתי וכל החח' ז"ל ע"ע הלא כה' ותכמ"ל בזה וז"ל בנד"ן הגם דנימא דהתי שבועה דכ"ד אינה אלא מדרבנן וכדס"ל לכמה מרבני אחרוני זמננו ז"ל וכנו"ל והגם דליתי כה נמי חד ספיקא לקולא וכמש"ל מ"מ כיון דליכא ס"ס להחמיר כנו"ל ודאי דחזלי' לחומרת וחייב דאוכן דכ"ד בשבו' וכבל תנאי כתובתה תשתו עד שיפייסנה להתגרש מרצונה הטוב או עד שתסכים עמו לדור כמ"ש וכבל החמור ומדוכר וכבר רמיזי להרב מהרמ"ח ז"ל בפתח נגב ח"ה סי' טו"כ הנו' דכתר ו שק"וט בכל הנו"ל וכבר עשה להאי ס"ס להחמיר הנו' גופיה ודהפוך הוא וכו' אלולי כמה טעמי תריצי דשתתכתו כב"ד להקל דלא שייכי בנדון דידן כלל כמ"ש בתעין חדש החוא חולקא דמהרימ"ט והפרמ"ח ז"ל לא שייך כב"ד כיון דכב"ד כעת שבשבט בכל הפסק ולא תתילוד שום ריעותא כתר הכי כלל וכבל מש"ל וגם מ"ש דחזן כ"ד כופין על הס' וכו'

ג״ז ליתיה כ״ד לדידן לאחר שמרן החכי״ב ז״ל סגר עליהו הדלת והעיד כנודלו דקוניין דעלמא אזלא דכופין ליתו לקייס שבועתו וכן עלתה הסכמת כל החח׳ ז״ל כמש״ל והרב הגז׳ לא ראה כ״ז ולזה סמך ע״ד מהרא״ח ז״ל דס״ל כאחת מתשו׳ דכס׳ שכו׳ לין כ״ד כופין וכבר האריכנו כזה לעיל והוכחנו כמיטור דלין כן הסכמת כל החח׳ ז״ל וע״ע בגדיב לב ח״ב סי׳ ל״ב מת״מ להרב רחש״ל מהרד״ח ז״ל שכן הסכים הוא ז״ל ג״כ יע״ש ונס ע״ע בנוכח השולחן ח״מ סי׳ ל׳ שכן נהגו לדון להחמיר בס׳ שבועה רבני ונחומי ירוש׳ ת״ו וע״ש גס הרב נוכח השולחן נופיף דנמנס ע״ז שס וכת״ה ט סי׳ ט״ו הגז׳ וע״ש הרוחה ירחה לו ז״ל נופיף שס בת״ה סי׳ י״ח בשוד״ק לאחד מן הטעמים שכתב הוא ז״ל על כ״ד דיחלוקו טעמו הרביעי הוא היה מט׳ שבועת החתן וס׳ שבועה להחמיר שב״כ ו״ל ד׳ ממה שנשבע החתן דהוי ס׳ שבו׳ להחמיר אף שמהריב״ל בח״ג סי׳ קי״ד הקל אפי׳ בשבועה רבים חולקים עליו ועיין בכנ״ה ס׳ הג״כי לוח מ״ט ובחש״ם שס ועיין חק״ל ת״ה ט סי׳ מ״ב דל״ת ולהרב חיד״א בחיים שאל בח״כ סי׳ מ״ח לוח ל״ח יע״ש עכ״ל הנך רוחה שהרב ז״ל בתשו׳ זו הסכים להחמיר בשבועה חתן הלזו כל בתר לישבא ממש ממ״ש בסי׳ ט״ו הגז״ל הגס דכל הנהו ספיקי שבתבס בסי׳ ט״ו לישנהו נמי בהוח נדון דסי׳ י״ח הגז״ל וכמבואר:

גם הרוחה ירחה להרב מהרמ״ח ז״ל שס דלח סמך להקל על הנהו טעמי הגז״ל לחודייהו ונפק דק ומשכח טעמי תריני לחריני להקל בכ״ד מחי דלח שייך בכ״ד ועשה מכל הטעמים הגז׳ בד״ק ס״ס להקל כמ״ש הוח ז״ל בפי׳ שס בתר הכי וז״ל המורס וכו׳ משמ״כ בכ״ד ודחי דיודה הרב ז״ל דיש להחמיר עליו ולכופו אפי׳ להוציח ממון כדי לקייס השבועה כיון דליכא בכ״ד הנהו טעמי שבתב הוח ז״ל על בדוגו ושס ליכא בכ״ד ד״ס להקל נגד הס״ס להחמיר דליכא בכ״ד ובדחמרן והדבריס פשוטים וע״ע להרב פחח נגב ז״ל נופיף שס בפי׳ ח״י מ״ש כזה על כ״ד יע״ש אשר מדבריו ז״ל נ״כ תורה יוצחה לכ״ד דחייב רחובן בשבו׳ כיון שחיובו יכול לגרשה בע״כ מחמת השבועה ס״כ חיובו יכול למנוע ממנו שבו׳ והוח נכנס כמה שנתחייב בקנין ושבועה לוונה ולפרנסה דקחמת הוח כל שחיובו מגרשה דלכ״כ הו״ל לאתנויי ונמצח לפי״ז דלפי׳ לדעת הרח״ס ז״ל הכח חייב מכח הקנין והשבועה משום דהו״ל לאתנויי וכו׳ כמ״ש כ״ז הרב הגז׳ ז״ל ועש״כ ודון מיניה כמכ״ש וק״ו לכ״ד דחיובו יכול למנוע ממנה שבו׳ לפי׳ שירצה לפרוע כתובתה משלם שס ליתה רוצה להחגרש ממנו ויתפלם בלפר ויקיים שבועתו וכלל תלמוד ומדוכר:

הכלל העולה מכל מ״ש בעניותי דרחובן זה כ״ד חיובה רמיח עליה וכופין לותו כדין לקייס שבועתו ואין פוטר לותו כלל משבו׳ וכל זמן שהוח יושב יחידי בבירות יע״ח ה״ה עובר על לחו מן התורה דשבו׳ לח יגרע וה״ה עובר ג״כ על שבועתו כהסכמת כל הפוס׳ ז״ל דלח כמהריב״ל כ״ד דליכא ס״ס להחמיר וכמש״ל כן כדור להלכה לכל למעשה עד אשר יקבימו עמי תרי מרבנן דפקיע שמיהו לף ידי תכון עמהס גס למעשה ונור ישרחל יגילנו משניחות ויח״ן ויזכני לכוין לתמיהה על תורה תמיד כל הימים לחמן כי״ר כ״ד ועזירת דמן מבריית:

והוח הנעזר **יצחק אבואלעפיא**

ס״ט

נשארתי לס כשמקדם החתן להכלה בטבעת הקדושין והכלה לובשת כיד ימינה בתי ידים לס נריכה הכלה להסיר הבת״י מידה כדי לקבל ולגבות טבעת הקידושין בתוך לגבעה ממש לו לח משום דבעינן שלח יהיה חוצן שום דבר בין ידו לידה:

ואם תמצי נומר שנריכה להסור הבתי ידים לס לחרש שלח הסירה לותס ונתן לה החתן טבעת הקדושין על הבתי ידים לס מעבב ונריך לחזור וליתנו לה לאחר הסרת הבתי ידים לו לח. על הכל יבח דברו הטוב ושכמ״ה:

תשובה הנה לאמת דלח מצחתי שורש וענף לדין זה לח בש״ס בבלי ולח בירושלמי להנריך להסיר הכלה הבתי ידים מיד ימינה כדי לקבל טבעת הקידושין כיד ממש ולס לח עשתה כן לח מהנו הקידושין ונריך לחזור ולקדשה פ״כ לאחר הסרתה הבתי ידים זה לא לאמרו לדם מעולם וינבתי לחפש בתלמוד דידן ולח בירושלמי ולח מצחתי כלל:

אלא דלכאורה היה נראה להכיח דלח הלח מהני הקידו׳ בבתי ידים ממאי דאמרינן בקדושין ד״ח ע״ח לאמר לה התקדשי לי במנה זו ומנחת חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקודשת ופריך בש״ס מאי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה היה הח סברה ומקבלה ומשני לח נריכה דיהביה להלה כלילית אי נמי דאשתכח ליה כיבי זוזי ופירש״י ז״ל דאשתכח ליה כיבי זוזי ולח הכירה בו מתחילה שהיה מעורב כיוהס עכ״ל:

והשתא אי ליתא דיכול לקדשה בבתי ידים שלה ולח חיישינן לחניזה ש״כ אמאי לח משני נמי דיהבינהו ניהלה בתוך כיס לאחד כולס יחד וקבלתס מידו עס הכיס ושוב פתחה הכיס ורחתה כיוהס דינר של נחשת שלח ודאי מדלח משני הכי ומהדר לתרולי בתוקמתי לחריני שמע מינה דבתוך הכיס ולמר לה התקדשי לי במנה זו שבתוך הכיס לח מהני כיון דהכיס חוצן הין ידו לידה וממילא ס״מ דהוה הדין בבתי ידים דידה לח מהני כיון דחוצן מידו לידה וליכא למימר דהאי לוקמתא דלמרינן היא היא לוקמתא בתרתה דהס״ס דמשני דלשתכח ליה כיבי זוזי וכפרש״י הגז׳ ז״ל ודאי ליתא דהתס מיירי דנתן לה כל המנה בידה ממש בלאחי שום חניזה לח כיס ולח זוזתו לגלח דלוותו דינר של נחשת היה מעורב בתוך המנה ולח הכירה בו מתחילה משא״כ הס היה נותן לה כל המנה בתוך הכיס מניהן למימר דלח מהני משום דהוי חניזה

ולהכי לא משני לה הכי כש״ס :

איברא דחזינן כש״סדקדושין די״ב ע״ב סוגיית ערוכה כל כתר לויפכא מהוכחתיכו הכ״ל והוה דהתם לאמרינן התוא נברת דקדים בציפתא דלקא לאמרו ליה והא ליתיכה שוה פרוטה לאמר לתו תיקדם בר׳ וזוי דאיתי כה שקלתא ולשתיקא לאמר רבא הוי שתיקותא דלאתר מתן מעות ולאו כלום הוא ופירש״י ז״ל בציפתא דלקא כמתכלתא של הדם כר׳ וזוי דאיתי כה כרוכיס היו כה עכ״ל :

והשתא אי לויתא דלא מהני הקידושין בשיש דבר תוכן ביניהס ג״כ מאי לוירוא דלאתר הוי קדושין משום טעמא דהוי שתיקותא דלאתר מ״מ תיפוק ליה משום חציצה דהמתכלתא של הדם לאבר היו כרוכיס כה הו״ל חציצה דומיא דכתי וידיס ממש ומדיקיב טעמא הכא דלא הוי קי׳ משום דהוי שתיקותא דלאתר מ״מ שמע מיכה דאי משום חציצה לא מעכבן כלל ולית לן כה וא״כ כמאלו תרי סוגיות הפכיות זו מזו ותרוייהו הלכתא פסיקתא ניהו וכמ״ש תוס׳ הרואה בטור ומר״ן ז״ל בא״ה סי׳ כ״ח יע״ש וא״כ כדי לתרץ הסוגיות לריכים לנו לומר ולחלק בין לכתחילה לדיעבד דאתם״ן לכתחילה לא מצי לקדשה בדיוכא דבר חוכן בין ידו לידה כלל ולהכי לא משני התם כד״ח ע״ש דמיירי דכתן לה כל המנה בכיס אתד כיון דלכתחי׳ לא מצי למעבד הכי כלל משמ״כ התיא סוגיית דדי״ב ע״ב מיירי התם להדיא בהתוא נברת דקדים בציפתא דלקא דה״ל דבבר עבר וקדשה בדבר חוכן מידו לידה ומציכן למימר דאתם״ן בדיעבד אם קדשה בדבר חוכן כגון ציפתא דלקא או בתי ידיס דקדושיקידושין ואין לריך לאחור ולקדשה פ״ב כלתי חציצה כלל וש״מ תרי סוגי הכ״ל ולא פלגן בהדייהו וכמוכן :

אלא דלעיקרא דדיכא פירכא דלא משכחן בש״ס ובפוסקים ז״ל התי היכא דלכתחלה לא מצי לקדם בדבר התוכן בין ידו לידה כי היכי דמיעא התי תילוקא דידן מדיעבד לכתחילה ותו דבבר כתב הרדב״ז ז״ל בח״ס סי׳ ס״ה ד״ה דאין להוציא דין מכח דהול״ל הכי ולאמר הכי. דשמא לא ידעינו טעמו של התנא או התמורת אם לא שהם עלמס ידקדקו כן יע״ש וגם מרז״ל בב״י ס״ח סי׳ תקמ״ח כתב דאין להוציא דין מכח קושיא יע״ש וכפי״ז אזדא לה התי תילוקא דידן ודאיתינו הכ״ל לגמרי וכמוכן :

ואחר התיפוס היטב דאיתי בפתחי תשובה הבר״מ עלם ס״ע ס״הע בסי׳ ז״ך סוף סק״ח וז״ל עיין בס׳ כרס שלמה בש״ות שבסוף הספר סי׳ פ״ו שבתב דיש להקפיד שלא תהא חציצה בין הטבעת לאצבע ולכן אם הכלה מלובשת בתי ידיס לריכה להסיר מיד ימינה ע״ש עכ״ל :

הנה מדבתב לשון זה יש להקפיד וכו׳ משמע דלבתחלה דוקא הוא דאמרינן הכי וכן מוכח כמי מדבתב לריכה להסיר וכו׳ דלשון לריך בש״ס ופוסקים ז״ל ר״ל לריך לבתחלה משמע כמ״ש מהריט״ץ ז״ל בלשון חכמים אות ל׳ סי׳ תכ״ח יע״ש וגב״מ דהוא מדרבנן כמ״ש תרב הגו׳ שם סי׳ תכ״ה יע״ש ומה שהק׳ ממתני׳ דכרכות והל״ע יע״ש תדרבה דכריו ז״ל ס״ב דהתם כמי לריכין טבילה מדרבנן דוקא כמ״ש המעיין וזכורני שבבר נתעוררו עליו התח׳ ז״ל בזה ולהכי קאמר לריך ר״ל מדרבנן ובכל מידי דרבנן אית לאולוני בין לבתחילה לדיעבד משכ״ב כמידי דאוריתא ליכא תילוקא מדיעבד לבתחילה כידוע ומנא תימרא הכל לשון לריך ליכו אלא מדרבנן בעלמא תא שמע ותא תזי סוגיא ערוכה ביבמות דע״ב ע״ת וזה פריה לאמר רב הונא דבר תורה משוך תוכל בתרומה ומדבריהס נזרו עליו מפני שנראה כעבל מיתיבי משוך לריך שימול ומשני מדרבנן ודקאמרי לה מאי קאמרי לה הא לריך קאתי ומשני קאתי בציפא רבי יהודה הומר לא ימול מפני שסבנה היא לו לאמרו לו ולא לא הרבה מנו בימי בין כוזיבא והולידו בניס ובנות שנאמר המול ימול לפי׳ מאה פעמים ואומר אח כי יתי הפר לרבות את המשוך מאי ואומר וכי תימא הא המול ימול לרבות מיהו המעבבין את המילה ת״ש את כריתי הפר לרבות את המשוך הוא סבר מדקא כסיב לה הס״ס קרא דאוריתא היא ולא היא מדרבנן וקרא לס מכתא בעלמא ע״כ הסוגיא :

הנה מבואר מסוגיא זאת מדפריך בפשוט ודקאמרי לה מאי קאמרי לה הא לריך קאתי מוכח להדיא דכל היכא דאתמרינן לריך ר״ל מדרבנן בעלמא והוא הדין בלשון הפוסקים ז״ל אמרינן הכי וכיון דכתב הרב כרס שלמה ז״ל לריכה להסיר מוכחא מלתא להדיא דאינו אלא מדרבנן וכדרבנן יש לחלק בין לכתחילה לדיעבד וכדאמרן :

ואגב אורחין בלומדי הסוגיא הנו׳ דאיתי ונתון אל לבי דמסוגיא זאת יש להכיא דאיכא חותכת לפשרת הנתון מהריט״ץ ז״ל בקונטרס ועקב בחות עשה דלעולם בתם תעבודו שהכיא דברי הר״ן ז״ל שכתב דהתי עשה לאו עשה גמור הוא דאל״כ היכי דתי לה ר״ת משום תשלום מניין אלא עשה דרבנן היא והוא ז״ל תמה עליו מסוגיית סוטה דר״עק ס״ל דלב״ת חוכה ור״י ס״ל דשות וכבי בש״ס התם מאי טעמא דר״י תיירי דכתב לא תחיה כל נשמה לפטריך נמי למכתב לעולם ב״ת למסרי אתר מהאומות שבא על הבהמית וכו׳ ופריך בש״ס ור״עק ממתס תקנו נפקא ולעולם ב״ת לחוכה ור״י בתס ולא בחיכס ור״עק מסיפיה דקרא נפקא וכו׳ יע״ש כל הסוגיא :

ואי עשה דרבנן היא למאי לריך לאתויי דאיתי מקרא ופריך מינה לר״י ולר״עק ותירן הוא ז״ל דס״ל לאר״ן דהא דקאמר הכא דלעולם ב״ת לר״עק חוכה היינו לסמכתא בעלמא וכמ״ש התוס׳ ז״ל בב״בקמ״ו על הא דאמרינן התס מניין למתנת שכיב מרע מן התורה דלאו דוקא מן התורה אלא לסמכתא בעלמא יע״ש דכראה דאפי׳ בדרך אסמכתא לריך יתורא דקרא היכא דמצבח עכ״ל ועמ״ש :

ואתר הרואה בד״ק דמהריט״ץ ז״ל שם ודאי דלא מצא דאיתי לזה מהס״ס דאפי׳ לאסמכתא בעיבן קרא יתירה ולזה הוסיף לאסתייועי מדברי התוס׳ דכתרת הנו׳ וכמ״ש הלבעיין והוא פלא עצום דנראה כרור דמ״ש ערוך הוא הסוגיא דיבמות הנו׳ דתס באסמכתא בעיבן קרא יתירה שהרי לאסקבא לותה דמשוך הוי לאסמכתא ואפי״ה קאמרי ליה רבנן לר״י וכי תימא דהמול ימול לאטריך לנטיעין וכו׳ ת״ש את כריתי הפר ואי אסמכתא לא בעי קרא יתירה תפוק ליה מהמול ימול דדרשי ליה

ליה לגיטין וכו׳ וגם זה דמצוך נפקא ליה נמי מהאי קרא כדרך שמכתיב ׳ וכ״כ שפיר מג״כ נמי דהאי עשה דלעולם בכח תעבודו חלו אלא מדרבנן וכדרך שמכתיב וכדכתיבה״ן ורי״ט ז״ל לר״ע ק״ו דחמר חוכה מדרבנן קאמר וכמ״ש :

אך מכאן ק״ו לענ״ד על דברי הריטב״א ז״ל דקאמרי ד״ק מהדדי דאלו כפ׳ השולח כתב וז״ל מצוה שאני ואם תאמר וכי מצוה היא מצוה דחינן עשה שכתורה ׳ וגרשה דמיא שמצוין ללאו עשה גמור אלא מיסורת דרבנן ׳ ור״ע דאמר חוכה מדרבנן יע״ש ׳ ואלו הריטב״א גופיה כמצוצע דס״כ והוכ״ד כלשיטת וקנים ז״ל על פי דאמרי התם אמר״פ רבית קצוצה ושלח בדיוניה ר״י אמר חיוב ושלח ׳ מ״ט דר״י דאמר קרא כאשר יתן ותרבית לקח חיו לא יחיה חיוב הוא דליתן ליה ואלו השבון ׳ רב אדא כ״פ אמר אל תקח מאתו כשך ותרבית ויראת מאלהיך ׳ למימרא ניתן ואלו להשבון אמר״ן מ״ט דר״פ אמר קרא וחי אחיך עמך לחדד ליה כי היכי דליחיי ׳ ור״י הא׳ וחי אחיך עמך מלי עביד ליה מבע״ל וכו׳ וכתב הריטב״א ור״י הא׳ וחי אחיך מלי עביד ליה פי׳ שזכו מקרא של תורה ומיותר לדרשה ׳ אבל קראי דר״י חיוב אלא דרשה ואסמכתא ׳ ואלאי לית פריך לר״פ מלי עביד להו ׳ עכ״ל ויע״ש ׳ הרי להדיוק דלהריטב״א ז״ל כיון דפריך בש״ס ור״י מלי עביד הוי דרשה גמורה ס״כ דקוניוק דקושטא נמי פריך ור״י ותירץ בתס ולא כאחיכם נראה דהוי דרשה גמורה ׳ ואיך דלר״ע חוכה מדרבנן ׳ ולפי חומר המוצה נלע״ד לויושב על גד הדוחק דרשני הכא דקאמר בש״ס ור״י בתס ולא כאחיכם ׳ ור״ע מסיפיה דקרא נפקא דכתיב וכאחיכם כני ישראל וכו׳ ור״י חיובי דכתב וכאחיכם כתב נמי בתס ע״כ ס״ל חיוב אלו אמרה הריטב״א ז״ל דהוי דרשה גמורה היינו כדהתס דלר״ע חיוב ליה דרשה אחת בפסוק ׳ ור״י חיוב ליה דרשה אחויתי בחותו פסוק עצמו מלי דליתיב ליה לר״ע חזי נשאר פסוק פנוי וכודקי דהוי דרשה גמורה ׳ ואלו בכלן גם לר״ע נוכל לומר דמלי דכתיב לעולם כ״ת חיובי דנקט וכאחיכם ס״כ חיוב מקרא פנוי לומר דהוי דרשה גמורה לכך קאמר דהוי חוכה מדרבנן ומדאוויאתיה ליתיה בעשה וקרא אסמכתא ׳ ובכר והוכחנו מקוניוק דיבמות הנז׳ דגם כמידי דאסמכתא ודרבנן חייבי ליה מקרא ויתירה וכנ״ל :

ורע״ד נראה להכיא ראיה לדר״ן והריטב״א ז״ל דהיי עשה דלעולם כ״ת חיובו חלא חוכה מדרבנן דוקא והוא מדאיצטריך כמיר דס״כ בשום ועבדיה יש להם מורות אבל הרב כופה את עבדו לעשות כיון עבר מבנגד פנוי ר״מ אומר לא יאמר רב ויפי אומר ישתה ׳ ואמרי עלה בש״ס התם לימא כדשמואל דקאמר קמפלגי דקאמר שמואל המפיר עבדו יצא לחירות וק״ל גבי שחרור ר״ע חיוב ליה דשמואל ור״י ליה ליה דשמואל ׳ ומשני לא לב״ע חיוב לחו דשמואל וכו׳ ׳ ובתכו התום׳ שם לימא כדשמואל קמפלגי דהתתם קס״ד כיון דהעבד בידם מפניו מסתמא נתייאש ממנו ההדון והויגו הפקר ׳ ר״ת חיוב ליה דשמואל וק״כ הרי הוא משוחרר ולכך לא ישתה לעולם חוץ כרשותו עכ״ל וע״ש ׳ ואי חיוב דעשה הלכ״ת דקוריאתיה חיוב מן התתם נאמר דזה

נתייאש ממנו והוניחו לחירות ועבר על עשה דקוריאתיה לכך ס״ל דחיובו חלא חוכה דרבנן ומשום חיוב דבר מדחיון וזה כדי שלא לגיע לכך מיאש מיוחב ומוניחו לחירות :

וחזינא להרמב״ם ז״ל בפ״כ מהלכות עבדים שכתב בשורות ובכח הו שהלך מנגד רבו הרי״ז משור לשתות יין ומשונו הרשב״ם ז״ל דוקא הלא בהלכתא שכרי רמ״ח לא ישתה ור״י לומר ישתה ׳ והרדב״ז בספר יקר תפארת הנ״ע דחק קיומא לן ר״מ ור״י הלכה כר״י ׳ ומר״ן ז״ל כד״מ כתב דנראה דרבינו גריס חיובא וע״ש ׳ ובכח חמת דלפי חומר המוצה דחקו למר״ן ז״ל לומר כן :

אבן נראה לע״ד דהרמב״ם ז״ל סבעמו ונימוקו עמו להפך הגירסא מדגרסינן בגיטין די״ב עלה דמתניתין הלומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי הם רשאי לחזור ב״ב ׳ וחכמים אומרים בגוטי בשום אחד לא בשחרורי עבדים ׳ ואמרי עלה בש״ס תניוא אמר״ח אמרנו לו למאור והלא זכות הוא לעבד אלא מעתה רבו אמ״ל חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פיסלו מהתרומה אמ״ל הרי הם ירשה אלא לזונו רשאי אמ״ל ומה הלו עבד כהן שכרח ואחת כהן שמרדה בבעלה מוכלים בתרומה והא זיונו זוכל אבל אשה חוב הוא לה שפוסלה מהתרומה ומפסידה מזונות ׳ וכעי הש״ס מלי קאמ״ל ומלי מהדר להו ׳ הכי קאמ״ל השכחוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה וכ״ת מי כעי זריק ליה גיטא ופסול לה אבוך ליה ועריק וזיל לעלמא וכו׳ ע״כ ׳ הרי בפשיטות ס״ל לר״מ בעבד שכרח הלא תמרינן דכעלו מתיוחסים ממנו ׳ ואוך קאמר התם בש״ס דמזיר דר״מ ס״ל דשמואל וכשכרח יצא בן חורין ׳ לבך הוצרך הרמב״ם ז״ל להפך הגירסא ׳ וה״ה הוא דאמר לא ישתה ופסק כר״י דהכי ק״ל ר״מ ור״י הלכה כר״י ׳ אך לפי״ד הרמב״ם והרדב״ז ז״ל לדעתי ק״ט ו״ל ודו״ק :

ומסוגיא דיבמות הנז׳ קל״ט מדאמרינן כמצוצע ל״ח אמר ליה הוא מרבנן לרבה חומת השב אבדת ואומנת תשיבם תרי זימני אמ״ל השב לפי׳ מאה פעמים משמע ׳ תשיבם אין לי אלא לבית גנזך ומוכרח מנין ת״ל תשיבם ׳ והכי אמרינן נמי בשלח תשלח והוכח תוכיח ועזוב תעזוב והקם תקים דשלח והוכיח ועזוב והקם לפי׳ מאה פעמים משמע תשלח לרבות לפי׳ תלמיד לרב תעזוב לרבות חבירו אין בעלו עמו ׳ והכי נמי תקם ׳ נמצא כשהתיבה מקור כולל לפי׳ מאה פעמים ׳ וכדפירש הרמב״ם בפי׳ המשנה הנז׳ יע״ש :

אך מלי קאמר התם בשוגין דיבמות הנז׳ וכ״ת הלא הסול ומול לרבות טוגין המעכבים ת״ם את בריתי הפר ׳ ולמלי לריך קרא לחרוגה כיון דטוגין נפקי מתיבת ומול והדשת לפי׳ מאה פעמים נפק״ל מתיבת המול דהוי מקור וכנ״ל :

וכואת ק״ל מדחמרינן בקדו דכ׳ ת״ר אם תאמר ואמר עד שיאמר בשחרות עבד ע״כ ׳ ולפי מלי דחמרינן כמצוצע דכיון דהוי תיבת מקור תשמע הרבה פעמים ס״כ בכאן דהוי תיבת [illegible] מקור לפתוח

יהיה כ"פ דמיעוט רבים שניים ויאמר עוד פעם אחרת
ת"כ מריך שלשה פעמים לפחות ויש קאמר שיאמר
ויצעק דוקא :

ותו קל"ט עמ"ס התם בקדושין העבד עד
שיאמר כשהוא עבד מאויתה שצניעו בפרק
השולח תניא התומר כל נכסי נתונים לפ"ופ עבדי
לך עצמן לך קנו : מיתיבי הכותב כל נכסיו לשני
עבדיו קנו ומשחררין זה ר"ז אמר"ח שלמי התם
דקרי להו עבדי וסבר דיכול לתת מתנה לעבדו לך
כהיותו עבד : ומ"ל דפרש לרב יצא דילמא עבדי
שהיה בכר מי לא תנן עד שיאמר כל נכסי נתונים
לפלוני עבדי חוץ וכו' והא עבדי קרי ליה לא
עבדי שהיה בכר וכו' ע"כ :

א"כ תיפה מהיכן ילוף בבריותא דקדושין
דמריך שיאמר בהיותו עבד ניתמ העבד
שהיה בכר ולימא למימר דמיתורא דעבד קדריש
הכי שהרי במנחות ר"ט פליגי בקרא דוהריש הכהן
מן המנחה את זכרתה ומר אמר מן המנחה
שהיתה בכר : הנס דתנס נמי תיבת המנחה יתירה
דהוי סני לומר ממנה ואפי"ה דריש המנחה שהיתה
בכר : ומן התימה על דברי מהרימ"ט ז"ל בח"מ סי'
קכ"ב דק"ל ממ"ש בפ' בני העיר כ"הכא שחרב ואין
מפסידין בו שנת' והשמותי את מקדשיכם לפי'
כשהם שוממים בקדושתן הם עומדים ואמאי לא
נימא מקדשיכם שהיה בכר וע"ש מה שחי' :

ובאמת ק"ט דתדק"ל מה"כ לעבד תק"ל
מעבד לעבד נותיה ויש לי תירוצים
בענין זה ואכמ"ל : ועיין בפ' נזקת חיים בדרשותיו
להספר ע"ש כוח ואכמ"ל : וכמ"ש הזרכתי
בענותי בכלל זה :

איך שיהיה נחזור לענייננו לדתתן עלה
דלמדנו מדברי הרב בר"ש ז"ל
משר הביא ר"ת הרב פתחי תשובה ז"ל דעב"פ
מדרבנן מיו מ צריכה להסיר הכתי ידיס מיהה קודם
הקדושין כפי"ז מצינן לחלק שפיר בין לכתחילה
לדיעבד וכדלמרן :

אבן תכתי לא ידענא טעמו ונימוקו דהרב
בר"ש ז"ל[1] מדברי הכתי הסרתי הכתי ידיס מיהה
קודם הקדושין דתא ליהוי חציצה מהיכן ילוף להו
הרב ז"ל להאי דינא : ופ' כרס שלמה הנ' ליתו
בנמצא [illegible] עמי לרתות הדברים במקומן תולי
הכיא הוא ז"ל מזה רתיה לדבריו הללו מהש"ם או
מהפוסקים ז"ל ואחר החיפוש היטב בכתי מדרשות
של הזולת תיכה ה' ליודי סבר בר"ש הנ' ורתיתי לו
בש"ת שלו סי' פ"ו שכ"כ וז"ל שלה שם מקדש אשה
בטבעת וכותן על לגבעה היא לחום שלא תהא
חציצה כין הטבעת לאצבע או לא : תשובה נראה לי
דיש להקשיד שלא תהא חציצה וכוונ ע"פי מ"ש רמ"א
בא"ה סי' קל"ט סי"ד וז"ל לאחל לכתחילה אין
לגרש אפי' ליתן הגט לתוך חציה או לתוך מלבושיה
אלא לתוך ידה ממש עכ"ל : והטעם משום דכתיב
ונתן כידה עיין בלבוש והמרדכי בפ' הזורק כתב
נהגו העם שלא לגרש ע"י נתינת גט תוך כיתו או
חציה ואפי' בתוך קלתה או בתוך מלבושיה והטעם
פי' ר"י לפי שפעמים מלבושיה שחולים והולי
הנעלים מקפידים על כך וא"כ לא הוי נוטל כיון
דלאו להכי תשתילנהו לכך טוב לתת גט לידה ממש
עכ"ל וא"כ בקדושין נמי יש לומר דאתקש הוויה
ליניהה : וכן מצינו כמה דכריס בפוסקים הנדון זה
להקים הוויה ליניהה : וכש"ע סי' כ"ו ס"ח הנוהגים
לקדש כטבעת ויש להם טעם כתקוני הזוכים ועיין
לכוש שם ומשמע שיורה על שם קדוש וכורחי נכון
שלא יהיה חציצה וכן הוריתי הלכה למעשה בעיר
כיון כאשר סדרתי קדושין כשנת תר"ג ל"ג לעומר
והיתה הלכה מלובשת כתי ידיס מסורים כתכשיט
וכעת אשר הקריתי להחתן שיאמר הרי את מקודשת
לויתי שתסיר הכתי ידיס עכ"ל :

הנה נתבאר לנו דכרי הגאון הכר"ש ז"ל כשורשו
ונודע לנו טעמו ונימוקו עמו משום
דס"ל למר דילפינן הוויה ליניהה ונס זה היה שלא
לכתחילה דוקא דומיא דגט וכמבואר כ"ז בד"ק
הנ' וכמו שיראה הרואה :

ברם שלא דלמרי לחר המחי"ר הרחויה את
ככודו ואת נדלו דהגאון כרס שלמה ז"ל
הנ' אם הלכה נקבל ואם לדין ים תשובה דמלבד
דכל כהאי נוונא דס"ד לומרינן כפשיטות לי היתה
להת מלתת דדינא דאיסור ערוה החמורה דכעינן
לכתחילה דלא ליהוי דכר חוצן מידו לידה לא הוה
משתמיט שום פוסק מקמאי או מכתראי ז"ל דנימא
הכי דהו"ל לתשמועינן האי דינא חידוש דדינא
ומדלא תשתמיט חד מניהו ז"ל דתשמועינן הכי
ודאי דס"ל דליתא להאי דינא כלל ולא כעינן דלא
ליהוי חציצה כת"י כלל ולא חיישינן כיה אפי' לכתחלה
וכדכתבו הכי כעלי הכללים ז"ל כלל כהאי נוונא
דלמרינן הכי מדלא תשתמיט וכו' ורתם המגידים
כלל זה מהריב"ל ז"ל כתשו' ואיתי סייעתא
לדברין מדברי הרשתוים ז"ל כידוע שו"ר תשובת
הרב הגדול מהר"ח מורדני נר"ו הב"ד בסוף ספר
רוח חיים ח"כ להרב מהרח"פ ז"ל ושם רתיתי כדקת"ג
ע"ש וע"כ מ"ש כלל זה ואפי' ד"ק יוצא לנו
דכלל כה"ג דס"ד דלא אמרי' לו איתא להא וכו' דמקום
הניחו לו ויעמ"כ :

זאת ועוד לחרת תמה אני טובא על הגאון
כר"ש ז"ל הנ' דמלשה כרור דח"ו תשתמיט
מיניה דמר ז"ס ורושלמי ערוך כידיעו כקדושין ריש
פ' האומר דע"כ לא מקשינן הוויה ליניהה אלא
כקדושי שטר דוקא אכל לא כקדושי כסף וע"ש :

והנם דחזינא להאי תנא המע"ל ז"ל כפ"ז
דאיסורת היו"ד שכתב ע"ד הר"ן ז"ל כר"פ
האומר שכתב כשם הירושלמי לחלק כין קדושי כסף
לקדושי שטר דלא רשה לשום אחד מהמוריט שחילקו
חילוק זה כדוכתא דלמרינן היקשא דויצא וקיתה
והניח הדכר כפריך אנלו תלמוד יע"ש : מ"ת אנן
קא חזינן להר"ן ז"ל שם כר"פ האומר דק"ו דהכי"ד
הירושלמי הנ' כשתם כלתי חולק : וכ"כ עוד הר"ן
ז"ל נופיה כריש פ"ק דר"ן לענייו מחובר דע"כ לא
מקשינן הוויה ליניהה אלא כקדושי שטר ע"ש וכ"כ
הרשב"ם ז"ל כתשו' סי' אלף רכ"ו וכחידושיו לנויטין
די"ל וכחי' לקי' ד"ה ויע"ש הכיא ד"ק הרב שער המל"ך
ז"ל כריש ס' נירושין ודס"ז ע"ד ויע"ש : וביון
דהמקדש אשה כטבעת דומה ממש לקדושי כסף ק"ל
הרי כקדושי כסף לא מקשינן הוויה ליניהה כלל :
רק כקדושי שטר דומיא דגט דוקא וכיון דהכי
אמרינן

[1] עכ"ל וא"כ כקדושין נמי יש לומר דאתקש הוויה

לחמרינן כירושלמי כסתם ובתלמודא דבבלי לא
שבחן דפליג בהדיא ודחי דנקטינן כמ"ד בירושלמי
בהדייא וכמ"ש בן כל בעלי הכללים ז"ל בידוע:

כללא דמלתא הנראה לע"ד דאם הכלה
מלובשת בבתי יהיס כיד ומינה דאין
להם כעת בתינת הטבעת ליהה מיד החתן
המקדש אותה או מיד שלוחו בלל. ואפי' לבתחילה.
ולית לן למיחש משום תניפה בלל:

אמנם הואיל ובפק מפומיה דמני"ר הגאון הרב
בר"ם ז"ל דיש להקפיד לבתחילה להסירם
וכן עשה מעשה ובבה"נ לחרינן בבר הורה זקן ויש
לחוש לדבריו לבתחילה וכן עשיתי מעשה לחי הדל
בדבריו ז"ל ונוהיתי לקרובי הכלה שיסירו לה הבתי
יהיס בדי לקבל מיד החתן טבעת הקדושין מידו
ליהה בלתי שום דבר חוצן בלל וכן עשו ועשיתי כן
בדי לחוש לדבריו ז"ל לבתחילה ינס שב"פי הדין יש
תשובה וכנז"ל וגם רציתי לחרי רואי למהיב"ל ז"ל
בח"ב סי' נ"ל שבתב משם הר"ן ז"ל דהאי דינא
דירושל' לי מקשינן הויה ליושיה גם בקי' בסף נמי
לו לא הויה פלוגתא דרבותא ז"ל והבי נקיט
בפשיטות מרן שלרנו הרב נשמת חיים ז"ל בדמ"ב
סע"ב יע"ם וע"ש לו ז"ל שם דב"ח ע"ג יב"ם
ותמ"ל בזה ולפי ד"ק של הגאון הב"ל ז"ל נראה ברוב
דה"ה שם החתן לבוש בתי יהיס גם שהיה להסירם
קודם שיקדש בבו"ל הנלע"ד בתבתי ונור ישראל י"מ
ויום"ן תבי"ר הלב"ד ועירת דמן תבריות:

והוה הלעיר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

סימן ט'

תשובת מע' רב תחתי נתון דודי לי הרב
המובהק רב מפרשים בתהר"ר שלמה
רחמים תבואלעפיא הי"ו בן לתותי נדיק עט"ר
תבונו מלבנו הרב הגאון רחש"ל בתהר"ר חב"ש
זצוק"ל וז"ל:

אני שלמה מזה ימים בהיותו בשליחות
מלוה ש"הד מעני"הק טבריה
ת"ו נתני ה' ובתתי לעיר ביקורטט יע"ה ומס
בשהות מיח"ם הי"ו התדיים לדבר ה' להורות
להם לפו"ד המנהג המקובל אשר נתחדש בימים
האלה וכו"הז שהבלה מלבישים אותה בתי יהיס בעת
הקדושין ויחתן מלבים לה הטבעת בתוך ע"ג
הבתי יהיס ויחזה תלמידי חבמים ערערו בדבר
ומס אמרו בי הבת"י הוו תניפה לטבעת וע"ז שאלוני
לחוות דעתי אם ים קפידת בדבר. וכו בפרק בתי
עניתי לפי מה שהיה רשום בזברוני לויבת קפידת
בדבר מהיות דאמריטן בגיטין בר"פ הזורק דע"ז זרק
לה לתוך חיקה או לתוך קלתה וכו' ופסקה הרמב"ם
ז"ל בפ"ד מה' אישות הל"כ והטורוסם"ע ח"ה
סי' למ"ד דבקדושין נמי דינא הבי. וב"ם וק"ו
בבתי:

והשתא הבת ב"ח בשליו העבר החיר וזרק ש
עבר פניהו מ"ע הרב המופלא ובבוד

יצחק אבואלעפייא נר"ו ובשאול בשאל
מעמדי לחוות דעתו
בהתי דינא למען דעת מה יעשה ישראל ותבף
להנעתו לחט"ל לעוב"י דמסק וע"ש לא תרבו שם
הימים שדר בן מר פסק דדינא ופסק לה בשבינא
חריפא ועו"ש. לבך אמרתי לשנה פרק זה ולבתי
בתגולת ספר בתוב בפי לשר תשיב ידי יד בתה
ולהתעלם בדב"ק. וזה החלי בעזר צורי וגואלי:

הנה מלבר הלמור למעלה בשלה עוד מלחתי
רחיתי ס"ם ערוך בקדושין דמ"ח ע"ב
מתניתין התקדשי לי בכוס של יין ובמלא דבש או של
דבש ובמלא יין לינא מקודשת. הרי דהיתה תניפה
בבוס ואם לא משום דבמלא דבש וב' היתה מקודשת
דאין לך דבר חוצן:

ואם יאמר התומר דטעמא מאי דאם היה
במלא יין היתה מקודשת משום
דבקבלתה הבוס בנעה בעצמו ולינא תניפה הא
לא"ה אפי' דבמלא יין לא היתה מקודשת משום
תניפה:

הא ליתא דהרואה ירחה בטור וש"ע ח"ה סי'
ל"ח בתבו וז"ל דמיירי שהיה הבוס מבוסה
ולא הבירה בו עד אח"ב שהלו רחתה אותו ובקבלתו
סברה ובקבלה ע"ב. ח"ב הגם שהוא מבוסה ולא
נבעה ולא פגעה בין בלל עב"ז היא מקודשת דלא
חיישינן לתניפה. והגם בי הרמב"ם ז"ל לא פי'
בדבריו שהיה מבוסה ח"ב תידוק מינה דאית ליה
תניפה משום דבמנולה לחרינן נבעה בו. אי משום
הא לא תיריה דודאי דגם הרמב"ם ז"ל לזיל ומודה
דדוקא מבוסה הדבר פשוט הוא דאי לא"ה ודאי
דסברה ובקבלה ובמ"ש מהן ז"ל בב"י סי' הנז' הדבר
פשוט הוא. ח"ב הגה גם הוא לזיל ומודה דלא
חיישינן לתניפה ובמ"ש בהדייא דפסק להו דזרק לה
לתוך קלתה דמקודשת. ובי תימה דלעולם לימא
לך דחיישינן לתניפה והא לחרינן דאם במלא יין היתה
מקודשת ולא חיישינן לתניפת הבוס שאני הבא
דמיירי דקדשה בבוס ובמה שבתובו משו"ה לא הוי
תניפה בבוס. הא נמי ליתא ממאי דגרסינן התם
בבריית ת"ר התקדשי לי בבוס זה תני חדש בו
ובמה שבתובו ותניא לידך במה שבתובו ולא בו
ולא קשיא הא בחמיית הא בחמרת הא בגיהרת. ובתב
רש"י ז"ל בחמרת במה שבתובו ולא בו דעבידי
למשתייה ומהדרי הבוס למלריה. וכן פי' ר"ח
הבי"ד הרא"ש ז"ל. לבל הרמב"ם ז"ל פ"ה מה'
אישות הל"ט ור"ת בר"ה הא בחמיית פירשו בשנוי
לחר יע"ש. מ"מ מדברי בולם למדנו דלפי'
דמהדרת הבוס למלריה הוו קדושין הגם בי בשעת
הקבלה היה הבוס חוצן. ומהבריית נשמע
למתניתין הגם בי הוא ח"ל התקדשי לי בבוס וה
לפי"ה לחרינן שם הוא לחרת שבתובו ולא בו
דעבידי למשתיה וב' ב"ב ר"ה בתתניתין מ"ם
התקדשי לי בבוס זה של יין ובמלא וב' לינא תבו'
הא שם במלא יין וב' בייבו הומרים מקודשת בתה
שבתובו ולא בו דעבידי למשתייה יבו'. וגם לפירוש
הרמב"ם ז"ל ור"ת יוהו דחרינן יין לחתר להתתו לך
בפי' הבריית בל גי:

והן עוד בגיא מסיפא דמתניתין הנו' התקדשי לי בדינר זה של כסף ונמצא זהב וכו' אסיק עלה בש"ס הכא במאי עסקינן כגון דאמרה היא לשלוחא כא ויקבל קדושי מפ' שאמ"ל התקדשי לי בדינר של כסף והלך ונתן לו דינר של זהב מ"ס קפידא ומ"ס מראה מקום היא לו ומאי נמצא דקא ניור בבלייתא ע"כ · והכא יד שליח כידה דמי ואפי' ה אמרינן אי נמצא שהוא של כסף הויא מקודשת ואמאי הא הויא חלילה שהדינר היה צרור בתוך הסמרטוט וכפירש"י ז"ל שם והוא חוצץ אלא ודאי דלא קפדינן אחלילה :

וכי תימא דעדיין יד הדוחה כטויה דשאני בבלייתא דהיא מדוליה ואמדינן דעתיה דניחא ליה לקדשה ומבטל הסמרטוט משא"כ בבתי ידים דלאו דיליה נינהו ואין בידו לבטלם כימא דהויא חלילה :

וכפי"ז הזה לא ראיית הרב הפוסק נר"ו שכתב וז"ל אלא דלכאורה היה נראה להביא ראיה דלא מהני הקידושין בבת"י ממאי דאמרינן בקדושין ד"ח ע"א אמ"ל התקדשי לי במנה זו ונמצא חסר דינר או דינר של נחשת אינה מקו' ופריך בש"ס האי דינר של נחשת היכי דמי אי דידעה ביה סברה וקבלה · ומשני לא צריכא דיהביה בהליה בלולייא א"ן דאשתכח ליה בינו זוזי · ופירש"י ז"ל דאשתכח ליה בינו זוזי ולא הכירה בו מתחילה שהיה מעורב בניהם עכ"ל והשתא אי איתא דיכול לקדשה בבתי ידים שלה ולא חיישינן אחלילה א"כ אמאי לא משני כמי דיהבינהו בהלא בתוך הכיס כלם יחד וקבלתם מידו עם הכיס ושוב פתחה הכיס וראתה ביניהם דינר של נחשת · אלא ודאי מדלא משני הכי ומהדר לתרוצי באוקמתי אחריני ש"מ דבתוך הכיס ואמ"ל התקדשי לי במנה זו שבתוך הכיס לא מהני כיון דהכיס חוצץ בין ידו לידה · וממילא ש"מ דה"ה בבת"י דידה לא מהני כיון דחוצץ מידו לידה עכד"ק · וכפי האמור הא דלא תירץ בגמרא דנתן לה בכיס לעולם אימא לך דאפי' היה נותן לה בכיס לא הוי חלילה וכאמור · והא דלא תירץ בכיס דעדיפא מינה נקט דאפי' שהיו בידה ובלא ביטול משכחת לה דיהבא בהלה וכו' :

ואפי' לפי דברי הרב הפוסק נר"ו שרצה לחלק בין לכתחילה לדיעבד אמאי לא תירץ הגמרא דמיירי שקדשה בדיעבד דהויא מקו' ולא חיישינן לחלילה · ומוכרח אתה לומר ה"ה דהוה מצי לתרץ הכי אלא דעדיפא מינה נקט דאפי' לכתחי' :

א"כ אף אנו נאמר כן דעדיפא מנא נקט וכאמור :

גם הראיה שהביא מההיא דדי"ב מההוא גברא דקדיש בציפתיא דאסא דלא חיישינן לחלילה אחר המחי"ר מכבוד רבנותו · דהיכא לפרושי לה כמ"ש הר"ן ז"ל דקדשה בה וכמה שכתובה יש שהם חשבו שלא היה שם כ"א הציפתא לבד ואמ"ל והא לית בה שוה פרוטה ואמ"ל אנא במי תקדש בד' זוזי דאית בה אמרי ולכך לציפתא ליכא למיחש שהוא לא נתכוון לקדשה בציפתא לבד וכו' עכ"ל · ומדברי הרמב"ם ז"ל פ"ה מה' אישות הכ"ה במי נראה שכוונתו לקדשה בציפתא וכמה שבחוכה שכתב וז"ל נתן לה אגודה של הדס וכוונה בה ואמ"ל הרי את מקודשת לי בזו וקבלה אותו אמ"ל והא אין בה שו"פ ואמר תקדש בד' זוזי המונחים בתוך האגודה אם אמרה הן הר"ז מקו' ואם שתקה אינה מקו' במעות אלו שהשתיקה שלאחר מתן מעות אינה מועלת כלום ותהיה מקו' מספק מפני האגודה שמא שוה פרוטה במקום אחר עכ"ל · הנה לדברי החולקים שהבאים ה"ה ז"ל שם ליכא לאוכחי מנייהו כלל דאיכא למימר התם דהדר מקדשי ציפתא וקדש בד' זוזי מ"מ ביטל האגודה דלא תהוי בה חלילה כי היכי דלהוו קידושין מעלייתא וכההיא דבלייתא :

המורם מכל האמור לפו"ד דגמרא דליכא למיחש לשום תגולה אפי' לכתחילה וכ"ש בבתי ידיים שהם דבוקים בידה וכאמור ומדובר :

פ"ש גבן הא דהרב בית שלמה ז"ל דכתב דיש להקפיד וכו' והוא ע"פי מ"ש רמ"א ז"ל בא"הע סי' קל"ט סי"ד הבל לכתחילה אין לגרש אפי' ליתן הגט תוך חגירה או לתוך ידה ממש עכ"ל · ולא קיים דברי רמ"א ז"ל שם שכתב ואפי' בדיעבד אין לגרש ולכן יש לטעות בדבריו במאי דכתב יש להקפיד דהיינו לכתחילה אבל בדיעבד אין לחוש :

ואולם הרואה יראה בדברי מור"ס ז"ל שכתב ואפי' בדיעבד אין להתירה וכו' עד שיגיע הגט לידה ממש ועלה קאמר הרב בר"ש ז"ל דמקשינן הוויה ליציאה משמע לכל מילי ואפי' בדיעבד וא"כ מלת יש להקפיד בדיוק נאמרה ואפי' בדיעבד · ומה שקשה לן על הרב בר"ש ז"ל הנז' הוא זה שכתב אדברי רמ"א ז"ל והטעם משום דכתיב ונתן בידה עיין בלבוש עכ"ד · דלא נמצא בלבוש דבר זה אחר דמור"ס עצמו כתב שם וכל זה מדינא וכו' אבל לכתחילא וכו' ואפי' בדיעבד וכו' והלבוש כתב דטעמא דמלתא דחיישינן דלפעמים שהם שאולים וכמ"ש הרב בר"ש ז"ל איהו גופיה הטעם הזה משם רבינו יחיאל ז"ל ולאו מדרשא דונתן בידה נפקא כ"א חומרא דחיישינן בנז · ואדרבה כל בתר איפכא דונתן בידה מינה מרבינן בפרק הזורק דע"ז ע"א גנה חלירה קרפיפה וכו' :

גם מ"ש הרב בר"ש ז"ל וא"כ בקדושין במי יש לומר דאתקש הוויה ליציאה לבבו לא כן יחשוב דשאני בגט איכא לן למיחש לטעמא · דאולי הבעלים מקפידים על כך לא כן בקדושין כל המשאיל בגדיו לאשה פנויה מסיק אדעתיה שתקבל בהם הקדושין וניחא ליה דלעביד מצוה בזו בממוניה · והנה עינינו הרואות מעשים בבל יום ומאי דמקשינן הוויה ליציאה הוא בדבר דאתי מדרשא · ובמו שמצינו בכמה דוכתי ועיין במ"ן ב"י א"הע סי' למ"ד שכתב וז"ל ומשמע דקדושין למתנה דמו וכו' וא"כ אפי' לחצירה שאינה משתמרת מקודשת ואפי' אינה עומדת בצדו וכו' עכ"ד משא"כ בגיטין כאשר יראה הרואה שם ולא אקשינן הוויה ליציאה משום דקדושין בדבר הקוא שוו למתנה משו"ה לא נקש הוויה ליציאה · הכא במי בבגדו"ד לא נקש הוויה ליציאה דלחששת אולי הבעלים מקפידים בקדושין אחוש מבוזב אלא אתקשו אהדדי ובגט גופיה ר"י ז"ל אמר אולי הבעלים מקפידים וכו' :

וקא

והא לך רפ"ה ג"כ דהיכא דהיכא לפלוגי כין הוויה ליגיהה מפני חיוק סכרה מחלקין מסוגיית דקדושין דמ"נ ור"י אמר מחלוקת לגירושין אבל לקדושין דכרי הכל אסיק ולא היא · אתמר הר"י כר מניכא מאי טעמיה דר"י קדושין דמדעתא אסיק ולא היא גירושין דכע"כ כין היא כין אסיק · ס"ל לא על נכי מדרשא וכו' ואמר אכרוהא כלא כר"י ונוחר היא לקיש ככרוכיה ויגיהה והיתה ולימא דלשנא כיה ופירש"י ז"ל ויגיהה והיתה כך היה נוהג הא כתיב יגיהה והיתה הוויה ליגיהה מה גירושין כין היא כין אסיק אף קדושין כין היא כין אסיק עכ"ל וכתכו התוס' ז"ל כד"ה נוחר ר"ל ויגיהה והיתה אע"ג דאפי' ר"ל לא מקיים הוויה ליגיהה שפרי כקטנה היא מתגרשת אף ע"י עצמה לרכנן וכו' ואינה מתקדשת ע"י עצמה וכו' עכ"ל :

הא קמן דהיכא דאיכא לפלוגי כין הוויה ליגיהה מפלגינן ואפי' לר"ל :

עוד יש להביא רפ"ה עצמית הפך ממ"ש הרכ כר"ם ז"ל דגם כקדושין יש לחוש דהולי כבעלים מקפידים על כך ממ"ש רמ"ח ז"ל כפ"ק דע"ז סי' כ"ח סי"ט שאל כלי מאשה שיש לה כעל וקדש כו חוששין לקדושין אע"פי וכו' עכ"ל וכתב הרכ חלקת מחוקק ז"ל ס"ק ל"ה ז"ל שאל כלי מאשה שיש לה כעל כלומר אע"פי שהודיעה שרוצה לקדש כו אשה מ"מ לא היו רק ספק ק' וכו' ועכשיו נוהגים להקל קצת כזה כשאין להחזן טכעת שולחים מאשה אחרת העומדים שם כשעת החופה לק כלא רשות כעלה משום דמסתמא אין הכעל מקפיד ליתן מתנה ע"מ להחזיר עכ"ל :

הנה מבואר יוצא דכקדושין אין הכעלים מקפידים וכו' · ומגם שכתב הרכ כ"ש ז"ל שם ס"ק טו ן"ן ז"ל וק"מ כתב דכז"ה מקילין כזה ושולחים מאשה טכעת כלתי רשות כעלה ואיני יודע למה מקילין · ואין לומר משום דניחא ליה לגיונים דלעכיד מצוה כמצוינים זה שיכו ד"ל ככה"ג לא ניחא ליה כמ"ש כפרק הלו מציאות היכא דליתא שום הפסד ממון כגון למוד וכו' עכ"ל אין מזה ראיה לסתור דזיל כתר טעמא משום פסידא דאמרינן לא ניחא ליה וכו' אבל כנדו"ד שהוא מקדש כטכעתו ושם יתן הטכעת על הכת"י השולחים אין משום פסידא לכעל הכת"י דודאי הנמור שגם הרכ כ"ם ז"ל יודה דניחא ליה וכו' · ובפרט להרב מגן אכרהם ז"ל כא"ח סי"ר ס"ד שכתב וז"ל ואע"ג דכסי' תל"ו ס"ג אמרינן דניחא ליה לגיונים דלעכיד מצוה כמצוינים אפי' מסרון כיס שהני התם דהכר מועט הוא וכו' עכ"ל · הדכר מפו' יוצא דכהכר מועט אמרינן דניחא ליה ואפי' שם מקדש כהכר שיש כו פסידא כהכר מועט אמרינן דניחא ליה · כ"ם וק"ו הכא כנדו"ד שהיכו מקדש ככת"י עצמם כ"ף מקדש טכעתו ונותן לותה ע"ג הכתי ידיים השולחים דליכא מסרון כיס ואפי' מועט וגם היכו מקדש כהם כוודאי הנמור אמרינן דניחא ליה וכו' :

מעתה לא נריך לרקווי דכרי הרכ כר"ם ז"ל כמ"ש הרכ הפוסק נר"י שכתב וז"ל תמה אני טובא על הרכ כר"ם ז"ל דנראה כרור דמ"ו מצותיו מניה דמר ר"ם ירושלמי ערוך כידיכו

כקדושין ר"פ האומר דע"כ לא מקשינן הויה ליגיהה אלא כקדושי שטר דוקא אבל לא כקדושי כסף ע"כ ד"ק · דלפי דעתי המעט הוא דדחיה הזאת ליכא למצדי כה נרנא דהרי תלמודא דידן הפך הירושלמי ממאי דתנן כניטין דע"ח ע"ח היכא עומדת כר"ה וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת וכן לענייו קדושין · וכגמרא וכן לענייו קידושין אר"ל אר"י לניטין אמרו ולא לדכר אחר · אינהיכיה ר"ל לר"ל וכן לענייו קדושין שאני התם דכתיב ויגיהה והיתה ופירש"י ז"ל ולא לדכר אחר כגון שם זרק לו חוב קרוכלו ואכד הגט הוא דכעל כריחה קנויה לה הלכך לגלגר הוי גיטה אבל כעלמא לא ע"כ :

הרי מבואר להדייק דאם לא התקדש על ויגיהה והיתה היינו אומרים שם זרק לה הקי' קרוב לה ואכד לא הוו קדושין כמו החוב הגמ כי נוכל לפרש דמ"ש וכן לענייו קדושי שטר דאתקיש ליגיהה · ה"ל דקרי קרמכ"ם ז"ל כפ"ד מה' אישות הכ"ל כתב וז"ל המקדש את האשה בכסף או כשטר היינו נריך שיתן הקדושין לתוך ידה אבל כיון שרשת לקבל הקידושין וכו' היו עומדים כר"ה עומדים כר"ה ע"ם הפרק מכואר כהזורק כהקדש הקדושין לגירושין עכ"ל וכן פסק מרן ז"ל כש"ע סי' למ"ד המקדש את האשה ככסף או כשטר ג"ל שיתן הקדושין לתוך ידה אבל וכו' ע"כ · והגם דהטור ז"ל לא הזכיר כפי' קדושי כסף מ"מ סהכר מוכח מצד עצמו דאי לא ה"ל לדוקא כקדושי שטר לא כן כקדושי כסף · גם מרן הכ"י ז"ל סי' לכתוב שהטור סולק ס"ל דדוקא קדושי שטר אבל לא קידושי כסף ומדלא אמר הכי ש"מ הוא דכר פשוט אצלו דגם הטור הכי ס"ל דשטר וכסף הם דין אחד וקצר כמוכן :

עוד הדבר מוכח דאבלמודא דידן הוא פליג על הירושלמי מהסיא סוגייא דקדושין דמ"ג הכי"ל דאמר ר"י קידושין דמדעתא אסיק ולא היא גירושין דכע"כ כין היא כין אסיק · ופסק הרי"ף ז"ל והרמכ"ם ז"ל פ"ג מה' אישות והגה"ע ס"ח סי' ל"ו ער"י :

והנה אם איתא דהמקום דליכא לחלק כין הקי' לגירושין מחלקין דוקא כקדושי כסף אבל לא כקדושי שטר וכמ"ש הירושלמי · ק"ל לפי"ז מ"ש ר"י אבל כקדושין דכרי הכל אסיק ולא היא מצוה דמדעתא ולא מקשינן הויה ליגיהה הוא דוקא כקי' כסף אבל כקדושי שטר מקשינן ג"כ אין הטור והגה"ע ז"ל סם פסקו כר"י ופירשו ז"ל כין כקדושי כסף כין כקדושי שטר · וגם הרמכ"ם ז"ל סם כתחילת הפרק פירש כל דיני הקדושין ככסף כשטר כניגיה וסם"כ הכיא דין הנשרף דמשמע דאין חלוק כנשרף כין קדושי כסף לקדושי שטר :

והן עוד יש לאל להכיא כי תלמוד דידן חולק על הירושלמי וס"ל דכל הקנויות סם דין אחד ולא נחלק כיניהם ממאי דאמרינן ככתובות דמ"ו ע"כ שטר וכיאה מגלן מ"ק וכיאה לגיט אחר לתקום הוויות לתהדי ע"כ ופירש"י ז"ל לתקום הוויות לתהדי מה כסף כרשות אסיק אף קדושי שטר וכיאה כרשות אסיק · הנה זה

מבואר יוצא דכל ההוויות הם דין אחד :

ומה שקשה עלזה דמסכת דתקוע משמע דתקוע ההוויות לתרדי ותא למרינן
בקדושין ד"ט ע"ח כבי ר"ל שטר תירוסין שכתבו שלא לשמה מהו הוויות ליגיטה מקשינן מה ניתוק כעינן לשמה תק הויה כעינן לשמה או דילמא ההוויות לתרדי מקשינן מה הויה דכסף לא כעינן לשמה תק הויה דשטר לא כעינן לשמה דכעיה הדר פשטה הויה ליגיטה דתמ"ק ויגיטה והיתה ' ע"כ שמע מינה דלא מקשינן הוויות לתרדי :

הנה הר"ן ז"ל כריש קדושין שניין עליו הרב הפוסק נר"ו כתב וז"ל שתפשר לדחות דקיה זה ולומר דתפי' מקשינן הויה דכסף ליגיטה לומר כדין שיהיה הדיבר טבוע לשמה שהרי אינה מתקדשת מפני טיבועו אלא מפני שיווי עכ"ל ' תק אמן נמי נימא דתפי' דתקשו הוויות לתרדי לומר הדין שיהיה הכסף טבוע לשמה ' וכסף שאני כדבר הזה שהרי היא מתקדשת מפני שיווי :

וראה זה חמותי דאיתי להרב פתחי תשובה הגד"מ על ס"ע ס"ק ס' ז"ך שהבי"ד הרב הפוסק נר"ו מסקט"ל והנה בסק"ג נגה לן בתשובת ח"ס סי' פ"ב שמצדד בגדו"ד לבטל הקי' מטעם שכבר היה הטבעת בידה וכו' ' וז"ל הרב ח"ס ז"ל בתשו' הגו' וראיתי בכ"מ רס"י למ"ד ומשנה למלך פ"ג דאישות קוק ה"ל מייתי דהש"ך ורשד"ס מסופקים בזה וספרן של מריקס אלו מיושב תחת ידו בעת וספק דקני נכרי רבותא לא גריסנא ואלא מתניתא דיבמות מהרי"ל בתשו' סי' ע"ח בראשה שהטפח מעות מאום ואמ"ל התקדשי לי בה הוה פשוט בעיניו דאינה מקו' משום דהו"ל טלי קדושין מע"ג קרקע ובתב דמקרקע ומסכרת ומגמרת דאינה מקו' וכו' וממילא לא שכיחין פשיטות מהרי"ל ז"ל מפני ספיקא דגזונים אחרונים אלו שלא ראו דברי מהרי"ל ואלו ראוהו קדרי בקו וכו' וא"כ דבגט ובשחרור פסול טלי מי ס"ד בקדושין כשר הו"ל למחשבים בדברים דשוו גיטי נשים לשחרורי עבדים כיון דליתא בקדושין ע"י גיטין ד"י ע"ש ' אלא ע"כ גם בקדושי שטר עכ"פ פסול טלי מע"ג קרקע וכיון דפסול בשטר ממילא פסול נמי בכסף דתקום הוויות להדדי כמבואר בפשיטות בכתובות דע"ד ע"ב זה כ"ל כוונת מהרי"ל הכ"ל וכו' יע"ש שהביא ג"כ דברי הר"ן הכ"ל :

והנה מ"ש הרב במבואר בפשיטות בכתובות הוא דגרסינן התם מבדי כל תנאה מהיכן גמרינן ליה מתניתי בני גוב ' תנאה דתפשר לקיומו ע"י שליח כי התם הוי תנאה תנאה דלא תפשר ליה לקיומו ע"י שליח כי התם לא הוי תנאה והא ביאה דלא תפשר לקיומה ע"י שליח כי התם והא הוי תנאה שהי התם משום דתקום הוויות להדדי ופירש"י ז"ל והא ביאה הבועל לשם קדושין ' והא הוי תנאה כדתמרן לעיל דריבי כועלין ע"מ וכו' ' דתקום הוויות והיתה לגיט אחר כל הוויות קדושין במשמע בסף ושטר דתפשר לקיומו ע"י שליח מהני בקידושי בסף ושטר דתפשר לקיומו ע"י שליח מהני נמי בביאה עכ"ל :

האלך דחיה כרורה מהקושיא הנז' כי התלמוד דיבן חולק על הירושלמי וס"ל דאין חילוק בין הויה להויה דהכא בביאה לא תפשר לקיומה ע"י שליח ומדיבא דלא מהני בה תנאה אפי"ה משום הקש הוויות להדדי מהני בה תנאה :

הכלל העולה בהא סליקנא בהא נחיתנא להלכה ולמעשה כמ"ש הרב המו"ן נר"ו רב ינחק גאון דגם לכתחילה אין לריך להסיר הבית"י בעת הקדושין וכאמור :

ואי ניחוש משום פסק הרב כרס שלמה ז"ל בבר דאם הרב הפוסק נר"ו מדלא נשטמיט שום פוסק מקמתי ומבתרתי להודיענו דין זה בחיסור ערוה החמורה דבעיגן לכתחלה אלא יהיה שום דבר חוכן :

ואני מוסיף נופך משלי לדחות דברי הרב כר"ם ז"ל דאפי' מור"ם בעצמו דאיהו מאחי דשמעתתא לא אמרה אלא בגירושין וכדבתיבנא לחלק דלא דמו מהדדי דאי"ה הו"ל לפרש גם בקדושין דהוי ערוה החמורה ג"כ אין קפק דליבא למיחש להא דכרס שלמה ז"ל אפי' לחשש בעלמא דאם בחנו לחוש לכל שברית שבעולם אין לדבר סוף והרוצה לחוש לעצמו יחוש לא להורות נתן וכל החושש הוא אלא מן המתמיהין לחוש לדבר שאין לו לא שורש ולא ענף :

וכל קובל דגא אלא למיחש כיון דהכתי ידיס בזמן הזה אם עדיו כלה אין לומר לה הורידי עדיך מעלייך אלא כלה תעדה כליה וכתי ידיה :

הנראה לע"ד כתבתי ונור ישראל ינילנו משגיחות וירחנו מחורתו נפלאות ' והיה לת רצוני להשתעשע בחור יקרות תמרות טהורות כסף נרוף כמ"ש בדב"ק טוב פלפלא חריפתא הכא תרגימו נהוריתא ' ולשחוב מיס עמוקים מלב חים על העדה לבנים מדה לתורה ולתעודה ' כרס מה תעשה כי הזמן מלפנינו ינן כי הלני"ת נעתר לנתן ויענה לותנו כנשמי רצון כו"ן וקשה עלי הדבר לשים לדרך פעמי הרפש וטיט ללכת בניות מדרשו של שם מו"ק הגדול מעז ומגדול בהנת רבת מר שמואל זצק"ל כי שם נמצאו כל ספרי דבי רב דשטוטים ואחרונים ' לבן אמרתי לשתתף במועט הזה ויומים וידברו ורב שניס יודיעו חכמה ועתי וזמן לכל חפץ והי"ו שלום ' בסדר ולבל בני ישראל היה לזר במושבותם שנת

התרמ"ה וערבה שנתו ותהי **המשר"ה** ע"ל שכמו לפ"נ '

הכ"ד נ"ס דבק מלא וערוך דמן תכריות והוא

הנעזר **שלמה רחמים אבואלעפיא**

ס"ט

הן כל יקר דשתה עיני כל מ"ם הרב דודי לי שלמה בחכמתו ושל"ו מרחם וע"ם בתשובתו הרמתה הנז' ובשתני לעצמי חפץ הייתי מאד להשתעשע בדב"ק ולהתעלם בהלכות ואולם מה תעשה כי טירדות הציבור והיחיד לא יתנוני השב רוחי ולא ירפוני עד כלעי רוקי כידוע לכל ושבי

וכאי

וכלי שער עירי ומנם הוחת תגיד ולח תכחד לי
הנה מקום חיתי להשיב כענין ולדחות כל רחיותיו
שכניח מהסוגיות ומדברי הגחון מור"ם ז"ל נגד
הגחון הכר"ם ז"ל ונגד דברי חני עני ולחפס הפנחי
כנ"ל סמכתי על המעיין היטב בענין זה וחת חשר
יבחר בו יקריב חלין ועכ"פ במקומי חני עומד
לחום לדברי הגחון הנז' לכתחלה וכן נהגתי לעשות
כן בכל חתנים וכלות הלוכשים בתי ידיס לנטות להס
להסירס לכתחי' מיד ימינס וכדכתיבנ בעניותין
כריס ומי"ר וחו"ל מידי גס חלה פי המדבר שיס
יפחק המחבר ס"ט:

שאלה כחור מחר ושמו רחובן מתושבי חר"ן
יע"ל נשל מחשב בעירו הנז' ולח עברו
ימיס מועטיס עד שנגר כה ויצנחה ושילחה מביתו
ושכב חל כית חכיס כעוריס וקול נקב לדרכו
לדלג על הערים לקדם ולישב חל"ע ותקף רבני
חר"ן יע"ל הרישו כתביהם לכל עיר ועיר לדייניהם
וגדוליהם שלח וניחוהו לקדם לו חל"ע עד שיגמור
עם חשתו הל' וכהגיע רחובן הכ"ל לפה עירנו
דמשק יע"ל תקף התרו בו בד"ן ופקידי העיר
יל"ו שחין לו רשות לקדם לו שום כת ישרחל כי חם
עד שיכיח להם כתב מרבני עירו טובה יע"ל שכבר
גמר עם חשתו הל' ושם יעבור על התרחתם
יכריזוהו ויחרימוהו כיון שעובר על התרחתם ועל
הסכמת עירנו שלח לקדם כנוגע בכ' ערים וכו'
והודיעוהו בפי' מתוקף ההסכמה שיס כה עירנו
יע"ל ושוח סכר וקבל ועגה להם שלח יעשה כזחת
חו' כלל ושוב לחר יום חו יומיס הלך ופיתה לבתולה
חחת מיוחסת ולבביה ולחמה כחומרו חליהם שהוח
רוצה כעת להשתדך שידוכין בעלמא עם כתם הנז'
ועל השידוכין לח גזרו כלל וחולם לח יקדשנה כי חם
עד שיגמור עם חשתו הל' כחשר גזרו לומר רבני
ופקידי העיר יל"ו ושם נתפתו לעשות ועשו שידוכין
כנוגע בכ' ערים ושוב לחר יומיס מספר פיתה
כדבריו למשודכתו הנז' והוליכה לגיסה לחת
הסמוכה לעיר וחוסה לה והוליך עמו כ' ערים
ריקיס ופוחזיס וקידשה בפניהם וחזרו לביתם
והעלימו דבר הקי' והניחוהו בסוד נכמס מפקדם
פן ישמע הדבר לרבני ופקידי העיר יל"ו ויחרימוהו
ויכדוהו כחשר הודיעוהו כעת התרחתם ושוב לחר
יומיס מספר כגד גס כוחת ויברח וימלט ומניחה
ענוגה וחזי הוכריחה הכת הנז' לגלות לבד"ן חת
מעשה הקי' ומת עירי הקי' ושלחו הכ"ד לחר
הערים וקבלו עדותם לפני הנערה חת כל חשר
נעשה בפניהם ועשו שטר קבלת עדות וז"ן:

במותב תלתת כחדת חויגת נחנת כ"ד דת"ל
כך חתו קדמנת ה"ר יוסף נסיס
סלמיה י"ל ומחיר יוסף עכנא"לה י"ל ושחר
היוס והגיוס כדחזי ונשכעו ג"ח כתפיליו וכגיזרת
התו' הק' וכת"ח כדחזי שיעידו ע"ן וע"י מה שנעשה
לפניהם. עמד יוסף הנז' והעיד שכחדש סליחות
כשנה שביעית מהיום יום ג' לו יום ד' כשבוע
קודס ר"ח שעבר. ושלנו חותו חנן כ"ד מהו החדש
השיב שחינו יודע. שלנו חותו מה שמה של השנה
ושמר שחינו יודע וגס שלנו חותו על שנת השמיטה
והשיב שחינו יודע. ושמר היתי יושב בכית הריחיים
של דחר חל דרב ובכנסתי לגיסה של המערבי לקחת
קם לשתות עשן רחה חותי שס יהודי חחד פב"פ
שמר לי סלמיה מה חתה עושה פה חמרתי לו
בכנסתי ליקח קם שמר לי כח והתעלם עמנו ס'
דקיס ויושבתי עמהם שיעור כ' שעות ושיגרתי
ושלחנו ושביס לשר לי פב"פ הנז' לריך שתעיד חת
העדות שמדתי לו מה חת העדות רחיתי חוניח
חלכרים חל חלבי המשודך עם לחה כת פ' לירח
מני"דייה ורכיע מיני"די וקרחה חותם לי ושלח"כ
נתנס כיד לחה הנז' ושמר לה הרי חת מקודשת לי
בכסף ושוב כדמ"ו ולקחה חותם והלכה. שלנו
חותו חנן כ"ד חימתי שמר לה שלנו הדכריס ושביס
שקודס שנתנס כידה תפס חותם כידו ושמר לה הרי
חת וכו' ושלח"ך נתנס כיד לחה ולקחה חותם והלכה
ושחר כ"ז ישבנו לחכול ולשתות ועל העדות הזחת
נתייחדנו לה לפי ומחיר יוסף עכנא"לה י"ל:

עמד מחיר ן' יוסף עכנא"לה י"ל והעיד כן"ל חל
יום כ' כ"ה כחדש חלול שנת ס"ה לחם'
היסמעחלים. שלנו חותו חנן כ"ד על חשבון שנות
כריאת עולם שמונים לשנתנו ושמר שהיו יודע. גס
על שנת השמטה שמר שהיו יודע. ושמר כיום כ'
הנז' הוליכוני חכרהם לשכנזי חלבי ש ונקיס הריש
חלבי עמהם לניונת חל מערבי כדי לטייל ולקחנו
עמנו לחלה כת פ' וישבנו לחכול ולשתות עד שעה
שנית מן היום הנז' כדי שיכולו העדיס פ"ופ שהס
ת"ח כשכיל עדות קי' חכרהם לשכנזי הנ"ל לחלה
הנז' והשכר חשר שהיו הוח מחנל הערל כעל
הגיוסה. וכשעה שנית לשביעית ושלחנו יושביס כת
יוסף נקיס סלמיה ליקח קם לעשן יען הוח יושב
וטוחן כריחיים של דחר חל דרב ושמר לנו פב"פ
כשרחה שהחכמיס היכם כחיס ושמר לי שלריך שתעיד
חתה מחיר ושמרתי לו חני חח נכנסתי להעדות
והיתה תשובתו למענכו לריך שתעיד דכר מנוס.
ושלנו כ"ד שחלנו להעד חיכך יודע שיס חרס כיפד
תעיד והשיב לנו חני יודע החרס כתוך העיר לח
חוץ לעיר. והוניח חכרהם לשכנזי חל חלבי הנז'
לירח מנידייה ורכיע מיני"די ושמר לנו תרחו חתה
מחיר ואתה יוסף ואתה נקיס תרני מה כידי ושמרנו
לו לירח מני"דייה ורכיע מיני"די ושתקרב ובח חצל
לחה הנז' ושמר תרי לת מקו' לי בכסף ושכב
כטבעת זו ושלחנו העדיס החזרנו חותו ושמרנו לו
חמור כמטבע זה וכך חמר והוח חומר לה חלו
הדכריס נתנס כידה וידו על המעות שכידה והלכה
ד' לחמות וחזרה וישבה עמנו נחכל ונשתה ושמרנו
להס כס"ט. כל דכרי העדיס הנז' נתקבלו לפני
הכת לחה הנז' ושלנו לה והודיע ע"כ הנ"ל
כל הדכריס הלחה העידו העדיס הנז' לפנינו חותם
כחות ת"כת היוס י"ו חשון שנת תרט"ל ניניר
ושרי"כ וקיס:

הנ' שלמה סוכרי	הנ' עזרא הכהן טראב
ס"ט	ס"ט
הנעיר	בכור יאודה מהאריב
	ס"ט

עד כתן כתה נוסח הקבלת עדות רק הועתקה
פה מלשון ערכי לל"ת ממש כלי שום תוס'
ומגרעת כלל עוד נתקבלה עדות עד אחד אשר
העיד לפני ג' כ"ד על הער של הקי' הכ' הכ"ל
וז"ן :

במותב תלתת כחדת הויגת לתן כ"ד דת"ל כד
לתת קדמנת מע תם"דר מעי"הק
נפת"ו ה"ה הרב הכולל כמהר"ר חיים שבתאי יצ"ו
והעיד לפנינו בתורת עדות ג"ים ע"ן וע"י שכלול
שמי ג' ימים לת' כשלוי שנת התר"טל ליצירה כה
תללו לכיתי תכסניה שלו הוא כו"ע חיים משה לניחדו
יצ"ו ה"ר מאיר יוסף עבכ"אללה י"ל וכיקש ממנו
לעשות לו תיקון על עוותותיו שעשה כהיותו בת
תמון יצ"ו ומע' תם"דר הנו' וי"ו שתל לותו לפרט
לו הצוותות שעשה עם כדי לתת לו תיקון הסייך
לו לכל ענן וענן והודה לפניו שכל שאתו נידה
כמה פעמים וגם כת על הזוכה תרמית ושתה סתם
ייכם וקרב הנו' נזר עליו שיקבל עליו תת הדין
שיצב על הקרקע כדין מנודה וכן עשה והחיר לו
תת נידויו וגם נזר עליו שיקבל ע"ע כמה תעניות
לכפרת עוותותיו ושיחזור בתשו' שלמה ושלת יצוב
עוד לכללה כ"ו העיד כפניהו הרב תם"דר הנו'
י"ו וקבלנו עדותו כהונן וכתתו"ל והיה זה כי"ו
יום לת' טבת ש' התרט"ל ליצירה ותם"וב ויקויים :

הצעיר **שמואל מיוחס** הצעיר **משה פרץ**

ס"ט ס"ט

הצעיר **יוסף ענתיבי**

ס"ט

ובכן יורנו מ"ן מה משפט הקי' הנלו ע"פי
העדיות הכ"ל ותם נריכה היותנו נט לו לת
על הכל יכת הכרו הטוב ישת"ק ויכת שכמ"ה :

תשובה הנה לאמונה דלת גולת דעתתי תגב
טוידתי טרדין עלי תדמה ועול
הניכור והיחיד לת יתנוני השב רוחי לכת כדרך
תרוכה ולשתת ולתת כדבר הלכה כדמ"ל יכחמת
תמרי שמעתתת כעיה גילותת וכפרט לאסוקי שמ'
תליכת דהלכתת ולת כי היה כעת ולת היה מן הריחוי
לי להשיב שולתי דבר ומה גם כי מירתי הורתה תני
לתפי' כדבר פשוט כ"ם כטיב ג"וק וכתיקור ערוה
התמורה . כרם לרוב הפנרת השולל לת יבולתי
המלט לתרתי ויהי מה לבת לתחרי הקוברים לאסוף
ולקבץ רתשי לתריס תפ"ק ומפ"ם ויהי הקנר תמין
ותיני תלת מרתה מקום לכל ההערות והריעותות
והספקות שנפלו כהתי סהדותת דהני סהדי ולת
נמרכת תלת לקבל הטורת מעל רבני התורתה יצ"ו
ויהיו דברי תלת לת להלכה ולת למעשה ותם תזכה
ויענו דברי תלה לרצון לפני מעו מו"ר עטרות
ויעזר רבני וגאוני תקיפי תרעת קדישת ירוש' ת"ו
יצ"ו כ"ד הגדול שכירום ת"ו ועל נכתם מע' מרן
מלכת עט"ר וגאון עוזינו הגאון המפורסם הרש"ל
גדול הנתמר כתברתם כ"ו תזו יתמת לבי גם תני
ותהיה סניף קטן למעלתם גם להל' ולמע' ותם

לתו דברי לעט ותיה כלת היו ותת"מ ותדעתת דהכ
כתיתנת ווה החלי וק"ל ויעזור לי :

ואומר עם קנ"י רוחה תני הנלע"ד כרור
דקידושין הללו דכ"ד ליתת כהו משפת
כלל לפו"ד ולת תלו כהם ידיש להעריכה היותנו גט
יבן וכיעין דחזיכת בקבלת עדות הנו' כשתלת כמה
וכמה ריעותי וספיקי וס"ם טוכת תשר כהעמדם
יחד כולם ותפי' תלתת ותרכעה ספיקי מנייהו די
והותר להחיר בלת גט כ"ם כהעטרפות כולם כתחד
דיהיה שו"הד נותנת להקל ולפטור ולהחיר תת
הנערה הזות דכ"ד כלתי גט כלל לפי' שלת היה
מקום עיונן כדבר כ"ם השתת הכת דחייסינן
לעיגונת דידענת ביה כהתי נברת המקדש דהוה
לים קשה ורע מעללים מאד כידוע ג"כ לכל ויוצבי
עוירנו ותר"ן יע"ה :

והנה טרם כל לוכין ותדון כהתי קבלת עדות
דכ"ד דתין נתום עלה לפוסלה ממה
שנתקבלה שלת כפני כע"ד הוה המקדש הכ"ל דכבר
תכבי עפר עמדתי כעניותי כפרט זה על נכון כזה
כספרי הקטן פני ינתך סי' יו"ד והתרכתי שם כזה
והספתי כתומרים שם שם כמה וכמה טענתי תריני
הנתמרים כתמת כס' ס"ן הפוס' ז"ל כמו שירתה
המצוין שם מדמ"ה ע"ב כד"ה והשתת הכת ניהדר
תנפין וכו' עד דמ"ט ע"ג והנני מעתיק פה מ"ש
כעניותי שם כדמ"ט ע"ג כי ממנו נקח לדון
להכין ולהורות גם כנ"ד וזה לשוני שם :

הנה כת ערכתי משפטי התורתה עמידי התוך
תשר כל כית ישרתל נכון עליהם להקל
כנ"ד כהטעתף נדרי ההתר חדת ותרי מינו תלת ותת
רכע חמשת כ"ם וק"ו כהטעתפות כולם ובהעמדם
יחד וכו' כתשר נכתרם תמידים כסדרן וחנה נתמר
ס"ם ספק תי הל' כמ"ר דעדות שנתקבלה שלת
כנע"ד תפי' כדיעבד ל"מ ושמת הלכה כמ"ש
דכדיעבד מכניח ודיון על פיה ותו ליכם יכולים
לחזור ולהגיד ותפי' תת"ל דהל' כשוטת הסו' דגם
כדיעבד ל"מ שמת הל' כמ"ר דתין חוזרים ומגידים
ותין דנין ע"פי תותה עדות כלל וכטלה ונפסלה
עדותם לגמרי מכל וכל וכו' ותפי' תת"ל דהלכה
ככת הסוכרים דחו"מ שמת הל' כס' רוב ככל הפוס'
ז"ל דס"ל דכעדות תי' וככל מידי דתיסורת לת
כעינן שיקבלו עדותם כנע"ד וכן להחמיר כין
להקל טופים לאמרוה וכמש"ל ונמנת לסכרתם הך
קבלת עדות דכ"ד ה"ם שהיו עשויה כדת וכהל'
כתופן המועיל לפו"ד ותו ליכם יכולים לחזור ולהגיד
כלום ותפי' תת"ל דהל' כהפוס' התולקים ע"ז וס"ל
דתין הפרש מיסורת לממון וככולהו כעי' כנע"ד
שמת הל' כרכים הסוכרים דכשתין הנע"ד כעיר
הגם שתין העדים מכקשים לגבת למד"ה מקבלים
שלת כפניו ולת כעי' שלחו לו וכו' כלל וכן גם
כנ"ד כיון שלת היה הנע"ד כעיר כשעת קבלת
עדות העדים הדין נותן לדעתתם ז"ל דקבלת עדות
הלזו שהיה לפו"ד ותפי' תת"ל להלכה ככת הסוכרים
דגם שתין הנע"ד כעיר תין מק' שנ"כ תת"כ היו
העדים הדופים למד"ה ת"כ עד דשלחו ליה ולת
תת הגה נתמר דשמת כנ"ד כ"ע מודו דמקבלים
שנ"כ היכת דהוי לפטור תת עצמו וכמש"ל ת"כ
היכת הזכות מוח לנע"ד וזכין לאדם שנ"כ וכמש"ל
וכבל

וכלל כה"ג הכ"ד הדבר כרור דכ"ע מזלי ומודו דמקבלים העדות שלא כפניו וקבלת עדות זו עלתה לרצון לפי"ד דכולהו לישנאו כה"ס שר"וק ועליהם נאמר כיון שהגיד שוא ליזו מוזר ומגיד וע"פי כל האמור ומדובר הנה נתבארו נדרי הס' והס"ס אשר חלו להיות כנ"ד וכו' עכ"ל עם :

והנה הבאתי פה הכתוב אלמי שם הל"לע פה כל הני טעמי הנ"ל דשויכי שפיר גם בנדון זה דכולהו לישנאו נמי גם בנדון זה ונוסף עליהם פה כנ"ד שקודם שהגידו עדותם הני סהדי לפני כד"ת מקבלי עדותם נשבעו כ"כ ב"ח בנק"ח בתפילין שיגידו האמת מה שיעשה לפניהם וכתרם חמור ככל הנו בקבלת עדות דנ"ד הנו' בשאלה וא"כ לאחר שנשבעו וקבלו עליהם ח"ח והעידו כזאת גם שהיתה עדותם שלא כבע"ד המקדם הנו"ל שוב ליום יכולים לחזור ולהגיד כפני הבע"ד בסנגון אחר כלל וגם כלל"ה ליום יכולים לשנות עדותם ולהוסיף או לגרוע ממ"ש בתחי' וע"י השבועה והחרם חשיבי שפיר כאלו העידו בתחי' לפני הבע"ד ממש כידוע בפוס' ז"ל וכמ"ש המעיין ותכמ"ל · והחכם עיניו יחזו בתשובתי דסי' יו"ד הנ"ל בדס"ד ע"ג וע"ד הסכמת רבני וגאוני עי"ק טבריה ת"ו ומר בריש מני"ר הרב מהרח"ש הכהן ז"ל על כל הפס"ד הנ"ל בשריותא דהיה בתולתא כלא גט בכלל ע"פי לותה הקבלת עדות הנו' שהיתה שלא כפניו בע"ד וכן נעשה הלכה למעשה שהותרה לותה הנערה לנמרי והלכה והיתה לאיש לאחר ע"י הרבנים ז"ל הנו' עצמם כידוע :

ובכן מאחר שגם קבלת עדות הלזו דנ"ד לישנאו כה כל הס"ס הנו' ס"ל הנה היא שר"וק לפי"ד ע"פ כל הטעמים הנ"ל הגם שנתקבלה שלא כבע"ד מכל הנהו טעמי תריסי הנו"ל ויותר מהמה כמ"ש בענייותי שם בדמ"ו ע"ד וע"ש ס"ב עתה לקום לכל לעיר כל הריעותות והספקות דלתרעו בהדי סהדותא דנ"ד לשר מחמת רוכם מתוך כולם שמי כידן להקל על הנערה הזאת דנ"ד ולהתירה ממאסרה ומכבלי עיגונה וכפרט לשכר מלתעות עול רחוי לנו להקל עליה לפוטרה כלא גט כלל וכאשר לימדונו להועיל הרחשו' והחת' ז"ל דכבנו"ד למצוה רבה תחשב להס ולנו משום תיקון העולם ושלא יחרוך ימים לידו כידוע וכבר הארכתי בענייותי קלת בזה בס"ק יו"ד הנו' ובשאר תשו' שם בס"ש המעיין ואלו הם הריעותות לאחד לאחד ינשו וכמו שיתבארו לפנים בס"ד :

זה יגלח לשאומה שאני הבדים הללו לא ידעו לבוין ולומר בלשון שנה וכמה היה לשנות השמיטה והני תרי הוו מו' מקידות הסריכים לחקור את העדים בהס כדין כדתנן בפ' הו כודקים כידוע · והעד הרחשון לא ידע ג"כ לבוין בלשון יום היה המעשה קרע הוא אם היה ביום ג' או ביום ד' מהשבוע נמלא שגם בלשון יום לא ידע לבוין לאמריו בדקדוק גם בלשון יום בחדש ובלשון חדש לא ידע העד הא' לבוין והגם דמתחי' לאמר בחדש סלישות וכו' עכ"ז היזו מספיק כ"כ לבע"ד ובשאלתו כ"ד ע"ז אם החדש עצמו מה שמו השיב שלזו יודע כלל · וגם עם דבתחי' לאמר ג"כ קודם ר"ה שעבר ג"ז היזו מספיק כלל דקי"ל כדין דתפי' לאמר העד לאמת הרגו או היום הרגו עכ"ז לריך שיכוין היום מהשבת ומהחדש והחדש עצמו והשעה והשנה והשבוע כידוע · וגם העד הכ' הגם דידע וכיוון היום והשעה והחדש מ"מ השנה והשבוע השיב ולאמר שלזו יודע כלל ועם שלאמר דכיון דידע לבוין השנה עפ"י חש' היממעלים ידע מיקרי הגם דלא ידע לבוין השנה עפ"י חשבונו לב"ע מ"מ כלזה שבוע לא ידע כלל ובפה מלא הזה לאמר שלזו יודע כלל כמלא שבני העדים יחד לאמרו לזו יודע בחקירות גופייהו וכמבואר :

ובכן לדעת כת הפוס' ז"ל דמצרכי הר"זח גם בעידי גיטין וקי' כדין ממש לפי' שלין האשה מבחיאתם כלל כאשר הבאתי ד"ק בס"הק הנו' סיו"ד הל"ל יעש"כ הא ודלי הדבר פשוט דלדעתם ז"ל כל שלאמרו לפי' בתחת מי' חקי' לזו יודע עדותם כטלה לגמרי וכדקי"ל הכי כדין ממש כידוע וא"כ ודלי דדינא הכי הוי כנ"ד דכטלה עדותם לגמרי כיון שבניהם לאמרו לזו יודע בחקי' עלמם וכמ"ל :

ולא עוד אלא גם לרוב הרחשו' ז"ל דפליגי ע"ז וסכרי מרן דעדות ג"וק דמו טפי לדיני ממונות ולפי' כאלושה הלית לה בתוכה נמי לד"מ מדמיון לה ולא כלו' כהו ד"וח כלל וכבר רלזתי והבאתי ד"ק ז"ל בלאלוכה בתשו' יו"ד הל"ל ועש"כ הנה מ"מ זלת מלזו להרב ס"ך ז"ל בח"מ סי' ל' סק"ה וכסי' כ"ד סק"ל למר להדיא דגם כדיני קנסות וממונות וכדין מרומה דממונות כי היכי דקי"ל התם דאם לודע שנתקדו העדים כד"מ והבחינו זת"ז בחקי' דעדותם כטולה ה"ה נמי אם לאמר אחד מן העדים לזו יודע בלי' מהחקי' דעדותם כטולה לדעת רוב הפוס' ז"ל זולת הריב"ם וכו' ועש"כ וא"כ כ"ם בעדות נשים דג"וק דהכי הלכתא לדעת הס"ך ז"ל דאם לאמר אחד מהעדים לזו יודע לפי' בחת מהחקי' דעדותם כטולה וכ"ם כדאמר אחד מהעדים בחת ושתים ושלם מהחקי' לזו יודע וכ"ם כראמרי תרוויהו לפי' בחת מהחקי' לזו יודע דכטלה עדותם לגמרי לדעת רוב ככל הפוס' ז"ל בסברת הרב הס"ך ז"ל וכנ"ל :

ועם הזזיק להגאון הרב חו"רזת ז"ל בסי' הנו"ל ולהרב כית יהודה עלזיהם ז"ל בח"מ סי' ו' דפליגי ע"ד הרב ס"ך ז"ל בדזזו הנו"ל ועש"כ מ"מ ג"ז דלא פליגי עליה אלא בדיני ממונות אם אירע שאחדו כ"ד את העדים ובקנסות וכדי"מ דד"מ דכאני' כהו מדינא ד"וח כהו הוי דפליגי על הס"ך ז"ל וס"ל דלא מכטלינן לאהדותיהו לגמרי משום שאמר לזו יודע בחקי' כרס בעדות כשים נזטין וקי' לזלי ומודו להס"ך ז"ל דאפי' אמר אחד מהס לזו יודע לפי' בחת מן החקי' עדותם כטולה כ"ם אם אמר אחד מהס בשתים ושלם מן החקי' לזו יודע וכ"ם אי אמרי תרוויהו בחת מן החקי' לזו יודע דכטלה עדותם לגמרי וכדאזזין להרב"ח ז"ל בתשו' סי' ה' ולמהרשד"ם ח"הע סי' ל"ד הו"ד בכנ"ג הג ח"מ סי' ל' שכ"כ בדעת הי"ח שהביאה הרב כע"ת ז"ל בשב"ט ח"ד סי' ל' והס דברי הרמב"ן ז"ל בתשו' סי' מ"ג דס"ל דאפי'

הכחישו ממש וז"ו כחקי' עדותיך קיימתי וכתבו ע"ז גדולי הפוסק' ז"ל הכו' דלא כ"כ כי אם כד"מ כרס כעדותך נשיס דג"וק מיהו דאם הכחישו וז"ו בחקי' דכטלה עדותיך לגמרי וע"ש והכאתי ד"ק אלי עכי כס"ק פני יצחק ח"א סיו"ד הכו"ל ועש"כ הרי דהגס דהרמב"ן ז"ל הוא דאסון כך' לכתי הסוברים דלא כעיונן ד"וק כעדותך נשיס אפי' בג"וק כלל דדמי לד"מ וכד"מ ס"ל ז"ל להדיא דאם הכחישו וז"ו בחקי' עדותיך קיימתי הגס עכ"ו כתבו ז"ל כדעתיך ז"ל דמ"מ כעדותך ג"וק אס הכחישו וז"ו בחקי' מודו דעדותיך בטילה כמו"ל ג"כ אלא נאמר כן כדעתך הגאונים הקדוש"ת והרב"י עייאש ז"ל הכו"ל דלעיני ע"ד אם"ך כלאומר אפי' יודע רק בקנסות וכד"מ אכל כעדותך נשיס ג"וק מודו להס"ך ז"ל דאס אמר הצד אפי' יודע אפי' בלחתי מהחקי' עדותיך בטילה וכמו"ל לאמנס לומר כן ג"כ כדעתך הי"ח והרמב"ן ז"ל ס"ל כדעתיך דגס כלאומר אפי' יודע אפי' בחקי' דעדותך ג"וק דכטלה עדותיך אס והאי דלא מצ"ל ס"ל כדעתיך ז"ל כיון דכעיקר הדין אי כעני' ד"וק כעדותך נשיס אפי' דג"וק ס"ל להרמב"ן ז"ל דלא כעני' כהו שוס ד"וק כלל דדמי טפי לד"מ ולאנקן להרמב"ן והי"ח ז"ל כדיוקי ממוניות דס"ל להדיח דאפי' הכחישו וז"ו בחקי' עדותיך קיימתי כלאומר לומר כדעתיך ז"ל דאס הכחישו וז"ו בחקי' דעדותך ג"וק מודו דכטלה עדותיך דקלקינן אך דרגא לאוד כרס למיסק אדרני ולומר כדעתיך ז"ל דגס כלאומר אפי' יודע כעדותך ג"וק דכטלה עדותיך ג"כ לא מצינא למימר הכי דכהא אפשר דס"ל כהריב"ס ודעימיה דאס אמר אפי' יודע דעדותיך קיימתי וכנ"ל אכל כדעתך הגאוני בחקי' ס"ר התור"ת והרמב"י עייאש ז"ל הכו"ל שפיר מצינן לאלקי כדעתיך ולומר דכעדותך קי' אזלי ומודו להס' ס"ד ז"ל דגס כלאומר אפי' יודע עדותיך בטילה כיון דאיכא כמה רכותיך קמאי דס"ל ז"ל כעיקר עדותך נשיס דגו"ק דכעני' כהו ד"וק כדי"ן ממש אפי' אחיו דין מרומה וכ"ש כשהות דו"מ דלכ"ע כעני' כהו ד"וק וגס רוב ככל העוס' ז"ל ס"ל דגס כד"מ אס הכחישו וז"ו בחקי' עדותיך בטילה דלא כס' י"ח והרמב"ן ז"ל הכו' עד שכתבו הרב"ח והרשד"ס ז"ל אס דקכרית הי"ח והרמב"ן ז"ל יאודאקה הויא ולית דאסא לה כיעו"ש ג"כ מוכרח דס"ל לאלאי כתרתי אחור"ת והרב"י ז"ל הכו' ולא קלקינן כדעתייהו רק חד דרגא דוקא וכמוכן :

וחזית יה למרן ז"ל כתבו ג"כאע' דיוקי קי' סי' כ' שכתב וז"ל אכל יש מקום לבטלה מפני שהעד הא' אמר אף"י אס שמעה היא תהי לי מקו' ואס אינו כרור לו ששמעה אין כאן עדות אם"ו מכחיש את חבירו בחקי' כדבר שהוא עיקר העדות עכ"ל ויע"ש והנה מדברי מרן ז"ל הללו נראה לכאורה דס"ל למרן ז"ל כס' הריב"ס ודעימיה דאס אמר אפי' יודע בחקי' עדותיך קיימתי ולא כס"ל להרש"ך ז"ל דאל"כ ק"ט ע"ד מרן ז"ל הכו"ל דמאי לישייה משוס דמכחיש את חבירו תפ"ל דאפי' כאן מכחשה לחבירו אין כאן עדות משוס שאמר אחד מהם אפי' יודע בחק"י ובטלה עדותם לגמרי לדעת הם"ך ז"ל כדעת רוב ככל הפוס' וגם הריב"ס ז"ל אלא ודאי עכ"ל דמרן ז"ל לא אלא כהרב"ח כלו' לא ס"ל כהא כהרב ס"ך ז"ל אלא כהריב"ס ז"ל ולזה סוכרת מרן ז"ל לבטל עדותם מט' דקו"ל מכחשה גמורה כין כ' העדים בחקי' גופא וכנ"ל ותמהני מהרב כמ"ח מיגורי ז"ל בס"ח ס"קע סיו"ד ומרכני קושטא ז"ל שם סי' י"ח והרב מהרי"ק ז"ל שם סי' י"כ דשק"וט כד' מרן ז"ל הכו"ל וגם נקטי להלכה כפשיטות גמור כס' הרב ס"ך הכו"ל דאפי' אמר אחד מהם מ"י בא' מהחקי' עדותם בטילה כיעוא"כ ולא נרגשו כלל מדברי מרן ז"ל הכו"ל ממה שלא כיטל עדותם רק משוס דהו"ל מכחישים זה"ז בחקי' דמוכח דאלו משוס לומרו אינו יודע לא כטלה עדותם וכדס"ל להריב"ס ז"ל ואולי י"ל לדעתם דמרן ז"ל קושטא קאמר דהו"ל מכחישים זה"ז בחקי' ואפי"ן דס"ל נמי דגס כאו' מ"י עדותם כטילה לד' הרמב"ם ורוב ככל הפוס' ז"ל אלא דכפלוגתא לא תיירי מרן ז"ל כיון דהריב"ס ומהר"י כי רב ז"ל ס"ל דכאו' מ"י עדותם קיימת מ"כ ס"ל למרן ז"ל דים לחוש לסברתם להחמיר וכמ"ש הרב דברי יוסף ז"ל בסי' ט"ו דכאיסורא נקטי' להחמיר כהריב"ס אלא כמצ"ך ז"ל ויע"ש וגס כבר כתב הכמ"ח ז"ל שם כמה דמרן ז"ל לא סמך על טע"ז לחוד שכבר כתב שם כמה סניפים ועליהם סמך לבטל עותם הקי' ויע"ש ומיהו אכתי ק"ט ע"ד הרבניס ז"ל הכו' דאיך נקטי כפשוט דאם אמר אינו יודע מ"כ עדותם כטילה דלא כהריב"ס ודעימיה וכנ"ל והוא כלא :

איך שיהיה עכ"פ דכר זה מידי פלוגתא לא נפיק ומסי כידן למעבד בכ"ד ס"ס להקל והוא זה ס' אי הלכתא אולא אכתי הסו' דעדות נשיס דג"וק כעני' כהו ד"וח כדי"ן ממש הגס דאין האשה מכחישתו ואע"ג דס"ל כבתי החול' דלא כעני' כהו ד"וח וכדיוקי ממון ממש דמיין טפי אכתי אוכח ס' שמע אלבא כרוב הפוס' ז"ל דס"ל דגס כד"מ וקנסות אס נאקרו העדים ואמר אחד מהם בחקי' מהחקי' אינו יודע עדותם כטילה וכמ' הרב מ"ח ז"ל ומיהו

ה"ה לעודי קי' דעדותם כטילה :

והגם דאימא דאין כאן ס"ס כהא וכאל גווא פלוגי הריב"ס וכתי דעימיה ז"ל מצ"ל האמת לעכ"ד וכמש"ל ג"כ אפי' נאמר דאין להקל לגמרי בהאי ס"ס לאוקומי וכמו שכן הוא האמת לעכ"ד דאפי' כג' ספקות אין להקל כי אס כאחרבעה ספיקי וכהסכמת הרבניס האחי' וז"ל מ"מ עכ"פ כ"ע מודו ואין מי שיוכל להכחיש דודאי ספיקא חדא אשיב האי ספיקא באין חולק כלל ובצירוף שאר ספיקי דכיונן מימר קמן כס"ד ודאי דאזי לאלטרופי כהדייהו הוי ספקא דכתי דגא הכו"ל להקל לגמרי כלאחי שום פקפוק כלל והדברים כרורים :

עוד החכם עיניו יאחו שים הכאשה גדולה ועצומה כין שני העדים הללו דכ"ד כאחת מו' תקירות והיא ואת שהעד הראשון אמר כמעשה שהיה היום ג' או כיום ד' כשבת והעד השני קרי כאיל שהענין הזה היה כיום כ' כך"ק אלול נמצא שהם מכחישים וז"ו כיום הקי' עצמו דע"כ לא נסתפק העד הא' אלא רוקא מיום ג' ליום ד' אכל כיום כ' לא נכנס אללו לביתו הם' כלל דכריוא ליה שלא היו הקי' כיום כ' כלל אלא או כיום ג' או

כד' כשכת ופפי' שלש אמר כריח לי שלש היה כיום
כ' חשיב שפיר הכחשה דהו"ל כאלו אמר כריח לי
וכהסכמת הפוס' ז"ל וא"כ אין לך הכחשה גדולה
מזאת כאחת מהחקי' שאנו מכמיס כל' המשנה כפ'
היו כודקים כידוע והדבר פשוט מאד וא"ל לאומרו
דליכא למימר הכא דטעו עדים הללו כעיכורית
דירחא מאחר שלא נחלקו עדים הללו על לחוה יום
כחדש כדי לומר כן ואו דאפי' דהיתה הכחשה על
חוה יום כחדש ג"כ אין לומר כן כל"ד כיון דהעד
הכ' העיד דהיו הקי' כ"ה כחדש ג"כ תו לא מצ"ל
דטעו כעיכורית דירחא כידוע כמתנ"י התם וכפוס'
ז"ל וא"פ מאד כ"ש דשתי הכא כל"ד דעיקר
מחלוקתם על לחוה יום כשכת היו הקי' ודאי דהו"ל
מכחישים וא"ו כחקי' וכמדובר ומאחר שכן הנא
דומיא דעדות ניטין וקי' דמי טפי לר"מ ולא כעי'
כהו ד"וק כלל כדס"ל הכי לגרוכא דרכוותא ז"ל מ"מ
הרי קי"ל אפי' כר"מ נופייהו אם נחקרו העדים
והכחישו זא"ו כחקי' עדותם כטולה וכמ"ש מרן ז"ל
כס"ע ח"מ סי' ל' יע"ש וא"כ כ"ש וק"ו כעידי קי'
דאיכא כמה פוס' ז"ל דמצרכי כהו ד"וח אפי'
שיהיו דין מרומה וכמ"ש וכבר כתכתי כעניותי
לעיל וכס"ה אק פני יפחק סיו"ד דס"ב ע"ג דאפי'
לסכרת י"מ והרמב"ן ז"ל דפליגי וס"ל דאם הכחישו
וא"ו כחקירות עדותם קיימת הכי מילי דוקא כד"מ
אבל כעדות קי' לולי ומודו דעדותם כטולה כמ"ש
גדולי הפוס' ז"ל הרב"ח ומהר"שדם ווולתם מלבד
מ"ש עוד גדולי הפוס' ז"ל הנ"ל דסכרת הרמב"ן
וי"ל יחידאה היא ולית דחש להו יע"ש והכי חזינא
לכמה וכמה מן הפוס' ז"ל דכטולי כטלינה
לסהדותא דסהדי דנ"ד מט' הכחשה כמ"ש
המעיין כתצו' הריב"ל ומהרשד"ם ולמרן ז"ל כמה
מתצו' וווולתם קמאי וכתרתי ז"ל רכו מלמעות
ועלמו מספר וכמ"ש מור הרוחם . והנא דאשכחן
כגדוגות גדולי הפוס' ז"ל הכאשת העדים דנ"ד
זו"ח כב' כשכת וע"ו כתכו גדולי הפוס' ז"ל דהו"ל
הכחשה גמורה כחקי' וכטלה עדותם כיעו"ש לא
תידוק מניהו דדוקא כהכחשה כזאת הוא דכטלה
עדותם אבל כהה"נ דנ"ד עדותם קיימת דאין שום
טעם וסברא לדון כן כדעתם ז"ל אלא דמעשה
שהיה כן היה כנ"ד וה"ה והוא הטעם דנא כהה"נ
דנ"ד זו"ח כב' כשכת ות"ח כג' או כד' דהו"ל
מכחישים זה"ו כחקי' וכטלה עדותם לגמרי כלתי
ס' כלל כ"ש כהצטרף לזה הספק העצום הנ"ל
הנ"ל והספיקי ויעוותי שיתכארו לפנינו כס"ד
דודאי יש להקל ולכטל עדותם לגמרי וכמ"ש
והפרים כרורים :

תו חזינא הכחשה אחרת כין הני תרי סהדי דנ"ד
וגם היא כאחת מהחקי' והיא זאת דהעד
הא' הפוא אמר שכשעה שביעית נכנס לגינה
לקחת שם ושוב יצא עמהם שיעור כ' שעות ואח"כ
נעשה הקי' לפניו ולפני חבירו העד הב' ג"כ לפי
דבריו היו הקי' כשעה ט' מן היום וזה ברור
ומכואר היטב כדברי העד הא' ואלו העד הב'
העיד כפי' שכשעה שניה לשביעית כא אלא העד
הא' וכה שעתא נעשו הקי' לפניהם דהיינו כין
שעה שניה לשביעית ג"כ אין לך הכחשה גדולה
מזאת כא' מן הקי' דהיינו כחזוק שעה שניה
כמתנ' כפ' היו כודקים אחד אומר כנ' שעות וא'
אומר כחמש עשותם כטולה והכי הלכתא כת"ק
דר"י דהוא ר"מ דסתם לן כוותיה וכמ"ש הרמב"ם
ז"ל כפ"ב מה"ע יע"ש ולב"ע אין לדם טוענה כי אם
כ' שעות מסר משהו דוקא והכא כב"ד חיכא שתי
שעות ומשהו כמו שידקדק המעיין היטב כדברי
שני העדים הללו וב"ש לדעת מה"ר כי רב
ומהרלב"ח והמכי"ט ז"ל דס"ל דאין דדם טוענה כי
אם שעה אחת דוקא וע"ש והכי"ד הכא הנ כח"מ
סי' ל' הנ"הטו אות מ"ב יע"ש וכש"פ ז"ל הלא כפ'
ולא ע"ט הקסף פה ולכמ"ל :

עוד יש הכחשה אחרת כין העדים הללו דנ"ד
והיא זאת דהעד הא' הפוא אמר כסוף
דכריו דהוא ומכירו מאיר כתיאחדו לעבודת וזאת
ומדכריו הללו מוכח ככירור דר"ל דהם לכדם דוקא
הוזמנו ונתייחדו לעבודת זאת ואין עוד זולתם כלל .
והלו העד הב' העיד כפי' שהמקדש הנו' קודם
הקי' קרא כשם שניהם ועוד קרא כשם אחר
זולתם ששמו נסים הררי וכה אמר להם תרחו אתם
פ' ואתם פ' מה כידי וכו' ואמרו לו כידך מטכע
כ"ו כנו' כקב"ע הכלה כשלמתנו . והנה מדכריו
הללו שקרא לשלשתם יחד מוכח להדיא שכוונתו לו'
שיהיו שלשתם מוזמנים ומיוחדים לעבודת וזאת דש"כ
למה קרא כשם שלשתם יחד אם לא כיון להזמינם
ולייחדם לכולם יחד להיות עדים עליו וכן הוא ג"כ
כוונת העד הב' שהעיד כזאת והו"ל כלו' כפני
וכפני חבירי פ' קדיש פ' לפ' והו' שחשב כזה את' הד'
ז"ל והכי"ד מרן ז"ל כב"י ח"מ סי' מ"ב וכבר
הקדימו כזה הפוס' ז"ל ועד אחרן הרב ויקרא
אברהם כח"מ סי' ו' והרב הקדוש מה"ד מהרח"פ
ז"ל כפ' חיים ושלום סי' כ"ב יעצ"ב ותכמ"ל כזה
וא"כ הו"ל כ' עדים הללו מכחישים זה"ו גם כזה .
גם העד הא' העיד שהרוחם לו המק' המטכעות
שכידו ולא העיד שהרוחם לותם ג"כ לחבירו העד
הב' וגם לא העיד שקרא כשם שום אחד מהם כלל
וג"ו הו"ל הכחשה קלת כנוף מעשה הקי' מי היו
עדים כדבר הקי' והנא דומיא דלא הוי הכחשה
זאת רק כבדיקות דאיכא קמן שברת הרב מהרימ"ט
ז"ל דס"ל דגם אם הוכחשו כבדיקות עדותם כטולה
כמש"ל ורבים מהפוסקים הכאים אחריו ז"ל עצו סניף
ופפקן קי' ע"פי שברתו וכמש"ל ודון מנייהו ואוקי
כאתרין וכמוכן :

עוד ראיה אנכי הכחשה אחרת כין שני העדים
הללו דכב"ד כנוף נתיבת הקי' עצמם
דהעד הא' כתחי"ד כה אמר שכאתחי' הרוחם לו את
שני המטכעות ואח"ך נתנם להנערה ואמ"ל הרי
את' וכו' והנה מדכריו הללו מוכח להדיא שהנתינה
היתה נאחרי' ואח"כ אמר לה הרי את' וכו' אבן
הכינו כל הפוס' ז"ל שעשה כנדונות דוידהו כזאת
והמה כחכמתם שפטו כפרך הקלסירה היתה לאחר
מתן מעות וכלשנו למ"ח הרשאונים כהיות הקדים
כניפתא דאקח כקי' די"ב שנאלקו כה הרשאו' ז"ל
אי מהניא שתיקותא דלאחר מ"מ או לא ועיין למרן
ז"ל כאה"ע סי' קנ"א מדינו קי' סי' ד' והרב לח"ר סי'
כ"ג ולמהריב"ל ח"ב סי' ו' ולמהרשד"ם ח"א סי'
נ"ל וכשאר תשוכות וככמה מתשיכות גדולי
הפוסקים ז"ל אשר נקכנו כאו כלקיפת וקנים

הכ"הג

הכנ״ה וכיר לחרן ועד לחרן כתשו׳ גדול דורנו רשב״ל הרב הגדול מהרד״ח ז״ל בכדיב לב ס״כ ס״הע סי׳ ז׳ וכשמן המשחה סי׳ ס״ח דע״ח ע״כ וכפרט כתשו׳ הגאון המפורסם רשב״ל מופת דורנו הרב הגדול כמהרר״ח משכנזי הי״ו הכלה כפ׳ ושמ״ל ס״הע סי׳ י״ב ועש״כ נפלאות מתורתו כרוך שחלק מחכמתו אשר לא הניח פינה וזוית ולא היתה קרי״ה אשר שנכה ממנו כפרט זה ג״כ וסו״ד זה הלבה העלה דמירי ס׳ לא נפקא כמ״ש הפוסק ז״ל וגם לא נאמר דכתוב כדי דיבור לנתינתו כידה לאמר לה הרי לך וכו׳ ותכ״ד כד״ה לך אף שלא הביאו כן הפוסק׳ ז״ל כמהרימ״ט ודעימיה ז״ל מ״מ מידי ספק לאחר לא יגלגו ועש״כ וככן לפי״ז כב״ד נמי כפי״ד עדות הער לך׳ כתשו״ה הגז״ל בלגו לבית הס׳ ע״פי מ״ח הפוס׳ ז״ל הגז״ל ולפתות מידי ספיקא חדא לא נפקא וכמו שלמדנו מתורתם של רשש׳ ותש׳ ז״ל ומתורת הגאון רשב״ל לכרכס ברשב נר״ו וכנז״ל · ועש דכב״ד עשקינן כדשדיך כבר מ״מ גם כדשדיך חיכא כמה וכמה פוס׳ ז״ל דס״ל דלא מיכניא שתיקותא דלבתר מתן מבוחת לפי׳ כדכבר שדיך וכמ״שיר המביין כס׳ ס״ן הפוס׳ ז״ל הגז״ל וכיותר מהמה ולכתי מידי ס׳ לא נפקא וכנז״ל · לאמנם כ״ז דוקא כפי עדות הער הא׳ כתשי דכריו :

ברם לאחר שנשלו לותו כד״ה מקבלי עדותו הגז׳ לאחר שהעיד עדותו כגז״ל שהם הפסיקוהו ונשלוהו לומתי לאמר לה שלו הדברים והיתה תשוכתו להם שקודם שנתינה לנמרי לאמר לה הרי לך וכו׳ והמעות תפוסים בידו וכשנמר דכריו כולם שכן מורה לומרו בלשון ותש״ך לוי נתנם לה וזהו הפך ממש שהעיד ברשזונה ונריך לנו לדעת הי מנייהו עיקר אם דכריו הרשש׳ שהעיד קודם שנשלוהו הכ״ד היו לו דכריו האחרונים שכתו לאחר שנשלך הכ״ד הגז׳ הם עיקר ואם נאמר שדכריו האחרונים הם סותרים למה שהעיד בתש״ד כוודאי הנמור שדכריו הן׳ הם העיקר כיון שדכריו הלא׳ הם כלו לאחר כדי דיבור מעדותו הן׳ שהרי כדי דיבור ליכו אלא ג׳ תיכות שהם שלוש עלינו רבו ומורי ויותר מזה הוי ודאי לאחר כ״ד כידוע בפוס׳ ז״ל וכשלשת הכ״ד הי״ו להעד הכ״ל שכן אמ״ל וז״ל לומתי לאמר לה שלו שדכריו עכ״ל הגם דנימא דלא אמרו לו יותר מזה עכ״ז הו״ל ה׳ תיכות עם שהסברא והשכל נוזר ומחייב לומר שדיכרו עמי יותר מזה וכיאדו לו שיתותם כשלשתם ואת דלומתי וכו׳ דר״ל לומתי אמ״ל שלו הדברים שהם הרי לך וכו׳ אם הוא קודם שנתן לה המעות או לא״ך והא דאי שכן פירשו לו דכריהם כדי שיבין היטב שלשתם כיון דהעד הזה הוא ע״ה ריק ופוחז וכולי האי וגולי שיבין שלשתם ופשוט דהו״ל תשוכתו להם לאחר כ״ד הרבה מאד כלתי ס׳ כלל וקריכן כיה כיון שהגיד וכו׳ כהנחה סוכרת הגז״ל שדכריו הלא׳ הם המה סותרים ממש לאשר העיד כתתי׳ וכל שה עד סותר את עדותו לאחר כ׳ תו לא מהימן ולא מי לחזור בו ולבטל עדותו ודכריו הרששונים הם העיקר וכמו שמכואר בכל הפוס׳ ז״ל ומרן ז״ל כ ם״הט ת״מ סי׳ כ״ט ובסמ״ע וכבכ״הג שם וע״ש בהגב״י תות ס ג וע״ש :

והחכם עיניו יחזו להגאון רשב״ל הרב מהרד״ח ז״ל בכדיב לב ס״כ ס״הע סי׳ ז׳ שנשלל בב״ד בזמת ממש שהעד הכ׳ דכנדונו כתתי״ד העיד שנתן לה ולמר לה הרי לך וכו׳ ושוב שינה את לשונו ולמר שכתוך משיכת השור״ם למר לה הרי לך וכו׳ וע״ז השיב הרב ז״ל כד״ה לתלן לעדות העדים וכו׳ שב׳ ו״ל לק שם נתפוס דכריו הלא׳ ול״ת כיון שהגיד וכו׳ מלי ד לא משמע כן מד׳ מרן ז״ל וכו׳ מ״מ וכו׳ עב״ל ועש״ם ושם כתר הכי כדב״ז ע״ג הוא היה מונח הכחשת העדים שב״ד וכלוחם ה׳ מנה הכחשה וזלת עשמה שהיו״ם וכתב שם דמתו״ד השלשה י״ל דהוי תב״ד דמהני בעדים לר׳ קלת פוס׳ עיין וכו׳ עב״ל והנה מה שדן הרב ז״ל מתו״ד השלשה דחזרת העד היתה בתב״ד ודלי דה״ט משום דלל ב׳ היו כ״ד מקבלי עדותו מכחיש דהיתה חזרתו לאחר כ״ד ולא הי״ל לפתוח ולומרדשוב שינה ז״ל וכו׳ גם מלומרם לשון זה דשוב וכו׳ כן מורה להדיא דהוא עשמו תב״ד הלחרון שלו תכף ומיד שינה את לשונו כלתי שלשת הב״ד אלו שלשלוהו ולא הפסיקוהו כלל וכתר הכי במקום שנשלוהו אם רשה לותה וכו׳ כיתרו זיתתם וכתבו כפי׳ שחקרו את פיו וכו׳ ככתוב בקב״ע הכלה כשלשתו שם ס״ב מוכח להדיא מד״ק דאם היה הלופן כב״ד שהפסיקו ב״ד את העד הזה ושלשלוהו גם כתתי׳ וכב״ל ודלי דהיה הרב ז״ל גוזר דהוי לאחר ב״ד ולא הוה מהניא חזרתו כלל :

וראיתי להמחב״ר ישמח לב בס״הע סי׳ י״ד שנשלל גם הוא על לותו נדון שנשלל הגאון הגז׳ ז״ל גופיה וכהל״ק ע״ד אמר ע״ז ותפס עיקר מה שהעיד העד הכ׳ הגז׳ כתתי״ד ומה שלק״ב שינה לשונו אין חזרתו כלום דלאחר שהגיד קי״ל חיכו ח״ום וכו׳ וק״ב אין לנו אלא מ״ש בס׳ שלאחר הכתיבה אמר לה וכלנו למ״ח הפוס׳ וכו׳ עב״ל יע״ש ושם בסו׳ ט״ו חיתי כידיה תשו׳ הגאון רשב״ל הגז׳ ז״ל וכהל״ח ע״ש הביא הרב ז״ל מ״ש כזה ומלך עליו ממ״ח הגז׳ בכח גדול ודיבר לותו קשות דברים קשים כגידים וכמושב לצים ל״ו ושב עמ״ש הרב ז״ל כי מתו״ד השלשה וכו׳ ולפיק דלא כוותיה יע״ב והרותה ירשה דלא נדע המחבר הגז׳ בכל דכריו בפרט זה ודלין דין תמת כמ״ש הגאון הגז׳ ז״ל ומי כמותו מורה מכל דמשפטים אשר קוטנו עבה ממתנו ומי יסוף פה לדבר קשות כנגדו ח״ו והלי״ב ויפה דן יפה הורה הגאון ז״ל הגז׳ שכן ים לנו לדון כן כלמ״ן מתו״ד השלשה כלתי ס׳ כלל וכמש״ל וכל דחיות המחבר הגז׳ כזה ג״כ הכל הכל ורעות רוח ולת כולם יפץ רוח כמ״שיר המביין ויפשוט כנדך ות״ל להלריך כזה שהדברים פשוטים מלד מנד עלמם :

ואולם בכב״ג דכ״ד הדבר ברור דהוי לאחר כ״ד ולא מהניא חזרתו כלל ודכריו הרששונים דוקא הם העיקר ולא מיבעיא לדעת המחבר ישמ״ל הגז׳ דכדון דידן תתי כמב״ם מנדונו דוהלי דן ידין גם בב״ד דהוי לאחר כ״ד תלא לך לדעת עליון הגאון הרב נד״ל ז״ל הגז׳ גם מני״ר ז״ל חזיל ומודה ויפשוט כנדך בנדונו דהוי לאחר כ״ד ולא מהני הכיון שהגיד וכו׳ והדברים ברורים :

אמנם כל זה הוא ע׳פי ההנחה סו״כר שבתבנות לעיל

לעיל דקעד הזה כדכריו התחרונים הכא הוא סותר
עצמו לדכריו הרשב"ו וכנ"ל :

ברם אם נאמר דפרושי קא מפרש את דכריו
הרשבונים ואין דכר אח"ר לי כלל הכא
בכה"ג ודאי דאפי' לאחר כ"ד מני העד לפרש דכריו
הרשבונים כל שהיו סותר בהם לדכריו הרשבונים
כדקי"ל הכי כסי' כ"ט יע"ש :

והנה מדכרי הגאון הנ"ל מהרד"ח ז"ל הנ"ל
מוכח להדיא דס"ל לאמר דיש כדכרי העד
שתירה ממש ולזה כתב דכב"ד הוי תכ"ד כי היכי
דתיכלי ליה חזרתו ומכ"ש לדעת המחבר ושמ"ל
הנ' דודאי הכי ס"ל כפשוט כיון דפסיק ותני כפכוכ'
חריפא דהעיקר מה שהעיד כתחי' ולא מהניא
חזרתו כיון דהויא לאחר כ"ד וכיון שהעיד וכו' כנ"ל :

ואולם מכאן תרוצה למהרח"ם ז"ל בתשו' ס"א
סי' ל"ו שנשאל על עירי קידושין שהעד
את' העיד כתחי"ד שלקח המקדש הטבעת כידו
ונתן כידה ואמר לה תקחי זה הטבעת כשביל
קידושין שלי והיא שתקה והניחתו ככיסה והעד הכ'
העיד שכחתי' אמר לה תקחי זה ואחר שנתן הטבעת
כידה אמ"ל תדעי שתקבלי ממנו כשביל קי' שלי
וכשמוע הרב ז"ל עדות העד הכ' כנ"ל חזר ושלח
ודרש את העד הא' ואמר לו שיפרש היטב תוכן
הדבר מתי נתן הטבעת ומתי הזכיר הקי' אם קודם
נתינת הטבעת או אח"כ ואיך היה וחזר העד ופירש
דכריו ויצאו מכוונים ממש כדכרי הגד הכ' הנ'
וכתב הרב ז"ל דהעד יכול לפרש דכריו כדי שיהיה
מכוון לדכרי הכ' וכמ"ש הר"ן וכו' וכ"ש הכא שיכול
לפרש דכריו שמתחי' קיפר עדותו ואח"כ פירש תוכן
הענין ומעת שלדכרי שניהם הו"ל שתיקה דלאחר
מתן מעות וכו' עכ"ל הל"ל :

הנה מכואר יוצא מד"ק ז"ל הללו דס"ל לאמר
דלפ שאמר העד כתחי"ד שנתן לה ואמר
לה עכ"ז יכול לפרש דכריו אפי' לאחר כ"ד היה היה
הענין וכן אם יחזור ויאמר דלאחר הנתינה כולה
אמר לה כשובדת הדרב ז"ל וכן אם יאמר שכשעדו
נותן לה אמר לה מהיומנין ליה ומהניא חזרתו
כיון דהוי מפרש את דכריו הרשבונים ואין כאן
שתירה כלל וכלתי ספק דתשו' זאת דמהרח"ם
ז"ל נעלמה מעיני קו"ל מי מדכר המחבר ושמ"ל
הנ"ל אשר הסכימה דעתו לדון ולהורות כפשוטות
גמור דחזרת העד דכרוכו היא לאחר כ"ד ולא מהניא
כנ"ל והוא הפך ממש מדכרי מהרח"ם ז"ל הנ"ל
ואלו הוא שמיא ליה הך תשו' דמהרח"ם ז"ל היה
הדר ביה כאין ס' כלל והיא סייעתא גדולה ועצומה
למסקנת הגאון מהרד"ח ז"ל הנ"ל אלא דהוא ז"ל
קושטא דמילתא קאמר דמתו"ד השאלה י"ל דהוי
תכ"ד ולעולם דס"ל לאמר דאפי' שהיה לאחר כ"ד נמי
הוא מהני לדעת עליון מהרח"ם ז"ל דכיון דפרושי
קא מפרש העד את דכריו הא' ואין נפת"ר מחמת"ו
כלל . ואולי דלזה כיון הרב מהרד"ח ז"ל שם כמ"ש
וז"ל ועיין למהרח"ם ז"ל וכו' ע"כ דברתה לכאורה
דלפ הוא ז"ל היה מכוין לתשו' ז"ל דמהרח"ם ז"ל
ולזה כיון דהעד השני שכנדונו חזר ופירש דכרי
עצמו שכתוך משיכת השו"ת הא' וכו' והעד הרשבון
לא פירש כן את דכרי עצמו מזה דן ידין הרב ז"ל
דהו"ל מכחישים זא"ז גם כדכר הזה ועשתו ונימוקו

עמו וכמדומה :

והרואה יראה להגאון המפורסם הרח"ל גדול
הכאמר כאברהם נר"ו כתשו' הרמתה
הבאה כס' יאמ"ל הנ' סי' י"ב הנ"ל כדב"ח ע"כ
שכתב וז"ל והנה כך הוא כ"ל כפשוטות דמשמעות
שנתן לה ואמר לה קיומו אחר שנתן לה אמר לה
ואולם שוב כתפשי דיקיתי למהרח"ם כסי' ל"ו וכו'
ומלת אח"כ הוא אחר כ"ד המורס וכו' ויעש"כ
דשק"ט כדכרי מהרח"ם ז"ל הנ' וקו"ד אם כע"ג
כד"ה אלא דהדרי כי וכו' דכתב וז"ל כי ע"כ אלין
דהוו כ"ל דמהרח"ם ז"ל אלו לא היה כיפשר שהעדי'
יכדקו היה דן דכרי שניהם דכוונתם שאמ"ל אחר
כ"ד אלא כיון שדיקא ליה שיהו שיהו כדכריהם והנה
מצויין לכדוק שלא אחר הא' לכודקו יפה ואלו היה
אומר שכוונתו לומר כעת הנתינה היה חוזר לכדוק
אחר הב' שיכאר דכריו יפה גם הוא וכו' עש"ה
ויעש"כ נפלאות מתורתו ודכריו נאמנו מאד וק'
עמו מלמד שהל' כמותו ואלא כמ"ש ושמ"ל הנ'
סי' י"ד וט"ו הנ"ל שהסכים רחזרת העד ל"מ כיון
שהניד וכו' דזה ודאי היינו אמת כלל וכפשר למדנו
להועיל מתורת מהרח"ם ז"ל והגאון הרב"ל מגן
אברהם נר"ו הנ"ל וכמבואר :

שוב עיינתי כתשו' הרב פרי האדמה ז"ל דכסי'
ג' שרמז לנו הרב הרב"ל מהרד"ח ז"ל שם
ורציתי לו ז"ל כדל"ה ע"ש דאיתא לן תשו' מהרח"ם
ז"ל דסי' ט"ל דס"ל התם כפי' כמ"ש התוס' ז"ל
כבתו' כפ' ואלו נערות דכל זמן שעסוקים כאותו
ענין חשיב תכ"ד יע"ש וכודאי הגמור דעל תשו'
זאת דמהרח"ם ז"ל הוא שכיון הרב מהרד"ח ז"ל
ודלא כמש"ל וכבור :

ואגב אורחי חזיתיה תו למהרח"ם ז"ל כח"ת
סי' ע"ח כמודעת שכתבו כה העדים
והכרנו כלונסו כתב ע"ז וז"ל דאי איתנהו לסהדי
שיולינן להו ואם לאמרו שהם לא רצו אלא שמעו
מפי אחרים נאמנים ואינם חוזרים ומגידים כיון
דכולכל לקיים דכריהם אפי' כדוחק שמ"ש כמודעה
והכרנו כלונסו הוא מה שמעו מפי אחרים ובכידי
אינשי דטעו כהכי ורחיה מתשו' הר"ן סימן מ'
אחר"ק כיעו"ש גם ראיתי למהריק"ש ז"ל כתשו'
סי' קי"ו שכתב דלשון הכרנו מצוי דמי שהוא ע"ה
יטעה כו ויחשוב דמפי השמועה ג"כ הוא הכרה
ואפי' מפי מוסר המודעה דלאו כ"ע ד"ג שותה
דרכנן וכו' אחד"ק יעש"כ :

וראיתי להרב חסד שלמה ז"ל כסי' כ"ט הנכ"י
אות י"כ דאיתיה כידיה השו' מהרח"ם
ז"ל דסי' ע"ח הנ' לאחוקי ואתה עלי ממ"ש המכי"ט
ז"ל כח"מ סי' קמ"ח על עדים שהעידו על השפחה
שהיא משוחררת ואח"כ אמרו שמה שהעידו
שנשתחררה הוא ע"פי השמועה ולא רצו כעיניהם
וע"ז הביא המכי"ט ז"ל תחי"ד הך תשו' הדר"ן ז"ל
שהביאה מהרח"ם ז"ל שם נוכל לכוין דכריהם
האחרוני שלא יהיו מוכחשים לדכריהם הרשבו'
כמה שהעדים מצויין לעשות וכו' אין כזה משום
חוזר ומגיד וה"כ מצוי להעיד על מה שמעו ידעו
ושוב אך חילק דלא דמי דהתם עיקר העדות נאזר
כמקומו אלא שהם מפרשים כי דכר פרטי לבל
הבא כשהם לומדים שמעו לה הוא עדותם עדות

כלל ג"כ ה"ה מכחישים זה עדותם וכדכתב הר"ן
כל שאינו סותר את עיקר דבריו הראשו' וכו'
וכמ"ש אח"ך הולכך כל שאנו יכולים לכוין דברי
העד כדי שלא תהיה עדותו מוכחשת יש לנו לכוין
דבריו וכו' והלא אם כשמעו לאינו עדות וידעו
הוא עדות הרי סותרים ומכחישים דבריהם הא'
וכו' עכ"ל המכי"ט ז"ל ועפ"כ וזה הפך ממש
ממ"ש מהרח"ש ז"ל בסי' ע"ח הנו' ונדחק הרב
חמ"ש ז"ל להשוותם יחד כיעו"ש ולא זכר שר לתשו'
מהריק"ש ז"ל הנו' דגם עליו יעבור כוס התימה
מדברי הי"כי"ט ז"ל הנו' ומה שרצה ליישב החש"ש
כדברי מהרח"ש ז"ל דבריו לא יכונו כדברי מהריק"ש
ז"ל הנו' וכמ"ש ור המעיין היטב :

ואולם לענ"ן כרור דחילוק המכי"ט הר"ן ז"ל
הנ"ל לאינו מוכרח כלל לאחמ"ר
הרחוק לגוי את כבודו ואת גודלו כן דברי הר"ן
ז"ל ברור מלגו דאפי' אם יסתרו דבריהם הראשונים
ולא יהיה עדות כלל כל שבדבריהם האחרונים
יכולים לפרש שזה היה כוונתם בדבריהם הראשוני'
וכעובדת דב"ד השפחה שאמרו עלה דהיא משוחררת'
ואח"כ פירשו דבריהם דמ"ש משוחררת הוא ע"פי
השמועה דכבה"ג הוי מצויים העדים לטעות
ולהעיד על מה שמעו ידעו כמ"ש המכי"ט ז"ל
גופיה שם וכנו"ל ק"כ כיון דיכולים לכוין דבריהם
מאי לוכפת לן תו אם תתבטל העדות לפי דבריהם
האחרי' שאמרו דמה שהעדו הוא ע"פי השמועה
וכיון דמצוי ועכיד לוינים דטעי בהכי מוכרחים
לפרש דבריהם הא' שהיו ע"פי השמועה ואין כאן
עדות כיון שאין כוה משום חוזר ומגיד ומעולם
לא הזכיר הר"ן ז"ל שהם נאמנים לפרש דבריהם
כפרט מוכפרטים ותשאר העדות קיימת כמו שחשב
הרב המכי"ט ז"ל כמבואר בלשונו הטהור ות"ס
ולפי ע"ד המכי"ט ז"ל שכתב חילוק זה כדעת הר"ן
ז"ל מה שאין כמשמעות דבריו ז"ל כן כלל :

ולא עוד אלא לפי הנראה להר"ן ז"ל נופיה
כתבו סי' מ"ו שכן דעתו ז"ל מכוערת
שאפי' אם כדבריו האחרו' יתבטל העדות לגמרי
כיון שיכולים לפרש דבריו שלא יהיו מוכחשים
מפרשינן וכהא דשמע ואמר שהם משוחררת והוא
דהתם כסי' מ"ו נשאל הר"ן כעד אחד שאמר על
שפחה אחת שהיא זקוקה ליכם ואח"כ העיד ששמע
מפ' שמת היכם מזמן רב ונסתפקו דיכול דהוא
עצמו אמר כתחי' שהיא זקוקה ואח"כ העיד שמת
מז"ר היה בזמן והוי כיון שהגיד ודרי הוי זקוקה
וע"ז השיב הר"ן ז"ל שם וז"ל ועוד דכל כה"ג לא
מיקרי מכחיש דבריו הראשו' דלאו אמר כתחי' שלא
שמע מעולם שמת ואח"כ העיד ששמע שמת כה"ג
הוא הכחשה אבל זה לא אמר בתחי' שלא שהיתה
זקוקה ליכם וכודאי דלאו כולהו היכא דינא נמירי
שיהיו בקיאין בפרי עדותו של עד מפ"ע ויהיה
מספיק להתיר אשה להנשא וכל היכא דלא הוי
בורחייהו דהיכא למידק כי הכא יכולים הם לחזור
ולהגיד וכו' עכ"ל הנ"ל ויעב"ל והרי הכא שלפי
דבריו האחרונים נסתרה עדותו הא' שהעיד שהיא
זקוקה ליכם ולא הוי חו"מ שלא התירה ע"פי דבריו
האחרונים משום דיכולים לקיים שניהם כאחד משום
דלאו כ"ע ידעי שע"פי עמפ"ע היא ניתרת ומדברי
הר"ן ז"ל הנלע מוכרחים לאו לפ' דברי הר"ן ז"ל
שכסי' מ' שאפי' עקירת העדות לגמרי ע"פי דבריו
האחרו' עוקרים לותה היכא דאפשר לפ' דבריו
הא' שלא יהיו מכחישים לשניים כדהכא ג"כ גם
כעדות השפחה כיון דהעד העיד כאו הרב המכי"ט
ז"ל דמצוי להעיד על מה שמעו ידעו ג"כ אפי'
שלפי דבריו האחרונים שאמר שלא ראה שמועה
שמע שכשתחרים אפי' שאין כאן עדות לא חשיב
חוזר ומגיד הואיל ויש מקום לדבריו הא' עם האח'
שאינם סותרים זא"ז ואפי' אם שבדבריו הראשונים
שהעיד שהיא משוחררת הוי משוחררת ואפי
אם שפירש אח"ך דמ"ש כתחילה משוחררת הוא
ע"פי השמועה והיכא דאפשר לא יקרא חוזר
ומגיד כיון דכך דרכם של כ"ח שעל מה ששמעו
אומרים ידעו וזה נראה ברור ודברי הרב המכי"ט
ז"ל לא ירדתי לעומקם ולא"ע :

ודבי יומר לי דאחר שכתב המכי"ט ז"ל תצו'
ואת דמ"ו קמ"ל אף הוא דאה תשוכת
הר"ן ז"ל דסי' מ"ו דקרי כחיל דאין לחלק כחילוקו
הנו' וחזר וכו כסי' ר"מ המכי"ט עצמו דשם נשאל
כעניין שטר שכתבו העדים שקבל עליו החתום כ"ש
כ"מ ככל תנאיו וכו' ועתה טוענ דאומן כי מעולם
לא הוזיל דבר מזרות מפיו אלא שקראו לו שטר
ע"פ התנאים וככלל תנאי הגזרות הנו' וקראו כיונו
לבין עצמו ולא דקדק כו ואח"כ אמ"ל מודה אתה
ככל מ"ש פה ואמר מ"א וכו' וע"ז השיב הרב ז"ל
ו"ל ואם מכחישים זה זה ואו' שקבל מזי' כפי'
כמ"ש כשטר לו שכתי' ויצא מע"י אפי' לא יאמרו
שו"ר היינו נאמן וכו' כיון שכ' כפי' שקבל אבל אם
תומרים אלא קבל אלא שהודה כמ"ש הוא ז"ל דאף
אם כתי' ויצא ממ"א יהיו נאמנים דלאו כ"ע דינא
גמירי ושברי הודאה כמ"ש הוא שקבלה גופא
ורחיק ממ"ש הר"ן וכו' אתר"ק ועפ"כ והרי כאן
אאם כדברי השטר הוא נזיר שכתבו שקבל ואלו
כמה שהודו לדבריו אלא היתה קבלה אלא הודאה
אין כאן נזירות ועוקרים עדותם שבשטר והוא הפך
חילוקו שכסי' קמ"ל אם לא שנאמר שאח"כ רצה
המכי"ט ז"ל לתצו' הר"ן דכסי' מ"ו וחזר כו ממה
שרצה לחלק כדין השפחה כנלע"ד והרב ח"מ ז"ל
שם רמי אהדדי תצו' המכי"ט דסי' קע"ח עמ"ש
כסי' ר"מ ויעב להשוותם כדוחק רב כמ"ש המעיין
וזה נורם לו אלא רצה תצו' הר"ן דכסי' מ"ו שהיא
הפך חילוק המכי"ט קמ"ל וכמש"ל וכודאי אלו
רצה תצו' הר"ן דסי' מ"ו היה מכריס לדבריו שחזר
כו המכי"ט ז"ל ומעתה לא נשאר שום מקום לתמוה
ע"ד מהרח"ש ומהריק"ש ז"ל שכתבו הפך חי'
המכי"ט ז"ל שכסי' קע"ח ודבריהם אמת וא"נ
חיזוק והכי אזלא שיטת כל הפוס' הרא' ולר"ג ז"ל
וכמש"ר המעיין כספרו ס"ן ומשם כאר"ה ועדי
כאחק ושאדי כמרומים שאחרי כותבי כעניותי כ"ז
ראיתי להרב מהר"י מיוחס ז"ל בתצו' כי כאה כס'
הכהיר כני כניסין וקרב היש הגר"מ בח"מ סי'
ו' שכבר קדמני כזה שנתעורר ע"ד המכי"ט
והחש"ם ז"ל מתצו' הר"ן ז"ל דסי' מ"ו הנו' ויע"ש
והנחני שכוונתי לדעתו ז"ל שלי"ת ומ"מ משנה
ראשונה זו לא זזה ממקומה ומני ומניח דמר ז"ל
יתקלס עולמה :

איך שיהיה הדרן לכ"ד שאמר הער הפ' כתחי"ד שנתן לה ואמר לה יפה עשו כר"ק מקבלי עדותו לשולחו לימתי וכו' ופירש דבריו יפה ולכאורה דבריו הפ' כיון דיכול לפ' דבריו כחיוב לופן שיהיה וכמש"ל :

אלא דעדיין נבי מהפס משום דאכתי לא שכחן כדברי גדולי הפוס' הנו' ז"ל אלא שיכול לפ' דבריו היכא דעבידי לוכני דטעו וכ"כ לאמרי' דמנוי לטעות ולומר שנתן לה ואמר לה לפי' היכא דהאמירה היתה כעודו נותן לה ומכ"ש דיכול לפ' דבריו ולומר דלאחר שנתן לה אמר לה הרי את וכו' דכשתים זו לוכו סותר את דבריו הראשו' כלל כרס לפרש דבריו הפ' כהפך ממש שאמר לה קודם הנתינה לגמרי הפך ממ"ש כתחי' נתן לה ואמר לה זו לא שמענו מדברי כל הפוסקים ז"ל ולדרכה כל כתר ליכלה למדנו מדברי הר"ן ז"ל ומכל הפוס' ז"ל הכתוב לאחריו דהיכא דסותר כדבריו הפ' הפ' כמקום דלא עבידי דטעו לוכני לא מצי למהדר ביה וקריכן ביה כיון שהגיד וכו' וכמ"ש והכא בכת"ג דכ"ד לא עבידי לוכני דטעו בהכי כתחי' נתן לה ואמר לה במקום דל"ש לאמר לה ונתן לה וזה כרור מאד ומ"מ מידי ספיקא לא נפקא לי מהניא חזרתו לאחר כ"ד היכא דסותר הו לא :

וראיתי להרב מב"ם ז"ל בפי' כ"ט לוות הכניא מהרב כית יעקב ז"ל שכתב כיצד שהפסיקו לוזו כ"ד אי הוי לאחר כ"ד ול"מ הו לא יע"ש וכתב ס' כית יעקב הנ' לוכו מצוי תצלי לרלות דבריו בשורץ ומה הלכה זו העלה ועכ"פ היכא דסותר ממ"ש וכ"ד לפתות מידי ספיקא לא נפקא וכלל הלמור ומדובר :

ואין לנו לתן כדיון לפרש דבריו הער הזה הפ' כמ"ש כתחי' דנתן לה ואמר לה הרי את לה דכעודו נותן וכתב הכתיבה לוידה לאמר לה הרי את וכו' ולכאי יהיו דבריו שוים עם עדות הער הב' ולא הוי מוכחא עניכו כלל וכדחזינן למהרימ"ט ז"ל כח"כ סי' ל"ח שכ"כ להשוות שני הערים יחד דכגדולו יע"ש ועמ"ש עליו הרב פרי הארץ ז"ל כסי' ג' הנ"ל והרב שמן המשחה ז"ל כסי' יע"ש דזה ודאי לא ניתן לומר כ"ד כלל דכשלמא אם לא היה הער הזה עצמו מפרש דברי עצמו כתר הכי כשלולו הכ"ד כוו"ל לתה"כ דהוה מצינן לפרושי דבריו הכין כרס מאחר שהוא עצמו פירש דבריו והוא הפך ממש לאשר כרשאוכה תו לא מצינן לתן לפרש דבריו הרשאונים כדפי' להו מהרימ"ט ז"ל ולא כשוס פי' אחר כלל וזה כרור :

באופן עלה כידנו דהער הזה הרשאון דכ"ד כין אם נתפוס עיקר דבריו הרשאונים שאמר כפי' שנתן לה ואמר לה והדברים כפשטם שהנתינה קדמה לאמירה והוי שתיקותא דלכתר מתן מעות ול"מ לרוב ככל הפוס' ז"ל ותפי' שנאמר שהאמירה היתה כתב"ד לנתינה עכ"ו ל"מ וכמ"ש מהרימ"ט והפרי ח' ז"ל והגאון רחש"ל מברהם כרחם נר"ו כתשו' הרמתה הנ' שק"וט טוכח כהאי מילתא וה"ן ס' כידו המלחה יעש"כ והנה ג"כ נמלא דהער הזה הוא מוכחא מחבירו הוא הער ה"כ הכ"ו שהעיד כפשוט שכעודו לומר לה הרי את וכו'

נתן המעות כידה הפך מעדות הער הפ' שהעיד כתחי"ד וכנו"ל וכמלו מכחישים זא"ו כנוף נתינת הקי' עלמס שו"ת שהאמירה היתה לאחר מ"מ וו"ל לא כי הלא שהאמירה היתה כעודו נותן לה וכבר כתבנו לעיל דלא מצינן לתן לפ' דברי הער הפ' שכתחי"ד דכוונתו ג"כ לומר שכעודו נותן לה מ"ל וכדברי הער הב' כיון דהער עלמו חזר ופי' דבריו להפך ממש כנו"ל וכבן לכך שנאמר דחזרתו מגן שוים כיון דהיתה לאחר כ"ד ופותר לדבריו הפ' ממש וא"כ דבריו ה"ל הס העיקר וכנו"ל וא"כ הרי הס מכחישים זא"ו כנוף נתינת הקי' שהוא עיקר קיום מעשה הקי' וכיטולם ועדיפי מחקו"ד וכטלה עדותם וכדברי מהרימ"ט ז"ל ושאר רוב הפו"ס ז"ל ופשוט :

וכמו כן לפי' נתפוס עיקר דברי הער הזה האחרו' ונאמר שהס עיקר ופרושי קא מפרש דבריו הפ' ולפי' שהפסיקותו הכ"ד לפי"ה נקרא תכ"ד כיון דהדיוכים הפסיקותו לפ' דבריו הוי שאלתם נורך העדות לנד שנאמר שכן עלתה הסכמת הרב כית יעקב ז"ל ודבריו כזה כמונח שהס מוסכמת כלן חולק עליו כלל וגם לנד שנאמר שדברי התוס' ז"ל שכפ' ולולו כערות הס מוסכמים מכל מכלתי חולק כלל אצר מהס הוכיח כמיצור מהרש"ם ז"ל כפי' ט"ל הכו' שעסוקים כתותו ענין הוי תכ"ד ומנו שהרי למיהדר כהו וככל מ"ם מהרש"ם ז"ל ועצ"כ וכפי"ז דהכל נקרא תכ"ד ומנו הדרי כהו וא"כ לפי"ז דבריו הפ"ח הס העיקר ודלא כמ"ש הס פ' ישמ"ל סי' י"ד וט"ו הנו' למ"מ לכתי לא נמלטנו מהכחזה גמורה שבין שני הערים הללו דכ"ד שהער הפ' התוס' לאמר לאחר שהלולו הכ"ד לימתי וכו' כתן המעות כידה כנו"ל ותהו הפך עדות הער ה"כ שהעיד שכעודו תומר לה הרי את וכו' נתנס כידה וא"כ תדתי הס מוכחזה זע"ז והנס שלכבדי שניהס הועילו הק"י מ"מ מוכחזה כבדיקות מיקרי וממ"ן חד מנייהו מסקר לדעת קלת פוס' ז"ל עס שהס מכחישים זא"ו כמידי דלא נפ"מ לדינא עכ"ו כטלה עדותם עיין כפרי הארץ כסס"י ג' הו"ל ועד לאחרן כך' ויקרא לכרהס סי' ו' הנו' וכ"פ ז"ל ע"ש הלא כספרתם :

איברא דעדות הער הב' עלמה לינה מכוונת לכא"ו כלל דאיך יאמר דהוה תומר לה אלו הדברים המעות נתנס כידה ושוב יאמר דידו על המעות שכידה דמאומרו דידו על המעות שכידה מוכח להדיא דכבר נתן המעות כידה רק שידו מונחת עליהס והס כבר כאו לידה וכעודו ידו מונחת על המעות שכידה הוא אמר לה אלו הדברים דליכא למימר דהיה כידה מעות אחרים משלה ועלייהו קאמר הער ה"כ הזה שידו מונחת על המעות שכידה דהא ודאי ליתא כלל וכודאי שלא כיון הער לזה כלל רק על שתי המטבעות של המקדם הזה הוא שאומר הער כלתי ס' כלל כמה מזה שקודם שאמר לה המקדם הרי את וכו' כבר הניח המעות כידה לדוך ידה אלא דידו מונחת ע"ג המעות הסס כל עוד שהוא אומר לה אלו הדברים דהרי את וכו' הזה כלעצ"ד הפי' הפשוט כדברי הער ה"כ הזה כלתי ס' כלל וזה מכוון יותר למ"ש הער

הפ'

ה"ל כתחי"ד טרס שצלוהו הכ"ד לימתי וכו' ומעלי
לפ"ו דשני העדים הללו כיוונו עדותם דהחמירה
היתה לכתר מ"מ דוקא ומה שהוסיף העד ה"כ לומר
דהיתה ידו מונחת על המעות שכידה ליון ידו מעלה
ומורדת לא היתה ע"ג המעות שכידה לא לזו
מלחר דעכ"פ לדברי שניהם הנחינה היתה קודם
החמירה ומה תוסיף ידו תת כחה לא היתה מונחת
ע"ג המעות שכבר כתו לידה ושוב אמ"ל הרי לתת
וכו' כעיד יכי מונחת ע"ג המעות והגם כמהרימ"ט
ז"ל בס"כ סי' ל"ח כתב דכל עוד דעכון מכוקים
במעות ועד שלא סילק ידו לא מיקרי נחינה וע"ש
ועמ"ש ע"ו הרב פרי החדש ז"ל בס"ג הנז' וע"ש
מ"מ מהרימ"ט ז"ל כתב כן להשוות ולהסכים יחד
דברי שני עדיו שלא יהיו מכחישים וזו' כיעו"ש
וכבר כתבנו דכב"ד יון לנו וכו"ל לפרש דברי העד
ה"ל הנז' הכי כיון שצלוהו הב"ד לבתר דכריו
לימתי וכו' הוא עצמו פירש דברי עצמו להפך ממש
מ"ש כתחי"ד כמש"ל ה"כ תו לא מצינן למימר
כב"ד בעדות הע"ה הרחשונה כן ובכן עדין הס
מוכחשים זמ"ו ולא הועלנו כלום כון הס לא נתפוס
עיקר מ"ש הע"ה כתחי"ד כין הס נתפוס עיקר
דכריו הה"ל תכתי הס מוכחשים זמו' ובטלה עדותם
לרוכת הרכוותא ז"ל וכמדומה:

איברא דכך הוינן כה חזינן דכב"ד ליכא
למיקס עלה דמילתא להקל כב"ד מלד
זה דהוו שתיקה דלאחר מתן מעות כלל לכל הדכרות
והלמירות והסדדים הנו"ל משום דכב"ד מלבד
דעסקינן כדשידך כבר מקמי הכי עוד זלת נרלה
דכב"ד חשיב היה מדבר עמה על עסקי קידושיה
דכבה"ג דהיה מדבר עמה עע"ק לפי' דכתר הכי
נתן לה תחי' ולח"כ לומר לה הרי לך וכו' ולפי' לא
לומר לה הרי לך וכו' כלל רק דנתן לה בסתם לפי"ה
מהנו הקי' כידוע בפוס' ז"ל וה"ל בב"ד כיון דהיו
מדכריס עס העדיס הללו עלמס כתחי' ורלשונס
שיהיו עדיס ע"ד הקי' כנז' בקב"ע המובלע לפנינו
בשלחנו כרים לומי"ר שכן העידו העדיס עלמס
ח"כ כוה חשיב שפיר דהיו מדכריס תחי' עע"ק
וכמ"ש המרדכי בפ"ק דקי' מסס רפ"ו ז"ל דלא
כעיון שיהיה מדבר עמה דוקא עע"ק תחי' אלא
הה"נ לם היה מדבר עס לחריס בפניה יע"ש וכן
הסכימו כמה וכמה מנדולי הפו' ז"ל ח"כ ס"י ס'
וח"ג סי' ס"ו וכמהרשד"ם ז"ל ח"ה ע' סי' ג' ול"ח
ולמהר"י הלוי ז"ל סי' כ' ולמהרלד"כ ז"ל סי' כ"ג
ולהפ"מ ז"ל ח"ח סי' ס"ט וכפרי החדש ז"ל ח"ח סי'
ג' הנו' וכיוכ תכרהם ח"ה ע' סי' כ' וכמה"י חכדלאי
ז"ל סי' י' ובלדרת הלויתו ז"ל סיו"ד וכע"פ ז"ל רכו
מלמעות וכפ"י תתמר בתש"ו מהרש"ך ז"ל ס"כ סי'
קל"ו וכח"ג סי' ג"ל דהנס שלא דיבר עס הלשה
עלמה עע"ק רק שדיבר בפניה עס העדיס שיהיו
עדיס חשיב שפיר דהיה מדבר תחי' עע"ק ולפי'
נתן לה תחי' לח"כ ולפי"ו בשתיקה הוו קי' מוריס
יעש"כ ומשתמעות כל הפוס' ז"ל הכי מוכח דהכי
ס"ל וכמ"ש כן הרב לדרת הליהו ז"ל שם ולח"כ ס"ה
והוא הטעם כנר"ן דקודם נתינת המעות של הקי'
ליכא דיבורו עס העדיס תחי' שיהיו עדיס על הקי'
ונס המקדש עלמו לתר לעדיס תרלו מה בידי וכו'
כנז' בקב"ע הנז"ל וכודאי שהנערה הללו היתה

לפניהס ושמעה כ"ו כלתי ס' כלל ושוב פשטה ידה
וקבלה ממנו המעות ס"ל לתפי' שלא היה לומר לה
הרי לך וכו' כלל היה מועיל הקי' וכ"ש שגם לתר
לה כתר הכי הרי לך וכו' ודאי דהוו קי"ג כיון
דחשיב שפיר היה מדבר תחי' עע"ק וכמתכחר כ"ו
כדכרי הפוס ז"ל ויותר מהמה וכמעט ליון מי
שיחלוק ע"ו וכמ"ש מהר"י הלוי ז"ל כתפי' הנו'
יע"ש:

אמנם כד משקיפנא פורתא לשכחנא דליכא
תכרא כב"ד מלד זה ולכתי מידי ספיקא
לא נפקא מכמה טעמי תרוצי חדא דחזינן למהרש"ך
ז"ל גופיה דלא עמד טעמו כו ותכריה לנוזיה
כח"ג סי' ח' דזו הלכה העלה עס דכיון דלא דיבר
תחי' עס הלשה עלמה עע"ק לפי' שהיו דכריו לגלה
עס העדיס וכה לומר להס תהיו עדיס שלני נותן
לה זה כעד ק"ו לא מהני ולא מידי לומר דחשיב
כהיה מדבר עמה תחילה עע"ק כלל כיעו"ש וזהו
הפך ממש למ"ש מע"ר גופיה כלחתם תשו' שכח"כ
וכח"ג הנו' וכן תרלה להרב הפוסק ז"ל שהכיח
מהרחד"ב ז"ל כס"י כ"ג הל"ל דקאי כשיטת מהרש"ך
שכח"ג סי' ח' הנו"ל יע"ש וה"כ סו"ס לכתי מידי
פלוותא ומידי ספקא לא נפקא:

והו דהליכא קמן סכרת הרמב"ם ז"ל כפ"ג
דלישות ה"ח דס"ל למר דשתם דהיה מדבר
עמה תחי' עע"ק מ"מ כעינן נמי שתתרלה היא
ותלמר הן כפי' נמור וכמו שכן כירש דכריו ז"ל
מרן ז"ל כב"מ שם ועמ"ש ע"ו הרב לח"מ והמע"ל
ז"ל שם והרב יד לחרן ז"ל כפי' ז"ך יע"ש ולתה תחזה
לכמה מרכני הח"ח ז"ל שנסתייעו מזה ועשו סניף
וסמ"ך להקל בב"ד מטע"ו כמ"ש הרואה להרב
כמ"ח מוליני ז"ל כהה"ע סי' י"ד דס"ג ע"ח יע"ש
וכש"פ ז"ל הלא כפ' ע"ע לא עת הלחק פה ודון
מניהו ולוקי כתתרין וכמוכן:

ועוד נלע"ד כרור דבכל כה"ג הנ"ד כ"ע מודו
דלא חשיב כלל שהיה מדבר עמה תחילה
עע"ק כלל משום דזה שהיה מדבר תחילה עס
העדיס הללו שיהיו עדיס לינו המקדש עלמו שהיכר
עמהס שזוכת כלל רק הס דכרי וולתו שהוא לחד
מכחון וגם הוא ח"כ לא כיותר דכריו יפה עס העדיס
שיעידו עלך"י רלוכן עס לשה ולתת הניללת לפניהס
כלל רק שתס דכריו עמהס שיהיו עדיס ע"ד מלוה
ולל"מ וכמבואר כדכרי העדיס הללו שבאו כתוך
הקב"ע הבאה כשלה ולפי' שלח"כ כת המקדש
עלמו והרלה להס המעות שכידו ולמר להס תרלי
מה כידי וכו' מ"מ הרי לא הזכיר להס למה זה הרלה
להס המעות הכ"ו ולא עלה על דל שפתיו שוס רמז
שהס כדי לקדש כהס לת הנערה הוחת כלל וח"כ
נלע"ד כרור דבכה"ג דכ"ד לא חשיב כלל שהיה
מדבר תחי' עע"ק לא עמה ולא עס לחריס לפניה
ולא עס העדיס עלמס ולא חשיב נמי לחריס דיברו
כפניהס עע"ק כלל ונרע כ"ד ולא דמי לשוס מכל
נדונות הפו"ס ז"ל הס המדכריס כפרט זה לא רלוחי
כהנה כלל והדבר כרור תנלי מלד דבכה"ג דכ"ד
כ"ע לחלו ומודו דלא חשיב כלל היה מדבר תחי'
עע"ק וחזר הדין לומר לנד מהנדהיס הנו' דלדברי
שני העדיס הללו חו לפחות לחד מניהו דלמירה
היתה לחחר מתן מעות ולא הוו קי' נמוריס לרוב

ככל הפוס' ז"ל ולכל הדכרות והמדדין ומידי נדדין שכתכנו כענינותנו לעיל מידי ס"ס ומידי הכחזה כיומם לא יצאנו וכטירוף הלי ספיקא כהדי שאר ספיקות דאיתנהו ככ"ד הנאמרים כאמת מה למעלה ומה שאני עתיד לכאר כס"ד יש לנו להקל לנמרי ולפוטרה כלא נט כלל וככל האמור ומדובר מה למעלה והדכריס כיוריס :

עוד יש דיעותא דכתי אמתני ותקיפא וספק גדול ועצום הוא מאד כקידושין הללו דכנ"ד מצד מ"ק גדולי הפוס' ז"ל שנחלקו כקי' כס"ג דס"ד שהיו הכ' עדיס לכד הפך המסכמה לי לפקיענהו דכנן לאוקמי הקי' מניה לו לא כירוע וגם פה עיר עז לנו עוב"י דמצק יע"ש כן המסכימו הרכנים המדמונים מלרי דאתרין :"ל שלפני פניהו כ"ן כחרס חמור וככל אלות הכריח על כל המקדש כנגעת כל' עדיס לכד שלא כיו"ד מישראל ומתוכם יהיה כרחם הרב המרכין תורה לו נכרא כחריקוק אשר יורשה ממנו וגם מכללות היו"ד יהיו שני יחידי הק"ק והחיים אשר יעשה כודון ע"פי כ' עדיס ולא יהיה כאותו מעמד יו"ד מישראל כנו' לא יהיו קידושיו קי' לא שרירין ולא קיימין וליהוו כעפרא דארעא וכדשנ"מ ואותו כסף שנותן לאשה לשם קידושין הרי כאם הפקידוהו הפקר גמור ככח כ"ד יפה שכאם והפקיעו לאת קידושיו הפקעה גמורה וכו' כמו שכאה מכיאת המסכמת עיונו ואת כתאו' כיוך משה להרב הגדול מלרי דאתרין מהרמ"ג ז"ל כרסי' נ"ל יעש"כ וככר כתכתי כעניותי כס"ק פני יקחק סי' י"ג וט"ז דחזרה ונתייסדה והוברזה המסכמה ואת עצמה כימן הרכנים מלרי דאתרין מהרא"י ומה"ריפ ז"ל המקודמים לנו וקכרזנו כהמסכמה ואת כתוס' נופך חוזק ותוקף וכחרמות ונידויים כס"הכ הגדולה ק"ק הלועזוים תכס"ן כיום שס"ק לאחר חזרת התפילה ועלינו לתיכה יותר מיו"ד ת"ח הרשומים שכעיר כידוע וככן הנה המקדש הזה דכ"ד הנה הוא עכר על תרס ההמסכמה הלזו כזדון כנכל וכתרמיתא ואחר שכבר התרו כו כד"ן יע"ו שלא יעשה כזאת ואם יעכור יקרימוהו וכו' וגם הודיעוהו כפי' מתוקף ההמסכמה הזאת ועכ"ז עכר על התרחתם והמסכמתם והודעתם הנו' והלך וקידש כס' עדיס לכד וגם ג"כ ריקים ופוחזים כיודעים ומכירים קלמיהם לבל וידועים ג"כ לכל תוצאי עיונו יע"א יע"ו הנה כודאי הגמור דעכרייתא ודשיעת יתקרי ויתלון לפלוגתא דרכוותא דמרי וכתרתי ז"ל דאפלינהו גס נפקעין הקידושין מכח ההמסכמה הנו' שכאו דכריהס ז"ל כהמסכמתם ואת כפי' גמור שהפקיעו והפקירו כסף הקי' כתוך המסכמתם הנ"ל דכמה"ג לרוב ככל הפוס' ז"ל הופקעו והופקרו קידושיו לנמרי וכבר אני עני התרכתי כעניותי נכ' תצו' הנו"ל ושוב נד"מ ס' הכאיר נדיב לב ח"כ לנהון דורנו דאמ"ל הרב מהרד"ח ז"ל ושם קוכלה תצו' מרוכה ורחבה מצאני גדולי הדור רכני וגאוני עיר"ק ירוש' ת"ו יע"ו ושם התריכו למעניתם כרוחב מכיאתם כהמסכמת עיונו ואת יע"א הנו"ל עצמה ושק"וט כה טוכה וגללו כמיס מדיוריס וסו"ד זו הלכה קעלו דהסכמה ואת דכאתרין הנה היא מוסכמת מכל הפוס' ז"ל והרי היא שר"וק לפו"ד ולדכרי הכל ילאה נעדה ואת מאיסור תורה לנמרי דאפי' כת הפוס' ז"ל המתמידים להגריכה נט אפי' כהפקיעו כשק הקי' כפי' כתוך המסכמתם לאו אלא מדרכנן ומצוס חומרת כעלמא דוקא הוא דאייצי להחמיר וכמ"ש הפו' ז"ל הו"ד ככל"ס וע"ש ויד אהרן ת"ה סי' כ"ח הגכ"י וכתצו' רכני וגאוני ירוש' ת"ו הנו' יצ"ו וכס"ה אך יפני יצחק כ' יצחו הנו"ל וכס"ה לב נזכר סי' כ"ד וכאחר ספרן ס"ן אאמ' ז"ל ע"ש הלא כספרתם והדכריס עתיקים ופצוטים ומכוארים לעין כל חוזה :

והנם דהמקדש דכנ"ד אינו מתוצכי עירנו ואת כלל ואיכא למימר דלא אלה עליו המסכמת עירנו ואת הנו' כלל דלא ככלל כתקנות וכהשכמות עירנו יע"א כי אם התוצכים שכעיר דוקא וזה דקוק כל מאדן אחרת אינו ככלל ולא נזרו עליו הקדמונים ז"ל נזירתם והמסכמתם הנו' כלל וגם ליכא למימר ככה"ג דנותנים עליו חומרי מקום שהלך לשם כיון דהוי חומרת דאתיא לידי קולא וכמ"ש המכי"ט ז"ל כח"מ סי' ר"ו יע"ש וכ"כ ג"כ ס"פ ז"ל עיין ככנ"ה גם מ"מ כנ"ד ליכא למימר הכי כלל מלרי טעמי חדא דכבר נתכאר כשאלה דהתרו כו הכ"ד הי' שאם יעכור ויתקדש כניגוד וקרימוהו וגם הודיעוהו מהמסכמת עירנו ואת ואת כל תוקפי וגכורתה והוא סכר וקכיל עליו לפניהם ולעיניהם ז"כ הרי ככלל עתה הפעם כהמסכמתנו ואת מכח ההתרחה והההודעה הנו"ל ועיין במהר"י אדרכי ז"ל סי' יע"ש :

ועוד דכיון דהמקדש הזה דנ"ד הוא מצוצי טוכה יע"א הרי גם כטוכה יע"א ליכא הסכמה קדומה כח"ח שאוס לדס לא יקדש כי אס כיו"ד כמכואר כתצו' המכי"ט ז"ל כח"מ סי' ר' הנ"ל יע"ש מ"כ ודאי דעכרייתא יתקרי וחלה עליו המסכמת עירו ועירנו ואת יע"א כלתי ס' כלל וקידושיו ק"י ספק מדרכנן ניהו וכמדובר וזה פשוט :

באופן דמצד דיעותא ופקדא דגא לחודיה יאסור נערה ואת הנ"ד מקידושי תורה וליכא לריכה גט רק מדרכנן מצוס חומרת כעלמא דוקא וכטירוף שאר ספקות דאיתנהו כנ"ד הא ודאי דאיכא למ"ד לנמרי כלתי גט כלל כמו שכן עלתה המסכמת כל הפוס' ז"ל להקל לנמרי כריכוי הספקות כידוע והוא פשוט וכרור :

עוד יש כנ"ד דיעותא דכתי אחריתי וגם היא גדולה אפלי עד מאד והוא מצד העדיס שהעידו על הקידושין דנ"ד עצמס שגם הס עכרו על תרס ההמסכמה הנו"ל מאחר שגם על העדיס גזרו רכנן מתקני המסכמה הזאת כגזירת כח"ס על המעוברים כקידושין הללו שיהיו כהחכת שלא כיו"ד וכו' כמכואר כתוך המסכמתם הכאה ככירך משה כנו"ל יעש"כ :

והנה הכא כנ"ד כרור הדכר מאד שגם העדיס הללו דנ"ד הוזמנו להעיד כודאי תציכי דהגם דלפי דכריהס אתחזי' ורחם ניחין דכריהס שלא הוזמנו הס עצמס להעיד למקדש עדותם ואת מ"מ אחר זה הרי הס הוזמנו ונתייחדו לעדותם ואת כמכואר כדכריהס שבקב"ע הכאה כשאלתנו וזה כרור שהוזמנו להעיד תק"כ מיקרו כלון ס' כלל · ומה גם שכבר כתבו הפוס' ז"ל דיחין להחמין להעדיס

להעדיס כיומרס שלא הוזמנו רק נמצאו שם בקרקי כעלמא ועוד דמ"מ היה להם לברוח ולהמלט קודם מעשה הק"ו וכמ"ש רבני האח' ז"ל בידוע והנם דהכ"ד יל"ו מקבלי העדות ד"כד שלנו להעד הכ' דלוק יעיד כוותי לטו לזינו יודע שים הסכמה כתרס נם על העדיס והשיב להם שהות יודע שהתרס הוה תוך העיר דוקא ולא חון לעיר כנו' כקב"ע הכ"ל ' מ"מ הכל יפנה פיהו ולזין להלמיזו נם כזה לומר שנגע כזה מלחר דוקא הניזה שנעשו כה הקי' הללו היה סמוכה ממש לפתח העיר כידוע לכל ולעדיס עלמס וכודאי דמחשבת כתוך העיר עלמה כלתי ס' כלל ועוד קרוחנו מזה מדכריו נ"כ שידע מחרס ההסכמה ועכ"ז עבר עליה וכיון שהוזמנו שניהם להעיד כנ"ל הרי רוב ככל הפוס' ז"ל ס"ל דנפסלו העדיס נם לחותה עדות עלמה כמ"ש נדולי הפוס' ז"ל הו"ד בכנ"ג ויד יהרן ח"הע סי' כ"ח וכעולת שמואל סי' ה' אם נקבלו כלו כל סברות הפוס' ז"ל ועוד לחרן עין רואה כתבו' רבני ונלוזי הדור יל"ו הכלה כנדיב לב סי' ח' הנ"ל שנם המה בחכמתם הלריכו למעניתם כפרט זה נ"כ ככל הטורך ונם כמ"ח הפוס' ז"ל סי פלנינן דיבורייהו דסו"ד לו לא ונם אם נפסלים העדים לחותה עדות עלמה לי דוקא מכאן ולהבא הם נפסלים ונם אם יכולים העדים לטעון טעות שנתלני לו מוטעין ושוננין היינו לו לא על הכל הלריכו כנ"ל כיד ה' הטוכה עליהם יעש"כ נפלחות מתורתם ונם לחני עני הלרכתי קלת כעניותי ככל סניפים הללו כס' הק' סי' י"ג וט"ו הנ"ל ונס לפפתי כאומרים כל סברות הפוס' ז"ל המדכריס כזה ולין טורך כעת לנפול הדכריס ומנס כלר"ה:

באופן דכהוזמנו שניהם להעיד כנוונת דנ"ד וכנון הסכמה דלא שכעינינו ולת רבפי' לתמר כהסכמתם דפקעת ופקרת כסף הקי' ונם נזרו והח"יתו לעדיס כפי' נמור וכנ"ל רוב ככל הפוס' ז"ל סברי מרנן דנפקעיס הקי' ונם נפסלו העדיס נם לחותה עדות עלמה וכמ"ש מהרח"ש ז"ל כח"הע סי' מ"כ וכ"כ כמה וכמה פוס' רלתו' ולח' ז"ל ע"ש הלא כספריהם:

אבן מ"מ לא פליטנא עדין מפלונתא דרבוותא נם ככל פרטים הללו הנ"ל כיון דלוכא כמה מהפוס' ז"ל ומרן ז"ל מכללם דס"ל דלא נפסלו העדיס רק מכאן ולהבא ונס י"ל דכלנינן דיבורייהו יע"ש ונס ממ"ח הפוס' לי מנו טעני לשתלוין ושונגים היינו וכיולא כזה וכמ"ש כשמס לני עני נ"כ כס"ק הנ"ל כב' תשו' הנ"ל ועש"כ והמורם מכל האמור דמכל נדרים הללו מידי ספיקא לא נפקא ורלוי והנון הוא נם ספקא דנא להטרף כהדי אחר ספיקות שנפלו כנ"ד להקל ולהתירה לנמרי לנערה ולת דנ"ד כלא נט כלל ע"פי ריכוי הספקות וכמש"ל והדכריס ברוריס:

איכרא דחזינא למר הרב המכי"ט ז"ל בח"ת סי' ר"ו הנ"ל שינה לחלק ולומר דלפי' היתה ההסכמה כפי' להפקיע הקי' ומדעת כד"ח שכדור עכ"ו כנדונו היתה מקודשת כיון שזה שקדשה היה כבר משודך עמה ופשיטא דלא היתה כוונת המתקנים להפקיע קדושי המשודכת לו שהיא מזומנת להתקדש לו למחר תוך קהל ועדה וכו' שכריאה שלא היתה תקנתם אלו על מי שהוא מקדש אשה שהוא משודכת לו כלי דעת אמה וקרוביה לכל אם לא היתה משודכת לו לא היה נכלל כתקנה אם לא שפירשו כפי' שאם כולנים כו' כתקנה וכו' עכ"ל ועש"כ וא"כ כנד"ן שכבר היא משודכת לו מקודש הקי' לא נכלל כהסכמה הנ' ולא חלה עליו ולא על העדיס שלו כלל כיון דלא פורש כהסכמתנו שכללו כפי' נם על המקדש אשה המשודכת לו מקודש כמ"שיר הרוחה:

ולא עוד אלא דלא רואה אנכי כלשון ההסכמה דכתתרין אשר הוכיח כב"מ ר"סי נ"ל כנ' הנה נוכל לדיוקי מינה שפיר דעל המשודכת לו לא נזרו ולא תקנו כלל דכהנעת דכריהם כתחי"ד שם נאמר וז"ל ומלבד כי פתחיים עכרו ונעגנו אמולקיה דרב דמנגיד דמקדש כלא שירוכין וכו' עוד ואת היתה יתירה דנפ"מ חורכה וקלקולה וכו' עכ"ל ועש"ם הרי להדיא מוכח מדכריהם הללו דכל עלמם לא כאו לתקן ולהסכים כוותי אלא על שמקדשים אשה כלא שידוכין מזה הוכרר דעל המשודכת לו לא נזרו ולא תקנו כלל וכדברי הרב המכי"ט ז"ל הנ"ל ול"ב לפי"ז לכאו' אין מקום עוד להני תרי ריעותי וספיקי כתרתי הנ' כלל כנ"ד ויזדו להו לנמרי אלא ניתנו ליאמר כנ"ד כלל ואין לכטל ולהפקיע הקי' ולא לפסול העדיס מכח ההסכמה כלל כיון דאנן עסקינן כמשודכת לו כבר ונס העדיס דנ"ד עלמם ידעי לה שכבר היא משודכת לו וכמ"ש כקבלת יעדותם הנ' כשאלתנו ואו אין מקום לפוסלם כלל וכדברי המכי"ט ז"ל הנ"ל על הפקעת הקי' ה"ה והוא הטעם נ"כ על פוסלות העדיס מכח ההסכמה דכולהו אינו מטעם אחד שהוא מכח ההסכמה ובמשודכת לו לא נזרו ולא תקנו וכחילוק המכי"ט ז"ל וכאמור:

ברם אחר הרחות היטב כספרן ס"ן הפוס' ז"ל חזינא דהאי חילוקא דהמכי"ט ז"ל דס"ל למר דבמשודכת לא תקנו כנ"ל לאו הלכתא פסיקתא הוא ורכים לוחמים עליו דמלנד מ"ש כעניותי כס"הק פ"י ח"ת סיו"ד כדמ"ח סע"כ דהרדב"ז ומרן החכי"כ ז"ל פליגי עליה מסתמא כאי הנ' שהרי נדון דידהו במשודכת לו מקודש מיירי ועכ"ז אינו עלה להפקיע הקי' ולפסול העדיס מכח ההסכמה כיעו"ש נם הרב עדות כיעקב ז"ל כסי' ח"י מוכרח דס"ל למר דלא כהמכי"ט ז"ל מדלא השיגו כזה להרב החכי"כ ז"ל וכפרט דמרן החכי"כ ז"ל כבר נתן חילוק המכי"ט ז"ל הנ' כשלחומרו כב:"קג ח"הע סי' כ"ח הנב"י חות מ"ח יע"ש ועכ"ו כתשו' הרמתה הכאה כעדב"י סי' י"ו פסקיה לדיוקי דלא כאי המכי"ט ז"ל הנ' ולא חש ולא כרנש מד' המכי"ט ז"ל הנ' כלל כיעו"ש ס"מ דס"ל למר כפשוט דהאי חילוקא דהמכי"ט ז"ל לאו אלכתא הוא ופשוט:

עוד כה אנכי הרואה כעת דנם הרב מהרי"מ"ט כריה דרב המכי"ט ז"ל לא שמיע ליה כנו' לא ס"ל כאי הרב ר' אכהו ז"ל הנ"ל כלל דאזינן ליה כח"מ סי' קל"ח דנם נדונו היה כמשודכת לו מקודש ועכ"ו אאי עלה הוא ז"ל לכטל הקי' ולהפקיעם ולפסול העדיס מכח שעברו על חרם

ההסכמה ולא כיבש מד' הרב מר חכיו ז"ל כתי' הכו' דס"ל למר דכמשודכת לו לא תקנו כלל כנ"ל עם דכלל ההכמות עוכ"י שלמוניקי וקמ"ר קושטע יע"ח לא כללו כפי' כההסכמתם גם על המקדם המשודכת לו ג"כ ועכ"ז ההכימה דעת עליון מהרימ"ט ז"ל שם להפקיע הקי' ולפסול העדים מכח ההסכמה דלא כתי' המכי"ט מ"ח ז"ל הכו"ל והוח פלא אם לא שנאמר הרב תנא הוח ופליג עליה ומפני הכבוד לא רצה להכיח דבריו ולחלוק עליו כפי' רק מסתמא דדוחק עכוס הוח לומר שלא ראה דברי הרב מ"ח ז"ל ולו הוה שמיע ליה וכו' כי מי לנו גדול וכקי כמילי דאכוח כוותיה דמהרימ"ט ז"ל כידוע ג"כ דמהרימ"ט ז"ל ס"ל למר דגם הרב מר חכיו ז"ל לא סמך כתשו' הכו' דפי' ר"ו על טע"ז לחוד להחמיר שלא כהלטרפות שאר הטעמים שכתב שם שהם העיקר שלגו ועליהם סמך כתוכו נדון להחמיר כיעו"ש :

באופן דכמניכו למדים דמשנה זו דהמכי"ט ז"ל כתי' לא נשנית כל"ח אלא שאר כל הפוס' ז"ל דהמציין עוד בספרן ס"ן הפוס' ז"ל פעיניו וראה כמה וכמה שנדון דידהו דעסקי ביה דכנן גם כמשודכת לו ככר ומ"מ לתו עלה לבטולי ולהפקועי הנהו קידושי ולפסול עדיהן מכח ההסכמה ולא עלה על זכרונם חילוק המכי"ט ז"ל וכמ' כלל וכמ"ש מיר המעיין :

ולא עוד אלא רואה אנכי דגם המכי"ט ז"ל נוסיף תכריח לנזיוק כח"ת סי' מ"ט דסם יפה ליעש להרב מהר"י כי רב ז"ל שכיטל ופסל הקי' דלתו נדון מכמה טעמים ואחיות מכללה לוקי כידיה טע"ו להפקיע הקי' מכח התקנה והסכמה כמבואר דכריו ז"ל סם וכתשו' מהריב"ר ז"ל נוסיף בסי' מ"ב וכתשו' מהרלנ"ח סי' קל"ו וכתשו' מהר"מ מלבשקר ז"ל סי' ס' וכנדון הזה היה כמשודכת לו ככר כמ"ש הרואה סם ועכ"ז לתו עלה מהריב"ר והמכי"ט ז"ל להפקיע הקי' גם מכח ההסכמה הגם שלא נזכר כפי' הפקעת הקי' כהסכמתם ומכ"ש שלא נכלל כפי' כהסכמתם גם המקדם למשודכת לו כיעו"ש ותשו' זו דהמכי"ט ז"ל דסי' מ"ט הלזו מיושתמיטיקונהו לרבני וגאוני עי"ק ירום' תו' יו"ו כתשו' הרמתה הכלה כנדיב לב ס"ב ס"קטנסי' ח' שכתבו מדעתם הרחבה כדעת עליון מהר"י כי רב ז"ל כדרך לרוכה ככל מ"ש הרב המכי"ט ז"ל סם כדעת רבו מהריב"ר ז"ל כמיעוט שיחה נלה יע"ש וכיוונו לדעת המכי"ט ז"ל כיעו"ש ומוה למדנו ג"כ דכל גדולי הפוס' ז"ל הנו' שסם מהריב"ר ומהרלנ"ח ומהרמ"ח והמכי"ט ז"ל עצמו כולהו ס"ל דאין לחלק בתקנה ממשודכת לו ככר או לא וכל תפייה שוים כזה וע"כ לא פליגי אלא אם נפקעים הקי' מכח ההסכמה או לא אכל לא פלוג רבנן בין משודכת לו לאיזה חשודכת לו כלל דלא כס' המכי"ט ז"ל כפי' ר"ו הכ"ל וא"כ נמצא דכל גדולי הפוס' ז"ל הנו' חלוקים כזה ע"ד המכי"ט ז"ל שכפי' ר"ו הכ"ל וגם המכי"ט ז"ל נופיה ה"ן נסת"ר ממ"ש חיהו נופיה כפי' מ"ט הנו' וא"כ דיכא יתיב דאין מקום עוד לחוש ולהחמיר כל"ד מכח חי' המכי"ט ז"ל הנו' ואין להכניסו כלל ס' להחמיר מאחר דליח דחם ליה כלל וגם המכי"ט ז"ל עצמו לא עמד בטעמו כז כפי' מ"ט הכ"ל וגם ככר מלחי לחמוך לעיל דגם כפו' ר"ו הכ"ל לא סמך על טע"ז לחודיה כי אם בצירוף שאר הטעמים שכתבם שם כתחי"ד וכסוד"ק וכמ"ש וכרור :

ועוד נלע"ד כרור דכלל כה"ג דכ"ד גם המכי"ט ז"ל כפי' ר"ו הנו' שחולק כנ"ל שם עכ"ז חזיל ומודה כנ"ד דחיולא ההסכמה כחרם על המקדם דכ"ד ועל העדים דידיה לפיולו שהיה משודכת לו משום דזיל כתר טעמיה דהמכי"ט ז"ל עצמו שם שכ"ט לחילוקו הנז"ל הכי לאמר מר דס"ט משום דככר היה משודכת לו ועומדת להתקדש לו למחר תוך קהל ועדה וכו' כיעו"ש משו"כ כנ"ד דגם העידוכין שלו היו כהחכת אך שם יום או יומים קודם הקי' והיה כמחשך מעשיהם שלא כרצון ה' ורצון יריאיו ואינה עומדת להתקדש לו למחר תוך קהל ועדה כלל מלחר ככר הוה כשוי לשה רשונה כעיניו ומוכרע לה שלא ישא אש"ע ושלא ינישנה כע"כ כלל וגם פה העירה ככוחו לפה היתרו כו כד"ה יג"ו שחין לו רשות לקדש כניעגת אשה אחרת כלל עד שינוע לידם כתב מרכני עיניו יג"ו שככר נמר עם אשתו הת' והיתה הרש"ת ממנה ואם יעבור ויקדש כניעגת יכריזוהו כח"ח וגם הודיעוהו מחרם ומתוקף ההסכמה דכתתרין ועכ"ז חיהו דידיה עבד ושם בסתר אהלו לשדך ולהרס כתולת ישראל ע"י הפתויים והסתות להנשרה ולאכיה ולאמה אשר לה כדת מ"ת ת"כ חיפה כודאי הנמור דמשודכת כוחת חינה עתידה להתקדש לו למחר תוך קהל ועדה כלל דלא יתכן שינישוהו כד"ה לעשות כרצונו הפך הדין הפשוט כלתי ס' כלל וכודאי הגם הרבנים הקדמונים מתקני ההסכמות הנו' דעיניהו וחת ודלוכה יע"ח וכל שאר ערי ישראל טרם כל היתה כוונתם כתקנתם וכהסכמתם כמכ"ם על נדון כזה וכיוצא כזה מלבד שאר כחורי ישראל הפנויים והאריסים כלא אשה כלל ופשוטה לי מילתה טובא דכבל כה"ג דכ"ד גם המכי"ט ז"ל כפי' ר"ו הכ"ל חזיל ומודה כנ"ד דחלה ההסכמה על המקדם זה דכ"ד ועל העדים דידיה הגם דשדיך ככר כאין ס' אנלי מהטעם הלמור והוח פשוט וכרור :

וגם מלי דדייקינן כעניותין לעיל מלשון ההסכמת עיניהו יע"ח כהקעת ד"ק שלא תקנו והסכימו להפקיע ולהפקיר כסף הקי' ונזרו נח"ם על העדים והמקדם כי אם כלישה משודכת לו וכמ"ל גם אח זה יש לדחות כנקל דליכא מהקעתם הנו' שום קוכחה לזה כלל דאל"כ כוחו וטוכיח ג"כ מהקעת ד"ק על העדים ג"כ שהרי כתבו כהקעתם שמכישים עדים ריקים ופוחזים כיעו"ש וא"כ היתכן כעולם לומר שלא תקנו והסכימו ונזרו רק כלופן שהעדים הם ריקים ופוחזים דוקא הא לאו"ה לא תקנו כלל הא ודאי כדותא הוא וא"כ ה"ה והוא הטעם נמשודכת לו :

אלא דהקעתם הנו' המה כחכמתם כאו להודיע כרכים טעמם וניסוקם לתקנתם ולהסכמתם הלזו ונל מה לדייק הוטכינו ולמה כאו לידי מדה זו ומליזה קיכה וסיכות ומה רצו על ככה ומה הניע לליהם לתקן ולהסכים כזאת להפקיע ולהפקיר כסף הקי' לנמרי ולנזור נח"ם

וכו'

וכו' וע"ז הודיעו בהצעתם הנ' טעמם וטעמיס שהוכיחו בבד ולא תידוק מדב"ק בהצעתם הנ' דדוקא בכה"נ תקנו והסכימו ולא בזולת זה דכשנזרו ותקנו לא פלוג רבנן וכ"ל גוונא תקנו והסכימו כיון שם הערים שם ריקים ופוחזים כיון שם יהיו נכבדים וירחי ה' וגם לא חילקו כיון שם הצרה מצוכת לו או לא כלל אלא על הכל היתה גזירתם יתקנתם והסכמתם וכפרט דכבר פירשו דבריהם בגזירתם אחר הצעתם הנ' בלומרם שזוב אדם לא כ"ו וכו' וע"ש ומלי ליזכר דשוב אדם הוא כולל כיון שם היתה מצודכת לו או לא והדבריס ברורים:

באופן מצד זה שהיתה מצודכת לו קודם הקי' כב"ד לוכת תכרת להני תרי ספיקי בתרתי ולא יגרע ולא יורע כחם מפני הצדוכין שקדמו כלל והנה הנם ספיקות גדולות ועצומים מאד לשר מכחם ילאה נעריך זו דב"ד מליסור תורה לגמרי וכגירוש שאר ספיקות הניתנים למעלה וכבעיון מימר לקמן בם"ד שו"הד נותנת להקל עליה לגמרי ולפוטרה בלתי גט בלל לפי' שלא במקום עינון בלל כיון דלסיר עלן לאחמורי עלה להצריכה גט שלא לפוסלה לכהונה ומשום שאר טעמי תריני שכת' הפוס' ז"ל וכבר הארכתי בענינות גם כזה בם"ה פני ויצחק ח"ח סי' י"ג ועש"ב:

אשר ע"פי שני הספקות הלא' הללו ניעולים לנחנו נ"ב ממה שהיה מקום להחמיר בב"ד לפי' שהצדים הללו דב"ד הם המה מכחישים זל"ז בחקירות ובדיקות וגם אמרו חיני יודע בחק"ור כמש"ל וגם לפי' לגד שנאמר דתרוייהו מודו לו חד מניהו דהאמירה הסרי לת וכו' היתה לבתר מתן מעות וכמש"ל עב"ז היה מקום להחמיר מצד פלוגתת דרבותת ז"ל דלפלינו בערים המכחישין זל"ז בעדות קידושין דלוכת כמה פוס' ז"ל דס"ל דלת בטלה עדותם לגמרי דדל מהכת שהרת חדת מניהו האומר חיני יודע בחק"ור והמכחיש לחביריו בחק"ור והאומר דהאמירה היתה לאחר מ"מ לכתי פת גבן הצד הב' שהניד כהונן בקידושי לשה לרחובן דב"ד וחזינן לכל הפוס' הת' ז"ל דהחמירו בקידושי ע"ת להצריכה גט עם דיוק הרחצו' ז"ל ס"ל כפשיטות דלת חיישינן לקי' ע"ת עכ"ז בלסור ערוה החמורה חיישי רבנן לכל הסברות להחמיר כידוע וה"כ גם כב"ד הנה מקום לחום לסברת כמה מהפוס' ז"ל דס"ל דגם בצדים המכחישים זל"ז בחקי"ר וכנוף הקי' עצמם לת בטלה עדות שניהם דלכתי חיישינן לקידושי ע"ת וכבר הביא מ"ח הפוס' ז"ל כוה הנחון הלמיתי החק"ל ז"ל בס"ה סי' ך' כדמ"ה ע"ג ועש"ב:

והנם גם ספק דפלוגתת דרבותת ז"ל הלזו נוכל להכניסה בכלל הס"ס דכפלוגתת דרבותת שנפלו בגדון זה וכמ"ש בן הרב הקדוש מופת הדור מהרח"ף ז"ל בס' חיים ושלום ח"ה סי' כ"ב וע"ש מ"מ הנה לפתי דהשתת דלת דלשתכחו בב"ד נמי הני תרי ספיקי בתרתי שהם המה ריעותי דרבי וכנו"ל בב"ה ומלי יודו כ"ע דלת חיישי' תו לקידושי ע"ת בלל דמלבד דהת קמן דחבירו הער מכחישו בחק"ור דבות וכנו"ל עוד בה גם בדידיה נפל בו הספק הענוס הנ' שם נפסל גם לעדות זה ג"כ כיון שעבר על חרס ההסכמה וכשברת רוכב הפוס' ז"ל דס"ל הכי וגם שם נפקעיס הקי' עצמם מכח שעבר ומעל המקדש בחרס ההסכמה וכשברת רוכב דרכוותת דס"ל הכי וכבל מצ"ל:

וכבר הסכימו הפוס' ז"ל דהגם דחייש' להחמיר לקידושי ע"ת מ"מ היינו דוקת היכת דליכת ריעותת ופקפק לחריכת בלל כרס כדאיכת ספק וריעותת לחריתי בהדי הסוס ספיקי דפלוגתת בקידושי ע"ת לב"ע לת חיישינן תו להחמיר בלל כידוע בספרן ס"ן דחצו' ופח' ז"ל הלת בס' לת עת החסק פס ועמ"ש בזה הרב ויקרת מכרסם ז"ל בח"ה סי' ו' וקרב ערך השולחן ת"ה סי' מ"כ ועצ"כ:

וכן רחיתי להנחון הרב מהרר"ת קוכו ז"ל בספרו הנחמד והנורת שער חצר הנד"מ בעת כתצו' ת"ה סי"ס ל"ת בדמ"ד ע"ת וע"ב דחחר שהכית סניפים דשייכי להקל בב"ד מחמת לשון נרוע של הקי' ופיסול עד לחד דבב"ד הנוגעי' בדבר מחמת שכרו שוב לחת ולייתי מתניתת כידיה הני תרי ספיקי בתרתי הנ"ל הכחיס מכח ההסכמה הן משום הפקעת הקי' והן מצד פיסול הצדים בב"ל וכתב על שני הספקות הנ"ל שהם ריעותי לגופי' ותקיפי טובת בהנך תרי סהדי וכו' ובסוד"ק כתב וז"ל ומלחר שכן דחיכת כל הני ריעותות בב"ד ויש לעצות ס"ס להתיר ניעולים לנחנו ממה שהיה מקום לפקפק בב"ד שלת להקל מצד נריעות הלשון וכו' דלפי"ה חין להקל משום דהכת בב"ד המקדש והמתקדשת שניהם מודיס דבתבוונו לשם קי' וכו' וכן רחיתי כתצו' יעקב ת"ה סי' כ"ד דהגם דבב"ד היו כו כל הריעותות הנ"ל בלשון הקי' עב"ז לת רצה להקל משום הט' דבתבוונו לש"ק שניהם ועוד טעם כ' שהיה שם בב"ד שהיכר המקדש חיוה הבריס מקודש וחתי עלה מדינת דהיו מהבריס עע"ק ביעו"ש ונלמר דהתם בב"ד היון שבתבוונו שניהם לש"ק ועוד דלוכת טעמם דשדיך דחציב כמדבר עע"ק לדעת כת מבוותת וחין לנו להקל דהגם דהלשון נרוע טובת כדחמרין דמ"מ כיון דלית לן הני ריעותי לחריני מצד פסלות הצדים וכמש"ל הת ומלי שפיר מקולינן ויש להתיר כלי פקפוק וכמ"ש הרב לסיר יעקב שם דהגם דלת סמך עצמו להתיר מה"ט תריני דנריעות לשון הקי' משום הכהו תרי טעמי דהוו בב"ד לי משום דתבוונו שניהם לש"ק לי משום דהיו מהבריס תחי' עב"ק מ"מ מטעם פסלות הצדים דהוה בב"ד סמך עצמו להתיר כשופי וכיב"ם וחלן נמי בב"ד הת בריוכ דמצדה פסלות הצדים לבד יש לנו כדי להתיר בס"ס טובת וכפרט בהצטרף גם הנהו ספקי דנריעות הלשון פשוטת ודלי דיש להתיר בשופי הכל כדחמרן לעיל ת"ה לכפול הדבריס עב"ל הטהור ועצ"כ:

ובכן חוק לחן נמי בעקבותהם נזיל ונלכה בלורתותיהם ונלמר דה"ה ה"ב בב"ד דהגם דהיה מקום להחמיר בב"ד בכל הספקות והריעותות הרחצותת הנ' לדעת כת הפוס' הלח' דחיישי לקידושי ע"ת לפילו בהכחצתו מחבירו וכפרט בצצניהם הלים ודחצה מודיס דתתבוונו לשם קי' ע"ז הצדים הנ' דיש לחוש ולהחמיר לדעת הפוס'

הפוס' ז"ל המחמירים בקידושי ע"מ לפי' היכא שחכירו מכחישו כחק"ד דו"ו בעיקר הקידושין וכנ"ל הכא לחת דמ"מ כיון דחיכ לן השתא הכא הכי תרי ריעותי וספיקי כתרתי הנ' מצד הפקעת ה"י ופסלות העדים מפאת חרש ההסכמה וכנ"ל הא ודאי שפיר מקילינן ויש להתירה לגמרי כלי שום פקפוק כלל וכהסכמת שני המאורות הגדו' הרב מאיר יעקב והרב מהרש"ק ז"ל הנ' שכ"כ על כ"ד וכנ"ל ובהצטרף לזה כל הספקות והריעותי' דלעיל נהנו כל"ד פשיטא ודאי דאין מקום לחוש עוד ולהחמיר משום גד ספק כלל וכלל הלמור ומדוכר:

ואתה תחזק עוד להגאון גדול הדור הג"ח מהרר"א קוכו ז"ל הנ"ל שם בסי' כ"ט מ"ש מני"ר ז"ל כדין המקדש בע"א וכרוחב מכוונתו האריך למעניותו כיד ה' הטובה עליו ועצ"כ נפלאות מתורתו כרוך שחלק מחכמתו ודבריו נלמנו מלא וחוסס נריכים חיזוק כלל כ"ש נעמני חני הדל בשפי וממנו נקח נוכין ונדון לנד"ד דכל ד"ק מיסך שיכי לנ"ד וכמ"ש שיר המעיין ג"ל להכפיל הדבריס מעלמס מכוחריס וכפרט דכנ"ד דשחכח כיה יותר מחלחת ספיקי טוכא וכמש"ל הנה כודאי הגמור דגם הגאון מהריט"א ז"ל המחמיר וחיים לה מני"ר להקל אפי' כחלחת ספיקי לפי מה שהכין כדעתו ז"ל הרב הגדול מהרח"ק ז"ל כמ"ש בסי' ע"ה ולזה גם מני"ר מהרח"פ ז"ל נופיה רהיט לחתריה להחמיר גם בנ' ספקות וכמ"ש בספרו הכחיר חיים ושלום בסי' ק' וכ"כ ועצ"כ עכ"ז הנה הוא עלמו שם בס"סי כת' להדיא דכד' ספיקי גם הוא יורה יורה ידין ידין דיש להקל כשופי לגמרי כיעו"ש כ"ש דיתיר כשופי כדאיכא טפי מד' ספיקי טוכא וכנוונא דל"ד כנ"ל וכ"ש לדעת הגאון מהרש"ק ז"ל בס"סי כ"ט הנ"ל שכתב ע"ד הרב מהרח"ק :ז"ל שחילק כדעת מהריט"א ז"ל לדוקא כחיסור ערוה החמורה הוא שהסכימה דעתו ז"ל להחמיר בנ' ספקות וכגדון מהריט"א ז"ל דכסימן ע"ה משמ"כ כשאר חיסורי תורה שאינם חיסור ערוה וכגדון מהריט"א ז"ל שכתי' י"א התם יש להקל בנ' ספיקי וע"ז כתב עליו הרב מהרש"ק ז"ל שם דלא השגיח היטב וכו' יע"ש שהסכימה דעתו הרחכה כדעת עליון מהריט"א ז"ל דגם כחיסור ערוה יקבו"ר ול"ו ידע מהריט"א ז"ל דיש להקל בנ' ספקות אלא דשאני כגדונו דשי' ע"ה דהתם חיכא דעתו מרן ז"ל דס"ל להחמיר וס"ל למר מהריט"א ז"ל דלא עבדיכן ס"ס להקל נגד דעת מרן ז"ל ועצ"כ:

והנה אמת שגם אני עני כס"ה פני יצחק ח"א סי' י"ג דע"כ ע"ד וכסי' ט"ז דל"ח ע"א כן חילקתי כעניותי כדעת עליון מהריט"א ז"ל להשוות דברי עלמו יחד ככל מ"ש הרב מהרח"ק ז"ל וכנ"ל וכו כפרק ראכו לא ידעתי שכבר קדמני כחי' זה הר"ב מהרח"ק ז"ל גם כתר הכי נר"מ ספר הכחיר נדיב לב ח"ב למוה"ר רפא"ל מהרד"ח ז"ל וחזיתינהו לרבנן גאוני דורנו רבני ירוש' ת"ו יצ"ו שם בס"ה ס' ח' שכ"כ כדעתיה דהגאון הרב מהריט"א ז"ל כיעו"ש גם כעת נד"מ ס' ושמ"ל ורחיתי כב' תצו' ס"ה שכ"כ משמיה דמני"ר

דודאי ופשוט הדבר מאד דאין שום מקום עוד לחוש להחמיר כלל וכל המחמיר עליה כגבי חיובו אלא מן המתמיהים ועוונו יפה כמ"ש הגאון רמ"ל ז"ל וכמדומה:

עור יש לעיין ולפענ"ד דסכירת המרדכי ומהרי"ו ורמ"ה והסמ"ע ז"ל בח"מ סי' ר"ח דס"ל דאפי כשכבש אלא למכור לחוה דבר ועבר ומכרו המקח בטל דכל מילתא דאמ"ר לית תעביד אי עביד ל"מ יע"ש ומהרשג"ח ז"ל בח"ת סי' כ"ד ומ"כ וס"ח ולוקח חוק למקדש כב' עדיים לבד הכיון דאיכא הסכמה בחרס אלא לקדש כב' עדיים וכו' ועבר וקידש לית להאי מעשיו וסניף מיהא הוי לתד"ת יע"ש וכ"כ מהרש"ך ז"ל בח"ת סי' וק"ן והריטב"ט ז"ל ח"ה סקל"ח דעפ דכתבי"ר מהריט"ט ז"ל אפ נמנם ע' מ' כקוד"ק עשאה סניף וס"ס להקל יע"ש וכבר מרן החכי"ב ז"ל בכנ"ג ח"ה סי' כ"ח הנב"י חוק נ"ן דתריך כזה יעש"כ נפ רשיי לבמה מרכבי ונדולי הלחמ' ז"ל שעשו נפ הס בנדונות דידהו סניף וס"ס ע"פי סברת וזת להקל כמ"ש הרואה להרב שמן המשחה ז"ל בסי' ס"ח ופס בסי' ס"ו דמ"ג ע"ד בד"ה וכפי"ז נראה וכי יע"ש ומה שנטה דעתו ז"ל פס לבאורה לדחות טעם זה ממ"ש הרב מהרש"י ז"ל דהרמב"פ ז"ל ס"ל דהלכתא כאחיי דאי עביד מאני ואיכ דאחו יעש"כ הנה עין רואה להרב שער המלך ז"ל בה' גירושין כדכ"ח ע"כ שפס הוא ז"ל הכריח כפלפולו דפס הרמב"פ ז"ל פסק כדבא דאי עביד ל"מ יע"ש כ"פ מה שחשם עוד הרב שמן המשחה ז"ל פס לסברת הרב מהרש"ק והרב ד"ן והרב נודע ביהודה ז"ל דס"ל דכעדות נטיון וקי' נפ המרדכי וסייעתיה מודו דאי עביד מהני יע"ש הנה מלבד להקת הפוס' ז"ל דאיתיה הוא ז"ל אתס דפלגן בהדייהו וס"ל דכל אפייה שוים לדעת המרדכי ודעימיה ז"ל ונפ כעדות נטיון וקי' ס"ל דאי עביד ל"מ יע"ש עוד וזת הרואה ירחה לבמה ובמה פוס' ז"ל שהביאו אלי סברת המרדכי ודעימיה לסניף להקל נפ כעדות נטיון וקי' כנוסח הכ"ד כדיוקא הרואה להרב נשמת חיים ז"ל בתשו' ס"הע סי' ז' ולהרב ויקרא לכרתם ז"ל בס"הע ס"סי וכתב שם שזה סניף גדול להקל יע"ש וכן ירחה הרואה עוד לבמה אח' ז"ל לא עת הלקף פה וע"ע בתשו' נדיב לב ח"ב ח"מ סי' ט"ו ומ"ה מ"ש כזה מני"ר ורבני שלוניקי ז"ל יע"ש וא"כ נפ מנן בדיוק נילף מנייהו לענוש סניף וס"ס להקל בכ"ד נפ מלא טעם זה כיון דהמקדש הנו' עבר על החרם של הסכמה שבעירנו ועירו יע"א ואם עביד ל"מ ובסברת המרדכי ודעימיה ז"ל הנו' ל וכמדוכר:

ומלבד דהמקדש הנו' דבכ"ד עבר על חרם הסכמות וכנו"ל עוד זת היתה כרואין וה המקדש דכ"ד שעבר נ"כ על השבועה שנשבע לאשתו רפ' ככתובות שלא יצא לשה לחרת עליה וכו' וכנו"ל ובעת עבר על שבועתו ויקידש לעניו אא"ע ולאו לדעת המרדכי ודעימיה דס"ל דאי עביד ל"מ וכמ"ש:

איברא דחזינן למרן ז"ל בתשו' א"הע סי' גיטין סי' י"ב ולהרב המבי"ט ז"ל בח"ה סי' של"ד ולמהרשד"ם ז"ל בריו"ד סי' ל"ה ס"ל

להחיל דקידושין לאו בכלל נשואין נינהו וע"ש וכ"כ הרדב"ז ז"ל בתב"ד הבב"ה בא כיו"ב סי' רי"ו אות י"ז וע"ש וע"כ לדידהו ולשטתייהו בכה"ג דכ"ד שנשבע לאשתו היינו שלא יצא אא"ע וכו' ולא נשבע לה שלא יקדש אא"ע ג"כ אם עבר וקידש אא"ע ולא נשתה עדין לית הוי עובר על שבועתו כלל כיון דחזין קידושין בכלל נישואין לדעת כל גדולי הפוס' הנו' ז"ל וכנו"ל וכן רשיטי להרב מבתב מילויו ז"ל בשער ח"י סי' כ"ב שכתב שכן דעת הרשב"ח והר"ן ז"ל ועי"ש וכ"כ הרב שער המלך ז"ל בפ"ח מה"ג דיו"ב שכן דעת הרשב"ח בתשו' הביאה מרן ז"ל בב"י ח"ה סי' ז"ך דלמר תקרת נשואה עד שתכעל לו תכנס לחופה ועי"ש הרי להדיא דס"ל להרשב"ח ז"ל דקידושין לאו בכלל נישואין הוו ועי"ש:

ואגב חורחין הוק' לי לפי"ז עמ"ש הרב שער המלך ז"ל בעמו כפ"ו מה' יבום סי"ח דאיתיה התם מ"ש הרשב"ח ז"ל בחי' כפ"ק דיבמות בהיות המגרש אח אשתו ע"מ שלא תנשאי לפ' ועמדה ונשאת לאחיו ומת ונפלה לפניו שבתב הרשב"ח ז"ל שם דאפי' היה עומה חולצה ואין לחני קורת בה כל שאינה עולה ליבום וכו' דהרי זה כעודרת הלאה וכו' עכ"ל ותמה עליו הרב שע"ה ז"ל שם דשאני התם דקידושין תופסים בחייבי לאוין משא"כ כשע"מ שלא תנשאי לפ' דלא תפסי בה קי' דקאי עליה כיוסור ערוה וכו' עכ"ל יע"ש ותתמה טובא דשכח ח"ו דכרי עצמו מ"ש בה' גירושין הנו' כדעת הרשב"ח ז"ל דס"ל דאין קידושין בכלל נישואין כנו"ל וא"כ כיומר ע"מ שלא תנשאי לפ' וכו' הא ודאי דתפסי בה קי' אלא דחייב להוציאה דומה ממש לחייבי לאוין ולנודרת הנאה דתפסי בה קידושין ולכאורה דכריו פל"ע וו"ל כדוחק:

ושו"ר להגאון החק"ל ז"ל כיו"ד ח"ג כד"פ ע"ב שהב"ד השב"המ ז"ל הנו' והשיגו בפשוט גמור דכע"מ שלא תנשאי לפ' אין תירוסין בכלל ומשכ"כ הרשב"ם בסי' קל"ט יע"ש ולא זכר שר פה דזה כמש' שנוי אי תירוסין בכלל נשואין הו לא ועדיפא מנה הו"ל לאותובי עליה דהרב שע"ה ז"ל מיניה וביה וכמש"ל:

עכ"פ לדחקן עלה לדעת כל גדולי הפוס' ז"ל קלנו לא מיקרי רחוכן זה דכ"ד שכרין על שבועתו שנשבע שלא יצא וכו' ולא נכנס זה בכוג דכל מילתא דאמ"ר לית תעביד וכו' כיון דאין תירוסין בכלל נישואין וכנו"ל:

אמנם הרואה ירחה דאין זה מוסכם מכל הפוס' ז"ל דמלבד דמרן החכי"ב ז"ל בכנ"ג ח"ה סי' ח' והכי"ד הרב נשמת חיים ז"ל אם שכתב הרב מהרי"ט ז"ל בתשו' ח"ה סי' ת"ק ומ"הרמ והרב כ"ו ז"ל כולהו ס"ל דתירוסין בכלל נישואין הוו יע"ש עוד ואת"ל דהרואה ירחה להרב החסיד מהר"י אלנאזי ז"ל בתום' דרכנן סי' ולהנאון מר בריה הרב מהריט"ח ז"ל בשמחת יו"ט סי' ל"ח הוכיחו כמיסור מדברי התום' ז"ל שכפ' המגרש דפ"ב דס"ל להדיא דאי' בכלל נשואין יע"ש ח"כ הרי תשכחן דהתום' ז"ל וכמה גדולי הפוס' ז"ל דס"ל דתירוסין בכלל נישואין ולדידהו נפק"ל לדינא דאם נשבע שלא יצא ויוצא לכר מיקרי עובר על שבועתו ולדעתם ז"ל

כאנו

כתנו לפ' תמרדכי ודעיימיה דס"ל דאי עביד לית מהכי וכטלי קידושין וכנו"ל ועפ דחזיתי להגהות החק"ל ז"ל בפ"ק יח' שדקה הריטה הנו' מדברי התוס' ז"ל הכ"ל יע"ש ותו חזיתי להרב נשמת חיים ז"ל פס שהכריע דליכא דאיכ מד' התה"ד והרב כ"ו ומהריב"ל ז"ל ודלית כהרב כנ"ה הנ יעפ"כ מ"מ מידי סברת הכנ"ה ומהריט"ץ ז"ל לית יגאנו ולדעתם ז"ל הנה אמת דהתוס' ז"ל וכל גדולי הפוס' ז"ל סברי מדין דאירוסין בכלל נישואין כנו"ל ותו דגם הרב נשמת חיים ז"ל פס הודה למרן החכי"ב ז"ל שדעת מהר"ם ז"ל ודאי דהכי הוי דאירוסין בכלל נישואין יע"ש:

נמצינו למדים דהאי כללא אי אירוסין הוי בכלל נישואין כל' בני אדם אי לית בהו כמ' הוי שנוי בין גדולי הפוס' ז"ל ולדעת כת הפוס' ז"ל דס"ל דאירוסין נכלל בלשון נישואין ק"כ כשנשבע שלא ישא פס הקידושין הוי בכלל ואם עבר וקידש כאנו לסברת המרדכי ודעיימיה ז"ל דאי עביד ל"מ וכמש"ל וע"ע להרב הקדוש מהרח"פ ז"ל בס' הכתיר חיים ושלום ס"הע סי' כ"ב שכתיב בב"ד מת' הפוס' הנו' אי אירוסין בכלל נישואין או לית עפי"ד הכנ"ה יע"ש וע"ע בס' זוכרנו לחיים ח"ב ס"הע אות ג' סי' כ"ט מ"ש בזה יע"ש ופס דכתיב רוב בכל הפו' ז"ל חולקים ע"ז ופ"ל דכתב"ג דכדה היסור מלבו אי עביד מהני ומרן ז"ל מכת הסוברים כן כמ"ש בס"הע ח"מ סי' ר"ח יע"ש מ"מ למאי דקמן סניף גדול מיהת הוי וכדאשכחן הכי לכמה פוס' ז"ל דעשאוהו סניף ומירפוהו לס' זה עם שאר ספקות דנפלו בכדוגותא והסכימו להקל לנמרי וכמש"ל ודון מנייהו ואוקי באתרין וכלל הימור ומדוכר:

עוד יש בב"ד סניף אחר להקל לנמרי בנירוף כל הנו"ל והוא זה דאחד מן העדים הנ"ל כתוך עדותו שהעיד בב"ד הנו' הודה בעדותו הנו' שאתו שכר בהיותם בגויה והוא עשוי מסתם ייגס כלתי ס' כלל וגם עדות הרב הס"ד מעיה"ק נפת"ו יע"ו הכתה בשאלה שהעד הנו' הודה לפניו ולית כוס שאתה יין נסך וכמה עבירות חמורות רח"ל והגם דימת דלית נפסל לעדות בהודאת עצמו מפוס דאין אדם מפיס עצמו רשע וכידוע מ"מ הרי יש לפניו עוד עד אחד שלית שתקבלה עדותו עדין והוא מוכן להעיד על העד הנו"ל שלפניו שאתה יין נסך גמור כמה פעמים מקודם שהיו מעשה הקידושין הנו' ובדאיכא הודאת עצמו ועד אחד מעיד עליו כנו"ל הנה נודעה סברת רמב"ן ז"ל בסי' ז"ך רי"ד ע"ג ובדק"ח ע"ד דס"ל למר התם דבהודאת בבע"ד ועד אחד המעיד עליו ג"כ מפיס עצמו רשע ופסול לעדות ולשבועה עפ"י עצמו ועד אחד שעליו יע"ש וכ"כ בשמו המרדכי בפ' חזקת דכ"ג סע"ג יע"ש וכ"כ מרן החכי"כ ז"ל בח"מ סי' ל"ד הנ"ה לות ז"ן מפס הרשב"ץ ומהריב"ק ומהרשד"ם והמש"פן ז"ל יע"ש וכ"כ הרב חס"ד ז"ל פס דהכי ס"ל נמי להדב"מ ז"ל בפ"ח סי' ה' דלית כהרב"ד ז"ל בפ"ח סי' כ"ט דפליג בזה יע"ש וכ"כ הרב ערוך השולחן ז"ל בח"מ סי' ל"ד הנ"ל שכ"ן שהוא דעת הרי"ף ז"ל בתשו' הביאה הטור בסי' פ"ז וכמ"ש הכנ"ה גם שם ושכ"כ הרב דברי חמת בקונט' ד"ל בדעת הרי"ף וכו' יע"ש וכן רחזיתי להרב בני מעשה מנח"ה ז"ל בהל' עדות סי' ו' דחזיתי התם מ"ש הרב כנ"ה בס' בתב עליו דתשתמיט מניה דברי רחב"ן ז"ל הנו"ל וגם שם תמה ע"ד הרב ד"ת ז"ל שלית וכר מ"ש הכנ"ה בס' ל"ד וגם תמה על מ"ש הגאון הרב בודע ביהודה ז"ל בס' ע"כ דפ"נ ע"ד שכתב בפשוט דלית כרחב"ן ז"ל ועש"כ הרי לפניו רחב"ן וכל גדולי הפוס' ז"ל הנו"ל דס"ל בפשיטות דבעד אחד והודאת עצמו מפיס עצמו רשע ונפסל לעדות וכנו"ל וה"ה והוא הטעם בנד"ד דבהודאת עצמו לפני הב"ד והרב הס"ד הנו' נר"ו ועד אחד המוכן להעיד עליו שאתה יין הנה הוא נפסל לעדות ובטלה עדותו זאת לגמרי וכמבואר:

אלא שרחזיתי בס' ס"ן הפוס' ז"ל שאין דין זה מוסכם רבים לוחמים ע"ז עד שאני תמיה ע"ד הרב בני מצה מנח"ר ז"ל הנו' ס"ד שכ דאין חולק ע"ז ודיבר קשות בגנות הגאון הנו"כי ז"ל דח"ו טענה כ"ה וכו' ומי לנו גדול מרחב"ן דסל"ה לענין דיוק עב"ל יע"ש והוא פלא עצום עליו ועל דבריו ז"ל הללו שלא זכר שר דרבו החולקים ע"ד רחב"ן ז"ל הלא המה התוס' ז"ל בפ"ק דקדושין ובמ"ש הרב פ"מ ז"ל בח"ת סי' פ"ט יע"ש וכן דעת הרב בית שמואל בסי' קט"ו סקכ"ד ובח"מ סס סקכ"ח יע"ש וכל הפוס' ז"ל שהחקו בדברי הרי"ף ז"ל שכתבו הנו"ל סס בח"מ סי' ע"ו כולם חולקים ע"ז ולית אחד בהם שכ' כדעת הרי"ף ז"ל דס"ל כרחב"ן ז"ל וזולת הרב כנה"ג ז"ל שכ"כ בדרך לפסר ובמתך לחריו הרב ד"ח ז"ל ובנו"ל גם מ"ש הרב כנ"ה בסי' ל"ד שכן דעת הרשב"ח וכו' כנו"ל בכר תמהו עליו הרב חס"ם והגאון החק"ל ז"ל בזיו"ד ח"ת סי' קל"ג שדברי הרשב"ח ומוהרי"קו וגדולי הפוס' ז"ל הנו' אינם עניין לשיטת רחב"ן ז"ל בלל דלית חיירי לומהו ז"ל לענין לפוסלו לעדות בלל רק לענין לפסלו לשחיטה וכיוצא מאחר שחזרו מכחישו יע"ם וכ"כ הגאון החור"ות ז"ל סי' פ"ו בתומים סקכ"ו שדעת רחב"ן הוי הפך פתמות דברי הרמב"ם והרשב"ח וש"פ יע"ש הגלמד מזה דרכו החול' ע"ד רחב"ן ז"ל ודעיימיה הנ"ל ונמצא דפיסול העד הזה דבב"ד ע"פי הודאת עצמו ועד אחד המעידו כמת' הוא שנוי ולרבותא הנ"ל ז"ל אינו נפסל בלל ובחזקתיה קאי כיון דליכא רק עד אחד והודאת עצמו ואין אדם נפסל לעדות ע"פי עד אחד וגם לא ע"פ הודאת עצמו דאין אדם מע"ר וכשיטת רוב הפוס' ז"ל הנ"ל ודלית כרחב"ן ודעיימיה ז"ל וכמבואר:

אבן מ"מ מידי ס' דצלותא דרבותא ז"ל לית נפקא ולשיטת רחב"ן וסייעתיה ז"ל הרי העד הזה הוא מאיר דבב"ד נפסל לעדות ואת ע"פי הודאת עצמו ועד אחד המעיד עליו וכנו"ל וכבן ממילא בטלה בל העדות דב"ד לנמרי כיון שהוזמנו ונתיחדו בתר הכי שניהם יחד להעיד בב"ל ויוצ שנפסל אחד מהם בטלה גם עדות העד הב' כדקי"ל נמצא אחד מהם קרוב או פסול בטלה בל העדות ואין בהן אפי' מקדם בעד אחד בלל והגם שהרב בב"ה ז"ל בח"מ סי' ל"ו הב"ה אות ק' קביה סברת יש מורים שלמדו מדברי התוס' ז"ל

דס"ל דהע"פי שנמצא אחד מהם קרוב או פסול לא
יזמרו דנתבטלה כל העדות אלא דלא הוי כב' עדיס
לכל לעד אחד מיקח מהני וא"כ אכתי יש לחוש לכת
המחמירים להמקדש בעד אחד וע"ע להגהות הרב
שב יעקב ז"ל בתשו' ח"ה סי' מ"ם כזה יע"ש מ"מ
כבר הסכימו כל רבני הזמן ז"ל דאין לחוש לס' זו
כלל וכהוזמנו שניהם לעדות זאת ונמצא אחד מהם
קרוב או פסול אין כאן קידושין כלל וכמו שרמזתי
להגהות מופ"ה מהרי"ח קוכו ז"ל בס' המר"מ
שער אשר בתשו' ח"ה סי' ל"ח שכ"כ בפשיטות
וכן רזה בתשו' מכיר יעקב ז"ל בח"ה סי' כ"ד
דקמ"ג שחפץ וקבץ כל הנזדך כזה יעש"ב עכ"ל:

נמצינו למדים דגם מלד פיסול העד הזאת
כנ"ד בהודאת עצמו ובעדות העד אשר
מוכן להעיד עליו שרזהו כמה פעמים שותה יי"ן
לפניו כנ"ל ודיבו תלוי בפלוגתת הרבותת קמאי
ובתרוי ז"ל כנ"ל הויא בערה זאת דנ"ד ס' מקודשת
דוקא ובעירוב שאר הספיקות הנ"ל הדין פשוט
להקל לגמרי להתירה בלא גט אפי' אלא במקום
עיגון כלל וכמ"ש הגהות מהרי"ק ז"ל בס"ה שער
אשר ס"סי כ"ט הנ"ל ויעש"ב:

והנם שהודאתו של העד הזה ועדות העד
המוכן ומזומן להעיד עליו אינו אלא
שאתה יי"ן לרוב מאד ואינו אלא סתם יינם ואנן
קי"ל דהשותה סתם יינם כו"ם לא נפסל לעדות
רק מדרבנן ואחר שיכריזו עליו דוקא כדין כל
הנפסל לעדות מדבריהם דלא נפסל רק לאחר
ההכרזה דוקא ואוא מוסכם מכל הפוס' ז"ל כידוע
וכמ"ש בית"ה סי' ל"ו מהרשד"ם ז"ל והרב עדות
ביעקב סי' י"ו דל"ה סע"ד דהשותה סתם יינם
כו"ם אינו פסול לעדות אלא מדרבנן ואחר ההכרזה
ואפי' לסברת רי"ה שב' הרב העיטור ז"ל דהמקדש
בפיסולי עדות מדרבנן אין קושאין לקידושיו מלבד
דהכא החולקים ע"ז וכל הפוס' ז"ל החמירו להצריכה
גט במ"ש הרואה עוד זאת דגם הכי י"ל עמש
לא כתבו כן כי אם במקדש בפיסולי עדות מדרבנן
אחר שהוכרז עליהם כדינם דוקא וכו' אתד"ק
יעש"כ וא"כ כפי"ז בנד"ד אין לפסול העד הזה דל"ד
כעבור שתייתו יי"ן שהוא סתם יינם כו"ם שאינו
אלא מדרבנן ועדיין לא הוכרז עליו כלל וכמ"ש
גדולי הפוס' ז"ל הנ"ל וכן עלתה הסכמת כל האח'
ז"ל וכמ"ש"ר המעיין ותכמ"ל:

אמנם האמת יורה דרכו דאכתי העד הזה דנ"ד
הוא פסול גם מדאורייתא כעבור שתייתו
סתם יינם ולא כבי הכריזה כלל כדין כל הפסול
לעדות מן התורה וכמ"ש רבני וגאוני דורנו כ"ד
רבה דעי"ק ירוש' ת"ו וכ"ו בתשו' קרמתה הבאה
בס' הבחיר נדיב לב ח"ב ח"ה סי' ח' בדב"ט
ע"ג וז"ל מיהו כיון דמדין וב"ד וכמה רבני ישראל
גזרו בחרם על השותה סתם יינם כמ"ש אבי
התעודה רב חיד"א ז"ל בס"ב יו"ד סי' קב"ד אות
כ' ח"כ הו"ל עובר על החרם דפסול מדאורייתא
ותלוי בפ"ד דחש"י וו"ת וכו' עכ"ל יע"ש ודוק
מיניהו ואוקי באתרין וכמוכן:

ועוד הא אינה קטן הודאתו של העד הזה לפני
הרב הג"ד הנ"ו וכ"ו שבא על תשתו נדה
כמה פעמים ובוקם ממנו תיקון לנפשו ולעשות
תשו' כנ"ל ואיסור זה הוא מדאורייתא כודאי וכיון
שהודאתו היתה כדי לעשות תשו' ותיקון לנפשו לא
אמרי' בכה"ג אין אדם משים עלמו רשע וכמ"ש
התוס' ז"ל בכריתות די"ב ע"ב בד"ה או"ד וכו'
יע"ש והרב החסיד מהר"י אלנאזי ז"ל בתרעת
דרבנן אות י"ו הביא רשות רבותת ונכוחות לדברי
התוס' ז"ל הנ"ל יע"ש ועיין בבב"הג סימן ל"ד
סקס"ד ובשאר פוס' אח' ז"ל ועד אחרין אתא תאזה
בתשו' הרב מהר"ח חיון ז"ל כי בזה בנדיב לב ח"ב
ח"ה סי' כ"ד בדב"ח ריש ע"ג שב"ב יע"ש וא"ב
גם זה הוא סניף גדול ורווח להטעדף בהדי שאר
ספקות הנ"ל להקל לגמרי וכמדובר:

עוד יש ספק ורישעותא רבתי בעד הראשון דנ"ד
והוא זה דהנה העד הזה מלאכתו לנגן עם
שאר הלבשים המנגנים בתוך ובכנור בשמחות וגיל
בבתי ב"ב וזאב"כ ושוב נתחבר עם הנהו נשי
רשיעי המגרי"ות העברי"ות המנגנות לפני הנשים
ב"ב ושאב"כ כי חטופות הם וזין ידיהו תקיפת
עליהם למוטעב מכח החידות שניתן להם בעו"ה
ממנם הטלנו והכרזנו בחרם חמור וכנזירת נח"ם
אלא ילך שוב אחר מנגן עם הכנות והנשים המנגנות
החטופות הנ' לנגן עמהם ולשייעם בלל ומי שיעבור
וילך עמהם הוא מוחרם ומנודה והנה העד הזה
הל' דכנ"ד לא שמע לקול מיריס והלך עם אחת
מהנה כדרכו בכל הקדוש ובד"ה יל"ו כשומעם
תכף הכיתוהו לפניהם והניחוהו על פניו והתרו
בו לבל ישוב עוד לבקלה ללכת עם האשה ההיא
החטופה המנגנת הנז' בלל ולא עם זולתה ובקבל
עליו כן לפניהם ושוב חזר לקורו הרע ודיהיה
עביד ולא הטה אזן בלל וכ"ז היה מקודם שהעיד
על הקידושין הללו בכמה חדשים כידוע לנו ולכל
ח"ור עירנו יע"א יל"ו ח"כ הרי גם הוא נפסל
לעדות מן תו והלאה ודיהו תלוי בפלוגתת דרמ"י
ור"ת ז"ל ודעמיהו וכמו שהאריכו בזה כ"ד הגדול
שכירום' ת"ו הרבניס הגדולים הנז' יל"ו בתשו'
הרמתה הנז"ל יעש"כ וגם אנכי עפר האדמתי
כעניותי קלת בפלוגתת דרבותת הנז' בס"ק פ"י
סי' י"ג וט"ז הנז"ל יעש"כ והכא לא מלי טעין
טענת אתלתאי ושוגג הייתי וכיוצא מאחר שכשעבר
על החרם הנז' בפעם הא' חזרו כד"ה יל"ו
והוכיחוהו ע"פ והתירו בו מתדם כנז"ל ועכ"ו עמד
כמדדו ודיהיה עביד כנ"ל ולא עברו ימים מועטים
כמספר ירחים שהעיד על הקידושין הנז"ל וא"כ
רזוי והגון ס' זה ג"כ להטתרפו עם שאר הספיקות
הנז"ל להקל לגמרי ושוו"ד נותנת דהיכא דריכה
גט כלל וכמדובר:

אלא דאכתי עם נכן לכוורי אי חיישינן לקלח
דנפק על הקי בתולתא דלא דנתקדשה
לרחוקן זה דנ"ד ויש שמה בעיר מקו' אי מכטלינן
ליה להאי קלא ולא חיישינן ליה או"ד דלמיתם מיתת
בעי וכבר אפיליגו בם"ק וכפוס' ז"ל בהאי דינא
דקלא וחזינא לכמה וכמה מהרישאי' והאחרו' ז"ל
דאזלי לחומרא בכדומת דידהו להצריכה גט מטוס
קלא דקי' דנפק עלה כמ"ש המעיין בטור וב"י
וכב"י ת"ה סי' מ"ו וכבב"ה ויד אחרן שם נקבלו
בתו כל סברות הפוס' ז"ל הם המדכריס בפרט זה
ע"ע הלא בספרתם גם מע' רבני וגאוני עי"ק

ירוש'

ירוש' ת"ו וע"ו כתצוה' הנז' תחריבו המה כתכמתם ג"כ כסניף זה לכטולי תקוח קלח דהדונס יעב"כ גס לחת עניח כס"ק פכ"י כג' תצוה' הכ"ל תרכתי בעניותי קלח כוה לכטולים התוח קלח דנפק התם יעב"כ ובכן גס כנדון זה למיחש מיקח כעי להחי קלח וחיוכח רמיח עלן לכטולים להחי קלח לפוס דיוק עפי"ד הפוס' ז"ל כדתי מה לעשות:

ואחר תרלוח היטב כס' ס"ן הפוס' ז"ל חייוק כקושטח דככ"ד נמי לח חייש' להחי קלח כלל דס"ד עדיפח מכולהו כדוכות הפו' ז"ל כפי מה שנתכאר כשלח שלפנינו דהמקדש והעבדים העלם הטלימו תח דכר תקי' מרוב פחדם שלח יעניטוס כד"ה ו"ו ולח גולו על עוונם לרוב ככל כני עירנו י"ו והגס דלח יכלי שנשמע קול תקי' הללו לקנתי מכני עירנו מ"מ חין ולהו רפיח כידייהו דלח נתלמתי להס עד שחלף תלך לדרכו המקדש הנו' וחזי הוכרחה הגערה לגלות חוון כד"ה ותכף שלחו כ"ד לחד העדים וקכלו עדותם תכף ומיד והמה רחו כה שעתה כל הסטקות הנופלות בקי' הללו ע"פי עדות העדים הללו ולח מיכעיח דלח לתחוק היו קלח כ"ד ולח כעיר כלל חלח לדרכה הוי קול ושוכרו עמו דעל ידי קכלת עדותם הנ"ל לתרע המוח קלח לגמרי והגס דנתעכב הדכר כד"ה ולח הורו כה שום התר כלל כ"כ ומן מעת קכלת עדותם ועד עתה מ"מ מה לח לנפתי לן כלל לפו"ד משום דלמרינן דמיומר למרי חיוכי כל העס מקלה דרכנן הס החמירו תת הדין כדי לעיין כדיוק ועייכו כה רכנן וכדקו ומלחו שלין כלן קי' כלל וכדחזינן הכי למה"ריכל כה"נ סי' נ"ז ולהרדכ"ו ח"כ סי' ד"ן ולהרכ מ"מ ח"ה טע סי' ק' ולהגלון החק"ל ז"ל כה"טע ס"סי ד' וכשלר פוס' ק"ח ז"ל וכמ"ש כעניותי כס"ה הנ' סי' ט"ו הנו' יעב"כ ודון מיכייהו ותוקי כלחרין וכמכותר כלל הטולה מכל הלמוד ומדוכר דכערה ותת דכ"ד הוחרה לגמרי ותיוכ לריכה היומנו גט ושריח להתנסכת לכל נכר די תלכי ולית לוכם די ימחק כידה מן דיוק כלל והעלע"ד כתכתי לק להלכה ולק למעשה כלל כי חס לגלמוד תורה כלחי לך ורק חס יעלו דכרי חלק לרצון לפני מ"ע רכני וגלוי דורנו ול"ו וכפרט לפני כ"ד הגדול שכורוץ ת"ו ומר כריבת עט"ר וגלון עוזנו הגלון המפורסם רחש"ל גדול הנלמר כלכרכה כר"ו חזו יזמת לכי גס הכי ותנטרף עמהס למעשה לסניף ותס נלתו דכרי לעו והיו כלק היו דחדיעתת דהכי נחיכנת ובית נמי סליקנת הסתם ועור יאר' י"מ ויש"ן ויחזר עיניכו כתו' חמן כ"יר נלוס תעכד ועיית דמן תכריית:

הכעיר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

שאלה רחובן נשח לתת לשה כת חנוך מזה זמן קרוב לשנתיים ימים ובעת כניסתו עמה לחופה מנת לה דס כתולים פעמים שלש ומומן ההוח ועד עתה ויושבת עמו ומשמחו כשחר כל נשי דעלמת מכלי פוסה פה ומנפנף והן עתה תדשות מקרוב כלו שנת טעון רחובן הנ' על

תשתו ככד"ה ונ"ו שהוח חוכה ככל הנשים ומיום קתתו חוכה כריח כהשחתת זרע לכטלה ישן שהיכו ויכול לנפח עליה כדרך כל הלרן מתמת הלוטס שיש לה כרחמה וחלו נכנס הלכר כי לם מעט מזער וכה שעתה חוור הזרע לחזן ות"ל חשיב כמוניה ז"ל ורלוו לגרשה ולהפסידה כתוכתה דלדעתה דהכי לח נשלה דקתם מיושון לחישוח הוה וקרוכי לשה טוענים הכיון דיש לו עכשיו קרוב לשנתיים ימים ולח דיכר מלומה מוה הענין כוודלי שכל טענתו שקר והכל יפלפ'פיהו ומה גס שפעמים שלש ריקתה דס כחולים והכעל מודה כזה והם היו קתומה דס כתולים מנין לה ועוד לפי' תת"ל כדכריו הנו' דפוח לטומה הי"ל לטעון הלי מוענה סמוך לחופה יום או יומים או חדש ליחד למרכה וכיון דלח טען עד היום לומר השתא הוה שנעשה לה זה יחולי ונסתחפה שדהו ולפי' תת"ל דמתחו' היה לה זה חולי כיון דלח טען עד היום הוה חמרי' סכר וקכיל דסתמא דהוים מין שותה ככוש לגלח ת"כ כודקו יפה ושם נפשך לומר דלח חמרי סכר וקכיל כמוש גדול כוה דסתם נשוחין לישוח וכמו שטוענן הכעל מ"מ לפי' דכריו הל מיקה יש הכנסת עטרה ויותר וע"כ לה חשיכה לטומה ולוכה רלויה לנשים וממילה חייב הכעל להמתין לה עד יו"ד שנים ולחר זה הזמן יחדיו למשפט יקריכו לידע היכי לידיעינו היו דיוק לענין הכתוכה והתוס' ולם לין רלוו להמתין לה ונ"ל פרע שכי כתוכתה עיקר ותוס' הכל כמושלש ולן מזומנת היה לקכל גיטה לק כתוך הזמן הנו' כל ללו הדכרים סידרו לוטס לחת לחתת כפני מע' הכ"ד ונ"ו והכ"ד ניוו לקרוכי המשה לכודקה ע"י נשים העכריות המיולדות הכשרות ושלחו מתס מע ג' ת"ח לקכל עדותם הנשים הנו' וכן עשו ות"ן קכלת עדותם מכ"ח תכ"ת הועתק מגוף העיקרי דוכרן שהדותה כמוכח תלתה כחדה קוימ כד תתו קדמת הנו כזי פ'עפ ואחר הלוים והגיוסו קמו ע"ר והעידו עדות ג"וש ע"ן הע"י לוך היום תמ"ן שנכנסו יחד לגל המשה פ' וכדקו לוחם כרחס שלה לם היה רלויה לכיחה לס לה והמה רלו שפתחה כחוק כחון וכנכס השמש דם מכפנים כמו רוכח שם לנכעות לכל כפנים רלו שים כו מכך עור מפסיק על לס קוולד שלה ומגיע הלכר עד המכך הנו' שהוח מפסיק לגם הוולד הנו' ולוכה יכולה לקכל זרע כפנים לגל חוור קורע לחון שהוח מזריע כפנים וכדקו הנשים הנו' כיכד כולם לת הלשה הנו' והכדוקה היתה ע"י הנכעות וגס ע"ו נמון ושיערו שיעור הנמון כמו רוכח ששה לנכעות כעומק תוך הרחם שלה כל לגל הדכרים העידו הכי נשי מרלם וע"ם ולרלויה ת"ון וכו' וכל הנו' ל קכלנו עדותם כפני הכעל והיה זה וכו' עכ"ל ולחר כ"ו עדין הכעל טוען דעכ"ו רוצה לגרשה עכשיו כלתי המתנת יום לחד ומכלתי שיפרע לה מעיקר כתוכה ותוספת שום פ"ק ומתוך טענותיו טוען שלוכו מלמין לעכות הנשים הנו' ורלוו לכודקה ע"י רופלי לגל ושרלל לו תרמלי ומע' הכ"ד התיכו לו כקום עשה שיכיל רופלים ולכודקה וכן היה וז"ן העדות של הרופלים וז"ל לפי' שהלכר נכנס רוכח ד' לנכעות לכל לוכה מולית כשכיל שהיה קתומה כפנים ע"כ ותתומי

עלה כ' הרופאים יהודים שכרקו לותה וככן לדעתו הכעל שנתחזקה טענתו להוציאה כלי המתנת יום אחד וכלי כתו' ותום' כלל כלל לא וע"כ נפשט לשאול הגויבה כ' נדדים הכו' לידע מה יהיה משפט זה הכעל ומעשהו עם רייבה וזאת כי גדלה טענתם עד לב השמים וכו' וכו' וורכו מ"ץ הדין עם מי ויכלו שכמ"ה :

תשובה על שאלה זאת דכר נשאל עליה מרן מלכא נשון עוויכו הרב הגדול הגאון המפורסם הש"ל תפא' ירושלמלם גדול הגאמר כ"ה כ"ה כ"ו וכה היתה תשובתו הרמתה וז"ל ניחזי מאן כר' דנכנס הלכר תוך רחס לחתת כרוחב ד' אלכעות ודם מכפנים וגם זורה כתוכו ואינו מעכבו אלא פולטתו לחון לי לוכל משום השחתת ז"ל ואשור לקיימה או לא הנה כיכמות הי"כ ג' נשים משמשות כמוך ופירש"י מותרת לתת מוך כמקום תשמיש כשהן משמשות כדי שלא יתעברו ע"כ ומד"ק מוכן דהא לשאר נשים לא התירו משום דמעות הנשים על השחתת הזרע והתום' ס"א תיתו מיאנו כפירש"י וס"ל דלפני תשמיש אשור ליתן שם מוך דאין דרך תשמיש ככך והרי הוא כמטיל על העניים וחכמים אכל כטותת לאר תשמיש אין כיהה לאשור דהתי נברת כי תורחה משמש מידי דהוה לקטנה ותיילונית דלא לתסרו כתשמיש משום דלאו כני כניס ניהו ועיין תוס' דט"ל כר"ה שלא יע"ש וע"ש כתוס' הרא"ש ז"ל כ' כר"ת ות"כ נוכל לקיים פירש"י לשאר נשים אינן מצוות כהשחתת ז"ל מ"מ אין לה להשחית ורא היום שם לא מפני הסכנה ול"ד לקטנה ותיילונית דלאו כני כניס ניהו ואפי"ה המשמש עמהן אין כו משום השחתת ז"ל דשאני התם דדרך תשמיש ככך וה"כ שם נותנת המוך לאר תשמיש לא היה כו לד לאשור אכל כשמעתה דכל היד מוכחת שנותנת המוך קודם תשמיש היולכך שאר נשים לאשור דהוי כזורע על העניים וחכמים עכ"ל וע"ע כתוס' הרא"ש ליכמות שם דלגמרי ס"ל כר"ת והגלמד מדכריהם דלשאר נשים לא הותר לתת מוך קודם תשמיש דעכ"פ היום מצוה על השחתת זרעו ודוקא תוך התירו משום סכנה הגם דהוי כמטיל על העניים וחכמים להכי פירש"י ז"ל ככתו' דל"ו ע"ה כמ"ש התם כש"ס ואפ"ה מוכח מעשת כמוך דהיינו שנותנת לאחר כעילה ושולחת הזרע יע"ש וה"מ דקודם תשמיש לא הותר אפי' כמנחת המוך למעלה כמקום שאין השמש דם דכנו"ד הכעל משמש כדרכו ולא לכפת להזונה משום המוך ק"ו עיקר הקפידה משום השחתת זרעו המכיא מכול לעולם דון מינה לנ"ד הו"ל כמטיל על העניים ומפלת הזרע דהו"ל כמטיל על העניים וחכמים דאין זה דומה לחיילונית דמתקשה כשעת תשמיש דהתם סו"ס דם וזורה כפנים ושם נשאר הזרע כרחמה ואמרי' דרך תשמיש ככך אכל כשהטוטס דוחהו תכף כחון אין דרך תשמיש ככך וחייב להוציא מידי דהוה רוחה מחמת תשמיש ג"ק דאשור להשהותה דחייבי' שמא יכא עליה עיין כיו"ד סי' קפ"ז סי"כ וכיון שכן כמו דהתם קי"ל כה"ה סי' קי"ז תכף כלא כתובה לא עיקר ולא תום' ולא תכף לתשמיש יע"ש ה"נ אין ליכרך דשם לא אתמר אלא כשהיה לה כתחי' ניצוציה לכל אם לידע לה לאחר ניצוציה לאמרי' נפתחפה שדהו וא"כ י"ל כיון דשהה קיוב לב"ש ככל דיבר ממוס זה אפ"ל דתחי' היתה ככל הנשים ומקרוב נתהווה לה זה הטוטס ונפתחפה שדהו ויוציא ויתן כתובה כולה ונריך שיתן לאתלה הגרסינן לב"ד על שתיקותו עד עתה ודכר זה אפ"ל דיתכרר ע"י רופאים או נשים כקיאות היודעות ומכירות אי הוי חולי חדש או יש הן לאתי דמצד הסכרת י"ל אי אשה זאת לא נחלית כבית כעלה חולי שע"י יוכל להיות שמתהוה מוס זה מסתכר לומר דמכיאתו מכית אכיה והוי חולי מכטן ומהריון או ע"י חולי שנחלית כבית אכיה הנורם מוס זה :

וראיתי כתשו' הרא"ש כלל ל"ג סי' ג' כעין כ"ד כתב דאשור לכא עליה כיון דלעולם הוא זורק כחון קריון כיה ושיחת הרפה וגרע ממשמש כמוך דהתם הוא משמש כדרך כל הארץ אע"פי שאין זרעו רחוי להזריע עי"ש ופסקי מרן כש"ע סי' כ"ג ס"ו וכסי' קי"ז ס"כ וז"ל אשה שנכדקה ע"י נשים ואמרו שאינה רחויה לאיש אין לה לא כתובה ולא ת"כ עי"ש והוא ג"כ שם כתשו' הרא"ש וחזון הרכתי למהרש"ך ח"א סי' מ"ה דנשאל כמי שטענן על אשתו שאינה רחויה לאיש מחמת שכ"ל דעיקר מטרין לא היל כי ככוותו אלא הקושי אשר ים לה כפנים מונע הכנסת גשם כנשם וכנדקה הלשה הזאת עיין מוכקות המיילדות העכריות ואומרות שכעלה ח"א לכא עליה כי ה' סגר רחמה ס"ומ אין יונא ואין כא ואפי' ע"י תרופות והשולא רפה לדמותה לאך תשו' הרא"ש ז"ל שהכיאה הטוט"סע סי' קי"ו והרב ז"ל כתב דאפי' דאין זה דומה לאא הרא"ש דהתם היינו שרחמה סר כמעט סגור שאין השמש יכול ליכנס ומוס זה כלי ס' היתה יודעת שהי"ל ס"כ כמלא שהיא הטענתו ולפיכך אין לה שום תנאי מת"כ ולא תום' אכל מוס זה שטוען חנוך על אשתו כי ככא עליה קושי שיש לה כפנים מונע הכנסת גשם כנשם ירחה דמוס זה הוא מוס חיילונית וכו' יע"ש ולכאורה דכריו תמוהים קנרחה דהיינו נדון הרא"ש וכדעת השולל כפי מאמר כדיקת הנשים שאמרו שהיתה סוגרת ומסוגרת לכל הנרחה כדעתו דהתם כנדון הרא"ש הכעל היה טוען שהיא טומטוס לכל הכא לא טענן כמאמר הנשים לכא שאומר שמחמת הקושי שיש לה כפנים ומונע וכו' וגם הוזכר כשאלה שטענן על שרואה דם מחמת תשמיש הרי דמשמש עמה ולהכי לא עשה רושם מדברי עדות הנשים ומדמי לה לחיילונית הכי היכי דהתם לא הו"ל למודע שמתקשה כשעת תשמיש ה"ל לא הו"ל למודע כפי טענת הכעל דקי"ל כעלמא הודחת כע"ד כק' עדיס דמי וז"כ ככוונתו :

אלא דרושה תככי למהרש"ס ז"ל כסיומן קי"ח דנשאל על נדון מהרש"ך ז"ל ופסק לדמות כהשולל דדימהו לאשו' הרא"ש עי"ש וכפי הלמוד דכריו מרפסין מיגרי דלא דמיין לאהדדי ומה שכ"ל לופן הטוטס דנדוסם וכהכי יכולו הנשים תכמניות עם דכרי הכעל שוין והוא כמאי דאסכרת לן הרב נו"כ מ"ת תל"ה סי' כ"ג ניור כית הרחם והכי אמר מר שהיום כפנעו כין דנליה לינו פונע תכף כפתח המקור רק דקודם הפתח יש שתי שפיות

ועומק

ועומק הסדק הזה היא הפרוזדור החיצון וכשמצע
עומק הסדק הזה אם הוא פתח המקור וכ"ו אלא
הגיע האכר לנקב ההוא שכשמצע הסדק לפילו
דחק ונכנס כל עובי עומק הסדק ההוא ולא הגיע
עד הנקב לא פגע ולא נגע בפתח המקור ובעומק
הסדק כשמצעיתו ממש אשם הוא מכוון הנקב
שמשם יוצאים מי רגלים ואם הוא סגור בתולה
ופתוח בבעולה וקורם הנקב לכ"ע היינו בכלל
הערלה דכתי' שיערה תוך הנקב הזה וזהו בפרוזדור
החיצון ופרוזדור הפנימי קורת הכתוב מקור ממש
ולעולם אין השמש מגיע לתוכו ועשה הכרחיות
לזה דאלת"ה אלא דתכף מפי הסדק מתחיל הערלה
ס"כ כאשה בעלת כשר שסדר השפיות שלה עמוק
ויש הבועל קטן האכר משכחת שיכניס כל העטרה
תוך חלל הסדק ועדיין לא יגיע לנקב שהוא פתח
המקור לפי' לגזיקת האכר יע"ש שהאריך ולפי"ז
יש להמציא תיר נווטי לוטס יש לוטס כאשה כשמצע
הפרוזדור החיצון וזה יכול להיות שהאשה בעצמה
יודעת ויש לוטס בחלל הפרוזדור הפנימי שבאשה
דכבר"ה יכול לשכר כתולי' שהמה כשמצע פרוזדור
הנו' ויכול לשמש עמה בהכנסת העטרה ויותר הכל
כפי מה שהוא סדם ולוטס זה מכפיס ס"ל לה
למידע כתחי' אם לא ע"י שימוש שמגיע לשם
ומוצע ליכנס יותר כפנים כי הוא סגור מכל צדדיו
וכבן לתו דכרי הנשוס ודכרי הבעל שוים דהנדון
היה דהלוטס מכפיס דמר מהרש"ך ס"ל דכיון
דהוי בפרוזדור הפנימי והחיכא שימוש הבעל עמה
עד שותו מקום נרשה לדמותה לדין חיילונית והשוש
ומהרש"ס דימו לותה לתשו' הרי"ף דקו"ס חיכה
רלויה לגיום כיון שחוזר הזרע ונפלט כחוץ ל"ד
לחיילונית דשם נשאר הזרע תוך הרחם והיינו שלנו
ממש דלפי דעת מהרש"ס והזוהל היינו הטיא
דהרי"ף ומהרש"ך נשאר יחידי והיה נרשה לומר
דהקושית חסד כפי' ל"ו דקי כוותיה דכתב דשם היינו
יכול לשמש עמה היינו הטיא דהרי"ף ושוב היינו
מועיל טענת האשה אבל אם היה הלוטס כנדון
מהרש"ך ח"ל סי' מ"ה שדימה כדין חיילונית הדין
עמה כטענתה יע"ש הרי דמסתבר ליה כוותיה
מיהו כפי' ל"ח דהתם רמי ומקשה כי קושיין דכת"כ
סי' ל"ו דימה נדונו להרי"ף ומתר לדכריו דכת"ק
סי' מ"ה יע"ש וכן הנלון מוה"ר החק"ל מ"כ כפי'
י"כ כתב דלא ירד לסו"ר והק' כקושיין יע"ש וכפי
התמור לעיל כמשמש כתוך שהונח מקורם דחציב
השחתת זרע' מיהא יש סיוע למהרש"ס לפ דהוי
הנחת התוך כפרוזדור הפנימי חציב דמטיל על
עניש ואכניס ואין סברת לחלק בין סגירת תוך
לסגירת כשר דאיכרת דהתם אי משכחת לה דסגר
רחמה אלא כתוך אלא בחתיכת כשר ועשתה לופן
שתתקיים בתוכה נאשר כתו כתוך ולא עוד אלא
דתוך שוהב הזרע ואינו נרשה החונה ואלו לוטס
זה פולטת בתוך הרי שיחת הרשה ממש כל שתכף
פולטתו גם דברי הרש"ם הנ' יכולים אנו לפרש לפי
דרבנו דנשאל בשאה שים לה לוטס בעינן שאין
השמש דם כרחוי ולפעמים דם מבחון ולעולם זורע
בחון כתב הע"ג דלפעמים דם מכפיס כיון דלעול'
הוא זורה בחון קרינן ביה ושיחת הרשה וגרע
מהשמש כתוך יע"ש הרי דהשמש דם אלא שיונו

כרחוי המוכן דסגירת הרחם הוא כפרוזדור הפנימי
אלא שאינה מקבלת הזרע דתכף פולטתו לחון
וכדקדוק קרינן ביה ושיחת הרשה דקאמר מוכן
דכתבי מיירי דאי זורה מבחון כמשמעו לא הול"ל
קרינן ביה אלא קרי בתן ושיחת הרשה ותו דכאותם
הפעמים שדם כפנים למה לה זורה כפנים אלא הוא
דדבר דאיכרת שזורה כפנים ומחמת שתכף דוחקו
בחון היינו דשייך לומר דלעולם זורק בחון דכשוס
פעם לא נשאר הזרע כפנים מכח הלוטס שדוחקו
ולא דמי לחיילונית כלל דשם נשאר הזרע תוך הרחם
ולהכי כתב דגריע מטותתי מוך לפני תשמים דהתם
סו"ם נשאר הזרע ולא לא לחון אוכלו המוך לא
כן הכא דכולו יוצא לחון זה נר' פשט ד"ק ותת"ל
דלא מיירי בהכי אלא דהלוטס בפרוזדור החיצון
וע"ם דקאמר וגרע ממוך דהוי כפרוזדור הפנימי
מ"מ אי לא גרע ממוך דיוכו יהיה שוה לדין
מוך דחציב כמטיל על עניש ומכניס ומקור
לקיימה וכין כך וכין כך הרי מהרשד"ם ודעימיה
פטרין לבעל מתום' ות"כ אלא דמהרשד"ם מצריך
נשיש בקיאות שיודעים לבדוק ולבדר התולי אם
הוא מכית אביה או נולד לה בבית בעלה דאע"ג
דהרש"ם ז"ל כתבו לא חקר אלא זה דמשמע כל
שמעידות שאינה רלויה לגיום די להוציאה בלי
כתובה ות"כ מ"מ מסתבר ליה למהרשד"ם לדמותה
לדין רואה מחמת תשמים דמחלקינן אם היא תחתיו
אמרי' נסתחפה שדמו ואפשר דהרש"ם מיירי
דנתעורר לטעון תכף אחר הביאתין לא כן בבדוקו
שהיה נשוי עמה כ' שנים ומחנה אפ"ל נסתחפה
שדמו והתימה על הח"מ ודב"ש ז"ל מפרשי הש"ע
שעמדו לפ' דברי הרש"ם דקאמר שאינה רלויה
לגיום דהיינו שהיא לטומה וכאי' מהרש"ך דתרי
נוונו לטומה ולא נרגשו לפ' שריך שהנשוס
הבודקים לותה יבדקו אם החולי הביאתו מבית
לביה או נולד לה בבית בעלה כגרלה דס"ל דבנו"ד
ס"ל לבדוק כל שמעידין שאינה רלויה לגיום וכו'
ואפי' נולד בבית בעלה יוצאת בלא כתו' ולבאורה
היה נ"ל דאין זה הכרח דלימור פשיט להו דחולי
זה דסגירת הרחם אם לא היו"ל סיבה בבית בעלה
הדבר פשוט דמבטן ומהריון הוא וכן משמע ליה
למהרשד"ם אלא דע"כ היותר טוב הוריך בדיקת
נשים היודעות ואם הגמ' לא הביאו תלוין דמבית
לביה הביאתו אלא דאכתי לא יצאה מזוב דלא היו"ל
לפקוח ואול"ל דאם ידוע דהחולי נתהוה בבית
בעלה כדאיתין כמה נשים דלורע להם כן דבוטלת
כתובה משלם וכל ת"כ ומדלא כיארו אם' פתמות
דבריהם דאין לחלק וכלל מקום שנתקווה זה החולי
הבעל מגרש והוא פטור ובטור וכד הויין כה ה"כ
מפתברת דהנה מלתי כתבו' מהר"י ן' סיגס ז"ל
בסי' קכ"ט דכ' נבי בריותא דמסבת נדה דף י"ב
דתמרי' לשם שאין לה וסת דאסורה לשמש ואין לה
לא כתו' ולא בלאות וכו' דמיירי לפי' לריע מקרה
זה תחת בעלה מבח הבדחיות לשר עשה וכ' דאין
לומר נסתחפה שדמו דזה לא נאמר אלא כמי
שרואה לזולת שיכו' לטעון ולומר לו אנא הא
חזיין לזולתך ואנת מן שמיא הוא דקנסיך לנבי
דידי ונסתחפה שדך אבל אם היתה לשורה לכ"ע
לא נשאר עליה שמא דשדה ולא שמא דלשות וכבית

רחוק ע״ן מסוגיין דשלהי נדרים ומתשו׳ נחון ז״ל ותסיק לפיכך אין לה תסיק דודאי לית תסיק אדעתיה שיקץ יותב ומטעער ועב״י ופרע כתו׳ אלא לית לה מפקיען מניה ממונה ואפי׳ שכבר קייס פ״ור וע״ש תמור מעתה דל״ד לרוחה דס מחמת תשמיש שהירע מקרה זה תחתיו דחויב דהתם לית לה ניסקרה רק עליו וכשויטיהם יכולה להנשא לאחר דתמרי׳ לית כל תלכתעות שוות ולהכי תמרי׳ שפיר נסתתפה שדהו לית כן כב״ד דהיה לטומה לכ״ע לסקרע סוב אין לחלק אי הירע לה מקרה זה תחתיו או לית וכבל נווב׳ פטור ולהו רהו מהרשד״ם ודעיומיה אית דכריו לית חלקו עליו ודמיון לזה עיין בח״מ סי׳ ז׳ וע״ש לסיכך דהדכר ומהמב״ח ס׳ שכירות סי׳ ז׳ וע״ש לסיכך דהדכר מתמיה בתשו׳ זו דעשה עיקר מדכרי ר״מ דליח הלכתא כוותיה וכמ״ש שם בש״ס וכ״פ כל הפוסי׳ וכן תמה כני חכם כני כי כיוסף יקרא יצ״ו והיה כ״ל דחסר משם השלהי ולית נשלל לגה כגון ב״ד דעשית לטומה לחר ניסוקה וע״ן מייתי למילף דיעו מס׳ ר״מ ודו״ק:

פש גבן למידע דלפ״ל דמדשתך כולי לאי לחולי לחיל ונתפיים וכדתמרי׳ גבי מומין דהי כעל מכר וקבול ולי טעון ולמר דהיה סובר וממתין לולי תעשה רפוחת תעלה ודלי דיועילו דכריו מלה דרוחה לגבי דמהרשד״ם ומהרש״ך ז״ל לית עמדו בבדונם עד״ז עבר זמן מה והכרחה דל״ד לשחר מומין שבנופה דשייך בו׳ דנתפיים ומחיל משום דעיקר לקולת חזה לגיום לשם כיהה בכר היה רוחה לבך לכל למוס שהיה דהויה לביהה דהבל יודעים כלה למה נבנסת לחופה בגו״ א אע״פ שהיו מתפייה ולית מחיל שחשוב ליזב עמה כדין רוחה דס מחמת תשמים וכ״ן תחמות הפוס׳ ז״ל בלל העולה מן הלמור דהין לזלת דק נדוניית בלשר כתבו וקמוסר דקרקע נקד הבעל בבדוניית בלשר כתבו בספק אחר אבל בתו׳ ותוס׳ ות״ב ליח לה מלחר שהיה דהויה לישות לית אבל אמו בחלית שהיו חתיו ל״ש תתיו ותוס׳ אלמו בפלונת׳ דמוהריק״ו ועש מרן ז״ל בב״י ת״ה סי׳ ק׳ דדעת מוהריק״ו דיכו כדין הנדוניה ולדעת מרן לית כן ומהרש״ך ח״ת סי׳ מ׳ וס״ה וח״ב סי׳ נ״ו כתב דדמי לקו״ר וכי היכי דהיכה כתו׳ קו״ר גם תוס׳ ליח לה והכ״ם ז״ל סי׳ קי׳ סק״נ פלוג עליה דהולך לשיטתו דסי׳ ק׳ דפ׳ מור״ס כמוהריק״ו ז״ל עי״ש ועיין מוקריק״ם ז״ל סימן קכ״ד ולהגו״ר ת״הע כ״ד ס״וד דכתבו דכרי מוהריק״ו בלשון הזה ותוס׳ שלמו הניהוג בקלת מקו׳ דיכו כרין מה שבלה ונלקד מהנדו׳ וע״ש ולפי״ז בב״ד דפטור ממה שבלה ונלקד מהנדו׳ עיין בהר״ן סו״פ תלמוה נוחת ה״ה מה שבלה ונלקד מן הנקד שהוא המוחר פשוט דכנדוניה תשכיחן ועיין כ״ם סי׳ קט״ו ס״קד יסי׳ קט״ז קי״ז ס״קב ועיין כס׳ ורך מבהסם מ״ת ת״הע סימן ח׳ מה שהחיך בעניין זה ומסיק דהין לה חלת כלחותיה הקיימין ועש״ב ותולם ריחותי לתרב ידי דוד קרחתו ז״ל ת״הע סי׳ ה׳ דכתב דהרמב״ם ומרן ז״ל בב״י וכש״ע לית כן דעתם וס״ל דטוטלת מה שהכניסה במשלם ומה שבלה ונלקד נריך להשלים וע״ש ונריך להתיישב בדבר ועיין הרשב״ח ח״ד סי׳ קכ״ב וזהו מ״ש מלודתי בעניין זה לפי טוב הענתים וצו״י ו״מ ויש״ן מבו״ר:

הב״ד המעתיר לטור עוזי ומעוזי הצעיר

אברהם אשכנזי ס״ט

הן בל יקר רחתה עיני תת השלהה הנו׳ ותת חשר נגוד עליה מפ״ק מע׳ הרס״ח רחש״ל בתהרה ת משכנזי מר״ו ׳ וחן ראתת כי דבריו נראנו מחד בפי השלהה המנחת לפניו ולזה הוסיף מכו״ר ליבנם בחקי׳ שם תירע לה חולי וזה תחת בעלה וגם שם תמרי׳ שבר וקבול בבל הב׳ בדב״ק הנו׳ בית בל לגבי דידי ליבת שפיקת בלל בב״ו דהתו עובדת פה מחננו יצ״ת ועמדו לפני לדין הבעל עם קדושי הלשה ושענו שעמותם לפני לגוסת השלהה הנו׳ והוה זה תדת הבעל וכל קדושיו שענו בדיה שלת יובל בעלה להוסיף בחוליה בלל לפי׳ פעם לחת מחמת שלת יבול לבת עליה היותה לטומה לגמרי וגם שתבף לחר החופה לעת הבעל עם חמיו ותמ״ל שהיו יבול לבת עליה היותה לטומה ותבף הביהו משה חבמה עם רופת לומן ויהודי ופתח בלומל ועב״ז לת הוטיל בלום בי נסתמה חת״ב בבתחי׳ ממם ובבל הימים שעברו היה טועק הבעל עמהם והם היו לומרים לו בראשות שבן דרך בל הבנות בתחי׳ ניסוחים עד שיעבור במה שנים ולהיותו הוא בחור ופתי היה מתמין להם ומנפה לולי בדוב הימים תעלה לדובה ומרפת למחלתה עד יומת בי הלודנת בי לת יבול שהת עוד ומעולם לת שבר ובבול בלל וגם משה וחת היה בעת בת ך׳ שנה וייתר ועדיין אין לה ווסת ולוסת נשים בלל ב״ז טעמת הבעל לפני בעומדם לדין ולפני קדושי משה בבריה וגם לומר שים לו בירור לבל דבריו הנו״ל וגם לחד וחת לת הבניסה לבעלה מבית לביה בלום ובל בדוניותה הוא מבעלה הנו׳ מהמוסר שנתן לה בתו׳ מוקדם החופה בניהוג בעירנו וחת יב״ח וב״ז בדור לתלנו דהבי הוה עובדת בלתי שפק בלל ת״ב לביה עין רואה במה שיבוי׳ והפרשו׳ בין מה שטענו לפני בנו׳ לבין מ״ש בשלהה הנו׳ בדיש לתיר אין לורך לבתרם וה״ה בתבואר:

ומ״ש מני״ר בר״ו לדמות ב״ד למשמת בתוך דהיכה לוסור השחתת ורע בין שפולטת הש״ו תבף ומיד הת ודאי דהיכו עניין לב״ד ובמ״ש הרש״ם ז״ל בתוס׳ שב׳ שלחר שהזריב בפניס ובולה לקנת בתוך ולהוניה הזרע לפי׳ למ״ד משה מטוה על השחתת ורע דלחר נמר המעשה מוחרת לקנת בתוך דלת "מיקרי השחתת ורע הלת בתי שנורם ב״י חיתוס להוניה ורבו לפטלה בין הים בין משה שבעבר הזרע מן הנוף לת שייך בו השחתה ויש לי בוח תריבות דבריס ותמ״ל וכעניין תבו׳ הרש״ם הבלל ל״ג סי׳ ב׳ הנו׳ בדב״ק הנה תמת דמעיין היטב בתבו׳ מהרש״ך ח״ת סי׳ ב״ו והרב ת״ח סי׳ ג״ו והתק״ל בתב״ב ח״הע סימן י ב וריבה הוחק ; בולהו רבנן סברי מרנן דתבו׳ הרש״ם הנו׳ לת לוורי הלת בתופן שהפתת סגור חותם בי שיון השמע יבול ליבנם ולפי מ״ש התק״ל וקבי מובח מ״ד הסתי״ח ז״ל שבן הים דעת מהרשד״ם ז״ל בישותה תבו׳ דת״הע סי׳ ק״ו תבול בשהפתת

פתוח והשמש נכנס לפנים מלמ שע"י הקיטוי שי"ל כפנים מונע הכנסת גשם כנשם חינה מלמ חיולונית ומתקשה כשעת תשמיש וכמ"ש מהרש"ך שם והסכים ע"י הרב כ"ם כסי' קי"ו סק"ט וכ"מ מדברי הרי"ח כסי' ל"ו ופ"ח וכן הוא דעת הרב עדות ביהוסף כחיו"ד ועכ"ם כחופן שמ"ל מד' מהרש"ך והרי"ח וסחק"ל והכ"ם והח"מ שם סק"ט דחוכח תרי נוונו שחינה רחויה למים דכשהפתח סגור ואין השמש יכול ליכנס לפנים כלל כבנו"ד הוא שכתב הרש"ם ז"ל שחין לה לח כתוכה ולח תניח כתוכה לכל כשהפתח פתוח שהשמש יכול ליכנס מלמ שמחמת הקושי שי"ל כפנים מונע הכנסת גשם כנשם זוהי חיולונית וכמ"ש מהרש"ך והח"ח ועדות ביהוסף שם וש"כ לנד"ד שהפתח פתוח שהשמש נכנס רוחב ד' חלכעות חלו שמשם והלחה לטומה וסתומה היח ודחי לח דמי לנדון הרש"ם דחירי כהפתח סגור שחין השמש יכול ליכנס כלל דכחן הוח דחמרינן דהוי מקח טעות כיון שהיח ידיעה שים לה מוס זה והטעתו והוי מקח טעות וחין לה עליו כלום לח כן כחיולונית שהיח לוכה וודעת שהיח מתקשה כשעת תשמיש ולח הטעתו הייתו טעמח שים לה תוספת מחכר שלח היתה יודעת שים לה מוס זה וחילוק זה הביחו מהרש"ך שם וכח"כ סי' ל"ו וש"כ הכח כמי כנד"ו דיכה כחיולונית דהח ודחי מוס זה לח היתה יודעת כו כיון שהפתח פתוח עד שיעור רוחב ד' חלכעות יחין דרכם של הכהולות למעך כפנים כי חוששים שלח ינשרו דם כחוליהן וכי'

לדבר מעכות על כית רבי:

ועוד כה מטעם שני שכתב הרב מהרש"ך שם כח"כ דחילק בין היכח דלוכה רחויה לחים לחיולונית דכשלוכה רחויה לחים שהפתח סגור מלכד שיודעה שהיה לה מוס זה והטעתו ליותר יפו"ד כתב דחפי' חת"ל דגם מוס זה לח היתה יודעת כו מה שחין הדעת סוכל מ"מ ורחה דלח דמי לחיולונית דכשלמת חיולונית שעומדת חחתיו ומשמשתו כדין לשה עם בעלה כדין הוח שנחמר לקו כל כמינה להפקדה למנם כנד"ד שח"י ליגב עמה כבעל עם לשתו פניטת שחין לה עליו חום' עכ"ל וגם טע"ז ליתיה כנ"ד שהיה עומדת חחתיו ומשמשתו כדין לשה עם בעלה וגם דכנ"ד ליכו יכול למרך כל הלכר לפנים הלח גם כחיולונית ע"י הקושי שי"ל מכפנים מונע הכנסת גשם כגשם ולמרו הנשים שהיה סוגרת ומסוגרת חין יוצח ואין כך ופפי' ה דן כה מהרש"ך ז"ל כתבו שכת"ל דהוי חיולונית ויש לה תוספת ולפשר דבר' ערוך שהרי יכול לדום ולזרות מכפנים ואין דבר מונע לח כן כחיולונית שהקושי מונע הכנסת ג"כ ועיין כתבו עדות ביהוסף הנ' וגם דמהרש"ך שם כסי' מ"ה וסי' ק"ו וקע"ד וכח"כ סי' ל"ו וכח"ב סי' לחלק יפ"ל מקום' דדינה דגמרת לחום' הנהוג כו"ה דמוסיפין שלום מלכר דכתוב' הקכוב דחייב מן הדין ומוכרח להוסיף חותו דמי לעיקר כתוכה וכיון דחיולונית ליח לה עיקר כתוכה גם חום' הנהוג כו"ה ליח לה דהוח דומה לעיקר כתוכה ועש"כ הנה זכח חזינן למוהריק"ו ז"ל דפלוג וס"ל כל כתר חופכת דחום' הנהוג כו"ה דמי לנדונית ומרן ז"ל כפ"י ת"קע סי' ק' כתב ע"ד מוהריק"ו

הכו' שחין דכריו נרחין לו וע"ם ור"ל דחפי' חום' הנהוג כו"ה שהוח ד"ק שלום מלכר שוה לחום' חלמור כגמרת ולח דמי לעיקר כתו' כדס"ל למוהרש"ך ולח לנדונית כדס"ל למוהריק"ו ז"ל שהרי כש"ע סי' קי"ו פסק מרן ז"ל שדין חיולונית כדין הנוגח לשה מחייבי לחוין שחפי' לח הכיר כה יש לה חום' וחי חיתת דס"ל כמהרש"ך לח ה"ל לחחוס חלח לפרש שדוקח כחום' הנהוג כזמן הש"ס ולח כחום' הנהוג כו"ה שהוח דכר קנוב מדסתם כולי חחי נרחה דהוח ז"ל חינו מחלק מחום' הש"ס לחום' דידן והכי מוכח מדברי מהרש"ך כח"כ סי' מ"כ דחלר דהניח דכרי מוהריק"ו כתב וז"ל חיכרך שכתב: הר"הג מהרי"ק ז"ל וז"ל וחין דכריו כ"ל לחמנם ירחה לענ"ד דחיכרך שחין הדין נותן שיהיה לזה החום' הנהוג חלמו דין נמ"כ כמחי' מכבוד הרב מוהריק"ו מ"מ חין להפליג ולהרחיק שיהיה לו דין כתוכה דהיינו מנה ומחתים וכו' ע"ש דמלמון זה שכ' לחמנם ולענ"ד וכו' נרחה שדעת מרן שכ' ע"ד מוהריק"ו שחין דכריו כ"ל היינו שכוונתו שחין לחלק כין חום' הלמור כש"ם לחום' דכו"ה וע"ז כתב הוח ז"ל לחמנם וכו' כלופן כי נ' דעות נלמדו כענין חום' הנהוג כו"ה דדעת מוהריק"ו דמי לנמ"כ ולמהרש"ך דמי לעיקר כתו' ולמרן ז"ל גם חום' דכו"ה דמי לחום' דהש"ס וכן כח הכר מפורש כתבו הרב מעפט נדק ח"כ סי' כ' וכמ"ש כן הר"הג מני"ר נר"ו כמיעוט שיחה נחה שלו הוח הכיח לנו הג' סכרות הנו' כמ"שר הרוחה כ"ז כתכתי לדיוק דוקח לך למעשה העיקר כמ"ש הרב הנחון רחש"ל נר"ו מחחר שכך עלתה הסכמתו דחין לוחת תשה דנ"ד רק נדוניתה חשר הש כעין כתוב כד"ק הנו' הנה רחוי לכטל דעתנו לנגד דעתו הרמה ומי כמוהו מודה ובפרט לזכות הכעל המוחזק וכל מה שכלה ונחכד מהנדוניה שלה פטור הכעל מהם לגמרי חפי' מכרש הכעל וחכלם חו פיזרם לצורכו וכמ"ש הרב חסד לחכרהם ז"ל כח"הע סי' ד' דט"ז ע"ח וע"ש ולו ז"ל שם דט"ז ע"ד דחייתי הוח ז"ל דכרי מהריק"ש וחנו"ר ז"ל כהעתקם לדכרי מוהריק"ו ז"ל ודייק מלישנייהו דרב ז"ל לפטור כנ"ד מן החום' לנ"ע לגמרי כיון דלדידהו החום' כולו הוח כמו שכלה ונחכד מן הנדוניה וכמ"ש הרב פ"מ ז"ל וע"ש והוח כדחייק מני"ר נר"ו מדבריהם ז"ל ממ"ש והכר ה' כפיהו לחמת מיהו חכן לפי שעתה דמני"ר נר"ו חין חנו נריכים לזה מלחר דמרן ז"ל חלוק ע"ד מוהריק"ו ז"ל וחנו חין לנו חלח דעת מרן ז"ל כיהוע:

ברם מ"ש הרב מני"ר נר"ו וז"ל ולפי"ז נכ"ד וכו' לח זכיתי להכין דנ"ק כוה דמה ענין המוהר לתוספת הנהוג שהוח שלום מלכר דעלינו חיפלינו מוהריק"ו ומרן ומהרש"ך ז"ל ועל הוח חום' דמוהריק"ו הוח מ"ם מוהריק"ם והנו"ר ז"ל דס"ל למוהריק"ו דדינו כדין מה שכלה ונחכד מן הנדוניה כיון דהו"ל כדין נדוניה שהיתה קיימת וכמ"ש הרב פ"מ כח"ל סי' כ"ד דכ"ט ע"ג יע"ש וכמקום שנוטלת גם מה שכלה ונחכד מן הנדוניה נוטלת גם החום' וכמקום שהיה נוטלת מה שכלה ונחכד מן הנדוניה היה נוטלת חום' כלל ואם רנונו דמני"ר נר"ו לדון דין המוהר כדין החום'

הי"ל לפטור הכעל מן המוהר לגמרי אפי' אם יאנו כעין כעת ומאחר שכבר הקכימה דעתו הרמה המוהר חשיב דנרסי נדוניתה ממש כמ"ש מני"ר נר"ו קודם לזה ס"כ תו לא דמי למ"ש מהריק"ש והגו"ר ז"ל משם מוהריק"ו על התוס' הנהוג דהתם דיוק הוא שחיכה נוכה תוס' כלל לא כן בדין המוהר לדעת עליון מני"ר נר"ו דחשכים כנדוניה ממש ולחיוה נוכך ולחיוה עניו חייתי לן הא דמוהריק"ש והגו"ר ז"ל כתופן שלא זכיתי לירך נסו"ד עליון כזה ואם כל כוונתו דמני"ר נר"ו לפטור לכעל כמה שכלה ונאכד מן המוהר ויליף לה כדמני למ"ש מהריק"ש והגו"ר כדין התוס' הנה מלבר דל"ד ז"ל וכדהכיכנא עוד זאת דאין לנו מריכין ללמוד ז"מז כלל הכלאו"ה הדין פשוט כמוהר דאין להם שלא מה שהוא כעין דוקא וגלמר יפה מדין חני השכון דאולקים גם המוהר ודוקא המצוי כעין ולא מה שכלה ונאכד כידוע וה"ה הכא נמי דמדין חזרת חני השכון המוהר ולפיכן להאי דינא לחייבו לכעל כנ"ד כמוהר והוא פשוט:

פש נכון דעת עליון הרב ידי דוד קאריאקו ז"ל דאייתי לן מני"ר הרב נר"ו דהסכים כדעת הרמב"ם ומרן ז"ל כנדוניה דאפי' שחיכה כעין כולה חייב הכעל להשלים לה כנגד מה שכלה ונאכד הפך סברת הר"ן וכל קדושים עמו ז"ל דפטרי לכעל גם מהנדוניה שחיכה כעין מלבד פיטורו מהתוס' כיעו"ש וכיון דקכלנו הוריאות הר"מ ומרן ז"ל אפילו להוציא מ"כ לכהודה יש לחייב לכעל כנ"ד ככל הנדוניה כולה אפי' כמה שכלה ונאכד כמ"ש בשם יפה כיוון מני"ר הרב נר"ו כמ"ש על דכריו דקריך להתיישב כדכר דכשאני לעצמי נתיישבתי היטב ככל דכרי הרב י"ד ז"ל בזה וחזינא כעניותין דאחרמ"ה הריאוה אלו אין דכריו מוכרחים כלל דאין לנו להוליד ולכדות מלבנו מחלוקת חדשה כין הפוסקים ז"ל מכח דיוקא כגון דא מדלא פירשו שיאתם כשאר דיני נשים היולאת כלא כתובה עיקר ותוס' וכריה מזה דס"ל להרמב"ם ולמרן ז"ל כדין המומין דנוטלת הנדוניה כולה אפי' מה שכלה ונאכד הפך סברת כל הפוסקים קמאי ובתראי ז"ל ואי אית לה להא דהכי ס"ל לא הוה משתמיט שום פוסק הקודם לו ז"ל דלימא הכי כדעתם ז"ל ואין לנו לומר אלא חדא מתרתי או דלימא ולמד סתום מן המפורש ותנא לאו כרובלא וכו' או דלימא דלא גילו דעתם הרמב"ם ומרן ז"ל כהאי דינא היכי ס"ל ואנן ילפינן להו מדכרי שאר הפוסקים ז"ל שגילו דעתם כהדיא הכי או הכי ותפסינן דגל הקי"ל כהא אפי' כתרתי דידן דקכלנו הוריאות הרמב"ם ומרן ז"ל ופפרט כהאי דינא דכמעט דכל הפוסקים ז"ל ס"ל להדיא דפטור הכעל מהנדוניה מה שכלה ונאכד ממנה זולתי הרב תומת ישרים ז"ל דפליג בזה להדיא והעמיק בן כר' הרמב"ם ז"ל וכמ"ש בשמו הרב י"ד ז"ל שם ולעני"ד לחמיכא ולמ"ש דלגו היה רוצה הרב תו"י ז"ל דכרי הר"ן ז"ל שכתו"פ לגמרי ניחוכא ודאי דקוה סדר כיה מסכרתיה וזה כלל גדול ומוסכם כפוסקים דאמריכן כהו לגו קוה אמיע ליה קוה סדר כיה כידוע ולדעתי המעט הוא דהרב תו"י ז"ל יחיד הוא כזה כמ"ש כן כד' הרמב"ם ז"ל כיון שהוא נגד כל הפוסקים ז"ל אשר הכיו"ד הרב י"ד ז"ל נופיה כיעו"ש ומדכרי הרב יכין ובועז ז"ל דאייתי כידיה הרב י"ד ז"ל שם יהוכיח מד"ק ז"ל דס"ל דחייב הכעל כנדוניה אפי' כנגד מה שכלה ונאכד וכדס"ל להתו"י ז"ל וע"ש לדידי ליכא שום ראיה כלל מד"ק דהוא ז"ל מיירי כנדוניה שהיא כעין דוקא אלא שהכעל מעככם תחת ידו ואינו רוצה לתתם לה ע"ז כתב הרב יכין ובועז ז"ל שם דשלא כדין הוא מעככם וגזל הם כידו וע"ש כרש כשחיכם כעין שכלו או נאכדו כולם או מקצתם מודה הרב ז"ל דפטור הכעל ככל מה שכלה ונאכד וכשיטת כל הפוסקים ז"ל דפטרי יתיה וכנז"ל וכבר הרב י"ד ז"ל נופיה הרנים כחולשת ראייתו מתשו' הרב יו"כ ז"ל הנז' ופידד כדכריו כנז"ל אלא דכתב דמ"מ מדכריו דגם נ"כ שחיכם כעין חייב לשלם יע"ש ולעני"ד ליכא שום משמעות כזאת כדכריו ז"ל כמבואר לכל יאר הולך ונשאר הרב תומ"י ז"ל יחיד כרב"ו כמ"ש כן כד' הרמב"ם ז"ל וכנז"ל:

באופן דכדין הנדוניה אשר הכניסה מכית אביה דעתי נוטה דאין לה אלא מה שהוא מצוי כעין וכל מה שכלה ונאכד מהם פטור מהם הכעל לגמרי ככל אשר העלה הרב הגאון ראב"ד נ"ו והלא כמ"ש הרב י"ד ז"ל ובכל התמור ומדוכר ' מיהו אם היא מוחזקת מנכסי הכעל כנגד מה שכלה ונאכד מנדוניתה כהא ודאי מודינא דיכולה לטעון קי"ל כהרב תומ"י והרב י"ד ז"ל שהכיאו כן כד' הרמב"ם ומרן ז"ל דס"ל דאפי' מה שכלה ונאכד מהנדו' חייב הכעל להשלימם לה מדוליה וכלאו"ה אליבא דסברת ר"ת ורא"ש ז"ל והריטב"א ז"ל דס"ל דאפי' כעוכרת על דת וחכרותיה יש להם נדוניה לק מה שהיו כעין וכ"ש כגמלאו עליה מומין או נדריס דס"ל דחייב הכעל לשלם לה כמ"ש ככ"ז הרב י"ד ז"ל אם יעמ"כ כרש לאפוקי ממונא מניה דכעל עפי"ד התומ"י והי"ד ז"ל שכ"כ כד' הרמב"ם ז"ל זה אין כידנו כח לחייבו כלל אם הוא מוחזק וכמדוכר והדכריס כרוריס:

אך אף זה מה שהכקימה דעת עליון הרב דאף"ל כ"ו דגם כמוהר המצוי כעין חייב להם הכעל כדין הנדוניה ממש וכמ"ש כפסק אחר ככתוב כד"ה והנו"ל הנה אמת לדכר הזה יפלא הלדון דין המוהר מני"ר נר"ו כי לענד"ן דכבה"ג דכ"ד אין לדון דין המוהר שהוא המוקדמין הנקרא כל"ע נקד לדין הנדוניה כלל מטעמים שאכאר כס"ד חדא דלאו זה המוהר גריע וריע מנכ"כ כבה"ג דכ"ד ואין לנו אלא דין תוספת ממש ורחיקי כפסק האחר כת"י של מני"ר כ"ו דהתם הכקימה דעתו ס"כ דדין המוהר כדין הנדוניה ממש לחייב הכעל כהם וכל דמצוי כעין והוא נדון הוה עובדא כמי שנשא אשה ואין לו גכורת אנשים ולא יכול לכת עליה אפי' ביאה לשום כלל ועדיין האשה כבתולים ולא עבו כה כלל ועכ"ז חייבו הרב מני"ר כ"ו ככל המוהר כנז"ל וכל חילוק דמני"ר כ"ו התם כפסק הנז' לדון דין המוהר כדין הנדוניה דלזל מר התם כשיטת החכם השולחל שם שרצה לדמות דין זה של המוהר לדין חני השכון דתקנת רשעונים ז"ל דאולקים גם כמוהר המצוי וכמ"ש מהרי"טן סי' קע"ג ומהריק"ש בה"ע סי' ל"ח וקי"ס והרב מר ותלמות ז"ל ומכייהו ולית השתא

הנז'

הכי כדמוכח דס"ק נמי כשאר הוספות מבעלה בגט בלתי עיקר ותוס' כל"ד דעכ"פ גוכה הקדושת והמוסר כל אשר יצוו כעין ומני"ר הרב רשם"ל כ"כ הסכים ע"י ומ"ר שכן הדין נותן כדאיתן הכי בתוי השכון יע"ש ועל פסק זה הוא דמסתמיך וחזיל מני"ר כ"כ נם הכא כדין זה דכ"ד לחייב להבעל דכ"ד נם כמוסר המצוי כעין וכמוסר וכל לגבי דידי הלכה זו דופסת בידי טוכא דבתמת שכח וכשכ טוכא דין התשכון דחולקים חני המוקדמין כשם שחולקים חני הקדושת דהבעלת ליה מכיח לחיב לבתי הקדושת הללו מתרי טעמי תריני חדא כמתה השאה בלתי זש"ק עכ"פ בבר נהנה ממנה בעלה בחייה ג"כ ולזה כדין הוא שתזכה בחייה בכל המוקדמין שנתן לה בעלה קודם חופתה שהוא המוסר הנקרא בל"ע נקד כרס בגוונא דהקוה נדון שתין לו נבורת הכשים כלל ולא כח עליה אפי' כיאה ת' וכגוונא דשטומה דבר"ן שלא יכול לבח עליה כלל חיותה לטומה קונית ומקונרת מב"ן למימר שתזכה במוסר ולחייב לבעל לתתם לה כשיגרשנה בע"כ שלא בטוכתו הא ודאי תין סברת לחייבו בהם כלל ודבר זה קיימתיו מסברת הנפשתי ושוב ראיתי הדבר מבואר להדיא הכי בתשו' הרד"ב סי' ז"ל ח"כ סי' ר"ה שנשאל במורדת דמתים עלה מהו שתזכה במוסר וכשיב וז"ל דהם לה בח עליה כלל דמלוה דשטומה לחרת מתים עלי תיכה זוכה במוסר ואם היא תפוסה בו מפקינן מיכה כשירלה לגרשה וה"ט משום דלא נהנה ממנה כלל ועש"ה נק והוא ממש כדכתי' בעניותין ולפיר"ק ז"ל מכ"ם נפיק דהם היא לטומה לנחרי אי שתין לו נבורת הכשים ולא בח עליה כלל דתיכה זוכה במוסר כלל כיון שלא נהנה ממנה דהרעתא למשקל ולמיפק לא נתן לה

וכמ"ש הרדב"ז ז"ל שם להדיא וע"ש:

זאת ועוד לחדת טעם כעיקר דתין לדמות כל

כה"ג דכ"ד דשטומה ודהקוה נדון שתין לו נב"ת הכא לדין תקנת חזרת חני השכון בתוה השאה בלתי וש"ק דהתם דוקא הוא דתיקנו לנו הרשצו' ז"ל ולהכי כיון דחזינן חנן לתקנתם דייקינן הכי במקום שתיקנו דוקא תשר לא כן כשמנרשה מתיזה סיכה שתיכה בע"כ שלא בטוכתו שהדין נותן לכפותו לגרשה כה"ג דכ"ד וכיונא בו דלא חזינן להרשצונים ז"ל דתקינו נם כזה כלל וכיון דחזינן להו דלא תיקנו נם כזה ק"כ יחזור הדבר לד"ת ודינא הוא דעל מנת שתלא לא כתב ולא נתן לה ולא כילף כמה מנינו כלל:

וראיתי שנם הדבר הזה תשר דיברתי בעניותי

הוא מפורש יוצא להדיא בתשו' מ"ז שנשאל נם הוא ז"ל בדין המורדת שנוטלת מם נוטלת נם המוסר ושכיב הוא ז"ל דתין ללמוד דין זה מדין השכון כלל שאע"פ שלענין המתנה כשמתה בחיי בעלה בלא וש"ק שהמוקדם והמבלוטת חשוכים כגדוניא לענין חלוקה כשחולק הבעל עם יורשיה שהתקנה היא שכל מה שנשאר בעין וכו' דוקא לזה הענין היא חשוכה כגדוניא לכל לענין שתר דכריס היכה חשוכה בלא כשאר נכסי הבעל וכן עשינו כמה פעמים וכו' הטעם הא' שמנוסרי כתוכתה נלמוד וכו' שלא ודאי היכה כוחנים שלא לכרר מהו המוקדם כדי שהא יכא דכר שכשכילו כופין לנרש שלא תקח שלא מה שהכניסה מכית חכיה דהדעתא למיפק ולמשקל לא יקיב לה ' נם יש רחיה לחרת ממ"ש הרא"ש והריב"ש ז"ל שכענייני התקנות תין לנמוד מהם שלא מה שהוא מפורש ומכואר ומה שהיכה מפורש ישאר לדין תורה ולמנם המפורשה לענין המוקדם והסבלונות שהם כגדוניא לענין חלוקת הבעל כשמתה לשתו לכל לענין כל שאר דכריס כשתרו כדיכם ועל החולק להכיא רחיה דהו"ל הממע"ה וכו' עכ"ל וכ"כ המבי"ט ז"ל כח"ה סי' רס"ו כדין המורדת הנו' שפסק שהיה נוטלת המוקדם הנם שחולקים כהשכון דלענין כזה תין המוקדם כגדוניא וכתב בקוב"ק שכן מנא תשו' למה"רי כי רב ז"ל כיכמה מורדת שתין המוקדם כדין הגדוניא לזה ולכיונא כו עכ"ל:

הרי להדיא דס"ל למהריב"ר ולהמבי"ט ז"ל

דאפי' כמורדת שכבר כח עליה ונהנה ממנה כבישה עכ"ז היכה נוטלת המוקדם כלל ופלינו ע"ד הרדב"ז ז"ל כזה תכן כשלא כ"ע כלל ולא נהנה ממנה כהא כולהו שוו כחדא דהיכה זוכה כמוך כלל כנו"ל וא"כ כ"ם שיסברו כתין לו נב"ת או שנמנאו כה שאר מומין שכשתר דהדין נותן שתנא כלא עיקר ותוס' דנם המוקדם היכה נוטלת לדעת הרדב"ז ז"ל נח לא כח עליה כלל ולדעת מהריב"ר והמבי"ט ז"ל ק"פי כח עליה וככל הנו"ל וכללא כייתי לן לחיכו ז"ל שתין דין המוקדם כדין הגדוניא לזה ולכיונא כו כנו"ל ונמנא ק"כ דכבה"ג דס"ד שלא כח עליה כלל ולא נהנה ממנה לכ"ע היכה זוכה במוקדם כלל וכמו שנתבאר ועיין להרב פי שנים מדק"ט ע"ג ותילך מ"ם כזה יעש"כ:

והנם דכתבי דיכן נהנו לכלול המורד עם

הגדוניא יחד וכותבין כשטרה שהם דת גדוניא דהבעלת ליה וכו' ותיכם מבריים כמה הם המוקדמין וכמה הם גדוניתה עצמה וה"כ ליכא הזה טעמא קמא שכתב הרב מהרי"כר ז"ל כתשו' הנו"ל מ"מ לבתי חיכא קמן טעמא בתרא שכ' הוא ז"ל כרחיותו העלומה ממ"ם הרא"ש והריב"ש ז"ל וכנו"ל דמניה ולפיכן שתין המוקדם כדין הגדוניא לזה ולכיונא כו וכמ"ש המבי"ט ז"ל וכמדובר וכבר פסקה מרן ז"ל לתשו' הרא"ש הנו' כח"ה סי' קי"ח ס"ו ויע"ש:

וליבא למימר דכיון שהודה וכתב על עצמו

בכתובתה שהכל הכניסה לו מכיח תבי ס כלשון זה ודא גדוניא וכו' ג"כ הודאת בע"ד כמאה עדיים דמי וקייב בכולם דקא ודאי ליתא דבבר כתב רבינו הטור ז"ל בח"ה סי' קי"ח שתין תוכעין מהבעל מ"ם ע"ע לגבותו מנכסי גדוניא לפי שרוב בני אדם כותבים עליהם יותר ממה שהם נוטלים וכוונתם דרך בבוד עכ"ל ויע"ש ומעשים בכל יום נהוג בעירנו זאת ויע"ח שהיבו נותן לה שום מוהר ומתן כיד בלל וזולתי מתנים עליו בעת האירוסין לבתוב לה בכתובה בו' החופה מוהר סך כ"ב ומעלה לותו עליו בכתובתה עם הגדוניא שהכניסה הע"פי שלא נתן לה בלום וחין זה שלא דר בבוד בעלמא ואם מתה בחיי בעלה בלא זש"ד היכן חולקין המוק' בלל כיון שהיבו מנוי בעין ג"ק אם נתעלמה או נתגרשה מרצונו נוכה הבין

דהדעתא

דמדינתא דהכי כתב לה ורש נדוניא וכו' משל"כ
שם כלו לידי גירושין מחמת מומין שו מורדת
ושטומה ושלין לו גבורת לכנוס ולא יכול לכפ עליה
וכיוצא לזה ודאי דלא מיחייב כמוקדם כלל דמדינתא
למיפך לא כתב לה וכמ"ל :

ופוק חזי לכרב מחוק לכריסם בסי' כ"נ לוחת
ז"ך שנשאל שהכניסה לו לשתו כלי וזכ
שמוה שמיש נסיס וכתב לוחו עליו בכתובת במלה
נסיס שם תטול ק' נסיס כמו שהודה בכתובה שו
רק ס' נסיס כמו שמוה וכתב דרבני הדור נסתפקו
כזה וכו' יע"ש וכתב עליו הרב חק"ל ז"ל בסי' ד'
דט"ו ע"כ וז"ל ולי הפשוט נראה לפי קטורי דפטור
הכעל ולזיכו חייב ליתן רק ס' נסיס כסף וזכ שם
הוא בעין ולא עוד אלא דלא נרע מנ"כ שהכניסה
וקבלם והעלם עליו כמלוה ורשו ועכ"ו שם חיוב
בעין אפי' שם הוא פיזרם לנורכו פטור וכמ"ל וכ"ש
אלו שם ס' נסיס שלא נטל מהיכא תיתי שיתחייב כשם
כיון שלזיכו בעין ולף שכתב בכתו' ק' נרוש והעלם
עליו כמלוה ורשו שם לף כנ"כ כותבין כן ולעפ"כ
שם לזיכו בעין לזן לה וכו' וממילא כנדון הרב לף
שקבל הכסף ווכה בעד ק' נסיס ולזיהו חשיב
כתוספת שרשה להוסיף לה וקבלם עליו כמלוה
ויש"ו שם גם בשתם תוס' כות' כן דמקבלו עליו
כמלוה ורשו ועכ"ו לזן לה דמדינתא למיפך לא
קבל עליו עכ"ל ויע"ש דון מינה למוהר הגהוג
אלנלו דהוי הכי דקיימו שמכנסת לו נדוניא מכיון
לחיה שמוה דרך משל ת"ק נסיס והוא כותב לוחם
עליו בכתובה בחלף נסיס וכותבין ורש נדוניא
דהנעלת ליה מכ"ש חלף נסיס דהנס דלעניו חלוקת
חני השכון חולקים המלוי מ"מ כיטומה וכיוצ
זון לה חלה מה שהכניסה דוקא מכ"ש ותל"מ וגם
בהשכון נופיה לחה תחוה להרב משנת ר' אלישיר
טולידו ז"ל בסי' ס"ע סי' י"ג מ"ש כזה שכות'
בכתו' לשון ורש נדוניא וכו' שלין זה אלא דרך בכוד
כעלמא ודאה דברי הרשב"ש ז"ל שבסימן תקפ"ח
דמחייב להחזיר השלום של הסך הכ' בכתו' מטעם
הודאת בע"ד וכו' כיון שכות' ורש נדוניא וכו'
ואיתיה רחיה מדברי ר' אלחנו הרשב"ן ז"ל והרב
מהר"ם ז"ל הנו' שם אחר ד"ק מכח תשו' אחרת
למר אלחנו הרשב"ן ז"ל בסי' רס"ה ודייק מד"ק
דשתי תקנת השכון דכך היתה התקנה מעיקרא
כפי' לחמר שהחלוקה תהיה כפי הנוקח הכתוב
בכתו' הנס דלא הכניסה לו אלא כמעות הכתו'
בכתו' ושב"כ כפשיטות הרב ידיו של משה מכח
חשו' הרשב"ן הנו' וע"ש ולפיק הנס בהשכון כנוניא
דכ"ד מידי פלוגתא לא נפקא יעש"כ וכ"ש וק"ו
שם לא הכניסה לו כלום נדוניא מכיון אלא כלל
אלא הכל שים לה הוא משלו מן המוהר ומתן שנתן
לה קודם החופה וכוונתו דכ"ד וכמש"ל דודאי הדין
נותן דשם היא לטומה וכיוצא דאין לה כלום
דמדינתא דהכי לא נתן לה וכמ"ל :

ולהיות כי אשם זו לטומה דכ"ד היא תפוסה
ומוחזקת כרוב ככל בנדיה ותכשיטיה
שעשה לה בעלה משלו קודם החופה וככר נפק
מכומיה דמני"ר הרב הגאון רשש"ל נר"ו לזוקמה
גם כמוהר מלבר נדוניא שהכניסה לת אשר ישנו
כיום גם אנכי עפר הלכתי כעקבותיו לדון כן
למעשה וזכיתי לותה כתפיסתה מדין קי"ל מאחר
שהיא מוחזקת כהם כרם להוציא מהבעל ממה
שהוא מוחזק בו אפי' שהוא כעין אלנו מהמוכר
עלמו תיבי יכול כדין לעב"ד לחייבו ולהוציא מידו
אחר כל האמור ומדובר מה למעלה הכריח לי טובא
דאלו הרב הגאון רשש"ל הנו' נר"ו הוא שמיע ליה
למר הכי תשו' דמהריב"ר והמבי"ט והרדב"ז ז"ל
הנו"ל לא היה פוסק הדין כ"כ כפשיטות דגם בכה"ג
הנר"ן דייקינן המוהר כנדוניא שהכניסה גם להוציא
מת"ח המוחזק וכודאי הגמור דהוא הדר היה כן
נלע"ד כרור :

וחזינא להרשב"ן ז"ל בח"כ סי' רל"כ דס"ד
ע"ש שב' וז"ל ואם כתב לה יותר ממה
שהכניסה לו לפי לשון התקנה לוחו תוספת י"ל
דין נדוניא לא דין תוס' עב"ל וב"כ בח"ג סי' רפ"ו
וז"ל ונדוניא כל מ"ש לה ואע"פ שלא נתנה לו כל
הכתוב כי כן הוא לפי דין התלמוד דתנן אם רצה
להוסיף אפי' ק' מנה מוסיף ורצה ליזוק בהכסיו וז"ל
דין נדוניא לא דין תוס' אחר שכלל לוחו עם הנדוניא
וזה מכח ההסכמה שכתוב בה מה שנמצא כתוב
בשטר כתובתה שהכניסה לו עב"ל והכריו הללו
מריכים ביאור דלדרכ מכח ההסכמה אין לה ליטול
דהרי פירשו הכריאם שהכניסה לו וזלת
לא הכניסה כרם אפשר דכוונתו לו' דכיון דבכתובה
כלל היתרון בלשון נדוניא שהכניסה לו ולא בלשון
תוספת מדילוה והוא רצה ליזוק בהכסיו והודה על
עלמו שקבל ע"פ שלא קבל ה"כ הנס שהתקנה
בלה למעט התוספת שלין לה ליטול לא מיעטה
אלא תוספת שלום אבל מה שכלל בלשון נדוניא לוחו
נקרא תוספת אלא שנעשה כמו בע"ח שלקח ממון
מחכירו וקרי זה דומה למ"ש הרשב"ש ז"ל בח"ג
סי' כ"ו בשאר שנתחייב בתורת הלוואה כ'וכ ובשמת
לא לוה כתב דקונייא ערוכה חייב אני לך ק' בשטר
חייב כר"ו ואי משום דכ' בתו' הלוואה ולא היה שם
הלוואה לייפות כחו כ"כ וכו' יע"ש וה"נ כיון דכלל
התוספת זה כל' נדוניא דהנעלת ליה מתחייב הוא
בכך וכבר דבר זה מתבאר מהקונייא דמציעא דק"ד
ע"כ מקום שנהגו לעשות בתוכה מלוה גוכה מלוה
ולפי' שלמרו כ' פי' כולהו לישנהו ועיין בשיטת
רכ"ח שם בתב משם הרש"ה דבתב כלומר שבותבין
בכתובה והתוספת בשאר גוכה מלוה שעל דעת
כן בתבו כדי שתגבה בלשה בכל וכל מקום שנהגו
לבפול שבות' הנדוניא בפ"ע ולח"כ כות' והוסיף
לה מדילוה לזן לשאה נוכה אלא מחנה יע"ש וזהו
כוונת דבריו ז"ל בח"כ סי' רס"ה בעיון תקנת
השכון שלזן הדין נוכה שלום מבח שבתב בבתו'
שהכניסה לו ק"ן בלומר שהוא עשאה מלוה הגם
שאלו הכניס לו אלא ק' או אפי' לא הכניסה לו
כלום וה"ט שבתב על עלמו שהכניסה לו נדוניא
ושיב עלמו במה שלזיכו חייב ועשאו בתורת מלוה
והיא היא כוונת הרשב"ש ז"ל בסי' תקפ"ט דמחייבו
משום הודאת בע"ד ומשיון דברי אביו ז"ל מה
שהשיב והייבו כלמור דמן הדין מחייבו ואלא מגד
התקנה לומר מעתה דהטור ס"הע סי' קי"ח שבתב
ולזן תובעין מהבעל לפרוע מה שבתוב על עלמו
לאשתו מנכסי הנדוניא לפי שרוב בני אדם בותבין
עליהם יותר ממה שהם נוטלים ובוונתם דרך בבוד
וכמ"ל

וכמ"ל לפסר דהייט כמ"ש בטור בסי' ס"ו דידוע לכל שכך מנהגם להוסיף שלש מלבר מפני הכבוד ומדון הרשב"ץ והרשב"ם ז"ל לית מיירי בהכי דמלבד התוס' שמוסיף לה מדיליה בנדוניא זו שכותב לה שהכניסה הגם שלית הכניסה דכתב דחין זה תוס' שלית עיקר נדוניא ותו חין להכניא לדברי הטור לדברי הרשב"ץ והרשב"ם ז"ל ותין להם סתירה מכותרת רק מדברי ריבב"ח בתשו' דשייכי להל' תישות סי' ו' והוכ"ד בשלהי תוס' נדרים ובפ' הכע"י ע"ש דנסתפק בהא ולפיכך כתב דלית תיטול רק בזמנוס מה שהכניסה ולזה הוסיפו לחלק דהכא שלחי דמקדיש ליתן להבלה טרם החופה מתנה גמורה חשובה כמתנ' שהפוס' ז"ל דפסקו הכי לית מתוסתי מנהג שנהגו כך רוחיא להיכא דמתה הישה בלתי זש"ק שחולקים חני הסבון גם כזה דקל ודלי ליתא כיון דלית רליכו הקכמה מיוחדת לזה כלל שלית מכח דיבא הוא שהסכימו שחולקים וה"ט דזה מתנה הוא או שנקבל בתורת חוב כדברי התשב"ץ והרשב"ם ז"ל וכמדובר וה לפסר לנדד בענין זה ועדיין נריך שני להתיישב בזה טובא :

ומה שכתב עוד הרב הנאון רשב"ל כ"ו כדעת מהרש"ך ז"ל בח"א סי' מ"ה דשך חילק מכ"ד לתשו' הרש"ם ז"ל ותמה עליו לכאו' דהייכו כדון הרש"ם כדעת השולל ותרין יחיב דמהר"שך ז"ל נקט לעיקר טעמת הכעל וכו' דכר ה' בפיהו לתת וכיון כזה לדעת נדול הדור הרב מהרמ"נ ז"ל בס' הכהיר כיוך משה ז"ל סי' י"ה כד"ן ע"כ כד"ה ומעתה וכו' שכ"כ ממש בדעת מהרש"ך לחלק מעליו קו' הסתירה לשר הך' עליו הרב ת"ח ז"ל בסי' ל"ח ממ"ש בח"כ סי' ל"ו ותי' כמ"ל והוסיף לומר דגם הנשיס כן כוונתם ועש"כ ועל מהרשד"ם ז"ל שלא הכין כוונתם ליכא לתקשוי עליה מירי דקיהו ז"ל הכין דברי הנשיס כפשטן ותפס דבריהם לעיקר כמ"ש הרש"ם ז"ל לכן מהרש"ך ז"ל תפס דברי הכעל לעיקר ושגם עדות הנשיס בכה"ג מיירי ול"ק הו ול"מ וע"ש להרב עדות ביהוסף ז"ל בח"כ סי' ו"ד שכתב דגם הרש"ם בסי' כ' מיירי נמי בנוונא דחותם שכונב הרש"ם נופיה בסי' נ' וע"ש והבי"ד הרב כיוך משה ז"ל שם בע"ב ומה שתמה עליו הוא ז"ל שם אין לזה שם עיקר כלל כיון דבתמת גם בלותם דכה"ג מפסדת כתובה ותניא דשדעתא דהכי לית כשאה וז"כ ומה שתמה עוד הרב כ"מ ז"ל שם ע"ד הרב ת"ח ז"ל דשתמיט מניה וכו' עין רואה להרב יד מהרת ז"ל בח"א סי' קי"ז שכבר קדמו בקו' וזתת עליו יע"ש :

ומה שתמה עוד הרב הנאון רשב"ל כ"ו ע"ד הרב מהר"ין מונש ז"ל בסי' קכ"ט הרואה ירשה דקדוק לדברי הנאון מהריב"ם ז"ל כ"כ הרב מהרש"ך ז"ל בח"כ סי' וכבר תמהו עליו הבלות מחריו כוזתת וכוזתת ועיין להרב פ"מ ז"ל בה"ל סי' כ"ד ולהרב קול מליהו ז"ל בח"ה ח"ה סי' ט"ו יע"ש :

ומ"ש עוד הרב מנ"ר כ"ו וז"ל פש נכון וכו' וכ"ן שתמות התוס' עכ"ל בבר הרב ת"ח ז"ל בסי' נ"ו כתב על כ"ד שעמד עמה נ' שניס ולה טעון עליה על עסק זה המוס דמ"מ יכול לטעון שחשב דשתו תעשה לה תיקון ע"י נשוס וכיון שרשה דשין לה תיקון כתעורר לטעון מה שטעון ולכן וכו' יע"ש :

וראיתי להרב ערוך השולחן ז"ל בח"ה סי' ע"ו דשייתי כידיה תשו' הרב"ו ז"ל דס"ב סי' ר"ה הכו' ותמה עליו מרקי"ל חיבת חופה קונה חפי' שלית נבעלה בלל והניח ד"ק בתימה יע"ש :

ואחרי מ"ר הרשויה חלוי נבור חזיק ותיובתה לית חזיתא בלל דלמטוחיה דמר דקק"ל מהלי דיבא דקי"ל חיבת חופה קונה ס"כ לדידיה תק"ל נמי דהי הכי לתמי לית תנבה נ"כ המורדת בל התוספת נ"כ כיון דהכי קי"ל בסי' ס"ה דחיבת חופה קונה נס התוספת וח"כ לית ק"ל למר רק ע"ד הרדב"ז ז"ל במ"ש על המוהר שחס לית בה עליה בלל לית וכתה כו ורמי עליה מדקי"ל חופה קונה ולית ק"ל למר טפי טובא דלמתי קי"ל כדין המורדת שחין לה תוס' בלל במ"ש בסי' ע"ז ולתמי לית תזכה נס בתוס' מדקי"ל חיבת חופה קונה חלית ודלי דעבד"ל דה"ט דלית זכיה בתוס' משום דע"מ שתנה לית בתב לה ס"ב נס במוהר ודלי דלמרי הכי בחלית בה עליה בלל דכי היכי שלית זכתה בתוס' נס במוהר לית תזכה בלל וז"פ :

ותו דלית זכר שר תשו' מהר"י כי רב ז"ל דסי' מ"ח ולהמכי"ט ז"ל בסי' הנו' דס"ל להדיה דחפי' בה עליה ונהנה ממנה וכתב הכי מדדה כו דלונה זוכה במוקדם בלל ולדידהו תק"ל למר דלמתי לונה זוכה במוקדם כיון דהחיבת חיבת חופה וביחה לל"ו דלק"מ משום דלדעתה למשקל ולמיפק לית יהיב לה והדביים ברורים :

אבן להדב"ז ז"ל דס"ל דכשבת עליה ונהנה ממנה זכתה במוהר ולש לית בה עליה בלל לית זכתה בנו"ל ג"ל דס"ל למר דהמוהר קונה לוחו בחיבת חופה וביחה ומשו"ה כי ליכא ללית חיבת חופה לחוד לית קנתה נס המוהר שנתן לה בתורת מוקדם וכ"ם התוס' המלוחר והגם דקי"ל חיבת חופה לחודה קונה נס התים' הכי מילי בשמת הבעל או בשמנרשה מעלמו לית בן במורדת מעיקרה ובלטומת וכיולא וכמדובר :

ועוד דהתם בסי' ס"ה הנו' עב"פ בעיבן חופה הרחוק לביחה כי היכי דתיקני נס התוס' ומשו"ה לפי' דלית נבעלה כתר הכי בלל קנתה התוס' כיון דעיקר החופה היתה רחוק לביחה לליכא עיכובא לה מלידה ולה מלידו ללית דכתר הכי מיתת הבעל או דרכה לנרשה מעלמו בלתי חיבת חופה ממנה בלל משל"ב היכא דכתר החופה מרחק בו ולש רלתה להבעל לו בלל או שנמלתה הטומה או שתין לו נבורת הנשיס ולש וכול לבח עליה בלל בבל כה"ג ודלי דקרוב חופה שהיה רחוק לביחה בלל ולש קנתה המוהר וכ"ם התוספת דלדעתה דהכי לית נתן ולה כתב לה בלל וכמו שנתבחר בסי' ס"ח הנו' דהם היתה מידה ובנסה לחופה היה חיבת חופה לגל חויה לביחה ולש קנתה התוס' בלל כיעו"ש והגם דקי"ל התם בנסה לחופה ולח"ל פירסה מידה דחיבת חופה קונה כיון דבשעת החופה היתה רחוק לביחה ונתמר דה"ה שם מרחק בו לחר החופה או שנמלתה הטומה או שתין לו נבו' הנשיס הוי כמו שבנסה לחופה טהורה ולח"כ פירסה בדה דחיבת חופה

קונם כיון דכה שעתא חזיא לכיאה וה״ה ככל הני וכמוכן למעט בקונסטא הא ודאי ליתא דשאני פירסה נדה אחר החופה דעכ״פ חזיא לכיאה אחר שתטהר מצ״ב כמורדת ואטומה ואין לו גב״ח דלא ידעינן מתי תהיה ראויה לכיאה ואין לדבר סוף ולא גכול וקץ ותכליה ים לזה וכדכתב הרב מהר״ם נחון ז״ל בתשו׳ סי׳ ל״ו על נדונו דמרדה כו מלילה הראשונה ונם נמצא שאין לו גכו׳ לגבוים ובתר דסק״ו וט בכעיין דתלמודא דכפ׳ אע״פי דלכתב״ל אח״כ קונם חופה דחזיא לכיאה בעינן הו לא ולקלקל כתיקו והקריך כזה ושוב כתב וז״ל למעט נלע״ד דלפשר לחלק בין חופה שאינה ראויה לכיאה דכ״ד לחופה שאינה ראויה לכיאה החמורה בנמ׳ דכ״ד אפ׳ דכ״ע מודו שאינו יורשה וט״ו הוא דשאני התם דהכא הכיון שי״ל זמן מוגבל לנידותה והיום או מחר תטהר משו״ה ס״ל לחופה כ״ד קנה משום שאם היום לא כח עליה למחר י״ע ויחיכת חופה שלמחר היכת חופת כיאה גומריס הניסואין יורשה למעט כ״ד דמה שאינה ראויה לכיאה הוא מע׳ שהיא חולניה חולי שאין יכולים לעמוד ביחוד ככיתת אחד כמ״ש הצוחל ונם אין לחתן גב״ח ולזה אין זמן מוגבל מהי יכולו לידי יחוד כריאה כ״ע יודו דהוי ממש כאלו לא נכנסה לחופה כלל וכו׳ עכ״ל ועפ״כ ועס דהוא ז״ל כחולקו הכו׳ מיירי כנוונע דכעיין דס״ל דהייט כפירסה נדה ונכנסה לחופה דהיכת רכוותה דס״ל דהכעל יורשה ולא מכע״ל ל׳למודה הלא לעניו התוס׳ לכך דהכי ס״ל להרי״ם ודעימיה וע״ז כחלקות יפית דכנדונו כ״ע מודו דהכעל יורשה מטעמו הכו״ל ואולם ככה״נ דנדון הרדב״ז וזולתו הכו״ל דככניסתם לחופה לא הויא חופה הלא חזיא לכיאה כלל רק דכתר הכי הוא דאתרע דמרדה כו אלו שאין לו ג״ח שנמצאת טטומה וכיוצא מכ״ל דהוא חופה הלא חזיא לכיאה הכא מלבד מ״ש עוד הרב מהרש״ג ז״ל שם כדע״ז ע״כ כפוד״ק וז״ל כד״ה לכיכרא וכו׳ דכיבא מוה כב״ד ויע״ש עוד וזאת כתב שם עוד וז״ל למעט מטעמא שכתבתי דהיכא דהיא חולה ואינה ראויה לכיאה הלא קנה ואינו יורשה כדאמר דה״ה והוא הע׳ היכא שהיא חולה ואינו ראויה לבעול דאינו יורשה דמה לי אם העיכוב של הכיאה הוא מפני חוליה מ״ל אם העיכוב הוא מחמת חולי וז״כ כב״ד שהיא חולה שאין לו גב״ח ה״כ הוי כמו כינסה לחופה שאינה ראויה לכיאה מחמת חולי ואינו יורשה וכו׳ עכ״ל ועפ״כ הרי דאפי׳ לורע המרדות והעדר גב״ח אחר החופה עכ״ז חשיב להו הרב ז״ל דהוי חופה שאינה ר״ל ואינו יורשה לב״ע מכח טעמו וחילוקו הנ״ל כ״ם הלא קנתה התוס׳ כלל לב״ע דכתוס׳ ליתא מלן דפלוג כלל כיון דהכעיין דס״ם כהכי מיירי ולקלקל כתיקו וה״כ ל״מ כאטומה ואין לו גב״ח דכודאי לא קנתה התוס׳ דנמצא מקחו מק״ט לנמרי הלא אפי׳ כמורדת כה״ג דנדון הרדב״ז ז״ל לאפשר דכה״ג מ״ר נדון הרדב״ז כנדון הרב מהרש״ג ז״ל ולא קשיא עליה הו ולא מידי וכמוכן וע״ע להנחון מהר״י ז״ל כפ׳ כני יחוכה כדב״ז סע״ד שב״כ נם הוא ז״ל לה הרי״ם ז״ל דכחולניה שאינה ראויה לכיאה דנרע מחופת נדה כמ״ש הרמ״ה כפי׳ ס״ח ול״ק מדיש חופה לפסולות דהתם דעתו לבעול לכי׳ כיאסור וה״כ יש כאן חיכה משא״כ כחולניה אין דעתו לבעול כלל וכו׳ וע״ש וע״ע לו ז״ל עם דמ״ט שב״כ דיימה הרב ז״ל דין מי שאין לו גב״ח לדין חופת נדה וע״ם והוא ממש כדס״ל למר מהרש״ג ז״ל וכמ״שיר המעיין:

ואולם כעיקר חילוקו דהרב מהרש״ג ז״ל הנ״ל אני תמיה מדכרי התוס׳ ז״ל ביכמות דס״ה ע״כ כד״ה כי הא ודאי דכיון וכו׳ שכתבו משם ריטב״ח ז״ל וז״ל והיכא שהודה הכעל שאינו יכול לבעול פסק לריך ליתן נט וכתובה ואפי׳ חינה כיאה מחמת טענה כיון דאינו יכול כלל לקיים לה עונה ודוקא מנה מתחיים אבל תוס׳ לא יתן דהא כנכנסה לחופה ולא נבעלה עמדה כתיקו כרים אע״כי דשמא לא כתב אלא על חיכת כיאה וכו׳ עכ״ל וכ״כ עוד התוס׳ בשלהי נדרים כד״ה נרשתני וכו׳ וי״ם הרי להדיא דס״ל להתוס׳ ז״ל דנם בכה״ג דאין לו גבורה אכנסים ולא כעל כלל הוא ככלל כעיין קמייתא דרים אע״פי דכעי הש״ם נכנסה לחופה ולא נבעלה וס״ל להתוס׳ ז״ל דהאי כעיין נמי סלקא כתיקו כדס״ל להנחונים ז״ל כתשו׳ שערי נרק מת״ד סי׳ ל״ד שהשיב רב הילאי נחון ז״ל על יכמה שלא רלתה ליכם ואינו חולנה שנובה כתובה ותוס׳ מנכסי כעלה הרishון שכבר הכניסה לחופה וכעלה וכיון שבעלה קנתה כל מ״ם לה כעלה הא׳ היא נובה עכ״ל וע״ש ומהשריך הנחון ז״ל לכעילה ס״מ דס״ל דלא לפשוטא כעיין קמייתא כמי ומשו״ה לא קנתה עד שיכעול ג״כ כיון דסלקא כתיקו וכהכי אין מקום כלל למ״ם הרב שכט כניומין ז״ל כהשמטותיו דקס״ו ע״ה וע״ש דלותא הלא העיקר הוא דס״ל להנחון ז״ל דנם כעיא קמייתא לא לפשוטא וכדס״ל הכי להתוס׳ ז״ל הנ׳ ולא ס״ל דלפשוטא כאת״ל או מדרב יוסף כדס״ל לנאחר רכוותה קמאי ז״ל כיהוע והשתא אי אותא לחילוק הרב מהרש״ג ז״ל הנ״ל ת״כ אפי׳ אם נאמר דכעיא קמייתא לפשוטא מדר״י או כאת״ל ולא סלקא כתיקו מ״מ תפ״ל דהויא חופה דלא חזיא לכיאה כלל כיון דמעיק׳ אין לו גב״ח אלא ודאי שמיא להו להתוס׳ ז״ל כלו׳ לא ס״ל הך חי׳ דמהרש״ג ז״ל נס אח הכ׳ וכמוכן וכן נראה מסתמות כל הפוס׳ ז״ל מדלא חי׳ כהכי כלל כמ״שיר המעיין כס׳ ס״ן הפוק׳ ז״ל:

וראיתי להרב זכות תכות למהר״שק ז״ל כסי׳ פ״כ אות ט״ו שכתב על מי שאין לו גבורת אנשים דהם לא כעל כלל מחמת שאינו יכול אם הוא מנרשה מעצמו ואלם הכל ואם היא תובעת לגרשה אין לה תוס׳ וכו׳ עכ״ל ולדברי מהרש״ג ז״ל כאי׳ הנ׳ היא הדין נותן דאפי׳ אם מנרשה מעצמו לא יתכייב כתוס׳ דכיון דאין לו ג״ח ואינו יכול לבעול כלל כמאי קנתה התוס׳ אי מכח החופה הא לדידיה הויא חופה דלא חזיא לכיאה ולכ״ע לא קנתה התוס׳ אלא כ״ל דלית ליה הך חילוקא דמהרש״ג ז״ל וכמוכן:

ועם שדברי הרב ז״ל וז״ל הנ״ל אם הם דברי הרש״ם והטור ופסקם מרן ז״ל כסי׳ קכ״ד ס״ז דאם טוענת שאין לו גב״ח ומנרשה מעצמו כלא כפיה יתן לה כתובה יע״ש אין להוכיח מהם דס״ל דלא כמהרש״ג כאי׳ הנ׳ דאע״ל דאינו ז״ל אינו כעל ואח״ך חזרה שאין לו ג״ח מש״ה כדין הית דאם

דחס מגרסה מעצמו דיתן לה כתו' ותוס' כרכ'
הרי"ם ז"ל דכפר קנתה התוס' ע"י תופה וכיחה
מצ"כ חס לח כעל כלל מחמת שת"י לכעול ח"כ
לד' מהרש"ג לח קנתה התוס' כלל כיון דהויח תופה
דל"ח לכיחה וחל ודחי לדידיה דמהרש"ג דיכל הוח
דחפי' חס מגרסה מעצמו חין לה תוס' כנו"ל וח"כ
ודחי דהרב ז"ח ז"ל פליג ע"ד מהרש"ג ז"ל כזה
וכמדובר וכן רחיתי להרב מטה יוסף ז"ל בח"כ
ח"הע סי' ד' שהכריח דחס מגרסה מעצמו מריך לתת
לה כתובה ותוס' חפי' לח כעל כלל כמבוחר מר"ק
דלח כחי' מהרש"ג ז"ל הנו"ל וחכי ס"ל למר הרב
ורע לחכרחה ז"ל בח"כ ח"הע סי' י"ח דכ"ד הוח כעי
שהיה עקור מקודם נשוחין וחייבו הרב ז"ל נס
כתוס' מכח דקי"ל חיכת תופה קונה דל"ד הרמב"ם
ומרן ז"ל ודעימייהו לפשיטח כעיין בח"חל ועש"כ
ודו לישת דס"ל כחי' מהרש"ג ז"ל הכ"ל ח"כ ודחי
דחין לך תופה דלח חזיח לכיחה כתופה דכ"ד חל"ו
דרב תנח הוח ופליג עליה דמהרש"ג ז"ל כחי' הנו'
וכרור:

וחזיתיה למר הרב זרע חכרחה ז"ל סס דכל
חילוף דמר לחייבו כתוס' הוח משוס
דהכעל מודה דחין לו ג"ח ודקדק מד' הרי"ף ז"ל
כתשו' דחס מודה הכעל לזה חייב כתוס' ועש"כ
ותמיה חני מדוע לח זכר שר לדברי הרב כיח שמוע
כסי' קכ"ד סקי"ט שכתב להדיח דגם חס הכעל
מודה חין לה תוס' להרי"ף ולהרשב"ח ז"ל מט'
דחדעתה למשקל ולמיפק לח כתב לה ולהתוס' ז"ל
מטעמ' דהו"ל כנכנסה לחופה ולח נכעלה דלדעתם
ז"ל סלקה הכעיח כתי קו ועי"ם וע"ע להרב מטה
יוסף ז"ל סס דשק"ט טובה כהני דיכל דחס הכעל
מודה כדברי הרי"ף והשור ז"ל וזכר עשה לדברי
הרב כ"ם ז"ל שכסק"ד ורמי ומק' על ד"ק ולח זכר
למ"ם הכ"ם קודם לזה כסקי"ט הכ"ז דהוי הפך
דכריו ז"ל כחלוקת הכעל מודה יע"ם והוח פלח:

גם רחיתי להרב משפט נדק ז"ל כח"ג סי' ד'
דנשחל כמי שכלול חופתו לח יכול לכח עליה
כלל וגם לח"ך כתיחדו ימים גם לילות ולח יכול
לכעול כלל כתו' שהיה קשור וכו' וחח"ו מת
ולמלמתו תוכעת התוס' וע"ז הכיח לנו חותה כעיח
דם"ק דכפ' תע"פי כתת"ל חיכת חופה קונה חופה
דחיח לכיחה לכל דלח חזיח לכיחה לח חו"ד לח
שנח תיקו וסק"ט טובח כשוניית הנ' וכמ"ח
הרשב' לי הכעיח הוח דוקח לעניו חוס' חו"ד
חס לעניו יורשה ושוב כדכ"ו ע"ח נסתפק כל"ד
לי היו נמי חופה דל"ח לכיחה חו"ל ושם ע"כ כתב
וז"ל וחס כן כל"ד נחמר דמחן לימח לן דכשנת
חופה לח היה רחוי לכיחה כדי לפוטרו דתלמר
הפשה וחטעון דכשנת חופה היה ר"ל וחח"כ הי"ל
כן ולח יוכל לקרב חליה ושחח"כ עשו לו כיסוף
וח"כ ע"י חופה קונה התוס' וכו' וכסו"ד כתב
וז"ל והנה חין הפנחי מסכים וכו' דהנה תוכ"ל
שנסתפפה שדהו כמ"ל ובשנית היה רחוי לכעול
וחח"כ קשרוהו וח"כ חייב לפרוע לה מה שקבל
עליו וכו' עכ"ל ברי להדיח דס"ל להמ"ן ז"ל כל
כתר תופכת ממהרש"ג ז"ל כחילוקו הכ"ל וכמבוחר:

גם רחיתי להרב שכט בנימין ז"ל כסימן רנ"ג
דחחר שהכיח הכעיח הנו' וספרות הפוס'

ז"ל דלח שנח חלה הוח לו חלמה היח הו"ל חיפה
דל"ח לכיחה ותמה מוה ע"ד הרב כ"י עייחש ז"ל
כח"הע סי' י"ח דס"ל לחיפכח ושוב נרגש מד' המ"ן
ז"ל הנז"ל וכתב דשתי הסס שבשנית היתה כתולה
שקונה חותה כעלה ת"ום לבניסתו לחופה עמה
וחו כחותה שעה לח הוחזק החתן ולח נודע שהיה
חולה חו קשור חלח היה כחזקת כריח וחפשר הוח
שחחר שקנאה כרחוי קשרו לותו ק"ר וכו' וח"כ
הו"ל כנכנסה לחופה וחח"כ פירסה נדה שקונה
לותה ק"ג ושכ"כ הרב נכי ז"ל כשי' קכ"ד לדברי
המרדכי וכו' ויעש"כ וכ"ז הפך ממש מתי' מהרש"ג
ז"ל הנז"ל כמבוחר:

ואגב חזיתיה למר הרב ס"כ ז"ל סס דקכ"ו
ע"ד שכ' ע"ד המ"ן ז"ל מ"ש ועיין לו
ז"ל כהשמטותיו סס דקס"ח ע"ד יע"ש וסס כדקס"ז
ע"כ הוכיח מתשו' מהרי"ק ז"ל כח"ח סי' ס"ח
דפליג ע"ד הרמ"ן ז"ל הנז' ומזה תמה ע"ד הכנ"ה הג
שהכי"ד שניהס ולח כרגש דפליגי לחדדי ושוב חקר
ע"ד מהריב"ח ז"ל שלח כיחר היה לחתח"ד
היכי הוות כתולה חו חלמנה יע"ש ולעכ"ן דחין
כחן שום מח' כיניהס כלל דהח עכ"ל הנדון
מהריב"ח ז"ל מיירי דכתוך חופתה פירסה נדה ולח
כתר הכי דח"כ חמחי הפריך הוח ז"ל שיכח עליה
כעלה כלל חפ"ל דחיכת תופה קונה כיון דככל עת
חופתה היתה טהורה וחזיח לכיחה היה חלח דחח"כ
פירסה נדה וכבה"ג קנתה התוס' חפי' שלח נכעלה
כלל ולמה לו למהריב"ח ז"ל לפלריכי שיכח עליה
חח"כ הח חפי' לח כח עליה כלל ושמה כתוס' משום
חיכת תופה לרוב הפוסקים ז"ל דס"ל דפשיטח
כעיין קמייתת כתת"ל ח"כ מדר' וכמ"ש הרי"ף
כפסקיו כפ' תע"פי כיעו"ש חלח ודחי כ"ל הנדון
מהריב"ח מיירי דכתוך כניסתה לחופה פירסה נדה
וכנז"ל וכהכי ניחת דלח פליגי לחדדי המ"ן ז"ל עש
מהריב"ח ז"ל ולק"מ על הרב כנ"ה ז"ל ועוד חין
מקום ג"כ לכל מ"ש הוח ז"ל סס כתר הכי כר'
מהריב"ח ז"ל וכמוכן ושו"ר להרב המוסמך הרי"ף
ז"ל כתשו' נכחר מכסף הנד"מ כח"הע סימן ע"ד
דפוקים לדברי מהריב"ח ז"ל כהכי כי היכי דלח
ליפלוג על דברי הרמב"ם והרי"ף ז"ל ועש"כ ושם
חנכי שכיוונתי לדעת עלמון עוד נפלחו עיני ורחיתי
להרב שער המלך ז"ל כח"ה כקונט' חופת חתנים
כדכ"ד סע"ד שהכיח דברי מהרש"ג ז"ל כחי' הנו'
והוכיח כמיעור מד' הר"ן והריטב"ח ומתשו' ריעב"ח
ז"ל דלח ס"ל לחלק כחי' מהרש"ג ז"ל הכ"ל כלל
ועש"כ חלח שהני תמיה עליו שלח זכר שר שב' התוס'
ז"ל כשלהי נדרים וכפ' הכע"י מסס ריעב"ח נופיה
כנז"ל דכפשיטות היל"ל להוכיח כן מדכריהס ז"ל
וכדכתי' חנן כעיונים לעיל וכהכי ניחת לי שפיר
דברי הרב ורע מכריהס והרב מט"י ז"ל הכ"ל דלח
נכנסו כלל לחשוב מחשבות חפי' כדרך לכחו' וכפ"ד
כעלמח לומר דכהמ"ג דחין לו ג"ח וחינו יכול לכעול
כלל הו"ל חופה דלח חזיח לכיחה ולח קנתה התוס'
וה"ט משום דחזלי כתר שיטת כל הרחשונים ז"ל
הכ"ל דלח ס"ל הכי וכלל החמור ומדוכר וח"כ עכ"ל
כדעת הדרב"ז ז"ל כדשניהן מעיק' כדעתו ז"ל וחין
חנו ג"ל ס"ל כמהרש"ג ז"ל כחי' הנ"ל כלל וכמוכן
ולעניו דינח נלע"ד דמ"מ חס הכעל מוחזק כתוס'

דיהה מנ"ל קי"ל כמהרי"ן וכהרב פרמ"ה ז"ל דס"ל דכיון לו ג"כ ולא כעל כלל דלא קנתה התוס' משום דחשיכת חופה דל"ח לכיאה ופטור מהתוס' וגם מן המוהר שלה פטור כיון שלא כת עליה כלל ולא נהנה ממנה כלל וכדעת הרדב"ז ז"ל במורדת וה"ה והוה הטעם כדלית ליה ג"כ כלל ולפי' לא הוה מוהר לה ג"כ פטור מהס וכדעת הרא"ם והרשב"ץ ז"ל לדעת הרב כ"ם ז"ל וזלתי לא הוה מנרשה מעצמו כיון דהוה דמיחייב כבולהו וכמ"ש הרא"ם והטור ומרן ז"ל בסי' קכ"ד הב"ל וכ"כ עוד הטור ז"ל בסי' קי"ח וז"ל ולא תכע הוה הגירושין לזמן וכול לנרשה מלא לרצונה או לאחר שיפרע לה כל סכום כתובתה עיקר ונדוניא ותוס' ומתנת כתובתה כיון שתהיה הנדוניא דמיקיימת או לא וכו' עכ"ל ויע"ש וכ"כ כל הלחם' ז"ל דכ"ל כנלע"ד ברור:

וד"ע שמדברי התוס' ז"ל דכשלהי פרק הכע"י ובשלהי נדרים הנ"ל רואה לכאי שים סיוע גדול לפסרת הרדב"ז ז"ל סי' ר"ה הנ"ל דס"ל למר דלא לית כת עליה כלל ולא נהנה ממנה ומרדה כו דפטור מן המוהר שנתן לה כעת הגיסואין ומפקינן יתיה מינה כעת הגירושין שכדבריו ז"ל ממש כן כתבו התוס' ז"ל להתס מעם ריבב"ח ז"ל וכן מבואריס דברי ריצב"ח ז"ל בתשו' דשייכי להל' מיאות סי' ו' כמי שאין לו נכו' מנשוא ולא כעל כלל דס"ל להריב"ח ז"ל דנריך ליתן לה נט וכתובה ודוקא מנה מלתיס לכל תוס' לא יתן וכו' וקשיא ע"ז וז"ל וכל נדוניתה שהכניסה לא יחזור הכל רק מה שידעו שהכניסה לו לכל מה שכותבין נדוניא נדולה לכבוד הכלה כ"ל דהוי כעין תוס' וכו' עכ"ל ובחשו' ריצב"ח הנ"ל כתב כו"ה הל לכל נדוניא מ"מ יחזיר ולין כידי להוניא ממנו רק מה שהכניסה לו דיקא שפי' שכתו' בכתובה שהכניסה לו הרבה לא לתרי' הודלתא כע"ד כ"ל עדיפ דמי דלין כותבין כן אלא לכבוד הכלה יע"ש וה"כ נס כנדון הרדב"ז ז"ל הנס שנתן לה המוהר כידה קודם כניסתה לחופה מ"מ כיון דממונו הוא ולה הכניסתם לו משלה ולא כת עליה מחמת מדתה ה"ה פטור ועצטיר ממוהר הנ"ל דדוק' מה שיהוב שהכניסה לו הוא שנוטלת וכדברי ריצב"ח ז"ל הנ"ל ונס כנד"ן הנס שכותב בכתובה ודלא נדוניא דהבעלת ליה וכו' וכולנים המוהר עם הנדוניא כיחד עכ"ז לוקה נוטלת אלא מה שהכניס דוקא ואל"מ זה נלע"ד להלכה אך למעשה הני מכטל דעתי נגד דעת עליון הרב הנאון רש"ל סר"י הנ"ל ונס ריאיתי לאחרי רואי כש' הכהיר פועל נדול להרב מהר"י חיון ז"ל מרכבי חר"ק יב"ח בתשו' סי' ד' שעלתה הקבמתו המורדת שכבר נהנה ממנה שזוכה נס במוהר יע"ש והקבים על ידו מנ"ר מלחי דאתרי הרב במהר"י עכתיבי ז"ל ויעב"כ ומה שים לי מה להשיב על ד"ק ז"ל לענין דינא אך למעשה כבר הורו ודכריהם לאחור לה ישוכו ואו לא מידי:

ואח"ך הלאר ונרח לל עבר פניהו ספר הכהיר כני כניימין וקרב לי"ם הנד"מ להרב הנדול עיר וקדים מהרמב"ן ז"ל ולמעב' הרב המוכל' רלם כ"ד מקו' כמוה"ר יש"ח כרכה נד"ו ונפקחו עיני כו ורליתי מרחות מלהים עוליס מן הלה"ם שם כח"ם סי' ל"ו תשובה מלהבה למנ"ר הרב יש"ח כרכה הנו' נד"ו כהסכמת הרב הנאון רלם"ל נד"ו

על לותו כדון שנשלו עליו מקדמת דנא כמי שלין לו נכורה לנבות הנו"ל לאשר רמז עליו הרב הנאון רלם"ל נר"ו כפס"ד הני' כרים לתי"ר והמה כחב מת' להריכו למענית ועלתה הקבמתם דפטור הכעל ממזונותיה כל ימי היותה בכית לכיה ונס פטור מהתוס' כנהוג לנמרי ולינו חייב לתת לה רק מה שהכניסה והמוהר הנכלל בכתובתה עם הנדוניא שהכניסה בלשון ודא נדוניא וכו' ועע"כ נפלאות מתורתם לין חקר לתבו' ושמח לבי שכיוונתי בקנת הכרים להעתם הרחבה כמ"ש המעיין:

ואולם לא לכחד ולא תעזוב נפשי מלשלול מלי דאוכח לאתמוה"י לנע"ד על רוחב מכונתם ועונש בקיומתם לית הסכימת דעתם הרמה לפטור בנדונם הנ"ל לת הכעל מחיוב מזונותיה דלא כמ"ש הרב מר ואהלות ז"ל דחיוכיה הוא ז"ל להכעל הנכפה הכב"ד כמזונות משתו אפי' שתשב בכית לכיה והמה בחכמתם תמהו עליו שלא ידעו מכין לו דין זה ומכח זה חלקו עליו בדין זה וליתיו בדוייהו תשו' הרדב"ז ז"ל כח"נ סי' ת"ו דפוט ר' ה"ן לותו ממזונות משתו ופסקו לת הדין כנ"ל בס' הרדב"ז ז"ל הנו' כמבואר כ"ז בדב"ק יעוש"כ:

ולפקנ"ד אם לדין יש תשו' דבנקל יש לרחוק רליותם הנו' משתו' הרדב"ז ז"ל הנו' דשלמי התם דלנדון דידיה קלי דמיורי התם כהתנה הכעל עם משתו הב' שתדור דוקא עם נרתה יחד בכית אחד וכתר דסברת וקבולת התנאי הנו' והיו דיוס כיחד שוב חזרה בה ורוצה לדור לבדה לזה פסק הרדב"ז ז"ל שם דכיון דתנאי מפורש כיניהם היה שידורו כיחד שוב לוכה יכולה לחזור בה בלל ומשו"ה ליתי לה מזונות עלוו ולא שוב תנאי מתנאי כתובה שהרי מדדה ויולאה וכו' ועשד"ק כרס אם לא היה תנאי מפורש כיניהם שידורו יחד והוה רוצה לדור לבדה והוה מעכב היה הדין נותן לחייבו כמזונותיה כלתי ס' ונס הרדב"ז ז"ל היה מורה לזה כוהאי ונס אלו היה כ"ד שהיתה השתא הב' תוכעת מבעלה לנרשה אם לא יקח לה בית כפ' ע והוה היה מעכב הגירושין ודאי דהיה הרדב"ז ז"ל מחייבו כמזונותיה כ"ז שלוו מנרשה וכמ"ש הרב מר ואהלות ז"ל על לותו נכפה דכ"ד ושה ברור:

ואנכי הרואה שסכרת הרב מר ואהלות ז"ל כמה שחייב להכעל דכ"ד כמזונות משתו אפי' הוא בבית לכיה. כנ"ל לתו תורה דילה הוא לחודיה אלא עיקר הדבר הוא מפורש יולא מפ"ק לכי התעודה מהריימ"ט ז"ל כרשזונות סי' קי"ג שנשלל לנדון הרב מר ואהלות ז"ל הכ"ל ממש וכסוד"ק כתב וז"ל ומזונות נמי נרשה דיש לה כל זמן שלוו מוניאה הנט ועל התתובה ולין הכעל וכו' ל תהא ניוונת ממה שתתת ידה כי מה שים תחת ידך וכו' קשיו ס"ד דיוסיה דהתוא נבית שוניא ויתן כתובה ומה שים כידה מחפני נדוניותה ומתכשיטין שהכניס לה לין להוניא מידה ותלך לדור במקום לכיה וכ"ז שלא ינרשנה כעלה חייב כמזונותיה וכו' עכ"ל ועע"כ:

הרי להדיא דמהריימ"ט ז"ל קרי כחוב כל מ"ש הרב מר ואהלות ז"ל ממש וגם כי נדונות דידהו

דידהו הוא כיום נכפה כ"מ ואינה יכולה לישב עמו ולשמשו משא"כ בב"ד וכמובן מ"מ כי היכי דהתם כיון מחמת טענה שהדין נותן דחייב לגרשה ומצו"ה חייב כמוכותיה כ"ו שאינו מגרשה כיון דהעיכוב הוא ממנו שאינו רוצה לגרשה ה"ה והוא הטעם בגדון הרבנים עליונים למעלה וע"ו הכ"ל כמי שאין לו נכו' לגרשה והוא מודה שהדין נותן שחייב לגרשה תכף ומ"ש כ"ו שאינו מגרשה הרי הוא המעכב וצו"ה הד נותנת דחייב כמוכותיה וכפותה עד שיגרשנה ותמהני איך לא זכרו שריס לתשו' זו דמהריימ"ט ז"ל דהוא ת"ק דמסייע ליה להרב מר ופלוגתו ז"ל כדיוקו המ"ל ואיך כתבו עליו שלא ידעו מנין לו זה וחלקו עליו כדין זה והוא פלא עצום:

וגדולה מזו חזיתיה להרב הגדול מהרמ"ג ז"ל בס' הכפיר כירך משה ז"ל בס"סי י"ח כד"ן סע"ד דס"ל למר כפשוט דגם כמודדת לחר יב"ח אם לא ירצה בעלה לגרשה חייב כשאר וכפות וכייפינן ליה עליותו שב"כ ו"ל וכמודדת נמי מלן לימת לן דלאו דינא הכי וכין כבעיבא ליה וכו' וכין כע' מאיים עליה כשאל עליו חובת גירושין למכדה"ל ולמכדה"ל ולא ירצה לגרשה תנה"ן דלגרשה כגט אין כופין אותו אבל כשאר וכפות ודאי דכייפינן ליה וכו' עכ"ל ועב"ש הרי דאפי' כמודדת והוא אינו רוצה לגרשה חייב כמוכותיה וכתובת' כ"ש כמי שאין לו ג"ה כאופן שלעב"ן הדבר פשוט דחייב הבעל בגדוים כאשר וכפות כ"; שאינו מגרשה כיון שהוא מודה לדבריה שאין לו ג"ה והיא תובעת ממנו גט והוא המעכב דודאי הוא חייב כשאר וכפותה עד שיגרשנה כגט ומתצו' הרדב"ז ז"ל דרו"ג הכו' ליכא צו"ר כלל וכמ"ובר וכלתי ס' תלתי דהרבנים הב"ל וע"ו תלו הוא שמ"ל תצו' מהריימ"ט ז"ל הב"ל בודאי דקוו הדרי בהו וזה פשוט:

אתאן לדין המובר הנקרא נקד ומוקדמין מזיתיה למני"ר הרב יש"ו כרכה נר"ו שם שהסכימה דעתו לחייבו שם במובר הב"ל וגרגם ממ"ש הרב ר"מ הגדול במשכנו ר"מ טולידו ז"ל בס"כ ח"א סי' י"ג ודאם ד"ק ידיו קדם ועב"כ בדס"ו ע"כ וע"ג יע"ש ולדידי נריכה רבה וכח גברה רבה כוותיה דמני"ר נר"ו לתפוקי ממוחזק מיד הבעל המוחזק ע"פי ד"ק הב"ל ומה לדין יש תצו' דמ"ש מני"ר נר"ו דהנקד דין מדוניא י"ל וכו' מלחר דבן נהגו במקומם לחולקו ביניהם בחצי השבון וכב"מ המנהג הוא העיקר וכו' וע"ש לתמהה טובא דלא תשבחן דנהגו הכי כי אם בחצי השבון דוקא ומכח התקנה שתיקנו הראשונים ז"ל לחלוק בחצי השבון גם במוקדמין ולא תשבחן דנהגו הכי בלל גם היכא שהדין נותן לכופו לגרשה בע"כ דבבעל כיון שאין לו ג"ה כגדון דידהו ועוד היך לא זכרו שריס לתצו' הרדב"ז דסי' ר"ק ולתצו' מהר"י כי רב ומהכי"ט ז"ל הב"ל דכולהו ז"ל סברי מרגן דאם לא נהגה ממנה בחיקה בלל ליתו חייב הבעל במובר וגם בפי' כתבו מהריב"ר ומהכי"ט ז"ל במודדת דאפי' נהגה ממנה ליתו חייב במובר בלל מתרי טעמי תריתי הבאים בדברי מהריב"ל ז"ל אשר תמהנו עליהם מה למעלה:

וברי ליתובי דעתייהו דהרבנים הב' נר"ו לפשר לומר דליכא לתמוהי עליהו מדברי

שלמת הראשו' ז"ל הב"ל ולא מידי דמדברי הרדב"ז ז"ל אין ראיה דלא כתב כן הרדב"ז ז"ל אלא כשלא בא עליה אבל אם בא עליה חיבת ביאה קונה וכגדון זה דאטומה דב"ד ס"ל למני"ר הרב הגאון רא"ל הב' נר"ו דאיבת חיבת ביאה כיון שיכול ליבם הואיל שיעור רוחב ד' אצבעות כב' כשלא אשר הולנה לפניו וב"ש הוא ממ"ש החום' ז"ל בשלהי פרק הבא"י שבהכנסת העטרת לבד ליבת חיבת ביאה וב"ב כתבו' ריובב"ח ז"ל גופיה הבאה כתבו' דשייבי הב' וב"ב בם' אגודה וכן הוא דעת הרב זרע אברהם ז"ל בח"ה הא סי' י"ח בדל"ז ע"ב וע"ש ושם בדל"ח ע"ג בד"ה המורם מבל מאי דבתיבבן וע"ש והנה דהתום' ז"ל בשלהי נדרים כתבו בל בתר חיפה דבהבנסת העטרה ליבת חיבת ביאה וב"ב בחי' הרשב"ץ והמאירי בחי' נדרים שהעתיקו שם דברי התום' דהתם וע"ש בבר הרב מטה יוסף ז"ל בפי' הב"ל תריץ יתיב דלא ליסתרו דברי התום' ואהדדי וע"ש וכן ב"ל לדעת הרב ור"ח ז"ל שבבע להלבה בדברי התום' דיבמות הב"ל והנה שדברי המט"י הב' בוה שם דחוקים מאד וקשים לשמוע לפי גירסת התום' דנדרים שבתבו וז"ל וזה דקו"ל הערוה בגמר ביאה וב' מוכחת מילתא בהדיא דקושייתם היא מר' יוחנן דקו"ל דהלל בוותיה שהרי בתבו דקו"ל מ"מ בדברי הרשב"ץ והמאירי ליתא לתיבת דקו"ל וכן מוכח בד' המט"י ז"ל עצמו דליתא לתיבת דקו"ל בגי' התום' שבידו ועם הדעין ק' בדבריו ז"ל דמ"ב הו"ל להתום' ז"ל לבתוב דזה בא למ"ד הבל הערוה חשיבה בגמר ביאה במ"ש בענין שאינו בא לידי התקשות זה למ"ד וב' עב"ז מוטב שנסבול דוחק זה ולא נגיה דברי התום' ז"ל דקתני אהדדי ומה גם דמל"ל בבל בה"ג דמ"ד בלשטה זו דעסקינן בה שיבול להבניס השמש עד רוחב ד' אצבעות אפי' התום' דנדרים מודו דאיבת חיבת ביאה וב"ל:

אלא דאי הבי הו"ל להרב הגאון רא"ל נר"ו לחייב להבעל בב"ד דאטומה גם בתום' בדאשבחן להרב זרע אברהם ז"ל שם דחייבים להבעל דב"ד שאין לו ג"ח לפרוע גם התום' משום דאין לו בהרמב"ם ומרן ז"ל שפסקו דאיבת חופה קונה יע"ש:

ותו דתינח בהאי ב"ד דאטומה דעב"פ יבול להבניס השמש רוחב ד' אצבעות בב"ל לבן במי שאין לו ג"ח מהי לימר למני"ר ורו"ח ס"ל למני"ר נר"ו בשיטת הרב זב"ח ז"ל הב' הו"ל לחייבים גם התום' ומני"ר נר"ו פטרו להבעל מהתום' ולא חייבהו רק בגדוים שהבניסה וכמובר לבד ולא ניחא לה שיטת הרב זב"ח ז"ל בלל במבואר בד"ק ז"ל ויעש"ב:

אמנם מתצו' מהר"י בי רב והמבי"ט ז"ל הב' ל יש לדחות שפיר ולומר דלא בתבו בן דאינו חייב במובר אלא על החופן שנהגו בומנם שמוכירין המובר בתוך הבתובה בלשון תוספת וברותבין בנוסח זה והוסיף לה מדיליה תום' ע"ב בתובתה בתו' מוקדם וכי' במבואר בדבריהם ז"ל להדיא בטעמא דמה שב' מהריב"ח ז"ל לא בן מה שנהגו עתה בו"ה לבלול המוקדם עם הנדוניא בחד וזין מוכירין אותו בל' תוב' בלל הלא שבוללים

לוקח כפל הקדושת וכותבין ולא נדונית דהנעלת לית וכו' ודאי אי"ל דין נדונית וכמ"ש בעטיותין לעיל לדחות כן ולא ס"ל למני"ר נר"ו לדחות זה ממ"ש הטור ז"ל בח"ה סי' קי"ח וכו' כמ"ש אני לעיל ולפשר דלזלי בשיטת הרשב"ץ ז"ל שכתב סי' רל"ב וכו' וכבל מ"ש אני לנדד כזה מה למעלה ומשם בח"ה ועש דלפי הטעם הכ' שכתב מהר"י בי רב ז"ל משם הרי"ש והריב"ש ז"ל שכתבו דבעניני התקנות אין לנמוד מהם אלא מה שהוא מפורש בגו"ל ס"ל דלא כתבו כן אלא על הלופן שהיו נוהגים בלוחו ומן שהיו כותבין המוקדם בלי תום' דמוכחא מילתא בהדיא שהוא ממון הבעל וכיון שכן כמורדת דאיירי בה הרב מהריב"ר ז"ל שאין לה תום' נם המוקדמין אין לה כיון שנזכרו בכתו' בל' תום' וכמו בן היה מן הדין לפי' בהשכון שלא היה מן הדין להחזיר חני המוקדמין אלא שתיקנו בן בהשכון להחזיר החני הנשאר מן המוקדם והוא מכח התקנה ובהא הוא דאמר מר דאין למדין בענין התקנות זה מוה אלא בדבר המפורש מצ"ב למה שנהגו בו"ה שנותן המוקדם קודם החופה וכבל בכתובה בכלל הנדונית שהבניסה בנו"ל מוכחא מילתא דלמתנה נמורה אבוון והם בנ"ב שלה ממש:

ועוד אפ"ל דע"ב לא כתבו בן מהריב"ר והמבי"ט ז"ל אלא בדין המורדת דמוכרח הוא לנרש דאי אפשר לו להיות יושב ובטל מפור' ומוכרח הוא לנרש וכן הוא רמוז בד' הרב מהריב"ר ז"ל שב' וז"ל אלא ודאי אין כותבין זה אלא לבדר מהו המוקדם ומהו הנדונית שלה כדי שלא יבא לחזק דבר דבשבילו כופין אותו לנרש אלא תקח אלא מה שהביאה מביח אביה דאדעתא למשקל ולמיפק לא יהב לה וכו' עב"ל לא בן בב"ד אין כאן כפייה לנרשה והוא הוא שרוצה לנרשה ואם היא מפני שהיא לטומה מבפנים עב"פ רחוי לשמש עמה ואינה נרועה מחיולונית זי"ל תום' וכמ"ש הרמב"ם ומרן ז"ל ולדעת מרן ז"ל נם התום' הנהוג בו"ה שהוא דבר קלוב שלבולם מוסיפין שלים לדעתו ז"ל אין לחלק מתום' זה לתום' הלמור בס"ק וכמ"ש הרב מספט נרק ז"ל ובבל מ"ל ועש שהרב בב"הנ והרב פ"מ וה' חסד לאברהם והרב ס"ב ז"ל בסי' הנ"ל השוו דעתו מרן ז"ל לד' מהרש"ך ותיובתו בידייהו ב"וב פוס' ז"ל דס"ל שדין התום' בדין עיקר בתובה שהוא מנה מלחים הנה חמש וקושטא קאי שדעתו מרן ז"ל בבל הני רבוותא דס"ל שדין התום' בדין העיקר ואפי' בתום' הנהוג החידוש שהוא ד"ק במו הפוס' הנ' בתלמוד ובמקו' שאמרו אין לה בתובה אלא עיקר ולא תום' ובמקום שבתבו יש לה בתובה ר"ל עיקר ותום' וביי"ד בשאומרים בן אלא ברם היכא דבתבו בהדיא אין לה עיקר בתו' בבל תום' יש לה במו בחיולונית והטושע אשה מן חייבי לחיין שלא הביר בה שאמרו שאין לה מנה מלחים בבל תום' י"ל דיבא הוי דאפי' בתום' דנקטו בז"הו יש להם ובמו בן הבילה מלחת טענה שפסק מרן ז"ל בסימן קכ"ד שבופין אותו להוציא ויתן מנה מלחים בבל לא תוספת חייבי אפי' בתום' אלוב הנהוג בז"הו וכן הוא דעת בל נדולי הפוס' אשר לאפס וקבבם הרב הבל"הנ ז"ל בח"הע סי' ק' והפ"מ והחס"ל ז"ל לא בן לדעת מהרש"ך ז"ל דס"ל דאלו בתום' הנהוג בדבר קלוב הוינו עיקר בתובה ולדידיה אלו קאן חיולונית ומחייבי לחוון ביון שאין להם עיקר אין להם תוספת וכן בבאן מלחת טענה לדעת מהרש"ך ז"ל ביון שיש לה עיקר י"ל דלא במ"ש הרב נת"מ ז"ל בדרב"ד סעי"נ בד"ה ומ"ש וכו' שבתב להדיא דמקרי"ל ומהרלב"ח ז"ל חולקים ע"ד מהויש"ך ז"ל וע"ב בתבו בבי חיו"ד בח"הע שבסוף סי' ב"נ דב"ח ע"ב בד"ה קטורן ס"ד ומשם בתרה שבל הרבניס ז"ל שהוכירם הוף ז"ל בבב"הנ סי' ק' הנ' בולהו ז"ל תקלי נוהגו ופליגי עליה דמהרש"ך ז"ל ועש"ב זה בלבד קלת דעת הרב הנאון רלש"ל נר"ו והרב יש"ל ברבה נר"ו אמנם לבתי לא הוכח לי דמיונם לשאר דמו ולמדו דין המוכר בב"ד דלטומה ודאין לו ב"ח מדין חזרת חני השבון דלפי"ד הרי"ם והריב"ם ז"ל אין לנמוד ז"מו בלל ולפי האמור קביקר חסר בדברי קדשם ועדיין צריך להתיישב היטב בדבריהם אלו טובח ואכמ"ל עוד בזה בעת ובוד ישראל ו"מ ויש"ן ויחוד עיניהו בתורתו הקדושה ויזבני לבוין לאמיתה ס"ת לבל לבבל בדבר הלבה תמיד בל הימים בי"ר:

הלב"ד וצעירת דמן מבריע והוא

הנצעיר **יצחק אבולעפיא**

ס"ט

שאלה במותב תלתא בקדת הויבח נחנח ב"ד דס"ל בד לחת קדמנח ס"ד רחמים סרונו הי"ו ואחר החיום והניזום בדבעי עמד על רגליו והביר בתב"נ ע"ן וע"י וכה הביר לפנינו שבחדש טבת משנתנו זאת הוא היה שתם בב"המד של סי' רחמים כרוך מערבי יע"ו שבתוך ביתו ורחה שנתארח בבית בו"ו רחמים הנז' ליום יאודי לאחר שעמו אברהם בהן זומירלי ובתעבב בבית הנז' ערך חמשים יום מ"ום ובתוך הלו הימים היה מספר אברהם הנז' עם העבד רחמים סרונו הנז' סיפורים רבים ובבלל הדברים שעברו ביניהם סיפר לו ג"ב שהוא מתחילה בח לפה הבירה דמסק ונשאר בריחוב היהודים במו ט"ו ימים ולה נתנו לו מאבל ומשתה בלל ובריחותו בן הלך לחל המלבות יר"ה ובעשה מלבני חייל והוליבהו למלחמת העומלני עם נבירי עם במה לבני חייל של המלבות יר"ה ובהניעו להתם עם רבה לבני יהודים לחרים ונתאבר עמהם ובלל לותם מהיבן הם ואמר שאמרו לו לאחד מהם מאחר"ן יע"א ושמו אברהם לל חלבי והשני אמר לו שמו מוסף לל ענ"ם לל שאמי וכהיותם בלחמים עם החויבים שבנגדם אברהם לל חלבי הנז' ברח והלך לדרבו וחזר לעירו אר"ן יע"א ומוסף לל ענ"ם הנז' נהרג במלחמה ונשרף על ידו וע"י שאר החייל עם שאר ההרוגים במלחמה ובלל לותו רחמים סרונו הנז' להתום המניד הנז' מהיבן אתה יודע לזה מוסף לל ענ"ם לל שאמי ואמר לו רחשו גדול והוא שמן ובצר קומה עד בתן בחה עדות העד רחמים סרונו הנז' לפנינו מה שהניד לו אברהם הבהן הנז' ואנן ב"ד דס"ל בבלנו עדותו בהונן

ובתחו"ל

וכתחז"ל והועתקה עדותו מלשון ערכי לשר דיכר כו עכ"ה ק"כת ת"כת ממש וע"ד המו"ן כתכנו וח"ג פה מתת דמשק וע"ל כשלהי חדש תויר שנת **התרט"ל** ליצירה :

הנעיר	**פ' דיין**	הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט		ס"ט

הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט

במותב תלתת כחדש הויצ נחנ כ"ר דק"ל כד מתת קדמנת הח"ר יעקב סוכרי יצ"ו והעיד לפנינו כתע"נ ע"ן וע"י וכך היתה עדותו שיום אחד הייתי יושבים אני וחכירי הח"ר יעקב נפיס כוקאטי יצ"ו כב"המד של סי' מתיר ליזכונה יצ"ו כמנהגנו והנה כת הגל סי' מתיר הנו' תורת אחד זה שמו תכריסם הכהן כן יהושוע הכהן מעי"ת תזמיר יע"א כדי לקחת נדבה מן הכולל יכב"ן וכשהוא יושב שם סיפר לנו וכך היו דכריו היך הייתי אני ואחד מעשירי שמו יהודה תרדיתי שניהו לכשנו כחייל כזמן המלחמה והלכנו למלחמה עם שחרית החייל הנעמנו לעיר שמה של כולגאר ונעשה המלחמה שם ושם רחיתי היש אחד ותתחברנו עמו ויען אמר לנו שהוא יהודי והודיענו על שמו מוסף של ענ"ס והוא קטן קומה ושמן ומן נורת פניו ודיבורו ידענו אני וחכירי יהודה שהוא שהוא ותתחברנו עמו כמלחמה ויוש אחד נעשית מלחמה חזקה הרבה ולעת ערב נפסקו כל ההרונים שנהרנו כלותו יום כדי שישרפו לותם ויען שכך הוא המנהג ככל יום ויום ובעת שהר לפסוק נתקרבתי אני וחכירי יהודה הנו' כדי לרחות את ההרונים שהר רוניס לשורפם ומכלנם רחיתי למוסף של ענ"ס הנו' שנתחברנו עמו שהוא הרוג ולכל מכת מות של עופרת כגוחרו מהר ימין והכטנו יפה ונתחמת לנו שהוא מוסף של ענ"ס הנו' מכלתי קפק כלל ולח"ו שרפו כל ההרונים ומכלנם שרפו למוסף הנו' שהר היה הרוג עמהם שלו דכרי תכריסם הכהן הנו' שהר כיפר לנו אני וחכירי כמדרש עד כאן כתה עדות הישר החדי"ש הנו' וי"ו מה שמעת מפי תכריסם הכהן הנו' תכ"ל תכ"ת ולאן כ"ר קכלנו עדותו כהוגן וכתחז"ל והועתקה מלשון ערכי לל"ק ממש והיה זה כיום י"ל לחדש סיון שנת **התר"לט** ליצירה וקיס :

הנעיר	**פ' דיין**	הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט		ס"ט

הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט

במותב תלתת כחדש הויצ נחנ ה"ר דק"ל כד מתת קדמנת הח"ר יעקב נפיס כוקאטי יצמרהו צורו ויחייהו והעיד לפניהו וכן היו דכריו שפעם לחת היה יושב הוא וחכיריו חר"י סוכרי וח' דוד פינטו הי"ו וכ"המד של הגביר סי' מתיר ליזכונה הי"ו וכח תורת לחד זה שמו תכריסם הכהן כן יהושוע הכהן מעי"ת תזמיר ושמו אותו על ענין מוסף של ענ"ס ולח רצה להניד לנו כי הוא ירח מהמלכות וי"ה ולח"כ הפצרנו בו ואמרנו לו שריך שיניד לנו כשכיל לשתו שלח תשתר ענוגה ולחנחנו לח נגיד הדכר ומרוב ההפצרות הניד לנו וכה אמר לנו לוך כחדש תשרי שנת תר"לח רחיתי למוסף של ענ"ס אני וחכירי ויהודה תרדיתי מעיר תזמיר כקיסלח שמה פירי פלחח ולח"כ נסענו מן פירי פלחח אני והוא יחד והלכנו לפוזח עם החייל ושם היתה המלחמה ככולגאר והייתי יושבים כטלכור לחד רכיעי לילי אני והוא והמנהג לשר יקרם כמלחמה לעת ערב ימשכו לותם ושרפום ונתקרכתי כדי לרחות ההרונים וכשכחתי לחל ההרונים רחיתי מוסף ענ"ס הרוג והניעו הצופרת כצוארו מלד ימין וידעתיו שהוא הוא ישן היה מתהלך עמי ואמר לי שמו מוסף ענ"ס והוא קטן הקומה ושמן ומשכו כל ההרונים ומכלנם מוסף הנו' ושרפי לותם לפניו וגם הוא הניד לנו מה סיבת כיאתו לחייל ישן היה כמלוקת וכקטטה עם אמו ונתכעס עלו דכ"י תכריסם הכהן הנו' ע"כ כתה עדות הישר ח"ד נפיס כוקאטי הי"ו הנו' וקכלנו עדותו לשן כ"ר דק"ל כתחז"ל והיה זה כיום י"ל לחדש סיון שנת **התרט"ל** ליצירה : גם העיד לפנינו הישר"י הנו' יצ"ו שאמר להם תכריסם הכהן הנו' שהוא שלח לותו על שמו ועל עזרו והוא מפיו אמר לו שאמו מוסף ענ"ס ועזרו מדמשק ושם"וכ וקיס :

הנעיר	**פ' דיין**	הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט		ס"ט

הנעיר	**פ' דיין**
	ס"ט

יורנו מ"ן שם הותרה לשת הנעלם מוסף של ענ"ס ע"פי כל העדיות הכ"ל שם נלוו ויכח שכמ"ה :

תשובה עם שיודע אני כעצמי שאיני כדאי להורות וכפרט כשיטור ערוך **החמורה** מ"מ לחיות המשורע הרע הזה חל לחיות פה עירנו דמשק יע"ל וכדרשאי לשר שלנוני ק"כ מוכרח אני לטפל עצמי לחוות דעתי כהיתר הענוגה הנומלנה הזאת ולהפך כזכותה וכפרט דכבר מזהרה שמענו מרו"ל גודל חיוב לשדם להפך כזכות הענוגות וכפרט שם יכות כשנים כנ"ר אי לוקח כאתי לחוות דעתי מה שנלע"ד כהיתר זאת הנענוגה לך כתנאי שם יסכימו עמי חכמי ישראל וכבי הדור יצ"ו דוקא ואם לאו דכרי לנו וקיו כלא היו וזה החלי ו"ה תלדים ועזור לי :

ואומר דנלע"ד כרור דעפי' עדות הישר הרשון הוא

הוא רחמים סרוגו יע"ו ים כה כרקו וחותך להקיר
אחת מוסף אל עב"ס הנעלם מכבלי כרזל העיגון
וכאשר אכאר בס"ד :

תחילה ורזא הכה נודע כס' ס"ן ז"ל דאפי'
לא ידע העד או הגוי המסל"ת את אם
הנעלם ואת אם אביו ואם עירו כי אם מפי המת או
הנהרג עצמו שהוא נייר לו אמו ואם אביו וא"ע
כך וכך מהני סגי ומסגי כאלו היה ידוע לו מכרר
את אמו ו"ת ו"ע מפי הזולת וכבר האריך הריטב
כזה הרב דבר משה ז"ל בח"מ סי' יו"ד ופסק שיש
טהור אם כל להקת הפוסק ז"ל הם המדברים בפרט
זה ועב"ב ואין מקום עוד להאריך כזה כלל והדברים
עתיקים :

עוד זאת הכה נודע הקבמת כל הפוסק' רשזוסים אם
ואת' ז"ל דהכיוני עולה וממלא במקום אם
אביו ולא עוד אלא דכמה מרכוותא ז"ל דם"ל
דכיוון עדיף מאם אביו וכבר נקבעו כאו סברות
הפוסק' ז"ל בפרט זה בכב"הג ויד אהרן ח"הע סי'
י"ז ועד אחרן הרואה ירחה להביב ידידים קלרישקו ז"ל
כדרי"ח ע"ד ועב"ב והדברים פשוטים ואפי"ו הכה
נמנא בעדות העד הרשזון הוא רחמים סרוגו יע"ו
הנו' אמו ואם אביו ואם עירו דקייכו אמו וכיוויו
וע"ע וכמבואר :

והן אמת דלכאורה היה מקום להסתפק בב"ד
ולומר דליכא ס"ע הכא בעדות העד את'
הנו' כיון דלא אמר בפי' שהוא מעיר דמסת הנקרזת
בערבי שזה רק אמר שאמר לו שאמו מוסק עב"ס
שאמי ואיכא אחרת אמר שאמר ז"ל דמשקי וא"כ אחתן למ"ם
מהריט"ו ז"ל בח"הע סי' כ"ג על כאלו ויוכיחו
דבב"ד שעלה ונסתפק הוא ז"ל אם דשמע הוא בעל
השם ואין זה המבוקש אצלנו עתה רק היוצים לאחריכא
הוא שאמו בשמי ומולד בחוזקיהו ושוב חלק הלך לו
לדור בעיר אחרת ואינו דר עתה בחוזקיהו ואינם מר
לאומרת כיצו"ם וכל הכאים לאחריו ז"ל לוכח מניינו
טובת דחייבי לסברתו להחמיר בכה"ג כמ"ש
הרואה וכבר אני עני הארכתי בענינותי בפרט זה
בתשו' אחרת בתוך ענונה אשת שיבלין אחלבאני
הנעלם ואם הבאתי סברות הפוסק' רשזו' ואת' ז"ל
דמחלקי בדעת עליון מהריט"ו ז"ל מלא דשייך
להחוש נידון ביצו"ם ועם המהריט"ו ז"ל נוסיף
בח"הע סי' ל"ד בראה שאמלי דחשבים בפשוט לשם
עירו ולא נסתפק כו בלל שם שאני התם דסיים
דבריו המגיד ואמר שבשת אשה שם מקרוב יע"ם
וכ"כ הרב קרית הרכבת נר"ו בנימוקיו על תשו' הנו'
יע"ם והוא פשוט :

אמנם אחר רחוק' היטב כס' ס"ן הפוסק' ז"ל
רזה רחוק' דגם פה בב"ד ניזולים לנחנו
מספוקו של מהריט"ו ז"ל הנ"ל מכחה טעמי
תרוצי דאשתכחו בב"ד לומר בשוני דבב"ד גם
מהריט"ו ובל החוששים לסברתו להחמיר זולי
ומודו בב"ד דאין לחוש חשש מהריט"ו ז"ל הנ"ל
בלל אלא דבוון דזה המגיד הרשזון הוא לסברתם
הכהן הנ"ל שבלל זוטם מהיכן הם ולא שלל זוטם
על שמם בלל והם העיבו לו על שמם ובינויים וע"ש
ג"כ מוכרח דמה שאמר לו אחד מהם שזה אמי
מוסק אב"ס של שאמי ודאי דר"ל שהוא מעיר דמסת
הנקרזת בערבי שם"ם ודר בה עדיין דלל"כ נמנא

דלא העיבו בלום על שאלתו שאשל לזותו מהיכן
הוא וחילוק זה פשוט הוא אצלי וקיימתיהו מסברתי
ושוב מצאתיו בפי' בתשו' הגאון מהרר"ח קוכו ז"ל
בספרו הבהיר שער אשר הגד"מ בח"הע סי' י"ג
שוצא לאחלן בן בב"ד ואיתיתי רזיה מתשו' הרב בני
אברהם ז"ל סי' ג' ועש"ב והגם דנדון הרב ז"ל מיירי
דהיזודי ישאל לגויה על הנעלם מהיה עיר הוא
והעיבתו הגויה מאנסטירלי ואתן בב"ד עסקינן דזה
אברהם הבהן שאל להנעלם עצמו מהיכן והעיבו
שהוא פב"פ שאמי ונמצא שלבזו' יש לאחלק בין
הנדונות ולזו בל אפיה שוים מ"מ לענין דינא לא
שנא לן ואין לאחלק בין דא לדא אפי' במלא נימא
וזיל בתר טעמא וסברא והבברת דלמרו הרב ז"ל
מדברי הבב"ח ז"ל אינם נמי בב"ד וכמ"ש המעיין
ופשוט וע"ע לגאון מהרח"ק ז"ל סס סי' ו' מאי
דילוף מד' מהרזב"ח ז"ל ח"ה סי' ק' וע"ש ולדעתי
המעט היא דבב"ד ב"ע יודו כיון דהשאלה היתה
להנעלם עצמו מהיכן הוא וכנ"ל וכרור :

זאת ועוד אחרת טעמא רבה אינה בב"ד שלא
לחוש אלא חשש דמהריט"ו ז"ל הנו'
מ"ש עוד הגאון שער אשר ז"ל סס סי' ו' שמוך
ורזיה לטעמו הי' הנו' וז"ל ואף אח"ל דלא בדא
אבזבנא למלת סילאניקלי דר"ל שדר עתה מ"מ זיל
לאיזך גיסא דכיון דק"ל לאים משאלוניקי הוי
בהזכרת ס"ע בתשו' מהרשד"ם ומ"פ ז"ל בידוע
עב"ל ודון מניהו ואוקי בחזקין כיון דזה האים
אברהם הבהן הוא מדבר עם אים תושב דמשק
ודאי דקוי שפיר הזכרת ס"ע בחין ס' בלל וכב"ד
ניזולים לנחנו ממה שהשיג הרב מהרי"מ ז"ל ע"ד
הגאון מהרזח"ק ז"ל הנו' סס בהסכמתו לדינו הנ"ל
במלי דילוף מני"ר מהרזח"ק ז"ל מתשו' מהרשד"ם ז"ל
ותמה עליו דל"מ מידי דע"ב ל"ק מהרשד"ם ז"ל
אלא בשהמנוד היה בעיר הנעלם המבוקש או תוכה
וכו' יע"ם וכב"ד הרי דבר המגיד בתוך עיר הנעלם
המבוקש והוא מתם בסברת מהרשד"ם ז"ל וכמבואר
ואין זאת פירוש לב"ד למ"ם עוד הרב מהרזח"ק
ז"ל הנו' סס בתר הבי לאחרן דבתי עצמו יע"ם דלפי
דא' נפק"ל נמי לב"ד פתח היתר גמור להפוקי דינא
בשופי במ"ש המעיין וברור :

ותו היכא בב"ד ס"ס להקל גם למהריט"ו ז"ל
ז"ל והוא דחזינן לגאון מהרר"ק ז"ל בחותם
תשו' הנו' בסי' י"ג שוצא לאחלק מדילוה וכבי אמר
מר דבדיכא שמו וז"ח ונקט ע"ב בלשון זה גם
מהריט"ו ודעימיה חזלי ומודו דאין להסתפק בלל
בע"ב בין דלאו מכח חיפוש אתינן עלה להקל רק
משו' דלא חייש' תו לאתרמי ב"ב ובבי מיירי הרבני'
גדולי הפוסק' ז"ל דלא חייש בב"ד לחששת מהריט"ו
ז"ל ושוב חייתי בידיה שבדבריו ממש ב"ב הרב
מהרי"ם ז"ל בהון רב סי' ז' והרב ידיו ז"מ בס"ג
אלא דבתר הבי דק ואשבח לרבנן בתרתי מבב"ח
וב"ע ומהר"ם בולה ז"ל דלא חילק ידעי בזה וסס
אמרו דיבים לוחמים עליה דמהריט"ו ז"ל וס"ב
אבתי מיירי פלוגתא ל"ן ומטע"ז הוכרח הוא ז"ל
להקל בב"ד בס"ס בדמהרח"ם ז"ל סי' ר' ושוב חזר
בו מלהקל בס"ם הנו' מטוס דעת המגיריס היפוך
ומס רזה לבמה פוס' שבתקנו ע"ד מהרח"ם ז"ל
בס"ם אלו ועש"ב ובבד"ן אין לנו מריבים להקל
בס"ם

כס"ם שלו אשר הוליכו הרב ז"ל עפי"ד מהרח"ם ז"ל בלי הכלאו"ם הנה כאן במצה וכאן היה ס"ם מרווח ומתקפך שפיר כשופי נמור בעיקר הקי שפקפ דמהריט"ו ז"ל והוא זה ס' לי הלכתא לולא כמהרי"ט ודעימיה דחייבי לאומרי לבעל השם וע"כ שמא הל' כרבים הפוסי הלוחמים עמו ולא חייבי לבעל השם בלי וא"ל הל' כמהריט"ו וסיעתיה דחייבי' שמא הלכתא דמהרי"ם והרב ים"מ והגאון מהרר"ק ז"ל דס"ל לאלק דבדיוכא שמו וא"א וש"ב בלשון זה גם מהריט"ו וסי' יודו להקל וכמש"ל והאי ס"ם כר מיפך שפיר הוא וכמוכן וע"כ כנ"ר דהאיכא שמו וכיוויו דהוי כמקום ש"ה ונקט ש"ב כל' זה יש לנו להקל שפיר מכח האי דס"ם דאמרן והוא כרור ושאני נדון הגאון מהרר"ק ז"ל דפי' י"ג הנז' דלא שאתכח כ"ד שם לאוכח כלל מלת שמו וש"ב כהאי לישנא ונט' דלא אתי עלה להקל כנ"ר כהאי ס"ם דילן ולזה הוכרח למיתי עלה כס"ם אחריכא הדומה לס"ם דהרב מהרח"ם ז"ל דכפי' ד' וגם כו לא כאר מט' כת המגריכים היפוך ומשוש דאיכא מפקפקים בהאוא ס"ם דמהרח"ם ז"ל בענין קבריתיו וכבל מ"ם הוא ז"ל ועש"כ :

ולענד"ן דהנאי"ם ליכא למילף מדברי מהרח"ם ז"ל דפי' ד' הנז' דעבד ס"ם לקולא כדין קבריתיו ואין ללמוד היכא להקל כמ"ה דונמת הס"ם שלו משום דשאני התם כנדון מהרח"ם ז"ל דכפי' ד' כאאשרון קבריתיו דכבר הוכיח כמיפור מהרח"ם ז"ל שם דהלא אמר קבריתיו ליבא רק שפק חיפורא מדרבנן מדפסק הרמב"ם ז"ל דכאאשרון קבריתיו אם נשתת לא אתא ד"מ דליתא בא חיפורא של מדרבנן ו"ל מהרח"ם ז"ל דכד שם ויח' מצויכין שפיר חוכן האי מילתא דכעי' קבריתיו קלישא טובא כ"ד וכמילתא פורתא יש לדאוקי ותאולתא הכל לומר דאפי' היה שפק זה שקול או כעי' קבריתיו או לא הוה אד מקום להקל מט' ס"ם שהרי אף להמפריכים קבריתיו חיבו אלא מט' ס' דילמא אמר כדרמי ולהרמב"ם גריעא מאשר שפיקי דעלמא שהרי קאמר דא"ב ל"ת ואי"ב ס' וכו' ואע"ג דלא הוי ס"ם דמתקפך וכו' אבל כמה מרבותא דפלוגי כרא וכ"ם וכו' עכ"ל ועש"כ הרי דמהרח"ם ז"ל גופיה יהיב טעמי תריצי למילתיה ע"מ שאמך להקל כנ"ר כס"ם דילה הגם שאיבו מתפאך דהוי מאוש דהוי ס' שאיבו שקול וגרע טובה מאשר שפיקי דעלמא מדקי"ל בית דאם נשתת ל"ת ור"ל דאיבו אלא מדרבנן וא"כ היכי מצינן למילף מהיכא כעלמא דיבא דהוי ס' שקול ובדאוריתא ובנדון הרב מהרח"ק ז"ל וכנ"ר לעשות כהם ס"ם להקל דכוותיה דס"ם דמהרח"ם ז"ל וכן ראיתי להרב החסיד רשם"ל דב אב"ן ז"ל בס' הבאיר חוקי חיים סי' י"ט דל"ח ע"ש ולהרב מהרי"ף ז"ל שם בדל"ז ע"ג שב"ב להדיא כדעת מהרח"ם ז"ל וכהכי תי' שפיר דברי מהרח"ם ז"ל אחדדי מסי' ד' למ"ם בסי' ל' ועש"ב והדבריס כרורים ודברי הגאון מהרח"ק ז"ל הנז' דילף מד' מהרח"ם דבסי' ד' הנז"ל השם נפלאו ממני אלא לבאור' בכר הוא ז"ל הדר ביה ולא שמך על הפוא ס"ם בלל וכנ"ל :

ותו מילתא בפומאי וחמיכא לית דלעע"ד לאלק מב"ד לנדון מהרימ"ט ז"ל בהיות דבאלי חזוכיוטלי ולבל נדומת הפוס' ז"ל הבאיס אחריו דחייבי לבבריאו להחמיר והוא דשאני נדומת דידהו דעסקי בדברי הגוי או הוא הגויה מבל"ת שהם אמרו לעבד השומע מהם שהבעלם זה אמו וש"ב בלשון זה דהויבי חוזכיוטלי או סופייאלי או סילאבקלי או מאבסטוילי או פיליכוילי וכדומה לזה דבבל בה"ג דהגוי המל"ת דהוא אמר שבן אמו וש"ב בלאיו לבית הם' שמא הוא בעל השם וכמ"ם מהריט"ו ודעימיה וע"ז הוא דרבים לוחמים עמו ולא חייבי בזה לבעל השם בלי בדם בבה"ג דב"ד זה השים המגיד לומר בפי' שהבעלם עבמו אמר לו שזה אמו וכיוויו וש"ב בלשון זה שאמי הם ודאי דר"ל שהוא דר עתה בדמשק וזבקיאת בל' עיבי שהם בלתי ס' בלל משום דלא אשבחן מי שיאמר על עצמו שהוא מאבסטוילי או סילאזוקלי וכו' ולא יהיה דר עתה בלותה העיר שהזכיר בפיו רק מפני שהוא בעל השם ובעבור שנולד בה הוא שאמר בן עתה לא גם זה מצינו בס"ם בדב הוכח שאמר על עצמו בעל השם לומי על שאמר רק נולד בה ולא שמענו בלל שבל הזולת משבחן דקדו ליה לומילי וכו' על שם בי נולד בה ולפי' שבעת היכנו שם רק הוא דר במ"ה עב"ז היפוי דעלמא' ויתירוה בן בידוע ולעב"ד מילתא דמשתבר היא דא לפלוגי בהבי ולפי"ז במצה דבב"ד שהבעלם עבמו אמר שבן אמו וכיוויו ו"ש ב כ"ע מודו דליבא למיתם לבעל השם בדחייבי לה מהריט"ו ודעימיה ז"ל וכמוכן :

אלא דלשפס הפבאי לא יכולתי לשפס היטב בס' ב"ן הפוס' ז"ל שם המצה ימצה בה"ג דב"ד ועב"ז חייבי לומי דמהריט"ו ז"ל ולבך היבי תוקע עצמי וזיבי קומך על דעתי בחי' וה לחודיה שם לא אתאלתו מבוה"ד בפוס' ז"ל אבן למאי דקמן בלאו"ה בבי אשבחת טעמי תריבי למסמך עליהו להקל בב"ד אלא לחום להא דמהריט"ו ז"ל ודאי חילוקא דידי דבה דב"ל חזי לאינטרופי נמי בהדייהו דאתא הבא בל במה דלא אשבחת ליה שתירי מה' הפוס' ז"ל ובד אשבחת ליה פוסק דשתיר ליה לאפי' ממילא הדיבי חזי מבטל דעתי נגד דעתו בי מירתי הורחא לאי ודי בעת בהדיה וזאת :

ותו יש לבו לעיף עדות הבד האליעזי הוא הר' יבוקאעי יע"ו שבקבלת עדות האליעזית הנז' בשאלה ב"ד דשעיד בפי' גמור מפי המגיד הרשאון עבמו הוא לאברהם הבהן הנז' שהעיד שבפי' ש"ל לאברהם הנז' שהבעל' עבמו ש"ל שהוא מעיד דמשך ושבקוטט עם אמו וכו' וע"כ כודאי הנמור שהוא ואמו הם הריס עתה בדמשק וילמד סתום יין המפורש :

והנם שעדות חרי"ב הנז' יע"ו מפי אברהם הבהן הנז' אין בה מועיל לפו"ד בעין דאברהם הנז' היה מומר ולא חזר בתשו' מעלית דיהויה להבאיר לעדות ובדבעי' מימר קמן בס"ד ולא מהניא עדות בי אם בהיותו מבל"ת דוקא וכאותה עדות החרי"ב הנז' היתה עדותו ע"י שהה והזכירו לו אחת הבעלם ובמבת דהוא בעדותו בתבון להעיד ולהתיר ולוכא בעדות חרי"ב הנז' שום ממש וכמו שאבאר לקמן בס"ד הבה מ"מ שפי-

מצינן למיקם מיכה לגלוי מילתא כעלמי על חיוס
לדם דיכר כרחשוכ וכרחוינן להר' מהר"ק שפיכדרי
ז"ל כפי' כ' שהיה חסר כנ"ד כעדות הס' ס"ע
ובירך עדות הכ' הנס שנתכוון הכ' להתיר וכ"כ ס'
מ"נ סי' ע' ומחוק לכרחם סי' ח' וקרכ לעדות
הפסנה ז"ל סי' נ' לגרך עדות העד הכ' הנס דהיה
ע"י שחלה יע"ס וכ"כ הגחון מהרח"ק ז"ל כשער
לחר סי' כ"כ דע"כ ע"ח מעס נדולי הפוס' ז"ל
הנו' וסיים עלה וז"ל והנס דהרב חס"ל ס"ה הע סי'
דכ"ן פקפק כזה ומר הוח דחמר דרכים ועצומים
פלוגי עלייהו יע"ס מ"מ היכח דמוכחת מילתא
טוכת דעל מה שמעיד הס' מעיד הכ' כ"ע מודו
דמרפיון הערות וכו' וכ"ס כבה"ג דכ"ד דהנוי
המעיד הס' הוח לחחרון ועל מה שהגיד כתחי'
הוח כח לכרר דדכרים עכשיו פשוטת ודלי דשקלינן
דכריו לחת' לגרך עס דכריו הס' הנס שלחת' נתכוון
להתיר וכמ"ש כתי' חסדות הפסנה עס שכתב כן
כפשוטות לכ"ד שהיה הכל עד לחד כיועי"ס ודון
מינייהו ולוקי כלחרין ממש דנ"כ כנ"ד הכל ע"ד
לחד ומוכחת מילתא טוכת דעל מה שהגיד כתחי'
הגיד כלחרונה ופשוט ועי"ע להרכ שער חסר ז"ל
כפי' כ"ה הנו' כדע"ת ע"ד וכפי' ה' דמ"ח סע"ד
סנ"כ כפשוטות נמור יע"ס והדכרים עתיקים
וכרורים:

אמ"ל דכנ"ד הס חיוכת הני תלתת סי' דחמו"ר
שמו וס"ת וש"ע ולח כעיר שום חדת
מניייהו כלל וכמו"ל וכיון שכן כודחי הנמור דהוח
הוח הנעלם המכוקש לגלנו כעת ולח חייש' תו
לחיוש לחרינת שכן שמו וכיוויו וש"ע כלל דכ"כ
לחרמי לח' וכפרט דלה נעלם לגלנו מעירנו ושת
יום לחר שכן שמו וכיוויו כלל וזולת זה המכוקש
כעת וככן מנד זה הוחרה חשת זה הנעלם דכ"ד
מכללי עיונינה ע"פי עדות עד זה הרחשון הנה כשנ'
וכמכוחר:

גם חין לפקפק ולחוש עוד ממה שלח חמר זה
המגיד לרחמים הנו' שמת וקכרתיו ס"כ
חייש' ליה דהולמת חמר כדדמי וכפרט דהכח
עכקינן כעד לחד כמלחמה דקי"ל כב"ע פ"ל מת
וקכרתיו וחי לח לח מהני דחייש' דחמר כדדמי
דהה והדר ליכח למיחש להח כנ"ד כלל וחין לחו מריכי'
למלתת כנ"ד חסרון קכרתיו ע"פי החי' שכתכו
הסוס' ז"ל דקיימו כהוכרת שמו ס"ל כחומר נהרג
ומיוכח לזה שלח החי' שכתכתיס ככר כעניותי כתשו'
הנו' על התר חשת שעכתו הנו' וכתשו' לחרת כת"י
חשר לו כיועו"כ דלגו הלוכח כנ"ד יותר מקכרתיו
כיון דחמר כפי' שזה הלים מוסף ענ"ס נהרג
כמלחמה ונשרף עס שחר ההרונים כו כיום המלחמ'
ע"י הנשי חיל שנרפו כל ההרונים כו כיום וככללס
שרפו זה הנעלם דנ"ד והוי ממש כלגו חמר כפי'
מת וקכרתיו דחפי' חמר קכרוהו חו טלטלוהו
לחריס הוה סני ומכני כ"ש כלו' שנרפו חותו החייל
עס שחר ההרונים חין לך קכרתיו נדול מזה וכמ"ש
הרכ יד"ח ז"ל ח"ה הע סי' י"ז הנכ"י חות ס"כ
מעס נדולי הפוס' ז"ל וע"ס ופשוט:

אך לח זה פס נכון לכרר ולגלנן הקפק הנדול
שנפל כנד"ז והוח זה הלים לכרסם
הכהן המגיד הס' לזה העד דחמים קרוגו י"ו על
זה הנעל' שכהרג כמלחמה כנו"ל הנה מלכד דהוח
הודה על עלמו לרחמים העד הנו' שהמיר דתו
ונעתמר ונעשה חיש חיל והלך למלחמה כנו"ל עוד
זלת נודע ומפורסם הוח כעירנו זלת שהיה משומד
ומעורב עס החיול יר"ה פה העירה ושוב כרח מהס
ונחכא ככיתי סי' כרוך מערכי יע"ו כלומרו חלין
שרגוו לחזור לדת התמת וכהיותו עס הגיד כ"ז לזה
העד רחמים סרוגו הנו' ומ"כ כיון שהיה מומר
ומשומד לרגוו ולהכעיס כודחי הנמור שחכל עמהס
נוט' ומחכ"ת וחילל ש"ק ומועדי ה' וקרב כמה
נפשות כחין ס' כלל ס"כ הנס דימת דכעת כשעה
שהעיד חזר כתשוכה ונעשה יהודי נמור כמלו
וכמקדש המרתו מ"מ כיון דכעת הוח מעיד על
מה שרחה היה כהיותו מומר ומשומד ס"כ הו"ל
תחולתו כפסלות ויסופו ככשרות ול"מ מידי משום
דנס כפיסולי דעכירה כעינן תחי' וסופו ככשרות
כדכעינן כפיסולי עדות מחמת קורכה לדעת רוב
הפוס' ז"ל:

והנם דחזינת למרן החכי"כ ז"ל ככנ"הנ ס"הע
סי' י"ז הנ"ה הטו חות ס"ק שכתב שהוה
הלכה למעשה להכשיר כעדות חשה עדות המשומד
שחזר לתקנו ומעיד עד שרחה כהיותו משומר וכט'
משום דלח כעינן כעדות חשה ענונה תחי' וסופו
ככשרות וכהסכמת מהריב"ל ז"ל כח"נ סימן ע"ד
ושכן הסכימו עמו כקורחה זלת הל"מ כל רכני דורו
ועירו יעש"כ מ"מ חזינת להרב יד"ח ז"ל שס שהכי'ד
הרדב"ז ז"ל כח"כ סי' תרכ"ו דמחמיר טוכת ופוסל
נס כעדות עינונת עד מומר שחזר לתקנו משום
דס"ל דכעי' תחי' וסופו ככשרות נס כעדות חשה
יע"ס ועש שהרב יד"ח ז"ל שס תמה עליו ולח מלח
לו חכר דקלי כווחים כס' וזלת כיעו"ס מ"מ הרוחה
ירחה להרב נ"ן ז"ל כפי' פ"ח דהכי ס"ל למר להדיח
יע"ס ומי יוכל להקל נגד סכרתס ז"ל וכפרט
כחיסור ערוה החמורה:

והכי חזינת להנחון מהרר"ח קוכו ז"ל כספרו
הנורח שער חסר ח"הע סי' ו' הנו' לעיל
שעמד כוה כנ"ד וחיימי כידיה כל הנו"ל וחיים לה
מני"ר טוכת להכרת הרדב"ז ז"ל הנו' ושוב עשה
ס"ס להקל כנ"ד כדי לנתת י"ח הרדב"ז ז"ל מחי
דלח שייך כנדונו זה הוה ס"ס כלל כיון דחנן
כדידן כרירת לן מילתא טוכת כתחי שהדיח מכרתס
הכהן הני' דהיה מומר נמור כעת רחוחו לזה
הנעלם דנ"ד שנהרג ומ"ב ליכח כנ"ד רק חדת ס'
וזה מת הרדב"ז והנ"ן ז"ל עס מהריב"ל ודעימיה
וכחדת ספיקת חין מקום להקל כנ"ד כלל להכשיר
עדותו זלת הפך דעת עליונים למעלה דה' הרדב"ז
והרב נ"ן ז"ל וכמדוכר:

זאת ועוד הנס דימת דכ"ע מודו דכעינונת
היקלו ולכ"ע לח כעי' תחי' ככשרות ואין
חולק ע"ז כלל מ"מ קופו ככשרות מיהת כעינן מאי
דלח משתכח הכי הכח כנ"ד כזה העד מכרתס הכהן
כלל כיון דחזינן כיה דלח חזר כתשו' נמורה להיות
ככשר לעדות כדינו דהיינו שטכל ולקה וקכל עליו
דכרי חכרות כפני נ' כ"ד ושקכל עליו סינופיס
וקעניות והתחיל לעשותם חשר כ"ז מנרך מריכי
עליה למעכד לעיוכתא כדי להכשיר המומר להעיד
וכל זמן שלח עשה כ"ז לח מתכשר להעיד כלל וכמ"ש

הגאון החק"ל ז"ל כמפ' ס"הע סי' ו' שהאריך להכריח כן כרחוות נכוחות ועצומות ודחה אפ דברי הרב מהר"ם גירון ז"ל שהורה להקל ולהכשיר עדות המומר שחזר בו בפתח מבלתי עשות כל התיקונים הנו' ויעש"כ בפלוגות מתורתו:

ותו חזינן לרבני וגאוני הורינו כ"ד רבה דעי"ה הק' ירוש' ת"ו בתשו' הרמתה הבאה בגדיב לב ח"כ ס"הע סי' ח' דחייתו בידייהו לב"ד תשו' הגאון החק"ל ז"ל הנ"ל והמה בחכמתם הוסיפו עוד להאריך נ"כ שני עדים כשרים שיעידו עליו שעשה תשו' גמורה שלקה וטבל וכו' ואי ליכא סהדי תיובו חוזר לכשרותו כלל ועש"ם:

אשר מזה לנו תמיה טובא על הגאון מהרר"א קוכו ז"ל בס"ם בפ"ה שער אשר ס"הע סי' ו' הנו' שעמד אפ בב"ד על עדות העד ינחק כרוך דב"ד שהיה מזומד והרב ז"ל אפ כתב עליו פתח שחזר בתשו' יע"ש ולא הודיענו אם חזרתו בתשו' היתה בכל התיקונים הנ"ל או לא ומסתמת ודאי שלא עשה אותו העבד שום תיקון לנפשו מכל הנ"ל רק שחזר לתקנו ותקברב עם בני עמנו ותו לא מידי ואפ כך היתה תשובתו ודאי דלא הוכשר כלל ככל מאר העלה הגאון החק"ל ז"ל וכנו"ל ותמ' מני עליה דמנו"ר חיך לא נרגש מכל סברות הפוס' הראשו' וצ"ע ז"ל דחייתו בידיה הגאון החק"ל ז"ל דמתמירי טובא בהכשר המומר להעיד דחיבו רחוי להעיד עד דעביד כל התיקונים הנ"ל דלפי"ז אפי' סופו בכשרות ליכא בנדונו כלל והוא פלא:

ושו"ר להרב ידי דוד קארדאסו ז"ל בתשו' סימן י"ב שעמד על יצחק כרוך הנו' עצמה דחתשובת עלה הגאון מהרר"ק ז"ל ועלה ונסתפק בו אי כשר לעבודת כיון שהיה מומר והסכימה דעתו ז"ל להכשירו לעבודת אפי' שלא חזר בתשו' גמורה בכל התיקונים הנ"ל ועש"כ והרואה ירחה שיותר מזה כתב הרב מהר"ם גירון ז"ל בתשו' להגאון החק"ל ז"ל להכשירו והגאון החק"ל ז"ל דחה כל רחיותיו בטו"ד וברחיות עצומות כיעוש"כ:

איך שיהיה לפי"ז אנן כדידן לא מצאנו ידינו ורגלינו בכ"ה להכשיר עדות העד הזה הוא מחמת הכאן הנו' מתורת עדות גמורה משום שחזר לדתינו בפתח ונאמר דלא בעינן תחי' וסופו בכשרות בעדות עינוגא והסכמת מהריב"ל בח"מ סי' ע"ה ומרן החבי"ב ורבני דורו ז"ל בנו"ל דהא ודאי אין כיוצא וכאתנו להקל מטע"ז בלא כיון דהרב"ז והרב נ"ן ז"ל מחמרי ניה טובא ופסלי יתיה גם בעדות עינוגא ומי יוכל להקל בנדם בחיסור ערוה החמורה ותו דאפי' סופו בכשרות מיהא ליכא בב"ד כיון דלא עשה תשו' בכל התנאים הנ"ל:

ועם דמהרשד"ם והרב מוס רבים והבב"הג ז"ל מכשרי ליה בעדות אשה הגם דלא עשה תשו"ם בכל הנו"ל וכן הסכים הרב ידי דוד קארדאסו ז"ל בנו"ל מ"מ מאן פפין ומאן רקיע לסמוך עליהם להקל בחיסור ערוה החמורה נגד כל הפוס' ז"ל דחייתיכהו הגאון החק"ל ז"ל בסי' ו' הנו"ל דפסלי יתיה מדתוריתא כל עוד שלא עשה התשובה בכל התיקונים הנו"ל וכמ"ש כן הגאון החק"ל ז"ל בדעתם ז"ל וכמ"ש"ר המעיין:

אמנם בקושטא יש להכשיר עדות העד הזה דנ"ר ולמסמך עלה להתיר אשת הנעלם דבב"ד מטעם שהיה מסל"ת גמור בכל מה שספר והגיד לפני העד השומע מתנו הוא רחמים קרונו הנו"ל שמעדותו של זה העד השומע ממנו ניכר ומובן להדיא שאברהם הכהן המניר לי היה מסל"ת גמור בלתי שאלל הוא ממנו שום שאלה כלל לא על זה הנעלם הנ"ל ולא על זולתו כלל וגם כלו דבריו של אברהם הנו' בקצר דבריו לפנינו ולאחריו וכזה יגאנו יד"ח דעת הר"ן ז"ל ודעימיה המפרשים במסל"ת שיהיו דבריו בקצר דבריו לפנינו לו לאחריו כידוע וכאן בנתנאו תרוויהו קצר דבריו לפנינו שכן העיד העד השומע ממנו שהיה מספר עמו כתחי' סיפוריו רבים ולתיתי מכללא הניד לו לת כל הקורות אותו וכללא דדבריו הניד לו על הרוב הת הנעלם כהיותו במלחמה לתיתי עמי ואין לך קצר דבריו לפנינו גדול מזה וגם לאחריו שפיר נ"ב שנשרך בו כיוצ הנעלם הנו' לעת ערב עם שאר הדיונים במלחמה ונ"ו הוי ק"ד ממש לאחריו כמו שירחה המעיין כפ' ס"ן הפוס' ז"ל ועד אחרן מחכם עיניו יחזו בתשו' הגאון מהרר"ק ז"ל בשער אשר סי' ט' דהאריך הרחיב כזה כוד ם' הטובה עליו ועש"כ:

ועם זה העד השומע הוא לחמר שבכלל הדברים שיפר לו נ"כ וכו' כנו' בקבלת עדותו אין לדקדק מזה שהוא שאל תותו ע"ז הנעלם ובכלל הדברים דידיה שיפר לו נ"כ ע"ז הנעלם דהא ודאי ליתא ועיין בתשו' הרב כני משה שלטון ז"ל סי' ז"ך שבתוב קי כיב"ו לא פלגטיקא וכו' ושק"ט הרב ז"ל שם בתשו' וחסיק דהוי מק"ת גמור ועש"כ כ"מ וק"ו בב"ד שבתוב דבבלל הדברים וכו' דודאי פשטן של דברים מורין להדיא דבבלל דבריו של המניד עצמו הוא לאברהם שיפר לו נ"כ וכו' וזה פשוט וברור:

והנם דנתר הכי שאל תותו זה העד השומע שהוא רחמים קרונו הנו' לאברהם כהן הנו' מהיכן לתא יודע וכו' הנה עכ"ז לא נפיק מתורת מס"ת גמור כיון דהתחיל להסיח ל"ת ונם נמר כל דבריו כמל"ת שוב אין השאלה מזקק כלל כהקכמת הפוס' ז"ל כולם כאחד פה אחד הכי ס"ל בפשוט ועד אחרן עיין בתשו' הרב ידי דוד קארדאסו ז"ל בסי' ו"כ ועש"כ והדברים פשוטים אין צורך להאריך בזה כלל:

ובכן מאחר שכן שכל דבריו של זה המומר שהיה בבר לנו העד השומע ממנו הנו' היו במסל"ת גמור וכנו"ל הת ודאי המקבלי' עדותו והנדתו במסל"ת כדין נוי גמור דודאי לא נרע מנוי וכמ"ש בן להדיא הר"ן ז"ל בתשו' סי' נ' שכן הדין פשוט לדעת הרי"ף והרמב"ם ורוב בכל הפוס' ז"ל וכן פסק מרן ז"ל בח"ע סי' י"ו יע"ש:

ועם שבתב שם הר"ן ז"ל בתשו' הנו' דיש שחלקו על הרי"ף כדין המומר שחזרו בתמן אפי' במסל"ת דחייתי' ביה הראשונים קצ מעירים לדבר דבריו במל"ת כדי להתמוכו ויע"ש והיה בב' הרים ט' הראשון ז"ל כמ"ש בשמו הרב תומת יישרים ז"ל בסי' ע"ד ופשיט הוא ז"ל שיש להחמיר לחוש לסברתו יע"ש וכ"כ בשמו הבב"הג ויד"ח ז"ל שם וכמו כן כל אחד ז"ל חשו לסברתו להחמיר כמ"ש הרואה

הלח כספרים וכן כדין הכיסוד עדוף יש לחוש לכל הסברות לחומרת כיהוש וי"כ גם בנד"ן לכיהורים יש לחוש לם' וזת להחמיר לפסול עדות המומר הנו' לגמרי דגרע מגוי וכ"ם מהרימ"ט ז"ל הנו"ל וכמדובר:

ברם בקושטט ליכת תברת לב"ד מסכרת מהרי"ט ז"ל הנו"ל כלל דכיון דכב"ד כאו דכרי זה המומר לכרכים הנו' כמל"ת וכקבר דכריס לפניו ולאחריו וכנו"ל הת ודאי דכבה ג כ"ע מודו דמקבלים עדותו לב"ע ולת חייש' ליה תו לשום הערמה כלל וגם מהרי"ט הרשון ז"ל לזיל ומודה כזה וכן ריאותי להגאון מהר"ת קוכו ז"ל כשער תשר סי' ו' הנו"ל שב כ' להדיה ונסתייע מתשו' הר"ן ומד' מהר"וכל ונב"ע ז"ל יע"ש והוה פשוט:

ובכן עלה כידנו התר נמור פשוט ומרווח לשתת זה הנעלם המכוקש דב"ד ע"פי הקבלת עדות הת' הנו"ל ועפ"י כל האמור ומדובר התתת דת הותרה מבכלי עינוקה ושריה להתנסבת לכל נבר די תנכי ואם היה זקוק ליכם רשאה ושלטאה להתייבם או לחלוץ ע"פי הדין הנמור וכבל מה שנתבאר והבכריס כרוריס:

אתאן לעדות העד הנו' כקבלת עדות הב' מהר"י סוכרי יפ"ו שהעיד מה ששמע הוא וחבירו מאברהם הכהן הנו' כמו"ל כשאלתנו · ואומר דגם כעדותו זת מוכח להדיה דאברהם הנו' היה מסל"ת נמור ובאו דבריו כקצר דבריס לפניו ולאחריו והוי ספיר מסל"ת וכצר להגיד לב"ע וכמש"לונם ע"פי עדותו זת יוצ"ל התר נמור כשופי לשתת זה הנעלם דב"ד דעם דאלו לת היה לפניהו רק עדות זת מהרי"ם הנו' יפ"ו לאודויה לת היה כה כדאי מספיק להתירה כיון דלת הזכיר שם עיהו להדיה רק ההוא לאמר שמאברת פניו ומדבריו נוכר לו שהוא מעיר דמשק ויע"ש מ"מ ון זה מספיק למלתת חסרון ב' כלל ויש לחוש להחמיר לדעת המתריכים להזכיר ב"ע ג"כ מלבד שמו וש"ת לו שמו וכיהויו דשלשתם יחד כעינן ואפי' שהגיד המעיד כעיר הנעלם עכ"ו חיכת טובת מרכותת ז"ל דמחמרי טוכת גם כזה ומתריכים עוד טעם אחר עם הט' הכ"ל כדי להקל לגמרי מאי דליתיה כב"ד וכמובן:

אבן מאחר דחיכת קמן כגד"ו עוד תרי דוכרן קהדיותת הרשומה והשליחות המוכת מניהו להדיה דהזכיר ג' כ"ם ב"ע כבירור נמור וכפרט כקבלת עדות הנ' מהרי כוקשתי יפ"ו הנו' כשאלה ת"כ ויעילו לנרף עדותם עם עדות מהר"י סוכרי יפ"ו להשלים מהם מאי דחסר מעדותו וכמש"ל וכרתוכת נמי הכי להנאון שער תשר ז"ל בסי' כ' כדע ת ע"ד שב"כ להדיה יעש"כ וגם שאלה עדות תרי"כ הנו' יפ"ו ע"י שאלה וכתבות המעיד להתיר עכ"ז ה"ן כו מועיל לנרף מאי דחסר כעדות תחריתי הכאה כמל"ת וכ"ם הנאון הנו' ז"ל שם דהכי חולה סונינן דעלמא ו כי מורין כי מדשת יע"ם ורון מניה ויתוקי כיהה ; ומש"ל דגם כעדות תרי"ם הנו' יפ"ו ה[illegible] זה הנעלם דב"ד מכבלי העינון כמירוף [illegible] בדות ושריה להתנסבת וכבל [illegible] ומדובר:

אתאן לעד[illegible] השליחי הוא מהר"י כוקשתי

יפ"ו שהעיד מה ששמע הוא וחבירו מאברהם כהן הנו' עצמו כמוכח קבלת עדותו כשאלתנו · והנה מלבד דעכצ"ל דחד מניהו מסקר ת"ו החרי"ם וי"ו כיון דשניהם היו כמעמד וכמושב אחד כשבת זה לאברהם הכהן הנו' שאלם ופעם אחת דיבר עמהם דוקא ולא כ"פ ואיך ינתלפו הדברים שלו מזה לזה הא ודאי לתמהה טובת וכיון שכן סמיכן חדא מניהו והדין נותן דמסמיכן עדות החרי"כ וי"ו הלזו דשיעורא הקלו וכבר מלתת לחמורה דעדותו ואת חיין כה מועיל כלל כיון דהוו דבריו של לאברהם הנו' ע"י שאלה ששאלוהו להודיעם מזה הלום הנעלם המכוקש והשניהו כו מאד להגיד להם עליו כדי שלא להניח לאחת ענוגה כמוכח בתוך קבלת עדותו כנו' כשאלה ת"כ פשוט הדבר מאד דאחר זה מה שהוא מעיד ומגיד ודאי דהוא מתכוין להעיד ולהתיר לשתת הנעלם הזאת כאין ס' כלל וכבר הכרתנו וכדרנו לעיל דאין שום מקום לספוק על זה שהעיד הוא לאברהם הנו' כי אם כהיותו מגיד כמסל"ת נמור כקצר דבריס חזי יש לספוק עליו ועל דבריו להתיר לשתת הנעלם המכוקש דב"ד הת לאו"ה ל"מ ול"מ כיון שהיה מומר וכבל מש"ל:

אמנם אין לנו לריכוס לעדות תרי"כ הנו' יפ"ו כלל מאחר שכבר יש כידינו תרי סהדי הת' והכ' הנו"ל שהעידו מה ששמעו מאברהם כהן הנו' עצמו כהיותו מדבר מסל"ת נמור וכק"ד לפניו ולאחריו כמש"ל ת"כ לת לריכין תו לעדות תרי"כ הנו' יפ"ו כלל וכבר הותרה השאה הענוגה הלזו ע"פי עדותם וכמש"ל ת"כ הגם דכתר עדות הת' חזר המגיד הרשון עצמו והגיד דבריו כתע"ג וע"י שאלה וגם נתכוון להתיר ולהעיד כפי עדות תרי"כ הנו' יפ"ו הלזו עכ"ו ליתי לן כה ולא מידי דמסיכין שפיר על הגדתו הרשונה ממש לרחמים סרונו שהיה כמל"ת וכדכתב מה"ריכל ז"ל כח"ג כסי' ע"ו שאם יש עדות שקודם שבת לב"ד הגוי הסיח לפי תומו ואין ספק שהשאה מותרת להכשת כיון דאחדת זיבנת לתר כמל"ת תע"ג שאוב חזר וכת לב"ד מלי דהוה היה ואמרי לתר כמל"ת שנהרג חותו היהודי ולא תמרי' כיון דאחד ואחת לב"ד ונתכוון להעיד סופו הוכיח על תחילתו עכ"ל יע"ם ומניה ולוקי מני"ר הרב מהר"ם חיים ז"ל כתשו' כי כאה כנלקסות שכסו"ם יו"ד ס"ת הע ח"ת סי' ו' לב"ד שהעד המומר כת לפניו לב"ד להעיד וכל שכת לב"ד להעיד ככל נוכת לת הוי מסל"ת וע"ו כתב הוא ז"ל דמ"מ בב"ד לו מהת לת לוריך שהרי קודם שבת לפניהו לב"ד העד המשומד כתו עדים ששמעו ממנו שלמר לפ"ת הדברים ההלה לשר קבלתו ואנו מפיו וכ' מהריב"ל וכו' עכ"ל יע"ש ונדון דידן כמי הוא דכוותה ממש שהרי עדות העד הרשון שהוא רחמים סרונו יפ"ו שהעיד מה ששמע מפי המשומד הזה כמל"ת נמור כוודאי שזה היה קודם שבת לגל סי' מאיר ליזכוכה יפ"ו לקחת לו נדבה מהכולל שזה היה כפרק נסיעתו לדרכו מעירנו זת שבת לפני מאיר הנו' לתת לו הוצאת הדרך כדי לנסוע לדרכו כנהוג בכל הכרים ליקח נדבת הכולל כידוע וגם נמצאו וגם היו כב"המד של סי' מאיר הנו' ושלחו אותו על זה הדים הנעלם הנ"ל וכן

וכן מוכח להדיא מעדות החרי"ב הנז' וכ"ז שאלו לחודיעם מענין מוסף של עב"כ כדי שלא להניח לשתו עגונה כשרואה בכירור שקדמה לפס היודיעה מכבר. שזה הוים לכרים כהן וים לו לידיעה ממנו שנהרג מחמת שכבר הגיד דבריו לאחרים קודם לכן שנהרג הנעלם הנז' וכעת שאלוהו עליו כדי לדעת ממנו הדברים על בוריין כדי להתיר לשת הנהרג. וגם הוכחה לחרת לוכח בכ"ד שעדות רחמים סרונו וכ"ו הנז' היא קודם לזה ויבן זה היא המומר כרח מן החיוב של המל' יר"ה ותכף נחכה ככית סי' רחמים כרוך מערכי וכ"ו להיותו מעם לועז ונשאר כלוא ככית ימים רבים וגם ככית נמצא תמיד עם רחמים סרונו הנז' וכ"ו להיותו שמש בכתמ"ד שבבית סי' רחמים כרוך הנז' וכ"ו ג"כ מסתמא ודאי שסיפר לו כל המאורעות שלו כתחי' שבתו גם מזה ודאי מוכח שקדמה הגדתו של זה לחברים הנז' לרחמים סרונו הנז' כמ"ש להיא שהעיד שם"ב להחרי"ב הנז' וחביריו וכ"ו בתין סי' כלל ובכה"ג תורה יוצאה מפ"ק מהרי"כל ז"ל דבתון דבבר חדש וימנע לא נתבון להעיד כלל רק היו כל דבריו כמ"ש שנהרג זה הנעלם הגם דבתר הכי נתבון להעיד ולהתיר ליתן לן בה וכנ"ל וה"ה והוא הטעם בנר"ן וכמדובר:

ועוד דהגם דגימת דתן כדידן ספוקי מספקא לן מי מגייהו קדיש כרישא גם עדותו לפני חרי"ב וחביריו וכ"ו הו עדותו של רחמים סרונו הנז' וכ"ו עב"ו תלינן לקולא ולמרי' דמה שהגיד דבריו לרחמים סרונו וכ"ו היו היתה בתחילה דבתון דהדבר בספק אלמו מי קדם בריאת למרי' דהדבריס שהגיד כמ"ש היה בתחילה דמתן לימא לן דלא הוה הכי בתמת וכמ"ש כן להדיא מהרי"כל ז"ל נופיה בח"מ כלל ל' ס"כ ו"ל ולפי' שנמר שהמספר ה"ל הוא בעלמו סיפר גם ל"כ מתן לימא לן שבתחי' סיפר בתשו' שאלה ולבסוף סיפר כמ"ש עב"ל ומניה ילוף הרב מהר"ם נתטוניו ז"ל בתשו' כי בתה כיוצא דוד קתרתסו ז"ל סי' ט' שעמד בזה בכ"ד שעדות ה"ל היתה ע"י שאלה ועדות ה"ב היתה כמ"ש ופקפק בזה לפסול גם עדות העד ה"ב מ"ט שבבר העיד בתחי' ע"י שאלה וע"ז בתב ו"ל לבל נראה דהה ליתל דזה ר"ס יבול להיות לם היה יהיה בתמת ובבור דברי הגוי להרס"ח המה היו דבריו ה"ל וחב"ב היו דבריו עם העד ה"ב הב"ב הנו"ל ולו היתל לפסוקי בזה לבל מתן לימא לן דהיה בן דילמת תב"י דברי הגוי היה עם הב"ב הנו"ל וחב"ב היו דבריו עם הר"ם הנו' וכדבריס לבלה תמותי רליתי למהרי"כל וכו' תתר"ק ועי"ם:

והגם דהרב ידי דוד ז"ל נופיה לם בסיו"ד הביאו בזה ובתב ע"ז דב"ז ל"ם לע"ד כיון דלפשר למיקם עלה דמילתל דלייתו מהדי וביאולייהו היבי הוה עובדל ולבקור ולדרוש מיזה מהם קדיש בריאת לדבר עם הגוי והוי ס' שיבול להתברר ולאו ס' הוא וכו' וב"ם הכל שהעדים בתוך העיר והו"ל הך ס' בתתן דליתיה ועוד דלא אמך מהרי"כל על ע"ז לתור וכו' עב"ל ועי"ב הגה בע"ד בבר שאלתי ובקרתי ודרשתי להני מהדי בליזה זמן היו דברי הברים הנו' עמהם ומהם לתרו שאלו זוברים ולא יודעים לבוין דבריהם על הזמן בבירור נמור ועם שבאמת גם מהרי"כל ז"ל לא אמך על טע"ז לתור מ"מ בב"ד מוכתל מילתל טובל שהדברי הברים בהן הנו' עם רחמים סרונו וכ"ו היבהו הוו בריאת ותין בתן ס' בלל וכתב"ב דהיכל הוכחות נכוחות גם מהרי"כל והרב ידי דוד ז"ל תולו ומודו דיש לסמוך על ט"ז לתור וברור:

ועוד יש לי לעמוד ג"כ מדברי הרב מהרש"ג ז"ל הנו' ז"ל לע"ד לומר דגם עדות חרי"ב הנו' וכ"ו שהעיד מה ששמע מפי הברים בהן הנו' עמהו הגם שהיו דבריו ע"י שאלה ובהוברת הגדתו הנעלם ונתבוון להעיד ולהתיר בנו"ל הגם מ"מ מהניל לן עדותו ג"ב ולל משנחינן לבטולה בעבור שהיו דבריו ע"י שאלה וכו' בנו"ל בלל והוא ממ"ש עוד הרב הנו' ז"ל שם בתב הבי סמוך ונראה וז"ל עוד לבי תומר דלמ לם היה בלמת דתחי"ד מהגוי היה עם הר"ם וחב"ב היה עם רב"ה בפי"ה נראה דתין לפקפק בל"ד בוה הם' והוא דע"ב ליבא לספוקי בזה ללל דוקל היבא דבדבריו ה"ב בעני' נמי שיהיה דבריו במ"ש ובמת היה מש"ת מ"מ ביון דהדבריו ה"ל לל היה מש"ת היה מקום לומר דגם דבריו ה"ב בטלים הם ובלל תשיב וכולהו הוי בתלו לל היה מש"ת ברם היבא שבדבריו ה"ב לבן לל בעינן שיהיה מש"ת לל לל לף שלל יהיה מל"ת מהניל וביולל דל"ד דל"ב הער הנו' הזבור למבוקשים בחזקת מתים דבוה לף דהוא ע"י שאלה ודלוק מהני הגדתו של גוי לף היה דלוקו מש"ת בבם"ג ליבא לספוקי בזה ביון דלפ"י דלוקו מל"ת ממש בלותו דיבור מהני ופשוט הוא וכו' עב"ל ועב"ב וה"ה והוא הטעם בל"ד דביון דהעיד חרי"ב וכ"ו דשאל אותו הוא וחביריו על ענין מוסף עב"ם ואמרו לו שבריך שיגיד להם בשביל לשתו שלא תשאר עגונה וכו' דמוכח בדברי עדותו הנו' בשאלה ב"ב ביון דהזבירוהו לזה הגעלם בחזקת מת רק רוצים לודע ממנו הדברים על בוריין בדי שלא השאר לשתו עגונה כי טעו בדין וחשבו שבדבריהם אלו אלו ויוצלו ויולו לשתת הגעלם ולא ידעו הבן דלדבל בדבריהם אלו לזוקי מזקי לה כמובן עב"פ הרי בורר להם מקודם לבן שהוא בחזקת מת ב"ב ל"ל דלא בעינן תו שיהיה מש"ת בלל ובבל מ"ם הרב הנו' ז"ל וכן מתבאר מדברי שאר הפוס' ז"ל דבל ם בזבירו לו שם הגיב בחזקת מת ב"ב דבריו ע"י שאלה חזיב ספיר מש"ת וכמש"ר המעיין בס' ם"ך הפוס ז"ל לא ע"ט ותשב פס:

וזה גם בעד זה שהיה מומר דלוכח דבותה טובל דמבשרי היה לעדות עיונה בל שחזר בו. לדתנו הגם דלל עבד תשו' נמורה בדבעי ליה למעבד וכמ"ל:

באופן ד לע"ד ברור דמלבד דעדות החרי"ב הנו' וכ"ו לוכה מוקם לעדות רחמים סרונו הנז' עוד זאת ב"ב דגם עדותו לחודה לפי' שהיתה ע"י שאלה ונתבוון להעיד ולהתיר נמי לוכה מוקם כיון שהזבירוהו לו בחזקת מת וכנ"ל דלא דמטע"ז לחודיה לוכי סומך עלויו להתירה זולתי העיקר לגלי עדות רחמים סרונו וכ"ו הרשונה בל שהוא עיקר ועמו טפלה הטעם הזה האחרון וכמובן ועיין בתשו' הרב נתמן שמואל סי' כ"ו ומ"ם עליו

הרב פרמ"ג ז"ל כח"כ סי' ק"ו ועש"כ:

ואם כעיס דכרי חלה כטע"ז הלחרון הנו"ל ניטולים לחנחנו נ"כ ממאי דעלה ונסתפק מהרי"כל ז"ל נופיס כח"נ סי' ד' וע"ו דהנס דכתבי' העיד הנוי כמ"ש לת נמור ולח"כ חזר והניד כמתכוין להתיר לפשר דנס הנדתו ה"ל שהניד כמ"ש לת לין כה מועיל דלימור הוכיח קופו על תחילתו ולעיקרל לדעתל דהכי מתכוין ולזול להתיר לת הלשה ומכח ספקו זה לזל מר לחומרל יע"ש ורהטו לכתריה להחמיר כמה וכמה פוס' ז"ל הכלוס לחריו כמו שירלה המעיין כס' ש"ן הפוס' ז"ל וככן כנד"ן הנס דעימל דמה שהניד כתבי' לרחמים סרונו העד ה"ל הנו' וי"ו כמ"ש לת נמור הוי היה כתי"ו ורלה קודם שהניד לפני חריס' ורי"כ וי"ו כלין ס' כלל מ"מ כיון דכתר הכי הניד לפני הת"ח הנו' וי"ו כמתכוין להתיר ממש כנו"ל עי"ו לפשרן להנדתו קמייתל עס שהיה עס מ"ש לת נמור דלימור הוכיח סופו ע"ת ולזלינן כה לחומרל וכ"ס מהרי"כל ז"ל הנו' וכמדוכר:

ועם דחזינל להנלון מהרר"ק קוכו ז"ל כס"ה שער לשר סי' כ"כ כדע"ת ע"ד שעמד לחוש כנ"ד מכח שפקו דמהרי"כל ז"ל הנו"ל ושוב הוכיח כמיעור דרכים לוחמים עליו כזה ופעיו להו לקולל לנמרי ה"ה מהר"מ די כוטון ז"ל סי' י"כ משם מהרל"ק ז"ל והפרמ"ת ז"ל כח"כ סי' ל' וחל"ן כס"י מ"ה ומהר"ם כולה ז"ל ככמ"ח סי' ה' ומהרמכ"ח ז"ל כנו"ן סק"ק ויש והכר"ם כק"ע דל"ו והוח ז"ל עימו כס"י ה' וכיון שרכו החולקים ע"ד מהריב"ל ז"ל כספקו הכ"ל שפיר הדיינן להתיר הכח מ"ט ס"ס כיון דלעיקרל נס מהריב"ל כס' לחרק והנס דלו מתפקד הול ככר נודע דלל כעינן מתפקד וכו' עכ"ל ועש"כ:

ולפי"ז תורה יולחה לנד"ן שלל לחוש עוד לספקו דמהריב"ל ז"ל הנו' ושפיר יש להקל מ"ט ס"ס וכלל דכרי הנלון מהרלי"ק ז"ל הנו"ל וכמכואר:

ברם מ"מ לחכני שפר לל מלחני לכי להקל כנ"ד ולדחות ספקו דמהריב"ל ז"ל הנו' לנמרי מכח הס"ס דהוליד הרב מהרלי"ק ז"ל הנו' דהל ודלי כל חילוק דמר למעבד הס"ס הנו' הול מכח הס"ס דהוליד מהרח"ם ז"ל כת"ה סי' ד' כעניו חסרון קכרתיו וכמ"ש הול ז"ל כלוקה תשו' דסי' י"ג הני"ל וככר כתבתי כעניותי לעיל דלעיקרל נל לחמרה מהרח"ם ז"ל למעיקה רק ביזסרון קכרתיו דליכול מדרכנן ורלייתו מדקי"ל כחסרון קכרתיו דאס כזאת לל תלה וכלל מז"ל והול כריר:

ותו דהל חזינל לנלון מהרלי"ק ז"ל נופיס כסי' י"ג הנו' חזר כו מלהקל כס"ס הדומה לס"ס דהרב מהרח"ם ז"ל הנו' מתרי טעמי תריני לי משום דרלה מפקפקים כעיקר ס"ס דמהרח"ם ז"ל ולי משום דחיים י' טוכל לדעת הפוס' המקריכים ס"ס המתפקד כיעו"ש ול"כ תס לחני ולל חדע מדוע הזכת הכל כסי' כ"כ הנו' לל חיים מר לסנהו תרי טעמי הנ"ל דלמלחמרו מפומיה דמני"ר נופיס כסי' י"ג ומת נס דהיכי פסיק ותני הכל כפשיטות נמור שכבר נודע דלל כעי' מתפקד הפך שיטת רוכל דרכוותל המקריכים היפוך לעיכוכל וכמ"ש מר החכי"כ ז"ל כתשו' כע"ח ל"ה הע סי' ז"ח לשר מוה הנדול התימה ע"ד הרב מהרח"ם ז"ל הנו"ל הל ודלי לתמהל טובל:

איך שיהיה כשלמי לעמי ניכר שפחמי זחלתי ולירל להקל כנ"ד כבכח הס"ס הנ"ל מתרי טעמי הנ"ל ולחרון הכביד וכנו"ל:

אכנם עפ"י הלמור מ"ל מלינן שפיר למעכד ס"ס לחרינל להקל לנמרי כנ"ד כלופן זה דהיינו ס' לו הלכה כמהריב"ל דחיים להחמיר מכח שפקו הנו"ל לו שמל הלכתל לנל כרוב הפוס' דפליני עליה דמהריב"ל ז"ל ופשיט להו לקולל לנמרי וכנו"ל ולל"ל דהלכה כמהריב"ל ודעימיה דחיישי' להחמיר שמל כנ"ד נס כעדותו הלחרונה לפני חרי"כ וחכיריו יע"ו תשיבל שפיר מ"ש לת כיון דהזכירו לו להנעלם כחוקת מת וכנו"ל והנס דהזכירו לו נ"כ לשת הנעלם עכ"ז לל נפיק מלורת מ"ש לת וככל הנו"ל:

אי נמי לת"ל כמהריב"ל ודעימיה שמל נס מהריב"ל ז"ל לל לחמרה למילתיה דחיישי' לחומרל לינו לנל נמור המ"ש לת כתבי"ד וכתר הכי חזר והניד במתכוין להתיר מנל"כ לס המניד הול ישרלל שהיה מומר ככר וחזר כו לדתנו הנס דלל עשה תשו' שלמה ככל תנלוה הנו"ל דכוה ככר לשכחן למהריב"ל ז"ל נופיס כח"נ סי' ע"ס דמכשירו לנדות לשה הנס דלל הוי תבי' וסופו ככשרות ושמל הלכתל לנלן כוותיה כהל וכמו שהורו כן הל"מ מרן החביב ורבני דורו ז"ל וכמ"ש ודלל כהרדב"ז והרב כ"ן ז"ל דפסלי ליה משום דכעו תבי' וסופו ככשרות נס כעדות לשה וכנו"ל וככר כתב הנלון החק"ל ז"ל כמ"ב ת"הע סס"י ו' ע"ד מהרשד"ם ז"ל סס"י פ"ת והכנה"נ ז"ל הנו"ל דסכרי מרנן דוה דכעינן טכולה ומלקות וסונופים ותעניות וקכלת ד"ח לומר שחוץ לדתנו כדי להכשירו לעדות לינו לל מדרכנן וכעדות לשה ענוגה הקלו להכשיר פסולי עדות מדרכנן ועש"ם והנס דרוב הפוס' ז"ל פליני ע"ז ומי יוכל להקל כיסור ערוה נגדס וכנו"ל מ"מ כדלוכת ס"ס שפיר מקילינן והל לשכחת ס"ס מרוות ומתפקד שפיר ועש דכחר מ"ד לינו ס' שקול מ"מ כנד ה"כ הוי ליפכל דרוכל פליני ע"ד מהריב"ל כספקו הנ"ל וכנו"ל וככן לין מקום עוד לחוש ולהחמיר כלל כנ"ד וכמו שכתבתי:

עוד מלתי דלינו טעם נכון להקיש נס למהריב"ל ז"ל להקל כנד"ן והול עפ"י החילוק לשר חילק ידע הרב פרמ"ג ז"ל כס"י ל"ח מדברי מהריב"ל ז"ל הנו' לנ"ד שהול כנ"ד ממש והול זה הכיון דמתבי' הקיש הנוי כמ"ש כלי הזכרת לשה ושוב מ"כ שקיים דכריו והותרה ליכשל שלל השוול ממנו ס"ס כעיס הדכרים שקיפר כהריעת היזורי ושקיפת שלנלן היתה לפי שכד"ת ס"ל לנשה שנעלם כעלה שתכשל לל לחר שיתברר כיזור נמור שמת כעלה וע"ז כתה התשו' הנוי עפ"י מרוחיו שלין לספק כדכר כלל וכו' עכ"ל ועש"כ וע"ע להנלון מהרר"ק קוכו ז"ל כס"ה השער לשר סי' כ"ו דלחר שהתיריך כ"ם מהריב"ל ז"ל הנו"ל הכיל לנ"ד חי' הרב פרמ"ג ז"ל הנו' ושמך עליו לנ"ד שהול כנ"ד ממש הלוי כ' הנדות ל"כ כע"ל

הרשׁומה היתה כמ״ש ומ״כ ע״י שׁלמה וכו׳ וכהזכרת שׁם השׁמה ועכ״ו הסכים דגם מהריב״ל יודה בכ״ד וכתי׳ הרב פרמ״ח ז״ל וכ״כ הרב פ״מ ומהר״מ חיים ז״ל ועש״כ בטעם הח״י הגז״ל שׁהוא ממש שׁיך נמי בכ״ד כמש״ר המעין וע״כ ליכא למיחש תו לדמהריב״ל ז״ל בלל ופשׁוט :

פש נבון לבאר ולבן עוד ספקא דחיישׁינן דלמא דקרי כתרתי והמה תכמים החרי״ם והחרי״כ הגז׳ וע״ו דתרווייהו מסקרי מה שׁשׁמעו מפי המגיד לברתם בהן הני׳ שׁהגיד להם בהיותם יושׁבים בבית אחת לשׁמוע דבריו של אברתם הכהן כ״ל והנה כיוצא הכחשׁות רבות ושׁתים ושׁלש דבפי עדות החרי״ם וע״ו לא הזכיר המגיד מפי הנעלם שׁם עירו בלל ולולי חרי״כ יל״ו העיד בפי׳ שׁאמר לו הנעלם עצמו בפי׳ שׁהוא מעיר דמשׁק יע״א ושׁיצא משׁם בקטטה עם אמו וגם ים הכחשׁה מעדות שׁניהם לעדות רחמים סרוגו יל״ו דלולי רחמים הגז׳ העיד בפי׳ שׁאמר לו לברתם הכהן שׁהמלחמה היתה בגיריה ולולי הס העידו בפי׳ שׁאמר להם לברתם הגז׳ שׁהמלחמה היתה בכולנגאר וכל כה״ג הוו מוכחשׁים להדדי בחקירות ובדיקות ובגופה של עדות ולפשׁר דבטלה עדותם לגמרי :

אמנם אחר הרשׁות היטב בס׳ ש״ן הפוס׳ ז״ל אין נורך להאריך כזה בלל שׁבבר הסכימו כל רבני החקרונים ז״ל דבעדות כזאת לא חייש׳ להכחשׁה להדדי בלל ובבר בא חבם הגאון הרב מהרדש״ק ז״ל בס״ה שׁער חשׁר ז״ל בא״ה הע ס״סי ח׳ ובסי׳ ט׳ ועמד בזה שׁם והאריך הרחיב היד ה׳ הטובה עליו וזו הלבה העלה שׁלא לחוש לזה בלל ושׁפיר סתכינן על עדות חד מנייהו להקל ועש״ב נפלאות מתורתו אין חקר לתבונתו ולדעתי המעט קוף דבר״ד כ״ע מודו דאין לחוש להכחשׁה להדדי וכמ״שׁר המעיין היטב ותבמ״ל בזה והדברים עתיקים :

הבלל העולה מבל האמור ומדובר דנלע״ד ברור דהותרה אשׁת הנעלם מושׁל עג״ם הגז׳ דר״ד מבבלי עינוקא ושריא להתנשׂא לבל גבר די תבבי ושׁם היא זקוקה ליבם מותרת להתייבם או לחלון ובבל האמור ומדובר אחת למעלה ׳ זה הנלע״ד בתבתי אבל לא להלבה ולא למעשׂה נתבוונתי בשׁאר מרשׁיות בזאת הודעתי בי שׁם בזאת שׁם יבימו עמי בהיתרה מע׳ רבני וגאוני ב״ד רבת דעי״ק ירושׁלם ת״ו וע״ו אזי ישׁמח לבי גם אני וגם אני אשׁטרך עמהם בהיתרה לסניף בעלמא ושׁם לאו דברי לעז ובזו בלא היו ואת״ש ואחלי״ת י״מ ויש״ן ויזבני לבוין תמיד לאמתא של תורה; אבי״ר ׳ הלע״ד עבד נרצע לבל יודעי דת ודין זעירא דמן חבריא והוא הבעיר

יצחק אבואלעפיא ס״ט

הסבמה

רב אחאי גאון מני״ר רפא ב״ר מקורש ב״ר הגדול שׁבירוש׳ ת״ו מע׳ הרב המופלא ובבוד ה׳ מלא

כמהר״ר יש״ר ברבה הי״ו יחי״ל בור״ח על הפס״ר הגז״ל וז״ל

אנבי היש לעיר למדבר נדרשׁתי לאשׁר בשׁלחני מאת מע׳ רב רחומאי הרב המופלא בל

יצחק אבואלעפייא רו לא לחנים ליה רב משׁרשׁוי במהר״ר בי״ו שׁבשׁלח על

חודות האת הענוה היושׁבת בעי״ת דמשׁק יע״א והאריך הרחיב ברוחב מביתו למען פתח תקוה בי בעים בלות להוציאה מבבלי העינין ע״פי העדיות שׁקבלו בב״ד של שׁם העי״ו :

הנה ע״פי העדיות הללו טרח ויגע הרב הפוסק פאר יחיד הי״ו הגז׳ בבחה דהיתר׳ ויהי לך יפה יגיע לבבם ממני לחוה דעי גם אני ׳ ובשׁלחני לעצמי מה לי ׳ ומי לבבי למה זה תשׁלח לשׁמי ידעבא בנפשׁי שׁיהי בדאי ובפרט בלוסר ערוה החמורה לך מה לעשׂה בי אין אני בן חורין להשׁיב פניו ריקם ח״ו אמרתי הנה בחתי ואשׁפתי בלומ׳רים מפ״ם ומפ״ם בשׁאר יורו המוריס ועל מבת שׁוברים עמי מאו״ם בג הרב הגדול רשׁצ״ל מוה״ר גדול הנאמר בשׁברתם בר״ו ישׁמח לבי ותגל נפשׁי וזה הלי בעזר נורי וגואלי לאלהים ס׳ חילי :

ואעז ואומר על אחרון רשׁאון הנה בר״ק בתוב לאמ״ר שׁים במה הבחשׁות בין ג׳ העדים הגז״ל ג׳ שׁהגיד רחמים סרוגו שׁאמ״ל לברתם הבהן שׁהמלחמה היתה בגיריה ולולי הב׳ עדים דלחריה אמרו בפי׳ שׁאמ״ל שׁהמלחמה היתה בבולנגאר ב׳ הבפי עדות חרי״ם הי״ו לא לזה הזבור המגיד שׁם עירו בלל ולולי חרי״ב יל״ו העיד בפי׳ שׁאמ״ל שׁעירו מדמשׁק יע״א וב״ל בה״ג הוו מוכחשׁי׳ להדדי בחקי׳ ובבדיקות ובגופה של עדות ולפשׁר דבטלה עדותם לגמרי לאמנם לפ״ל בזה שׁבבר רלתי וב׳ תוד״ק :

ואנבי הרואה סדר העדיות המועתקים מבתי״ק אשׁר הניע לפני אזני רואה שׁם הבחשׁה ביניהם בלל זה יפה רשׁאוה בר״ק בתוב למר שׁהעד רחמים סרוגו העיד מפי המגיד שׁהמלחמה היתה בגירי׳ה ׳ הנה בקבלת עדות שׁלפניו מפי רחמים סרוגו לא בתבו הלו הדברים ולא הוזבר היבן היתה המלחמה אם בגיר׳ה אם בבולנגאר ולא ידעתי מהיבן הוליד רו״מ בת״ר הלו הדברים אשׁר לא בלו בבתב וקבלת עדות ׳ ואם בלמת בך למר העד מפי המגיד שׁהמלחמה היתה בגיר׳ה וב״ל בתוב בקבלת עדות העיקרי ורו״מ בשׁעת ההעתקה דילג בטעות תיבות אלו (למר הבותב יל״ה ס״ט יפה דן יפה ביוון רו״מ בת״ר שׁבקבלת עדות העיקריים בך בתוב בפי׳ הלא שׁבהעתקתם שׁגלתי ליה״ק לרוב הטירדה נשׁמט מקולמוסי הדברים הגז׳ מדבריהם ויגיד ע״ו שׁבן בתבתי בעניותי בסוף תשׁובתי הגז״ל שׁהם מוכחשׁים להדדי בדברים הב״ל ואם לא היה בתוב בן בעדותם היה לפשׁר לעשׂותם מוכחשׁים להדדי ובבר אבי עפר קודעתי ה״ן בתיב למע׳ רש״ב הרב הפוסק יש״ל ברבה מר״ו בבתב מיוחד מהשׁמטת הקולמוס בגז״ל ובבן סרו מהר תמיהותיו מעלי וד״ב) לבו לדעת מה משׁפטי העדיות הלו לשׁאר בולם מעידים מפי המגיד לברתם הבהן וז״ל בבה וז״ל בבה דלפקע״ד לא דמי הך להיות שׁאמרו ע״ל חומר מת וע״ל חומר

נהרג וכשאר יתכפר להלן כס"ד . וזש"ע מ"ש כד"ק שכעדות החרי"ם יע"ו לא הזכיר המגיד שם עירו וכעדות חרי"כ הי"ו העיד כפי' שמ"ל שם עירו מדמשק יע"מ גם לזה יסלח כת"ר שהרי כעדות המוגמ לפניו כהעתקה כתוק"ק כתוב כו"הל ונתכברנו עמו ויבן ימר לנו שהוא דמשקי הנה דכריס אלו כתוכים כעדות החרי"ם הי"ו וקרי העיד כפי' מפי המגיד שמ"ל שם עירו והיכן ההכחשה (ג"ה וע"ה ס"ט גם פה נשמט מקולמוסי כההעתק' שסלחתי ליה"ק יותר משורת אלת ככתוב כקבלת עדות החרי"ם יע"ו שהועתקה פה כשאלה שהיא הלמיותית והועתקה כרקדוק נדול מהעיקריות כמו"ל וד"כ ואל ה"נ לו כת כד"ק כתוב למ"ר שמעדות החרי"ם יע"ו מוכח שכאו דכרי המגיד כלתי שוס שאלה ומעדות החרי"כ יע"ו העיד כפ"י כהפך . נס לדכר הזה יסלח ככודו אף שמשמעותו מוכח אלת היה ע"י שאלה יכולים לנחמו לכוין עדותם אלת יהיו מוכחשים ולומר שמ"ם החרי"ם הי"ו וסיפר לנו וכו' שפשר היה ע"י שאלה מאחר אלת לומר כפי' שהיה מס"לת . כלשון דלשוני רוצה שוס ההכחשה כעדותם הללו כלל ויכולים לנו לפרש דכריהם לכוין עדותם שוס כשוה :

ואולם אם כלשתי כך העיד רחמים שריונו מפי המגיד שהמלחמה שתת כה מוסף אל ענ"ם היתה כנוכי"ר כלשתי ים לעמוד כוה כי דכר כוה לא מצאתיו כשוס פוסק שיהיו כ' עדיים או ג' מעידים מפי ע"א ויהיה ההכחשה כוחת כיניהם שיוציל העדות להתיר ח"ת לעלמא ודפקתי על שכרי הרב שער שער ז"ל שניין רו"מ כת"ר ומין הנדון דומה לריאה דהריאם ים כ' עדיים ה' לומר מת ו"א לומר נהרג דפסקו מרן ז"ל סי' י"ו דלעפ"י שהם מכחישים זה"ז הולכל שוה ויה מעידים שהיו קיים ה"ו תנשא וכמה דיות משתפכות על דין זה דמתנ"י דיבמות דקי"ו ע"כ לא נלמר רק כנשות ודעת מרן ז"ל רה"ה כעדים ומדרכא תמה כב"י על הטור ז"ל למה הכיא דין זה מצא ח"א הרא"ם ז"ל ולא הכיא משנה ערוכה יע"ש :

וטרם נכא אל המטרה אשר אנו מכקשים ניחזי מנן מה שים להתכונן כדכרי מרן ז"ל והוא דכב"ע ס"מ סי' ל' מנה ככלל התקירות דאם הוכחשו כמקום שעד אחד העיד דכירוש' הלוהו וע"א העיד דכלוד הלוהו הוא הכחשה כתק"י ועדותם כטולה ולזה ז"ל דכע"א לומר מת וע"א לומר נהרג לא הוי הכחשה כתק"י דהוי כמו מנה שחור ומנה לכן דלא הוי הכחשה וכמ"ש הרב כית שמואל ז"ל כס"ק כ"ה הזהו דעת מרן ז"ל וע"ש :

ברם דל עקל דמרן ז"ל שם כס"ק כ"ל כתב וז"ל אין כוקקין עידי כשם כרו"ח ול"פי שם הוכחשו ככדיקות כשרים וכתב הב"ש ז"ל כסק"ק דדוקא ככדיקות אבל כת"קי כטלה עדותם אלא עדיפי מד"מ וכו' וע"ש ועפ"י יסוד שיסד הב"ש ז"ל ד"ל לומר מת וא"ל נהרג לא הוי הכחשה כתקירות כמו"ל לאתו דכרי מרן ז"ל מכוונים להדדי :

אך אין מה נענה דמרן ז"ל כתב"ו ל"ל הע כדיוני יכוס סי' ל' כתב וז"ל וכן לע"פי שהם מכחישים וא"ו כמקום אז"ל כתנקונא מת וז"ל כמ"ל כיון ב"ב מעידים שהיו קיים ה"ו תנשא וכדתנן ל' לומרת מת וא"ל נהרג וכו' עב"ל הרי להדיא הנם כהכחשה כתקי' משוי לה כת"ל מת וא"ל נהרג הכשרים ולא הוי הכחשה מוכח דס"ל דנם כתקי' אם הוכחשו כשרים דלא כמ"ם הב"ש ז"ל כ"ד מרן ז"ל דדוקא ככדיקות כשרים כמו"ל ותמיהת הרב"ח ז"ל כתב"ו סי' ל"ד על מרן ז"ל כמ"ש כסב"ל אפ"י אם הוכחשו ככדיקות כשרים דמאי אפי' דנקט וכו' וע"ש תמיהתו קיימת לאחרי רוחותנו דכריו אל מרן ז"ל כתשו' הנו"ל ואין מקום למה שהשיגו הרב ח"מ ז"ל שם כסקי"ט והב"ש כסקק"ה עד שכתב דמ"ש הרב"ח שנגה היא וכו' יע"ש ודרך לנב י"ל להעיר על הרב חוות יאיר ז"ל כס"י קנ"ט שהרבה להפליא ע"ד הב"ח ז"ל וחבב כדמיונו שתמיהת הב"ח ז"ל היא על רמ"א ז"ל וכתב עליו וקמי שמיא גליא ירחיצו לשלום ידי נגד משיח ה' כ"ח ז"ל רק מפני שדיבר קשות על רבן שבה"נ רמ"א ז"ל וכו' ובקש ליסב ולמשוך דעת רמ"א לדעתו מפני שזה עלה כעיונו דרמ"א יסכור דפסול וכו' ודברי רמ"א ז"ל כפשטן וכו' עכ"ל ועש"כ כי הזכיר יו"ד פעמים רמ"א ז"ל נס חבב שתמיהת הב"ח ז"ל היא על רמ"א ז"ל משא"כ התמת והוא טעות הניכר כי תמיהת הב"ח ז"ל היא על מרן מהריק"א ז"ל ועל הרוב דכל מ"ם הרב חוו"י ז"ל הוא פליטת הקולמוס המרפיסים כלי דעת כעלים ופשוט וכבר רמזתי כ"ם הגר"מ שער אשר להרה"נ מהר"ר קוכו ז"ל כדמ"ט ע"ת וע"ב כד"ה תוב כתר דמ"ר ראו עיני וכו' שהאריך הרחיב כתמיהת דברי מרן ז"ל הללו ועש"כ :

איך שיהיה הנם דנימת דכעדות משה אף אם הוכחשו כתק"י עדותם קיימת כיון שעדיהם מעידים שהיו קיים עב"ז לא יעלה מוזר לב"ד דמאחר דהעד ה"ת ונם ה"ב עדיים האחרונים הם מעידים מפי ע"ת ולפ"ד העד ה"ת שאמר המגיד דהמלחמה היתה כנוריי"ד ולפי"ד ה"ב עדיים הת"ח שאמר המגיד שהמלחמה היתה כבולגאר נמצא דזה העד המגיד הוחזק שקרן ובטלה כל העדות לגמרי ונדון כזה כי הך דכ"ד לא מצאתי לשום פוסק דלחוירי כהכי :

ואב נפשך לומר דדמי הך דכ"ד להיכא דהוכחש העד מפי עצמו דכזה אינא מרכותא דמכתרי כאשר כתב הכי"ד הרב שע"ת ז"ל הנו' כדמ"ט ע"ב דהרב ב"ח שם סי' ל"ד נסתפק היכא שהעדים מוכחשים מדברי עצמן ואשיק למעשה ל"ע וע"ש ומ"ש מדכריו דדוקא כהיכא כ' עדיים שמעידים שמת שזהו נוף העדות אזי תשכינן להכחשתם וז"ז או הוכחשו מדברי עצמן לדכריהם כטלים וכאלו ל"ה דכר אכל כהיכא רק ע"א שמעיד על המיתה ומוכחש מדברי עצמו כזה לא שמענו ואת הרב מהר"ן מרפתי ז"ל הו"ד כרש"ם ח"ח סי' ע"ג נדונו היה כריחובן קנה כנדים מהחמרים שהם היו הולכים שהרנו ל"נ אנשים שולחו מירוש' ושמע מהם שאמרו שהרנוס שמוך למים ואח"ך שלחו עוד הפעם לריחובן כעצמו שיכיר הדבר אפי החמרים הללו ואח"ל ככל מצ"ל כפ"ח רק שזיהו ואמרו שהרנוס שמוך לכפר ונמצאו שהוכחשו מפי עצמן וכתב דאין זו הכחשה דמתחי' כפ"ח הנידו כמילתא

דלא רמיז עליה וכו׳ וכפ״כ נתכוון לשמוע העדות
עכ״ל ולפ״ז כי כפ״ל היו החמרים מפ״לת וכפ״כ מזה
ע״י שחלה כתב דלאו מילתא היא וע״ש ולפ״כ גם
כב״ד נימא הכי דרחמים קרונו הי״ו שמעם פעם
דלשונא שהגיד לו שהמלחמה היתה בגירי״ר הציד
במילתא דלא רמיז עליה וכו׳ רק הועיל לנו שהתחיל
להגיד במפ״לת עם קצר דבריהם כמ״ש הרב הפוסק
הי״ו ולולם כפ״כ שהת״ח נתכוונו להתיר הענושה
ודלי שהתכוונו לשמוע מ״ש המגיד ושמעו
שהמלחמה היתה בכולנגר ודלי דגם בפ״ל הכי
אמר ולא הכחיש את עצמו והציד רחמים קרונו לת
דקדק יפה במילתא דלא רמיז עליה וכו׳ ולולם אם
גם רחמים קרונו נתכוון לשמוע דברי המגיד כדי
לבא ולהעיד בב״ד בזה לת דיבר הרי״ם ז״ל כי
בנדונו הכי אתרמי מילתא דבפ״ל לת נתכוון להעיד
מוכח דבריו דאם היה אומר הציד דגם בפ״ל נתן
בדעתו להגיד הויא הכחשה וכב״ד לא בריר לן אם
הציד רחמים קרונו הי״ו נתכוון להעיד או לא (פ״ה
יל״ה פ״ט הת מילתא בירור לן טובא שהציד הזה
רחמים קרונו כשומעו דברי המגיד לא היה מתכוין
להעיד רק להיותו עומד ומשמש בבהמ״ד היה
יושב עם אחרים כהן הגו׳ ומעבירים השעות יחד
והיה שומע לו כל מה שהיה מספר לו בלתי שום
כוונה להעיד כלל כדמוכח מתוך דבריו וגם
ידיעין היה דלאו בר הכי להתכוין להעיד ווה ברור
אצלי מאד וע״כ מוכרחים אנו לומר שזה שהציד
שמע לו המגיד שהמלחמה היתה בגירי״ר לאו
דוקא כי הציד במילתא דלא רמיז עליה והכדון
הרי״ם ומה ש״ץ ז״ל הגו״ל וזה מוכרח לשומרו בב״ד
כי הנה נודע שלא נעשה שום מלחמה בגירי״ר בלא
בומן הקוף ולא קודם מינט ולא לת״כ כלל כידוע
ת״כ ודלי שזה הציד ר״ם יל״ו לת דקדק יפה
וכמ״ש רו״מ בתי״ר כ״רו ודבריו מוכרחים ונכוחים
וכמדובר):

ואולם יש לדמות הך דב״ד למ״ש הרב כ״ם ז״ל
שם בס״ק כ״ה על מ״ש מרן ז״ל בס״ט
ע״ש לומר מת ועת״ל נהרג תנצל וכו׳ כביכול הכ״ם
ז״ל מה שה״ק הרב ח״מ ז״ל על מרן ז״ל ותי׳ כ׳ תי׳
ה״ל דהוי כמו מנה שחור ומנה לבן וכו׳ כנז״ל וה״כ
הוי דדי לנו אם ע״א מעיד שזיכו חי לבן לפי׳
הכחישו וז״ז בחקי׳ מ״מ אחד מהם לומר אמת
שזיכו חי דכזה ליכי מכחישו הציד ה״כ מצי״ה
מותרת להנצל משל״כ כב״מ דכצי׳ כ׳ עדים וכן
רגילותי להפ״מ ח״ל סי׳ ע׳ ג ע״ד ות״י וה אל רב״ם
ז״ל כן רגילותיהו כ״ם שתנת תריה סיו״ד וכ״ם קול
אחל סי׳ י״ג וכתב״ו נעט שעשועים סי׳ ע״ה ונם
הוא ז״ל הפיהו מהם הרב פ״מ ז״ל יב״ע וע״כ ה״כ
נימא בב״ד כיון דהיכא ע״ל המעיד שמע מפי
המגיד שמוסק עב״ם חיו וזה יספיק לנו
להתירה ממילא חיו מוכרח לשמוע דברי הציד ה״כ
המכחישו כיון שזיכו מכחישו בנוף המיתה וחיו
חומרים דמה שמעו ה״כ ת״ח שהמלחמה היתה
בכולנגר זהו החמת ומ״ש רחמים קרונו הי״ו שמע
שהמלחמה היתה בגירי״ר ודלי טעה בדמיונו אז
לת אמר לחת ומה לנו ולעדותו כזה וכמ״ש הרב
פני משה ח״ג סי׳ ט״ו הביא״ד ה׳ י״ל ל״ל הע ח״ל סי׳
טו״כ הנהט״ו לות כ״ג דכשהם תרי לגבי חד פשיטא

דמהימנינא״ן ואין ה״ם כידו להחות דברין כשורש
ועיין בם׳ מחזה אברהם בס״י י״ח דכתב דהיכל
דכל העדות היה בקנגון אחד רק כדבר אחד הם
מכחישים כי הך דב״ד ודלי דמותרת להנצל יע״ש

אך בזאת יש להעיר על הרב פ״מ ז״ל ודעמיה
דהרי בד״מ בציון כ׳ עדים דוקא ותו לת
ובב״ו אם היו העדים מרובים והוכחש אחד מהם
בחקי׳ פסק הר״מ ז״ל בה׳ עדות פ״כ דבטלה כל
העדות ואמאי נימא כיון דהיכא כ׳ עדים ומעידים
אין דבריו אל העבד הנ׳ במקום הב׳ כי היכי דאמרי׳
בעדות נשים כיון דבעד אחד פני אמרי׳ דאד מנייהו
משקר ואנו מתירים את האשה ע״פי האומר אמת
מהם כיון דליכא הכחשה בנוף המיתה וא״כ גם
בד״מ נימא הכי ואחר החיפוש ונעשתי ומלאתי
להנאות ר״ע תינר ז״ל בתשו׳ סי׳ פ״ו דנכנס בחקי׳
הלזו ומסברת לן הח״י שכיון ד״מ לעדות נשים כשו״ט
ודעת לך בא הא׳ ועיין להנאון נודע ביהודה ז״ל
ח״ת סי׳ מ״ו ומ״ז בתשו׳ ח״הע שפלפל בחכמה
ליישב דברי הרב כ״ם ז״ל מ״מ לסוף דינא העלה
דהוי הפך הירוש׳ ותמה על הרי״ם והטור והכ״י
וכולהו רכנן סבודאי שם״ו נעלם מהם דברי הירוש׳
ועש״כ:

וכ״ת דלכתי לת כ״מ לנ״ד דב״ו שכתבו הרב
פ״מ והכ״ם ז״ל וכל הרבנים ז״ל הנו״ל
הינו תלת כשעדות אחד מהם לברו יספיק להתירה
אמטו״ל תמרי׳ כשהוכחש בחקי׳ מפי הציד הב׳
דודאי אחד מהם משקר ומסתייים העדות ע״פי מ״ש
מהם התמת וכמ״ש הרומה כד׳ הרב פ״מ ח״ל
ס׳ פ״ד לת כן בב״ד דעדות היחד היא מפ״לת
והעדות הב׳ ת״ח הי״ו שהיה ע״י שחלה ומריבים
הנו לנרף העדויות כדי להתירה ואיך נוב״ל אחד
מהם משקר הרי לת נשאר עדות מספיק ואיך נתיר
את העלובה זאת מכלי עדות מספיק:

הא לאו מילתא היא דמלבד היא כמה פוס׳
דמכדרי בהבי ה״ה מהר״מ אלשיך ז״ל סי׳
קי״ח מהרשד״ם ס״סי ד״ן משפטי שמואל סי׳ פ״ח
מחז״ח בסי׳ ח״י הרב ח״ר בסי׳ כ׳ בשדות הפסנה
בסי׳ ג׳ בדמ״ה ע״ח כולהו רכוותא ס״ל דמהני
הינוף אף דלת יועיל העדות של העד המכחיש
להתירה עכ״ו מהני נירוף · ולת נבחר עצמי מה
שפלפל בחכמה החס״ל ח״כ ח״הע סי׳ ו׳ דב״ח וכ״כ
שהאריך הרחיב בענין זה בדעת הרב בר״ח ז״ל סי׳
ח׳ ומהרא״ח ז״ל סי׳ ע״ה אלת אל״ה וכו׳ מ״מ
הרב בב״ה בתשו׳ ח״הע סי׳ ז׳ די״ב ע״ח הורה
להתיר בכה״ג דב״ד דהעד חת״ח לת היה מל״ת והכשירו
לעיוף ונרגש ממ״ש מהרא״ח ז״ל ונסתייע מתשו׳
המבי״ט ז״ל להוכיחה מאיסור תורה וע״ש והרוחה
ודאה בד׳ החס״ל ז״ל בתר דשקו״ט בלורך וברוחב
מוכח מדבריו ז״ל שם בד״ה סע״ח דלזול ומורה
בכדון הרב מהו״ח ז״ל דב״ד שכתו כ׳ העדיות
דבריהם מכוונים בקנגון אחד ממש דמוכח דע׳׳מ
שהציד הת׳ העיד הב׳ מהני נירוף וע״ש ולזן הב׳
כידי מצוי לרחות ד״ק וע״כ הך דב״ד הוי דבוותה
שאני העדויות דבריהם מכוונים ממש ודלי דמהני
הנירוף:

ואת ועוד דבב״ד לך דעדות הב׳ ת״ח היו ע״י
שחלה מהני עדותם לך מכלי עדות דחמים

סרונו יען כי השאלה ששאלו אותו היה על הידוע דמוסא אל עג"ס מת וע"ז שאלוהו להתיר אשתו העגונה וכל ששאלוהו כחזקת שהוא מת מהני אף ע"י שאלה וכמ"ש הרב הפוסק הי"ו משם הרב מהרש"א ז"ל וכמה פוס' דס"ל הכי כמ"ש בכד"ך כאר היטב:

האמנם רואה אנכי כל יסוד ההיתר רעוע דהנה הרב הפוסק פחד יצחק שיח"ל נחית נפשיה לספיקא אם מועיל עדות המגיד אברהם הכהן יען כי היה מומר וחילל שבתות וי"ט ואכל נו"ט וכיוצא אף שחזר לדתו שהיה כמו ז' יום בבית סי' רחמים ברוך יצ"ו נחנא אל הכלים מ"מ לא קבל ד"ח ולא טבל ולא לקה וכו' וכו' ואסיפא דמילתא אסיק כיון דבכ"ד כאו' דברי זה המומר כמל"ת ובקשר דברים לפניו ולאחריו הא ודאי דבכה"ג כ"ע מודו דמקבלים עדותו ולא חיישי' להערמה כלל וגם מהרי"ט הא' יודה בזה וכמ"ש בס' שער אשר סי' ו' ונסתייע מתשו' הר"ן ומ"ד מהריב"ל וכו' עכתד"ק ואנכי הרואה דלא חזינא כהאי סימנא בכ"ד דהיה קשר דברים כאשר יראה הרואה בנדון שבשאל עליו הרב נב"ע ז"ל וגם בנדון הרב שער אשר ז"ל משא"כ בכ"ד דמ"ש העד הוא שהיה מספר לו כמה דברים ואתיא מכללא סיפר לו ממיתת מוסא אל עג"ב הנז' והאמת דזה מורה שהיה מל"ת ולא היה ע"י שאלה אבל קשר דברים לא קחזינא הכא:

זאת ועוד יגדל התימה על הרב פחד יצחק הי"ו מאחר דנחית נפשיה לספיקא בעד העד המגיד שהיה מומר אמאי לא חייש מר להרוג עצמו נ"כ שהיה מומר והיה במלחמה מחלל שבתות ואוכל נו"ט וכיוצא ואיך לא זכר למ"ש השלה"ג שם בש"ס דכתו' משם הגאון מו"ה שאם המיר והניחה עגונה הוי כמו קטטה דעד אחד בקטטה בעיא היא התם בש"ס דיבמות דקי"ו מי אמרי' טעמא דע"א מהימן הוא משום מילתא דעבידא לאגלויי וה"נ לא משקר או טעמא דעד א' מהימן משום דאתתא דייקא ומינסבא והא כיון דהויא קטטה לא דייקא ושאר"ה בתיקו ופסקו הר"מ ז"ל בפי"ג מה"ג הא' דאינה נאמנת ואם בא ע"א ל"מ דחיישי' שמא שנרה אותו להעיד וכ"פ מרן ז"ל שם יע"ש והט' דתיקו דאורייתא' לחומרא ומור"ס ז"ל שם פסקה להך דשלה"ג משם מו"ה ז"ל דאם המיר והניחה עגונה הוי כמו קטטה וע"א ל"מ ואף שהרא"ש ז"ל בת"א סי' ד' כתב דהא דע"א ל"מ היינו היכא שבאה ואמרה שמת בעלה יבא עמה ע"א להעיד לה כן אבל אם בא העד לבדו והיא לא אמרה כלום והעיד שמת בעלה של האשה זאת שהיה משומד אזי נאמן הע"א יעש"ב מ"מ הכא בכ"ד שההרוג מומר והמגיד עליו שמת שע"פי הגדתו אנו רוצים להתירה הוא מומר דליכא בזה קושיית כל הראשו' ז"ל ע"ד הרמב"ם שכ' דחיישי' שמא שנרה אותו שהם הריטב"א והמאירי שאם היא הוחזקה לשקר כל ישראל מי הוחזקו יע"ש ובכ"ד דגם העד מומר איכא למיחש טובא שמא מתכוין להתיר או שמא שנרתו והוא יודע דצריך שיהיה מס"לת ואמטו"ל קיבר לרחמים איקרונו בדרך מס"לת כדי שיאמנו דבריו וא"כ נפל היסוד כולו ונהרס כל הבנין כיון דליכא שום יגדות על מוסא אל עג"ס הנז' זולתי אברהם הכהן הנז"ל ובאמת יש להפליא הפלא ופלא על ה"ה פחד יצחק הי"ו איך לא שת לבו גם לזאת:

זאת לא זאת דלפי העדות שהעיד רחמים סרונו שיו"ע שם מוסא עג"ס וש"ע ע"י שאלה ששאל להנהרג וא"מ"ל שמו וכינויו וש"ע ולפי עדות הכ' ת"ח לא מוכח שהיה ע"י שאלה עכ"פ מפיו של הנהרג ידע המגיד אברהם הכהן הנז' שמו וש"ע ולכן לדעת כיון שגם הוא היה מומר אי מהני דאף דמלינו למהר"מ אלשיך סי' קכ"ו ולמהרח"ש סי' ל"ד וכמה פוס' דס"ל דמהני אף מפי המת והוכיחו כן מהסוגיא יע"ש מ"מ יען הנהרג דכ"ד היה מומר ניחזי אנן אי מהני או לא:

והנה הר"ן ז"ל בתשו' ג' נשאל בכעין כ"ד ממש שהמת היה מומר וגם העד היה מומר ולגבי העד נכנס בס' אם מהני היותו מומר והבי"ד הרי"ף והר"מ והרשב"א ז"ל דמהני ובסוף כתב דיש שחלקו על הרי"ף ז"ל יע"ש ולגבי המת שהיה מומר אי הוי בקטטה לא העלה על ניב שפתיו ז"ל ואדרבא מוכח מהו"ד כי לולא שהיה עדות השלים ע"י שאלה ואם היה מס"לת היה מכשירו אפי' בע"א והרב ח"מ ז"ל שם בא"הע סי' י"ז סקכ"ד הק' הוא ז"ל למור"ס מ"ד הר"ן ז"ל הנז"ל והגאון החתם סופר בא"הע סי' ע' תי' לזה דתרתי בעינן שהמיר וגם נתכוון לעגנה והר"ן ז"ל מיירי בהמיר ולא נתכוון לעגנה באופן דכפי"ד חת"ס ז"ל משמע דגם הר"ן ז"ל שר המס'כים בדינו של הרב מו"ה שהביא בשלה"ג הק' דבעי' תרתי לריעותא הנז' אבל אם המיר לבד ולא נתכוון לעגנה סגי בע"א להתירה:

איברא דלפקע"ד לא יכולתי להלום תי' הרב חת"ס ז"ל דבשלמא אם היינו מקשין לר"י הראשון ז"ל שהוא הפך ס' הר"ן ז"ל שפיר מצי לחלק דהר"ן מיירי בלא נתכוון לעגנה ור"י ז"ל מיירי בנתכוון ואולם קו' הח"מ ז"ל הוא לרמ"א ז"ל שפסק הדין סתם דגם בהמיר הוי בקטטה אכתי ק' לדבריו ז"ל דהו"ל לרמ"א ז"ל לחלק בין היכא דנתכוון ללא נתכוון ומדלא חי' מש' דבכל גוונא המרה דינה בקטטה ולא עוד אלא שהרמ"א ז"ל נקט בלישניה בהפך או שהמיר והניחה עגונה ולדידיה איפכא הול"ל והדרא קו' הח"מ ז"ל לדוכתה:

ובעיקר דינו של הרב מו"ה ז"ל שכתב שאם הניחה בעלה עגונה והמיר קטטה בינו לבינה היא ואינה נאמנת וכתב עליו ריא"ז בכדו ז"ל וז"ל ואני אומר שלא אמרו אינה נאמנת בקטטה אלא כשהרגילה היא קטטה ע"י שאמרה גרשתני והכחישוה העדים שגילתה דעתה שאינה חפצה בו אבל אם המיר ומרד בה או שהיה בעלה לסטים וכופר בעיקר ה"ז נאמנת ואין מחזיקים לה שמשקרת עכ"ל יע"ש נמצאת למד דדעת מו"ה ז"ל דכשהמיר הבעל הוי קטטה וא"צ שתעיז בפניו ויבואו העדים דאם אמרת דצריך שתאמר גרשתני ויכחישוה העדים אף בלא שימיר הוי קטטה כיון שגילתה דעתה אלא פשיטא בהכרח לומר שדעת מו"ה ז"ל דבהמיר לחוד הוי קטטה ואינה נאמנת וא"כ תק"ל דשהק"שו בש"ס ה"ד קטטה לישני ליה כגון שהמיר דתו והוא חידוש דאפי' בהמיר לחוד אינה נאמנת דאמרינן דעתה דידה שאינה חפצה

כו

כו וכ״ם כשהעיזה פניה ולשרה גירשתני והוכחשה בעדים דודאי דהוי קטטה דהא חזינן דמשקרת אלא ודאי מדלא משני הכי הש״ס מוכח דכעיזן דוקא שגילתה דעתה דעשתה מעשה בפועל אבל בהמיר דלא עשתה שום מעשה לשרי׳ דלמא וכמ״ש נכדו ריא״ז ז״ל ולדידי נע״ר :

אבל במעט קט מהתכוונות כ״ר לפעב״ד לומר דלדעת מו״ה ז״ל דגרים בג״מ לאיבא כיוייהו דלרבינו הוא קטטה וכן התחיל ריא״ז ז״ל בתחי״ד וז״ל הרבינו הוא קטטה הוי שהוא גרם לה שתחזור לאחר הגירושין ר״ל שלמרה מת בעלי אם יש לחלות טעות בדבריה לומר כשמת וכו׳ ואח״ך כתב ומו״ה כתב שאם המיר והניחה ענוגה הוי קטטה כיון לכיונה ואינה נאמנת וכו׳ נמלא כפי הסוגיא לאיבא כיוייהו דלרבינו לאיהו קטטה הכוונה דכל כך עשה הוא קטטה עד שבאה לידי מדה זאת לומר גרשתני וכו׳ שהשלה בלה ממש שמלא כה לאכל לא מפני זה נאמר שהוא לגרשה אלא כדידיעתה כמו נבי מומר שלנו עושים זיכוי הגט לשליח לף שלא בפניו דזכין לאדם שלא״כ ואי״כ שפיר מתרץ הש״ס היכי דמי קטטה כשלמרה לבעלה גרשתני וכו׳ דזקו יותר מידות מהיכא שהמיר דכהמיר ועזב דתו והלך וכפר בעיקר ועע״ז והודה לדתם פשיטא לן דזה הוי קטטה כיון דזכות הוא לה לקבל הגט כעדה ואי הוה משני כש״ס ה״ד קטטה בגון שהמיר דתו הו״ל דוקא היכא שהמיר שעזב דתו דמינו דזכות הוא לה לקבל גיטה לאמר״י דהוי קטטה ולא מהימנא לבעל לא הוה שמעינן היכא דגרם קטטה ומסיכתו לאמרה גרשתני וכו׳ דנימא דהויא קטטה דהיכא נאמנת אלא לדרכא הו״ל כיון שהוא קטטה שנא לותה והיא מוכחת לותו לא הויא קטטה וכשבאה ולאמרה מת בעלי הו״ל דנאמנת דודאי לא משקרת כיון שלהכזתו ואינה רוצה להפרד ממנו וא״כ עתה שלמ״ו כג״מ דקטטה הוי היכא שלאמרה גרשתני וכו׳ ומוקי לה ל״ב דלרבינו הוא קטטה נפק״ל לדיוקא לדעת מו״ה ז״ל דגם כהמיר דתו דפשיטא דאינה נאמנת כיון דהניחה והמיר דתו הוא רוצה ליבעל ממנה והיא רוצה ליבעל מידו אלא יכוף לותה שגם היא תעזוב את עמה ואת אלהיה ותמשך אחריו לדתו החדשה ׳ ועיין בספר עני תרוייס על ל״ש בס״י הנו׳ בסקקע״ט שכתב ע״ד מור״ם ז״ל הנו׳ וז״ל דמומר גרע מקטטה והכריח כן מסוגיית יבמות דקי״ח דאכע״ל התם המוכה נט לאשתו במקום קטטה מהו וכו׳ ומסתמא הך קטטה פ״י כמו הך קטטה דהכא דלאמרה גרשתני כפני פו״פ וכו׳ ואמר״י דאיכא יכול לזכות לה הגט ואלו כמומר פשיט התם״ד דמזכין לה הזכות הוא לה אלמא דלאומרת ואמר״י דמומר גרע מקטטה וזו דאיכא שאין עליה תאו׳ עכ״ל הרי להדיא דלדעתו ז״ל מומר גרע מקטטה כמדרגה יותר ממ״ש בעניותי לפ״י כ״ו גרשתני וכו׳ ושאני כעל כל הון :

נמ״ל אם כונס אנו כדברנו אלא לדעת דלא אמר מו״ה ז״ל דמומר הוי קטטה אלא כאחר שהניחה ענוגה ונתכוון לענגה וכמ״ל כשם דאמת״ש ז״ל והמיר את דתו שעזב את דתו והודה לדתם אבל הוא דאמר מו״ה ז״ל דהוי קטטה אבל כמומר שלנו שעזב דתו כלל ולא נתכוון לענגה אלא למלאת נפשו כי ירעב נכנס בתוך נכסי המלחמה ואחר שנכנס בתוך הנכסי למלחמה מוכרח הוא לאכול עמהם וי״ט מפתכנס הא מיהא לא הודה לדתם ולא נאמר וכרשותו הוא אם רוצה להתפלל שמ״ע אין מונעין אותו רק אלא יהיה עתי המלחמה ככה״נ לא הוי קטטה כדי דנימא דלא יהיה הע״ז נאמן כקטטה אלא מומר זה שמו פסול לעדות מדאוריתא כנון גוזן ומחלל שבת לף כי כאונס היה מחלל שבת כי אר הנכסי מכריחו מ״מ מתח״י הוא לרצונו נכנס לנכסי המלחמה ואדעתא דהכי הוא נכנס כודאי נלע״ד פשוט וכרור מדלא לוקמוה בג״מ היכי דמי קטטה כשהמיר דתו לדעת מו״ה ז״ל אלא ודאי דזה דהמיר דתו דכתב מו״ה ז״ל לאיירי כמומר שעזב דתו לגמרי וכפר בעיקר והודה לדתם ונשתמד ודו״ק :

ועיד מצאתי לרכי אלא להרב כית יעקב סי׳ קכ״ח דיצא לאלא כהכי דמ״ש רמ״ה מש מו״ה ז״ל דוקא כמומר ולא כשאר עבירות לולא דכ״ד היה שפיר כין לאנשי החיל כמה שניס ונטמע שם והוחזק לאחל שכיתות יע״ש וכודאי דכדונו מיירי שנכנס כין החיל לרצונו דאי תפסו אותו לאונסו כי הוחזק כמה שניס מאי הוי הלא לנוס הוא וכמ״ש הגאון רמ״ח ז״ל כתשו׳ סי׳ פ״ו אלא ודאי דמיירי שנכנס לרצונו ואפי״ה לולא שהוחזק כמה שניס הוא מחלק כהכי ׳ ותו כלאו״ה כבר הביא כתחי׳ ד שרלה תשו׳ לאתי לתרי גאוני מהרי״ם ורט״ז ז״ל דשבו מעשה דלא כמו״ה ז״ל והט״ז העיר שב״ו חמיו הרב״ח ז״ל עשו מעשה להתיר ולא חשו ל״ם ריא״ז הרשכון ז״ל וקבלו עדות ע״ז על מעשה שבעלה מומר וע״ש דכהכי הויא עיקר סמיכת הרב כית יעקב ז״ל ׳ ועיין למוהריק״ו סי׳ קע״ה דב״ד היה כלשת מומר והחזירה כע״ז ולף שהעד לא ידע שם המת אלא מפיו וע״ש ועיין כתשו׳ הרשב״ם ח״ח סי׳ ק״ך ועד אחרן עיכ דשפיר חזי להרב דרכי נועם ז״ל כתשו׳ לא״הע סי׳ כ״ט דשם כבעין כ״ד ממש שהיה המת מומר ונם הע״ז היה מומר והחזירו את הלשה והסכימו עמו מהרמ״ג ומהרד״ך ז״ל וולת דהרב מהרד״ך עלה וכ״ם קשת בעדות העד מומר לי מהני ולקוף דיכא הצלה דמהני ולהיו ניהו הרב ד״ן ז״ל שם סי׳ ג״ל עשה שלא נפרדת על לודות עדות לשת מומר לי מהני ע״ז כיון דל״ד ריא״ז ז״ל הוי קטטה ולקיק דע״פי מ״ש הרשב״ם כיון דהעד כף לכדו ולא כלה הלשה לא קודם העד ולא לא״כ לומר מת בעלי לחום שמת כף לקייעה מקבלינן עדות ע״ז יעב״כ והרב מהר״ם ן׳ חיים ז״ל שם בס״י ד״ן הסכים ג״כ להתיר בס״ם ס׳ לא שהמרה הוי כדין קטטה ולת״ל דהוי קטטה דילמא כעיין דע״ז לפשיטא ותו דלא הוי עם העד המסייעה דל״ד הרשב״ם מהני ועב״כ ולפשב״ד כב״ד לוכל עוד ס׳ שמת הך דב״ד לא הוי מומר גמור כמש״ל ולת״ל דדיוקו כמומר גמור דילמא לא נתכון לענגה וכמ״ש התת״ם ז״ל כ״ד הר״ן ז״ל והוי מתסכך גמור וזה הס״ם הוא נוסף על הס״ם של הרב מהרלב״ח ז״ל הנו״ל דשייך שפיר לאומרו כב״ד :

ומה מאד אני תמיה על הרב שער אשר ז"ל כתבו סי' ך' דגם הוא נשלל בכלל שהכיח לשתו ענוגה ונכנוון לענגה שנשא לשם לחרפת בין הגוים ולא רצה לקחור לדתו ומת וכב"ח התיר לת לשתו וגם הרב מהר"י ן' כרזילי הכי אמר מר שפסכים להתיר ולא זכר שר דהמרה הוי כמו קטטה ולא קני כב"ח וכמ"ש מז"ח ז"ל הלמת לתמהה :

איך שיהיה הרי מניהו כמה וכמה ס"ק להתיר הענגה הזולת לשת מוסק לל ענ"ס לל שלמי מכללי הענינון ועיכל דשפיר חזי להרב פ"מ ח"ל סי' ל"ו דעשה ס"ק כדעת הרי"ס ז"ל כעיקר הסונים בלונן זה דכהי הכעיל דב"ח לא לפשיטל מ"מ מידי ס' לא נפקל דהילמל הכל הלמיהי הוא דעצמל דב"ח מהימן כעינוכל הוא מ"ט מילתל דעבידל לאנלויי וכו' ול"ל לפי' בקטטה מהימן ולפ לת"ל דעיקר טעמל הוי משום דלחלת יוקל ומיבקל לכתי לוכל ס' שמל לא מיקרי קטטה רק כת"ו לכעלה נרשתי ומטעמל דמשקרל וכו' והוא ס"ק המתקפ שפיר ועב"כ ולפ לאן נמי נימל הכי שפק לם עיקר טעמל דב"ח מהימן הוא משום מילתל דעל"ל ול"כ נס בקטטה נלמן ולת"ל דעיקר טעמל דלמעות ע"ל הוא משום דלחלת דיוקל וכו' ולכתי לוכל ס' דילמל המיר דלו לא הוי קטטה כלל רק כשלומרת נ־שתני כפני פו"פ והכחיש ודו"ק :

עוד רלוני כדכרי ה"ה פחד יצחק הי"ו שאשה זאת היא זקוקה ליכס ולא עלה על ניכ שפתיו דג"ז כעיל היל כפ' הלשה דכה דק ל"ג ע"כ ע"ל כיכמה מהו וכו' ולא לכחד דהרמב"ם ז"ל כפ"ג דיכים פסק דלפשיטל הכעיל ומהני להתירה ליכס וכתב הם"מ דפשוט הוא דכוון דע"ל נלמן ה"ה כעדות הכעל וכ"פ הטור ומרן סי' קכ"ח וזהו דעת הרי"ף והרשב"ל והרא"ם כח"ל סי' ע"ה וכמעט כל הפוס' הסכימו דב"ל מהני ולא כעדות ע"ל שמת היכס הרא"ם ורי"ו מחמירים וגם כזה רוב הלח' הסכימו דכמקום עינון לין לנו לחוש לק' הרא"ם ורי"ו ז"ל וכמ"ש כס' כנ"הנ סי' הנו' ועי"ש :

גם כעדות העד שהיה מומר כבר ה"ה פחד יצחק הי"ו שהריך למעניתו לשרי יולדתו ולגבי דידי זה לא נקרל מומר כמש"ל ועיין מהרשד"ם לבן העזר סי' פ"ל דמוכח דגם הוא ז"ל הכי ס"ל וכסו"ד כתב וגם אם היו מחזיקים לותו לרשע גמור ופסול לעדות בכר כתבו הפוס' ז"ל דלפי' יהודי רשע מהני עדותו כמ"ש ועב"כ ורינין רוחה להרב עז"ן ז"ל כדיני עינונל שקל"ד שהכי"ד הרב תו"י סי' ע"ה שב' כשם מהרי"ט הרשלון ז"ל שכתב וז"ל ולפי' לדברי הכל עדות פסול לעדות מ"מ כמש"ל ס"ת ס"מ כיער' רשע לדבר לחד שהיו מוחזק להטעות לת ישרל ולהכשיל כל"ל כעבירה לל כמומר שכפר בכורל להכעיס לוך לל יעבור על ולפני עור ל"ת להתיר לשת היום לעלמל ח"ו לל עלתה ע"ד וע"ד שו"ת שב"ל סי' כמה תלוים הטיל הרב מהרי"ט ז"ל כדי לפושלו ומיהה נקיט נב"ד לל נעשה מומר להכעיס ולל כפר בכורל ולדבכת לפי נוסח השלה שהיה כמו ן' יוס נחכל כבית סי' ר"כ הי"ו וכודלי שהיה מתעלל שמ"ש בכל יום ונושל לת

ומה מאד אני תמיה על הרב שער אשר ז"ל כתבו סי' ך' דגם הוא נשלל בכלל שהכיח לשתו ענוגה ונכנוון לענגה שנשא לשם לחרפת בין הגוים ולא רצה לקחור לדתו ומת וכב"ח התיר לת לשתו וגם הרב מהר"י ן' כרזילי הכי אמר מר שפסכים להתיר ולא זכר שר דהמרה הוי כמו קטטה ולא קני כב"ח וכמ"ש מז"ח ז"ל הלמת לתמהה :

איך שיהיה הרי מניהו כמה וכמה ס"ק להתיר הענגה הזולת לשת מוסק לל ענ"ס לל שלמי מכללי הענינון ועיכל דשפיר חזי להרב פ"מ ח"ל סי' ל"ו דעשה ס"ק כדעת הרי"ס ז"ל כעיקר הסונים בלונן זה דכהי הכעיל דב"ח לא לפשיטל מ"מ מידי ס' לא נפקל דהילמל הכל הלמיהי הוא דעצמל דב"ח מהימן כעינוכל הוא מ"ט מילתל דעבידל לאנלויי וכו' ול"ל לפי' בקטטה מהימן ולפ לת"ל דעיקר טעמל הוי משום דלחלת יוקל ומיבקל לכתי לוכל ס' שמל לא מיקרי קטטה רק כת"ו לכעלה נרשתי ומטעמל דמשקרל וכו' והוא ס"ק המתקפ שפיר ועב"כ ולפ לאן נמי נימל הכי שפק לם עיקר טעמל דב"ח מהימן הוא משום מילתל דעל"ל ול"כ נס בקטטה נלמן ולת"ל דעיקר טעמל דלמעות ע"ל הוא משום דלחלת דיוקל וכו' ולכתי לוכל ס' דילמל המיר דלו לא הוי קטטה כלל רק כשלומרת נ־שתני כפני פו"פ והכחיש ודו"ק :

עוד רלוני כדכרי ה"ה פחד יצחק הי"ו שאשה זאת היא זקוקה ליכס ולא עלה על ניכ שפתיו דג"ז כעיל היל כפ' הלשה דכה דק ל"ג ע"כ ע"ל כיכמה מהו וכו' ולא לכחד דהרמב"ם ז"ל כפ"ג דיכים פסק דלפשיטל הכעיל ומהני להתירה ליכס וכתב הם"מ דפשוט הוא דכוון דע"ל נלמן ה"ה כעדות הכעל וכ"פ הטור ומרן סי' קכ"ח וזהו דעת הרי"ף והרשב"ל והרא"ם כח"ל סי' ע"ה וכמעט כל הפוס' הסכימו דב"ל מהני ולא כעדות ע"ל שמת היכס הרא"ם ורי"ו מחמירים וגם כזה רוב הלח' הסכימו דכמקום עינון לין לנו לחוש לק' הרא"ם ורי"ו ז"ל וכמ"ש כס' כנ"הנ סי' הנו' ועי"ש :

גם כעדות העד שהיה מומר כבר ה"ה פחד יצחק הי"ו שהריך למעניתו לשרי יולדתו ולגבי דידי זה לא נקרל מומר כמש"ל ועיין מהרשד"ם לבן העזר סי' פ"ל דמוכח דגם הוא ז"ל הכי ס"ל וכסו"ד כתב וגם אם היו מחזיקים לותו לרשע גמור ופסול לעדות בכר כתבו הפוס' ז"ל דלפי' יהודי רשע מהני עדותו כמ"ש ועב"כ ורינין רוחה להרב עז"ן ז"ל כדיני עינונל שקל"ד שהכי"ד הרב תו"י סי' ע"ה שב' כשם מהרי"ט הרשלון ז"ל שכתב וז"ל ולפי' לדברי הכל עדות פסול לעדות מ"מ כמש"ל ס"ת ס"מ כיער' רשע לדבר לחד שהיו מוחזק להטעות לת ישרל ולהכשיל כל"ל כעבירה לל כמומר שכפר בכורל להכעיס לוך לל יעבור על ולפני עור ל"ת להתיר לשת היום לעלמל ח"ו לל עלתה ע"ד וע"ד שו"ת שב"ל סי' כמה תלוים הטיל הרב מהרי"ט ז"ל כדי לפושלו ומיהה נקיט נב"ד לל נעשה מומר להכעיס ולל כפר בכורל ולדבכת לפי נוסח השלה שהיה כמו ן' יוס נחכל כבית סי' ר"כ הי"ו וכודלי שהיה מתעלל שמ"ש בכל יום ונושל לת

כפיו וכוונת כשמירת שבת וכלכולתו ודלי דכשר נמור והרב עו"ן ז"ל סיים דכריו וז"ל ולענין הל' ירלה רכוון דהרשב"ל והר"ן ורי"ו ז' ומהרי"ל הסכימו דישרלל מומר סומכים עליו כמש"ל לת לעב"ג דר"י הל' ז"ל ס"ל דלין סומכים עליו והרב תי' חמ"ג לסכרתו מ"מ הכרעת מרן היל הכרע' לפסוק כדעת המקולין ולפי' הרב תי' ז"ל לל החמיר כלותו נדון ללל משום דהיה כו ריעותל דלל היה שם וקכרתיו עכ"ל ועב"כ ולחר כל הדכרים הללה דון מניה ולוקי כלתרין כעשה סינורין ושפיר מהני עדות העד לכרהם הכהן דכ"ד כלי תפוגה :

כלל העולה הנה לפנ"ז כל מסכים לשריות' דהך לתת ע"פי הטעמים שכתב ס"ה פחד יצחק שיחל"ל לל ידי תכון עמו כתום' מ"מ כענייתי לך כוזת שלת ועבו סוס מעשה ע"פי כלל זולת לם יסכים מני"ר נתון ירוש' הרה"ג מעו ומגדול סכת דמשפטים מוה"ר רפ"ל נדול הנלמר כלכרהם יכ"ו ועל פיו יקום דכר כתה הסיתרל ' ולזכרה שמעתו שכל מ"ם לתחור לחר נדדי הסיתר לת יו"ט ולת ועיל כלל להתיר הענוגה הנ"ל רק הדכר מסור להייני מתל כמקום החלל לכרר כשמלה עדות העד לכרהם הכהן הנ' כשלה לי לוכל ח"ו חלילה שמן מנהו דנתכוון להעיד או להתיר כי כזה לת נוכל לידע הלמת וכדידהו תלוי לפי רלות עיני מדיקים הענ'ל ומ"ו ו"מ ויש"ן ולת תלת תקלה מתחי' ויהי מועם ה' לולהיכו עליכו ומע"י כוננה עליכו לעשות רצונו ולעוכדו כלמת ויצר :

הכעיר **יעקב שאול אלישר** ס"ט

כת סי' יש"ן כרכה ס"ט

הסכמת

הנלון המפורסם מוה"ר רפ"ל כמהרר"ת משכמי כ"ו ורם"ל כיר"ת על הפס"ד הנו"ל וז"ל הטהור :

נדרשתי לחוות דעתי על הלי פסקת דדיינ' הדלר לן מ"ע הרב המופלג ור"ק שלשלת יוחסין מר דוינ' ונחית לעומקת דדינ' כמהר"ר **יצחק אבואלעפיא** וע"ו ומחריו לו קס חד מינן מ"ע הרב המופלג וכבוד ה' מלת רפ"ת מקודם הנ"ג כמהר"ר **יש"א ברכה** וע"ו ת"ר השתדלו ככל עו להגיל לת הלשה מכללי הענינון לוישר חלוייהו ולעיקר הדין ס"ן דעתי מכסמת ולף ידי תכון עמהם ולהיות כי חכיכין לי הכריהם לומרתי להשתעש כתמרותיהם ווה החלי כעז"ה נזרי ונוהלי :

הנה מ"ע הידי"ן הרב הפוסק ר"ת פחד יצחק הי"ו עלה ונם ממ"ם מהרימ"ט ח"ם סי' כ"נ כשם כתלי הזוכימטלי יע"ם וע"ז כתב לתמך דשלחי כ"ד הכיון דשלל להם מהיכן לתם שם הנו' שהיו כעל השם ה' כ' נמנה הלת השיכו

השיכו על שלחנו ושוב מצא זה החי' כעצמו להרמ"ג שער יסוד ז"ל סי' י"ג אחי' כן יע"ש ולדידי הנם כי ים חי' כין הכד"ו דכנדון הש"ת ז"ל השלח מורה על מקום מושבם יסוד לית כן כנ"ד שהשלח היה קתמיה שהשלח מהיכן הם ולפ"ל דכוו' על עיר מולדתם מ"מ יניד עליו תשו' רעו שהשיב שהוא מהר"ן ולשון שהוא מורה על דירתו ונם כתומרו מק"ם כרח וחוזר לעירו לית' מורה להדיא דעל עיר מושבם שלחם :

וידי"ן כני כי כיוחק יקרא יכ"ו אמר דיון להסתפק מזה כלל כנ"ד כיון דתשו' היא מוקמ לה ענ"ס ש שמעי דהיכא לא ענ"ס מורה על הכיוני שוב כשאמר שמעי מוכרח שהוא על עיר מושבו ולא יאמר האומר דשנ"ס ושמעי הכל הוא על הכיוני דזהו מי שפשר וכמש"ר הרוקח ועוד דמלת לא המפרדת כין תיכת ענ"ס לתיכת שמעי מורה דשיכו על הכיוני דא"כ הול"ל לא ענ"ס שמעי כלתי תיכת לא המפסקת כשיטת וז"כ ונשוט הדכריס (ת"ה יה"ס ס"ט תחכמ"ר מכת"ר לית נהת ולא יהא דאדרכת מדאמר כלשונו לא ענ"ס שמעי מורה יותר דתרוייהו כיוני דיהיב ניהו לפפוקי מהיום ואחר דכיוני לא ענ"ס לאוד ז"ל עוד שהוא יש לו כיוני אחר לא שמעי ולא היה אומר לא ענ"ס שמעי הוא מורה להדיא דכוותה על עיר מושבו דוקא שכן הוא משפט לשון ערבי לכקיאום כו יפה כידוע וז"כ) ועפ"י טע"ו ניטולנו מפקפוק אחד מאדי"ל ע"ד ר"ה יל"ו דאדרכת היא לשון נוסף לשון חד"פ דהוא מעני"ת הר"ן ולזה לית חש להסיב על שלחנו דכיון דכבר השיב ה"ה שהוא מהר"ן ושמו אכרהם וכו' לזה ה"כ השיב לו שמו מוסף וכו' ועל עירו לית נוכרח להשיב ואדרכת הלשון מורה כן מדלפ השיב כסנהון ה"ה ושם עירו שפם מוכרח דכו' דהיה מהר"ן ול"ד לנדון הרב שע"י ז"ל לפי שפי"ד היודי"ן כני יל"ו ניטולנו מזה (ת"ה יה"ס ס"ט הכרח זה לית הכיוני אשו לית משכחת לה דיהיו שניהם משתי עיירות ולפי יוכן מדכריו שנם הוא מהר"ן ועי"ש) :

עוד הוכיח ידי"ן כני יכ"ו ממ"ש אחיך אכרהם לא חלכי הנו' כרח וחזר לעירו ומוסף לא ענ"ס הנו' נהרג וכו' ומדלפ הזכיר פה תיכת שמעי מוכח דהכוונה על עיר מושבו ולדמיון רעהו ויכיו כיוני על עיר מולדתו (ת"ה יה"ס ס"ט נ"ו הרוקח ירמז דשיכו מוכרח כלל ובכלל יש לדחות כמש"ר המעיין יפה) :

תו כתב מ"ע ס"ק ה"ה וכ"ו לחתן לעבוד ה"כ מהר"י סוכרי וכ"ו דהנם דשלו לית היה לפניני דק עבודת זה לית היה מספיק כיון דלית הזכיר ע"ע להדיא רק דהוא לשון שמהכרת פניו ומדכריו הוכר לו שהוא מעני"ת דמשק יע"ש ע"כ לדידי כפי נוסח העדויות המונגים לפנינו לית תיובא כהאי סי' ואדרכת מוזכר כפ"י ס"ע שכ"כ וז"שכרנו עמו ובן ימ"ל שהוא דמשקי דמשמע ע"כ הרי שמפיו שמע שהוא דמשקי ועפ"י עדות זה יש להתירה כשופי מכלי שום הסתרפות עדות אחרת ושלת ריעותא אחת נמצאת כעדות זה אשר נכתיבה לקמן כס"ד (ת"ה יה"ס ס"ט ככר כתבתי לעיל שכהעתקה אשר שלחתי ליד"ק נשמע מקולמוסי שורה אחת מדכרי העד הנו' נ"כ כמ"ל וזה נרם לו שהזינו עלי כזה ולויתה כלנ) :

תו שרטט וכתב ה"ר"ח הנו' וכ"ו על עדות ה"נ דכיון דכל ע"י שלחה ולית ידעי' הי מנייהו קדיש לזה כל העדויות הנו' וע"ו כתב דמכואר יוצא דזהו הלשון כיון דכתב כלשון הודאתו דכל ליקח נדבה מהכולל : ולדידי מלבד דכזה העדות דקיים ע"י שלחה חיוכו מוזכר דכל לקבן נדבה וזלת ועוד דאין זה הוכחה כ"ו דצריך לכרר הש לית נשאר עוד כעיר אחר הוקבן נדבה וזכה נקב ויש נתעכב חיזה ימים עוד ליכא שום הוכחה : וההוכחה שהוכיח מכח מה שלחו לו שלח להניח חשתו ענוגה כשלחה שקדמה להם וכו' מחמת שכבר הגיד דכריו לאחריס זו חיוכ הוכחה דשמע שמעו מאחריס וכ"מ ממ"ש הרב ידי דוד ז"ל שם כלותה תשו' דהנם שהיה כל"ד ממש לפי"ה נסתפק הרב חיוו עדות קדש ולית פשוט לה לאומרית מכח הך הוכחה יע"ש :

נם מ"ש עוד ועוד י"ל לעלמוד מ"ד מהרש"ג וכו' הנה כהיותו כזה כלן נמצא ובלן היה ידי"ן כני יל"ו ותמה על המרחה דאחהמ"ר חין דמיונו עולה יפה והוא דאצי"ק ניחוי לזן כמ"ש הרב ידי דוד ז"ל דאחהמ"ר לית נתכדרו דכריו דהרי לעניל מנה אמר הרב ז"ל כעצמו דלף דכעדות ה"כ נ"כ היה ע"י שלחה מ"מ לית נפיק ממש"ת מכח שלח שלחו כו כעיקר הדכר לזה ושלחה היתה חוק ניטול הוא וכזה חשיב מש"ת ולזה עתה כתב דלית כעינן מש"ת ולזה זכו מעיניס זה הלשה כיון דלה היה מש"ת ובמה שלחו היודעים היודעים לזה ניטולת ולזודים נהרנו חין זכו מעיניס זולתה כי לה עפ"י תשו' הנוי ועכל כי הדחק י"ל דכיון דכל עיקר טעמת דחין זכו מלמינים זולתו לזה כשהוח מש"ת הוא משום דשמע להחזיק עדותו נתכוון ה"כ כיון דכנ"ד היה ע"י שלחה שלה מעינן העדות ומעינן העדות לדרכת הורו לו שיוכיס לעדותו כלל שכבר ידוע לו שמתו ה"כ כתשו' הנוי חיוכ מורה שלהחזיק עדותו מתחזק כיון שכבר הורו שיוכיס כיוכיס כלל לידע מהרהונים עדיף טפי ממש"ת זה נר"ל כוותה הרב ז"ל וה"כ כנ"ד לדרכת נרע יותר שכקשו לידע העדות להשיבה ולהוציאה מכבלי העיגון וחין לך ע"י שלחה נדול מזה וכ"ן להדיה ממ"ש מהרש"ג ז"ל כסי' כ' על עדות משה ן' יוסף לשוני שלחו הנוי מה תבקש והשיב לו פנריס מתיס וע"ז חשבו להנוי שהיו מש"ת וכן ל"ד מדכריו היה שער יסוד ז"ל כס"י ט' כד"ה לך שהדות בתרתי ל"מ כלל כיון דכה ע"י שלחה כהמור לו היות שמעתו משמך וכו' יע"ש ה"ד וה"ו ולדידי פליגי שנכה היה :

נם ההוכיח שהוכיח מכח שהכך שכרח נתכסן כפיק סי' חח"מ יה"ו ת"כ כודאי קדש וכו' לדידי חין זה כ"כ הוכחה ומתה שלחו רוחים מתוך לשון העדות שכתוב שכיקר לו סיפיריס רכים קודם זה הסיפור ובלשון העדות ה"נ שלחנו לו ציניד השיב שהוא מתפחד ולחר ההפגרות הציניד תדרכת מוכח דלת נולה לו מחמת הפחד והנם שים לחלן דשם שייך פחד כיון שהיו שלשה וחוששו מילתת ווויודע להמלכות ימתפחד ונם לית לי' שום להכה ושום קיומ דעת לשר לית כן כעדות ה"ח שנתכסן שלחו מ"מ זול לאיזה נוסף כיון שלח הזיזו שלח ינלה הדכר מחמת הפחד מוכח דכבר נולה לאחריס

ועס דים לעדד ולומר דזה הענין של הפחד הוא תשו' ריקנית ותוכה תמיהית והתמה היה דלא רצה לגלות להם ומי יודע מחשבתו אם ליעקב וכו' עכ"ז הוכחה זו לבדה היא חלושה :

זורת זה מלתי להקל כנ"ד מכח ס"ס והוי מתפכך ס' זה קדם ס' זה קדם ותת"ל דעדות דע"י שלמה קדם שמת הלבה כהפוס' דלא כעיגן תחי' וקופו כבשרות ודלא כהרדב"ז והט"ז ז"ל דכעו תחי' וקופו כבשרות :

איבא דתנכי הרוחה ד"ס זה מחרון היכא למשדי כיה כרגל דהין להכיא ראיה ממהריב"ל וכל הלה' דכתבו דכעיגונא לא כעיגן תחי' וקופו כבשרות תחר שלא ראו תשו' הרי"ף והרא"ש אשר רמזה הרי"ף ז"ל בכלל כ"ן וע"ש ועליו כתב מרן ז"ל בב"י ח"א הע סי' י"ן דהיא לותה החמנם עתה שמועה ה' לוהנו תשו' ותת וכיוצו לרחוקה והיא ל"ו נדפס"ה כ"ס וכרון יהודה למהר"י ן' הרי"ף ז"ל סי' ל"ב דמ"ו ע"ב אשר כמה רבנים הסכימו דגם בעיגונא כעיגן תחי' וקופו בבשרות וב"כ להדיא הרי"ף ז"ל שם בד"ן ע"ה תשו' רש"י דכריס בפ"י וז"ל ואף שם העדים נשתהו בין העבו"ס ואכלו לתיאבון ורש"י על מה שרשו בחוטה שעה שם פקולים להעיד שכל הדבר ידוע וכו' וכו' וב"כ שם בפ"י הר"ר שלמה בר שליקים הלוי כדמ"ח ע"ב וז"ל והגר ה"ת דהוא זעלקינן ודאי נפקל שם יכיה שמעון עדים שהיה חוכל נכילותו לתיאבון דתחי' וקופו בבשרות כיני' עכ"ל ועיין להרב שער"ת סי' ו' שח' כתב"י כין עדות עיגונא לשאר עדיות דכיון דנשתן בניותו כמש"ל תת הוי תחי' וקופו בבשרות ותחי' מוסכר שך מה שהביא ראיה מסומת וכתב מידי דהוי שקומת וכו' דכריס שלו לא נתכנרו היטב :

תו כתבו הרבנים ואל תשיבני ממ"ש רשכי"ה ז"ל דקטן בעדות אשה לא סמכינן עליו אלא כמש"ל שת שכל כמתכוין להעיד לא סמכי עליה אפ"י להעיד בגודלו מה שראה בקוטנו וכו' לא לעולם דאי משום תחי' וקופו בבשרות אם ליכא ועכ"ז פליגי וכו' ויויתר ת"י וכו' כאמת דדכריו תמוהים דמתני' דאלו ראויים להעיד שניה כמילי דרבנן עכ"ל ועיין כתשו' ושת הנו' ס"כ כדמ"ח ע"כ וז"ל אכן מה שהביא שמעון מגני שבתנייר מדרבא אתם משום דבאמן כ"כ דכיון דדעתו לגיונורי מידק דייק וכו' ומיהו אין דומה תוכו עניו לעדות דכל הני דרבנן ניהו עכ"ל :

ובהיותי נכון כזה כאן נמצא י"ן כני י"ו והתוא תמר דים לעשות ס"ס כאופן זה ס' זה קדם ס' זה קדם ותת"ל דע"י שלמה קדם כיון דמהריב"ל כעצמו ספוקי מספק"ל מהני וכיוצא לזה מצאתי למהרח"ם ז"ל בקי"ע בד"מ ע"ג ס"כ בב"י הרמ"ה דאם נשתת בסי' שלוחו מוכתב לא תלת משום ס"ס ס' אי ס' דאורייתא הו ד"ס ותת"ל דרבנן טעמא דל"מ מדאו' הוא משום ס' עכ"ל ואף דהרב לא התיר אלא כדיעבד התם שהני דאם תומרים מכח הך ס"ס דתנשא לכתח"י ואי"כ למאי מהני לה דמדא"ו ל"מ סיומין אם לא לכתח"י לא תנשא משל"כ בב"ד דמהני לן הך ס' דמהריב"ל להיכא דיבע"י בכירור דזה דע"י שלמה קדם ס"כ כשים לנו ס' אי קדם מל"ל דתנשא לכתח"י ועי"ל דהתם מכח הך ס' התורם

תמרה דלא סמכי' בכירור לא מכח חומרא אלא דדיכא הכי הוי משל"כ כב"ד דשעי"ק מהריב"ל מספק"ל בעיקר הדין אין הדין נוטה ומ"כ כל שים לנו ס' תלוין להקל אפ"י לכתח"י וזה עצמו אפשר שהוא ס' הרב ידי דוד ז"ל ועיין כיוצא לזה להרב שע"ת סי' כ"כ דע"ש ע"ד הביאו ה"ר פחד יצחק יע"ו ומה שפקפק ע"ז אינו שייך כב"ד גם לא שייך כב"ד מה שפקפק הרב בע"ח כתשו' ת"הע סי' ז' יע"ש דהתם הוא מכח דהוי חד ס' אם הוא בעלה או הינו בעלה משל"כ כב"ד דלא שייך זה וכמשי"ר הרואה וגם הוי מתפכך תת"ד ס"ו ועוד ט' אחר דמאחר דהמתבאר מב"ד הוא דעדות ה"כ וה"נ הם מוכחשים בנוף העדות וכאותו מעמד דז"ש דהיה ע"י שלוחה וז"ש דלא היה ע"י שלוחה ה"כ אותי חד לכתרי חד ומאחר העדות ה"ת ועפ"י וכולה שפיר להנשא ועיין לקמן מ"ש בזה עוד כס"ד :

ועד מ"ש לפיפת דמילתא דאיכא כינויהו ג' הכחשות והשיב עליו מ"ע רמ"ג ה"ר ה"כ יע"ו דלא חזא בהאי סי' דאמת כי ב"כ הכחשות חזינן בהאי סי' דאמנם בהכחשה דע"י שלוחה אשר עליו כתב דיכולים לבוין עדותם לזה אמת"ר אין דעתי נוחה ולהיות דלא נפ"מ לדינא כי גם לדידן אין כאן עדות כיון שהוכחשו בנוף העדות ול"ד למ"ש הב"ש כיון דאם היה ע"י שלוחה אין להתיר אף האשה חזקת ' ולענין מ"ש מני"ר יע"ו ה"ה ה"כ שכלל עמו כמ"ה לדידי לא מצאתי שום מ"י כאן כ' עדים המכחישים זו"ז ל"כ שמעו מפי ע"ה והם מוכחשים ואין הערד לפניהו דמ"ל שמיעה מ"ל ראייה ומ"מ אפ"ל דים לחלק כיוהם דכשמעו מפי אחד אמרי' דשניהם מעידים אמת מה ששמעו והעד ה"ה הכחים עמהו וה"כ לריך לחפש כשורש הדין ואנן ואומר דהיכי"ת דשורש דכ"ו נשלל הרפ"מ ו"ל כמ"ח סי' פ"ד והרב שם אמרו במ"ש ושוב עשה כיוון כעדות והתירה עפי"ו דאמנם הרואה ירחה כתשו' מרן ח"א הע כדיני מ"ת ס"ד וכ"ד היה שהעד הגוי כיחם שלא רחה ולא ידע ותניח כתום' דהעדים וכו' ל קודם שנחקרה עדותם ושוב הכיח ממ"ש ס"ו קכ"ה שיכולים לכוין עדותם ושוב הכיח ממ"ש הרשב"א דנאמן להחזיר ולא לאסור ושוב חילק הוא דהא דנאמן לאסור היינו כשבא ואומר פ' רחיתיו חי אבל הכא שהינו ולו שהוא יודע חיוב אין כאותם נאסרות וע"ו תמה שלא נחקרה עדותו וע"ו ת"י ר"ע"ג דעד שלא נחקרה עדותו וכו"ל היינו כשהר עדים דשייך בהו תקירה אבל גוי כעדות זה שהינו נאמן הלא כמש"ת לאו כר חק"י כב"ד הוא ועוד ק"י דעדות זה כיון שהוא מעונה משאר עדיותם דעמפ"ע כשר וכו' הילכך כשעה שיצא העדות מפיו כפני העד ה"כ הוי כשאר עדיות וכו' ועוד דהנם כשהומרים העדים מכודין היינו הם מודים שהמרו כן לא שלו' שהקר היכרו אבל כב"ד שלא הכחים שלא היכר הכר מעולם לעד ה"כ שומעין לתד"ק ו"ל דמנם מהריב"ל ח"ם ט"ו ספוקי מספק"ל ומהרח"ם כק"ע דל"ה ע"כ הכי"ד כלתי חולק ועי"ש שהכי"ר מהרשד"ם ה"הע סי' ד"ן דכל שהינו סותר עדותו נאמן נם מהרים ט' ח"ח סי' כ"ן כתב דדוקא כעד דמשנחקרה עדותו כב"ד מינו וכו"ל אבל גוי שהין כו תורת עדות אלא מתוך שיחתו ל"ת לא שייך

כו משנחקרה עדותו וכל שכתר לו הוסיף לא לזולי
כתר דיכורו ה"ל דמקי חזיתי וכו' ודוקא לס כשלת
ל"ת יע"ש ומהריט"ץ כס"י ל"ו נסתפק ה"ל כיון
שהגיד והשיב דלא שייך נכי גוי כיון שהגיד וכו' ושוב
כתב דהיה אפשר לחפש אחר זכותה מכח דתכף כשלמד
הגוי מס"ל וכו' הותרה הלשה הילכך כשנשואה פ"ל
וכו' דמה שהתיר הרי"ף וכו' היו"ד בפעם הוא לכל
לס עבר זמן יוס או יומיס אפשר דלא מיקרי מס"ל
עכ"ל ומתחי"ד מוכח דס"ט הוא מכח דהותרה ושוב
כתב מכח דהיה ע"י שאלה ומתכאר כס' השאלה ירחה
דלא נתכאר לס עבר זמן יוס או יומיס יע"ש וע"י
למהר"ם לובלין סי' קל"ה דלפ שהגוי כעצמו שהעיד
שמת העיד שהוא חי לא חיים"י לה וע"י להר"י כ"מ
חל"ח סי' י"ג יע"ש וכ"כ די"ל ס"ס ס' לס נאמן הגוי
לאסור לאחר שהתיר וכמ"ש מהרד"ך וכדכתב הרב
מ"כ שם וע"ש ג"כ שהכי"ד הכ' ולא מצאתי כך
שהביאו גם כתבו' מהרד"ך שלפנינו לא מצאתי כן
ואדרבה מצאתי להפך בכית כ"ל חדר י"כ יע"ש וז"ל
בכית ח' חדר ט' שכ"כ וצריך להתישב בזה ואל"ל
דנאמן לאסור הייט היכא שמתרן דבריו לכל לס
מכחיש להיפוכל ליט נאמן ועיין למהר"מ אלשיך
סי' ק"ה ובכתבו' ד"ן ה"ה סי' ל' ולבסוף ג"ה הג"כי אות
ע"ח ולבני דוד פאלקון ק"ע סי' ג' יע"ש והנה
דהתי ס"ס ליט מתפרך כיון דלא נתברר שפתר
להיפוכל וכעניו המיתה ליט מוכחת וכו' אלו
לכוויון עדותו ונאמר שטעה בקיפור ה"ל ודומה
למ"ש הרב"מ שם ועש דהמקומות רחוקים מ"מ י"ל
ס' אחר דאעי"ק הוא מחלוקת לס הכחזה בתק"י
לגבי עדות אשה לס הוי הכחזה ואעי"ק הרואה
ירחה דכל מ"ש הפוס' ז"ל הייט מ"ט דמתי חזית
דנפמוך להא קמוך אחא וכב"ד לא שייך זה דכיון לס
נאמר דהמלחמה היתה בניריי"ד לו כבולנאר אשה
זו תנשא וכ"ש לפי מה דאתיכנא ד"ב אחרונים
הוכחשו ואוקי אד לבהדי אד וכשאר העדות ה"ל
קיים ותנשא ע"פ ' גם מ"ש ה"ר ה"כ יל"ו הלא ראיה
קשר דבריס אחמ"ר אין לך ק"ד גדול מזה וכפ"י
אתמר בהעד הא' אחתי' סיפורו היה להודיע
הסיכה שנעשה הוא מלשני החייל מכח שכא לדמשק
ולא מלא מנוח וכו' ומתוך הדבריס נתגלגל הודעת
המיתה והכלל הוא שכל שכתחי' הסיפור לא כא
להודיע ממיתתו וזה נק"ל קע"ד וז"פ גם מה שאמה
ה"ה יכ"ו על הרב שע"ה ז"ל כא"ה סי' ך' דאיך
לא נרגש הסמרה הוי כמו קטטה כבר הרב האריך
כמ"ש בפרט הלזה שם כס"י ח"י יע"ש :

תו נסתפק מ"ע ה"ה ה"כ יל"ו דכיון דהה"וג
היה מומר הוי כע"ל בקטטה ופסקו מור"ס
משם הגאון מז"ה לחומרא · לדידי אוכח כמה נדדים
להתיר כב"ד חדא דאוכח הס"ס שעשה מהרלא"ח
ז"ל הביאו הרב מהר"ח אלפאנדרי ז"ל כס"ה ס' דהייט
ס' לס הסרה ובינונו י"ל דין קטטה ואל"ל רי"ל
דילמא כעיין אפשיטא לקולא והרב שם ערב לו זה
הס"ס וע"י להרב הנו' כס"י ג' ד"ב הפך וע"י להרב
יד"ח ז"ל הגהט"ו ס"ק תקע"ד יע"ש ומה גם דאוכח
פלונתא דדוקא דהיה כאה ואמרה כן אבל לס כא
ע"א ל"ל דאין לך בו אלא חידושו וב"ש היכא דאמר
קברתיו וכמ"ש ה' מהר"ח ז"ל הנו' כס"י ז' וכ"ד הוי
כקברתיו וכמ"ש ה"ה ה"ח יל"ו ואין לך קברתיו
גדול מזה ועוד דלא נתבאר לס הלך למלחמה שלא
מדעתו לו לא וע"י להרב שם כס"י ז' וכנודע
כיהודה ז"ל סי' מ"ב יעש"ב :

והנה מע' ה"ה הב' יל"ו תמה על הרב מז"ה
ז"ל דאי היתה דהמרה הוי כמו קטטה
ל"ב אמאי ל"ן בש"ס כשאלו ה"ר קטטה ליתא
כגון שהמיר ולדידי אחמ"ר דזה לא הוי קטטה
ממש אלא דדינה הוי כמו קטטה ולא שייך לפ' מ"ש
כמשנה קטטה כיון לבינה וצ' כעולם כגון דהמיר
ושו"ר מעין מ"ש ה"ה יל"ו בתשו' ה"ב נודע ביהודה
כמה שרצה לפ' כוונת הסוגיא לד' הרי"ף ז"ל וז"ל
דשם היא לרגלא קטטה לא משכחת קטטה לאריגא
כי שם בשמרה גירשתני וכו' אבל בארגיל ליכא
משכחת כמה נוכני קטטה כגון שהמיר דתו וכו'
יע"ש וזה דומה למ"ש ה"ה יל"ו גם במ"ש עוד
דהמיר הוי יותר קטטה דוכות הוא לא עי"ש להרב
הנו' שנכנס בזה וה"ק דמ"ש מיכס ועב"כ ועיין
להרב כנסת יחזקאל סי' כ"ן שהק' להמו"ה כק"ו
ה"ה יל"ו יע"ש מה שתי' :

ולעיקר הבי' כין הולך למלחמה למלאת נפשו
כי יראב ולא נכנס בסוג מומר מלבד
דלידי אחמ"ר לא חזינן לאלק אי' זה דכיון דלדברי
מניי"ר יל"ו לא אשיב זה אוכח וכן דעת נוטה הגס
אלא עוכ דתו כיון דמחלל שבתות בפרהסיא י"ל דין
מומר כמ"ש מרן כיו"ד סי' כ' דכוה לכד דחילל
שבת משוי ליה מומר ולא חילק כין להכעיס או
לתיאכון ואם יש סברא לאלק הוא היכא דמכר עצמו
לנכרי אחיל אלא כשעת מלחמה דכיון דכלותה
שעה קצור היה אלא יכיה להמלכות מלחמה ושוב
כשיכיה מלחמה אפשר חוכח ולא אשיב מומר אך
אפי' כזה ליכי קומך אם לא כראיה כרורה וטירדות
הזמן לא הניחוני לאפש על פתגם דנה ואמנם כב"ד
שמכר עצמו כשעת המלחמה כזה פשיטא דלא הוי
חוכח והוא מומר גמור וכדעת מרן ז"ל וכל הפוס'
ז"ל גם מדכרי ה"ה מהרי"ח אלפאנדרי ז"ל כסי' י"ד
גר' דלא רצה לאלק ככך שב"כ וז"ל אמנם רואה אני
הט' שכתכתי ליכו נודע דאלו התם היה עם שאתו
מתחי' וע"ש ועוד דמדכרי ריא"ז אם לאלק על
הרב מז"ה גר' דלדעתו אין הדכר תלוי כהמרה
דוקא אלא כל שהוא דעכ עושה עכירות כיד רמה
דיכו כמומר וכו' וכי ן שכן כב"ד כיון שנכתב לדוגיות
ידוע הוא שהכתב לדוגיות מלבד כל הליסורין
שעושה ה"ה מחלל שבתות כפרהסיא עב"ל וע"ש :

תו כתב מ"ע ה"ה יל"ו וקבד מלאתי לדברי אלה
להרב כית יעקב סי' קכ"ח שיצא לאלק כהכי
כמ"ש רמ"א דוקא כמומר ולא כשאר עכירות לולא
דכדוכו היה שהוא כאנשי חייל כמה אנים וטמעט
אם והיחוק לאלל שבתות עב"ל ואנכי הרואה כדכריו
אם דלא דרך כדרך מני"ר יל"ו כ"א דכתי"ו רצה
לאלק כין מומר לשאר עכירות וע"ו כ' דכיון דהוחזק
לאלל שבתות פשיטא דקוי מומר וכמ"ש מרן ז"ל
כיו"ד סי' כ' דמומר הוי היכא דחילל שבתות
כפרהסיא או היכא דעכד ע"ז ועיין כפוס' דמספק"ל
לי כעני' גם כע"ז שיהיה כפרהסיא דזזיינו כפני
יו"ד מישראל ומ"ש הרב ת"י הוחזק וכו' להוציא מ"ש
שכת' החוס' אם לי כפ"ל הוי מומר או כעני' נ"פ
וכוונת הרב הוא דכתב"י רצה לאלק כין ע"ז
לשאר

לשאר עכירות ושוב כתב כיון דהוחזק לחלל שבת רכוזה פשיטה ד"ל דין מימר כמו כע"ז וחין חי' כין עע"ז למחלל שבת ו"פ כבוודאו :

נמ"ל דעיקר סמיכתו להתיר לשה זחת מכבלי העיגון הוח מכח עדות ה"ח אמנם ידי"ן כני הי"ו ילח לדון כדבר חדש דנם כעדות ה"ח י"ל כמ"ם כלשון העדות ו"ל ושלחתי חותו מהיכן ילחה יודע לזה מוסף לל עג"ם שלא שלחני ולח"ל דשאו גדול והוח שמן וקנר עב"ל והרוחה ירחה דשין לו שום קשר הפלגה ונם התשו' שם לל שנלמר דכוותה השלגה דלחר שנהרג מהיכן הכירו שום שנהרג הוח מוסף וכלשון ערכי לאמר חיזו ההלה וכמקום שהיה לריך לכתוב שום העתיק לזה ושם הכוונה כן יש להעיר דכיון דלל לאמר סימנין מוכהקים וסימנים חלו לל מעלנן ול"ב נפל פתח כבירה ההמנם מלחנו קשה להטולה נם מהשה זו דמלחר שבבר הוביר שלשתם יחד שמו וכיבויו וע"ע יכולים הנו לסמוך על סימנים ללו לל שיהיה מוכהקים וכן מלינו להרב כעני חיי ר"הע סי' ו' שהביה מעם מהריה"כ כתשו' סי' כ' דשם הזכיר שמו וע"ע ולאמר יוקף לל קיקלו הוי סי' להלטרף וכתשו' הוכלה כתשו' הרשב"ל ח"כ כשופו דה"ה שם לאמר יפה תוסר וקנר הקומה וירחה דה"ה שם הזכיר שמו וע"ל ולאמר סי' לחר כיונו הוי כמוכיר ס"ע ומשיקין לת לשתו עב"ל וכ"ם כנ"ד ועיין בכנ"הג סימן י"ו הנסט"ו ס"ק שכ"ח וכיד"ה ס"ק תכ"ד ולף דלף דהמלת ימלל חולק על ס' וזת וכמ"שיר הרוחה ועי' כתשו' מרן הגו' דיש סמך להתיר וע"ש הנם הרוח מוכחב ולזיו מועיל לענין העדות וכמ"ם מע' ה"ה הכ' ופ"ו ולף דכוה חוכל פלוגת' דרכוותת מ"מ בנירוף כ' הם' שפיר ים סמך להתיר ח"ד ידי"ן הכי יל"ו ומפן הייתי להחיך להמנם נחיפת הזהול לל כתבתי הכב רוחי ומ"מ לעיקר הדין תורה יוללת כמ"ם הרבנים הפוסקים יל"ו כוותייהו ימטעמייהו הכ"ד המעתיר ללל עזי ומעוזי ·

הנעזר **אברהם אשכנזי** ס"ט

חלק חשן משפט

שאלה שתי חנרות כמכוי לחד זה בנגד זה וכחנר לחת מהנה לין להם מיש כחנירם כלל כי לם זה דרכם תמיד לשלום מיש מהבריכה ומן המיש הניגריש לשר כחנר השניה שבנגדם כמכוי הנו' שבן נהנו והוחזקו תמיד כל הימים מנשים קדמוניות מיום הוסקה לרץ שתי החנרות הכ"ל ועד עתה וכעת נשתנו כעלי כ' החנרות הכ"ל כי נמכרו מקומה לקומה עד הניע עתה כל לחד מבעלי כ' החנרות הכ"ל כעלים חדשים להם והחנר לשר לין להם מיש כעת הוח כיד לשה לחמנה לחת היה וכיום יתו"ק ונם השביר' עמה בביתה שבנים לדור עמה בחנר שלה הכ"ל והן עתה קמו כעלי החנר הכ' הכ"ל ומנעו חותם מ לשלום מיש מחלנם לנמרי בחומרם לנו המיש ומה לבם לבת בנבולנו לרחוק חנרנו ולהזיקנו כרחייה ולקחת לת מימינו והלחמה וכניה הנו' לובקים במרה יקנו לנו מיש וכשתה כי חזקה נדולה לוזת לן בנוויכו לשלוח מהבריכה שבחנרכם זה שנים רבו' דור לחר דור וזין מוחה כיד כני החנ' שלנו ולנו קנינו זה החנר עם החזקה הכ"ל כי מה מבר רחשון לב' וכו' ויושבו המיש וכני זוחה חנר מניכים ע"ז כי חזקה וזת מנן שוית כיון דנם כני חנירנו הרחשונים וזת' נ"ב הם שוכים מיש מהבריכה הב"ל דין נרמת שלת הקפידו עליכם ועל המובר לבם ולת מיחו כידם כלל וכדרך שלהה וחו"ח היו מניחים לבני חנר שלבם לשלום מיש מחנירנו והחלמה וכניה טוענים כי שמת מתחילה ורחם כשנבה זה החנר שלבם לדעתת דהכי ועל תנחי זה נכנה ונמבר מבעליו הרחשונים להניח לבעלי חנר שלנו לשלום מיש מחנר שלבם וזין לתם יכולים לבטל תניתו של כעל החנר שלבם הת' שמבר לבם ושבר היה לנו ולבד ולת נמנת בעת כדי לבבר החמת וכני לותה החנר מניכים וחו' שהם ניוונים מהם כביניהם לנלם לשלום מיש כהו"ר וכחברון המיש וקניון הוח המוחזק ועליכם לה"ר שתנחי זה היה כלשון ' והחלמה וכניה טוענים שדרכה הם חניכי מוחזקים הן מחמת חזקתם הת' לשלום מיש והן מחמת שהם חניכי מזיק והמזיק הוח המוחזק והם כלים להוניא מידם תמיים זה של שלהת המיש ועליכם לה"ר · עוד טוענים כני החנר שים להם המיש דלפני תת"ל דהדין עם ההלמה לשלום מיש מחנירים מ"מ הי"ד לה ולבניה לחמת השבניים לשר לחתה עמה בביתה חיזו מן הדין להניחם לשלום מיש כי מחרכה עליהם הבנינים והיוצלים · יורנו המורה הדין עם מי ויבת שב"מם :

תשובה הן לחמת הענין זה הוח סובל חריבות כי הוח מקנוב נדול כתורה ולשתת כהלכה כדברי הפוס' ז"ל המדברים כפרט זה ולולם לחפס הפנלי ושעת הכושר וטילותת דדעתת דלל חשתכח נבלי כימים ההלה מכמה הרפתקי כיצי דעדו עלי דין נרמ"ת דלל לוכל לשרו"ך כמלין ולמשקל ולמיטרי כדברי הפוס' ז"ל כמדתי לכל רוח מלו ומקדם השע"כ כתרתי לי דרך קלרה מלד ולל לכתוב כי הם רחשי מלין הכונב לענין דינת דב"ד דוקל וספרין פתיחו כלשר ירדוף הקורל וזה החלי וה"ל יעזור לי :

ואומר עם קב"י כי הנה נודע דכדין היכל דהמחזיק משתמש עם הכעלים לו ליכל חו טענת חזקה ולל טענת מכר ומתנה כמה דיות כשתפכו כדברי הפוס' רחשו' ור"ח ז"ל וסו"ד עלתה הסכמת נדולי הפוס' ז"ל דמיהו פלונתת לל נפקת ולוקי לרעת כתמ"ק וכבר רחתה עיני ולמדתי ברוב ככל ספרי הפוס' ז"ל לשר היכרו כפרט זה וכל לניון הכנה"ג ז"ל בס"י ק"ס הנהט"ו והנב"י והרב מע"ם ז"ל סם הנב"י חות ק"ד וקי"ד והרב לחס שלמה בולה ז"ל כדקי"ו ועב"כ וכבר רחיתי הדברים כשורשם בסע"ן לשר הסכימו בתמתם דעיקר דין זה הוח פלונתת דקמתי כין רשב"ם ושיעת מרחמותי עם הריף' והרמב"ם ודעימייהו ועיקר פלונתייהי כפ"י הסיח עובדת דחיתת בכתרית דב"ט ההוח רחמ"ל

דחמ"ל לחכריה מאי כעית כהאי כיתא חמ"ל מיכך זכיכתא חמ"ל חנא כשכומי גווחי הווחי חמ"ל ה"ן זיל כרור לכיכתך וכו' דנחלקו כפי' חאי סוגיא הרא' ז"ל הכ"ל וסו"ד הסכימו הפוסי' ז"ל דכיון דהוי פלוגתא דרכוותא לוקי לרעא כחמ"ק כנו"ל כמכואר כ"ו כד"ק ז"ל ע"ש הלא כספיכם וש"כ כפי' לכאורה נראה דהדין עם כני החנר שים כה המוס למנוע כני לותה החנר שכנגדם מלשלוב מוס מחנלם כיון שמוקמם כשאיכת המוס מחנר הכו' שכנגדם כמח' היא שנויה אי הויא חוקמם חוקה או לא ומוקמינן לרעא כחמ"ק שהם כני לותה חנר שים כה מוס דאיכהו מוקדו מ"ק והדין עמהם שלא להניח עוד לכני חנר הכ' הכו' לשלוב כמוס מחניכים וכנו"ל:

אמנם להות כי חוכה עליהו להפך כזכות למלמה ויחו"ק וכ"ד לכוהון דיתמי כידוע דע"כ פקחתי עיני להפך כזכותם ולהחזיקם כחזקתם הרשאומה לשלוב מוס מהנר שכנגדם כמנהגם הקדוס מלו וע"ע מכמה טעמים שלכאר כס"ד זה יפה רשאומה דלגן אתכת דמרן ז"ל ויתכיכן וקכלנו כורחותיו ז"ל ע"כ אשר יאמר כי הוא זה כנודע וחזינן ליה למרן ז"ל דהשמיט כשה"ט הדין היונא מפי' רשב"ם והרא"ם והטור ז"ל כהיא דשכומי גווחי הכו' ולא העלהו ע"ם כלל לא כפי' ק"ס ולא כמ"ל רק מור"ם ז"ל כם המפה כפי' ק"ס סי"ג כתכו כשם י"ל וע"ש ושלו כפי' קמ"ו סי"ל וי"כ פסק מרן להדיא הדין היונא מפי' הרי"ף והרמב"ם כהאי דשכומי גווחי וע"ש וש"כ מדהשמיט מרן ז"ל הדין היונא מפי' רשב"ם והרא"ם ז"ל ש"מ דס"ל למרן דהרי"ף והרמב"ם פליגי על רשב"ם והרא"ם ז"ל גם כעיקר הדין לא כפי' הסוגיא לכד ופסק להלכה כהרי"ף והרמב"ם שהם תרי עמודי ההוראה ודלא כהרא"ם ורשב"ם ז"ל וש"כ יותא לנו מזה דס"ל להרי"ף והרמב"ם ומרן ז"ל שפסק כותייהו דאפי' אס כע"הב היה דר כחנר הפכימי ווה דרכו תמיד לעכור דרך החנר החילונה שמחזיק כה המחזיק או אפי' שהמחזיק דר עם הבעלים ממש או שניהם יחד הס משתמשים כחנר כוון לשלוב מוס וכיונא כנ"ד עכ"ו עלתה לו חזקה למחזיק וטענת כע"הב דהיה משתמש עמו כחנר ומשו"ה לא מיתה מגן שויא כפי' הרי"ף והרמב"ם ומרן ז"ל וכמרובר וכן הסכימו הסמ"ע ז"ל כדעת מרן ז"ל כפי' ק"ס סקי"ח ועי"ש וכ"כ הרב כנ"הג ז"ל כדעת מרן אס סי' ק"ס הגב"י אות ח"י ועי"ש וכ"כ הרב משלת משה ז"ל כח"מ סי' ס"ק כד' מרן ועי"ש ועד אחרן אתה תחזה להרב מדרך ומשכט מר"ו ככיאורו לפי' קמ"ו סי"ל שכ"כ להדיא כדעת מרן ז"ל וז"ל וגע"ג דהפוסי' הנחו' ז"ל כתכו דכמח' היא שנויה כמ"ם הרב נחב"ד ח"מ סי' כ' וס"ל להחולקים הרי"ף והרמב"ם ודעומייהו פליגי עם רשב"ם ז"ל ויאיכהו ס"ל דהיב"ג דמשתמשים יחד מהני חזקה ולדעתם ס"ל כעבד מרן כפשיטות כת"ם הסמ"ע והכב"הג דס"ל דפליגי הרי"ף והרמב"ם עם רשב"ם מן הקנה אל הקנה וכו' עב"ל יע"ו יע"ש ולדעתי המעט הוא דגם מור"ם ז"ל הכי ס"ל למר כעבדו וכעבד מרן ז"ל דהרי"ף והרמב"ם פליגי עם רשב"ם והרא"ם גם כדין ומן הקנה אל

הקנה ומש"ה חויתי לן רמ"ח ז"ל דין זה כלשון י"ח וכו' כיע"ש ואלו הוא ס"ל למר דהאי דיכא מוסכם לכ"ע הוא ס"ל להכיאו כפשט דהוא מורה דב"ע מודו כיה ומדהכיאו כל' י"ח מוכרח דס"ל דאיכא רכוותא דפליגי ע"ז רק הוא ז"ל הכיאו כהנהה כדרכו להכיא כל הסכרות שהשמיעם מרן ז"ל כיהוש לך מה לעשות כי הרב כב"הג גם כאות ח"י הכין כר' מור"ם ז"ל דס"ל למר דלעניו הדין לא פליגי וכס' מהרש"ך וע"ש ואתמהא דס"ל לא הוה"ל כל' י"ח כב"ל לוך שיהיה עב"פ דעת מרן ז"ל כרורה דס"ל למר דלית הלכתא כרשב"ם ודעימיה מאו"ה השמיט דינו דרשב"ם משה"ט לגמרי וס"ל דהרי"ף והרמב"ם ז"ל פליגי עליה דרשב"ם לגמרי גם לעב"ד ופסק כהרי"ף והרמב"ם ז"ל וכמרובר וש"כ יוצא לנו דחזקת כני החנר לשר החזיקו מיה שניה רכות לשלוב מוס מחנר שכנגדם חזקה מעלית הוו הגם שהיו משתמשים עמהם כני לותה חנר ג"כ לית לן כה וכמבואר:

והגם שכתבו הרב כ"ד ז"ל כפי' מ"ה והרב דב"מ ז"ל כח"כ סי' ל"ח דהא דפליגי הרי"ף והרמב"ם על רשב"ם והרא"ם היכ"ד כעיקר דינא דהויתי כיה רשב"ם והרא"ם ז"ל שהות דין הס"ם ממש כפי פירושם דהויתו דהמעריב היה טוען כחדיות הפנימיים היתה עיקר דירתו והויתי עובר דרך עליך וכו' ולכך לא מיתיתי וע"ז פסק ר"ן דהדין עם המעריב אף אלא הי"ל כבית החיטין אלא דרך כעלמא שהיה עובר ושב דרך העברה כעלמא וזה הוא דפליגי הרי"ף והרמב"ם עלייהו דרשב"ם והרא"ם ז"ל וס"ל דכיון דהיה דר כפ"ע מהניא ליה חזקה למחזיק אלא שים לפנימי דרך עליו אלא כרשב"ם והרא"ם ז"ל כוזה כרם מ"מ מודים לרשב"ם והרא"ם שאם היו שניהם יחד משתמשים כבית או כחנר וזד המחזיק והמעריב שוים כדיה או כשמיעי החנר וכנדון מהרש"ך ומהרי"ט ומהריט"ו ז"ל ככה"ג לא עלתה חזקה למחזיק אלא דכיון דכ"ע מודו דלא עלתה חזקה למחזיק ומ"ש הרב מנ"ל דכ"ע מודו ז"ל דהכי ס"ל דכל זד שניהם הבע"הב והמחזיק שוין כהשמיעי החנר יחד הגם מרן ז"ל יסכורן ולו ידע אלא עלתה חזקה למחזיק וכס' מהרש"ך ומהרי"ט וכלל מ"ם הב"ד והדב"מ ז"ל וכמרובר לחנם הא ודאי כורחא היא דמלבד הדרב עדב"י ז"ל בסיפן ז"ן דחה דכי מהרי"ף ז"ל דכתב עליו דיכון מניכו דכשכול משתמש עם כעליו דלא תהני ליה חזקתו להיות שותפו כלותו דכר וכי לא חפשר שמכר לו זכות לחיות וכו' עב"ם וכ"כ ג"כ הרב מ"מ ז"ל כפי' הכו' ועב"ם גם הרב תורת חסד כפי' קפ"ח ועפ"ח מכואר יפה מה"ן להדיא הגם שיד שניהם שוין כתשמיעי החנר אפי' עלתה לו חזקה למחזיק ודלא כהרכניס ז"ל הכ"ל ועי"ש גם הרב מהרש"ג ז"ל כפי' ל"ה רב תנא הוא ופליגי ע"ד מהרש"ך ז"ל כב"ח דפי' כ"ד הכו' הכיאו הכב"הג כפי' ק"ס הגמט"ו אות ר"ט ועי"ש ס"ב נמצא דהרב הרב"ד והדב"מ ז"ל הכו' קיימ מוסכמים מכל וכל לדעת מהרש"ך ומהרי"ך ומהריט"ו סם ימרו למלתייהו לא כן לדעת שאר הפוסי' החולקים הכ"ל וכיון דמרן ז"ל ס"ל נמי

דפלוגי הרי"ף והרמב"ם עליה דרשב"ם ודעימיה
מן הך' לא הך' כנ"ל ומצו"ה הסמיט כש"ע סתי
דינא דרשב"ם כנ"ל ה"כ ודחי דפלוגא נמי על הרחצו'
הנ"ל ומ"ל דגם בכה"ג דיד שניהם שוה בתקמיטי
החבר לפי"ה עלתה לו חזקה למחזיק דהל"כ לה
מסתמיט מרן ז"ל מלהזמועינן יין זה כשה"ט כיון
דצורבו פתוח מן הסו' הנ"ל הל' לא שמיע ליה
כלו' לה"ק ל למרן ז"ל הכי דינא לגמרי אלא מדרבה
ק ל למר דעלתה חזקה למחזיק כתקמיטי חבר
חבירו לף שחבירו מסתמא עמו נ"כ וכדמ"ל לגבולי
הפוס' הנ"ל ' והגם שמהרי"ט ח"ב ס' ח"מ סי' כ"ט
הוכיח לדינו מדברי הרמב"ן החילק על רשב"ם
ו"ל לפי' הרמב"ן שנחלק על רשב"ם בד"ז דבכה"ג
עלתה לו חזקה ה"ט שיין מה שהיה עובר עליו
מבטלת חזקתו דהשתו יין לדם עשוי למכור כיתן
החינון ומשייר דק לעצמו וקעבדי"כ כיון שזה לבדו
ד עלתה לו חזקה הלמה מודה הרמב"ן ז"ל שפס
היה מסתמא עמו כבית לף עלל"ח יכדמוכח ממה
שהך' ז"ל מ"ט דרבה והלה כ"ו שלה הבית רשיה
שדר בבדו לה הבית ע"ח שיין חזקה למי שדר עם
הבעלים עכ"ל וע"ש ומזה הוכיחו הרב"ד והרב"מ
ז"ל לחולקים הנ"ל ולדעת הרבים ז"ל החולקים
הנ"ל ניבה רשיה מהבת מד' הרמב"ן ומהריב"ט
הללו כלל דשלני הית דמוירי כדר עם הבעלים
כיחד דורה ממש הית ודלו כ"ע מודו דשין חזקה
לזה הדר עם הבע"הב דכיון שדר עם הבעלים
לימור דברך שלה לו שבירות יד לדור עמו
בביתו יחד לה כן בהחזיק בחצר חבירו לשיה שימוש
בגון לשחוב מים וכיוצא הגם דבע"הב נ"כ מסתמא
עמו בחותו שימוש לפי"ה מל"ל דגם הרמב"ן
ומהריב"ט ז"ל לחולי ומודו דעלתה חזקה למחזיק
דהל"כ לה הי ל לבע"הב להמיחו ליכנס לחצירו
להסתמא בו בלל ומדבניחו להסתמא בו כ"כ שניש
מובחן דחזקה וטענה לית ליה בגוויה דחבירו
להחוש שימוש ועלתה לו חזקתו וכמובן :

גם הרחיה דמויתי מהרמ"ח ז"ל לדינו מדיוק
דברי הרמב"ם ז"ל בפי"ב מהט' שב' היה
מעמיד בהמה במקום מסוים בחצר חבירו וכו'
אתה נחתה לי מקום זה וכו' ע"כ דהיינו מקום
זה שהני מסתמא בו לבדו וכו' עכ"ל עש"ב ומ"ב
נמנה דמהרמ"ח ז"ל הוכיח לדינו דלא עלתה לו
חזקה למחזיק בתקמיטו בחצר חבירו מדברי
הרמב"ם נופיה שהוא מכת החולקים ע"ד רשב"ם
ורמ"ה ז"ל בפי' הסו' הנ"ל וה"ב הרי הרמב"ם
נופיה מודה לדינו של מהרמ"ח ז"ל ויאמר הלומר
דגם מרן ז"ל בפסק לדין הרמב"ם ז"ל בסי' ק"ב
סט"ו בכתבו וכלשונו ממש ה"ב ודחי דס"ל למרן
ז"ל בסברת מהרמ"ח ז"ל דהל"ב אמאי נקט בלשונו
מקום מסוים וכו' וכדדייק מהרמ"ח ז"ל מד'
הרמב"ם ז"ל הנ"ל וכן דחיתי להריב מהר"י זלכי
ז"ל בתשו' כי בתה בפרי התרן ס"ב סי' י' שתחר
שהביא הברי מהרמ"ח הנ"ל בתב וז"ל ובשה"ט מרן
ז"ל העתיק דברי הרמב"ם ז"ל עב"ד ויע"ש ור"ל
המוכח מזה דגם מרן ז"ל ס"ל כמהרמ"ח ז"ל לדינו
הנ"ל דל מ חזקה למחזיק בתקמיט בחצר חבירו אם
לינו מקום מסוים וכנו"ל :

אמנם בבר עמד הרב מ"מ ז"ל עם בסי' הנ"ל
ע"ד מהרמ"ח ז"ל ודחה רחויקו ודיוקו מד' הרמב"ם
הנ"ל לגמרי וז"ל והיוחר ק"ל וכו' ומ"ש הר"ם
מקום מסויים לא תידוק מדבריו משום דמקום
מסויים הוא דעלל"ח הת לא"ה לא חלה דכיון
דחיירי בטוענו מבר או מתנה כמקלתו של חבר
הויזק לומ' מקום מסויים כדי שיפול עליו לומ' אתה
נתתו לי או מבירתו לי למקום הסוף קרא מו"מ וכו'
עב"ל יע"ש ודברי נכוחי הם מאד ולפי"ז נמלא דאין
מלשון הרמב"ם ומרן ז"ל הנ"ל עוד שייעתא לדינו
דמהרמ"ח הנ"ל ולא עוד אלא דלפי דלחדרבה מלשון הר"מ
ומרן הנ"ל יש להוכיח שניר דלא כמהרמ"ח ומהרש"ך
בדיוקם הנ"ל דכל דיד בע"הב והמחזיק שויב
בתקמיטי החבר יחד ל"מ חזקת המחזיק הנ"ל שהרי
מדין הר"מ ומרן ז"ל הנ"ל מוכח ליפכח ובדלא שבחן
להרב כ"ח ז"ל בתשו' סי' ז' שהק' בן ע"ד רשב"ם
מדין הנ"ל וכן הך' נ"כ הם"מ והת"ח ז"ל בסיתן
הנ"ל יע"ש ותו דחזינן להב"ח ולת"ח ולקמ"ע ז"ל
שם דהק' ע"ד רשב"ם מבמה דובתי שבולם הם
הלבות בסוקות ממרן ז"ל דמבולהו מוכח להדיח
דלא כרשב"ם ודלא כמהרמ"ח בדיוקו הנ"ל והגם
דשבחן להפוס' הנ"ל ולבמה פוס' לא' שתי' לבל
הקו' הנ"ל מ"מ אנן בדיוק דמרן ז"ל דחזינן
ליה למר בב"י וכש"ע דפסק לבל הדיוקים הנ"ל
דמוכחי דלא כרשב"ם בסתם וחלו לדינו דרשב"ם
ומהרמ"ח ז"ל לא העלם ע"ש בלל ה"ב מי הכריחנו
לומר דס"ל למרן כרשב"ם ומהרמ"ח ולסמוך בפסין
מסוויו דחיקי ולעיולי פילא בקופת דמחטא כדי
שנאמר דגם מרן מסכים לדינו דרשב"ם ודמהרמ"ח
הנ"ל ובפרט מסה"ק עוד הרב מ"מ ז"ל עם ע"ד
מהרמ"ח ורשב"ם ממ"ש הנמק"י ז"ל בהחזיק לשפוך
מי בביסה לחת וכו' דוחי קו' לימתא ולא מיתרלא
בבל התי' הנלמרים בד' הפוס' ז"ל ובמע"ב הנחב"ד
ז"ל סי' כ' הנ"ל דקו' זו לבתי ק' למהרמ"ח ז"ל
יע"ש גם חילוק הב"ח ז"ל בתשו' הנו' וכב"ח סי'
ק"ס דמחלק בין בית לשרה דבית שביח הוא לאוגורי
או מושלי אינשי הלבך בהעברת דרך בלחוד שני
וכו' אבל בחצר יבו' אין דגילוח וכו' יע"ש הגה
חילוקו זה בתבו הרב"ח ז"ל ליתובי דעתיה דרשב"ם
ודברי מקו' הנ"ל ברם להרי"ף והרמב"ם דפלוגי
על רשב"ם גם בעיקר דינו מל"ל דגם בנדון הב"ח
ז"ל ס"ל דע"ל חזקה למחזיק בחצר חבירו הגם
דהיה בע"הב ג"כ משתמש בחצרו בחותו תשמיש
ולא מיפלגי מבית-לחצר בלל ומחי דהסבים הב"ח
ז"ל בב"ד הנו' דלא עלל"ח למחזיק ובס' רשב"ם
ודברי הט' משום דס"ל למר דהגם דפלוגי הרי"ף
והרמב"ם עליה דרשב"ם מ"מ חוקי תרעא בחמ"ק
ובס' רובא דרבוותא דס"ל דהכי בב"ל ואין טורך לומר
דהב"ח ז"ל חזיל בשיטת מהרמ"ח ומהרש"ך ומהריב"ט
ז"ל דס"ל דרשב"ם ודעימיה לא פליגי עם הרי"ף
והרמב"ם רק בפי' הסו' לא לענין דינא ותמ"ל דגם
לדינא פליגי מ"מ היינו דוקא בעיקר דינו דרשב"ם
לא בדין היוצא ממנו בשבע"הב משתמש בחצר
עם המחזיק יחד ויד שניהם שוין בשימוש הסוף
בנו"ל ולא בהרב ב"ד בסימן מ"ם שבתב ע"ד
מהרמ"ח והב"ח הנ"ל דחין ס' דס"ל במהריב"ט
דס"ל דלא החולקים על רשב"ם יודו דהיכא
דמשתמשים שניהם לא עלל"ח למחזיק וב"ב הרב

ד"מ ז"ל בסי' הכ"ל יעו"ש דאין הכרח לומר כן כלל שם תפי' תמ"ל דס"ל להני רבוותא דהרי"ף והרמב"ם פליגי נמ ככה"ג מ"מ מוכ' תרעת כחמ"ק וכמש"ל ועכ"פ לדעת מרן ז"ל ודאי דס"ל דפליגי הרי"ף והרמב"ם עליה דרשב"ם ודעי' מן הקנה אל הק' לגמרי וכמ' הסמ"ע והכנ"ה והרב מ"מ ז"ל וככל מש"ל דכהכי ס"ס טובא כל הנהו דיוקי דהס הלכות פסוקות מהרמב"ם ומרן ומור"ם ז"ל דהק' מניהו לרשב"ם ז"ל ודעי' ונדחקו בתי' בנו"ל ולפי ס' הרכבים הנ"ל כדעת מרן בכ"ל ניחא טפי ואין לחוש לריכים לידחק בתי' שונים ודחוקים כמדוכר:

עוד יש לפקפק לכ"ד כמה חילוקי דינים דשייכי לכ"ד תשר בתבת הרב מהר"ם אלשיר ז"ל בסי' ד"ן שכתב דכ"ד שהוא כיוצא לכ"ד גם הרשב"ם ז"ל יורה דשאני התם דטוען עיקר דירתי היתה בחדר הפנימי והייתי עובר דרך עליך ומשתמש עמך בבית החיצון שהיה עושה מ"ר לעבור דרך עליו כדי שלא יחזיק ואין לך מחלה גדול מזו שבלוחתו הבית עצמו שהיה רוצה להחזיק היו משתמשים שניהם יחד משא"כ כ"ד דמשום דזה היה משתמש כשלו לא יהיה חזקה תשמישו ש"ז שהרבית ה"ל למחות ולומר שלא ישתמש כחצר שתיהם שלו דלא"כ לא מ"ל שהשתא, יחזיקו זע"ז עכ"ל יע"ש וכתב עליו הרב כ"ד בסי' מ"ה וז"ל נראה דכוונתו לומר כתי' שבתבו דהתם כשעובר עליו ושיו מניח לו מקום מיוחד כפ"ע להחזיק משא"כ בחצר וכו' דשייך מקום מיוחד כשאחד משתמש מקנה מזה ואחד מקנה מזה עכ"ל יע"ש גם בבד"ן דשיעם יכולים לשתוף מיס הניגרים שניהם באחד אלא כותש"ו הו"ל כמקום מיוחד כיון שאין אחד נדחק מפני חבירו כלל דומיא למ"ש התי"ח ז"ל בסי' קפ"כ וז"ל ממנס כ"ד ל"ד דשאני התם שהיה בשבועי נוועי מדרס כפ"ר על החיצון ולזה לא חשש למחות שאין דרך למי שמחזיק בבית להניח לעבור דרך עליו אדם נכרי ואומ"ד נדו' י"ל שאין חזקתו כלום וכו' ה"כ כתשמישים אלו בפרט בכ"ה לא שייך למימר הכי דהא ודאי כ"ז שאחד מהם משתמש ממנו חיישו יכול להוציאו משם עד שיגמור מלאכתו ואע"פי שיד כ' מושלת בחותו מקום לא נאמר כזה לא חשש למחות כיון וכו' עכ"ל יע"ש והרואה יראה דבדון הרת"ח ז"ל הנו' היה בכלל תשמישי החצר שהיה משתמש המחזיק גם בכור וכשוקת וכב"ה יע"ש ודון מיניה ואוקי בתרין וכפרט לפי תחי' שחי' הרת"ח ז"ל נופיה בסי' קפ"ח וז"ל דאפי' רשב"ס יודה וכו' אבל בתשמישים כאלו שהחזיקו כו לפי טורכם ולא חסרו אר"ד מלעצות שלא עשו גם רשב"ס יודה דהוי חזקה וכו' עכ"ל יע"ש וה"ה והוא הטעם בכ"ד דאמרי' הכי דאית להו חזקה אפי' לרשב"ס ז"ל וכמדוכר ואפי' אתי"ל דגם בהא פליגי רשב"ס ודעימיה וכפ' מהרמ"ך ומהרם"ך ומהרימ"ט דס"ל דגם בכה"ג פליגי רשב"ס ומייתיה וגם לכ"ע ס"ל הל"מ מ"מ מנלן לומר הכין דגם הרי"ף והרמב"ם ומרן דפסק כוותייהו יודו לזה וס"ל דלא הוי חזקה גם בכה"ג דלא כהרב מהרם"ל והרת"ח ז"ל הכ"ל דגמירי לפלוגתא ל"מ וכודאי אית לן למימר דבכה"ג גם רשב"ס יודה דהוי חזקה כל"ל ואת"ל הגם בהא פליגי רשב"ס ומייתיה עכ"פ הרי"ף והרמב"ם ומרן ודאי דס"ל דבכה"ג הוי חזקה וקיימו שנאמר תמיד דהיינו דרשב"ס בעיקר דינו אלא שנאמר תדיר דהיינו דרשב"ס פליג גם בכה"ג ושגם הרי"ף וכו' ס"ל כרשב"ס גם בכה"ג הא ודאי זו לא שמענו ופשוטה דלית לן למימר הכי וכמוכן:

ד"כ לוקחים וכנו"ל ועזיני נדון הרכניס ז"ל הכ"ל דמוירי כי אתרייהו דתפסי דגל הקי"ל כנודע ס"כ כנ"ד פשיטא דיודו הרכניס הנ"ל דמהניא חזקת כני החצר השוכרים מיס מחצר שבנגדם בקורחייהו מקדם קדמתה מי מ"ט דהוו כ' לוקחים וכמדובר:

עוד יש לפקפק לכ"ד ס' הכנה"ג ז"ל ס"כ כפי' ק"ס הגב"י תוס' ח"י דכהאי פלוגתא דרשב"ס עם הרי"ף והר"מ ז"ל הכ"ל המחזיק הוא המוחזק ולא מלרי כיקח יע"ש והכ' חזינן למהרש"ל ז"ל שם שנסתייע לכ"ד מ"ד הכנה"ג הנ"ל ויע"ש והגם דגם כזה חלקו עליו מהרי"ק והדב"מ ז"ל שם וכתבו עליו דהכנה"ג נופיה לא לתמוך אלא לה' מהריב"ל ולית לא ס"ל הכי אלא ס"ל כ"ד רובא דרבותא דס"ל דמלריק קמא הוא המוחזק יע"ש כדב"ו ע"ג וכב"ל ע"ש הנה אמת שכבי לא ידעתי מנ"ל הא למהרי"ק ז"ל כיון דהכנה"ג ז"ל ס"כ כסתם ולא חלק כזה מוכח להדיא דהכי ס"ל למני"ר נופיה ומ"ש עוד הדב"מ ז"ל שם שדברי הכנה"ג כזה ליכא מוכניס' הרואה ירלה שהם מוכניס שפיר למעיין היטב כהם וה"ה במבואר ועוד כה שדברי הכנה"ג נופיה שם סי' ק"ס הנהט"ו אות י"ר כתב כסתם משם הרב מהר"ם יפה ז"ל וו"ל בפלוגתא דרבותא לא אמר"י קרקע בחמ"ק עומדת אלא המחזיק הה ידו עה"ע וכו' עכ"ל ויע"ש הרי להדיא דלא ס"ל להכנה"ג ז"ל כרוב הפוס' דס"ל תורי תרעא בחמ"ק אלא מוקמינן החזק כיד המחזיק כה דאין לומר דב"כ משם מהרש"ל ז"ל ולית לא ס"ל הכיון דהכיולו כסתם ולא חלק עליו מוכרח דהכי ס"ל למני"ר נופיה ופשוט וע"ע למרן החכי"כ ז"ל נופיה בתשו' כע"ח ח"מ סי' ר"ו ויבב"כ וזי"ר במטה יצחר סי' הנו' דב"כ ע"ג מ"ש כזה וכמע"ש סי' ק"ס הנהט"ו אות י"ו שכתב ע"ר מהרש"ל הנו' דהכי אולא קונין דעלמא ואסק אים עהור להקל הפוס': ל"ל הס המדכריס כפרט זה ויב"ש וע"ע לה' הנה"ג כפי' כ"ר כבללי הקי"ל וכמ"כ סי' ק"מ מ"ש עוד כזה עב"כ ואכמ"ל כפרט זה עכ"פ נמציאו למריס דרכוס יצחר אחזקו דס"ל דכפלוגתא דרבותא ל"ל קרקע בקולקת כעליה עומדת אלא כל המחזיק כה ידו על העליונה וכנ"ל ודון מנייהו ואוקי כתקדין:

הן אמת דמצינן לפלוגי אלא דמי כל כה"ג דכ"ד למ"ש הרב מהרש"ל ז"ל הכ"ל דמסתם אחזי דהמוחזק הוא מחזיק בקרקע מכירו והוא לבדו דר ומכירי נעדר ואינ בחזקתיה פלוגתא דרבותא כיון הוא דס"ל למהרש"ל ז"ל ודעימיה דמוקמינן לרעא כידיה דמחזיק כה וידו עה"ע ויוד המערער כנגדו ע"ת דלרעא היכא דקיימא חיזוק כרס כהנה"ג דכ"ד דהמערער דהוא מ"ק הוא לבדו בנוויה דלריעיה והמחזיק כתשמיש מצירו הוא בחזן ורוצה להחזיק כתשמיש בחצר מבירו כיון דפשר דגם מהרש"ל ודעי' יודו דמוך לרעא בחזמ"ק שהוא מלרי כיקח והוא דקי' בנו כיקח ולא המחזיק כרס חזינן להרב מסכנות הרואים ז"ל כמ"ש ה"ח אות כ' דכשלל הוא ז"ל כנ"ד על בני מבוי דהחזיקו בהשלכת הזבלים על קרן זוית שכנד כיולל חבר לחד מהם וע"י רלו הכיל לנו פלוגתא דרשב"ס והרי"ף ודעימייהו הנ"ל וע"ז הכיל סכרת מהרש"ל ז"ל הנ"ל דמוך' לרעא כיד המחזיק כנ"ל ולאו ההיל שכתב הכנה"ג כפי' ק"ס הלב"י אות ח"י על הפלוגתא הנ"ל עצמה דהמחזיק הוא המוחזק לא הכיל כלל ס"מ דלא ס"ל לחלק כהכי כלל וע"ע לו ז"ל שם דהסכימה דעתו בתחי' דמרן דהשמיט דינא דרשב"ס משם ס"מ דס"ל למר דגם לדינא פלוגי הרי"ף והר"מ עם רשב"ס ודעי' ובהוכיח כן מ"ד הרשב"א והרמב"ן והנמק"י הו"ד כת"י וע"ש אלא דשוב יצא לחלק מדוליה כחי' הב"ד והדב"מ הנ"ל ובתר הכי הכיל כת הפו' לח"י הנ"ל שהם מהרמ"ח והב"ח ומהריש"ט וכו' ולסיק להלכה דכיון דפלוגתא דרבותא הוי מוך' לרעא בחמ"ק ול"מ חזקת המחזיקים כה ועש"כ ולחכי לח ידעתי למאי חזר כו ממ"ש בתחי' כדעת מרן ז"ל דודאי מדהשמיט מרן דינא דרשב"ס כוודאי דס"ל למר דהרי"ף והר"מ פלוגי ע"ד רשב"ס גם כדין וממילא יוצא לנו דגם כהנה"ג דיד כעה"כ והמחזיק שויס כתשמיטי החצר נ"כ פלוגי וס"ל דמהניא חזקת המחזיק גם כהנה"ג כיון דאין שום ריהה מכרחת מן הש"ס לומר דל"מ חזקת המחזיק ל"כ מלין לנו לכדות מדעתינו לומר דכהנה"ג מודו כ"ע דל"מ חזקת המחזיק ול"ת דהכי מוכח מד' הרמב"ן וכמ"ש מהרימ"ט הנה כיון דמרן ז"ל לא הכיל דברי הרמב"ן ככ"י וגם כש"ע השמיטו לגמרי מוכרח דלא ס"ל כוותיה ל"כ מנ"ל כמש"ל והדכרים כרורים:

ואחרי כותבי כ"ו חזיתיה למר הרב כפי להרן נר"ו הגד"מ כפי' ח' דקל"כ ע"ג שעמד כזה כב"ד וחקר כדעת מרן ז"ל כמלן ס"ל וחויתי כידיה מ"ש הכנה"ג ז"ל כפי' ק"ס הגב"י תוס' דהעת מרן דפלוגי וכתב עליו הוא כ"ר וו"ל וחני הלל כלפי לומר דלא דלה הכנה"ג ז"ל דברי מהרימ"ל שכתב דין זה כפשיטות והוכיח כן מתו"ד הרמב"ם וכו' ל"ל דסובר דחולקים כמ"ש הכנה"ג דלי מש"ה שהשמיט מרן דין זה לפי דסמך למ"ש כשט"ו וכו' עב"ל ויע"ש:

ונוראות נפלאתי על יופי עיונו ודקיקותו כיודעו ומכירו קלמינה היולך לשתמיט מניה השתא הכי דברי הכנה"ג ז"ל נופיה כלותו פי' עצמו שם כהנהט"ו אות ר"ט ורי"ב כי שם וכר עשה וכל לעיון תשו' מהרמ"ל ז"ל הנ"ל נופיה כיב"ש וש"ב חיך לפשר"ל דלא רלה וכו' גם מה שנתחזק מלד ממה שהוכיח כן מהרמ"ל מתו"ד הרמב"ם וכו' ותרגמה הדב"מ וכו' תמהני עליו טובא כי כעת יאמר אטו נכרת לנכרת קרמית מלחר דכבר כל חכם הוא הרב מ"מ ז"ל שדחה הרלויה הנ' כטו"ט ודעת ש"ב מה נלחר הכרח לומר דהכי ס"ל להרמב"ם ומרן ממ"ש מקום מקוש וכו' להכריח מזה כסכרת מהרמ"ל ז"ל והל ודאי הגם תשו' הב"מ ז"ל היא כעלמה מעיני קדשו כ"ו כו כפרק הגם דכסוד"ק הכילה כקיצור יע"ש ובכן כל מ"ש כזה הוא כ"ו להכריח כה' מרן דלא הכנה"ג ז"ל לזן להם מקום כלל וכמוכן:

גם מ"ש עוד כתר הרב הנ' כ"ו עפי"ד הרב כ"ד והדב"מ ז"ל והעמיק כן כה' הכנה"ג ולחזיק להלכה כב"ד עפי"ד הרכניס ז"ל הנ' דל"מ

דל"מ חזקת המחזיקים כיעוש"כ היינו לפוס שיטתיה דמר נ"ו דחסיק כר' מרן הפך הסמ"ע והכנה"ג ז"ל ממנס כל לנבי דיורי כרירת לי מילתא טובא כר' מרן כמ"ם בעדו הסמ"ע והכנה"ג ודעימייהו בכל מע"ל ס"כ כודאי דגס מ"ם הרכ"ד והדכ"מ ז"ל הוא דלא כמרן ז"ל וכבל הלמור מ"ל וג"ז כרור אלא מהד ועי"ע להרב כפי אהרן כ"ו אס אס דגס הוא נפתויב לב"ד מדברי מהר"ם הלוי ז"ל הנ"ל דס"ל דבלוקח לגבי לוקח מודה רשב"ס ועי"ש:

אלא דחזיתיה למר אס דגמגם עליו בחי' וה מכמה דוכתי אשר לויגס הוא כ"ו דמתוכס נראה דלין דברי מהרם"ל מוסכמים ועי"ש ואנא עניתי היטב בכל דוכתי הנ"ל ולא אלאה מהס מקום לדחות דברי מהרם"ל הנו' ולין ספיקו מוציא מידי ודאו של הרב מהרם"ל ז"ל הנ"ל ובכל הדברות קניק מיהת הוי לב"ד בלתי ס' בלע וכמדובר:

עוד יש לעיין לב"ד ולסנף חילוקו של מהרם"ם ז"ל בחי"ס סי' כ"ב ע"ד מהרשד"ם ז"ל שבתב וז"ל שלין הדבון דומה לרחיה ושעמו כזה הוא שבא להוציא לגמרי חזקת הקרקע בטענה בהיות דשכוני גוואי כמילתא כד' שגי שלא להוציא הקרקע מיד אחד בבל בל שלא בא להוציא גוף הקרקע מיד הבעלים אלא שבא להשתמש אס עמו מהניא ליה חזקתיה להא מיהא הוא תור"ק יע"ש ועס שבתב בתי דלין חי' מבורר אצלו וכו' מ"מ בסירוך דשתי רוב הפוס' הלק' ז"ל הנ"ל דס"ל כ"ד מרן דס"ל דהרי"ף והרמב"ם פליגי עס רשב"ס וסייעתיה מן הק' אל הק' לגמרי וכסירוך בל ה"ט הנ"ל כודאי דחזי לאסטרופי גם חי' מהרח"ם ז"ל הנ"ל להחזיק בס"ד כיד המחזיקים בשיכת מיס הניגריס מהאחר שבגנדס ולית אוכא די יפתח כידייהו בלל וכמדובר:

זאת ועוד אחרת נלע"ד דבס"ד כ"ע מודו דעלתה להס חזקתם למוחזקים הנ"ל ולית מאן דפליג בלל ואפי' מהי"ר הייב בפי אהרן נ"ו הנ"ל חזיל ומודה בס"ד דהניח להו חזקתייהו לשיכת מיס בשנגנס הקדוס יען הגד הוגד לי מפי מנודי אמת שבאמת פעמים הוצרבו בני אחר שיש בו המיס הנ"ל לשוך ממון ולהוציא הוכחות לבניו ולחיזוק דרך ומעבר אמת המיס שבאמת אשר לית יבזבו מימיו וגס להניח להס מיס בתום' מרובה וע"ז הוצרבו למעות וחילקו ההוכחה ע"ב בני אחר אלהס ועל בני אחר הנו' השוחבים מיס מאצלם וכולם באחד היו פורעים בהוצאות בל הנ"ל אלק בחלק ממש ב' ב' מבאן הובחה ברורה בשמש בראיה שיש לבני חזקה אחר במיס הניגריס שבאחר הנו' שבגנדס ולית מחורת בדקה וג"ח לבד היו מניחים אותם לעשות מיס בי גס היו ניוונים בזרוע ומימיהם הס אותיס דלית ל' לית היו פורעים עמהם בהוצאות הנ"ל אלק בחלק ממש אלא היו מקייעים אותם בדבר מועט או לית היו תובעים מהם בלל אלא ודאי פשוט הדבר בי הס שותפים ממש במיס הנ"ל ויש להס חלק ונחלה ואחוזה בתוך המיס בלתי ס' בלל וזה פשוט וברור:

אתאן למ"ם בשאלתנו בי טענו התלמה ותיקו' הנ"ל על בני אחר שבגנדס דשפיר מתני' ורישא מיוס הוסדה לרן הבריכה והמיס הניגריס הנו' לדעתך דהבי היה שיעשבו מיס מאצלם בני אותה אחר שבגנדס אשר הוא בעת בוד התלמה ובמיה הנ"ל ועל תנאי זה נבנסו בל הלוקחים לאחר זה ושטר רשות הי' ל' ואבד מרוב הימים:

לזאת לשיב הגס בטענה זאת בי"ל בי ברור בי הדין עס התלמה ובמיה ובטענת טענת הנשמעת בי הרוצה לברר הנ"מ ז"ל בח"ב סי' ס"ד סב"ב וז"ל אמנס נראה דלפי' לדעתם הי"ר היבא דוברינן בבירור הסשדה של רשוכן והחזיק בתוכו ג' בדבר אחר ולו בדברים בתוך הזמה זו אמרינן בוון הגס רשוכן משתמש בתוכו לא החזיק ג' בלל בלותם הדברים שבל במקום מעבר וכיוצא שהוא בענד בתי ג' ומחזיק בו גס רשוכן לעבור דרך שס וכן החזיקו אחריו ב"ך וכו' נראה דוודו הרבנים הנ"ל דלא הס משתמשים ב"ב ג' וכו ב"ב רשוכן בחזקתם בוון דלין בלן בירור שהמעבר הוא של ג' בודאי דשוכן רשוכן ומאי דמאי לולמיה דהאי מהאי וכו' עב"ל וע"ש ומד"ן דכוותה דלא ודעינן בבירור הס אלו המיס הניגריס שבאחר הנ"ל הס לבעלי אותו אחר דוקא ולין לזריס בני אותה אחר שבגנדס שום חלק עמהם בזמת המיס בלל בדי לומר דל"מ חזקתייהו בוון דשניהם שוכים מיס מאז דהימת שתא בעלי שתי החאזרות הנ"ל מתחי' ורישא לולמיה דהוי בזמת המיס והבמ"ם הרב הנו' ז"ל ונס"ל ולא תידוק מד"ק דלא לימרי' הבי אלא במקום מעבר וכיוצא בו שהס בתוך לבתים ולחצרות לבל בתשמישים שהס בתוך אחר אחד מהס ל"ת הבי הבא ודאי ליתא דמהרי"חות שהביא הרב ז"ל שם לזה מוכח הבי בלל במ"ם המעיין ופשוט ואתה תחזה להרב מצבה"ר ז"ל שם דקי"ל ע"ב בסו"ד דן הנ"ל ב"ב וז"ל פס גבן לבריי דע"ב לא פליגי הני רבותא אלא בדיעבד דהני שבוני גוואי ובריי דלמעיבר הוא לבל בב"ד מלן לימא לן דהך דוכתא דקדן זוית שמצליס בו דבעל האחר הוא דולמא דיד היורשים שוה בו ומלן דאתי לאפוקי מידייהו עליו לא"ר או"ר בדב"מ סי' ב"ל סב"ב עב"ל ועי"ש:

והגם דבני האחר שוה בו המיס הנ"ל יש בידם שטר מבר האחר להם מבעליו הקודמים להם ובבלל המבר מוכר בו שמבירו להם גס המיס הניגריס הנ"ל עב"ו לין מוה דלוק גמורה לומר דהמיס להם לבדם דוקא דלא דהשטר שבידם בתב עיקרו על מבר הבתים והאחר בל שהם עיקר ועמו טפולה נטפלי גס המיס לומר דהמוכר מבר להם גס הזבות שיש לו במיס ועוד דלין מהבתוב דלוה בלל וכמ"ם מהריימ"ט ז"ל בח"ב סי' ב"ט וז"ל ועוד נראה שלפי' לא יהיו דוריס מוחלקים אלא שהיו שניהם דרים בחד הבית בחזקת שניהם ד"ל היכי שהיה ידוע שהבית בתחי' היתה של הר' יעבדו וחב"ב דלוגו שבת ועקב והר עמו בשות' בדין הוה אלא תעלה לו חזקתו לפי שדירת הבעלים ההיא מבטלת חזקתו של זה המחזיק לבל בלן מעולם לא החזיק הר' יעבדו בבתים וכו' וחזקה בעדים דמיו ומה שמעלה בתוב על שם הר' יוסי לין בתיבה זו קושיית

החזקה

החזקה ולא נגרעת כחו של הר"י שאני לומר מנכסי
השותף היה לו שכתב ע"מ לחד מהם וכו' עב"ל
וע"ש וה"ל כב"ד לומדי' הכי דמתחלי' יד כעלים
הראשו' של שני החנויות הנ"ל שוים יחד כמוס
הניגריס וקנאום שניהם יחד כשותפי' מנכסי
הלוה שנכתב ע"ש לחד מהם מ"ט ס' כרס ז"ל ובטור
רחיה כי' ל לכאי חנר ה"כ הלה שמרוב השנוים הכר
וכנו"ל והחכם עיניו יאור להרב לחב"ך ז"ל כח"ל
ח"מ סי' כ' שנשאל כעין כ"ד וטעמו המחזיקים כב"ד
כיון דאפי' לח"ל שהדין הוא שהוא חזקה מ"מ
לפשר שבשהה רשוכן מוריש החנר החתון על
תלוה קנה שיתמשו כגנב שלו לגבי החנר העליון
ושכר וקבול ואין כידם לבטל תנאי מוריש וב"ז
השוב הרב ז"ל שם כרס"ה ע"כ כד"ה ומעתה וכו'
ויעוד שם כרם"ז ע"ש כתב וז"ל לכן אר"י דכב"ד
כמח' הוא שנוי ואין לומר דהכל מודים שיסתום
כרכתי' מ"ג טעמי וכו' ולפעת רובא דרכוותה
המוזן הוא המוחזק וכו' יעש"ב ומלי דלסיק הרב
ז"ל שם כתב הכי לפיכך הוא על ב"ד דהתם שייך
טעמו וניתורו עמו מה שהיו שייך לב"ד כלל כמ"ש
המעיין:

הכלל העולה מכל הלמור ומדובר דכשורוך
כל הטעמים הנ"ל וכו כני החנר ה"ב
כחזקתם לשהוב מיס מהחנר שבנגדם ולית לוקם דו
ומחל כוויהו כלל שהם ב"ד מוחזקת לשב"ד
וכמדובר:

אכן מה שטענו עוד כני החנר שי"ל המיס על
השוכרים מדיס הדיס בעת בחנר הלמנה
הנו' שהיס יכולים גם הס לשהוב מיס מהלה כי
מהרכה עליהס הו"ר מהנגנסים ויוצאים בנו' בשלה
הני"ל הנה לפתן הדין עמהס כטענה זחת כי טענה
הנשמעת היא מחמת היכוי הנגנסים והיוצאים
כמ"ש הרב הגמק"י ז"ל בפ' המוכר פירות על מתני'
דמי שים לו גויה וכו' לזו מכנים לשוכר תגריס
וכו' יע"ש למי שי"ל כיה לפנים מביתו של חביתו
שהכי' בחנר יש בו משום היכוי הנגנסים והיוצאים
וכ"ש כיון מהרייטב"ח והמ"ל ועי"ש וע"ין בפ"ע
ח"מ סי' קס"ט ס"ק ו' וס"ב וחכמ"ל כיה:

אמנם והו"ל שקל הס הלו השוכרים הדיס בחנר
הלמנה הס רבים כמנין הנפשות ויחד
מן השוכרים הרחשו' שהס בעלים הרחשונים לחנר
זו שהיו שוכרים מיס מהחנר שאר בנגדם אך הס
הס כמנין הנפשות שוים להס ודחי דוכו גם השוכרים
הנ"ל לשלום מיס גם מלותו חנר שבנגדם בבעלת
החנר עצמה דמה מכר רחמן לב' וכו' והדברים
כשוטים: הנלע"ד בחכתי להלב' ולא למעשה כי הס
להפך בזכות הלמנה והיתו' הכנים כניה לכן הס
יכנסו עמי חבירי מע' ח' ור מת"ת יע"ח וי"ו גם
למעשה מ"ש ומ"ן ולפ"ז ידי חבות עמהס ובלבד
שישתדו לבס בל שהור ילא יהיה להס שום פניה על
שלום ח"ו לא עמי ולא עם הלמנה ובניה ושלא
יהיו ניגעים בדבר כלל ולחבי' לחבת הנחון לא
יתנוה לל לבס בלל כ"א יכוונו לבס בע"ד והלה הס
אחד לבולנו והל אחד כרחנו לבבודו ולזן דבר מונן
כיונו זה בלל בעו"ה והנה נודע כי לחבת החבריס
הוא תועלת גדול לבל ישתל ומריבה רבה גם
להקמת פס"ד היא לרעתו דאם יהיה כיומים הזה
פנים ושלום ודאי שלא יסכימו וע"ז כלל וכמה
גדולים דברי חבמים שאר הנודו דאוהב ושונא פסו'
לדין וה' לשלום יעזרנו ע"ד כ"ם ויטע כלבבו
להבחו וירחמו ויקודו ויטע כיונו לאהבה ואחוה
שלום ורעות ויסלק ע"ח מכיונו ויטלנו מאנינות
ויום"ן ויזכנו לבוין לאמיתה ע"ת ולא נכשל כד"ה כל
לע"ל כיו"ח: הלב"ד עבד נרטע לעבודת ה'
ולירחתו ולבל יהדעי דת ודין מתאבק בעפר רגליהם
ושותה בצמא את דבריהם ועירית דמן חבריה והוא

מצעיר **יצחק אבואלעפיא** ס"ע

וזאת היתה תנו' מעלת חבמי ורבני עירנו
יע"א ג' המה נפלאו ממנו ואת שמם
לא הגידו יו"ו לנע"ל כיו"ח על תשובתי הנ"ל וכה
היו דבריהם הלא הלו וז"ל הנל"ע:

והנה פתח דבריו יחיר בתוה למ"ר רח"ב
מדהשמיט מרן וכו' דאפי' לס היה דר
וכו' ורחחמ"ר דמדברי מרן ז"ל בב"י שהביא דברי
הגמק"י ו"ל שהאח' פלוגי על רשב"ס וכו' לזנו
כמשמע שאפי' היה המערער משתמש יחד עם
המחזיק עב"ז עלתה לו חזקה למחזיק וכו' דמדרכה
דרולה יר' כד' הב"י ז"ל דמדקדק בדבריו דלא פליגי
הלא' עליה דרשב"ס ז"ל וס"ל דמהניא ליה חזקה
הלא היכא דהמערער לא ו"ל שום תשמיש בחנר
וכבריס כי לס מדרך כ"ר הוא דפליגי לחבל כל
שמשתמש המערער עם המחזיק כזה לפ' הלא'
ו"ל שבתב וז"ל שהלא' לא הסכימו לפי' רשב"ס דכיון
שהיה דר בפ"ע מהניא ליה חזקה עב"ל מוכח שפיר
מזה הא לס היה המערער משתמש עם המחזיק
יחד מודו הלא' ז"ל דלא מהניא ליה חזקתיה למחזיק
וכמ"ש בן הרב כ"ח בתשו' סי' ז' והב"ד סי' מ"ב
והדב"מ סי' ל"ו ועוד דמבין דיסי עיניו רו"ס בת"ר
ר"ה המדהכיא מרן בב"י דברי הגמק"י מוכח
דאיהו ז"ל ג"ב שר המסכיס לפ' הלא' ו"ל גם זה
הלא"מ ר' רחיה זו ניזו מביר שקרי מרן ז"ל בן דרכו
דרך הק' לקבץ ס' הפוס' ו"ל ות"ח להבי גם אנן נמי
נימא דמ"הביא דברי הרח"ם שב' וז"ל אחב הרח"ם
וכו' נוכל לומר דס"ל כוותיה היינו כהעברת דרך
כלאוד אבל בתשמיש ס"ל דמכשלת החזקה:

ומ"ש עוד מע' הרב הפוס' נר"ו דמדהשמיט
מרן דינא דרשב"ס והטור משמע דס"ל
למר דלאו בפי' הסוגיא לבה פליגי כי אס גם בעיב
הדין וה"ב וכו' גם זה ניזה הוכחה בלל דו"ל דס"ל
למרן שהרי"ף והרמב"ם פליגי עם רשב"ס דוקא
בעיבד דיזו וס"ל דבהעברת דרך לבה ניזה עזקת
החזקה אבל אס היו מתמשים יחד אזי ל"מ החזקה
בלל ול"פ עליו כזה וכמ"ש הרב מהפוס' בדעת
הרי"ף והרמב"ם ומאי דלא הביא מרן בשה"ט דאס
היו מתמשים יחד לא עלל"ח הוא משום שסמך
ע"ז היא מחזיק וכו' וכמ"ש הרב בהה"ל ח"ב
סי' ו' בשם מהרי"ו ו"ל ד"ב ע"ד הר"מ ומהרמ"ח
ז"ל וז"ל וכשה"ע מרן בעתיק דברי הרמב"ם ז"ל
עב"ד וכוותי' דכוותה לו' דגם מרן ז"ל ס"ל
כמהרמ"ח כדיוו דאס היו מתמשים כיחד לעלל"ח
ביון דהיוו מקום מסויס וב"ב ג"ב הרב בפי' לחרן

נ"ו מדידוה וכתב שפיר דלה כן להרב מהרי"ן ז"ל
נס מ"ע הרב רפ"ו כ"ו היכו נופיה פי' כן בכוונת
דברי הרב מהרי"ן ז"ל הב"ל דלאחר שהביא דבריו כתב
וז"ל וד"ל דמוכח מזה דגם מרן ז"ל ס"ל כמהרמ"ך
כדיבו דלא עלתה לו חזקה למחזיק בתשמישו האשר
על חבירו אם היכו מקום מפויס וכנ"ל ע"כ גם
הרב נדק ומשמע כ"ו כדע"ד ע"ג כ"כ דאחר
דשקו"ט כדין זה דאם היו משתמשים כיחד דלא
עלל"ח ופויס ע"ז וכתב וז"ל ודין זה כבר כתבו
ופסקו מרן בסה"ק בסי' ק"מ סעי' וזה עוד טעם
למה שלא פסק מרן הדין היוצא מהתלמיד לפי פי'
רשב"ם וכו' ויע"ש ומשתה מ"ש מ"ע הרב הפו'
כ"ו בכלל דבריו שהרב נו"מ כ"ו הב"ל כ"כ להדיא
כ"ד מרן דס"ל דפליגי הריף' והר"מ ז"ל מן הק' אל
הק' עם רשב"ם והביא דבריו שכתב וז"ל ומ"ג
דהפוס' התם' דכמח' הוא שנוי כמ"ש הגה"ה וכו'
וס"ל להחולקים דהריף' והרמב"ם והע"י פליגי עם
רשב"ם מן הק' אל הק' ודלא נהו ס"ל דאע"ג
דמשתמשים יחד מהני חזקה ולדעתם ס"ל כעבד מרן
כפשי' כמ"ש הסמ"ע והגהנה"ג ז"ל דס"ל דפליגי וכו'
עכ"ל ומחרמ"ר ה"ת לא שמע מתיבת דמ"ש כן הרב
נו"מ כ"ו הוא דוקא לדעת החולקים וס"ל דהריף'
והר"מ ז"ל פליגי עליה דרשב"ם מן הק' אל הק'
ע"ז כתב ולדעתם וכו' אמנם לד' מהרי"ק והע"י
דס"ל דהריף' והר"מ ל"ש עליה דרשב"ם ז"ל והלי
דל"ל לדעתם דגם מרן הכי ס"ל וכמ"ש הרב נו"מ
כ"ו בפשי' כתבי"ד דמרן ז"ל כן ס"ל והיו זה כבר
בסקו בסט"ו בכ"ל ולוכח ליחוקי ס' הרב נו"מ כ"ו
דס"ל הוא כ"ד מרן דס"ל דהריף' והר"מ פליגי עם
רשב"ם מן ה"ק אל ה"ק והוא ז"ל חויל בסברתם
ופסק כוותייהו כמ"ש מ"ע הרב הפו' כ"ו כמה
פעמים בתשו' ועיקר מטרין שלו מדברי הי"ח ז"ל
הנ"ל דמ"ש כן הוא לוכח להחולקים וכמבואר
בד"ק בכ"ל ומהתימה על הרב הפו' כ"ו שנסתייע
ונסמך מסו"ד הרב נו"מ כ"ו שאחר התמת הוא
סיוע שאין בו ממש ותמי' דבריו שב' בפשי' שזהו
דעת מרן השלוך תרתה ולא רגל על לשונו בלל:

גם מ"ש עוד שב"כ הרב מ"מ ז"ל בח"ה סי' ס"ה
כ"ד מרן ויע"ש הרוחה ירחה שלא דיבר אם
הרב מ"ש ז"ל כ"ד מרן ז"ל סי' ס"ל דהריף' והר"מ
חולקים על רשב"ם אלו לא שבתב אם וז"ל וכתב מרן
וכו' וכוונתו היינו מ"ש מרן בשם הנמק"י וש"כ
מאין לנו לומר שהרב מ"מ ז"ל הוא מדבר בדעת
מרן כמ"ש הרב הפו' כ"ו דס"ל שחולקים דליכא
הוכחה מדבריו בלל · גם דברי הבנה"ג בסי' ק"ס
הגב"י הוא חי' נוטים יותר לומ' והוא העיקר
דפ"י ד"ק ש"ב דמ"ח המ"ח כ"ר דפליגי וכו' דר"ל
דפליגי דוקא בעיקר דינו דרשב"ם דהיינו בהעברת
דרך לבר משת"כ אם היו משתמשים יחד בהא לא
ס"ל דפליגי וכמו שבן מדוקדק בדבריו שאחר דברי
מהרש"ך שבסי' קל"ח כתב וכ"ן מ"ד המ"ח וכו'
והיינו דר"ל דס"ל למרן בס' מהרש"ך וכמש"כ הרב
בפי אחרון בדק"לב ע"ג וכמש"ל כ"ד הב"י ז"ל:

ומ"ש הרב הפו' נר"ו דלדעתו גם מור"ם ז"ל
ס"ל דפליגי וכו' הנה מלבד דהיהו נר"ו
חזר בו מכח דברי הכב"ה גם עוד בה לומר דליכא
לאוכוחי בלל מד' מור"ם ז"ל דפליגי מדכתב הדין

ההוא בשם י"ת בשם מ"ם ס"ה י"ל ומלתא דפשי' היא
וי"מ בשם י"ת הוא משום שרוצה להביא לחב"כ
סברת מהר"מ שהביא בשם ר' דבעני' שיהיה נדחה
וכו' וכתבה בל' וי"ת לזה כתב בתחי' בלשון וי"ת
ולעולם ס"ל בפשי' דלעניו דינא הרי"ף והר"מ לית
פליגי עליה דרשב"ם ולבן בתן בסי' ק"ס הביא הדין
היוצא לפי' רשב"ם וכסי' קמ"ו לית הסוג ע"ד מרן
בלל דלעניו דינא ליכא פלוגתא ביניהם בלל:

ומ"ש עוד דמהרמ"ג פליג ע"ד מהרמ"ך
והביאו הבב"ה וכו' הרוחה ירחה דזו
היא משלנו ולוכח דהיא מדבריו בלל לפ"ד דהן
אמת דפליגי מה"מ"ג ומהרמ"ך ז"ל ובמ"ש הבב"ה
ה"ד לעיקר הדין החזקה דמהרמ"ך ס"ל דחזקת
ג"ש ג"ל ג"ש כיום ובלילה תמיד אזי הוי חזקה
ומהרמ"ג ז"ל פליג עליה וס"ל דהחזקה אינ"ל ג"ש
כיום ובלילה כ"א כפי תשמישו ובמ"ש הבב"ה אות
ר"ט אמנם לעניו דינא דאם היו משתמשים יחד לית
דיבר בזה מהרמ"ג בלל ונוב"ל דמודה למהרמ"ך
בזה דלא מהניא ליה החזקה בלל ונדון שלפנינו
דמהרמ"ג לית היו משתמשים כיחד ולבן לית דיבר
בזה בלל ומדוע לזה היינו נדון מהרמ"ך ממש בשאר
הבין הוא יע"ו דמריהטת לשונם המוכח בשלה
מוכח שאין בן הכמת ובל אחד לבדו כיצו"ש ומצו"ה
הבב"ה בתוך ריב"ב בשהביא דברי מהרמ"ך דס"ל
דאם היו משתמשים כיחד לית אלל"ח לית בתב עליו
דמהרמ"ג פליג במ"ש בתוך ר"ט משום דבזה לית
דיבר מהרמ"ג ומפשר דבזה ס"ל למהרמ"ג
כמהרמ"ך דהיכא דאם משתמשים יחד לית אלל"ח
ול"פ עליה בי אם בעיקר חזקת ג"ש דלא בעי כיום
ובלילה וכנ"ל:

ומ"ש עוד דהרב עריב"י והרת"ח ז"ל דחו דברי
מהרמ"ך וכו' מי לית ידע בבל אלה דבאין
במלתו ובאין היו הרבה מהבוש' דפליגי על מהרמ"ך
ודבעי וב"ל דהרי"ף והר"מ אם פליגי עליה דרשב"ם
גם בענין הדין ולסברתם נוב"ל דגם מרן בשיטת
הרי"ף והר"מ חזיל ופליג אדרשב"ם עב"י מה ושיענו
זה לנ"ד דמעיקרו אלפי ישראל אם נפלו כמו נד
מערבה לקדמת מערבה ורבים אחר אחריו ה"ה
מהרמ"ך ומהרש"ך ומהריט"ו והרש"ם והב"ד
ומהרי"ו דס"ל דהרי"ף והר"מ מודים לרשב"ם דהיכ'
דאם משתמשים יחד לית אלל"ח ולדידהו נ"ל
ולהסכים ס' מרן לסברתם דכן ס"ל בד' הרי"ף
והר"מ וכן ס"ל לדינא דאם היו משתמשים יחד לית
אלל"ח ומתי דהשמיט הלי דינא הוא משום שזמך
אחט"ו וכמש"ל בשם הפוס' הנ"ל ס"ב במה דמיהי
פלוגתא לית נפקא ומעתה מלן שפין ומ"ר ומי יבניס
דאתו בסלע המח' לחוניה מתח"י הבעלים וכפרט
בעין ב"ד שהמוחזק בקרקע הוא מ"ק ומי שבא
להוציא ועוכות הוא יותב בחזן כודאי הנמור דמה
שבאים בני החצר הקטנה להוציא מיד בני החצר
הגדו' מחמת חזקה ידם על החתו' ובעלו מרש
בירם והוא פשוט וברור:

עו"ב מני"ר ות"ל והנס שהרב מהרימ"ט וכו'
גם כזה לחה תחוה להב"ח ולהרב מט"ח
ז"ל דאין לחלק בלל בחשמישם וביותר הדבר יותר
הרב"ח ז"ל גם וז"ל ואין לחלק ולומר דבב"ד וכו'
ועו"ש · עו"ב וז"ל גם הרחוה דמייתי מהרמ"ך
וכו'

וכו' ככר מלתנו לשורה הנגע דמטיבו לה' מ"מ
שדקה דכרי מהרמ"ח וגם שימלו פוס' לקרים
כמוהו עכ"ו כיון דיש פוס' מהרמ"ח ודעי' שהם
מסייעים למוחזק ולפי"ד יוצא דנגע מרן הכי ס"ל
ק"כ מי יוכל להוציא דכר מחזקתו מיד הבעלים:

ומ"ש עוד דלשיטתי דקיקי ליה סמכינן וכו'
עמו הס"ד דמלחר שהרשאונים ז"ל
שטוכה נפורכן וכו' הם סכרו וקבלו להלי דיבא
דהיכא דמשתמשים יחד לא בעלל"ח ומה שק עליהם
ממ"ח ככר ישבו לוחם הפוס' ז"ל הלא כם' וכודאי
הגמור דלעיכא דידהו גם מרן ז"ל שר המסכים כזה
כמהרמ"ח ודעי' מעתה מי שם פה לחדש לומר
דמי מבריחנו לשמוך נפשין וכו' ק"ו ולהוציא מיד
המוחזק וכל"ד דעוד היום המוחזק ידו עטוחה לו'
קי"ל כמהרמ"ח ודעי' דהרי"ף והר"מ לא פליגי על
רשב"ם דהיכא דמשתמשים יחד מודו דלא בעלל"ח
וכודאי הגמור דגם מרן ז"ל דחזיל כסכר־תייהו ופסק
להיפך הכי ס"ל ומלי דהשמיט הלי דיבא הוא משום
דסמך לסט"ו וכמש"ל ותו"מ ובפרט שכבר
השריגוהו הפוס' דלק שם המלא ימלא ע"ד חזוק
פוסק חזק קושיא לא מפני זה יעבר דינו לגמרי
לגלא יוכ"ל המוחזק קי"ל כוותיה בהלטרפותא לחר
עמו שבל קושיא י"ל תי' וממילא ת"ל להלריך עוד
כמ"ש רו"ס כת"ר ובפרט משה"ק עוד הרב מ"מ
וכו' ע"כ וה"ק כמבואר:

עו"כ מ"מ ד"ה נר"ו וז"ל גם כפי תי' הב"ח
וכו' ע"כ גם כזה תמה"ר דבריו הם דקוקי'
טובא דהרואה שם כד' הב"ח ז"ל הלא זכר כלל הלי
דמוק' ה־בעא כחמ"ק ותדבכת המעיין שם ירחה
דהב"ח ז"ל רצה להסכים דיבו גם לשיטת הסחולקים
על רשב"ם והוא מט' שהיו משתמשים כיחד כל
התשמישים ומודים הם כזה וכמ"ש כן כפי' ע"ד
הב"י וז"ל מ"מ מבואר וכו' יב"ע וב"ז הסכים
בפו"ר דלד"ה חין חזקתו חזקה מטע"ז יעב"כ וכיון
שהסכים דיבו לשיטת הב"י דפליג על רשב"ם
ומטע"ז דמודה להיבא שמשתמשים יחד כודאי
הגמור דס"ל לשר שלחמר כן לשיטת דהרי"ף והר"מ
וכמ"ש מהרמ"ח ומהרימ"ט דלק החול' על רשב"ם
יודו היבא דהיו משתמשים יחד דלבעל"ח וכמ"ש
הב"ד והרב"ע ז"ל בדבתו ולא מט' חוקי תרבץ
בחמ"ק כמ"ש הוא יל"ו דלא הבלה חותו כוברונו
ט"ז בלל:

עוד הביא רו"מ כת"ר סניף לב"ד חילוק מהרי"ם
הלוי ז"ל ומ"ש עליו הרב ב"ד ז"ל והרואה
ירחה דהלי נוטה הב"ד לא דמי לבדון הב"ד בלל
דהתם בב"ד הב"ד ז"ל היו שתם יהיה לחופן שהיה
משתמש ומחזיק במקום מיוחד הוא לבדו וכבב"ה
שבירו לא היו משתמשים בחותו לד בלל וב"ז
בתב הבבה"ג הוי חזקה גם לרשב"ם ז"ל והבית
דברי מהר"ם הלוי ז"ל דחי' בן בד' רשב"ם משת"כ
בנוטה הב"ד לא שייך בו' הבי דברי שניהם
משתמשים במ"ח וה"ב ליבא ריהיה מד' מהרש"ל
והב"ד הב"ל בלל · ומ"ש עוד ביון שהן בחד נדהה
מפני חבירו וכו' והרואה ירחה דנדון הרב ת"ח היה
בללו תשמישי המחזיק הוא ככור וכשוקת וכב"ה
וכי' ע"כ מוכח מדבריו דדנה לדמות דברי הב"ד
ומהרש"ל לב' הת"ח ז"ל והשמת הוא דל"ד מהדדי
כלל לפי' כעובלא לדבא דדברי הב"ד ומהרש"ל
הוא בחופן בשחר משתמש לבדו במקום מיוחד
והן לזרים לוחו ודברי הרת"ח הוא בחופן שהיו
משתמשים במקום אחד לד ורק יפה לחלק מט'
דבתשמישים אלו לא שייך למימר בהו היית נדהה
כיעו"ש ומה שרוצה להסתייע מד' הרת"ח בחי'
הב"ל לב"ד שב' הוא יל"ו ודון מיוחד והו"ב הא נמי
לא תיריית המעיין בד' הפוס' ז"ל ירחה דלא
הבינו בזה ותדרבת מעלתו דהיינו להב"ח בתשו'
הנו' שבתב הפך זה יע"ש ועיין ג"ב בס' מט"ח
סי"ח ד"ה גם אלו בתב בב' יע"ש גם מ"ש עוד וז"ל
וכפרט לפי החילוק הלחר וכו' ע"ב לזה נלמר
דהלחת הוא דלבן נמי לפוחי פליגת ל"מ וכמ"ש
הוא יל"ו לבן מלחר דמלינו דלינו לגלוני בתרלי
בב"ח ומהרש"ל ודעי' דב"ד הוא דהמחזיק החזיק
בכל מלי דהיה יכול להחזיק ועב"ו בת' דמכיון
שהיו משתמשים יחד לבעל"ח ויחסו ס' זו להרי"ף
והר"מ דמודו הם לרשב"ם היבא דהיו מש"ת וכו'
דלסברתם ז"ל גם מרן דחזיל בס' הרי"ף והר"מ בן
ס"ל מעתה מה בינה לבן לחברייהו לג' דלפוחי
פלי' ל"מ ולהוציא מיד המוחזק והם בעלים הא'
בנוטה דב"ד מלחר דלית להו בני לבלי רבבי
למסמך עלייהו ולו' קי"ל כוותייהו ותל"מ:

ומ"ש עוד רו"מ כת"ר סניף לב"ד חי' מהרש"ל
בשמיהם לוקחים וכו' גם זה תימה
דמלחר דבבר הוכחנו לעיל והלרבנו כזה דבמה
מ פו' דס"ל דהריף והר"מ לא פליגי וגם מרן חזיל
בס' לדיבא ומלי דהשמיט הלי דיבא משום דסמך
לסט"ו וכמ"ש מעתה ס"ל להלריך כזה וה"ב תו לא
לחהי לן הלי סניף לב"ד בלל בי בבר נדחה קרו ליה
והוא כרור ולקמן בס"ד נלריך בפרט זה:

עו"כ רו"מ ורצה להביח סניף לב"ד ס' הבנה"ג
דהמחזיק הוא המוחזק וכו' ועב"ב והבה
מלבד דמשה"ק על מהרש"ק והדב"מ ז"ל מבח
הסברת ומ"ד מהרש"י ז"ל הרואה י"ר דחין שום
תפיסה עליהם מזה בלל דמשה"ק דמב"ל נר'
שהבנה"ג נד' מהריב"ל ב"ב ועיה לא ס"ל וכו' י"ל
דה"ט משום דהרבניס הב"ל רלו להסכים דעת
הבנה"ג עם דעת רוב הפוס' ז"ל מבינן שאין הברת
בדבריו דמ"ש בן בשתם הוא משום דבן דרבו לכתוב
ס' הפוס' ומה שעולה לפי דבריהם בשתמת ל"עב
דלינו לא בל"ה ומ"ש מ"ד מהרש"י שהסיח הבנה"ג
דבריו יל"ו מן המתמיהין דמה הוכחה יש בד'
הבנה"ג הבו' יותר מדבריו שבב"י שום חי' לומר
שמוכח בהדיא שבן ס"ל לבבנה"ג ולדבבת המעיין
ירחה שמדבריו שבבנה"ג הב"ל יש ס' יותר לו' שבן
ס"ל מלחר דשם יצא לחלק ועב"ז מלחר שמלינו רוב
הפוס' ז"ל דס"ל דמ"ק הוא המוחזק וכדי להסכים
דעתו עם דעת רוב הפוס' כתבו שמ"ש בן הוא ל"ד
מהריב"ל ועיה לא בל"ה מב"ש י"ל דמ"ש בהנהט"ו
שוח י"ד בשם מהרש"י ניה לא בל"ה:

ושו"ר להרב לב מבין בדקמ"ה דשקו"ט בהלי
עבינת לי לומרי קרקע בחב"ע הו
בחוקת המחזיק ובדהב"ו ע"ג בתב וו"ל ויותר מזה
רלינו לה' מהרש"ם וכו' דהבנה"ג הביח משם
מהרש"י וכו' וגם הבנה"ג נדחה מהסיח עמו לדיבא
מדלא בתב עליו כלום וכו' יב"ש ובשלני לעצמי

תחתמ"ר לאמיכת דאזן זה הכרח כלל עו' דהכב"ה
יקבור בן וכו' וונדל התימה דאיך אפ"ל דהס"ל
למרן התכי"כ מאחר דכפי' רב"ו הכיא לאמכותה
דרבנן דס"ל לוקי אחרעה כחמ"ק ואיך אפ' דס"ל
כמהרשי' ואפ"ל לפמ"ש בתשו' דאיתיהיכא לעיולי דס'
מהרשי' היא יחידאי הדבר כידוע בן דלא ס"ל למרן
התכי"כ ז"ל כוותיה וכו' עכ"ל ועב"כ :

עוד בה הדבר ק' יותר כמ"ש בת"ה דאמ"ל
דרכיס לאחר לאיתנו דס"ל דכפלנו דרכוותה
ל"ל קכ"ח כיע לחלק כל המחזיק כה יהו עה"ע והוו
מינה וא"כ ע"כ דמה ענין שמיטה לגבי ה"ס דאין
לדמות כ"ד נפש כלל ונכה טורף כיוצייהו דכ"ד
המק' הוא המוחזק בקרקע והכא מכח חזקה הוא
מבחוץ ולכ"ע המק' שהוא מוחזק בקרקע כנ"ד
יוהו דיהו עה"ע ולוכח רחיה לכ"ד כלל לדרכה
סייעתא לאיתי לדידן ולית דין ניהיך כפש :

שו"ר דגם מני"ר יג"ו בתשורר יב"ז ובתב הן
לאמת דמג"ל הל"ד כל כה"ג דכ"ד למ"ם
מהרם"י וכו' ושוב ראיתי מכח זה לחדש דמריהטח
בכתוב כה"ק יג"ו ותם ראני לא לחדש דמריהטח
דלישנא בתחי' דכריו ונה ממה שנסתייע מה'
תמם"ה ז"ל ודחק החי' הכ"ל מוכח שהכין ההכ"ה
שכ' כפש מהרם"י הייטו לומר שום דמ"ק הוא עומד
ומוחזק בכותל עכ"ז מפקי' מידו ושכן הכין הרב
מ"ה ולכן הכיא דכרי המרם"י ז"ל דמוק' לחרעה
כיד המחזיק ואלו הניא שכ' הכב"ה כב"י תוק ח"י
לא הכיאה כלל ואני תו' ח"ו ליחס ס' וז להמרם"י
ולמש"ה ז"ל שיכין כדכריו בן והמרם"י לא דיבר
כי אם היכא שהמוחזק הוא יושב בבית והמערער
בחין בהא קמ"ל דאף דקי"ל כעלמא קרקע בחב"ע
היכא דאיכא פלו' דהכותא ל"ש הכי הלא המחזיק
כה ירו עה"ע וכב"ד תרתי לישתנו מק' ונם הוא
מוחזק כה וכוה וירו כ"ע וכב"ל ופשוט :

עוד תמה בת"ה יג"ד הרב מ"ה דאמ"ל חזר
כו וכו' ולכן לאחמ"ר לא ידעינן מלי רמי
ומק' עליה הכן לאמת דכתחי' עלה בדעתו לומר
דמהדשמיט מרן החי דיבא דס"ל דפלוגי וס"ל דעלת'
לו חזקה למחזיק הנם שהיו משתמשים יחד לאמנם
מאחר דהכיט ורחה דנהוגי כתרתי ס"ל דהרי"ף
והרי"ם מודיס לרשב"ם היכא שהיו משת' יחד דלא
עכ"ח ויש שדייקו כן מד' הרמב"ם שכ' מקום מסויס
וכו' ש"ב כודאי הנמור שנם מרן ז"ל שפסק להלי
דיבא בפט"ו הכי ס"ל לדיבא וסמך חמ"ם בפט"ו
וכנ"ל ולכן הסכימה דעתו לר"ל דמאחר דהיכא
פלו"ד מוק' לחרעה בחזק"ק ול"מ החזקה והיינו
מ"ט דמרן ז"ל לא נתכאר דעתו בכירור כמלן ס"ל
לדיבא והדר דיבא דמידי פלוגתא ל"ן ומוק' לחרעה
בחזמ"ק :

ומ"ש כיון שמרן לא הכיא דכרי הרמב"ן בב"י
ונם בש"ע השמיטו מוכרח דלא ס"ל
כוותיה וכו' הנה כמ"ש בכר נתבאר דנב"י הכיא
דכרי הנמק"י דהס עולים בקנה אחד עם דכרי
הרמב"ן ובמש"ל בשם הב תו"פ ז"ל ומאי דהשמיט
בשו"ע בכר כתבנו דלפי הפום' דס"ל דלא פלוגי
הרי"ף והר"ם לחרב"ם ז"ל היכא דהוו משתמשים
כיחד ומודיס דהכן דלא עלתה חזקה למחזיק
כודאי הנמור שנם מרן ז"ל רחוק לסכריתייהו בל"ל

דהכי ס"ל לדינא ולוכח ממאי דהשמיט וכו' ובמ"ל
וה"ה כמבואר :

עוד רחוקני לי לה"ה נר"ו שהביא מ"ש הרב בפי
לאמין נר"ו רקל"ב ע"ב ותמה עלוי וכו'
ובל לנבי הידן הנם שהשמיט לאו כמש"ה אך עלוי
שלא ראה הכרי הכב"ה שהנשב"ו חוק רי"ב מ"מ
כמ"ש עוד הרב בפי לאמין נר"ו כתב הכי עפי' ד
הב"ד והרב"מ וכו' ופי' בן כה' הכב"ה והכריח בן
כה' מרן וחכוך להלן עפי"ז כל"ד דל"מ חזקת
המחזיקים הוא כדור וכבר הוא מבואר כמש"ל
ולא"ל עוד בזה :

ומ"ש עוד ת"ה נר"ו וז"ל וע"ע להרב בפי
לאמין וכו' ועייכחי הישב וכו' לא לאמן נמי
מימא דבן הוא לאמת הנם בעניותין מהמקו'
שמיכם הרב בפ"ק נר"ו לא מצאנו מקום מהם
לדחות חי' מהרם"ל הכ"ל והדרכה מהמקו' יב"ל
היה נראה די"ל דהיה ומיעבחא לכרי מהרם"ל דאמן
טענינן לנוקח הכה מכח חיק כנגד נוקח המערער
דכמ"ם הטור בסי' ק"ח ס"ד ו"ט ופסקו מרן
בשו"ע שם ס"ל דטענינן ליורש כנגד יורש כודאי
הנמור שכן ת"ל דטענינן לנוקח כנגד נוקח ועיין
בכב"ה סי' קכ"נ שניין הוא נר"ו ובמו שכן מבואר
בפי' בתשו' מרן ז"ל בלאמן"ר בשוה"ק יע"ב ופ"ב
בפי' היה יוצא סייעתא לד' מהרם"ל בב"י דטוענין
לנוקח בניד ליקח רבמ"ם הטור ומרן שם דטוענין
ליורש בנגד יורש התמוה כיד שהוא כירו
ובמ"ם הטור שם סי"ט בשם הראב"ד ז"ל ויע"ש ונס
מ"ש מרן בתשו' הנז' דטוענין לנוקח וכו' היינו
מלחר שהם שבנים כ"ה וכבל כיתו הל' היה עושה
מלאכה זו ולא מיתו כירו השבנים ולח"כ קנה הוא
או ירש כיחס ועושה המלאכה היינה כעמש' טענינן
ליה לאן שמא בעל כיתו הל' קנה מיד שבנו וכו'
מלחר דהכל מכח חזקת הוא דר ומוחזק בחנר
הוא ועושה המלאכה היינה וכיו שלא לחיניהו
מחזקתו שהיה כירו טענינן ליה דקי"ל טענינן
ולנוקח והט' משום דלחזוקי ממונא היכא דקלי
עדיף טפי ובמ"ם הטור ומרן שם בפ' ק"ח ובכ"ל
בן ה"ה בב"ד דמרם"ל ז"ל דהכל מכח חזקה שהוא
דר ומוחזק בחנר הוא וחכירו כדי לקוניתו מחזקתו
מכח ס' דשב"כ ז"ל ע"ז בתב הרב ז"ל דלאו כ"כ
לפי' רשב"ם שלמו הים שהכל לערעור על החזקה
הוא בע"כ עמהו עם המחזיק לכל הכל בב"-
היינו לאלו לוקח וכו' וע"ש ה"כ מה שנמנם הרב
בפי לאמן נר"ו ע"ד מהרם"ל מד' הטור ומרן בפ'
ק"ח והכב"ה סי' קכ"נ ובתב עליו מע' ה"ה נר"ו
דעיין היטב בהם ולא מצא מקום מהם לרחוק חי'
של מהרם"ל וכו' לאדרבה לענד"ן דים להב ה סייעתא'
מהם לדברי מהרם"ל ז"ל ונם מתחו מרן הב ל
בב"ל ' לאמנם הב"ד בסי' קכ"נ ובתב עליו מע' ה"ה נר"ו
דעיין היטב בהם ולא מצא מקום מהם לרחוק חי'
של מהרם"ל וכו' לאדרבה לענד"ן דים להב ה סייעתא'
מהם לדברי מהרם"ל ז"ל ונם מתחו מרן הב ל
בב"ל ' לאמנם הב"ד בסי' קכ"נ ומ"ה והרב"מ ומהרי"ק
הו"ד כמטה לאר שדו בית נראה בחי' מהרם"ל הב"ל
דהן לאמת דטענינן ליורש ולנוקח לאוקומי ממונא
היכא דקלי הנם שיהיה יורש ולוקח בנגד יורש
ולוקח מ"מ ה"ד היכא דהם היה טוען לאיתה
הטענה המוכר והמוריים לא היה נייהך להכיא שטר
ועדיים ע"ז חזי נם לאן טענינן לנוקח וכו' מהם"כ
היכא שהמוכר או המוריש היו נייכוס להכיא עדיים
ורחוק נם לאן לא טענינן ליורש ולוקח דידהו מ

דלא מצי המוכר לטעון ועשה"כ ועיין להרב נדיב
לב ז' ל ק"מ סי' ז"ך שהאריך הרחיב כענין זה ושם
כ"מ ט' ע"ב כתב דאין מי שיספור דלהוציא מיד
האריס דבגו"ד היה צריך לאיים עדיים ודאיה
דטענני' לוורם ולוקח וע"ם כע"ד כתב וז"ל המורם
מכל התמור דכל היכא דל"מ חזקתו למורים ולמוכר
דלזכות כלאותו דבר היה צריך דאיה ועדיים לא טענני'
לוורם ולוקח וכו' עש"כ והכיא ד"ק הרב כפי האחרן
נר"ו בדקל"ב ע"ב ומיניה למד לב"ד ועש"כ:

ועם כי יש פתחון פה לבע"ד לומר דמהניא
תשו' חכ"ר נראה הפך זה דמוכח מסס
דס"ל דאף היכא דאיה הוה טענין המוכר או המורים
הוה צריך להכיא דאיה עכ"ו טענינן אנן לוקח
ווורם שהרי אתם בכללא המזכין דכ"ה הוה קוטרח
דליתי ליה חזקה כטענה לבד כי אם עד שיכיא דאיה
להדיוו כיודע ומפי"ה כתב שם דאף אי לא טענין
אנן טע"ל וכו' וע"ש הרי מ"ש דס"ל לעמן ז"ל כתשו'
הנ"ל דגם כמקום דאי הוה טענין המורים או המוכר
הוה כעי לאתויי דאיה עכ"ו טע"ל לוורם ולוקח
וזהו הפך מ"ש הרב נדיב לב ז"ל דכל היכא דל"מ
חזקתו דמורים או מוכר דלזכות כאותו דבר היה
צריך דאיה ועדיים לא טענני' לוורם ולוקח דוקא
והכריח כן מד' מרן ז"ל והפוסקי וכתרוי
כיעו"ש:

הנה הגם דמוכח מד' מרן שכתבו הנ"ל דגם
כדבר שאם היה טוענין המוכר או המורים
היה צריך דאיה עכ"ו טענינן לוקח ולוורם וז"ל
בפ"מ לב"ד דכעי החזר הקטנה וכו כדיוק לוכנם
כחזר הגדו' לבאוב מיס מלגלג דאין טענינן להו
שמא המוכר והמורים קנה מבעי החזר הגדול' או
שמחלו להם בקנין ' מ"מ עדיין יש זכות תולה לבעי
חזר הגדו' לעבב על ידם מלוקח מלגלג והיינו
דמלבד דכבר ידוע מת' הפוסי הלח' ז"ל מי קבלנו
עלינו הודאות מרן ז"ל גם כמ"ש בתשו' אור לב
ציון כשער המיס וכחק"ל מ"כ ח"מ וכס' נגזי
חיים וכס' רב כרכות וכס' פני יפתח למע' ה"ה
נר"ו וז"כ עדיין יכול המוחזק לומר קי"ל נגד מ"ש
מרן בתשו' ציון דכתם' היה שנויה וכבו"ל עוד כת
דהכר זה דלא טענינן לוורם ולוקח היכא דהמורים
והמוכר הוה כעו דאיה ועדיים שו"שו פתוח מיס
התלמוד בכתרוי פ"ח דכ"ן דאמרי' שם אחד מן
הלחין וכו' מתקיק לה וכו' ופסקוהו הרי"ף והרא"ש
והרמב"ם והטור ומרן ז"ל בסי' קל"ג לגמ דרכת
דלפיק וונא דקדכלא מיתמי והתם הוא רכוכא
יותר דלפיק מיד היתמי והיינו מט' דגם לכוהון
לא הוה מהימן כדבריו כלא דאיה ועדיים שב"ו הוא
מכואר בספרים כלה"ט וכב"ד דטעמא דהיו
מסתמיים יחד ל"מ חזקה הוא מט' דאמרי' בתורת
שלגה וג"ח ומלהכת השבנים לא הקפידו וצ"ו הוי
דומיא ממש למ"ש מרן בפי' קל"ג הנ"ל ה"ט מעתה
לא שכיחין דברי מרן דהוכחו בפשיטות כשה"ט
להלכה לגיכא דהכוס' ז"ל מקמי דבריו שכתבו'
הנ"ל בחזנס מכוחרים בפי' שגרתה מהם דס"ל
דטענינן וכו' וכוחהי שבדבריו הנ"ל בפ"ע בפי'
בפקיעין להלכה דלא טענינן לוורם ולוקח מידי דלא
מצי המורים והמוכר למטענן כלא עדיים וכלא
דאיה ' ומה גם שלא הזכו מבריאים דברי מרן שכתבו'

הנ"ל שחוורים דבריו גם על ענין היזק עצן שנמשך
מהמלאכה היות וע"ו ג"כ קאמר דטענינן לוורם
וכו' ה"כ יוצא דדבריו הם נגד פשיטות הש"ס בפ'
לא יחפור בסוגיא היות שניין עלה הוא ז"ל דמכוח'
שם בפי' דבקוטרח דאין מועיל לו חזקה לא טענינן
לוורם וכמ"ש מהריב"ל הוב"ד בפ' נד"ל מ"כ סימן
כ"ו בד"ן ע"ח וכח"ב ח"ח יחב"כ סי' כ' דס"ו ע"כ
ומיהו דנראה מדברי מרן בב"ע סי' ס"כ בדין אחד
מן החחים וכו' דטענינן לוורם ולוקח בכל
גווגא גם כמקי דהוה אכוהון בעי דאיה בבר
בה לבלל ושוב בטוט"ו ומהריב הרחיב ה' במקרה"ח
ז"ל בפ"ה נד"ל שם שב' שהחי' מבואר בין שני
הדיוני' ומהריב הרבה בדברי בל הפוסי' שבאורו בענין
זה ומדברי כולם למד ובללא כויל דלא טענני' לוורם
וכו' מקי דלא מצי אכוהון וכו' ומפכיס דעתא מרן
לדבריהם של הפוס' ז"ל עש"כ ועיין בפ' בפי' בהרן
נר"ו שב"כ בשמו ע"ש בדקל"כ ועיין ג"כ בפ' בל"ג הנ
סי' קמ"ו הנהט"ו מוהי כ"ו ומ"כ ש"כ בשם מהרש"ך
ח"כ סי' הל"כ דהת דטענינן לוקח וכו' ה"ד בשחוקת
המוכר מהניא בנגד המעיער וכו' וע"ש וה"כ
בב"ד מאחר דטענת המוכר והמורים ל"מ כ"ת עד
שיכיא דאיה ועדיים גם לוורם ולוקח לא טענני' להו '
ולעיקרת בב"ד מאחר דהיורשי' והלוקחים עומדים
בחזק ממש ובאים להוציא מתח"י הבעלים כודאי
דלא טענני' להו שמא מכר או נתן וכו' וכמ"ש
הבב"ה בפי' קמ"ו הנב"ו ואות מ"ב דהת דטענינן
לוקח דוקא בשהלוקח מחזיק בקרקע והמעיער
בחזק לבל היכא שהמעיער דר בכיתו וה' בת מבחוץ
ואומ' מני רוצ' להחזי בכיתך שתת' כו מבח שקניתיו
מפלוני שרשיתיו מפתם בכיתך ב"ש שמא הוא קנאו
וכב"ה אב' אומר לא מברתי ולא נתתי לו ודאי דאלוס
ודאו אל בב"ה אם מהשמא אל הבת מבחוץ וכו' וע"ש
ועיין בס' זכות אבות סי' כ"ח שב"כ בשעש ה"ח
לבטל החזקה מבח זה דלא טענינן לוורם ולוקח
דלא בשהוה המוחזק עתה בחזקו קרקע לבל בשחין
מוחזק בה לא טענני' להו שמא מהניהם קנאה וה"ל
חזקה וכו' ע"ש ובשוב התשו' בתב בשם מהרש"ק
ז ל וז"ל והדעיפת מוכח דן מנבי בב"ד שלח הם היה
בחנוכות שגם היורשים היו מוחזקים בין שהיה
ורעים היתת הם קנויה היתה בית להבותם הם לאו
דן שבהים בטענה שמא בבח החזקה מפקינן לה
מניהו ומוק' לה בית הק"ק וב"ב שהם הבעלים
הלו ובחפו' בתב ההי"ם בלל ב"ט ע"ש עב"ל וגם
הבי מרן שבתשו' לבח ר' הנ"ל שבתב דטענינן
לוורם וכו' נוכל לומר דלא בתב בן ב"ה בב"ד אלא
הוי מוטיל ממש דמאחר שהיו שבנים בחנוכ וה"ה
משתמש בשלו בתקדם דלא הוי להוציא ממש ומי
שבנגדו הוא רוצה למוכנו ע"ו בתב מרן ז"ל
דטענינן לוורם דשמא הבית קנה וכו' הפ' דלא
טען מיהו הבי מצי"ב בנוגע דב"ד דהוי להוציא
ממש מאחר דהיורשים והלוקח הם עומדים בחזק
ממש ובאים להוציא מתח' בעלי הקרקע כודאי
דלא טענני' להו שמא מבר וכו' וכב"ל ומה גם בב"ד
בענין שהיבת המיס מהבריבה לא קפדי ליבצי בהבי
בלל ועבידי ליבצי בני החזר הבחת ליבנס לחזר
מהר ז לוקח מיס מלגלג בהין הו"ד מהשבת השבנים
וב"ו בין דבללהו"ה הם מיגריס ולוכת בסידת להו בזה

בלל

כלל וציניך תרחיקה להכ"ח ולהכ"ד וס"פ ז"ל שכתב
כעניין שחיבת המיס דחין דרכם של כנ"ל להקפיד
וחמרי' כתו' שחלה וג"ח הוח כיוהייהו ומכ"ם כנ"ד
שהם מיס הניגריס דלית להו פסידת וכנ"ל דחמרי'
כתו' שחלה וג"ח והוי דומה ממש למ"ם מרן כסי'
קל"ג בדין דכריס העשויין להשחיל ולהשביר דלית
טעינין להו טעמת מכר ומתנה ומפקי' מנייהו נס
שם היורשים מוחזקים ומכ"ם כנ"ד דסיורשים הם
כחים להוליח מתח"י כני החנר דחקרת ועשחוב מיס
מחנלם ושחיבת מיס וכפרט כשהית מכריכה של מיס
הניגריס דהית הוית מידכריס דלח קפדי חיכנו כהכי
והוית כדכריס העשויין להשחיל וכו' וכוותי הגמור
דס"ל למרן ז"ל דלח טעינין להו כלל וחמרי' כתו'
שחלה וג"ח הוח כיוהי ולח כתו' מכר וחיכם נח מנים
עפי"ד הקל עד שיהיה כיוהי שנר מכר ומתי"י לו
עדים על ככה והחזקה שלהם ל"מ ול"ש ויכולים
כני החנר הנדו' לעכב כיוד כני החנר הלחרת
מליקח מחנלם מיס דחמרי' מתחי' לח קפדי
והיינית קפדי וכנ"ל והוח פשוט וכרור עו"כ מ"ע
ס"ה נר"ו וז"ל ועוד דכנ"ד לדעתי כ"ע יודו דעלתה
להם חזקה ומפי' הרב כפי יהרן נר"ו ויען וכו' ע"כ
לומת נשיב דמלבד דמי שהניד לו זה לח דיבר נכונה
ועולה ל"ו נמלח כשפקיו דהלחמת הוח דכעת
שהומרכו והוציחו הוצחות כנ"ל לח לקחו כני חנר
הנדו' מכני החנר הקט' כי חם מועט מן המועט
כמעט חלק חחד משמונית ממש דוקח וכפרט
כשהומרכו להוציח כדי לתקן מעבר המיס שמהנהר
עד שוק היהודים ויתרכו המיס לכללות חנרות
היהודים כני חנר הנדו' נתנו כהוצחות ההם מ"מ
קד חלק גרוש וכני החנר הקט' לח נתנו כהוצחות
ההם כי חם קרוב ל"מ גרוש ול"כ הוי סיוע שיון כו
ממש עוד כה דהנם דיהיבנח ליה כל דיולה שהיו
פורעים עמהם כהוצחות הנ"ל חלק כחלק ממש
משל"כ הוה הלחת עכ"ו יון רחים מזה דים לכני
החנר הקט' חלק וחחוזה כמיס הניגריס הנ"ל והט'
דמלחר דכני חנר הנד"ו ליכם הם הכעלים ה"ה ממש
כי חם שהם כולם לוקחים וכשהיו מערערים
ומעכבים על כני החנר הקט' שלח ליקח מיס
מחנלם היו כני החנר הקט' משיבים להם שהם ים
להם שנר כדין שים להם חלק כמיס ההם ובני החנר
הנד"ו כדי למעט כמח' לח כלו עד תכלית הדכר
לעמוד על המת כליהם ים להם לכני החנר
הקט' חלק כמיס הניגריס הכ"ל ממש חו מנר חו"ח
ושחלה היו לוקחים מיס מחנלם וכדי למעט כמח'
היו סומכים על דכריהם שהלחת הוח כהוצחות הנ"ל
חלח עכשיו שנתנלגלו הדכריס ונתגלה הדכר שיון
לכני החנר הקט' שום רחיה ועדיים שים להם חלק
וחחוזה כמיס הניגריס הנ"ל ל"ב ליכא הוכחה
ורחיה ממה שהיו נותנים כהוצחה ההיא דים להם
לכני חנר הק"ט וחחוזה כמיס הנ"ל וחמרי'
דמה שנתנו כני חנר הקט' כהוצחה ההיא כדי ליקח
מיס לעצתו הוקח ויצחו חלו כלילו דמה שנתנו נתנו
ומה שלקחו לקחו ומעתה כ"ו שלח הכיהו רחיה
כשנר כעדיים שי"ל חלק כמיס הנ"ל כמנר חו
כמתנה ומחי' כקנין יכולים כני חנר הנדו' שהם
המוחזקים כקרקע לעכב על ידם ולומר להם כדדו

הכיל זכם וקחו כי החזקה שלכם מנן שויח חם לח
כשנר ועדיים וכמ"ם רשכ"ם וכנ"ל וכלחו ה' ככר
כתבנו דהלחת הוח מה שהיו לוקחים כהוצחות
הנ"ל הוח סיוע שיון כו ממש וכנ"ל:

עו"כ מ"ע ס"ה נר"ו וז"ל לתתן למ"ם כשחלתנו
כי טענו וכו' וכו' ע"כ הנה תנן יד ענוי
לח יכולנו להתפק כזה דמ"ם דטענו ההלמנה וכו'
כל לנבי דידן טענה זתת לח נשמעה מפיהם ולח
העלו על דל שפתם דכריהם כחלו כלל ולח ידעי'
מכטן מי ינחו דכריהם חלו וע"כ כדי ליתובי דעתין
נחמר דהנם שההלמנה וכניה הנז' לח טענו עכ"ו
מ"מ ס"ה נר"ו כדי לזכות לותם כדינם כח טענ"ן
כטענה זתת דקי"ל טעינין ליורש וכו' החמנם ככר
נודע דמלי דטעינין ליורש הוח דוקח להחזיק
כחזקתם כמה שהוח תחת ידם דוקח ולח טעינין
להו כדי להוליח דכר מתח"י לחריש שהוח כחזקתם
ובמו שמכואר הדכר בס' הפוס' ז"ל והכחנו דכרי
קנתם לעיל ועיין כחוך מזה בס' נד"ל ח"כ וכמ"ל
ול"כ כנ"ד דהיורשים הם כחים להוליח מתח"י לחרי'
מכני חנר הנדו' לח טענ"י להו' ותו דחעיק' דדינח
טענה זתת ליח כה ממש כלל דהנם דקי"ל טעינין
ליורש וכו' ה"ד טענה שהית מנויה ושכיחה דמחזר
שהית מנויה ושכיחה חזי ט"ל מספק משח"כ מלחת
דל"ם והית החזקה מדעת לח ט"ל דהו"ל כחלו היה
שקר ולח ט"ל שקרת ועיין כוה כמרן כס"ע ח"מ סי'
ס"ט ס"ה וסי' ק"ח ה"ד וסי' ע"ז סכ"כ ומ"ש
הסמ"ע וש"ך והרב פתחי תש"ו כשם הנוב"י ז"ל
כמק"ו הכ"ל והכ"נ וש"פ ז"ל ע"ע וכנ"ד לח
רחיכו ולח שמענו ככל העיר כולה מלחת כדחי
דשני כנ"ח שהם כעלי שני חנרות שמתח"י כיון
וקיום והעמדת החנרות שלהם יקכימו יחד שניהם
שיוציאו הוצחות מכיס שניהם ויעשו כריכה של מיס
הניגריס כין שניהם כחנר חחד מהם וכעל החנר
הכ' הוח עומד כחון והנם הם המנח ימנח חחד
מעיר דכני חנר חחת הם שוכים מיס מחנר חחרת
היינו כשני החנרות הם סמוכים להדדי ממש
וכותל חחד מפסיק כיניהם שמתחי' מקדם קדמתה
היו חנר חחד ושוב לח"ז חלקו חותה ל"כ חנרות
ככותל המפסיק כיניהם ונשחר לחנר ה"כ עדיין
חלק כחנר הלחר הכל שני כעלי חנרות שיקבימו
יחד שניהם מתחי' עשיית הכריכה וכיחת המיס
שיוציאו הוצחות מכיס שניהם ויעשו כריכה של מיס
כחנר הלחר והכ' ישחר עומד כחון לח רחינו ולח
שמענו כזחת מעולם ולמפורסמות חל"ר וכפרט
דכר כזה כל"ד שהחנר שכו המיס הוח כלמכע
המכוי ממש והחנר הקט' צריכים לנשוב מיס היח
כסוף המכוי ממש ורחוקים החנרות זמ"ו כמו ן'
לחמה מ"מ ונם יש כיניהם כ' ל' חנרות לחריס והחנר
היח צרוכה לנשוב מיס לינה חמוכה ולח כנגדה
של החנר שכו המיס הכ"ל כלל לינו עולה עכ"ד
לומר דלפשר דמתחי' ורחם מיום הוסדה לרץ
הכריכה שלהם וכו' וע"ת זה נכנסו כולם יחד וכו'
דכודחי הגמור חינו תחת ההפשרות כלל לומר
כן ומלחת דל"ם ולח טע"ל דכר שקר וכ"ם כשהוח
להוליח מתח"י לחריש דקושטת קחי ושקרת לח קחי

ומה שנתעייע לדכריו מד' הרב דכ"מ ז"ל ח"כ
סי' " לך וכו' לחחמ"ר פשיטותיה דמר לח
ידענו

ידענא דהתם ווייס דרכו וכל יפר קולך לחתך והנה
חיכו כמ״ש בת״ר נר״ו כרחייתו דדוקא כמקום
מעבר וכיונא שהוא בנגד כיתו של שמעון וכיונא
שהם חון ל׳ פירו חזי לי ליכא כיתור כודאי שהמעב׳
הוא של ס׳ חייבי לטעמה זאת דילמא שניהם
קנאוהו יותר מזה״כ כדכריס שהם כתוך חניו של
לוים ורצותו בנוונא דכ״ד שכל העם חסר בשער
וודעיס שהחנר וכל תשמישו הם לו מס בודאי הגמור
לא יעלה על הדעת לומר זה התשמיש קנאוהו יחד
כין שניהם המשתמ׳ ו וחוקה שכל תשמישי החנר
הוא דוקא לבעל החנר וזין לזרים לחזו ולטעמה
רחוקה מהדעת היא וזין לחוש לה כלל דאי לפי״ד
יע״ו הו״ל להרב מ׳ ו״ל לחשמועי׳ דכוקא ולקיומי
כמאי דפתח ולופלוג ולימני כדידה ולימא הכי קמי׳
לדעתם ו״ל ה״ד היכא דידעי׳ בכירור דהשדה כולה
עם כל תשמישיה היא של ראובן זו אמרי׳ וכו׳ לכל
היכא דלא ידעי׳ בכירור דהשדה עם כל תשמישיה
היא של ראובן ויהו וכו׳ דהילמא לראובן ום קנו יחד
לוחו התשמישים שבחנר וכו׳ ולמ״ל להרב ו״ל מצל
דכר חדש ע״ז שהיו מעטין ולימא לכל כמקום
מעבר וכו׳ לזו שכן הלמת כדכתי׳ דוקא כמקום
מעבר וכיונא שהם כנגד כתי ם׳ זו הי ליכא כירור
וכא תכירו למוכנו חייבי לרבי מש״כ הרב שהוא
כחניהו וכחוקתו של שהם ודו כירורו שהוא שלו
ומה גם דעיקר התשמיש הוא לו ומי שיכא לחיונא
מידו כטענות רעוצות עליו לה״ר׃

וכ״ש עוד ־הגם שכמי החנר שים כו המיש
הכ״ל ם כודש שער וכו׳ וכמ״ם מהריט״ו
וכו׳ ע״ש לוק ליתק יחדו לפי דמ״ם שם מהריט״ו
כן הוא משום הכנ״ד מוכח ככירור שהוא לשניהם
יחד מט׳ שהיו שניהם שוה׳ יחד ומנכסי השוק׳
לקחו לוחו ומתחי׳ וידו יחד לתוכו ומוחזק לכל
העולם שהוא כחזקת שניהם יחד ויד כ׳ שוה כו
והוא כעצמו הודה קודם מותו שהוא לכ׳ יחד
ממעות השוק׳ כמכואר שם ע״ז קאמר הרב ז״ל
שם דמ״ם ע״ם הר׳ יון כתיכה וו סותרת החזקה
ולא נגרע כחו של הר׳ שאני חומר מנכסי השוק׳
הוא וכו׳ לפי שנודע שמתחי׳ שניהם לקחוה ונכנסו
כה ולפי״כ נכתב השטר ע״ם לחד מהם לרשלת
חכירו שלא היו״ל כניס ולפיכך יון מכתי׳ ריהו וכו׳
ע״ש ול״כ מה יעיוך וידמה כ״ד לכ״ד מהריט״ו
להוניח מיד הכעלים כטענות שיון כהם ממש
דל״ד להדדי כלל ולכני לא ידענו מדוע לא השניח
מני׳׳ר נר״ו כהיות דלחד מן הלחים שהיה נו״ב
כתוך הכית וקיו לוונות ושטרות יובלות ע״ז וכו׳
ולם מת על הלחין לה״ר שהכית מהריט״ו כדכריו
וכתב דהתם הוי טעמא דלו״ם ווצלים ע״ם מפקי
מחוקת הלחים וכו׳ וי״ל דמזה יוצא ראיה גדולה
לכני החנר הגדו׳ שהם יורשים ולוקחים ובשטר
המקנה של החנר שלהם הקדום והחדש הוא נוכר
ג״כ כהם מכורת המים הנ״ל הכודאי הגמור היו
סיועתא גדו׳ לכני החנר הגדו׳ ויוצא ממ״ש
דמלחר שהם כתו׳ ע״ם והמים הם עומדים כחניות׳
וכטיורתא דוקא ולחרים מכלים כידים ריקניות
ורוצים להוניח עליהם ל״ר כירורא כשטר שטר
לו כעדים וכנ״ל ׃

גם כתב מני׳ נר״ו וז״ל והחכם ציוני יחזו
להר׳ נחפה כבקף וכו׳ ע״כ גם כזה עהס״ר הל״ד
לכ״ד דהתם בכרון הרב ז״ל דהמוזן הוא עומד
כמקומו ומחזיק כפתח דהוא וכני החנר התחתון׳
הם כלים לסתום לו הפתח ההוא כדי למנוע הזון
וכתחי׳ עלה כדעת הרב ז״ל לחלק ולומר דמלחר
דהם הוא כמציאות דלא ידעי׳ אם קנה המורים
ע״ת זה שיצחר פתוח לו לא לליכא לר כירור שיסמוך
עליו כ״ע מודו דלרעת בחומ״ק שהוא הניוח
והמוזן מקרי מוניח ועליו ל״הר שעת׳ זה קנה
וכל שלין למוזן רשות כירורא הניוח יכול לסתום
הפתח דמסתמא חיוב לן למימר שלא קנה ע״ת זה
שהיו מדרך כל״ל שיתרצו כמוך עד שיכיאו רשות
להכריחם שע״ת זה קנה ושוב דחה זה וכתב דנ״ז
כמ״ם הוא שנוי ולזו כ״ע מודו וכו׳ וש״כ המחבר״ה
יע״ם וזה לשון דומה לכ״ד כלל שכל״ד הניוח שהוא
מ״ר הוא יושב ודר ומוחזק ככיתו והמוזן הוא
עומד כחון וכן לחוניח מידו כודאי כ״ע יודו
דהיינו יכול לחוניח כ״ל כרשות כדורה וכלזו הכי
כבר הרב ז״ל תכריח לנוזויה ולסיק להלכה הפך
מזה ׃

ומ״ש מני״ר ע״ו דמלזו לחסיק הרב ז״ל לוופכח
לוונו שיך לכ״ד כמ״ם המציין ע״כ לחדכ׳
המציין היטב ירלה דים רלוה נדו׳ לכ״ד דמלחר
דכנדון הרב ז״ל המוזן הוא מוחזק שפתח פתוח
ומחתם כו ועכ״ז כתב הרב דלם הוו מוזקים וש״ו
נית לזו יון חזקה דהמי לנזקין נדולים אב׳ הרמב״ם
דעל המוזין ל״הר שע״ד כן קנה או שמחל כפי׳
וכ״ז שלין לסם רשות כרורה יכולים היורשים לסתום
לה״פ לכ״ע וכו׳ ולפני׳ המוכר עלמו לה היה טוענן
שעת׳ וה מכר לל היה נלמן כי לם כרשות כרורה
ה״כ הק״ן הכל ס מכחו לל עדיפי מניה ול״מ
להו טעמא דמל כיון שודע כודאי שם הר היה
יכול לסתום וכו׳ ע״כ ל״כ גם כל״ד דהנ וק שהוא
מ״ק כודאי הוא מוחזק והמוזין שכל כטענה קלושה
הוא עומד כחון וכבר הוכחנו כפי״ד רוב הפוסק׳
ו״ל דמלחר דהם מזחמשים כיחד ליכל טענת
חזקה וש״כ כודאי לפי״ד ו״ל ה״ן דומה למ״ש
הרמב״ם כמוקים נדולים שהמוזק הוא מוחזק ועל
המוזק ל״הר וש״ב כני החנר הכ׳ שהם כלים להוניח
עליהם ל״הר כרורא ׳ ומ״ש שם הרב ז״ל שם כדם ז
ע״כ כד״ם גם ליון זה לדוחק דלחוקי דלדרכה וכו׳
גם מ״ש שם כדהנ״ז שע״ד גם ליון לדוחק וכו׳ יע״ש
דמדכריו שם שלה יוצא רלוה וסייעתא לכני החנר
הגדו׳ שהם המוחזקים והם יורשים ולוקחים ומלו
לעכב על כני החנר הכ׳ וש״ל כזה היוצא
מהמקוכן שכני החנר הגדו׳ יכולים לעכב כיד כני
חנר הכ׳ מליקח מיס מלנלס עד שיכיאו רלוה
כרורה כשטר או כעדים כמש״ל ׃

ומעתה עמ״ש עוד כשלחה שטענו עוד כני
החנר הגדו׳ שלה לם שוה״ר יעלה
עם כני החנר הקט׳ מ״מ ליון להם לשלום מיס
מלנלס כי לם כע׳הכ דוקא כין שיהיו לוכלי
שולחנו מרוסים או מוטטים כמו שהיתה החנר
הקט׳ מקודם מזמן הל״ל ל״ל להשוב ע״ז דכלהו הכי כני
הנה הגם דלמ״ל ל״ל להשוב ע״ז דכלהו הכי כני
החנר הגדו׳ יכולים לעכב מלהניח לשום לחד מכני
החנר הקט׳ לשלום מיס מלנלס וכנ״ל מ״מ ר״ל

דעתנו כזה דלפ"ז אם יהיה התופס דתועיל חזקתם לבני החצר הקט' לשתוב מיס מאצלם משא"כ לענ"ד וכנו"ל עכ"ו הדין עם בני החצר הגדו' בטענה ההיא דמיס מניחים לשתוב כ"ש בע"ה כ אחד דוקא דמאחר דיש כזה ריבוי הנכנסי' והיוצאים וגם שמתרבה הוא בלקיחת המיס שהינו דומה לקיחת מיס לבע"ה כ אחד כמו לצני בעלי בתים אפי' שיהיה מנין הנפשות של צני בע"ב השוכנים עתה כ' דיורים כמנין הנפשות שהיו שוכנים מקדם בבית דירה אחת עכ"ו וזה ידוע ומפורסם דבשהם כ' בע"ב כצני דיורים הם נמרצים ולוקחים מיס כמעט על חד תרי מו"מ ועוד כה שמנין הנפשות שהיה לבע"ה כ שהיה שוכן מקודם לבית דירה הנ"ל לוים קבועים תמיד מניהם כמה שפעם הם מתרבים ופעם הם מתמעטים כמו שכן הוא הדרך ככל הבע"ה כ ולכן אין לחוש לחרחוש נזה למנין הנפשות ויכולים בני החצר הגדו' לעכב מליתן מיס מאצלם לבני החצר הקט' כי אם לבית דירה אחת דיקא ולא לשאר השוכרים שנתוספו מחדש מאחר שהם רוצים עתה להקפיד בכך ולא כמ"ש מע' הרב הפו' נר"ו דגם כזה דלולינן בתר מנין הנפשות והרבים פשוטים ותל"מ וכלשו"ה לעניך' דמילתא כבר מלתנו תמורה דלויכא כזה דין חזקה לבני החצר הקט' כלל ויכולים בני החצר הגדו' לעכב מלתת מיס לשום ג' מהם כי אם עד שיכיון שטר ומיס כרוזה ע"ו וכנ"ל וזהו מ"ש מצודתנו לעכ"ד להלכה ולא למעשה ועם כי נטה תשורתו מני הדרך של מע' הרב הפו' מני"ר נר"ו עליון למעלה עכ"ו עהס"ר כי כך היה הדבה ז"ת וכו' ע"כ כתו דבריהם של מע' החכמים השלמים יצ"ו לאשר תת שמם לית הנודו לי ויהא"ל כיר"ת וקודם שישלחו לי השובתם הנו"ל כאשר נכון לעצות שלחו הם יצ"ו תת כ' הפס"ד שלי ושלהם הנו"ל לעני"הן ירושלים ת"ו להרב חמחבר בפי לחרן נר"ו והסכימה דעתו עמהם ווחת לאר דבר להם והנני מעתיק כל ד"ק כד"ו הכל"ע וחא"כ לקומה לי וחא"ו ובכה תשו' נתת והלבה רווחת לענ"ד תחי' ורחא ע"כ דברי מע' החכמים השלמים כולני תהלות יאר' הנו' יצ"ו וחא"כ לשומה עיני גם לכל דברי מע' הרב הנו' נר"ו לרחות היעמדו ד"ק עה"ד ועל הלחת בפי הנלע"ד המעט הוא ווחת היתה תשובת הרב

כפי לחרן נר"ו הערתך מקציקרי ממש וז"ל:

אמר הכותב יצ"ה ס"ט להיות שכבר נדפסה תשובת ס' כפי לחרן ז"ל בספרו הבחיר בבי לחרן ח"ב בח"מ סי' ה' כי כן יון לורך עוד להדפיס דב"ק עוד הפעם בספרי זה הקטן ומשם בס"ד ועם כי דיבר היתי קשות עד מאד היו דבריו כרמות רוחת וכנדולות ונפלאות כיצו"ש עב"ו לני הלל יוני מציכו על דבריו הקשים כלל וזה חפני להיות מן הנעלבים ויוש עולבים שומעים חרפתם ויוש מציכים זו כלבד לני חומר בפה מלא דהרב בפי לחרן ז"ל הנו' בתשו' זו שכתם דברי עצמו ממ"ש בהודעתו הנדפסת בסוף ס' שערי חשר ח"ב להגיון מהרר"ח קוכו ז"ל כיצו"ש ודי בהערה זו וזה תשובתי ע"ד הרב הנו' כמה שנוגע לענין דוקא וזו לא מידי וזה החלי וה' לחלהים ישוור לי ע"ד בכוד שמו לחמן כי"ר וז"ל:

הן כל רחתה עיני מ"ם מע' החכמים השלמים כולני תהלות ישראל וע"ו בתשובתם הנו"ל כריש לחמיר על מ"ם לני עני הפס"ד שלי הנו"ל והסיבו עלי וחלקו כדין בפי דעתם הרחבה והנה הלשונים יודע ועד בשחק נישן עלי דידי שלשו היה הדין עמהם כודאי הנמור כי הייתי חוור כי מסכרתי הרחשונה והייתי מודה להם ולא הייתי כום מלומר הדבר כי וטעיתי כהורחתי כי כן לדם לני ולתנחם ולדם עלול לטעות ושניות מי יכין ולפי' שכבר כתבתי כם"ד הנו' וזייתי מכטל דעתי נגד דעתם ושכח הוא לי ווחק חוכתי ולעשנה כמ"ש הנחון הרב חוט השני ז"ל בסי' סי' שדיין שטעה לפי' כתב כם"ד חייב לחזור ולהודות על הלמת יע"ש וכוחק וכוחק כתב הרב זקן לחרן ז"ל סי' ג' וז"ל ופשוטה לי דמכל הני הוא לי לחזור כי ולהודות על הלמת ותיתי לי לו הייתי מבין שלין הדין עמי לא הייתי עומד בסוד ישרים ולומר טעיתי ולשנה הרבה מלד ולא שכעיני ההמון היה פחיתות כעיני כל חכם לב כריש לי שהוא מעלה וחשיבות ולעפ"י שחכמי לבב נתמעטו כעוונות כוחר לני כיום לחד חכם מיו"ד לפים שכלים כמלמר הרב המורה לכל מה לעשה שלוני רוחה חוכה כדברי עכ"ל וע"ש:

אמנם לחכי הרוחה שלין בכל דכיוהם וע"ו כדלי לחלוק עלי בדין כלל וה"ן לי פה להשיב ע"ב ד"ת הסבו' נגתת לת כל ונוכחת כפי הנלע"ד המעט והמעיין יבחר ולוני לומר ח"ו קבלו דעתי דק כמ"ש דת"ש ז"ל בכלל מ"ו סי' כ' וע"ש וגם לני הלל לוני מוכרח לקבל דעתם לא לא נלע"ד ולעניו מעשה ועשו מה שלבש חפן כי הם רשויים ולא לני ולא כלתי עתה כי לא לשיבם כדבר הלבה שלדעתי לא כיוונו יפה בהוראה ולת לחסמ"ר הרחויה להם וכמו שלבאר בס"ד וזה החלי וה"ן יעזור לי:

תחילת דב"ק בחבו וז"ל והנה פתח דבריו יליר וכו' ולחתמ"ר וכו' ע"ב ולני לומר שלין זה הקדוק עלי כלל שהרי גם לבני ידעתי זה וכתבתי כעניותי כתר הבי שם וזה לשוני וגם שבתבו הב"ד וכו' והדב"מ וכו' דהת הפלוגי וכו' וא"ב מל"ל דגם מרן הבי ס"ל וכו' וכבל מ"ש הרב"ד והד"מ ז"ל וכמדובר ע"ב לשום שם הרי להדיח שבתבתי בן בבר גם לני בפי לתמר וה"ב מ"ש לני עני מ"ל דהק הממחוק דר עם הבעלים חו שניהם יחד משתמשים וכו' הוא היה דרך כלל וחא"ב הפרדתי החלוקו' לדעת הרב"ד והדב"מ ז"ל ובתבתי והגם וכו' כנו"ל כדרך כל הפוסי' ז"ל דבתבי' מדברי בבללות וחא"ב מפרידים החלוקות בפרטות כידוע ויהיה תחוה להרב מע"ה בפי' הנו"ל שבן עשה וכמ"ש הם עצמם יע"ו משמו בתוך דבריהם הנו' לקמן כיצו"ש וזה פשוט מלד ומה שהבחתי רלית מדברי הקמק"י ז"ל שהביא מרן ז"ל בב"י הוא להוכיח מוה דס"ל להקמק"י דדברי ק' והרמב"ם ודעימייהו לא בפי' הסוגיא לבד פליגי עליה דרשב"ם והריב"ם ז"ל אלא גם בהיבא דרשב"ם היינה מפירושו נמי פליגי וכמ"ש בן לני עני בפי' בתחי' דברי הנ"ל וכמו שבן בל הפוסי' ז"ל המדברים בפרט זה הוכיחו כמיטור מד' הקמק"י ז"ל הב"ל וכמו שירחה הרוחה והדברים פשוטים:

כתבו עוד ז"ל ועוד דמכין ריסי וכו' גם כזה וכן' ולפי זה יתיישב להכי וכו' ג"כ הרווחה ירחה אלא ניתנה ליאמר דחיוסי הלזו כלל וכ"ש אלא ניתנה ליכתב דודאי מדחזינן למרן ז"ל דהשמיט כשהט"ו לפי דינא דרשב"ס והרי"ף והטור ז"ל לגמרי וחזינן ליה תו' כפי' קמ"ו דפסק לפי עובדת דשבועי גוואי כפי' הרי"ף והרמב"ם ז"ל ה"כ ע"ל בהכרח דמשום הכבר הניח לנו כב"י סי' ק"ס דכרי הגמ"י הנז' משו"ה לא פסק כע"ש שם דינא דרשב"ס והשמיטו לגמרי ולא מצ"ל דמשו"ה כב"י דכרי הב"י ז"ל משום הכן דרכו וכו' ולא משום דהכי ס"ל כהב"י ז"ל דה"ל לחלוקי השמיט דינא דרשב"ס והרי"ף משה"ט לגמרי ולא ידעתי מה דמוה יערבו למ"ש מרן כב"י שם דכרי הרי"ף ז"ל דקאי כרשב"ס דתתס שאני המוכרח להניח דכרי הרי"ף ז"ל לתורות לנו הטור ז"ל פסק כחכמי הרי"ף ז"ל שזהו עיקר חיכוריו של מרן ב"י ז"ל הוא ע"ד רבינו תשור ז"ל ' ותו שהרי הניח בחתרונה דכרי הגמק"י ז"ל וחזינן כתר ליתנה כתרת כיהוב ותו דזה שכתבו הס וי"ו דכן דרכו של מרן ז"ל לתקן ס' הפוסק ז"ל וזהי סברת הכל"ה הנ"ל ז"ל כיו"ד סימן ל"ה וכבללויו וחולם הכתיב אחריו ז"ל חלקו עליו כזה ועיין יד מלאכי בכללי הש"ע חות"ד וכספרי הקטן כני יצחק סי' י"ו מ"ש כזה בהרוכה וע"ש וכבן ודאי דאין מקום לדבריהם הנ"ל בלל וכמבואר:

עוד כתבו וז"ל ומ"ש עוד וכו' ג"ז לאיזה הובחה בלל וכו' ע"כ ג"ז לא ניתן ליכתב בלל מלחר שבבר כתבתי כן גם אני כד"ה ויהגם וכו' בראיה דמייתי הרב מהרמ"ך וכו' וכן דאיתי למהרי"ן וכו' ומנם וכו' ע"כ לשונו יע"ש ז"ל מה בהו הם לעמדנו ולחדש דבר מעתה ומה שנתייעב עוד ממ"ש הרב נדך ומשפט כי"ו עי"ש מהרמ"ך ז"ל וז"ל ודין זה וכו' ע"כ אינו רואה כזה שום סייעתא להם בלל מלחר דבלאו"ה בבר הכחתי למהרי"ן ז"ל שב"כ ועב"ו כתבתי עליו שבבר הרב מ"מ ז"ל דחה הראיה הנז' בעו"ב ודעת וז"ל כ ממילא אין ראיה בלל מ-מרן ז"ל בפסק דין זה בנו ל וז"ל גם מד' הרב ע"ומ כי"ו אמינא ולמש' שאם היה יודה הוא כי"ו תבו' הרב מ"מ ז"ל הל"ל הוא הדי כיה מטעמי הכ"ל ופשוט ואגב אורחין יש לו לדקדק עכשו ע"ד הרב ע"ומ כי"ו הכ"ל שבתב שם וז"ל אין עוד טעם וכו' אין מהטעם שב' הסמ"ע וכו' ע"כ כאן טעמו וטעם הסמ"ע שוו כשיעור-ייהו ולפי"ז דהם טעמים הפוכים ממש וכמוכן ולא הול"ל הכי אין מהט' וכו' רק הול"ל הסך טעם הסמ"ע וכו' אלא דאגב ריהטיה לא דק כלשונה שפיר ובמוכן:

ומה שהשיגו עלי כמ"ש אני שבב"כ הרב מדך ומשפט כי"ו כד' מרן וכו' ודמו לזה אלא כ"כ כי אם לד' החולקים וכו' אין זה אלא דקדוקי עכשות ממש כיון שאני לא כתבתי כפי' הכי ס"ל להרב ע"ומ כי"ו כדעת מרן ז"ל כי אם כתבתי שב"כ הוא כי"ו כדעת מרן והעתקתי דבריו ר"ו ממש ח"כ איך הם מיגלויים עלי ח"ו שאני כתבתי הכי ס"ל להרב ע"ומ כי"ו ובאמת לא כתבתי כן בלל כי אם כתבתי שב"כ הרב ע"ומ כי"ו כד' מרן ולהורות מתכוונתי שב"כ המחברים כד'

מרן ולא יוברח מזה דהכי ס"ל להמחבר גופיה כד' מרן רק דמשבחן מי שב"כ כד' מרן יהיה לדעתו או לדעת שאר הפוסק' לא נחתינן להש בלל ובמבואר כ-בדרי הב"ל יע"ש ופשוט:

גם מה שהשיגו עלי דידי במ"ש לאני שבב"כ הרב מ"ו ז"ל בסי' ס"ח בדעת מרן ז"ל דיהמה כחכמתם יע"ו כתבו וז"ל והרווחה ירחה וכו' לזוני רווחה מקום להשגתם הלזו בלל מדרי טעמי תירוני חדה הבון הדרב ת"מ ז"ל העתיק וכיוב דברי הגמק"י למרן וכתבם ממרן ולא משם הגמק"י ע"מ דם"ל למר דמהבהיל מרן בב"י מ"ש הגמק"י ודהי דהכי ס"ל למרן גופיה משו"ה העתיקם וכיוב תותם למרן גופיה בלנו הוא עצמו למרם מדיוליה ז"ב מוכח שדברי הרב מ"מ ו"ל כולם הם עפי"ד מרן ז"ל וכדכתי' כעניותין ממש ותתי שניה הבון דכתריה דמר הרב מ"מ ז"ל קבלו עליהם הורחות הרמב"ם ימרן ז"ל ז"ב זי לגלו דקים ליה הכי כד' הרמב"ם ומרן ז"ל לא הוה פליג הוא ז"ל ע"ד מהרמ"ך ז"ל בדינו ומשו"ה כתבתי לזני עני שב"כ הרב מ"מ כד' מרן ז"ל והוא מוכרח ופשוט:

ומה שהחו עוד למ"ש לזני עני כדעת מור"ם ז"ל דגם הוא ז"ל ס"ל דפליגי מדב' כלי וי"ח וכו' והם לומרו דהא דכתב י"ח וכו' מצוה דעתיד לבתוב ת"ה שבדת מהר"מ דפליג על י"ח קמ"ל וכו' בכתוב כד"ק המעיין יראה דזזן מקום לדחויתם בלל דזי לומ"ל דס"ל לרמ"א ז"ל דלא פליגי מדב' כלי אלא דס"ל דהרשון כתתם להודיענו דבבל מודים בו ואין בו מק' בלל וכתר הכי הול"ל וי"ח וכו' דהוה מוקף על הזן הרשון המוסכם כ-רבו אל מרן ז"ל בכמה מקו' למינקט הכי כתבי' זין המוסכם מבל בסתם ואם יש עוד לזה חילוק זין על דינא קמ"ל מלזה נלון מביאו כתר הבי בלי וי"ח וכו' כיהוב ואלה תחזה במלי דקמן בסי' קמ"ו סי"ח וי"ב שב"כ יע"ש וצ"ב מה היה חסר המקרח אם היה מור"ם ז"ל בותב זין הרשון בסתם ואח"כ היה כותב וי"ח וכו' אל"ו דמצוה דס"ל לרמ"א ז"ל דפליגי הרי"ף והרמב"ם על דינא קמ"ל משו"ה הביאו בלי י"ח וכו' וברור ועיין כיד מלאכי בכללי הש"ב חות' ו' וצ"ע להרב דב"מ ז"ל ס"ל בי"ח סי' ל"ז הל"ו ריש ע"ד שהביאו גם למהריק"ש ז"ל דס"ל דפליגי יע"ש:

עוד השיגו עלי דידי עמ"ש ס"ו עני דמהרמ"ג ז"ל פליג ע"ד מהרמ"ך וכו' והם כתבו שזיגו בן בבל הב' כד"ק הגו' ואנבי הרווחה שזין כוונתם כי אם לדחות דברי בלאי יהיה החופן וכתר דידי קשולי דבוון דמהרמ"ג ז"ל פליג על מהרמ"ך ז"ל בדין מי שהחזיק להשתמש פעם אחת בשבוע לשטוח בגדי בכיסה בגג מבירו דמהרמ"ך ז"ל ס"ל דל"מ חזקתיה מאוס דבעי' שיחזיק תמיד בויס ובלילה ומהרמ"ג ז"ל פליג עליה וס"ל דחפי' בפ"ק בשבוע הויה חזקה ולא בעי' ביום ובלילה ה"ב מעולא ודאי דפליג נמ עליה דמהרמ"ך ז"ל גם בשאלתי דס"ל למהרמ"ך דבל דמשתמש יחד בע"ה עם המחזיק דל"מ תו חזקתיה ודאי דמהרמ"ג ס"ל דגם בבה"ג הויה חזקה כיון דס"ל למר דשויתה בגדים לחפי' פ"ק בשבוע היו חזקה הגם דבודאי גם בעל הגג משתמש ג"ב בשויתה בגדיו בלי

ס' כלל א"כ הא קמן דמהרמ"ג פליג על מהרמ"א ז"ל גם בדין זה והוא פשוט :

ומ"ש הם יצ"ו דכ"ד דמהרמ"ג לא היו משתמשי' ביחד ולכן לא דיבר בזה כלל וכו' נעלם מהם דברי הרב הכ"מ ז"ל בסי' ל"א הנז' דל"ז ע"ב שכתב וז"ל וכ"כ מהרמ"ג סימן ל"ה על נדון דמהרמ"א וכו' יע"ש הרי דהם נשאלו על נדון אחד ממש אלא דמוהרמ"ג ז"ל פשיט ליה דהוית חזקה אף דמשתמשים יחד ולא פקפק בזה כלל ומהרמ"א ז"ל ס"ל דגם מה"ט ל"מ חזקת המחזיק ולעולם מוכרח דמהרמ"ג ז"ל פליג עליה גם בהאי טעמא וכמדובר וכן ראיתי כעת להרב נח"בך ז"ל בח"א ח"מ סי' כ' שמתוך דברי הכנה"ג ז"ל הבין הוא ז"ל דמהרמ"ג פליג ע"ד מהרמ"א בדין זה שכ"כ בדס"ד ע"א וז"ל גם הרב המאסף הביא בשם מהרמ"ג שפסק דלא כהרמ"א ז"ל יע"ש עכ"ל :

ומ"ש עוד הם יצ"ו וז"ל ומש"ה הכנ"הג בהגהט"ו אות רי"ב וכו' ע"כ בנקל מצינן לדחויי להא והו"א דמש"ה סיים הרב הנזכיר באות רי"ב וכתב ועמ"ש באות רי"ג עכ"ל והרואה יראה כמ"ש באות רי"ג שאינו ענין לזה כלל ובהכרח צ"ל דט"ס הוא וצ"ל באות ר"ט דשם כתב דמהרמ"ג פליג וה"ה גם הכא בדין זה פליג וכמ"ש אני עני וכמוכן אמנם היותר נכון נלע"ד להגיה רי"ט במקום רי"ג דמ"ש באות רי"ב ורי"ט שייכי אהדדי וכמ"שיר' הרואה ועיין בזכו"ל סוף אות ן' יע"ש :

כתבו עוד וז"ל ומ"ש עוד שהרב עדב"י וכו' וכו' ע"כ אני תמיה עליהם טובא אטו לא ידעתי גם אני שזהו מח' גדולה בין הפוס' ז"ל ומוק' ארעא בחומ"ק וכו' ככל מ"ש הם יצ"ו והלא כה היו דברי בראשית מאמר וז"ל תשו' וכו' וסו"ד עלתה הסכמת גדו' האח' ז"ל דמידי פלוגתא לא נפקא ואוקי ארעא בחמ"ק וכו' וסו"ד הסכימו רבני האח' ז"ל דכיון דהוא פלוגתא דרבוותא אוקי ארעא בחת"ק כמבואר כ"ז בד"ק וכו' ע"כ לשונו בריש אמי"ר וא"כ מה באו לחדש דבר מינתה אשר לא ידעתיו גם אני ואמאי לא השגיחו יפה בהתכת דברי אשר כתבתי בתר הכי שבל כוונתי כמ"ש אני עני בז"הל והנם שכתבו הרב"ד וכו' וא"כ מנ"ל דגם מרן הכי ס"ל וכו' אמנם הא ודאי בורכא היא וכו' ע"כ כתבתי כ"ז להודיע ולהוודע שלא כאמר דדברי הרב"ד והדב"מז"ל הם מוסכמים מכל ולית מאן דפליג עלייהו ובכן נ"ל דגם מרן הכי ס"ל כמי דהא ודאי ליתא וכורכא היא כיון דחזינן דרבו החול' גם בדין זה וסברי דאף אם נשתמשו יחד עלתה חזקה למחזיק ע"ז כתבתי בעניותי מה שנלע"ד וז"ל א"כ כמנא דדברי הב"ד והדב"מ ז"ל אינם מוסכמים ודוקא לדעת וכו' לא כן לדעת שאר הפוס' החולקים הנ"ל וכיון וכו' ומש"ה השמיט וכו' א"כ וכו' דאל"כ לא הוה משתמיט מרן ז"ל מלאשמועי' דין זה בשה"ט וכו' וכו' ככל מ"ש בעניותי שם והיינו שכן נלע"ד פשוט שכן הוא דעת מרן דס"ל דפליגי גם בכק"ג דאל"כ לא הוה שתיק מלפסוק בהדיא דין זה ובכנ"ל ואין לומר בזה דמרן לא גילה דעתו בזה כמאן ס"ל והדרינן לפלוגתא דרבוותא הנ"ל ונאמר אוקי ארעא בחמ"ק ובכל שאר דינים דנעלמא אשר לא גילה לנו מרן ז"ל דעתו ז"ל בהם כמאן ס"ל ואמרי' בהו קי"ל ומוק' ארעא בחמ"ק דהא דקמן שנא ושנא מכל שאר דינים דעלמא שלא גילה מרן ז"ל בהם דעתו הר"נה כיון דהכא חזינן למרן בב"י סי' ק"ס שהזכיר לש' רשב"ס והרא"ש והטור ז"ל כפי' הסוגיא דשכוני גוואי וגם הביא בב"י דברי הנמק"י הנ"ל ובש"ע השמיט דינו דרשב"ס לגמרי ובסי' קמ"ו פסק האי עובדא דש"ס דשכוני גוואי ע"פי פי' הרי"ף והרמב"ס ז"ל א"כ מאין ולאין נאמר דבכה"ג דמשתמשי' יחד מודה מרן דל"מ חזקה כיון דבעיקר דינו דרשב"ס ס"ל דפליגי וגם הוא ז"ל פליג א"כ מהיכא תיתי לומר דבכה"ג מודה מרן דל"מ כיון דאין לו ראיה ושורש מן התלמוד ואם רבי לא שנאה רחייא מנ"ל וכי תימא דכי היכי דאמרי' הכי בדעת הרי"פ והרמב"ס ה"נ נימא בד' מרן ז"ל הא כמי ליתא דכיון דכל חילייהו דבת הסוברי' דס"ל דבכה"ג דמשתמשים יחד כ"ע מודו דל"מ חזקה הוא מכח דברי הרמב"ן ז"ל שהביא מהרימ"ט סי' כ"ט וכמ"ש הרב"ד והדב"מ ז"ל ובנז"ל א"כ כיון דמנ"ל דגם הרמב"ן לא דיבר כי אם בדירה יחד ולא בשימוש בחצר א"כ כיון דמרן לא הביא בב"י דברי הרמב"ן כלל רק הביא לנו דברי הנמק"י דוקא א"כ מנל"ן למימר דגם מרן מודה בכה"ג דלא עלתה חזקה למחזיק כי ע"כ אלה הגם שאיני כדאי להכריע מ"מ כבר כתב הרא"ש ז"ל בתשו' שהוא מקבל הכרעה גם מן הקטנים כנז"ל בריש אמי"ר וגם אני הקטן נלע"ד פשוט ומוכרח כדעת מרן דס"ל למר דגם בכה"ג פליגי הרי"ף והרמב"ס וס"ל דמהניא חזקה למחזיק וכמ"ש כ"ז בתשובתי הנ"ל וזהו דעתי קלה כמות שהיא ועתה ראיתי שכן הוא דעת הרב בני יצחק חנן ז"ל בתשו' סי' ד' שאחר שהביא סברת מהרמ"א ז"ל הנ"ל והק' עליו בכל מש"הק' עליו הרב עדב"י והמ"מ ז"ל ודחה דבריו בב' ידים דסוד"ק הביא לנו דברי מהרש"ך ומהרימ"ט הנ"ל בראייתו שהביא מד' הרמב"ן ז"ל ודחה דבריהם ז"ל מהלכה לגמרי והסכים לדינא דמהניא חזקה למחזיק הגם דגם הבע"הב היה משתמש עמו יעש"כ ולזה הסכים ג"כ הרב עולת שמואל ז"ל בסי' כ"ד הלכה למעשה דלא כמהרמ"א ומהרש"ך ומהרימ"ט ז"ל יעש"כ וגם אני הדל כן נלע"ד כדבריהם ז"ל ובעקבותם הלכתי וחלק לדין כן בכ"ד שכן נלע"ד כדעת מרן ז"ל מכל הני טעמי שכתבתי כבר ובנז"ל ותו דהנה אנכי עפר לא סמכתי על דעתי על טעם זה לחוד כי אם בצירוף כל הטעמים שכתבתי לבסוף ובהצמ"ס יחד העליתי בעניותי לזכות האלמנה בדינה כמ"ש אני עני להדיא הכי בתשו' הנז' בריש אמי"ר ובכלל העולה וכו' כיעו"ש וא"כ לא נשאר להם מקום לחלוק עלי ולדחות את דברי המנודקים לענ"ד ובמבואר וגדולה מזו עין רואה להרב הלק"ט ז"ל סי' קמ"א שכתב דדין הראוי להורקה שהכריע כד' היחיד ה"ה מצטרף עם היחיד לפטור את המוחזק יע"ש ולזה הסכים הגאון הרב ברכ"י ז"ל בח"מ סי' כ"ה אות י"ב וכן העלה מרן החבי"ב ז"ל בכנסת כל חי ח"ב סי' טו"ב יעש"כ וא"כ אם הכריע כד' הרבה פוס' דס"ל בוותיה כנגד שאר פוס' ז"ל הא ודאי דגם הרב המני"ר ז"ל בהגהתו לתשו' הלק"ט ז"ל הנז'

והרב

והרב מהרי׳ מ ז״ל דקיימי הכרכ״י ז״ל מידו בכה״ג
דכ״ד והדכרים פשוטים :

עו״כ וז״ל עו״כ וכו׳ אתה תחזה להכ״ח וכו׳
ע״כ גם כזה תמהני עליהם טובח כי אחי
כתבתי בפי׳ דלדעת הרבנים החולקים ליכא רחיה
מהכח דיש לחלק מדינה יחד לשומע יחד וכו׳ ומה
להם כי יפעבו לדחות תוחי מדברי הכ״ח ז״ל מר ניחו חזיל בשיטת
מהרש״ך ומהריומ״ט ז״ל ואני אמרתי לחלק לדעת
החולקים עליהם וכעת ילמר נגכרת קרמית
לחמהה וזה פשוט :

עוד כתבו וז״ל עו״כ וז״ל גם הרחיה וכו׳
ועהם ר׳ וכו׳ ע״כ ואינן תומר לחדכת
עמהם הס״ד כפ״ם דכוותי הגמור דחליבא דידהו
וכו׳ דמי מכריחנו לומר כן כד׳ מרן ז״ל כיון שלא
הכיח לנו דכרי הרמב״ן ז״ל אצר מהם הוכיח לדיוקו
מהריומ״ט ז״ל ואפי׳ היה מכיאם היינו וכו׳ לדחות
רחייתו ממנו כדכתי׳ כעניותין ואו כמ״ש הרב כני
יצחק חנן ז״ל כנו״ל ורחייתו מהרמ״ח ז״ל מדיוק
לשון הרמב״ם שכתב מקום מקוים כפר דאתא הרב
ע״מ ז״ל כדכרים של שעם ועיניהו הרואות לכמה
מהפוס׳ ז״ל שהקיפו לרשב״ם ודעימיה כחכיולות
של קונחות מכחב הלכות פסוקות ועם שתילפוס
עכ״פ שניהי דחיקי ניהו וכמה דוכתי כש״ם
אמרי׳ לשניהו דחיקי לא סמכינן ונם כפוס׳ אמרי׳
הכי כידוע ז״כ מי מכריחנו להעמים כן כדעת
מרן ז״ל דס״ל כרשב״ם ונם ס״ל כמהרש״ך ומהרש״ח
והריומ״ט ז״ל ונעתיך לסמוך ג״כ לדעתו לשניהו
דחיקי ולמה לא נאמ׳ דס״ל למרן כפל נדו׳ אחת ז״ל
דס״ל דפלוגי הרי״ף והר״מ עליה דר״ב ס״ם ודעי׳
מן הק׳ אל הק׳ וכמ״ש כבר כ״ו ויותר מזה שכן
נלע״ד פשוט כדעת מרן ז״ל דס״ל ככל הפוסקים
אחת׳ ז״ל דס״ל דלא כמהרש״ך ומהרש״ח ודעימיהו
וכמדוכר :

ומ״ש עוד וז״ל גם כזה לחמה״ר הכירו הס
דחוקים וכו׳ ע״כ לענד״ן דמ״ש כדעת
הרב ח״ו ז״ל הוא החמת והמדק ואין כפל ד״ק כפרט
זה אוס כדקי לדחות את דכרי הגו׳ כמ״שר המעיין
ויפפוט כמדק :

גם מה שדחו עוד לפניפים שהכאתי מתי׳ הרב
מהרש״ל והרב ת״ח ז״ל אין מקום לדחיותם
כלל מלחר שאני עצמי כתבתים לפנים מיהת
ומכואר כדכרי הגו׳ להדיח וכפי׳ לחמר כיצו״ם
וה״כ אל״ל כזה כלל :

גם כל מ״ש הס וכ״ו לדחות מ״ש לפנים סכרת
הכנסת הגדולה ז״ל דס״ל דהמחזיק אוס
המוחזק וכו׳ הכל כתב״ל אין לו מקום כלל מלחר
שכבר ידעתי והכאתי גם אני דכרי מהרש״ך והרב״מ
ז״ל שדחו דכרי מהרש״ך ז״ל שגם חייב מהכ״ה
ז״ל וק״ל גם הרב לב מכין ז״ל שדחה דכרי מהרש״ך
ג״כ ליתיו למניינך דהדייקו כיון דעב״פ לפנים
מיהת אוס חוזק לנשטרותי סכרת הכב״ה הנ דהמה״ם
יפה ז״ל נב״ד וכבל מ״ש אני עני וזלת לפנים להדיח
ומניח לו אזוב ולקחין כעו״ה לכתוב עוד כס׳
מהרש״ל ז״ל ומשם כחר״ה :

כתבו עוד וז״ל עוד כה היותר ק׳ וכו׳ וכיוצ
ע״כ ואין חלות לדכריהם כלל מלחר

דהרב משכה״ר ז״ל על עיכודת דכ״ד דהחזיקו כני
המכוי להשליך וכליהם כנד כוחל לחד מהם שהוא
כרור דדידיה הוא והוא משליך נ״כ וכליו עם וע״ז
הכיח פלוגתת דהרי״ף ורשב״ם הנו׳ וע״ז לחייתי לן
סכרת מהרש״ל ז״ל הנו׳ ת״כ ודקי הגמור דלא ס״ל
לחלק כהכי כלל דאי הוה ס״ל לחלק כן מאי רחייה
מייתי מס׳ מהרש״ל ז״ל הנו׳ הו״ל לאתויי ס׳
הכב״הג ז״ל שכב״י אות ח״י דוקא אלא״ו ס״ל למר
רס׳ מהרש״ל ניחא ליאמר נם כב״הג דכ״ד והדכרי׳
כרוריס :

ומה שהוסיפו להק׳ ע״ד הרב כפי אחרון נר״ו
כבר הוא עלמו הסיב על דכריה׳ וכשנגיע
לדכריו כעז״ה נחכים לעמוד ע״ד שניהם לרחות
דכרי מי מהם יעמוד ומשם כאר״ה :

עוד כתבו וז״ל ונם מ״ם מרן ז״ל כתשו׳ אבק״ר
הנ״ל דאינן טענינן לעוקה וכו׳ הייט וכו׳
ע״כ הנה אמת כי אנכי עפר ואפר אחר שמעתי
הפס״ד שלי הנ״ל ליהם שו״ר למרן ז״ל כאבק״ר סי׳
ק״ך הנו׳ שהזכיהו הס יע״ש פה והעתקתי ממנה
קור״ק בנייר קטן ושלחתיה ליהם לעיין כה כי לעב״ד
מתשו׳ מרן הנו׳ ממנה ים החיה גדו׳ לנ״ד ולא
הרחכתי להם הדיבור כבתבי הנו׳ לופן הרחיה
שיוצא מדק׳ לנ״ד והן עתה מדכריהם ניכר בחוש
שלא ידעו להכין עומק הרחיה היוצא לנ״ד מתשו׳
מרן הלזו ולפקע״ד מתשו׳ וזאת דמרן ז״ל נפק״ל
שפיר דמרן ז״ל פליג על מהרמ״ח ומהרש״ך
ומהריומ״ט ז״ל כמאי דס״ל דאם היו משתמשים יחד
ה׳מחזיק עם הכב״הב ל״מ חזקה למחזיק הנה ודאי
דמרן ז״ל פליג עלייהו כתשו׳ וזאת דאי אינא דאמינא
ס״ל למרן כוותייהו ק״כ הו״ל לדחות לרחוק המחזיק
מחזקתו הנו׳ כיון שהם שכניס יחד כחנר אחד הוא
ומעתון שכנו ק״כ הנם דניחא שנם כעל כיתו
הרשעון ג״כ היה עושה מלאכה זו ולא מיחו כידו
דשכניס וכו׳ עכ״ו הול״ל דל״מ חזקתו הנו׳ כיון
דמל״ל דמשום ששניהם היו משתמשים יחד כחנר
אחד הוא ושכני מצו״ה לא הקפידו עליו למחות
כידו הנם ששכנו לא היה עושה כחנר אותה המלאכה
עצמה ממש על רחובן לא יכנר דהיה נם הוא
משתמש היזק שימוש כחנרו ומה נם דאפי׳ כהעברת
דרך לכד שני לב׳ רשב״ם ודעימיה וכמ״ש מהריומ״ט
ז״ל כח״מ סי׳ ל״ל יע״ש וק״כ לומה לו למרן ז״ל
כתשו׳ זו לנדד מדרים ול״ל כחזקת רחובן הנו׳ אי
הוי חזקה אים עומה טענה אי חזקה שאין ע״ט
ולהחייך להודיענו הדין כב׳ המדרים הנו׳ תפ״ל
דכלהו״ה חזקת רחובן כתשמים החנר הנו׳ לא הוי
כלל כיון דשני השכניס היו משתמשים יחד כחנר
אחד כל אחד מהם כרשותו היה משתמש ועובר דרך
תמיד כחנרו וכ״ש נדו׳ הפוס׳ ז״ל הכ״ל דקל״ה אלא
ודאי מדלא כתבים מרן ז״ל כזה כב״ד כלל מוכח להדיח
דלא שמיע ליה כלו׳ לא ס״ל כוותייהו נם כהא ורב
אחא הוא ז״ל ופליג עליהו וכמדוכר :

ולפי״ז אנכי לא ידעתי דחייהם פה שהחו ואמרו
להיכא דהיה מתשו׳ מרן וז״ל טוענין
לעוקה דשלחי כדון מרן מעוה דמחחר שהם שכניס
כחנר וכו׳ דהכא מכח חזקה הוא דר ומוחק כחנר
הוא וכו׳ וכדי אלא להוציאו מחזקתו וכו׳ דלפי
שיטתם דמרן יוזל כשיטת מהרמ״ח ומהרש״ך
ומהריומ״ט

ומהרי״ט דכל דמשתמשים יחד כחצר ליח ליה חזקה
ס״כ מלי חזקה חיח ליה לעושה מלאכה זו כחצר
כדי לומר דכיון דהכא מכח חזקה הוא דר ומוחזק
כחצר וכו׳ אתמהה טובא כיון דהעביד׳ דדיכא לא
מהניא חזקתו כלל לדעת נרו׳ הפוס׳ הכו׳ וזקו
ממש מ״ם הרמב״ן ז״ל כחי׳ כקושייתו הכ׳ ע״ד
רשב״ם דאין חזקה למי שדר עם הבעלים ולדעתם
ול״ו דירה ושימוש חד דיכא חיח להו וא״כ לי מרן
כמי ס״ל הכי סדרכא הול״ל דל״מ חזקת דאוכן כלל
מהאי טעמא כיון דודאי גם שמעון שכנו היה
משתמש ג״כ בחצרו חזק שימוש וכפרט מדרך כל
רגל שהיה עובר ושב לתוך חצרו וחדריו ועדיף
מהיות דשכוני גוואי ומאי חזקה חיח ליה
כדי לשעון כעדו שלא להוציאו ממנה כיחופן שלשב״ד
כל הכריסה כזה הם תמוהים עד מאד ולא ניתנו
ליכתב כלל וכיון לדין כעת שמעו׳ מרן ז״ל הלזו
נתכאר להדיא דמרן ז״ל תלה הוא ופלוג ע״ד הפוס׳
הכו׳ דס״ל דכל דמשתמשים יחד עם המחזיק ל״מ
חזקתיה דמחזיק ומרן ס״ל כשאר הפוס׳ ז״ל דפלוגי
כזה ומשו״ה לא חתי עלה מרן ז״ל לכטל חזקת דאוכן
מט׳ הכו׳ ומיהא לכ״ד יש לומר להון כן כמרן ז״ל דלא
מכטלינן חזקת כני החצר הקט׳ מט׳ הכו׳ שלא
שדרכא דייניגן דמהניא חזקתייהו כדס״ל למרן ז״ל
ודביומיה וכמדוכר :

ועוד אכא למילף מתשו׳ מרן ז״ל הלזו דכי היכי
דכב״ד דמרן ז״ל בכלל הנזקין דרשונן הוא
היזק עצן וכבנסים דהכי נזקין ליח כהו חזקה כלל
ואפי״ה ס״ל למרן ז״ל דטעמין לנזקא וכו׳ כ״כ כד״ק
ר״ם והוא הטעם כב״ד דטעמינן לנזקא המחזיק
וכי היכי דכב״ד דמרן ז״ל שני הבנים הוו לזקחים
כמכותר כתשו׳ מרן ז״ל הכו׳ להדיא הם״כ כב״ד דהם
שני לזקחים וטעמינן לנזקא המחזיק כנגד הלזקא
המערער כנגדו ווהו ממש כס׳ מהר״ם הלוי ז״ל
כחי׳ הכו׳ דכלזקא כנגד לזקא אחי׳ דשב״ם מודה
כמ״ש כעניותי דק׳ וזאת לפניט תאר״ם :

ומה שרצו הם יל״ו לדחות דכרי מרן שכתשו׳ וזאת
מכח דקא מדמו הם יל״ו לאי דיכא
דמשתמש כחצר מכירו לדכרים העשויים להשחל
ולהשכיר דס״ל למרן נופיה כש״ע סי׳ קל״ג דמפקינן
גם מיתמי ולא טעמינן להו יהם״כ הכא כ״כ כד״ק
לדכר חזק יש לאחו הנדיקים דלא דמו להדדי כלל ולא
קרב זא״ו אחי׳ כעובלא לדבא דשלמי חזקת קרקע
ממטלטלים כידוע ותו דאחי׳ הרב כ״ח ז״ל דפסק
כרשב״ם ודעימיה ס״ל למר כהדיא כתשו׳ סי׳ ז׳
וכב״ח סי׳ ק״ם סע״ו דכחצר קאחי לישבי ולא עכידי
לאושולי אלו לאוגוריה כיע״ש וכל דכוותי׳ הלא׳ ז״ל
דפלוגי כדין מהרמ״ח ומהרש״ך ז״ל וס״ל דגם
כמשתמשים יחד המחזיק עם הבעלים מהניא חזקה
למחזיק מובהק דהכי ס״ל דלא דמו הני תשמישי
דחצר לדכרים העשויים להשחל ולהשכיר וכמובן
וכפשי ממילא כדאמו דכריהם וכ״ו נ״ב כמ״ש עוד
דלא שכיחין דכרי מרן דהיכא כפשיטות כשה״ט
להלכה מקמי דכריו שכתשו׳ וכו׳ ע״ב ותמהני טובא
איך מלחש לכתוב לכתוב כזאת על מרן ז״ל דסותר
עצמו ח״ו מש״ע לחשו׳ ודאו דכריו שכתשו׳ הם כי
לא להזכיר כי רב המרחק כיניהם וזה פשוט :

ומ״ש עוד שדכרי מרן ז״ל כתשו׳ הנו׳ לוקח

מכותרים כפי׳ ליתא כלל דחדרכא ד״ק ז״ל
מכותרים יפה ואין לך כיאור ותך מזה דקרי כחייל
דטעמינן לנזקא וכו׳ ומה הי״ל לכאר יותר מזה :

ומה שהקשו על מרן הלחם ז״ל והם יל״ו ממשכו
לחריהם דלא טעמינן לזורע ולנזקא מידי
דלא הוה מהימן המורים והמוכר שלהם כלא עדיף
וליזה והם יל״ו הלריכו כזה לענד״ן דלק״מ דשלמי
נדון מרן דתרוויהו לזקחים הוו ומשו״ה כתב מרן
דטעמינן לנזקא הכא כטעמת חזקה להחזיקו כחזקתו
כיון דגם המערער שכנגדו לזקא הוי וע״כ ל״ל
דלא טעמינן לזורע ולנזקא היכא דגם המורים
והמוכר לא הוו מהימני כטעמתייהו כלתי ליזה
אינו אלא לנזקא זורע כנגד הכעלים הרשזונים
עצמם המערערים כנגדם כרם כנגד לזקא שכמוהו
דלא ידע כבירור דלא קנה שכנגדו מכעלים
הרשזונים טעמינן לזורע ולנזקא הכא מכח חזקה
כנגד הזורע ולזקא שכנגדו והם הם דכרי הרב
מהר״ם הלוי ז״ל ממש וכזה ניח לעכ״ד מה שהק׳ על
מהרש״ל הרב״ד והרב״ע ומהרי״ק ז״ל כמשמ״ש
ז״ל שהכיאו הם יל״ו כד״ק וע״פי הלמור לק׳מ
עליה ודכרי מהרש״ל ומרן ז״ל כתשו׳ זו לדקו יחדיו
ואין כהם נפק״ר מהדין הנו״ל כלל כלע״ד כיאור :

עוד כתכו וז״ל ומה גם שהם אינו מפרשים דכרי
מרן וכו׳ ל״כ יועל וכו׳ ע״כ הנה מלי
דמספק״ל כדכרי מרן ז״ל הם חזרים דכריו גם על
היזק עצן וכו׳ לדידי פשיטא לי טובא דדוקא על
היזק עצן והכבנסים ויובנים קלי מרן ז״ל דהכי תרי
מזקי ליח להו חזקה כלל שכן מכותרים דכרי מרן ז״ל
כתשו׳ זו דקלי עלויהו דוקא ווה פשוט כלתי ס׳
תלמי כלל :

ומ״ש הם יל״ו דל״כ יובן שהכריחו הם נגד הסם׳
דלא יתפוד וכו׳ כלע״ד דלק״מ כלל דהנה
לאת דכ״כ מהריב״ל כח״ג סי׳ ג״ל והכיא ריח
מסוגיא זו דלא יתפוד דכקוטרת נופיה דליח כיה
חזקה אין טועמין לנזקא וכו׳ יע״ש וכ״כ משמו מרכ
מק״כך והרב נדיב לב ז״ל ופ״ת ז״ל מ״מ ואח מניחו
להר״ם כח ז״ל כתולדות אדם סי׳ מ׳ שהכיא לס׳
הזולא כל״ד דהכי ס״ל למר דשע״ג דהלכ לא היה
נאמן כלתי ריאוה מ״מ ליתמי טעמינן וחילוה דמר
מלותא סוגיא ד״ם חזקת עצמה דלאמרי׳ אם אח על
לחחין להכיא ריאוה לאת דהרשב״א ז״ל הלא מלוג
עליה ודאה ריאוהו הכו׳ וע״ש וכבר הביא ד״ק הרב
כל״הנ ז״ל כח״מ מ״כ סי׳ ק״ח הגהט״ו אות נ׳ וע״ש
וכן תראה למהרש״ך ז״ל כח״כ סי׳ קפ״ג שהכיא
דכרי מהריב״ל הנו׳ וכתב עליו שהיא דין מחודש
ונראה לעמוד עליו דהרי הכבל נוגע טעמינן לזורע
לפי שהמוכר היה ניכר לכיר דכריו כעדים מ״מ וכו׳
עכ״ל וע״ש והכי חזינא למהרש״ם ז״ל כח״מ סי׳
רכ״ם דס״ל להדיא דטועמין לנזקא גם כמודי
דהמוכר היה ניכר ריאוה לטעמתו כיע״ש והגם
דמהרש״ג ז״ל כסי׳ ט״ל תמה עליו ועי״ש עכ״ל
מידי סכריתו לא יפלתו ומ״ש הרב גד״ל ז״ל כיח״ש
ע״ש כיאוש תשו׳ מהרש״ם הנו׳ ועי״ש עוד כי
כלחת דכריו נכונים מ״מ הרב מהרש״ג וש״פ ז״ל
לא הכינו כן כדכרי מהרש״ם הנ״ל ונם ריאוהו
לקרב מ״מ ז״ל כסי׳ ס״ח סב״ב וז״ל והשכחן כנדו׳
מזו דטעמינן לנזקא כמי שהחזיק נרועים

כקוטרת וכ"ה דלא"ג דלאו חוקתם עולה מ"מ
טעונין לנוקב דשמא כעלים הרחשונים מכרו אי
נתנו כעבדים וקנין כמ"ש מהרשד"ם ומהרש"ך ח"כ
סי' קפ"ג וכו' אלמא דלאו כמוקין נדולים בל
שנחקע שם כעלים ותמה כלו לרשות לאחרת
טעונין לנוקב מכר ומתנה כעבדים וקנין לנקב ידי
כל הדעות וכו' עכ"ל ויע"ש הרי להדיא דהכיא
כפשיטות ממהרשד"ם ומהרש"ך דהכי ס"ל וכודאי
דלא הוה היה מתכוין לתשו' מהרשד"ם דסי' רכ"ט
הנ' ופסק כוותייהו הוה ז"ל כנ"ל ולא כ"ש לא נפלאת
הוא ולא ראוקה הסברת לומר דמרן נמי מזיל
בשיטת מהרשד"ם ומהרש"ך הנ"ל ועינינו הרואות
דמהרש"ך ז"ל עם שעיניו ראו למהריב"ל ז"ל שהכיא
ראיה מקונים זאת הלא יפסור ועכ"ז לא חש לה
מר וכתב אזהו דין מחודש כני"ל ומ"כ מוכרח ס"ל
למר הליכא ראיה מקונים זאת הלא יפסור ויש לו
לדחותה ולא חש לו' הדחייה מרוב פשיטותה אפלו
וכבר ראיתי להרב משנת ר' אליעזר די טולידו ז"ל
בח"ח סי' נ"כ דקב"כ ע"ח שדחה שפיר לדחיית
מהריב"ל הלזו מהאי קונים ד"ס לא יפסור דליכא
ראיה כלל ותמה ע"ד מהריב"ל הנ' שהכיא ראיה
הנ' וגם תמה ע"ד מהרמ"ט שהק' ע"ד מהרש"ך
הנ' ועכ"ס ושעמו ועמוקו עמו מד"ן ועכ"ס והכי
חזינן להסמ"ע ז"ל בסי' קכ"ח סקכ"ו עמ"ש מרן
שם שטוענין לנוקב לומר דאזון עשאו כרשות כתב
ע"ז וז"ל בפריסה כתבתי דה"ה בנורן וכורסקי וכל
הני דלעיל אלא משום דהאי דינא דמתני' שם וכו'
מ"ה כתבו הטור ונמ"ח ג"כ האי דינא עכ"ל ויע"ש
והכיאו הכ' סי' הנ' הנהט"ו אות כ"ט כפשט
כלשי חולק כלל ויע"ש דמי דס"ל להסמ"ע נמי דנס
נזקי הנופל הלוק בהו חזקה עכ"ז טוענין לנוקב
ודנס הטור ומרן ז"ל ס"ל הכי נמי כמכואר כד"ק
וכנ"ל והנס דחזינן להרב ט"ז ז"ל שם דחלק על
הסמ"ע כדין זה ותמה עליו מסוניות לא יפסור הנ'
יע"ש מ"מ כיוד דהרב ט"ז חזיל כשיטת מהריב"ל
ומהריט"ט ז"ל והביאיהו והסמ"ע חזיל כשיטת
מהרש"ם ומהרש"ך וכעיומיהו דס"ל דטוענין
ליורש ולוקח אפי' שהיו מריחים המורים והמוכר
ראוי כעבדים להריחם והנס דימת דמהרש"ם
ומהרש"ך ז"ל תכרו לנוזיהו כתבו אחרות דהתם
חולי כשיטת מהריב"ל ז"ל וכמ"ש הרב נד"ל ז"ל שם
יע"ש מ"מ מלי חזית דסמכת אשאר תבו' ולא אהני
אבו' הנ' ואי לא חזינן להרב מ"מ ז"ל דסמך
אהני אבו' דמהרש"ם ומהרש"ך הנ' דוקא וכנ"ל
וא"כ אנכי לא ידעתי מה כל אחדדה הזאת אשר
אחריהו הס יע"ו על מרן ז"ל ומלאם לכם לומר
עליו אדכריו הס נגד הסמ' דלא יפסור ס"ל כוותיה
דמניה לו חכירים מקשיבים לקולו דס"ל כוותיה
דטוענין ליורש ולוקח אפי' דהיה ניד מוריחו
והמוכר לעבדים ורחיה כנ"ל ואם מפני שהוק להס
מהריב"ל דחייתו הרב מהריב"ל ז"ל מכו' דלא יפסור
כנ' אחמיה טובא דהלא הס עצמם כתבו לעיל
מזה דלא מפני שם קו' ע"ד לחזק פסק נדחה
דבריו וסברתו דכל קו' ו"ל תירון וכו' כיצו"ם ואיך
עתה לחזק נופייהו דהו דברי מרן ז"ל שבאבו'
הנ"ל מכח הקו' הנ' והוא פלא ונעלם מהם נ"כ
דברי הרב משנת ר' אליעזר ז"ל דכתי' ע"כ הנ'
שכבר דחק שפיר הרחיה הנ' כטוט"ו כיצו"ם וכנ"ל
ומה גם דלפי' הנאון הרב מהרד"ח ז"ל בנדיב לב
סי' ז"ך שנקחויינו הס יע"ו מד"ק שם חז נא ליה
לחזו נופיה שם כסי' ט"ו דז"ך ע"כ שעמד שם ע"ד
הרב פרמ"ח ז"ל בח"ל סי' ס"ט שהק' כזאת ע"ד
מהרשד"ם ז"ל שכתבו' רכ"ז דס"ל להם למהרשד"ם
דטוענין ליורש ולנוקב לפי' דלא היה לו המוכר
קיום הצריכו להכיח עדים ורחיה ותמה עליו הרב
פרמ"ח ז"ל דלא לזו לא היה נאמן אם לא בעדים
ורחיה שוב לא טוענין גם לב"ך וכמ"ש הפוס' וכו'
וע"ז כתב עליו הרב נד"ל ז"ל שם וז"ל לא ראחמ"ר לא
לחוריית דמהריב"ל שב"כ לא כתב הכי אלא בחזקת
קוטרת וכתי' דל"מ כהו חזקה כטוענה אם לא בעדים
לא לטענין טענת מכר בב"מ ונרנם וכו' הנה
מבואר מד' מהריב"ל דקאי כד' הנ"מ כתב דלפי'
מאי דכיצי לכדורי המוכר בעדים טוענין לנוקב
וכן מתבאר מד' מהרש"ך ח"ח סי' ל"ז ונס בח"כ
סי' קפ"ג כתב ע"ד מהריב"ל דהוא דין מחודש נס
מדברי מהרימ"ט וכו' עכ"ל ויע"ש הרי דהרב נד"ל
ז"ל נופיה הסבימה דעתו הרחבה פה בסי' ט"ו
דמהרש"ך ומהרימ"ט בכמה תשו' ס"ל דלא
כמהריב"ל ז"ל וכנ"ל לחיבת דמה שיפת לחלק כד'
מהריב"ל ז"ל דהוקת קוטרת וכ"ה הוא דס"ל הכי
לבל בעלמא ס"ל דטוענין ליורש ולנוקב לפי' שלא
היה נאמן המוכר אי המורים לא לא בעדים ורחיה
כנ"ל לענ"ד לא זכיתי להכינו כלל דבל היכא
דה"ו וכר אי המורים לא היה נאמן בטענה לבד אם
לא בעדים ורחיה ת"כ הוא נ"ל קוטרת וכ"ה ולא
טוענין ליורש ולנוקב כיון שאבינהם לא היה נאמן
בלאי עדים ורחיה ומה כין ז"ל ומה שהוכיח מסי"ד
מהריב"ל דקאי כד' הנ"ח כתב לפי' מה דכעי
לכדורי המוכר כעדים טוענין לנוקב אנכי לא
ידעתי מה הכין כדברי מהריב"ל שכתב ע"ד הנ"ח
וז"ל דהמעיין ירחק דחזינו ענין לכ"ד ואינו חולק
עכ"ל דהכריו אלו בחו כש' החתום וכמה דיוק
נשתפכו כד' הפוס' ז"ל להכין כוונת ד"ק הנ"ל וכל
אחד לדרכו פנה כמ"ש הלא כספרתם
ולקמן כס"ד אכאר מה שנלע"ד ככוונת ד"ק ומעם
כאר"ה אוך שיהיה עכ"פ נקוט מיהת דס"ל למר
הכא כפשיטות דדעת מהרש"ך ומהרימ"ט הוא דלא
כמהריב"ל ז"ל ובזה ניחא ליה נמי תשו' מהרשד"ם
דסי' רכ"ז הכ"ל וכמכואר ח"כ אינו רחוק הדכר לומר
דמרן ז"ל נמי הכי ס"ל למר דטוענין ליורש ולנוקב
לפי' דהוה כעי המוכר או המורים עדים ורחיה
לפי' כקוטרת כנ"ד מרן ז"ל ודלא כמהריב"ל
ודעימיה וכמדוכר:

ובפרט למש"ל דמרן ז"ל מיירי כנ"ד דשני
השכנים לוקחים הוו וכתב היה ס"ל
למר"ן ז"ל דטוענין לנוקח הכא כתב חזקה כיון
שיש עדים שגם כיצו הרחזון היה עושה מלאכה זו
כחנר ולא מיחו כידו השכנים ואח"כ קנה הוא או
ירש ועשה מלאכה זו עצמה חזן טוענין ליה שמא
כעל כיצו הרחזון קנה מיד שכניו שמחלו לו כיון
שלוקח שכנדו הכא למוכנו עכשיו אינו יכול
לטעון עליו טענת כריח שלא קנה כעל כיצו
הרחזון אל שכנו מיד שכניו שמחלו לו כיון דאינו
יודע כבירור אם היה כן או לא תשו"ה ס"ל למרן
כתבו'

כתצו' וזאת דטוענין לעוקה בכה"ג ומאי דמייתי דמיה מרן מפ' לא יחפור הוא על עיקר דהאי דינא דקי"ל טוענין לעוקה וכו' ע"ז כתב כדמיתא בפ' לא יחפור ומיניה נפיק לכ"ד וכהכי פ"ס דמרן ז"ל תהי כרוב הפוס' ז"ל דס"ל דלא טוענין ליורש ולעוקה אלא מלתא דהוה מהימן המוכר או המורים כטוענת בלתי עדים ורחיה כנ"ל דלפי המור גם מרן ז"ל הכי ס"ל ושאני התם דכ"ד דתרי לוקחים ניהו וכבה"ג ס"ל למרן דטוענין לעוקה המחזיק כנגד הלוקח המערער כיון שיש עדים שגם בעל כיתו הראשון היה עושה מלאכה זו בפני שכנגו שהם בעלי כיתו של הלוקח המערער וה"ט כנ"ל והוא ממש כדס"ל להרב מהר"ם הלוי ז"ל דבלוקח גבי לוקח תפי' דשב"ס מודה וכנו"ל ובהכי פ"ם הכל ול"ק תו עליה דמרן ז"ל ול"מ וכמבואר:

ואתה תחזה להרב בני יצחק חנן ז"ל כתצו' ס"ד שעמד על כ"ה דהוו יורש לגבי יורש ולוקח לגבי לוקח מי טוענין לרחוקן המחזיק שבעל החורבה לקח תשמישים אלו ממורים שמעון כיון שהחזיק שני חזקה או לא ותחי' כתב שלכאורה היה דינא כמתי שנוי בין הרב העיטור והרשב"ד ז"ל שהביא העור בפי' ק"ח ושוב כתב וז"ל אמנם נלע"ד דבב"ד כ"ע מודו דטוענין ואפי' בע"הע יודה דע"כ לק' בע"הע ז"ל לגלא התם דאלימא בתא דשטרא וחזקה דלא פריע מאוס שטרך בידי מ"כ וכו' אמנם בב"ד דבעל החורבה החזיק בבר בתשמישים אלו מ"כ גדולה חזקה וטוענין דודאי קנאם בעל החורבה מדלא מוחה בו מורים שמעון וזה ניחא וכו' וא"כ בנד"ן דהחזקה אשר החזיק בעל החורבה מסויע לראובן ודאי דב"ע מודו דטוע"ל לא שהוא לחוב ליורשי אחריני וכו' עב"ל ועפ"כ יה"ר והוא הטעם בב"ד דמרן ז"ל בתצו' הנו' דגם בעל כיתו הראשון היה משתמש במלאכה זו הגם דמיירי בקוטרא דלית ביה חזקה עכ"פ השימוש עמו שהיה משתמש בעל כיתו של ראובן במלאכה זו מסייע ליה לראובן הלוקח בכה"ג ס"ל למרן ז"ל דטוענין ליה כנגד הלוקח שבנגדו וה"ה וכמובן והדברים ברורים:

עוד כתבו ז"ל ואעיקרא בב"ד מאחר דהיורשים ולוקחים עומדים בחזן ממש וכו' ע"כ והרואה יראה דל"ד הא דב"ד למ"ש הבה"ג בפי' קמ"ו שהביאו הס יפ"ו בלא התם הבא מבחזן רוצה להחזיק בביתו של מביאו לגמרי בטענה שהוא שלו שקנאו מפ' בזה ודאי ל"מ טענתיה בלא בב"ע לא כן בב"ד שאלו העומדים בחזן הבתים בטענת חזקה חיוס רוצים להחזיק בבית ובחצר לגמרי ולהוציאם ממנו רק רצונם ליטול ולהניחם בחזקת לשחוב מיס מאלם כמנהגם מלו ומקדם וחול"מ וכבי הא לאו להוציא מיקרי בלא תלא לאוקומי ממש הוי דמה בחו להוציא הלא הם רוצים ליטול ולעמוד בחזקתם לשחוב מיס דוקא והא ודאי בה"ג לאו להוציא הוי בלא:

ובזה ממילא נדחה נמי מ"ש עוד הס יפ"ו וז"ל וגם דברי מרן וכו' נוכל לומר וכו' ע"כ ועפי המור ליתא בלא התחת יורה דהכו דהא ד"ב ל"מ להוציא בלא רק לאוקומי הוי דוקא וכמור וכהין תוינא להרב בני יצחק חנן ז"ל בפי' ד' הנו' שב"כ בב"ד דלאוקומי מיקרי ולא להוציא כיון שבבר החזיק בתשמישי החצר הוא ובעל כיתו שנים רבות ב"כ מוק' להו לאוקמתייהו וכו' ובהכי תדין ויתיב תצו' הרשב"ם בתי' שהביא הוא ז"ל יע"ש ובד"ן דכוותייהו ממש כיון דבעלים הראשוני ממש עד זה החצר הק' ובל הלוקחי' הבאים אחריהם עד היום הזה הוחזקו לשתוב מיס מזה החצר הגדו' ב"כ מוק' להו לאוקמתייהו ולא הוי להוציא בלל וכמדובר וזה ברור:

ועוד דתפי' יהיבנא להו בל דלעייהו דב"ד מיקרי להוציא ממש משב"כ התמת לעב"ד וכנז"ל מ"מ עבל"ל למרן ז"ל בתצו' וז דטוענין ליורש ולוקח תפי' להוציא שהרי קי"ל בל היזק מבורר להוציא מיקרי והניזק הוא המוחזק וכמ"ש הרב בב"י חנן ז"ל שם ומרן החבי"ב ז"ל בתצו' בע"ח מ"מ סי' ל"ח התריך בזה וב"ב שתר הפוס' ז"ל ע"ש הלא בפ' וא"ב הכי ס"ל למרן ז"ל בתצו' זו דתין הניזק יבול למונעו מאוס דטוענין והו' אם לא שנאמר דס"ל למרן דטוענין להו לאף להוציא וכדס"ל להריב"ם בפי' רי"ף במ"ם בשמו מהרשד"ם בח"מ סי' רס"ח והבבי"הג בפי' ק"ח אות מ"ד ובפי' קמ"ו אות מ"ג והבי ס"ל נמי למהר"י אדרבי ז"ל בפי' שב"ח ה"ד הבבי"הג סי' ה"ח שם וא"ב תיבו רחוק הדבר לו' דה"ב ס"ל למרן ז"ל בתצו' זו וכמובן והבי נקיט בפשוט בד' הריב"ם ז"ל מר בריה דמהר"ם יונה ז"ל בבינורו לפי' קל"ג יע"ש ועיין להרב ידי דוד קרחסו ז"ל קב"ו דקל"ו ודק"ז מה שהאריך בזה יעב"ב ופפי' לפ"ם הרב הגדול ר"ל מהדר"ח ז"ל בנדיב לב סי' ז"ך דמ"ח ע"ד דמהרשד"ם ומהרי"ח ז"ל לא פליגי בהבי בלל ולב"ע ס"ל דלא טוענין להו להוציא ואפי התם דפלוג תייהו הוי דלמר עדיד לשוב הוא המוחזק והו"ל טוענין להחזיק ולמר דמשביר הוא המוחזק ולא טוענ' ליתו השוב להוציא וה"ט דמהרי"ח ז"ל דס"ל דיתוס השוב תשיב מוחזק ה"ט הוא משום בח השטר שבידו דאית ביה נחמנות משו"ה תשיב מוחזק ומבח זה תמה הוא ז"ל אם על הבה"ג ז"ל דמשוי פלוגתא בין מהרי"ח עם מהרשד"ם ויעב"ב הנה גם בב"ד דמרן והדיון נמי חזקה השימוש דידהו מסייעת להו למחזיקים בה להחזיבם מוחזקים וכמש"ל מש הרב ב"ב חנן ז"ל שהבסיס בן בב"ד בין לדעת העיטור ובין לר"י הראב"ד ז"ל וכמש"ל ' וגם ה"ם עובדא ד"ד להחזיבם מוחזקים להבאים בטענת חזקה וטענינן להו ולא הוי להוציא בלל אפי' לדעת עליון הרב בד"ל ז"ל בפי מ"ש הוא ו ל שם ד"מ ט ע"ב בדעת הריב"ם ז"ל דפי' היא והבי אמר מר דבקושטא ליבא למשמע מדברי הריב"ם השוב דאפי' להוציא טענינן ליורש אלא דוקא משום דהוא להחזיק בעין החזיק ג"ם בשמיבת קורה בכותל והוי חזקה גמורה לד' הרמב"ן ור"י ז"ל הרי שפיר טענינן ליורש וכו' הא"ב הבא בב"ד הריב"ם בעין דהחזקה שהוק' אנן ט"ל מאי דמאי לאביהון למטען אקנה הכותל כולו ואיך תיפוק אדעתין לומר דזה מיקרי להוציא שאינו בי אם להחזיק וכו' אתד"ק עב"ב הנה מתבאר מד"ק דחשיב לחזקה דגדון הריב"ם ז"ל דהוי חזקה גמורה משום דהבי ס"ל להרמב"ן ור"י ז"ל הגם דלדעת הר"י כרצלוני בשם

נתון ז"ל ס"ל דלא הויא חזקה למקום הכותל והלכנוס וכתב הריב"ם ז"ל שם דלפי"ד הנתון והרי"ף ז"ל הנז' ס"כ כנד"ו חזינו יכול לסמוך ולהוסיף כיון שזיין לו חלק כנוף הכותל וכו' וע"ש ועכ"י ס"ל להרב כד"ל ז"ל דכיון דלד' הרמב"ן ור"י ז"ל שהכניס הריב"ם כתב הכי דפליגי על הנתון חזיב רחובן הוי המוחזק ומצה"ה הוי דס"ל להריב"ם ז"ל דט"ל להחזיק ולא הוי לתוניה כמבואר כ"ז כד"ק הנז' ס"כ חיפה ה"ה והוי הט' כנ"ד כיון דלדעת רבני התם' ז"ל דאפי' דמשתמשים יחד הכע"הכ עם המחזיק עכ"ז מהניא חזקת המחזיק לקרי"פ ודעימיה ס"כ לדידהו הוי חזקת כני החצר הקט' חזקה גמורה הוי ס"כ טעמינן להו להחזיקם כחזקתם דוקא הנם דלדעת מהרמ"ח ומהרש"ך ודעימייהו לא מהניא חזקתם לכ"ע עכ"ו חציבי מוחזקים לד' רבני התם' ז"ל החולקים דומיא ממש למ"ש הרב נד"ל ז"ל כדעת הריב"ם ז"ל וזין הפרש כיניהם אפי' כמלא נימא בלא כמובן ונמצא דכין לדעת הפוס' ז"ל דס"ל דהריב"ם ומהרי"ח ז"ל ס"ל דטעמינן לזורע ולנוקח נם להוניה כנ"ל מ"מ ס"ל תצו' מרן ז"ל וכ"ד דמצ"ל דנם מרן הכי ס"ל וכנז"ל וכין לדעת עליון הרב נד"ל ז"ל דסובר דנם הריב"ם ומהרי"ח ז"ל כרוב הפוס' ז"ל דלא טעמינן להו להוניה כלל וזין נם אחד מהפוס' ז"ל דס"ל דטעמינן להוניה כיעו"ש עכ"ל ס"ל דכ"ד חציב נמי להחזיק ולא להוניה וכנל מ"ש הוי ז"ל ע"ד מהרי"ח והריב"ם ז"ל וכנל התמור ומדוכר והדכרים כרורים:

ומלבד כל התמור לעיל כדעת מרן ז"ל לנכי מרוחק עתה הפעם אזין לנו נריכים לזה כלל כנ"ד כפי מ"ש כשלמה שמדובר מהם יע"ו התרוכה אלא יכולתי להעתיקה מרוב לוריכה והם תמרו שכן טעון כפי' כעל החצר הקט' הקונה כפי' לחתר וזין לנו לריכים לטעון כעדו כלל ומונלים לנחנו מכל השקו"ט הנ"ל כדעת מרן ז"ל והכי ליתא כשלמה וז"ל ועוד כה שלמי וכך שכשטר מתנה החצר הקטנה שקנה מר לקי מכעלים הרשיונים על כני החצר הקט' כתוב כו שים לנו חלק כמים על כריכת מים הניגריס הנ"ל והשטר ההוא הוא לכוד ואני אומר שמ"ש כשטר ההוא כך שי"ל חלק כמים וכו' הייגו הכוונה שי"ל חלק כמים מתורת מכר וכו' עכ"ל הרי מפורש יותר הלוקח הרישון עצמו טוען כך כפה מלא כשטר מכר הי"ל כזלק אחד כמים הללו ואחר ממנו ועיין להכנ"ה נ"ל כפי' קמ"ו הנהט"ו לוח רי"ב וז"ל וירש שמכר לנוקח וכתב לו שטר על המכירה שמכר לפ' זכות חצירו זה הורשה שהי"ל וכותי זה שמכר לנוקח היי לא לא חציף לוים למכור וכות שלוו אלו מהר"ם הלוי סי' כ"ד ויב"ע וזש שמ"ש הרכר כנ"ד שכך היה כתוב כשטר המכרה שלהם כעצת רחובן הנ"ל ודחי הכוונה לומרו שי"ל חלק כמים שהוא כחורת מכר כטעמת רחובן רחם לא היה להם כלתת חלק כמים כתו' מכר לא הוה חציף למכור המוכר להם מה שלוו אלו ובדברי מהר"ם הלוי הנז' והנם כי כעת מצוי אנו חיין ולא נרחה כעלוי השטר הנז' מ"מ כיון שטוענן כן כהריח ולא נריכין אנן לטעון כעדו כלל והיי דמהימנינן ליה כט עכותיה וכמ"ש מרן ז"ל כתצו' הנז' דק נריך

לקבל עליו ס"ם שכן הוא כתמת ומוק' להו מחזקתייהו עפי' טענתו הנ"ל וכמדוכר:

ומ"ש עוד הס יע"ו על תצו' מרן ז"ל דעדין יכו"ל המוחזק קי"ל נגד מ"ש מרן כתצו' כיון דכמת' הוא שנויה וכו' ע"כ הנה אמת שכן כתכתי נס אני ענני כספרי הקטן פני יפתח ס"ל כמה תצו' וכהשמטותי שם וכ"כ עוד כתצו' אחרת שכתב"י אלא עדיין כדכריהם יע"ו כרם אני אומר כפה מלא הדרי כי מזה עתה הפעם כהיות כי רואה אנכי כי מזה יותר מ"נ דוחות כל רכני הדור מלחי דאחרין ז"ל קיימו וקבלו עליהם לדין הלכה למעשה כמרן ז"ל נס כמ"ש כתצו' אפי' להוניה כמבואר כתצו' אפי' להוניה כמבואר כתצו' הרב מהרמ"ג ז"ל כבירך מצה ובן ריאיתי כעת כתוב מכתיבה"ק הרב המופלא מלחי דאחרין כמהר"י ענתיבי ז"ל ובן היה דן אחריו הרב המופלא מ"ד כמהרח"י ז"ל וא"כ כיון דחזינן שנהגו לדון כן דור אחר דור יותר מ"נ דוחות כנ"ל נעשה מנהג קבוע מדייני העיר ז"ל עצמם וזין לומר עוד קי"ל דלא כמרן כתצו' נגד המנהג הזה ודלא כמ"ש אני ענני כהשמטותי ספרי וזטא הנז' והכלתי ריחיה ממ"ש הרב ידי דוד ז"ל כפי' קמ"כ ויב"ע דליתא להא כבה"נ כיון שהרבנים עצמם שבכל דור ודור הם עצמם נהגו ודנו כמרן נס כתצו' היכו מנ"ל תו קי"ל נגד מ"ש מרן כתצו' ועיין להרב הנדול מהרח"פ ז"ל כס' הנד"מ מוקות החיים סי' טו"כ שכ"כ להדיא דכל שנהגו לדון כפלונתא דרכוותא כאד מהפוס' דור אחר דור עד נ' דוחות הוי מנהג קבוע וזין לו' עוד קי"ל נגד המנהג הנז' ויב"ע וכפי' מ"ח הלריך קלת יותר כזה ויב"ע וכ"כ עוד כס' הכתיר נצוי חיים הנד"מ דקל"ח ריש ע"כ ויעש"כ וכבן לוק לזן נמי חיובא רמי עלן לילך כעלתותם של הרבנים ז"ל הקודמים לנו מלחי דאחרין להון דוקא כמרן ז"ל נס כתצו' אפי' להוניה כיון שכבר נהנו וחנו כן דור אחר דור כנ"ל וזין לנו וכו' עוד ל"ו קי"ל כמ"ש שלא קבלנו הורתות מרן כתצו' כלל ודלא כמ"ש אני ענני ככל תצו' הנז' ונס דלא כמ"ש הס נ"כ יע"ו וכרור:

וראיתי עוד מ"ש מעש הרב זכות לכות ז"ל שכתב מעש מהרש"ך ז"ל דס"ל למר דלוק אם היה כמציאות שנס היורשים היו מוחזקים כיון שלוים יודעים החמת אם קנויה היתה כיד לכיהם אם לאו דק שכהים כט' שמת כבת החזקה מפקינן לה מניהו ומו"ק לה כיד הק"ק וכ"ד שהם הכעלים ה"ל וכמפורש כתצו' הרש"ש כלל ל"ט יע"ש וכידאי שכוונתם יע"ו כהעתיקם הכריו הלנו הוא ודחי למילף מניה נ"ד כמ"ש וכ"ן וכמוכן והנה ס' זכות חכות הנז' לא נמלא לאלי כעת לרחות הדכרים כשורשם ואת הדכרים כבתבן לכחורה ניזין הכרי מהרש"ך ז"ל הללו קפך מעשה עיוכה כפ' חזקת דתנן התם והכל מתמת ירושה ס"ל טעמה ופעקוה כל ה"וס' ז"ל ומכללם הטור ומרן ז"ל כפי' קמ"ו ויב"ע וזיך הכניס הוא ז"ל לדון כהפך דמפקי' לה מניהו ומ"ש הוא ז"ל כמפורש כתצו' הרש"ש וכו' אנכי הדוחה לכמה וכמה מנדו' הפוס' ז"ל דדחו דכרי הרש"ש ז"ל מהלכה לנמרי דלא קי"ל כהרש"ש ז"ל כהא וכמ"ש כשמם הכנה"ג ז"ל כפי' קמ"ו הנהט"ו לוח כ"ה יע"ש והוחק לומר

דמוירי מהרש"ק ז"ל דסמך ע"ד הרש"ם ז"ל מיירי כפופין שידוע שקרקע זו היה של המערער לה כחוי לכו וכדלקוים לסברת הרש"ם הכ"ל מהרימ"ט סח"מ סי' ל"ח דמצו"ה הצריך הרש"ם ליורש לטעון לכי לומר לי שלקחה ממך יע"ש והכיולו הכב"ה ז"ל שם דמ"מ ק"ט לוק סמך ע"ד הרש"ם הכו"ל לחר שכל הפוס' דחלוק מהלכה כנ"ל והסכימי דהכה מחמת ירושה ס"ל כלל ולפי' שכועה לה כיני כלל רק ס"ס דשמל לכיולם קנה ולוגם ודעוים כלירור שלכיולם לה קנה וכמ"ש הרב ידו דוד כפי' ו' וכפי' ל"ד וכמ"ש שם לוק י"ג ויע"ש :

וחזינא להטור ומרן ז"ל כפי' קמ"ו סיו"ד כלישנייהו וכתבו ז"ל הכה מחמת ירושה שטוען לקי ירשתי ממוריצי ס"ל טענה לחרת ע"כ הנה מבואר מדקדוק ד"ק הללו דכיני עכ"פ שיטוען היורש לקי ירשתי ממוריצי והכווכה לומר ששמע מלכיו שים לי כה דין וירושה מחמת שלוקחה היתה כידו ושם לוקו טוען טענה זולת דלקי ירשתי ממוריצי רק טוען לקי החזיק נ"ם ולוצי יודע שם קנלה לקי לו לה ל"מ טענלתיה לפי' שהוא מיחזק כה וכ"ם דלוק לט' ליורש לקי מידי כיון דלקיהו נופיה כה כטענת חזקה וה"כ לפשר דכלכי מיירי נמי מהרש"ק ז"ל דהיורשים כלו כטענת חזקה לכד וכשמע לקוחה היה כיד לכיהם להכי כתב הל"מ ומפקי' לה מכייהו לקן לכתי ק' דה"כ לה היה לשמוד זה מתשו' הרש"ם ז"ל הגו"ל כיון דהרש"ם כדחה קרו לה כל הפוס' ז"ל הגו"ל וכו"ל לד דקדק כן מד' הטור ומרן ז"ל הגו"ל וכמ"כ :

ועפי מ"ם כשיטתי מדקדוק הכי מרן והטור ז"ל הכ"ל מיגח ניחל לי דכי הכי קרי מצפט הכי"ד הכה בני חיו ז"ל כפי' קמ"ו ממ שהק' עליו הכה מיט שלא ז"ל כה"ן ע"ח והוה הכה ח"מ הגו' כשלא כרו"ם ולוי שיכשו מקוט מלכיהם ולוי הק' עשו עמו ט"ם והניחוהו ליגב על המקוט ההוה כמה שיט בחיגם ומת לוי וקודם מותו הודה כפ"ע וכו' וע"ז השיבו רש"ל והר"כ ז"ל שהדין עם הלחיים שחזקה שלע"ט היה וכל ומן שלא טען מכרתם לי וכו' הוי כלא החזיקו בה וכו' ע"כ ותמה עליהם הכה מ"ם ז"ל שם הכיון דלא לוי כלה לטעון שכעלה החזיק וכו' מ"מ מצד שחזקה חזקה שלע"ט לא מצ"ל שכיי קי"ל הלכה כרומה שפ' מרן כפי' קמ"ו הכה מחי' לטל' וכתב מוכ"ם שם לוקח וכע"ק כיון יורש וכו' ע"כ ויע"ש שהניחו כל"ע ועפי"ם גלע"ד הלק"ג כיון דמלשון מרן גופיה מכואר הלא יורש לטל' הי"ל כשטוען לקי י"שתי ממוריצי דמוכה שהמקוט ההוה היה של מוריצו וכיון להוריצו מה שם טען שמוריצו החזיק כה ולא מיחו כו ליגו ווכה היורש כטענה זו דלכיי שמע מוריצו כ"שוה ירד לה וחזקתו למ' לכלכי פי' ז"ל סנגון טענתו דלומר לקי ירשתי ממוריצי כגו' וזה מדוקדק יותר מלומרש ז"ל טענה לחרת דוק כתיכת לחרת ותשכח דשכ"פ טענת ירושה מיקל כעי דמורה וכל דבל ... היתה והוריצה לכעי ל"ל לשונו ולא כמו שהעתיק הוש"ל בשם מרן כלכי תיכת לחרת ויש מניה לפי' טענת ירושה לא כעי כלל ומה גם כיון דכנדון הרכוים ז"ל הגו"ל יזלמנה הל"ד טענה

כפי' טענה גרועה שפיר קלמרי ז"ל הלא וכתה הזלמנה כטענתה דלפי' היהיכנא ליה כ"ד הכל הכה מחמת ירושה לא כעי' הלימא ירשתי מ"מ הא מיהא ליכא מלן דפליג שלא היורש טוען ככריה חוכה לעלמו חין לכ"ד עוד לטעון זכות כעי' וכמ"ש מרן ז"ל כלכך"ר ס"פי ק"ך הכ"ל ו' ל שלא למרו טוענין וכו' הלא כשטוענין שמא לכל הם טוענין כריה כעינן עפי"ד חין להם זכות לא טעון כשכולם לומר שמא לא היה כך כדי לזכותם כמ"ש הרשב"ץ כתשו' עכ"ל וכ"כ הכב"ה ז"ל כפי' ק"ח הגהט"ו חות מ"ה מהרשב"ץ ויע"ש וכבר פשט מור"ם ז"ל כפי' ר"ן פסי"כ ג"כ כיון שהזלמנה דכ"ד דהכנים הכו' טענה טענת חזקה שכעלה החזיק ולא מיחו כידו שהיה טענה גרועה שפיר פסקו ז"ל שלא זכתה הזלמנה כטענה זו משום דהויל חזקה שלע"ט שין מקום לכ"ד לתקן הכריה כלל וכמ"ל וק"כ נהי דכשם דקי"ל טוענין ליורש ה"כ טענין לעוקר ולכע"ח זהשם היה כע"ח ככתו' מ"מ הי"ר כשהיה טוענת טענה חזקה שהיה מחייק עלמה כטענתה זו משום דקי"ל כשוענת כרה כשטוענת כריה שהמקוט ההוה של כעלה הוה מפני שיכב עליו שי חזקה ולא מיחו כו ולא הזכירה כלשונה טענת מו"מ ז"ל והיו חזקה שלע"ט ושין לכ"ד לטעון כעדה עוד כלל ותמהני מהריב מיט שלא נתעוררו שם שלא כתשובה :

ישוב לוקח ה' ליהי ס' וכות לכות כהשלה והיקיתי מ"ם מהרש"ך ז"ל כסי"ס ק"ך הכ"ל דכריט ככתכם ממם ונשלתי עליו מלד חוק שמך ע"ד הרש"ם הגו' כיון דיקודלה הוה כזה לכן עוד ריחוקי לו ז"ל שם סי' כ"ג לוקח ח' שהכיל לשון הרש"ם הגו' וגם דקדק מד' הטור ומרן ז"ל כמ"ש לכי מני ועלו לכי שכיוויכתי לי-עתי בזה לתמם לכתי ק' עליה שלא ריקה לכל הפוס' ז"ל שלא שמכו ע"ד הרש"ם הכ"ל כלל וכמ"ל :

איך ציהיה לדחק עלה הדכר פשוט דמה שרצו לומר מד' הרב זכות לכות ומהרש"ך ז"ל הכ"ל לוכו חמת כלל כיון דכב"ד כני חלי תקט' לא כלו כטענת חזקה לחוד כי לם גם כטענת מכר ומחולה ולא כטענת שמא כי לם גם ככריה לומיכו כן ושטר הי"ל וחכד וכמו"ל ודכרי הרכוים ז"ל הכ"ל לוכם עכין לב"ד כלל וכמו שכתכלו והרכריס פשוטים לם עד מלה :

כתבו עוד וז"ל ומה גם כב"ד כעכין שלוכת מים וכו' לא קפי לוכמי כהכי כלל וכו' ועיכך תרלוכה להב"ח והכ"ד וכו' והוי דומה ממש למ"ש מרן סי' קל"ג וכו' עב"ל ולדידו כ"ז לוכו חמת כלל דהגם דכומת הלא קפדי הוה דוקא לך לם יום או יומים פעם או פעמים כרם לכיותם שוכרים תמיד כל הימים זה שנים רכות מלד שהם נכנסים לשחוב כרצונם עשרה פעמים ויותר כל יום תמיד ... יש יוצא ומשנים הרמוניות וגם כלילה לפי' כחו הלילה הם פותחים להם לשחוב מים ויש להם הו"ד ומתרכה עליהם הדרך מהנכנסים ויוצלים ועכ"ז נשמר הלא קפדי הם ודאי לא ניתן ליתמר כלל ושין הדעת מקכלתו כלל ועיין כמ"ש הסמ"ע בפי'

קע״ט ס״ק ו והכי״ר הרב כתב״ט שם סק״כ מ״ש כזה יע״ש והנם דעומק דנם בכה״ג כתבו כן הב״ח והכ״ד ז״ל מ״מ רבו כמו רבו החולקים עליהם וק״ל דאפי׳ מצתמצם יחד בחבר הבעלים עם המחזיק עכ״ז מהניא חזקתיה דמחזיק וכמש״ל וכבר כתבתי בעזותי דל״ד כלל הא הכ״ד וביותר כו לדבריהם העצוויים להצחיל ולהסביר כלל ועקרת הפוס׳ ז״ל החולקים על מהרש״ך ומהרמ״ך ודעימיהו בדין הנ״ל תוכיח במישור דל״ד אהדדי כלל דהתם׳ פשוט דדוקא כמטלטלין הוא דשמר התי דוכא דקי׳ קל״ג לא כתצמיגי חבר דדומייהו בקרקע נמור וזק פשוט וכרור :

והו דאפי׳ למטוניהו דתפסו עיקר הכרי הרב״ח ז״ל שבתוכו הנו׳ דמחלק בין בית לחצר דבבית גנולי תוכשי לאוסולי לו לחיוניהם ולא קפדי תוכשי וכו׳ אבל חצר קפדי וכו׳ יע״ש עכ״פ הרי דהוה ז״ל נופיה מודה דבחצר קפדי ואחיכת מיס דב״ד הנה היה עומדת בחצר וקפדי ועוד תתה תחזה להרב נדק ומשפט נר״ו כסי׳ קמ״ו דע״ה ע״ד שדחה חי׳ הב״ח ז״ל הנו״ל ורחייתו מהתום׳ ז״ל וכתב עליו דאינה רחיה כלל דהתם כתבו לחלק בין חצר לשדה דבשדה לא קפדי ובחצר קפדי אבל בבית ב״ש דקבדי טבי וכו׳ יע״ש ובחצי לבית הרב נדק ומשפט נר״ו ב״ש דקפדי שפי ובכו׳ ת לדעת הרב נדק ומשפט נר״ו כ״ש דקפדי שפי וכנו״ל :

עוד מה שרצו לדמות ענין אחיכת מיס דב״ד עפי״ד הב״ח הנו׳ והב״ד ז״ל לדבריהם העצוויים להצחיל וכו׳ בב״ל עיניהם יחזו להרב ב״ח ז״ל נופיה בסי׳ קל״ג סי״ג שתי׳ לקו׳ הטור ז״ל ע״ד הרמב״ם דס״ל דמי שהיו בידו דבריהם העצוויים להצחיל ולהסביר אפי׳ שמודה ואומר אני יודע שהיו שלך אבל אפ׳ מכרם או נתנם לי אין מוציאין מידו אפי׳ הכיר זה עדיים שהיו יהודים אלא שהם עצוי למכור אח כליו טעון זה ואמר אני הצלתים או הסברתים לך מ״מ ע״כ והך עליו הרב״ד והטור ז״ל דמה ועיעיל שיאמר פ׳ מכרם או נתנם לי אבל אם היה הולו פ׳ לצניעו והיה טוען בן לא היה נאמן וכו׳ והה״מ ז״ל הוקיע לד׳ הרמב״ם דמיירי בטוען המערער טענת גניבה ולא יפה לו אם גניבה בעיר והב״ח ז״ל החק ד״ח דוחקו הרמב״ם ז״ל דקאמר אפי׳ בהמערער טוען הצלתיו או הסברתיו לאולו פ׳ אלא דהפי״ה מהיה דהדין ד״ה במ״ש הרמב״ם והט׳ דהמחזיק טוען אלו היה אולו פ׳ לצניעו היה מעמיד עדיים בפני ב״ד שאתה מכרתו או נתתו לו במתנה ומסתק הין לב״ד להוציאו מיד המחזיק דאמת י״ל עדיים שמכר לו אחרים עצוי למכור כלי ולך מס״פ המק׳ דרבא אפיק וונא דסרכלא וכו׳ ול״ט ליתמי אלו היה לאיהם חי וכו׳ התם ודאי בירושה דמילתא וכו׳ משל״כ כזה דטוען דלקחם מפ׳ טענינן דילמא אולו פ׳ לקחם מן המערער וכו׳ עכ״ל ויעש״כ ועמ״ש עליו הרב מגדל ז״ל בסוף הל׳ טוען ומ״ש עליו הרב מגדל ז״ל ועיעוד בסס״י ס״ל כ ויע״ש היה קשין דהב״ח ז״ל [illegible] חזיל ומודה גם בדבריהם העצוויים להצחיל ולהסביר דהם טענן המחזיק כהם פ׳ מכרם או נתנם לי וכו׳ לא מפקי׳ מניה דטענינן ליה אלא דאמת אולו פ׳ לקחם מהמערער כנו״ל וש״כ ה״ה והוא הט׳ בנד״ן

הס וכ"ו לבטל הוכחה הכרורת כשמש ממה שהיו פורעים עמהם בהונאה חלק בחלק וכדכתיבנא בעזותין והכי החמי"ן לכל יאר הולך ושופט כאדם והחריכות כזית עור הוא ונועשת כשר וחך למותר:

עוד כתבהו"ל עו"כ וכו' הנה אנן י"ע וכו' עד לא קאי עכ"ל הנה מ"ש הס יל"ו דכל לנבי דידהו טעמא זאת לא נשמעה מפיהם וכו' הלא דאמרי הס לפניהם לא נשמעה הנה אמת דלפני כן טענו החלמנה והחפו"ט של היתו' כפה מלא ויקמבו לדידי והיהמנותין דהתיתי לי שכן טענו לפני כפי' האמר ותו אפי' לדידהו דלא שמעו טיעמא זאת מהם ודאי יאנן טענינן להו הכי דמה שדחו זה הס יל"ו יהם אמרו דלא טענינן להו ויק להחזיק ולא להוציא ככר הוכחתי במיעור אחת למעלה דנם כל"ד הוי להחזיק ולא להוציא וגם דהיכוח פוס' ז"ל דס"ל דאפי' להוציא טענינן להו וכבל מש"ל אין צורך לכפול הדברים:

ומ"ש עוד דהנם דקי"ל טענינן וכו' הי"ד טענה שהיא מצויה וכו' ע"כ הנה מלבד דהחפו"ט של היתו' יכול לטעון אפי' מלתא דל"ש ואפי' טענת שקר ממש וכמ"ש המט"ם ז"ל משם הפוס' ז"ל בסי' ק"ח הנב"י אות ג' וכתב דטענינן ליתמי נם מידי שאין הדעת סובלתו יע"ש ועמ"ש עליו הנאון החק"ל ז"ל בח"מ סי' קכ"ו יע"ש וע"ע להרב שם חדש ז"ל בח"מ סי' כתבו הרמתה שבדינם שפרו הכי הכהיר מ"ש כזה כענין שטע"ס היוצא על היתומים ואסק אוש טהור שם סברות הפוס' ז"ל כזה ועע"כ עוד כתב דהאמת יורה דרכו דדאי טענה כל"ד ויתר קרוב לזה הדעת והשכל נוהר ומחייב שכן הוא בחמת כטענתם הכי הכתה לפני כיון דהחמת הוא דמיוש שנתייסדו הכתים והחנרות הכי מיוש הווסדה הארץ וע"ע זה דרכם תמיד כל השנים שזה החנר שולב מיש מהנר הגדו' הכ"ל ק"ל לא נפלתה היא ולא רחוקה הסברת והטענה הכי לומר שכן היה תנאי מפורש כיניהם לשלום מיש זמ"ו ע"י שקנו זמ"ו חלק כמיש הסס ושטר ריהיה היל"ל ולכך ק"ל היכו רחוק לומר שאני החנרות הכ"ל הגדו' והקטנה הלנו הס היו לניש אחד ושוב מכר החנר הקטנה לאיש אר והניח לו זכות וחלק כמיש הכ"ל ומאן מוכח ומאן לימא לן דלא הוה הכי שובדא דכ"ד וקרוב לודאי דהכי הוה כיון דעין רואה ואוזן שומעת דמיוש שנכנו הכתים והחנרות הכי היו שולטים מיש ז"מו כל"ל ק"ל אין לך היוהה כרורה גדולה מזו בלתי ס' כלל וכזה ה'ן נת' הוכחתם שכתבו דאני כני אדם וכו' אבל שני בעלי חנרות וכו' לא ריהיו ולא שמענו וכו' ע"כ דאפי' נודה להם כזה מ"מ אכתי טענינן להו דאמת שני החנרות הכי היו לניש אחד דוקא וכדי שלא ירבה בהוצאות להכיח המיש נ"כ לחנרו הקטן היה מסתפק ממיש הענרי' הכ"ל איש בחנרו הגדו' ושוב הולנך למכור הקטנה לניש זר ומברה לעוקה והניח לו זכות וחלק כמיש הסס וכן כתב לו בשטר התקנה לעוקה הרישון וחכד כעת ושוב כרוב הימיש הלוקח הרישון הכי מכר הוא לו יורשיו לזולתו ונם בעל החנר הגדו' שנשתרה לו כרוב הימיש מכר הוא לו יורשיו נם חנרו הגדולה הכי וכשהו שני הלוקחים לשתי החנרות הכי' כמקום כעליו הרישונים לשלום מיש ז'מו ומי יגלה עפר מעיני כעליש הרישוני' להניד לנו דלאו הכי הוה עובדא ועוד ריהיה נדולה לזה שכבותל הדרומי של המבוי הכי' היה שם חנר קטן ופתחו פתוח כבותל הדרומי הכי' ממוך לחנר הקט' הכי' שכרוך מזרחית של המבוי הכי' ולעזוד היוש נקדה כפי הכל זה החנר שכבותל דרומי הכי' כית יעזעה לל לקדש שהוא הוא כעל החנר הגדולה הכי' עממו עש שמן החנר הגדו' הכי' לחנר זה שכבותל דרומי יש שני חנרות מפסיקים כעת והם לכינלים לחרים כידוע לנל שכעת זה החנר שכדרום הכי' ככר נלקח וכנכס לפנים ונפתח הפתח שכמבוי הכי' לנמרי כידוע לממש יש וקנים כדור שמכירים שהוא כית של יעזעה לקדש כל"ל שהוא היה כעל החנר הגדולה הכי' ה"כ ליתו רחוק לומר שנם החנר הקטנה שכנד מזרח המבוי הכי' היה ג"כ ויעזעה לקדש הכ"ל עממו וכנ"ל:

ומ"ש עוד וז"ל ובפרט דכר כזה כל"ד וכו' ע"כ הנה מ"ש הס יל"ו שהחנר הקטנה היה בסוף המבוי הכי' ממש וכו' הן אמת שכן הוא שהחנר הקטנה היה בסוף המבוי הכי' מ"מ אינה כלותו כד עממו של החנר הגדו' דהיינו כנד מערב של המבוי רק היה כרוח מזרח המבוי וריוחב המבוי הוא כד מלא וכני החנר הקטנה יונחים מפתח כיתם שבתוך המבוי הכי' ומשם הולכים תוך המבוי להחנר הגדו' הכי' לשלום מיש משם אפי' נאמר שי"ל מהלך ן' אמה כאורך עד שיניעו לחנר הגדו' הכי' מ"מ מלי אכפת ומלי אית להו למעבד כיון דחלקם כמיש הניניים הוא עומד שם כחנר הגדו' הכי' ושם יש להם זכות לשלום ולא ממ"ח וזה ריהיה גדו' להם שכיון שאינם נכנסים לשלום מיש כי אם מחנר הגדו' הכי' ואינם נכנסים לשאר החנרות הכי' שכתוך המבוי הכי' ס"מ שכחנר זה יש להם זכות לשלום ולא ממ"ח כנ"ל:

ומ"ש עוד וז"ל ונם יש כיניהם כ' וג' חנרות וכו' לשון זה מורה שכולם כנד אחד ונם זה החנר הקטן ויש כיהו וכין החנר הגדו' הכי' כ' וג' חנרות ואין כן האמת כלל רק שהחנרות הכי' כולם כנד מערב זולת החנר הקטנה הכי' היא כנד מזרח המבוי הכי' וה"ל שהחנר הקטנה הכי' מפתח כיתם למבוי הכי' לנלת לחנר הגדו' לשלום עוברים על פתחי החנרות הכי' שהם חנר הגדו' הכי' מלי אכפת ומלי הוי תדרכת מדעוברים עליהם ואינם שולטים מיש מהם להקל העורת מעליהם כיון שיותר הם קיומים להם ועכ"ז אינם שולטים מהם כי אם מחנר הגדולה הכי' ה"נ ודאי משום דכמיש שהחנר הגדו' הכי' יש להם זכות גדול וחלק יפה כאותם המיש על חנר הגדולה הכי' ל"ש ול"ל תדרכת היא הנותנת לומר דהדקו כטענתם כני חנר הקטנה ואין נמי טענינן להו דהכי הוא כודאי כיון שהם עוברים על כ' וג' חנרות כדרך המבוי הכי' קודם הגעתם לחנר הגדו' הכי' ועכ"ז אינם שולטים מיש כי אם מחנר הגדו' ה"כ אין לך יהיה גדו' מזו כי הדין עמהם ונדקו כדבריהם כני חנר הקט' שיש להם חלק וזכות גדול כמיש שהחנר הגדו' ואין נמי טענינן להו הכי

הכי ולא הוי מילתא דלא שכיחא כלל דכשמת
שכיחא ושכיחא וכמ״ל ואין לדחות ולומר דמשום
דכשאר חצירות אין בהם מיס הניגרים כלל רק מי
מערין כאר מ״ח ולא יניחום בעלי החצרות להם
לגחוב מלכלם דמטו להו פסידת בחבל וכדלי שלהם
משו״ה הם טורחים והולכים לגחוב מחצר הגדו׳
הכו׳ דהת ודאי לאו מלתא היא דהת היו יכולים
להשתתף עמהם כהוצאת החבל והדלי או לעשות
להם לעצמם חבל ודלי דכבה״נ ודאי לא היו מונעים
זולתם מלגחוב מכאהם כיון דלא מטו להו פסידת
אז מידי דכמוס עצמם אין להם חסרון כלל דהת
יותר יוצא מיס מהכאר כשממלאים ממנו כנודע
לכל ו דהט׳ שאוסם שוכים מהם משום דאין להם
חלק וגחלה אצלם בכאהרות הכו׳ וכשיפא להו מלתא
טובא להכנס אצלם לגחוב כתו׳ לדקה כמלן דלאו
דילים דכתיב וכו׳ וגם בעלי החצרות הכו׳
עלייהו טובא להיות נכנסים ויוצאים אצלם תמיד
לא כן בחצר הגדולה הכו׳ אלולי הכאהר להם דיים
להם זכות וחלק כמיס הניגרים הכו׳ לא היו נכנסי׳
לעשם לגחוב מיס תדיר ומיס גם לעולת זה שניס
רכות מיוס היוקד׳ הכאים והחצרות הכו׳ וגם הוו
קבדי עלייהו בעלי חצר הגדו׳ הקודמים לאלו
המערעריס בעת וכדכי הלמוד והדכריס כירוים:

עו״כ וז״ל ומה שנקשיב להכריו מד׳ הכ״מ
וכו׳ ע״כ הנה הרואה ירחק כי פה אלא
מלאו מענה לדחות את דכרי המגורדכי׳ והמיוסדים
על אדני פז לענ״ד תפסו עיקר לדחייתי שדחיתי
זכי ע״מ כדרך אין לומר הס עשחוה דין חיימת
כיס לומר והסכימו כן הדוקא כהכי לחודי הכ
דכ״מ ז״ל דהיינו כמעכר וכיוצא וכו׳ ועל מ״ש
אני עני דהת אוקת המקריאות שהכיא וכו׳ לא חשו
להשיב ע״ז כלל ואכני לא ידעתי מה יענו לזה דהת
בלתם כל הכקיאות שהכיא אם מוכחי להדיא דאלו
כמעכר וכיוצא דוקא הוא דאמרי׳ הכי אלא אפי׳
כעיקר הכיא או הגדת אמרי׳ הכי דומיא דהתם בשם
שכוני גוויאו דכתיב או כשדה חיירי התם בשם
אמרי׳ כה דאי ליכא שהדי דהאי תרעא דמערער
הוא כ״ע לא פליגי דא״א להכיא ראיה וע״ש
יא״כ מוכרח לומר דאלו כמעכר וכיוצא הוא דאמרי
הכא ז״ל ווה פשוט מעצמו:

ומ״ש עוד וז״ל ואי לפי״ד הו״ל להכא״ע וכו׳
ע״כ תמהני אם ימלו הכריס אלו מפיהם
ויאכי כתכם הת ודאי הת״ע מלשון מלגיה
דמשום הכראת כיור הכא״ע ז״ל כי אתשיל מקמיה
להכי אתשיל על נדון מעכר שהוא כענד כתי שמעון
ומחזיק כו גם ראובן לעכור דרך שם וכו׳ להכי כתב
הכא ז״ל מגיאות כותם דקאי על ע״ד ועליה הוא דן
ולהכי הכיא לנו אתי׳ דיכר דכרי מהרא״ם וכו׳
ולהכתב הקיצור לא הכיא כתני׳ צורת הבאלה דנדונו
הכו׳ כי אתוך הדכרים ויכין הבאלה ומאי מקשו שם
י״ו דלמ״ל להכא ז״ל לנו׳ משל חדש וכו׳ ע״כ
דאמרת טובא דהת והו הנדון דאתשיל מקמיה ותו
דאי הוה אמר מר כדכריהם י״ו דליפלוג וכו׳ הוה
מקשינן עליה טובא דמה לא למדתנו הוא ז״ל דהת
שם שם הכרי הי״ך ז״ל בשם הובא מ״ר והכי״ר
מדין כב׳ והכ״ע עצמו בסו״ק הכו׳ ומאי אתת
דשמעינו הוא ז״ל ולא חיים הכר מעתה אל״י מאוס

דהוא ז״ל בשאל כב״ד על מעכר להכי נחית לאשמועי
עיקר דינו דאתשיל עליה וזה ברור וע״ע במפתחות
תשו׳ הדב״מ ז״ל על סי׳ הנו״ל:

ומה שדמו עוד הרחיה שהכאתי בעניותי מר׳
מהריומ״ט הסי׳ כ״ט וסם אמרו דשאני התם
שידוע בכירור שהיו שותפין יחד וכו׳ לדידי לית אמינא
לי כלל לית ס״ל הכי דודאי הלאו כהיקש כ״כ
מהריומ״ט ז״ל דמשום שהיה ידוע שהיו שותפין יחד
וכו׳ הוי שב״כ דהת ודאי אפי׳ דליכא שהדי דהאי
תרעא דמערער היה שני בהכי דהו ס״ל הלוקח
להכיא ראיה כמ״ש הרי״ף ז״ל וכמו״ל וס״כ היה
יכתוב מהריומ״ט דהוקת כב״ד שהיה ידוע שהיו שותפין
יחד וכו׳ הוי דאמרי׳ הכי דהת כאמת אפי׳ שהיו
ידוע שהיו שותפין יחד כל דליכא שהדי למערער
דהידיה היא שני בהכי לאוקומיה כידיה דמחזיק
אלא ודאי הלאו כהוקת כ״כ מהריומ״ט ז״ל אלא
דמשום דהכי הוה עובדא כב״ד ולרווחא דמילתא
הוי הכ״כ והכי מוכח להדיא מדכרי הרב עולת
שמואל ז״ל סי׳ כ״ד דב״ן ע״ש ראיתי ראיה לב״ד
מד׳ מהריומ״ט הנו״ל ויעב״ש אשר גם מדכריו ז״ל
נפק״ל לב״ד לעכות בני החצר הקט׳ וכמ״ש לקמן
בס״ד ומשם באר״ם:

עוד כתכו וז״ל גם כתב וכו׳ גם כזה עהס״ר
וכו׳ יב״כ ושיחתם זה היתה מכיר בלל דבל
ישר הולך ושופט בצדק דן ודין דב״ד דמי ממש לעדות
הרב נחב״ד ז״ל בלתי ס׳ בלל ואין הפרש ביניהם רק
זו בלבד שבינהם מזיקין וז״ו משב״ב בב״ד ותו ל״מ
בלל דכי היכי דהתם המזיק הוא עומד במקומו
ומזיק בפתח החוא לוכנס ובלתי ובני החצר
התחתונה הם בחיים לסתום בפניו את הפתח החוא
כדי למנוע ההזק כמו כן ממש בנד״ן בני החצר
הקטנה הם במקומם עומדים ומחזיקים בפתח
החצר הגדו׳ לוכנס לגחוב מיס ובני החצר הגדו׳
הם בחיים בעת למונעם וכי היכי דהתם אסיק הרב
ז״ל דלדעת רוכת דרכוותיה המזיק הוא המוחזק וכו׳
הה״נ בנד״ן דכוותיה ממש ומה הל׳ תומרת שבתבו
וז״ל וזה לשונו דומה לב״ד וכו׳ ע״כ דמי יתן וידעתי
מה בלו להוציא מידו המזיק מהניזק הלא לשונו בין
אלא לעמוד בחזקתו לגחוב מיס כמנהגו ואל״מ
בלשון דלא רציתי מקום חלוק להכריחם בדחייתם
זלת בלל ועתה״ר אלא כיוונו יפה גם כוונת ומזה
הוכיר דכתב דידי קבלתי לדחות ולסתור דכרי בלאר
יהיה הלשון ודאי ליתא כי הזמת יורה דרכו
ובקשבת לקי:

ומ״ש עוד וז״ל ובלאו״ה בכר תכריה וכו׳ ב״כ
גם כזה אני תמיה עליהם טובא לזה בשוטה מלגיה
הזמת ויבאו עליו בפכתב ויבטו האמת בכבדה בלאו
המעיינן שבגגדם לזיונו יודע להשיבם בקונן והוי
אלא עצום עליהם וע״ו לבתוב ידם בזאת מלאר
הדרב ז״ל קרי בחיול דבל טעמו שחוזר בו מלוכות
את הת״ק בטענתם עם דרוכת דרכוותיה ס״ל שהם
המוחזקים הט׳ משום מ״ם הוי ז״ל שם בדס״ו ורחם
ע״ד וז״ל לאן לאחר וכו׳ וא״כ בב״ד שבאר הוכחנו
לעיל דבוון שהיו מוזקין וא״ו אין להם דין חזקה דמי
לגזקין גדו׳ וכו׳ עכ״ל ויעב״ש ס״ב הרי מפורש וזה
מד״ק הללו דע״כ לא ס״ל לקני רוכת דרכוותיה
דהמזיק הוא המוחזק אלא דוקא היכא דמספק״ל זי

הויין חזקה מו לא ושאני כ״ד דמזיקין זה״ז דלכ״ע
אין להם דין חזקה משו״ה דיומא כ״ד למזקין גדו׳
כמבואר כ״ו בד״ק הנו׳ כתורך יע״ש ס״כ כנ״ד
דאיפלגו כיה רכוותא אי מהניא החזקה כמשתמשים
יחד המחזיק עם כע״הכ מו ל״מ הא ודאי דככ״ה ג
דמספק״ל אי הויא חזקה מו״ל הוא דס״ל לרוכה
דרכוותא דהמזיק הוא המוחזק וכיוון כקרא מוטל
ועליו הראיה וכמ״ש הרב ז״ל כתחי׳ על גדונו
וכנו״ל וה״כ יפה כתבתי לפי ענ״ז אף לפנים דמאי
דפקיק הרב ז״ל כתר הכי לאיפכא לאו שייך לכ״ד
כמש״ר המעיין ופשוט ע״כ לשוני שם כוותי
פשוטה דהתם כגדון הרב ז״ל שהי שהיו מזיקין
זה״ז לא כן כ״ד וכנו״ל ולזיל מלתא לבתר דמותב נמ
כ״ד שהיכם מזיקין וה״ז לגדון הרב שהם מזיקין זה״ז
דלית להו דין חזקה לכ״ע ומשום הכי דיומא הרב
ז״ל כ״ד למזקין גדולים מה שאין כן כ״ד דהיכם
מזיקים זה לזה כלל רק כני חבר הגדו׳ הם
ניזוקין וכני חבר הקטנה הם מזיקין ולאיכא
פלוגתא דרכוותא אי מהניא חזקה דידהו או לא
ולד׳ רובה דרכוותא דמזיק הוא המוחזק הכל״ל
ק״כ כוותי הגמור דכב״ה הג דכ״ד הדין דין תמת
כדבתב הרב הנו׳ ז״ל כתחי׳ על כ״ד מהנהו ג׳
טעמי שבתבם הוא ז״ל שם דס״ז ע״ש וכמבואר
וכ״ז פשוט וברור לפי׳ לבר כי רב דחד יומא כיאבר
ירדוף הקורא כתשו׳ הרב ז״ל הנו׳ כין יכין ודן ידין
מד״ק ז״ל כדבתי׳ כשניהין כלתי ס׳ כלל וכמו
שבתבתי׳:

כתבו עוד ז״ל ומ״ש שם הרב ז״ל וכו׳ דמדבריו
הלה יוצא דאיה וסיעתא וכו׳ ע״כ לא
לזתת יחיד לבי על מיעוט השנחתם כד׳ הרב ז״ל
הנו׳ עצמם הלא קלי כי אם על גדון דידיה שהם
מזיקין זה״ז דל״מ חזקה כי אם כראיה שב״כ הרב ז״ל
כדם״ז שע״ד וז״ל וה״ב ל״מ לד׳ כל הני רכוותא
דבב״ד שהיו מזיקין זה״ז דל״מ חזקה כי אם כראיה
לא טעני׳ לק״ק שמת הראשו׳ הי׳ל ראיה וכו׳ ע״כ
גם כדם״ח ע״ש כתב וז״ל וה״ב ה״ה לב״ד שהם
מזיקין זה״ז וכו׳ וע״ש הנה לפנינו מכואר יוצא
מד״ק הנו׳ דכל מאי דאסיק להלכה הוא על גדון
דידיה דוקא שהם מזיקים זה״ז דאין להם חזקה כלל
כי אם כראיה כנו״ל לא כן הוכח דאיכא מת׳ כפום׳
ז״ל אי מהניא החזקה או לא וכיוונת דב״ד הא ודאי
דאזיל ומודה הרב ז״ל גופיה דהדין עם המחזיק
כיון דרוכה דרכוותא ס״ל דהמזיק הוא המוחזק
והכא לבטל חזקתו עליו הראיה וכמ״ש הוא עצמו
כתחי׳ גם על גדון שלו וכנו״ל והדבריס פשוטים
ונם כמ״ש הרב הנו׳ שם כריש דס״ח ע״ש מסכרת
דנפציה דכיון דקי״ל כשנינן לעורם וכי׳ ע״כ תבר
מלשון הרב ז״ל זה נשתייבו הם וכ״ו כנו׳ כד׳ הנה
מלבד מש״ל הלא קלי רק על כ״ד דאין להם חזקה
לב״ע כ״ש כראיה דוקא כיון שהם מזיקין זה״ז לא כן
כב״ד דחזקת כני חבר הקט׳ שניהם כמח׳ פיס׳
כנו׳ עוד זאת תחזה להרב כני ינחך חנן ז״ל
בפי׳ ד׳ דתבת וז״ל מכל כשנינן הקי״ל דשניהם שויס
כטענותיהם ואין אחד מהם טוען כריח ויתר מחבירו
לפבר דהמחזיק מיקרי מוחזק שהחזיק ככר וכו׳
ע״כ הא קמן דהרב ז״ל ס״ל לאמר דכמח׳ פיס׳
המחזיק מיקרי מוחזק ונד״ן דכוותא ממש דחזקת

כני חבר הקט׳ כמח׳ שניהם וכאו לזכות מ״ט קי״ל
כיון דאין אחד מהם טוען כריח יותר מחבירו
המחזיק הוא המוחזק והנם שהרב הנו׳ כתב כן כל׳
לפבר כב״ל הנה המעיין בסוד״ק כתשו׳ הנו׳
כשינוי ירחק דהכי תפיק להלכה כב״ד הנם שעיניו
ראו דהרב״ך ומהרימ״ט ז״ל פליגי עליה וס״ל דכל
דמשתמשים יחד ל״מ חזקה למחזיק עכ״ז דחה ד״ק
מהלכה וויכה למחזיק הלא כוותייהו יע״ש ואחריו
נמשך הרב עולת שמואל ז״ל כסו׳ הנו׳ כנו״ל ודק
ודאי דטעמייהו הוי משום דס״ל כמש״ל דכשנין
הקי״ל המחזיק הוא המוחזק וכב״ל ומיהא לגד״ן
וכמוכן וזה פשוט:

באופן שלא מצאתי בכל הכריהם יע״ו מרחם
וע״ש שוב בח מפקיק לדחות דכרי ואפי׳
כמלא נימא והדין דין תמת כמ״ש אני עני לעב״ד
ואכתי כמקומי אני עומד וכבתי אז כתי עתה לזכות
הלמנה וכניה כדיעם כחזקתם הנו״ל לגבות מיס
וכבל מ״ש כשניותי זאת לפנים הדב״ם:

ועל מ״ש כשו״ת שאין אני יודעין למנין
הנפשות ודלא כמ״ש אני עני׳ גם עוה
לדעתי לא נדקו כלל דכפי המונח אזכו כחזקתם
לגבות מיס משם כמו שכן הוא הלמו״ן לענב״ד
ס״כ הרי הם שותפים עם כני חבר הגדו׳ כשאיכת
המיס ומדין השוה׳ כחבר אז כבית קי״ל כמ״ש מרן
ז״ל כשו״ע סי׳ קכ״ד ס״ד וכדין השוכר כפי׳ שו״ע
ס״ק דאזלינן כתר מנין הנפשות דוקא יע״ש ומניה
נדון לגד״ן והדבריס פשוטים לענב״ד ולא כמ״ש הם
וג״כ גם כוה אלמכ״ל כוה והלענ״ד כתבתי לי
יו״ט ס״ט:

וזאת תשובתי ג״כ על הכרי הרב כפי לחרן נר״ו
הנו״ל:

תחי׳ ורחם כתב וז״ל תשו׳ וכו׳ עד שכמעט
לא הניחו להחריך עוד כזה וכו׳ ע״כ הנה
הרואה ירחם כל מ״ש כשניותי לעיל על הכריהם
וע״ז וכעיניו ירחם שכחמת הניחו לי מקום להחריך
הרבה עוד כזה כיעו״ש:

עוד כתב וז״ל ומי לא ידע דיחיד ורבים הלבה
כרבים וכו׳ ע״כ הנה לדבר הזה יפלח
רחמנן רכלל זה דיחיד ורבים לא ניתן לניחמר בכה ג
דב״ד כלל ולא זכר אר מ״ש הרב מהר״ח שזון ז״ל
בפי׳ ר״ב דרי״ח ע״ג והכיאו הרב כנה״ג ז״ל בכללי
הקי״ל לאות כ״כ כתתי כללא וכללא דקיס לי וז״ל
רזהו דוקא בם׳ הפוס׳ והפוס׳ מחוך כהכס שם לא
ידעו אלו את אלו והיכרו זב״ז אף שרחו הפריס
והפסקים הו הוי רחמרי׳ קי״ל דכיון הלא רחו זה
את זה ולא עמדו זה בפני זה אמרי׳ מולי שם היו
שומעים הרוב את דברי המיעוט מפיהם היו מודים
וכו׳ ומשו״ה אמרי׳ קי״ל אכל שם רחכמים או
הייוטים כקבלים יחד ושם שם מתווכחים ג״כ דודאי
דאו״א קי״ל וכו׳ אלא כדברי התום׳ דאותו המיעוט
חשוב כמי שאינו ומיהו כ״ל הפריך הרוב כזה
מהחכמים והייוטים והקבלים יהיו חכמים
כחמת וכו׳ עכ״ל יע״ש וכ״כ מהרשד״ם ז״ל כח״מ
סי׳ כ׳ ומהרי״ן ז״ל כתשו׳ משפטי שמואל סי׳ ס׳
יע״ש וכ״כ עוד הרב החכי כ״ו ז״ל מדיוקי ומרפשיה
כתשו׳

כתצו' מ"ח ח"ח ח"מ סי' ח"ן דמ"ט ע"ג בכל
הנ"ל ושוב כתב וז"ל ומהדומה לי שראיתי מי' זה
כ"ח מנ"ו' התח' וכעת חזיני זוכר מקומו חיוו וכתוב
שם כהנהה"כ מהרח"ם סי' ר"ו עכ"ל יע"ש
וכ"כ במה ומהה מהתח' ז"ל עיין חסק שלמה סי'
ח"ו לוח י"ג וכבללי הקי"ל לוח ל"ח יע"ש וכ"כ
הרב מטה אפרון ז"ל בכללי הקי"ל לוח ל"ד וסיוס
וז"ל ומכולהו דקק דהס חיוס עדנה הס לא נתקבלו
כוועד לחד ובשלו ונתנו כדכר זה בפני זה לחלק
שבל לוח ח כתב פס"ד כפ"ע בכה"ג שפיר מכ"ל
קי"ל והכי מכולהו מתצו' הרב בכ"הג בכבע"ח ח"כ
סי' קי"ד עכ"ל יע"ש וב"כ הגאון הכרב"י ז"ל בח"מ
סי' כ"ח והרב לוחח מספט שם לוח כ"ן יעצ"כ:

הרי לפנינו להדיוק דזה הכלל דלחדי רבים היינו
דוקא הוכח מלקו יחד פב"פ לא בן בשלא
נחלקו פב"פ כי הס מיתוך כתבם שלא ראו זה"ז
פב"פ אין לומר כזה לחר"ל וכעני דוקא שיתקבלו
כוועד לחד ובשלו ונתנו כפ"ע הה"ל לא"מ
וכדיוק הגמ' בשלהי ערבי פסחים ובכתב הלפחות שיהיה
הומו מ"ע ו כתב וכו' ע"כ דש"מ הגם ע"י מעשה
הי"ב מהני מ"מ זהו דוקא כמידי דהסכמות וכיוצא
לכל כמידי דהורחה לזול ומוסח הרב ז"ל דכעני
דוקא פב"פ כדרך סנהדרי גדו' וקשנה רוקא ויה
פשוט ועיין מהריומ"ט ח"מ סי' ע"ט וכנה"ג ח"מ
סי' ו הגה"י לוח כ"ד ולזה הקכוס הרב מהרמכ"ח
ז"ל בכללו שבסוף גט פשוט סי' ח' כ"ד מהרח"ם
ז"ל בלא הזלינן בתר"ל בשלא כיולו מתוך כולו יע"ש
יע"ש וגם כי רשיתי להרב מהרח"ק ז"ל בחוקות
החיוס סי' ח' אב"כ על כ"ד ויכח לחלק בתר הכי
הכיון הכב"ד ריהו המוכיס הכרי המחייבים והמחייבי
ריהו הכרי המוכיס והרו הכריה' וכיון שרכו המחייבי'
החולקים ע"ד המוכיס שפיר מכ"ל שחרי רכים וכו'
ודייק בן מהכרי הרב החבי"ב וז"ל שבסי' ח"ן הב"ל
יע"ש בתר דלחוכחת עפרת החוקי רגליה הכח
דחמרי ליעבי לן מר דהה כל הגל הקי"ל כמח'
הפוס' ז"ל בכה"ג הוי דהמוכח רולה הכרי המחייב
והמחוי' רוח' הכרי המוכ' ופלוגי הה"ד ועב"ז אמרי'
קי"ל כחרי פיס' נגד רובח דהכוותה ז"ל הפלוגי
עלייהו וכל המוחוק ירו על העלוונה קי"ל כתרי
כוס' ממסויעי ליה וכל הכרי הפוס' ז"ל מלחוס
מוה דכולהו מיירי כרוחים דכריהם וזה"ז מפי
ספריהם ובתכיהם דחל"ב חלה שלא ידעי הכרי
הקודמים להם אז אמרי' חלו היה שמוע ליה היה
הדר כיה כיודע:

ותו קל"ט עלוה הרב ז"ל שלא השניח יפה
כהכרי הרב מהרח"ם ז"ל בסי' ר"ו שהכיח
מנו ר"ל נופיה שבתב להדיה וז"ל אמרי' חולו
לם היו שומעין היוב הכרי המיעוט מפיהם
היו מודים וכו' עכ"ל כנ"ל הרי הדיוק וכתב
מפיהם מוכח דכעינן דוקא מפיהם ולא מפי כתבם
וכודאי הגם הכב"הג ז"ל נמי כהכי מיירי וכמ"ש
הוא עלמו דכמדומה לי שראה חי' זה כפוס' וכנ"ל
ועיין עוד בס' כרית חכות דפ"ו ע"ג מ"ש כוה
יעצ"כ ותו קל"ט שהרי הקכיעו כל גדולי הפוס'

ז"ל הנ"ל דכעינן דוקא הוכו מתוך כולו כדי לילך
לחר הרוב ומה ויעיענו זה לם רחו לחלו הכרי לחלו
הה לחכתי כעינן הוכו מתוך כולו ולוכה הה ודחי
לחמיהה טובה ושו"ר למרן החכי"ב ז"ל נופיה כס'
הכחיר גנוו חיוס דקב"ח ע"ל וע"ב מ"ם כוה ותויתי
לן מ"ש הגאון החק"ל ז"ל כיו"ד ח"ל סימן ע"ז
יעצ"כ:

עוד לזו תעוה טובה עלוה דמנו"ר הרב ז"ל
כמה שהקכוס בן כב"ד ע"פי חילוקי הנ"ל
כלומרו הכיון שהמחייבים רחו הכרי המוכיס ולא
הודו לה"ל שפיר מל"ל לחל"ר וכו' כנ"ל והוה פלא
עצום על רוב חכמתו ובקיאותו דחיק לא זכר שר
סברת רוב הפוס' ז"ל דם"ל דכיון שכבר גולו דעתם
ובכריתם חו לא הדרי כתו לפי' רחו לחל"כ דפרי
החולקים שבנגדם דכסיפת להו מילתא טובה
למהדר כתו וכמ"ש הרב מהרלב"ח ז"ל בפסק
הסמיכה שם דרע"ח ע"ד ויע"ש וחפי' הרב מהר"י
בריב ז"ל כי פלוגתיה דמהרלב"ח ז"ל שם מ"מ
בעינן תורחה חזול ומודה למהרלב"ח דחייבי'
לכיוסבת ומשו"ה לא הדרי כתו וכמ"ש מהריומ"ט
וכמה מגדולי הפוס' ז"ל הו"ד בכב"הג שם סי' י"ג
הגב"י לוח כ"ד הגי' וכבר"י שם לוח ה' ועע"ש
לרב טובח השילחן ז"ל בח"מ סי' ג"ל דק"ו ע"כ
ולילך מ"ם בזה יעצ"ב וק"ב כמדון הרב לוח החייס
ז"ל הנ' דרבני וגאוני עי"ק ירום ת"ו ז"ל בבר
פסקו לת הדין וכתבו וחתמו פס"ד ומסריהו כיד
הריבע ובתר הכי הגיע הבס"ד הנ' לוד רבני
וגאוני עי"ק ועייעו בו וחלקו עלוו מ"כ
הגם שלח כ"ר רבני וגאוני עי"ק ירום' ח"ו ז"ל המח
רלו לת הסס"ד של רבני וגאוני עי"ק טבת"ו ז"ל
ולא הודו בו בלל מ"מ לפי' ויהי הס הרוב בנגד
רבני טבת"ו המוכיס עב"ז לא חציבי רובח בלל
מצוס הבסיפת להו מילתא טובה למיהדר בהו לחר
פסקו לת הדין ומסרו לת פס"ד כיד התובע וכמו
שבן מהבלר מדברי בל הפוס' ז"ל הב"ל ופצוו
והבריו ז"ל בזה הס בל"ע ומועה לב"ר שלא היוני
מקובסים יחד בוועד לחד ולא היה מצה ומתן
בינוחו בדין זה פנים לל פנים בלל רק הס היו
הומרים לשלמה שלין הדין עמה לצחוב מיס
מלוחו חבר בלל ובצומעי הני עני לת הבריהם
עייבתי בדין זה ובלע"ד שהדין עמה ובתבתי בזה
הסס"ד הנ' ושלחתיהו ליוסף והס חלקו עלי בי
להעמיד הבריהם הרחצוים הבסיפת להו מילתא
למיהדר בהו וגם לא רחו מה שהבתי בענוחי
על הבריהם שבבתב הני"ל בלל הה ודחי ולא לחמי'
כזה לחרי רבים בלל והבסיפת הגל הקי"ל דוקא
והגם שירחו עתה הפעם לת תובתי השניה לבר
הבתי על הבריהם ולא יודו לי חבמים ובעומדם
יעמידו לחלוק עלי בדין וה לבתי לא מעלה ולא
מורי- למיזל בתר רובח הריהו בלל מצוס דבעינן
מפיהם דוקא ולא מפי בתבם וגם חיישינן בהו
לבסובתא דבסיפת להו מילתא טובה למיהדר בהו
הבחת לחר שבתבו וחתמו ושלחו פסקם ליד הזולת
וכמ"ש לגם הבריעת בפי לחדין מני' ר' נר"ו שהבריע
בהבריהם לא חציבי הבריעה בלל ביון הגם עלוו
נר"ו ניתן ליתמר דבסיפת להו מילתא טובה למיהדר
בית לחר שבבר הסבוס בספרו הבהיר בפי לחדין

נר"ו כדעת מרן ז"ל דלא כוותי ולא תזיכה הכרעתו כעת הכרעה כלל ומה גם דכבר נחלקו הפוס' ז"ל כזה אי הכרעת הלח' תזיכה הכרעה ולא מצי תו המוחזק לומר קי"ל הו לא והכו הסוכרים דמכתי מצ"ל קי"ל כמ"ם בשמס הרב מט"ס ז"ל בכללי הקי"ל חות ט"ו והרב הקדוש מהרח"ף ז"ל בחקק"ל ח"כ סי' ל"ה דקל"ז ע"כ ועש"ב וע"ע בחורח משפט ובנגזי חיים בכללי הקי"ל שכ"כ וע"ש והדברים ברורים:

וגם כתב לנגבי תלת נמי עלתה הסכמת רבני חלח' ז"ל דמצ"ל קי"ל כתר לנגבי נ' כמ"ש בשמס הרחב"ם ז"ל והמט"ס ז"ל בכללי הקי"ל חות ח"ך וכתבו' מוריח דכיון סי' י"ב וכחורח משפט שם וכס' הכהיר גמו חיים דק"ל ע"ח וע"כ וע"ע להרב ידי דוד קרלחמו ז"ל בסי' קכ"ז וכסי' קמ"כ מ"ש בזה ועש"כ ועש שהגחון החק"ל ז"ל כיו"ד ח"ג סי' קי"ט דקל"ו ע"ח כתב דאם נפל ספק כדין בחזוק עיר לזולגין אחר רוב חכמי הע' וכו' וע"ש התם חיירי הרב ז"ל בחופן שנחלקו הרוב עם המיעוט פב"פ ונשלו ונחנו יחד בדין התוח כנו"ל לא"ה לא תשיבו רוכח וכמש"ל וכפרט דלנח ז' ליח לחו מסברח דנפשחי קלמיכח לנח ע"פי הפוס' ז"ל דס"ל הכי להדיח כמש"ל וח"כ לא שיך הכח הלי כללא דאחד לנגבי תלת ודברי הגחון הנ"ל ז"ל כלל וכמובן לך ורק כח גבן דלעיכח דיהן דשכח הכח היה דוקא כמי הוח המוחזק אם כני חצר הקטנה שהחזיקו בו כבר לשחוב מיד הם הנקרחים מוחזקים וה"ר בני החצר הגדולה הם המוחזקים ובהח הוח דלעניכן אמן כהדייהו דלדידי כני החצר הקטנה הם הנקרחים מוחזקים ולדידהו ולסברתייהו השתח הכח סברי מרכן דכני חצר הגדו' הם המוחזקים כנו"ל וכיון דכהח פלוגי מי הוח המוחזק עלתה הסכמת הפוס' ז"ל למיזל בתר רובח ואלא לומר עוד קי"ל כלל וכמ"ש לקמן בס"ד ע"ד הרב הכוסק נר"ו ומצא בח"ה בח"ר רחוב'ות דחלדרכח רוב הפוס' ז"ל ס"ל בכ"ד דכני חצר הקט' המחזיקים הם הנכ' מוחזקים ווכו בחוקתם וכמו שלכאר לקמן בס"ד עכ"פ המורח מכל הלמור דמ"ש בפשיטות מכי"ר הרב הפוסק נר"ו דמי לא ידע דיקיד ודכיס הל' כרכיס כמו"ל ליקנקו להני מילי כלל כי לא עמד יפה בשורש הלל זה וכמש"ל ובמש"ל עוד בפרט זה והדברים עתיקים:

עוד כתב הרב הפוסק נר"ו וז"ל וע"ז בח חכם וכו' ורלה להרוס דברי חלה וזה לשונו שהרי חני חנו הוח שכתבתי בקונט' שלי הנ' ע"ד הרב מ"ה נר"ו וז"ל וע"ע לנו ז"ל שם דהסכימה דעתו בתחי' דמרן ז"ל השמיט הלו דינא דרשב"ם מ"ש ס"מ דס"ל לסר דגם לדינא פלוגי וכו' חלא דשוב ינא לחלק וכו' ע"כ לשוני שם גם מעולם לא כתבתי שכן הוח דעת הרב נדך ומשפט נר"ו כדעת מרן ז"ל כי אם כתבתי שכ"כ הרב נו"מ נר"ו בד' מרן והיינו לדעת הרכניס החולקים ע"ד מהרמ"ך ודבימיה כמבואר בדברי הנ' פעם וכ' ונ' שכ"כ כמ"ש הוח הדושח:

גם מ"ש הוח נר"ו והרב מ"מ שיטו מצלנו כי לא דיבר מחומח כד' מרן ומדקו וכו' עכ"ל ובשלמי לנגמרי בכר השבתי ע"ו בתשו' על הכרוסם

יע"ו הכ"ל ומשם תבו' ויולחה ג"כ על דבריו חלו ויותר יגדל התימה עליו שהוח עלמו כתב למטה מזה קמוך ובראשה הכריח בדעת הרב פרי החדש ובח"כך ז"ל דס"ל כד' מרן דס"ל דלא פליגי לדינא משום דכ"ד היה בית ח"ו תתריה דמרן ז"ל כ"כ כד"ק וח"כ חיך לא נרגש מזה כד' הרב מ"מ ז"ל דגם כמקומו תתריה דמרן הוח כירוע וח"כ מוכרח מדפליגי המ"מ ז"ל ע"ד מהרמ"ך ז"ל ס"מ דס"ל דגם מרן פליג ע"ד מהרמ"ך ז"ל והוח פלא חיך לא אח לבו לזחת והוח פשוט וכמ"ל גם מה שהכריח כד' הרב פרי החדש דס"ל כד' מרן דלא פליגי וכו' חנכי לא ידעתי מה הוכחה היא זו מד"ק מתחר דלדידיה דהרב פרי החדש ז"ל גם לחד מהפוס' דס"ל דהרי"ף והרמב"ם פליגי עם רשב"ם גם כדינא כלל שב"כ בדק"ט ע"ד וז"ל דהרוחה ירחה שכל הגדולים העלו שבעיקר דינו של רשב"ם כ"ע מודו וכו' עכ"ל ע"ש וכיון דהכי ס"ל למר ולא הזכיר ולא רחה שום פוסק דס"ל דפליגי בדינא נמי ח"כ ודחי דהכי ס"ל נמי כד' מרן ז"ל ותו חין להביא רחיה כלל מד"ק דודחי לחלו היה רוחה דברי הרחשונים המוכיחים בש"מ להרב"ח ז"ל דמציירו מוכח להדיח דפליגי גם כדין כמ"ש הרב מש"ה ז"ל וגם חלו הוה סליק לדעתיה דמר הו הוה חזי לדחויי הרב מ"מ ז"ל להרחויה שהביא מהרמ"ח ז"ל ממ"ש הר"מ מקוים מקויש וכו' כנ"ל בורחי הוה הדר ביה מסברתו הנו' הו לפחות הוה מסיק כנ"ל דכמח' הוח שנוי וגם הוה מעתפק וצ"ע ט"ו כד' מרן ז"ל כתתן ס"ל וזה פשוט:

גם מ"ש מר נר"ו בדע' הנח"כך ז"ל דהסכיש כד' מרן כמהרי"ו ז"ל וכו' ג"ז ליתא לענ"ד דמחחר שכבר הרב נח"כך ז"ל הביא כת החולקים וס"ל דפליגי ח"כ ודחי דס"ל למר כדעתם ז"ל ה"נ ס"ל דפליגי מן הק' לל הק' ממ"ש לדעתם הרב נד"ומ נר"ו כמו"ל והט' דהרב נח"כך ז"ל עכד עובדח כוותייהו דמהדמ"ח ומהרח"ם ומהרח"ך ז"ל וזה ברור ז"ל ממ"ש וז"ל לכן שכתי וחיתי וכו' יע"ש וכמובן:

תו חזיתיה למר נר"ו שרלה לפרש פי' תחר כד' הסמ"ע ז"ל וכל חילוה דמר הוח מדברי הרב מהרי"ו ז"ל ככל הכ' כד"ק ולדידי לא שמיע לי פירושו כלו' לא ס"ל דודחי דעת הסמ"ע ז"ל ברור דס"ל למר דפליגי הי"ף והרמב"ם עם רשב"ם גם כדין לא כפי' השוניח לכך ולהכי יהיב טעם לשכח דמשנ"ה השמיט מרן ז"ל הדין היולח ע"פי פי' רשב"ם משום דהרי"ף והרמב"ם פי' כשוניח פי' תחר וכו' ולפי הוה ס"ל להסמ"ע כד' הרי"ף והרמב"ם דלא פליגי עם רשב"ם בעיקר דינו ח"כ מה טעם הוח זה למרן ז"ל שהשמיטו כיון דשפילו הרי"ף והרמב"ם דחוק להו פי' תחר כשוניח מו"ו לרשב"ם בעיקר דינו ח"כ הו"ל למרן לפסוק הדין כפי' רשב"ם ג"כ ותמהי השמיטו חלא ודחי מוכח להדיח דעת הסמ"ע דס"ל למר הרי"ף והר"מ פליגי על רשב"ם גם כדין ומש"ה כ"ט לשכח למרן ז"ל שהשמיטו לגמרי ודו' משום דחזול בשיטת הרי"ף והר"מ בכי' קמ"ו סי' ח' ויפה כיון מרן החכי כ' ז"ל כד' הסמ"ע ולזה כתב הכנ"ג ז"ל ועיין בסמ"ע להורות נתן דס"ל כמרן ז"ל שחולקים וכמ"ש הוח ז"ל

ז"ל בתחי' מדעת עצמו כד' מרן ז"ל דחי הוה ס"ל להכמ"ע דחפי' הרי"ף והרמב"ם שפי' בסוף פי' אחר חוכס חולקים בדין ח"כ מה כ"ט הוא זו למרן שהשמיטו אדרבה יותר קשה דח"כ לא הי' לו למרן להשמיטו אל"ו דפשוטא ליה להסמ"ע כד' הרי"ף והר"מ שחולקים גם בדין ומרן ז"ל נגדר לתרוייהס שהס תרי עמ"ה וכט' דהשמיט הדין דרשב"ס ז"ל וכמדוכר וכהדריס פשוטים:

אמנם הרב מהרי"ז ז"ל שפיר כדברי הרי"ף והרמב"ס אי פליגי אז לא פליגי הט' משום דהוא ז"ל מסתמיך ואזיל לשיטי דהכיא כתר הכי לתשו' מהרש"ך דח"כ סי' ו' וע"ש ולעולם דגס הוא ז"ל הכין שפיר כד' הסמ"ע דס"ל ודאי דפליגי דאל"כ היכו מוכן טעמו כד' מרן ז"ל שהשמיטו וכמ"ל:

ומה שרגה להעמיק פירושו גס כד' מרן החכי"כ ז"ל ג' היכו לעב"ד מהט' שכ' לעניל וע"ע להרב זקן שמואל ז"ל בביאורו לסי' ק"ס מ"ג גס הוא ז"ל כזה ומשם כל' הרב גס הרב ל"ומ כי"ו הכין בפשיטות דקכ"ה ג והסמ"ע בחדש שיטה קיימי כד' מרן ז"ל דס"ל דפליגי כמש"ל בשמו והיין עמהס בהכנסת הגו' ובלתי ס' תפלי דגס מרן החכי כ ז"ל כל חוליה דמר דס"ל כד' מרן ז"ל שחולקים הוא מד' הסמ"ע הגו' ולהכי ניין כתר הכי להסמ"ע וכנו"ל והוא ברור גס מהרש"ך גופיה תכריה לגזיוה בח"ת סי' ל"ט דס"ל התס דפליגי כדין וע"ש והוא הפך מ"ש בח"כ סי' ו' הגו' וכבן לין מקום כלל לדברי הרב הפוסק כפי לשון כי"ו הגו"ל וכמדוכר:

ומ"ש ז"ל וכבל ותת בתבי וכו' וכן לגבי וכו' ע"כ לא דחה גס לגבי עפר כן בתבתי כפ' בתחי' דיבר שבן עלתה בסכמת הפוסק ז"ל ע"ש ואולם בשאני נעמי ל־עתי היין עם רבני חתם' ז"ל דס"ל דפליגי מן הק' אל הק' וגס מרן הכי ס"ל מבל ההברחות שבתבתי לעב"ד משום הכי העלתי לעב"ד לדיבת לזבות הלמנה בחזקתה ושוב נסתייעתי לסעיפים מס' הכנה"ג דס"ל בב"ד דהמחזיק הוא המוחזק ומס' מהרי"ו ז"ל ומשאר הט' והחי' שהבאתי והעליתי בסו"ד דבגירוש בל הט' ובהלמדם יחד בלע"ד דהדין עם הלמנה שבן בלע"ד ברור בבל ה"ב בפה"ד שלי הגו"ל הרואה ירחה בדברי אני עני במ"ש הת ודאי בורבת הוא וכו' דלגבי עפר בתבתי בן אל מ"ש אני קודם זה וזה לשוני וי"ב מל"ל דגס מרן ז"ל הכי ס"ל וכו' ע"ז בתבתי לבל עניל דאל ודאי בורבת הוא וכו' ובוודאי פשוטה לומר דאין הברח לומר דמרן ז"ל נמי הכי ס"ל בהרב ר' והדב"מ ז"ל דזה ודאי בורבת בוון דאבחן במה יוולקים ע"ד הב"ד והדב"מ בדין זה ובבל מ"ש בעניות שם בתוך והדבריס פשוטי עד מאד:

גם רשיתי מה שהעיר ע"ד הרב דב"מ ז"ל שבמטה אשר סי' י"ח שבתב דמהרי"ו ז"ל מיירי בדין החזקות אי דומיא דבדון הרשב"ם וכו' והב' עליו בר"ו מד' הכנה"ג במ"ב הוא כ' ובתב ח"ל הרי סובר דמהרי"ו בבל נוונא אוא ליה דהמוחזק הוא מאן דקאי השתא וכו' עב"ל ואנבי לא ידעתי מה מניחה מלא הוא בר"ו אשר לא מנחה הרב דב"מ ז"ל דהלא גס הדב"מ ז"ל גופיה נסתייע מדברי הבב"ה הנ"ל עצמם ומי יתן וידעתי מהיכן הוכיח מר בר"ו מלשון זה דהכנה"ג ז"ל דלא כהדב"מ ז"ל כיון דגם התס בעניו חזקות מיירי וכל חוליה דהדב"מ ז"ל לומר כן בדעת מהרי"ו ז"ל הוא מדהביאו הכנה"ג ז"ל בסי' ק"ס דהחזקות מיירי שב"כ וז"ל ואפשר דהחזקות שלנו דמיירי בלאותו סי' קאי וכו' יע"ש ומבל"ן לומר דבבל נוונא מיירי מהרי"ו ז"ל לי מאוס מ"ש הכנה"ג בלאות י"ד ממהרי"ו דבפלונתא דרבותא במכירה וכו' עב"ל דמדנקט במכירה מש' דבבל נוונא מיירי לתמתא דהא ע"ו קאי הרב מהרי"ף ז"ל דב"ב ע"ג והדב"מ דב"ח ע"ג ואוקמה דמיירי בעניו מכירה חזקות דקאי בלאותו סי' ונסתייעו ממ"ש עוד הבב"ה בב"ב כלאות ב' תוך כ' בנו ל והוא פלא:

ואגב אורחין הוקשה לי לעב"ד דברי מרן החכי"כ ז"ל ולפי מ"ש בנדפס וכו' דפלונתא דבבות בכירה חין לומר וכו' לק"מ דחפי' השוב וכו' הוא ז"ל הולך לסברתו וכו' עב"ל ועב"כ:

וקל"ט דהס נאמר דתשו' מהרי"ו ז"ל היתה אחר שנתקנה ההסכמ' שהסכימו בחזקות הדין הדקבע ז"ל ס"ב לוך בתב מהרי"ו ז"ל דיבול הקונה לו' קי"ל בסי"ר דחזקות הין מטלטל ז"ל הלא אחר התקנה והסבמה אין בלן עוד מחלוקת בלל ודיך ויבל הקונה שוב לטענון קי"ל בסי"ד דחזקות הין טלטל ז"ל ובאמת זוהי סך עליו טובא ותמהני על הרב מהרש"ך והדב"מ והרב בפי אחרון נר"ו שהביאו דברי הבב"ה הנ"ל ולא נתעוררו עליו בוה והוא פלא:

וראיתי להרב בנה"ג ז"ל נופיה בסי' רל"ה הנסמ"ו אות ב"ב שעמד עוד בדין קטן שמבר חזקות שלו שרם מלבויו וזקו"ט בדעת גדולי הפוסק ז"ל בבל מ"ש הוא עצמו בסי' ק"ס אות ב' הל"ל ומס ג"ב בתחי' ד"ק הביא לתשו' מהרי"ו ז"ל הגו' דס"ל דמני הקונה המוחזק לו' קי"ל בסי"ד דחזקות שלנו הין מט' י"ל ומס הסבימה דעתו דאזו' זו דמהרי"ו לו שהיתה בבחרותו קודם התקנה לו בשהיה בלומדני קודם בולו לקונטה לו שהיתה התזו' לפ"מ שלא הסבימו שיהי' הין קרקע ושוב הוק"ל בסי' רל"ה אות ו' דמ"ש בתשו' אחרת ב' שהביאה הוא ז"ל בסי' רל"ה אות ו' דמ"ש בתשו' אחרת ב' חזקות שלנו הין מט' י"ל מלן לומל לן דבמשבנתא מעשו קיימין במכירת מ"ט וב"ו חי' שם הכנה"ג דמהרי"ו לשיטתיה לזיל שבתב בתשו' אחרת ב' דבפלונתא דרבותא ל"ל קבחב"ע אלא מי שהוא בתוך הקרקע הוא המוחזק זולת בשבירות וכו' ובע"ב ואלו על ההיא תשו' דמהרי"ו ז"ל שהביאה הכנה"ג בתחי' ד"ק הנ"ל לא תירלה הבי דמיירי משום דאזיל לשיטתיה וכו' וכמ"ש בסי' ק"ס הנ"ו ואח ודאי דחזר בו ממ"ש בסי' ק"ס הנ"ו משעמת דבתיבנא דאחר ההסבמה בטל־ מחלוקת לגמרי וכמדוכר:

איך שיהיה לדאתן עלה עב"ם הגס דדמדברי מרן החכי"כ ז"ל שבמ"ב סי' ק"ס אות ב' הנו' ליבא לאוכוחי מידי מבייהו דמהרי"ו בבל נוונא מיירי דאבחי מל"ל דמיירי בעניו חזקות וכמ"ש הדב"מ ז"ל וכנו"ל ודלא כמ"ש הרב הפוסק נר"ו וכמ"ל

וכמ"ל מ"מ הכא לחת דהרב מהרש"ו ז"ל בכל
נוונא כס' כמכירה מיירי ולאו דוקא כעניו חזקות
כמ"ש הרב"מ ז"ל בחזקתא קמייתא דיוסי הכו'
דהא ודאי ליתא כמכואר ב"ד הכנה"ג עצמו בסי'
וכ"ז הנב"י אות ל"ב כדין לוכלה בקרקעות דכתב'
הכיא מצא נדולי הפוס' ז"ל דס"ל דמצוס דאיכא
פלוגתא לוקי לרעא בחז"ק ואוב כתב מצא
מהרש"ו ז"ל דס"ל דכיון דאיכא פלוגתא אוק'
לרעא בחזקת הקונה אם הוא מוחזק דמל"ל קו"ל
כמ"ד דאין לוכלה לקרקעות בלל וכו' וע"ש הא
קמן דלאו דוקא בעניו חזקות הוא דס"ל למהרש"ו
ז"ל הכין אלא ה"ה בכל ס' כמבירה קרקעות ס"ל
למהרש"ו הכין וכנ"ל ווה נעלם מ"ו מהרב דב"מ
ז"ל ומהרב הפוס' נר"ו מדלא השיבו להדב"מ מסי'
רכ"ו הנו' חמנם מדברי הכנה"ג דבסי' רכ"ו הנ"ל
מבואר יוצא דהט' דמהרש"ו ז"ל דס"ל הכי דהוא
כמ"ש הרשב"ם ז"ל בתבו' הכרס וכמ"ש הדב"מ ז"ל
בחוקמתא בתרא דיוסי ולא נ"ל כיון מתחר שבן
לקויב עצמו ממ"ש הכנה"ג בחוש י"ב מתחר שבן
בלו ד"ק להדיא בסי' רכ"ו חוש ל"ב ע"ד מהרש"ו
הנו' נופייהו כיעו"ש אלא דהכנה"ג ז"ל בוב ונא
לחלק שם ובתבו' כין נדון הרשב"ם לנד"ו ותמר מר
דשתי תבו' הכרס דהרשב"ם ז"ל שאם היה מתקיים
התנאי היתה המבירה מכירה למפרע אבל כאן כל
שהיתה חוקה אין כאן מכירה וה"ה כמי אלא נמכירה
מעולם והעמד קבחמ"ק ושב"ב מהרי"ט וכו' ועב"ב
עב"פ דעת מהרש"ו ז"ל דס"ל הל"ח כמבירה קרקע
בחב"ע ס"ל להכנה"ג ז"ל דהט' מצוס דמדמי לה
לתבו' הכרס הנו' וכמ"ש הרדב"מ ז"ל ולוה הבסיס
ג"כ הנחון מהר"ח חון ז"ל בחק"ל ח"מ ח"ב סי'
פ"ג דקל"ח ע"ב וע"ש לו ז"ל שם דקמ"ג ע"ב כד"ה
ולמדתי חי' וה וכו' וע"ש ולוחם הנחון החק"ל ז"ל
נוסיפ שם בסי' פ"ב דק"מ ע"ב ס"ל למר אלא כמ"ש
הכנה"ג ז"ל כדעת מהרש"ו דלתי עלה מ"ט הרשב"ם
בתבו' הכרס וכו' בב"ל אלא ס"ל למר המהרש"ו ז"ל
מ"ט סברת רשב"ם ז"ל לא לתי עלה שב"ב וז"ל וכשאני
לעצמי לא ב"ל לא דברי הכנ"הג ולא דברי בת"ר
שפצט דברי מהרש"ו נרחוס דמ"ט סי' רשב"ם לתי
עלה וכו' עב"ל וע"ש והוא ממש כמ"ש הרב
מט"ש ז"ל בסי' ק"ס וע"ש ומעתה אני תמיה טובא
למ"ש עוד הרב הפוס' נר"ו וז"ל סו"ד הנה הכנה"ג
קרי כחיוב דאין לתפוס כס' מהרש"ו דיוקא היא
ממוצא דבר תבואל ותרוצה שלצפ"ו שהרב מהרש"ל
בסי' מט"ו נמצא אחר דברי מהרש"ו הנו' אל ואמר
התומר הקיבא דעת מהרש"ו ומהרש"ל ונו' קו"ל
שברי מהרש"ל לא ראה תשו' מהרש"ו אלא מפי
הכנה"ג שה"ד אנו חיים ואלו ראה ס' מהרש"ל
שהכנה"ג עצמו שהביאה כ' כמ"ש שם' ויוקיה היא
לא היה כ"ב ולא היה קומך עליה וכו' עב"ל נר"ו
והדברים תמוהים טובא דהיכן ראה להכנה"ג כמ"ש
שם שהתב ע"ד מהרש"ו ז"ל דס' יוקיה היא ולא
לא חוינן אנן כד"ק שום רמז מזה ולא כתב כזאת
כלל ואלו היה מוכיח כן מתבו' הכנה"ג בכבע"ח או
מדברי שבסי' רכ"ו הנו' דהרשתי דעת דהתם
שהברית לן ניהלין ס' מהרש"ו הנו' דמ"ט הרשב"ם
בתבו' הכרס אתי עלה מ"מ אוקו דיוסי פלוג התם
ואך חולק בנו"ל וב"ב נ"ב בתבו' בע"ח ח"מ חל

סי' קנ"ג ועב"ב אמנם מדבריו שבסי' ק"ס מ"ב
הנו' לוכל שום הוכחה בלל דס"ל למר דס' מהרש"ו
יוודאה היא ואיך מלאו לבו לומר דהכנה"ג שם קרי
בחיוב הכין והוא פלא ומה נס דלא וכר שר שהרב
כר"ם שם ע"ב סי' ל"ו כתב בד' מהרש"ו ז"ל בס"מ
מהרש"ם ז"ל וכמ"ש הרב מהר"ח חון ז"ל שם דקל"ח
ע"ב ותמה מוה ע"ר הב"מ ז"ל אלא נרנש מד'
תבו' ז"ל שב' כדברי מהרש"ם ויע"ש ולי"ב פשיטא
דיבו"ל המוחזק קו"ל כמהרש"ו ומהרי"ח ומהרש"ם
ז"ל הנס דיבו החולקים ווה פשוט

ומ"ש עוד ס"ה נר"ו וז"ל נס הב"מ כתבו'
הנו' וכו' והשיג ס' מהרש"ו לבוונה אחרת
וכו' ע"ב כבר כתבתי דהבי הב"מ הנו' הס הס
דברי הכנה"ג ממש בסי' רכ"ו אות לב' הנ"ל דב'
דמהרש"ו יתי עלה מט' הרשב"ם כתבו' הכרס
וכו' ולוה תסבים הנחון מהר"ח חון ז"ל בב"ל והרב
מהרי"ל ז"ל הוא הרב הפוסק ז"ל שבתבו' אחק"ל
סי' פב' שהכריח לדברי הכנה"ג הנו"ל כיעו"ש:

ומ"ש עוד ס"ה נר"ו וז"ל ויודינו וכו' כדיך
ותני להב"מ והכנה"ג עם הרב מט"ם
בלנו שפה אחת להם ובחמת רב המרחק ביניהם
ומ"מ לעפני שדבריו בלו אלא בדקדוק וכו' עב"ל
הדוחק ודחק דחדרכת הבי בלו בדקדוק ענום שבן
בתבתי ווה לשוני שם ושו"ר בתשובת חבר סי' ט' וו"ד
דב"ח ע"ג וכפי' י"ל הב"ח ע"ג מ"ש בזה וכעב"ם
סי' קס וכו' וע"ש ע"ב לשוני שם הנה דקדקתי
שפיר כדברי הרמוחי מ"ש מהרי"ק ז"ל והב"מ ז"ל
ובתבתי עליהם תיובתא מ"ש בזה ע"ב ושוב ניישבתי
להמט"ם כסי' ק"ס שבתב וכו' בב"ל ובתבתי עליו
תיובתא ע"ש הנה הבדתי בין הב"מ והמט"ם ובין
המט"ם בתיובתו מ"ש בזה שבתבתי בישיפ והמשבול
יבין מלי בישיפו בפותחו התקירות ויעמוד על
דבריהם ויבין דבר לשבוחו ובחיוב השיג עלי ה"ה
נר"ו והוא הוא אלא דק ובמבואר:

וחיזתיה תו למר ה"ה נר"ו שעב"פ הודה בתר
הבי לבבריתי ובתב וז"ל הבוונתי
נבונה וכו' עב"ל ויע"ש ובלתמו"ן הוברתי בוונתי ממש
נמה שבתבתי דברי המט"ם ומהרש"ם ז"ל בל תר
לחוריה קלי בנו"ל ובעת נתחדש לנו שנם הבר"ם
ז"ל ס"ל במהרש"ם ז"ל ורבו המוכיח לשלמנת הב"ר
מלבד הסבמת הרב לב מבין ז"ל שבן עלה הסבמתו
דהמחויק הוא התוחזק בנו"ל ה"ב טובא פוס' הוא
המבייעי להשלמנת הב"ד ובמ"ש הרב הפוסק נר"ו
ותמה מוה על בת החולקים עלי ואמר מר אלא
מנא לסס שעם מסבים לחות הבי בתוב בד"ק:

אמנם בתר הבי בתב עוד ה"ה נר"ו וז"ל לבן
לבוסטא וכו' עד וזה פשוט עב"ל וע"ב
הנה מ"ש החולקים עליהם הנם מובטים וכו'
ליתא בלל דאם הוא לא ראה בי אם להתח"ו ולהרב
יעבדב"ו ז"ל דוקא לבן חזוק הוא טובא פוס' ז"ל ד"ם ל
בוותייהו דתח"ח ועב"י ה"ה הרב בנו יבחק חבן
ז"ל בתבו' סי' ד' והרב שמואל קונפורטו ז"ל בס"
ב"ד שבן עלתה הסבמתם ויע"ש וכן הרלה לחנחון
הרב קנות החוזן ז"ל בסי' ק"ס דבשאל מעין לב"ד
והביא תבו' הב"ח ז"ל דבסי' ו' ושקו"ט בס' רשב"ם
הנו' ויוצא לחלק מדברי רשב"ם לב"ד ודחה הברי
הב"ח הנו' מהלבה לנמרי ויע"ש וגם הרב מ"מ ז"ל

סי' ס"ה דחה דברי מהרמ"ח ז"ל והקיפו כהלכות
יע"ש גם מהרמ"ג ז"ל תכ"ד הכנה ג' ז"ל כסי' ק"ס
הנרט"ו לוקח ר"ט חלק על מהרמ"ח ז"ל כנ"ל
ולע"ד ברור הוא דפליג ג"כ בדין הממוצע הנז'
וכן הכין נח"כך ז"ל בדעתו מד' הכנה ג' וכמש"ל
גם ברכ נח"כך ז"ל נוטיה לדעתי הפשוט ס"ג ס"ל
למ"ד וזק ממ"ש וז"ל לכן אכתי ורחיקי וכו' ונס
ממה שהניח כקו' ע"ד מהרמ"ח ז"ל מש"ך המ"מ
והק' ז"ל מהיות דכביכה וכו' ויע"ש גם מהרש"ל
ז"ל בתש"ת סי' ט' הכי ס"ל בנו"ל הנך רוחק דהכו
הקוברים דעלתה חזקה למחזיק אפי' כמשתמש
יחד כמעט יותר מהקוברים דלה עלתה חזקה
למחזיק כמבואר כי מה שמצא כת"ר למהרש"ל
ולמהרי"ו ולהרב"מ ומהרי"ק בהרי מהרמ"ח
ומהרי"ך ומהרימ"ט ז"ל לאחת"ר לה כיון יפה כוה
דמלי דסברי הכי הפוסק הנז' ז"ל ה"ט מש"ס ס"ל
דכיון דחזקה פלוגתא דרבוותא מוק' לרעה כחמ"ן
ולה מצוה דס"ל כפשטות במהרמ"ח ודעימיה
כמבואר כה"ק להדיה ס"כ חולי להו מן המנין עם
הקובר ס כפשי' הל מ חזקה למחזיק הכא דמשתמש
עמו כע"כ ואנא ג' דלי הוה ס"ל להפוסק הנז'
דהמחזיק הוא המוחזק וכש"ס ורשב"ם ודעימיה
דלוי בפשי' דהניחו חזקה למחזיק אפי'
דמשתמש עמו כש"כ יחד וכמוכן ואפי' לפשיטות
דמר נר"ו דהכניסם במנין כנז' עכ"ל ח"כ עיניו
ויחזו דיכו הקיבריס דמהניח חזקה למחזיק ולה
כמ"ש חת נר"ו דהנס מוציאם כנז' הלוקח ודלי
וכמוכח:

ומה גם כהנצדק עוד כלה לחדוקי דחזקה לן
הלכתא בכתרלי אפי' בכוס' הוכח דהלו
הכי דרשאוניס מהם וחלקו עליהם כנ"ל וכמ"ש בן
דכ כ"מ ז"ל בסי' ח"ך הנז' על דין זה עצמו
דקיימינן בית כרלוקו לקרקע ולעבד"ו ול' דפליגי
ע"ז וכתב הוא ז"ל דהלכה כאתרלי ויע"ש ובפרט
למלי דכעינן מימר לקמן בס"ד דמרן ז"ל הוא מכת
הקובריס כרשב"ם ז"ל דהמחזיק הוא המוחזק
וכיעו"ש דכוה לין לגו כיוכיס עוד לאפוקי גברי
דברבי דלה חזקה למחזיק וכמוכן ולין מקום עוד
לכל דברי כרב הפוסק נר"ו הנז"ל וכמבואר:

עוד כתב כרב הפוסק נר"ו ול"ל ולפ"ז מעט
ולפוקיפה לך וכו' עד וכו' כפשוט עכ"ל ויע"ש
ולבודי כל דכריו הנ"ל הס תמוהים מאד וכד נלים
ואכוב למריוכו מה להכרו מילי דמר דהמעיין ירלה
דבין לאתרלי קמ"ל בין המחזיק סגי להו כאתרלי קים
לי ולפ"ז לא דמ"ל לתמוה ילמר קי"ל כמהרמ"ח
ומהרש"ל דס"ל דכמשתמשים יחד ל"מ חזקת
המחזיק לכ"ע וקים לי כמ"ד דמ"ק הוא המוחזק
והמחזיק שכנגדו מכ"ל נמי קים לי כמ"ד דהרי"ף
והרמב"ם פליגי לרשב"ם מן הק' לל הק' וקובריס
דאפי' כמשתמשי יחד עלתה להו חזקה ל' חזיק וקי"ל
כמ"ד דהמחזיק הוא המוחזק וחו"ל מ ומפני כך
דכשטוענן המחזיק קים לי כמ"ד דהרי"ף והרמב"ם
פליגי לגמרי מן הק' לל הק' ממילא נכלל כזה דגם
מרן ז"ל הכי ס"ל כהרי"ף והד"מ ז"ל וכמ"ש לדעתם
הרב בו"מ נר"ו כמו"ל וכבר קבלנו הוראתו מרן ז"ל:

ומ"ש מד נר"ו וזה לשונו ועדיין נלמר לו
ולוק תלמר ני"ל גבד מרן הע' כרשב"ם

כהיוק דמקום מקוים ומ"ל גם לזה קי"ל כ' וכו'
ע"כ לתמהה טובה דהלה כטענתו הרלשונה דטוענן
קי"ל כמ"ד דהרי"ף והרמב"ם פליגי לגמרי כמו"ל
נכלל גם הקי"ל כ' אלו דקה קה דפ' מרן הסוק
דמקום מקוים לה תורק דילוק היק הלה הוק
לשון הרמב"ם ממש דמניק דויק מהרמ"ח ז"ל לאתר דיוו
כמו"ל וק"כ כלומרו קי"ל כמ"ד דהרי"ף והרמב"ם
פליגי הרשב"ם לגמרי עכמ"ל לדידהו דליכה
ריוק ממ"ש הרמב"ם מקום מקוים דס"ל כרשב"ם
ומהרמ"ח ז"ל מקום דמציק לדחויי לה כדדחי לה
הרב מ"מ ז"ל וזולתו וק"כ תו מהל' ח' דעדיין
נלמר לו דלוק תלמר קי"ל נגד מרן דפ' כרשב"ם
כהיוק דמקום מקוים דקה מק אלמר לדעת
הקוברים דפליגי הרי"ף והרמב"ם לגמרי וטוענן
המחזיק קים לו כוותייהו כנ"ל ה"נ ניחל לגרן ז"ל
ולין לגו כיוכיס עוד לומר שוס קי"ל לחר כלל
וכמוכן:

גם מ"ש עוד וז"ל ויעדיין לכל הלופנים המוכריס
לגיוק אילמר עוד קי"ל ג' דהלה רוב הפוס'
הלנו דהיוכ דמשתמ' יחד כ"ע מודו הלעל"ח ולין
כלן מח' וב"ל עוד קי"ל ג' וכו' עכ"ל גם כוה
דכריו תמוה"ם מלה דקה הוא עלמו כתב לופן
קי"ל דה' דהויגו קי"ל כמ"ד דהרי"ף והרמב"ם
פליגי הרשב"ם וסו' דלפי' כ' משתמשים יחד על"ח
דרי קי"ל ה' עכ"ל וה"כ כקי"ל וה כללל הכל לפי'
כ' מלה' יחד וכדלמר מר נופיה לדחויי כקי"ל
הרלשון כנ"ל וה"כ מה ג"ל עוד קי"ל ג' כללל הק
ודלי לתמהה טובה:

גם מ"ש עוד וז"ל וכדי לויכל הוא לומר קי"ל
נגד מ"ק ע"פי הפלוגתא הנ"ל לגיוק אילמר
עוד קי"ל ד' וכו' ע"כ ונלע"ד נ"ו לוגו כלל הכיון
דטוענן קי"ל כמ"ד דהרי"ף והרמב"ם פליגי לגמרי
וק"ל דהמחזיק חזקה למחזיק כנ"ל הנה לתת
דכקי"ל וה נכלל הכל גם לתת וה הכיון דס"ל דגם
ככה"ג עלל"ח למחזיק כודלי שהוא נגד מלתי קמה
דהל כ לוק ס"ל דעלתה לו חזקה למחזיק וזה
פשוט:

באופן דהדכי כריר לגלי הכין למ"ל וכין
למחזיק סגי להו לפי' כחד קי"ל הרלשון
הנז' ולפל המרכה סגי להו כתרי קי"ל הרלשון
והלחרון שכהם הנז' כד"ק וכמו שנתבלר והלה
כמ"ש ה"ה נר"ו ועמו הק"ר גם כוה:

ויעוד דהקושה וילה כדברי הרב כהוגת עולם
סימן ק' שלה כתב לזה הלה מל"ל תלה
לו ד' קי"ל ויע"ש לכל תרי קי"ל ודלי דמורה הרב
ז"ל דמכ"ל והרב הפוסק נר"ו הטלוק כדברי הכה"ע
ז"ל הלה מל"ל תרי קי"ל נמי ככתוב בד"ק ולוקה
כדבתיבנא ומה גם דמוכח נמי מדברי הרב כה ע
ז"ל דהוקק ד' קי"ל הוא דס"ל הלה מל"ל לכל ג'
קי"ל הוא דס"ל הלה מל"ל לכל ג' קי"ל מודה דמל"ל
יע"ש בסוד"ק וגם כד' קי"ל נמי לין דברים
מוסכמים דהרב תהל ויבוק ת' הב סימן ח' כתב
כפשיטות דגם ד' קי"ל מל"ל יע"ש והכיוק דברי
כולם הרב לורם מספט ז"ל בכללי הקי"ל הוא פ"ח
יע"ש:

עוד כתב ז"ל וכהויתי עסוק בע"ז וכו' ע"כ
הנה גם ע"ד הרב מהרמ"ק נר"ו שבתשו'

זו שהניחה כת"ר דאמרי דאם היה היה רוצה
הרב המוכר נר"ו תצו' הרב מ"מ ז"ל שהחה
דקויתי מהרמ"ה ממ"ש הרמב"ם מקוה מקווים וכו'
כטוט"ו בה ודאי דהוה הדר ביה וכמ"ל על דבריו
שבסף' ג' ום כנו"ל ופצוט:

עו"כ ה"ה נר"ו וז"ל ולכאן ואומר וכו' וחזיתיה
לרב רחומאי וכו' עכ"ל ולכו אומר דודאי
הדין עם הרב הגדול מהרח"ק ז"ל כמ"ש דמדין ז"ל
הוא מכת הסוכרים כרשב"ם ז"ל ופויע עצמו מתצו'
מהרימ"ט ח"ח סי' קי"ד כמ"ש הכין כד' מרן ז"ל
ולדעתי כרור דכל חולקי דמהרימ"ט ז"ל ג"כ דכתב
הכי הוא ממ"ש הרשב"ם ז"ל כתצו' הניחה מרן
הכ"י סי' קכ"ה שכ"כ וז"ל וכפר רלוקי אדעתו נוטה
לד' ר"י שכל נוקין לאו שהם נוקי הנוק וכו"ל שכור
הייתי לקבל וכו' מ"מ רוב חכמי יפר' וגם רבותי
כ"ע לית הסבוימו כהך ולפיכך למעשה אנו אומר
שאם כפר פתח וכו' אין מניחין אותו לפתוח ואם
כת לפתוח אין מניחים אותו דומה למ"ש הוכח
דקויתי ארעא תיקום עכ"ל תצו' מהכרי הרשב"ם ז
הלאו הוכיחו הרב פרמ"ה וס"פ ז"ל הרשב"ם ז אזיל
כצו' רשב"ם ז ל וגם מהרימ"ט נופיה כח"מ סימן
ע"ה כ"כ כשוה"ק כה"ח חיבית וכו' יע"ש ועיין
להגאון החק ל ז"ל כח"כ ח"מ סי' כ"פ ופ"ג מה
שדחו לזה ועש"כ עכ"פ מהרימ"ט ז"ל כח"ח סי'
קי"ד המ' שכתן טעם למרן ז"ל שתפס לעיקר סברת
הלחומריס היש חוקה להו"ר לפויע את המוחזק
כמש' הלבתת כרכה כארעא דחיכת דקויתי ארעא
תיקום כיבו"ש ודאי דחולקי דמר הוא מתצו'
הרשב"ת הנו' הגם שהוא ז"ל לית הזכיר שם לתצו'
זו דהרשב"ת שמק עמ"ש חיכו נופיה כח"מ סי' ע"ה
אלא דהתם כסי' ע"ה כתר הכי יוהד גם לרעת
הרשב"ת אלא ויוק הרשב"ת מהא דרכת דקרעא
חיכת דקויתי תיקום אלא לענין שכת כשעתת מכר
ונקט שטרא כוחיה וכו' וע"ש תמצא כאותה תצו'
דח"ת סי' קי"ד נקט כפשוט גם לעיקר דין חוקה
להו"ר שכת כטענת סבלנות וכפת ודאי מיחלפת
שיטתיה דמהרימ"ט לכאורה ולהכי הרב מהרח"ק
ז"ל שם כשעלה כקב"ן ס' רכוותת דקויתי הרשב"ס
כתב ככללא הכן דעת מרן ז"ל סי' קכ"ד ומיון תכף
לתצו' מהרימ"ט דח"ת סי' קי"ד הנו' ולא ההיא
דסי' ע"ה הנו' דהוה המכין כדברי מהרימ"ט דכסי'
קי"ד הנו' דעיקר טעמו כעד מרן הוא כמ"ש
מהרימ"ט שם כרים דכריו דר"מ כדי לפויע את
המוחזק כמ"ש הלבתת כרכה כארעא וכו' ומת
ממש כמ"ש הרשב"ת כתצו' הנו"ל ומ"ש עוד
מהרימ"ט ז"ל שם כתר הכי טעם המנהג הוא
טעם אחר חדש דק כלוחו טעם המנהג כת לקרן
מלי דק"ל לעיר על טעמו את הנו' דהכי דייקי
להדיח דברי מהרימ"ט ז ל הנו' שכתב וז"ל ולעיניך
דדיכת דמוק' מלתא כיד המחזיק וכי' ע"כ מוכח
להדיח מה"ק הלאו דעיקר טעמו הוא כמ"ש כתצו'
ד"ק דהט' דמוק' מלתא כיד המחזיק הוא משום
דכיון דפלוגתא דרכוותא היא מוק' ארעא כידא
דמקמי דקלי השתא אלא דע"ו הוק"ל מד' מהריב"ל
ז"ל דס"ל דסס"ם מפקי' מיד המוחזק וע"ז תי'
דהכא לית חיובי' לתת משום דבבר נהגו כ"ד לדון
שיקי"ל חוקה וכו' וחזר המנהג להיות דין מוסכם
שהניחה לתת חוקה לזלזר ולזה תפש הרב מהרי"ק
ז"ל סברת זו כסתם וכו' ושוב כתב עוד וז"ל וכ"ז
כתבתי לרווחת דמלתא לפמ"ש מהריב"ל וכו' עב"ל
ועש"כ הרי להדיח דכל מ"ש פה הוא לתת מקי
דק"ל עפי"ד מהריב"ל ז"ל ולזו טעם אחר חדש
רק לחזק מ"ש כתחי' דלא תק"ל מד' מהריב"ל ז"ל
כמבואר וכן הכין כפצי' נמור כדע' מהרימ"ט ז"ל
הרב כני דוד פ'אלקון ז"ל כדע"ז ע"ג יע"ש וזהו
הלמו"ן וכנו"ל:

ובהכי חזרנו לה תמיהת הרב מהרמ"ק נר"ו
ע"ה הרב מהרח"ק ז"ל כתצו' אלא דאמר
דכרי מהרימ"ט כתצו' הכ"ל ומקי דק"ל למר הרב
מהרמ"ק נר"ו דמכ"ל למהרימ"ט לומר כן כד' מרן
ואלא דכרי מרן כדרכו לפסוק כתרי מינו תלת
עמ"ה וגם כי תיש לעון הרמב"ם וכו' ככר קדמו
בזה הרב כני דוד פ'אלקון ז"ל כהלי שכנוס דע"ז
ע"ג שתמה כן ע"ד מהרימ"ט הנו' ויע"ש ונלע"ד
דמה שהכריחו למהרימ"ט לו' כן כד' מרן הוא
משום דק"ל הכוון הדין זה הוא פלוגתא דרכוותא
דרמקי ס"כ הו"ל למרן למיהדר ולמיסמך אהלאי
דקי"ל כפלוגתא דרכוותא דמרי' חוקי ארעא כחמ"ן
וזלוק הכת מרן תפס עיקר השך זה הכלל לזה נט"ל
מהרימ"ט ז"ל דמה שתפס מרן לעיקר לפויע את
המוחזק הוא כמ"ש הלבתת כוותיה דרכת כארעא
וכו' וכל"ל ור"ל דס"ל למרן כרשב"ם דגם כפלוגתא
דרכוותא דהוי ספיקא הדיכת לא חזלינן כתר חוקת
מ"ן אלא כתר מאן דקלי השתא כנווק:

אמנם הלמת יורה דרכו דעיקר טעמו דמרן
ז"ל הוא כמ"ש הרב מהרמ"פ נר"ו
דהיינו משום דלשונתיה חזיל לפסוק כתרי מנו
תלת עמ"ה וגם דחזיל תמיד כשיטת הרמב"ם ז"ל
ודכר ה' כפיהו למת שכ"כ להדיח מרן ז"ל כתצו'
לכך"ר סי' ק"ך הנו' וז"ל שדעת הרמב"ם ז"ל שום
חזקה לאו ר וכו' שהיו כתב וכו' וכד' דכו תהיה מ
וכד' הרמ"ם וכיון שהרמב"ם הוא רב מוכהן ומפיו
למו חייס כלל הגלולות הלאלה עבדו' עוכדי כוותיה
וכ"ם כמקום שהריב מ' והרמ"ם מסכימים לדכריו
עכ"ל ועש"ם היו להדיח דמרן ז"ל כיחד לנו כמ"ש
כהרמב"ם דהט' משום דהוי רב מוכהן ומפרי
דלתרין וגם דרכו והרמ"ם מסכימים לרכריו כנו"ל
וקיימו ממש כמ"ש מהרמ"ק נר"ו ותצו' זו דמרן
ז"ל היל תלת דמסייע ליה כמבואר לכן למהרימ"ט
הלא נגלו לו תצו' מרן למלו כלל משו"ה תחר למעה
טעם כעיקר למרן למלו הלא חזיל כתר חמ"ן
כדלמרי' כעלמא כדיוכו טובא לזה הוכרח לומר
דר' מ דס"ל כרשב"ם ז ל דקי ל כרכת כלרעא היכא
דקוים' חוקום וכנו"ל וגם שגם כזה דס"ל למהרימ"ט
דמרן חזיל כשיטת רשב"ם ז"ל ואם כיוון ויפה ין
דהכי אשכחן להדיח למרן ז"ל כתצו' לחדת דהכי
ס"ל להדיח ודכר ה' כפיהו למת וכדכתי' מומר
קמן כפ"ד מ' מ כדין זה דס"ל דים חוקה להו"ר
כהרמב"ם אין לנו לריוכים לזה מלחר שכבר מרן
נופיה נולה לנו טעמו כתצו' זו דקי ל ך למהי
דס"ל כהרמב"ם וכנו"ל ותצו' מרן זו דקי ל ך היא
כעלמה מהרב מהרח"ק ז ל ומהרב מהרמ"ק נר"ו
מדלה הזכורות כלל דהויא תיובתיה דמהרח"ק ז ל
וסייעתיה דמהרמ"ק נר"ו וכמבואר מעתה אין

מקום נ"כ עוד למ"ש הרב מהרמ"ך נר"ו בקונ"ק דלדידן דפסקינן כהורחות מרן הבה דעת מרן מכותר בסי' קמ"ו לפסוק כר"י ודלא כרשב"ם וכן נוהגין מקום נ"כ למ"ש הרב הפוסק נר"ו דנין שוס סברא כד' מרן וכי' כי הבה אמת נכון הדבר דמ"ש מרן בסי' קנ"ד כד' הרמב"ם ליכא רמיה דס"ל כרשב"ם כמ"ש מהריט"ו ז"ל מאחר דמצ"ל דטעמי' דמרן דפ' כהרמב"ם הוא כמ"ש הוא נר"ו וכ"ש הכא מניהו למרן נופיה שכיחר טעמו כן להדיא בשקק"ר סי' ק"ך הנ"ל וממילא חלף הלך לו טעמו דמהריט"ו וכנ"ל מ"מ מ"ש עוד מהרמ"ך נר"ו דמרן בסי' קמ"ו פסק כר"י ודלא כרשב"ם הא ודאי ליתא דודאי דעת מרן ז"ל כרשב"ם ז"ל דוקא וכמו שנולה לנו דעתו מרן ז"ל בתשו' אחרת בשקק"ר וכמ"ש בס"ד לקמן ומשם בש"ס והיינו דסי' מ"כ וסי' קמ"ו דאיתיה לן הרב המע"ה ופ"ו ל"מ מידי דשמעי' הא דלא תלוק פלוגתייהו דתוכב ונתבע בספקא דינא דפלוגתא דרכוותא בלל רק הס מכחישים וא"ו כטענותם דוקא ולהכי כתבינן מנו משל"כ כס' דדין התלוי בסת' הפוסק ז"ל מצ"ל דס"ל למרן דמוקמינן לרעת בחזקת מהן דקאי בה בשתא דוקא והוא פשוט:

ואני תמיה טובא עליה דמר ועליה דהרב מהרמ"פ נר"ו איך בעלם יהא תשו' מרן ז"ל בשקק"ר סי' קכ"ו דפסק להדיא בס' רשב"ם ז"ל בסת' פוס' דשתא בב"ד ז"ל ועוד אני אומר וכו' ועוד שהרי ריטובן דר בכיתו ומוחזק בו ואתה בא להוציאו מביתו הוא וכו"ל קי"ל בר"ת ורבינו היכא דקיימא תיקוס וכו' עב"ל הרי להדיא מפורש וגלי דעת עליון מרן ז"ל דס"ל כרשב"ם דגם בספיקא דדינא בפלוגתא דרכוותא אמרי' לרעת היכא דקיימ' תיקוס וכנ"ל וכן דאיתיה להרב נוכח השולחן ז"ל בח"מ סי' ט' ממ"ש ע"ג שכן הוכיח במיבור מתשו' מרן ז"ל הנ"ל דס"ל כרשב"ם וע"ש והוא ברור:

ולא עוד אלא שדעת מרן בתשו' ור"ס דהגם דחזקת מ"ק היא ברור לעין כל ובנוונא דנדון דמרן ז"ל דחזקת שמעון ברורה בשטר השכירות שכיר בתפו"ט שנו ועב"ו פסק מרן ז"ל דכיון דהיכא פליגא דרכוותא לרעת היכא דקיימא דעתא תיקוס וכנ"ל וזה דלא כמו שהעלנו הנלון בשקק"ל ז"ל ומר ברוה הרב מהרי"ח ז"ל בתק"ל ח"מ ס"כ סי' פ"כ ופ"ג דהיכא דחזקת מ"ק ברורה כ"ע מודו דחולי, כתר תמ"ק ועב"כ ותתבעו מרן הלוו מתבאר להדיא דס"ל לעולם דגם בדהיכא חמ"ק ברורה פליגי רשב"ם ור"י וקי"ל כרשב"ם כנ"ל ז"ל להנלון מהר"ח חזן ז"ל נופיה בספרו לורת משפט סי' כ"ה בבללי הקי"ל קוף לוח פ"ו שחזר בו ממ"ש בשק"ל סי' פ"ג הנ"ל וכתב שגם בחמ"ק ברורה במ"ח היא שנויה והוא מרון זה עצמו דקאי בית מרן ז"ל בתשו' הנ"ל יע"ש:

איך שיהיה לדחקן עלה הבה נתבאר שפיר דדעת מרן ז"ל כרשב"ם ז"ל ואנן בדידן לתבא דמרן ז"ל שמבינן דבלבו הורחותיו ז"ל גם בתשו' ובכ"ל וש"כ ליתן לן למיזל בתר רוב דעות בלל דאין לנו אלא דעת מרן ז"ל דפסק כרשב"ם וממילא עכ"ל לדידן דהמחזיק הוא המוחזק וכמ"ש מהר"ם יפה ז"ל והיינו משום דאי עלה מס' רשב"ם ז"ל וכמ"ש מהרי"ך ז"ל בפ"ו דשכירות הב' וה גאון החק"ל בסי' פ"ב והמט"ש ז"ל בסי' ק"ס בבו"ל וכיון דחזינן למרן ז"ל בתשו' דס"ל כרשב"ם ז"ל בדלא כן דאתו כם' מהרש"ו ז"ל דהמחזיק הוא המוחזק ולא חייש' תו לרוב דעות וכמדוכר וכפרט שכבר כתבנו דגם רוב דעות בב"ד הכי ס"ל דמהניא חזקה למחזיק הגם דקניסה מסתמסים יחד וכבל הלמור ומדוכר מ"ל ודלא כמ"ש ס"ק נר"ו והדברים כרורים:

עו"כ ס"ה נר"ו וז"ל ונוסף גם הוא וכו' עב"ל הגה הרואה ירחה בדברי חני עני בקונט' הא' כי חני חוא שכתבתי כן לחלק מב"ד למ"ש הרב מהרש"ו ז"ל ונה לשוני שם הן אמת דמצ"ל דל"ד בל בה"ג דב"ד למ"ש מהרש"ו ז"ל וכו' יע"ש במלא הבבר אלא עניות פקחתי עיני ע"ו וידעתי בית"י וידעתי החילון הנו' ואולם הדרי בי אתם מהחי' הנו' בדאותי לברב מצר"ר ז"ל שהביא דברי מהרש"ו ז"ל לדון מינה לב"ד הגם דלא היה המחזיק בלי בנוויה דהנה דוכתא דאחזיק בית להסלבת וכלו מוכח מזה דלא ס"ל לחלק בהבי בלל דחלב"ב לא הו"ל לאתויי הא דמהרש"ו בלל כי אם דברי הבנה"ג שבסי' ק"ס הגב"י אות ח"י שבתב אחר עובדא דשבועי גוואי דהמחזיק הוא המוחזק ולא מ"ק בנו"ל דזה שייך בטפי לנדו"ן וכמוכן:

ומ"ש הוא נר"ו וז"ל ומה שרמה ה"ה לומר הבך זה וכו' בשטר השיבוהו וכו' ע"כ לבא דאמרי דאדרבא מ"ש אני עני הס הממו"ן ואיתנו ליאמר וליבתב וכבר השבתי על דבריהס ורחיתי להס שתין דבריהס נכונים גם בזה בלל והמעיין ביושר בלתי שום פניה ישפוט בצדק בל אמרי פי:

ומה שהביא להס בת"ה נר"ו סייעתא דבבי מדברי ר' נחוני עונש ז"ל שב' דבינן דהמוחזק דקאי בשתא אחיזו ניזו מ"ק לובח בפיקא וכו' ע"כ תמהני טובא דמי לא ידע בלל זה פשוט מלתד דאי מ"ק הוא ב"ב מוחזק דקאי בנווה דאריעיה ודאי דלא יאות משפט הקי"ל בלאתי ס' בלל ואולם הדבר ברור דשניהן הא דב"ד דהמחזיקים דב"ד הוכם בחים לזכות בנוף החצר של ואלתא שבר בו המוס בלל בדי לומר דבינן דבני חצר הנדו' הוכיחו מ"ק ובקיימי בנווה הס הזוכים בט' קי"ל דתרתי לישתמו בהו ולא יזבו בבחים בטענת חזקה בינן שהם עומדים בחזן שיהו בדון הד' נאוני עולם ז"ל דהייתי מניי' בר"ו דק אבן עסקינן בנד"ח בב"ד הבני חצר הקטנה בחים בטענת מבר וחזקה בשחוקת המוס מחבר הנדו' ולא בנוף הקרקע ובטענת חזקתם פליגי בה הפוס' ז"ל אי מהניא ח לא ע"ז הבחתי בעיוני דברי הבנה"ג שבהגב"י אות ס"י דס"ל דהמחזיק הוא המוחזק שוהו שייך בנ"ד לבטל טענת בני חצר הנדו' שבאו לבטל חזקתם אל בני חצר הקט' מבח פי' רשב"ם והעיטה ע"ז בתב הבנה"ג דהמחזיק הוא המוחזק והסבימו עמו הרב בני יפתח חבן ועולת שמואל ז"ל ומהרש"ך ז"ל בבו"ל ומשם בתר"ה הגם בבה"ג דב"ד דהמחזיק הוא עומד בחזן ורומה להחזיק בתשמישי חצר חביריו חו בריסת רגל בחצר חביריו תמרי' גם בבה"ג דהמחזיק הוא המוחזק וע"ש וגם מהרש"ך ז"ל בתשובה מד' מהרש"ו

הבו'

הנו׳ גס כנ״ד דהמחזיק הוא עומד כאוז כנו׳
והרכניס מהרש״ק והדב״מ ז״ל החולקים עליו לא
כאו עליו לדחות ראייתו מדברי מהרש״ל ז״ל מש״ו
הנו׳ כלל דין גרמא דגם אנכי עפר נפתייעתי נ״כ
תד׳ מהרש״ל הנו׳ ובנשתי מהחי׳ הנו׳ ולא הוכח לי
לאומרו כלל מכח מ״ש המשה״ר ז״ל אמנם עיקר
סמכין הוא ע״ד הרב בנה״ג ז״ל דס״ל דהמחזיק
הוא המוחזק כמבואר היטב בחי׳ הכי כתבו
הכ״ל והגם דרוב הפוסק׳ ס״ל דמורך׳ לרעך כחמ׳ך
הלא במ״ש הבנה״ג ז״ל ובמ״ש מהרש״ק והרד״מ
ז״ל בנו״ל מ״מ כיון דחזינן לכמה מרבני הזה׳ ז״ל
דס״ל כס׳ הבנה״ג ז״ל הנו׳ בנו״ל ק״ל נמצא דדין זה
כמח׳ הוא שנוי בי מוך׳ לרעך כחמ״ך אז בחזקת
המחזיק והדרינן לכללין דכיון דבהא פליגי מי הוא
המוחזק יוצי׳ כתר רוב דעות כעיקר הדין הכ״ד
ובמ״ש הרב הפוסק גופיה נר״ו בתשובתו ואת לעיל
מזה ובכר הוכחתי לחי עניי דבכ״ד רוב ד׳עיה הפוס׳
ז״ל ס״ל דמהניא חזקה למחזיק לחפי׳ היכא
דמשתמשים שניהם יחד בנו״ל וגם אם בלא למיזל
בתר רוב דעות מהפוס׳ ז״ל מי הוא המוחזק הנה
ודאי לתלן לפלוגתא דרבותא ז״ל דהיפלוגי כמוזק
וניזוק מי מהם הנקרא מוחזק בידוע דגם בנ״ד
בני החצר הגדול הם ניזוקים מבני חצר הקטנה הן
בהו״ר הן מסיבת כי מדרכה עליהם הבנינים
והיוצאים ובכר עמד ע״ז הרב נח״ך ז״ל בח״מ
סי׳ כ׳ הנו׳ על כ״ד והלאריך בזה ובעלה דרבותא
דרבותא ס״ל דהמחזיק הוא המוחזק עיין שם
בחורך וגם מברת מהרש״ל ז״ל הנו׳ דהבי טובא לנזוק
לגד״ן ובכר בתבנו דהבי ס״ל למרן ז״ל בתשו׳ סי׳
קכ״ו ובכל הנו״ל וב״ש מכל המדדים ובזו לדין בנ״ד
וזכו בני החצר הקט׳ בחזקתם לבחוב מיס מחצר
הגדו׳ כמלו ובמקדם ובכל הלמור ומדובר מדיס
ועד כאן:

תו חזיתיה למר ה״ה נ״ו כד״ה ונקעה ולבתר
וכו׳ שטרח ויגע לפרש דברי הרב מהר״ם
הלוי ז״ל בפי דבתי כדי להגיל עלמו ממ״ש עליו
מני עני וממ״ש עליו החולקים עלי יע״ו וכדחק
מלד לעיולי פילא בקופא דמחטא ולמר מר דהרב
מהרש״ל ז״ל תרתי מילי קלמר וכו׳ בכל הכ׳ כד״ק
נר״ו ולחומן לת לבבו לבחוב עלן אלא דקדקנו יפה
כ״ק ולא כדברי מהרש״ל ז״ל ויע״ש ובל יבר חולק
בעיניו ויאה ובלבבו יבין דבל מ״ש מה בפי דברי
מהרש״ל ז״ל לא ניתן לומר וב״ש ליבתב בלא
לחכמ״ר מניה דמר ופ״ו דבודאי מהר״ם הלוי ז״ל
חדל מילתא קלמר ותל״מ והוא זה דשתני היות
עובדא דשבועי גוואי שהבעלים הרשאונים עומדים
הם בחיים בטענה זת דבשבועי גוואי הויא בפי׳
רשב״ם ז״ל לבטל טענת המחזיק שטען עליו מיבך
שיבתב בית בלוקח שקנה מבעלים הרשאונים
ירוא לבטל טענת המחזיק שבגדו בטענתו
דבעלים הרשאונים אלו הוו יתבי בשבועי גוואי ודאי
הלא מהניא ליה לגלוקח טענה זת בלא דבעי׳ דוקא
בעובדא דב״מ מתם דהבעלים עומדים טענו בן בגד
המחזיק ולא לוקח בגד המחזיק ואוב בגם הרב ז״ל
מדבי׳ל טענינן לגלוקח וכו׳ וה״ב טיטען לגלוקח
בגד המחזיק דשמת בעלים הרשאונים הוו יתבי
בשבועי גוואי וכו׳ ע״ו בתב הלבת״ן טענינן הבי

לגלוקח בגד המחזיק הרשאון שבגדו בית בשניהם
לגלוקחים בנ״ד הוי״ל לגלוקח לגבי לגלוקח וכי היבי
דטענינן לגלוקח מבעלים הת׳ ק״ב טענינן לגלוקח
מן המחזיק דהיינו יהודה מיושב בנ״ד דיושב שהוא
המחזיק הרשאון קבלה מבבי׳ הנו׳ ולא הוכח לי
אבן זבה הלוקח ממנו בחזקתו וזה לשיטת
בוותת הרב מהרש״ל ז״ל בחי׳ הנו׳ בלתי ס׳ בלל
ונמצא ס״ב דהלה מילתא בלמר הרב ז״ל דוקא ויהיה
זלת דבלוקח לגבי לוקח לחפי׳ רשב״ם מודה דלא
שייבת דהי טענה דבשבועי גוואי הוא בע״הב
הרשאון בנו״ל ווהב הלוקח מהמחזיק בחזקת
המחזיק דטענינן ליה שהמחזיק הרשאון קבלה
מבעלים הת׳ לו מיודעין ומוקמינן ליה לגלוקח
מהמחזיק בחזקתו ובנו״ל והדברים פשוטים מלד:

מעתה לבת לע״ע על פירושו דת״ה נ״ו
שבתב דמהרש״ל ז״ל תרי מילי קלמר
חדת דטענה זו דבשבועי גוואי הויא יתיב ובבירוש
רשב״ם ליתה מועלת בלא היבת דטענו בן הבעלים
הרשאונים לבבל הלוקח הבת מבחו ל׳מ ליה טענה
זו ובו׳ ע״ב הנה לחת נבון הדבר שבן הוא שברת
הרב מהרש״ל ז״ל למנם היינ״ד היבת שבת הלוקח
בטענה זו מבח הבעלים הרשאונים דאיבתו היו
יתבי בשבועי גוואי ובם היינו דוקא היבת שבם
המחזיק שבגדו הוא ג״ב לוקח מהמחזיק ובדברת
הרב ז״ל בתר הבי ובנו״ל וזה ברור בד״ק:

ובמ״ש מר יל״ו דמבב״ל דאין תבי׳ לבאוו נמבך
לחר סוף לבאוו לימר דחדת מילתא קלמר
דטענינן ליהודה הלוקח מיושב דיוסף קבלה ד״ת ב״ב
היא בוותתו ק׳ למ״ל לבהב לומר בתבי׳ דבב״ד חוי
לוקח הבת מחמת נפתלי והלא לפי׳ עם נפתלי
נופיה טענינן ליה ליהודה שהוא הלוקח שהמוכר לו
יוסף קבלה ממנו ומ״מ במ״ש שהוי לוקח מנפתלי
ובו׳ עב״ל ופ״ו והבריו תמיהים מלד לבב״ד דהלא
הוה נפתלי נופיה קיים וטענין בשבועי גוואי הויא
לת הוה טענינן ליה לגלוקח מיושב בלוס בין הלא
הוה מהניא חזקת יושב ונפיה ול״מ לגבי נפתלי נופיה
דטענין לבת בשבועי גוואי הויא ולא טענינן ליורש
ולגלוקח לת היבת דהחזיקו הת׳ בדין ולא ריעא חזקת
לבהתייהו בלל לת בן הבת הל״מ חזקה ליושב בלל בין
דנפתלי שבגדו טוענן לבת בשבו״ג ובו׳ ואבן בעי׳
חזקה הריאוה למוכר ולמוריש בדי לטעון בעד
הלוקח והיורש שלהם טענת מבר וזה פשוט מלד
ומצו״ה הוכיח הרב ז״ל לומר דבב״ד הוי לוקח הבת
מחמת נפתלי מצו״ה הוא דטענינן ליהודה הבת
מבח יושב המחזיק ואלו הוה נפ״לי קיים וטענן
בשבועי גוואי הויא לת הוה טענינן ליהודה הבת
מבח יושב מידי משום הלא עדיף יהודה מנברת
דאלו מחמתיה שהוא יושב דאלו היה יושב קיים לת
הוה מבי לטעון על נפתלי מיבך זבויתה בין
דחזקתו ריעא מבח טענת נפתלי שבגדו טוענן
לבת בשבועי גוואי הויא ובמדובר:

ובמ״ש עוד ז״ל ואלו ואלו אחרי הבריו לוכח
קשורים וכו׳ לבן מובחת לומר דיבן בב״ד
הוו לוקח לגבי לוקח וכו׳ ע״ב הנה לחת שבן הוא
כוונת הרב ז״ל מתחי׳ וע״ש לא בהבריו הרשאונים
לבד ביוון לזה בי לא מבח מ״ש בתר הבי ת״ת וכו׳
דאלו הוא הלוקח מנפתלי עם המחזיק הרשאון

גופיה שהוא יוסף תמה"כ דס"ל להרב ז"ל דטעמינן לגוקח מנפתלי טעמה דכשכובי גוויהי הוה נפתלי ואולם מכח מ"ם כתר הכי דהי טעמינן לגוקח מנפתלי נמ לגוקח מיוסף טעמינן וכו' משום הכי הוה דס"ל להרב ז"ל דכלוקח לגבי לוקח ל"מ טעמה זהת דכשכו"ב וכו' וכמ"ל בבל לעון הרב ז"ל מתחי' וע"ס קשור ומורך וכל עצמו לית כח לומר אלא דכלוקח לגבי לוקח ל"מ טעמה זהת ואפילו רשב"ס מודה וכמ"ל:

גם מ"ם מר יע"ו וז"ל ולא מצי טעין לוקח נפתלי כשכובי גוויהי הויכ יתיב וכו' עכ"ל זה ודאי ליכו תמה לענ"ד בלל דודאי לית כח הלוקח מנפתלי כטעמת עצמו ולומר על עצמו דכשכובי גוויהי הויכ יתיב הא ודאי דשומעין לו לכ"ע דמאי שכח הלוקח מנפתלי לנפתלי נופיה כיון שנמ הלוקח מנפתלי כח כטעמת עצמו ח"כ נעשה הוה מדידי קמה לכן ודאי דהרב ז"ל מיירי דהלוקח לית כח כטעמת עצמו כלל כי אם כח טעון מכח נפתלי המוכר לו שהוא הוה יתיב כשכובי גוויהי וכן יהודה שכנגדו כח טעון מכח חזקת יוסף שמכר לו ומשו"ה ס"ל למר דל"מ טעמינהו דלוקח מנפתלי נגד יהודה הלוקח מיוסף דהכן טעמינן ליה כמי שיוסף קנהו מלבו או מיורשיו וכמ"ל:

וכ"ש עוד הוה יע"ו וז"ל ולכן כשהני העתקתי דכ"ו שם בכפי' הגהתי ותקנתי הלשון וכתבתי הכל לוקח לגבי לוקח ל"מ עכ"ל הנה בעלם ממנו שכתב מרן החכי"כ ז"ל בכב"הג ח"מ סי' ק"ס הגב"י אות כן העתיק דכריו דמהרש"ל יע"ש וכן ג"כ העתיקו דכריו ז"ל בל הלחם ז"ל יע"ש ולכן נראים להגהתו ותיקונו בלל ונמ מדכרי הכב"הג הנ' מתבאר להדיא שכן הכין בפשיטות כוונת מהרש"ל ז"ל דאע"ג דאית ליה לחמר דוקא וכדכתי' בעטיותין ממש והוא הלחמת והסדק ומשו"ה לפי' ר"ת דמשתועצ מלתיה דמר מהרש"ל ז"ל דס"ל הכלוקח לגבי לוקח ל"מ טעמת שכובי גוויהי וכו' משום דטעמינן לגוקח מהמחזיק שכנגדו שמא המחזיק שמכרה לו קנתה מהמוכר למערער עתה כמ"ש הנה ודאי דמשתועצ מלתיה דמר מהרש"ל ז"ל מ"מ הרשונים ז"ל כפי' ק"ח דטעמינן ליורש נגד יורש ולוקח נגד לוקח להחזיקו כמה שכידו יע"ש משו"ה ס"ל למר מהרש"ל ז"ל הכא דטעמינן לגוקח מהמחזיק ול"ט לגוקח הכא מכח נפתלי המוכר לו והדכרים כרורים:

ומה שהני תמיה טובא ע"ה ה"ה נר"ו דאפי' לפי פירושו כדכרי מהרש"ל ז"ל ק"ט מאי ק"ל למר נר"ו עלוי עמ"ש כתחי' דלא טעמינן לגוקח לגבי לוקח מההיא דפי' ק"ח וקנ"ג דקי"ל הלכתא דטעמינן כיון דכפי פירושו דמר נר"ו הרי הרב ז"ל חזר בו כתר הכי וכתב וז"ת וכו' ופירש דכריו כל' וז"ל וכו' ש"כ הרי דס"ל למהרש"ל דטעמינן לגוקח לגבי לוקח ומאי ק"ל למר נר"ו תו עליה:

ותו דכאמת לק"מ עלוי דהא כפי' ק"ח מכואר להדיא להסוכרים דטעמינן לגוקח לגבי לוקח דוקא להחזיק כמה שכידם לית להוכיח מאחרי' וגם פה כנדין הרב ז"ל אי טעמינן לגוקח הכא מכח נפתלי נגד הלוקח מיוסף הוי להוכיחו מחזקתו לגמרי וכבה"ג ודאי לא טעמינן כלל לכ"ע וכמ"ש:

ותו דכמה מהדוקק העתוס לשון וז"ת וכו' שכתב הרב ז"ל דה"ל ותת"ל ומה נמ דכל הפוס' ז"ל שהכיאו ד"ק כולם העתיקו דכריו כלשון הלא תאמר ואם תאמר כמ"ש הרוקה בדב"מ סי' ל"ח וכמשנה שאר סי' ט' וי"ד י"ח וכב"ר סימן מ"ב יע"ש הכל כלשון ואם תאמר לית חזינן כדכריו ולא כדכרי הפוס' הנ' שהעתיקו ד"ק ולפי' היה כתוב וז"ת עב"ז ליון פירושו ותת"ל כלל והדכרים פשוטים דכוונתו כדכתי' וכן הכיאו ד"ק כל הפוס' ז"ל הכ"ל וכמ"ש הר המעיין ולזה כתבתי לכי עני כתשוכתי הרשונים דעיינתי בכל המקומות שהכיא מר יע"ו להקשות ע"ד מהרש"ל ז"ל הנ' ולא מצינתי כהם שום סתירה לדכרי מהרש"ל ז"ל וכמ"ל ואולם מה שהשיגוהו לה"ה נר"ו מע' החולקים עלי יע"ו דמלבד דליון כהם סתירה למהרש"ל ז"ל עוד כח דמהתם חיכח סייעתא למהרש"ל ז"ל דטעמינן וכו' ככתוב כד"ק יע"ו הח ודאי לא נריכא למימר כלל דוחי מהרש"ל ז"ל דפשיטא ליה הכא דטעמינן לגוקח נגד לוקח להחזיקו כמה שכידו ודאי דמהתם הוא דקא יליף הוא ז"ל להאי דינא ולרוב פשיטותו שלא להאי דינא לית הופרך הרב ז"ל להכיא לו כחא ומסוכתא ממ"ם כפי' ק"ח כי סדכר פשוט שלא הכי קי"ל להלכה דטעמינן ליורש ולוקח נגד יורש ולוקח כדקי"ל כפי' ק"ח וכשאר דוכתי שמא לומר דיש סתירה מהתם לאחי' מהרש"ל ז"ל כמ"ש מני' ה"ק נר"ו הח ודאי ליתא כלל וכדכתיכנא:

וראיתי להרב כ"ד ז"ל כפי' מ"כ שהכיא דכרי מהרש"ל הנ' כדמותם כשלמה וכתב עליו וז"ל והכריו תמוהים דמה טעמה נריך לוקח מנפתלי הלא הוא מ"ק וח"ל שוס טעמה ויהודה הכא להחזיק כמה שהיו שלו הוא שריך טעמה עכ"ל ולענ"ן דע"פי מ"ם כעניותי ככוונת ד"ק לק"מ דהנה"כ שם היה לוקח מנפתלי כח כטעמת עצמו והוה אמר מצא כשכובי גוויהי הויכ ודאי דהוה מהני ליה טעמינהו דהוא נעשה מ"ק כנפתלי נופיה ברם כשלא כח כטעמת עצמו רק כטעמה מכח נפתלי דהוא היה כשכו"ב ולא מלוקח הכא מחמתו כזה מיירי מהרש"ל וכתב דל"מ ליה הכי טעמה לגוקח הכא מכח נפתלי דכמה יהיה כחו הא תאמר דטעמי' ליה נמ יהודה וכו' ובזה סרה מהר קו' תרכ"ד ז"ל הנ' מעל מהרש"ל ז"ל דכזה חיכו הוא מ"ק כלל וכמוכן:

עוד תמה עליו הרב כ"ה ז"ל שם וז"ל ועוד מוציל הטעמה ליהודה וכו' יע"ש וכן דקיתי למהרי"ק ולדב"מ ז"ל שם שהק' עליו כוחת יע"ש וגם זאת נלע"ד דלק"מ דכ"ז שכתכו הם ז"ל הוא דוקא כשמערער הוא הוא הכע"הכ הא עצמו עם הלוקח מהמחזיק לזו הוה דיוכין הכי דלא טעמינן לגוקח מהמחזיק כלום כיון דלפי' היה המחזיק עצמו כיון דחזקתו ל"מ ול"מ כפי פי' רשב"ם ז"ל כרם השתא הכא דשניהם לוקחים שם כאנו לטעון לגוקח המערער טעמינן ג"כ לגוקח מהמחזיק וכיון דלתרוייהו טעמינן טפי עדיף לטעון לגוקח מהמחזיק להעמידו כחזקתו מלטעון לגוקח המערער להוציא לחרים מחזקתם מטעם התמור

לעיל

לעיל כדכרות שניות שלי הנז״ל ועתה רחוקי שכ״כ
ג״כ להדיא הרכ כ״ד ז״ל נופיה שם כתי׳ פ״ד כדין
הפותח חלון על חורכת חכירו דס״ל להרי״ף ז״ל
דאין לו חזקה ולדעת מהרי״ם ז״ל דהרמב״ן ז״ל
פליג עליה דהרי״ף ז״ל כוה וכתב ע״ז הוה ז״ל
וז״ל ואפילו ניחא דפליגי הרי״ף והרמב״ן כיון
שכ״ד שניהם הם לוקחים וקי״ל טענינן ללוקח
וכתב הכי״ג דללוקח החלון טוענים ואין טועני׳
ללוקח החלר יע״ש וקכת הי״ל דגם הרי״ף מודה
דל״ת על כעל החלון ל״ה אלא כשהוח חי שיכול
ל״ה ומהלת מייתי ראיה ג״מ שקר ענה לכל כיורש
ולוקח דלאו כני ראיה ניחא אין לומר עליהם ל׳ ה׳
ואפשר דאפי׳ כס׳ אם נפתח החלון קודם החורכה
הו אחר החורכה ל״ת הרי״ף על כעל החלון ל״ה
אלא כשהוח כידו לכל אם נפל לפני יורש או לוקח
לא אמר והיינו מט׳ הכ״ל דכשלמ׳ הוח עשמו שיודע
ל״ה מהלת הכיח ג״מ שקר ענה משג״כ כשנפל
ליורש או לוקח דלא ידעי ולא הוי הוכחה מה שחין
להם רחיה על הדכר עכ״ל ויע״ש:

הרי להדיח דהרכ כ״ד ז״ל נופיה עלתה הסכמתו
פה דטענינן ללוקח החלון ולא ללוקח
שכנגדו מט׳ דיהיכ שהוח טעם כעיקר ולעב״ד
מסתייעת מלתיה דמר כטעמו הנז׳ מדכרי הרשכ״ץ
ז״ל דיהכי הלי טעמת ממש ונכי חלר מן הלחין
שהיה נו״כ כתוך הכיח והיו חומות ושטרות יוצחות
על שמו דעליו ל״ה הר ושם מת על הלחין ל״ה הר ויהכי
טעמת הרשכ״ץ ז״ל הלי טעמת ממש שכ׳ הוח
ז״ל כמ״שר המעיין כד״ק ז״ל וככר הכי״ד הרכ
כד״ל ז״ל כח״כ סי׳ ו״ך ומשם כל׳ר וה״כ כי היכי
דהתם להרי״ף אין חזקה לכעל החלון כלל עכ״ל
ליורש ולוקח דידיה טענינן ליה נגד יורש ולוקח
החלר כנו״ל ה״ה והוח הטעם כטענת שכוני גוויתי
הויא שם יהיה תלוען שכניהם יורשים או לוקחים
טענינן ליורש ולוקח מהמחזיק ולא טענינן ליורש
ולוקח מכע״הכ כמ״ש הכע״הנ כדין החלון והט׳
כרכתכ הרכ כ״ד סי׳ פ״ד הנ״ל ואין הפרש מדין זה
לדין חלון הנז׳ לפי׳ כמלא נימא כלל וה״כ מלי מק׳
תו הרכ כ״ד ז״ל הכא כסי׳ מ״כ ע״ד מהרש״ל ז״ל
הנ״ל וכמעט ח״ו שכח דכרי עלמו דכסי׳ פ״ד
הכ״ל והוא פלא:

וע״פי ראמור הא מכחן חכירים מקניכים
לקולו של מהרש״ך ז״ל כח״כ ס״סי קל״ה
והכי״ד מהרש״ך ז״ל כמטה לאר סי׳ ט׳ כדין יורד
כרשות דחפלינו רכוותא לי׳ לית ליה חזקה הו לא
וכתכ מהרש״ך שם וז״ל דכ״ז ממ׳ הוא כשהכיחים
לדין הם מי שכתן הרשו׳ ומי שירד אז אמרי׳ כיון דחוכ׳
פלוגת׳ חוקי לרשת כחמ״ק לכל כ״ד דכין מי שנטל
הרשות כין מי שנתן הרשות כבר חלפו עכרו לכ״ע
וכאו פ״ק כב׳ החלרות והכיחים לדין הם היורשים
או הלוקחים ראפשר דכולהו מודו דטענינן ללוקח
וליורש שלקחה ול״מ כנ״ד שהכיחים הם כ׳ לוקחים
אלא לפי׳ היה אחד מהם לוקח או יורש הו״א
וטענינן ללוקח דחפוצי פלו׳ ל״מ והכו דלא ל״ע
דל״ת אלא היכא דהם עשמם כחים וכו׳ ופכרת זאת
לא נפלאת היא כי מחים לוקחה זאת הוא ה״ה
מהרש״ך ח״כ סי׳ קל״ה וכו׳ עכ״ל עש״כ ומהרש״ק
והרש״מ ז״ל שם כסי׳ יו״ד וי״ח עש שהחלקו עליו
כנ״ד עכ״פ הודו דהכי ס״ל למהרש״ך ז״ל כלאחי ס׳
ולא מלאו לו חכר כאר׳ זה זולאי מהרש״ק ז״ל שם
נפק דק ודאשכח למהרש״ג ז״ל כסי׳ ל״ז וט״ל דס״ל
כמהרש״ך כפ״ק יע״ש וכ״כ הרכ מו״ל שם סי׳ י״ח
ופיים דעכ״פ מידי פלוגתא ל״ן וכו׳ ועש״כ ולפי
הלמור הא קמן דמהרש״ל והרכ כני יצחק חנן ז״ל
הכי ס״ל להדיח וגם הרכ כ״ד כסי׳ פ״ד הכ״ל נראה
כרור דהכי ס״ל כנ״ל וגם מהריש״ט סי׳ קל״כ שהכיח
הכנה״נ שם אות מ״ח והכנה״נ נופיה שם ודאי
דהכי ס״ל ז״ל דהא דין יורד כרשות ודין פותח חלון
על חורכת חכירו שוו כשיעורייהו דכתרוויהו לוכח
פלוגתא אי לית להו חזקה או לא ועכ״ז ס״ל ז״ל
דטענינן ללוקח גם כב׳ לוקחים וכפי מש״ל נס מרן
ז״ל כאחד׳ דסי׳ ק״ך הנ״ל הכי ס״ל למר אפי׳ כ׳ קוטרת
דלית ליה חזקה כלל כי אם כלכין אפי׳ ה״ה ס״ל למרן
דטענינן ללוקח כשניהם היו לוקחים וכמש״ל ודברין
יש להתיישב כדכר כוה אולי יש לחלק כין הנושלים
והגדונות דכשת נלע״ד לכאו׳ דתורת אחת ומשפט
אחד להם ושוו כשיעורייהו וכמדובר:

איך שיהיה להתץ עלה נ״ל ודאי דאין לן
למנקט כדכרי מהר״ם הלוי ז״ל הנס דהכי
החולקים עליו כמ״ש הדב״מ ז״ל שם מ״מ כיון
דחזינן ליה למרן ז״ל כאחד׳ דסי׳ ק״ך הנ״ל דס׳ל
כוותיה כב׳ לוקחים דטענינן ליורש נגד יורש
וללוקח נגד לוקח להחזיקו כמה שכידו ושורש דין
זה דטענינן ליורש ולוקח נגד יורש ולוקח להחזיק
הוא פתוח ממ״ש הטור כסי׳ ק״ח מ״ח הרשכ״ץ
ז״ל כוה ומרן ז״ל שם כשה״ט שתש כדעת הסוכרים
דטענינן להחזיק יע״ש וכן מלינו כדין חזקת חלון
על חורכת חכירו כנז״ל הא ודאי הנס כנד״ן הכי
נקטי׳ והלא כמ״ש ה״ה נר״ו כשו״ר הנז׳ דלית לן
למנקט כר׳ מהרש״ל וכו׳ כ״כ כד״ק הנ״ל דאחמה״ר
ליתא כלל וכמדובר:

עוד כתב ה״ה נר״ו וז״ל ולפוסק עוד להכיט
וכו׳ ולכי אומר מ״ש הלא שכקי׳ פשיטות
דכרי מרן כב״ע נגד דכריו שכתכו׳ הוא אמו״ן וכו׳
עכ״ל הנה הנה עניה כבר השכתי על דכריהם וכ״ו
הנ״ל לעיל תכו׳ נתתי לעב״ד דאין סתירה כלל כר׳
מרן כב״ע עם התכו׳ הנז׳ כלל הלא דמו להדדי כלל
ודכרי מרן״ל נדקו יקדיו מ״ש כב״ע עם מ״ש
כתכו׳ ואין נפ״ר מתמ׳תו כלל הכל כמ״ש כעניותי
על ד״ך לעיל ותמהני טובא על ה״ה נר״ו איך
הסכים נס ע״ז להכריהם ומלאו לכו לומר דמרן ז״ל
סותר עצמו מש״ע לתכו׳ ח״ו ודחה תכו׳ מרן הלזו
מהלכה לגמרי מה שלא מלינו למרן ז״ל כוזלת כמ״ש
כלל וכפרט שהתמת יותה דהכו דאין כאן שום סתירה
כר׳ מרן ז״ל כלל כדהתיכנא כעניותין לעיל ומשם
כל״ה:

ומה שהאריך ה״ה נר״ו להוכיח מד׳ מרן ז״ל
שכתכו׳ הנז׳ דהקוטרת מיירי דוקא הלא
כמ״ש החולקים עלי׳ ול״ל היה צריך להאריך כזה
כלל כי הדכרים פשוטים לפי׳ לכר כי רב דחד ומתי
דכודהי כקוטרת מיירי מרן נס כקוד״ק וכמש״כ
והוא ברור כשמם כמכריים:

ומ״ש עוד מני״ר ול״ו כד׳ מרן שכתכו׳ הנ״ל
דס״ל דטוענין ללוקח וכו׳ הלא תק״ל
מקוניא דפ׳ חזקת וכתכ הוא נר״ו דנזקין דקוטרת
והכוותיה

והכוותיה דמי ממש לקהיל דלוגות ושטרות וכו' ככר קדמו כזה הרב כני יפתח חנן ז"ל בסי' ד' שכ"כ להדיא לדעת כעל העיטור ולדעתו יע"ש וכמש"ל:

עוכ ס"ה נר"ו וו"ל כתבו עוד וכו' הנה וכו' אשר כלי ס' נתקו כדבריהם כוכ וכו' עכ"ל הנה ככר ראיתי עכני לעיל הבאתי על ד"ק יצ"ו כוה דלא נדקו כחילוקם הנו' כלל וכין נדון מרן כין כ"ד לא הוו מונחי המחויק כלל והכאתי ראיה לזה מד' הפוסקים ז"ל יע"ש וגם דכרים כרורים לעכ"ד ומה גם דכלגא כיהל נן הרב הגדול ר"ל מהרר"ח ז"ל כסי' ו' דכל היכא דל"מ חזקתו הוי ל' להוציא ולא להחזיק ולא טענינן להו יעב"כ וז"כ גם כקונטרס ואשר נזקין דל"מ כהו חזקה כלל אפי' כי המוציא עשה עשן ככיתו ממש אפי"ה שכנו הדר כחון כפני עצמו מעכב עליו ומוכח לגמרי כיון דל"מ ליה חזקה כלל ס"כ כ"ם אם שני השכנים דרים יחד כחלר אחד דודאי הוי ל' להוציא לדעתם יע"ו שרצו לחלק מנדון מרן ז"ל נ"ד ל"ו אין סכרת כלל לחלק כיניהם כלל כרם לדידי ככר מלתי לאמרה מ"ל דכין כנ"ד וכין כנדון מרן היינו להוציא כלל לא הכל לחיקומי ולהעמיד המחויק כחזקתו וכמ"ש הרב יפתח חנן ז"ל וכנו"ל ולא"ל דהוי להוציא לא דמאחז לדידי' ומהר"ם ז"ל דס"ל דאפי' להוציא טענינן להו ולאפוקי דמרן ז"ל ס"ל כוותייהו וכמש"ל אלא דכעת רוחה לומר דמאי דקאמר הדכר לומר כן כדעת מרן ז"ל דהרכו דרך הק' כנ"מ למיזל כתר תרי מנו תלת עמ"ה כירוע וכמאי דקמן כתר כתב מהרשד"ם ז"ל כסי' רס"ו דהרי"ף והרא"ש ז"ל ס"ל להוציא לא טענינן אלא כהריב"ם ז"ל ולא שכקונן דכרי הרי"ף והרא"ש ולתפוס כהריב"ם ז"ל יע"ש ולא"כ חיק נימר כה' מרן ז"ל דאכיק תרי עמ"ה הנו"ל ונקיט כהריב"ם ז"ל אלא ודאי חיגו היכא מחוורתא כדכתי' מעיק' דכין מרן וכין כ"ד לא הוי להוציא כלל רק לחזקומי דוקא וכמש"ל נם הרב כד"ל ז"ל כנללו הנו' חויל ומודה כנ"ד דלחזקומי הוי ולא לאפוקי כמ"ש הוא ז"ל כד' הריב"ם ז"ל וכנלל מש"ל ומש"ל כאר"ה:

עוד כתב ה"ה נר"ו וו"ל ואשר ראני לחזק לו ליתב דעת מרן וכ' עד והוק היטב כתוב כד"ק הנה מה שפירש הסוגיא דלא יאפור לדעת מהריב"ל דתרי קו' פריך תש"ס וכו' פי' זה ליתו נוח לי כלל דודאי פירכת תש"ס דפריך ודאי אין חזקה לנזקין היא ודאי על המשנה לכד הוא דפריך ולא על ר"ש נמי ורחיה לזה מדיקט תש"ס פיסקא סיפא דמתני' דקתני ה"ה כחזקתו ועלה מק' ודאי אין חזקה לנזקין ודאי לאיתא דלדר"ש נמי פריך לא הוי ל' למיקט תש"ס פיסקא כפ"ע ולאתויי ליתנא דמתני' דה"ה כחזקתו כלל אלא אחר הכרי ר"ש והבריכות דעכד תש"ס אלוכא דר"ש הוי ל' למיפרך הכי והאי אין חזקה לנזקין והוה ידעינא דפירכא ואתי אליבא דר"ש דלית ליה מכיאו כין למתני' דקתני ה"ה כחזקתו ' ותו דלא מכרי כלל לומר דר"ש נופיה תמתקיף הכי כש' חזקת הכ"ן וע"ש שכח הכרי עצמו הבאתי הכא פה כמתני' דלא יאפור והכרי עצמו נופיה דקאמר וזאת תומרת וכו' שכח ח"ו לתקפתי דלית ליה דאתקיף כש' חזקת הכ"ן עד שהוכרך תש"ס להכי למיפרך עליה הא ודאי קשה מאד תירוכ כן דלא ודאי

וזכרתי

קדכר כיור אצלי דפי' דכרי מהריב"ל כרחיותו שהכיא מסוגיא זו דלא יאפור היא כמ"ש הרב נאב"ד ז"ל כח"מ סי' כ' הנו"ל דקשיא מדקתי' על המתני' מד"ן משמע שדכרי ר"ן הם דאפי' לנכי יורש ולוקח ל"מ החזקה כי היכי דל"מ לנכי המוכר או המורים ור"ת ותי' דר"ן מיירי כקונטרס וכה"כ דכהנהו ליו חזקה אפי' לנכי יורש ולוקח ואי ליתא דטענינן ליורש ולוקח דילמא היה למוכר או למורים רחוק ועדיים ח"כ אמאי כקונטרס וכה"כ נמי לא טענינן להו שמא היה למוכר או למורים רחוק דאפי' אין חזקה לנכו ש"מ מ"מ רחוק יש להם לא ודאי מוכח שכל שהיה כריך המוכר או המורים רחוק ועדיים לא טע"ל ובו' יע"ש ודכריו כנים ומתניים דכודאי והו תמיהות כוונת מהריב"ל כרחיותו הנו"ל וכן רחיתי להרב ט"ו ז' ל כסי' קכ"ד סכ"ד דחייתי רחוק הנו' עצמה כיעו"ש והוא כרור ככוונת מהריב"ל ז"ל כלעתי ס' כלל כי אלא דמ"מ יש לדחות רחיותו הנו' וכדחקה להם שפיר הרב מהר"ח דיטולידו ז"ל כספרו הכהיר ס' מצות ר' אליעזר ח"א סי' כ"ב דקכ"ב ע"ג יע"ש וכמש"ל ופ"י ה"ה נר"ו והנו' לא ניתן ליאמר כלל וכנו"ל. גם מה שפירש הסוגיא הנו' לדעת מרן ז"ל דה נמי ח"ה לאומרו כלל אלא דמשוי למרן ז"ל נגד כל הפוסק' ז"ל ראשו' וא"ל שהסכימו כמהריב"ל ז"ל וכמו שהק' מהריימ"ט ז"ל כח"מ סי' ק"ח ע"ד מהרש"ך דח"כ סי' קפ"ג שרצה לחלוק על מהריב"ל וא"ל עליו מהריימ"ט דכוה לא פרכם לדם מעולם וכו' יע"ש וא"ל מהרש"ך גופיה שם כיטל דיעתו נגד מהריב"ל ז"ל מלכד כמה תשו' למהרש"ך דהכר כפשיטות כמהריב"ל ז"ל וכמ"ש הרב נר"ל כסוף סי' ז"ך הנו' וכן הסכימו רוב הפוסקים ז"ל כדכתב הרב הנו' ז"ל ועש"ב וא"ך אין נאמר דמרן ז"ל כתשו' חולק ע"כ הפוסק' ז"ל ודאי ודאי אינו כלל ותו דמאן ליימא לן דמתני' דקתני ה"ה כחזקתו דלא קאי על הלוקח דעליה קאי מתני' דקתני וגם לקחו וכו' ה"ה כחזקתו והיינו כחזקתו דלוקח וקיימו מצוס דטוענין ללוקח כדאמר"פ לעניל ומאי פריך הש"ס והא אין חזקה לנזקין הנש דאין חזקה לנזקין מ"מ טענינן ללוקח וכמו שכתב הרב ט"ו ז"ל שם ומי דחקו לומר דתנא דמתני' דקתני ה"ה כחזקתו על הראשון קאי כדי ליפרוך עלה ולתרוצי דר"ן מיירי כקונטרס וכ"ה כמו"ל ומ"ש הוא יע"ו דאכלין ים לפי' זה וכו' לא מצאתי לאכלין אלו טעם כלל דלדרכת תוספות דהש"ס הכי כדאקיט סיפא ואזיל דוקא דקתני ריפא דמתני' וגם לקחו וכו' ועלה מייתי דכרי ר"פ דאמר ואת תומרת וכו' ושקו"ט הש"ס ע"ר ר"פ והדר נקיט הש"ס סיפא דמתני' דקתני ה"ה כחזקתו ומפרש לה ואזיל יכיה תחי' דכרי ר"פ דאמר ואת תומרת וכו' ויקשה עליו מדר"ן והדר יקשה עליו יורש וכו' ולא ודאי אין זה דרך התלמוד כלל וזה פשוט מאד גם מ"ש עוד יע"ו וו"ל וא"נ דלפי פי' זה וכו' אכל כנו"ד דמתני' דתמוכר היה כריך רחוק ועדיים לא שמעי' דטוענין ללוקח ושמועי' ר"פ הנם כיה טוענים וכו' עכ"ל ואכני לא ידעתי מהיכן משמע ליה למר דכשוכך דמתני' הוה כעי המוכר רחוק ועדיים דסיפא אין זה מנזקין גמורים לכ"ע וכדכתב הט"ו ז"ל כסי' קכ"ה הנו"ל וא"כ הו"ל כהיא דהכא מתמה וירוצה ממש

וזכרתי

וחכתי לה שמעינן דטוענין ליורש ולנוקח אפי' היכא דליתיה חזקה למוכר או למורישו דזה לה למרנו כי אם מדפריך תלמודה כתר הכי וקה אין חזקה לנוקחין כדפירש הוא גר"ו דק"ל להש"ס על ליסנה דמתניתין דתני ר"ה בחזקתו דלמה לכך פריך תלמודה בכתוב כך"ק הנזכר וה"כ אם אינו ולה אדע מהיכן פשיטה ליה למר גר"ו דכבנו"ד דמתני' המוכר היה לריך רשות ועדיים קה ודאי אתמה טוכח:

גם מ"ש הוא גר"ו בכוונת דברי הגחות אשירי ז"ל דאפי' דכיון לכל מ"ש גר"ו נ"ו תמוה מאד דהא והו עלמו היה סליק אדעתיה דמהריב"ל ז"ל אבן הכין תחולה כדברי ההג"ה ז"ל אבן אוב כתב דכשיעיין המעיין ירחה דחיובו ענין לב"ד כלל וחיובו חולה לאחי' דבתי' עב"ל דמהריב"ל ז"ל וכפי ד"ק דמר גר"ו נמלה דדברי ההג"ה הללו אם חולקי' על מהריב"ל בדיבו דחיובו נמי מיידי בקוטרא וכיעו"ש וחלו מהריב"ל בתב דהג"ה חיובו חולה בדיבו וחיך ניח"ל למר גר"ו דברי ההג"ה ע"פי פירושו בדעת מרן ז"ל ואם בוונתו לומר דלה כמ"ש מהריב"ל ולעולם ההג"ה חולקים ע"ד מהריב"ל ום"ל כמרן ז"ל זה חיובו חידוש בלל כיון דפשט דברי ההג"ה כן מוריס להדיה וכן הכיוב מהריב"ל ז"ל נופיה בתחי"ד ומה בה לחדש דבר מעתה בחופן שחתמת"ר חין מקום לבל דבריו הנז' בין מ"ש לד' מהריב"ל בין מ"ש לד' מרן והג"ה ז"ל וכמדובר:

ולעיקר קושיתם ע"ד מרן ז"ל שבתבו הב"ל מהסוגיה דלה יקשה המוכר אחר שתעלמו בה מאד מאד וקו"ד דהו תבו' מרן ז"ל הנז' מהלכה לגמרי ח"ו ומוכרח מנ"ר ה"ה כ"ו ליהקן מאד בפי' הסוגיה לד' מרן ז"ל ועבה הוחו חולק ע"ב דברי הרשבו' והחק' ז"ל וגם ע"ד עלמו בבל הנז' בבר בעיל בתבו' הב' ע"ד המבוחי' עלי וע"ו בתבתי דחין מקום לעב"ד לבל דבריהם וע"ו דלחביקרח הרוכה לק"מ ע"ד מרן שבתבו' הב"ל מהרו' דלה יקשה הנז' בלל בל בולם גם מרן ז"ל בתבו' וחת חזיל ומורה לפשיטת רוב הפוסקים ז"ל דס"ל דלה טעינן ליורש ולנוקח מלחת דחזקתן לה הוה מהימן בלחי רשות ועדיים ווה פשוט כיש שלמי הבח בבדון מרן בתבו' וז דתרוייהו לנוקחים הוו המוון והמיוץ וכבר פבר מרן בשה"ט סי' ק"ח וכשחר דוכתי דטעינן לנוקח ולורש נגד לוקח ויורש לחר להקוזקו במה שבידו ולהעמידו בחזקתו יע"ש וכתב הרב בב"י חנן ז"ל בפי' דבב"ד אפי' בשעה"ע ז"ל מודה דטעינן יע"ש מלחת בטענת וכמ"ש ז"ל והבי ס"ל למהר"ם הלוי ז"ל ולמהריות"ט ולמרן החבי"ב ולהרב"ד ז"ל בסימן פ"ד בנו"ל מהו"ק בתב מרן ז"ל בפשיטות בתבו' וז דטעינן ליה לנוקח המחזיק נגד הלוקח המערער ומ"ש מרן בהחלת בפ' לה יקשה היינו על עיקר הדין דקי"ל דטעינן ליורש ולנוקח ע"ו בתב בהחלת בפ' לי"ח ובבל מ"ש בטענותי לעיל והדברים פשוטים לעב"ד:

אשר בוה עלב"ד עתה לומר דלזה ג"ב נתבוונו ההג"ה ז"ל בפ' לה יקשה בדבריהם הנז' אשר נחבטו הפוסקים ז"ל **לחכיח** בוונת דבריהם

ז"ל וז"ל בבר בפי' דבריהם והמעיין היטב ירחה שבל ד"ק דחוקים מאד ולה נמלטו מזן הקושי ומן הדוחק המעשה הנופל בדבריהם בפירושם להבי הג"ה ז"ל בם' סיר הרוחה במנוד מרחצית סיומן ח' ובמהרש"ג סי' ט ל"ל ובבח"בך סי' כ' ובשחר פוסק ז"ל ע"ש הלה בספריהם ובשחני לעצמי העלע"ר בורר בבוונתם הוא זה דהם ז"ל ס"ל בתעי"ל בדיעת מרן ז"ל דבשניהם יורשים או לוקחים טעינן ליורש ולנוקח הבה בטענת חזקה חפי' מלחת דהבחון לה הוה מהימן בלחי עדיים ורחיה ובהבי ה"ם דבריהם ז"ל בתין תומר שב"ב וז"ל ודוקה היבא דלה עדיעו בה היורש הוא הלוקח מחמת הורחה המוכר או המורים לה יקשה אפי' דהוה בעי המוכר או המורים לבבר בעידי כעידי מבירה הוא חזקה הלוקח והיורש ה"ג שום בירור הלה תהן טעינן להו הבל ניחך זיחזיקו הלוקח או היורש ג"ב וכו' עב"ל ור"ל דוקה היבא דלה חתו המערעיים על המחזיק שהוא לוקח או יורש מחמת הורחת הבירים המוריעו לי המוכרו לו דהיינו שלה ויהי המערעים ג"כ לוקח או יורש ומערעיים מבח הבירים המוריס או מבח המוכר לו מחמת הורחתם להם שקרקע וו שבוה הלוקח או היורש שבנגדם היה הוה הבי התם שטענן לוקח ולורש שבנגדם הב"ד בטענת חזקה לפיכך מלי דהוה בעי המוכר או המורים שלחם לבבר בעידי מבירה וכו' וכיה ה"ם בל בבי תב"ה הנז' לעיל בריווח ובשופי בלחי שום הנחה בלל ובלחי שום דוחק בלל ובמבואר ולזה בתב מהריב ל ז"ל ע"ד ההג"ה הנז' דבשיעיין המעיין ורחה דחיובא עניו לב"ד וחיובו חולק ע"ב דברי הרשבו' והחק' ז"ל ובבח"ה הנז' ז"ל בבו"ל ודבריו נלמדו מלח ה"ם בתב דבריהם בבוונת ז"ל הממ"ן דחיובא עניו לב"ד מהריב"ל וה"ה חולק עלייו בלל ביון ההג"ה ז"ל הם המדברים בפ' לוקחי' ובב' וורשים ע"ז בתבו דהחם וחפי' טעינן להו לורש ולנוקח בחי' חזקה חפי' מלי דהוה בעי המוכר או המורים שלחם לבבר בעידים ובמ"ל והוה ז"ל לה מוירי בתבי בלל ובתבי ה"ם נמי מלח עדיעו דנקטי ההג"ה ז"ל דבבי בי' הבב מנוד מרחצית ומהרש"ג ז"ל ק"ט חוכח עדיעו דהול"ל טעמו ובמשנ"ק על ד"ק ז"ל הבב בה"ב ז"ל ועי"ש לבן בפי מ"ם בטעמיהו בבוונת דברי ההג"ה הנז' ה"ג טופס דקחי על היורש והלוקח המערעיים מבח הבירים המוריס או המוכר ובבו לבבר רחיתי לבבב בה"ב ז"ל בם בתי בבי דבירים תחולת דברי הג"ה ז"ל הנז' בן בי בפי דברי הבב מהרי"ו חולחי' ז"ל דמ"ש ההג"ה או הלוקח היינו שהמערערים ג"ב בם יורש ולוקח ובו' יע"ש ולדרבנו הנז' ה"ם טופס בתבי ובמובן:

ולדעתי המעשה הוא דלזה ביוון ב מהרש"ם ז"ל בח"מ סי' ער"ב שבתב וז"ל הלה אפי' לפי' רשב"ם ובו' לעב"ד ג"ב בין הנדון דומה לדיוה **ואמו ריוה** להלריך חוב אמו דומה בו דיבר בעיני פשוט מאד עב"ל ובל הפוסק' ז"ל הבזיס **אחריו אשר** דיברו בפרט **וה** והבייהו ד"ק **חמבר** נתחבטו בבי' **דבריו ז"ל ובבל** תד לבוס חילוק פירש **בבוונתו ז"ל במ"שר** דיוהה בפוסק' ז"ל יומי לעיל ולעב"ד

ולענ"ד לפמש"כ המהרשד"ם ז"ל לק"מ הוא מכוון לחו' הנ"ל המהרי"ם הנ"ו ז"ל דבלוקח גנב לוקח ל"מ ה"ט טענתך דשכונו גוואי והכי' דשכ"ס ז"ל מורה וכמ"ל ובכהן זה המהרשד"ם מכוחך להדיא בשאלתו שלפנינו כי היכ לוקח גנב כמה לוקחים לשד הוו דיים בחנר זה לח"ו שכ"ב וז"ל ורחוכן טיען בגנבו ואומר הפתח הזה עומדת זה כמה שנים וכמה בע"כ היו דיים בחנר וכל לו"ש דה כה ווחר מש"ח וגם אני והמיכר דינו כה יותר מש"ח ושוש אחד מהם מה"דיים בחנר הזה לא מיחה וכו' עכ"ל ועי"ש וכ"כ בתוך התשוי' הנ"ל וז"ל שהרין פשוט בנמ' ובכוש' השטינן לייה ולוקח וכהן יש יורש ולוקח ואחר שוה כמה שנים שקחת זה כחוכה לחנר הנמכר פשוטה השטינן לרחוכן שהקונ־מיש הלוו כרשות כל הדיים בחנר החזיקו וקנו כמכר הו כמקנה לוך שיהיה הדין עם רחוכן וכו' עכ"ל וכ"מ מקוד"ק הנ"ו וו"ל לכל כנ"ד שהמחזיק לוכו מורה למערער הלא כעדיים שהיה שלו בוחזקה אדון עם רחוכן וכו' עכ"ל ועי"ש הנה מכוכח להדיא מכל ד"ק הנ"ו דכ"ע מויחי בשוכה לוקחים בלחו"ם בלל ומשו"ה כתב שהכר פשוט הגלו מלד הדין הנדון דומה לרחוכן כמ"ש ולעיל כשוכחו שהגלו לחולוק הנ"ו לא הוכרך לבחרו בלל כ־כיוכרו מהר"ם הלוי ז"ל יש גם הרב מ"ו ז"ל גוכיה לשד קרל עיבער ע"ד מהרש"ל ז"ל כמעשה שד סי' י"ח כמ"ש עכ"ו בסכיכו הב"מ סי' ל"ח סיים עלה הרב ויכויה לחריה ועי"ש עו"ו ל"ל שם בסכי' ח"ל הכי ־ וקיים גם הכל"הג הכיחו בכתב כלחי חולק עכ"ל ועי"ש וה בלע"ד כיפוש דבת מרן ז"ל ובפי' שכרי שהג"א ז"ל יפהש"ך ס"ק ל"ל ושגם שכל הציוי ו"ל לתח' לא פי' כן כדברי שהג"א ומהרשד"ם ז"ל הנ"ל מ"מ מקום הניחו לי ומה שלע"ד כפוש כדיוקים ו"ל בהכחי הדין להלחן עלה גב"ד שלא ידוע היכ בכל מ"ש מרן ז"ל בחצו' זו דכשניהם יורשים הו לוקחים לב"ע טענתן לעולם ולו ורש הבל כטענה חזקה הגם הבמוכר הו המוריש דיוקו על הוה ו הומן בלחי הלוה וצריש כדם"ל לעמהר"ם הלוי ולמרן ז"ל ולכי הלמי' גם מהריב"ל ומהרשד"ש ושג ח ז ל ה"ג ס"ל ובכוש"ל ושגם דעימת דבכו תלוקים ע ו בס"ם הדב"מ ז"ל כמעשה לשד שם יבכרלה לרחו' מ־ דיב נח"כד ו"ל בפוף סימן כ' הנ"ל בדיני"ם מ"מ לעיל ז"ל לגו שומעים דוקל וכבל מש"ל ודלא כמ"ש הרב הכופף נר ו בפור־ ק הנ"ל ובדור׃

ואגב לורחין כשוכיו דברי מהרשד"ם שבסי' עה ב הנ"ל הוקשה לו לענ־ שלוו שובה כמ"ש שם וז"ל ודחוקי לבחר לשון שכתב כ"ו בסי ק"ס כח"מ וז"ל והוכח מ"ש דהו לעיכל סהדי דהלו דשלח דמעדער הוה כ"ש לגו פלוגי הל"ל לוקח לוקחוי דלא הכל כי־הלו לשלי־ לשמיעד הוה עכ"ל ולפחוד"ה ו"ל לוך לשמ וחוכח מ"ש וכו' בכילוך שום מקום כקבון כי־כר הוה לו שמר יש לוה מכקבק יחולק כי־כר הוה וזה ל"ל שהדבר ניכר בשום מלד ל"ל להכחיבו וכו' עכ"ל וע"ש וחוכ בלא עליו לוך לא דלא להמי"ק ו"ל והכיולו מרן שם בכ"ו ניפוה שהכיוך קיים סקנית מהוכח מ"ש הנ"ל ועכ"פ עי' ו"ל

שו"מ מעשה וה כד מעדער לוה לוה סהדי דהלו לשעת הילוה היה והלכה כדבכה דפלוג הר"ן ושמר על ה מעדער לה"ר דמוכיח הוא והמע' עה וחוכח מ"ח וכו' עכ"ל סהי להדיח שו"מ הפך סכרת החוכח מ"ח הנו' ולוך כתב הוא ז"ל שלא"ה שיהיה לוכ מפקפק וחולק כיכר וכי' ובלמת שהדבר מתמוה מלד ולא דלוני בעת לשום לחד מן הפוס' ז"ל שלעורו עלו כוה ועל ע ווחר ונהל התוע ע"ד הרב בב"הג ז"ל בסי' ק"ס הגב"י לוכ כ"כ שהכוח דברי מהרשד"ם ז"ל הל"ל ולא נתעורר עלו בעל בוה והוא פלא׃

עוד כתב ה"ה נר"ו וו"ל כתב עוד וכו' וע"ז הלשיכו ולמי לומר וכו' לוך זה לשכה כי מה לי נתינה מרובה מ"ל נתינה מועלת הרי וש כלן הוכחה שים לתם חלק כמוש ומלן פלג לן כין מרובה למועט וכו' עכ"ל הנה דלמי לפרוך כמעשיה למר שעכ"פ הכסים שמו כוללת בלבד כרם דלי עקר כמ"ש עוד הוא וכ"ו ול"ל לך מ"ש עוד דהיו שכורים וכו' הלא הדברים ניתנו לוחמר ול"ל ע"מ שוסמוכי ומינזרים של מחי' כטעות וכו' עכ"ל ולמי שמעתי ולא לכלן מה עניו מחי' כטעות הכל כל"ד דלמו כמי החנר הקטנה שוענים טענת מחי' מכמי החנר הגדו' דיוים כעת מכח מה שהיו פוריש עמהם התינוחות כלי לנלה עליהם מ"ט מחי' כטעות לא כלמה להה"מ כלל שלא לא בפיהם טענה ולא דלא לא כלו עליהם כי לא כטענת מכר ומקנה מבעליש הרלשוים של החנר הגדו' ומכוחים הלוך לוח ממה שהם כורעים עמהם הוכחת עם כל כמי החנר הגדו' הקדמוים שהיו פוריש הוכחת עמהם הוכרי הדבר שים להם ונחלה כמוש הטוריש הלה מכר מכר לו אוח' לו מקנה כקנין מבעליש הרלשוים כמ"ל ולא מט' מחי' לחו עלה כלל וגם כמי החנר הגדולה הדיים כעת עלמם לא לחי עלה מט' מחלה כלל כלי דלוקוי־ענהו מר מדין מחי' כטעות כי לא הם לומריש דמתה שהיו מזכוים להם אי"ל שער כוכיות המוש חשכו ר־יעקב כי לחת הוה הדבר שים להם שער וזוקי קיבה שהיו לוקחים מהם חלק כהוכחת ויבלו כלו וכו' כבכוב כ ו כדברי החולקים עלי וכ"ו הנ"ל וכשלמי לעיכוי כבר השבתי למעלה על ד"ק הנ' וכ"ו דמעיק' דהיכה לה־"מ הלא הוה שום ערעור על כמי החנר הקטנה כלל מנד כמי החנר הגדו' ע"ד שלוכת המוש מהגלם כלל וחלקי פעם לחת עמ־ו לדון ומי ע"ד הכיוכה הח־שה שדנו לעשות כמי החנר הקטנה כחנרם ולמלחתה תמיד כפעם כפעם מעוש הטוריש שכחנר הגדו' וע"ז מעלו לוחם כין מלשעות הבירכה כחנרם ושן שהוח הבר חרם הלא זכו כו מימי קדם וחולם ע"ד שלוכת המוש מהגלם לא עריכי עליהם כלל מעולם ועוד הלא עמהם כלפ־ הד וש בעת כחנר הגדו' הם כורעים לוקחים המוש הנ"ל כמ"ש וכ"ו מה הועילו חנמוש כתשו' הנ"ל שהיו הוכחים שים להם שנר וכו' יכו יכילים לעשון גם על פעלי חנרים

הקדמונים לומר שגם הס היו תמיד מערערים על כני החנר הקטנה ושגם להם היו מזיכים זיע להס שטר וגם הס חשבו שכן הוא התחת ולזה נ״כ היו לוקחים חלק כהוצאת מסס הנ ודאי כ״ו לזיכו לחתת כלל ולא מהימינן להו גם כזה דמהיכן יכולים לידע על דורות הקודמים להס שחירע להס נ״כ כזאת וכזאת הנ ודאי ליתא כלל :

ועוד דאפי׳ למטויה דמר ס״ל יע״ו דמסויע להו מדין מחי׳ בטעות כמו׳ הנ אפי׳ מרן ז״ל נוטיה בכה״פ דאיתיה מ״ר בקרי בחויל דכיון שהוא דין זר מוכחת מלתא דמחי׳ בטעות היא כמבואר בד״ק ויב״ש דוק מיהא הנ אם היכו דין זר וכנוונא דנ״ד דלאו דין זר הוא כלל ודאי חזיל ומודה מרן להגאון ורבי הטור ז״ל דמחי׳ בהאי דלא מוכחת מילתא דבטעות היא הוי מחי׳ נמורה כי מחר שצלי״ח יש תלמוס שופטים בקרן דאיכא דייני בארעא מה חסר המקרא סס היו תוכעים זותס לדין לאמר להס לאחו שטרייכו לב״ד ומה מחלוקת יהיה להס כזה כדי שנאמר שכוונו למעט כמח׳ וכמו שכבר כתבתי כ״ו ויותר מזה למעלה :

ותו דכדי לומר מחי׳ בטעות הוי ול״מ הנה מהריב״ל ז״ל בח״ב סי׳ ע״ג הטיל תנאי כדבר דבעי׳ דאיכא דנלים לדבר שטעה כדין הא לאו״ה דלאיכא דנ״ל לא מהימן לומר שטעה יב״ש והכא בנ״ד מאי דנלים לדבר איכא כדי לומר שטעו כדין ומחילת׳ בטעו׳ היתה מדרכה דנלים לדבר איכא לומר שלא טעו כלל דהא היו יכולים לתובעם לדין לבדר דבריהס ושטריהס ואו היה מתנלה שקריהס ולמה סמכו על דבריהס שלא ודאי הדבריס מוכיחים שלא היו דבריס מעולם שלא היו מערערס הס כלל כי היו יודעים בחמת שיש לבני חנר הקטנה זכות כמיס הניורים שלהס מקדם קדמתה ולזה היו לוקחים מהס חלקס בהוצאות לתיקון המיס חלק כחלק הס וכל בעני החנר הקודמים להס ולא היה ערעור עליהס כזה מעולם כלל וכבר מצ״ל וכבור :

ואפילו למ״ס הרב מהריק״ו ז״ל בשו״ת מצח רביעו מהניבור ז״ל דנשאל הוא ז״ל על המחויק נ״ס בדבר שאין יודע בעל דינו שמן הדין היה יכול לטעות ולבקוק נודע דשלא כדין עשה הס יכול לערער אז לא והשיב הוא ז״ל דודאי יכול לערער דאין לו חזקה כלל כי מה שלא מיחה לפי שלא היה יודע שהמוחזק היה עושה שלא כדין וכו׳ ומיהו לא כל הענינים שוים דאם הוא דבר שהרבת מני טעי הכי נאמר למחזיק זיל בתר מחילתך ואם אין הדבת טועה בו שאין רגילים בני אדם לטעות בבך נאו כ״כ לומר לא ידעתי שהייתי יכול למחות לבטל חזקתו שלו זה וכו׳ עכ״ל ועב״כ עכ״פ הרי שסיים ובתב דבעי עכ״פ שיהיה הדבת טועה בכך דהיינו שרגילים בכ״א לטעות בבך חזי אמרי׳ דמחי׳ בטעות הויא ול״מ ולא היא אם אין רגילים בכ״א לטעות בבך אפי׳ אם הוא טוען שהוא לבד טעה בבך נאו כל במיניה דבעי׳ דוקא שרגילים הבל״א לטעות בבך דוקא וכמ״ש מהריק״ו ז״ל בשוה״ק הנז״ל ובקצ״ל בנם דיאמרו בני החנר הגדו׳ דטעו בבך מ״מ אין רגילים אחר בל״א לטעות בבך בלל דמי אפי׳ ואמין לבל דבר שאומר לו בעל דינו שבגדו ביון שבן דרך בעל הריב לטעון בל מה שלבו חפץ וכע״ד שבגדו יאמר לו חזק לדיבא ויבחנו דבריך בידוע ומה נם שגם בעלי החנר הגדולה עצמס לא חפצר שיטעו בבך ביון שהס פקחים גמורים לבל דבריהס ועניניהס ובפרט דחיבת מצוייהו ת״ח רשומים דנמירי וסבירי וידעי בדין ובבר הרב בנה נ ז״ל בסי׳ ע״ט הנב״י חזק י״ד עלה ונסתפק בת״ח דנמיר וסביר ומוחזק בעניני הדין דלא שבי בהבי וידע הדין לס נאמן לומר שטעה בדין או שבח ובתב דאס היה בא מעצה ליהו היה דן דאס טוען בן להוציא חזו נאמן לבל להחזיק בידו נאמן וכו׳ יע״ש ובן הסבים הרב לב מבין ז״ל בדקס״ב יע״ש ובבר בתבנו דבב״ד בני החנר הגדו׳ בחיים להוציא לבני החנר הקטנה מחזקתס ולזו בל במיניהו לטעון בן ביון שמהס יש ת״ח רשומים בנו״ל :

והן אמת שדברי מוהרי״ו ומהריב״ל ז״ל בללותהם הנו׳ חיים מוסבמים מבל ומידי פלוגתא לא נפקא ובמ״ש הרב הנדול ר״ל במהרד״ח ז״ל בנדיב לב ח״ב ח״מ ססי׳ ל״ב יב״ש שהחריב בזה וגם לזני בעוני עמדתי בבר בדין זה בחצה שמחלה קלת מבחו׳ לבעלה ושוב טענה דמחי׳ בטעות היתה והחרבתי קלת בזה ולסקתי בס׳ מריס סברות הפוס׳ ז״ל המדבריס בפרט זה בחצו׳ ב״י אשר לי יע״ש ומשם בחר״ה דמידי פלוגתא לא נפקא ובעת דחיתי נ״ב לזמרן החבי״ב ז״ל בחצו׳ בע״ח ח״מ ח״ה סי׳ ר״ל דרל״ה ע״ד שבתב משם מהרלב״ח ז״ל בח״ה סי׳ ק״ך שבתב בשם הרשב״ה ז״ל שביון שדר הדר ולא ערער בע״ב מבל לו ואע״פ שהיה חושב שמן הדין י״ל זבות לדור שם והו״ל מחי׳ בטעות בבה״נ הויא מחי׳ ובתב עליו הרב החבי״ב ז״ל וז״ל ואיברא שעדות הרב נאמנה מאד וכו׳ אך תמיהה לי אז״ש בשם הרשב״ה ז״ל וכו׳ בל הפוס׳ חלוקים ע״ז וכו׳ וע״ש שהניח בל״ש וע״ש ובהורמנותיה דמר נלע״ד ליתוהי דעת הרשב״ה ז״ל דמיירי בדלוכה דנלים לדבר שטעה ה״נ שאין רגילים בני אדם לטעות בבך ובדה״ל למוהריק״ו ולמהריב״ל ז״ל מר בדה״ל ומר בדה״ל בנו״ל ואחר החיפוש בן ראיתי להרב מהר״ח פרנסים ז״ל בתצו׳ בי בזה בבאר מים חי ס מוניתי ח״ה ח״מ סי׳ י״ב דל״ו אתי׳ בן לדעת הרשב״ה ז״ל יע״ש והנאתי וגם הוא ז״ל הסבים לחי׳ מוהריק״ו ומהריב״ל הנו׳ ביעוש״ב וע״ש בס ׳ י״ג וי״ד מ״ש בזה :

איך שיהיה הנם דמידי פלוגתא ל״ן ובנו״ל מ״מ בבר בתבנו לעיל דהמחזיק הוא המוחזק ומשמ בידיה לו׳ קי״ל במהריק״ו ומהריב״ל : ל בחי׳ הנו׳ ובפרט דרוב הפוס׳ הלח׳ ז״ל הסבימו לתרי חי׳ הנ״ל דהנם דימת דחזולינן בתר רוב דעות החיבה רוב דעות הפוס׳ ז״ל המסבימים לחי׳ מוהריק״ו ומהריב״ל ז״ל במ״ש לזר עפיר״ן בפק״ל לב״ד דלא מצ״ל בני החנר הגדו׳ מחי׳ בטעות היא וזה ובפרט דהתמת יורה דרבו דלא שייך הבא טענת מחי׳ בטעות בלל ובבל מצ״ל ודלא בדריב הפוסק נר״ו נם בזה והדבריס ברורים :

סו״ד בלל העולה מבל הזמור דלעני״ן הדין עם החלמנה וחיתומים הבטים בניה יצ״ו בעלי החנר הקטנה וזבו בחזקתס לעשות מיס מחבר הנדולה שבגדם בתהו ובמקדש ובמ״ש אחי עב בפק״ב

בפס"ד הרשזון הנ"ל ולא מצאתי גם בכל מ"ס הרב הפוסק כפי הנהרן נר"ו הנ"ל שום כדי השבח לדחות מ"ש בעניותי כמש"ל ועדין במקומו הני עומד ובכתי זה כתי עתה לזכות התלמיד כדיבה וכחזקתה מכל הטענות הכתובים מה למעלה והבלע"ד בתבתי והמעיין יבחר:

עוד מצאתי וכתב נדול תולה להתלמיד הנז' הנ"ל ולכניסה היתומים וע"ו לזכותם בחזקתם לנבות מיס מהחנר הנדו' הנז"ל והוא ממ"ש עוד הרב עולת שמואל ז"ל בסי' כ"ה על כ"ד אחר שהביא הכרי הרב בד' ז"ל שכשני' מכ' הנז' דס"ל הכל שנשתמשו בחצר הכעלים עם המחזיק הין מועיל לו חזקה ומיהה ילוף הרב הנז' לנ"ד לנכורה שוב בתב וז"ל בתמנ בלע"ד דהדין עם מצה ן' שכתבם הנם שנתמר התלבה היה לה דשכועי נוולי וכשניהם משתמשים כ"ה לה על"ל לתמנ הי"ד שם היה הרי"ן מחזיק בכור לבדו נ"ם כלי שיתוף הר"ה בלע ובעיקר זה הי"ל הין חזקה נמורה וכשהיה בה הר"ה להשתתף בכור תמרי' הכיון דהרי"ן קנלו והחזיק בו ס"ח לנבדו ודלו מה שהניחו לשתף הוה דהך שלה דהין לו היזק ממה שעושה מיס נם הוה לכל עתה כ"ד דהרי"ן מעולם לה החזיק לנבדו בכור בי שם הר"ה עם הר"ה ומשה בנו נר"ו כולהו תמרי' דהרי"ן עשתו לה החזיק' עדין והיה היכו מה חו שלה ישתתפ כי הר"ה שהוה בעל ה"ה והלה כעי' כעת שבועי נוולי דוק' דבחזקה של שבו"ג הכעלים עצמם החזיקו בו ס"ח ויותר והח"כ נתנו לזה ובענן לחה מכרהו לי וכו' דהני תמרי' דמכיון דשביעי נוולי הו"ה ונשתמשו ב' כ"ה לה על"ח לה כן בב"ד דמצי"ר עדין הרי"ן לה החזיק מעצי שלה הר בו הוה לנבדו ח"כ תמרי' לפי' נשתמשו כ' בחד על"ח ואפי' הכי יען יד שניהם שוה בחזקה וזה ושניהם החזיקו ותמרי' לחד שמכר לו הכור חזר וקנלו ממנו והרחיק שהחזיק בו ולה מצ"ל בשכיל שהכד השער לנ"ח וכו' וה"כ והני השפיר החזיק הר"ה בכור הנז' והרי"ן הנז' לה מצי למחות בו וכו' עכ"ל כמ"ש שהלריך הרב ז"ל להכיח כמיעור כן מכל נדולי הכוס' דהכי ס"ל בחנון כך' מהריומ"ט ז"ל נופיה בהיתה תשו' עצמה דשו' כ"ט שב"ב להדיה רבעי' שיהיה ידוע דהחזיקו הכעלים הם לנבדם בחי' כפיה ב"ח והח כ' שם ישתתפ עמו חבירו ל"מ חזקתו לנבל שם מעולם לה החזיקו הכעלים לנבדם בחי' הר' ודלו שנשניהם החזיקו ויד שניהם שוה בו והין לחד מהם וכול למחות בחבירו ויש"כ וכלשתפ שהו חי' נכון ומוכר מהד והי"כ מוכח להיות מדברי הרב כ"ל ז"ל נופיה בבי' מ' שב"כ ז"ל ולעמ"ש זה ממ"ש מהרח"ש ז"ל בבמה דוכתי שבל חזקה וכו' וביון דהוכן הוה בעל הדרקע בידלו וש' הוה מחזיק וכו' עכ"ל ויש"ל הרי לתהיה רבעי' שיהיה ידוע וכחור שהיה בעל הדרקע בודלו בנו ל ובכן מוכה לנבד"ן ביון דמוכח היוסדה הרן שהי החנרות הנ"ל בנו חנר הקטנה הם שוכחים מיס מחנר הנדו' הנז"ל ומעולם לה היתה להם שעת הכושר לבני חנר הנדו' שלה תחזיקו לבדם נמיס הנוגדים הנז' לשתפ הם לבדם כלל הלה בני שהי החנרות הנ"ל בחזיקו בחד לשתפ מיס מחבי ל ב ודלו חיד שניהם שוה בתקת מיס הנוגדים הלה-

בפני יצחק

ואחז"ר הלחר ווהח לל עבר פניהו שבר הנחמר והנורה שער חשר ח"כ הכד מ לנהנחון הרב מהר"ח קוכו ז"ל בסי' כ"ו שנמד על דעת מרן ז"ל בפלוגתת הרי' ורשב"ם ז"ל הב"ל ורב תנח הוה ופליג על רבני וגלוני ירוש' תו' ונסתייע מתשו' מרן ז"ל שבתב"ד סי' ק"ך הב"ל וכדהתיבנה לתן בעניותין ממש הלה דחזיק הוה ז ל בסוד"ק הלה בתבי' הללו דשת מרן ז"ל בוה ולה וכר שר לתשו' מרן ז"ל שבתב"ד סי' קב"ו הנז"ל והוה פלה ושם בדמ"ר ע"ב חזיתי כידיה רוכח דוכח דכיוהה קמלו וכתבתי דקיימי בשיטת הרב מהר"ם יפה ז"ל כיונוב"כ נפלנות מתורתו כדוק שחלק לו מחבתו וע"ע לו ז"ל שם כתשו' סי' ל"ב ס"ב ע"ב וע"ג וע"ד שמע מהתו הנדו' הנז"ל ומעולם לה היתה להם הכושר לבני חנר הנדו' שלה תחזיקו לבדם כלל הלה בני שהי החנרות הנ"ל בחזיקו בחד לשתפ מיס מחבי ל ב ודלו חיד שניהם שוה בתקת מיס הנוגדים הלה-

וחין לחד חוקה יותר מחבירו ולה מנו מחו כידייהו וע"ז כלל וכמ"ל וזה מוכרח מכל הפוס' ז"ל וחין חולק ע"ז כלל וכמענו שזהו ממש החי' שבתב הרב הנ"מ ז"ל בסי' ק"ך והרב מעה"ר ז"ל וכמעי"ר הרוחה וכרור וע"ש להרב עולת שמואל ז"ל הנז' שבתב עוד בב"ד ו ז"ל וה"ת עדין יש לדחוה לדחות דזה דוקה כיעין חוקה לה כמבר דהה כיון דמסר לו שטר מכירה כעשה שלו לנמרי ולהלתר הוי חזקה וכשבה שבנו להשתמש הרי הוי כעין שכונ' נוולי דשניהם וכי' זה לחנו וכו' לכל הם מתחי' כשתמשו כ' כחד יד שניהם שוה כחותה חזקה כלשמור וכ"כ הלח"ם כדקי' ו ועי"ש עכ"ל ודין מיניה וחזקי כתרין ממש הלה מעלה ול"מ מה שקנו כני החבר לחד כו המיס נם למיס הם כשטר המקנה שכידם דמ"מ כיון דכני שתי החנרות הנ"ל מתחי' ורחה נשתמשו כ' כ"ה כשהיה המיס מחבדם יחד מיום שנתייסדו כ' החנרות הנ"ל ומעולם לה החזיק לחד מהם ג' ש' לבדו קודם חבירו לשרי' ודלי דיד כ' שום כהם וחין לחד תהם וכות כמיס הם יותר מחבירו כלל ח"כ ל"ח מנו למחות וע"ז כלל דשמרי' כי כעלי כ' החנרות הקדמוניס קנו המיס הנז' נשותפ' יחד לו כתר הכי קנה יחד מחבירו חלק כמיס הנו' ושטר היה להם ונהבד דטפי מ"נ שנין לה מזדבר לניים כשטרים ל"נ משתי החנרות הנ"ל היו כולם לניים לחד חוה כעל החבר הנדולה וכל הלמור ומדוכר מ"ל זה בלע"ד להלבה ולה למעשה עד שיברינו כיניהו חכמי ורבני דורנו שבכל עיר ועירו מדינה וכ"ו לחר חין להם שום פניה כלל ונור ישראל ו"מ ויש"ן וזכני לכוין להמיתה של תורה לכל הכשל כדבר הלבה ויהיר עיני בתורתו תורת ה' תמימה מש"ן לחבי"ר פי המדבר ועורת דמן חבריו עבד נרנע לכל וודיני דת ודין מתלבן כעבד רבעיהם ועותה כעמל לת דבריהם והוה:

הנעתר **יצחק אבואלעפיא**

ס"ט

(**תשובה** כשמטה ממקומה כחלק ת"ס וכמקום הזה ימלא חסרונה)

שאלה רחמין כלכ"ע כת"י ת"ו וחלי"ם והניח
אחריו כרכה הכניס בניו חנוך ופלוא
שנולדו לו מאשתו הרחשונה אשר מת בחייו וגם
הניח אלמנתו וזמה דינה ולא ילדה לו כלל והניח
להם כל עזבונו מקומ"ט וכל כלי הכית כנדיס
ותכשיטי זהב וכסף ונחושת וחוכות על הוולת
כשטרי מכר ו'כי' והנה חנוך בנו הגדול לא
נמלא בעיר כ"ו פטורית מ"ת ל"ו ורוח דר כמד"ס
רק פלוא בנו ה"כ המ' שם נמלא ושם היה ככית
אביו כפטורתו וגם לח"ך נזאר דר שם ככית אביו
עם אלמנת אביו דינה המ' יחיס כמ"פ ירחיק
והתחיל להשכיר קרקעות אביו כדי ליזון מהם אלמ'
אביו כדמ"ל וכעת תבע מאלמנת אביו המ' למסור
כידו כל התכשטיס והכנדיס והמט' מעזבון אביו
היתריס שכידה וכל השטרות כדי למוכרס ולנכות
דמיהס ליתנס לריוח היוס כדי שתיזון מהס אלמ'
אביו המ' ומן היותר יזנו נ"כ בניו המ' כי שכירות
הכתים לקודיהו לא יספיקו כעד מזונותיה אפי'
לבנים ולריבע והאלמנה דינה המ' נתנה כתף
סורדת ולא הטית אזן לדבריו כלל כאומרה שהוא
תפוסק כל עיכון בעלה כמקומ"ט ואם לא יצטיין
לה שכירות הב'ס היא עצמה תמכור על ידה מטט'
שתחת ידה קנית קמח לבנים מזונותיה עד
שתכלה הכל ואח"כ תנכה כתוכתה ממחר קני על
בעלה ואם תמות היא קודם שתנכה כתוכתה יורשיה
מוציא אביה הס יורשים כתוכתה מאחר שכבר יש
לה נאמנות מפורש מבעלה המ' על נכיית כתוכתה
ויורים פלוא המ' טעין כנגדה על הנחמנות המ'
שהוא יודע בכירור שאביו היה חנוס ממנה כזה ויש
לו עדים ע"ז ' והנה פלוא המ' כרחותו לאלמנת
אביו המ' שהיא מתרשת כנגדו ואין מידה מניח
עמד וכתב שטר מתנת כריא לבנו הקטן ולכנותיו
הקטנות ככל חני עזכין אביו מקומ"ט המניעים
לו כתורת ירושה כזיכוי ע"י אחרים וכאחריות
וכשעבוד כאופן היותר מועיל ומינה מורשים כשר
מקבלי המתנה המ' לפקח ולהשכיח על חני עזבון
אביו השייכים לבניו הקטנים ולעמוד כדין עם
אלמ' אביו המ' למען הניל אותם מידה :

אי נותח הנה כעת המורשים המ' שולי"ם
הלבו אם יכולה אלמ' רחמין המ' להחזיק
בחני עזבון כעלה הנוגע לבנו פלוא המ' וליזון
מהם להיותה תפוסה כהם או לא ומוטלין מידה כל
החני ' ועוד שואלים כעניין אם יזבו כדין
המורשים המ' נגד האלמנה המ' אם תוכל האלמנה
המ' לנבות מזונותיה וכתובתה כאשר היא לבבה
ממתניתו העז' הנוגע לאחוך המ' הכל כשלימות או
שיש לה לנכות מחלקו כי אם חני וכותה ' גם אם
תנכה כתובתה אם תחלוק עם היורשים המ' כיון
שאין כאן שיעור אחד כתובות כמנהג ת"י תי' או לא
מאחר שהיורשים המ' חוכס כניה על סכל יורנו מ"ן
הדין עם מי ומלבה כאורותיו ויכח שכמ"ס :

תשובה עד כשחק נאמן עלי דידי שלח היה
רגוני להכניס עצמי ולעיטפל כדין
עסק מכמה טעמי וכפרט שאין הפנאי מסכיס
עמדי מרוב עול הניכור והיחוד אשר השתרנו עלו

על נותרי ולפי יתכונני השכ רוחי להשיב שואלי דכר
הלכה ולכך כאורכה ומה גם כי דו לי לעמוד כשלי
וחולס כספנרת השואל כי רכה והככיד עלי מאד
דין גרמ"ח שלפי יכולתי המלט ולהשיב פניו ריקם
דע"כ אמרתי להשיבו כקנרה מה שזוגע לענין
דינה ותל"מ והם שחלי וה"ת ויעזור לי :

ואעפ" וחומר תפלה ודפס מה שחבא הדורש
מלאכת אלי למסור כידו הרכשיטין
וסמ"ט וש"ח וכו' וכיון שהשיבה שהיא תמכור על ידה
ותקבל קמח קמח וכו' כמו' כשלה ' נותח השיב
דלפי נדקו כטענותיהס לפי היורש הנו' ולפי אלמ'
לאביו הנו' אלפי דינה יחיה וספרין פתיחו דחייבת
האלמנה למוסרס כיד שלים נאמן לפקח ולהשניח
עליהס לתועלת האלמנה והיורשים שכ"כ הרשב"ם
ז"ל כסי' תר"ח ומהר"ם דורקן ז"ל כתשב"ן ח"ד סי'
ט"ו דכדי שלפי תכלה האלמנה הקרן חייבים כ"ד
לעשות דרך נכונה וכן אנו דנים ונוהנים להעמיד
הנכסים כחזקה דרך ואופן שיעשו פירות כדי שיזון
מהם האלמנה והקרן יהיה קיים ואם היורשים
יאמרו שתתן הנכסים כידס ליפע וליתן להן שומעין
להס עכ"ל וכן פיסק רי"ו לדינת הרי"ף ז"ל כתשו'
והכי"ד מרן ז"ל כב"י ח"ס סי' ס"ג דמוסרים אותם
כיד נאמן יע"ש וכ"כ להדיא מרן ז"ל כתשו' ח"ס
דיני כתובה יעש"כ וע"ע ל מרן ז"ל כשו' אבק"
ס"סי ק' דסתם כהרי"ף ז"ל הל"מ תפיסת יע"ש :

הרי לפניכו דעת עליו מרן ז"ל כתשו' הלזו
מכואר ונכון הרחמין כדין האלמנה למסור
כל מה שתחת ידה כיד שלים נאמן להרויחס ולהשכיח
לתועלת היתי' ואינה יכולה לעשב ע"י מליתנס כיד
נאמן אפי' שנניח כמונח נמור דתפיסתה כהס
כהס כדין וכהלכה מצע"כ האמת שלפי היתה תפיסת'
כלל כי אם מאותו הסוג ה"ד שכ' מרן ז"ל כתשו'
הנו' כיעו"ש אבל מ"מ הדין עמה שלפי תמסרס
כיד היורשים כלל וכמ"ש הרי"ף ז"ל כתשו' ובהסכמ'
מרן ז"ל כתשו' הנו' ובמבואר :

ועם דחזינא למרן החכי"כ ז"ל כבכ"ה הנ"ל
סי' ל"נ הנוב"י אות כ"ב שתמה טובא ע"ד
מרן שכב"י שם ושבתשו' הנ"ל ותייתי כידיה להקשת
הפוסק ז"ל דס"ל דלפי מפקי' מינה אפילו תפסה
מרשות המת דלפי כמרן ז"ל ויעב"ל מ"מ אבו אין
נראה לפי דעת מרן ז"ל שקבלנו הורותיו לפועל
להוציא וגם כמ"ש כתשו' כיהיע ובכר אבי עניי
כתשו' אחרת כת"י אשר לי כס"ה פני יפתח ח"כ
העומד היום על מע'כת הדפוס כתבתי אני כעניותי
דהדרי כי ממ"ש כעניותי כס"ה פני יפתח ח"ת
סי' דהמוחיק יכו"ל קי"ל כמ"ד שלפי קבלנו דעת
מרן ז"ל כתשו' כיהיע"ש :

הנה כתובה תשו' כתי' הנו' חזרתי כי מזה
והעלותי שם דלפי מל"ל קי"ל הנו' מטעם
כי כתכרר לו אחי הדל כתי הכין שכבר הוקבעה
הלכה מכמה דורות' כזה לח"ו דור דור ואיפטיו
מרבני הדורות אקדמונו ז"ל שחוקקו לדין ולהורות
כך' מרן ז"ל כתשו' אחי' להוציא ת"כ לויפה תוף
אחן נאחי חוכח רחוק שלא לנבות כתובתם והכי
דיוניו וכוותיהו עכדיכן לדין כמרן ז"ל כתשו' נ"כ

גם להוציא ושלח לומר המוחזק קי"ל דלא כוותיה וכפרט כה"ו ת"ו שכבר קיימו וקבלו עליהם דעת מרן ז"ל כתב"ו גם להוציא כידוע:

ובכן תיובתא דמיא על תלמיד רחוקן דכ"ד למסור כל עזבון בעלה כגדיש וקבציטין ומט' העובדים עליה כיד נחמן ע"י כדה"ן למוכרם ולהרויח ולהשכיח כדמיהם ליזון מהם היא תחילה די מקסורה ומן המותר יזונו היורשים כלשון שם כירוב מלחר שכן שהד"ן וכמו שנתבאר וכבר מילתא תמורה דכל מ"ם מרן ז"ל כתב"ו הנו' עפי"ד ריי"ו ז"ל הכ"ל הוא לפי' שהיתה תפיסת התלמנה בהם היתה כדין וכהל' דהיינו מר' הר' או מקימטת וכלחד מדרכי הקניות ולא מרשות המת דהכי מוכחי להדיא דברי מרן ז"ל כתב"ו הנ"ל וכן הכין כד"ק בפשוט דהכ כ"ד ז"ל כתב"ו ס"הע סימן ג"ן כדמ"כ ע"ג כיע"ש:

איברא דמרן ז"ל נופיה כב"י ס"הע סי' ל"ג הכי"ד רל"ו ז"ל הכ"ל וכתב עליו וז"ל וכ"ל שטעמו הוא מפני שהפיסה זו אינה כלום דלחמ"מ הוא ולפי' למ"ד דתפיסה דלחמ"מ מהניא ה"מ מר"ה או מפי' לכל מרשות המת לא הויא תפיסה לד"ה וכו' עכ"ל מוכח להדיא מדב"ק הללו דשם היתה תפיסה כדין נם רי"ו ז"ל מודה דלא מפקי' מינה כלל נם למוסרם כיד נחמן וזהו הפך המובן מדברי מרן שכתב"ו הכ"ל וי"ל וק"ל וע"ע כתב"ו הרב כר"ם ז"ל ס"הע סי' ל' וכתב"ו הרב דב"מ ז"ל כתב"ו ס"הע סי' מ' ומ"ג ועש"כ ולכמ"ל כזה:

איך שיהיה כב"ד דלא היתה תפיסתה כדין כלל לא מרשות המת והיורשים מלהלים בחשר המה כלתי ס' מפקינן מינה ויזכיון להו כיד שלים נחמן כך' מרן ז"ל כב"י וכתב"ו הכ"ל וכרור:

אמנם אח זה ראיתי להרב כ"ד ז"ל כתב"ו דפי' ג"ן הכ"ל דכתר דאייתי כידיה תב"ו מרן ז"ל הכ"ל והשווה דעתו לד' מהריב"ל ז"ל ולפיק דלכ"ע זה שתובע היורש למוסרם כיד נחמן הדין עמו ושוב כתב מדילה ומסברת דנפשיה דכ"ז ליכו לא בחזק התלמנה רוצה כשלים כלל לא רוצה להחזיק בנכסים לבדה אבל אם רוצה להחזיק בהם עם השלים יחד בשיתוף כב' אפוט' אז אין מוציאין מידה ליתן כיד השלים לבד אלא יהיו כיד שניהם כדי שתרויה ותשניח התלמנה שיהיו הנכסי' נשומים כדרך בטוח שלא יאבדו ולא יפסדו שהרי וכו' משמע דוקא כשלא תפסה אינה וכו"ל שיהיו הנכסי' במקום בטוח היא תפסה אפי' שמוציאין מידה ליתן ביד שלים וכו"ל שיהיו הנכסים במקום בטוח וכו' ועוד דמידי הוא דמוציאין מידה ליתן ביד שלים ליכו אלא משום שלא תלקה מר"ה שד שלא יוכלו היורשים לפקח בשלהם הרי כשנותנים ביד שלים עם התלמנה יוכלו לפקח וליפשף וליתן בהם ע"י שניהם עכ"ל ועש"כ:

והנה עם שד"ק הנז"ל לא נאמרו אלא בחופן שתפיסתה היתה כדין וכתב"ו ובנוונא דנדון שלו שהכ"ד הם התפיסות מידם ליד ונעשית מוחזקת בהם כדין וכה"ל וכמ"ש הרב"ד ז"ל נופיה לעיל כדמ"כ ע"ש וע"כ ולזה ס"ל למר דשם תטעון התלמ' שרצונה להיות בשיתוף עם השלים דשומעין לה מצ"כ כב"ד אלא היתה תפיסתה כדין

כנז"ל ס"כ מל"ל דכתב"ג דיד' נם הרב"ד ז"ל יודה דשם תטעון כן דהין שומנין לה כלל וכמוכן:

אבן מ"מ מלחר שדברו ז"ל הם דכריס שלא טעם מילתא דמסתבר ניהו ונם רחיתי להרדב"ז ז"ל כחדשות ס"ח סי' קי"ט דהוא ענין דמסייע ליה להרב"ד ז"ל כיעו"ש ס"כ נלע"ד כרור דנם כנד"ן אפי' אלא היתה תפיסתה בהם כדין עב"ז אם תטעון התלמנה שרצונה להיות בשיתוף עם השלים דשומעין לה כרם אם תוכה רוצה למסור כיד שלים כלל לזו כופין אותה כדין לשמוע לקול מוריס להוציאם מידה וליתנם כיד שלים נחמן לבדו כלשון שיהיה מדעתה אך ורק יניחו כידה שיעור מזונות י"ח והשאר יתנום כיד שלים ע"כ שלכ"ל וכהסכמת הרב"ד ז"ל שם והדברים כרורים:

וצופה תוכי להרב משכנות הרועים ז"ל כמ"ש המ"ם אות הכ"ו שכתב וז"ל תלמנה שתפסה מנכסי בעלה מ"ט וכו' והיורשים טוענים שיתנו הנכסים כידם למוכרם וליטשף וליתן כדמיהם ולהרויח בהם ולהעלות לה מ:"ו עיין כתב' מרן ושחלתי ע"ז למ"ן הרב מהרש"ל וכו' שזו הלכה העלה בפסקיו שתין שומעין להם שלא יהיו בטוח יפר' חייהם תלויים מנגד וכו' ובעת רחיתי להרב"ד בסי' ל"ן שעמד בזה וכ' ונם הוא הכיא תב"ו מרן אחר הוכחת לך שלא ליתנם כיד שלים להרויח בהם כיעב"ל כ:

והנה מ"ש הרב ז"ל בתחי"ד מפם מהרש"ל ז"ל דתין שומעין להם מטין לתרוצי דב"ק ולומר דכודאי מיירי הרב ז"ל בתופן דהיורשים רוצים ליקח מידה הנכסים ולהניחם כידם בזה הוא דכתב דשל"ל וכו' אבל אם היו טוענים היורשים להניחם כיד שלים נחמן הא ודאי דמודה הרב ז"ל דמפקינן מינה ויהבינן להו כיד נחמן וכהסכמת מרן ז"ל כתב"ו הכ"ל דלא יתכן לומר שהרב מהרש"ל ז"ל יחלוק ע"ד מרן ז"ל שכתב"ו הנו' ויפסוק הדין כל כתר תופכת דהא ודאי ליתא כיון דנם כתריה דמני' ר ז"ל קבלו עליהם הורחות מרן ז"ל נם כתב"ו וכמכואר כס' משכ"ר ז"ל כדוכתי טוכא עצמו מספר אלא ודאי הדבר כרור כדכתי' כשניותין כדעתו ז"ל והוא פשוט:

אמנם מ"ש עוד הרב משכ"ר ז"ל כסו"ק משם הרב"ח ז"ל שהעלה שלא ליתנם כיד שלים כנז"ל הא ודאי שם הדברים ככתבם קשים לשמוע דלא כתב כן הרב"ד ז"ל כי אם דוקא כנדונו שהתפיסות כ"ד ונם בעלה בחייו התפיסה כידה וכטוחה כזה הוא ס"כ הרב"ד ז"ל דכבנו"ד אין הדין עם היורש ליתנם כיד שלים ג"כ אמנם כאלמ דעלמא שלא התפיסה בעלה בחייו ולא כ"ד כלל כי אם תפסה מעצמה אח"מ בעלה אפי' תפסה תפיסה וזמועלת כרחוי עכ"ו עלתה הסכמת הרב"ד ז"ל שם עפי"ד מרן ז"ל שכתב"ו דהדין עם היורש ליתנה כיד שלים נחמן ומכואר כ"ו כרברי הרב ב"ד ז"ל כבירור שאין אחריו כיאור ואין ספק דהרב משכ"ר ז"ל תנב ריהטיה כתב כן מו דקאי דוקא על אותו כדון דהרב ב"ד ז"ל מו דט"ס נפל כד"ק ובמקום שלא ליתנם ל"ל אלא ליתנם כיד שלים ובהכי ניחא הכל ופשוט:

וכן רחיתי להרב דרכי נועם ז"ל כתב"ו ח"מ סי' מ"ד

מ"ד שנשלם ע"ז מעבו"ז דמשק יע"ש ומויתי כירוה מ"ם רש"י בתשו' והר"ן והמרדכי ומהרמ"י והריב"ם ומ"ם מרן ז"ל בכ"י והעתיק כל תשו' מרן ז"ל הכ"ל ומסיק וז"ל כלל העולה ממ"ש שהיותר רחוי והגון לעשות כיפון שלא יכנסו הנכסים בי"ד הלל' ואם בכר תפסה פוסק תפיסה המועלת אין מוציאין מידה ליד היורשים אלא מוציאין מידה ונותנים ליד מאן דאמר לפקח ולשתף בהם לתועלת היורשים דלא ליכול קרנא כי לא כשביל תקנת המוזונות יקבלו הנכסים וילכו לטמיון אין שוה"ן כך וכו' עכל"ל :

הרי לפניהו תי"ק דמסייע לן בכל התמור ומדומר והיינו אפי' אם היתה תפיסה בנכסים כדין וכהלי כ"ם וק"ו בכ"ד שלא תפסה בהם כדין כלל רק מרשות המת והיורשים מחמת שהיו בולם להלים בשער המה דודאי שוה"ן להוציא מידה וליתנם ליד שלים נאמן ולא מצינו בהלמנה לעבב בזה כלל מאחר שכן שוה"ן חיובא רמי עלה לשמוע לקול מורים כמדומר ועם רחוקא להרב ד"ן ז"ל אם בסוד"ק הכ"ל שכתב עוד דאין מניחין ביד תכשיטי ומלבושי עד כדי כתובתה וכו' יע"ש הנה לחת דבהא ודאי לא קי"ל כוותיה דמר בלל כיון דמרן ז"ל בתשו' הנ"ל לא כתב בזאת בלל ודברה פסיק ותני בפתם דמוסרים הכל נאמן מ"ב אלא כי ידענא מנין לו לכתוב בזאת ואם רבי לא שנאה ר' חייא מב"ל ובבר רישיה למהרמ"ח ז"ל בתשו' הבר"ם סה"ע סי' ל' שעמד בזה ע"ד הד"ן ז"ל הנ"ל יע"ש וע"ע בתשו' הרב מנן נבוריה ז"ל סי' ע"ה שהאריך ג"ב בזה ובדקד"ז ע"ג לפוק להלכה שיהיה הכל ע"י נאמן ויתעסקו היורשים ותהיה ההלמנה בטוחה על מזונותיה יעש"ב וע"ע בם' הכהיר ויען אברהם הנד"מ להרב הגאון מופת הדור מהרר"ח פלאג'י נר"ו בח"מ ס"סי י"ד מ"ם בזה יע"ש וא"ב בודאי דלא מצינו ההלמנה דב"ד לטעון קי"ל בם' הרב ד"ן הנ"ל כיון דהוא יחיד בסברתו זאת ולא אמרי' קי"ל ב"פ יחיד בידוע ובפרט נגד מרן ז"ל שפתם ובתב שיהיה הכל ביד נאמן בתו"ל והוא ברור וע"ע בתשו' מטה יוסף ח"ח סי' ו' יע"ש :

ועוד זאת עין רואה לנגד ל' לחרון הרב דברי מרדכי קריספין ז"ל בתשו' להר"ע סי' יו"ד דנם הוא ז"ל נשלל ע"ז ממש ובתר דשקו"ט בדברי הפוס' ז"ל בתשו' ולא' הם המדברים בפרט זה לפוק וז"ל בלל העולה שאם בל נבסי האיכון הם היום בביתו והלמנה ושבת שם והמפתחות בידה ולא עשתה תפיסה בתחו"ל לדעת בל הפוס' לפי' תפסה למש"ו יב"ח ל"מ להה תפיסה ומוציאין מידה ונותנים ליד היורש דוקא וכן אם תפסה למזו' שטרות שאין נופן ממון לפי' עשתה בהם תפיסה בתחו"ל מוציאין מידה ונותנים ליורש ואם תפסה למזו' יותר מיב"ח תפיסה בהוגן מרי"ה אלו מסי' מהניא לה תפיסה לבל מרשות המת ל"מ להה תפיסה ל"ד מרן בתשו' הנ"ל ולרבינו תחבי"ב בפשט דברי ר"י בנכסים רבים לפי' תפסה מרה"ר אלו מסי' מ"מ מוציאין מידה ונותנים ליד נאמן בדי שיפקח היורש ליתם וליתן בנכסים על ידו במו שהורו הרב עדב"ו והבר"ם סי' הנ"ל עב"ל ויעש"ב ודון מניה ואוקי בתרין ממש ועם שלא זבר אר לתשו' הרב"ד ז"ל דבסי' ב"ן הב"ל מדלא הזבירה בלל גם נראה מד"ק אם דפליג ע"ד הרב"ד ז"ל בתרתי ביעו"ש מ"מ קי"ל הלי' בבתרתי והוא ז"ל לאחרון יותר מהרב"ד ז"ל ולא אמרי' אלא היה שמיע ליה דברי הרב"ד ז"ל הוה הדר ביה דהוא ז"ל מסתמיך ואזיל ע"ד הרב עדב"ו והבר"ם ז"ל ובנו"ל :

ובבן תורה יונאה לב"ד דחייבת ההלמנה למסור בל הנכסים וגם התבשיטין וב"ם השטרות ליד נאמן ביון שהם נכסים רבים יותר ממזו' יב"ח ולא היתה תפוסה בהם בתחו"ל ואינה יבולה לסרב ולומר אין חייבים בדה"ן לבופה לשמוע לקול מורים בבל הבא מידם ובמדומר :

ועם שהרב דברי מרדבי הנו' הסבים ליתנם ליד היורש ג"ב ובנו"ל מ"מ בוה אחרת"ד הדחויה אלו לא ביון יפה ביון שבבר בתב הוא עצמו בתשו' הנו' דברודים יע"ש קבלו עליהם דעת מרן ז"ל ג"ב הא קמן תשו' הלזו דעסיק בה מני"ד נופיה שעלתה הסבמתו למוסרם ביד נאמן דוקא ולא ביד היורש ואין לומר דהתם מיירי בתפסה בהם בדין ובתחו"ל בוה הוא שב' דיסבימן להו ביד נאמן ולא ליורש אבל אלו לא היתה תפוסה בהם בדין בלל רק מרשות המת מורה מרן ז"ל דמסריין להו ליד היורש דהא ודאי ליתא שהרי אחר הלמת בנדון מרן ז"ל היתה תפיסתה בהם מרשות המת דוקא ולא מרה"ר ומסי' בלל וגם היתה התפיסה לאח"מ במבואר הבי בתשו' מרן ז"ל הלזו ועב"ז אסיק להלבה למוסרם ביד נאמן דוקא · גם בם"ם עוד הרב הנו' שם דאם תפסה למזו' יותר מיב"ח תפיסה בהונן מרה"ר או מסי' מהניא לה התפיסה וכו' הי' ל' לבתר עוד דעב"ז מ"מ ויהביכן להו ביד נאמן וב"ם מרן ז"ל בתשו' הנו' וכמו שהכין בן בפשוט הרב"ד ז"ל וכמ"ש :

איך שיהיה העיקר בם"ם אלן בענינותין עפי"ד מרן ז"ל דאפי' תפסה בדין חייבת ההלמנה ליתנם ביד נאמן אם לא תפסה בדין בלל דודאי חייבת למוסרם ביד נאמן ובנדון מרן ז"ל גם בל התבשיטין והשטרות שלא בעלה שהם תחת ידה חיובא רמיא על ההלמנה הואת דב"ד למסור הבל ביד נאמן לפקח בהם להרויחם לתועלת מזו' ההלמנה והיורשים וכבל התמור ומדומר וע"ע להרב תבני שוהם פרק ז"ל בתה"ע סי' ל"ג יע"ש :

אתאן למה שנשלל עוד הפולל בשלה המונחת לפנינו אם יבולה הלמנת רחוקן הנו' לנבות מזונותיה מחלק פלוג היורש לפר בבר בתן בל חלקו לבניו בשטר מתנה העשוי לפנ"ד מקומ"ט הו לא :

לזאת נשיב בקיצור התומ"ר דהא ודאי פשיטא לי דאינה יבולה ליזוק מחלק היורש מקרקעות שלו אבינו שנתנם במתנה בלל דהדין פשוט ומבואר בש"ם ובבל הפוס' ז"ל דאין מוציאין למזון האשה והבנות מבסים משועבדים ואם קדמו היורשים ג"ב ומברו או נתנו הו"ל בבסים משועבדים ואינה יבולה מהם בלל ובדפסק מרן ז"ל בן להדיא בשה"ט להה"ע סי' פ"ג ס"ד והוא פשוט :

אך ורק מחלקו במטלטלין שירם מחבירו ונתנם נ"ב במתנה לבניו אנב קרקע בנו' בשלה בהא מספק"ל לבאורה אם היא ניזונת מהם או לא דלבאו' היה נלע"ד לומר דביון דהלו המ"ט היא בעת

כעת מוחזקת כהס ועדיין הס תחת ידה מצייח
יהלמנה הכו' להחזיק כהס ליזון מהס כעד מה
שהזיק שעכוד דידה היורש הכו' כמה שנתן חלקו
כקרקעות כמתנה והפסידה מליזון מהס ויכולה
הלמנה הכו' לטעון קי"ל כמ"ד המזיק שעכודו של
חכירו חייב ' אבן כחלקו כקרקעות שנתן לבניו
בנו' חיכה יכולה להחזיק כהס ולוכות כט' קי"ל
כיון דקי"ל אין תפיסה כקרקעות דאין קרקע נגזלת
וכל היכא דליתנהו כרשות היורש ליתנהו וכידו
למוכרם או ליתנם כמתנה לוולת וזכו כהס מקבלי
המתנה תכף ומיד כהס וכפירותיהס מעכשיו
והדכרים פשוטים :

וכמו שכן רשיחי להרר כ"ד ז"ל כתשו' ח"מ סי'
ל"כ הנשאל על יורש אחד שלקח כל נכסי
עזכון אביו מעות ומט' והוליפס וכלכס וזוב
עמדה אמו ותכעה לותו כב"ד שיפרע לה תשלוס
כתוכתה מנכסיו כיון שלכל אח כל מה שנשאר
מאביו שהיה מזועבד לכתוכתה ופרע לה כב"ד כל
אשר לו ואח"כ כאו כעלי חוכות של הבן ותכעו
מהלמנה כל מה שנטלה מכנה כטענה שאין לה
זכות לגבות כתוכתה רק מנכסי כעלה לא מנכסי
כנה כי נכסי כנה הוי מזועבד להס והיו גס היו
אמרה שכנה נטל כל נכסיו שהיה מזועבד לכתו'
והוליפס לבעלמו ולכלס וחייב לפרוע לה וכתבי"ד
כתב הרב"ד ז"ל דאין הדין עס הלמנה לזכות כדין
כ"ט קי"ל כב' רב הלי נתן ז"ל דס"ל דנוכה מהדמי'
כיון דיחיד הוי כוה ואין לומר כף' יחיד וכו' ואוב
כתב אס כדל"ה ע"ה שהדין עס הלמנה לזכות
כמה שכידה מטעם שכנה חייב לפרוע לאמו מדין
מוזק שעכודו ש"ח כיון דהוי פלונתא דרכוותי
קמלי ז"ל דעס הלהר"ם והכ"י והלח' ותוס' ז"ל
ס"ל דאינו חייב מדין מוזק שא"ח מ"מ הלי כב"ה
והרלב"ד והרשב"ץ ומרור הכסף ז"ל כולהו ס"ל
דחייב מדין מוזק שא"ח דכיון דהלמנה היא אמו
מוחזקת עתה כנכסי כנה מעתה הדין עס
הלמנה וכו' ודידי שקלי עכפר"ק ועש"כ :

ובכן לכאו' היה נראה דה"ק והוי הטעם כפר"ן
כיון דעתה הלמנה מוחזקת כנכסי כן
כינלה היורש שנתנם כמתנה לבניו יכולה לתפוס
חלקו כמטלטלים כעד מה שחייב לה היורש הכותן
הנו' כעד מה שהזיק שעכודה דידה שהיה לה על
חלקו כקרקעות שנתן מדין מוזק שא"ח כטענת
קי"ל כהרלב"ד ושייעתיה דמחייבים הותו מדין
מוזק שא"ח והסכמת הרב"ד ז"ל וכמדוכר :

והו היה נ"ל לכאורה לזכות הלמנת הקובן הב"ד
לזכות לתפוס ליזון מהמטלטלים של חלק
היורש הנו' שנתנם כמתנה מטעמ' אחריני שכתב
הרלב"ד ז"ל כתשו' דיבר כקדשו דהנס דכתשו"ד
לא זיכה להלמנה ע"פי סברת רב הלי נתן ז"ל
דס"ל דנוכה מהדמים מזוס דהוי ס"ל למר דרכינו
הלי נתן ז"ל יחיד הוי כסברתו ואת שאוכר מהדמי'
מצו"ח כתב כתשו' דאפי' הלמנה מוחזקת הדין
נותן להוליף מידה לכן כתב הכי שם כדל"ט סע"ב
דנפק דק ומשכח להרב מרור הכסף ודרי"ו ז"ל דס"ל
כרב"י הלי נתן ז"ל והדר כיה מר ממ"ש כתשו"ד
וכעת הסכימה דעתו ז"ל דכיון דהלמנה היא
מוחזקת יכו"ל קי"ל וכו' ועש"כ וא"כ ה"ה כנד"ן
נימא הכין דהנס דכב"ד לא מכ' הכן היורש הכו' כלל
כי אס כתנם כמתנה מ"מ כיון דנתנם כשחרות
וכשעכוד כנו' כשלה הוי קי"ל המתנה אים כה אח'
דומה כמעכר נמור כמ"ש הטור ומרן ז"ל כח"מ סי'
קכ"ה כדיני מגרשות וע"ש וכ"כ עוד להדיא מור"ם
ז"ל מאס הריב"ש כשו' ר"ס כהנהה וז"ל מתנה אים
כה ח"ח נכסיה דומה כמכר וכתב אס הסמ"ע
מהריב"ש ז"ל דה"ט דחין דרך העולם לקכל ח"ח
כמתנתס וכודחי דמכירה היתה וכו' וע"ש וכיון
שכן הנס שחין כחן מתן מעות דמי הקרקעות
שנתן לבניו מ"מ יכולה הלמנה ליזון מדמי המ"ט
חלק היורש שתחת ידה כעד דמי הקרקעות שנתנם
דוה עדיף מדמי הקרקעות שם היה מוכרם כפי'
כטענת קי"ל כרמ"ג ז"ל וסייעתיה וכבל מ"ש
הרב"ד ז"ל כפוד"ק הנו' וכמבואר :

ולא עוד אלא דוקא לנבי דב"ד חין לנו לריכים
לזכות הלמנה דב"ד כט' קי"ל כרה"נ ז"ל
כלל כיון דאין כדידן נדיינין כתר מרן ז"ל שקבלנו
הורחותיו ס"ב חין חין לנו לריכים לטענת קי"ל כלל
מאחר דמרן ז"ל כבה"ט ס"הע' ל"ב סב"ח דפסק
להדיא כסתם כדעת עליון ורה"נ ז"ל דנוכה מהדמי'
אלא דכתב הבי כתב מרן ז"ל דים מי שחולק ואו'
דאינה נוכה מהדמים יע"ש וכיון דסברת רה"נ ז"ל
פסקה כתחי' כסתם מוכ ז להדיא דס"ל למרן ז"ל
להלכה כרה"נ ז"ל וגס דסבי ת הרח"ש ז"ל דפליג
ע"ד רה"נ ז"ל שנאה כלשון יחיד כשם יש מי שחולק
ואו' זהו נ"ב סוכחה כרורה שדעת מרן לפסוק
כרה"נ ז"ל וא"ב חין לנו לריכים לזכותה כטענת
קי"ל כלל וכמוכן :

ועם דחזינן למרן ז"ל נוטיה כשה"ט ח"מ סי'
ק"ד כדין כע"ח שקדמו היורשים ומכרו
קרקע מכיסס דאפלינו התס נמי רה"נ והרח"ש
ז"ל מי נוכה כע"ח מהדמים או לא ומרן ז"ל סס
כש"ע ס"ד הכיא כ' הסברות וסברת רה"נ ז"ל
הכיאה כל' יש מ"ס שנוכה מהדמים שכיד היתומים
דנראה מזה דהוי יחיד כס' זאת מדלא כתב יש
חומרים וכתב הבי הכיא לנו סברת הרח"ש ז"ל דס"ל
דאינו נוכה מהדמים כלשון י"א ה"כ מדהכיא ס'
הרח"ש כאחרונה ושנאה כלשון רכים ודאי דס"ל
למרן ז"ל כהרח"ש ז"ל וזה כלל גדול כדעת מרן ז"ל
והוא פשוט ומוסכם מכל וכמ"ש כן להדיא מר שאדי
הרב נדך ומשפט מר"ו כסי' ק"ד על דין זה עצמו
יע"ש :

וא"ב נמצא ח"ו דמרן ז"ל סותר דידיה לדידיה
מד"ה ע"ל ח"מ ולכאורה הדכר תמוה מאו
תמהני טוכח מהרב מר שאדי הנו' מר"ו שלח זכר
שר למ"ש מרן ז"ל עצמו כש"ע סי' ל"ג הנו' שהוד
הפך מ"ש מרן עצמו כש"ע סי' ל"ג ממ"ש ויהו
נופיה כר' מרן ז"ל והוי פלא עצום :

ואחר החיפוש היטב כס' ב"ן הפוס' ולה"ה
אח זה רציתי לנדול לאחרון מאחרוני
ומצאנו זה הוי הרב נוכח השולחן ז"ל כזימוקיו
לש"ע ח"מ סי' ק"ז דנרגש מזה משמיה דנב"ר הרב
מהרמב"ן ז"ל שכן הקשה כתשו' כתי' ע"ד מרן ז"ל
מהדדי והק"ע יע"ש :

אמנם תו חזיתיה למנ"ר הרב נוכח השולחן
ז"ל נוטיה כתשו' ח"מ סי' כ"נ שעמד
כב"ד

כנ"ד כדין זה והכיוץ ג"כ קושיית הרב מהרמכ"ח ז"ל הנ"ל ע"ד מרן ז"ל דסתרי אהדדי והכ"ע והוץ ז"ל כתבו' תרוץ יפיב עפי"ד הפ"מ ז"ל שים לחלק מדין מזוכות הלמנה לדין כע"ח ושוב כתב דיש לדחות הסיק דמ"מ דכתב כל' וי"ל כתרץ מקמי הסתם שסתם בהם"ע כ"ן לדיוק עיקר עכ"ל ועפ"כ ודברין נלמנו מאד ולפ"ז שוס חיזוק כלל ק"כ הדרן למ"ם מרן ז"ל בהם"ע בחוב המזוכות הלמנה שדעתו להדיוק כה"נ ז"ל דנוכה מהדמיס וכבן לין לנו לריכים לזכותה כדינה כטענת קי"ל ליזון מהמט' שכידה על חלק היורש שמכר חלקו כל' מתנה לבניו שהרי המט' שכידה מחלקו הנה הס עדיפי מדמי המכר והמתנה על חלקו כקרקעות דומיא דמס למ"ם סרכ"ד ז"ל כסוד"ק לזכות חותה הלמנה בנכסים של בנה כנגד המ"ט על מכיו שהכלס וה"ה כנד"ן לתרי הכי דזוכה כרין ליזון מהמט' שכ"ד תמורת דמי הקרקעות שמכר ונתן לבניו כיון שכן פסק מרן ז"ל בשה"ע סי' ל"ג דסתם לן תנא כדעת עליון רבי' הלוי בלין ז"ל וכדלמרן:

עוד ואת לאכי הרואה דלכאורה הנה מקום לתי לזכות הלמנה רכ"ד ליזון מחלק היורש הנו' מהמט' שכידה עדין לפי' שכבר מכרס כ"ל מתנה כנ"ל כיון שהס עדין ברשותה ולא הניעו ליד מקבלי המתנה לדון בהס דין תקנת השוק כלל כמבואר בפוס' ז"ל ועד לתרן ציין רואה להרב נוכח השולחן ז"ל בתשו' ח"מסי' י"ט שהאריך בזה ובסוד"ק הכי"ד סרכ כ"ם ז"ל בסי' ק' סק"ז שכתב וז"ל ונראה דלכ"ע הס בתב מ"ט לגמ"ק ועדין כידה המט' והוץ מכר או נתן להס ז"ל ליתנס להס דכבה"ג ליכל תק"ה כיון דעדין המט' כידה עכ"ל וסייס הוץ ז"ל וז"ל הרי מבואר דלפי' במכירה או במתנה כיון דהמט' כידה ליתי תק"ה וכי' עכ"ל ועפ"כ:

א"כ חיפה דלית כאן משום תק"ה הרי היא חיפ ובכה כדין לנכות מזונותיה נס מחלק היורש כמט' עלמס ולא חלקו כקרקעות אלא נס מחלקו כמט' גופייהו כיון דלסיקנת שדעת מרן ז"ל לולא כס' ה"הנ ז"ל דס"ל דנוכה מהדמיס ק"כ נס מדמי המ"ט שמכר ונתן יכולה לנכות כיון שיש לה בכתובתה שעבוד מ"ט לגמ"ק בהנהג כיון שכן נס מדמי המ"ט שמכרס ונתנס הוחל והס עדין כידה יכולה לנכות מהס נ"כ מזונותיה:

וכמו שכן רלינו עוד לרכ"ד ז"ל בלותה תשו' דח"מ סי' ל"ב הנו' כדט"ל ע"ד שזיכה לאותה הלמנה רכ"ד מטע"ז שפי"ד הרב המכי"ט ז"ל בסי' רס"ה שכ' דנס ריח"ם ודעימיה שלמרו שזון לבע"ח על המעות כלום לא למרו אלא כמע"פ כמ"ם בפי' אבל בשטר מט'גמ"ק אס מכרו קרקעות ומ"ט והדמיס כידס נוכיס מהס ואפי' בשטר בלא נס מכרו קרקע נוכיס מהס וא"כ בתובה ואת שכתב בה אנב נוכה וכו' וסייס הרב"ד ז"ל וז"ל נמלא דנס מזה הלד זכתה הלמנה וכו' דבכתו' הלמנה הנו' אינה שעבוד מט' אגמ"ק וכו' עבל"ז ולפי"ז בנד"ן יכולה לזכות הלמנה רב"ד מ"ט הנו"ל ואפי' שלין בתן דמי המ"ט בלל כיון שנתנס במתנה ולא במכר כנו' מ"מ יכולה לזכות במט' גופייהו ליזון מהס אחר המט' עלמס הס כידה ועדיפי מדמיהס והזכות בשטר בתובתה שעבוד מ"ט לגמ"ק בהנהג וכמדובר:

עוד היה מקום לכאורה לזכות הלמנה ליזון מחלק היורש הזה שנתן נס המט' שירש כמתנה כנו"ל מלד נוף המט' עלמס ולא לבד מלד חלקו בקרקעות שנתן והוץ ג"כ עפי' מ"ם עוד הרב כ"ד ז"ל שם כפי' ל"כ הנו' כריש דמ"כ ע"כ וז"ל וכן דעת להקת הנכיחים לתי' דלדעת הטור ז"ל כמו שים דין מזון כיורש שמכר קרקע המשועבד כן יש דין מזון כמ"ט המשועבדים לכ"ח גמ"ק ה"ה וכו' ומאחר דלד' כל הגדולים הללו הסכימו כזה וכו' כודאי דהכי נקטי' עכ"ל יעש"כ והזיכה כנ"ד נמי שעבוד מ"ט לגמ"ק כשטר בתובתה וכמדובר:

וכן ראיתי להרב תורת חסד ז"ל כפי' קמ"ט שכתב גדולה מזו דהיכא דשעבד מט' לגמ"ק ומכרו היתו' המ"ט לר"ה חייבים לשלם מדין מזיק וכו' ועש"כ וכ"כ מהריק"ש ז"ל כפי' ק"ו דכל היכא שעבוד מ"ט לגמ"ק ומכרו מ"ט לב"ע חייבים מדין מזיק עש"ח וכו' יע"ש וכ"כ עוד הרב ת"ח ז"ל נופיה עש כפי' קכ"כ מעש הרב מהרש"ך ז"ל כפי' לה' ועיין עלו ת"ח ז"ל נופיה וז"ל תורו עיני כראותי דכריס שלו לפי שגראה מהס כמ"ש כמ"ח וכו' ועש"כ ורלינו להרב מט"ש ז"ל כפי' ק"ו מהט"ו אות ט"ו שתמה ע"ד ת"ח ז"ל הנו' שסותר עלמו ממ"ש כפי' קמ"ט דהתם מייתס למהרש"ך דס"ל כמהרם"ש ז"ל דלא ס"ל הך חילוקא דידיה ולנו כפי' קכ"כ מסתייע ממהרש"ך לחילוקו הנו' והניח ד"ק כל"ע יע"ש:

ולעד"ן הלק"מ שהרי הרב ת"ח ז"ל כפי' קמ"ט חייתי תשו' מהרש"ך הנפי' ל"ד ועלה כתב וז"ל ועיין סי' ל"ה דס"ק ע"ב לאין המתחיל כלופן אתס זה החוב וכו' הן אמת וכו' וז"ן שהיה דעת מהרש"ך וכו' עכ"ל יע"ש:

הרי דהרב ת"ח ז"ל הקי ע"ד מהרש"ך שכפי' ד"ל ודקדק עוד כמילתיה וכתב אז"ן שהיה וכו' ונס ניין לבו עוד מ"ם מהרש"ך נופיה בסיפן ל"ה והוץ לותו לאון שהעתיק בסיפן קכ"כ הנו' עלמו וכבן חין מקום עוד להקשות דבריו ז"ל לאהדי ולהכ"ע בלל וכמוכן:

אבן מזה"ק הרב נוכח השולחן ז"ל בפי' כ"נ הנו' ע"ד מהריק"ש ז"ל הנו' לכמ"ם חילוק והנלב"ע ודק' עליו מדברי הרמב"ן ז"ל ודעני' ז"ל הלי ודקי"ל כמו ע"ד הרית"ח ז"ל שכפי' קמ"ט שכ"כ יע"ש וכדותק י"ל דלא כ"כ כי אס לד' הרית"ם והטור ז"ל דכולהו מודו לס' דה"נ ז"ל כדיוקו שעבוד מט' אגמ"ק מט' דחייב מדין מזיק ותל"מ:

באופן דרואה אנכי לכאורה הנה מקום לחי לזכות את הלמנת ראובן כדין לנכות מזונותיה נס מהמ"ט שכידה על חלק היורש הזה שנתנס לבניו נס מט' הנו' כ"ם מכל הנדדים הנו' וכבל הלמור ומדובר:

אמנם כתר דהסיפנא פורתא חזינא דכוונתו לין כאן אוס מקום לזכות הלמנת ראובן דכ"ד בחלק היורש כיון דראובן כעלה כי אס בחלק כנו הגדול דוקא אבל בחלקו של פלוני שכבר נתנס לבניו כמתנה לין לה בהם אוס וכות כדין ליזון הם נס מחלקו כמ"ט לפי' שהם תחת ידה ולין

כלל הנזקין והטעמים הנז' שוס כח מקפיק לזכות
חותה כ חמתם וכמו שלכאר כס"ד :

ואומר ודאם כלנו לזכותה מדין מזיק שס"ח
שנתן הלקו בקרקעות והזיק שעבודה
מהם ורוצה לזכות מדין מחלקי במטלטלים כעד
חלקו בקרקעות כט' קי"ל וכמ"ש הרכ"ד ז"ל כנ"ד
וכמש"ל :

הנה מלבד שהחילוק כרור מכ"ד לנדון הרכ"ד
ז"ל דכפי' ל"כ הנז' דהתם מיירי שכן
ההלמנה הנכה לוחה מט' שלו כב"ד וקנתה חותם
כהנכתם והפיסתה כהם היתה כדין וכתתז"ל ואח
היותר"ת מש"כ כנ"ד שלח היתה תפיסתה כהם
כדין כלל וכמש"ל ודא"כ מנד זה לחודיה לוכה וכולה
ההלמנה דכ"ד לזכות כמט' חלק היורש שכבר נתנם
לבנו ליון מהם כ"ט קי"ל כלל וכמוכן :

עוד ואח דאפי' אח"ל דלעניו טעמת קי"ל מהניח
תכוסתה אפי' שלח תפסה כדין מש"כ
התוס' לעג ד וכנז"ל מ"מ הנס דניחת הכין מ"מ
כעונין שהיה תפוסה מממון היורש עצמו שהוח
הזיק שעבודה ויהיו הוח דחייב מדין מזיק שס"ח
ולח מקבלי המתנה שלו ולהו המטלטלים שבידה
מחלק היורש הנז' ככר נותנו כמת"ג לבני היורש
ואוכ לח מיקרו נכסי היורש כלל כי הם נכסי
מ קבלי מתנה נינהו ומה לה לתפוס מהם והם
חינם חייבים לה כלום כי הם לכיהם הנוחן הוח
דחייב לה מדין מזיק לבח הסובריס כן ח"כ לימה
היח חייבת בדין למקור כל המ"ט שבידה מחלק
היורשים לוד מר' המתנה והעמוד בדין נעשה היורש
הנותן הנז' לחייבו מלו מדין מזיק שס"ח :

ולא דמי היח למ"ש הכ"ם ז"ל הנז' דהם כתב מ"ט
חגמ"ק ועדין המ"ט בידה דח"ל לוחנם
להם וכנז"ל דהתם שהי דרוכה לגבות כתו' מהם
והדין עמה לגבותם כיון שהם משועבדים לה
משה"כ כנ"ד דרוכה לזון מהם דוקח הלח מהני לה
מלי דחיכת שעבוד מ"ט חגמ"ק ככתו' וכדכע"י
למימר קמן כס"ד ולהכי לח מצייה להחזיק כמ"ט
של חלק היורש הזה שכבר נתנם כמת"ג לבנו ליזון
מהם דכיון שכבר נתנם תו' לח חשיבי נכסי דידיה
לחייבו מדין מזיק שס"ח וכמדובר :

ותו לשיטת דדינת חגן כדיתן דנדריען כתר דעת
מרן ז"ל חיכת כהלי דיכת דמזיק שס"ח
כבנו"ד דכ"ג כרור דמרן ז"ל לזיל בשיטת
להקת הפוס' ז"ל דס"ל דלחיוכם ליורשים שמכרו
מדין מזיק שס"ח כלל דהח נכי כע"ח מלוחר שקדם
ונכה ומכרם לנוי שלין המוקדם יכול להוציאם מידו
פסק מרן ז"ל כפי' ק"ד דחייב המלוחר לשלם לו
מדינת דנרמי כיעו"ש ולהו כפי' ק"ו פסק היורש
שמכר נכסי הכהו ולין הכע"ח יכול לעטוק
מהלקוחות יש מ"ש שנוכה מהדמים וי"ל שלוכו
נוכה יע"ש וכבר הסכימו הח"ח שדעת מרן ז"ל כי'
כתרה וכמש"ל והשתא ק"ט דממלי לח חייכם מרן
ז"ל ליורשים שמכרו מדין מזיק שס"ח וכמ"ש כפי'
ק"ר נס כלה"ע סי' ל"נ וקי"כ כדין מוו' הלשה
והכנות שפסק מרן שס דהם קדמו הכניס ומכרו
כנכסים מועטים מכרן קויס וסויס שם מור"ם
דנדחו הכנות לפי' מן המעות יע"ש ולמלי לח
חייכם מרן לכניס מדין מזיק שס"ח וכמ"ש כס"מ
סי' ק"ד וכנז"ל וכבר נתעורר כזה הסמ"ע ז"ל שם
כפי' ק"ו ותי' דכבר כתב הרמ"ם ז"ל דשאני יורשים
דכשעה שמכרו שלהם מכרו דקי"ל כ"ח מכחן
ולהבח הוח נוכה משה"כ כ"ח מלוחר וכו' עכ"ל
יע"ש והרב נד"ת ז"ל כדקד"ו ע"ד נרנש ע"ד הטור
ז"ל ממ"ש כס"מ כפי' ק"ד דמחייב התם מדין מזיק
כהרכ"ד ז"ל למ"ש התם כלה"ע סי' ל"נ וקי"כ
כדין מוון הלשה והכנות ולח נגע ולח פגע התם
כלה"ע כדין מזיק כלל משמע דק"ל דנס מדין
מזיק חינם חייבים מדלח לחמר דמ"מ חייבים מדין
מזיק וכו' והרב כ"ד ז"ל שם כד"מ ע"כ הכי"ד
הנד"ת הנז' וחילק הסמ"ע הנז' ודחקו כ"כ ידיס
ולהו נופ"ם ולח לחלק כטו"ט ועש"כ והוק מניח
והוקי כדעת מרן ז"ל דלח נגע ולח פגע כלה"ע
סי' ל"כ וקי"כ כדין מזונות הלשה והכנות לחייב
היורשים מדין מזיק שס"ח וכנז"ל ודאי משום דק"ל
למרן ז"ל כחי' הכ"ד ז"ל כ"ד הטור ז"ל דמזונות
הלשה והכנות שחינם חלח מן התקנה לח דיינינן
כהו דין מזיק שס"ח כלל כוותיה וכטעמיה דהרב
כ"ד ז"ל כ"ד הטור ז"ל וכמדובר ולח לחמרי' כל"ה הנ
דחזיב מרן ז"ל דלח נילף דעתו כדין זה לי דיינינן
כהו דין מזיק לו לח וממילח נלמר דכיון דלח נילה
מרן ז"ל דעתו כזה ה"כ כלשו למח' הפוס' ז"ל
דחייתי הרכ"ד ז"ל לי מחייבי היורשים מדין מזיק
מי לח והמוחזק מ"ל קי"ל דהה ודאי ליתה כלל
מדחזינן למרן ז"ל נוסיף כמ"מ סי' ק"ד כדין כע"ח
מלוחר דפסק להדיח דחייב מדין מזיק ולהו כפי'
ק"ו וכלה"ע סי' ל"כ וקי"כ לח נגע ולח פגע לחייב
היורשים מדין מזיק מוכח להדיח דס"ל למרן ז"ל
דכיורשים לח דיינינן כהו דין מזיק וכמ"ש הסמ"ע
והרכ"ד ושאר פוס' ז"ל כל חד לפוס טעמיה
והדכרים כרורים :

ואע"ג דלפוס טעמיה דהרב כ"ד ז"ל ממילח
נפק"ל לדיינת דנס כיורשים מי חיכת
שעבוד מט' חגמ"ק לכע"ח הדר דיניהו דנוכה
מדינת דכע"ח ולח מתק"ח דהו נס כמט' דיינינן
כיורשים שמכרו מ"ט המשועבדים לכע"ח דין
מזיק שס"ח ומחייבינן להו לדעת הסו' כן דחייב
מדין מזיק וכמכואר יוקח להדיח הכין מ"ד הרב"ד
ז"ל כחי' הנז"ל וכ"כ עוד להדיח לעיל מזה שכן
דעת להקת נכיחים וכו' כמש"ל וח"כ ימר התומר
דהיינת כב"ד כשטר כתובת חלמ' דהוכן הכ"ל
שעבוד מ"ט חגמ"ק ולפי"ד הכ"ד ז"ל כד' הטור
דכדיתת לכע"ח שעבוד מ"ט חגמ"ק נס הטור ז"ל
ס"ל דנס כמכרו מ"ט דיינינן כהו דין מזיק וכנז"ל
ת"כ ה"ה כב"ד והוח הטעם דנימת הכי כד' עלינן
מרן ז"ל דה"כ ס"ל למרן ז"ל וע"כ לח פטר מרן ז"ל
ליורשים שמכרו כלה"ע סי' ל"נ וקי"כ מלשלם
למו' הלשה והכנות כעד מה שהזיקו שעבודם חינו
חלח כדיכית שעבוד מ"ט חגמ"ק כשטר כתו'
משה"כ כדיכית שעבוד מכ"ל דנס מרן יודה לחקפת
הנכיחים דיכיתהו הרב כ"ד ז"ל שכן עלתה
הסכמתם כ"ד הטור ז"ל כנז"ל ה"ה למרן ז"ל נימת
הכין דנמירי הפוסי פלוגתת ל"מ וכנודע :

ברם קושטת יקר דהה נמי לח יתכן לומר כן
כד' מרן ז"ל מכמה טעמי תריני חדח
דהה מילתת דכלמרה ונשנית מפ"ק להקפת הנכיחים

שאסף לים טהור הכ"ד ז"ל שכ"כ כד' הטור ז"ל לזיכה מוסכמת מכל והחיכת קמן רכים וככבדים דפליגי עלייהו כהאי מילתא וס"ל דאפי' כרחיכת שעבוד מ"ט תגמ"ק ס"ל להרמ"ם ודעימיה דלא מחייבי היורשים שמכרו מדין מזיק ה"ה מהרי"ם ומהרש"ך כפי' ל"ד שהכי"ד הרמ"ם ז"ל דפליגי עליה כאי הגו' כגו"ל גם הרב נוכח השולחן ז"ל כפי' כ"ג הגו' הוכיח כמיפור מהרמב"ן והרשב"ם ומהרמ"ח והפ"מ ז"ל דס"ל דכל לאפוקי שויין דגם כרחיכת שעבוד מ"ט תגמ"ק לא מחייבי היורשים שמכרו מדין מזיק שם"ח כיעו"ש הכב"ל ומ"כ מהי חזית למימר דמרן ז"ל יסכור"ר ולו יהא כחוסס להקל הבחיכות דחייתי הכ"ד ז"ל ויחלוק כזה ע"ד הרמב"ן וסי' הגו"ל ואמתי לא נימא דמדרכת מדלא כיתר מרן ז"ל כפי' ג"ג וק"כ דאי חיכת ככתוב' שעבוד מ"ט תגמ"ק חייבים היורשים מדין מזיק שם"ח כדחזינן ליה למרן ז"ל נופיה בשאר דוכתי דמפרש איחותיו כזאת וכאמי"ר הרואה כש"ע אה"ע סי' ק' כדין נביית כתו' וכח"מ סי' ס' כדין תק"ה וכפי' קי"נ ח"מ כדין טירפת ובשאר דוכתי מחריני כמשי"ר המעיין ואלו הכל כפי' ג"ג וקי"כ אה"ע סתם לן תנא לגמרי מזה מוכח להדיא דס"ל למרן ז"ל כדין מזי' הלאה והכנות דפטירי היורשים שמכרו גם מדין מזיק שם"ח אפי' כרחיכת ככתו' שעבוד מ"ט תגמ"ק וכס' הרשטוניס ז"ל הגו"ל ודלא כדס"ל להקל הכיחים לח' שהכי"ד הכ"ד ז"ל וכמוכן והדכריס מוכרחים וברורים:

ואת ועוד לחרת כל שהוא עיקר דקושטת קאי דכדין מזוקת הלאה והכנות דלאן עפק"י כה בכה"ג דכ"ד כ"ע לזלי ומודו דגם כרחיכת ככתו' שעבוד מ"ט תגמ"ק לזה להדיח עכ"ז לא יוסיף הלעבוד הגו' תת כאו לחייב היורשים שמכרו לו נתנו מטומ"ק של חכיהם מדין מזיק שם"ח כלל ואין שום חולק בזה כלל וה"ט משום דלאותו שעבוד מ"ט תגמ"ק דכתיב ככתוב לזה יועיל ולא יגיל למזוקת הלאה דלאח"מ לא שכתוב ככתו' ומוכייבי וכו' דאיכו לזה על מזוקתיה דכחיי כעלה לזה על מז"ו דלאח"מ דאותם מז"ו דלאח"מ חיכם לזה כמע"פ וכרחיקת להדיח כפ' הניזקין כתובים הס לזלל בס"ח ולא לזלל משעבדי שכ"כ להדיח הרשב"ח ז"ל כתו' הכי"ד מרן ז"ל בכ"י אה"ע סי' ל"ג וכ"כ עוד הרב המגיד ז"ל מהרשב"ח ז"ל והכיה מרן ז"ל בכ"י שם יע"ם וכן פסק מור"ם ז"ל בחה"ע סי' הגו' יע"ם והכי נקטי כל הפוס' קמאי ובתראי ז"ל ואין שום חולק ע"ז כלל וע"ע כתו' מהרלב"ח ז"ל כס"ת סי' ח"י ובתורת חסד סי' קמ"ה יע"ם וכ"כ הר"ן ז"ל כר"פ מי שהיה נשוי דמזוקת הלאה חיכם לזה כמע"פ ולא טרפי ממשעבדי יע"ם והכי"ד מרן החכי"כ בכנה"ג ס"מ סי' ק"ז הנהט"ו אות כ"ת יע"ם וע"ע בכנה"ג ח"מ סי' ל"ו הגב"י אות ט"ל מ"ם ע"ד מרן ז"ל שם וע"ע כתו' המיוחסות סי' רל"ג ודו"ק:

והנם שרחיתי להרב מש"ם ז"ל כפי' ל"ו הגב"י אות י"ג שהכי"ד הרשב"ן בח"ג ס"כ בפשיטות דאין מוציאין מידה שהרי כתוב בכתו' תגב ודו"ד וי"ל חיוב מ"ט תנאי כ"ד וכו' יע"ם וכ"כ מהרלב"ח סי' הגו' והכי"ד הבנה"ג בח"מ סי' ג"ו הגב"י אות ב' מ"ם ע"ש ועש"ב כתו' חגו' הרשב"ן ז"ל לרחות הדברים כשורשם מ"מ מדברי מהרלב"ח ז"ל הגו' נראה ברור דמיירי כדתפסה למוזוקת נגד כ"ח תפיסה המועלת כרחוי כמבואר בר"ק יע"ם ואפי' בתפסה כדין אם יש לכ"ח בשטרו דחוב שעבוד מ"ט תגמ"ק מוציאין מידה לכ"ע וכמ"ש הרב ת"ח ז"ל בסק"י קמ"ה הגו' יע"ם וע"ע בתשו' הד"ע לאה"ע סי' מ"נ וכש"פ המובאים במט"מ שם ואכמ"ל בזה וע"ע בתשו' הרב המוקמך הרי"ף ז"ל בם' נכחר מבסף סי' ס"ה דבעינן תפיסה המועלת ובלחד מדרכי הקניות נגד כע"ח אבל מרשות המת ל"מ כלל ולנבי כ"ח ל"מ להו התפיסה כלל ועש"כ:

עכ"פ לכל הדברות והלמירות יולא לנו דהקנין והשעבוד לגבי הכתוב בכתו' לאו מועיל למזוקת הלמנה לאח"מ כעלה כי אם לנכסים כני חרי ומשנה ערוכה שניהו כ"פ הניזקין אין מוציאין למזון האשה והכנות מנכסים משו' ולאו אלא כמע"פ ואם קדמו היורשים ומכרו או נתנו מט' אפי' שהם משועבדים לגלמנה כשטר כתו' לג"ק לאו ניזונת מהם כלל ואפי' מדין מזיק שם"ח ליכא וכמדובר:

ואכ אפה כל מאי דהוה ס"ד לכאו' לחייב קיורם דכב"ד שנתן חלקו כמ"ט שתחת ידו מדין מזיק שם"ח ומכח שעבוד מ"ט תגמ"ק ככל אשר דמיתי ועלתה ע"ל לנדד כזה עפי"ד הכ"ד ז"ל הגו' כמש"ל הן עתה הכל חלף לו והלמת יורה דרכו דאין שום מקום לחייב ליורש חזה מכח אלא דיכא דמזיק שם"ח ומשום מד ואופן הגו"ל כלל וכלל הלמור ומדובר והוא ברור:

פש נכן לכרורי דגם מכח אלא פלוגתא דרביכו האיי גאון עם הרמ"ם ז"ל דאיפליגו אם חייבים היורשים שמכרו לזוכה מדמי מה שמכרו או לא דל"ד דה"ג ז"ל חייבים ולהרמ"ם ז"ל פטורים והוא ס"ד אלן בעכ"ותין לזכות הלמנה בחלק היורש שנתן לבניו כמ"ש מכח ט' קי"ל וכמ"ש הכ"ד ז"ל והן מכח דמרן ז"ל פסק להדיח כפי' ג"ג כרה"ג ז"ל פדין מז"ו למנה נופייהו וכמש"ל הנה לחת דאחר ההשקפה היטב דאיתי וכיון הל לבי דגם מכח זה פטור ועטיר היורש הזה ואינה יכולה למנה לבניו להחזיק בחלקו כמ"ט שכבר נתנם לזון מהם כלל וכמו שאבאר בס"ד:

הנה החכם עיניו יחזו בתשו' הרב כ"ד ז"ל שכח"מ סי' ל"כ הגו' בעיניו וראה ובלבבו יבין דהוא ז"ל נמשך אחר להקל הפוס' ז"ל דס"ל דהאי פלוגתא דרה"ג והרמ"ם ז"ל לאו נוכה מהדמיס אלו לא אייכא נמי גם במכרו מ"ט ואין הכע"ח יכול להוסיף מיד הלוקח כיעו"ש אבל הסמ"ע ז"ל כפי' ק"ז כתב להדיח דבמכרו מט' ליכא מאן דפליג דאין נוכה מהדמיס ומ"ש ר"הג הוא היכא שמכרו קרקע אלו מ"ט וכתוב שעבוד מקומ"ט כלי תגב וכו' יע"ש וכ"כ הרמ"ך ז"ל כפי' קמ"ג בשם הסמ"ע ושכ"כ מהרש"ך והלא במ"ש הרב נר"ת ז"ל ופיים וכתב וז"ל בכאופן דמ"ש הטור כפי' ק"ז דאם מכרו מט' דאינה נוכה מהדמיס גם הגאון מודה כו עכ"ל ורואה לכבי דגם מרן ז"ל כזה"ט לא"ע

סי' ג' ס"ק ה"כ ס"ל למר להדיא ולהכי הקדים מרן ז"ל כד"ק שם ב"כ וז"ל ואם מכרו חינם מוציאה מיד הלקוחות והיינו מדמי הקרקע שכידם וכ"ו עכ"ל הרי דיוק מרן ז"ל לכתוב דהיינו ניזונת מדמי הקרקע שכידם למימרא דדוקא אם מכרו הקרקע הוי היינו ניזונת מדמי הקרקע לכל אם מכרו מט' אין לה זכות ליזון מהם או מדמיהם כלל וכזה גם הגאון רמ"ג ז"ל מוכח לקמן בנכי כ"ח עם היתו' וכמ"ש הרב ת"ח ז"ל וכמו"ל ועם הרב המב"ט ז"ל בסי' רס"ה כתב הבדהיכ שעכוד מ"ט לגמ"ק בשט"ח שכיד המלוה או בכתו' דכזה גם הרש"ג ז"ל וודאי לפ' ר"ם ג' ז"ל דנוכה מהדמים וכ"כ הרב כנה"ג ז"ל וכזה זיכה כדין הרב"ד ז"ל לחותה למלמנה דכב"ד כיעו"ש וכן מתבאר מדברי הרב ת"ח ז"ל כיעו"ש לחמנם מ"מ מלבד דאין זה מוכרח מכל דהוכ רבים וככבדים מגדולי הפוס' ז"ל דס"ל לחיכה דהפי' דהוכ שעכוד מ"ט לגמ"ק פליגי רבי' ה"ג והרש"ג ז"ל וכמ"ש הרב בוכח הטולחן ז"ל בסי' כ"ג הנו"ל ע"ד הרב כיה לאברהם ז"ל שתמה עליו מלת הסניף כי רבו החול' כזה וכולהו ס"ל דלק דהוכ שעכוד מלג"ק חינם נוכה מהדמים והמה וכו' ויעב"ב וא"כ הנם דמרן ז"ל בשו"ט פסק כהתם כר"ה ג' ז"ל דנוכה מהדמים עכ"פ מדהיוק כדבריו ז"ל לומר דניזונת מדמי הקרקע שכידם ולא כתב התם דהיינו ניזונת מהדמים מוכח להדיא דס"ל למר דדוקא כמכרו קרקע הוי דפשו הר"ה ג' ז"ל דניזונת מדמי הקרקע שכידם ולא כמכרו מט' אפי' דהוכ כתו' שעכוד מ"ט לגמ"ק לוי ניזונת נם מדמי דלא"כ היל למרן ז"ל לבאר איחוייו כשהט"ו דכהוכ שעכוד מ"ט לגמ"ק לוי ניזונת נם מדמי המ"ט שכידם ומהלת כתב הכי להדיא ס"מ דס"ל למרן ז"ל דכמכרו מ"ט חינם ניזונת מדמיהם כלל עם הוכ שעכוד הנ"ק בכתו' ובמע"ל והכריס כדוריס:

ועוד שכבר כתבנו וכיי"נו לעיל דהלי שעכוד מ"ט לגמ"ק דהוכ בשטר שכתובה חינו מעלה ומוריד לחיוב מזונות הלמנה לאח"מ כעלה כלל וכדפסיס מור"ם ז"ל שם על דין הנ"ל וכמע"ל אין נורך לכפול הדברים ושזינו כל נדונות הפוס' ז"ל הנו"ל דאונסו עסקו כדין כתובה ונכסיה מהיורשים שמכרו וכמש"ר המעיין כדבריהם ז"ל הלא כפשיטא והוי פשוט:

ואם כה תאמר הלמנה הנו' דכ"ז ניחא לענין חלק היורש כמט' שניתן לכניו דהכא לחת כפי כל הלמור אין לה כד זכות לחיוב כלם כדי ליזון מדמיהם כלל וכמדובר:

ברם כחלקו כהקרקעות שניתן לכניו דדיניהו כמכר וכנו"ל מלו חיכא למימר הרי מרן ז"ל שקבלנו הורחותיו פסק להדיא כפשט כד' הנ"ל דהיינו ניזונת מדמי הקרקע שכידם כנו"ל ל"כ נם היל חיזון מדמי חלקו כמ"ט כשר דמי הקרקע שניתן לכניו וכנו"ל דומיא למ"ש הגאון הלורו"ת ז"ל בסי' ק"ו דאם עדיין הדמים כיד הלוקח דנוכח מהדמים לכ"ע יע"ש לחה לחמיכא לה דנם כזה לא נדהה כטעמה וחת כלל דמלבד הגאון הלו"ת ז"ל נדחה קרו לה בסברתו הנ"ל דהרב כיה לאברהם והרב נוכח הטולחן ז"ל שם ג"כ הוכח כמיאור מתתו' מהרימ"ט ז"ל דפליג כזה וס"ל למר דעם שהדמים כיד הלוקח חין עליהם שעכוד יע"ש:

עוד וחת דנם הגאון הלו"ת ז"ל לח לחרה למלחיה חלח מדמי הקרקע שמכרו והכי דייק מרן ז"ל בשו"ט כנו"ל וכ"כ מהר"מ חלשיך ז"ל כתתו' סי' ט"ו הב"ד הרב"ד ז"ל בסי' ל"כ הנו' דע"כ לח קחמר רמ"ג ז"ל חלח כשדמי המכר ידועים שהם דמי חוחה נכסים וכו' וע"ש וכ"ד הרב"ד ז"ל שם וע"כ חיך תחזיק הלמנה דכ"ד כמט' של חלק היורש הנ' כעד דמי חלקו בקרקעות שניתן כיון שהם חינם דמי חוחם נכסים כלל וכמובן:

באופן שחזרתי ע"כ הנדרים ועידי נדרים לזכות הלמנה כדינה ולהפך בזכותה שהיה ניזונת נם מהמ"ט של חלק פלוג קיודם שניתנם לבניו ובעבתי ולח מלחתי לה שום מקום לזכות כדין כלל וכלל הלמור ומדובר:

ובכן חיובת רמיל עלה לבוח כחנמון רלשה לשמוע לקול מוריס ולמסור כל חלקו נם כמט' שניתן ליד מקבלי המתנה חו ליד המורשים שלהם והיל חיזון מחלק היורש הנדול כמקומ"ט ואולם חלק היורש השני שבכר ניתנם כמת"ל דל מהבת לנמרי וכמתן דליתנהו נבה דמי וזולתי נם תרלה כעת לנבות בתובתה נם מהם חזי הדין עמה לנבות כתו' נם מחלק היורש שניתנם לבניו כיון כמ"ק כין כמ"ט לם יש כעזבון כעלה שיעור שתי כתו' ולם לחו חולקת עם בני בעלה לחנמין וכמבואר בתקנת ר"י ת"ו ולחר הובחה בחותה המשולם סי' כ"ו וכדבעינן למימר קמן בס"ד:

אמנם חינה יכולה הלמנה הנ' לעכב ולהחזיק בעזבון בעלה להיותם כידה עד עת שתרלה לנבות כתו' כלל חלח לו תמסרם כיד נאמן להשביחם ולהרויחם לתועלתה ולתועלת היורשים כנו"ל לו מנבין לה בתובתה מהם מיד וכמו שבן עלתה הסכמת מרן ז"ל בתשו' חה"ע סי' ט"ו והכי"ד הרב מצה ז"ל בזה ובכר מילתל לחורה והחריך הוח ז"ל בזה ובכ"כ וכבר מילתל לחורה דלחו חין לנו חלח דעת מרן ז"ל ע"כ חלר יחמר כי הוח זה נם בס"ם בתשו' וכמע"ל:

והכי נמי חזינל דבכר מבואר יותר בתשו' הרב המוסמך הרי"ף ז"ל בס' הכסיר שו"ת נכחר מבסף סי' ס"ד שנשלל בב"ד היורשים תובעים מהלמנה והיל טוענת שהפסידה למזונותיה והחריך בתשו' להוכיח במיאור שהתיפיסה שלה היתה מועלת לה מבמה טענתי ולחיה כידוע נמי תשו' הריב"ש ומרן ז"ל הב"ל ושוב כתב וז"ל לכל לחר הסשקפה והעיון חין בתפיסה זו ממש לפי ב"ם שם דשפיר מהניל התפיסה לבתו' לפי' לחמ"ם הוי לעניין נבייה בתובתה וכו' חמנם שם חין הלמנה רוצה לנבות בתובתה מבמ"ט שתפסה כי חם חיהיו תחת ידה לבטחון בתו' והיל מיוחת מנכסי היתו' וז"ל שמענו וכו' לכל לבתו' חם חושבת תנבה בתו' וחם לחו יהיו הנכסים כיד היורשים ליהנות בהם וכו' חלח ודחי חין לה לתפוס כי חם למזונות כלבד לכל חם תפסה לבתו' יפרעו לה בתו' מיד וחם חינה רוצה לנבות בתו' מוליחין חת הנכסים מידה וכו' ולבסולם שחם תפסה כל שיעור בתו' שמנבין לה בתו' מיד חו יוליחו התפיסה מתחת ידה

ידם מכל לעולם דהשתא התופסת לכתו' ומינה רומה לגבות כתו' עכשיו והיו לא תפסה למזו' שאין התפיסה הניח כלום ואם הנכסים ביד שלים תומריס לה או תגבי כתו' מהתפיסה או יחזירם ליורשים ומה ונים תומה עד שתכבע כתו' כב"ד וכו' וכיון שכן אם תרמה לגבות כתו' מיד גובה מכל תומת המט' ואם לא הפיקו וכו' ואם מינה רומה לגבות מוניחים המט' מידה ונתנו ביד היורשים ומה ונים תומה עד שתכבע כתו' וכו' עב"ל הגל"ע :

הרי להדיא מפורש יונה מפ"ק דכי"פ ז"ל שאם מינה רומה לגבות כתו' עכשיו מוניחים הכל מידה ונותנים ליד היורשים כדי ליהנות מהם ומה ונים תומה עד שתרמה לגבות כתו' וככל האמור ומדומר :

ועם שמבואר כד' הרי"ף ז"ל דאלו תומה תלמה דנדונו היתה תפיסתה למזונות ולא לכתו' היתה מועלת לה התפיסה שלא תמסרם ביד היורשים כנ"ל מ"מ אין מדבריו ז"ל סוס סתירה למש"ל מכל דברי הפוסקים ז"ל הנ"ל שהוא ז"ל סם כתבו' הוכיח כמיבור דאין בתפיסתה ממש אפי' למזונות כיון שלא תפסה כדין ובוב בדקב"ו ע"ש נרגש מד' הרי"ף והרא"ש והרשב"א ז"ל שכתבו דכוה"ו שנהגו לכתוב מקומ"ט אפי' תפסה לכתו' ולאח"מ מהניא מסו"ה חזר וכתב דכ"ו דמהניא תפיסתה הוא לגבות כתו' מיד ולא שישהו שלא עד שיעלה כרצונה לכתו' שוב לא שמענו ככתוב כר"ת וכנ"ל :

אמנם מרן ז"ל כתבו' הנ"ל לא ס"ל למר כהרשב"א ז"ל אלא כמ"ם ר"יו ז"ל כ"ד הרי"ף ז"ל כתבו' דגם למזונות לא מהניא לה תפיסה אפי' אם תפסה כדין אלא מוניחים מידה ונותנים ליד נאמן וכמש"ל וכבר העלה הרב כר"ם ז"ל כתבו' שה"ע סי' ל' דלדעת הרי"ף והרמב"ם ודעימייהו ל"מ תפיסה לכתו' לאח"מ גם התירנה זולתי להרשב"א ור"י כס' מיסרים יעב"ב ועם שעלתה הסכמת הכר"ם ז"ל שם דמה שתפסה התלמנה אפי' לכתו' מהניא ומי יוכל להוניא מידה נגד הרשב"א ור"י יע"ם מ"מ אינו אלא לרידהו דתפסי דגל הקי"ל נגד דעת מרן ז"ל בהם אבן כדידן אין לנו אלא דעת מרן ז"ל דס"ל כהרי"ף והרמב"ם ז"ל דס"ל דל"מ תפיסה לכתו' גם התירנה וגם למזונות ל"מה לה תפיסה אפי' אם תפסה כדין וכתבו"ל אלא מוניחים מידה ומוסרים לותם ביד נאמן וכמדומר :

וכבר נודע רבומן הגאון הרי"ף ז"ל הנ"ל עדין לא נתפשטה קבלת הורחות מרן ז"ל אפי' בפ"י ת"ו כידוע גם מה שהוכיח הרי"ף ז"ל סם מתבו' הרא"ם ז"ל דברים בלל ק"ו דהתירנה מהניא לה תפיסה אפי' לאח"מ להרי"ף ז"ל כנ"ל וכ"כ המבי"ט בח"ג סי' ק"ן בשם הרא"ם ז"ל כיעו"ש בבר הרב דב"מ ז"ל בתבו' סי' מ"ג דתם לזה בטו"יעב"ב וחכמ"ל עוד בזה לאפם הפנחי :

ודע דמסוף דברי הרי"ף ז"ל בתבו' הנ"ל מבואר להדיא דס"ל למר כמ"ם הרב דרבי נועם ז"ל בפי' הב"ל דתכבשיטי התלמנה מניחים תותם תחת ידה יע"ם טעמו ונימוקו ולפבר דה"ט נמי דהרב דרבי נועם ז"ל אלא שקיצר במקום שאמרו להתריך ועב"פ מניחו לו תבר גדול לסברתו וזת הוא הרב המוסמך הרי"ף ז"ל דהוה תנא קמא דמסייע ליה וקאי כוותיה ממש וכמש"ר המניין ומ"מ מאחר דמרן ז"ל סגר לנו המדבר בתבו' הב"ל ופסק וכתב דמוסרים הכל ביד נאמן וכנ"ל ולא חילק כמ"ש הרי"ף והר"ן ז"ל מוכח להדיא דלא ס"ל למרן ז"ל הכי ואנו אין לנו אלא דעת מרן ז"ל וככל האמור ומדומר והדברים ברורים :

ועל מה שנסתפק עוד השואל בשאלה המונחת לפניהם שאם יהיה התופן שזכו בדין המורשים הנ' בטענתם אם תוכל התלמנה הנ' לגבות כל מזונותיה וכתובתה מחני עזבון המניע לבנו הגדול תנוך היורש אשר לוקיהו פה הכל בשלימות תו"ד שאין לה לגבות מחלקו כי אם מחניה מזו' וכתו' :

רזאת נשוב דמה שהבינים בכלל ספקו הנ"ל נבינת כתובתה נובה כדין גם מכל חלק פלוני דודתי לגבי כתובה נובה כדין גם מכל חלק פלוני היורש ה"ב שנתנם לבניו בין ממקרקעי בין ממט' כמ"ש מרן ז"ל להדיא בסי' ק' כדין נבינת כתו' כיון דאינה שעבוד מ"ט תנמ"ק בכתובתה בנהוג וכבר כתבנו דבכה"ג דב"ד שלא הניעו המט' ליד מק' המתנה לא שייך בהו תק"ה הבנו"ל וגדולה מזו כתבו הם"מ והב"ש ז"ל שם דאם היורשים נתנו מ"ט במתנה אפי' הניעו המט' ליד מקבלי המתנה לא עשו בהם תק"ה ודבבי דייקי דברי מרן ז"ל בם"ע יע"ם וא"כ אפק השואל הלזה לענין בתובה לא נבנס בבלל ס' בלל כי הדין פשוט דגם מחלק הנותן נבייא בתובתה וכמבואר :

ברם כי תיבעי לך לגבי מזונות דוקא וכמובן וגם אתי זה נלע"ד פשוט דגובה בל מה שנריך לה למזונותיה די מחסורה הכל מחלק היורש הגדול דוקא כיון שהם בני חרי מידי דהוה אלא הניח לה בעלה אחריו בי אם אותו החלק דוקא דודאי שאינה ניוונת בי אם מהם דוקא והיה הנשאר חלק היורש הב' שבבר ניתן במתנ"ג בממן דליתיה בעולם דמי ודיה מסולקות היתנו והרי זה דומה למ"ש מרן ז"ל בשה"ע סי' ל"ג ס"ד דאם נתן הבעל נכסיו במתם"מ בינוונת מהם וקיים עלה מור"ם ז"ל בהגהה שם דהי"ד אם אין בהן בדי חרי וע"ש בתב הרב ז"ל שם דאם נתן למתנת בניו במתם"מ ולמתנת בניו לא נתן אלא יורשים ניוונת מחלק ירושה יע"ם ת"ב ה"ה אם מתנת בניו נתנו חלקם במת"ג ומתנת בניו לא נתנו בלום דודאי דינוונת מחלק ירושה אלא ניתן במתנה בלל והם בני חרי ולא אמרינן דתינון מהם חני מזונותיה דזה ודאי אינו והדברים ברורים :

ומה שנסתפק עוד השואל בשאלה שלפניהם אם תרמה לגבות בתובתה אם תחלוק הנכסים בולם עם היורשים בשאין בהן אלא שיעור שתי בתובות או דילמא ביון שאין הבנים היורשים בניה וכנ"ל גם אתי זה הדבר פשוט ומבואר בדבריהם דדבנן מתבני התקנה הרשאונה יעבר הובאו ר"ן בס' חוט המשולש סי' ב' ולא אבת להו לרבנן בין אם היורשים אם בניה או אם בני בעלה בלל דבבל נוונה אם אין אם שיעור ב' בתו' חולקת עם היורשים לאחזין בשרה ובמבואר בד"ק בתקנתם הנ' שפירשו שיחתם בן פעמים שלא דליבא לפלוגי בינייהו בלל ביעו"ש ומסם בתר"ה :

הכלל העולה מכל האמור ומדובר מריש ועד
בעין דחלק היורש הב' אשר נתנם לבניו
במתנה וכו בסה הכניס בניו מק' המתנה וכ"ו ואין
לאלמנת רחמן רב"ד שום זכות כדין להיותה ניזונת
מהם כלל כין מחלקו בקרקעות כין במט' וחייבת
היא כדין למסור כל חלקו במט' שתחת ידה כיד
המורשים של מק' המתנה והיה הכשאר שהם חלק
חנוך הבן היורש הגדול חיובא רמיא עלה למסור
לותם כיד נהמן לצאת ולתת בהם ולהרויחם ולזונן
מהם וזאלמנה הב"ל והיורשים ואם תטענון שהיא
תופסת הכל לבטחון כתובתה דיכא יתיב להגבותה
בתובתה מיד ולא שתניחם תלנה עד שיעלה כרצונה
לגבות כתובתה ואם לא תרצה לגבות כתו' מיד
מוניחים מידה הכל וחלק היורש השני הניתן במתנה
ימסר כיד מורשים שלהם וחלק היורש הגדול יתן
כיד נהמן לזון מהם האלמנה הנ' כנ"ל וכשתרצה
לגבות כתו' לזו טורפת מיד מק' המתנה ונוכה
כתובתה גם מהם ואם לין כעזכון בעלה שיעור כ'
כתו' לזו דינא הוא שחולקת בנכסים עם היורשים
לחלקין כל מה שהניח בעלה לחריו וככל האמור
ומדובר :

הגלע"ד כתבתי להלכה ולא למעשה עד אשר יקומו
עמי בעלי הוראה רבנן דפקיע שמיהו ונור ישראל
ו"מ ויתן כיר"ת הלכ"ד זעירא דמן חבריא :

והוא הנעור **יצחק אבואלעפייא**

ס"ט

ת"ו ש"ל ב"ע

לוח הטעיות

דף	עמוד	שיטה
ד	כ	לה הנכרי ג"ל לנכרי
ה	כו	שמכוונים ג"ל שמכיונים
·	כח	נמרינן ג"ל תמרינן
·	נב	ותולי ג"ל ותולס
ו	יא	ס"נ ג"ל הכא נמי
·	לה	כתופן ג"ל בש"ת
ז	כב	ועמ ג"ל עם חכם
·	כז	רו ג"ל נר"ו
ח	נ	כח לפי ג"ל לפי'
ד	כט	דכ"ע ג"ל דכ"מ
ט	ל	י בקד"ר ג"ל בקד"ח
·	נב	כהם ג"ל כרס
י	ג	לה ותם כן תין ספק כג"ל
·	כח	שלח כהונן כג"ל
·	·	ס"כ ג"ל נס כן
יא	ד	נו דהיינו ג"ל דהיינו
יג	ד	טל ותם ג"ל ונס
יד	נ	ל הרשב"ם ג"ל הריטב"ם
טו	כ	כ מעיקר הקרן כג"ל
·	·	כו מסתיים זו כג"ל
·	ג	יב דשני ג"ל דשמני
:	·	כב מג"ל קי"ל כהרב חיי"ם ז"ל
·	·	לב דכפי' ג"ל דכפי
·	·	לה דזיל בתר טעמא כג"ל
·	·	נו היה ליה המלוה כג"ל
ד	כ	לטעון כן כג"ל
·	ג	המוריצו לוקח ס"כ כג"ל
טז	כ	מח וכמוכז ג"ל וכמוכן
יז	ל	ס ותכפ ג"ל ותכף
·	ל	מו ותם ג"ל ותף
·	כ	י סעיף ג"ל סעיף
·	כ	לא סוף ג"ל סוף
·	כ	מז וכסוף ג"ל וכסוף
·	ג	ה בכסף ג"ל בכסף
·	ג	ו בכסף ג"ל בכסף
·	ג	יט בכסף ג"ל בכסף
·	ג	מח דכי ג"ל דכר
·	ד	ה דכי ג"ל דכר
·	ד	ט המשכונה ג"ל המשכונה
·	ד	מט דחף ג"ל דחף
·	ד	נב דחף ג"ל דחף
יח	ל	כב בקיטרי ג"ל בקיטור
·	ל	כא הרי ג"ל הכי
·	כ	נו תף ג"ל חף
·	ג	בחוקת ג"ל בחוקת
·	ג	כט בכסף כג"ל
·	ג	נב דחף כג"ל
·	ד	ל בכסף כג"ל
·	ד	י להחיר ג"ל להחזיר
·	ד	טו כנוף כג"ל
·	ד	יח כנוף כג"ל
·	ד	יט תכל ג"ל תכלי
·	ד	כד לעיקח ג"ל לעוקח
·	ד	מג כיון ג"ל כיון
יט	ל	נ דכ"ד ג"ל דכ"ד

דף	עמוד	שיטה
·	כ	כה כטעית ג"ל כטעות
כ	כ	יד כריטו ג"ל דכריטו
כא	ל	ז וכ"ע ט"ס וכג"ל ואין סהדי
·	·	יא ס"מ סי' ק"ח ס"ד כג"ל
·	·	נו טענה שמית כג"ל
·	ג	ט כלו כחותו ומן ט"ע וג"ל הלא כחותו ומן
·	·	לא ולהר"ל ט"ס וכג"ל ולהרב
·	·	מא להקנות שום שטר כג"ל
·	·	מא כי"ס ט"ס וג"ל כיוצ"י
כב	כ	לו קכ"ו וקכ"ח כג"ל
·	נ	י נכ"ע ט"ס וג"ל נכ"ע
·	·	לא ירד ג"ל ידד
·	·	לו כשנס בכהנ"ל ט"ס וג"ל כשמס בכנ"הנ
·	·	לז ועס דכנס"נ נמנס כג"ל
·	·	מג לקח ט"ס וג"ל ודר
·	·	מה רש"ד ט"ס וג"ל דלא שנל דקף
·	·	מז כתצו' לתלק כיניסס כג"ל
·	·	מח וגוס ט"ס וג"ל וגס
·	·	מט פיס שלמה ט"ס וג"ל גופיה כתצו'
·	·	נ וכ"כ הרב כרס שלמה ז"ל כפי' ע"ו כג"ל
·	·	נא יע"כ ט"ס וג"ל יע"ס
·	·	נב והגאון מהריט"ל ז"ל דהסביס כתק"ל יו"ד ח"כ ד'
·	·	נג לגופיס ס"ט וג"ל להחזיק כמקחו
·	·	נד ליהו רשב"ל ט"ס וג"ל ליהו גופיה
·	·	נה כפשיטת מור כג"ל
·	·	נו כט ט"ס וג"ל שכ"כ
·	·	נז שד"ק ט"ס וג"ל שה"ק המט"ס כפי' כ"ט
·	ד	ס הריעב"כ ט"ס וג"ל הרב לורח משפט
·	·	כ הכהיר טוב לוסרלל כג"ל
·	·	ך ומהרי"ם ז"ל דלף כנה"נ כג"ל
·	·	נו מהרם"ל ט"ס וג"ל מהרש"נ
·	·	נז כנה"ל ט"ס וג"ל כנה"נ
כג	ל	ר שהכי"ר מהרם"נ כג"ל
·	·	ה העמיק ט"ס
·	·	· הרב ערך ט"ס וג"ל הרב נוכח השולחן
·	·	י עפי"ד מהרם"נ כג"ל
·	·	יג ושוב הכא כג"ל
·	·	יט דלא מני היורש כג"ל
·	·	כא וי"כ גס מטע"ז כג"ל
·	·	לב להרר"ל ט"ס וג"ל להרה"נ
·	·	לו הרה"ל ט"ס וג"ל הרה"נ
·	·	נו כהדל ט"ס וג"ל כהסיל
·	כ	כ כתקי"ר ע"ר מ"ס סס כר' ה' המנס וכו' כג"ל
·	ג	כז המתנה ט"ס וג"ל המקנה סי'

לוח הטעיות

דף	עמוד	שיטה
כה	ד	מג סי' כ"ד ט"ס וכ"ל סי' ג"ד
כו	ד	יח ולהד"ע ט"ס וכ"ל ולהד' מ
כז	ה	ו כדעת ט"ס וכ"ל וכדעת
·		לח כתי' כ"כ והיה נדפסה לקמן סי'
·	ד	כב דכברי ט"ס וכ"ל דכנכרי
·	·	כד שחס ט"ס וכ"ל שנס
·	·	לח וחס כ"ל ונס
·	·	כד מהרי"ן ה י ט"ס וכ"ל מהדיב"ר
כח	ה	כו כסברת התה"ד תו לח חייבינן כל"ל
·	·	כח שב"ח ט"ס וכ"ל שכ"כ
·	·	ל כרס כדין זה לח היה כל"ל
·	ג	כג וס"ל ט"ס וכ"ל וחת"ל
כט	ב	יד הי"ד ויל"ן כל"ל
·	·	יז וע"מ ט"ס וכ"ל ועמ"ש
·	·	כו ה"כ ט"ס וכ"ל ה"כ
·	·	לו הרחזונים והח"ח כל"ל
·	·	לז ה"ד שם דח"י ע"כ כל"ל
·	ד	טו הג"ד ט"ס וכ"ל הח"ר
·	·	יח כמ"ש כשמש כל"ל
·	·	יט ח"ח ט"ס וכ"ל ח"כ
ל	ה	י לכל כ"ל לחכל
לה	ג	טז לחיכרת כ"ל לרחיכרת
לג	ה	כח הרייה כ"ל הרחיה
·	ג	לג הלמלגם כ"ל הלומלגים
·	ד	כ ויכלו כ"ל ויכלו
·	ד	מה לחזתי כ"ל לחזתו
לד	ה	י להחמיר כ"ל להחמיר
·	ה	טו כעתי כ"ל דעתי
·	ה	מז לכתסולה כ"ל לכתחילה
·	כ	ד שכהלטדק כ"ל שכהלטרף
·	כ	י לולך כ"ל לולך
·	כ	ו המוקל כ"ל המיקל
·	כ	כג להורית כ"ל להורות
·	כ	מ שנאכר כ"ל שנאכר
·	כ	מח להתנסכת כ"ל להתנסכת
·	כ	נח החמיר כ"ל החמור
·	כ	נכ נקכוונתי כ"ל נתכוונתי
·	ג	ח ויולוחהו כ"ל ויוליחהו
·	כ	י הלני כ"ל הלנו
·	ג	לכ עיל כ"ל עול
·	ג	לג השתרגו כ"ל השתרגו
·	ג	· יתנקני כ"ל ינקני
·	ג	מה כרודה כ"ל כרורה
·	ג	נכ ממונה כ"ל ממנה
·	ד	ז ונתדשה כ"ל ונתקדשה
·	ד	יט הסיכה כ"ל הסיכה
·	ד	מג ולהויחה כ"ל ולהויחה
·	ד	נג מיתרת כ"ל מותרת
לה	ג	יג מיחוק כ"ל מוחוק
·	כ	נכ לחרי כ"ל הרי
·	ג	כב לחני כ"ל לחנן
לו	ה	טו וחנה כ"ל והנה
·	ה	לה תרכת כ"ל תדרכת

דף	עמוד	שיטה
·	ג	כו דלכתחי כ"ל דלכתחילה
·	ד	יז יוס כ"ל יוסי
לו	ה	כד. הרגיהו כ"ל הרגוהו
·	ה	מט מעויי רוען כ"ל מעיירות
·	ג	מט שפוד כ"ל שפיר
·	ג	נה ועון כ"ל ועוין
·	ד	כה שמתחזנת כ"ל שמתחוננת
מח	כ	נח קכרתיו כ"ל קכרתיו
·	ג	טל כנ"ז כנ"ו
מכ	ד	כד לכתורה כ"ל לכתורה
·	ה	מד השנה הנחה כ"ל
מה	ה	מה כהדרך כ"ל כדרך
·	כ	נז להיתרה כ"ל להתירה
·	כ	· לנתחי' כ"ל לכתחי'
מו	ג	כו וחח כ"ל וחת
מו	ה	כב חייתי כ"ל הייתי
·	ג	ט חוי כ"ל חו
·	ד	כ כחותי כ"ל כחותו
מח	ה	לו תשובת כ"ל תשובת
·	כ	יד המ י"ט כ"ל המני"ט
מט	ד	ט כהד כ"ל
נ	כ	כנ וניפו כ"ל ונופו
·	כ	לז עגונת כ"ל עיגונת
·	ד	לד קדוב כ"ל קרוב
נא	ה	כ כמק"ח ט"ס וכ"ל כמק"ע
·	ד	· מהרמ"ס ט"ס וכ"ל מהרמ"ח
·	·	נא דכר ט"ס וכ"ל ככר
·	·	נה להלכה וכ"ל ט"ס וכ"ל לרלוכח רג"ל
·	ד	מא הל"מ ט"ס וכ"ל הלח מני
נכ	ה	כז דהרי פי ענה כ"ל וכ"ל הדרי כי עתה
·	כ	כ דכל כבודה כת מלך פנימ' כ"ל
·	ג	י דכלאו"ה ט"ס וכ"ל דחסכה
·	·	ל דלח ט"ס וכ"ל דלאו
·	·	לח דכדוקא כעני מרן גילוי דעת חלח כ"ל
·	ד	ה דנו' ט"ס וכ"ל דכל ומן
·	·	ו חיכה וכו' כ"ל חיכה יכולה
·	·	יא וככ"ל וכו' ט"ס וכ"ל וכל זה מיירי
·	·	טו כהס ט"ס וכ"ל כרס
·	·	ך כי חיני יכולה כל"ל
·	·	כח ולהרכ"ה ט"ס וכ"ל ולהרדב"ז
·	·	כח יע"ם הדב ט"ס וכ"ל וכמ"ש הרב קול
·	·	לח וכ"ע ט"ס
·	·	לז לקוטון ט"ס וכ"ל לקוטוח
·	·	לח וטענת החשה כל"ל
·	·	טל לשומעה ט"ס וכ"ל לשמוע
·	·	מכ הוהו ט"ס וכ"ל קוה
·	·	נח כפ"ו הנו' ט"ס וכ"ל כתי' הנו'
נג	ה	לח כיוהס כ"ל כיוהס
·	ד	ז חיתח כ"ל חיתח
כד	ה	יד תי' כ"ל

לוח הטעיות

דף	עמוד	שיטה
·	כ	כח לי ס"ל לו
·	כ	כט כפרנסתו ס"ל כפרנסתן
כה	ג	לג חסדון ס"ל חסרון
·	·	לד דתפסיד ס"ל דתפסיד
לו	כ	יד דלכל ט"ס ס"ל דליכא
·	·	כח תם ט"ס ול"ל נס
·	·	כט תם הרב ט"ס ול"ל נס הרב
·	·	לב ת"כ ט"ס ול"ל נס כן
·	·	לג וכ"ל ט"ס וכ"ל ול"ל
·	ן	תרמ"ה ט"ס ול"ל התה"ד
·	טו	שנח ושנח כ"ל
·	·	כג כאתי ידיס כ"ל
·	·	כח הרוב ט"ס ול"ל ורוב
כח	ק	יג רכ"ד ט"ס ול"ל קכ"ד
·	·	מב וכנ"ל ט"ס
·	·	נו כפני ק' כ"ל
·	כ	טו כהס ט"ס ול"ל כרס
·	·	כג תם ט"ס ול"ל נס
·	·	לו ותם כזה ט"ס ול"ל ונס'כזה
·	·	מז תר ט"ס ול"ל תה
·	·	מט ותם כתי ט"ס ול"ל ונס'כתי
·	ג	כה דה"ר ט"ס ול"ל דה"ה
·	ד	כ"ח ט"ס ול"ל כ"נ
·	·	כח דהכי ט"ס ול"ל דהאי
כח	ד	מג ותם ס"ל ונס
כט	ק	כח ותם ס"ל ונס
·	כ	כח דמהרא"ל ומהרמ"ב כ"ל
·	·	לב וא"כ ט"ס ול"ל וג"כ
·	·	לו כמה תיובתי כ"ל
·	·	מד כקנו"ס כ"ל
·	·	מז שכי הפי' כ"ל
·	·	נב כהס ט"ס ול"ל כרס
·	·	נה כ"י ט"ס ול"ל פי'
·	ג	כ דיוק ט"ס ול"ל כיון
·	·	לא כשכ"ו ט"ס ול"ל כשאר כסות ועונה
·	·	נב דאי ט"ס ול"ל האי
·	ד	כ משכ"ו ט"ס ול"ל משכ"ו
ס	ב	ד והכי"ד הכ"הג כ"ל
·	·	טז דלא אמרינן כ"ל
·	·	מד ז"ל שס כיו"ד כ"כ כאן חסר וכ"ל עוד דאיתי להרב מ"מ ז"ל שס כיו"ד וכו'
·	·	מז להפך כנ"ל כ"ל
·	·	נז כי לא ט"ס וכ"ל ותולא מל"ל
·	ד	טו הגה ט"ס ול"ל הפוס'
·	·	טז לאכן רביה כ"ל
·	·	מט יעמ"כ ועמ"ס עליו הרב וכו' כ"ל
קא	כ	ו להטיח ול"ל להדיח
·	כ	כ ממ"ח ט"ס ול"ל כעמ"ח
·	ג	כג ת"כ ט"ס ול"ל תפי'
·	·	לב תרמ"ד ט"ס ול"ל ג"ד
·	·	מא דאיכא בעיקר כ"ל
סב	כ	כט חייב כשכ"ו ל"ל חייב כשכ"ו

דף	עמוד	שיטה
·	·	לו משכ"ו ל"ל משכ"ו
·	·	נו כהר ל"ל הדר
·	·	נז בספר ל"ל בספק
·	ג	ד דלכתי ט"ס ול"ל דכתבי
·	·	ט כשכ"ו ט"ס ול"ל כשכ"ו
·	ד	ה ולמעשה נ"כ כ"ל
·	·	ז וכו' ט"ס ול"ל וכל זמן
·	·	כט נגד כל הפוס' כ"ל
סג	ו	יא תם ל"ל נס
·	·	מה ממ"ח ל"ל בע"ח
סה	ו	מט המפקיד כ"ל
·	כ	ג ולכד ט"ס ול"ל ולכך
·	י	מרן ז"ל בכ"מ כ"ל
·	·	נב מדאמרי' בקי' כ"ל
·	ד	מא להרב תנא כ"ל
סו	ו	יז למהריב"ל כ"ל
·	·	כג כרוב ט"ס ול"ל כרור
·	·	כד נס כן כ"ל וכ"כ שו"ר דאיכו מוכרח כ"כ וכמוכן
סה	ו	ולא אכחד כי כ"ל
סט	ג	מיהו ט"ס ול"ל מודו
עב	ג	מא מגדולי הפוס' מהריב"ל וכו' כ"ל
עג	ד	כא לאו אליבא דה"ל הוי כ"ל
ער	ו	יט אכל ט"ס ול"ל לאכל
·	ג	יג תיבא ט"ס ול"ל ליבא
·	·	ן דהשתא הכא כ"ל
·	ד	ו רוב הפוס' כ"ל
עג	ג	מג מנא ל"ל מנד
עו	כ	ג מנא"ר כ"ל
·	ד	ך הוכיחוהו ע"פ כ"ל
עז	ו	מט לשתייס ל"ל לשתיס
·	ד	ו תודע ל"ל תורע
עח	·	ג תרנה ל"ל תרפה
·	ג	כז לקזחת ל"ל לקיחת
·	·	לט ונאכר ל"ל ונאכד
פ	כ	כז הכלו ל"ל הכל
פג	ו	כד מהריב"ל ט"ס ול"ל מהריב"ר
·	ג	מז הפוס' ט"ס ול"ל התוס'
פה	ג	ך ואפי"ז ל"ל ולפי"ז
·	·	כה תמ"ל ט"ס נמ"ל
·	ד	כה דל"מ ל"ל הל"מ
פו	ו	כמ"פ ל"ל כמ"כ
·	ג	כד ומ"ל ל"ל נמ"ל
פז	ג	מד נא ל"ל לא
·	·	ז"כ ל"ל ז"ל
·	·	למנחיה ל"ל למלחיה
פח	ו	מג וריסלם ורוסלם ל"ל
·	כ	מו לגירוף ל"ל לגורוף
פא	כ	מט לשון ל"ל לשון
פב	ו	לז סיפירו ל"ל סיפורו
פה	ו	מז חגר ל"ל חגר
פז	ו	נב כרי ל"ל דכרי
·	ג	ח לאכ"ך ל"ל נאכ"ך
פט	כ	י כס"ד ל"ל פס"ד

לוח הטעיות

דף	עמוד	שיטה
.	.	מ ע"כ לשוני כ"ל
.	ג	ל ע"כ לשוני כ"ל
.	.	מ יש לי כ"ל
.	ד	טז דכלתריה כ"ל
.	.	כד לכתוב כתר הכי כ"ל
ק	כ	נד המבי"ם כ"ל
.	.	כז סענו"ח כ"ל
.	ג	כח ע"מ כ"ל מ"מ
.	.	ל עליה דרשב"ם כ"ל
.	ד	יח שהזכירו כ"ל
.	.	כח יש ריקוח כ"ל
.	.	נכ שדחו כ"ל
קח	כ	יט והרב"ם כ"ל
.	ד	מד וריקוח כ"ל
קכ	ה	לז וה"ה לב"ד כ"ל

דף	עמוד	שיטה
.	כ	נכ שריר וקיים כ"ל
קנ	ה	ח ה"ל טענה כלל כ"ל
.	.	יג דדיקי כלישנייהו כ"ל
קד	נ	לח דהה ליתא כ"ל
קו	כ	נה כיון כ"ל כיוון
.	ד	כב הלח כ"ל הלך
קז	ה	ו הכיא כ"ל הכיא
קח	ה	ה שהכיחה כ"ל שהכיחה
.	ד	מו ה כ"ל לו
קיה	ה	יז מיודי כ"ל מיירי
קיכ	כ	נו ענ כ"ל ענני
.	ד	נ וכמענו כ"ל וכמעט
.	ד	כח ועירו כ"ל ועיר
.	ד	. מדינה כ"ל ומדינה

מפתחות השו"ת על סדר סימניהם בקצר אמיץ

חלק א"ח סי' א'

סימן א' ראובן ושמעון שותפים עם נכרי בקופה וכטנלות והנכרי עושה בהם מלאכה כשכח כמעשהו בחול אי שרי להו ליטול חלקם כשכר שכח או לא עיין בפנים מד"ד עד ד"ו ע"ש :

חיו"ד

סימן ב' כדין שוקט וכודק לרבים שיפלו עליו עודדים שלא להכשירו אפי' שיעשה תשובה דכפ' ז"כ עיין בפנים מד"ו ע"ש עד די"ג ע"כ וע"ש בהשמטות :

סימן ג' כשטר מכר ושכירות לזמן וכתו"ז פרע הלוה מקצת מן הקרן בסתם אי שרי למלוה ליטול עוד מהלוה ריוח מעותיו הכשתרי, ככח השטר הנו' שכירו או לא עיין בפנים מדי"ג ע"כ עד דכ"ד ע"כ :

סימן ד' עוד קרוב לענין הנו"ל כדין שיפור רבית עיין בפנים מדכ"ד ע"כ ע"ס דכ"ה ע"ד :

חלק א"ה ע

סימן ה' וסי' ו' ז'ס' כולם הם המדברים כדיני ענוגע דליתתא כמבואר בפני' מדכ"ה ע"ד ע"ס ד"ן ע"כ :

סימן ט' כדין אשה שמחלה מכתובתה לבעלה ושוב טענה מחילה בטעות עיין בפנים מד"ן ע"כ ע"ס דכ"ג :

סימן י' בשופן שנפטר לבדו, לעיר אחרת לדור ושלחו מעכב ע"י בכח התנאי הכתוב הכתוב בכתובתה הדירה פה דמשק עיין בפנים מדכ"ג ע"ס"ד ע"ש :

סימן י"א כדין קידושין שם חייבת הכלה להסי' בתי וידים בעת שמקבלת הקי' משום קניגה או לא מדס"ד עדס"ח ע"ש :

סימן י"ב כדין עדות קי' שנפלו בהם כמה ס"ס מדס"ח עדע"ז ע"ש וע"ע בהשמטות :

סימן י"ג כדין שטומה עיין בפנים מדע"ו ע"ש עדפ"ג ע"ג :

סימן י"ד בהתר ענונה שאת עג"ס עיין בפני' מדפ"ג ע"ג עדל"כ ע"ג :

חלק ח"מ

סימן ט"ו כדין אחי חלוקת שכתוב מכוי אחד ואחת מהם המוחזק לשתוב מיס מחצה הב' משניס קדמוניות וכעת בעלי החצר הנו' מעכבים עליהם שלא ישתכו עוד מיס מחצלם עיין בפנים מדל"כ ע"ג עד סוף הספר ומשם כאר"ה :

ברי"ב ע"ד סיטה כ"כ ודון מניחו וכו' כ"כ
ג תחו"ר לוקח ס' לידו ס' הכהיר כן הרמה
להרכ הגדול כמהר"ח מהיר מזרחי כ"ר והליתי לו
כספרו הכהיר פס"ד לחרוך כעניין השוחט החר"ח חזן
כ"ע והחריך הרחוב כדיוט מדק"ח ע"כ ולולך
כפקלות השוחט המ' מדינת ועכ"ו כתב כדק"ל
ע"ד וז"ל וה"כ יון ס' דהשוחט הזה כריך תשוכה
נמורה דפו"כ כדי להיות שו"כ וכו' עכ"ל ויעמ"כ
וה"כ כ"ם וק"ו כשוחט זה דכ"ד דלא נמנה כו שום
דכר עכירה ואפי' שתן מכהו כלל ואפי' קול וריכון
ח"ו כלל דכודאי הנמור דנם הדכ הזה' נר"ו לזול
ומודה דע"י תשוכה דפו"כ הנה הוה חוזר לכשרותו
להיות שו"כ לריכים כמלו וכמקודם וכרור :

ואגב חוריחני מידי עוכרי כס' הכהיר הל"ל
חויהיה למר נר"ו שם כדקמ"ג קוף ע"ל
שכשבלנו וזכר לנו מ"ש כעניוחי כשה"ק פני יפחקק"ל
כיו"ד סי' ס' על נדון זוחו שוחט שנשלחו עליו
שם ומני' נר"ו שלח חשחי לכלר כריעותל דהחוח
טכחה שהחרו כו שלח ישחוט לכדו עד שיכח מנלם
וכו' והוח לל עשה כן והלך ושחט לכדו כ' כשים
וכו' דהיה לו לכלר שם יהיה פסול מנד זה וכו'
יע"ש ונם רליתי לחני עני מ"ש הרב הנו' נר"ו
כדקי"נ ע"כ ולולך דהחם חכף לים טהור כל דכרי
להקת הפוס' ז"ל המרכיים כפרט זה להוכיח מהם
לפקור ולפסול כל מה שנו"כ החר"ח הנו' לחר
שחסרו ופסלו שחוטתו רכני וגחוני לומיר וע"ל
וקכיוון כריכים שנחוטתו פסולה ובריפה ישו יו
שם כלורך :

ואחר המחי"ר הרלוזה לנלו לין דין זה דהרח"ם
ורי"ו ודעימיהו ז"ל שייך כלל כלותו שוחט
דכל הפוס' הנו' קמלי וכתרלי ז"ל שיכרו כפרט
לה כולהו מיירי כקבל או ממוניס או רכני ורוימי
העיר שהעלו חרס או שכועה או הכרזו כריניס
שלא ישחוט כי אם כו"פ או פי' הכריזיס כתקנם
או כהכרזתם שנחוטת פ' פקולה ותסורה אם עכר
ועל אחת מכמ"ש שלא ושחט לזו כלנו לדין הרמ"ם
זרי"ו ז"ל לפקור שחוטתו של הלים ההיא שנחט לי
משום דהו"ל כחשוד ללוקו דכר ולי משום היכולים
הכלור לפקור אח המוקה כמכואר כ"ו כדכריהם
ז"ל הכלים כדכרי הרב הנו' נופיה שם ומשם כלר"ה
מש"כ כההוא נדון שכתכתי עליו אלי עני שם
דהשוחטים דוקא הם שהחרו עליו התרחה כעלמא
שלא ישחוט לכדו וכו' ולא השכיעוהו ע"ו כלל ונם
לא פקלו לשחוטתו כרכים והם אין להם כח כ"ד
לפקור אח המותר וא"כ מה דמות יערוך האי
עוכדא לדין הרמ"ם ורי"ו ז"ל דהתם ודאי דהו"ל
כחשוד לאו"ד כיון דהנזירה וכלה מפי הניכור או
הרכנים או הממוניס או השכיעוהו שלא ישחוט
ועכר ושחט התם ודאי שייך היכא דיבא דהרמ"ם ורי"ו
ז"ל וכמוכן ס"כ לא פש נכן כלותו נדון כי אם מ"ש
כלמת הנמור שלא שחט ונמנא שקרן ע"ו היו יוסים
השוחטים לפוסלו משום דחשכוהו עכריין על
שכועתו שנשבע כלמת ועי' כתכתי להם שם מה
שנלע"ד כהכשרו כיעו"ש ותו ל"מ :

ברכ"ח ע"נ סיטה מ"ח כד"ה מ"ש כפרט זה
דס"ם נגד מרן וכו' כ"כ ע"ע כסה"ק
פכ"ו ת"ק כדע"ד ע"כ סיטה ל"ו כד"ה ועיין כתשו'
הנזון וכו' שנשמט שם כמה תיכות וכל"ל שם
ועיין כתשו' הנזון מ"ם מהרח"ק כ"ד ז"ל אשר
הוכיח כתה"ל יוסף סי' כ"ט שחלק ע"ד השו"ע ז"ל
דעכד ס"ס לחקל וכו' וע"ש ווהו דלא כהרב חס"ל
וכו' ע"כ ור"ל שזה שחלק מהרח"כ כד' ז' ל ע"ד
השו"ע ז"ל ווהו כהחס"ל ז"ל ועיין עוד שם כפס"ד
תינלית כד' מ"ע ל"ת דשם כתכתי הסכירות כסדרן
יע"ש :

ברע"ב ע"ד כד"ה ואת מנחתו וכו' כ"כ עתה
נר"מ ס' כפי מהרן ח"כ ושם רליתי
לו ז"ל כהל' כתוכות סי' נ' דשקו"ט טוכח כהאי
דינא ולוייתי כיוהיה תשו' הנזון מהר"י כן מינלם ז"ל
יעמ"כ ולין הפנתי מסכים עמי כעת לעמוד ע"ל
עוד הפעם וכעו"ה נקי נדר תשנה עוד פרט זה
ולתהלכה כרחכה :

ברע"ז ע"ל סיטה ל"ג כד"ה הכלל העולה וכו'
דינרה ואת הותרה לנמרי וכו' ל"כ ואת
מליתי להודיע כרכים כי שלחתי תשוכתי ואת עלמה
לרכני ונחוני עוכ"י תומיר יע"ל וע"ו להסכים עמי
כהתר הנערה כלח נט ולחר כמה חדשים הניעני
מהם פס"ד לחרוך ועלתה הסכמתם הרמה להנריכה
נט דוקא ותכף כיטלתי דעתי נגד דעתם הרחכה
והנרכתיה לקכל נט כריתי' וכן היה שנירשה המקדש
כנט כריתות עי' מע' כד"ה ן שכעירו טוכה יע"ל
וע"ו ויען כי שלחתי הפס"ד שלהם לרכני טוכה יע"ל
למען יעמדו על המקדש לנרשה כנט ונשחר שם
זוהי סיכה שלא נדפס פה כס"ה דנל ודי כהערה זו :

ברע"ה ע"כ סיטה י"ל עם שלענד"ן דו"ל
קנת דעכ"פ כיסור יכמה לשוק ליכל
רק לאו כעלמל וכו' כ"כ ע"ע להנזון מהרד"ל
קובו ז"ל נופיה שם סי' ק"י דס"ד ע"ל שעמד כזה
שם מי לוסיר יכמה לשוק חשיב דכר ערוה או לל
והכריח דכוון דקי"ל שומרת יכם שוינתה מותרת
ליכם כמ"ש כסי' קכ"ט וקי"ל נמי דקידושין תופסין
כחייבי לאוין ל"כ לל חשיב דכר שכערוה ושכ"כ
הנזון נודע כיהודה ז"ל דלל חשיב דכר שכערוה נס
לרב דסכר דחין קידושין תופסין כיכמה מ"מ כיון
דנס לריהיה חין היולה ממור לוכם כערוה וע"ש
ושכ"כ הריטב"ל ז"ל כחי' והתוס' ז"ל כפ' החולץ
ולין חולק ע"ז זולת המרדכי כפי מ"ח וסה"ת יע"ש
וכיון דרוב הפוס' ס"ל דלל חשיב דכר שכערוה שם
שפיר יש לחלק כין ליסור יכמה שוק לליסור
ערוה ממש ושכ"מ מרן החכי"ף ו"ל ולחן כעניותין
ושכל הכתוב לפנים הלחר ם ויש להרנים קנת ע"ד
הנזון מהרח"ק ז"ל שכתי' ח"י הל"ל שלא וכר שם
לדכרי התוס' ז"ל דככורות דליותי הנזון מהריט"ל
ז"ל הקיומי כפכרת המרדכי ושה"ת ז"ל דם ל' דנס
ליסור יכמה לשוק חשיב דכר ערוה והוי פלא :

דפ"ג ע"ל סיטה ל"כ כור"ל דהוו הדרי פהו
וכו' כ"כ עתה רליתי להרב נוכח השולחן
ז"ל כלה"ע סי' ט"ו שנשלל נס הוא ז"ל על לותו
כדון של הרב מר ולהלות ז"ל ונס הוא ז"ל חייב
להכטל הנכפה כמוונות לשלו לפי' שהוא כניה
מכיה ולוייתי כיהיה תשו' מהריט"ו ז"ל הנו' לפנים
הלח"ם יע"ש ולולו לנת המקויע לן טוכה ונעלמו
ד"ק מרכני ונחוני ירוש' הכ"ל ותו פלא :

ברק"נ ע"ל ותזיק וכו' כ"כ לחל"ו נר"מ סי'
יסמ"ל ורליתי לו שם כח"מ סי' נ'
תשוכת הרב המופלל מהרח"פ ז"ל שהתיך הזה קנת
ושם הכיל נ"כ מ"ם הרב זכות לכות ז"ל כסי' כ"נ
הל"ל יעמ"כ ולהמ"ל עוד כזה :